

Bali -le 'fluba 'trε Zozi
blamin pli Bali
man 'e 'pee

New Testament in Yaouré

Contents

Matie	1
Mark	42
Luk	66
Zan	108
Drewı (Actes)	137
Römən	173
1 Korənti	194
2 Korənti	213
Galatı	225
Efəz	232
Filipı	238
Koləs	243
1 Tesalonik	247
2 Tesalonik	251
1 Timote	253
2 Timote	259
Tit	263
Filemən	266
Ebre	267
Zaji	281
1 Pıeri	286
2 Pıeri	291
1 Zan	294
2 Zan	298
3 Zan	299
Zud	300
Apokalis	302

Bali -le 'fluba 'trɛ Zozi blamin pli Bali man 'e 'pee
New Testament in Yaouré

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Yaouré

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaouré

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0729-5

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016
ff06db1d-9f3b-5426-a70e-8791739b38bc

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn
Matie
-a crɛn -tɛ

Zozi Crizi tranun 'tɔ nɛn 'gʊ
(Lk 3.23-38)

¹ Zozi Crizi a David kluda min -a, en e ya
"nyian Abraam kluda min -a. Zozi tranun
'tɔ nɛn 'gʊ.

² Abraam Izak -ya.

En Izak Zago 'ya.

En Zago Zuda 'lee 'e "bunun yaa.

³ En Zuda 'lee Tama bɛ, o Faras 'lee Zara
-ya.

En Faras Esrɔm -ya.

En Esrɔm Aram -ya.

⁴ En Aram Aminada -ya.

En Aminada Naashɔn -ya.

En Naashɔn Salmɔn -ya.

⁵ En Salmɔn 'lee 'e nan Rab bɛ, o Boazi -ya.

En Boazi 'lee 'e nan Rut bɛ, o Yobedi -ya.

En Yobedi Jese -ya.

⁶ En Jese David nɛn e drɛ mingɔnnɛn -a bɛ,
-a -ya.

En David Salomɔn -ya 'o 'vale Uri -le -cale
-a.

⁷ En Salomɔn Robɔam -ya.

En Robɔam Abia -ya.

En Abia Asa -ya.

⁸ En Asa Zozafa -ya.

En Zozafa Zoram -ya.

En Zoram Ozia -ya.

⁹ En Ozia Zoatan -ya.

En Zoatan Akaz -ya.

En Akaz Ezekia -ya.

¹⁰ En Ezekia Manase -ya.

En Manase Amɔn -ya.

En Amɔn Zozia -ya.

¹¹ En Zozia Zekonia 'lee 'e "bunun yaa. E
o yaa tɔ nɛn o -ko Izrael 'nɔn 'a
Babilɔn bɛ -a man.

¹² Zɪ o -ku Babilɔn "bɛ -sru "bɛ, en Zekonia
Salatiel -ya.

En Salatiel Zorobabel -ya.

¹³ En Zorobabel Abiudi -ya.

En Abiudi Eliakim -ya.

En Eliakim Azo -ya.

¹⁴ En Azo Sadoci -ya.

En Sadoci Akim -ya.

En Akim Eliu -ya.

¹⁵ En Eliu Eleaza -ya.

En Eleaza Matan -ya.

En Matan Zago -ya.

¹⁶ En Zago Zozefu nɛn e cɪ Mari -sran -a bɛ,
-a -ya.

Mari Zozi nɛn waa laabo min 'sizan 'wɪ 'ji
Crizi bɛ -a -ya.

¹⁷ Klu pɛɛnɔn zɪɛ -a "nɛn "nɛn 'gʊ:

-E e "sia Abraam da -trilii, -e 'e bɔ David
man bɛ, e ya klu -fuda sinjɛn.

-E e "sia David da -trilii, -e 'e bɔ tɔ nɛn o
-ko Izrael 'nɔn 'a Babilɔn bɛ -a man bɛ, e ya
klu -fuda sinjɛn.

-E e "sia tɔ nɛn o -ko Izrael 'nɔn 'a Babilɔn
-trilii, -e 'e bɔ min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi man bɛ,
e ya klu -fuda sinjɛn.

Bali "e 'nan, o "ta -daa Zozi 'yale

(Lk 2.1-7)

¹⁸ Zɪ Zozi 'yanan wɪ cɪ 'gʊ: Mari a Zozefu
'tɔ da 'nan -e 'e 'pa. Wa'a tian 'o cin -tɔlɛ lɪ
'lee -kɔnnɛn -a dɪ, en Mari 'e 'pɔn 'si Bali lei
man.

¹⁹ Zozefu nɛn, e "ta -daa Mari 'pale bɛ, e ya
min tighl 'a. E 'ka "vale 'nan 'e Mari 'ci bɔala
dɪ -le 'wɛan, yaa nɔn 'e 'ji 'nan e "cɛan
"man 'e yɔɔdɪ. ²⁰ E -fu 'e 'ci "nrɔnnan 'wɪ
zɪɛ -a da, en Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ -
a -tɔ -ta "va "nyrinvla. E -yrɛ 'nan: «David
kluda min Zozefu, te Mari 'padɪ "klan 'e 'i
'te dɪ! 'Nɛn nɛn -a -pɔn cɪ "man "bɛ, e "sia
Bali lei va. ²¹ Mari "ta -daa 'nɛn 'klɔnmɔn -
yale. 'Nɛn zɪɛ 'i 'tɔ 'pa Zozi. -Yɛɛ "ta -daa
'yee minnɔn 'sile 'wɪ 'wɪdɪ 'ji.»

²² 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, e drɛ 'wɪ nɛn Bali 'lewei
vɪzan -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -a 'lɛ sɔɔdɪ -a. Kɔɔ yaa
'vɪ 'nan:

²³ «'I 'yɪɔ! Nɔnbɛ "nɛn,
ya'a tian 'kɔnnɛn -tɔlɛ dɛ,
'e 'pɔn "sia,

-e 'e 'nɛn 'klɔnmɔn -ya,
waa 'tɔ "paa Emanuel.»

Emanuel -ci nɛn 'nan, Bali a -kaa 'va.

²⁴ Zɪ Zozefu fuw bɛ, 'wɪ nɛn Bali -le 'pasi-
azan -a 'vɪ bɛ yaa drɛ, e -kɔ Mari -a 'yee
"kɔnnɛn, en yaa 'pa. ²⁵ 'Pian wa'a 'o cin -tɔlɛ
lɪ 'lee 'kɔnnɛn -a 'fo 'lɔɔ en Mari Zozi 'ya dɪ.

2

'Wɪ 'tɔnɔn 'si -kɔɔbli en o -ta Zozi bɔlɛ

¹ O Zozi 'ya Betelem 'fla Zude 'lɛglɔn 'ji, te
Erodi 'bɛ cɪ Zuif 'nɔn -le mingɔnnɛn -a.

Zɪ waa -ya bɛ, en 'wɪ 'tɔnɔn nɛn o mɛn
crɛnnun -kɔnnɛn "paala bɛ, o 'si yide wɛuan
"nan 'zia, en o -ta Zeruzalem. Zɪ o 'bɔla
Zeruzalem bɛ, ² en waa laabɔ minnɔn lɔ

'nan: «Zuif 'nōn 'le mingōnnen nen, o 'sia -a -yanan 'gve, e ya nyin zia? Kv -yee mlen cren 'y'i yide wluan "nan zia, en kv -ta -a bōle.»

³ Zī mingōnnen Erodi 'w'i zīe -a 'man bē, -a ci srē. En Zeruzalem 'nōn pēenōn "le 'ci srē "nyian. ⁴ Tōōn e Bali -pannōn 'tanōn 'lee 'fluba 'ci vūnōn laabu, en yaa laabu -wlo 'nan: «Nyin zia nen, o min 'sizan 'w'i 'ji Crizi -yaa?» ⁵ O -yrē 'nan: «Waa -yaa Betelem, Zude 'lēglōn 'ji. Kōō 'w'i nen Bali 'lewei vīzan -a cren -tē 'e 'cēn bē -nyren 'gō:

⁶ «Betelem 'nōn, 'ka fla a Zude 'lēglōn 'ji 'fla "wēnnen 'a, 'pian e ya 'fla nen -a 'tō -taa vīle bē -a. Kōō 'ka 'va nen o -taa Minsan -yale, -yēē si -kōōnman 'men minnun Izrael 'nōn lē.»

⁷ «Bē -sru en Erodi 'w'i 'tōōn zīe o laabu 'e yōōdi, en yaa laabu -wlo 'nan: «Tū "kō "man 'sezē nen, ka mlen cren zīe -a 'y'i?» En waa 'v'i -yrē. ⁸ -A -nan nen e 'o 'pa 'sia Betelem, yaa 'v'i -wle 'nan: «-Te ka 'bōla 'nan nun bē, 'ka 'nen zīe -a -wēē tglī! En -te kaa 'y'i bē, 'ka 'ta "men "v'i, -e "an -kuv -a bō.»

⁹ Zī e cēēn 'w'i zīe -a vīdi man -wle "bē, en o -kudī "sia. "Wēē -kōn -kunan -sia bē, en o mlen cren -tūwli "nen, waa 'y'i yide wluan "nan 'zia bē -a 'y'i "nyian. E -trōa o 'lē, en e -kv -tōlē 'kōn nen 'nen 'bō cī -jī bē -a ta lou.

¹⁰ Zī o mlen cren zīe -a 'y'i bē, en o 'ci nran 'sia 'kpa tglī. ¹¹ O wla 'kōn zīe -a -jī, en o 'nen 'lee 'e "bv Mari 'y'i. O "pō sōōn, en o 'nen zīe -a 'bō. O 'wee -trō flu, en o fēnun -nōn -yrē. -Siganun 'lee -laziglōnun 'lee fēnun nen waa laabo mire bē, -a 'bō nen waa -nōn -yrē.

¹² «Bē -sru "bē, en Bali 'w'i tin 'ba 'w'i 'tōōn zīe -wle "nyrinvla. Yaa 'v'i -wle 'nan: «Te 'ka li "nyian 'ka da Erodi -va dī.» Zī o fu bē, o -si pee 'sia, en o -kv 'wee 'lēglōn 'ji.

Zozefu 'lee Mari -ta Zozi 'a min tiidii "treda

¹³ Zī 'w'i 'tōōn "o -kuv bē, en Bali -le 'pasiazan -ta Zozefu -va nyrinvla. E -yrē 'nan: «Erodi a "va 'nan 'e 'nen 'gve -a -tēa. -Yēē "wean 'i 'wluan, 'i 'nen 'lee 'e "bv 'sia -e 'ka 'kv tada min tiidii "treda Ezipti 'lēglōn 'ji. 'Ka 'fū -nan nun -trilii, -te mein laabu 'vaa -e 'ka 'ta.»

¹⁴ En Zozefu wluan, e 'nen 'lee e "bv 'sia, en o Ezipti 'lēglōn 'ji si 'sia 'pei -man. ¹⁵ Zī o

'bōla 'nan nun bē, o -fū -nan nun -trilii, en Erodi -ka.

'W'i nen Minsan -a 'v'i 'e 'cēn 'e 'lewei vīzan lē bē, zī e 'lē sōō zīe. Kōō yaa 'v'i 'nan: «Ezipti 'lēglōn 'ji nen 'an 'pī cī, en maan laabu.»

O nannannun -tēē Betelem

¹⁶ Zī Erodi -a 'y'i 'nan, 'w'i 'tōōn 'e see paa bē, 'bli 'fō "jī -wliidi. En e minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'kv Betelem 'lee 'e "srōn 'flanun pēenōn da, -e nannannun pēenōn nen o lē 'bō "fli 'lee o nen o lē 'ka tian bōle "fli "dūe, 'o o -tēē. Tū nen 'w'i 'tōōn 'a 'v'i Erodi lē bē -a da nen 'e 'ci nrōn en e lē "fli 'w'i vī.

¹⁷ 'W'i nen Bali 'lewei vīzan Zeremi -a 'v'i 'e 'cēn bē, zī e 'lē sōō zīe. Kōō yaa 'v'i 'nan:

¹⁸ «O -paandi 'lee wu maan Rama 'fla.

Rashel 'bē 'yēē 'nennun -wua.

'Yēē 'nennun kaa, e 'ka "vale 'wee "sīi dī, kōō o 'ka "nyian -nan dī.»

Zozefu 'lee Mari 'si Zozi 'a Ezipti 'lēglōn 'ji

¹⁹ Zī Erodi -ka bē, en Bali -le 'pasiazan 'w'i tin 'ba "nyian Zozefu lē nyrinvla Ezipti 'lēglōn 'ji. ²⁰ E 'nan -yrē 'nan: «'I 'wluan! 'I 'nen 'lee 'e "bv 'sia -e 'ka li waa 'ka da Izrael 'lēglōn 'ji! Kōō minnun nen waa -wēēman 'nan 'o 'nen 'gve -a -tēa "bē, o pēenōn kaa.»

²¹ Zozefu wluan, e 'nen 'lee 'e "bv 'sia, en o Izrael 'lēglōn 'ji si 'sia. ²² 'Pian zī yaa 'man 'nan Akelausi 'bē 'tō mingōnnen -a Zude 'lēglōn da 'e "tī Erodi 'pa 'jī bē, tōōn Zude 'lēglōn 'bō 'jī -nyrandī "klan -a -tē "nyian. -A -nan nen Bali 'w'i tin 'ba -yrē "nyrinvla, en e Galile 'lēglōn 'ji si 'sia. ²³ Zī o 'bōla 'nan nun bē, en o -kv -nyenlea 'fla nen waa laabo Nazaretī bē -a da.

'W'i nen Bali 'lewei vūnōn -a 'v'i 'e 'cēn bē, zī e 'lē sōō zīe. Kōō waa 'v'i 'nan: «Waa laabo Nazaretī min.»

3

Zan minnun -batize dre

(Mk 1.2-6; Lk 3.1-9; Zan 1.19-23)

¹ Tū zīe -a man nen min -batize drezan Zan 'bōla Zude 'bui "da en yaa vīdi 'sia minnun lē 'nan: ² «'Ka 'si 'w'i 'wliidi "dredī man -e 'ka 'fli -nōn Bali le! Bali -le mingōnnen -bliidi 'bō -kogo.» ³ Zan -le 'w'i nen Bali 'lewei vīzan Ezai -a 'v'i 'li. Yaa 'v'i 'nan:

«Min -tv wei 'bē "we "bui "da.

Min zīe yaa ve 'nan: <'Ka Minsan -le -si ta drel

'Ka -yee -sinun ta -sɛn 'e cin va! »

⁴-Wi nen waa laabo Shamo be, -a "cɛsɔ nen Zan da, ɛn -wi 'kɔle nen 'e 'tɔdɪ "da -a -tien. Srɔ 'lee -srɔ 'nyrɔn nen yaa -ble fe -a. ⁵Min "kaga "ku "va. O -mienun "sia Zeruzalem, ɛn o -mienun "sia Zude 'leglɔn 'ji, ɛn o -mienun "sia 'yi nen waa laabo Zudan be -a "srɔn 'leglɔn 'ji. ⁶O pɛɛnɔn 'ta ɛn o 'wee 'wɪ 'wɪdɪnɪn 'vɪ Bali le 'wein minnun pɛɛnɔn yie man, te Zan o -batize dra Zudan -va.

⁷Pian zɪ Zan -a 'yɪ 'nan Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn a -tanɔn 'e 'va "kaga -e 'e o -batize drɛ be, ɛn yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Min -wɪdɪnɪn! -Tɪɛ 'vɪ 'cɛɛ 'nan 'ka 'si Bali -le nyrɔn -blɪdɪ nen e "ta -daa "be -a wɪ? ⁸'Ka -kɔɔn 'ka drɛ wɪ -a 'nan, ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man. ⁹'Pian te 'ka vɪ 'e "tun 'nan, ka 'si 'wɪ 'ji Abraam a 'ka "tra -a -le "wean dɪ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, -kɔlɛnɪn nen 'lagvɛ, Bali -kɔlaman o drɛdɪ -a Abraam kludanɔn 'a.

¹⁰'Ka "trɔɛn "tɔ -kɔnnɛn 'gʋɛ -yrɛ: 'Be nen 'gʋɛ yibanun 'cɛndɪ -le "wean be, -saanɛn le a 'e "trandɪ 'va. Yiba "nen e baa, te -a 'blv 'ka "yi "dɛ, waa "cɛɛn, -e 'o tuv 'tɛ 'va.

¹¹'An 'ka -batize drɛ 'yi 'a, -a -kɔɔndɪ -a 'nan, ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man. 'Pian min -tv "ta -daa 'e 'fɔla "da, ɛn -a 'plɛble "mlɪan 'an da. An 'ka -yee -manwaa "tun "da baa "fluzan -a dɪ. Min zɛ -yɛɛ 'ka -batize dra Bali lei 'lee 'tɛ 'a. ¹²-Yee -kɪu "a 'e 'lɔ -e 'e fe 'lee 'e -flu 'cɛn 'e cin man. Yaa 'wɛ -sɛɛn 'trebɔ -ji. 'Pian yaa -flu 'tɛ 'ble 'tɛ nen ya 'a 'driman 'mlɔnmlɔn dɛ -a va.»

*Zan Zozi -batize drɛ
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Zan 1.29-34)*

¹³"Be -sru Zozi 'si Galile 'leglɔn 'ji, ɛn e -ta Zan va 'yi nen waa laabo Zudan be -a man. E -ta 'nan -e 'yee -batize drɛ. ¹⁴Zan "e -yrɛ 'nan: «-Ceje! 'I 'bɔ nen yie 'an -batize dra be, yie ve 'pian 'men 'nan, 'meɪn -batize drɛ?»

¹⁵En Zozi "e -yrɛ 'nan: «'I 'wɪ "man -e 'i drɛ, kɔɔ e ya 'wɪ "yi "a -e 'wɪ nen e cɪ Bali cɪ 'sɔa be 'ku drɛ.» ɛn Zan 'ka 'wɪ 'pee vɛle "nyian dɪ.

¹⁶Zɪ Zan Zozi -batize drɛ be, Zozi "ɛ 'si 'yia, tɔɔn labli 'le 'sɔ, ɛn e Bali lei 'yɪ -sɔɔnlanɔn 'e da 'le -plabɔ -le 'wɪ 'zv. ¹⁷ɛn wei -tv wɪ laji. E 'nan: «Min 'labɛ, e ya 'an 'pɪ nen maan ye 'yi ɛn -yee 'wɪ 'an 'ci "nranman be -a.»

*Satan Zozi 'man -tan 'nan 'e 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)*

¹"Be -sru, ɛn Bali lei -kv Zozi 'a "bui "da, -e Satan 'e man -tan -le "wean. ²Zɪ e fe 'sɔn yi -fuba sinjen bodrun funnin be, ɛn dra -a -tedɪ 'sia. ³-A -nan nen Satan nen min man -tanzan -a be e pli "man, ɛn e -yrɛ 'nan: «-Te i ya Bali -pɪ -a be, 'i 'wɪ 'tu vɪ -e -kɔlɛnɪn 'labɛ 'o lila -blɪfe -a!» ⁴En Zozi "e -yrɛ 'nan: «E ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:

<-Blɪfe 'saza 'man "cɛɛ min "belia dɪ.
'Pian weinun pɛɛnɔn nen
e "sia Bali 'le be,
-a da 'ta wɔdɪ man nen min "belia.»

⁵"Be -sru Satan -kv Zozi 'a Zeruzalem, ɛn e -kv -a -tolɛ Bali -pan 'kɔn 'win -ji lou. ⁶-A -nan nen e 'nan Zozi le 'nan: «-Te i ya Bali -pɪ -a be, 'i 'sɔ -e 'i -sɔɔnla, kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:

<Bali -a ve 'yee 'pasianɔn nen
laji be -wɛ 'nan,

'wei 'kun 'o 'lɔ lou,
"tɔgɔ 'i 'cɛɪn 'e 'le wɔ

-kɔle -mie ji -le "wean.»

⁷Zozi "e -yrɛ 'nan: «-Ceje, ma'an dra dɪ. Kɔɔ e ya 'nyian 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:

<Te blamin 'e Bali nen
Minsan -a be -a man -tan dɪ!»

⁸"Be -sru, ɛn Satan -kv Zozi 'a "nyian pɔn loulou "tu -win -ji. -A -nan nen e mingɔnɔn trenun pɛɛnɔn nen 'trɛda be -a kɔɔn -yrɛ 'o 'vale 'wee fɛnyian -a. ⁹ɛn "e -yrɛ 'nan: «-Te i "pɔ sɔɔnla 'an 'wɪ -e 'yian bɔ be, mingɔnɔn trenun pɛɛnɔn 'labɛ, maan -nɔan 'yie.»

¹⁰Tɔɔn Zozi "e -yrɛ 'nan: «Satan, 'i -pli 'i -sru! E ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:

<Bali nen Minsan -a be,
-a 'bɔ nen min 'e bɔ,
ɛn -a -twɪlɪ "cɛ "nen min 'e 'su!»

¹¹-A -nan nen Satan 'si -a "srɔn, tɔɔn Bali -le 'pasianɔn nen laji be, o pli "man, ɛn waa 'su.

*Zozi 'le 'nyranman pou sianan
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)*

¹²Zɪ Zozi 'a 'man 'nan o Zan -fɔ -pɔ 'kuin be, ɛn e 'li 'e da Galile. ¹³Ya'a 'fɔle Nazaretɪ dɪ, 'pian e -kv -nyenleɛ Kapanamo. 'Fla zɛ e ya Galile 'yi -dan "srɔn. E ya Zabulon 'lee Nefotali 'leglɔn 'ji. ¹⁴'Wɪ nen Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ 'e 'cɛn be, zɪ e 'le sɔɔ zɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

¹⁵«Zabulon 'lee Nefotali 'leglɔn 'ji 'nɔn!

Ka ya 'trɛ nɛn
 e ya Galile 'yi -dan 'srɔn "bɛ
 -a da 'nɔn 'a.
 ɛn ka ya 'lɛglɔn nɛn
 e ya Zudan 'yi -sru "bɛ -a -ji 'nɔn 'a.
 Galile nɛn minnun nɛn
 o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ
 o -nyɛanla 'nan bɛ
 -a -nan 'nɔn nɛn kaal!
 'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gʊɛ -yrɛ!
¹⁶Minnun nɛn 'o -nyrandi klun tiidii 'va bɛ,
 o 'tɛ 'san -dan 'yi.
 ɛn minnun nɛn o cɪ -ka -lɔ bɛ,
 'tɛ 'san -sɛn o da.»

¹⁷Tɔ zɛ -a man nɛn Zozi Bali -le 'wɪ
 vɪdɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'nan: «'Ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ
 "drɛdɪ man -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ! Bali -le
 mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo.»

*Zozi -srɔnɔn tɛdɛ
 (Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)*

¹⁸Yi -tɔ da nɛn Zozi a ciɛnan Galile 'yi 'plo
 da, ɛn e min 'fli 'yi, tɛ o ya 'wee pɔ -tɛ "sɛ
 'wɛɛnnan 'yi 'va. Pɔ -tɛnɔn nɛn waa. Simɔn
 nɛn waa laabo Pieri bɛ 'lee 'e 'bɔɪ Andre
 nɛn. ¹⁹ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka -sɔɔnla 'an
 -sru! An -taa 'ka drɛlɛ minnun nɛn o min
 laabo 'an -sru "bɛ waa.» ²⁰'Nun tɔɔn o 'wee
 "sɛnɔn 'tɔɪ, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

²¹'Yɛɛ -kɪ "nyian 'e 'lɛ bɛ, tɛ e min 'fli
 "pɛɛ ye. Zebede -pɪ Zaji 'lee 'e 'bɔɪ Zan nɛn,
 o ya 'o 'fɔdɪ -klɪ -ji 'o 'vale 'o "tɪ Zebede -
 a, tɛ o 'wee "sɛnɔn -pɛɛman. Zozi o laabɪ.
²²'Nun tɔɔn min 'fli zɛ o 'si 'wee -klɪ -ji, o
 'si 'o "tɪ -sru, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

*Zozi ciɪ Bali -le 'wɪ vɪdɪ -a Galile 'lɛglɔn
 'ji*

(Mk 1.39; Lk 4.44)

²³Zozi ciɪ Galile 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji. E 'wɪ
 paa minnun ji Zuif 'nɔn 'le cin yi 'kɔnnun -
 ji. E Bali 'le 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ -yɛɛ mingɔnnɛn
 -blɪdɪ da. Minnun pɛɛnɔn nɛn -cɛ ci o man
 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o man 'yaaman
 bɛ e 'o beli. ²⁴-A -nan nɛn waa 'tɔ 'wɪdɪ
 'man Siri 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji, ɛn minnun -
 ta o pɛɛnɔn nɛn o cɪ see -blɪnan -cɛ 'tɔ
 'tɔdɪ pɛɛnɔn 'lɔ bɛ waa -yrɛ. Min -mienun
 man 'bɛ 'yaaman, ɛn -yɪ -wɪdɪ 'bɛ cɪ min
 -mienun -sru, ɛn -tɔwɪli "cɛ 'bɛ cɪ min -
 mienun man, ɛn min -mienun a 'o -srandɪ
 "tra, o pɛɛnɔn zɛ o -ta waa -yrɛ, ɛn e o beli.

²⁵-A -nan nɛn min "kaga 'kpa -sɔɔnla -a -sru.
 O -mienun 'sia Galile 'lɛglɔn 'bɔ 'ji, ɛn o -
 mienun 'sia 'lɛglɔn 'tɔ nɛn waa laabo 'Fla
 'fu bɛ -a -ji, ɛn o -mienun 'sia Zeruzalɛm,

ɛn o -mienun "sia Zude, ɛn o -mienun "sia
 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ -a -sru 'flanun
 da.

5

*Zozi Bali -le 'wɪ 'vɪ pɔn da
 (Lk 6.20-26)*

¹Zɪ Zozi min "kaga zɛ o 'yɪ bɛ, -a -nan nɛn
 e pɔn tri, e -nyran, ɛn -a -srɔnɔn pli "man.
²ɛn e 'wɪ "paadɪ 'sia o ji. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan:

-Tɪ man nɛn Bali -le -fɛa cɪ?

³«Minnun nɛn waa -tɔɔ 'o 'fli 'lɔ 'nan, -tɛ
 Bali 'ka 'pale 'o 'va dɛɛ, wa'a 'kɔlamɛn fɛ -tɔ
 drɛdɪ -a dɛɛ, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ -wɛɛ
 cɪ Bali -le mingɔnnɛn tredanɔn 'a.

⁴Minnun nɛn o cɪ -trɔnnan 'o 'man
 wɪnɔn lɔ bɛ, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ Bali
 o "siiman.

⁵Minnun nɛn o cɪ min -trɔɔ -a bɛ, Bali -le
 -fɛa a o man, kɔɔ 'trɛ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -wɛɛ
 cɪ -a da 'nɔn 'a.

⁶Minnun nɛn Bali -le 'wɪ tɪglɪ drɛdɪ dra o
 -tɛa "bɛ, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ Bali o cɪ
 -taa "tra 'wɪ zɛ -a drɛdɪ -a.

⁷Minnun nɛn min nyrinda -sɛan "o da bɛ,
 Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ Bali o nyrinda "sia.

⁸Minnun nɛn o 'wɪ dra 'o 'ci 'fidaa 'a bɛ,
 Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ o -taa Bali yɛlɛ.

⁹Minnun nɛn waa -wɛɛman 'nan minnun
 yɛi 'e 'fɔ -trɔɔ bɛ, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ
 Bali -taa "o laabɪlɛ 'yɛɛ 'nɛnnun.

¹⁰Minnun nɛn o cɪ 'tɛ 'panan o da Bali
 ci 'sɔ wɪ drɛdɪ -le "wɛan bɛ, Bali -le -fɛa
 a o man, kɔɔ -wɛɛ cɪ Bali -le mingɔnnɛn
 tredanɔn 'a.

¹¹-Tɛ o 'ka 'srɔnman 'mɛn "wɛan oo, -tɛ
 o 'tɛ "paa 'ka da 'mɛn "wɛan oo, -tɛ o 'wɪ
 'wɪdɪ 'tɔ 'tɔdɪ pɛɛnɔn ve 'ka man 'wɪlɪ 'a
 'mɛn "wɛan oo, Bali -le -fɛa a 'ka man! ¹²'Ka
 'ci 'e 'nran 'e 'ciɪla "da, kɔɔ 'ka 'kɔpa -kɔɔn
 -dan laji. Bali 'lewei vɔnɔn nɛn 'ka 'lɔ 'e 'flin
 bɛ, 'wɪ 'tɔwɪli zɛ minnun -wɛɛ drɛ.»

*Zozi -srɔnɔn a 'trɛda "le -wɛ -le 'wɪ 'zɔ
 (Mk 9.50; Lk 14.34-35)*

¹³«Ka ya 'trɛda "le -wɛ -le 'wɪ 'zɔ. -Tɛ -wɛ
 'nɔnnɔn 'si "man "bɛ, -mɛ "a nɛn waa dra
 'nɔnnɔn? E 'ka fɛ -tɔ drɛvɛ -a "nyian "fo "dɪ.
 Waa wɛɛnman, -e minnun 'o "taanla "da.»

*Zozi -srɔnɔn a 'trɛda "le 'tɛ 'san -le 'wɪ
 'zɔ*

(Mk 4.21; Lk 8.16)

¹⁴«Ka ya 'trɛda "le 'tɛ 'san -le 'wɪ 'zɔ. 'Fla
 nɛn pɔn da lou "bɛ, e 'ka 'e yɔɔdɪ dɪ, -a -tɔwɪli
 "nɛn "nyian 'cɛɛ vɛ -a. ¹⁵ɛn wa'a -kannen

-foa "nen -e 'o yoo -po wlu di. 'Pian waa -toala fenan 'wein da, -e 'e min pɛnɔn nen 'kuin bɛ o va dre 'wein. ¹⁶'Wɪ 'tuwli zɛ -a 'bɔ nen 'cee vɛ -a, minnun pɛnɔn 'o 'ka 'san yɪ! En 'wɪ 'yi 'nen kaa dra bɛ 'o yɪ, -e 'o 'ka 'tɪ 'nen laji bɛ -a 'tɔ dre -dan.»

Zozi 'ta Bali -le -pei 'lɛ sɔɔlɛ
(Lk 16.17)

¹⁷«Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, an -ta Moizi -le -pei klu -sɛnlɛ ji di! Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nyian 'nan, an -ta Bali 'lewei vɔnɔn wei klu -sɛnlɛ ji di! Ma'an 'talɛ 'wunɔn zɛ -a klu -sɛnlɛ ji di, an -ta 'nan -e 'an o 'lɛ sɔɔ 'pian. ¹⁸Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te labli 'lee 'trɛ 'ka tian 'nyanlɛ dɛ, te -pei -le 'wɪ 'wɛnnɛn 'tuwli 'cɛ 'ka 'sia 'da 'di -trilii, -e 'wɪ pɛnɔn nen -pei -a 'vɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ. ¹⁹-Yee 'wɛan min nen e Bali -le -pei 'wɛnnɛn 'tuwli sɛ bɛ, en e 'wɪ paa minnun ji 'nan, 'o dre 'lɛ 'yee 'wɪ 'zɔ bɛ, Bali -le mingɔnɛn tɛda bɛ, min zɛ -yɛɛ -kɔan min 'wɛnnɛn 'a. 'Pian min nen e 'ta 'wɔla Bali -le -pei da, en yaa 'paaman minnun ji 'nan 'o 'ta wɔla "da "bɛ, Bali -le mingɔnɛn tɛda bɛ, min zɛ -yɛɛ -kɔan min -dan a. ²⁰-Yee 'wɛan maan vɛ 'cɛɛ 'nan, -te 'ka dre wɪ 'yinun 'ka 'mlinlɛ 'fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizɛn 'nɔn 'lɛ vɛ da dɛ, ka'a -ko Bali -le mingɔnɛn 'tɛda "fo "di.»

'Wɪ 'wɪdɪ pɛnɔn a -tuwli
(Lk 12.57-59)

²¹«Kaa 'man 'nan, waa 'vɪ -kaa tranun lɛ 'nan:

<Te blamin 'e dre min -tɛzan -a di!

Min nen e min -tɛ bɛ,
o -ko -a tin 'banɔn 'cɛin -da.»

²²'Pian 'an 'bɔ, "an "vɛ 'cɛɛ 'nan, min nen 'bli 'fɔ "ji 'e "bɔ man bɛ, o -ko -a tin 'banɔn 'cɛin -da. En min nen yaa 'vɪ 'e "bɔ lɛ -blɔzan bɛ, o -ko -a tin 'banɔn -dandan cɛin -da. En min nen yaa 'vɪ 'e "bɔ lɛ klinzan bɛ, e ya "lɛ 'o -fɔ 'tɛ nɛn -a va yɪdɪ 'leda "ka "dɛ, -a va.

²³-Te i -ku Bali -panvɛ -a Bali -pannan, en -a -cin -trɔa 'i 'ji 'nan, 'wɪ a 'ka 'vale 'i "bɔ -tu -a 'ka yei "bɛ, ²⁴'i Bali -panvɛ zɛ -a 'tɔula Bali -pannan bɛ, -e 'i 'kv 'i "bɔ zɛ -a va. 'I 'ka yei "sɛn 'e cin va 'vaa -e 'i 'ta 'yie 'sɾaga bɔ Bali lɛ.

²⁵-Te min -tu 'i 'sanman dre, en ka "ta -ko -a tin 'bale bɛ, 'i 'fo 'e 'flin 'i 'ka yei "sɛn 'e cin va, "tɔgo 'yei 'nɔn tin 'bazan lɛ, -e tin 'bazan 'e 'i 'fɔ -pɔ 'kuin. ²⁶Maan vɛ 'yie 'wɪ

tɪglɪ 'a 'nan, "yie vɔnɔn i bɔla -pɔ 'kɔn zɛ -a -ji bɛ, te i cɛɛn -yee "lala pɛnɔn bɔladɪ man.»

Wa'a min nan 'lee min -sɾan -wɛɛman di
(Mk 9.43-48)

²⁷«Kaa 'man 'nan, Bali "e 'nan:

<Te blamin 'e min nan -wɛɛ "di,
en te 'e min -sɾan -wɛɛ "di!»

²⁸'Pian 'an 'bɔ, "an "vɛ 'cɛɛ 'nan, min nen e min nan -nanjɛɛn, en -a 'bli bɔ "man "bɛ, te yaa wɛɛ 'va.

²⁹-Yee "wɛan maan vɛ 'cɛɛ 'nan, -te 'i 'pɛ "yi "da yie 'bɛ -maan i 'wɪ 'wɪdɪ "dra bɛ, 'i 'si "ji -e 'i 'tuw -kɔɔbli! Kɔɔ -te 'i 'man 'mɛn -tuwli "cɛ sɛ bɛ, -a "yi "mlian 'i 'bɔ po -fɔdɪ 'tɛ nɛn -a va yɪdɪ 'leda "ka "dɛ, -a va da.

³⁰En -te 'i 'pɛ "yi 'bɛ -maan i 'wɪ 'wɪdɪ "dra bɛ, 'i 'cɛn -e 'i 'tuw -kɔɔbli! Kɔɔ -te 'i 'man 'mɛn -tuwli "cɛ sɛ bɛ, -a "yi "mlian 'i 'bɔ po -fɔdɪ 'tɛ nɛn -a va yɪdɪ 'leda "ka "dɛ, -a va da.»

Min nan bɔladɪ da wɪ
(Lk 16.18)

³¹«Bali -a 'vɪ 'nyian 'nan:

<-Te min "ta 'e nan bɔala bɛ,
'fluba nɛn yaa -kɔɔnman 'nan yaa 'bɔla bɛ,
'e 'nɔn -yrɛ 'vaa -e 'e bɔla.»

³²'Pian 'an 'bɔ, "an "vɛ 'cɛɛ 'nan, min nen e nan 'bɔla, te -kɔnɛn -wɛɛdɪ man "cɛɛ dɛ, te min zɛ -yɛɛ vɔnɔn 'e -kɔnɛn -wɛɛ -kɔnɛn pee 'padɪ -a. En min nen e lɪ zɛ -a 'pa bɛ, te Bali 'lɛ zia bɛ e min nan wɛɛ.»

Zozi -sɾunɔn 'ka 'wɪ 'ji -pɛ wuanla Bali
'tɔ da di

³³«Kaa 'man 'nan, waa 'vɪ -kaa tranun lɛ 'nan:

<Te blamin 'e 'wlu man -pɛ wluan Bali 'tɔ da di!

'Pian 'wɪ oo 'wɪ nɛn

'e 'pɛ wluan 'ji Minsan Bali 'tɔ bɛ,
yaa 'lɛ sɔɔman -kɔɔ.»

³⁴'Pian 'an 'bɔ, "an "vɛ 'cɛɛ 'nan, te 'ka fɛ -tu -ji -pɛ wluan "fo "di! En te 'ka labli dre 'cee 'wɪ nan yɪzan -a "fo "di, kɔɔ e ya Bali -le mingɔnɛn pɛin -a. ³⁵Te 'ka 'trɛ dre 'cee 'wɪ nan yɪzan -a "fo "di, kɔɔ e ya Bali cɛin -trɔanan "a. Te 'ka Zeruzalɛm 'trɛ dre 'cee 'wɪ nan yɪzan -a "fo "di, kɔɔ e ya Bali nɛn mingɔnɛn -dan a bɛ -a 'fla -a. ³⁶En te 'ka vɔnɔn 'wɪ 'e 'bɔ 'ka man 'wɪ 'tu -ji, -e 'ka 'wulo 'e 'kv -ji di, kɔɔ ka'a 'kɔlaman 'ka 'wulo "je pou -tuwli "cɛ liladi -a 'fuvu di, en ka'a 'kɔlaman -a liladi -a tiidii "di. ³⁷-Te e ya -inyan -a bɛ, 'ka vɪ -inyan! -Te e ya -cɛje

-a be, 'ka vi -ceje! 'Wt pæenon nen cee ve -a -sru "be, 'e "sia Satan nen e 'wt 'wliði "paa 'nyranman -a be -a va.»

Zozi -srulon 'ka 'wt 'leji tða di
(Lk 6.29-30)

³⁸ «Kaa 'man 'nan waa 'vi 'nan:

<-Te min 'i yie -wi be,

'i -yee ve -wi!

En -te min 'i 'she 'su be,

'i -yee ve 'su!»

³⁹ 'Pian 'an 'bò, "an "ve 'cee 'nan, te 'ka 'wt 'leji -tò 'wt 'wliði "drezan le di. -Te min 'pa 'fò 'i 'pe "yi "da 'klanbo "da be, 'i 'pe bu dave -koon "nyian -yre! ⁴⁰ -Te min a "va 'nan 'e 'ko 'yia tin 'bazan cain -da, 'yie -trale 'sidi -le "wean be, 'i 'ta so nen -a 'wt ci 'i man be, 'i 'non -yre "nyian! ⁴¹ -Te min -tò -trò -tò 'i 'win -ji -sa -a, 'nan 'i 'kv -a kilo -tò da be, 'i 'pa "da "nyian -tò! ⁴² -Te min fe laabu 'i 'lò be, 'i 'non -yre. En te 'i koda -tò min nen e -ta fe 'fele 'i 'lò be -yre "di!»

Zozi -srulon 'o 'nanmannon ye "yi
(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Kaa 'man 'nan waa 'vi 'nan:

<Blamin 'e bœezan -tò yi 'yi,

'pian 'e 'nan 'e 'nanmanzan man!»

⁴⁴ 'Pian 'an 'bò, "an "ve 'cee 'nan, 'ka 'ka 'nanmannon yi "yi, en "nyian be 'ka Bali tru 'ba minnun nen o 'te "paa 'ka da be, -wee 'wt man! ⁴⁵ 'Wunun zie -a 'bò nen 'ka dre, -e 'ka 'kon 'ka "ti nen laji be -yee 'nennun tigl 'a. Koo e yide wuanla 'wt 'wliði "drenon 'lee 'wt 'yi "drenon da, en e laa -fean min -wliðun 'lee min tiglun da. ⁴⁶ -Te minnun nen o 'ka ye "yi "be, o 'saza nen ka o ye "yi "be, te -a -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan Bali -a man "yi "dra 'cee di! 'Sukole 'sinon nen 'wt 'wliði "drenon 'a be, 'wt 'bò zie -nyren "o "dra. ⁴⁷ En -te 'ka "bunun 'saza nen ka 'o 'tò bo be, ka 'a 'wt -dan drele "fo "di. Koo minnun nen wa 'a Bali tða die, 'wt 'towli zie -a 'bò nen "o "dra. ⁴⁸ 'Ka 'kon tigl "le zi 'ka "ti Bali nen laji be e ci tigl be -yee 'wt 'zv.»

6

O fe -non seenon le 'kò?

¹ «Fe oo fe nen ka "ta -a dra Bali le be, te 'ka -wee 'nan 'ka dra minnun yie le 'nan -e 'o 'ka 'tò "yi "vi di! Koo -te 'wt zie -a -cin a 'ka 'ji be 'ka "ti "nen laji be ya 'a man "yi 'dra 'cee "fo "di.

² -Yee "wean fe oo fe nen yia -non seezan le be, te 'i 'nan wt fuila "man "di! 'Wt zie -a 'bò nen minnun nen o 'wt dra min yie le be, waa dra cin yi 'kuin, en waa dra "nyian -guada. Waa -nan wt ve 'nan -e minnun 'e 'o 'tò "yi "vi -le "wean. Maan ve 'cee 'wt tigl 'a 'nan, o 'o -kopa 'yi 'va. ³ 'Pian 'yie ve be, -te "yie "lala -non seezan le be, te min pee 'e 'nan yi di! ⁴ 'I dre zie 'dò -e -a 'wt 'e 'fò 'e yòdi, -e 'i "ti "nen e fe yòdi -tða "be, 'yie -ko 'pa.»

Bali tru 'badì da wt

⁵ «En -te ka ya Bali tru 'banan be, te 'ka dre "le minnun nen o 'wt dra min yie le be, -wee 'wt 'zv di! O Bali tru 'badì ye "yi 'o 'tòdi lou cin yi 'kuin 'lee -guada, 'nan -e minnun 'e 'o yi -le "wean. Maan ve 'cee 'wt tigl 'a 'nan, o 'wee -kopa 'yi 'va. ⁶ 'Pian 'yie ve be, -te i ya "va 'nan i Bali tru "baa be, 'i wla 'yie 'kon "bò "ji, 'i 'le wu, -e 'i "ti "nen e ci fe yòdi 'bò zie -a -nan be, 'i tru 'ba. -Te i ya -a drenan zie, 'i "ti "nen e 'wt yòdi ye be, yei -ko "paa.

⁷ -Te ka ya Bali tru 'banan be, te 'ka wt "kaga "vi "le minnun nen wa 'a Bali tða die, -wee 'wt 'zv di. E ya 'o 'ji "le 'nan 'wee tin "kaga 'padì man nen Bali 'e "trœn -tða 'wle. ⁸ Te 'ka dre "le -wee 'wt 'zv di! Koo 'ka "ti "nen laji be, 'cee vnan 'ka fenun laabu -yro "be, te e 'ka 'man winun 'bò -tða 'va.»

Bali tru 'badì
(Lk 11.2-4)

⁹ «Zi kò 'ka Bali tru 'ba be -nyren 'gò, 'ka vi 'nan:

'Kv "ti Bali nen laji be,

'i dre -e minnun 'o 'i 'tò dre -dan.

¹⁰ 'Yie mingonnen -blidi 'e 'ta.

En 'i dre -e minnun 'o 'i 'ci 'sò wt dre 'treda, "le zi e dra laji be, -yee 'wt 'zv.

¹¹ 'I 'kve cœgv -blife nen kv ci "va "be, -a -non 'kve.

¹² 'Wunun nen kua dra 'yie -wliði "be 'i 'ce 'kve,

"le zi minnun 'wt dra 'kve -wliði kua "cea -wle "be -yee 'wt 'zv.

¹³ Te 'i 'kv 'tò -e Satan 'e 'kv 'man yi di.

'Pian 'i 'kv 'si -yro.

[Mingonnen -blidi, 'lee 'pleble, 'lee 'tò -dan a 'li 'e 'cen 'yie ve -a, -trilii. Amen!]

¹⁴ 'Wt 'wliði "nen minnun -a dra 'cee be, -te kaa "cea -wle "be, 'ka "ti "nen laji be, 'wunun nen kaa dre -yre "wliði "be, e "cea "nyian 'cee. ¹⁵ 'Pian -te minnun 'wt dre 'cee, en ka 'a 'cele -wle "die, 'ka "ti "nen laji be, 'wunun

nen kaa dre -yre "wliidi "be, ya'a "nyian "e cea 'cee di.»

Fε 'sōndi

¹⁶ «-Te ka ya fe 'sōnnan be, te 'ka 'fli ta dre -trōdrō "le minnun nen o 'wi dra min yie le be, -wee 'wi 'zō di. 'O 'fli ta dra -trōdrō, -e 'o -kōōn "minnun le 'nan, 'o ya fe 'sōnnan. Maan ve 'cee 'wi tiglū 'a 'nan, o 'wee -kopa 'yū 'va. ¹⁷ -Te i ya fe 'sōnnan be, 'i yra "foe, en 'i -laziglo -sen 'i da, ¹⁸ -e minnun 'o vūle o -kōōnen "yū 'nan i ya fe 'sōnnan di. 'I "tū "nen e ci fe yōōdi 'bō zie -a -nan be, -yee -nan ye 'i 'lō, -e 'yēi -ko 'pa.»

Zozi -srūnōn 'o -wee 'nan 'o yifēnūn 'e 'kōn Bali "srōn

(Lk 12.33-34; 11.34-36; 16.13)

¹⁹ «Te 'ka fēnūn tre 'ka yūfe -a 'tre 'gūe -a da dū! Fadrunēn 'lee mōnēnūn o srēman, en crinnōn 'kōn "fōan, -e 'o "kōola. ²⁰ 'Pian 'ka fēnūn tre 'ka yūfe -a laji. Fadrunēn 'lee mōnēnūn 'ka 'nan nūn -e 'o fē sre di, en crinnōn 'ka 'nan nūn -e 'o crin wō di. ²¹ Fē nen yaa -maan 'lōō 'an 'wi zie -a 'vū be, -yee ci 'nan, fēnan nen min yūfe ci 'e pladi be, -a -nan nen min -le ci "nrōndi pēnōn -kōan.

²² Min yie 'be -maan min fēnan ye. -Te 'i yie a "ji 'kpa be, 'te 'san -sean 'i da, yia -tōa.

²³ 'Pian -te 'i yie 'ka fēnan ye diē, 'te 'san -sean 'i da, yī'a tōa di. I ya tū pēnōn man klun va. -Te fē -tū -si -tō 'te 'san -lō en i -fū klun va be, te i ya klun tiidii -dan 'va!

²⁴ Min -tūwli 'ka 'kolaman -e 'e dre min 'fli 'suzan 'a di. Kōō -te yaa 'vū 'nan 'e dra be, e "naan -a -tū man -e 'e -tū yū 'yi. En -te 'be "cēe diē, e kōamlan -a -tū man, -e 'e -tū dre 'e 'pēla kōa. -A -tūwli "nen "nyian 'cee ve -a, ka'a 'kolaman -e 'ka Bali 'lee "lala yū 'yi 'e cin -a di.»

Zozi -srūnōn yī -teala Bali da

(Lk 12.22-31)

²⁵ «-Yee "wean nen maan ve 'cee 'nan, te 'ka 'fū 'ka 'ci "nrōnnan 'cee 'trēda da dū! -Yee ci "le: «-Mē "nen kua -ble? -Mē "nen kua -mlian? Kua dra 'kō, -e 'kū 'man sōnūn yū?» 'Pian -a -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, 'belidi nen 'ka 'lō be -a "yi "mlian -blifē da, en 'ka 'kōle nen 'ka da be, -a 'kpa "mlian sōnūn da.

²⁶ 'Ka 'ci "nrōn "lōmannūn da! Wa'a 'saa 'foa di, en wa'a 'saa 'tēa di, en wa'a 'saa 'sean 'trēbōnūn -ji di. 'Pian 'ka "tū "nen laji be e -blifē -nōan -wle. -A -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan Bali 'le be 'ka "yi "mlian o da! ²⁷ 'Cee

ci "nrōndi 'cee 'trēda da be, ya'a 'kolaman -e 'e yī -tūwli "cē 'pa 'cee 'belidi da "fo "di.

²⁸ Sōnūn nen 'kō ka 'wō 'ka man be te 'ka 'ci "nrōn -a 'wū 'a dū! Lunun nen 'o -fūi -tēa "lua be, 'ka 'ci "nrōn o da! Wa'a 'nyranman paa di, en wa'a 'nanwle 'taan di.

²⁹ 'Pian maan ve 'cēe 'nan, Salomōn nen e ya mingōnēn -dan tū a 'li be, -yee sō -tū fenyian 'ka 'mlinle lū -fūinūn zie -a -tūwli "le fenyian da di. ³⁰ Lū -fūi "nen 'be ci lua, "tre weē "cean -e 'weē 'fō 'tē 'va be, -te Bali 'be 'man dreve weē fenyian zie be, 'lōō kaa "nun? 'Cee yī -tēradū Bali da a "wēnōn.

³¹ -Yee "wean te 'ka 'fū 'ka 'ci "nrōnnan -a laabudū -a 'nan: «-Mē "nen kua -ble? -Mē "nen kua -mlian? Kua dra 'kō, -e 'kū 'man sōnūn yū?» ³² 'Ci "nrōndi nūn zie e ya minnun nen wa'a Bali tōa diē, -wee ve -a. 'Ka "tū "nen laji be yaa -tōa 'nan fēnūn zie -a 'wū a 'ka man. ³³ 'Ka -weē 'e tēde 'nan, Bali 'e mingōnēn -blū 'ka da, en 'ka -weē "nyian 'nan, 'ka Bali ci 'sō wū dra. "Bē -sru -e Bali 'e fē pēnōn zie -a dre 'cēe. ³⁴ "Trē "tū 'lee 'e 'ci wū, en yī -tū 'lee 'yee "koe "nyan. -Yee "wean te 'ka 'ci "nrōn "trē "wū da dū!»

7

Zozi -srūnōn 'ka min 'tō 'tēa di

(Lk 6.37, 38, 41-42)

¹ «Te 'ka min 'tō 'tē di, "tōgō tū nen Bali 'trēdanōn 'le 'wū tin "baa be, 'e tin -tē 'ka da! ² Kōō Bali 'cee tin "baa "le zī ka minnun -le ve 'pa be -yee 'wū 'zū. Zī i 'wū dra 'i bōezan -tū -va be, -a da nen Bali "yie "dra.

³ -Mē "le "wean nen i yiba -flūnen ye 'i bōezan -tū yie -goei, te 'i 'bō 'le ve nen yiba -dan 'bō ci 'be 'ji be, yī'a 'be 'ye di? ⁴ 'I 'bō nen yiba -dan ci 'i 'yie -goei "be, -mē "le "wean nen "yie 've 'i bōezan le 'nan: «'I tō -e 'an yiba -flū 'si 'i 'yie -goei!» ⁵ -Bluzan, 'i yiba -dan 'si 'i 'yie -goei 'vaa, -e 'i fēnan yū 'wein. "Bē -sru i -kolaman yiba -flū 'sidū -a 'i bōezan -tū yie -goei.

⁶ Te 'ka Bali -le fēnūn -nōn -plēnnūn le di, "tōgō 'o li 'o da -e 'o 'ka 'wū "cēen 'e cin man! En te 'ka 'cee -siga -folā 'srūnūn le di, "tōgō 'o 'tran "da!»

Zozi -srūnōn Bali trū "baa 'nan 'e 'pa 'o 'va

(Lk 11.9-13)

⁷ «'Ka fē trū 'ba, waa -nōan 'cēe! 'Ka fē -weē, kaa ye! 'Ka 'kōn 'tē, waa 'le "so 'cēe!

⁸ Koo min nen e fe tru "baa be, waa -noan -yɾe. Min nen e fe -weeman be, yaa ye. En min nen e 'kɔn -tea "be, waa 'le "so -yɾe.

⁹ Min -tu 'ka 'ka yei, -te 'yee 'nen -blufe tru 'ba -yɾo, -e 'e 'kolɛ -non -yɾe "du. ¹⁰ En min -tu 'ka 'ka yei, -te -yee 'nen po tru 'ba -yɾo, -e 'e -mlɛn -non -yɾe "nyian di. ¹¹ Ka ya -wliɗi, 'pian ka fe "yi -tɔa -e 'ka -non 'cee 'nennun le. 'Ka "ti "nen laji be, -a ci "yi "mlian 'ka da, -yee "wean 'ka -tɔ 'nan, e fe "yi -noan minnun nen waa laabo -yɾo "be -wle!

¹² 'Wɪ pɛnon nen ka ya "va 'nan minnun 'o dre 'cee be, -a 'wɪ 'bɔ -tɔwli zɛ -nyɾen 'ka -wee 'dre! 'Wɪ zɛ -a 'bɔ nen Moizi -le -pei -a 'vɪ 'nan blamin 'e dre. En -a -tɔwli "nen "nyian Bali 'lewei vunɔn -a 'vɪ 'nan blamin 'e dre.»

-Si nen min -a "siala -e 'e 'beli be, e ya -tɔwli

(Lk 13.23-24)

¹³ «'Kɔn -yɾe "funen be -a -ji nen 'ka -wla -e 'ka 'belidi yɪ! Koo 'kɔn -yɾe nen min -wɪmlan 'ji, te -a 'le 'sɾannan 'nen -kadɪ -a be e ya -dan, en -a -si a -gbagbla. -Si zɛ -a da ta wɔɗi nen min "kaga -a ye "yi. ¹⁴ 'Pian 'kɔn -yɾe nen min -wɪmlan 'ji -e 'e 'belidi yɪ be e ya "funɔn, en -a -si a "wɛnnɔn. -Yee "wean min "soglo 'nen 'be 'ta wɪla "da.»

Yiba 'kpa 'lee yiba -wliɗi

(Mt 12.33-35; Lk 6.43-44)

¹⁵ «'Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va, minnun nen waa ve 'nan Bali 'lewei vunɔn nen waa, 'pian te o 'ka 'a dɛ -wee "wean. 'O 'fli dra 'ka yei 'le 'blanun -le 'wɪ 'zɔ, "tɔgɔ te plɔ winun nen waa. ¹⁶ O dre winun man nen ka o -kɔnnen "ye. Koo kaa -tɔa 'nan wa'a -lomin naan -tein "man di, en wa'a -wɛn bewle 'naan "trɔɛn 'fɔn lei man di. ¹⁷ Yiba "nen e ya 'kpa be -a 'blɔ a "yi, en yiba "nen e ya -wliɗi "be -a 'blɔ a -wliɗi. ¹⁸ Yiba "nen e ya 'kpa be -a 'blɔ 'ka 'wliɗi "di, en yiba "nen e ya -wliɗi "be -a 'blɔ 'ka "yi "di. ¹⁹ Yiba "nen e baa te -a 'blɔ 'ka "yi "dɛ, waa "cɛan -e 'o 'fɔ 'tɛa. ²⁰ -Yee "wean minnun zɛ, o dre winun man nen 'ka -taa "o -tɔle.»

Zozi -srɛnɔn tɪgɪ

(Lk 6.46; 13.27)

²¹ «'An laabɔɗi Minsan, Minsan be, -a 'saza 'ka 'ko min -a Bali -le mingonnen tɾeda di. 'Pian min nen yaan "tu "nen laji be -a ci 'sɔ wɪ dra be, -yɛɛ ko -nan nun. ²² Yi nen an 'trɛdanɔn 'le tin "baa be, min "kaga

-taa -a vɪle 'men 'nan: «Minsan, Minsan! Kɔ Bali 'lewei 'vɪ 'i 'tɔ da, en kɔ -yɪ -wliɗi "pin minnun -sru 'i 'tɔ da, en kɔ 'lebo "fɔ winun dre 'i 'tɔ da.» ²³ 'Pian maan ve -wle 'nan: «Ma'an 'ka 'tɔa "fɔ "di, 'ka 'si 'an "srɔn "kɔɔbli, ka ya 'wɪ 'wliɗi "dɾɛnɔn 'a.»

²⁴ -Yee "wean nen, 'winun nen maan ve 'cɛɛ 'gɛɛ, -te min nen yaa 'man, en yaa ta 'ta 'wɔ be, te -a san a "le 'nan 'wɪ 'tɔzan nen e 'yee 'kɔn -klu cɛɛn 'e trɔɗi, en yaa -pɔ -fɔ 'plɛblɛ be, -yee 'wɪ 'zɔ. ²⁵ Fulɔ fɛɛn, en laa 'fɛn, en 'yi yɾu, -a pɛnɔn -sɛn 'kɔn zɛ -a man, en ya'a 'wile di, e ya 'e 'tɔɗi -kli -le "wean. ²⁶ 'Pian min nen e 'winun nen maan ve 'gɛɛ -a 'man, en ya'a 'ta wɔle "da "dɛ, -a san a "le 'nan -bluzan nen e 'yee 'kɔn 'tɔ nyɾen va be, -yee 'wɪ 'zɔ. ²⁷ Fulɔ fɛɛn, en laa 'fɛn, en 'yi yɾu, -a pɛnɔn -sɛn 'kɔn zɛ -a man, en e wiila 'nan "fo.»

²⁸ Zɪ Zozi cɛɛn 'winun zɛ -a vɪɗi man be, -yee 'wɪ "paadi minnun pɛnɔn zɛ o 'kan, ²⁹ koo -yee 'wɪ "paadi 'ka "le 'fluba 'ci vunɔn 'le ve zɔ di. 'Pian yaa "paaman "le min nen Bali -koladi -non -yɾe "be, -yee 'wɪ 'zɔ.

8

Zozi -kogobe 'tezan -tu beli

(Mk 1.40-44; Lk 5.12-14)

¹ Zɪ Zozi 'si pon da be, en min "kaga sɔnla -a -sru. ² -A -nan nen -kogobe 'tezan -tu pli "man, e "po sɔɔn "wɪ, en e -yɾe 'nan: «Minsan, maan -tɔa 'nan, -te i wɪ "man "be, i -kɔlaman i -kogobe "sia 'an man, -e 'an dre 'saun Bali 'le.»

³ Zozi 'e 'pɛ 'sɔ "ji, e kle "man, en e -yɾe 'nan: «An "we "man, 'I dre 'saun Bali 'le!» 'Nun tɔɔn -kogobe 'bɔ 'si "man, en e dre 'saun Bali 'le.

⁴ -A -nan nen Zozi "e -yɾe 'nan: «Te 'i -nan sɛɛ wɔ min -tu le 'mlɔnmlɔn di! 'Pian 'i 'kɔ Bali -panzan -tu -va, -e 'yei 'nanjen! "Be -sru -e 'i 'sɾaga bɔ Bali le, "le zɪ Moizi -a cɾɛn -te Bali -le 'fluba 'ji be -yee 'wɪ 'zɔ. Tɔɔn -e minnun pɛnɔn 'o -kɔnnen "yɪ 'nan i beli.»

Rɔm min nen 'sounjanun tazan 'a be, e pli Zozi man

(Lk 7.1-10; Zan 4.46-54)

⁵ Zozi Kapanamo si 'sia. Zɪ e 'bɔla 'fla zɛ -a da be, en 'sounjanun tazan -tu pli "man. Yaa tru 'ba 'a vɪɗi -a 'nan: «Minsan, 'yian 'suzan 'beli! -Cɛ -fɔ "man, en e -sɾan "tra. E ya 'e nyinnandi "kɔnnen, en e ya 'e yɾa yunan -wliɗi.»

⁷Zozi "e -yɾe 'nan: «An 'ta "lo, -e 'an -ce 'si "man.»

⁸En 'sounjanun tazan "e -yɾe 'nan: «Minsan, an 'ka min nen i -wlamlan -yee 'kuin be -a dt, koo Zuif min "cee man dt. 'Pian 'i 'wi 'tu vt, -e 'an 'suzan 'e 'beli. ⁹'An 'bo 'gve, 'an 'tanon 'be 'an "paala, en 'men 'sounjanun be mæn 'o "paala. -Te maan 'vi -a -tu le 'nan: <'I 'ku>, -e 'e 'ku. En -te maan 'vi -a pee le 'nan: <'I 'ta>, -e 'e 'ta. En -te maan 'vi 'men non le 'nan: <'I 'wi 'gve -a dre be>, yaa dra.»

¹⁰Zi Zozi 'winun zɾe -a 'man be, 'wi -a 'kan, en minnun nen -a -sru "be, e -wle 'nan: «An 'wi tiglu ve 'cee! Ma'an tian min -tu yile Izrael 'non 'va, te e yi -teala 'an da tiglu zɾe dt. ¹¹Maan 'le "cean 'cee 'nan, min "kaga "sia yide wluan "nan 'lee yide 'fo -nan "va, o -taa -e 'o "fedi -bli Bali fla 'o 'vale Abraam 'lee Izak 'lee Zago nun -a. ¹²'Pian minnun nen Bali o 'si "va 'e tede 'yee mingonnen tredave -a be, Izrael 'non nen. Bali -taa -wee 'tu wule klun va bei. Fenan nen -wuodi 'lee 'she da -blidi ci be -a -nan.»

¹³Toon Zozi "e 'sounjanun tazan zɾe -yɾe 'nan: «'I 'ku 'yie "konnen. 'Wi nen, i yi -tera "da "be 'e 'le soɔ 'yie!» Tu 'bo 'lein zɾe -a wlu nen 'sounjanun tazan 'suzan be, e beli.

Zozi Pieri 'sea 'lee -ce -tenon "kaga beli (Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

¹⁴"Be -sru en Zozi 'ku Pieri -le "konnen. Yaa nan "bu 'yi 'e nyinnandi 'kole 'tondon 'lo. ¹⁵E kle -a -pela man, en -a 'kole 'ji 'e 'tro -fo. 'Nun toon li zɾe e wluan lou, en e fe -non -yɾe.

¹⁶Zi funninmlan 'pla be, en minnun -ta minnun nen -yv -wlidunun ci o -sru "be o "kaga "a Zozi le. Yaa 'vi -yv -wlidunun le 'nan, 'o 'si minnun -sru, en e -ce -tenon pɛnon beli. ¹⁷'Wi nen Bali 'lewei vizan Ezai -a 'vi 'e 'cen be, zi e 'le soɔ zɾe. Koo yaa 'vi 'nan:

«E 'kve yɾa yidi 'si 'ku man,
en e 'ku 'man -ce pɛnon 'si 'ku man.»

Zozi -sru 'ta wudi (Lk 9.57-60)

¹⁸Zi Zozi min "kaga 'yi 'e 'sron "be, en yaa 'vi 'e -srunon le 'nan: «Kaa kv 'yi -sru.»¹⁹-A -nan nen 'fluba 'ci vizan -tu pli "man, en yaa 'vi Zozi le 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, fenan pɛnon nen i -ko be, kve 'ko 'yia.»

²⁰En Zozi "e -yɾe 'nan: «Canjannennun nyinnan a, en "lomannun "koe "a, 'pian Blamin -pi "le "fe -tu -nan "ka -e 'e 'wulo 'pla 'nan dt.»

²¹En -a -sruzan 'pee -a 'vi -yɾe 'nan: «Minsan, 'i 'si -non 'men -e 'an 'ku 'an "ti "wu 'vaa, -e 'an 'ta.»

²²Zozi "e 'vi -yɾe 'pian 'nan: «'I -soonla 'an -sru! Minnun nen Bali "le 'va o ci 'o 'kadu be, 'i o 'tu 'o 'wee min wv.»

Zozi fulo 'pleble 'tu ta -to (Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

²³Zozi 'fo -klu -ji 'o 'vale 'e -srunon 'a, en o -kudi 'sia. ²⁴Toon fulo 'pleble 'tu "feendi 'sia 'yi zɾe -a yie da, en 'yi 'sendi 'sia -klu -ji. Tu zɾe -a wlu be, te Zozi "e "yi -tea. ²⁵-A -nan nen -a -srunon pli "man, waa fuv, en o -yɾe 'nan: «Minsan, 'i 'pa 'ku 'va, 'ku 'nan "ta -nyaan!»

²⁶En Zozi "e -wle 'nan: «-Me "klan 'be 'ka -tea? 'Cee yi -teradu Bali da a "wennon!» -A -nan nen e wluan, en e paan fulo 'lee 'yi da 'pleble. Toon fenan -to flu.

²⁷'Wi zɾe e minnun pɛnon 'kan, en waa laabu 'nan: «-Me "sv -man min 'be ci zɾe, en 'be 'wi tin "baa fulo 'lee 'yi le -e 'o drela "da.»

Zozi 'yv -wliidi "pin min "fli -sru Gadara 'leglon 'ji (Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

²⁸Zi Zozi 'bola 'yi -sru Gadara 'leglon 'ji be, en min "fli "nen -yv -wliidunun ci o -sru "be, o -ta -a 'le. Min -yɾe nen waa bo -kole -ji be -a -mie ji nen o nyian. O nyran wo -wliidi "le "wean, min -tu 'ka 'ciala fe zɾe -a -nan dt. ²⁹Toon o -paandi 'sia 'nan: «Bali -pi -Me "nen 'yie 'nan 'e dra 'kve? I -ta 'te 'pale 'ku da 'va? Tu nen Bali -a koon be ya'a tian bole dt.»

³⁰Tu zɾe -a wlu be te 'sru 'pa 'tu a 'e 'blun. 'Srunun 'bo 'ka o man -koo bli dt.

³¹En -yv -wliidunun toba -fo Zozi le. Waa 'vi -yɾe 'nan: «-Te i 'ku 'pin be, 'i 'ku 'pa 'sia 'sru 'pa 'labe -a va.»

³²Zozi "e -wle 'nan: «'Ka 'ku!» Toon o 'si min "fli zɾe o -sru, en o -fo 'srunun -sru. 'Sru 'pa 'tu zɾe, o flan 'sia pon 'sean man zia, o -sen 'yia. En o pɛnon kaa "fo. ³³Minnun nen o 'srunun 'bo 'ta -pian "be, "o "sen 'wu 'ji flan -a. O 'bola 'ji 'fla, en 'wi nen e dre o yie man be, 'lee 'wi nen e dre minnun nen -yv -wliidunun ci o -sru "be -wle "be, waa -nan 'sinan 'pa. ³⁴En 'flanon pɛnon 'ku Zozi 'le. Zi waa 'yi be, en o toba -fo -yɾe 'nan, 'e 'si 'wee 'leglon 'ji.

9

Sozi min -srandi "tra "tu beli
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-25)

¹A -nan nen Sozi 'fō -klv -ji "nyian, e 'yi cēen, en e 'bōla Kapanamo. 'Fla zīe -a da nen e -nyeanla. ²Tōon minnun -ta min -tu nen e -sran "tra "bē -a -yrē "se 'ji. Zī Sozi -wee yi -teradi 'e da 'yī bē, en e 'nan min -srandi "tra zīe -yrē 'nan: «'An bēe, nyen 'e 'si 'i 'ji! 'Wunun nen yia drē 'wlidi "bē, maan fui!»

³'Wī zīe -a da nen 'fluba 'ci vunōn -mienun -a 'vī 'o 'ji 'nan: «'Min 'labe, e Bali sran!»

⁴Zī Sozi -wee ci "nrōndi 'yī bē, en yaa laabu -wlo 'nan: «-Mē "le "wēan nen ci "nrōndi -wlidi zīe, e ya 'ka 'ji?» ⁵-Te maan 'vī -yrē 'nan: «'Wunun nen yia drē 'wlidi "bē, maan fui, 'bē a -tu. En -te maan 'vī -yrē 'nan: «'I 'wluan, 'i 'tō lou, 'i 'ta wv, 'bē a -tu. 'Wī "fli zīe -a "cēn "vidi 'bē ci 'pleble?» ⁶'Pian an "ta -a -ci -kōōnman 'cēē 'nan, Bali -koladi -nōn Blamin -pī lē, -e 'e min -le 'wī -wliidunun fui 'trēda.» -A -nan nen yaa 'vī min -srandi "tra zīe -yrē 'nan: «'I 'wluan! 'I 'yie nyinnan "dave 'sia! 'I 'ku 'yie "kōōnēn!»

⁷'Nun tōōn e wluan lou, en e 'yēē "kōōnēn "si 'sia. ⁸Zī min "kaga 'wī zīe -a -nan 'yī bē, "klan -sen o 'ji, en o Bali 'tō bōdi 'sia, kōō e -koladi zīe -a -nōn blamin lē.

Sozi Matie laabu
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

⁹Sozi 'si fē zīe -a -nan. "Yēē -kv 'e 'lē bē, en e min -tu nen waa laabo Matie bē -a 'yī. 'Sukōlē 'sizan nen, en e ya 'yēē 'nyranman 'bō zīe -a 'panan. En Sozi "e -yrē 'nan: «'I -sōōnla 'an -sru!» Matie wluan, en e sōōnla -a -sru.

¹⁰"Bē -sru Sozi 'lēē 'e -srunōn a 'o -nyrandi -blife -sru 'kuin. En 'sukōlē 'sinōn "kaga 'lēē 'wī 'wlidi "drēnōn 'ta, o -nyran fē -sru o va. ¹¹Zī Farizen 'nōn -a -nan 'yī bē, en waa laabu Sozi -srunōn lō 'nan: «-Mē "le "wēan nen 'ka 'san fē -ble 'o 'vale 'sukōlē 'sinōn 'lēē 'wī 'wlidi "drēnōn 'a?»

¹²Sozi 'wī zīe -a 'man, en e 'nan Farizen 'nōn lē 'nan: «'Minnun nen -cē 'ka o man diē, wa'a -dōdrō -sru -wēēman di. 'Pian minnun nen -cē ci o man bē, -wēē -dōdrō -sru -wēēman. ¹³'Ka 'ci "nrōn 'wī nen Bali -a 'vī bē -a da. E 'nan:

«'Min nyrinda 'e 'sen 'ka da!»

'Bē ci 'wī "yī "a, 'pian 'sraga budi bē 'bē a 'e 'tun. 'Ka -wēē 'nan 'ka 'wī zīe -a -ci maan 'kpa! 'Wī 'bō zīe -yēē "wēan nen an -ta. An -ta 'nan -e 'an 'wī 'wlidi "drēnōn laabu, -e 'o

'si 'wī 'ji. Ma'an 'tale minnun nen o ci tighi bē -wee "wēan di.»

Sozi 'le 'wī "paadi a "le fē -trē -le 'wī 'zv
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

¹⁴"Bē -sru Zan -srunōn 'ta Sozi 'va, en waa laabu -yrō 'nan: «-Mē "wēan nen 'ku 'vale Farizen 'nōn 'a, kv fē "sōan, te 'i -srunōn 'ka "o "fē sōan duv?»

¹⁵En Sozi "e -wle 'nan: «-Te minnun a lī 'pa "fēdi drēnan bē, tu nen lī -trē 'pazan a o yēi "bē, o man 'ka 'kōan 'yuo di. 'Pian tu nen e 'ka "nyian o yēi "diē, -a -nan nen o -kolaman o fē "sōan.

¹⁶En "nyian bē, -a -cin 'e 'tō 'ka 'ji 'nan, wa'a sō -trē 'fui 'sia -e 'o 'pa sō ceje 'fui bunan di. -Te 'bē "cēē diē, sō -trē zīe e sō ceje 'fui bunan "paa "va te e sre. ¹⁷Wa'a 'wen -trē sean -wi 'kōlē tre cejenun -ji di. -Te 'bē "cēē diē -wi 'kōlē tre cejenun fēaman, -e -wen 'e 'sran, te 'o sre. 'Pian o -wen -trē -sean -wi 'kōlē tre 'trenun -ji, -e -wen 'lēē -wi 'kōlē 'trenun 'o vile 'e sre di.»

'Pleble a Sozi 'lō fē pēēnōn da
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

¹⁸Sozi a 'wunun zīe -a vnan -wle, tōōn en min tazan -tu -ta. E "po sōōn "wlu, en e -yrē 'nan: «'An 'lu "sia -kanan 'nun -naagv. 'Pian 'i yra 'si, 'i 'ta 'i 'pē 'pla "da, -e 'e 'fuul!» ¹⁹Sozi wluan, en e sōōnla -a -sru 'o 'vale 'e -srunōn 'a.

²⁰Tōōn lumōn -tu nen nyen -seanla "man -a -nan lē -fuda 'fli 'bō, te ya'a 'nyan diē, e pli Sozi man 'e koda zia, en e kle -yēē sō 'lēbo "man. ²¹Kōō yaa 'vī 'e 'ji 'nan: «-Te an -kōla an kle 'e "tun -yēē sō man bē an "belia.»

²²Sozi 'e 'man lila, yaa 'yī, en e -yrē 'nan: «'An 'lu, nyen 'e 'si 'i 'ji! 'Yie yi -teradi 'an da 'i beli.» 'Nun tōōn lumōn zīe e beli.

²³Zī Sozi 'bōla min tazan zīe -yēē "kōōnēn "bē, e 'bei 'fēnōn 'lēē min "kaga 'yī. O -ta -wūlē -cēda. ²⁴En e -wle 'nan: «'Ka bōla! Nōnbē 'labe ya'a 'kale di, 'pian e ya yi -tenan.» En waa sēē wōdi 'sia. ²⁵Zī o cēē minnun bōoladi man bē, en Sozi wlala, e nōnbē zīe -a 'kun 'e 'pē man, en nōnbē 'bō wluan lou. ²⁶'Wī zīe e fuila "man 'lēglōn pēēnōn 'ji.

Sozi yie 'winōn "fli "beli

²⁷Zī Sozi 'si fē zīe -a -nan bē, en yie 'winōn "fli sōōnla -a -sru -paandi -a. O -paanman 'nan: «'David kluda min Sozi, 'ku nyrinda 'e 'sen 'i da!»

²⁸ Zɪ e 'bɔla 'kɔnnɛn 'bɛ, ɛn yɪɛ 'wɪnɔn 'bɔ pli 'man. Zozi 'a laabu -wɔ 'nan: «Ka yi -tɛala 'da 'nan, an -kɔlaman 'padɪ -a 'ka 'va?»

En waa wun -fɔ -yrɛ 'nan: «-Inyan, Min-san!»

²⁹ -A -nan nɛn 'e 'pɛ klɛ o yɪɛ man, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Wɪ nɛn ka yi -tɛra 'da 'bɛ, 'e 'lɛ sɔɔ 'cɛɛ.» ³⁰ ɛn o yɪɛ 'lɛ 'sɔ. Zozi 'wɪ 'pla -wɛ, yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Te 'ka -nan sɛɛ wu min lɛ dɪ.» ³¹ 'Pian o -kɔ, ɛn waa 'sinan 'pa 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.

*Zozi bobo -tv beli
(Lk 11.14-15)*

³² Zɪ min 'fli zɛɛ o -kɔ bɛ, ɛn minnun -ta min -tv nɛn -yv -wɪdɪ -a drɛ bobo -a bɛ -a Zozi lɛ. ³³ Zozi -yv -wɪdɪ zɛɛ -a -pin -a -sru, ɛn e 'wɪdɪ 'sia. 'Wɪ zɛɛ e minnun 'lɛbo 'fɔ, ɛn waa vidɪ 'sia 'nan: «Kv'a tian 'wɪ 'gɔɛ -a tɛɛ -nan yɪɛ Izraɛl 'lɛglɔn 'ji 'mlɔnmlɔn dɪ.»

³⁴ 'Pian Farizen 'nɔn 'o 'vɪ 'nan: «-Yɔnɔn tazan -lɛ 'plɛblɛ 'a nɛn e -yɔnɔn -pian 'min-nun -sru.»

*Minnun nyrinda -sɛn Zozi da
(Mk 6.34; Lk 10.2)*

³⁵ Zozi ciɪ 'fla -dandannun 'lee 'fla 'wɛnnɛnnun pɛɛnɔn da. E 'wɪ paa minnun ji -wee cin yɪ 'kɔnnun -ji. E 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ -wɛ 'nan, Bali -lɛ mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ -kogo. Minnun pɛɛnɔn nɛn -cɛ ci o man 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o man 'yaaman bɛ, e 'o 'beli. ³⁶ Zɪ e minnun 'yɪ 'kaga 'bɛ, ɛn o nyrinda -sɛn 'da. Kɔɔ e o 'yɪ bɛ, o 'koe 'ka 'o da dɪ, ɛn o ya 'fogo 'fogo 'lɛ 'blanun nɛn o -sru 'pinzan 'ka -e 'e o 'lɛ bɔ tɪglɪ dɛ -wee 'wɪ 'zv. ³⁷ -A -nan nɛn yaa 'vɪ 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Saa 'bɛ tran 'kaga 'bɛ, 'pian -a -tɛnɔn a 'wɛnnɔn. ³⁸ -Yee 'wɛan 'ka Minsan nɛn fei zɛɛ e ci -yee vɛ -a bɛ -a trɪ 'ba 'nan, 'e -a -tɛnɔn 'pa 'sia -e 'o -yee 'saa bɛ -a -tɛ!»

10

*Zozi minnun 'si 'va 'yee 'pasianɔn 'a
(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)*

¹ Zozi 'e -srunɔn 'fuda 'fli 'bɛ o cin 'yɪ, ɛn e -kɔladɪ -nɔn -wɛ 'nan, 'o -yv -wɪdɪnɔn -pin minnun -sru, ɛn 'nyian 'o minnun pɛɛnɔn nɛn -cɛ ci o man 'lee min-nun pɛɛnɔn nɛn o man 'yaaman bɛ o 'beli.

² Mɪn -fuda 'fli 'nɛn Zozi o 'si 'va 'yee 'pasianɔn 'a bɛ, o 'tɔ nɛn 'gɔ: Simɔn nɛn waa laabo 'nyian Piɛri bɛ, 'lee 'e 'bɔvɪ Andre, 'lee

Zebede -pɪ Zaji 'lee 'e 'bɔvɪ Zan, ³ 'lee Filipɔ, 'lee Batelemi, 'lee Toma, 'lee Matie nɛn e ya 'e tɛɛ 'sukɔlɛ 'sizan 'a bɛ, 'lee Alife -pɪ Zaji, 'lee Tado, ⁴ 'lee Simɔn -tv nɛn waa laabo 'nyian Zelo bɛ, 'lee Zudazi Karioti. Min nɛn e 'ta -daa Zozi 'nɔnlɛ 'e 'nanmannɔn lɛ bɛ, -nyrɛn. Minnun zɛɛ o 'bɔ nɛn Zozi o 'si 'va 'yee 'pasianɔn 'a.

'Wɪ nɛn kɔ Zozi 'lɛ 'pasianɔn 'o drɛ bɛ Zozi -a 'vɪ -wɛ

(Mk 6.7-13; Lk 9.2-6)

⁵ Mɪn -fuda 'fli zɛɛ, o nɛn Zozi o 'pa 'sia. 'Wɪ nɛn yaa 'pla -wɛ 'vaa, ɛn e o 'pa 'sia bɛ -nyrɛn 'gɔ. E -wɛ 'nan: «Te 'ka 'kv minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ o va dɪ! ɛn te 'ka 'kv Samari 'nɔn 'lɛ 'flanun da dɪ! ⁶ 'Ka 'kv 'pian Izraɛl 'nɔn 'va. -Wɛɛ ci 'blanun nɛn o 'san bɛ waa! ⁷ 'Ka 'kv Bali -lɛ 'wɪ vɪ -wɛ! 'Ka vɪ -wɛ 'nan: «Bali -lɛ mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo.» ⁸ Minnun nɛn 'cɛ ci o man bɛ, 'ka o 'beli! Minnun nɛn o -ka bɛ, 'ka o 'fuv! 'Ka 'kogobe 'si minnun man -e 'o drɛ 'saun Bali 'lɛ! 'Ka 'yv -wɪdɪnɔn -pin minnun -sru! 'Ka 'wɪ pɛɛnɔn zɛɛ -a drɛ minnun lɛ 'e 'tun! Te 'ka fɛ -tv 'si 'man 'dɪ, kɔɔ an 'plɛblɛ zɛɛ -a -nɔn 'cɛɛ 'e 'tun. ⁹ Te 'ka -siga 'lee 'lala 'sia 'ka -tien 'ji dɪ! ¹⁰ Te 'ka 'pada 'sia dɪ! ɛn te 'ka 'tralɛ 'sia 'fli 'dɪ! Te 'ka 'manwua pee 'sia dɪ! ɛn te 'ka 'tonyrin pee 'sia dɪ! Kɔɔ -a -nɔn da nɛn -e 'nyranman 'pazan 'e 'yee -pan yɪ.

¹¹ -Te 'fla -dan da nɛn ka 'bɔla oo, -te 'fla 'wɛnnɛn da nɛn ka 'bɔla oo, min nɛn e ya 'fla zɛɛ -a da, e 'we 'man -e 'e 'ka 'pɛ 'kun bɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka -wɛɛ. 'Ka 'fu -a san va -trilii -e 'cɛɛ -kɔ yɪ 'e bɔ. ¹² -Te ka wɪa 'kɔn 'tv -ji bɛ, 'ka 'kɔn zɛɛ -a -ji 'nɔn 'tɔ bɪ! ¹³ -Te 'kɔn zɛɛ -a -ji 'nɔn 'ka 'pɛ 'kun bɛ, 'cɛɛ -fɛa 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn -wɛ. 'Pian -te wa'a 'ka 'pɛ 'kunlɛ dɛ, 'cɛɛ -fɛa 'nɛn 'e 'fɔ 'e 'tun. ¹⁴ Minnun nɛn wa'a 'ka 'pɛ 'kunlɛ dɪ, ɛn wa'a o 'trɔɛn 'tɔlɛ 'ka 'wei lɛ dɛ, 'ka 'pɛ 'e 'si -wee 'wɪ 'ji -e 'ka 'si 'o fla, -te 'bɛ 'cɛɛ dɛ, 'ka 'si 'wee 'kɔnnɛn -e 'ka 'kv! ¹⁵ Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, yɪ nɛn Bali minnun -lɛ tin 'baa bɛ, 'fla zɛɛ -a da 'nɔn 'o yra ye 'plɛblɛ. E 'mlian Sodɔm 'nɔn 'lee Gomɔr 'nɔn 'lɛ yra yɪdɪ da.»

Minnun -taa 'tɛ 'pale Zozi 'lɛ 'pasianɔn da

(Mk 13.9-13; Lk 12.11-19; 21.12-19)

¹⁶ «'Ka 'trɔɛn 'tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yrɛ! An 'ta 'ka 'paa -sia 'trɛdanɔn 'va, 'pian ka ya o yɛi 'lɛ 'nan 'blanun nɛn plɔ winun yɛi 'bɛ -wee 'wɪ 'zv. -Yee 'wɛan 'wɪ 'tɔdɪ -a nɛn 'ka 'ta wɔ o

yei, en 'ka 'kōn o va -trōō. ¹⁷ 'Pian 'ka yie 'tō 'ka 'fli -va minnun -le "wean! Kōō o -taa 'ka -nōnle tin 'banōn le, -e 'o 'ka 'son -ngble -a Zuif 'nōn 'le cin yi 'kōnnun -ji. ¹⁸ 'Mēn "wean o -ko 'ka 'a -kōmandannun 'le, en o -ko 'ka 'a mingōnnennun 'le. Fē zīē -a -nan nen ka 'mēn 'wi 'nōnnōn vi. Ka dra 'mēn 'wi 'nan yunōn 'a o 'le, en ka dra 'nyian 'mēn 'wi 'nan yunōn 'a minnun o 'ka Zuif 'nōn 'a diē o 'le. ¹⁹ 'Pian -te o 'ka 'nōn -wle "bē, 'wi nen kō 'ka vi bē, te -a nyen 'e 'kōn 'ka 'ji di. Kōō -te -a tū 'bō bē, 'wi zīē -a -cin -tōā 'ka 'ji. ²⁰ -Yēē ci 'nan 'ka "tī Bali lei 'bē 'wi "paa 'ka 'le, -e 'ka vi. Cēē "cēē tin 'baa di!

²¹ Tū -tū -taa "bōlē bē, "būi -mie 'e 'bō 'fli "būi -nōān "minnun le 'nan 'o -tē. En "nyian 'nēn "tī -mie 'yēē 'nēn -nōān "minnun le 'nan 'o -tē. 'Nēnnun -mienun wuanla 'o "tī 'lēē 'o "bū 'man 'nan minnun 'e o -tēē. ²² 'Mēn "wean bē, minnun pēēnōn -taa 'nanle 'ka man. 'Pian min nēn e -tō 'plēlē 'trilii, en e 'bōla -a 'le 'sran "nan "bē, e "sia 'wi 'ji. ²³ -Te minnun a 'te 'panan 'ka da 'fla 'tū da bē, 'ka 'si 'bē 'nēn, -e 'ka 'kū 'fla 'pēē da. Maan ve 'cēē 'wi tiglī 'a 'nan, ka'a 'cēēn cidī man Izraēl 'fla pēēnōn da Bali -le 'wi vidī -a 'vaa -e 'an 'bō Blamin -pī -tadī 'e 'bō di.

²⁴ Maan ve "nyian 'cēē 'nan, 'wi -tranlazan 'ka 'mlian 'wi "paazan da di. En min 'suzan 'ka 'mlian 'e plazan "da di. ²⁵ -Yēē "wean te 'wi 'e 'ka 'kan di. 'Wi nen waa drē 'wi "paazan le bē, waa dra "nyian -a -tranlazan "le. En 'wi nen waa drē min plazan "le bē waa dra "nyian -a 'suzan le. En "nyian bē "kōnnēnan ceje 'bō bē minnun -a laabū -yunun tazan Belzebul, -yēē "wean 'wi nen o -taa -a vile -yēē "kōnnēn 'nōn man bē, e "mlianla "dal»

Te 'ka "klan min lō di!
(Lk 12.2-9)

²⁶ «Pian minnun nēn o 'wunūn zīē -a dra 'cēē bē, te 'ka "klan -wō "dū! Kōō 'wi nen e ya tian 'e yōōdi minnun man bē, -a ta -taa "bōlē. En 'wi pēēnōn nēn minnun 'ka tian -a tōā diē, -a -ci -taa 'sile -wle. ²⁷ -Yēē "wean 'wi nen maan ve 'cēē klun tiidī 'va bē, 'ka vi yidē, en 'wi nen maan ve 'cēē 'sure -ji bē, 'ka trōān -tō -guada.

²⁸ En te 'ka "klan minnun lō di! O -kolaman min po -tēdi -a, te wa'a 'kolaman -a lei -tēdi -a di. 'Pian 'ka "klan Bali lō! Kōō e kolaman min po -tēdi -a, en e -kolaman min lei -tēdi -a. Yaa dra 'tē nēn ya'a 'driman 'mlōnmlōn diē -a va. ²⁹ -A -cin 'e 'kōn 'ka 'ji

'nan, "loman "wenwennennun nēn min 'ka o taan "lala "kaga 'va diē, 'ka "tī Bali yie a o da. -A -tū 'ka 'sia 'va -e 'e 'tria te Bali 'bō "cēē 'vi di. ³⁰ En 'cēē ve bē, 'ka 'wulo "jē pēēnōn nēn 'ka 'win -ji bē, Bali -a pou "nēn -tōā. ³¹ -Yēē "wean te "klan -tū 'e 'kōn 'ka 'ji 'mlōnmlōn di, Bali 'ka "siala e -cia "lomannun "da.

³² Min nēn yaa 'le "cēēn minnun 'le 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a bē, maan 'le "cēēn "nyian 'an "tī "nēn laji bē -a 'le 'nan, min 'gūē 'an -sruzan nēn. ³³ 'Pian min nēn e 'ka "vale 'e ve minnun yie man 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a diē, an 'bō "nyian "an 've 'an "tī "nēn laji bē -a 'le 'nan, 'an -sruzan "cēē dū.»

Minnun "cēēn 'e cin man Zozi -le "wean
(Lk 12.51-53; 14.26-27; 17.33)

³⁴ «Te 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, an -ta 'trēda 'nan -e 'ka 'man 'e 'fōla -trōō di! Ma'an 'talē 'nan -e 'ka 'man 'e 'fōla -trōō di, 'pian an -ta 'wi 'fōlē 'ka man. ³⁵ Kōō an -ta 'wi 'fōlē 'nēn -klōmmōn 'lēē 'e "tī yēi, en an -ta 'wi 'fōlē nōnbē 'lēē 'e "bū yēi, en "nyian bē an -ta 'wi 'fōlē 'nēn "bū 'lēē 'e 'pī nan yēi. ³⁶ En min 'bō 'mangulinun 'bē -taa "drēle -a 'nanmannōn 'a.

³⁷ Min nēn e "tī yē "yi, -te "bē "cēē di, 'e "bū yē "yi e "mlian 'an da bē, ya'a nyenlē 'an -sruzan 'a di. En min nēn e 'pī yē "yi, -te "bē "cēē di, e 'lu yē "yi e "mlian 'an da bē, ya'a nyenlē 'an -sruzan 'a di. ³⁸ Min nēn e ya "vale 'e -sōōmlan 'an -sru "bē, 'e 'wi yra yūdi man, en 'e 'wi -kadī man yiba "plan da! -Te ya'a drēle zī diē, ya'a nyenlē 'an -sruzan 'a di. ³⁹ Min nēn e ya 'e 'ladī 'yēē 'trēda da bē, ya'a yē di. 'Pian min nēn 'e 'pē 'si 'yēē 'trēda da "fo, en 'e 'fli -nōn 'mēn bē, yaa yē.»

Min nēn e 'ka 'pē 'kun bē Bali -a -ko "paa
(Zan 13.20; Lk 10.16; Mk 9.41)

⁴⁰ «Min nēn e 'ka 'pē 'kun bē, te yaan 'pē 'kun. En min nēn yaan 'pē 'kun bē, te e min nēn yaan 'pa 'sia bē -a -pē 'kun. ⁴¹ Min nēn e Bali 'lewei vīzan -pē 'kun 'nan e ya Bali 'lewei vīzan -a -le "wean bē, Bali -a san -ko "paa "le Bali 'lewei vīzan -le 'wi 'zū. En min nēn e min tiglī 'pē 'kun 'nan e ya min tiglī 'a -le "wean bē, Bali -a san -ko "paa "le min tiglī 'le 'wi 'zū. ⁴² 'An -sruzan nēn minnun 'ka -a siala fē -tū -a diē, min nēn e 'yi 'kulēnēn 'tū -nōn -yrē 'nan e ya 'an -sruzan 'a -le "wean bē, maan ve 'cēē 'wi tiglī 'a 'nan, Bali -a -ko "paa 'wi nen yaa drē bē -a man.»

11

¹ Zi Zozi cɛɛn 'wunun pɛɛnɔn zɛ -a vidɪ man 'e -srunɔn 'fuda 'fli "le be, en e 'si fe zɛ -a -nan. E -ku 'wi "paadi -a minnun ji 'lee Bali -le 'wi vidɪ -a minnun le fe zɛ -a "srɔn 'flanun da.

Min -batize drezan Zan minnun 'pa 'sia Zozi 'va
(Lk 7.18-35)

² Tɔ zɛ -a wlu be, te Zan a -pɔ 'kuin. 'Wunun nen Crizi -a dra be yaa 'man, en 'e -srunɔn 'pa 'sia 'va, ³nan o laabu -yrɔ 'nan: «Yie ci min nen kva 'man 'nan e -taa "be -a, -baa kva pee man -pɛan tian?»

⁴En Zozi 'e -wle 'nan: «'Ka 'ku! 'Wunun nen kaa 'man be, 'lee 'wunun nen kaa -nan 'yɪ be, 'ka 'sinan 'pa Zan le. ⁵'Wunun zɛ -nyren 'gu: An yie 'winɔn yie 'le 'sv. Minnun nen o -sran "tra "be an o wluan lou. An -kogobe 'si -kogobe 'tenɔn man. An "trɔɛn "winɔn "trɔɛn 'le 'sv. Minnun nen o -ka be an o fuv. En an Bali -le 'wi 'nɔnɔn 'vɪ 'yalɛ -tenɔn le. ⁶Min nen e yi -tera an da en -a -pɛ -sru 'ka tɔale 'mlɔnmlɔn dɛ, Bali -le -fea a -a san man.»

⁷Zi Zan -le 'pasianɔn zɛ o lidɪ 'sia 'o da be, en Zozi Zan -le 'wi vidɪ 'sia minnun nen -nan be -wle. Yaa laabu -wɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ka -ku Zan -nanjenle "bui "da? -Cɛan nen fulɔ ci -a nyɔɔnnan be, -a yunan "cɛɛ ka -ku dɪ. ⁸En -mɛ "le "wean nen ka -ku "mɛn? Min nen e sɔ fɛnyian 'wɔ 'e da be, -a yunan "cɛɛ ka -ku dɪ. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan sɔ fɛnyian fɛnyian be, mingɔnɔn -le 'kuin nen waa ye. ⁹'Ka 'ci nrɔn 'nan Bali 'lewei vizan nen, -yee "wean nen ka -ku. 'Wi 'kpa nen! 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Zan -dan "mlian Bali 'lewei vizan da. ¹⁰Kɔɔ e ya 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«An 'bɔ Bali,
an 'mɛn min -tv -tɔala 'i 'le,
-yɛɛ 'i 'le si dra.»

Min nen Bali -a 'vɪ be Zan nen. ¹¹Maan ve 'cɛɛ 'wi tigɪ 'a 'nan, 'treda blamin -tv -dan 'ka 'mlian min -batize drezan Zan da dɪ. 'Pian minnun nen o ya Bali -le mingɔnɔn tredave -a be, o va min "wɛnnɛn -dan "mlian Zan da. ¹²Tv nen min -batize drezan Zan Bali -le 'wi vidɪ 'sia, 'trilii -e 'e bɔ cɛɛgu yi -a be, minnun a 'o 'tɔdɪ lou 'nan te Bali -le mingɔnɔn -blɪdɪ 'e 'ku 'e 'le dɪ. En minnun 'bɔ nen -wee 'wi a 'tɔndɔn zɛ, o ya "va 'nan 'e dre 'wee vɛ -a. ¹³Bali -le mingɔnɔn -blɪdɪ pou siadi be, Bali 'lewei

vunɔn pɛɛnɔn -a 'vɪ 'e 'cɛn, en 'wɪ zɛ e ya 'e 'cɛn -tɛdɪ "nyian Moizi -le -pei 'fluba 'ji. En Zan "e 'wɪ 'tɔwli zɛ -a 'vɪ "nyian. ¹⁴'Wunun zɛ -te ka yi -tɛala "da 'nan 'wɪ 'kpa nen be, maan ve 'cɛɛ 'nan, Eli nen Bali 'lewei vunɔn -a 'vɪ 'nan e -taa 'vaa -e Bali -le mingɔnɔn -blɪdɪ 'e pou sia be -a 'bɔ nen Zan -a. ¹⁵Min nen 'wɪ man "trɔɛn "ci -a -wulo -man be 'e man.

¹⁶-Naagunɔn be an o -kɔɔnman -tunɔn man? O ya "le nannannun nen o ya sroan -tenan -guada be, -wee 'wɪ 'zv. -A -mienun -a ve 'o bɔɛnɔn le 'nan: ¹⁷«Ku -pɔ -te 'cɛɛ, 'pian ka 'a 'tanle dɪ. "Drenun nen o min -wulo -man -taa "be kva -fɔ 'cɛɛ, 'pian ka 'a 'wuɔle dɪ. ¹⁸Fɛ nen maan 'vɪ zɛ -yɛɛ ci 'nan, zi Zan -ta be, e fe 'son, en ya 'a -wɛn mlinle dɪ, 'pian minnun -a 'vɪ 'man 'nan: «-Yv -wɪdɪ 'be ci -a -sru.» ¹⁹'Be nen 'gve 'an 'bɔ Blamin -pɪ -ta, an "fɛ -ble, en an "wɛn -mlian, en minnun -a 'vɪ 'an man 'nan: «Fɛ -bli -lagu nen 'maan, en -wɛn -tɛzan nen 'maan.» En "nyian minnun -a 'vɪ 'an man 'nan: «'Sukɔle 'sinɔn 'lee 'wɪ 'wɪdɪ "drenɔn bee nen 'maan.» 'Pian 'an dre wunun 'be Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -ci -kɔɔnman.»

Flanun nen -a danɔn 'ka yi -tɛlɛa Zozi da dɛ, Zozi 'wɪ 'pla -wle
(Lk 10.13-15)

²⁰"Be -sru en Zozi 'wɪ 'tɔ 'flanun nen e 'lebo "fɔ wɪ "kaga dre "da "be o man, kɔɔ wa 'a 'wɪle "man -e 'o 'si 'o dre wɪ -wɪdɪnɔn man dɪ. Yaa 'vɪ -wle 'nan: ²¹«Koraze 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔle 'ka man! Bezaida 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔle 'ka man! 'Lebo "fɔ wunun nen o dre 'ka fla 'gve, "te o dre Tir 'lee Sidɔn 'flanun da be, "te o 'te 'yie 'wɪ 'o da -a -nan 'mɔn, en "te 'o -cɛ bɔ sɔ cɛɛn 'o man -a -nan 'mɔn. -A -ci -kɔɔndɪ nen 'nan o 'si 'o dre wɪ -wɪdɪnɔn man. ²²-Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, 'cee yra yɪdɪ 'plɛble "mlian Tir 'nɔn 'lee Sidɔn 'nɔn 'le vɛ da. ²³En kaa nen ka ci Kapanamo 'nɔn 'a be, e ya 'ka 'ji 'nan ka -ko Bali va laji? -Cɛje, 'pian Bali 'ka -sɔɔnmlan -kanɔn 'va. Kɔɔ 'lebo "fɔ wunun nen o dre 'ka 'a 'gve, "te o dre Sodom 'nɔn fla be, "te 'fla zɛ e ya -nan tian cɛɛgu yi -a. ²⁴-Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, 'cee yra yɪdɪ 'plɛble "mlian Sodom 'nɔn 'le vɛ da.»

Zozi 'e 'tɪ 'tɔ 'bɔ
(Lk 10.21-22)

²⁵Tu zie -a man nen, Zozi Bali tru 'ba. Yaa 'vi 'nan: «'An 'ti, yie ci labli 'san -a, en yie ci 'tre 'san -a. Mein 'to 'yi 've 'nan, 'winun nen yia yoo minnun nen 'o 'fli 'siala 'wi 'tonon -a be o man be, yia ta 'bola minnun nen 'o 'fli dre nannannun -a be -wle. ²⁶'Wt 'kpa nen, koo 'wi nen e ci 'i 'ci 'so 'a be, -a 'bo nen yia dre.»

²⁷Fe pënon 'peba a 'e wodu 'an 'lo, 'an 'ti yie dre zi. 'An 'ti 'saza 'be 'an 'bo nen an ci -a -pi -a be 'an -toa. En 'an 'bo nen an ci -a -pi -a be 'an 'saza 'be 'an 'ti -toa. En 'nyian 'an 'bo nen an ci -a -pi -a be, min nen an ya 'va 'nan 'an ta boala -yre 'be, -a san 'be 'an 'ti -toa.

²⁸'Ka pënon, 'ka 'ta 'an 'va! 'Ka "koe "a 'e 'nyandi, koo -tro nen 'ka 'win -ji be -a ciben a, -yee "wean 'ka 'ta 'an 'va -e 'an 'ka 'traa. ²⁹'Ka 'wi "man -e 'an dre 'ka 'tazan -a! 'Ka -soonla 'an -sru -e 'ka 'wi -tranla 'an 'va! Ma'an 'te 'paa 'ka da di, en 'nyian be, an 'ka 'tudu pënon 'siala min -a. 'An 'va zia be, 'ka 'ci yra "tra. ³⁰Koo -si nen maan -koonmlan 'cëe -e 'ka 'sia be, e ya 'ka 'sia -si -a. En -tro nen maan -noan 'cëe -e 'ka 'sia be, e ya 'fogo 'fogo.»

12

Zozi 'wi tin 'ba Zuif 'non 'le 'flinla "yi man

(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

¹'Be -sru 'flinla "yi -tu da be, en Zozi 'lee 'e -srunon fei -tu 'cendi 'sia 'ji. Tu zie -a wlu be, te dra -a -srunon -tea. Fe 'wle nen fei zie -a da be, waa cëen, en waa -bludu 'sia. ²Zi Farizen 'non -a -nan 'yi be, en waa 'vi Zozi le 'nan: «'I 'yio 'i -srunon 'a! 'Wi nen wa'a dra -cee 'flinla "yi da die, -a 'bo nen o ci -a drenan be.»

³En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «'Wi nen -kaa tra David -a dre 'o 'vale 'yee minnun -a be, ka'a tian -a ta vile duv? Te dra o -tea "be, 'e wla Bali -le 'kuin, en 'kpoun nen waa 'pla Bali -le ve -a be, yaa 'sia, yaa bli, en e 'yee minnun "le "non, 'pian te -a 'kpoun 'bo zie Bali -pannon 'saza 'be -ble. ⁵En 'nyian be, kaa ta 'vi Bali -le 'fluba 'ji 'nan, 'flinla "yi da be, Bali -pannon 'ko 'nyranman 'pale Bali -pan 'kuin. 'Flinla "yi 'sröen nen waa sre zie, 'pian o ya Bali -pan 'kuin -le "wean be, min -tu 'ka 'wi 'toa o man di. ⁶Maan ve 'cëe 'nan, fe nen 'be -dan 'mlian Bali -pan 'kon da be, 'be 'a 'gu. ⁷E ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nyirinda 'e 'sen 'ka da!

'Be ci 'wi "yi "a,
'pian 'sraga budu be,
'be a 'e "tun.»

"Te ka 'wi zie -a -ci 'man be, 'men minnun nen wa'a 'wi 'widi "tu drele 'labe die, "te ka'a 'wi 'toa o man "fo "di. ⁸Fe nen maan 'vi zie -yee ci 'nan, 'an 'bo Blamin -pi mëen ci 'flinla "yi san -a.»

Min -tu nen -a -pela 'ka 'e man be Zozi -a beli

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹Zozi 'si fe zie -a -nan, en e -ku -wee cin yi 'kuin. ¹⁰'Kon zie -a -ji be, min -tu nen -a -pela 'ka 'e man be, e ya -nan. -A -nan nen minnun 'wi 'gwe -a laabu Zozi 'lo 'nan -e 'o -kola 'wi 'todi -a "man "le "wean. O -yre 'nan: «-Cee -pei -to wi -a -si -non 'nan min 'e 'ce 'si min man 'flinla "yi da?»

¹¹En Zozi -a 'vi -wle 'nan: «Min -tu 'ka 'ka yei, -te -yee 'bla a -tuwli "ce, en e -te -klu -ji 'flinla "yi da be, -e 'e vile 'e 'si di. ¹²Blamin 'wi a e -cia 'bla da. -Yee "wean -a -si a min lo -e 'e 'wi "yi "dre min le 'flinla "yi da.»

¹³En Zozi -a 'vi min nen -a -pela 'ka 'e man be -yre 'nan: «'I 'pe 'su "ji! Min zie 'e 'pe 'su "ji, en -a -pe zie e dre 'plonblon "le -a -pe -tu -le 'wi 'zu. ¹⁴Zi e 'wi zie -a dre be, en Farizen 'non 'bola bei. O -ku 'o cin yile. Waa 'pla "da 'nan, 'o Zozi 'man -wee -e 'o -te.

Bali 'suzan nen Bali -a 'si 'va "be Zozi nen (Mk 3.7-12; Lk 6.17-19)

¹⁵'Wi nen -a -cin ci Farizen 'non 'ji 'nan 'o dra be, Zozi -a -konnen 'yi, en e 'si fe zie -a -nan, e -ku. Min "kaga "kula -a -sru, en minnun nen 'o 'man "yaaman be, e -ce 'si o pënon man, ¹⁶'pian e 'wi 'pla -wle 'klagla 'nan, te 'wee 'to fuila "man "di! ¹⁷'Wi nen Bali 'lewei vizan Ezai -a 'vi 'e 'cëen be, zi e 'le soo zie. Koo yaa 'vi 'nan: ¹⁸«Bali "e 'nan: <'An 'suzan nen maan 'si "va "be, -nyren "be.

Maan ye "yi en -yee 'wi 'an 'ci "nranman. An 'men lei 'saun -non -yre.

Zi an min "siala min tigi 'a 'an 'le be, -yee ve 'leglon pënon 'ji 'non le.

¹⁹Ya'a ve -sa -a di, en ya'a -paanman -a vidi -a di.

En 'nyian be, ya'a ve -guada -trilii di.

²⁰Maan ve 'cëe 'nan, -cëen nen e ya 'e 'widi be,

'an 'suzan zie, ya'a suvmlan "nen "di.

En 'te nen e cëen "dridi man be,

ya'a 'driman di.

Yaa dra -bleble zie -trilii,
-e zi an min "siala min tgl't 'a 'an 'le be,
minnun pæenon 'o -ci man.

²¹ 'Tredanon pæenon yie 'fo -yre 'nan,
-yæ min "sia 'w' 'ji.» »

Sozi 'w' 'pla Farizen 'non le
(Mk 3.22-30; Lk 11.14-23; 12.10; 6.43-45)

²² 'Be -sru en minnun -ta min -tu nen -yu
-wli'di "a -a -sru "be, -a Sozi le. Min zie -yu
-wli'di 'b'o -a yie 'wi, en yaa dre bobo -a. Sozi
-a beli, en e wu, en e fenan yl. ²³ 'W' nen Sozi
-a dre be, e minnun pæenon 'plo 'fo, en waa
'v' 'o cin yei 'nan: «Min 'lab'e e -k'oon David
kluda min -a 'kpagba.»

²⁴ Zi Farizen 'non 'w' nen minnun -a 'v' be
-a 'man be, en waa 'v' -wle 'nan: «-Yonun
tazan Belzebul -le 'pleble 'a nen min 'lab'e e
-yu -wli'dunun -pian "minnun -sru.»

²⁵ 'W' nen Farizen 'non 'ji be, Sozi -a -t'o, en
e 'nan -wle 'nan: «-Te 'leglon 'tu -ji minnun
ceen 'e cin man, en o ya -kuli -tanan 'o cin
man be, 'leglon zie e -wia. -Te 'fla -tu da
'non 'be ci 'w' 'tuwli zie -a drenan oo, 'fla zie
ya'a 'moan di, -e 'e -wi. En -te 'kon 'tuwli 'le
"nen 'non 'be ci 'w' 'tuwli zie -a drenan oo,
"konnen zie e -wia. ²⁶ -A -tuwli "nen "nyian
Satan 'lee -yee -yonun -le ve -a. "Te -wee
ceen 'e cin man, en o ya -kuli -tannan 'o cin
yei "be, "te -yee mingonnen tre -wi -a -nan
'non.

²⁷ Kaa 'v' 'an man 'nan, Belzebul 'be
'pleble -non 'men en an -yu -wli'di -pian
"minnun -sru, 'lo' 'cee 'nennun -le ve be cee
ve -non? 'W' nen kaa ve 'an man, -te ka'a ve
'cee 'nennun man die, yaa -k'oonman 'nan -
tin a 'e 'tedi 'ka da. ²⁸ 'Pian 'men ve be, Bali
lei 'be 'pleble -non 'men, en an -yonun -
pian "minnun -sru. 'W' zie -yæ -k'oonman
'nan Bali -le mingonnen -bli'di 'b'ola 'ka 'va.
²⁹ En "nyian be, maan ve 'cee 'nan, Satan
nen e ya min 'pleble 'a be, waa "kuan waa
-yruman 'vaa, en min -kolaman 'e -wlamlan
-yee 'kuin -e 'e -yee fenun "koola.

³⁰ Min nen e 'ka 'an 'va die, te -a pei a 'e
'pad' 'an man. En min nen ya'a 'paa 'an 'va -
'e 'ko fe tre 'e cin man die, yaa fuimlan "man.

³¹ E ya "le 'an 'w' 'pla 'cee 'nan, 'w' 'wli'di
pæenon nen min -a dra be, Bali -kolaman -a
'cedi -a min le. En "nyian -te min Bali sron
be, Bali -kolaman -a 'cedi -a min le. 'Pian
'w' nen Bali lei 'saun -a dra be, min nen e
"we "man -wli'di "be, Bali 'ka -a cea -a san le
'li "fo "di. ³² Min nen e 'w' 'wli'di 'v' 'an 'b'o

Blamin -pi man be, waa "cea -yre. 'Pian min
nen e 'w' 'wli'di 'v' Bali lei 'saun man be, -te
-a yie a "man "treda 'gu oo, -te e -ka oo, wa'a
cea -yre "fo "di.

³³ O yiba 'kpa -t'oa 'e 'blv man. -Te yiba "a
"yi "be, -a 'blv -k'oon "yi, en -te yiba "a -wli'di
"be, -a 'blv -k'oon -wli'di. ³⁴ Min -wli'dunun!
'W' "yi 'ka 'kolaman -e 'e 'b'ola 'ka 'le di, koo
'ka 'ci w' a -wli'di. -Yæ ci 'nan 'w' nen 'e
fadi min -ji be -yæ b'ola min 'le. ³⁵ Min nen
-a ci w' a "yi "be, -a 'le nen 'w' "yi b'ola,
en min nen -a ci w' a -wli'di "be, -a 'le nen
'w' 'wli'di b'ola. ³⁶ Maan ve 'cee 'nan, yi nen
Bali minnun -le tin "baa be, 'w' pæenon nen
min a 'b'ola 'e 'le be, yi zie -a da nen min -a
-ci ve. ³⁷ Koo 'w' pæenon nen min -a 'v' be, -
yæ -tin -tea "min da, en -yæ min -le tin dra
'nonnon.»

Sozi 'ka 'wle "man -e 'e 'lebo "fo w' dre
di

(Mk 8.11-12; Lk 11.16, 29-32)

³⁸ 'Be -sru en 'fluba 'ci vnon -mienun 'lee
Farizen 'non -mienun 'w' laabu Sozi 'lo. O -
yre 'nan: «Bali -le 'w' 'paazan, 'i 'w' 'tu dre
-e 'e -ci -k'oon 'kue 'nan i "sia Bali va!»

³⁹ En Sozi "e 'nan -wle 'nan: «-Naagunon,
ka ya min -wli'dunun -a, ka ceen Bali man, en
ka ya "va 'nan, 'an 'w' 'tu dre -e 'e -k'oon 'nan
'an "sia Bali va. 'Pian maan ve 'cee 'nan, Bali
'ka "nyian 'w' 'non -k'oon "ve pee dra 'ka
'va 'gu di, -te ya'a 'sile'a 'w' nen e 'b'o Bali
'lewei vizan Zonazi man be -a die. ⁴⁰ 'W' nen
e 'b'o Zonazi man be -nyren 'gu. E yi dre po
-dan tu pon -ji yaaga. 'W' 'tuwli zie e b'oa 'an
'b'o Blamin -pi maan, an yi dra 'tre 'ji yaaga.

⁴¹ Yi nen Bali minnun -le tin "baa be,
Ninivi 'non 'be 'w' -t'oa -naagunon man. Koo
zi Zonazi Bali -le 'w' 'v' Ninivi 'non le be, o
'si 'w' 'wli'di 'dredi man, en o -s'oonla Bali
-sru. ⁴² En "nyian be, lumon -tu nen 'li e
ya mingonnen -a 'treda "tre 'zia be, yi nen
Bali minnun -le tin "baa be, -yæ 'w' -t'oa
-naagunon man. Koo e 'si 'treda fenan -
k'obli 'nan, 'nan -e 'e Salomon -le 'w' 't'odi
yl. Maan ve 'cee 'nan, min nen -a -dan
"mlian Salomon da be, e ya 'gu.»

-Yu -wli'di "li'di 'e da
(Lk 11.24-26)

⁴³ «-Te -yu -wli'di 'si min -tu -sru "be, e -cia
"wod' -a fenan -kadnun -nan. E -cia "fenan
-wædi -a 'nan -e 'e -nyran nan, 'pian -te
ya'a yule die, ⁴⁴ -e 'e v' 'nan: «An lia 'an da

'mēn 'kōn nēn an cī 'nēn 'ji bē, -a -ji. > -
Te e -ta, te -a -nan a e "koodi, te fēnun a
'e wuwladi "da, en -a -ci a 'e "tun "bē, ⁴⁵tōn
e -ko 'e -sru, -e 'e -yu -wliđi 'sōravli "nēn o
-wliđi "mlian "da "bē o 'pa 'e 'va, -e 'o 'ta
-nyran 'kōn zīe -a -ji. "Yēē 'le 'sran bē, min
zīe -yēē -kōndi -wliđi "mlian -a tēde vē da
"fo. "Wī -tōwli zīe -yēē dra -naagonōn lē.»

-Tī nēn Zozi -a "siala 'e dri 'a?
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶Zozi 'fu tin 'banan minnun zīe -wle, en
-a "bv 'lee -a "bvunun -ta. O -fu 'o 'tōđi bei,
en o 'nan 'o ya "vale 'o 'wi tin "baa -yre. ⁴⁷En
minnun nēn o cī Zozi wei mannan bē, o va
min -tv -kv -a vīle -yre 'nan: «'I "bv 'lee 'i
"bvunun a bei, o ya "vale 'o tin "baa 'yie.»

⁴⁸'Pian Zozi 'e min zīe -yre 'nan: «-Tunun
'bē cī 'an "bv "a, en -tunun 'bē cī 'an "bvunun
-a?» ⁴⁹Zī e 'wī zīe -a 'vī bē, -a -nan nēn 'e 'pē
'sv "ji 'e -srūnōn da, en e 'nan: «"Ka 'yio, 'an
"bv 'lee 'an "bvunun nēn 'gv. ⁵⁰Fē nēn an 'wī
zīe -a 'vī bē, -yēē cī 'nan min nēn yaan "tī
"nēn laji bē -a cī 'sō wī dra bē, -yēē cī 'an
"bv "a, en -yēē cī 'an "bvu -a, en -yēē cī 'an
"bvī -a.»

13

'Saa 'fōzan man -kōnnen
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

¹Yī -tōwli zīe -a da bē, Zozi 'si 'kuin, en e
-kv -nyenlēa Galile 'yi 'plo man. ²Minnun a
trenan "man "kaga, -yēē "wēan e -kv -fōle
-klv -ji, en e -nyran. Minnun pēnōn "o -
fuv 'yi 'plo da, ³en e 'wī "paadı 'sia o ji -
kōnnēnnun -fōđi -a -wle. E 'nan -wle 'nan:
«Min -tv 'bē 'kv 'saa 'fōle. ⁴Yēē -kōn -a
wēnnan bē, en -a 'wle plōen 'sran si man.
"Lomannun -ta, en waa bli. ⁵-A 'wle -mie -
sran "nyian puo da, fēnan nēn 'trē 'ka "kaga
"dīe, -a -nan. E bōđi 'sia tada, kōō 'trē 'ka
"da "kaga "dī. ⁶'Pian zī yide 'ē bōla "ji "bē,
'saa zīe e 'tē bli, en e -ka, -a "sein 'ka 'kule
-kōōbli dī -le "wēan. ⁷En -a 'wle -mie -sran
"nyian fēnan nēn -tēin -taa "bōle bē -a -nan.
-Tēin zīe e 'tu, yaa -maan 'saa 'ka bōle dī.
⁸En -a 'wle -mie -sran 'trē "yi "da, e 'bō, e
-sēn "da. 'Saa bē -tv 'wle a "man -yaa tv, en
-a bē -tv 'wle a "man -fuba 'shēēdv, en -a bē
-tv 'wle a "man -fuba yaaga. ⁹Min nēn 'wī
man "trōen "cī -a -wulo -man bē, -a san 'e
man!»

-Mē "le "wēan nēn Zozi 'wī tin 'ba -
kōnnen "ji?
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰Zozi -srūnōn pli Zozi man, en waa laabo
-yrō 'nan: «-Mē "le "wēan nēn i 'wī tin 'ba
minnun 'labē -wle -kōnnen "ji?»

¹¹En Zozi 'e -wle 'nan: «Kaa 'gvē, 'ka lē
nēn Bali 'yēē 'wī yōđi nēn 'e min "paala 'a
bē -a -ci 'si. 'Pian minnun nēn o 'ka 'an -sru
"dīe, "o 'wī pēnōn maan -kōnnen "ji. ¹²'Wī
'kpa nēn, kōō min nēn e ya -yrō "bē, -a lē nēn
waa -nōan, -e 'e -tō 'e 'ciula "da. 'Pian min
nēn -yēē "ka "dīe, -a "tiēnnen nēn yaa -tōa
"bē, waa "sia -yrō. ¹³'Wī zīe -yēē "wēan nēn
an 'wī tin "baa minnun 'labē -wle -kōnnen
"ji, kōō o yīe a "ji fēnan yī vē -a, 'pian wa'a
fēnan ye dī. En 'wī man "trōen "a o -wulo
-man, 'pian wa'a 'wī maan dī, en waa 'wī 'ci
maan dī. ¹⁴'Wī nēn Bali 'lewei vīzan Ezai -a
'vī bē, -yēē 'bō o man. Yaa 'vī nan:

<'Ka "trōen -tōa 'wī lē 'kpa tglī,
'pian ka'a -ci maan dī.
Ka fēnan -nanjean 'kpa tglī,
'pian ka'a -kōnnen 'ye dī.

¹⁵-Yēē cī 'nan minnun 'labē 'o 'bli da -tō
'pleble,

'o 'fli "trōen drē "yuyu,
en 'o yīe 'le 'wū 'o 'bō 'a.

Waa drē zīe 'nan,

-e 'o vīle 'o fēnan yī dī,

en -e 'o vīle 'o 'wī man dī,

en -e 'o vīle 'o 'wī 'ci maan dī.

'Wī pēnōn zīe waa drē 'nan,

"tōgo 'o -sōōnla 'an -sru

-e 'an o 'si 'wī 'ji.»

¹⁶'Pian kaa nēn ka cī 'an -srūnōn 'a 'gvē, Bali
-le -fēa a 'ka man, kōō 'ka yīe fēnan ye, en 'ka
"trōen 'wī 'ci maan. ¹⁷Maan vē 'cēē 'wī tglī
'a 'nan, Bali 'lewei vīnōn "kaga, 'lee minnun
nēn o 'ta 'wūla Bali wei da bē o "kaga -a man
wēē 'nan, fē nēn kaa ye bē "o 'ye, 'pian wa'a
-kōlālē -a yīđi -a dī. En "nyian waa man wēē
'nan, 'wī nēn kaa maan 'gvē "o maan, 'pian
wa'a -kōlālē -a mandī -a dī.»

Zozi 'saa 'fōzan man -kōnnen "cī 'vī
(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

¹⁸«Kaa nēn ka cī 'an -srūnōn 'a bē, -
kōnnen "nēn maan -fō 'saa 'fōzan man bē,
an "ta -a -ci vē 'cēē. ¹⁹Min -miēnun -le vē bē,
'wī nēn e 'bō 'saa 'wle nēn e -sran -si man
bē -a man bē, -yēē bōa "nyian -wēē "man.
'O "trōen "tō Bali -le mingōnnen -blīđi min
da 'wī lē, 'pian o "trōen "yuyu 'tan. Tōōn
en Bali 'nanmanzan 'ta 'winun nēn -a -cīn
-fōla o jī bē, -a "koole. ²⁰Min -miēnun -le
vē bē, 'wī nēn e 'bō 'saa 'wle nēn e -sran
puo da bē, -a man bē, -yēē bōa "nyian -wēē

"man. O Bali -le 'wɪ maan, 'nun tɔɔn o "we "man ci "nrandi -a. ²¹ 'Pian o 'ka 'o 'tɔdi "da 'plɛlɛ di, -Te 'wɪ 'tɔndɔn bɔdi "sia o man, en minnun 'te 'padɪ 'sia o da 'nan o wɪ Bali -le 'wɪ man -le "wean bɛ, tɔɔn -e 'o 'pɛ 'si Bali -le 'wɪ -sru. ²² Min -mienun -le vɛ bɛ, 'wɪ nɛn e 'bɔ 'saa 'wɛ nɛn e -sran fɛnan nɛn -tɛin -taa "bɔlɛ bɛ, -a -nan bɛ, -yɛɛ bɔa -wee "man. O Bali -le 'wɪ maan, 'pian -wee ci "nrɔndi 'trɛda fɛnun da, 'lee -wee "lala yɪdi "yi "bɔv "bɛ, e -si -tɔa Bali wei lɔ -e 'e 'nyranman 'pa o man. ²³ 'Pian min -mienun -le vɛ bɛ, 'wɪ nɛn e 'bɔ 'saa 'wɛ nɛn e -sran 'trɛ "yi "da bɛ, -a man bɛ, -yɛɛ bɔa "o man. O Bali -le 'wɪ maan, o "we "man, tɔɔn 'nyranman nɛn Bali wei -a 'padɪ "siala o man bɛ -a "nɛn bɔala -dan. Te o drɛ "le 'nan 'saa nɛn -a bɛ -twɔli 'wɛ a "man -yaa tɔ, en -a -twɔli 'wɛ a "man -fuba 'shɛɛdɔ, en -a -twɔli 'wɛ a "man -fuba yaaga bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.»

Zozi -kɔnnɛn "fɔ lu 'wɛ -wɪdi "da

²⁴ Zozi -kɔnnɛn "pɛe -fɔ "nyian -wɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdi min da bɛ, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le min -tɔ 'bɛ 'yɛɛ fei 'pa, en e 'saa 'fɔ "da. ²⁵ 'Pian, zɪ -pei 'tan, en minnun a yi -tenan bɛ, min zɛ -a 'nanmanzan 'ta, e lu -wɪdi 'wɛ wɛn fei zɛ -a da, en e -kɔ. ²⁶ 'Saa zɛ e 'bɔ, e -sɛn "da, en lu -wɪdi "e 'bɔ 'wɔ "nyian.

²⁷ Minnun nɛn 'o yɛ -tɔa "fei 'bɔ 'va te waa man dra bɛ, o -ta -a vɛlɛ fei san lɛ 'nan: <'Kɔ 'san, 'saa 'saza nɛn yia -fɔ 'yɛɛ fei. E drɛ 'kɔ, en lu -wɪdi 'bɔ 'ji?»

²⁸ En e 'nan -wɛ 'nan: <'An 'nanmanzan 'bɛ drɛ. > En -yɛɛ minnun 'bɔ -a 'vɪ -yrɛ 'nan: <'Kɔ "ta -kɔ -a "svɔlɛa?»

²⁹ En e 'nan -wɛ 'nan: <-Cɛjɛ, te 'ka drɛ di! "Tɔgɔ "cɛɛ vɪ 'nan ka lu -wɪdi 'svɔla bɛ, 'ka 'saa 'pa 'va. ³⁰ 'Ka o 'tɔv 'o trɔv 'e cin va -trilii, -e 'saa 'tɛ tɔv 'e bɔ. 'Saa 'tɛ tɔv -man bɛ, maan vɛ 'saa 'tɛnɔn lɛ 'nan, 'o lu 'wɛ -wɪdi "svɔla e 'flin, 'wɛɛ -yrɪ, -e 'wɛɛ 'tɛ 'blɪ. En 'saa bɛ, 'wɛɛ 'tɛ, -e 'wɛɛ 'sɛn 'mɛn 'trɛbɔ -ji. > »

Fei fɛ 'wɛ 'tɔv man -kɔnnɛn 'lee 'man-nyan man -kɔnnɛn

(Mk 4.30-32; Lk 13.18-21)

³¹ Zozi -kɔnnɛn "pɛe -fɔ "nyian -wɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdi min da bɛ, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le min -tɔ 'bɛ fei fɛ 'wɛ "wɛnnɛn 'tɔv 'si, en yaa -fɔ 'yɛɛ fei. ³² Fei fɛ 'wɛ zɛ -a "wɛnnɛn 'mlian fei fɛ 'wɛ pɛɛnɔn nɛn min -a -fɔa "fei bɛ -a da. 'Pian -te waa -fɔ en e 'bɔ bɛ, -a -dan "mlian fei 'wɛ

pɛɛnɔn da. E dra "le yiba 'zɔv, te "lomannun a o "kɔɛ "tɔnan -a plan -ji.»

³³ En e -kɔnnɛn "pɛe -fɔ "nyian -wɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdi min da bɛ, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le lumɔn -tɔ 'bɛ -fari puu "sonun yaaga 'si, e 'mannyan "wɛnnɔn "wɔ "va, en yaa baa. 'Mannyan zɛ e -fari -pɔv 'bɔ siiman 'e pɛɛnɔn.»

-Mɛ "le "wean nɛn Zozi 'wɪ tin 'ba -kɔnnɛn "ji?

(Mk 4.33-34)

³⁴ -Kɔnnɛn "ji nɛn Zozi wɪ pɛɛnɔn zɛ -a 'vɪ minnun "kaga "nɛn 'o cin 'yɪ bɛ -wɛ. Ya 'wɪ 'tɔv vɛlɛ -wɛlɛ tɛ e 'ka -kɔnnɛn "ji di. ³⁵ Zozi -a drɛ zɛ 'nan, -e 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ bɛ, 'e 'lɛ sɔɔ. Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'nan:

«-Kɔnnɛn "ji nɛn an 'wɪ tin "baa minnun lɛ. 'Wunun nɛn o -fɔ 'e yɔɔdi 'trɛda pou sianan "trilii -e 'e 'bɔ cɛɛgɔ yɪ -a bɛ, maan vɛ minnun lɛ.»

Zozi lu 'wɛ -wɪdi "man -kɔnnɛn "ci 'vɪ

³⁶ "Bɛ -sru, Zozi minnun "kaga zɛ o 'tɔv, en e -kɔ "kɔnnɛn 'o 'vale 'e -srunɔn 'a. -A -srunɔn pli "man, en o 'nan -yrɛ 'nan: «-Kɔnnɛn "nɛn yia -fɔ lu 'wɛ -wɪdi "da bɛ, 'i -ci vɪ 'kɔɛ!»

³⁷ En Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «Min nɛn, e 'saa 'fɔ bɛ, 'an 'bɔ Blamin -pɪ nɛn. ³⁸ Fei 'bɔ bɛ, 'trɛda nɛn. 'Saa 'wɛ bɛ, minnun nɛn o 'ta wɔla Bali -sru "bɛ o nɛn. 'Lu 'wɛ 'wɪdi "bɛ, minnun nɛn o 'ta wɔla Satan -sru "bɛ o nɛn. ³⁹ Min zɛ -a 'nanmanzan nɛn e lu 'wɛ 'wɪdi wɛn bɛ, Satan nɛn. 'Saa 'tɛ tɔv bɛ, yɪ nɛn Bali 'trɛdanɔn -le tin "baa bɛ -nyrɛn. En 'saa -tɛnɔn bɛ, Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ o nɛn. ⁴⁰ O lu 'wɛ 'wɪdi 'tɛ blɪ, 'wɪ 'twɔli zɛ -yɛɛ dra yɪ nɛn Bali 'trɛdanɔn -le tin "baa bɛ -a da. ⁴¹ 'Wɪ nɛn e -taa "drele bɛ -nyrɛn 'gɔ: 'An 'bɔ Blamin -pɪ 'an 'mɛn 'pasianɔn nɛn laji bɛ o "paa -sia. 'Wɪ 'wɪdi "drɛnɔn, 'lee minnun nɛn waa dra -e min 'e 'wɪ 'wɪdi "drɛ bɛ, 'mɛn 'pasianɔn o bɔ "va minnun nɛn Bali mingɔnnɛn -ble o da bɛ o yɛi. ⁴² O minnun zɛ o -sɛan 'tɛ -dan 'va. Fɛnan nɛn -wuɔdi 'lee 'shɛ da -blɪdi ci bɛ -a -nan. ⁴³ Tɔɔn -e minnun nɛn o 'ta 'wɔla Bali -sru "bɛ, o ta 'e 'svɔ 'o "tɪ "le mingɔnnɛn trɛda, tɛ o -san a "le yidɛ 'san -le 'wɪ 'zɔv. Min nɛn 'wɪ man "trɔɛn "ci -a -wɔlo -man bɛ -a san 'e man!»

Zozi -kɔnnɛn "fɔ -gan da

⁴⁴ Zozi "e 'nan: «Bali -le mingõnnen -blidi min da be -nyren 'gu. E ya "le 'nan -gan -tu nen 'e yõdi fei -tu da. Min -tu -ku, e -gan zie -a 'yi, en "e yõ "nyian. -A ci "nranman "buu -le "wean, e 'yee fenun pëenõn 'tan, en e -ku fei zie -a 'lõle -a man "lala -a.»

⁴⁵ En e -kõnnen "pee -fõ "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingõnnen -blidi min da be, -nyren 'gu. E ya "le 'fle 'tanzan -tu 'be ci fe -tu nen -a 'fle a "le -siga -zu be -a -mie -wënan 'nan -e 'e 'lõ. ⁴⁶ Fë zie yaa -tu 'yi te -a 'fle a 'kpa tigl. E -ku, e 'yee fenun pëenõn 'tan, en e -ta -a 'lõle -a man "lala -a.»

Zozi-kõnnen "fõ põ -te "se "da

⁴⁷ Zozi -kõnnen "pee -fõ "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingõnnen -blidi min da be, -nyren 'gu. E ya "le min -tu 'be 'ku 'yee "se 'wëenle 'yi 'va. "Se zie põ 'tõ 'tõdu pëenõn 'sen -ji. ⁴⁸ Zi e 'fa be, minnun -a klan 'yi 'plo da, o -nyran, en waa fa budi 'sia. Põ 'kpa nun nen "va "be, -wëe -sen -põ -ji, en -a -wlidunun be, -wëe wëen. ⁴⁹ 'Wl 'tõwli zie -yee dra yi nen Bali 'tredanõn 'le tin "baa be, -a da. Bali -le 'pasianõn nen laji be, o -taa "min -wlidunun bule "va minnun nen o 'ta 'wõla Bali -sru "be o yei. ⁵⁰ O minnun zie o -sean 'te -dan 'va. Fënan nen -wuõdi 'lee 'she da -blidi ci be -a -nan.»

⁵¹ En Zozi -a laabu 'e -srunõn 'lõ 'nan: «Ka 'wl pëenõn zie -a -ci 'man?»

O -yre 'nan: «-Inyan!»

⁵² En e -wle 'nan: «Kaa 'vl 'kpa. Maan ve 'cëe 'nan, min nen e Bali -le 'fluba -tõa en e -sõnla 'an -sru "be, te e dre "le "kõnnen san ceje -le 'wl 'zv. E 'wl cejenun 'lee 'wl 'trenun "paaman 'yee "kõnnen 'nõn 'ji.»

Zozi 'ku Nazaret

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Zi Zozi cëen -kõnnen "nun zie -a -fõdi man be, en e 'si 'nan, ⁵⁴ e -ku 'e fla. Zi e 'bõla -nan nun be, e 'wl "paadi 'sia -wee cin yi 'kuin. Min pëenõn 'plo 'fõ en o 'nan: «-Tie 'wl 'tõdi paa 'ji? En yaa dra 'kõ 'lõõ en e 'lebo "fõ winun dra? ⁵⁵ Min nen e ci -a be, kua -tõa. Yiba "nyaanzan nen 'gve -a -pu nen. En Mari 'be ci -a "bu "a. En -a "bunun nen Zaji 'lee Zoëfu 'lee Simõn 'lee Zud -a. ⁵⁶ En "nyian be, -a "blunun pëenõn -a -kaa fla 'gu. -Yee 'wl 'tõdi 'lee 'lebo "fõ winun dredi 'labë nyin zia nen yee 'si?» ⁵⁷ 'Wl zie ya'a o ci 'sõle di. -Yee "wean nen wa'a 'wile "man -e 'o yi -tera "da "di.

-A -nan nen Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Te Bali 'lewei vizan a 'e fla, en -te 'be "cëe di 'nan e ya 'yee "kõnnen "be, minnun yië 'ka "naan "man "di.»

⁵⁸ Minnun 'ka yi -telea Zozi da di -le "wean, ya'a 'lebo "fõ wl "kaga "drele fë zie -a -nan di.

14

Min -batize drezan Zan -kanan wl nen 'gu

(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ Tu zie -a man nen, mingõnnen Erodi nen e Galile 'leglõn "paala be, e Zozi 'le 'wl 'man.

² Yaa 'vl 'e 'wluõn le 'nan: «Min 'labë min -batize drezan Zan nen! E wluan -kanõn 'va, -yee "wean 'pleble a -yrõ en e 'lebo "fõ winun dra.»

³ 'Wl nen e dre 'lõõ en Zan 'bõ 'ka be, -nyren 'gu: Erodi 'be 'vl 'nan o Zan 'kun, o -yrõ, -e 'o -fõ -pu 'kuin. Erodi 'e "bu Filipu nan nen waa laabo Erodia be -a 'si 'e 'lõ, en yaa 'pa. ⁴ 'Wl zie e 'nan Zan man, tu pëenõn man be te yaa ve Erodi le 'nan: «-A -si 'ka 'i 'lõ -e 'i "bu nan 'pa di.» ⁵ -Yee "wean Erodi a "va 'nan 'e Zan -tea. 'Pian "klan a "ji minnun "le "wean, kõõ min pëenõn Zan "siala Bali 'lewei vizan -a.

⁶ Erodi -ya yi "fedi dredi 'bõ. Yi zie -a da be Erodia 'lu "dre 'tan minnun nen Erodi o laabu "fedi da be o 'le. -Yee "dre 'tandi Erodi ci 'sõ "fõ. ⁷ -Yee "wean e -tõ 'e 'wei da nõnbe zie -yre. Yaa 'vl -yre 'nan: «Fë oo fe nen i ya "va "be, 'i vl 'men, maan -nõan 'yie.»

⁸ -A "bu 'wl wu "ji, en e 'nan Erodi le 'nan: «Min -batize drezan Zan -wulo -va nen an ci. 'I -nõn 'men -naagu "pledi da!» ⁹ 'Wl zie e trun -fõ mingõnnen Erodi man. 'Pian e -tõ 'e wei da 'va, en "nyian be minnun nen "fedi da be -wee "wean, ya'a 'kõlaman -e 'e vl -cëje di. -A -nan nen e wl "man, ¹⁰ en e min 'pa 'sia 'nan 'e 'ku Zan -wulo 'cëen -pu 'kuin. ¹¹ Yaa cëen, en e -ta -a "pledi da. Waa -nõn nõnbe zie -yre, en e -ku -a 'e "bu "le.

¹² "Be -sru, Zan -srunõn 'ta Zan -kadu 'sileä, en o -ku -a wõle. 'Wl nen e 'bõ "man "be, en o -ku -a 'sianan 'palë Zozi le.

Zozi 'blife -nõn min -kpi 'soolu le

(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Zan 6.1-13)

¹³ Zi Zozi 'wl zie -a 'man be, e -fõ -klu -ji, en e 'si fë zie -a -nan. E ya 'vale 'e -kõan fënan nen e ci flu be -a -nan. 'Pian min "kaga -a -kõnnen 'yi, o 'si 'fla, en o -kõla -a -sru 'o 'cëin ji. ¹⁴ Zi e sõnla -klu -ji be, e minnun 'yi

"kaga, en o nyrinda -sen "da. -A -nan nen -cənən nen minnun zɛ o yei "bɛ e o beli.

¹⁵ Zɪ funninmlan "ta "paala bɛ, en -a -srulon pli "man, o -yrɛ 'nan: «-Pei "ta taan, min 'ka 'nyeanla 'gu dɪ. -Yee "wean 'i vɪ minnun lɛ 'nan, 'o 'ku 'fla -e 'o 'wee -blɪfɛnun 'lɔ, o -blɪ.»

¹⁶ Ɛn Zozi -a 'vɪ 'e -srulon lɛ 'nan: «O -kolaman o -fo 'gu, 'ka 'blɪfɛ -nən -wɛ 'ka 'bɔa!»

¹⁷ Ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «'Kpɔun 'soolu 'lee pɔ 'fiili "cɛ "nɛn 'ku 'lɔ 'gu.»

¹⁸ Ɛn Zozi "e 'nan: «'Ka 'ta -a 'mɛn!» ¹⁹ "Bɛ -sru ɛn yaa 'vɪ minnun "kaga zɛ -wɛ 'nan, 'o -nyran lu da. E 'kpɔun 'soolu 'lee pɔ "fli zɛ -a 'si, 'e yra -tɔ laji, e Bali muo "fɔ. "Bɛ -sru e 'kpɔunnun 'bɔ "nɛn jɛɛn, ɛn yaa -nən 'e -srulon lɛ 'nan 'o -pli "minnun 'bɔ man. ²⁰ O pɛɛnən -a blɪ, o 'kan. -A plɛɛn nɛn e -fɔ bɛ, waa tre 'e cin man, e saannen -fuda "fli 'fa. ²¹ Minnun nɛn waa blɪ bɛ, o "nɛn bɔa -kpi 'soolu, te wa'a nannannun 'lee lumɔnnun "nrɔnɛ dɪ.

Zozi 'ta 'wɔ 'yi yie da

(Mk 6.45-52; Zan 6.15-21)

²² "Bɛ -sru, ɛn e -tɔ 'e -srulon man 'nan, 'o 'fɔ -klv -ji 'o 'trɔa 'e 'lɛ 'yi -sru. E -fɔla "da 'nan -e 'e -si -nən minnun 'bɛ -wɛ. ²³ Zɪ minnun -nyan -nan bɛ, e pɔn -tɔ tri ɛn e -ku Bali trv 'balɛ 'e 'saza. Funninmlan 'pla te e ya fɛ zɛ -nan 'e 'tɔwli. ²⁴ Tɔ zɛ -a man bɛ, te -klv -sru 'bɔ 'kɔɔbli. 'Pian te -klv 'bɔ a 'e yra ynan 'yi nɛn e 'blv -fɔa "bɛ -yrɔ, kɔɔ fulɔ "fɛɛnman o da zia.

²⁵ Zɪ tɔ 'cɛn mannen 'wɪdɪ 'sia bɛ, ɛn Zozi 'kɔla o -sru 'ta wɔdɪ -a 'yi yie da. ²⁶ Zɪ -a -srulon -a 'yɪ, te e ya 'ta wɔnan 'yi yie da bɛ, o ci nrɔn 'nan: «Min lei nɛn!» "Klan o -tea "le "wean o -paandɪ 'sia 'plɛblɛ.

²⁷ Ɛn Zozi "e -wɛ 'nan: «'Ka 'fɔ flu. Maan nɛn, te 'ka "klan dɪ!»

²⁸ Ɛn Pieri "e 'nan -yrɛ 'nan: «Minsan, -te bii nɛn bɛ, 'yian laabv -e 'an 'lɔ 'i 'va 'ta wɔdɪ -a 'yi yie da.»

²⁹ Ɛn e -yrɛ 'nan: «'I 'ta!»

Pieri 'si -klv -ji, ɛn e 'ta wɔladɪ 'sia 'yi 'yie da te e -ko Zozi 'va. ³⁰ 'Pian zɪ yaa 'yɪ 'nan fulɔ "fɛɛnman 'plɛblɛ bɛ, "klan -sen "ji, ɛn e -wladɪ 'sia 'yi 'wlu. -A -nan nɛn e -paandɪ 'sia. E 'nan: «Minsan, 'yian 'su 'yi 'lɔ.»

³¹ 'Nun tɔɔn Zozi 'e 'pɛ 'sv "ji, yaa 'kun, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «'Yie yi -teradɪ 'an da a "wɛnnɔn. -Mɛ "le "wean nɛn 'i 'ci -fɔɔdɪ 'sia?»

³² -A -nan nɛn o -fɔ -klv -ji, ɛn fulɔ "fɛɛndɪ 'le 'tɔ. ³³ Tɔɔn ɛn -a -srulon 'o "pɔ sɔɔn "wlu, waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «-A -sa 'ka "fɔ "dɪ, Bali -pɪ nɛn yia.»

Zozi -cɛ -tɛnɔn beli Jenezaret

(Mk 6.53-56)

³⁴ O 'yi zɛ -a cɛɛn 'ji, ɛn o 'bɔla Jenezaret 'lɛglɔn 'ji. ³⁵ Minnun nɛn o -nyeanla fɛ zɛ -a -nan bɛ, zɪ o Zozi 'yɪ bɛ, waa -kɔnnɛn 'yɪ. -A -nan nɛn o minnun 'pa 'sia 'o 'srɔn 'flanun da, ɛn minnun -ta -cɛ -tɛnɔn pɛɛnɔn 'a -yrɛ. ³⁶ Ɛn o toba -fɔ Zozi lɛ 'nan 'e 'si -nən 'wɛ -e 'o klɛ -yee sɔ 'lɛbo "tun "man. Minnun pɛɛnɔn nɛn o -kola klɛdɪ -a -yee sɔ 'lɛbo "man bɛ, -cɛ 'si o man "fɔ.

15

Zuif 'nɔn tranun kluda wɪ

(Mk 7.1-13)

¹ "Bɛ -sru, ɛn Farizen 'nɔn -mienun 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn -mienun 'si Zeruzalɛm, o -ta Zozi 'va, ɛn waa laabv -yrɔ 'nan: ² «-Mɛ "le "wean nɛn 'i -srulon 'ka 'ta 'wɔla -kaa tranun kluda wunun da dɪ? "Wɛɛ fɛnun -blɪ bɛ, wa'a 'o 'pɛ -man foeman 'lɛ zɪ -kaa tranun -a 'vɪ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ dɪ.»

³ Ɛn Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka 'bɔ "nun, -mɛ "le "wean nɛn -kaa tranun kluda wɪ 'tɔ 'ji bɛ, ka'a 'ta 'wɔla Bali -le -pei -tɔ wunun da dɪ? ⁴ Bali "e 'nan: <'I "tɪ 'lee 'i "bɔ "bɛ, 'i yie 'e 'nan o man.> Ɛn yaa 'vɪ "nyian 'nan: <Min nɛn e wɪ -wɪdɪ 'e "tɪ "lɛ, -te "bɛ "cɛɛ dɪ e wɪ -wɪdɪ 'e "bɔ "lɛ bɛ, -a san zɛ 'o -tɛ.> ⁵ 'Pian 'ka 'bɔ "ka "paaman minnun ji 'nan, min nɛn yaa 'vɪ 'e "tɪ -te "bɛ "cɛɛ dɪ 'e "bɔ "lɛ 'nan: <"Lala nɛn 'an 'ci nrɔn 'nan 'an "paa -a 'ka 'va bɛ, an "ta -a -nɔan Bali lɛ.> ⁶ -A san zɛ -te -a yie 'ka 'nanlɛ 'e "tɪ 'lee 'e "bɔ "man dɛ, ya'a fɛ -tɔ dra dɪ. 'Wɪ zɛ yaa -kɔɔnman 'nan, ka Bali wei klu -sran 'ji 'ka tranun kluda wɪ -a. ⁷ Wei "flivli 'nɔn! 'Wɪ nɛn Bali 'lewei vizan Ezai -a 'vɪ 'ka man bɛ, 'wɪ 'kpa nɛn. Yaa 'vɪ 'nan:

⁸ Bali "e 'nan:

Minnun 'labɛ,
waan 'tɔ "yi 've 'o 'le lou,

'pian o jinun bɛ,

o ya 'o 'sidɪ 'an man -kɔɔbli.

⁹ -Wee 'an 'sudɪ bɛ -a "nɛn "ka "dɪ.

Kɔɔ -peinun nɛn blamin a -tɔ bɛ,
-a 'bɔ nɛn waa "paaman minnun ji 'nan
-yrɛ cɪ Bali -le -si -a.> »

-Mɛ "wɪ 'bɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ?

(Mk 7.14-23)

¹⁰ "Be -sru en Zozi minnun laabu 'e 'sron "kogo, en e 'nan -wle 'nan: «'Ka "trøen "tō -e 'ka 'w' 'gve -a -ci man 'kpa! ¹¹ Fē nen e 'sia bei -e 'e -wla "min ji be, ya'a min "tri 'tōa Bali 'le du. 'Pian fe nen e 'sia min ji -e 'e bōla bei "be, -yee min "tri -tōa Bali 'le.»

¹² Tōon en -a -srunon pli "man, en o 'nan -yre 'nan: «'W' nen yia 'v' 'gve, e wla Farizen 'non man. Yia -tōa zi?»

¹³ En Zozi -a 'v' 'e -srunon le 'nan: «Fē pēenon nen 'an "ti "nen laji be, -yee "cēe 'wle 'fō 'tre 'ji die, o -taa -a "svulea. ¹⁴ 'Ka o 'tu zie! Yie 'winon nen waa, en o ya "vale 'o -si -kōonman minnun nen o yie 'a 'e 'widu be -wle. -Te yie 'wizan -tu a -si -kōonman yie 'wizan -tu le be, o "flinon -tēa "klu -ji.»

¹⁵ En Pieri -a 'v' Zozi le 'nan: «-Kōonnen "nen yia -fō 'nan min "tri -tōa Bali 'le be, 'i -ci v' 'kue.»

¹⁶ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «'Ka 'bō "nyian, "ka "ya wo tian minnun nen wa'a 'w' 'ci maan die waa? ¹⁷ -Mē dre ka'a 'w' 'ci maan di? Fē pēenon nen e -wlamlan min 'le be, e -ko min -pōn -ji, en -a 'bō 'a nen o -fōa "lua. ¹⁸ 'Pian fe pēenon nen e bōala min 'le be, e "sia min souba ji, -yee min "tri -tōa Bali 'le. ¹⁹ Kōō min souba ji nen ci "nrōndi -wliu pēenon "sia: min -tēdi a -tu, min nan -wēedi a -tu, min -sran -wēedi a -tu, nyinnandi l' 'lee -kōonnen -a te wa'a 'o cin 'pale die e ya -tu, crin wodi a -tu, 'wlu 'sendi minnun man a -tu, 'widu min man -wliu "a -tu. ²⁰ 'Wunun zie -a dre di 'be min "tri -tōa Bali 'le. 'Pian -te min fe -bli 'e 'pē -man "tri "a be, ya'a min "tri 'tōa Bali 'le du.»

-Pen li -tu yi -tera Zozi da

(Mk 7.24-30)

²¹ Zozi 'si fe zie -a -nan, en e -ku Tir 'lee Sidon 'leglon 'ji. ²² 'Leglon zie -a -ji 'non be Zuif 'non "cēe waa di. -A -nan lumōn -tu 'be 'ta Zozi 'le, en e paan -yre. E 'nan -yre 'nan: «'Minsan, David kluda min, 'an nyrinda 'e 'sen 'i da. -Yu -wliu "a see 'panan 'an 'lu man.»

²³ 'Pian Zozi 'ka 'w' 'tu 'sile "da "man "di. En -a -srunon pli "man, o toba -fō Zozi le 'nan: «'I fe -tu dre -e li 'gve 'e li 'e da, kōō -a -nan 'mōn te e -paanman -kaa -sru.»

²⁴ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Izrael 'non 'saza 'va nen Bali 'an 'pa 'sia. -Wēe ci "le 'blanun nen -si 'san -wlo "be -wee 'w' 'zu.»

²⁵ 'Pian li zie e -ta 'e "po sōnla Zozi 'wlu en e -yre 'nan: «'Minsan 'i yra 'si, 'i 'pa 'an 'val»

²⁶ Zozi "e -yre 'nan: «'E 'ka 'w' 'yi "a -e min 'e 'yee 'nēnnun -blife 'si 'e -nōn -plēnnun le di.»

²⁷ En li zie e 'nan: «'W' 'kpa nen, Minsan! 'Pian -plēnnun be, o "ti 'nean plōen nen e -seanla be, -nyren waa -ble.»

²⁸ Tōon Zozi "e -yre 'nan: «'Yie yi -teradi Bali da a -dan. 'W' nen i ci "va "be 'e 'le sōo 'yie!» Tu 'bō 'lein zie -a wlu nen -a 'lu beli.

Zozi min "kaga beli

(Mk 7.31-37)

²⁹ "Be -sru Zozi 'si fe zie -a -nan, en e -ku Galile 'yi man. E pōn -tu tri, en e -nyran "da.

³⁰ En minnun -tadi 'sia "va "kaga. O -ta 'o 'lō le minnun nen o "tun "bō be waa, 'lee yie 'winōn, 'lee minnun nen o man men -mie -ka o man be waa, 'lee bobonun, 'lee -ce -tēnōn "kaga "pee "nyian. O -ta waa en o o -sran -a 'le, en e o pēenōn beli. ³¹ Bobonun wu, minnun nen o man men -mie -ka o man be e dre "plōnblōn 'e "pa 'ji, minnun nen o "tun "bō be o 'ta 'wv, yie 'winōn fēnan 'yi, zi minnun 'w' zie -a -nan 'yi be, o 'plo 'fō, en o Izrael 'non 'le Bali 'tō bōdi 'sia.

Zozi 'kpoun pli min -kpi sinjen man

(Mk 8.1-10)

³² Zozi 'e -srunon laabu, en e 'nan -wle 'nan: «'Min "kaga 'labe, o nyrinda -sean 'an da, kōō o yi yaaga nen 'an "sron 'gu, en o -blife "ka "nyian di. An 'ka "va 'nan 'an o lia 'o da 'o 'ci le dra -a di, "tōgo o "koe 'e 'si 'o da -sia.»

³³ -A -srunon "e -yre 'nan: «'Fēnan nen -kaa ci 'gve, min 'ka 'nyeanla 'nan di. Nyin zia nen ku -blife "kaga "ye -e 'ku -nōn min "kaga zie -wle o 'kanve -a?»

³⁴ En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Blife "cē "nen 'ka 'lō?»

En o -yre 'nan: «'Kpoun 'sōravli 'lee pōnen "wenwēnnen -mie nen 'ku 'lō.»

³⁵ Tōon Zozi "e 'nan minnun le 'nan 'o -nyran "tra. ³⁶ E 'kpoun 'sōravli 'lee pōnēnnun zie -a 'si, e Bali muo "fō, en yaa "nen jēen. "Be -sru yaa -nōn 'e -srunon le, en waa pli minnun man. ³⁷ O pēenon -a bli, o 'kan. -A plōen nen e -fō be, waa tre 'e cin man, e saannen 'sōravli 'fa. ³⁸ Minnun nen waa bli be, o "nen bōa -kpi sinjen, te wa'a nannannun 'lee lumōnnun "nrōnle di. ³⁹ Zi Zozi 'si -nōn minnun le o -ku be, en e -fō -klu -ji, e Magadan 'leglon 'ji si 'sia.

16

Zuif'nōn 'tanōn 'ka Zozi -le 'wɪ 'ci maan
dɪ

(Mk 8.11-21; Lk 12.54-56)

¹ Farizen 'nōn 'lee Saduze 'nōn pli Zozi man, en o 'tan 'man 'wɪ 'tu laabudɪ -a -yrɔ. Waa 'vɪ -yrɛ 'nan, 'e 'lɛbɔ "fɔ wɪ -tɔ drɛ laji -e 'o -tɔ 'nan Bali -le 'plɛblɛ a -yrɔ.

² En Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «-Te fun-ninmlan 'pla te laji a 'tendɛn bɛ, kaa ve 'nan, 'trɛ "bɛ fɛnan -kɔn 'e siadɪ "da. ³ En bodrun -te fɛnan a -suglɔ bɛ, kaa ve 'nan, cɛɛgɔ laa -fɛan. 'Wɪ nɛn e "ta dra laji bɛ, kaa -tɔa. 'Pian 'wɪ nɛn 'bɛ cɪ drɛnan 'ka 'bɔ yɛ man 'gʊɛ, ka'a 'bɛ 'ci maan dɪ. ⁴ -Naagunɔn, ka ya min -wlidun -a, ka cɛɛn Bali man, en ka ya 'va 'nan, 'an 'wɪ 'tu drɛ -e 'e -kɔn 'nan Bali -le 'plɛblɛ a 'an 'lɔ. 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'ka 'nyian 'wɪ 'nɔan -kɔn "ve pee dra 'ka 'va 'gʊ dɪ, -te ya'a 'silea 'wɪ nɛn e 'bɔ Bali 'lewei vɪzan Zonazi man bɛ -a dɛ.» En e o 'tʊ, e -kʊ.

Zozi 'wɪ 'pla 'e -srɛnɔn lɛ Farizen 'nōn 'le
'wɪ "paadi da

(Mk 8.14-21)

⁵ Te -a -srɛnɔn "ta -ko 'yi -sru 'zianun bɛ, o ci 'san 'kpɔun siadɪ man. ⁶ Zɪ o 'bɔla 'nan nun bɛ, en Zozi "e -wlɛ 'nan: «'Ka yɛ 'tɔ 'ka 'fli -va 'kpa Farizen 'nōn 'lee Saduze 'nōn 'le 'mannyan 'le "wean.»

⁷ -A -srɛnɔn 'o 'ci nrɔn, en waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «-Ka'a talɛ 'kpɔun -a dɪ, -yee "wean nɛn e 'wɪ zɛ -a 'vɪ.»

⁸ Zozi -a -kɔnnɛn 'yɪ, en e 'nan -wlɛ 'nan: «'Cɛɛ yɪ -teradɪ Bali da a "wɛnnɔn. -Mɛ "le "wean nɛn 'ka 'ci nrɔn 'nan, ka'a 'talɛ 'kpɔun -a dɪ, -yee "wean nɛn an 'wɪ zɛ -a 'vɪ. ⁹ 'Wɪ klɔ 'ka 'ka 'ji dʊv? -A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, an 'kpɔun 'soolu pli min -kpi 'soolu man, waa blɪ o 'kan. -A plɔɛn nɛn e -fʊ bɛ e saannen 'fa wɛa? ¹⁰ En -a cin 'e 'tɔ 'ka 'ji "nyian 'nan, an 'kpɔun 'sɔravli pli min -kpi sinjen man, waa blɪ o 'kan. -A plɔɛn nɛn e -fʊ bɛ e saannen 'fa wɛa? ¹¹ 'Cɛɛ 'wɪ 'ci mandɪ a 'plɛblɛ. Ma'an 'kpɔun -le 'wɪ vɪlɛ 'cɛɛ dɪ. 'Pian maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan, 'ka yɛ 'tɔ 'ka 'fli -va Farizen 'nōn 'lee Saduze 'nōn 'le 'mannyan 'le "wean.»

¹² En -a -srɛnɔn -a -ci 'man 'mɛn 'nan, 'mannyan nɛn waa -sɛan 'kpɔun -va bɛ, -yee "wean "cɛɛ e 'nan 'o yɛ 'tɔ 'o 'fli -va dɪ. 'Pian Farizen 'nōn 'lee Saduze 'nōn -le 'wɪ "paadi nɛn yaa ve.

Min nɛn Zozi cɪ -a bɛ Pɪɛri -a 'vɪ
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

¹³ Zɪ Zozi 'bɔla Sezare Filipu 'lɛglɔn 'ji bɛ, en yaa laabu 'e -srɛnɔn 'lɔ 'nan: «'An 'bɔ Blamin -pɪ bɛ minnun "o 'nan, -tɪ nɛn 'maan?»

¹⁴ En o 'nan -yrɛ 'nan: «Min -mienun "o 'vɪ 'nan, min -batize drɛzan Zan nɛn e -ka bɛ, -nyrɛn 'yia. En min plɔɛn "o 'vɪ 'nan, Bali 'lewei vɪzan Eli nɛn 'li bɛ, -nyrɛn 'yia. En o -mienun "o 'vɪ 'nan Bali 'lewei vɪzan Zeremi nɛn 'li bɛ, -nyrɛn 'yia. En -te 'bɛ "cɛɛ dɛ, Bali 'lewei vɪzan nɛn 'li bɛ -a -tʊ 'bɛ fʊv, -nyrɛn 'yia.»

¹⁵ En yaa laabu 'e -srɛnɔn 'lɔ 'nan: «Kaa "nun, "ka 'vɪ 'nan, -tɪ nɛn 'maan?»

¹⁶ Simon Pɪɛri "e -yrɛ 'nan: «I ya Crizi nɛn Bali -a 'pa 'sia -e 'e minnun 'si 'wɪ 'ji bɛ -a. Bali nɛn -a yɛ cɪ "man "bɛ -a -pɪ nɛn 'yia.»

¹⁷ En Zozi "e 'nan: «Zonas -pɪ Simon, 'yɛ 'wɪ a "yi. Kɔɔ blamin "cɛɛ 'wɪ zɛ -a -cin -tɔ 'i 'ji dɪ, 'pian 'an "tɪ "nɛn laji bɛ -yɛɛ -cin -tɔ 'i 'ji. ¹⁸ Maan ve 'yɛ 'nan, 'i 'tɔ nɛn Pɪɛri, -a -ci puo. En puo zɛ -a da nɛn an -taa 'mɛn -lɛglɪzi -tɔlɛa. Fɛ -tʊ 'ka 'trɛ 'gʊɛ -a da -e 'e -lɛglɪzi zɛ -a -wi dɪ. ¹⁹ Bali -le mingɔnnɛn trɛ bɛ, maan -laglɛ 'wlɛ -nɔan 'yɛ. Fɛ oʊ fɛ nɛn yia ve "man "cɛɛ 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, te o -cɛɛ 'vɪ "man laji. En fɛ oʊ fɛ nɛn yia "kuan 'i 'pɛ "fli "a 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, te waa 'kun o -pɛ "fli "a laji.»

²⁰ -A -nan nɛn Zozi 'e -srɛnɔn "trɔɛn nyuɔn 'klagla. Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan, te 'o -nan sɛɛ wʊ min lɛ 'nan, min nɛn Bali -a 'si 'va -e 'e minnun 'si 'wɪ 'ji bɛ -nyrɛn 'yaa dɪ.

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va wɪ
'vɪ

(Mk 8.31-33; Lk 9.22)

²¹ -E 'e 'sia tʊ zɛ -a man bɛ, -a -nan nɛn 'wɪ nɛn e "ta -daa "bɔle Zozi man bɛ yaa vidɪ 'sia 'e -srɛnɔn lɛ. E 'nan -wlɛ 'nan: «'An -ko Zeruzalɛm. Min cejenun, 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'tɛ "kaga "paa 'an da. Waan -tɛa, -a yɪ yaagazan da -e 'an 'wluan -kanɔn 'va.»

²² -A -nan nɛn Pɪɛri -a laabu 'o "fli yei, en e 'wɪ pladɪ 'sia -yrɛ 'klagla. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Mɪnsan, 'wɪ zɛ te 'an man 'i da "fo "dɪ, te Bali 'e -si -nɔn dɪ.»

²³ Zozi 'e yra -tɔ Pɪɛri da, en e -yrɛ 'nan: «Satan! 'I 'si 'an -sru! Te 'i 'si -tɔ 'an 'lɔ dɪ! 'Wɪ nɛn 'i 'ci "nrɔnman "da "bɛ, -a da "cɛɛ Bali e ci "nrɔnman dɪ. Blamin -le ci "nrɔndɪ nɛn 'i 'wulo -ji.»

Zozi -sru 'ta wodti

(Mk 8.34-9.1; Lk 9.23-27)

²⁴Be -sru en Zozi -a 'vɪ 'e -srunon le 'nan: «Min nen e ya 'vale 'e dra 'an -sruzan 'a be, 'e 'wi yra ydu man, en 'e 'wi 'kadu man yiba "plan da, -e 'e -sɔɔnla 'an -sru. ²⁵Kɔɔ min nen e ci 'e 'ladɪ 'yee 'treda da be, ya'a ye di. 'Pian min nen 'e 'pe 'si 'yee 'treda da "fo en yaa -nɔn 'men be, -a san 'be 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a ye. ²⁶En -te min 'treda fe pɛɛnɔn 'yɪ, te 'belidi 'ka -yɔɔ "diɛ, -a -ci nen 'nɔn? Fe -tu 'ka 'tre 'gve -a da -e min 'e 'yee 'belidi ta pan wo -a di. ²⁷'Wɪ pɛɛnɔn zɛɛ maan -cin -tɔ 'ka 'ji, kɔɔ tu nen an -ta pee wo be, 'an 'bɔ Blamin -pɪ, an -taa 'an "ti 'le 'te 'san da 'ku 'vale 'men 'pasianon nen laji be waa. Tu zɛɛ -a man nen min -tu 'e dre wi man -kopa ye. ²⁸Maan ve 'cɛɛ 'wi tɪglɪ 'a 'nan, 'ka pɛɛnɔn nen 'an 'le 'gve, ka'a 'cɛɛan -kaadi man 'vaa -e 'ka 'yɪ 'nan, 'an 'bɔ Blamin -pɪ mingɔnɔn -blidi 'sia di.»

17

Zozi -srunon yaaga Zozi 'yɪ 'yee 'te 'san wlu

(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

¹Yɪ 'shɛɛdɔ, "be -sru en Zozi 'ku pɔn loulou "tu da 'o 'vale Pieri 'lee Zaji 'lee 'e "bɔɪ Zan -a. ²Zozi 'kɔle lila o yie man. -A yra 'bidɪ 'sia "le yide 'le 'wi 'zɔ, en -yee sɔ dre 'fuvu 'yɪyɪɪ. ³En o Moizi 'lee Eli 'yɪ -a "srɔn, te o -sɛɛ "wo 'o 'vale Zozi 'a.

⁴-A -nan nen Pieri -a 'vɪ Zozi le 'nan: «Minsan, e dre 'wi "yi "a en -kaa ta 'gv. -Te 'i wu "man "be, an segle pannen yaaga -tɔa. -A -tu -kɔan 'yie ve, -a -tu -kɔan Moizi -le ve, en -a -tu -kɔan Eli -le ve -a.»

⁵E -fu 'wi zɛɛ -a tin 'banan, en "lolu -koei "nen e ya 'fuvu 'yɪyɪɪ be, e -trɔa o da. -A -nan nen wei -tu wu "lolu -koei zɛɛ -a va. Yaa 'vɪ 'nan: «Min 'labe, e ya 'an 'pɪ nen maan ye "yi "be -a. E ya 'an 'bli 'pa "da "nen -a. 'Ka "trɔɛn "tɔ -a wei le!»

⁶Zɪ -a -srunon wei zɛɛ -a 'man be, "klan -sen o ji, o teɛla 'o 'kɔlenen, en 'o yra blula. ⁷'Pian Zozi pli o man, e kle o man, en e -wle 'nan: «Te 'ka "klan di! 'Ka "wluan lou!» ⁸-A -nan nen 'o 'wulo wluan lou, en o Zozi 'yɪ 'e 'saza.

⁹Zɪ o ya 'sinan pɔn da -e 'o -sɔɔn "ji "be, en e 'wi 'pla 'e -srunon le. Yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Wɪ nen ka "sia -a -nan yunan 'gve, te 'ka -nan sɛɛ wo min le di, -trilii -e 'an 'bɔ Blamin -pɪ 'an 'wluan -kanon 'va.»

¹⁰-A -nan nen -a -srunon 'wɪ laabu -yɔɔ. Waa laabu 'nan: «-Mɛ "le "wean nen 'fluba 'ci vinon "o 'nan, Eli 'be -taa 'e 'flin 'vaa -e min 'sizan 'wɪ 'ji 'e 'ta?»

¹¹En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Wee tin a 'nɔnnɔn. Eli 'be -taa 'e 'flin, -e 'e fenun pɛɛnɔn -tɔɔla 'e "pa 'ji. ¹²'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Eli -ta 'va, en wa'a 'sile a min -a di. 'Wɪ nen o ci "va "be, waa dre -yɛɛ. 'Wɪ 'twlidi zɛɛ -yɛɛ bɔa 'an 'bɔ Blamin -pɪ man, 'an yra ye -wɔ.» ¹³-A -nan nen -a -srunon -a -ci 'man 'nan, min -batize drezan Zan -le 'wɪ nen yaa 'vɪ.

Zozi -yɔ -wɪlidi 'si 'nen 'tu -sru

(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

¹⁴Minnun nen o ci Zozi 'pɛnnan be, Zozi 'lee 'e -srunon yaaga 'bɔ o man, en min -tu -ta 'e "po "sran Zozi 'wlu, en e 'nan -yɛɛ 'nan: ¹⁵«Minsan, 'an 'pɪ nyirinda 'e 'sen 'i da! -Tɔwli "cɛ a "man, en e ya 'e yra yunan -yɔɔ "wɪlidi. Tu -mie man be, yaa -tɛa 'te 'va, en tu -mie man be yaa -tɛa 'yi 'va. ¹⁶An -ta -a 'i -srunon le, wa'a -kɔlale -a 'belidi -a di.»

¹⁷Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Naagunɔn, 'cee yi -teradi Bali da "ka "di, en ka 'wɪ 'wɪlidi "dra. 'An "koe -nyaan 'ka man 'e "tun. Tu wea nen maan dra "nyian 'ka 'va? 'Ka 'ta 'nen 'bɔ 'a 'gul.» ¹⁸En Zozi 'a 'vɪ 'yɔ -wɪlidi zɛɛ -yɛɛ 'nan: «'I 'si 'nen 'gve -a -sru.» E 'si -a -sru en 'nen zɛɛ e beli 'nun.

¹⁹"Be -sru, zɪ Zozi 'lee 'e -srunon 'fu 'o 'saza be, en waa laabu -yɔɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ku'a -kɔlale -yɔ -wɪlidi zɛɛ -a -pindi -a di?»

²⁰En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Cee yi -teradi Bali da a "wɛnnon, -yee "wean ka'a -kɔlale -a dredi -a di. Maan ve 'cɛɛ 'wi tɪglɪ 'a 'nan, -te 'cee yi -teradi Bali da a "wɛnnon "le fei fe 'wle "wennen -tu -le 'wɪ 'zɔ be, kaa ve pɔn 'labe -yɛɛ 'nan: «'I 'svra fe 'gve -a -nan 'i 'trɔa -mien», yaa dra. 'Wɪ 'tu 'ka 'kɔan, te ka'a 'kɔlaman -a dredi -a di. ²¹['Pian -yɔ -wɪlidi zɛɛ, min fe "soan, e Bali tru "baa 'vaa en e -kɔlaman -a -pindi -a min -sru.»]

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluannan -kanon 'va wɪ 'vɪ "nyian

(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

²²Yɪ -tu da te Zozi 'lee 'e -srunon a cinan Galile 'lɛglɔn 'ji, en Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «'An 'bɔ Blamin -pɪ be, o "ta -daa 'an -nɔnle minnun le, ²³-e "waan 'te. -A yi yaagazan da -e 'an 'wluan -kanon 'va.» 'Wɪ zɛɛ yaa -srunon 'ta dre 'trɔdrɔ 'kpa.

Zozi 'lee Pieri 'sukole -pan 'wɔ
²⁴Le -tudv pɛnnon man be Zuif 'non nen
 -klonmɔnnun -a be, o "lala -nɔan Bali -pan
 'kɔn 'le vɛ -a. -Yee "wean yi -tu da, zi Zozi
 'lee 'e -srulon 'bɔla Kapanamo be, minnun
 nen o "lala zɛ -a "sia be, o pli Pieri man, en
 waa laabu -yrɔ 'nan: «"Lala nen minnun -a
 -nɔan Bali -pan 'kɔn 'le vɛ -a be, 'ka 'san "e
 -nɔan?»

²⁵Pieri "e 'nan: «-Inyan, yaa -nɔan.»

"Be -sru en e wla 'kuin. -A -nan nen Zozi
 'fɔ 'e 'flin, e 'wɔ 'gve -a laabu -yrɔ. Yaa
 laabu -yrɔ 'nan: «Simɔn, 'i 'ci "nrɔn 'wɔ
 'gve -a da. Mingɔnnennun nen 'tre 'gve -a
 da be, -tunun lɔ nen o 'sukole 'sia? 'O 'bɔ
 'le "kɔnnɛn 'non 'lɔ nen waa "sia, -baa min
 peenun lɔ nen waa "sia?»

²⁶En e 'nan Zozi le 'nan: «Min peenun lɔ
 nen waa "sia.»

Zozi "e 'nan -yre 'nan: «'Wɔ 'kpa nen,
 wa'a sia 'o 'bɔ 'le "kɔnnen 'non 'lɔ di. ²⁷'Pian
 -te kva dre en 'wɔ 'nan o man be, e 'ka 'yi
 "di. -Yee "wean 'i 'kv 'yi man, 'i -kopa -fɔla
 'yia. Pɔ tedɛ nen e -kopa zɛ -a "siala be 'i
 -tɛ. 'I yie 'to -a 'le! 'Lein 'wle nen -nan be, 'i
 'si -e 'i -nɔn -wle 'men vɛ 'lee 'yie vɛ -a.»

18

-Tɛ ci Zozi -srulan -dan a?
 (Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹Tv zɛ -a man nen, Zozi -srulon pli
 "man, en waa laabu -yrɔ 'nan: «-Tɛ ci min
 -dan a Bali -le mingɔnnen treda?»

²Zozi 'nen "wennen 'to laabu, yaa -to o
 yei. ³En e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɔ
 tɔgl 'a 'nan, -te ka'a lileɛ -e 'ka 'fli dre "le
 nannannun -le 'wɔ 'zv dɛ, ka'a 'ko Bali -le
 mingɔnnen treda di. ⁴'Pian min nen 'e 'fli
 dre "wennɔn be, Bali -le mingɔnnen treda,
 e ya min -dan a.

⁵En min oo min nen e min nen "le 'nen
 "wennen 'zv -gv -a 'kun tɔgl 'men "wean be,
 te 'an 'bɔ nen yaan 'kun tɔgl.»

'Ka dre "yi -e 'ka vile 'ka 'si Zozi -sru "di!
 (Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁶«Minnun nen o yi -teala 'an da "le nan-
 nannun -le 'wɔ 'zv be, min oo min nen yaa
 dre en -a -twɔli "cɛ 'si 'an -sru "be, -a "yi
 mlin -e 'o 'kolɛbu -dan -fɔ -a 'klan -e 'o -fɔ
 jemie -va.

⁷'Wɔ -taa "bɔle 'tredanon 'gve o man, kɔɔ
 -wɛɛ dra -e 'men minnun 'o 'si 'an -sru.
 'Wunun nen waa -maan 'lɔɔ -e min 'e 'si 'an
 -sru "be, o ya 'treda "kaga. 'Pian min nen

yaa dre en 'men min -to 'si 'an -sru "be, 'wɔ
 -taa "bɔle -a san man. ⁸-Yee "wean maan ve
 'cɛɛ 'nan, -te 'i 'pɛ, -te 'be "cɛɛ di 'i 'cɛin 'be
 -maan 'i 'wɔ 'wɔli "dra be, 'i 'cɛn -e 'i 'tuw -
 kɔɔbli. Kɔɔ -te i -kv Bali va 'i 'pɛ ponɛn 'a,
 -te 'be "cɛɛ di 'i 'cɛin ponɛn 'a 'i man be, -a
 "yi mlin 'i 'pɛ "fli 'lee 'i 'cɛin "fli 'o 'fu 'i man
 -e 'wei 'tuw 'te 'va be, -a da. ⁹En -te 'i yie 'be
 -maan 'i 'wɔ 'wɔli "dra be, 'i 'si 'ji, -e 'i 'tuw
 -kɔɔbli. Kɔɔ -te i -kv Bali va yie 'tuwli "a be,
 'be "yi mlin 'i yie "fli 'o 'fu "ji, -e 'wei 'tuw
 'te 'va be -a da.

¹⁰'Ka dre "yi! Minnun nen o yi -teala 'an
 da "le nannannun -le 'wɔ 'zv be, te 'ka o dre
 'ka 'pɛla kɔda di! Kɔɔ maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali
 -le 'pasianon nen o yie -tɔa "minnun zɛ o va
 be o ya bodrun funnin 'o 'tɔdi 'an "ti "nen
 laji be -a 'lɛ. 'Wɔ nen e bɔa "minnun zɛ o
 man be -e 'o -nan 'sinan 'pa -yre.»

-Te min 'wɔ 'wɔli dre be, waa dra 'kɔ?
 (Lk 15.3-7)

¹¹«'An 'bɔ Blamin -pɔ an -ta 'nan -e 'an
 minnun nen o 'san be o 'si 'wɔ 'ji.]

¹²'Ka 'ci "nrɔn 'wɔ 'gve -a da! Min -tu -
 le 'bla a -yaa tu, en -a -tu 'san "va. Yaa dra
 'kɔ? Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'bla -fuba 'sɔrasien
 'wle 'sɔrasien be e 'o "tve zɛ, -e 'e 'ku 'bla
 -tu nen e 'san be -a -wɛɛ. ¹³-Te yaa 'yi be, -a
 ci "nranman. Ci "nran zɛ e -ciala 'bla -fuba
 'sɔrasien 'wle 'sɔrasien nen wa'a 'sanle dɛ,
 -wee ci "nran nen waa -nɔan min lɛ be -a da.
¹⁴'Ka "ti "nen laji be, 'wɔ 'tuwli zɛ -a 'bɔ nen
 yaa dra. -A ci 'sɔ "cɛɛ 'nan, minnun nen o yi
 -teala 'an da "le nannannun -le 'wɔ 'zv be, o
 -twɔli "cɛ 'e 'san "va "di.

¹⁵-Te 'i bɔezan -tu nen e ya 'an -srulan 'a
 "le 'yie 'wɔ 'zv 'nan e 'wɔ 'wɔli dre 'yie be, 'i
 'ku "va -e 'ka 'nan wɔ vɔ 'ka 'fli yei. -Te yei
 wei 'man be, te yie dre en 'ka yei "sɛn 'e cin
 va. ¹⁶'Pian -te e 'ka "va 'nan 'yei wei maan
 "dɛ, 'i min -tu 'pa 'i 'va, -te 'be "cɛɛ di 'i min
 "fli 'pa 'i 'va, -e 'ka 'ku 'wɔ zɛ -a -pɛ 'pa 'e cin
 man o yie man. ¹⁷-Te e 'ka "vale 'e 'o 'wei
 maan "dɛ, 'i 'wɔ zɛ -a 'pla -leglizinon lɛ. En
 -te e 'ka "vale 'e -leglizinon wei maan "dɛ,
 'i "bɔv zɛ -a 'sia 'sien "le min nen e 'ka Bali
 -le 'nennun va dɛ, -yee 'wɔ 'zv.

¹⁸Maan ve 'cɛɛ 'wɔ tɔgl 'a 'nan, fɛ oo fɛ
 nen kaa ve "man "cɛje 'tre 'gve -a da be, te o
 -cɛje 'vɔ "man laji. En fɛ oo fɛ nen kaa "kuan
 'ka 'pɛ "fli "a 'tre 'gve -a da be, te waa 'kun
 o -pɛ "fli "a laji.

¹⁹En maan ve "nyian 'cee 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te ka ya min "fli en 'ka 'ci dre -tɔwli, ka 'wɪ 'tɔ laabu 'an "tɪ "nen laji be -yrɔ "be, yaa -noan 'cee. ²⁰Kɔɔ -te min "fli, min yaa 'o cin yɪ 'nan -e 'waan 'tɔ dre -dan be, an ya o yei.»

-Mɛ "le "wean nen Zozizan 'e bɔɛzan man wɪ "cea?

(Lk 17.4)

²¹En Pieri -a laabu -yrɔ 'nan: «Minsan, min nen e ya 'i -sruzan 'a "le 'mɛn 'wɪ 'zɔ be, -te e 'wɪ 'wɪdɪ dre 'mɛn be, maan "cea -yre 'e 'pa -a wɛa? 'An 'ce -yre -trilii 'e 'pa -a 'sɔravli?»

²²Zozi "e -yre 'nan: «Yi'a dra 'e 'pa 'sɔravli "ce "dɪ, 'pian 'i dre -trilii -fuba 'sɔravli 'pa 'sɔravli.

²³Fɛ -le "wean nen an 'wɪ zɛ -a 'vɪ be, -nyren 'gɔ: Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ min da be, e ya "le 'nan mingɔnnen -tɔ 'be 'vɪ 'e 'wɪnɔn le 'nan, 'yee fiennun nen o da be, 'o 'ta -e 'e "nrɔn! ²⁴Zɪ yaa "nrɔndɪ 'sia be, en o -ta min -tɔ -a -yre. 'Be 'ta fiɛn bɔa -mlinyɔn (1.000.000) "kaga. ²⁵Min zɛ fɛ -tɔ 'ka -yrɔ -e 'e -yee "lala 'bɔ bɔla dɪ. -A -nan nen mingɔnnen zɛ e 'nan, 'o min 'bɔ 'tan, 'o -a nan 'lee 'yee 'nennennun -tan. En "nyian be, o -a yɪfɛ pɛɛnɔn 'tan -e 'o 'yee "lala -mie bɔla.

²⁶Min zɛ e "po -sɔɔn mingɔnnen be -a 'wɪ, en e -yre 'nan: <'An 'san, 'i yra 'si! 'I tɔ -kɔɔn 'mɛn "nyian! An 'yie "lala -wɛɛ "man -bleble -e 'an pɛɛnɔn bɔla 'yie.» ²⁷-A nyrinda -sɛn mingɔnnen zɛ -a da, en e fiɛn pɛɛnɔn 'bɔ 'ce -yre, en e 'si "man.

²⁸Yɛɛ -kɔ be, min -tɔ nen o 'nyranman -tɔwli "paa 'e cin va be yaa 'yɪ. -Yee "lala "wɛnɛn a 'be 'lɔ fiɛn -ji. Yaa -blɔ man sɔ 'kun, en e 'nan -yre 'nan: <'Mɛn "lala nen 'i 'lɔ be, 'i -nɔn 'mɛn!»

²⁹Min zɛ e "po -sɔɔn "wɪ, en e toba -fɔdɪ 'sia, -yre. E 'nan: <'I yra 'si! 'I tɔ -kɔɔn 'mɛn! An 'yie "lala -wɛɛ "man -bleble -e 'an pɛɛnɔn bɔla 'yie.»

³⁰'Pian ya'a 'wɪle "man "fo "dɪ. E -kɔ -a -fɔle -pɔ 'kuin. Min zɛ, e 'cɛn -yee "lala -nɔndɪ man 'vaa en 'e bɔla.

³¹-A bɔɛnun -mienun nen o 'nyranman "paa waa 'e cin va be, waa -nan 'yɪ. 'Wɪ zɛ e o 'kan en o -kɔ -a 'sɪnan 'pale mingɔnnen le.

³²-A -nan nen mingɔnnen 'e 'suzan zɛ -a laabu "nyian, en e 'nan -yre 'nan: <'An

'suzan, i ya 'tɛɛ -wɪdɪ! 'I toba -fɔ 'mɛn -yee "wean fiɛn nen 'i da be, maan pɛɛnɔn 'ce 'yie. ³³'I bɔɛzan nyrinda "sia paan 'le 'mɛn nyrinda 'si be -yee 'wɪ -zɔ!» ³⁴'Bli 'fɔ mingɔnnen zɛ -a ji -wɪdɪ, en yaa -nɔn minnun le 'nan 'o 'kɔ 'tɛ 'pa "da -pɔ 'kuin. E cɛɛn -yee "lala -nɔndɪ man 'vaa en 'e bɔla.

³⁵-A -tɔwli "nen "nyian 'cee vɛ -a. -Te ka'a cin man wɪ 'cele 'ka 'ci 'fɪdaa 'a dɪɛ, 'an "tɪ "nen laji be 'wɪ 'tɔwli zɛ -nyren yaa dra 'cɛɛ.»

19

Zozi 'wɪ tin 'ba lɪ bɔladɪ da
(Mk 10.1-12; Lk 16.18)

¹Zɪ Zozi cɛɛn 'wɪnun zɛ -a "paadɪ man 'e -srunɔn 'ji be, e 'si Galile, en e -kɔ Zude 'lɛglɔn 'fɔɪ nen Zudan 'yɪ -sru 'zia be -a -ji.

²Min "kaga "kɔla -a -sru, en minnun nen -cɛ cɪ o man be e o beli.

³-A -nan nen Farizen 'nɔn pli "man. O 'wɪ laabu -yrɔ -a wei 'kundɪ -le "wean. Waa laabu -yrɔ 'nan: <-Cee -pei -tɔ wɪ -a -si -nɔn 'nan min -kɔlaman 'e nan bɔala 'wɪ pɛɛnɔn 'ji 'e "tun?»

⁴En Zozi "e 'nan -wɛɛ 'nan: <'Wɪ nen e ya 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, ka'a ta vɛɛ dɔɔ? E ya 'e 'cɛn -tɛdɪ 'nan, 'trɛda pou sɪanan "be, Bali -klɔnɔn dre 'o 'vale lɔmɔn -a. ⁵En Bali -a 'vɪ "nyian 'nan:

<-Klɔnɔn "sia 'e "tɪ 'lee 'e "bɔ 'sɔnɔn, -e 'e lɛa 'e nan man, te o dre min -tɔwli "a.»

⁶O 'ka "nyian "le min "fli "le 'wɪ 'zɔ dɪ, 'pian te o dre min -tɔwli "a. Min "fli zɛ Bali o 'pa 'e cin man. Te min 'e o 'cɛn 'e cin man "fo "dɪ!»

⁷En Farizen 'nɔn -a laabu -yrɔ "nyian 'nan: <-Mɛ "le "wean nen Moizi -a cɛn -tɛ "mɛn 'nan, min -kɔlaman 'e nan bɔala, 'pian yaa 'fluba dra -e 'e -nɔn -yre 'vaa -e 'e bɔla?»

⁸Zozi "e 'nan -wɛɛ 'nan: <'Ka "trɔɛn "a "yuyɪ, -yee "wean nen Moizi -si -nɔn 'cɛɛ 'nan 'ka lɪ bɔla. 'Pian 'trɛda pou sɪanan "be, 'wɪ zɛ e 'ka -nan dɪ. ⁹'An 'bɔ maan ve 'cɛɛ 'nan, min o min nen 'e nan 'bɔla, te -kɔnɛn -wɛɛdɪ man "cɛɛ dɪ, en e lɪ pee 'pa be, te e 'wɪ 'wɪdɪ dre 'e nan 'tɔdɪ -a en e lɪ pee wɛɛ.»

¹⁰En -a -srunɔn 'a 'vɪ -yre 'nan: <-Te 'wɪ zɛ -yɛɛ cɪ -klɔnɔn 'lee lɔmɔn yei "be, 'te e ya 'wɪ "yɪ "a -e min 'e vɛɛ 'e lɪ 'pa dɪ!»

¹¹Zozi "e 'nan -wɛɛ 'nan: <'Wɪ nen an "sia -a vɪnan 'gɔɛ, min pɛɛnɔn 'ka -a -ci maan

di, 'pian minnun nen Bali -a -ci 'si -wle "be, -wεε -ci maan. ¹²Min -mienun a be, o "bu "o -ya te o 'ka -klonmōn -a di. En min -mienun a be, min 'be o "saa -e 'o 'si -klonmōn -va. En min -mienun a be, o 'ka "vale 'o li "paa di -e 'o Bali -le 'nyranman 'pa 'kpa. Min nen e 'wi 'ci maan "be 'e man.»

Zoji -fēa 'vī nannannun man
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

¹³Minnun a -tanān nannannun -a Zoji le, -e 'e 'pe 'pla o da, -e 'e Bali trō 'ba -wle 'nan Bali 'e -fēa vī o man. -A -nan nen -a -srūnōn 'si -tō -wlo 'nan 'o 'li 'o da.

¹⁴En Zoji "e 'nan -wle 'nan: «'Ka nannannun 'tūi 'o 'ta 'an 'va, te 'ka 'si -tō -wlo "di! Kōō minnun nen "le -wee 'wi 'zv be, Bali -le mingōnnen trē a -wee vε -a.» ¹⁵'E 'pe 'pla o da. "Be -sru en e -ku fε pee -nan.

-Gobonen fezan -tū -le 'wī
(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶Yī -tū da be, -gobonen 'tū pli Zoji man, en e 'wī 'gvε -a laabu -yrō. Yaa laabu -yrō 'nan: «Bali -le 'wī "paazan! 'Wī "yi "kō "nen maan dra, -e an 'belidi nen ya'a 'nyaan diε -a yi?»

¹⁷Zoji "e -yrε 'nan: «-Mε "le "wean nen yia laabo 'an 'lō 'nan, 'wī "cēn 'be cī "yi -e 'i drē? Bali -tūwli 'be cī "yi. -Te i ya "vale 'i 'belidi nen ya'a 'nyaan diε, -a ye be, 'i 'ta wla -yee -pei -tō winun da.»

¹⁸En -gobo zīε yaa laabu Zoji 'lō 'nan: «-Yee -pei -tō winun 'bō "cēn?»

En Zoji "e 'nan -yrε 'nan: «Te 'i drē min -tezan -a di! Te 'i min nan -wεε "di! Te 'i crin wū di! Te 'i 'wlu -sēn min man di! ¹⁹'I yīε 'e 'nan 'i "tī 'lee 'i "bū "man! En 'i bōezan -tū yī "yi "le 'yīε 'wī 'zv!»

²⁰-Gobonen be, e 'nan Zoji le 'nan: «'Wī pēēnōn zīε -a da nen an 'ta wla. -Mε "wī 'be klī 'an man "nyian?»

²¹En Zoji "e 'nan -yrε 'nan: «-Te i ya "vale 'yīε 'wī 'e 'kōn tūglī Bali 'le be, 'i 'ku, fēnun nen 'i 'lō be, 'i -tan, -e 'i man "lala -pli 'yalē -tēnōn man. E ya "le i ya 'i yīfε planan "laji. "Be -sru -e 'i -sōōnla 'an -sru.»

²²Zī -gobonen 'winun zīε -a 'man be, -a 'ta drē -trōdrō, en e -kudī 'sia. -A yīfēnun a "kaga "le "wean.

²³En Zoji 'a 'vī 'e -srūnōn le 'nan: «Maan ve 'cēε 'wī tūglī 'a 'nan, fezan -le drēdi Bali -le mingōnnen trēdave -a be, e ya 'plēble.

²⁴En maan ve "nyian 'cēε 'nan, -wi -dan nen

waa laabo shamo be, ya'a -kōlaman -wladī -a 'menzrēn -yrē jī di. -A -tūwli "nen "nyian fēnōn 'le vε -a. Drēdi Bali -le mingōnnen trēdave -a be, e ya -wlo 'plēble 'wladī.»

²⁵Zī -a -srūnōn 'winun zīε -a 'man be, e wla o man -wladī, en waa laabu -yrō 'nan: «-Te 'be a zīε, -tīε -kōlaman -e 'e 'si 'wī 'jī "men?»

²⁶Zoji o -nanjēēn, en e 'nan -wle 'nan: «Min 'ka 'kōlaman 'e 'fli 'sidī -a 'wī 'jī di, 'pian Bali -kōlaman 'wī pēēnōn drēdi -a.»

²⁷-A -nan nen Pieri "e -yrε 'nan: «Kū 'si fε pēēnōn -sru, en kū sōōnla 'i -sru. -Mε "nen "kū "ye -jī?»

²⁸En Zoji e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cēε 'wī tūglī 'a 'nan, tū nen fēnun pēēnōn dra 'e 'trē, te 'an 'bō Blamin -pī an ya 'an -nyrandī 'mēn tin 'ba pēin -dan da be, kaa nen ka 'ta 'wla 'an -sru "be, ka -kōan 'ka -nyrandī "nyian mingōnnen pēin -fuda "fli "da, en cēε Izraēl 'lēglōn 'fuda "fli "le tin "baa. ²⁹En min oō min nen 'mēn "wean e 'si 'e 'fla, -te 'be "cēε di e 'si 'e "būnūn -sru, -te 'be "cēε di e 'si 'e "blunūn -sru, -te 'be "cēε di e 'si 'e "tī 'lee 'e "bū -sru, -te 'be "cēε di e 'si 'e nan 'lee 'yēε 'nēnnūn -sru, -te 'be "cēε di e 'si 'yēε -yō -sru "be, -a san zīε yaa pēēnōn zīε -a ye 'e 'pa -a -yaa tū. En 'belidi nen ya'a 'nyaan diε, e dra -yēε vε -a. ³⁰Minnun nen o -trōā 'si 'le be, o "kaga -taa "fōla "da, en minnun nen o -fōla "da "be, o "kaga -taa "drēle -si 'lēnōn 'a.»

20

'Nyranman 'panōn 'man -kōnnen

¹Zī Zoji 'wī zīε -a 'vī be, en e -kōnnen "tū -fō -wle. Yaa 'vī -wle 'nan: «Bali -le mingōnnen -blidī min da be, -nyrēn 'gv, e ya "le fei san -tū 'be 'bōla bodrun puonēn e minnun -wēēdi 'sia 'nan -e 'o 'kū 'nyranman 'pa 'yēε rēzēn fei. ²E min -mienun 'yī, en o wei drē waa -tū 'nan yī -tū nyranman -pan nen 'e -nōan -wle. En o -kū 'yēε fei zīε -a da.

³E 'bōla "nyian te bodrun yidē wluān loulou 'kpa. En e min -mienun 'yī 'o -nyrandī -guada, te 'nyranman 'ka -wlo -e 'o 'pa di. ⁴En "e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'kū 'nyranman 'pa 'mēn fei! Maan man -ko "paa 'cēε.» ⁵-A -nan nen minnun zīε o -kū -yēε rēzēn fei.

Fei san zīε e 'bōla "nyian te yidē 'bō min -win -jī 'sēzē, en e 'bōla "nyian te funnin -mlan yidē tēēnla. Minnun nen e 'bō o man be, 'wī 'tūwli zīε -nyrēn yaa 'vī -wle. ⁶Zī

yide 'pla plō da bē, en e 'bōla "nyian, e 'bō min -mienun man -guada, en yaa laabu -wlo 'nan: <-Me "le "wean nen ka -fū 'ka -nyrandi bodrun 'trilii funninmlan, en ka'a nyranman 'tv 'pale di?>

⁷O 'nan -yrē 'nan: <Min -tv 'ka 'ku 'sile 'nan 'ku 'yee 'nyranman 'pa di.>

En fei san "e 'nan -wle 'nan: <'Ka 'ku 'nyranman 'pa 'men rezēn fei!>

⁸Zi funninmlan 'pla bē, en fei san zīe e min nen e yīe -tōa 'yee 'nyranman 'panōn 'va bē -a laabu. E 'nan -yrē 'nan: <'I 'nyranman 'panōn pēēnōn laabu -e 'i o -ko 'pa. 'I 'sia minnun nen o -fōla "da "bē o da -e 'i 'le 'sran minnun nen o -trōa -si 'lē bē o da.>

⁹-A -nan nen minnun nen o -ku 'nyranman 'pale te yide 'pla plō da bē o -ta, en e yī -tv nyranman man "lala -nōn o pēēnōn lē.

¹⁰Yaa drē zīe -trilii e e 'bō minnun nen o -trōa -si 'lē bē o da. -A -cin a o ji 'nan 'o -kopa -taa 'cūlea "da, 'pian yī -tv nyranman man "lala nen waa 'yī 'o pēēnōn.

¹¹-A -nan nen o 'wī 'blūdi 'sia fei san va. ¹²Waa 'vī -yrē 'nan: <Minnun nen o -ta -e -fōla "da 'gūe, wa'a 'mōnlē 'nyranman 'panan "fo "di. 'Ku 'bō nen ku 'nyranman 'pa yī -tv "fō, en ku -fū yīdea "trilii bē, i 'ku 'pan 'bō waa 'e cin man. -Me "le "wean yaa drē zi?>

¹³En fei san 'wī 'si "va o va min -tv lē. Yaa 'vī -yrē 'nan: <'An beel! Ma'an 'wī 'wliidi "drele 'yīe di. Yī -tv nyranman "lala da nen 'ku wei -tria, -njēe duv? ¹⁴-Yēē cī 'yīe vē -a, 'i 'si -e 'i 'ku. Min nen e -fōla "da "bē, -te maan -ko "paa "le 'yīe 'wī 'zū oo, e "siala 'an 'bō 'a. ¹⁵'Wī nen e 'so 'an 'jī bē, -a 'bō nen maan dra 'an yīfe -a. -Te an "yī drē min lē bē, -mē drē -a 'wī "naan 'i man?> »

¹⁶En Zozi 'a 'le 'sran -wle 'nan: <Minnun nen o -fōla "da "bē, zi o -taa "drele -si 'lēnōn 'a zīe, en minnun nen o -trōa -si 'lē bē, zi o -taa "fōlea "da zīe.>

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandi -kanon 'va wī 'pa yaagazan 'vī

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷Zozi 'lee 'e -srunōn a -kūnan Zeruzalem. -A -nan nen Zozi 'e -srunōn 'fuda "fli laabu 'o 'saza, en e 'nan -wle 'nan: ¹⁸<-Kaa "ta -ko Zeruzalem 'gūe, minnun 'an 'bō Blamin -pī -nōan Bali -pannōn 'tanōn 'lee 'fluba 'ci vūnōn lē. O tin -tēa 'an da -e -an 'ka -a 'wī 'jī. ¹⁹Waan -nōan "minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē -wle. Minnun zīe waan sēē wo, waan -sōan -ngble -a, en waan -pēinman

yība "plan da -e 'an 'ka. 'Pian -a yī yaagazan da bē, -e 'an 'wluan -kanōn 'va.>

Zaji 'lee 'e 'būi Zan bē, o "bū "fē -tv -si laabu Zozi 'lō

(Mk 10.35-45; Lk 22.24-27)

²⁰'Bē -sru en Zebede nan pli Zozi man 'o 'vale -yee 'nēnnun -a. E "po sōōn Zozi 'wlu 'nan -e 'e 'wī 'tv -si laabu -yrō.

²¹En Zozi 'a laabu -yrō 'nan: <-Me 'va nen i cī?>

Lī zīe e 'nan Zozi lē 'nan: <'Mēn 'nēnnun "fli 'gūe, tv nen i dra mingōnnēn -a bē, 'i 'wī "man -e 'o -nyran 'i "srōn. -A -tv 'e -nyran 'i 'pē "yī "da, -e -a -tv 'e -nyran 'i 'pē bū da.>

²²En Zozi "e 'nan -wle 'nan: <'Wī nen ka cī -a laabunan bē, ka'a 'cī tōa di. 'Wī yūdi nen e "ta -daa "bōlē 'an man bē, 'ka 'wulo "sōa "wlu?>

En -yee 'nēnnun 'bō -a 'vī -yrē 'nan: <-Inyan, 'ku 'wulo "sōa "wlu.>

²³Zozi "e 'nan -wle 'nan: <'Wī 'kpa nen, 'wī nen e "ta -daa "bōlē 'an man 'gūe e bōa "nyian 'cee "man. 'Pian -nyrandi 'an 'pē "yī 'lee 'an 'pē bū da bē, 'an 'bō "cēē -si -nōan "min lē di. Minnun nen 'an "tī -a pla o 'tō man bē -wee vē "bē cī -a.>

²⁴Zozi -srunōn 'fū nen o -fū bē, zī o 'wī zīe -a 'man bē, en 'bli 'fō o ji Zan 'lee 'e "būi Zaji man. ²⁵-A -nan nen Zozi o pēēnōn laabu, en e 'nan -wle 'nan: <Kaa -tōa 'nan, 'trēda mingōnnēnnun min "paala -sa wī -a. En minnun nen o cī min -dandannun -a bē, o -va -ble minnun da. ²⁶'Pian te 'wī zīe -nyrēn 'e 'kōn 'ka yēi "di. Min oo min nen e ya "vale 'e dra min -dan a 'ka yēi "bē, 'e 'fli 'pla 'ka pēēnōn 'wlu o 'sudī -a! ²⁷En min oo min nen e ya "vale 'e dra 'ka 'tazan -a bē, 'e 'fli drē 'ka pēēnōn 'le nōan -a! ²⁸'Wī 'tūwli zīe -a 'bō nen an 'bō Blamin -pī maan drē. Ma'an 'tale 'nan -e minnun 'waan 'su di, 'pian an -ta 'nan -e 'an minnun 'su. En an -ta 'nan -e 'an 'ka -e min "kaga 'o 'sv Satan -le 'plēble 'lō.>

Zozi yīe 'winōn "fli yīe 'lē 'su

(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

²⁹Zī Zozi 'lee 'e -srunōn 'si Zeriko bē, min "kaga 'kpa sōōnla o -sru. ³⁰Yīe 'winōn "fli "a 'o -nyrandi -si man, waa 'man 'nan Zozi a cīnan, en o -paandi 'sia. O paan 'nan: <'Minsan, David kluda min, 'ku nyrinda 'e 'sen 'i da!>

³¹En minnun paan o da 'nan 'o 'lēbō 'pla da. 'Pian yīe 'winōn zīe o paan "nyian

'pleble 'kpa. O paan 'nan: «Minsan, David kluda min, 'ku nyrinda 'e 'sen 'i dal»

³² Zozi 'tɔ, e o laabu, en e 'nan -wle 'nan: «Ka ya 'vale 'an dre 'cɛɛ 'kɔ?»

³³ O 'nan -yrɛ 'nan: «Minsan, ku ya 'vale 'i 'ku yie 'le 'sɔ!»

³⁴ O nyrinda -sen Zozi da, -a -nan nen 'e 'pɛ kle o yie man, 'nun tɔɔn o yie 'le 'sɔ, en o sɔɔnla -a -sru.

21

Zozi 'bɔla Zeruzalem

(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Zan 12.12-19)

¹ Zozi 'lee 'e -srunɔn a -plinan Zeruzalem. O 'bɔ 'fla nen waa laabo Befaze bɛ -a "srɔn. 'Fla zɛ e ya Olivie pɔn man. En Zozi 'e -srunɔn "fli 'pa 'sia 'o 'le. ² Yaa 'vɔ -wle 'nan: «'Ka 'ku 'fla nen 'ka 'le bɛ -a da! -Te 'ka 'bɔla 'nan nun bɛ, ka -aflumun "bu "tɔ 'lee -yee 'nen ye 'o 'baa -tɔdɔ. 'Ka o baa 'sɔ -e 'ka 'ta waa 'men! ³ -Te min -tɔ 'wɔ laabu 'ka 'lɔ bɛ, 'ka vɔ -a san le 'nan: «Minsan "e -aflumun 'wɔ a 'e man.» 'Nun tɔɔn 'e 'pɛ sia "da -e 'ka 'ta -a.»

⁴ 'Wɔ pɛɛnɔn zɛ, e dre 'wɔ nen Bali 'lewei vɔzan -a 'vɔ 'e 'cɛn bɛ -a 'le sɔɔdɔ -a. Kɔɔ yaa 'vɔ 'nan:

⁵ «'Ka vɔ Zeruzalem 'nɔn le 'nan:

"Ka 'yɔ, 'cɛɛ mingɔnnɛn a -tanan 'ka 'val

-E -taala 'e man -trɔɔ.

E ya 'e -nyrandɔ -aflumun da.

-Aflumun nen e -trɔ "siala bɛ,

-a 'nen da nen e ya 'e -nyrandɔ.»

⁶ Zozi -srunɔn "fli zɛ o 'ku, en 'wɔ nen yaa 'vɔ -wle "bɛ waa dreɔla "da. ⁷ O -ta -aflumun "bu 'lee -yee 'nen 'a, o 'wee sɔnɔn -sen "da, en Zozi -nyran "da. ⁸ Minnun "kaga 'wee sɔnɔn paala -a 'le. En min -miennun yiba "pɛnennun cɛɛn, en waa 'pla -a 'le. Zi "o min -dan "siala zɛ. ⁹ Min "kaga yra -a 'le, en min "kaga -fɔla "da -a koda, te o pɛɛnɔn plaman 'e cin va. Waa ve 'nan:

«-Fɛavea o! -Fɛavea o!

David kluda min -le -fɛavea o!

Bali -le -fɛa 'e 'kɔn min nen

Minsan -a 'pa 'sia bɛ -a man.

Bali 'tɔ 'e dre -dan laji lou!»

¹⁰ Zi e 'bɔla Zeruzalem bɛ, -wee pladi Zeruzalem 'si "fɔ, en 'flanɔn pɛɛnɔn 'man nyɔɔn -a laabudɔ -a 'nan: «-Tɔ nen min 'bɔ 'labe -a?»

¹¹ Minnun "kaga "nen waa si -fɔ bɛ, o 'nan: «Zozi nen! Bali 'lewei vɔzan nen, e "sia Nazaretɔ Galile 'leglon 'ji.»

Zozi fɛnɔn -tannɔn 'pin Bali -pan 'kuin (Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Zan 2.13-17)

¹² "Bɛ -sru en Zozi 'ku Bali -pan 'kuin. Minnun nen o ya Bali -pan fɛnɔn -tannan 'lee minnun nen o ya -a 'lɔnan Bali -pan 'kuin bɛ, e o -pin. E "lala ta -fɔɔnɔn 'le 'tablonun 'lee -plablo -tannɔn 'le pɛinnun fuila "man. ¹³ En e 'nan -wle 'nan: «E ya e 'cren -tɛdɔ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Bali "e 'nan: «'Mɛn 'kɔn -kɔan 'an tru 'ba 'kɔn 'a.» 'Pian kaa dre 'cɛɛ crin wɔnan -a.»

¹⁴ "Bɛ -sru en yie 'winɔn 'lee minnun nen o "tun "bɔ bɛ, o pli Zozi man Bali -pan 'kuin, en e o beli. ¹⁵ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn 'wɔ -dandan nen Zozi ci -a dreɔnan bɛ -a -nan 'yɔ. En o nannannun 'yɔ "nyian te o plaman Bali -pan 'kuin -a vidɔ -a 'nan: «Bali David kluda min 'tɔ dre -dan!»

-A 'wɔ 'nan o man, ¹⁶ en o 'wɔ 'pla Zozi le. Waa 'vɔ -yrɛ 'nan: «'Wɔ nen o ci -a vɔnan 'labe, yi'a maan duv?»

En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan maan. -Mɛ "le "wean nen ka 'wɔ zɛ -a laabu 'an 'lɔ? 'Wɔ nen 'e 'cren -tɛdɔ Bali -le 'fluba 'ji bɛ ka'a tian -a ta vile duv? Kɔɔ e ya 'e 'cren -tɛdɔ 'nan:

«Yia dre en nannannun 'lee 'nyɔnmlin 'nennun 'i 'tɔ "yi 'vɔ.»

¹⁷ -A -nan nen e o 'tɔ, en e 'si Zeruzalem. E -ku 'fla nen waa laabo Betani bɛ -a da, e 'nyin 'nan nun.

Yiba "tɔ nen ya'a 'baa die Zozi -a -te

(Mk 11.12-14, 20-25)

¹⁸ Tɔ cɛn bodrun en Zozi Zeruzalem si 'sia "nyian. "Yɛɛ -kɔn -kɔnan 'sia bɛ, -a -nan nen dra -a -tɛdɔ 'sia. ¹⁹ E fijie yiba 'yɔ 'si man, en e pli "man 'nan -e 'e 'blɔ -mie 'cɛn 'e -bli. 'Pian -a 'la 'saza nen yaa 'yɔ "da, en e 'nan fijie yiba zɛ -yrɛ 'nan: «Te 'i 'blɔ -towli 'e ba 'i man 'li "fo "dɔ!» 'Nun tɔɔn fijie yiba 'bɔ 'ka.

²⁰ Zi -a -srunɔn 'wɔ zɛ -a -nan 'yɔ bɛ, o 'lebo "fɔ, en o 'nan -yrɛ 'nan: «E dre 'kɔ, en fijie yiba "ka 'nun zɛ?»

²¹ Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɔ tɔglɔ 'a 'nan, -te ka yi -teala Bali da bɛ, en "nyian -te ka'a 'ci -fɔɔman die, 'wɔ nen maan dre fijie yiba 'labe -yrɛ "bɛ, 'ka 'pɛ "sɔa -a dreɔdɔ -a. En "nyian -te kaa 'vɔ pɔn 'labe -yrɛ 'nan: «'I 'sɔra 'gɔ, 'i 'ku -trɔa jemie -va bɛ, yaa dra. ²² -Te ka yi -teala Bali da, en ka fɛ -tɔ laabu -yrɔ -a tru 'badɔ -a bɛ, kaa ye.»

Zozi 'le -koladı 'sia nyin zia?

(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

²³ "Be -sru en Zozi 'ku Bali -pan 'kuin, e 'wı 'paadı 'sia minnun -ji. -A -nan nen Bali -pannon 'tanon 'lee min cejenun -ta, en waa laabv -yrö 'nan: «-Koladı 'cēn "a nen i 'wunun zıe -a drē? En -tıe -si -nōn 'yie?»

²⁴ Zozi "e 'nan -wle 'nan: «An 'bō "nyian an "ta 'wı 'tōwli "cē laabo 'ka 'lō. -Te kaa -sru 'vı 'men bē, -koladı nen an 'wunun zıe -a drē 'a bē, maan -ci "sia 'cēē. ²⁵ -Tıe Zan 'pa 'sia 'nan 'e 'ta min -batize drē? Minnun 'bē 'pa 'sia, -baa Bali 'bē 'pa 'sia? 'Ka 'vı 'men!»

-A -nan nen waa vidı 'sia 'o cin yei 'nan: «-Te -kaa 'vı 'nan: «Bali 'bē 'pa 'sia bē, e -taa -a laabvle -kaa 'lō 'nan: «-Mē "le "wēan nen ka'a yi -teala 'wı nen Zan -a 'vı bē -a da dı?»

²⁶ En -te -kaa 'vı 'nan: «Minnun 'bē 'pa 'sia bē, minnun pēenon -taa 'wunlēa -kaa man, kōō o pēenon Zan "siala Bali 'lewei vızan -a.»

²⁷ -A -nan nen waa 'vı Zozi lē 'nan: «Kv'a san -tōa dı.»

En Zozi "e 'vı "nyian -wle 'nan: «An 'bō "nyian min nen e -si -nōn 'men en an 'wunun zıe -a drē bē, ma'an -ci sia 'cēē dı.»

Zozi -kōnnen "fō 'nen 'klōnmōn "fli "man

²⁸ «'Ka 'ci 'nrōn 'wı 'gvē -a da! Min -tu a, en 'yee 'nen 'klōnmōnnun a 'fiili. Yi -tu da bē yaa 'vı -a ceje 'nenzan lē 'nan: «'Men 'nen 'i 'kv 'nyranman 'pa cēgv 'men rēzen fei.»

²⁹ -Yee 'nen zıe e 'nan -yrē 'nan: «Ma'an 'ko dı. 'Pian "bē -sru -a ci lila, en e -kv.»

³⁰ 'Wı 'tōwli zıe yaa 'vı "nyian 'yee 'nen 'fōla "dazan lē. 'Nen zıe e wı "man. Yaa 'vı 'e "tı "lē 'nan: «'An "tı, maan 'man», 'pian "bē -sru ya'a 'kvle dı.

³¹ 'Nennun "fli zıe o yei "bē, -tıe 'e "tı "ci 'sō wı drē?»

Minnun tanon nen o ci 'wı zıe -a mannan bē, o -yrē 'nan: «'Nen ceje 'nenzan nen.»

En Zozi "e 'nan -wle "nan: «Maan ve 'cēē 'wı tıglı 'a 'nan, 'sukōle 'sinon 'lee -kōnnen -wēenon -tōala 'ka 'lē -wladı -a Bali -le mingōnnen treda. ³² Zan -ta -si tıglı -kōnle 'cēē, en ka'a yi -tēlēa 'wı nen yaa 'vı bē -a da dı. 'Pian 'sukōle 'sinon 'lee -kōnnen -wēenon yi -tēra "da. 'Wı zıe kaa -nan 'yı, 'pian ka'a 'wle "man -e 'ka yi -tēra 'wı nen Zan -a 'vı bē -a da, -e 'ka 'si 'wı 'wlıdı "drēdı man dı.»

Zozi -kōnnen "fō rēzen fei 'panon man
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ «'Ka "trōen "tō -kōnnen "pee lē: Min -tu 'bē 'yee rēzen fei 'pa, e -klōn 'bō "man, e rēzen 'blōnan drē, en e fē -tı drē, min -tōa "da -e 'e fei 'bō 'ta -pin. "Bē -sru e fei zıe -a -pēba 'wı minnun lō 'nan 'o 'nyranman 'pa "da, te o 'yee vē -nōan. Yaa drē zıe, en e -kv 'lēglōn 'kōōbli 'tu da. ³⁴ Zı rēzen nan tu 'bō bē, en min zıe 'e 'sunon 'pa 'sia minnun nen o 'nyranman "paa 'yee rēzen fei bē o va, 'nan 'nyranman nen waa 'pa bē 'o 'yee vē -nōn.

³⁵ Fei 'panon zıe waa 'sunon 'bō kuun. Waa -tı -sōn, waa -tı -te, en waa yaagazan -te -kōlenun -a. ³⁶ Fei san zıe e 'sunon 'pa 'sia "nyian. O "kaga "mlian minnun nen o -kv 'e tēdē bē o da. 'Wı 'tōwli zıe -a 'bō nen fei 'panon -a drē -wle.

³⁷ "Be -sru en 'e 'pı 'pa 'sia o va. 'E 'ci nrōn 'nan, o yei -taa 'nanlē 'e 'pı man.

³⁸ 'Pian zı fei 'panon -yee 'nen zıe -a 'yı bē, en waa 'vı 'o cin yei 'nan: «Min 'labē -yēē 'e "tı -zia -ble. -Kaa -te, -e -zia zıe 'e drē -cēē vē -a.» ³⁹ -A -nan nen waa 'kun, o ci 'a -klōn -sru, en waa -te.

⁴⁰ Maan laabo 'ka 'lō 'nan, -te fei san zıe e -ta bē, yaa dra 'yee fei 'panon lē 'kō?»

⁴¹ En minnun tanon nen o ci 'wı zıe -a mannan bē, o 'nan -yrē 'nan: «Min -wlıdınun zıe, e o -tēēman "le 'nan plōannon 'le 'wı 'zv. "Bē -sru -e 'e 'yee fei -pēba wı min pēenun lō. Yaa -pēba wo minnun nen -te o 'nyranman 'pa, o -yee vē -nōan 'e tu man bē -wlo.»

⁴² En Zozi -a 'le 'sran -wle 'nan: «'Wı nen 'e 'crēn -tēdı Bali -le 'fluba 'ji bē, ka'a ta vıle dıv? Kōō e ya 'e 'crēn -tēdı 'nan:

«-Kōle nen 'kōn 'tōnōn -a tuv 'o 'pela koda bē,

-yēē drē 'kōn 'pı -fō -kōle -a.

Minsan 'bē drē,

en -kōle zıe 'e drē 'kōn 'pı -fō -kōle -a.

'Wı nen Minsan -a drē bē,

e min 'plo -fōa.»

⁴³ Maan 'nan 'an ve 'cēē 'nan, mingōnnen -blıdı Bali va bē Bali -taa -a 'sile 'ka 'lō. Yaa -nōan 'lēglōn 'pee -ji 'nōn nen, o 'ta 'wōla -a wei da bē -wle. ⁴⁴ [Kōō e ya 'e 'crēn -tēdı Bali -le 'fluba 'ji "nyian 'nan:

«Min nen e -tria -kōle zıe -a da bē, e -wia.

En -te -kōle zıe e -tria min da bē, yaa pōlē "bō.» »]

⁴⁵ Zı Bali -pannon 'tanon 'lee Farizen 'nōn -kōnnēnun zıe -a 'man bē, waa -tō 'nan 'wee 'wı nen Zozi -a ve. ⁴⁶ En o ya "vale 'nan 'o "kuan. 'Pian minnun -le "wēan "klan a o

ji, koo minnun zie o Zozi "siala Bali 'lewei vizan -a.

22

L1 'pa "fedi man -konnən

(Lk 14.16-24)

¹"Be -sru en Zozi -konnən pee -fō "nyian -wle. Yaa 'v1 -wle 'nan: ²«Bali -le mingonnen -blidi min da be, -nyren 'gu. E ya "le mingonnen -tu 'be "ta 'e 'p1 -le li 'pa "fedi dra. ³Minnun nen e "fedi zie -a 'w1 'v1 -wle "be, e 'e 'sunon 'pa 'sia 'nan 'o 'ku o laabu. 'Pian wa'a 'wile "man -e 'o -ta "fedi da di.

⁴En e 'e 'sunon 'pee 'pa 'sia "nyian. E 'nan -wle 'nan, 'o v1 minnun zie -wle 'nan: «An cēn -a dredi man. An trinun tēē, en an 'blanun tēē. -A pēnən 'man, -yee "wean 'ka 'ta "fedi da!»

⁵'Pian o 'w1 zie -a -fōla 'o "trōn -sru. O -mie -ku 'wee fei, en o -mie -ku 'wee 'fle 'tanle. ⁶En o -mienun -a 'sunon 'bō kuun, o o -sōn, en o o tēē.

⁷'Bli 'fō mingonnen zie a ji -wlidi. E 'yee 'sounjanun 'pa 'sia 'nan 'o min -tēnən zie o -tēē, en 'o -wee 'fla 'te 'bli.

⁸"Be -sru en e 'nan 'e 'sunon le 'nan: «An cēn li 'pa "fedi fenun dredi man. 'Pian minnun nen maan 'v1 -wle "be, o 'ka "fedi zie -a da 'nōn 'a di. ⁹-Yee "wean 'ka 'ku -si -plannun da. Minnun pēnən nen ka bōa "o man be, 'ka v1 -wle 'nan 'o 'ta li 'pa "fedi da.» ¹⁰Mingonnen 'sunon zie waa drela "da. Minnun pēnən nen o 'bō o man be, o -ta waa. Min -wlidi oo, min "yi oo, o pēnən 'ta, en o 'kōn zie -a -ci 'fa.

¹¹Mingonnen wlala o va 'nan -e 'e minnun nen o -ta "fedi da be o yi. E min -tu 'y1 o yei te li 'pa "fedi da sō 'ka "da "di. ¹²En e 'nan -yre 'nan: «'An bee, li 'pa "fedi da sō 'ka 'i da di. E dre 'kō, en i ya 'gu?» Min zie ya'a -kōlale 'w1 'tu 'sidi -a "da "di.

¹³-A -nan nen mingonnen -a 'v1 'e 'sunon le 'nan: «'Ka min 'labe -a 'kun, 'ka cēn 'lee -a -pe -yr1, -e 'ka tuu klun va bei, fenan nen -wuōdi 'lee 'she da -blidi ci be -a -nan.»

¹⁴En Zozi -a 'le 'sran -wle 'nan: «Minnun nen Bali o laabu be, o ya "kaga. 'Pian minnun nen Bali o "sia 'va 'yee vē -a be, o ya "wennōn.»

'Sukōle -pan wud1 da w1

(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

¹⁵"Be -sru en Farizen 'nōn 'ku 'o cin yile. Waa 'pla "da 'nan 'o Zozi 'kun 'e wei man.

¹⁶-A -nan nen o 'wee minnun 'lee Erod1 -le minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'w1 laabu Zozi 'lō.

Waa laabu -yrō 'nan: «Bali -le 'w1 "paazan, kua -tōa 'nan i ya 'w1 tigl1 vizan -a, en i Bali -sru 'ta wud1 "paaman minnun ji 'e tigl1 da. Yi'a 'klanman min lō 'w1 tigl1 'ci 'sidi -a -yre di. En yi'a min bo "va "di. ¹⁷-Yee "wean kua laabo 'i 'lō 'nan: «-A -si a -kaa 'lō -e -kaa 'sukōle -pan wu Rōm 'nōn 'le mingonnen Seza lē, -baa te -ka'a dre di? 'W1 nen 'yie 'ji be, 'i 'v1 'kve!»

¹⁸'Pian 'w1 nen -a -cin ci o ji be Zozi -a -konnən 'y1. En e 'nan -wle 'nan: «Wei 'flivli 'nōn! Ka ya 'an 'man -wean -wlidi! ¹⁹"Lala nen ka 'sukōle -pan wo -a be, 'ka 'lein 'wle -tu 'si "va -e 'ka -kōn 'men!» -A -nan nen o 'lein 'wle -tu kōn -yre. ²⁰En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-T1 -wulo -fodo nen 'gu? En -t1 'tō 'c'ren nen 'gu?»

²¹O 'nan -yre 'nan: «Rōm 'nōn 'le mingonnen Seza nen.»

En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «Fē nen Seza -le vē -a be, 'cēē 'nōn Seza lē! En fē nen Bali -le vē -a be, 'cēē 'nōn Bali lē!»

²²'W1 zie -a mandu o 'plo 'fō, -a -nan nen o 'si Zozi 'srōn, en o -ku.

Minnun nen o -kaa be o wuanla -kanōn 'va

(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

²³Yi 'bō 'lein zie -a da be, Saduze 'nōn -mie pli Zozi man. Saduze 'nōn "o 've 'nan -te min -ka be, ya'a 'wuanla -kanōn 'va di. Z1 o pli "man "be, en waa laabu -yrō 'nan:

²⁴«Bali -le 'w1 "paazan, Moizi 'e 'nan: «-Te min li 'pa, en -a san zie -e -ka, te wa'a tian 'nen 'yale 'o 'vale 'e nan 'bō 'a dūē, -yee -cale zie -a "bu1 'e 'pa, -e 'e "bu1 klu bōla!» ²⁵Bali -le 'w1 "paazan, min -tu a 'li 'ku 'va be 'yee 'nen 'klōnmōn a 'sōravli. -A tēde li 'pa. Wa'a tian 'nen 'yale 'e nan zie -a di, en e -ka. -A klu 'ka 'fulē di, -yee "wean -a -suannən 'e "bu1 -cale zie -a 'pa. ²⁶'W1 'tuwli zie -yēē 'bō "nyian -yee "man, en -yēē 'bō -a yaaganan man. E dre zie -trilii, en o 'sōravli cēē -kaadi man. ²⁷"Be -sru en li 'bō -ka. ²⁸Tu nen minnun wuanla -kanōn 'va be, li zie e -kōan -tu nan -a? Kōō o 'sōravli 'bō -a 'pa li -a.»

²⁹En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «Ka'a tian 'w1 'tu -ci manle "fo "di. 'W1 nen 'e 'c'ren -tēdi Bali -le 'fluba 'ji be, ka'a -ci maan di, en Bali -le 'pleble be, ka'a toa di. ³⁰Kōō tu nen minnun wuanla -kanōn 'va be, -klōnmōnnun 'ka li paa di, en lumōnnun 'ka -konnən paa di. O -kōan "le Bali -le 'pasianōn nen laji be -wee 'w1 'zū. ³¹-Te -a -cin a 'ka 'ji

'nan, minnun nen o kaa be wa'a 'wuanla -kanon 'va diε, te ka ya 'ka 'fli see 'paanan. 'Wt 'nen Bali -a 'vι 'yee 'fluba 'ji be, ka'a tian -a ta vλε dυv? ³² Koo yaa 'vι 'nan: <An ya Abraam -le Bali -a, en an ya Izak -le Bali -a, en an ya Zago 'le Bali -a.> Tυ nen Bali 'wt zιε -a ve be, te -kaa tranun zιε o kaa -a -nan 'mon. 'Pian Bali 'le 'va be, o yιe a "man tian, koo Bali a minnun nen o yιe ci "man "be -wee Bali -a, e 'ka minnun nen o kaa be -wee Bali -a dt.»

³³ Minnun nen o ci 'wt zιε -a mannan be, Zozi 'le 'wt "paadt o 'plo 'fo.

-Mε "wt 'be ci Bali -le -pei -to wt -dan a?
(Mk 12.28-31; Lk 10.25-28)

³⁴ Farizen 'non -a 'man 'nan Zozi Saduze 'non klι 'wt 'a. -A -nan nen o -ta 'o cin yλε Zozi man. ³⁵ En o va min -to nen e Bali -le -pei -to wunun -toa 'kpa tiglι be, e 'wt laabu Zozi 'lo 'nan -e 'e wei man. ³⁶ Yaa laabu -yrc 'nan: <Bali -le 'wt "paazan, Bali -le -pei -to wt pεεnon be, -a "cen 'be ci "va -dan?>

³⁷ En Zozi "e 'nan -yre 'nan:

«'I Minsan 'bο nen 'yie Bali -a be, -a yι "yi
i 'bli pεεnon 'a!

'I yι 'yi 'yie 'wt dredi pεεnon 'a!

En 'i yι 'yi 'i 'ci "nrondi pεεnon 'a.»

³⁸ 'Wt zιε -yεε ci Bali -le -pei -to wt tεδε -a, en -yεε ci "va -a -dan a. ³⁹ En -a "flizan nen o cin 'sia 'a be, -nyren 'gv:

<'I bεεzan -to yι "yi

"le 'yie 'wt 'zυ!>

⁴⁰ 'Wt "fli zιε, -weε ci 'wt pεεnon nen Bali -le -pei -to wunun -a 'vι be -a -wulo -a, en -weε ci 'wt pεεnon nen Bali 'lewei vυnon -a 'vι be -a -wulo -a.»

-Tι -pι nen Crizi -a?

(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹ "Be -sru en Zozi -a laabu Farizen 'non pεεnon nen 'o cin 'yι be -wλo 'nan: ⁴² «Crizi nen Bali -a 'si "va -e 'e min 'si 'wt 'ji be, -tι -pι nen? "Cee 'ji min nen e ci -a be, 'ka vι 'men!»

En o 'nan -yre 'nan: <David -pι nen!»

⁴³ En Zozi -a laabu -wλo 'nan: <-Te Crizi a David -pι -a be, -mε "le "wean nen zι Bali lei 'saun 'ta 'to David man be, yaa laabu 'e 'san? Koo David -a 'vι 'nan:

⁴⁴ <Minsan Bali -a 'vι 'an 'san le 'nan:

'I -nyran 'an 'pε "yi "da -trilii,

-e 'an 'cen 'i 'nanmannon 'klιdt man.>

⁴⁵ -Te David 'bο Crizi laabo 'e 'san be, e dre 'kο en 'be -kωan David kluda min -a?>

⁴⁶ Min -to 'ka -kōlale 'wt 'vι 'sidi -a "da -yre "dt. "Be -sru min -to 'ka "nyian 'wt laabule Zozi 'lo 'nan -e 'e wei 'kun dt.

23

Te 'ka 'wt dre "le Farizen 'non 'le 'wt 'zυ dt!

(Mk 12.38-40; Lk 20.45-46)

¹ "Be -sru en Zozi 'wt tin 'badι 'sia 'e -srunon 'lee minnun pεεnon le. ² Yaa 'vι -wλε 'nan: <'Fluba 'ci vυnon 'lee Farizen 'non 'be Moizi -le -pei -to wunun "paaman 'ka 'ji. ³ -Yee "wean 'wt pεεnon nen waa ve 'cεε be, 'ka 'ta wula "da! 'Pian te 'ka 'ta wula o dre wunun da dt! Koo 'wunun nen waa "paaman 'ka 'ji be, -a da "cεε 'o 'bο "o 'ta wula dt.

⁴ 'Wunun nen o ya 'plεble be, -a 'bο nen waa -tea 'e cin da -e 'o vι minnun le 'nan 'o 'ta wula "da. 'Pian o 'ka "vale o "paa o va -a drenan dt. ⁵ -Wee 'wt pεεnon dredi be, e ya min yιe 'le. 'Fluba nen waa cren -tea, -e 'o 'pa o nyrenbōn da be, 'lee -nyren waa cren -tea -e 'o 'pa 'o 'pε -da be, 'lee sο 'lebo "nen 'e -plimlan be, -wee ve "mlianla "da. ⁶ -Te e ya "fedi da -a oo, en -te e ya cin yι 'kuin -a oo, -nyran "nan 'kpagba nen waa 'sidi ye "yi. ⁷ Waa ye "yi "le 'nan min 'e 'o 'to bυ -guada, en waa ye "yi "le 'nan min 'e 'o laabu 'fluba "paazan.

⁸ 'Pian 'cee ve be, te 'ka -weε 'nan min -to 'e 'ka laabu 'fluba "paazan dt! Koo 'ka pεεnon ka dre "bυnun -a, en Bali -twlwi 'be ci 'wt "paazan -a 'ka 'ji. ⁹ En "nyian be, 'tre 'gve -a da be, te 'ka min -to bο -a laabυdt -a 'nan 'ka "tι "du, koo 'ka "tι "a laji lou, Bali nen. ¹⁰ Te 'ka -weε 'nan min -to 'e 'ka laabu 'e 'tazan dt! Koo Crizi -twlwi 'be ci 'ka 'tazan -a. ¹¹ 'Ka 'va min -dan 'e dre 'ka pεεnon 'suzan 'a. ¹² Min nen 'e 'fli dre -dan be, Bali -a dra "wennon. En min nen 'e 'fli dre "wennon be, Bali -a dra -dan.»

Zozi 'wt 'pla 'fluba 'ci vυnon 'lee Farizen 'non le

(Mk 12.40; Lk 20.47; 11.39-52)

¹³ <'Fluba 'ci vυnon 'lee Farizen 'non, ka 'wt dra min yιe 'le! 'Wt -taa "bōle 'ka man! Koo ka -si -to minnun lο 'nan te 'o 'kυ Bali va dt. 'Ka 'bο, ka 'ka "vale 'ka -wla "wo Bali -le mingōnnen tredi dt, en minnun nen o ya "vale "o -wlamlan 'nan be, ka -si 'le 'wυ -wλo.

¹⁴ ['Fluba 'ci vυnon 'lee Farizen 'non, ka 'wt dra min yιe 'le! 'Wt -taa "bōle 'ka man! Koo ka -calenun -le fεnun "sia 'o 'lο -dawli -a. "Be -sru -e 'ka Bali tru 'ba -ploun 'nan -e

minnun 'o 'ka 'sia min tigl 'a. 'Wunun zie -yee "wean Bali -wee tin "paa 'pleble.]

¹⁵ 'Fluba 'ci vunon 'lee Farizen 'non, ka 'wī dra min yie 'le! 'Wī -taa "bōle 'ka man! Kōō ka -ko min -weele 'trēda fē -kōōbli 'nan, 'nan -e 'o 'ta wula 'cee -pei -to wunun da. En -te ka min 'yī bē, 'cee 'wī "paadi a limlan min -wliđi "a "fo. -Yee -kōndi -wliđi -ciala 'cee ve da 'e 'pa -a "fli.

¹⁶ 'Ka yie a 'e 'widi, en ka ya "vale 'ka -si -kōōnman minnun le. -Yee "wean 'wī -taa "bōle 'ka man! Kaa paa minnun ji 'nan, -te min 'e 'pē wluan Bali -pan 'kōn da bē, ya'a fē -tu dra min le di. 'Pian -te min 'e 'pē wluan -siga nen Bali -pan 'kuin bē -a da bē, -yēē cī 'wī -dan a. -A san -a 'ta ta wo -kpō. ¹⁷ -Blunon nen kaa, en 'ka yie a 'e 'widi! -Siga bē e ya fē -tu -a, 'pian Bali -pan 'kuin nen e dra 'saun Bali 'le. Ka'a tōa zie dōv?

¹⁸ En ka paa minnun ji "nyian 'nan, -te min 'e 'pē wluan Bali -pan "dave da bē, ya'a fē 'tu dra min le di. 'Pian -te min 'e 'pē wluan 'sraga bōve nen Bali -pan "dave da bē, -a da bē, e ya 'wī -dan a. -A san -a 'ta ta wo -kpō. ¹⁹ Yie 'winon! 'Sraga bōve bē e ya fē -tu -a, 'pian Bali -pan "dave da nen e dra 'saun Bali 'le. Ka'a tōa zie dōv? ²⁰ Min nen 'e 'pē wluan Bali -pan "dave da bē, te 'e 'pē wluan Bali -pan "dave 'lee 'sraga bōve pēēnōn nen "da "bē -a da. ²¹ Min nen 'e 'pē wluan Bali -pan 'kōn da bē, te 'e 'pē wluan Bali nen e -nyēanla 'ji bē -a da. ²² En min nen 'e 'pē wluan labli man bē, te 'e 'pē wluan Bali -le mingōnōn pēin man, en "nyian te 'e 'pē wluan Bali da kōō -yēē cī -e -nyrandi pēin zie -a da.

²³ 'Fluba 'ci vunon 'lee Farizen 'non, ka 'wī dra min yie 'le! 'Wī -taa "bōle 'ka man! Ka fē pēēnōn 'fuzan -nōan Bali le. En "nyian fē 'finvinnun pēēnōn bē, kaa -fuzan -nōan Bali le, -nyren "le sinwlenun nen waa laabo manti 'lee aneti 'lee -cimen bē -wee 'wī 'zv. 'Pian -pei -to wunun nen o cī -dan "le 'cēē drē bē cēē "tue. 'Wī tigl drēdi a -tu, en min nyrinđi 'sidi a -tu, en yī -teradi Bali da a -tu, 'wunun zie -nyren kaa dra 'e tēde paan 'vaa -e 'ka pēē drē "bē -srul! ²⁴ 'Ka yie a 'e 'widi, en ka ya "vale 'ka -si -kōōnman minnun le. -Te 'nyrōndrv "wēnēn 'fō 'ka 'blife va bē, kaa "sia "va. 'Pian -wi -dandan nen waa laabo shamo bē, cēē "mēan te ka'a -kōōnēn 'ye di.

²⁵ 'Fluba 'ci vunon 'lee Farizen 'non, ka 'wī dra min yie 'le! 'Wī -taa "bōle 'ka man! Kōō ka 'kulenen 'lee -pō man "foeman fenyian,

'pian fēnūn nen kaa -ble -ji bē, crinnan fēnūn 'lee fēnūn nen kaa "sia minnun lō 'ka 'bō 'cī 'sō wunun da bē -nyren. ²⁶ Farizen 'non, 'ka yie a 'e 'widi! 'Ka -weē 'nan 'ka 'cī 'e drē tigl 'vaa -e 'ka 'kulenen 'lee -pō man "foe.

²⁷ 'Fluba 'ci vunon 'lee Farizen 'non, ka 'wī dra min yie 'le! 'Wī -taa "bōle 'ka man! Kōō ka ya "le min -yrenun nen o trōē 'wō "man "bē -wee 'wī 'zv. O man bēi "a fenyian, 'pian te o cī a 'e fadi min 'wle 'lee fē fulđi pēēnōn 'a. ²⁸ 'Ka 'bō "nyian, minnun 'ka ye min tiglunūn -a, 'pian te ka 'ka 'bē 'a di. Ka 'wī dra min yie 'le, en 'ka 'cī a 'e fadi 'wī 'wliđi 'tō 'tōđv pēēnōn 'a.

²⁹ 'Fluba 'ci vunon 'lee Farizen 'non, ka 'wī dra min yie 'le! 'Wī -taa "bōle 'ka man! Kōō Bali 'lewei vūnōn nen -kaa tranun o tēē bē, ka 'kōn drē o -yre da. En "nyian ka min tiglunūn -yre da drē fenyian fenyian. ³⁰ "Cēē vī 'nan kaa 'kōn 'wunun zie -a drēnan bē, te kaa ve 'nan: <"Te tv nen 'kv tranun yie a "man, kv ya -nan bē, "te kv'a 'pale o va -e 'kv Bali 'lewei vūnōn -tēē "di.> ³¹ En 'wunun zie -a vidi -a -kōōnman 'nan kaa 'vī 'ka 'fli -a 'nan 'ka tranun 'bē Bali 'lewei vūnōn tēē. ³² 'Wunun nen 'ka tranun -a drē 'li bē, -te ka ya "va, "ka "drē 'e 'ciula -wee vē da!

³³ Ka ya min -wliđunūn -a! Bali -le tin -tea 'ka da -kpō. Te -a -cin 'e 'kōn 'ji 'nan, 'te nen ya'a 'driman diē e 'ka "bluman di! ³⁴ -Yee "wean 'ka "trōēn "tō 'wī 'gūē -yre 'kpal 'An "ta -daa Bali 'lewei vūnōn 'lee 'wī 'tōnōn 'lee 'fluba 'ci vunon 'pale -sia 'cēē. Ka o -mie -tea "va, en ka o -mie -tea "o -pēinđi -a yiba "plan da, en ka o -mie -sōan -ngble -a 'cēē cin yī 'kōōnūn -ji. Ka 'te "paa o -mienun da 'flanun da, te wa'a 'o 'wulo da ye 'ka 'lō di.

³⁵ 'Wunun zie -a drēdi 'bē -maan -e minnun nen wa'a 'wī 'wliđi "drēle di, en 'ka tranun o tēē bē, o -ka wī 'e 'pa 'ka da zia. Abel nen min tigl 'a bē, -a da nen 'ka tranun -a 'sia -trili, en e 'bō Barashi -pī Zakari nen kaa -te Bali -pan 'kōn 'lee Bali -pan "dave yie 'bē -a da. ³⁶ Maan ve 'cēē 'wī tigl 'a 'nan, 'wī pēēnōn zie -yee "wean bē, Bali -le tin -tea 'ka -naagunōn da.>

Zozi 'wuo Zeruzalem 'non 'le "wean
(Lk 13.34-35)

³⁷ "Zeruzalem 'non, 'cēē 'wī "naan 'an man -wliđi! Ka Bali 'lewei vūnōn tēē, en minnun nen Bali o 'pa 'sia 'cēē bē, ka o tēē -kōōlēnūn -a. Maan man -weē 'e 'pa -a "kaga 'nan 'an 'ka treman 'e cin man "le zī mēin

"bu 'yee 'nennun treman 'e -peba wlu be -yee 'wɪ 'zv. 'Pian ka'a 'wɪle "man "dɪ. ³⁸ -Yee "wean an "ta 'an 'pe "sia 'ka -sru, -e 'cee Bali -pan 'kɔn 'e 'fʊ 'e 'tun. ³⁹ Maan ve 'cee 'nan, ka'a "nyian 'an yɪ pee wo dɪ, -trilii -e 'ka vɪ 'nan: <Bali -le -fea 'e 'kɔn min nen e -taa Minsan 'tɔ da be -a man.> »

24

Zozi Bali -pan 'kɔn 'wɪ wɪ 'vɪ
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

¹ "Be -sru Zozi 'bɔla Bali -pan 'kuin, en e -kudɪ 'sia. -A -nan nen -a -srunɔn pli "man, en o 'nan -yrɛ 'nan: «"I 'yɪɔ, Bali -pan 'kɔn a -mien!» ² En Zozi "e -nan -wɪle 'nan: «-A pɛɛnɔn 'labɛ 'ka -nanjen! Maan ve 'cee 'wɪ tiglu 'a 'nan, 'kɔn 'labɛ e -wia. -A -kɔle pɛɛnɔn fuimlan "man, -a -tʊ 'ka 'fɔ 'e bɔɛzan -tʊ da dɪ.»

'Wɪ yɪdɪ -dandan bɔa minnun man 'vaa -e 'treda -nyan tʊ 'e bɔ
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³ Zi Zozi 'bɔla Olivie pɔn da be, e -nyran, en -a -srunɔn -a laabu -yrɔ 'nan: «"Wɪ nen i "sia -a vnan 'gʊɛ, tʊ "cɛn "man nen e dra? En "nyian -mɛ "wɪ 'bɛ dra 'vaa -e 'kʊ -tɔ 'nan 'i 'ta tʊ 'bɔ? En -mɛ "wɪ 'bɛ dra 'vaa -e 'kʊ -tɔ 'nan 'trɛ 'nyan tʊ 'bɔ?»

⁴ En Zozi "e 'nan -wɪle 'nan: «"Ka yɪɛ 'tɔ 'ka 'fli -va! Te min -tʊ 'e 'ka see "paa -e 'ka 'si -si tiglu da dɪ! ⁵ Fɛ nen maan ve zɛ -yɛɛ cɪ 'nan, min "kaga -taa "talɛ 'an 'tɔ da. Waa ve 'o 'fli man 'nan, min nen Bali -a 'si "va "bɛ -nyren 'waa, -e min "kaga 'o -sɔɔnla o -sru. ⁶ Ka -kuli -tan wunun maan, en ka 'fla -kɔɔbli -kɔɔbli da -kuli wunun maan. Te 'o 'ka 'cɛn nyɛn -a dɪ! Kɔɔ 'wunun zɛ -wɛɛ dra 'e 'flin, 'pian 'treda -nyan tʊ "cɛɛ dɪ. ⁷ 'Lɛglɔn 'tʊ -ji 'nɔn -taa 'wunlɛa 'lɛglɔn 'tʊ -ji 'nɔn man, en mingɔnɔn trɛ -tʊ -taa 'wunlɛa mingɔnɔn trɛ -tʊ man. Dra minnun -tɛɛman fɛ "kaga "nan, en 'trɛ 'nyɔɔnman fɛ "kaga "nan. ⁸ -A pɛɛnɔn zɛ e ya "le 'nan 'nen 'yadɪ -le cɪ -yaa pou sianan "wennɛn 'zv.

⁹ Tʊ zɛ -a man nen minnun 'ka "kuundi "siala, te o 'tɛ "paa 'ka da, en te o 'ka -tɛɛman. 'Lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji 'nɔn "naan 'ka man, ka drɛ 'an -srunɔn 'a -le "wean. ¹⁰ En "nyian min "kaga "sia 'an -sru. 'O cin man wɪle -fɔa, te o "naan 'o cin man. ¹¹ Minnun nen o 'wlu wɪ "sia -e 'o vɪ, te waa ve 'nan o ya Bali 'lewei vɔnɔn 'a bɛ, o bɔala 'treda "kaga. En o min "kaga see "paaman. ¹² 'Wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ faa "da 'treda -le "wean, min "kaga

'le min yɪdɪ "yɪ 'e 'le -tɔa. ¹³ 'Pian min nen e -tɔ 'plɛblɛ -trilii, en e 'bɔ -a 'le 'srrannan "bɛ, e "sia 'wɪ 'ji. ¹⁴ Bali -le mingɔnɔn -blɪdɪ min da bɛ, 'wɪ 'nɔnɔn nen. En 'wɪ zɛ minnun -a fuimlan "man 'treda 'nɔn pɛɛnɔn 'va, -e 'lɛglɔn 'tʊdʊ pɛɛnɔn 'o man. "Bɛ -sru 'vaa -e 'treda -nyan tʊ 'e bɔ.»

Tʊ nen 'wɪ yɪdɪ "mlianla "da "bɛ, Zozi -a 'wɪ 'vɪ
(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24; 17.23-24)

¹⁵ «Bali 'lewei vɔzan Daniel -a 'vɪ 'nan, 'wɪ 'wɪldɪ "nɔnɔn -taa "drɛlɛ Bali -le 'kuin. Min nen e 'fluba 'gʊɛ -a ta ve bɛ 'e 'ci man 'kpa! Tʊ nen 'wɪ zɛ kaa -nan 'yɪ Bali -pan 'kuin bɛ, ¹⁶ minnun nen o cɪ Zude 'lɛglɔn 'ji bɛ, 'o flɔn 'bli, 'o 'kʊ pɔnɔn yɛ! ¹⁷ En -te min a bei "bɛ, te 'e -wɪla 'yee 'kuin -e 'e 'kʊ fɛ -tʊ 'sia dɪ! ¹⁸ En -te min a fei bɛ, te 'e li 'e da 'fla -e 'e 'kʊ 'yee -tralɛ 'si 'yee 'kuin dɪ! ¹⁹ Lɔmɔnɔn nen o -pɔn cɪ 'o man tʊ zɛ -a man bɛ, 'lee lɔmɔnɔn nen 'nen 'nyɔn -mlian -wɪlɔ tʊ zɛ -a man bɛ, -wee yra yɪdɪ "mlianla "da. ²⁰ -Yee "wean 'ka Bali trʊ 'ba 'nan, te 'wɪ zɛ 'e 'tria laa 'fɛn tʊ -man dɪ, en te 'e 'tria 'cee 'flinla "yɪ da dɪ! ²¹ Kɔɔ 'wɪ yɪdɪ -kɔn -dan 'kpa tʊ zɛ -a man. Zi Bali 'trɛ drɛ 'li -e 'e bɔ cɛɛgʊ yɪ -a bɛ, -a suman 'wɪ yɪdɪ 'ka tian drele dɪ. En 'wɪ yɪdɪ zɛ -a pee 'ka 'dra "nyian 'li 'treda "fo "dɪ. ²² Yinun nen 'wunun zɛ o dra "da "bɛ, Bali -a -mie cɛɛn "da. -Te ya 'a 'wɪ zɛ -a drele die, "te min -tʊ -wulo 'ka -taa bɔlɛ "va "dɪ. 'Pian minnun nen e o 'si "va 'yee ve -a bɛ, -wee "wean e yinun -mie cɛɛn "da.

²³ -Te min -tʊ -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi a 'gʊ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, Crizi a -mien bɛ, te 'ka yɪ -tɛra "da "fo "dɪ! ²⁴ Kɔɔ minnun nen o 'wlu -sɛan 'nan 'wɛɛ cɪ Crizi -a bɛ, o -taa "kɔnlɛ 'treda. En minnun nen o 'wlu wunun ve, te waa ve 'nan Bali 'lewei vɔnɔn nen waa bɛ, o -taa "kɔnlɛ "nyian. O -taa 'lɛbɔ "fɔ wɪ -dandan 'lee -cɛ -srɔn "wɪ -dandan drele. Waa dra 'nan -te 'o 'pɛ 'sɔ 'a bɛ -e 'o minnun nen Bali o 'si "va 'yee ve -a bɛ, o 'si -si tiglu da. ²⁵ 'Wunun zɛ maan -cin -trɔa 'ka 'ji 'nan, te 'ka yɪɛ a 'ka 'fli -a.

²⁶ -Yee "wean -te min -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, Crizi a "bui "da bɛ, te 'ka 'kʊ -nan dɪ. En -te waa 'vɪ 'cɛɛ 'nan, e ya 'kɔn 'tʊ -ji bɛ, te 'ka yɪ -tɛra "da "dɪ. ²⁷ Kɔɔ tʊ nen 'an 'bɔ Blamin -pɪ 'an -taa "man "bɛ, e dra "le laa -paan 'zv. Laa -paan, 'e 'wɪle -wɪle -fɔa, e "sia yɪdɛ wluan 'nan 'zia, -e 'e 'kʊ yɪdɛ 'fo -nan "va

'zia. 'Treda 'nɔn pɛɛnɔn -a -nan ye. ²⁸-Kaa -tɔa 'wein 'nan fɛnan nɛn -wi -kadɪ ci 'e pladi bɛ, -a ta lou 'nen -wi pɛa 'bli 'lomannun 'o 'ble.»

*Blamin -pɪ -tadɪ da wɪ
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)*

²⁹ «-Te 'wɪ yɪdɪ -dan zɪɛ, e ɛɛɛn -nyandɪ man bɛ, 'nun tɔɔn yɪde yra klun -tɔala, mlɛn 'bidɪ 'e 'le -tɔa, mlɛn ɛrɛnnun 'sia laji, o -tɛɛmlan "tra, ɛn laji fɛnun pɛɛnɔn nɛn 'pleble a -wɔb "bɛ, o 'sia 'o 'klu -ji.

³⁰ Tɔɔn minnun pɛɛnɔn -a -kɔnnɛn ye laji 'nan 'an 'bɔ Blamin -pɪ -tadɪ 'bɔ "mɛn. "Bɛ -sru 'treda 'nɔn pɛɛnɔn 'an 'bɔ Blamin -pɪ ye -tanan 'lolu -koei 'da laji, -e 'o 'wuɔdɪ 'sia. 'Pleble -dan -kɔan 'an 'lɔ, ɛn 'tɔ -dan -kɔan 'an 'lɔ. ³¹Bali -le 'bei -dan "we, -e 'an 'bɔ Blamin -pɪ, 'an 'mɛn 'pasianɔn nɛn laji bɛ o 'pa 'sia 'treda fɛ pɛɛnɔn 'nan. Minnun pɛɛnɔn nɛn an o 'si "va 'mɛn vɛ -a bɛ, 'mɛn 'pasianɔn o cin ye. Fɛ -tɔ -nan 'ka 'fu 'treda, te wa'a min 'silɛ 'bɛ 'nan dɪ.»

*'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wuɔdɪ tɔ pɛɛnɔn man
Blamin -pɪ -tadɪ -le "wɛan
(Mk 13.28-33; Lk 21.29-33)*

³² «'Wɪ nɛn e dra fɪjɪe yɪba "lɛ bɛ, 'e drɛ 'ɛɛɛ 'wɪ -kɔɔn 'manvɛ -a! -Te -a 'la nrɪndɪ 'sia "da "bɛ, kaa -tɔa 'nan 'munmun tɔ a -tanan bɔdɪ -a -kogo. ³³-A -tɔwli "nɛn 'nyian, 'an 'bɔ Blamin -pɪ -tadɪ -le vɛ -a. -Te ka 'wunun nɛn maan 'vɪ 'ɛɛɛ bɛ, -a 'yɪ drɛnan bɛ, 'ka -tɔ 'nan 'an 'tadɪ a bɔnan 'kogo! ³⁴Maan vɛ 'ɛɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'ka -naagunɔn 'gʋɛ, ka'a 'ɛɛan -kaadɪ man 'vaa, -e 'wunun zɪɛ 'o drɛ dɪ. ³⁵Labli 'lee 'trɛ 'nyan tɔ a, 'pian 'an wei -fo -nan 'li 'trilii.

³⁶Tɔ nɛn an -taa "man "bɛ, blamin -tɔ 'ka -a tɔa "fo "dɪ. ɛn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, wa'a tɔa "fo "dɪ, ɛn 'an 'bɔ Blamin -pɪ ma'an tɔa "fo "dɪ, 'pian 'an "tɪ 'bɛ -tɔa 'e 'tɔwli.

³⁷Tɔ nɛn 'an 'bɔ Blamin -pɪ -taa "bɛ, 'wunun dra "lɛ zɪ e drɛ Noe tɔ vɛ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zv. ³⁸Kɔɔ Noe tɔ vɛ 'li te laa -dan 'ka tian 'fɛnlɛ 'treda dɛ, minnun fɛ blɪ, o -wɛn mlin, o lɪ 'pa, o -kɔnnɛn 'pa. Waa drɛ zɪɛ -trilii ɛn Noe wla -klu -dan -ji, te waa dra tian. ³⁹'Wɪ 'tɔ -cin 'ka o ji dɪ. O -fu -a drɛdɪ man zɪɛ -trilii ɛn laa -dan o -nan -nyan "fo. 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ -yɛɛ dra 'an 'bɔ Blamin -pɪ -ta tɔ -man.

⁴⁰Tɔ zɪɛ -a man bɛ, min "fli -kɔan "fei, 'mɛn 'pasianɔn nɛn laji bɛ waa -tɔ "siala -e 'o -tɔ 'tɔvɪ. ⁴¹ɛn "nyian bɛ, lumɔn "fli -kɔan 'saa

'sɔnnan, 'mɛn 'pasianɔn nɛn laji bɛ waa -tɔ "siala -e 'o -tɔ 'tɔvɪ.

⁴²-Yɛɛ "wɛan 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wuɔdɪ tɔ pɛɛnɔn man! Kɔɔ yi nɛn 'ka 'san -taa "da "bɛ, ka'a tɔa dɪ. ⁴³'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gʋɛ -a da! Tɔ nɛn crɪnzɔn -taa "min crɪn wɔlɛ -pɛi -man bɛ, "te 'kɔn san -a -tɔa "bɛ, "te -a yɪɛ 'fo "man "trilii, ɛn ya'a 'we "man -e crɪnzɔn 'e -yɛɛ fɛnun "koola dɪ. ⁴⁴'Kɔn san 'ka crɪnzɔn -ta tɔ tɔa dɪ. -A -tɔwli "nɛn "nyian 'ɛɛɛ vɛ -a, Blamin -pɪ -le -tadɪ bɔa 'ka man kligli, -yɛɛ "wɛan 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wuɔdɪ tɔ pɛɛnɔn man!»

*Min man -kɔan 'e wuɔdɪ 'kɔ?
(Lk 12.42-46)*

⁴⁵«Min 'suzan "ɛɛn 'bɛ 'ta wɔla 'e 'san wei da 'wɪ 'tɔdɪ -a? Min 'suzan nɛn -a tazan 'yɛɛ 'kɔn 'pɛba 'wɔ -yɛɛ, ɛn yaa 'vɪ -yɛɛ 'nan, 'e -blɪfɛ -nɔn min 'sunɔn -miɛnɛn lɛ 'e tɔ -man bɛ, -nyɛɛn. ⁴⁶Min 'suzan zɪɛ -te -a tazan 'bɔ "man 'wɪ zɪɛ -a drɛnan bɛ -yɛɛ vɛ a "yi. ⁴⁷Maan vɛ 'ɛɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -a tazan -a -tɔa 'e yɪfɛ pɛɛnɔn da.

⁴⁸'Pian -te min 'suzan -wlɪdɪ "nɛn bɛ, zɪ 'e 'ci "nrɔnman 'gʋ. Yaa vɛ 'nan: <'An 'tazan a 'mɔnnan.> ⁴⁹Tɔɔn -e 'e 'te 'padɪ 'sia minnun nɛn 'e yɪɛ -tɔa "o va bɛ o da, te e ya 'e 'fɔdɪ -wɛn -tɛnɔn -sru, o fɛnun -ble waa, te o -wɛn -mlɪan "waa. ⁵⁰Tɔɔn yi nɛn -a -cin 'ka "ji 'nan 'e 'tazan -taa "dɪ, -e 'bɛ bɔla kligli, ⁵¹-e -a tazan 'e "nɛn 'jɛɛnla 'ji -wlɪdɪ. E 'wɪ "nɛn -kɔɔnman -yɛɛ "lɛ zɪ e 'o 'wɪ "nɛn -kɔɔnman minnun nɛn o 'wɪ dra min yɪɛ lɛ bɛ -wɛ "bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zv fɛnan nɛn -wuɔdɪ 'lee 'shɛ da -blɪdɪ ci bɛ -a -nan.»

25

Nɔnbɛ "fu man -kɔnnɛn

¹ɛn Zozi -kɔnnɛn pɛɛ -fɔ "nyian -wɛɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da bɛ, -nyɛɛn 'gʋ. E ya "lɛ nɔnbɛ "fu 'bɛ 'weɛ -kannɛnnun 'sia, ɛn o -kɔ lumɔn -tɔ nɛn e "ta -kɔnnɛn "paa bɛ -yɛɛ 'kuin. Min nɛn e "ta lɪ "paa bɛ waa -pɛndɪ 'sia, kɔɔ -wɛɛ -ko o 'palɛ -sia 'o 'lɔ lɛ 'weɛ -kannɛnnun -a. ²Nɔnbɛnɛn zɪɛ -a 'soolu a "va "bɛ -blɔnɔn nɛn waa, ɛn -a 'soolu a "va "bɛ 'wɪ 'tɔnɔn nɛn waa. ³-A 'soolu nɛn -blɔnɔn 'a bɛ, o 'weɛ -kannɛnnun 'sia, 'pian wa'a 'kunlɛ -a 'yi man dɪ. ⁴ɛn -a 'soolu nɛn 'wɪ 'tɔnɔn 'a bɛ o 'weɛ -kannɛnnun 'sia, ɛn o 'kun -a 'yi -mie man.

⁵Min nɛn e "ta lɪ "paa bɛ, zɪ e ya 'mɔnnan bɛ, ɛn yi -fɔla nɔnbɛnɛn zɪɛ o da.

⁶Zi bada -tò be, en minnun pladi 'sia. O pla 'nan: <Min nen e "ta li "paa be, e ya -tanan. 'Ka 'ku -a 'si 'sia.>

⁷-A -nan nen nōnbenun zie o wluan lou, en o 'wee -kannennun drē 'kpa. ⁸Nōnbenun 'soolu nen -blōnōn 'a be, waa 'vi 'o "luennun lē 'nan: <'Ka "kve 'cee -kannēn 'yi 'nōn, kōō 'kve -kannennun "ta "driman!>

⁹'Pian nōnbenun nen 'wī 'tōnōn 'a be, o 'nan -wle 'nan: <-Ceje, ku'a 'we "man "di. Ya'a 'bōa 'kve vē 'lee 'cee vē -a di. 'Ka 'ku 'cee vē 'lō -kannēn 'yi -tanzan -va!>

¹⁰En nōnbenun zie o -kū -a 'lōlē. Tū zie -a wlu nen min nen e "ta li "paa be e 'bōla. En nōnbenun 'soolu nen o man cī 'e wuōdi be, o -kū li 'pa "fedi da. -A -nan nen minnun 'kōn 'lē 'wū o da.

¹¹'Be -sru en nōnbenun nen -blōnōn 'a be, o -ta. O 'kōn -tē, te o -paanman 'nan: <'Kū 'san, 'kū 'san, 'i yra 'si, 'i 'kōn 'lē 'sū 'kūē!>

¹²'Pian li 'pazan zie ya'a 'wīlē "man "di. E 'nan -wle 'nan: <Ma'an 'ka 'tōa di. >

¹³En Zōzi -a 'lē 'sran -wle 'nan: <'Wī zie -a bōdi 'ka man -le "wean be, 'ka 'man 'e 'kōn 'e wuōdi tū pēēnōn man, kōō tū nen an -taa "man "be, ka'a tōa di.>

Zōzi -kōnnēn pee -fō minnun nen 'o man cī 'o wuōdi be o man

(Lk 19.12-17)

¹⁴«Bali -le mingōnnen -blidi min da be, -nyren 'gu. E ya "le min -tū 'be "ta -ko 'ta wōnan. Min zie 'e 'sunōn laabu, en 'e yīfē pēēnōn -pēba 'wū -wlo. ¹⁵E -siga 'wle 'soolu 'nōn -a -tū lē, en yaa -nōn -a -tū lē "nyian 'wle "fli, en yaa -nōn -a yaagazan lē 'wle 'tū. Zi min -tū -kōlaman 'e 'pē man liladi -a be, -a da nen yaa -nōn -wle. En e -kū.

¹⁶Nun tōon min nen e -siga 'wle 'soolu 'yi be, 'e 'pē man lila -siga zie -a, en -a man 'pa "nyian -siga 'wle 'soolu. ¹⁷Min nen e -siga 'wle "fli 'yi be, 'wī 'towli zie -a 'bō nen "e drē. -Yee vē man 'pa -siga 'wle "fli. ¹⁸Min nen e -siga 'wle -towli 'yi be, e -klu cēēn, en yaa yōō "ji.

¹⁹-A -nan 'mōn 'trilii, en o tazan zie e -ta. -A -nan nen 'e 'sunōn zie o laabu 'nan -e 'o 'nyranman nen waa 'pa be -a -sru "vī 'yre.

²⁰Min nen e -siga 'wle 'soolu 'yi be, e -ta 'e 'lō lē -siga 'wle 'soolu -a "nyian. En e 'nan 'e 'san lē 'nan: <'An 'san, -siga 'wle 'soolu nen yia -nōn 'mēn be, maan drē en -a man 'pa "nyian -siga 'wle 'soolu. -Nyren 'gu.>

²¹-A -nan nen -a tazan "e 'nan -yre 'nan: <I muo, yia drē 'kpa. I ya 'an 'suzan 'kpa -a.

Fē "wennen nen maan -pēba 'wū 'i 'lō 'gūē, i 'wī "yi drē 'a. -Yee "wean an fē -dan -pēba wū 'i 'lō. 'I 'ta -e 'kū 'cī 'e "nran 'e cin va.>

²²Min nen e -siga 'wle "fli 'yi be, e -ta en e 'nan 'e 'san lē 'nan: <'An 'san, -siga 'wle "fli "nen yia -nōn 'mēn be, maan drē en -a man 'pa "nyian -siga 'wle "fli. -Nyren 'gu.>

²³-A -nan nen -a tazan "e 'nan -yre 'nan: <I muo, yia drē 'kpa. I ya 'an 'suzan 'kpa -a. Fē "wennen nen maan -pēba 'wū 'i 'lō 'gūē, i 'wī "yi drē 'a. -Yee "wean an fē -dan -pēba wū 'i 'lō. 'I 'ta -e 'kū 'cī 'e "nran 'e cin va.>

²⁴'Be -sru min nen e -siga 'wle -tū 'yi be, e -ta en e 'nan 'e 'san lē 'nan: <'An 'san, maan -tōa 'nan, i ya min nen -yee 'wī a 'tōndōn be -a. -Te min 'yie 'nyranman 'pa be, -a ta -trōn pēēnōn nen yaa ye be, yia "sia -yro. ²⁵'Klan -fū 'an 'ji 'nan te 'yie -siga 'e 'san 'an 'lō di, -yee "wean an -kū -a yōōlē 'trē 'ji. -Nyren 'gu, 'i 'si.>

²⁶En -a tazan zie e 'nan -yre 'nan: <I ya 'an 'suzan -wliidi "a, en kōanzan nen yia. -Te -a -cin a 'i 'ji 'nan, min 'mēn 'nyranman "paa, maan ta -trōn pēēnōn "sia -a san lō be, ²⁷-mē "le "wean nen yī'a -kūlē 'mēn -siga 'palea fēnan nen -a man "paa be -a -nan di? Yia dra paan zie, -te an -ta be, -e 'an 'kū 'mēn -siga 'si 'o 'vale 'e 'man 'pa 'a.

²⁸'Ka -siga 'labe -a 'si -yro, -e 'ka -nōn min nen -siga -fū a -yro "be -yre! ²⁹Kōō min nen fē a -yro "kaga "be -a lē nen waa -nōan, -e -yee vē 'e 'pa "da. 'Pian min nen fē 'ka -yro "kaga "diē, -a "tiennen nen -yro "be, waa "sia. ³⁰'An 'suzan 'gūē, -a -pē 'ka 'fōala 'e man di, 'ka 'ta -a tuu klun va bei, fēnan nen -wuōdi 'lee 'shē da -blidi cī be -a -nan.> »

Blamin -pī 'tredanōn 'le tin "baa tū -fōla "da "ji

³¹«Tū nen 'an 'bō Blamin -pī an -taa 'kū 'vale 'mēn 'pasianōn nen laji be waa be, an -taa 'mēn 'tē 'san da, -e 'an -nyran 'mēn mingōnnen pēin -da. ³²'Leglōn pēēnōn 'jinōn 'o cin ye 'an 'lē, -e 'an 'o 'cēn 'e cin man "fli. Maan dra "lē zi 'bla -sru "pinzan 'yee 'blanun 'lee 'yee bonun "cēan 'e cin man be -yee 'wī zū. ³³E 'blanun -sēan 'e 'pē "yi "da, -e 'e bonun -sēn 'e 'pē bū da.

³⁴Tōōn 'an 'bō mingōnnen maan vē 'an 'pē "yi "danōn lē 'nan: <Kaa 'gūē, 'an "tū -fēa "vī 'ka man! 'Ka 'ta! Mingōnnen trē nen 'an "tū -a man drē 'trēda pou sianan "be, e drē 'cee vē -a. 'Ka 'si! ³⁵Fē -lē "wean nen maan -nōn 'cēē be, te dra 'an -tea "be, ka fē -nōn 'mēn.

En te 'yi dra 'an -tea "be, ka 'yi 'non 'men, en te an 'lu 'ka 'va 'pen -a be, kaan 'kun 'ka 'pe "fli "a. ³⁶En te so 'ka 'an da die, ka so 'wu 'an man, en te 'an 'man "yaaman be, 'ka yie 'to 'an 'va. En te an ya -pu 'kuin be, ka 'lu 'an 'nanjenle.>

³⁷Tōon -e min tiglunun zie 'o laabu 'an 'lo 'nan: <Minsan, tu "cen "man nen kui 'yi te dra 'i -tea en ku fe -non 'yie? En tu "cen "man nen kui 'yi te 'yi dra 'i -tea en ku 'yi 'non 'yie? ³⁸Tu "cen "man nen i 'lu 'ku 'va 'pen -a, en kui 'kun 'ku 'pe "fli "a? Tu "cen "man nen i ya 'i plodi, en ku so 'wu 'i da? ³⁹Tu "cen "man nen kui 'yi te 'i 'man "yaaman, en 'ku yie 'to 'i 'va? Tu "cen "man nen kui 'yi te i ya -pu 'kuin en ku 'lu 'i 'nanjenle?>

⁴⁰Tōon 'an 'bo mingonnen, maan ve -wle 'nan: <Maan ve 'cee 'wi tigl 'a 'nan, tu nen ka ya 'wunun zie -a drenan 'an "bunun 'gwe o va min "wennen 'tu le be, te 'an le nen ka ci -a drenan.>

⁴¹"Be -sru maan ve minnun nen 'an 'pe bu da be -wle 'nan: <'Ka -pli 'ka -sru "kōobli! Bali wei a 'e pladi 'ka man. 'Ka 'ku 'te nen ya'a 'driman die, -a va. Bali -a man dre Satan 'lee 'yee 'pasianon 'le ve -a. ⁴²Fe -le "wean nen an 'wi zie -a 'vi be, te dra 'an -tea "be, ka'a fe -nonle 'men di. En te 'yi dra 'an -tea "be, ka'a 'yi 'nonle 'men di. ⁴³En te an 'lu 'ka 'va 'pen -a be, ka'an 'kunle 'ka 'pe "fli "a du. En te so 'ka 'an da die, ka'a so wule 'an man di. En te 'an 'man "yaaman be, ka'a yie -tōle 'an 'va di. En te an ya -pu 'kuin be, ka'a 'lule 'an 'nanjenle di.>

⁴⁴Tōon -e "o laabu 'an 'lo 'nyian 'nan: <Minsan, tu "cen "man nen kui 'yi te dra 'i -tea? En tu "cen "man nen kui 'yi te 'yi dra 'i -tea? En tu "cen "man nen i 'lu 'ku 'va 'pen -a? En tu "cen "man nen i ya 'i plodi? En tu "cen "man nen kui 'yi te 'i 'man "yaaman? En tu "cen "man nen kui 'yi te i ya -pu 'kuin? En tu "cen "man nen ku'a 'pale 'i 'va di?>

⁴⁵Tōon -e 'an vi -wle 'nan: <Maan ve 'cee 'wi tigl 'a 'nan, tu nen ka 'ka 'wunun zie -a drenan 'an "bunun 'gwe o va min "wennen 'tu le die, te 'an 'bo le nen ka 'ka -a drenan di.>

⁴⁶Minnun zie, wee -ko yra yidi nen -a 'leda "ka "die -a va. 'Pian minnun nen o ci min tiglunun -a be, 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya -wee ve -a.>

26

Zuif 'non 'tanon 'o 'ci 'pa 'nan 'o Zozi 'te (Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Zan 11.45-53)

¹Zi Zozi cēen 'wi pēenon zie -a vidi man be, en yaa 'vi 'e -srunon le 'nan: ²<Kaa -toa 'nan, e -fu yi -tu -a "fli -e -kaa tranun -le 'sidi nōanba -ji "fedi dredi 'e bo. Yi zie -a da nen 'an 'bo Blamin -pi waan -nōan "minnun le, -e 'waan 'te 'an -peindi -a yiba "plan da.>

³Tu zie -a wlu be te Bali -pannon 'tanon 'lee min cejenun a 'o cin yunan Bali -pannon 'tazan nen waa laabo Kaifa be -yee -klon -ji. ⁴-A -nan nen waa 'pla "da 'nan 'o Zozi 'kun ci 'cen 'a -e 'o -te. ⁵'Pian waa 'vi 'o cin yei 'nan: <Te -kaa dre "fedi yi da di! "Tōgo minnun 'o -nan yi -e 'o 'wluan -kaa man.>

Lumon -tu 'wi 'yi dre Zozi le

(Mk 14.3-9; Zan 12.1-8)

⁶Zozi a 'fla nen waa laabo Betani be -a da. E ya Simon nen -kogobe a "nen "man "be -yee 'kuin. ⁷O ya fenun -blunan, -a -nan nen lumon -tu pli Zozi man 'e 'lo le -laziglo nen -a 'fle a 'pleble 'kpa be -a -ponen 'tu -a. En yaa -sendi 'sia Zozi 'win -ji.

⁸Zi -a -srunon 'wi zie -a -nan 'yi be, -a 'wi 'nan o man, en o 'nan: <-Me "le "wean nen e -laziglo 'kpa be -a sre 'e "tun? ⁹-Laziglo 'labe yaa -taan paan 'fle 'pleble 'a, -e 'e man "lala -pli 'yale -tenon man.>

¹⁰Zozi 'wi zie -a 'man, en e 'nan -wle 'nan: <-Me "le "wean nen ka 'wi -toa li 'gwe -a man? E 'wi 'yi dre 'men. ¹¹'Yale -tenon a 'ka 'va tu pēenon man, 'pian "an 'ka 'wo 'ka 'va tu pēenon man di. ¹²-Laziglo nen yaa -sen 'an da 'gwe, 'an 'man nen yaa dre 'nan -e 'waan wu -a. ¹³Maan ve 'cee 'wi tigl 'a 'nan, fenan pēenon nen minnun Bali -le 'wi 'nonnen ve 'treda be, 'wi nen li 'gwe yaa dre be, waa -nan 'sinan "paa, en -yee -maan 'lōo -e li 'bo 'cin 'e 'fōla minnun ji.>

Zudazi 'e pei -fo Zuif 'non 'tanon 'va

(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴"Be -sru en Zozi -srunon 'fuda "fli 'va min -tu nen waa laabo Zudazi Karioti be, e -ku Bali -pannon 'tanon 'va, ¹⁵en e 'nan -wle 'nan: <-Te an Zozi 'non 'cee be, -me "nen kaa -nōan 'men?> -A -nan nen o 'lein 'wle -fuba yaaga 'non -yre. ¹⁶Yi zie -a da nen Zudazi -a man -wēedi 'sia 'nan, tu 'yi 'e 'pla -e 'e Zozi 'non Zuif 'non 'tanon 'bo le.

Zozi 'lee 'e -srunon Zuif 'non 'le 'si noanba -ji "fedi bli

(Mk 14.12-26; Lk 22.7-23)

¹⁷ Kpoun nen 'mannyan 'ka "va "diε, Zuif 'non -a "fedi -ble 'fle 'tu. Zi 'fle zεε 'e 'bō be, -a yi tēde da nen Zozi -srunon -ta -a laabule -yrō 'nan: «Nyin zia nen i ya "vale 'ku 'ku -kaa tranun 'sidi noanba -ji "fedi be -cee ve man dre?»

¹⁸ En Zozi min -tu 'tō 'vī -wle 'nan 'o 'ku "va. Yaa 'vī -wle 'nan: «'Ka 'ku Zeruzalem, -e 'ka vī -yre 'nan: «Bali -le 'wī "paazan "e 'nan, 'ku vī 'yie 'nan, 'yee tu 'bō 'kogo. 'Yie 'kuin nen 'e -kaa tranun 'sidi noanba -ji "fedi -ble 'o 'vale 'e -srunon 'a.» ¹⁹ 'Wī nen Zozi -a 'vī -wle "be -a -srunon -a drela "da, en o "fedi zεε -a man dre.

²⁰ Zi funninmlan 'pla be, en Zozi 'lee 'e -srunon 'fuda "fli "nyran fenun -sru. ²¹ O ya fenun -blunan en Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cεε 'wī tiglī 'a 'nan, min -tu a 'ka yei 'gū, -yεε 'an -noan "minnun le.»

²² 'Wī zεε e o ta dre 'trōdrō "fō, en waa laabudi 'sia -yrō "todu 'nan: «Minsan, 'an 'bō nen?»

²³ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Min nen 'ku 'vale -a 'ku 'pε wla 'pō -towli "ji 'gūε, -a san 'be 'an -noan "minnun le. ²⁴ 'Wī 'kpa nen, 'an 'bō Blamin -pī an -kaa, zi waa cren -te Bali -le 'fluba 'ji zεε. 'Pian min nen yaan 'bō Blamin -pī -noan "minnun le be, 'wī -taa "bōle -a san man. E ya paan -a san -le 'wī "yi "a -e 'o vile o -ya di.»

²⁵ -A -nan nen Zudazi nen e "ta -daa -a -nonle Zuif 'non 'tanon le be, yaa 'si "va. Yaa laabo -yrō 'nan: «Bali -le 'wī "paazan, 'an 'bō nen?»

En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «'Yie 'be 'vī 'i 'bō 'a.»

²⁶ O -fū fenun zεε -a -blunan, en Zozi 'kpoun 'si, e Bali muo "fō, yaa "nen jεen, en yaa -non 'e -srunon le. E 'nan -wle 'nan: «'Ka 'si, 'ka -bli! -Nyren 'gūε, 'an 'kōle nen.»

²⁷ 'Be -sru e 'kulenen nen rezεn -wεn cī -ji be -a 'si, e Bali muo "fō, en yaa -non 'e -srunon le. E 'nan -wle 'nan: «'Ka mlin 'ka pεenon! ²⁸ -Nyren 'gūε, 'an nyen nen. -A 'bō nen Bali "ta -a "sia -e 'e blamin 'lee 'e 'bō yei 'sen 'e cin va. E "ta -seanla 'nan -e Bali 'e min "kaga "le 'wī 'wliidi 'fui. ²⁹ Maan ve 'cεε 'nan, ma'an "nyian rezεn -wεn 'mlian di, -trilii -e yi nen -kaa pee -mlian 'e cin va 'an "ti "le mingonnen treda be 'e bō.»

³⁰ Zi o cεen fenun -bludi man be, o Bali 'tō bō "dre "fō. "Be -sru en o -ku Olivie pōn da.

Zozi -a 'vī 'nan Pieri "sia 'e -sru (Mk 14.26-31; Lk 22.31-34)

³¹ Tōon Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Cεεgū -pei 'gūε -a man be, 'ka pεenon 'ci -taa "srεε, -e 'ka 'si 'an -sru. Kōō e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali "e 'nan,
e 'bla -sru "pinzan -tεa
-e 'blanun 'o fuila "man.»

³² 'Pian "be -sru, -te an wluan 'kanon 'va be, an -tōala 'ka 'le Galile 'leglon 'ji.»

³³ En Pieri "e 'nan -yre 'nan: «-Te 'yie "wean min pεenon 'ci srεman -e 'o 'si 'i -sru "be, 'an 'towli 'gūε, ma'an 'sia 'i -sru 'li "fō "di.»

³⁴ -A -nan nen Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Maan ve 'yie 'wī tiglī 'a 'nan, -pei 'bō 'gūε -a man be, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yi'an 'tōa di, 'vaa -e mannen tēde 'e 'wī.»

³⁵ En Pieri -a 'vī -yre 'nan: «-Te e ya 'nan kūε -kaa 'ku 'vale 'yia oo, ma'an dra zεε "fō "di.» En -a -srunon pεenon "o 'wī 'towli zεε -a 'vī "nyian.

Zozi 'ku Bali tru 'bale Zezemani (Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶ 'Be -sru Zozi 'lee 'e -srunon 'ku fei nen waa laabo Zezemani be -a da. En e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'nyran 'gū! An "ta 'sia 'ka 'srōn -e 'an Bali tru 'ba.» ³⁷ E Pieri 'lee Zebede -pī "fli "fō 'e -sru, en o -ku waa. -A -nan nen Zozi 'ta dredu 'sia 'trōdrō te "klan -a -tεa. ³⁸ En e 'nan -wle 'nan: «'An 'ta nen e dre 'trōdrō 'gūε, e "mlianla 'an da. 'Ka 'fū 'gū, -e -kaa yi 'sōn 'e cin va!»

³⁹ E pli 'e 'le "wennon, e blula "tra, en e Bali tru 'badu 'sia. Yaa 'vī 'nan: «'An "ti, 'i yra 'si! -Te i "we "man "be, 'kulenen nen 'wī yidi cī -ji e -taa 'labe, 'i dre -e 'e "paala 'an man! 'Pian te 'e dre 'an 'ci 'sō wī -a di, 'i 'bō 'ci 'sō wī nen 'e dre!»

⁴⁰ 'Be -sru en e 'li 'e da 'e -srunon yaaga zεε o va. E 'bō o man te o ya yi -tenan, e Pieri fuu, en yaa 'vī -yre 'nan: «'Ka'a -kolale 'padī -a 'an 'va -e 'ka yi 'sōn tu "wennen 'gūε -a wlu duv? ⁴¹ 'Ka yi 'sōn -e 'ka Bali tru 'ba, "tōgō 'wī 'wliidi 'e 'ka 'man yi! Blamin a "va 'nan 'e 'wī "yi "dra, 'pian -a 'plēble 'ka -yrō "di.»

⁴² Zozi 'li -bei "flizan 'wo 'e da, en e Bali tru 'ba "nyian. Yaa 'vī 'nan: «'An "ti, 'i yra 'si! -Te i 'ka "vale 'i "we "man -e 'kulenen

nen 'wɪ yɪdɪ ɔ -ji e -taa 'labɛ, e "paala 'an man dɛ, 'i 'ci 'sɔ wɪ nen 'e drɛ!»

⁴³ E 'li 'e da, en e 'bɔ o man "nyian yi -tɛnan, kɔɔ o "koe "nyan.

⁴⁴ Zozi o 'tʊ 'nyian, en e -kʊ Bali trʊ 'bale. -A ɛɛn yaagazan nen te e 'wɪ 'tuwli zɛ -a ve Bali le.

⁴⁵ -A -nan nen e 'li 'e da 'e -srunɔn 'va, en yaa laabʊ -wɔ 'nan: «Ka yi -tɛa tian, te ka "flianla 'ka man -a -trɔɔ? Maan ve 'ɛɛ 'nan, -a tʊ 'bɔ "mɛn. Tʊ nen, minnun 'an 'bɔ Blamin -pɪ -nɔan 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn lɛ bɛ, e 'bɔ. ⁴⁶ 'Ka 'wluan lou, -e -kaa kʊ! Min nen e "ta 'an -nɔan "minnun lɛ bɛ, e ya -pɪlan 'kogo.»

Zuif'nɔn 'tanɔn Zozi 'kun
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Zan 18.3-12)

⁴⁷ Zozi 'fʊ 'wɪ zɛ -a vɪnan, tɔɔn en Zudazi nen -a -srunɔn 'fuda "fli 'bɔ 'va min -tʊ -a bɛ, e 'bɔla. -Wɛɛ ɔ 'o 'vale min "kaga "a, en sennun -lee yibanun a -wɔ. Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun 'bɛ o 'pa 'sia. ⁴⁸ Zudazi -a 'vɪ 'e 'ɛɛn minnun zɛ -wɛ 'nan: «Min nen an -atu -tɛ "man "bɛ, te Zozi nen. -A 'bɔ nen 'ka 'kun!» ⁴⁹ -Yee "wɛan zɪ o 'bɔla bɛ, tɔɔn en e pɪli Zozi man. E 'nan: «'An 'san, mɛin 'tɔ bɔ.» -A -nan nen e -atu -tɛ "man.

⁵⁰ En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'An bee, 'wɪ nen i -ta "man "bɛ, 'i drɛ!» Tɔɔn minnun nen e -ta waa bɛ, o Zozi 'kun.

⁵¹ -A -nan nen Zozi -sruzan -tʊ 'yee sɛn 'sʊ 'ji, en e Bali -pannɔn 'tazan 'suzan 'tʊ "trɔɛn ɛɛn.

⁵² Pɪan Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'yie sɛn wʊ 'e 'kɔlɛ 'ji! Maan ve 'yie 'nan, minnun pɛɛnɔn nen o sɛn "siala min man bɛ, sɛn "nɛn "nɛn o -kaala. ⁵³ 'I 'tɔ 'nan, "te an ya "va 'nan min 'e 'pa 'an va bɛ, maan ve 'an "tɪ "le 'nan, 'e 'yee 'pasianɔn nen laji bɛ, o 'pa 'sia 'mɛn. O 'kon -kuli 'pa 'tʊdʊ -fuda 'fiili, -e 'waan 'ta kuli -tan. ⁵⁴ 'Pian -tɛ 'wɪ zɛ e drɛ bɛ, 'wɪ nen e ya 'e 'ɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e 'le sɔɔ dɪ. Kɔɔ e ya 'e 'ɛɛn -tɛdɪ 'nan, zɪ 'e drɛ zɛ.»

⁵⁵ En Zozi 'a 'vɪ min "kaga zɛ -wɛ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nen ka -ta 'an 'kunlɛ 'ka 'lɔ le sɛnnun 'lee yibanun -a "le ka -ta crɪnzɛn -sru? Tʊ pɛɛnɔn man an ya Bali -pan 'kuin, te an Bali -le 'wɪ 'paaman 'ka 'ji, en ka 'an 'kunlɛ dɪ. ⁵⁶ 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɛ, e drɛ -e 'wɪnun nen Bali 'leweɪ vɪnɔn -a ɛɛn -tɛ 'e 'ɛɛn bɛ 'e 'le sɔɔ.»

-A -nan nen Zozi -srunɔn pɛɛnɔn 'wɪ "man -a -sru, en o flɛn bli.

Minnun -kʊ Zozi 'a tin 'banɔn 'le
(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Zan 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Minnun nen o Zozi 'kun bɛ, o -kʊ Zozi 'a Bali -pannɔn 'tazan nen waa laabo Kaifa bɛ, -yee "kɔnnɛn. 'Fluba 'ci vɪnɔn 'lee min cejenun 'o cin 'yɪ fɛ zɛ -a -nan. ⁵⁸ Pɪeri -fʊ -kɔɔbli, te e -kʊla Zozi -sru. E -kʊ zɛ -trɪlii, en e 'bɔla Bali -pannɔn 'tazan -le "kɔnnɛn. E wɪa -yee -klɔn -ji, en e -nyran -a 'sunɔn yei, 'wɪ nen e bɔa Zozi man bɛ -a -nan yɪdɪ -le "wɛan.

⁵⁹ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee tin 'banɔn pɛɛnɔn a "va 'nan o 'wɪ wɪ -tʊ "paa Zozi da, -e 'o -kɔla -a -tɛdɪ -a -le "wɛan. ⁶⁰ Min "kaga 'wɪ 'sɛn Zozi man, 'pɪan 'wɪ pɛɛnɔn zɛ ya'a tin -tɛle Zozi da "fo "dɪ.

"Bɛ -sru min "fli "ta en "o 'vɪ 'nan: ⁶¹ «Min 'labɛ e 'nan: «'An -kɔlaman Bali -pan 'kɔn 'wɪdɪ -a, -e 'an pee -tʊ yi yaaga 'wɪ.» »

⁶² -A -nan nen Bali -pannɔn 'tazan wluan lou, en yaa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «'Wɪ nen minnun -a ve 'i man bɛ, yi'a sia "va "dʊv?» ⁶³ Zozi 'ka -a 'silɛ "da -yrɛ "dɪ.

En Bali -pannɔn 'tazan -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I 'pɛ wluan Bali nen -a yie ɔ "man "bɛ -a 'le! Maan laabo 'i 'lɔ 'nan, min 'sɪzan 'wɪ 'ji nen yia? Bali -pɪ nen yia? 'Wɪ zɛ 'i -ci 'si 'kʊe!»

⁶⁴ En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «-Nyɛn, yia 'vɪ 'i 'bɔ 'a bɛ. Maan ve 'ɛɛ 'nan, -e 'e 'sia ɛɛɛɔ yi 'gʊɛ -a da bɛ, kaan 'bɔ Blamin -pɪ ye 'an -nyrandɪ 'pleble pɛɛnɔn 'san Bali -pɛ "yi "da. En "bɛ -sru kaan ye "nyian laji, te an ya -tanɛn "lolu -koei "da.»

⁶⁵ -A vidɪ zɛ e Bali -pannɔn 'tazan ta kli, en 'e 'ta sɔnɔn 'fʊv bʊdɪ 'sia. -A -nan nen e 'nan: «E Bali sɔn! -Kaa 'ka "nyian -yee 'wɪ 'nan yɪzan pee -va "fo "dɪ. "Sɔn nen e "sia -a wɪnan bɛ, kaa 'man 'ka 'bɔ 'a. ⁶⁶ "Ka "ve -ji 'nɔn?»

En minnun -a 'si "va -yrɛ 'nan: «E 'sɔ -ka vɛ -a.»

⁶⁷ 'Wɪ zɛ -a da nen, o 'le 'yi 'sɛndɪ 'sia -a yra, en o -fɔlɛ wʊdʊ "va 'sia. Min -mɛnɛn 'pa -fɔa -a yra, te waa laabo -yrɔ 'nan: ⁶⁸ «'Yie 'nan min 'sɪzan 'wɪ 'ji nen 'yia. -Yee "wɛan -tɛ i ya Bali 'leweɪ vɪzan a bɛ, min nen e fe tuw 'yie bɛ, 'i -kɔn 'kʊɛ.»

Pɪeri yɔɔ "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a dɪ

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Tɔ zɛ -a wlu bɛ, tɛ Piɛri a tian 'e -nyrandi -klɔn -ji. -A -nan nɛn nɔan lumɔn -tu pli "man, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «Bii 'gʋɛ Galile min Zozi -sruzan 'tu nɛn 'yia.»

⁷⁰ Pɛian Piɛri yɔɔ "da min pɛɛnɔn yiɛ man. E 'nan: «'Wɪ nɛn i ci "vale 'i vɛ bɛ, ma'an tɔa dt.»

⁷¹ Ɛn Piɛri -klɔn -yrɛ "nɛn -si 'sia, -a -nan nɛn nɔan lumɔn pɛɛ -a 'yɪ, ɛn yaa 'vɪ minnun nɛn fɛ zɛ -a -nan bɛ -wɛ 'nan: «Min 'lagʋɛ, e ya Nazareti min Zozi -sruzan 'tu -a.»

⁷² Piɛri yɔɔ "da "nyian, yaa -ci -pɛ wluan, ɛn e 'nan: «Min 'labɛ, ma'an tɔa "fo "dt.»

⁷³ "Bɛ -sru "nyian, minnun nɛn fɛ zɛ -a -nan bɛ, o pli Piɛri man ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn. 'I 'bɔ 'gʋɛ, -a -sruzan -tu nɛn 'yia. 'Yie 'wɪdti -a kɔɔn "man zɛ.»

⁷⁴ -A -nan nɛn Piɛri "e 'nan: «-Te 'wlu nɛn maan -sean "bɛ, Bali 'e 'wɪ "nɛn -kɔɔn 'mɛn. Maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan, ma'an min 'labɛ -a tɔa "fo "dt.»

'Nun tɔɔn ɛn mannen wɪ. ⁷⁵ 'Wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ Piɛri lɛ bɛ, ɛn -a -cin -trɔa Piɛri ji. Kɔɔ Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Vaa -e mannen tɛdɛ 'e 'wɪ bɛ, tɛ yia 'vɪ 'e 'pa -a yaaga 'nan yi'an tɔa dt.» -A -nan nɛn Piɛri 'bɔla bei, ɛn e -wuɔdi 'sia 'wɪ 'nanmandi -a.

27

Minnun -kɔ Zozi 'a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'lɛ

(Mk 15.1; Lk 23.1; Zan 18.28)

¹ Zɪ tu cɛɛn bodrun bɛ, ɛn Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun pɛɛnɔn 'wei 'pa 'e cin man 'nan 'o Zozi 'tɛ. ² O Zozi yri, "bɛ -sru ɛn o -kɔ -a -nɔnle Rɔm min -kɔnmandan Pilati lɛ. Mingɔnnɛnnun tazan nɛn Rɔm bɛ, -yɛɛ Pilati -tɔ 'nan 'e 'leglɔn 'bɔ 'pla.

Zudazi -ka -nan wɪ

(Drɛwɪ 1.16-20)

³ Zudazi 'bɔ nɛn, e Zozi -nɔn minnun lɛ bɛ, zɪ yaa 'yɪ 'nan minnun tanɔn tin -tɛ Zozi da 'nan 'e -ka -a 'wɪ 'ji bɛ, -a -nan nɛn 'wɪ 'nandɪ "man 'sia, ɛn e -kɔ 'lein 'wɛ 'fuba yaaga bɛ -a -nɔnle Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun lɛ 'e 'pa 'ji. ⁴ E 'nan -wɛ 'nan: «An 'wɪ 'wɪdti dɛ min nɛn ya'a 'wɪ 'tu dɛlɛ -wɪdti "dɛ, -a -nɔndɪ -a 'cɛɛ.»

-A -nan nɛn minnun zɛ o 'nan Zudazi lɛ 'nan: «"Kʋɛ 'man wɪ 'ka 'ji dt. 'I 'bɔ 'lɔ wɪ nɛn.»

⁵ Tɔɔn Zudazi 'lein 'wɛnɔn zɛ -a -sran Bali -pan 'kuin, ɛn e -kɔ 'e 'blo wɛle baa -ji.

⁶ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lein 'wɛnɔn zɛ -a koola, ɛn o 'nan: «-A -si 'ka -kaa 'lɔ -e -kaa "lala 'gʋɛ -a -sɛn Bali -pan 'kuin "lala -va dt, kɔɔ "lala nɛn yaa -maan blamin nyɛn -sran bɛ -nyrɛn.» ⁷ 'Wɪ nɛn 'kɔ 'o drɛ "lala zɛ -a bɛ, o wei drɛ "da -tɔwli. -A -nan nɛn o -kɔ fei 'lɔlɛ -pɔ -tɔzan -tu -lɔ. Fei zɛ waa 'lɔ 'nan -e 'e drɛ -pɛnnɔn 'lɛ min wɔnan -a. ⁸ Bɛ nɛn -kaa ci cɛɛgɔ yi -a 'gʋɛ, minnun fei zɛ -a laabo nyɛn fei, kɔɔ "lala zɛ -yɛɛ -maan blamin nyɛn -sran.

⁹ 'Wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan Zeremi -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

«'Lein 'wɛ 'fuba yaaga nɛn waa 'si min nɛn Izrael 'nɔn 'a 'fle 'tan bɛ

-a manvɛ nɛn.

¹⁰ Ɛn "lala -tɔwli zɛ

-a 'bɔ nɛn waa -nɔn -pɔ -tɔzan -lɛ fei man.

Zɪ Minsan -a 'vɪ 'mɛn zɛ.»

Zozi a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'lɛ
(Mk 15.2-15; Lk 23.2-5, 13-25; Zan 18.29-19.16)

¹¹ Zɪ minnun 'bɔla Zozi 'a -kɔnmandan 'lɛ bɛ, ɛn -kɔnmandan 'wɪ laabu -yrɔ. Yaa laabu -yrɔ 'nan: «Zuif 'nɔn 'lɛ mingɔnnɛn nɛn 'yia?»

Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «-Nyɛn, yia 'vɪ 'i 'bɔ 'a bɛ.»

¹² 'Wunɔn nɛn Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -a 'vɪ Zozi man bɛ, Zozi 'ka 'wɪ 'tu 'sɪlɛ "da "fo "dt. ¹³ -A -nan nɛn Pilati "e 'nan -yrɛ 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn nɛn waa "paa 'i da bɛ, yi'a maan dɔv?» ¹⁴ Pɛian Zozi 'ka 'wɪ 'tu 'sɪlɛ "da -yrɛ "fo "dt. 'Wɪ zɛ e -kɔnmandan 'kan 'e 'ciula "da.

¹⁵ Lɛ -tɔvɔ pɛɛnɔn man bɛ, -tɛ Zuif 'nɔn tranun -lɛ 'sɪdi nɔanba -ji "fɛdi drɛdti 'bɔ bɛ, -kɔnmandan "sia -pɔ 'kɔnzan 'tu man. -Pɔ 'kɔnzan nɛn minnun ci "va 'nan 'o 'si man bɛ, -a man nɛn e "sia. ¹⁶ Lɛ 'bɔ zɛ -a -ji bɛ, tɛ min -tu nɛn e 'wɪ 'wɪdti -dan drɛ -a 'wɪ a 'e fuiladɪ "man "bɛ e ya -pɔ 'kuin. Min zɛ waa laabo Barabazi. ¹⁷ -Yɛɛ "wɛan zɪ minnun a 'o cin yɪdti bɛ, ɛn Pilati -a laabu -wɔ 'nan: «Barabazi 'lee Zozi nɛn waa laabo min 'sizan 'wɪ 'ji bɛ, -tɪ man nɛn 'an 'si o "fli yei?» ¹⁸ Pilati -a -tɔa 'nan minnun tanɔn "naan Zozi man 'e "tun, -yɛɛ "wɛan nɛn o -ta Zozi 'a 'yrɛ.

¹⁹ Pilati a 'e -nyrandi 'yɛɛ tin 'ba pɛin -da tin -sru, ɛn -a nan min 'pa 'sia -yrɛ. E 'nan: «Min 'labɛ ya'a 'wɪ 'tu dɛlɛ -wɪdti "dt. Tɛ 'i 'pɛ wɔ -yɛɛ 'wɪ 'ji dt. Kɔɔ paan 'pei -man

nyrin nen maan -te be, 'an "koe 'nyan -yee "wean 'kpa tugl.»

²⁰Tu zie -a wlu be, Bali -pannon 'tanon 'lee min cejenun -a 'vi minnun le 'nan, 'o 'vi 'nan Barabazi man nen Pilati 'e 'si -e 'e Zozi 'te.

²¹-Yee "wean nen zi -konmandan -a laabu -wlo "nyian 'nan: «Min 'fli 'gve o yei "be, -ti man nen 'an 'si?»

En o peenon -a 'vi 'nan: «Barabazi man nen 'i 'si.»

²²Pilati -a laabu -wlo 'nan: «Zozi nen waa laabo min 'sizan 'wi 'ji be, 'an dre -yre 'ko?»

En o peenon -a 'vi -yre 'nan: «'I -pein yiba "plan da.»

²³-A -nan nen Pilati -a laabu -wlo 'nan: «'Wl 'wldi "cen "nen yaa dre -yee "wean 'an -pein yiba "plan da?»

En o peenon paan "nyian 'kpa 'pleble. Waa 'vi 'nan: «'I -pein yiba "plan da!»

²⁴Pilati -a 'yi 'nan, 'e 'ka o 'klunan 'wi 'a di, te minnun plaman "buu. -A -nan nen e 'yi 'si, 'e 'pe -man foe minnun peenon ye man, en e 'nan -wle 'nan: «Men "cee vi 'nan o min 'lagve -a -te di. -Te e -ka be, 'ka 'bo 'lo 'wi nen.»

²⁵En minnun wu "man o peenon. Waa 'vi 'nan: «-A -ka wi 'e 'pa 'ku da, en 'e 'pa 'kue 'nennun da.»

²⁶-A -nan nen Pilati 'si Barabazi man, en yaa 'vi 'yee 'sounjanun le 'nan, 'o Zozi 'son -ngble -a, -e 'o 'ku -a -pein yiba "plan da.

'Sounjanun Zozi see 'wu

(Mk 15.16-20; Zan 19.2-3)

²⁷-Konmandan -le 'sounjanun -ku Zozi 'a -konmandan -le -klon -ji. En o 'sounjanun peenon cin 'yi "man. ²⁸O -yee sonun 'sv 'e da, en o mingonnen -trale -gblu 'tenden 'tu 'wu "da. ²⁹O lei 'tan, en waa 'wu -a -wulo -man "le mingonnen kle 'zv. En o -cean -ko -tu -non -a -pe "yi "le, "le -yee mingonnen "tonyryn -zv. -A -nan nen 'o "po -soonladi 'sia "wlu, te waa see wo. Waa ve -yre 'nan: «Zuif 'non 'le mingonnen, 'tu 'to bol!» ³⁰O 'le 'yi -sean "da, en "nyian o -cean -ko "sia -yru, -e 'o 'le wula -a -win -ji. ³¹Zi o cee -a see wudu man be, en o mingonnen -trale zie -a 'sv "da. O -yee sonun 'wu 'e da, en o -ku -a 'nan -e 'o -pein yiba "plan da.

Zozi -peinnan yiba "plan da

(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Zan 19.17-27)

³²'Sounjanun -kudi 'sia Zozi 'a, en 'o cin 'yi Sirene min -tu nen waa laabo Simon be

-a. 'Sounjanun 'to Simon zie -a -sru "sa -a, 'nan 'e Zozi 'le yiba "plan 'sia.

³³O 'bola fenan nen waa laabo Gulgota be -a -nan. Gulgota -ci nen 'nan, min -wulo klo.

³⁴-Wen nen waa baa fe -tu nyranrandi -a be, waa -non -yre 'nan 'e mlin. 'Pian zi yaa -nanjeen 'e 'le be, ya'a 'wle "man -e 'e mlin di.

³⁵Waa -pein yiba "plan da, "be -sru en o -yee sonun pli 'o cin yei. Waa dre 'lein 'wle 'tuuladi da. ['Wl nen Bali 'lewei vizan -a 'vi 'e 'cen be, zi e 'le soo zie. Koo yaa 'vi 'nan: «O 'men sonun pli 'o cin yei, en o 'men so -gblu 'sia 'lein 'wle 'tuuladi da.»]

³⁶"Be -sru en 'sounjanun -nyran, te o Zozi 'nanjean. ³⁷'Wl nen -yee "wean o Zozi -pein yiba "plan da be, waa cren -te en waa 'pa -a -wulo da lou. Waa cren -te 'nan:

«Min 'gve Zozi nen,

e ya Zuif 'non 'le mingonnen -a.»

³⁸O 'wi 'wldi "drenon 'fli pein "nyian yiba "plan da. Waa -tu pein yiba "plan da Zozi 'pe "yi "da, en waa -tu pein yiba "plan da -a -pe bu da.

³⁹Minnun nen o -ciala fe zie -a -nan be, o Zozi 'srnonman, te 'o 'wulo nyonman.

⁴⁰Waa ve 'nan: «Yie "cee 'vi 'nan 'i Bali -pan 'kon -wia -e 'i pee -to yi yaaga 'wlu 'gu duu? -Te i ya Bali -pi -a be, 'i 'fli 'si 'wi 'ji, -e 'i 'si yiba "plan 'labe -a da!»

⁴¹Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vnon 'lee min cejenun "o see "wu "nyian. "O 'vi 'nan: ⁴²«E min peenun 'si 'wi 'ji, 'pian ya'a 'kolaman 'e 'fli 'sidi -a 'wi 'ji di. -Te e ya Izrael 'non 'le mingonnen -a be, 'e 'si yiba "plan da 'e -soonla -e 'ku yi -tera "da. ⁴³E yi -tera Bali da 'nan Bali "paa 'e 'va, en yaa 'vi 'nan 'e ya Bali -pi -a. -Yee "wean -te Bali -a ye "yi "be, Bali 'e 'si 'wi "men!»

⁴⁴'Wl 'wldi "drenon nen minnun o pein yiba "plan da Zozi 'srnon "be, "o Zozi srnon "nyian 'wi 'tuwli zie -a vidi -a.

Zozi 'ka -nan

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Zan 19.28-30)

⁴⁵Zi yide 'bo min -win -ji 'seze be, en klun -traa 'leglon peenon 'ji. E -fu zie -trilii en funninmlan yide teenla. ⁴⁶Zi funninmlan yide teenla be, en Zozi paan 'kpa 'pleble. Yaa 'vi 'e fla wei -ji 'nan: «Eli, Eli lama sabatani?» 'Wl zie -a -ci nen 'nan: «'Men Bali, 'men Bali, -me "le "wean nen 'i 'pe 'si 'an -sru?»

⁴⁷ Min -mienun nen fe zie -a -nan be, waa 'man, en o 'nan: «E ya Eli laabunnan.»

⁴⁸ Nun tōon 'sounja min -tu flan bli, e -ku so 'sile, yaa 'wv -wen 'wle 'cen 'va, yaa 'wv 'cean -kō 'nen, en yaa 'pa Zozi 'lebo 'nen 'nan -e 'e 'yi flōn 'ji. ⁴⁹ 'Pian 'sounja -mienun "o 'vī 'nan: «'I 'tō -e -kaa -nan yī, -te Eli -taa -a 'sile 'wī 'jī -o.»

⁵⁰ Zozi paan "nyian 'kpa 'pleble, en 'e yie 'le 'wv.

⁵¹ Nun tōon sō -dan nen 'e 'tindi Bali -pan 'kuin be, e 'fvi 'bv 'jī "fli. E 'fvi bodi 'sia lou, en yaa -sen "tra. 'Tre nyōōn, en puo -kolenun 'fvi bōv. ⁵² Min -yrenun 'le sūv, en Bali -le minnun "kaga wluan 'kanōn 'va, ⁵³ te o bōala 'yre -jī. 'Pian zī Zozi wluan 'kanōn 'va be, -a -nan nen o -kv 'o 'fli -kōōnle. 'O 'fli kōōn min "kaga "le Zeruzalem nen Bali -le 'fla 'saun -a be -a da.

⁵⁴ 'Sounjanun tazan 'lee 'yee minnun nen 'o yie 'tō Zozi 'va be, zī tre nyōōn waa -nan 'yī be, en 'wī pēōnōn nen e dre waa -nan 'yī be, -a "klan o -tedi 'sia. -A -nan nen waa 'vī 'nan: «'Wī 'kpa nen, min 'labē Bali -pī nen.»

⁵⁵ Fe 'bō zie -a -nan be, lumōn "kaga "a 'o 'tōdi -kōōbli, te o yie a -nan nun. Lumōnnun nen o sōōnla Zozi -sru Galile, te o 'nyran -man "paa Zozi le be o 'bō nen. ⁵⁶ Lumōnnun zie, Madala li Mari a o va, en Zaji 'lee Zozevu "bv Mari a o va, en Zebede -pinun "bu "a o va.

Zozi wv -nan

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Zan 19.38-42)

⁵⁷ Zi funninmlan 'pla be, en fezan -tu nen e 'sia Arimate be e -ta. Waa laabo Zozevu. Zozi -sruzan 'tu nen. ⁵⁸ E -kv toba -fōle Pilati le 'nan 'e Zozi pa -nōn 'yre. En Pilati -a 'vī 'yee minnun le 'nan 'o -nōn -yre. ⁵⁹ Zozevu Zozi 'kadī zie -a 'si, e sō -tredre 'pa "man, ⁶⁰ en e -kv -a wōle. Yaa 'wv min -yre -tre nen waa cēēn puo -kōle jī be -a -jī. Waa cēēn paan -a 'bō 'fli -le vē -a. "Be -sru e -kōle -dan blu, yaa -tō -yre zie -a "nen, en e -kv. ⁶¹ Tō zie -a wlu be, te Madala li Mari 'lee Mari -tō a -nan. O -fv 'o -nyrandi -yre 'bō 'le "nen.

'Sounjanun 'o yie 'tō Zozi 'yre -va

⁶² Zi tō cēēn be, Bali -pannōn 'tanōn 'lee Farizen 'nōn 'kv Pilati -va. Zuif 'nōn 'le 'flinla "yī da nen o -kv. -Yēē cī Saba yī -a.

⁶³ O 'nan -yre 'nan: «'Kv 'san, 'wī 'tō -cin -trōa 'kv 'jī, -yee "wean nen kv -ta. 'Wluzan 'labē, te -a yie a tian "man "be, e 'nan, -te e -ka be, e yī dra yaaga -e 'e 'wluan 'kanōn

'va. ⁶⁴ -Yee "wean kvī trv "baa 'nan 'i vī 'yie minnun le -e 'o yie 'tō -a -yre -va -trilii yī yaaga. 'I dre zie "tōgō Zozi -srunōn 'o 'kv Zozi pa 'si -yre -jī, -e 'o 'wlu 'sen minnun le 'nan e wluan -kanōn 'va. 'Wlu zie 'be 'ciben -taa 'mlinle -a tēde da.»

⁶⁵ -A -nan nen Pilati "e 'nan -wle 'nan: «'Sounja 'pa 'tu 'labē, maan -nōan 'cēē. 'Ka 'kv waa, -e 'o yie 'tō -yre 'bō 'va "le zī ka cī "va "be -yee 'wī 'zv.» ⁶⁶ O -kv, o -yre 'bō "kōōnōn 'pla, en o 'sounjanun -tō -a 'le "nen.

28

Zozi wluan -kanōn 'va

(Mk 16.1-11; Lk 24.1-12; Zan 20.1-18)

¹ Mōōnōn yī nen 'be cī Zuif 'nōn 'le 'flinla "yī -sru "yī -a. Mōōnōn yī zie, -a bodrun puonōn nen Madala li Mari 'lee Mari -tuzan be, o -kv -yre da.

² Nun tōōn 'tre nyōōn 'kpa 'pleble. Min -san -le 'pasiāzan -tō 'be 'si lajī, e -kōle nen waa -tō -yre "nen "be -a 'sinan, en e -nyran "da. ³ E "bia "le zī laa 'e 'wlei -wlei -fōa e "bia be -yee 'wī 'zv. En -yee sō a 'fuvu, -a -kōōn "manve "ka "dī. ⁴ Nyēn 'sounjanun cēēn, en o nyōōndi 'sia. -A -nan nen o tēēla "tra. O dre "le minnun nen o kaa be -wee 'wī 'zv.

⁵ En Bali -le 'pasiāzan tin 'badī 'sia lumōnnun le. Yaa 'vī -wle 'nan: «Te "klan 'e 'ka 'te dī! Maan -tōa 'nan, ka ya Zozi nen waa -te yiba "plan da be -a -wēēnan. ⁶ E 'ka 'gv dī. E wluan -kanōn 'va "le zī yaa 'vī 'e 'cen be -yee 'wī 'zv. 'Ka 'ta, -e 'ka yie 'tō fēnan nen waa 'pla be -a -nan. ⁷ "Be -sru 'ka 'kv "nyīandv -a vī -a -srunōn le. 'Ka vī -wle 'nan: E wluan 'kanōn 'va, e -trōa 'ka 'le Galile, ka bōa "man "nan nun. 'Wī nen an -ta -a vīle 'cēē be, -nyren zie.»

⁸ Lumōnnun zie o 'si "nyīandv -yre da. Nyēn o cēēn, 'pian cī "nrandi -dan a -wlv, en o -kv flan 'blidī -a. 'Wī zie o "ta -kō -a 'sinan 'panan Zozi -srunōn le. ⁹ Nun tōōn Zozi 'bōla o 'le, en e 'nan -wle 'nan: «An 'ka 'tō bō.» Lumōnnun pli Zozi man, o "pō sōōn "wlu, en waa cēēn 'kun -a bōdi -a. ¹⁰ -A -nan nen Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Te "klan 'e 'ka 'te dī! 'Ka 'kv -a vī 'an -srunōn nen o dre "le 'an "bvunun -zv be -wle. 'Ka vī -wle 'nan 'o 'kv Galile. O bōa 'an man -nan nun.»

Bali -pannōn "lala -nōn 'sounjanun le 'nan -e 'o 'wlu 'sen

¹¹ Te lumōnnun a -kōnan -sia be, -a -nan nen 'sounja -mienun 'bōla Zeruzalem 'fla.

'Wɪ pɛɛnɔn nɛn e drɛ bɛ, waa 'sinan 'pa Bali -pannɔn 'tanɔn lɛ. ¹²Bali -pannɔn 'tanɔn zɛ 'o cin 'yɪ 'o 'vale min cejenun -a, ɛn o 'wɪ 'pla "da. -A -nan nɛn o "lala "kaga "nɔn 'sounjanun lɛ, ¹³ɛn o 'nan -wɛ 'nan: «'Ka vɪ 'nan, Zozi -srunɔn 'ta Zozi pa crin wɛlɛ -pei -man, tɛ ka ya yi -tenan. ¹⁴'Wɪ zɛ -tɛ -kɔnmandan -a 'man bɛ, kɪ toba -fɔa -yɛɛ, - e 'kɪ 'wɪ 'si 'ka man.» ¹⁵'Sounjanun "lala zɛ -a 'si, ɛn 'wɪ nɛn Bali -pannɔn 'tanɔn -a 'vɪ -wɛ "bɛ, waa drɛla "da. 'Wɪ nɛn waa 'vɪ zɛ Zuif 'nɔn -a vɛ tian cɛɛɣvɪ yi -a.

Zozi 'e 'fi kɔɔn 'e -srunɔn lɛ

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Zan 20.19-23;

Drɛwɪ 1.6-8)

¹⁶Zozi -srunɔn 'fuda -tɔ -kɪ Galilɛ, pɔn nɛn Zozi -a kɔɔn -wɛ "bɛ -a da. ¹⁷Zɪ o Zozi 'yɪ bɛ, o "pɔ sɔɔn "wɪ -a bɔdɪ -a. 'Pian tɛ o va min -mienun 'o 'ci -fɔɔman.

¹⁸Zozi pli 'e -srunɔn man, ɛn e 'wɪ tin 'ba -wɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Bali 'plɛblɛ 'nɔn 'mɛn fɛ pɛɛnɔn da laji, ɛn yaa -nɔn 'mɛn fɛ pɛɛnɔn da 'trɛda. ¹⁹'Ka 'kɪ, 'ka 'lɛɣlɔn pɛɛnɔn 'ji 'nɔn drɛ 'an -srunɔn 'a! 'Ka o -batize drɛ -kaa "tɪ Bali 'lɛɛ 'e 'pɪ 'lɛɛ 'yɛɛ lei 'saun 'tɔ da. ²⁰ɛn 'wɪ pɛɛnɔn nɛn maan paa 'ka 'ji bɛ, 'ka "paa o ji, -e 'o 'ta wɔla "da "lɛ "wɛan. ɛn -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, an -fo 'ka 'va yi pɛɛnɔn man 'li 'trilii, -e 'trɛ 'nyan tɔ 'e bɔ.»

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn
Mark
 -a crɛn -tɛ

Zan a Zozi 'lɛ drɛnan
 (Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Zan 1.19-28)

¹ Bali -pɪ Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn pou sianan "nɛn 'gɔ. ²E pou 'sia 'le 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali 'lewei vɪzan Ezai -le 'fluba 'ji bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «Bali "e 'nan:

«An 'mɛn min -tɔ -tɔala 'i 'lɛ,
 -yɛɛ 'i 'lɛ si -tɛa.»

³Min zɪɛ -a wei "we "bui "da.
 Yaa ve 'nan:

«Ka Minsan -le -si ta drɛ!

'Ka -yɛɛ -sinun ta -sɛn 'e cin val»

⁴Min zɪɛ Zan nɛn. E 'bɔla 'ji "bui "da, en e Bali -le 'wɪ vɪdɪ 'sia minnun lɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «'Ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man, -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ! 'Ka 'ta 'ka -batize drɛ, -e Bali 'e 'cee 'wɪ 'wɪdɪ 'fui.»

⁵Minnun nɛn o -nyɛanla Zude 'lɛglɔn 'ji 'lee Zeruzalem bɛ, o "kaga "ta Zan wei manlɛ. O 'wee 'wɪ 'wɪdɪnɔn 'vɪ 'wein Bali lɛ minnun pɛɛnɔn yɪɛ man, tɛ Zan o -batize dra 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ, -a va.

⁶-Wi nɛn waa laabo Shamo bɛ, -a "cɛsɔ nɛn Zan da, en -wi 'kɔlɛ nɛn 'e 'tɔdɪ "da -a -tɪɛn. Srɔ 'lee -srɔ 'nyrɔn nɛn yaa -ble fɛ -a. ⁷E 'nan minnun lɛ 'nan: «Min -tɔ "ta -daa 'e 'fɔla "da, en -a 'plɛblɛ "mlian 'an da. 'An 'ka -yɛɛ -manwua "tun "da baa "fluzan -a dɪ. ⁸An 'ka -batize dra 'yi 'a, 'pian -yɛɛ 'ka -batize dra Bali lei 'saun 'a.»

Zan Zozi -batize drɛ
 (Mt 3.13-17; Lk 3.21-22; Zan 1.32-34)

⁹Tɔ zɪɛ -a wɪlɔ bɛ, en Zozi 'si Galile 'fla nɛn waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da, en e -ta Zan -va. -A -nan nɛn Zan -a -batize drɛ Zudan 'yi 'va.

¹⁰Zozi "ɛ 'si 'yia bɛ, tɛ e labli ye 'e 'lɛ 'sɔdɪ, en e Bali lei 'yi e sɔɔn "da "lɛ -plabɔ -le 'wɪ 'zɔ. ¹¹-A -nan nɛn wei -tɔ wɪ laji. E 'nan: «I ya 'an 'pɪ nɛn maan ye "yi en -yɛɛ 'wɪ 'an 'ci "nranman bɛ -a.»

Satan Zozi 'man -tan 'nan 'e 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ
 (Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

¹²"Bɛ -sru, en Bali lei -kɔ Zozi 'a "bui "da. ¹³E yi drɛ 'nan nun -fuba sinjɛn, tɛ Satan -a man -taan. E ya -winun va lu -ji, tɛ Bali -le 'pasianɔn -a "sua.

Zozi 'le 'nyranman pou sianan
 (Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

¹⁴Zɪ minnun Zan -fɔ -pɔ 'kuin bɛ, en Zozi 'li 'e da Galile 'lɛglɔn 'ji. -A -nan nɛn e Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ 'sia minnun lɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: ¹⁵«Tɔ nɛn Bali -a kɔɔn bɛ, e 'bɔ. Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo. 'Ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man, -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ! 'Ka yi -tera Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn da!»

Zozi pɔ -tɛnɔn sinjɛn drɛ 'e -srunɔn 'a
 (Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

¹⁶Zozi a ciunan 'yi -dan nɛn Galile bɛ -a man, en e Simɔn 'lee 'e -suannɛn Andre 'yi, tɛ o ya pɔ -tɛnan "se "a. ¹⁷En Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka -sɔɔnla 'an -sru! An -taa 'ka drɛlɛ minnun nɛn o min laabo 'an -sru "bɛ waa.» ¹⁸"Nun tɔɔn o 'wee "senun -sran, en o sɔɔnla Zozi -sru.

¹⁹E -kɔdɪ 'sia 'nyian 'e 'lɛ, en e Zebede -pɪnun 'yi, tɛ o ya 'wee "senun -peɛnan -klɔ -ji. Zaji 'lee 'e "bɔvɪ Zan nɛn. ²⁰Zozi o laabu, -a -nan nɛn o 'si 'o "tɪ Zebede 'lee 'wee 'nyranman 'panɔn -sru, en o sɔɔnla Zozi -sru.

Zozi -yɔ -wɪdɪ "pin min -tɔ -sru
 (Lk 4.31-37)

²¹Zozi 'lee 'e -srunɔn 'kɔ 'fla nɛn, waa laabo Kapanamo bɛ, -a da. 'Flinla "yi da bɛ, e wɪlɔ -wee cin yɪ 'kuin, en e Bali -le 'wɪ "paadɪ 'sia minnun ji. ²²-Yɛɛ 'wɪ "paadɪ minnun 'plo 'fɔ, kɔɔ yaa "paaman o ji "le Bali -a -kɔladɪ -nɔn -yɛɛ. Ya'a "paale o ji "le 'nan 'fluba 'ci vɪnɔn 'le ve -zɔ dɪ.

²³Min -tɔ a cin yɪ 'kɔn 'bɔ 'ji bɛ, -yɔ -wɪdɪ "a -a -sru. Min zɪɛ e -paandɪ 'sia, yaa 'vɪ 'nan: ²⁴«Nazaretɪ min Zozi, -mɛ "wean nɛn i -tɔa 'kɔe 'wɪ 'ji? I -ta 'kɔ klu 'sɔlɛ. Mɛin -tɔa. Bali -le min tɪglɔ nɛn 'yia.»

²⁵Zozi 'wɪ 'pla -yɛɛ 'nan: «'I 'ta -tɔ! 'I 'si min 'gɔɛ -a -sru!» ²⁶-Yɔ -wɪdɪ "min zɪɛ -a nyɔɔndɪ 'sia 'plɛblɛ, tɛ e -paanman, en e 'si -a -sru.

²⁷'Wɪ zɪɛ e ciɪla min pɛɛnɔn da. Waa laabudɪ 'sia 'o cin lɔ 'nan: «-Mɛ "sɔ -man wɪ 'bɛ cɪ zɪɛ? Min 'gɔɛ -yɛɛ 'wɪ "paadɪ a 'e 'trɛ, en Bali -a -kɔladɪ -nɔn -yɛɛ. E -yɔnun -le 'plɛblɛ yi -kaa. 'Wɪ nɛn yaa ve -wɛ "bɛ, waa drala "da.» ²⁸-A -nan nɛn minnun Zozi 'sɪ -fɔdɪ 'sia 'kpa tɪglɔ Galile 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.

Zozi Simɔn 'sɛa 'lee -cɛ -tɛnɔn "kaga beli
 (Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

²⁹ Zi Zozi 'bōla cin yī 'kuin bē, en e - ku Simōn 'lee Andre -le 'kōnnen 'o 'vale Zaji 'lee Zan -a. ³⁰ "Wēe 'bōla "kōnnen "bē, te Simōn nan "bū "a 'e nyinnandi 'kōle - wāandi 'pleble 'lō, en waa 'vī Zozi lē. ³¹ Zozi pli "man, yaa 'kun 'e 'pē -man, en yaa wluan. 'Nun tōon -a 'kōle 'jī 'e 'trō -fō. -A -nan nen e fē -nōn -wle.

³² Zi funninmlan 'pla yide 'fō plō va bē, en minnūn -tadu 'sia -cē -tenōn pēēnōn 'lee minnūn pēēnōn nen -yū -wliḍi "a o -sru "bē waa Zozi lē. ³³ Flanōn "kaga "ta -senlē 'kōn zīē -a 'lē "nēn. ³⁴ Zozi min "kaga beli -cē 'tō 'tudu pēēnōn 'sidi -a o man. En e -yū -wliḍi 'sī min "kaga -sru "nyian. Zozi 'ka -yū -wliḍinun 'tūlē -e 'o 'wī dī, kōō min nen Zozi cī -a bē waa -tōa.

Zozi Bali -le 'wī 'vī Galile 'lēglōn pēēnōn 'jī

(Lk 4.42-44)

³⁵ Bodrun te klun a tian bē, Zozi wluan, en e 'bōla bei. E -ku Bali tru 'balē 'fla -sru fēnan nen -a -nan cī flu bē -a -nan. ³⁶ Simōn 'lee Zozi -srūnōn -mienun bē, o -ku Zozi -wēēlē. ³⁷ Zi waa 'yī bē, en o -yrē 'nan: «Minnun pēēnōn a 'ī -wēēnan.»

³⁸ En Zozi 'a 'vī -wle 'nan: «Kaa kv fē pēē -nan! -Kaa kv 'fla 'gūē -a "srōn 'flanun da, -e 'an Bali -le 'wī vī -nan nun. Kōō 'wī zīē -a man nen an -ta 'trē da.» ³⁹ En e cīdī 'sia Galile 'lēglōn pēēnōn 'jī. E Bali -le 'wī 'vī cin yī 'kōnnun -jī, te e -yū -wliḍi -pian "minnūn -sru.

Zozi -kogobe 'tēzan -tū beli

(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Yī -tū da bē, -kogobe 'tēzan -tū -ta Zozi 'lē. E "pō sōon "wlu, en yaa tru 'badī 'sia. Yaa 'vī -yrē 'nan: «Maan -tōa 'nan -te i wū "man "bē, i -kōlaman i -kogobe 'sia 'an man, -e 'an drē 'saun Bali 'lē.»

⁴¹ -A nyrinda -sen Zozi da. 'E 'pē 'sū "jī, e klē "man, en yaa 'vī -yrē 'nan: «An "wē "man! 'I drē 'saun Bali 'lē!» ⁴² 'Nun tōon -kogobe 'sī "man, en e drē 'saun Bali 'lē.

⁴³ Zozi 'wī 'pla -yrē -a "trōēn nyuōndī -a. Yaa 'vī -yrē 'nan: ⁴⁴ «Te 'ī 'wī nen e drē 'gūē -a -nan sēē wū min -tū lē "fō "dī! 'Pian 'ī 'kv Bali -panzan -tū -va -e 'yei 'nanjen! "Bē -sru 'sraga nen Moizi -a kōōn bē 'ī drē, -e minnūn 'o -kōnnen "yī 'nan, i belī!»

⁴⁵ 'Pian min zīē 'wī nen Zozi -a drē -yrē "bē, yaa 'sinan 'padī 'sia min 'tudu pēēnōn lē. -Yēē "wean Zozi 'ka -kōlālē "nyian -e 'e

'flī -kōōn 'fla dī. En e -fō 'fla -sru fēnan nen min "ka "dūē -a -nan. 'Pian te minnūn 'sia fē pēēnōn 'nan, o -kō "va "nun.

2

Zozi min -srandī "tra "tū beli

(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Yī 'flī yaa "bē -sru, en Zozi 'lī 'e da Kapanamo. Minnūn -a 'man 'nan Zozi a "kōnnen, ² en o "kaga "ku "va. Min a "kaga "būū "lē "wean, 'tōnan 'ka 'fūlē "nyian 'kōn 'lē "nēn "dī. Zozi Bali -le 'wī vidī 'sia -wle.

³ -A -nan nen, minnūn -tadu 'sia min -srandī -tū -a Zozi lē. E ya min sinjen lō "se "jī. ⁴ 'Pian wa'a -kōlālē -plidī -a Zozi man dī, min a "kaga "lē "wean. -A -nan nen o 'kōn tri, waa 'fon 'e 'wīn -jī fēnan nen Zozi cī 'e 'tōdī bē -a -nan. O -cēzan zīē -a sōōnla. ⁵ Zi Zozi -wēē yī -teradī 'e da 'yī bē, en yaa 'vī -cēzan zīē -yrē 'nan: «'An 'pī, 'wī 'wliḍinun nen yia drē bē maan fui.»

⁶ Bali -le 'fluba 'cī vīnōn -mie a min "kaga zīē o yei 'o -nyrandī. Waa nron 'o 'jī 'nan: ⁷ «-Mē "wean nen, min 'labē, e 'wī zīē -a vē? E Bali sron. -Te ya'a 'sīlēa Bali -towli "a dūē, -tūē -kōlaman min -le 'wī 'wliḍinun fuidī -a?»

⁸ Zozi -wēē cī "nrōndī 'yī, en yaa 'vī -wle 'nan: «-Mē "wean nen cī "nrōndī zīē, e ya 'ka 'jī? ⁹ -Te maan 'vī min -srandī "tra 'gūē -yrē 'nan: «'Wī 'wliḍinun nen yia drē bē maan fui, 'bē a -tū. En -te maan 'vī -yrē 'nan: «'I wluan, 'ī 'yīē nyinnan "dave 'sia, 'ī 'ta wū, 'bē a -tū. 'Wī "flī zīē, -a "cēn "vidī 'bē cī 'pleble? ¹⁰ 'Pian an "ta -a -cī -kōōnman 'cēē 'nan -kōladī a 'an 'bō Blamin -pī -lō -e 'an min -le 'wī 'wliḍinun fui 'trēda.» -A -nan nen yaa 'vī -cēzan zīē -yrē 'nan: ¹¹ «'I 'wluan! 'I 'yīē nyinnan "dave 'sia! 'I 'kō 'yīē "kōnnen!» ¹² 'Nun tōon min zīē e wluan, e 'yēē nyinnan "dave 'sia, en e 'ta wudī 'sia min pēēnōn yīē man, e 'bōla bei. 'Wī zīē e cīlā 'o pēēnōn da. O Bali 'tō 'yī 'vī, en waa 'vī 'nan: «'Wī 'gūē kv'a tian 'lī -a -nan yūle dī.»

Zozi Levi laabv

(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Zozi 'kv "nyian Galile 'yī man. Min "kaga "kūla -a -sru, en e Bali -le 'wī 'nōnōn paa o jī. ¹⁴ "Yēē -kv 'e 'lē bē, te e Alife -pī Levi ye 'e -nyrandī fēnan nen o 'sukōlē "sia bē -a -nan. E ya 'yēē 'nyranman 'panan. En Zozi -a 'vī -yrē 'nan: «'I -sōōnla 'an -sru!» Levi wluan, en e sōōnla -a -sru.

¹⁵ "Bē -sru en Zozi 'lee 'e -srunōn 'ku Levi -le "kōnnen fēnun -blilē. 'Sukōlē 'sinōn 'lee 'wī 'wliḏi "drenōn -mienun yrafē zīe -a -sru. Kōō min "kaga 'bē 'kōla -a -sru. ¹⁶ 'Fluba 'ci vnōn nēn o ya Farizen 'nōn 'a bē, zī waa 'yī 'nan Zozi a fē -blunan 'o 'vale 'sukōlē 'sinōn 'lee 'wī 'wliḏi "drenōn -mienun -a bē, en waa 'vī -a -srunōn lē 'nan: «-Mē "le "wean nēn e fē bli 'o 'vale 'sukōlē 'sinōn 'lee min -wliḏi -mienun -a?»

¹⁷ Zozi 'wī zīe -a 'man, en e 'nan -wle 'nan: «Minnun nēn -cē 'ka o man dīe, wa'a -dōdrō -sru -wēman dī. 'Pian minnun nēn -cē cī o man bē, -wēe cī -dōdrō -va. En "nyian bē minnun nēn o cī tiglī bē, -wēe "wean "cēe an -ta dī, 'pian an -ta 'wī 'wliḏi "drenōn 'va. An -ta o laabulē -e 'an Bali -le -si -kōōn -wle.»

Zozi 'le 'wī 'paadī a "le fē -trē -le 'wī 'zū
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Zan -srunōn 'lee Farizen 'nōn a fē 'sōnnan. En minnun -ta 'wī laabulē Zozi 'lō 'nan: «-Mē "le "wean nēn, Zan -srunōn 'lee Farizen -srunōn fē "sōan, te "yīe -srunōn 'ka fē sōan dī?»

¹⁹ En Zozi -a 'vī -wle 'nan: «-Te minnun -a lī 'pa "fēdi drenan bē, tū nēn lī -trē 'pazan a o yēi "bē, minnun fē "sōan? -Cēje, tū nēn lī -trē 'pazan a o va bē wa'a 'kōlaman fē 'sōndī -a dī! ²⁰ 'Pian yī nēn lī -trē 'pazan -taa 'silē o yēi "bē, -a nyan nēn o -taa "fē 'sōnlē.

²¹ En "nyian bē, min 'ka sō -trē 'fū 'sia, -e 'e 'pa sō cēje 'fū bnan dī. -Te "bē "cēe "dīe, sō -trē -a cēje 'fū bnan "paa 'va. ²² En "nyian bē min 'ka 'wēn -trē sēan -wī 'kōlē 'trē cējenun -jī dī. -Te "bē "cēe "dīe, -wēn -trē -wī 'kōlē 'trē cējenun fēaman, te -wēn 'lee 'trenun 'bō srē. 'Pian e ya "le min 'e 'wēn -trē -sen -wī 'kōlē 'trē -trenun -jī!»

Zozi 'wī tin 'ba Zuif 'nōn 'le 'flinla "yī man

(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³ 'Flinla "yī da nēn, Zozi 'lee 'e -srunōn 'ciḏi 'sia fēi -tū da. Fē 'wle nēn fēi zīe -a da bē, e ya 'lee 'saa 'le 'wī 'zū. -A -srunōn 'kō -a "cēēndī -a, te waa -ble. ²⁴ -A -nan nēn Farizen 'nōn -a 'vī Zozi lē 'nan: «"I 'yīō 'wī nēn 'i -srunōn -a dra bē -a. -Cēe 'flinla "yī da bē, wa'a 'wī 'labē -a dra dī.»

²⁵ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Wī nēn -kaa tra David -a drē 'lī, te dra -a -tēa 'o 'vale 'yēe minnun -a bē, ka'a tian -a ta vilē dūv?»

²⁶ E wla Bali -le 'kuin, en Bali -le 'kpōun nēn Bali -pannōn 'saza 'bē -ble bē, yaa 'sia, yaa

blī, en e 'yēe minnun "le "nōn. Tū zīe -a va bē, te Abiata 'bē cī Bali -pannōn 'tazan -a.»

²⁷ En Zozi -a 'plā 'da 'nan: «Bali 'flinla "yī drē minnun -le vē -a! 'Ya'a minnun drēle 'flinla "yī -le vē -a dī. ²⁸ -Yēe "wean nēn 'an 'bō Blamin -pī, mēen cī 'flinla "yī san -a.»

3

Min -tū nēn -a -pela 'ka 'e man bē Zozi -a belī

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ Zozi 'ku pee 'wū "nyian cīn yī 'kuin. Min -tū a 'kōn zīe -a -jī, -a -pela 'tū a 'e 'kadī.

² Farizen 'nōn nēn 'kōn zīe -a -jī bē, o Zozi 'nanjēndī 'sia -gōēen 'nan, -te e min zīe -a "belīa 'flinla "yī da -o. Waa drē zīe 'nan -e 'o -kōla 'wī 'tōdī -a 'man. ³ Zozi -a 'vī -pē -kazan lē 'nan: «'I 'wluan! 'I 'tō min yēi 'gvl!»

⁴ En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Mē "wī nēn -cēe -pēi -a vī? -Sī a 'e 'nōndī min lē 'nan 'e 'wī "yī "drē 'flinla "yī da, -baa 'wī 'wliḏi "nēn e drē? En "nyian bē, e min "belīa, -baa e min "tūe -e 'e 'ka?» Min -tū 'ka 'wī 'silē "da "dī.

⁵ Zozi o pēēnōn -nanjēen 'tūdū nyran da. -Wee "trōen "yūyū nēn waa "taan Bali va bē, -yēe "wean -a ta drē 'trōdrō. -A -nan nēn yaa 'vī -cēzan zīe -yrē 'nan: «'I 'pē 'sv "jī!» E 'e 'pē 'sv "jī, en -a -pē drē 'plōnblōn 'e "pa 'jī.

⁶ Farizen 'nōn 'bōla bei. O -kū Erodī -le minnun 'va -a 'palēa "da 'nan 'o Zozi 'man -wēe -e 'o -tē.

Min "kaga "ta Zozi 'va

(Mt 12.15-16; Lk 6.17-19)

⁷ Zozi 'lee 'e -srunōn 'ku Galilē 'yī man. Min "kaga 'kōla o -sru. O -mie 'si Galilē 'lēglōn 'jī, en o -mie 'si Zudē 'lēglōn 'jī, ⁸ en o -mie 'si Zeruzalem, en o -mie 'si 'Idume 'lēglōn 'jī, en o -mie 'si 'lēglōn nēn Zudan 'yī -sru "bē -a -jī, en o -mie 'si 'lēglōnnun nēn Tir 'lee Sidōn "srōn "bē o jī. Min "kaga zīe o -ta Zozi 'va, kōō 'wunun nēn yaa dra bē waa 'man. ⁹ -Yēe "wean Zozi -a 'vī 'e -srunōn lē 'nan, 'o 'klv -tū man wūv, "tōgō minnun 'o trun 'e man "kaga. ¹⁰ Fē -le "wean nēn e 'wī zīe -a 'vī bē -yēe cī 'nan, e min "kaga 'belī, en -cēēnōn pēēnōn 'o cīn -mēandī 'sia 'nan -e 'o kle "man. ¹¹ Minnun nēn -yū -wliḏi "cī o -sru "bē, -te o Zozi 'yī bē, o -tēēmlan "wlu, te o -paanman 'nan: «Bali -pī nēn 'yīa.» ¹² 'Pian Zozi 'wī "paala -wle 'klagla. Yaa vē -wle

'nan: «Te 'ka min nen 'an ci be -a ta bōla minnun le di!»

Zozi min 'si 'va -fuda 'fli 'yee 'pasianon 'a (Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³Be -sru en Zozi pon -tu tri. Minnun nen Zozi ci 'va "be, e o laabu 'e 'va. En o -ku -a "srōn. ¹⁴Zi e min -fuda "fli 'si "va zie, en e o 'to 'pa 'yee 'pasianon. Yaa dre zie 'nan, -e 'o 'kōn -a "srōn. En yaa dre 'nan -e 'o 'ku Bali -le 'wi vī, ¹⁵te -koladi a -wlo -e 'o -yu -wliidun -pin minnun -sru. ¹⁶Minnun nen e o 'si "va "be, o 'to nen 'gu: Simōn nen yaa 'to 'pa Pieri be, ¹⁷'lee Zebede -pinun Zaji 'lee 'e "bū Zan nen Zozi o 'to 'pa Boanēzi be, -a -ci nen 'nan laa -paan "sv -man minnun, ¹⁸'lee Andre, 'lee Filipu, 'lee Batelemi, 'lee Matie, 'lee Toma, 'lee Alife -pi Zaji, 'lee Tade, 'lee Simōn -tu nen waa laabo "nyian Zelo be, ¹⁹'lee Zudazi Karioti. Min nen e "ta -daa Zozi 'nōnle 'e 'nanmannon le be -nyren.

Zozi 'le 'pleble 'sia nyin?

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23)

²⁰Be -sru en Zozi 'ku "kōnnen. Minnun 'o cin 'yi "nyian "man "kaga "le "wean, Zozi 'lee 'e -srūnōn 'ka 'o 'wulo -da yile -e 'o fe -bli di. ²¹Zi Zozi 'mangulinun 'wi zie -a 'man be, o -si 'sia 'nan 'o 'ko -a 'kunle. Kō -a -cin a o 'ji 'nan, -a -wulo sre 'e da.

²²En "nyian be, 'fluba 'ci vūnōn nen o 'si Zeruzalem be, o 'nan, -yu -wliidunun tazan nen waa laabo Belzebul be, e ya Zozi -sru. En -yee 'pleble 'a nen e -yūnun -pian "minnun -sru.

²³-A -nan nen Zozi o laabu, en e 'wi tin 'badu 'sia -kōnnen "ji. E 'nan: «Satan 'ka 'kolaman -e 'e 'bō 'fli -pin di. ²⁴-Te 'leglōn 'tu -ji minnun cēn 'e cin man, en o ya -kuli -tannan 'o cin man be, 'leglōn zie, e -wia. ²⁵En -te 'kōn 'tōwli 'le "nen 'nōn 'be ci 'wi 'tōwli zie -a dřenōn oo, "kōnnen zie e -wia. ²⁶-A -tōwli "nen "nyian Satan 'lee -yee -yūnun -le ve -a. "Te -wēē cēn 'e cin man, en o ya -kuli -tannan 'o cin yei "be, "te -yee mingōnnen tre -wi -a -nan 'mōn. ²⁷'Ka -tō 'nan, Satan nen e ya min 'pleble 'a be, min 'ka 'kolaman -e 'e -wla -yee 'kuin -e 'e -yee fenun crin wu, -te ya 'a Satan 'bō -yrle di.

²⁸Maan ve 'cēē 'wi tiglī 'a 'nan, 'wi 'wliidi pēēnōn nen min -a dra be, Bali -kolaman -a 'cēdi -a min le. En "nyian wei -wliidi pēēnōn min -a -fōa Bali le be, Bali -kolaman -a 'cēdi -a min le. ²⁹'Pian 'wi nen Bali lei 'saun -a dra be, min nen e "we "man -wliidi "be, Bali 'ka

-a cēa -a san le 'li "fo "di. 'Wī 'kpa, 'wī 'wliidi zie e -fo -yrō 'li "fo "le ve -a.»

³⁰Minnun nen o 'nan, -yu -wliidi "a Zozi -sru "be, o 'tō 'ji nen e 'wi zie -a 'vī.

-Tī nen Zozi -a "siala 'e dri 'a?

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹Zozi "bu 'lee -a "būnun -ta. O -fu 'o 'tōdi bei, en o min -tu 'pa 'sia 'nan 'e 'ku Zozi laabu. ³²Minnun "kaga "a 'o -nyrandu Zozi "srōn. Waa si -fō. O 'nan -yre 'nan: «'I "bu 'lee 'i "būnun a bei. O 'nan, 'i 'lō!»

³³Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Tūnun 'be ci 'an "bu "a? En -tūnun 'be ci 'an "būnun -a?»

³⁴Zi e 'wi zie -a 'vī be, e minnun nen waa si -fō be, o -nanjēn, en e 'nan: «'Ka 'yio! 'An "bu 'lee 'an "būnun nen 'gu. ³⁵Fe nen maan 'vī zie -yēē ci 'nan, min nen e Bali ci 'sō wī dra be, -yēē ci 'an "bū -a, en -yēē ci 'an "blu "a, en -yēē ci 'an "bu "a.»

4

'Saa 'fōzan man -kōnnen

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹Yī -tu da be, Zozi 'wi "paadi 'sia minnun ji "nyian Galile 'yi man. Minnun a trenan "man "kaga, -yee "wean e -fō -klu -ji 'yi yie da, en e -nyran. Minnun -fu 'o 'sendi 'yi 'plo da. ²-Kōnnen "ji nen e 'wi "kaga paa o 'ji. Yaa 'vī -wle 'nan: ³«'Ka 'yio 'wi 'tu nen 'gu! 'Ka "trōn "tō -yre! Min -tu 'be 'ku 'saa 'fōle. ⁴Zi e ya -a wēēnan be, -a 'wle plōēn 'sran -si man. "Lomannun -ta, waa bli. ⁵-A 'wle -mie -sran puo da, fēnan nen 'trē 'ka "kaga "die -a -nan. E bōdi 'sia tada, kō 'trē 'ka "da "kaga "di. ⁶Zi yide 'bidu 'sia be, en e kaala 'nan, -a "sēin 'ka 'kule -kōbli di -le "wean. ⁷-A 'wle plōēn 'sran fēnan nen -tein -taa "bōle be -a -nan. -Tein zie e 'tu, e blala 'saa man, wa 'a -kolale -sendi -a "da "di, en o kaa. ⁸-A 'wle plōēn 'sran 'trē "yi "da. 'O 'bō, 'o tru, en 'o 'sen "da. -A be -tu 'wle a "man -fuba yaaga. -A be -tu 'wle a "man -fuba 'sheēdu. -A be -tu 'wle a "man -yaa tu. ⁹Min nen 'wi man "trōn "ci -a -wulo -man be, -a san 'e man!»

-Mē "le "wean nen Zozi 'wi tin 'ba -kōnnen "ji?

(Mt 13.10-17; Lk 8.8-10)

¹⁰Be -sru, zi Zozi 'fu 'e 'saza 'o 'vale 'e -srūnōn 'fuda "fli 'lee min -mienun -a be, en waa laabu Zozi 'lō 'nan: «-Kōnnen "nen, yia -fō 'gūē, -a -ci nen 'nōn?» ¹¹-A -nan nen Zozi -a 'vī -wle 'nan: «Kaa 'gūē, 'ka le nen Bali

'yee 'wɪ yɔɔdi nɛn 'e min "paala 'a bɛ -a -ci 'si. 'Pian minnɛn nɛn o 'ka 'an -sru "diɛ, "o 'wɪ pɛɛnɔn maan -kɔnnɛn "ji. ¹²E drɛ zɛ 'nan -e 'o fɛnan -nanjɛn, tɛ wa'a -kɔnnɛn 'yɛ di, ɛn -e 'o 'wɪ man, tɛ wa'a -ci maan di, "tɔgɔ 'o 'fli -nɔn Bali lɛ -e 'bɛ -wee 'wɪ 'wɪdinun fui.»

*Zozi 'saa 'fɔzan man -kɔnnɛn "ci 'vɪ
(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)*

¹³Zozi -a laabv -wɔ 'nan: «-Te ka 'a -kɔnnɛn 'gʋɛ -a -ci manlɛ diɛ, kaa dra 'kɔ -e 'ka pɛɛnɔn -ci man?»

¹⁴-A -nan nɛn yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «'Saa 'fɔzan -kv 'yee 'saa 'fɔlɛ, e ya "lɛ 'nan, min -tv 'bɛ 'ku Bali -lɛ 'wɪ vɪlɛ. ¹⁵'Saa 'wɛ nɛn e -sran -si man bɛ, minnɛn nɛn o Bali -lɛ 'wɪ maan, 'nɛn tɔɔn -e Satan 'lɛ 'ta -a 'si o ji bɛ, -wee 'wɪ nɛn. ¹⁶ɛn 'saa 'wɛ nɛn 'e 'sran puo da bɛ, minnɛn nɛn o Bali -lɛ 'wɪ maan, 'nɛn tɔɔn o "we "man ci "nrɛndɪ -a bɛ, -wee 'wɪ nɛn. ¹⁷Wa'a tʋɛ -e -a "sɛin 'e 'ku -kɔɔbli di. Wa'a 'o "trɔɛn 'tɔala 'ji di. -Te 'wɪ yɪdi 'lɛɛ 'tɛ 'padɪ o da a bɔnan o man Bali -lɛ 'wɪ 'lɛ "wɛan bɛ, tɔɔn -e 'o 'pɛ 'si Bali -lɛ 'wɪ -sru. ¹⁸ɛn 'saa 'wɛ nɛn e -sran fɛnan nɛn -tɛin -taa "bɔlɛ bɛ -a -nan bɛ, minnɛn nɛn o Bali -lɛ 'wɪ maan, o "we "man "bɛ, -wee 'wɪ nɛn. ¹⁹'Pian minnɛn zɛɛ, o -taa 'o 'ci "nrɔndɪ 'sɪlɛ 'trɛda fɛnɛn "kaga "da. Fɛ yɪdi o sɛɛ "paaman. O ya "vale fɛ pɛɛnɔn 'e drɛ 'wee vɛ -a. 'Wɪ zɛɛ -e -si -tɔa Bali wɛi lɔ, -e 'e vɪlɛ 'e 'nyranman 'pa o man di. ²⁰ɛn 'saa 'wɛ nɛn o -sran 'trɛ "yi "da bɛ, minnɛn nɛn o Bali -lɛ 'wɪ maan, o "we "man -e 'o 'ta wɔla "da "bɛ, -wee 'wɪ nɛn. Tɔɔn 'nyranman nɛn Bali wɛi -a 'padɪ 'sɪala o man bɛ, -a "nɛn bɔala -dan. Tɛ o drɛ "lɛ 'nan 'saa nɛn -a bɛ -tɔwli 'wɛ a "man -fuba yaaga, ɛn -a -tɔwli 'wɛ a "man -fuba 'shɛɛdv, ɛn -a -tɔwli 'wɛ a "man -yaa tv bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zʋ.»

*-Kannen man -kɔnnɛn
(Lk 8.16-18)*

²¹"Bɛ -sru ɛn Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «Min 'ka -kannen 'fɔa "nɛn -e 'e yɔɔ -pɔ wɔlu di. -Te 'bɛ "cɛɛ "diɛ, -e 'e yɔɔ nyinɛn "dave wɔlu di. 'Pian waa -tɔala fɛnan 'weɛn da, tɛ minnɛn pɛɛnɔn -a ye. ²²Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, fɛ -tv 'ka 'fo 'e yɔɔdi -trɪlii, -e 'e vɪlɛ 'e bɔla 'ji di. ɛn 'wɪ yɔɔdi -tv "ka -e 'o vɪlɛ 'o man fɛnan 'weɛn da di. ²³Min nɛn 'wɪ man "trɔɛn "ci -a -wɔlo -man bɛ, -a san 'e man!

²⁴'Ka drɛ "yi 'wɪ nɛn ka ci -a mannan 'gʋɛ -a va! Zɪ ka Bali wɛi 'man bɛ, -a da nɛn Bali 'wɪ 'tɔdi "paa "da 'cɛɛ, -e 'e 'ku 'e 'lɛ. ²⁵Kɔɔ

min nɛn e ci -yrɔ "bɛ, -a lɛ nɛn waa "paa "da. 'Pian min nɛn e "ka -yrɔ "diɛ, -a "tiɛnɛn nɛn -yrɔ "bɛ, o -taa -a 'sɪlɛ.»

*Fei fɛ 'wɛ bɔdi da -kɔnnɛn
(Ezai 55.10-11; 1 Ko 3.6-7)*

²⁶ɛn Zozi -a 'vɪ "nyian 'nan: «Bali -lɛ mingɔnnɛn -blɪdi min da bɛ -nyrɛn 'gʋ. E ya "lɛ min -tv 'saa -fɔ 'yɛɛ fei. ²⁷"Bɛ -sru e yi -tɛa "pɛi -man -e 'e 'fɪvɔ bodrun. Yaa dra zɛɛ yi -tvɔv pɛɛnɔn man. 'Pian fɛ nɛn e dra 'lɔɔ -e 'saa nyriɛn 'e bɔ -e 'e trv bɛ, ya'a tɔa di. ²⁸Trɛ -a bɔa 'e 'fli -a. Yaa nyriɛn bɔa 'e 'flin, "bɛ -sru -e 'e 'sɛn "da, -e 'e 'yi mlin. ²⁹-Te -a 'wɛlɛ tran bɛ, tɛ -a -tɛdi 'bɔ. -A -nan nɛn min zɛɛ -e -ko -a -tɛlɛ sren 'a.»

*Fei fɛ 'wɛ 'tv man -kɔnnɛn
(Mt 13.31-35; Lk 13.18-19)*

³⁰ɛn Zozi -a 'vɪ "nyian 'nan: «Bali -lɛ mingɔnnɛn -blɪdi min da bɛ, -mɛ "man "nɛn -kaa -kɔnnɛn? -Kɔnnɛn "cɛn "fɔdi -a nɛn maan -ci vɛ 'cɛɛ? ³¹Maan -kɔnnɛn fei fɛ 'wɛ 'tv man. -A 'wɛlɛ "wɛnnɛn "mlɪan 'trɛda fɛ 'wɛlɛ pɛɛnɔn da. ³²'Pian -tɛ waa -fɔ bɛ, e bɔa -e 'e trv. -A -dan -cia fei sɪnwɛlɛ pɛɛnɔn da. 'E plɛn -tɔa, -e "lomannun 'o "kɔɛ "tɔ -a 'la 'va.»

³³-Kɔnnɛnnun zɛɛ -a "kaga "fɔdi -a bɛ, Zozi Bali -lɛ 'wɪ paa minnɛn ji "lɛ zɪ o -kɔlaman -a -ci mandɪ -a bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʋ. ³⁴-Kɔnnɛn 'saza 'ji nɛn e tin 'ba minnɛn lɛ. 'Pian -tɛ 'o 'vale 'e -srunɔn 'a o -fʋ 'o 'saza bɛ, -e 'e pɛɛnɔn 'ci vɪ -wɛlɛ.

*Zozi fulɔ 'pleblɛ 'tv ta -tɔ
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)*

³⁵Yi -tɔwli 'bɔ zɛɛ -a funninmlɛn nɛn, Zozi -a 'vɪ 'e -srunɔn lɛ 'nan: «-Kaa kv 'yi -sru!»

³⁶O -si -nɔn minnɛn lɛ. -A -nan nɛn o -kɔdi 'sia. -Klv nɛn Zozi ci -ji paan bɛ, -a -ji nɛn e -fʋ ɛn o -kɔdi 'sia. -Klv -miɛnɛn yra o -sru.

³⁷ɛn fulɔ 'pleblɛ 'tv "fɛɛndɪ 'sia. 'Yi 'sendɪ 'sia -klv -ji. 'Sɪɛn vɛ bɛ 'yi "ta -klv faa. ³⁸Tv zɛɛ -a wɔlu bɛ, tɛ Zozi a yi -tenan -klv pɛi 'ji. -A -wɔlo a 'e pladi -sunmɛn da. -A -srunɔn 'a fʋɛ, ɛn o -yrɛ 'nan: «Bali -lɛ 'wɪ "paazan, 'kv 'nan cɛɛn 'nyandi man. "Yie 'man wɪ 'ka 'ji dvɔ?»

³⁹-A -nan nɛn Zozi wɔlan, e paan fulɔ da, ɛn yaa 'vɪ 'yi lɛ 'nan: «'I 'ta -tɔ! 'I 'ta "tral!» 'Nun tɔɔn fulɔ "fɛɛndɪ 'lɛ 'tɔ, ɛn fɛnan -tɔ flu. ⁴⁰Zozi -a laabv -wɔ 'nan: «-Mɛ "klan nɛn kaa wɔ zɛɛ? Ka'a tian yi tɛala 'an da dvɔ?»

⁴¹-A -nan nen "klan -sen o pæenon 'ji, en waa laabudi 'sia 'o cin lo 'nan: «-Mε "su -man min be ci zie? Fulo 'lee 'yi -a wei maan "yi.»

5

Zoji min -tu nen -yv -wliđi "ci -a -sru "be -a beli

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹Zoji 'lee 'e -srunon 'bōla Galile 'yi -sru Geraze 'non 'le 'leglon 'ji. ²Zi Zoji soōnla -klu -ji be, min -tu 'si min wonan zia, en e -ta -a 'le. -Yv -wliđi "a min zie -a -sru. ³Min wonan nen e -nyeanla. Min -tu 'ka 'kolaman -a -yriđi -a di. -Te -bulale baa nen oo, wa'a 'kolaman di. ⁴Waa ceinnun 'lee -a -penun yri -bulale baa 'e 'pa -a "kaga, te yaa "cænnan 'e man. Min -tu 'pleble 'ka 'cia "da 'lōō -e -a -pe 'e 'sō -a pladi -a di. ⁵Bodrun funnin, e -cia "min wonan 'lee ponnun da -paandi -a 'pleble, te 'e 'man 'kōle buuman -kōle -a.

⁶Zi e Zoji 'yi 'kōbli be, e -ta flan -a, en 'e "po soōnla "wlu. ⁷-A -nan nen e paan 'pleble, en yaa 'vi Zoji le 'nan: «Zoji, 'yie -me "wi nen 'an man? Bali nen min ta lou "be, -a -pi nen yia. Bali 'tō 'ji be, te 'i 'te 'pa 'an da di!» ⁸Zoji -a 'vi -yre 'nan, 'e 'si min zie -a -sru, -yee "wæan nen e 'wi zie -a 'vi. ⁹En Zoji -a laabu -yriđi 'nan: «'I 'tō nen 'non?»

E 'nan Zoji le 'nan: «'An 'tō nen -kuli 'pa 'tu, kōō ku ya min 'gūe -a -sru "kaga.» ¹⁰En e toba -fōđi 'sia Zoji le 'nan, te 'e 'o 'pin 'leglon zie -a -ji di.

¹¹Tv zie -a wlu be, te 'sru 'pa 'tu a 'e 'blunan o "sron "pon -tu da. ¹²En -yōnun -a 'vi Zoji le 'nan: «'I yra 'si! 'I 'ku 'pa 'sia 'srunun 'labe o va -e 'ku 'fō o -sru!» ¹³Zoji 'si -nōn -wle. -A -nan nen -yv -wliđinun 'si min zie -a -sru, en o -ku -fōle 'srunun -sru. O flan 'sia pōn 'sean man zia, te o -sean 'yia, en o pæenon kaa. O ya 'sru -kpi "fli.

¹⁴Zi 'sru -sru 'pinnon 'wi zie -a -nan 'yi be, o -te -ji flan -a, en o -ku 'fla 'lee fei -paannun da. 'Wi nen e dre be, waa -nan 'sinan 'pa. Minnun -ku 'wi zie -a -nan yile.

¹⁵Zi o 'bō Zoji man be, en o min nen blōgo -yv "kaga "ci -a -sru "be, -a 'yi. E ya 'e -nyrandi 'e 'ta le sō -a, te -a 'ta 'si. 'Wi zie e o cæen nyen -a. ¹⁶Minnun nen o ci -nan en Zoji min zie -a beli be, 'wi nen e dre be waa -nan 'sinan 'pa -wle. En 'wi nen e 'bō 'srunun

man be, waa -nan 'sinan 'pa "nyian. ¹⁷-A -nan nen o toba -fōđi 'sia Zoji le 'nan, 'e 'si 'wee 'leglon 'ji.

¹⁸Zi Zoji 'ta -fōa "klu -ji be, en min nen yaa beli be, e 'nan Zoji le 'nan: «'I yra si, 'kūe 'ko 'yia!» ¹⁹Zoji 'ka 'wle "man "di. 'Pian 'e 'nan -yre 'nan: «'I 'ku 'yie "kōnnen 'i 'mangulinun va! 'Wi pæenon nen Minsan -a dre 'yie be, 'i 'sinan 'pa -wle! En 'i nyrinda nen e -sen Minsan da be, 'i 'sinan 'pa -wle!» ²⁰Min zie e -ku, en 'wi pæenon nen Zoji -a dre -yre "be, yaa -nan 'sinan 'padi 'sia 'leglon nen, waa laabu 'Fla 'fu be -a -ji. Minnun pæenon nen o 'wi zie -a 'man be, o 'lēbo "fō.

Zoji Zairus 'lu 'lee lt -tu beli

(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹Zoji 'fō -klu -ji, en e 'li 'e da Galile 'e "pa 'ji. Minnun 'o cin 'yi "man "kaga, te e ya tian 'yi 'plo da. ²²-A -nan nen cin yi 'kōn 'tazan -tu nen waa laabo Zairus be, e -ta. Zi e Zoji 'yi be, e -tria "wlu, ²³en e 'nan -yre 'nan: «'I yra 'si! 'I 'pa 'an 'va "nyiađv! 'An 'lu cæen 'e yie 'le wudi man. 'I yra 'si, 'i 'ta 'i 'pe 'pla "da, -e 'e 'beli!»

²⁴En Zoji soōnla -a -sru, te min -a -mean "man -pe pæenon da.

²⁵Min "kaga zie o yei "be, lt -tu a -nan, -ce a "man. -Ce zie e nyen -seanla "man, -a -nan le -fuda "fli 'bō. ²⁶'E yra 'yi -kudi -dōđrō "kaga 'va 'le "wæan, en e 'yee "lala pæenon srē. 'Pian -yee -ce fa 'ka drele "yi "di, te e -ko 'padi -a "da. ²⁷E Zoji 'le 'wi 'man, -yee "wæan e wla min "kaga zie o yei. E pli Zoji man 'e koda zia, en e kle -yee so man. ²⁸Yaa nrōn 'e 'ji nan, -te 'e 'pe kle 'e "tun -yee so man be, 'e "belia. ²⁹'Nun tōōn nyen -srandi "man 'le 'tō, en yaa -kōnnen 'yi 'nan 'e beli.

³⁰Zoji -a -tō 'nan, 'pleble 'tu 'bōla 'e 'ji. -A -nan nen 'e 'man lila minnun da, en yaa laabu 'nan: «-Tie kle 'an 'man so man?»

³¹-A -srunon -a 'vi -yre 'nan: «"Wuol Minnun 'i -mean "man -pe pæenon da be, -e 'i laabu 'nan, -tie kle 'i man?»

³²Zoji 'e yie 'tōđi 'sia 'e man 'nan -e 'e min nen e kle 'e man be -a yu. ³³-A -nan nen lt zie, e -ta nyōōndi -a. Nyen a cæen, kōō 'wi nen e dre -yre "be yaa -tōa 'e 'bō 'a. E "po soōn Zoji 'wlu, en e 'wi pæenon 'vi -yre. ³⁴Zoji 'e 'nan -yre 'nan: «'An 'lu, 'i yi -tera 'an da, -yee "wæan nen 'i beli. 'I 'ku -trōđ! 'Yie -ce 'si 'i man.»

³⁵Zoji 'fu 'wi zie -a tin 'banan, en Zairus -le "kōnnen 'pa 'sianon 'ta -a vile Zairus le

'nan: «'I 'lu 'ka 'va. Te 'i Bali -le 'wɪ "paazan "koe "nyan "nyian dɪ!»

³⁶ Zoi 'wɪ zɪe -a 'man. E 'nan Zairus le 'nan: «Te 'i "klan dɪ! 'I yi -tɛra 'an da!»

³⁷ -A te ya'a 'silea Piri 'lee Zaji 'lee 'e "bu Zan -a dɪe, Zoi 'ka 'wɪle "man -e min pee 'e -sɔɔnla 'o -sru "dɪ. ³⁸ Zi o 'bɔla Zairus -le "kɔnnɛn "bɛ, Zoi min "kaga 'yɪ 'baba 'fɔ o man, te o -wua. ³⁹ E wla 'kuin, en e 'nan -wɪle 'nan: «-Mɛ "le "wean nɛn 'baba 'fɔ 'ka man, te ka -wua? 'Nɛn 'labɛ ya'a 'kale dɪ, 'pian e ya yi -tɛnan.» ⁴⁰ -A -nan nɛn minnun Zoi sɛɛ wɔdɪ 'sia.

En e minnun pɛɛnɔn 'bɔla bei. E 'nɛn "tɪ 'lee -a "bu 'lee 'e -srunɔn yaaga 'sia, en o wla 'kɔn "bu "nɛn 'nɛn 'bɔ cɪ -ji bɛ -a -ji. ⁴¹ Yaa 'kun 'e 'pɛ -man, en yaa 'vɪ 'e wei -ji 'nan: «Talita kumu!» -A -ci nɛn 'nan, lumɔn 'nɛn, maan 'nan 'yie 'nan, 'i 'wluan lou. ⁴² 'Nun tɔɔn lumɔn 'nɛn zɪe e wluan, en e 'ta wɔdɪ 'sia. -A le a -fuda "fli. Zi o 'wɪ zɪe -a -nan 'yɪ bɛ, o 'lebo "fɔ. ⁴³ 'Pian Zoi 'wɪ pla -wɪle o "trɔɛn nyuɔndɪ -a. Yaa 'vɪ -wɪle 'nan, te 'o -nan sɛɛ wɔ min -tɔ le dɪ! En e 'nan: «'Ka fe -nɔn -yɛrɛ!»

6

Nazaretɪ 'nɔn 'ka yi -tɛlɛa Zoi da dɪ

(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

¹ 'Bɛ -sru Zoi 'ku 'e fla Nazaretɪ 'o 'vale 'e -srunɔn 'a. ² 'Flinla "yi da bɛ, en e 'wɪ "paadi 'sia minnun ji cin yɪ 'kuin. Min "kaga "nɛn o -yɛe 'wɪ "paadi 'man bɛ, o 'lebo "fɔ. En waa laabudɪ 'sia 'o cin lɔ 'nan: «Nyin zia nɛn 'wɪ 'labɛ "yɛɛ tranla? -Tɛ 'wɪ 'tɔdɪ zɪe -a -nɔn -yɛrɛ? Yaa dra 'kɔ, en e 'lebo "fɔ winun 'labɛ -a dra? ³ Yiba "nyaanzan "tun "nɛn, en Mari -pɪ nɛn. Zaji 'lee Zee 'lee Zud 'lee Simɔn nun flinzan nɛn. En "nyian bɛ, -a -suannɛn lumɔnnun -nyɛanla -kaa va 'gu.» -Yɛe "wean wa'a wei 'silea 'wɪ 'a dɪ.

⁴ -A -nan nɛn Zoi -a 'vɪ -wɪle 'nan: «Fɛ pɛɛnɔn 'nan bɛ, Bali 'lewei vɪzan 'tɔ a 'e wluandɪ. 'Pian -te e ya 'e 'flanɔn 'lee 'e drunun 'lee 'e 'mangulinun yɛi "bɛ, wa'a siala min -a dɪ.» ⁵ -Te ya'a 'silea -pɛ 'pladɪ -a -cɛ -tɛnɔn -mie da -e 'o 'beli dɛ, Zoi 'ka -kɔlɛle 'lebo "fɔ wɪ pee drɛdɪ -a 'fla zɪe -a da dɪ. ⁶ Yi nɛn wa'a -tɛlɛa Zoi da dɛ, -a 'wɪ -a 'kan 'e 'ciɪla "da. "Bɛ -sru en e -ku 'fla pɛɛnun da, en e 'wɪ paa minnun ji.

Zoi 'e -srunɔn 'fuda "fli 'pa 'sia "flivli
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

⁷ Zoi 'e -srunɔn 'fuda "fli laabu, en e o 'pa 'sia "flivli. E -kɔladɪ -nɔn -wɪle 'nan -e 'o -yɔ -wɪdinun -pin minnun -sru.

⁸ Yaa 'vɪ -wɪle 'nan: «-Te ya'a 'silea "tonyrin -a dɛ, te 'ka 'ta wɔ "man "fe pee 'sia dɪ! Te 'ka 'blɪfɛ 'lee 'pada 'lee "lala 'sia dɪ! ⁹ 'Ka 'manwua "wɔ! Te 'ka 'tralɛ 'sia "fli "dɪ!» ¹⁰ En yaa 'vɪ "nyian -wɪle 'nan: «-Te 'ka 'bɔla 'fla 'tɔ da bɛ, 'ka 'fɔ 'kɔn nɛn, o 'ka laabu 'ji bɛ -a -ji, -trilii -e 'ka 'kɔdɪ 'e bɔ. ¹¹ 'Pian -te ka 'bɔla 'fla, en 'fla zɪe -a da 'nɔn 'ka 'ka 'silea min -a dɛ, en wa'a "trɔɛn "tɔle 'ka wei le dɛ, 'ka 'ku 'ka 'le! "Cɛɛ -kɔ bɛ, 'ka 'cɛin -man fuɔn -koei "trɔa o da 'wɪ pladɪ -a -wɪle. -A -ci -kɔɔndɪ nɛn 'nan 'ka 'pɛ 'si -wee 'wɪ 'ji.»

¹² -A -nan nɛn o -kɔ, en o Bali -le 'wɪ vɪdɪ 'sia minnun lɛ. Waa 'vɪ -wɪle 'nan, 'o 'si 'o drɛ wɪ -wɪdɪ "man -e 'o 'fli -nɔn Bali lɛ. ¹³ O -yɔ -wɪdɪ "kaga "pin minnun -sru. O 'nyrɔn cɪ -cɛ -tɛnɔn "kaga "man, te o "belia.

Min -batize drɛzan Zan -kanan wɪ nɛn 'gu

(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

¹⁴ Mingɔnnɛn Erodɪ Zoi 'le 'wɪ 'man, kɔɔ -a 'tɔ 'wɪdɪ fuɪla "man, te minnun -a ve 'nan: «Min -batize drɛzan Zan 'bɛ wluan -kanɔn 'va. -Yɛe "wean nɛn -kɔladɪ a -yɛɔ en e 'lebo "fɔ winun dra.»

¹⁵ En min plɔɛnnun "o 'vɪ 'nan: «Eli nɛn.»

En min -mienun "o 'vɪ 'nan: «Bali 'lewei vɪzan -tɔ nɛn "le Bali 'lewei vɪnɔn 'li bɛ -wee 'wɪ 'zɔ.»

¹⁶ Zi Erodɪ 'winun zɪe -a 'man bɛ, en e 'nan: «Zan nɛn maan -wulo cɛɛn bɛ, -a 'bɔ nɛn. -Yɛɛ wluan -kanɔn 'va.»

¹⁷ Kɔɔ Erodɪ 'bɛ Zan -tɛ. 'Wɪ nɛn e drɛ 'lɔɔ yaa -tɛ bɛ, -nyrɛn 'gu. Erodɪ 'yɛɛ minnun 'pa 'sia, en 'o -kɔ Zan 'kunlɛ, waa yɪ, en waa -fɔ -pɔ 'kuin. Yaa drɛ zɪe Erodia -le "wean, kɔɔ li zɪe e ya Erodɪ "bu Filipɔ nan -a, en Erodɪ -a 'si "wlu. ¹⁸ 'Wɪ zɪe Zan -a 'lɛ cɛɛn Erodɪ lɛ. Yaa 'vɪ -yɛrɛ 'nan: «-Si 'ka 'i 'lɔ -e 'i "bu nan 'si 'e 'wlu dɪ.» ¹⁹ -A 'wɪ 'nan Erodia man -wɪdɪ. En e Zan -sa 'pla 'nan 'e -tɛa. 'Pian -si nɛn kɔ 'e 'ciɪla "da "bɛ, ya'a tɔa dɪ. ²⁰ Kɔɔ -a -sran Erodɪ 'bɔ "e "klan wo Zan -lɔ. -Yaa -tɔa 'nan, Zan a Bali -le min tigh 'a, -yɛɛ "wean 'e yie -tɔa 'va, "tɔgɔ 'o -tɛ. Erodɪ Zan wei mandɪ ye "yi, 'pian 'wɪ nɛn Erodɪ "e "yɪ -e "e "vɪ Zan lɛ bɛ, ya'a tɔa dɪ.

²¹ Zi Erodɪ -ya le 'lɛ sɔɔ yi 'bɔ bɛ, en Erodia -si nɛn kɔ 'e 'ciɪla "da -e 'e Zan -tɛ bɛ -a 'yɪ. Yi zɪe -a da bɛ, Erodɪ min -dandannun 'lee 'yɛɛ 'sounjanun tanɔn 'lee Galile min

cejenun laabu 'nan, 'o 'ta "fedi dre 'e 'va.
²² En Erodi 'lu 'ku "dre 'tanle o 'le. Erodi 'lee 'yee minnun pænon 'ci 'so 'e 'ciula "da.

-A -nan nen Erodi -a 'vı -yræ 'nan: «Fæ nen i ci "va be, 'i laabu 'an 'lõ, maan -noan 'yie!»

²³ En Erodi -tõ 'e wei da -a vidi -a 'nan: «-Te 'men mingonnen tre va nen i ci be, maan 'fiv 'tu -noan 'yie.»

²⁴ En nõnbe zıe e 'bõla, e -kv -a laabule 'e "bv 'lõ 'nan: «-Mæ "fæ nen 'an laabu -yrõ?»

-A "bv "e -yræ 'nan: «Min -batize drezan Zan -wulo nen, 'i laabu -yrõ!»

²⁵ -A -nan nen e 'li 'e da "nyiandu mingonnen Erodi -va, en yaa 'vı -yræ 'nan: «Min -batize drezan Zan -wulo va nen an ci. 'I -non 'men -naagu "pledi da!»

²⁶ Zi Erodi 'wı zıe -a 'man be, -a ta dre 'trõdrõ. 'Pian e -tõ 'e wei da minnun nen o -ta "fedi da be o yie man, -yee "wean ya'a -kõlale -a vidi -a -ceje di. ²⁷ -A -nan nen e 'sounja -tv 'pa 'sia 'nan, 'e 'ku Zan -wulo 'cæn. 'Sounja zıe e -kv -pu 'kuin, en e Zan -wulo cæn. ²⁸ E -ta -a "pledi da, en yaa -non nõnbe 'bõ le. En nõnbe zıe yaa -non 'e "bv 'le. ²⁹ Zi Zan -srunon 'wı zıe -a 'man be, en o -kv -a -kadı 'silea. O -kv -a wule.

Zozi -blfæ -non min -kpi 'soolu le
 (Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Zan 6.1-13)

³⁰ Minnun nen Zozi o 'pa 'sia paan be, o -ta. 'Wı pænon nen waa dre be, 'lee 'wı nen waa paa minnun ji be, waa 'sinan 'pa Zozi le.

³¹ En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «-Kaa 'si fe 'gve -a -nan! -Kaa kv fenan nen e ci flu be -a -nan, -e -kaa 'flinla "wænon!» Fæ nen e 'wı zıe -a 'vı be, -yæe ci 'nan, minnun nen o -ko 'lee minnun nen o -taa "be, o ya "kaga "bv -le "wean, wa'a 'o 'wulo -da ye -e 'o fæ -bli di.

³² -A -nan nen Zozi 'lee 'e -srunon -fõ -klv -ji 'o 'saza, en o -kvdı 'sia fenan nen e ci flu be -a -nan. ³³ Minnun o -kvan 'yı. En 'wı zıe min "kaga -a 'man. -Yee "wean o 'si 'fla pænon da, en o -trõa o 'le flan -a fe zıe -a -nan. ³⁴ Zi Zozi sõnla -klv -ji be, e min "kaga zıe 'o 'yı o 'sendi. O nyrinda -sen "da, kõ e o 'yı "le 'nan 'blanun nen o -sru "pinzan "ka "dæ, -wee 'wı 'zv. -A -nan nen e 'wı "kaga "paadı 'sia o ji.

³⁵ Zi funnimlan "ta "paala be, en Zozi -srunon pli "man. O 'nan -yræ 'nan: «-Pei "ta taan, en min 'ka 'nyeanla 'gu du. ³⁶ -Yee "wean 'i vı minnun le 'nan, 'o 'kv fei -paannun 'lee 'flanun nen -kaa "srõn 'gve -a da -e 'o 'wee -blufenun 'lõ, 'o -bli!»

³⁷ En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «'Ka 'blfæ -non -wle 'ka 'bõ 'a!»

-A -nan nen waa laabu Zozi 'lõ 'nan: «Kva dra kõ -e 'kv 'blfæ -non -wle? I ya "vale 'nan 'kv 'kv minnun "kaga 'labe o -blfæ 'lõ yi yaa "fli "da 'nyranman "lala -a?»

³⁸ En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «'Kpõun wea nen 'ka 'lõ? 'Ka 'kv -a -nanjen!»

Waa laabu 'o cin lõ, en o -yræ 'nan: «'Kpõun 'soolu 'lee põ "fli "nen 'kv 'lõ.»

³⁹ Bæ -sru en Zozi -a 'vı 'e -srunon le 'nan, 'o min pænon 'nyran "tra 'e 'kule -a, 'e 'kule -a. ⁴⁰ En minnun -nyran 'e 'kule -a, 'e 'kule -a. -A 'kule -mie bõa min -yaa tv, en -a 'kule -mie bõa min -fuba 'soolu.

⁴¹ -A -nan nen Zozi 'kpõun 'soolu 'lee põ "fli zıe -a 'si, 'e yra -tõ laji, en e Bali muo "fõ. E 'kpõunnun ta cæn, en yaa -non 'e -srunon le 'nan, 'o -pli "minnun man. E põ "fli pli "nyian minnun pænon man. ⁴² Min pænon fe bli, o 'kan. ⁴³ 'Kpõun ponennun 'lee põnun nen o -fv be, -a -srunon -a -sen saannæn -fuda "fli 'ji, yaa 'fa. ⁴⁴ Minnun nen o 'kpõun bli be, -klõnmõn a 'o va -kpi 'soolu.

Zozi 'ta 'wv 'yı yie da

(Mt 14.22-33; Zan 6.16-21)

⁴⁵ Bæ -sru en Zozi 'tõ 'e -srunon man 'nan, 'o 'fõ -klv -ji -e 'o 'trõa 'e 'le Bezaida fla 'yı -sru. E -fõla "da 'nan -e 'e 'si -non minnun le, te o -ko -wee "kõnnæn. ⁴⁶ Zi o pænon cæn 'kudi man be, en e -kv Bali trv 'bale põn -tv da.

⁴⁷ -Pei 'tan, en -klv "e 'bõ 'wv 'yı yei, te Zozi a tian 'e 'twõli "tra. ⁴⁸ Zozi -a 'yı 'nan, 'e -srunon a 'o yra ynan -klv -fõdı -a, kõ fulõ "fæenman e -taa "o da zia. -Pei -man, mannen tedæ -a be, en e -kula o -sru 'ta wvdi -a 'yı yie da. E "ta -cia "o da. ⁴⁹ -A -nan nen waa 'yı, te e ya 'ta wõnan 'yı yie da. -Wee 'ji "le 'nan min lei nen, en o -paandı 'sia. ⁵⁰ Waa 'yı 'o pænon, en nyan -sen o ji.

'Pian Zozi -a 'vı -wle 'nan: «'Ka -põan 'kun! Te 'ka "klan di! 'An 'bõ nen.» ⁵¹ -A -nan nen e -fõ o va -klv -ji. 'Nun tõõn fulõ 'ta 'tõ. 'Wı zıe e 'o plo 'fõ 'e 'ciula "da. ⁵² 'Lebo "fõ wı nen Zozi -a dre 'kpõun -a be, wa'a -ci manle di. -Wee -ci mandı a -kõbli -le "wean.

Zozi -cæ -tænõn beli Jenezaret

(Mt 14.34-36)

⁵³ Zi o 'yı cæn be, o 'bõla Jenezaret. ⁵⁴ O sõnla -klv -ji, 'nun tõõn minnun Zozi -kõnnæn 'yı. ⁵⁵ O ci fe pænon 'nan -a vidi -a minnun le. -A -nan nen minnun -tadı 'sia -cæ -tænõn 'a "se "ji, fenan nen waa 'man 'nan

e ya be -a -nan. ⁵⁶ Fenan pɛnɔn nen e 'bɔ be, -te e ya 'fla "wɛnnɛn da -a oo, -te e ya 'fla -dan da -a oo, -te fei -paan "da "nɛn oo, minnɔn -taa "cɛ -tɛnɔn -a -guada. O toba -foa Zozi le 'nan, 'e 'yee sɔ 'lɛbo 'fɛndaa 'tɔv -e -cɛ -tɛnɔn 'o klɛ "man. -Cɛ -tɛnɔn pɛnɔn nen o klɛ "man "bɛ, o beli.

7

Zuif 'nɔn kluda wɔ
(Mt 15.1-9; Lk 11.37-41)

¹ Yi -tɔ da bɛ, Farizɛn 'nɔn 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn -miɛnɔn 'si Zeruzalɛm, ɛn o -ta Zozi 'va. ² Waa 'yɔ 'nan -a -srɔnɔn plɔɛn fɛ bli, te wa'a 'o 'pɛ -man "foelɛ "le zɔ o tranun -a 'vɔ 'nan 'o drɛ bɛ -yee 'wɔ 'zɔ dɛ.

³ Zuif 'nɔn nen Farizɛn 'nɔn 'a bɛ, 'lee Zuif 'nɔn pɛnɔn bɛ, -te wa'a 'o 'pɛ -man "foelɛ "le zɔ o tranun -a 'vɔ 'nan 'o drɛ bɛ -yee 'wɔ 'zɔ dɛ, wa'a fɛ ble dɛ. ⁴ ɛn -tɛ o 'si 'fleji bɛ, -te wa'a 'o -srulɛ "le zɔ o tranun -a 'vɔ 'nan 'o drɛ bɛ -yee 'wɔ 'zɔ dɛ, wa'a fɛ ble dɛ. O kluda wɔ "kaga plɔɛn a "nyian. E ya 'yɔ 'mlin 'kulɛnɛnnɔn -ci "foedɔ da, ɛn e ya -pɔnɔn 'lee -daganun -ci "foedɔ da, [ɛn e ya nyinnan "davenun -srudɔ da.]

⁵ -Yee "wɛan Farizɛn 'nɔn 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn 'a laabu Zozi 'lɔ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nen, 'i -srɔnɔn 'ka 'wɔ nen -kaa tranun -a 'vɔ 'nan -kaa drɛ bɛ -a dra dɔ? 'Pian wa'a 'o 'pɛ -man dra 'saun Bali 'le 'vaa -e 'o fɛ -blɔ.»

⁶ -A -nan nen Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «Wei 'flivli 'nɔn! 'Wɔ nen Bali 'lewei vɔzan Ezai -a cɛn -tɛ 'ka man bɛ, 'wɔ 'kpa nen, kɔɔ yaa 'vɔ 'nan:

«Bali "e 'nan:
Minnun 'labɛ,
waan 'tɔ "yɔ "ve 'o 'le lou,
'pian o jinun bɛ,
o ya 'o 'sidɔ 'an man -kɔɔbli.

⁷ -Wee 'an 'sudɔ bɛ -a "nɛn "ka "dɔ.
Kɔɔ -pɛinun nen blamin a -tɔ bɛ,
-a 'bɔ nen waa "paaman minnɔn ji
'nan -yɛɛ cɔ Bali -le -si -a.»

⁸ ɛn Zozi -a 'vɔ -wɛ 'nan: «'Ka "trɔɛn 'si Bali -le -pɛi -va, ɛn ka -sɔɔnla 'ka tranun kluda wɔ -sru. ⁹ 'Ka 'ci a 'e 'cɛndɔ. Ka Bali -le -pɛi tuw 'ka 'pɛla koda, ɛn ka lea 'ka tranun kluda wɔ man.

¹⁰ 'Wɔ nen yaa -kɔɔnman bɛ -nyren 'gɔ. E ya 'e 'cɛn -tɛdɔ 'nan:
'I yie 'nan 'i "tɔ 'lee 'i "bɔ "man!
ɛn "nyian 'nan:
'Min nen,
'e wei 'pla 'e "tɔ "man,

-te 'bɛ "cɛɛ dɛɛ,
'e "bɔ "man bɛ,

'o san -tɛ!>
-Pɛi zɛ Bali 'bɛ -nɔn Moizi lɛ, ¹¹ 'pian kaa "paaman minnɔn ji 'nan, -si a 'e 'nɔndɔ min lɛ -e 'e vɔ 'e "tɔ 'lee 'e 'bɔ "lɛ 'nan: «Ma'an 'kɔlaman -e 'an 'pa 'ka 'va dɔ. "Lala nen kɔ "an -nɔn 'cɛɛ bɛ, maan drɛ Kɔɔban -a. -A -ci nen 'nan, maan -nɔn Bali lɛ.» ¹² 'Cɛɛ 'wɔ "paadɔ zɛɛ -e -si -tɔa -yɔɔ -e 'e 'pa 'e "tɔ 'lee 'e 'bɔ 'va. ¹³ Zɔ ka Bali wei klu -sɛanla 'ji 'ka tranun kluda wɔ -a zɛɛ. ɛn 'wɔ zɛɛ -a -tuwli "nen kaa dra 'wɔ "kaga "ji.»

-Mɛ "fɛ "bɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ?
(Mt 15.10-20)

¹⁴ 'Bɛ -sru ɛn Zozi min "kaga laabu "nyian, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka "trɔɛn "tɔ 'an wei lɛ -e 'ka 'wɔ 'gɔɔ -a -ci man 'kpa. ¹⁵ Fɛ nen e "sia bei, -e 'e -wɛla "min ji bɛ, ya'a min "tri 'tɔa Bali 'lɛ dɔ. 'Pian fɛ nen e "sia min ji -e 'e bɔla bei "bɛ, -yɛɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ. ¹⁶ [Min nen 'wɔ man "trɔɛn "ci -a -wulo -man bɛ, -a san 'e man!]>

¹⁷ Zozi 'si min "kaga yɛi, ɛn e wɛla 'kuin. -A -nan nen -a -srɔnɔn 'a laabu -yɔɔ 'nan, 'e -kɔɔnɛn "nɛn yaa -fɔ bɛ -a -ci vɔ 'wɛlɔ! ¹⁸ ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka 'bɔ "nyian, ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'wɔ zɛɛ -a -ci man duv? Fɛ nen e -wɛlamlan min ji bɛ, ya'a min "tri 'tɔa Bali 'lɛ dɔ. Ka'a tɔa zɔ duv? ¹⁹ Kɔɔ ya'a 'wɛlamlan min souba ji dɔ, 'pian e -ko min -pɔan 'ji. "Bɛ -sru -e min 'e 'kɔ -fɔ -a lua.»

'Wɔ zɛɛ -a vidɔ -a nen Zozi -a kɔɔn 'nan, -blɛfɛ -tɔ 'ka min "tri -tɔa Bali 'lɛ dɔ.

²⁰ ɛn Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Fɛ nen, e "sia min ji bɛ, -yɛɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ. ²¹ Kɔɔ blamin souba 'ji nen ci "nrɔndɔ -wɛlɔdɔ pɛnɔn "sia. -Kɔɔnɛn -wɛɛdɔ "kaga 'lee lɔ -wɛɛdɔ "kaga "a -tɔ, ɛn crin wudɔ a -tɔ, ɛn min -tɛdɔ a -tɔ, ²² ɛn min nan -wɛɛdɔ 'lee min -sran -wɛɛdɔ a -tɔ, ɛn "lala yɔdɔ "yɔ "bɔɔ "a -tɔ, ɛn nyannen dɛdɔ a -tɔ, ɛn -dawli dɛdɔ a -tɔ, ɛn fɛ -blɔdɔ 'lee -wɛn mlindɔ -e 'e 'ciula "da "bɛ e ya -tɔ, ɛn man budɔ a -tɔ, ɛn 'wɛdɔ min man -wɛlɔdɔ "a -tɔ, ɛn fli dɛdɔ -dandan a -tɔ, ɛn -blɔ 'tandɔ a -tɔ. ²³ 'Wɔ 'wɛlɔdɔ pɛnɔn zɛɛ, o "sia min ji, ɛn -wɛɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ.»

-Pɛn lɔ -tɔ yɔ -tɛra Zozi da
(Mt 15.21-24)

²⁴ Zozi 'si fɛ zɛɛ -a -nan, ɛn e -kɔ Tɔr 'fla 'srɔn Fenizi 'lɛglɔn 'ji. E wɛla 'kɔn 'tɔ -ji. E 'ka "vale 'nan, minnɔn 'o -tɔ 'nan e ya -nan

di. 'Pian ya'a -kolale drēdi -a di. ²⁵ Lumōn -tu a 'fla zīe -a da. -Yv -wliđi "a -a 'lu -sru. 'Nun tōon e Zozi 'le 'wī 'man, en e -ta 'va, en 'e "po sōonla "wlu. ²⁶ -A -nan nen e toba -fō -yrē 'nan, 'e 'yu -wliđi "pin 'e 'lu -sru. Lī 'bō zīe Zuif lī "cēe di, e "sia Siri Fenizi 'lēglōn 'ji.

²⁷ En Zozi -a 'vī -yrē 'nan: «I nannannun 'tu 'o fē -blī 'o 'kan 'lō! E 'ka 'wī 'yi, -e min 'e nannannun -lō 'kpōun 'si 'e -nōn -plennun lē di.»

²⁸ En yaa 'vī Zozi lē 'nan: «'Wī tiglī nen, yia 'vī, 'an 'san. 'Pian nannannun 'nean plōen nen e -seanla bē, -plennun nen 'tablo wlu bē, waa -ble.»

²⁹ En Zozi -a 'vī -yrē 'nan: «Yia 'vī fenyian. 'I 'kv, -yv -wliđi 'si 'yie 'nen -sru!»

³⁰ -A -nan nen lī zīe e 'lī 'e da 'yee "kōnnen. E 'bō 'yee 'nen man 'e nyinnandi -saa da, te -yv -wliđi 'si -a -sru.

*Zozi bobo -tv beli
(Mt 15.29-31)*

³¹ "Bē -sru en Zozi 'si 'lēglōn nen Tir 'fla "srōn "bē -a -ji. E ciła Sidōn, en e -kv 'lēglōn nen waa laabo 'Fla 'fu bē -a da Galile 'yi man.

³² -A -nan nen minnun -ta bobo -tv -a Zozi lē, en o toba -fō -yrē 'nan, 'e 'pē 'pla "da, -e 'e 'beli.

³³ Zozi -cezan zīe -a 'si minnun "srōn "kogo, en e -kv -a -kōobli fō. E 'pē 'wle 'wv -a "trōen 'ji, en e 'le 'yi 'si, yaa kle -a nren man. ³⁴ -A -nan nen 'e yie -tō laji, e flin -vēe, en yaa 'vī -yrē 'e wei -ji 'nan: «Efata!» -A -ci nen 'nan, 'i 'le 'so! ³⁵ 'Nun tōon -a "trōen 'le 'sv, en -a nren flu. -A -nan nen e 'wīđi 'sia tiglī.

³⁶ Zozi 'wī 'pla minnun lē 'nan, te 'o -nan wī vī minnun lē di! E 'wī "paala -wle te yaa "paala, 'pian 'bē 'nan nen minnun -a fuimlan "man "bv. ³⁷ Min pēenōn 'lebo "fō 'e 'ciła "da, te waa ve 'nan: «'Wī pēenōn nen yaa dra bē, e ya 'yi. Yaa drē en "trōen "winōn "trōen 'le 'sv, en yaa drē en bobonun nren baa flu.»

8

*Zozi -blife -nōn min -kpi sinjen lē
(Mt 15.32-34)*

¹ Tv zīe -a man nen, min "kaga 'o cin 'yi "nyian Zozi man. En zī o -blife "ka -e 'o -blī diē, -a -nan nen yaa 'vī 'e -srunon lē 'nan: ² «Minnun 'labe, o nyrinda -sean 'an da. Kōo yi yaaga nen 'gv, te o ya 'an "srōn, en -blife -tv 'ka -wlv "di. ³ -Te an o 'lī 'o da 'o 'ci lē dra

-a bē, o man -taa tōale -sia. En "nyian bē, o -mienun 'sinan a -kōobli.»

⁴ -A -srunon -a 'vī -yrē 'nan: «Nyin zia nen min -blife ye -e 'e -nōn -wle fenan nen min 'ka 'nyeanla 'gv diē -a -nan?»

⁵ En Zozi -a laabu -wlv 'nan: «'Kpōun a 'ka 'lō wea?»

O 'nan -yrē 'nan: «E ya 'sōravli.»

⁶ Tōon e 'nan minnun "kaga zīe -wle 'nan, 'o -nyran "tra. E 'kpōun 'sōravli zīe -a 'si, e Bali muo "fō, en yaa "nen jēen. Yaa -nōn 'e -srunon lē 'nan, 'o -pli "o man. En waa pli o man. ⁷ Pō "wenwennen -mie a "nyian -wlv "tiennōn. Zozi Bali muo "fō, en yaa 'vī 'e -srunon lē 'nan: «'Ka -pli "nyian o man!» ⁸ Minnun pēenōn -a blī, o 'kan. En -a ponennun nen o -fō bē, waa tre 'e cin man, e saannēn 'fa 'sōravli. ⁹ Minnun nen waa blī bē o "nen bōa -kpi sinjen. "Bē -sru en Zozi -si -nōn -wle 'nan 'o 'lī 'o da 'o flā. ¹⁰ En Zozi 'lee 'e -srunon -fō -klv -ji. O -kv 'trē nen, waa laabo Damanuta bē -a da.

*Farizen 'nōn 'ka Zozi 'le 'wī 'ci manlē di
(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)*

¹¹ Farizen 'nōn 'ta, en o -sa -fōđi 'sia Zozi 'va. -A man -tandi -le "wean, waa laabu -yrō 'nan, -te -yee -kōladi 'sia Bali va bē, e 'lebo "fō wī -tv drē laji. ¹² Zozi flin -vēe, en e 'nan -wle 'nan: «-Mē "le "wean nen 'ka -naagunōn, 'lebo "fō wī nen kaa -wēeman? Maan ve 'cēe 'wī tiglī 'a 'nan, wa'a 'lebo "fō wī -tv -kōonman 'ka -naagunōn lē di.» ¹³ -A -nan nen e 'si o va, e -fō -klv -ji, en e -kv 'yi -sru.

*Zozi -srunon 'ka Zozi 'le 'wī 'ci manlē di
(Mt 16.5-12)*

¹⁴ Zozi -srunon 'ci 'san 'kpōun siadi man. 'Kpōun -towli "nen -wlv "klv -ji. ¹⁵ En Zozi 'wī pladi 'sia -wle. Yaa 'vī 'nan: «'Ka yie 'tō 'ka 'fli -va! Erodī 'lee Farizen 'nōn 'le 'mannyan 'le "wean nen maan ve zīe.»

¹⁶ -A -nan nen -a -srunon -a vīđi 'sia 'o cin yei 'nan, 'kpōun nen e 'ka -kaa 'lō diē, -yee "wean nen e 'wī zīe -a 'vī.

¹⁷ Zozi 'wī zīe -a -kōnnen 'yi, en yaa 'vī -wle 'nan: «-Mē "wean nen kaa ve 'nan, 'kpōun -le "wean nen an 'wī zīe -a 'vī? Ka'a tian 'wī 'ci manlē dvv? En ka'a 'wī 'paala 'ka 'ka 'ji dvv? -Mē "le "wean 'cee 'wī mandī 'le 'wv? ¹⁸ 'Ka yie nen "ji "bē, fenan yivē "cēe dvv? 'Ka "trōen "nen 'ka 'wulo -fan bē, 'wī manvē "cēe dvv? 'Wī 'cin 'ka 'fōala 'ka 'ji dvv? ¹⁹ Tv nen an 'kpōun 'soolu -pliman min

-kpi 'soolu man -e 'o 'kan be, 'kpoun ponen nen, e -fu be, e saannen 'fa wea?»

O -yre 'nan: «-Fuda "fli.»

²⁰En Zozi 'a laabu "nyian 'nan: «Tu nen an 'kpoun 'saravli -pliman min -kpi sinjen man -e 'o 'kan be, 'kpoun ponen nen, e -fu be, e saannen 'fa wea?»

O -yre 'nan: «'Saravli.»

²¹Zozi 'e -wle 'nan: «-Te 'be a zie, -me "le 'wean ka'a tian 'w' 'ci manle di?»

Zozi yie 'wizan -tu beli Bezaida

²²Zozi 'lee 'e -srunon 'bala Bezaida, en minnun -ta yie 'wizan -tu -a -yre. O toba -fo Zozi le 'nan 'e kle "man. ²³-A -nan nen Zozi yie 'wizan zie, -a 'kun 'e 'pe -man, en e -ku -a 'fla lunen. E 'le 'yi 'pa -a yie da, en e 'pe 'pla min zie -a da. "Be -sru en yaa laabu -yru 'nan: «'I fe -tu ye?»

²⁴E fenan -nanjen, en e 'nan: «An minnun ye. E dra "le 'nan yibanun 'be ci 'ta wunan.»

²⁵En Zozi 'e 'pe 'pla "nyian -a yie da. -A -nan nen min zie e fenan 'yi 'wein, e beli.

²⁶Zozi -a 'li 'e da 'e fla 'w' pladi -a -yre. Yaa 'v' -yre 'nan: «'I 'ku 'i 'mangulinun va, 'pian te 'i 'ciula Bezaida 'fla yei "di!»

Min nen Zozi ci -a be Pieri -a 'v'

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷Zozi 'lee 'e -srunon a -kunan 'flanun nen Sezare Filipu 'sron "be -a da. O ya -sia, en e 'w' 'gve -a laabu 'e -srunon 'lo. Yaa laabu 'nan: «Minnun "o 'nan, -ti nen 'maan?»

²⁸En o 'nan -yre 'nan: «Min -mienun "o 'v' 'nan, min -batize drezan Zan nen 'yia. En min plænnun "o 'v' 'nan, Bali 'lewei vizan Eli nen 'li be -nyren 'yia. En min -mienun "o 'v' 'nan, Bali 'lewei vunon nen 'li be, -a -tu nen 'yia.»

²⁹En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «Kaa "nun, "ka 'v' 'nan, -ti nen 'maan?»

Pieri "e -yre 'nan: «I ya Crizi nen Bali -a 'pa 'sia -e 'e minnun 'si 'w' 'ji be -a.»

³⁰En Zozi 'o 'trænen nyuon 'w' pladi -a -wle 'nan, te 'o 'yee 'w' v' min le "fo "di.

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandi -kanon 'va w' 'v'

(Mt 16.21-23; Lk 9.22)

³¹"Be -sru en Zozi 'w' "paadi 'sia 'e -srunon 'ji. Yaa vidi 'sia -wle 'nan: «Yra yidi "kaga "ta -daa "bøle 'an 'bø Blamin -pi man. Min cejenun 'lee Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vunon -taa 'an drele 'o 'pela koda. Waan -tea. 'Pian -a yi yaagazan da be, -e 'an 'wluan -kanon 'va.»

³²E 'w' zie -a 'v' -wle 'wein. -A -nan nen Pieri Zozi laabu 'o "fli yei, en e 'w' 'pla Zozi le. E -yre 'nan: «Te 'i 'w' zie -a v' "fo "di!»

³³Zozi 'e 'man lila, 'e -srunon 'nanjen, en e 'w' 'pla Pieri le 'klagla. Yaa 'v' -yre 'nan: «Satan, 'i 'si 'an "sron "kogo! 'W' nen 'i 'ci "nrønman "da "be, -a 'bø "cæe Bali -a nrøn 'e 'ji di. 'Pian 'yie ci "nrøn di a blamin -le ve da.»

Zozi -sru 'ta wudi

(Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

³⁴-A -nan nen Zozi minnun pænon 'lee 'e -srunon laabu 'e "sron. En e 'nan -wle 'nan: «-Te min nen e ya "vale 'e 'ta wula 'an -sru "be, 'e 'bli 'si 'e 'fli da, en 'e 'w' yra yidi man, en 'e 'w' 'kad' man yiba "plan da 'vaa, -e 'e -sron la 'an -sru. ³⁵Min oo min nen e ya 'e 'ladi 'yee 'træda da be, -yee 'træda -taa 'sile -yru. 'Pian min nen 'e 'pe 'si -yee 'træda da "fo, en yaa -non 'men 'an yidi 'yi 'lee Bali -le 'w' 'nonnon yidi 'yi "le "wean be, Bali -le 'belidi dra -a san -le ve -a. ³⁶-Te min 'træda fe pænon 'yi, en 'belidi 'si -yru "be, -a -trøn nen -me "a? E 'ka "fo "di. ³⁷Koo ya 'a 'kolaman -e 'e 'belidi zie -a ta pan wu 'e 'lo fe -tu -a di. ³⁸-Naagunon 'o 'fli cæen Bali man, en o ya 'w' 'wlidi "kaga "drænan. Min nen, yra -a -te o 'le -a vidi -a 'nan 'e ya 'an -sruzan 'a be, -te 'be "cæe di, 'men 'w' vidi -wle yra -a -te be, Blamin -pi -yee ve yra -tea "nyian tu nen e -taa "man "be -a man. E -taa 'e "ti "le 'te 'san 'lee 'e "ti "le 'pasianon 'le 'te 'san da.»

9

¹En Zozi -a 'le 'sran -a vidi -a 'nan: «Maan ve 'cæe 'w' tigli 'a 'nan, 'ka pænon nen 'an 'le 'gve, ka 'a 'cæan -kaadi man 'vaa -e 'ka y' 'nan Bali mingonnen -blidi 'sia 'yee 'plæle 'a di.»

Zozi -srunon yaaga Zozi 'y' 'yee 'te 'san wlu

(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

²Yi 'shædv "be -sru Zozi Pieri 'lee Zaji 'lee Zan 'saza 'sia, en e -ku waa pon loulou "tu da. -A -nan nen -a 'køle lila o yie man. ³-A man sonun dre 'fuvu 'yryry. Min -tu "ka 'træda 'gv -e 'e -a suman fe 'fuvu dre di. ⁴En o Eli 'lee Moizi 'y' Zozi "sron te o ya -see "wunan waa.

⁵-A -nan nen Pieri -a 'v' Zozi le 'nan: «'Ku 'san, e ya 'w' 'yi "a -e -kaa -fu fe 'gve -a -nan. Ku segle pannen yaaga -toa. -A -tu a 'yie ve -a, -a -tu a Moizi -le ve -a, en -a -tu

a Eli -le ve -a.»⁶ Pieri 'wɪ zɪe -a vɪ 'e lei -sru, kɔɔ nyen o cɛɛn.

⁷ En "lolu -koei "trɔa o da. -A -nan nen wei -tu wu "lolu -koei zɪe -a va. Yaa 'vɪ 'nan: «'An 'pɪ nen, e 'sɔ 'men tigɪ be, -nyren "be. 'Ka "trɔɛn "to -a wei le!»

⁸ 'Nun tɔɔn "wɛɛ vɪnan 'o yɪe 'to 'o "srɔn "be, te o Zozi 'tɔwɪɪ "ye 'e 'tɔdi.

⁹ Zɪ o pɔn -sɔɔndɪ "jɪ 'sia be, en Zozi 'wɪ pladɪ 'sia -wɛ. Yaa 'vɪ 'nan: «-Te Blamin -pɪ 'ka tɪan 'wunɛa -kanɔn 'va dɪe, 'wɪ nen kaa -nan 'yɪ 'gɔɛ, te 'ka -nan sɛɛ wɔ min -tu lɛ "fo "dɪ!»¹⁰ O 'wɪ zɪe -a 'man "yɪ. 'Pian waa laabudɪ 'sia 'o cin yei 'nan: «Wluandu -kanɔn 'va be, -a -ci nen 'nɔn?»

¹¹ En -a -srɔnɔn -a laabu -yrɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen Bali -le 'fluba 'ci vɪnɔn -a 'vɪ 'nan, Eli 'be -taa 'e 'flin 'vaa -e min nen Bali 'si "va "be 'e 'ta?»

¹² Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «-Wee tin a 'nɔnɔn, Eli 'be -taa 'e 'flin, -e 'e 'wɪ pɛɛnɔn drɛ 'e "pa 'jɪ. 'Pian e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ "nyɪan 'nan, Blamin -pɪ 'e yra ye "kaga, en minnun -a dra 'o 'pɛla koda. -Mɛ "le "wean nen e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ zɪe?

¹³ Maan vɪ 'cɛɛ 'nan, Eli -ta 'va, en minnun 'ka 'a 'sɪɛa min -a dɪ. 'Wɪ nen o cɪ "va "be, waa drɛ -yrɛ. 'Wɪ nen e 'bɔ "man zɪe, e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ 'e 'cɛn 'nan 'e dra.»

Zozi -yv -wɪdɪ "pin 'nen 'tu -sru
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

¹⁴ Zɪ Zozi 'lee 'e -srɔnɔn yaaga zɪe, o "ta bɔa -a -srɔnɔn plɛɛn nen o -fu pɔn wɪu be o man be, en o min "kaga 'yɪ, te waa -srɔnɔn 'bɔ 'si -fɔ. Bali -le 'fluba 'ci vɪnɔn a o yei, te o -sa -fɔa 'o 'vale -a -srɔnɔn 'bɔ 'a. ¹⁵ Zɪ minnun zɪe o Zozi 'yɪ be, o drɛ kɪgɪɪ, en o -kɔ "va "flan -a 'nan -e 'o 'tɔ bu.

¹⁶ -A -nan nen Zozi -a laabu 'e -srɔnɔn 'lɔ 'nan: «-Mɛ "sa nen, ka cɪ -a -fɔnan 'ka 'vale waa?»

¹⁷ En min -tu -a 'vɪ Zozi lɛ minnun yei 'nan: «Bali -le 'wɪ 'paazan, an -ta 'men 'nen 'a 'yɪe. -Yv -wɪdɪ "a -a -sru, ya'a 'kolaman 'wɪdɪ -a dɪ. ¹⁸ -Te e -ta "da "be, yaa -tɪala "tra, te -a 'le -pɔɛ bɔa, te e 'shɛ ta -ble, -e 'e 'tɔ -jei. Maan 'vɪ 'i -srɔnɔn lɛ 'nan, 'o 'yv -wɪdɪ zɪe -a -pin -a -sru. 'Pian 'o 'pɛ 'ka 'sɔɛ -a drɛdɪ -a dɪ.»

¹⁹ En Zozi -a 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «-Naagɔnɔn, 'cee yɪ -teradɪ Bali da "ka "dɪ. Tu wɛa nen 'an drɛ "nyɪan 'ka 'va, 'vaa -e 'ka yɪ

-tera 'an da? 'An drɛ "nyɪan 'cɛɛ 'kɔ? 'Ka 'ta 'nen 'bɔ 'a 'men!»

²⁰ -A -nan nen o -kɔ -a -yrɛ. Zɪ -yv -wɪdɪ Zozi 'yɪ be, 'nun tɔɔn e 'nen zɪe -a nyɔɔn 'plɛɛɛ, en e -tria. E kɔɔladɪ 'sia, te -a 'le -pɔɛ bɔa.

²¹ Zozi -a laabu -a "tɪ 'lɔ 'nan: «Tu "cɛn "man nen, e drɛdɪ 'sia -yrɛ?»

-A "tɪ "e -yrɛ 'nan: «E drɛdɪ 'sia -yrɛ -a "wɛnnɛn da. ²² -Yv -wɪdɪ -a -tria 'e 'pa -a "kaga. Tu -mie 'bɔ be, yaa -fɔ 'tea, en tu -mie 'bɔ be, yaa -tɛ 'yɪa. Yaa dra zɪe 'nan -e 'e 'ka -le "wean. 'I yra 'si, -te i -kolaman 'wɪ 'tu drɛdɪ -a be, 'kɔ nyɪnda 'e 'sen 'i da, -e 'i 'pa 'kɔ 'va!»

²³ Zozi "e -yrɛ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen yɪa 'vɪ 'nan, -te an -kolaman? Min nen, e yɪ -tɛala Bali da be, -a -pɛ "sɔa 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ -a.»

²⁴ 'Nun tɔɔn en 'nen "tɪ -a 'vɪ 'plɛɛɛ 'nan: «'An yɪ -tɛala Bali da, 'pɪan 'i 'pa 'an 'va -e 'men yɪ -teradɪ Bali da 'e 'pa "da.»

²⁵ Zɪ Zozi -a 'yɪ 'nan, minnun a -tanan "kaga "be, en yaa 'vɪ -yv -wɪdɪ "le yra 'tɔndɔn 'a 'nan: «-Yv -wɪdɪ "nen e 'nen 'gɔɛ -a dra bobo -a be, 'i 'si -a -sru! Te 'i 'ta "nyɪan -a -sru "fo "dɪ!»

²⁶ -Yv -wɪdɪ 'bɔ -paandɪ 'sia, en e 'nen 'bɔ nyɔɔn 'plɛɛɛ, -a -nan nen e 'si -a -sru. 'Nɛn 'bɔ yra flu "le min -kadɪ -le 'wɪ 'zɔ. En min "kaga -a vidɪ 'sia 'nan: «E -ka.»²⁷ 'Pian Zozi -a 'kun 'e 'pɛ -ɛuan, yaa wɪuan, en e -tɔ lou.

²⁸ "Be -sru en Zozi 'kɔ "kɔnnɛn. -A -nan nen -a -srɔnɔn -a laabu -yrɔ 'o 'saza yei 'nan: «-Mɛ "le "wean nen, kɔ'a -kolalɛ -yv -wɪdɪ zɪe -a -pɪndɪ -a dɪ?»

²⁹ En Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «-Yv -wɪdɪnɔn nen "le 'nan -yv -wɪdɪ 'labɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ be, -te ya'a 'sɪɛa Bali trɔ 'badɪ -a dɪe, min 'ka 'kolaman o -pɪndɪ min -sru "dɪ.»

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va
'wɪ 'vɪ "nyɪan

(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

³⁰ Zozi 'lee 'e -srɔnɔn 'si fɛ zɪe -a -nan, en o -kɔdɪ 'sia 'nan -e 'o Galɪɛ 'cɛn. 'Pian Zozi 'ka "vale minnun 'o -kɔnnɛn 'yɪ 'nan 'e 'bɔ nen dɪ. ³¹ Kɔɔ e ya 'wɪ "paanan 'e -srɔnɔn 'jɪ. -A -nan nen 'wɪ nen e -taa "bɔɛ 'man "be, yaa -ci 'vɪ -wɛ. E 'nan: «Minnun "ta -daa Blamin -pɪ -nɔnɛ minnun lɛ -e 'o -tɛ. -A yɪ yaagazan da nen e wuanla -kanɔn 'va.»

³² 'Pian -a -srɔnɔn 'ka 'wɪ zɪe -a -ci man lɛ dɪ, en -a -ci laabudɪ o -tɛa "klan -a.

-Tɪe ci Zozi -sruzan -dan a?
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

³³Zozi 'lee 'e -srunon 'bɔla Kapanamo. Zi o ya "kɔnnen "be, en Zozi -a laabu -wɔ 'nan: «Mɛ "sa nen, kaa -fɔa paan 'sia?» ³⁴'Pian 'o 'ta -sɛn. Kɔɔ -te o ya -sia be, o -sa -fɔ 'o cin yei 'nan, -tɪe ci o yei Zozi -sruzan -dan a?

³⁵-A -nan nen Zozi 'nyran, en 'e -srunon 'fuda "fli laabu. E 'nan -wɛ 'nan: «Min nen, e ci "vale 'e dra 'an -sruzan -dan a be, 'e 'fli 'pla min pɛɛnɔn 'wlu 'nan -e 'e o 'sul»

³⁶-A -nan nen Zozi 'nen "wennen 'tu 'si, en yaa -tɔ o 'le. Yaa 'si, yaa -fɔ 'e man, en e 'nan -wɛ 'nan: ³⁷«Min oo min nen e min nen "le 'nen "wennen 'zu 'gv -a 'kun tɪgl 'men "wean be, te 'an 'bɔ nen, yaan 'kun tɪgl. En min nen yaan 'kun tɪgl be, 'an 'tuwli "cɛɛ yaa 'kun tɪgl di, 'pian min nen, yaan 'pa 'sia 'treda be, te -a san nen yaa 'kun tɪgl.»

Min -tv -yv -wɔlɔdi "pin minnun -sru
(Lk 9.49-50)

³⁸Zan -a 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, kv min -tv 'yɪ, te e -yv -wɔlɔdi -pian "minnun -sru 'i 'tɔ da. En kua 'vɪ -yrɛ 'nan, te 'e drɛ di, kɔɔ ya'a 'ta 'wɔla 'i -sru "le 'kue 'wɪ 'zv di.»

³⁹En Zozi 'e 'nan: «Te 'ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ di! Kɔɔ min -tv "ka -e 'e 'lɛbo "fɔ wɪ drɛ 'an 'tɔ da, "be -sru -e 'e 'wɪ 'an man -wɔlɔdi "di. ⁴⁰En min nen, -a pei 'ka 'e 'padɪ -kaa man diɛ, te e ya -kaa -sru. ⁴¹Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min oo min nen e 'yi 'kulɛnɛn 'tu -non 'cɛɛ, 'nan 'ka ya Crizi -le vɛ -a -le "wean be, e -taa 'yee -kopa yɪlɛ.»

'Ka drɛ "yi -e 'ka vɪlɛ 'ka 'si Zozi -sru "di!
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴²«Minnun nen o yi -tɛala 'an da "le nannannun -le 'wɪ 'zv be, min oo min nen yaa drɛ en -a -tuwli "cɛ 'si 'an -sru "be, -a "yi mlin -e 'o 'kɔlɛbu -dan -fɔ -a 'klan -e 'o -fɔ jemie -va. ⁴³-Te 'i 'pɛ 'be -maan i 'wɪ 'wɔlɔdi "dra be, 'i 'cɛn 'i man! Kɔɔ -te i wɪ 'i 'pɛ -tuwli "a 'belidi nen ya'a 'nyaan diɛ -a va be, 'be "yi mlin -kɔdɪ 'tɛ 'va te 'i 'pɛ a "fli "be -a da. 'Tɛ zɪɛ ya'a 'driman 'li "fo "di. ⁴⁴['Wɪ 'kpa, fɛ zɪɛ -a -nan 'tɛ 'ka 'driman 'li "fo "di, en min -le yra yɪdɪ 'leda "ka "di.] ⁴⁵-Te 'i 'cɛin 'be -maan i 'wɪ 'wɔlɔdi "dra be, 'i 'cɛn 'i man! Kɔɔ -te i wɪ 'i 'cɛin -tuwli "a 'belidi nen ya'a 'nyaan diɛ -a va be, 'be "yi mlin -kɔdɪ 'tɛ 'va te 'i 'cɛin a "fli "be -a da. ⁴⁶['Wɪ 'kpa, fɛ zɪɛ -a -nan 'tɛ 'ka 'driman 'li "fo "di, en min -le yra yɪdɪ 'leda "ka "di.]

⁴⁷En -te 'i yɪɛ 'be -maan i 'wɪ 'wɔlɔdi "dra be, 'i 'si "ji! Kɔɔ -te i -wɪ 'i yɪɛ -tuwli "a Bali -le mingɔnnɛn trɛ da be, 'be "yi mlin -kɔdɪ 'tɛ 'va te 'i yɪɛ a "fli "be -a da. ⁴⁸'Wɪ 'kpa, fɛ zɪɛ -a -nan 'tɛ 'ka 'driman 'li "fo "di, en min -le yra yɪdɪ 'leda "ka "di.

⁴⁹Fɛ nen maan 'vɪ zɪɛ -yɛɛ ci 'nan, Bali -pan wɪ -tɔdɔ pɛɛnɔn be, o -wɛ -fɔa "man. -A -tuwli "nen "nyian 'cɛɛ vɛ -a, 'tɛ -taa 'ka 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'nanjɛnɛ.

⁵⁰'Wɪ 'kpa, -wɛ a fɛ "yi "a. 'Pian -te -wɛ 'nɔnnɔn 'si "man "be, -mɛ "a nen waa dra "nyian 'nɔnnɔn? E "ka "fo "di. "Le zɪ -wɛ fɛ dra 'nɔnnɔn be, 'ka 'bɔ "nyian 'ka 'nɔnnɔn 'e 'kɔn 'ka cin man, -e 'ka yei 'e 'fɔ -trɔɔ.»

10

Zozi 'wɪ tin 'ba lɪ bɔladɪ da
(Mt 19.1-9; Lk 16.18)

¹"Be -sru Zozi 'si Galile, en e -kv Zude 'lɛglɔn 'fɔvɪ nen Zudan 'yi -sru "be -a -ji. En minnun o cin 'yɪ "man "nyian "kaga, -a -nan nen e 'wɪ "paadɪ 'sia o ji "le zɪ yaa dra 'e 'cɛn be -yee 'wɪ 'zv.

²Farizen 'nɔn -mie pli "man. O 'wɪ laabu -yrɔ -a wei 'kundɪ -le "wean. Waa laabu -yrɔ 'nan: «-Cɛɛ -pei -tɔ wɪ -a -si -nɔn 'nan min 'e nan bɔla?»

³En Zozi -a laabu -wɔ 'nan: «-Mɛ "wɪ nen Moizi -a crɛn -te -pei 'fluba 'ji 'nan 'ka drɛ?»

⁴Waa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Moizi -a -si -nɔn 'kɔɛ 'nan, -te min "ta 'e nan bɔala be, 'e lɪ bɔla 'fluba drɛ -e 'e 'nɔn -yrɛ 'vaa -e 'e bɔla.»

⁵Zozi 'e -wɛ 'nan: «'Ka "trɔɛn "a "yuyuu, -yee "wean nen Moizi -pei zɪɛ -a -tɔ 'cɛɛ.

⁶'Pian zɪ Bali fɛ pɛɛnɔn drɛ be, en e -klɔnnɔn drɛ 'o 'vale lumɔn -a. ⁷-Yee "wean -klɔnnɔn 'sia 'e "tɪ 'lee 'e "bɔ "srɔn, -e 'e lɛa 'e nan man. ⁸-A -nan nen o 'flinɔn dra min -tuwli "a. Wa'a 'kɔan "nyian min "fli "a di, 'pian o drɛ min -tuwli "a. ⁹-Yee "wean -si 'ka 'e 'nɔndɪ blamin 'le 'nan fɛ nen Bali -a 'pa 'e cin man be, 'e 'cɛn 'e cin man di.»

¹⁰Zɪ o 'bɔla "kɔnnɛn "be, en -a -srunon "nyian "o 'wɪ laabu -yrɔ 'wɪ zɪɛ -a da. ¹¹En yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Min oo min nen 'e nan 'bɔla, en e lɪ pee 'pa be, te e 'wɪ 'wɔlɔdi drɛ 'e nan 'tɔdɪ -a en e lɪ pee wɛɛ. ¹²-A -tuwli "nen "nyian, -te lumɔn 'si 'e 'sran wɪ, en e -kɔnnɛn pee 'pa be, te e 'wɪ 'wɔlɔdi drɛ 'e 'sran 'tɔdɪ -a en e -kɔnnɛn pee wɛɛ.»

Zozi -fɛa 'vɪ nannannun man
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

¹³ Minnun -ta nannannun -a Zozi le 'nan -e 'e kle o man. 'Pian Zozi -srunon 'si -tò -wlo. ¹⁴ Zi Zozi 'wì zìe -a -nan 'yì bē, e 'nan 'man, en yaa 'vì 'e -srunon le 'nan: «'Ka nannannun 'twì 'o 'ta 'an 'va! Te 'ka 'si -tò -wlo "dù! Koo minnun nen "le -wee 'wì 'zù bē, Bali -le mingonnen trē a -wee vē -a. ¹⁵ Maan ve 'cēe 'wì tiglì 'a 'nan, minnun nen wa'a 'wìle "man "le zì nannannun -le 'wì 'zù -e Bali -le mingonnen -bli o da dē, wa'a 'wlamlan -yee mingonnen trēda dī.»¹⁶ -A -nan nen e o 'si, en e -fō 'e man. 'E 'pē 'plā o da -tudu, te e -fēa ve o man.

Fezan -tv -le 'wt

(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Zi Zozi 'si 'sia bē, tōon min -tv -ta -a 'lē flān -a, en 'e "pō sōon "wlu. Yaa 'vì Zozi le 'nan: «Bali -le 'wì "paazan tiglì, maan dra 'kō, -e 'belidì nen ya'a 'nyāan dē, "an "yì?»

¹⁸ En Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «-Mē "le "wean nen, yian laabo min tiglì? -Te ya'a 'sileā Bali -towlì "a dē, min -tv "ka tiglì dī. ¹⁹ I Bali -le -pēi -tō wunon -tōa. Te 'i drē min -tezan -a dī! Te 'i min nan -wēe "dī! Te 'i crin wu dī! Te 'i 'wlu 'sen min man dī! Te 'i min ta -bli dī! 'I yie 'e 'nan 'i "tì 'lēe 'i "bō "man!»

²⁰ E Zozi le 'nan: «Bali -le 'wì "paazan, -pēi pēenon zìe, an 'ta wōladì 'sia "da 'an "wennen da.»

²¹ Zozi -a -nanjēen tēin, yaa 'yì "yì, en e -yrē 'nan: «'Yie 'wì 'fū -towlì -yēe klì 'i man. 'I 'kū, fēnun nen 'i 'lō bē, 'i 'tan, -e 'i man "lala -pli 'yale -tēnōn man! -Te yia drē zìe, 'i yifē -taa "kōlē laji. "Bē -sru en 'i -sōōnla 'an -sru!»

²² 'Pian zì e 'wì zìe -a 'man bē, e -sì 'sia, te -a ta -trōdro, kōō -a yufē a "kaga.

²³ -A -nan nen Zozi 'e -srunon 'nanjēen 'e "srōn, en yaa 'vì -wlē 'nan: «Minnun nen, 'trēda fēnun cī -wlo "bē, e ya 'pleble -e 'o drē Bali -le mingonnen trēdave -a.»

²⁴ 'Wì zìe yaa -srunon 'ci baa 'jì, en Zozi -a 'vì -wlē "nyian 'nan: «'Mēn 'nēnnun, e ya 'pleble -e min 'e drē Bali -le mingonnen trēdave -a. ²⁵ Min nen e ya fezan -a bē, -e 'e drē Bali -le mingonnen trēdave -a bē, e ya "man 'pleble 'wli dī. Kōō 'vaa -e 'wì zìe 'e drē bē, te -wì -dan nen waa laabo shamo bē, e cī 'mēnzren -yrē jì.»

²⁶ -A -nan nen -a -srunon 'ci baa 'jì "mēn 'e ciula "da, en waa vidì 'sia 'o cin le 'nan: «-Te 'bē a zìe, -tīc -kōlaman 'sidì -a 'wì 'jì "mēn?»

²⁷ Zozi o -nanjēen tēin, en e 'nan -wlē 'nan: «Min 'ka 'kōlaman -e 'e 'fì 'si 'wì 'jì dī, 'pian Bali 'bē -kōlaman -a drēdì -a. Kōō Bali -kōlaman 'wì pēenon drēdì -a.»

²⁸ En Pieri -a 'vì -yrē 'nan: «Kuv "nun? Ku 'si fē pēenon -sru, en ku sōōnla 'i -sru.»

²⁹ Zozi -a 'vì -yrē 'nan: «Maan ve 'cēe 'wì tiglì 'a 'nan, min oo min nen e 'si 'yēe 'kōn, 'lēe 'e "bōunun, 'lēe 'e "blunun, 'lēe 'e "bō, 'lēe 'e "tì, 'lēe 'yēe 'nēnnun, 'lēe 'yēe feinun -sru 'mēn "wean 'lēe Bali -le 'wì 'nōnnōn 'le "wean bē, ³⁰ min zìe, e fē pēenon zìe -a yē 'e 'pa -a -yaa tv 'trēda. Yaa yē 'kōnnun -a, en yaa yē "bōunun -a, en yaa yē "blunun -a, en yaa yē "bōunun -a, en yaa yē 'nēnnun -a, en yaa yē feinun -a. Minnun -tē "paa "da, 'pian yaa yē. "Bē -sru tv -fōla "da jì bē, 'belidì nen, ya'a 'nyāan dē, e dra -yēe vē -a. ³¹ Minnun nen o -trōa 'si 'lē bē, o "kaga -taa "fōlea "da, en minnun nen o -fōla "da "bē, o "kaga -taa "drele -sì 'lēnōn 'a.»

Zozi 'e 'kanan 'lēe 'e wluandì -kanōn 'va wì 'pa yaagazan 'vì

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Zozi 'lēe 'e -srunon a -kōnan Zeruzalem, en Zozi nen 'si 'lē. -Kudì Zeruzalem "klan -a -srunon 'fuda "fì 'bō 'tēdì 'sia, en minnun nen o -sru "bē, nyēn a "nyian -wee 'jì. Zozi 'e -srunon 'fuda "fì laabu 'o 'saza, en 'wì nen e "ta -daa "bōlē "man "bē yaa vidì 'sia -wlē. E 'nan: ³³ «-Kaa "ta -ko Zeruzalem. -Te -kaa 'bōla 'nan nun bē, minnun Blamin -pī -nōan Bali -pannōn 'tanōn 'lēe 'fluba 'ci vūnōn lē. O tin -tēa "da 'nan 'e 'ka. Waa -nōan "minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dē -wlē. ³⁴ Minnun zìe, waa sēe wo, 'o 'le 'yì -sēan -a yra, waa -sōan -ngble -a, en waa -tēa. 'Pian -a yì yaagazan da bē, -e 'e 'wluān -kanōn 'va.»

Zaji 'lēe 'e "bōvì Zan fē -tv -sì laabu Zozi 'lō

(Mt 20.20-28)

³⁵ Zebede -pī Zaji 'lēe 'e "bōvì Zan pli Zozi man. O -yrē 'nan: «Bali -le 'wì "paazan, ku ya "vale 'wì nen ku "ta -a laabo 'i 'lō 'gūe, 'i drē 'kūe.»

³⁶ En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Mē 'va nen, ka cī?»

³⁷ O 'nan -yrē 'nan: «-Te i mingonnen -blidì 'sia bē, 'i 'wì "man -e 'kū -nyran 'i "srōn! Min -tv -kōan 'i 'pē "yì "da, -e min -tv 'e 'kōn 'i 'pē bō da.»

³⁸ Zozi "e -wlē 'nan: «'Wì nen ka cī -a laabunan bē, ka'a 'ci toa dī. 'Wì yudì nen

e "ta -daa "bøle 'an man be, 'ka 'wulo "søa "wlu? En 'tē nen o "ta -daa -a 'pale 'an da be, 'ka 'wulo "søa "wlu?»

³⁹ O -yrē 'nan: «-Inyan, 'ku 'wulo "søa "wlu.»

En Zozi "e -wle 'nan: «'Wī tighl nen, 'wi yidi nen e "ta -daa "bøle 'an man be, e bōa "nyian "cee "man. En 'tē nen minnun "ta -daa -a 'pale 'an da be, waa "paa "nyian "cee "da. ⁴⁰ 'Pian -nyrandi 'an 'pē "yi 'lee 'an 'pē bu da be, 'an 'bō "cēē -si -nōan "min le di. Minnun nen Bali -a pla o 'tō man be -wee ve 'be ci -a.»

⁴¹ Zozi -srunon 'fu nen o -fu be, zi o 'wi zie -a 'man be, en 'bli 'fō o ji Zaji 'lee Zan man. ⁴² -A -nan nen Zozi o pēnon laabu, en e 'nan -wle 'nan: «Kaa -tōa 'nan, min tanon 'le min pladi 'be ci -sa wi -a. En minnun nen o ci min -dandannun -a be, -wēē -va -ble minnun da. ⁴³ 'Pian te 'wi zie -nyren 'e 'kōn 'ka yei "di. Min oo min nen e ya "vale 'e dra min -dan a 'ka yei "be, 'e 'fli 'pla min pēnon 'wlu o 'sudi -a! ⁴⁴ En min oo min nen e ya "vale 'e dra 'ka 'tazan -a be, 'e 'fli dre 'ka pēnon 'le nōan -a! ⁴⁵ 'Wī 'towli zie -a 'bō nen Blamin -pi -a dre. Ya'a 'tale 'nan -e minnun 'o 'su di, 'pian e -ta 'nan -e 'e minnun 'su. En e -ta 'nan -e 'e 'ka -e min "kaga 'o 'su Satan -le 'plēble 'lō.»

Zozi Batime yie 'le 'su
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ Zozi 'lee 'e -srunon ciula Zeriko, te o "ta -ko Zeruzalem. "Wēē 'si Zeriko be, minnun "kaga sōnla o -sru. Time -pi Batime yra 'e -nyrandi -si man, te e fēnun tru "baa -a yie a 'e 'widit -le "wean. ⁴⁷ Zi yaa 'man 'nan, Zozi nen 'e "sia Nazareti be, e ya ciunan be, en e -paandi 'sia 'nan: «Minsan, David kluda min, 'yian nyrinda 'si!»

⁴⁸ En minnun paan "da 'nan 'e 'lēbo 'pla da. 'Pian e paan "nyian 'kpa 'plēble 'nan: «Minsan, David kluda min, 'yian nyrinda 'si!»

⁴⁹ -A -nan nen Zozi 'tō, en e 'nan: «'Ka vi -yrē 'nan, 'e 'ta 'gul!»

Waa 'vi Batime le 'nan: «'I -pōan 'kun! E 'nan, 'i 'lu!» ⁵⁰ Tōn e 'yee so 'si 'e da, e wluan lou -blu, en e -ku Zozi 'va.

⁵¹ Zozi "e -yrē 'nan: «-Mē "nen i ya "vale 'nan 'an dre 'yie?»

En yie 'wizan -a 'vi -yrē 'nan: «'An 'san, an ya "vale 'yian yie 'le 'su!»

⁵² En Zozi "e -yrē 'nan: «'I 'ku! 'Yie yi -teradi 'an da 'i beli.» 'Nun tōn Batime yie 'le 'su, en e -sōnla Zozi -sru.

11

Zozi 'bōla Zeruzalem

(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Zan 12.12-16)

¹ Zozi 'lee 'e -srunon a -plinan Zeruzalem. O 'bō 'flanun nen o o laabo Befaze 'lee Betani be -a "srōn. 'Flanun zie o ya Olivie pōn man. En Zozi 'e -srunon "fli 'pa 'sia 'o 'lē. Yaa 'vi -wle 'nan: ² «'Ka 'ku 'fla nen, 'ka 'lē be -a da! -Te ka 'bōla 'nan nun be, ka -aflumun planen ye 'e 'baa -tōdi. Min 'ka tian 'fōle "da "di. 'Ka baa 'sv -e 'ka 'ta -a 'men 'gu! ³ -Te min -tu -a laabu 'ka 'lō 'nan, -mē "nen kaa dra -yrē "be, 'ka vi -yrē 'nan: «Minsan 'e 'nan, -aflumun 'wi a 'e man. 'Pian e -taa "a -naagu.»

⁴ O -ku, en o 'bō -aflumun planen man 'e 'baa -tōdi 'kōn 'tu -kpein "man bei -si man. En waa baa 'sv. ⁵ -A -nan nen minnun nen o ci -nan be, o -mienun -a laabu -wlo 'nan: «-Mē "nen kaa dra? -Mē "le "wean nen kaa baa 'su?» ⁶ 'Wī nen Zozi -a 'vi -wle "be, -a 'bō nen waa 'vi -wle. En minnun o 'tvi, waa dre. ⁷ O -ku -aflumun planen zie -a Zozi le. O 'wee sonun paala -a koda, en e -nyran "da. ⁸ Minnun "kaga 'wee sōnun paala -a 'lē. En min -mienun yiba "pēnennun cēen, en waa 'pla -a 'lē. ⁹ Minnun nen Zozi 'lē be, 'lee minnun nen o -sru "be, o pladi 'sia -a vidit -a 'nan:

«-Feavea o! -Feavea o,
Bali -le -fēa 'e 'kōn min nen
Minsan -a 'pa 'sia be -a man!
¹⁰ Bali -le -fēa
'e 'kōn mingōnnen -blidi nen,
e "ta -daa "be -a man!
'Ku tra David -le mingōnnen -blidi nen.
Bali 'tō 'e dre -dan laji lou!»

¹¹ Zi Zozi wala Zeruzalem zie. En e -ku Bali -pan 'kuin 'nan -e 'e fe pēnon -nanjen. Zi -pei "ta taan "be, en e 'bōla, e -ku Betani 'o 'vale 'e -srunon 'fuda "fli "a.

Yiba "tu nen ya 'a 'baa die Zozi 'e wei 'pla "man

(Mt 21.18-19)

¹² Tu cēen en Zozi 'si Betani 'o 'vale 'e -srunon 'a. "Wēē -ta -sia be, en dra Zozi 'tēdi 'sia. ¹³ -A -nan nen e fijie yiba "tu 'yi -kōobli te -a 'la a "da. En Zozi 'ku -a -nanjenle 'nan -te -a 'blv a "maan? Zi e 'bō yiba zie -a wlu be, -a 'la 'saza nen yaa 'yi "da. Kōō fijie ba tu "cēē di. ¹⁴ En Zozi -a 'vi yiba zie -yrē 'nan:

«Te min -tu 'e 'i 'blv -bli 'li "fo "d!» -A -srunon 'wı zıe -a 'man.

Zozi fenun -tannon 'pin Bali -pan 'kuin (Mt 21.10-17; Lk 19.45-48; Zan 2.13-16)

¹⁵ «Be -sru o 'bola Zeruzalem, en Zozi wla Bali -pan 'kuin. Minnun nen o ci Bali -pan fenun -tannan, 'lee minnun nen o ci -a 'lonan be, e o -pindi 'sia. E "lala ta -fōonon 'le 'tablonun, 'lee -plablo -tannon 'le peinnun fuila "man. ¹⁶ En ya'a min -tu 'tuile -e 'e 'ciu fe -tu -a Bali -pan 'kuin di. ¹⁷ Zozi 'wı 'pla -wle. E 'nan: «E ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Bali 'e 'nan:

«Men 'kōn -kōan 'tredanōn pēēnōn 'le Bali tru 'ba 'kōn 'a.»

'Pian kaa dre crin wōnan -a.»

¹⁸ Zi Bali -pannon 'tanōn 'lee 'fluba 'ci vūnōn 'wı zıe -a 'man be, en o Zozi 'man -weedi 'sia 'nan -e 'o -te. Kōo nyen o 'cendi 'sia, -yee 'wı "paadi nen e ya 'sōnan minnun pēēnōn le be, -yee "wean.

¹⁹ Zi funnin 'pla be, en Zozi 'lee 'e -srunon 'si Zeruzalem.

Yiba "nen Zozi 'e wei 'pla "man "be e -ka (Mt 21.20-22)

²⁰ Tu cēēn en Zozi 'lee 'e -srunon lidi 'sia 'o da "nyian Zeruzalem. O fijie yiba zıe -a 'yı, te e -ka e 'bō 'e "sein "man. ²¹ Tōōn 'wı nen Zozi -a 'vı fijie yiba zıe -a man be, -a -cin -tō Pieri ji. En yaa 'vı Zozi le 'nan: «Bali -le 'wı "paazan, "i 'yio! Fijie yiba "nen 'i wei 'pla "man "be, e -ka.»

²² En Zozi -a 'vı 'e -srunon le 'nan: «Ka yi -tera Bali da! ²³ Maan ve 'cēē 'wı tıglı 'a 'nan, -te min -tu -a 'vı pan 'labe -yre 'nan: «I 'sura 'gυ, 'i 'ku -te jemie -va,» en min zıe ya'a 'e 'ci -fōōle di, 'pian e yi -tera "da 'nan Bali -a 'le sōōman 'yre be, e dra. ²⁴ -Yee "wean maan ve 'cēē 'nan, fe pēēnōn nen kaa laabo Bali 'lō te ka ya Bali tru 'banan be, 'ka yi -tera "da 'nan kaa 'yı 'va, tōōn kaa ye! ²⁵ En -te ka "ta Bali tru "baa, te min -tu man wı a 'ka 'ji be, 'ka 'cē -yre! 'Ka dre zıe -e 'ka "ti "nen laji lou "be, 'wunun nen kaa dre -yre "wlıdı "be, 'e 'ce 'cēē. ²⁶ ['Pian -te ka'a min man wı cēa diē, 'ka "ti "nen laji lou "be, 'wunun nen kaa dre -yre "wlıdı "be, ya'a "nyian "e cēa 'cēē di.]]

Zozi 'le -koladı "sia nyin zia?

(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

²⁷ «Be -sru Zozi 'lee 'e -srunon 'bola "nyian Zeruzalem. En Zozi 'ciđı 'sia Bali -pan 'kuin. -A -nan nen Bali -pannon 'tanōn 'lee

'fluba 'ci vūnōn 'lee min cejenun pli "man. ²⁸ Waa laabu -yrō 'nan: «-Koladı "cen "a nen i 'wunun zıe -a dre? En -tıē -si -nōn 'yie?»

²⁹ En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «An 'bō "nyian an "ta 'wı 'tuwli "cē laabo 'ka 'lō. -Te kaa -sru 'vı 'men be, -koladı nen an 'wunun zıe -a dre 'a be, maan -ci "sia 'cēē. ³⁰ -Tıē Zan 'pa 'sia 'nan 'e 'ta min -batize dre? Minnun "be 'pa 'sia, -baa Bali 'be 'pa 'sia? 'Ka vı 'men!»

³¹ -A -nan nen waa vıdı 'sia 'o cin yei 'nan: «-Te -kaa 'vı 'nan: «Bali 'be 'pa 'sia be, e -taa -a laabule -kaa 'lō 'nan: «-Mē "le "wean nen ka'a yi -teala 'wı nen Zan -a 'vı be -a da di?, ³² En -te -kaa 'vı 'nan: «Minnun 'be 'pa 'sia be, minnun pēēnōn -taa 'wunleā -kaa man.» Zuif 'nōn 'tanōn zıe, "klan a o ji, kōō minnun pēēnōn Zan "siala Bali 'lewei vızan -a.

³³ -Yee "wean nen waa 'vı Zozi le 'nan: «Kv'a san tōa di.»

En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «An 'bō "nyian min nen e -si -nōn 'men en an 'wunun zıe -a dre be, ma'an 've 'cēē di.»

12

Zozi -kōnnen "fō rēzen fei 'panōn man (Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Zozi 'wı tin 'badı 'sia -wle -kōnnen "ji. Yaa 'vı -wle 'nan: «Min -tu 'be 'yee rēzen fei 'pa, e -klōn 'bu "man, e rēzen 'blūnan dre, en e fe -tu dre, min -tōa "da -e 'e fei 'bō ta 'pin. "Be -sru e fei zıe -a -pēba 'wı minnun lō 'nan 'o 'nyranman 'pa "da, te o 'yee ve -nōan. Yaa dre zıe, en e -kv 'leglōn 'pee -ji. ² Zi rēzen nan tu 'bō be, en min zıe 'e 'suzan 'tu 'pa 'sia minnun nen o 'nyranman "paa -yee rēzen fei be o va, 'nan 'nyranman nen waa 'pa be 'o 'yee ve -nōn. ³ 'Pian waa 'suzan zıe -a 'kun, waa -sōn, en waa 'li 'e da 'e 'lō 'a 'e "tun. ⁴ "Be -sru en e 'suzan 'pee 'pa 'sia "nyian o va. Wēē 'kun, wēē 'sōn 'e 'wulo -man, wēē srōn. ⁵ Yaa yaagazan 'pa 'sia, en wēē 'te. "Be -sru min "kaga "le ve dre "nyian zı, waa -mienun -sōn, en waa -mienun tēē.

⁶ Min -tuwli "nen, e -fō fei san zıe -yrō "be, -yēē cı -a 'bō 'pı -tuwli "nen, e 'sō -yre tıglı be -a. Yaa 'pa 'sia fei 'panōn zıe o va 'e -fōla "da. Yaa 'vı 'e 'ji 'nan, o -taa 'yra -tele 'e 'pı man.

⁷ 'Pian fei 'panōn -a 'vı 'o cin le 'nan: «Min 'labe -yēē 'e "ti -zia -ble. -Kaa -te, -e -zia zıe 'e dre -cēē ve -a.» ⁸ -A -nan nen waa 'kun, waa -te, en waa -kadı tuw fei lunen -klōn -sru.

⁹Wɪ zɪe -a -ji bɛ, -mɛ "wɪ nɛn fei san -taa -a drele? Maan ve 'cɛɛ 'nan, e -taa -e 'e 'yee fei 'panon zɪe o -tɛɛ, -e 'e 'yee rɛzɛn fei 'bɔ 'nɔn min peenun lɛ. ¹⁰Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji bɛ, ka'a ta vɪlɛ dʊv? Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

<-Kɔlɛ nɛn 'kɔn 'tɔnɔn -a tuv 'o 'pɛla koda bɛ,

-yɛɛ drɛ 'kɔn 'pʊ -fɔ -kɔlɛ -a.

¹¹Mɪnsan 'bɛ drɛ ɛn -kɔlɛ zɪɛ

'e drɛ 'kɔn 'pʊ -fɔ -kɔlɛ -a.

'Wɪ nɛn Mɪnsan -a drɛ bɛ,

e min 'plo -fɔa. >>

¹²Zɪ Zuɪf 'nɔn 'tɔnɔn -kɔnnɛn zɪe -a 'man bɛ, waa -tɔ 'nan 'wee 'wɪ nɛn Zozi -a ve. -Yee "wean o ya "vale 'o "kuan, 'pian minnun lɔ "klandɪ -lɛ "wean waa 'tʊɪ, ɛn o -kʊ.

'Sukɔlɛ -pan wʊdɪ da wɪ

(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³"Bɛ -sru ɛn Zuɪf 'nɔn 'tɔnɔn zɪe o Farizɛn 'nɔn -mienun 'lee Erodɪ -lɛ minnun -mienun 'pa 'sia Zozi 'va -a man -wɛɛdɪ 'nan -e 'o wei 'kun 'lɛ "wean. ¹⁴O -kʊ, ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «Bali -lɛ 'wɪ "paazan, kʊa -tɔa 'nan, i ya 'wɪ tigɪ vɪzan -a. Yi'a 'klanman min lɔ 'wɪ tigɪ ci 'sidɪ -a -yrɛ dɪ. ɛn yi'a min bɔ "va "dɪ. 'Pian i Bali -sru 'ta wʊdɪ "paaman minnun ji 'e tigɪ dɪ. -Yee "wean kʊa laabɔ 'i 'lɔ 'nan, -a -si a -kaa 'lɔ -e -kaa 'sukɔlɛ -pan wʊ Rɔm 'nɔn 'lɛ mingɔnnɛn Seza lɛ, -baa te -ka'a drɛ dɪ? 'I vɪ 'kʊɛ!»

¹⁵'Pian 'wɪ nɛn -a -cin cɪ o ji bɛ, Zozi -a -kɔnnɛn 'yɪ, ɛn yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wean nɛn, ka ya "vale kaan wei "kuan? 'Ka 'ta 'lein 'wlɛ 'tʊ -a 'mɛn -e 'an yɪ!»

¹⁶Waa -tʊ -nɔn -yrɛ. -A -nan nɛn Zozi -a laabʊ -wlɔ 'nan: «-Tɪ -wulo -fodo nɛn 'gʊ? ɛn -tɪ 'tʊ 'crɛn nɛn 'gʊ?»

O -yrɛ 'nan: «Rɔm 'nɔn 'lɛ mingɔnnɛn Seza -lɛ vɛ nɛn.»

¹⁷ɛn Zozi -a 'vɪ -wlɛ 'nan: «Fɛ nɛn Seza -lɛ vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Seza lɛ! ɛn fɛ nɛn Bali -lɛ vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Bali lɛ!»

'Wɪ zɪe -a mandɪ o 'plo 'fɔ.

Minnun nɛn o -kaa bɛ o wuanla -kanɔn 'va

(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

¹⁸"Bɛ -sru ɛn Saduze 'nɔn -mie pli Zozi man. Saduze 'nɔn "o "ve 'nan, -te min -ka bɛ, ya'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. Zɪ o pli "man "bɛ, ɛn waa laabʊ -yrɔ 'nan: ¹⁹«Bali -lɛ 'wɪ "paazan, 'wɪ nɛn Moizi -a crɛn -tɛ 'kʊɛ bɛ, -nyrɛn 'gʊ: <-Te min lɪ 'pa, ɛn -a san zɪe e -ka, te wa'a tian 'nɛn 'yalɛ 'o 'vale 'e nan

'bɔ 'a dɪɛ, -yee -cale zɪe -a "bʊɪ 'e 'pa, -e 'e "bʊɪ klu bɔla!» ²⁰Min -tʊ -lɛ 'nɛn -klɔnnɔn a 'sɔravli. -A tɛdɛ lɪ 'pa, ɛn e -ka, te wa'a 'nɛn 'yalɛ 'e nan 'bɔ 'a dɪ. ²¹-A "flizan 'e -cale -tuwli zɪe -a 'pa, ɛn e -ka, te wa'a 'nɛn 'yalɛ dɪ. -A yaagazan 'lɛ vɛ drɛ "nyian zɪ. ²²O 'sɔravli "lɪ zɪe -a 'pa, ɛn o pɛnɔn kaa, te wa'a 'nɛn 'yalɛ dɪ. "Bɛ -sru ɛn lɪ 'bɔ "e "ka 'wʊ "nyian. ²³Tʊ nɛn minnun wuanla -kanɔn 'va bɛ, lɪ zɪe e -kɔan -tɪ nan -a? 'I vɪ 'kʊɛ! Kɔɔ o 'sɔravli 'bɔ -a 'pa lɪ -a.»

²⁴ɛn Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Ka'a tian 'wɪ 'tʊ -ci manlɛ "fo "dɪ. 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji bɛ, ka'a -ci maan dɪ, ɛn Bali -lɛ 'plɛblɛ bɛ, ka'a tɔa dɪ. ²⁵Kɔɔ tʊ nɛn minnun wuanla -kanɔn 'va bɛ, -klɔnnɔnnun 'ka lɪ paa dɪ, ɛn lumɔnnun 'ka -kɔnnɛn paa dɪ. O -kɔan "lɛ Bali -lɛ 'pasianɔn nɛn laji bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. ²⁶-Te -a -cin a 'ka 'ji 'nan, minnun nɛn o kaa bɛ wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪɛ, te ka ya 'ka 'fli see "paanan. 'Wɪ 'nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Moizi -lɛ 'fluba 'ji bɛ, ka'a tian -a ta vɪlɛ dʊv? Kɔɔ tʊ nɛn Bali a yiba "kpizrɛnnɛn 'va ɛn e 'wɪ tin 'ba Moizi lɛ bɛ, yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «An ya Abraam -lɛ Bali -a, ɛn an ya Izak -lɛ Bali -a, ɛn an ya Zago 'lɛ Bali -a.» ²⁷Tʊ nɛn Bali 'wɪ zɪe -a ve bɛ, te -kaa tranun zɪe o kaa -a -nan 'nɔn. 'Pian Bali 'lɛ 'va bɛ, o yɪɛ a "man tian, kɔɔ Bali a minnun nɛn o yɪɛ cɪ "man "bɛ -wee Bali -a, e 'ka minnun nɛn o kaa bɛ -wee Bali -a dɪ. -Yee "wean ka'a 'wɪ 'tʊ -ci manlɛ "fo "dɪ.»

-Mɛ "wɪ 'bɛ cɪ Bali -lɛ -peɪ -tɔ wɪ -dan a? (Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

²⁸'Fluba 'ci vɪzan -tʊ -sa zɪe -a 'man. Zɪ yaa 'yɪ 'nan Zozi -a -ci 'vɪ Saduze 'nɔn lɛ fɛnyian bɛ, e pli Zozi man, ɛn yaa laabʊ -yrɔ 'nan: «Bali -lɛ -peɪ -tɔ wɪ pɛnɔn bɛ, -a "cɛn 'bɛ cɪ "va -dan?»

²⁹ɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Bali -lɛ -peɪnɪn pɛnɔn 'va bɛ, -peɪ -dan nɛn 'gʊ:

<Izraɛl 'nɔn,

'ka "trɔɛn "tɔ!

-Kaa 'san Bali

'bɛ cɪ Mɪnsan -a 'e 'tuwli.

³⁰ɛn 'i Mɪnsan 'bɔ nɛn 'yɪɛ Bali -a bɛ,

-a yɪ "yɪ 'i 'bli pɛnɔn 'a!

'I yɪ "yɪ 'yɪɛ 'wɪ dredɪ pɛnɔn 'a!

'I yɪ "yɪ 'yɪɛ cɪ "nrandɪ pɛnɔn 'a!

'I yɪ "yɪ 'yɪɛ 'plɛblɛ pɛnɔn 'a!»

³¹ɛn -a "flizan nɛn 'gʊ:

<'I bɔɛzan -tʊ yɪ "yɪ

'lɛ 'yɪɛ 'wɪ 'zʊ!»

Bali -le -pei -to wɪ pee -dan 'ka 'mlian -pei 'fli zɪe o da dɪ.»

³²En 'fluba 'ci vɪzan -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, yia 'vɪ fɛnyian. 'Yie tin a 'nɔnɔn -a vidɪ -a 'nan, Minsan 'bɛ ci Bali a 'e 'tuwli, -a pee "ka "dɪ. ³³-Yee "wɛan min 'e Bali yɪ "yi 'e 'bli pɛɛnɔn 'a, 'lee 'yee ci "nrɔndɪ pɛɛnɔn 'a, 'lee 'yee 'plɛble pɛɛnɔn 'a! En 'e bɔɛzan -tu yɪ "yi "le 'e 'bɔ 'le 'wɪ 'zɪ! 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -dan "mlian 'sraga nen waa 'tɛ 'ble Bali lɛ bɛ, -a da. En -a -dan "mlian 'sraga pɛɛnɔn budɪ Bali lɛ da.»

³⁴Zɪ Zozi -a 'yɪ 'nan, min zɪɛ yaa -sru 'vɪ 'wɪ 'tɔdɪ -a bɛ, en e 'nan -yrɛ 'nan: «E -fu "wɛnnɔn -e Bali -le mingɔnɔn -bludɪ 'e pou 'sia 'i 'va.» "Bɛ -sru 'wɪ laabudɪ -yrɔ "cin 'ka "nyian -tɔlɛ min -tu jɪ dɪ.

-Tɪ -pɪ nen Crizi -a

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵Zozi a 'wɪ "paanan minnun jɪ Bali -pan 'kuin. En yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «E drɛ 'kɔ en 'fluba 'ci vɪnɔn 'o 'nan, min 'sizan 'wɪ 'jɪ Crizi a David kluda min -a? ³⁶Kɔɔ David 'bɔ -a 'vɪ, tu nen Bali lei 'saun 'ta 'tɔ "man "bɛ, -a 'nan:

«Minsan Bali -a 'vɪ 'an 'san lɛ 'nan:

'I 'nyran 'an 'pɛ 'yi "da -trilii,

-e 'an 'cɛn 'i 'nanmannɔn 'klɪdɪ man.»

³⁷-Te David 'bɔ Crizi laabo 'e 'san bɛ, e drɛ 'kɔ en 'bɛ -kɔan David kluda min -a?»

Min "kaga "trɔɛn "a 'e 'tɔdɪ -yrɛ ci "nrɔndɪ -a.

³⁸En yaa 'vɪ "nyian 'yee 'wɪ "paadɪ 'bɔ 'va 'nan: «'Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va! -Te 'ka 'wɪ drɛ "le 'fluba 'ci vɪnɔn 'le 'wɪ 'zɪ! O -tɔdɪ ye "yi -trale -gblɔnɔn nen fɛnyian bɛ -a -jɪ. En waa ye "yi "le 'nan min 'e o 'tɔ bɪ -guada. ³⁹-Te e ya cin yɪ 'kuin -a oo, en -te e ya "fɛdɪ da -a oo, -nyran "nan 'kpagba nen waa 'sidɪ ye "yi. ⁴⁰O fɛnɔn "sia -calenun lɔ -dawli -a. "Bɛ -sru -e 'o Bali trɔ 'ba -plɔn 'nan -e minnun 'o o "sia min tɪglɪ 'a. 'Wunun zɪɛ -a drɛdɪ -le "wɛan Bali -wee tin "paa 'plɛble 'kpa.»

-Cale seezan -le fɛ -nɔndɪ 'wɪ

(Lk 21.1-4)

⁴¹"Bɛ -sru en Zozi 'kv -nyenlɛa -gbogbo nen minnun "lala -sɛan "jɪ Bali -le vɛ -a bɛ -a "srɔn. Minnun nen o ci "lala -sɛnnan -jɪ bɛ, e o -nanjɛndɪ 'sia. Fɛnɔn "kaga "ta, en o "lala -sɛn -jɪ "kaga. ⁴²"Bɛ -sru en -cale seezan -tu -ta, e -bablu 'wɛlɛ 'tɔdɪ -fɔ -jɪ "fli.

⁴³-A -nan nen Zozi 'e -srɔnɔn laabu 'e "srɔn, en yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ

'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -cale seezan 'labɛ, e fɛ -nɔn Bali lɛ e mlin minnun pɛɛnɔn nen waa -nɔn 'gɛvɛ o da. ⁴⁴Kɔɔ o pɛɛnɔn nen waa -nɔn 'gɛvɛ, "lala a -wɛlɔ "kaga. 'Pian lɪ 'labɛ, "lala pɛɛnɔn nen -yrɔ -yee fɛ -bli "man "vɛ -a bɛ, -a 'bɔ nen yaa -nɔn Bali lɛ.»

13

Zozi Bali -pan 'kɔn 'wɪ wɪ 'vɪ

(Mt 24.1-4; Lk 21.5-7)

¹Zozi a bɔlanan Bali -pan 'kuin, en -a -sruzan 'tu -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, 'i 'yɪɔ, Bali -pan 'kɔn bɛ, waa -tɔ -kɔlɛ fɛnyian -a. En waa -tɔ -dandan 'e pɛɛnɔn.»

²En Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Kɔn -dandannun nen kaa -sɪ -foa 'labɛ, yɪ nen o -wiiman bɛ, e ya -tanɔn bɔdɪ -a. -A -tɔ -kɔlɛ pɛɛnɔn fuimlan "man, -a -tu 'ka -fo 'e bɔɛzan da dɪ.»

'Wɪ yɪdɪ -dandan bɔa minnun man 'vaa -e 'trɛda -nyan tu 'e bɔ

(Mt 24.4-14; Lk 21.8-9)

³"Bɛ -sru en Zozi 'kv -nyenlɛa Olivie pɔn da te -a yra a Bali -pan 'kɔn da zia. -A -nan nen Pieri, 'lee Zaji, 'lee Zan, 'lee Andre 'wɪ laabu -yrɔ 'o 'saza yei. O 'nan: ⁴«'Wɪ nen i "sia -a vɪnan 'gɛvɛ, tu "cɛn "man nen e dra? En -mɛ "man nen, waa -kɔnɛn "ye 'nan 'wunun zɪɛ o "ta dra? 'I vɪ 'kɛl!»

⁵Zozi -a vidɪ 'sia -wɛlɛ 'nan: «'Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va! Te min -tu 'e 'ka see "paa -e 'ka 'si -si tɪglɪ da dɪ! ⁶Min "kaga -taa "tale 'an 'tɔ da. Waa ve 'nan, 'wɛɛ ci Crizi -a. En o -taa minnun "kaga see "paale -e 'o 'si -si tɪglɪ da. ⁷Ka -kuli -tan wunun maan, en ka 'fla -kɔɔbli -kɔɔbli da -kuli wunun maan. 'Wunun zɪɛ te 'o 'ka 'cɛn nyɛn -a dɪ! Kɔɔ 'wunun zɪɛ -wɛɛ dra 'e 'flin, 'pian 'trɛda -nyan tu "cɛɛ dɪ. ⁸'Lɛglɔn 'tu -jɪ 'nɔn -taa 'wunlɛa 'lɛglɔn 'tu -jɪ 'nɔn man, en mingɔnɔn trɛ -tu -taa 'wunlɛa mingɔnɔn trɛ -tu man. 'Trɛ -taa 'nyɔɔnlɛ fɛ "kaga "nan, en dra -dandan -taa "minnun -tɛɛlɛ. 'Wɪ yɪdɪ pou sianan "nen. 'Pian -a pɛɛnɔn zɪɛ e ya "le 'nan 'nen 'yadɪ -le ci -yaa pou sianan 'zɪ.

⁹'Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va! Minnun 'ka "kuan -e 'o -kv 'ka 'a tin 'banɔn 'cɛin -da. Zuif 'nɔn -taa 'ka 'sɔnlɛ sɔnba 'a 'wee cin yɪ kɔnɔn -jɪ. En "nyian bɛ, minnun -taa "kɔlɛ 'ka 'a -kɔnmandannun 'lee mingɔnɔnɛnnun cɛin -da 'mɛn "wɛan. -A -nan nen ka dra 'mɛn 'wɪ 'nan yunɔn 'a o 'lɛ. ¹⁰Kɔɔ Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn

fuiṁlan "man 'leglɔn 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji, 'vaa -e 'trɛda -nyan tɔ 'e bɔ.

¹¹-Te minnun 'ka 'kun, ɛn o -ku 'ka 'a tin 'banɔn 'cɛin -da bɛ, 'wɪ nɛn kɔ 'ka vɪ bɛ, te -a nyɛn 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ! 'Pian 'wɪ nɛn Bali -a -cin -tɔa 'ka 'ji, te -a tɔ 'bɔ bɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka vɪ! Ya'a 'taa 'silɛ 'ka 'bɔ 'va dɪ, 'pian Bali lei 'saun 'bɛ "paa 'ka 'le.

¹²"Bɔɪ -mie -taa 'e 'bɔ 'fli "bɔɪ -nɔnɛ minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. ɛn 'nɛn "tɪ -mie -taa 'yɛɛ 'nɛn 'nɔnɛ minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. ɛn 'nɛnnun -mie -taa 'wunɛa 'o 'tɪnɔn 'lee 'o "bɔnɔn man 'nan minnun 'e o -tɛɛ. ¹³Ka drɛ 'mɛn vɛ -a -le "wean bɛ, min pɛɛnɔn -taa 'nanɛ 'ka man, wa'a 'taa 'ka yɛɛ "yi "dɪ. 'Pian min nɛn e -tɔ 'plɛblɛ, ɛn e 'bɔ -a 'le 'srannan "bɛ, e "sia 'wɪ 'ji.»

Tɔ nɛn 'wɪ yɪdɪ "mlianla "da "bɛ, Zozi -a 'wɪ 'vɪ

(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

¹⁴«Tɔ -tɔ -taa "bɔɛ bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "nɔnɔan -taa "kɔnɛ fɛnan nɛn e 'ka "le 'e 'kɔn dɛ -a -nan. Min nɛn e 'fluba 'gɔvɛ -a ta vɛ bɛ, 'e 'ci man 'kpa! Tɔ nɛn 'wɪ zɛ kaa 'yɪ drɛnan Bali -pan 'kuin bɛ, minnun nɛn o cɪ Zude 'leglɔn 'ji bɛ, 'o flɔn 'bli, 'o 'ku pɔnnun yɛɪ! ¹⁵ɛn -te min a bei "bɛ, te 'e -wɪa 'yɛɛ 'kuin -e 'e 'ku fɛ -tɔ 'sia dɪ! ¹⁶ɛn -te min a fei bɛ, te 'e li 'e da 'fla -e 'e 'ku 'yɛɛ -tralɛ 'si 'yɛɛ 'kuin dɪ! ¹⁷Lumɔnnun nɛn o -pɔn cɪ 'o man tɔ zɛ -a man bɛ, 'lee lumɔnnun nɛn 'nɛn 'nyɔn -mlian -wɔ tɔ zɛ -a man bɛ, -wee yɪa yɪdɪ "mlianla "da. ¹⁸'Ka Bali trɔ 'ba 'nan, te 'wɪ zɛ 'e 'tria laa 'fɛn tɔ -man dɪ! ¹⁹Kɔɔ 'wɪ yɪdɪ -kɔan -dan 'kpa tɔ zɛ -a man. Zɪ Bali 'trɛ drɛ 'li -e 'e bɔ cɛɛgɔ yɪ -a bɛ, -a sɔman 'wɪ yɪdɪ 'ka tian drɛɛ dɪ. ɛn 'wɪ yɪdɪ zɛ -a pee 'ka 'dra "nyian 'li 'trɛda "fo "dɪ. ²⁰Yinun nɛn 'wunun zɛ o dra "da "bɛ, Minsan Bali -a -mie cɛɛn "da. -Te ya'a 'wɪ zɛ -a drɛɛ dɛ, "te min -tɔ -wulo 'ka -taa bɔɛa "va "dɪ. 'Pian minnun nɛn e o 'si 'va 'yɛɛ vɛ -a bɛ, -wee "wean e yinun -mie cɛɛn "da.

²¹-Te min -tɔ -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, min 'sizɔn 'wɪ 'ji Crizi a 'gɔ, -te "bɛ "cɛɛ dɪ, e ya -mɛn bɛ, te 'ka yɪ -tɛra "da "fo "dɪ! ²²Kɔɔ minnun nɛn o 'wlu -sɛan 'nan 'wɛɛ cɪ Crizi -a bɛ, o -taa "kɔnɛ 'trɛda. ɛn minnun nɛn o 'wlu wunun vɛ, te waa vɛ 'nan Bali 'lewei vɔnɔn nɛn waa bɛ, o -taa "kɔnɛ "nyian. O -taa 'lebo "fɔ wɪ -dandan 'lee -cɛ -srɔn "wɪ -dandan drɛɛ. Waa dra 'nan, -te 'o 'pɛ 'sɔ 'a bɛ -e 'o minnun nɛn Bali o 'si 'va 'yɛɛ vɛ -a

bɛ, o 'si -si tɪglɔ da. ²³'Cɛɛ vɛ bɛ, 'ka yɛɛ 'tɔ 'ka 'fli -va 'kpa! An 'wɪ pɛɛnɔn 'vɪ 'cɛɛ 'va.»

*Blamin -pɪ -tadɪ -le 'wɪ
(Mt 24.29-44; Lk 21.25-33)*

²⁴«-Te 'wɪ yɪdɪ -dan zɛ, e cɛɛn -nyandu man bɛ, 'nun tɔɔn yɪdɛ yɪa klun -tɔala, mlɛn 'bidɪ 'e 'le -tɔa, ²⁵mlɛn cɛɛnnun "sia laji, o -tɛɛmlan "tra, ɛn laji fɛnɔn pɛɛnɔn nɛn 'plɛblɛ a -wɔɔ "bɛ, o "sia 'o 'klu -ji. ²⁶Tɔɔn te minnun pɛɛnɔn 'an 'bɔ Blamin -pɪ yɛ -tanan "lolu -kɔɛi "da. 'Plɛblɛ -dan -kɔan 'an 'lɔ, ɛn 'tɔ -dan -kɔan 'an 'lɔ. ²⁷Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, an o "paa -sia 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'nan -e 'o minnun nɛn an o 'si 'va 'mɛn vɛ -a bɛ, o o cin yɪ. Fɛ -tɔ -nan 'ka 'fo 'trɛda, te wa'a min 'silɛ 'bɛ 'nan dɪ.

²⁸'Wɪ nɛn e dra fijie yiba "lɛ bɛ, 'e drɛ 'cɛɛ 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -a! -Te -a 'la nrɪndɪ 'sia "da "bɛ, kaa -tɔa 'nan 'munmun tɔ a -tanan bɔdɪ -a -kogo. ²⁹-A -tɔwɪ "nɛn "nyian, 'an 'bɔ Blamin -pɪ -tadɪ -le vɛ -a. -Te ka 'wunun nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, -a 'yɪ drɛnan bɛ, 'ka -tɔ 'nan 'an 'tadɪ a bɔnan -kogo! ³⁰Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪglɔ 'a 'nan, 'ka -naagɔnɔn 'gɔvɛ, ka'a 'cɛan -kaadɪ man 'vaa -e 'wunun zɛ 'o drɛ dɪ. ³¹Labli 'lee 'trɛ 'nyan tɔ a, 'pian 'an wei -fo -nan 'li 'trɪlɪi.

³²Tɔ nɛn an -taa "man "bɛ, blamin -tɔ 'ka -a tɔa "fo "dɪ. ɛn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, wa'a tɔa "fo "dɪ, ɛn 'an 'bɔ Blamin -pɪ ma'an tɔa "fo "dɪ, 'pian 'an "tɪ 'bɛ -tɔa -e 'tɔwɪ. ³³-Yɛɛ "wean 'ka yɛɛ -tɔ 'ka 'fli -va! Te 'ka yɪ -tɛ dɪ! Kɔɔ tɔ nɛn, 'wɪ zɛ e dra "man "bɛ, ka'a tɔa dɪ.

³⁴-A -kɔɔn "man wɪ nɛn 'gɔ. Min -tɔ 'bɛ "ta -ko 'ta -kɔɔbli wɔnan. E 'yɛɛ 'kɔn 'pɛba 'wɔ 'e 'sunɔn 'lɔ. Min -tɔ 'lee 'yɛɛ 'nyranman -a 'bɔ nɛn yaa -nɔn o -tɔdɔ pɛɛnɔn lɛ. ɛn yaa 'vɪ min nɛn 'e yɛɛ -tɔa -klɔn -yɛɛ "nɛn "bɛ, -yɛɛ 'nan, te 'e yɪ -tɛ dɪ.

³⁵-A -tɔwɪ "nɛn "nyian 'cɛɛ vɛ -a. -Yɛɛ "wean te 'ka yɪ -tɛ dɪ! Kɔɔ tɔ nɛn, 'kɔn san lia 'e da "man "bɛ, ka'a tɔa dɪ. -Te funninmlan nɛn oo, -te bada nɛn oo, -te mannɛn tɛdɛ -a nɛn oo, -te bodrun nɛn oo, ka'a tɔa dɪ. ³⁶-Yɛɛ "wean te 'ka yɪ -tɛ dɪ! "Tɔgɔ e 'bɔ 'ka man kɪglɪ te ka ya yɪ -tɛnan. ³⁷'Wɪ nɛn an cɪ -a vɔnan 'cɛɛ 'gɔvɛ, e ya min pɛɛnɔn 'le vɛ -a. Te 'ka yɪ -tɛ dɪ!»

14

*Zuif 'nɔn 'tanɔn 'o 'ci 'pa 'nan 'o Zozi 'tɛ
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Zan 11.45-53)*

¹ Zuif 'nōn tranun -le 'si nen waa 'wō noanba -ji be, -a "fedi yi -fu "fli -e 'e bō. "Fedi zie -a da nen minnun 'kpoun nen 'mannyan 'ka "va "diē -a -ble. Tū zie -a man be, te Bali -pannōn 'tanōn 'lee 'fluba 'ci vūnōn a Zozi 'man -fōnōn 'nan, -e 'o 'kun ci 'cēn 'a -e 'o -tē. ² 'Pian waa 'vī 'o cin yei 'nan: «Te -kaa dre "fedi yi da dū! "Tōgō minnun 'o -nan yī -e 'o 'wluān -kaa man.»

Lumōn -tū 'wī "yi drē Zozi le

(Mt 26.6-13; Zan 12.1-8)

³ Zozi a Betani. E ya Simon nen -kogobe a "nen "man "bē -yee 'kuin 'e -nyrandi fēnun -sru. -A -nan nen lumōn -tū pli Zozi man 'e 'lo le -pōnen 'tū -a. -Laziglō nen waa laabo nard be, e ya -ji. E 'ka 'e baadi fē -tū -a dū, en -a 'fle a 'pleble 'kpa. Yaa 'le 'sū, en yaa -sen Zozi 'win -ji.

⁴ 'Wī zie e 'nan min -mienun man, en waa 'vī 'o cin yei 'nan: «-Mē "le "wean nen e -laziglō 'kpa be -a srē 'e "tun? ⁵ -Laziglō 'labe yaa -taan paan. -A 'fle bōa yi -yaa yaaga 'nyranman "lala -a, -e 'o -pli 'yale -tenōn man.» En o 'wī bli lumōn zie -a va.

⁶ 'Pian Zozi -a 'vī -wle 'nan: «'Ka lī 'labe -a 'tū flū! -Mē "le "wean nen, ka 'wī -tōa "man? E 'wī "yi drē 'men. ⁷ 'Yale -tenōn a 'ka 'va tū pēnōn man. En tū nen e 'sō 'cēe be, ka -kōlaman 'wī "yi "drēdū -a -wle. 'Pian 'men ve be, an 'ka 'ka 'va 'gū tū pēnōn man dū. ⁸ 'Wī nen e -kōlaman -a be, -a 'bō nen yaa drē. -Laziglō nen yaa -sen 'an da 'gūe, 'an 'man nen yaa drē 'nan -e 'waan wū -a. ⁹ Maan ve 'cēe 'wī tiglī 'a 'nan, fēnan pēnōn nen minnun Bali -le 'wī 'nōnōn ve 'treda be, 'wī nen lī 'gūe yaa drē be, waa -nan 'sinan "paa, en -yēe -maan 'lōō -e lī 'bō 'cin 'e 'fōla minnun jī.»

Zudazi 'e pei -fō Zuif 'nōn 'tanōn 'va

(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

¹⁰ "Bē -sru en Zozi -srunōn 'fuda "fli 'va min -tū nen waa laabo Zudazi Karioti be, e -kū Bali -pannōn 'tanōn 'va, 'nan -e 'e Zozi 'nōn -wle. ¹¹ Zi e 'wī zie -a 'vī -wle "bē, e o ci nran. -A -nan nen o -tō "da 'nan, 'o -taa "lala -nōnle -yṛē. Yi zie -a da nen Zudazi -a man -wēedū 'sia 'nan, tū "yi 'e 'pla -e 'e Zozi 'nōn Zuif 'nōn 'tanōn 'bō le.

Zozi 'lee 'e -srunōn Zuif 'nōn 'le 'si noanba -ji "fedi bli

(Mt 26.17-30; Lk 22.7-20; Zan 13.21-30)

¹² "Fedi nen Zuif 'nōn 'kpoun nen 'mannyan 'ka "va "diē, -a -ble "da "bē e 'bō. -A yi

tēde da nen o 'blanun -tēēman -e 'o tranun 'si noanba -ji "fedi -bli. En Zozi -srunōn -a laabu -yṛō 'nan: «Nyin zia nen i ya "vale 'nan 'kū 'kū "fedi fēnun -tōēn 'yie?»

¹³ En Zozi 'e -srunōn "fli 'pa 'sia. Yaa 'vī -wle 'nan: «'Ka 'kū Zeruzalem! Ka bōa min -tū man. 'Yī 'tōbō -kōan -yṛō. 'Ka -sōōnla -a -sru! ¹⁴ 'Kōn nen, e wla 'jī be, 'ka vī -a san le 'nan: «Bali -le 'wī "paazan "e 'nan, 'kū laabu 'i 'lō 'nan, 'kōn "bū "nen 'kū 'vale 'an -srunōn 'a, kū -kaa tranun 'sidi noanba -ji "fedi -ble -ji be, e ya nyin zia?» ¹⁵ E -taa 'kōn "bū -dan tū -kōōnle 'cēe 'kōn 'ta lou, te -a -ci a 'e drēdū 'va. Fē zie -a -nan nen 'ka -cēe fēnun -tōēn!»

¹⁶ -A -nan nen -a -srunōn zie, o -kū 'fla. Waa 'yī "le zi Zozi -a 'vī -wle "bē, -yee 'wī 'zū. En o 'si noanba -ji "fedi fēnun man dre.

¹⁷ Zi funninmlan 'pla be, en Zozi 'ta 'o 'vale 'e -srunōn 'fuda "fli "a. ¹⁸ Tū nen o yra fēnun -sru "bē, en Zozi -a 'vī -wle 'nan: «Maan ve 'cēe 'wī tiglī 'a 'nan, -kaa nen -kaa ci fēnun -blunān 'gūe, 'ka 'va min -tū 'bē -taa 'an 'nōnle minnun le.»

¹⁹ -A -srunōn 'ta drē 'trōdrō, en waa laabudī 'sia -yṛō "tūdū 'nan: «'An 'bō nen?»

²⁰ En Zozi -a 'vī -wle 'nan: «'Ka min -fuda "fli "nen, -kaa ci fēnun -blunān 'e cin va 'gūe, 'ka 'va min -tū nen. ²¹ 'Wī tiglī nen, Blamin -pī "ta -daa "kale "le zi waa cren -tē Bali -le 'fluba 'jī be -yee 'wī zū. 'Pian min nen, e Blamin -pī -nōan "minnun le be, 'wī -taa "bōle -a san man. E ya paan -a san -le 'wī "yi "a -e 'o vīle 'o -ya dū.»

²² O -fō fēnun -blunān, en Zozi 'kpoun 'si. E Bali muo "fō, yaa "nen jēn, en yaa -nōn -wle. E 'nan -wle 'nan: «'Ka 'si! -Nyren 'gūe, 'an 'kōle nen!»

²³ "Bē -sru e 'kulenen nen rēzen -wen ci -jī be -a 'si. E Bali muo "fō, yaa -nōn -wle, en waa mlin 'o pēnōn.

²⁴ Yaa 'vī -wle 'nan: «-Nyren 'gūe, 'an nyen nen. -Yēe "ta -seanla -e 'e drē min "kaga -pli "vē -a "nyian Bali man 'e 'pee. ²⁵ Maan ve 'cēe 'wī tiglī 'a 'nan, ma'an "nyian rēzen -wen pee mlīan dū -trilīy, -e yi nen maan -mlīan 'e 'pee Bali -le mingōnnen treda be 'e bō.»

²⁶ Zi o cēen fēnun -bludī man be, o Bali 'tō bō "dre "fō. En o -kū Olivie pōn da.

Zozi -a 'vī 'nan Pieri "sia 'e -sru

(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Zan 13.36-38)

²⁷-A -nan nen Zozi -a 'vɪ 'e -srunon lɛ 'nan: «Ka pɛnon 'ci -taa "srɛlɛ -e 'ka 'si 'an -sru. Koo e ya 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Bali "e 'nan, e 'bla -sru "pinzan -tɛa -e 'blanun 'o fuila "man.»

²⁸'Pian "bɛ -sru, -te an wluan 'kanon 'va bɛ, an -toala 'ka 'lɛ Galile 'leglon 'ji.»

²⁹En Pieri -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Te 'yie "wean min pɛnon 'ci sɛman -e 'o 'si 'i -sru "bɛ, ma'an 'sia 'i -sru "fo "dɪ.»

³⁰-A -nan nen Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Maan ve 'yie 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -pei 'bɔ 'gʊɛ -a man bɛ, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yɪ'an 'tɔa dɪ, 'vaa -e mannen "flizan 'e 'wɪ.»

³¹En Pieri -a 'vɪ "nyian 'nan: «-Te e ya 'nan kʊɛ -kaa 'kʊ 'vale 'yia oo, ma'an dra zi "fo "dɪ.» En -a -srunon pɛnon 'o 'wɪ 'towli zɛ -a 'vɪ "nyian.

Zozi 'kʊ Bali trʊ 'balɛ Zezemani
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³²"Bɛ -sru Zozi 'lee 'e -srunon 'bɔla fei nen waa laabo Zezemani bɛ -a da. Yaa 'vɪ 'e -srunon lɛ 'nan: «'Ka 'nyran 'gʊ! An "ta -ko Bali trʊ 'balɛ.» ³³E Pieri, 'lee Zaji, 'lee Zan -fɔ 'e -sru, en o -ku waa. -A -nan nen nɛn Zozi 'cɛndɪ 'sia en "klan -dan 'kpa -a -tɛdɪ 'sia. ³⁴En yaa 'vɪ -wɛlɪ 'nan: «'An 'ta nɛn e drɛ 'trɔdrɔ 'gʊɛ, e "mlianla 'an da. 'Ka 'fʊ 'gʊ! Te 'ka yɪ -tɛ dɪ!»

³⁵E pli 'e 'lɛ "wɛnnon, e blula "tra, en e Bali trʊ 'badɪ 'sia 'nan, -te e -kɔlaman drɛdɪ -a bɛ, tu -wɛlɪdɪ 'gʊɛ 'e 'si 'e man -kɔɔbli.

³⁶Yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ -baba! I -kɔlaman 'wɪ pɛnon drɛdɪ -a. 'Kulɛnɛn nen 'wɪ yɪdɪ cɪ -ji 'gʊɛ, 'i drɛ -e 'e "paala 'an man! 'Pian te 'e drɛ 'an 'ci 'sɔ wɪ -a dɪ, 'i 'bɔ 'ci 'sɔ wɪ nɛn 'e drɛ!»

³⁷En e 'li 'e da, e 'bɔ 'e -srunon yaaga 'bɔ man, te o ya yɪ -tenan. -A -nan nen Zozi -a 'vɪ Pieri lɛ 'nan: «Simon, i yɪ -tɛ 'va? Yɪ'a -kɔlale -e 'i tʊ "wɛnnɛn 'gʊɛ -a drɛ, te 'i yɪɛ a "man "dʊv? ³⁸Te 'ka yɪ -tɛ dɪ! 'Ka Bali trʊ 'ba, "tagɔ 'wɪ 'wɛlɪdɪ 'e 'ka 'man yɪ! Blamin a "va 'nan 'e 'wɪ "yɪ "dra, 'pian -a 'plɛblɛ 'ka -yrɔ "dɪ.»

³⁹"Bɛ -sru en e -ku "nyian Bali trʊ 'balɛ, te e 'wɪ 'towli zɛ -a ve. ⁴⁰En e 'li 'e da 'e -srunon 'va. E 'bɔ o man "nyian yɪ -tenan. Koo o yɪɛ 'cibɛn -tɔ. En wa'a 'wɪ 'tʊ yɪlɛ -e 'o vɪ -yrɛ "dɪ.

⁴¹Zozi 'cɛin yaagazan da bɛ, en yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Ka yɪ -tɛa tian, te ka "flanla 'ka

man -a -trɔɔ? E -nyan, -a tʊ 'bɔ "mɛn. Minnun "ta -daa Blamin -pɪ -nɔnlɛ 'wɪ 'wɛlɪdɪ "drɛnon lɛ. ⁴²'Ka 'wluan lou, -e -kaa kʊ! Min nen e "ta an -nɔan "minnun lɛ bɛ, e ya -plinan 'kago.»

Zuif 'nɔn 'tanon Zozi 'kun

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Zan 18.3-12)

⁴³Zozi 'fʊ 'wɪ zɛ -a vunan, tɔon en Zudazi nen -a -srunon 'fuda "fli 'bɔ 'va min -tʊ -a bɛ, e 'bɔla. -Wɛɛ cɪ 'o 'vale min "kaga "a, en sennun 'lee yibanun a -wɔ. Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vɛnon 'lee min cejenun 'bɛ o 'pa 'sia.

⁴⁴Zudazi nen e wɛlɛ -fɔ bɛ, yaa 'vɪ 'e 'cɛn minnun zɛ -wɛlɛ 'nan: «Min nen an -atu -tɛ "man "bɛ, te Zozi nen. -A 'bɔ nen 'ka 'kun -e 'ka 'kʊ -a! 'Pian 'ka 'kun "man 'kpa!» ⁴⁵-Yee "wean zɛ e 'bɔla bɛ, tɔon en e pli Zozi man. E 'nan -yrɛ 'nan: «'An 'san.» En e -atu -tɛ "man. ⁴⁶-A -nan nen minnun nen o cɪ waa bɛ, o Zozi 'kun. ⁴⁷Tɔon minnun nen -nan bɛ, -a -tʊ 'yee sɛn 'sʊ 'ji, en e Bali -pannon 'tazan 'suzan 'tʊ "trɔɛn cɛɛn.

⁴⁸Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wean nen ka -ta 'an 'kunlɛ 'ka 'lɔ lɛ sennun 'lee yibanun -a "lɛ ka -ta crinzan -sru? ⁴⁹Tʊ pɛnon man an ya 'ka yɛi Bali -pan 'kuin, te an 'wɪ "paaman minnun ji, en ka'an 'kunlɛ dɪ. 'Pian 'wɪ pɛnon zɛ, e drɛ -e 'wunun nen 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ 'e 'lɛ sɔɔ.»

⁵⁰-A -nan nen -a -srunon pɛnon 'wɪ "man -a -sru, en o flan bli.

⁵¹-Gobonen 'tʊ sɔonla Zozi -sru 'e 'ta lɛ sɔ -tʊwli "cɛ "a. Minnun -a 'kun, ⁵²'pian e 'si 'yee sɔ man, en e flan bli 'e pludɪ.

Minnun -kʊ Zozi 'a tin 'banon 'lɛ

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24)

⁵³Minnun -kʊ Zozi 'a Bali -pannon 'tazan -dan 'va. Bali -pannon 'tanon, 'lee min cejenun, 'lee 'fluba 'ci vɛnon 'o cin 'yɪ fɛ zɛ -a -nan. ⁵⁴Pieri -fʊ -kɔɔbli, en e -kʊla Zozi -sru -trilii, en e wɛla Bali -pannon 'tazan -dan lɛ -klɔn -ji. E -nyran -a 'sunon yɛi, te e 'tɛ "klanman.

⁵⁵Bali -pannon 'tanon 'lee tin 'banon pɛnon 'wɪ 'tʊ -wɛɛdɪ 'sia 'nan -e 'o 'pa Zozi da -e 'o -kɔla -a -tɛdɪ -a -le "wean. 'Pian wa'a 'wɪ 'tʊ yɪlɛ "fo "dɪ. ⁵⁶Min "kaga 'wɪ 'sɛn Zozi man, 'pian o wei 'ka drɛlɛ -tʊwli "dɪ.

⁵⁷Min -mienuw wluan en o 'wɪlɛ 'gʊɛ -a -sɛn "man. Waa 'vɪ 'nan: ⁵⁸«'Kua 'yɪ -a vunan 'nan: «Bali -pan 'kon nen blamin -pɛ -a -tɔ bɛ, maan -wia, -e 'an pee -tʊ yɪ yaaga 'wɪlɛ. 'Kon nen blamin "cɛɛ -tɔ 'e 'pɛ -a dɛ, -a 'bɔ

nen maan -tōa. » ⁵⁹ 'W1 'bō zīe 'bē da oo, minnun wei 'ka "nyian drele -towlī "di.

⁶⁰ En Bali -pannon 'tazan -dan wluan, e -to minnun yei, en yaa laabu Zozi 'lō 'nan: «'W1 nen minnun -a ve 'i man bē, yi'a sia "va "dub?» ⁶¹ 'Pian Zozi 'ta -fō flu, ya'a 'w1 'tū 'sile "da "di.

En Bali -pannon 'tazan -dan -a laabu -yrō 'nyian 'nan: «Min 'sizan 'w1 'ji Crizi nen 'yia? Bali -pī nēn 'yia?»

⁶² Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «-Inyan, -a 'bō nēn 'maan. En 'ka pēnōn, ka -taa Blamin -pī yūle 'e -nyrandī 'pleble pēnōn 'san Bali -pē "yi "da. En ka -taa -a yūle 'sinan laji "lolu -koei "da.»

⁶³ -A -nan nēn Bali -pannon 'tazan -dan 'e 'ta sō 'fū 'bū, en yaa 'vī 'nan: «-Kaa 'ka "nyian -yee 'w1 'nan yīzan pee -va "fo "di.

⁶⁴ Bali srōn nēn yaa 'wū bē, kaa 'man. "Ka "ve -ji 'nōn?»

En minnun -a 'si "va -yrē 'nan: «E 'sō -ka ve -a.» ⁶⁵ En min -mienun 'le 'yi 'sēndī 'sia Zozi da. O sō 'pa -a yra, en o 'pa 'fō -a yra, te waa laabo -yrō 'nan: «Bali 'lewei vīzan, -tūe fē tuw 'yie? 'I -kōōn 'kūe!» En Bali -pannon 'sunōn -a 'kun, te o -ko -a -sōndī -a.

Pieri yōō "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a di

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Tū zīe -a wlu bē, te Pieri a tian -klōn -ji. En Bali -pannon 'tazan -le nōan lumōn -tū -ta. ⁶⁷ E Pieri 'yī 'tē "klannan. Yaa -nanjēn tēin, en yaa 'vī -yrē 'nan: «'I 'bō "nyian Nazaretī min Zozi -sruzan 'tū nēn 'yia.»

⁶⁸ 'Pian Pieri yōō "da. E 'nan: «'W1 nēn i cī "vale 'i ve bē, ma'an tōa di, en ma'an cī man di.» Tōōn e 'wluan, e -ku bei -sia, en mannen -tū wū.

⁶⁹ 'Bē -sru nōan lumōn zīe, e Pieri 'yī "nyian, en yaa vidī 'sia minnun nēn o cī -nan bē -wle 'nan: «Min 'lagūe e ya 'o 'va.» ⁷⁰ Pieri yōō "da "nyian.

Fōōōn minnun nēn fē zīe -a -nan bē, waa 'vī "nyian -yrē 'nan: «'W1 'kpa nēn. 'I 'bō 'gūe, -a -sruzan 'tū nēn 'yia, kōō Galile min nēn 'yia.»

⁷¹ Tōōn Pieri -a vidī 'sia: «-Te 'wlu nēn maan -sean "bē, Bali 'e 'w1 'nēn -kōōn 'mēn. Maan 'vī 'cēē 'nan, ma'an min 'labe -a tōa "fo "di.»

⁷² 'Nūn tōōn mannen "flīzan wū. 'W1 nēn Zozi -a 'vī Pieri lē bē, -a -cīn -trōa Pieri jī. Kōō Zozi -a 'vī -yrē 'nan: «'Vaa -e mannen

"flīzan 'e 'w1 bē, te yia 'vī 'e 'pa -a yaaga 'nan yi'an 'tōa di.» Tōōn e -wuōdī 'sia.

15

Minnun -kū Zozi 'a Rōm min -kōnmandan Pilati 'le

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Zan 18.28-38)

¹ Zī tū cēēn bodrun bē, en Bali -pannon 'tanōn 'lee min cejenun 'lee 'fluba 'cī vūnōn nēn o ya Zuif 'nōn 'le tin 'banōn 'a bē, o wei 'pa 'e cīn man 'nan 'o Zozi yī, -e 'o 'kū -a -nōn Rōm min -kōnmandan Pilati lē.

² Pilati -a laabu Zozi 'lō 'nan: «Zuif 'nōn 'le mingōnōn nēn 'yia?»

Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «-Nyren, yia 'vī 'i 'bō 'a bē.»

³ En Bali -pannon 'tanōn 'w1 "kaga 'pa Zozi da. ⁴ -A -nan nēn Pilati -a 'vī -yrē 'nyian 'nan: «'Yī'a 'w1 'tū ve dub? 'Wūnūn nēn, waa "paa 'i da bē, yi'a maan dub?»

⁵ 'Pian Zozi 'ka 'w1 'tū 'sile "da "di. 'W1 zīe e Pilati 'kan.

Minnun "o 'nan Pilati 'e Zozi 'tē!

(Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Zan 18.39-19.16)

⁶ Lē -tūbū pēnōn man bē, -te Zuif 'nōn tranun -le 'sīdī nōanba -ji "fēdī dredī "bō bē, -kōnmandan "sia -pū 'kōnzān 'tū man. -Pū 'kōnzān nēn minnun cī "va 'nan 'o 'si "man "bē, -a man nēn e "sia. ⁷ Lē 'bō zīe -a -jī bē, min -tū nēn waa laabo Barabazi bē, te e ya -pū 'kuin 'o 'vale 'w1 'wliđī "drenōn nēn, o 'w1 'fōla minnun 'lee min tanōn yei, en o min -tē 'w1 zīe -a -jī bē waa. ⁸ Minnun "kaga "kū Pilati -va, en 'w1 nēn yaa dra -wle -wee "fēdī da -tīdī bē, waa laabu -yrō.

⁹ Pilati -a laabu -wlo 'nan: «Ka ya "vale 'nan, 'an 'si Zuif 'nōn 'le mingōnōn man?»

¹⁰ Kōō Pilati -a -kōnōn 'yī 'nan, Bali -pannon 'tanōn "naan Zozi man 'e "tūn, -yee "wean nēn o -ta Zozi 'a 'yrē. ¹¹ Bali -pannon 'tanōn -tōa minnun man, -e 'o vī Pilati lē 'nan, Barabazi man nēn 'e 'si.

¹² En Pilati -a laabu minnun "kaga zīe -wlo 'nan: «-Mē 'va nēn ka cī 'nan, 'an drē min nēn kaa laabo Zuif 'nōn 'le mingōnōn bē -yrē?»

¹³ -A -nan nēn o paan 'nan: «'I -pēin yiba "plan da!»

¹⁴ Pilati -a laabu -wlo 'nan: «'W1 'wliđī "cēn "nēn yaa drē?»

'Pian o paan "nyian 'kpa 'pleble. Waa 'vī 'nan: «'I -pēin yiba "plan da!»

¹⁵ Minnun cī "nrandī 'sō Pilati lē, -yee "wean e 'si Barabazi man. En e Zozi 'nōn

'yee 'sounjanun le 'nan 'o -son -ngble -a, -e 'o 'ku -a -pein yiba "plan da.

'Sounjanun Zozi see 'wu
(Mt 27.27-31; Zan 19.2-3)

¹⁶'Sounjanun -ku Zozi 'a -konmandan -le -klon -ji. En o 'sounjanun pæenon cin 'yi "man. ¹⁷O mingonnen -trale -gblø 'tenden 'tu 'wu Zozi da. O lei 'tan, en waa 'wu -a -wulo -man "le mingonnen kle 'zu. ¹⁸-A -nan nen waa 'tø budt 'sia, te waa ve 'nan: «Kvi 'tø bo, Zuif 'non 'le mingonnen!» ¹⁹Waa -søndt 'sia 'e 'wulo -man -cean -kø -a, te o 'le 'yi -sæn "da. En 'o "po -søonmlan "wlu, te o "kuannan -a 'le. ²⁰Zi o cæn -a see wudt man be, en o mingonnen -trale zæ -a 'sv "da. O -yee sonun 'wu 'e da, en o -ku -a 'nan -e 'o -pein yiba "plan da.

Zozi -peinnan yiba "plan da
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Zan 19.17-27)

²¹'Sounjanun -kudt 'sia Zozi 'a, en 'o cin 'yi Sirene min -tu -a. Waa laabo Simøn, e "sia fei. Alexandre 'lee Rufus "ti "nen. 'Sounjanun 'tø Simøn zæ -a -sru 'sa -a 'nan -e 'le Zozi 'le yiba "plan 'sia. ²²O -ku Zozi 'a fenan nen waa laabv Gølgota be -a -nan. Gølgota -ci nen 'nan, min -wulo klo. ²³-Wen nen waa baa 'yile nen waa laabo mire be -a be, o ya "vale 'nan 'o -non -yre. 'Pian Zozi 'ka -a mlinle di. ²⁴En waa pein yiba "plan da, "be -sru en o -yee sonun pli 'o cin yei. Waa dre 'lein 'wle 'tuvladit da.

²⁵Waa pein yiba "plan da bodrun te yide wluan fō. ²⁶'Wl nen waa -te "man "be, waa cren -te yiba 'fvi da, en waa pein Zozi 'ta lou. Waa cren -te "da 'nan:

«Min 'gve,

Zuif 'non 'le mingonnen nen.»

²⁷O 'wi 'wliid "drenon "fli pein yiba "plan da. Waa -tu pein yiba "plan da Zozi 'pe 'yi "da, en waa -tu pein yiba "plan da -a -pe bu da. ²⁸['Wl nen e ya 'e 'cren -tædi Bali -le 'fluba 'ji be, zi e 'le sø zæ. Kōø e ya 'e 'cren -tædi 'nan: «Minnun -taa -a 'silea 'wi 'wliid "drezan -a.»]

²⁹Minnun nen o -ciala fe zæ -a -nan be, o Zozi 'srønman, te 'o 'wulo nyōonman. Waa ve -yre 'nan: «Ee! Yi "cæ 'vi 'nan 'i Bali -pan 'kon -wia -e 'i pee -tø yi yaaga 'wlu 'gu dūv? ³⁰'I 'fli 'si 'wi 'ji, -e 'i 'si yiba "plan 'labe -a da!»

³¹Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vinon "o see 'wu "nyian. "O 'vi 'o cin le 'nan: «E min peenun 'si 'wi 'ji, 'pian ya'a 'kolaman 'e

'fli 'sidi -a 'wi 'ji di. ³²-Te e ya min 'sizan 'wi 'ji Crizi nen, e ci Izrael 'non 'le mingonnen -a be, 'e 'si yiba "plan da! -Te 'ku 'wi zæ -a -nan 'yi be, kv yi -tæala "da.» En min "fli "nen minnun o pein yiba "plan da Zozi 'srøn "be, "o Zozi sron "nyian.

Zozi -ka -nan

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Zan 19.28-30)

³³Yide 'bø min -win -ji 'seze, en klun -trōa 'træ pæenon da. E -fu zæ -trilii, en funninmlan yide tæenla. ³⁴Zi e 'bø zæ, en Zozi paan 'kpa 'pleble. Yaa 'vi 'e fla wei -ji 'nan: «Eloi, Eloi, lama sabatani?» 'Wl zæ -a -ci nen 'nan: «'Men Bali, 'men Bali, -me "le "wean nen 'i 'pe 'si 'an -sru?»

³⁵Min -mienun nen fe zæ -a -nan be, waa 'man, en 'o 'nan: «'Ka "trōen 'pla! E ya Eli laabunan.»

³⁶'Sounja min -tu flan bli, e -ku sø 'sile, yaa 'wu 'wen 'wle 'cæn 'va, yaa 'wu -cean -kø "nen, en yaa 'pa Zozi 'lebo "nen -e 'e 'yi fløn 'ji. En min zæ e 'nan: «'Ka 'tø -e -kaa -nan yi, -te Eli -taa -a 'sile yiba "plan da -o.»

³⁷'Pian Zozi paan 'pleble, en 'e yie 'le 'wu.

³⁸-A -nan nen sø -dan nen 'e 'tindi Bali -pan 'kuin be, e 'fvi 'bu 'ji "fli. E 'fvi budt 'sia lou, en yaa -sen "tra.

³⁹Zi 'sounjanun tazan nen 'e 'tødi Zozi 'le be, yaa -kanan 'yi be, e 'nan: «'Wl 'kpa nen, min 'labe Bali -pū nen.»

⁴⁰Fe 'bø zæ -a -nan be, lumøn -mienun a 'o 'tødi -kōbli, te o yie a -nan nun. Madala li Mari, 'lee Salome, 'lee Mari nen, e ci Zaji -gobonen 'lee Zoze "bø "a be, o ya 'o yei.

⁴¹Tv nen Zozi a Galile be, lumōnnun zæ o søonla -a -sru, te o 'nyranman "paa -yre. Lumøn -mienun nen 'o 'vale Zozi nun -a, o -ku Zeruzalem be, "o ya "nyian -nan.

Zozi wv -nan

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Zan 19.38-42)

⁴²Yi zæ, yaa yi nen, en Zuif 'non 'le 'flinla "yi "ta 'e pou "siala. -Yee "wean zi funninmlan 'pla be, ⁴³Arimate min Zoze fu -ku Pilati -va. E -pōan 'kun 'pleble, en e toba -fō Pilati le 'nan 'e Zozi pa -non 'yre. Zoze fu zæ, e ya Zuif 'non 'le 'wi tin 'banon 'va min -dan tv -a. En e ya -a man -pennan 'nan Bali 'e mingonnen -blidi 'sia 'yee minnun da. ⁴⁴Pilati 'plo 'fō -a mandu -a 'nan Zozi 'ka 'va. En e min 'pa 'sia 'sounjanun tazan laabunan. Zi e -ta be, en yaa laabv -yrō 'nan: «Zozi 'ka -a -nan 'mon?» ⁴⁵Zi Pilati

'sounjanun tazan wei 'man be, en e Zozi pa -nən Zoze fu le. ⁴⁶Zoze fu so fenyian 'lo, e Zozi 'kadu 'si yiba "plan da, en yaa 'pa "man. -A -nan nen e -ku -a wule -yre nen waa 'bu puo -kole ji be, -a ji. "Be -sru e -kole -dan blu, en yaa -to -yre zie -a "nen. ⁴⁷Madala li Mari 'lee Zoze "bu Mari be, fenan nen o Zozi 'wu be, waa -nan 'yi.

16

Zozi wluan -kanon 'va

(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Zan 20.1-10)

¹Zi Zuif 'non 'le 'flinla "yi ciu be, Madala li Mari, 'lee Salome, 'lee Zaji "bu Mari -ku toə nen -a -koei "a 'nonnon be -a 'lole. Koo o ya "vale 'nan 'o 'ko -a wule Zozi man. ²En 'mannon yi nen 'flinla "yi -sru "yi "a be, -a bodrun puunon, te yide "ta wuanla be, lumannon zie o -ku -yre da. ³Waa vi 'o cin le 'nan: «-Tie 'ta -toa -kole -dan nen -yre "nen "be -a man -cee?»

⁴'Pian "wee 'o yie 'to be, waa 'yi 'nan, -kole -dan 'bo nen -yre "nen "be, e ya 'e "bludi. ⁵-A -nan nen o wla 'yre 'bo 'ji, en o -gobonen 'tu 'yi. -Trale -gblə 'fuvu a "da, en e ya 'e -nyrandi 'o 'pe 'yi "da. Nyen o ceen.

⁶'Pian min zie e 'nan -wle 'nan: «Te nyen 'e 'ka 'cen di! Ka ya Nazareti min Zozi nen waa pein yiba "plan da be, -a -weenan. E 'ka fe 'gwe -a -nan di, e wluan -kanon 'va. "Ka 'yio, fenan nen waa 'pla "nen "be, -a -nan nen 'gu. ⁷'Ka 'ku -a vi -a -srunon 'lee Piere le 'nan, e -troa o 'le Galile. Ka boa "man "nan nun, "le zi yaa 'vi 'cee 'e 'cen be -yee 'wi 'zu.»

⁸O 'bola 'yre -ji "nyiandu flan -a, gligli o 'kun. En wa'a -kolale -a -nan wi vidu -a min -tu le di, nyen 'pleble o ceen 'le "wean.

Zozi 'e 'fli koon Madala li Mari le

⁹Zozi wluan -kanon 'va 'mannon yi nen 'flinla "yi -sru "yi "a be, -a bodrun puunon. 'E 'fli koon 'e tede Madala li Mari le. Li zie -a -sru "nen e -yv -wli di 'saravli "pin. ¹⁰Minnun nen o ci "nen Zozi -sru "be, trun -fo o ppeonon man, te o ya -a -wuonan, en li zie e -ku -a vile -wle. ¹¹'Pian zi yaa 'vi 'nan, Zozi a 'e 'belidi be, wa'a yi -telea "da "di.

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon "fli le

(Lk 24.13-35)

¹²"Be -sru Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon "fli "le, te o ya -kunan 'fla "wennen 'tu da. 'Pian 'e 'fli koon 'e 'kole pee -a. ¹³O 'li 'o da, en waa

-nan wi 'vi -a -srunon -mienun le, 'pian wa'a yi -telea "da "di.

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon 'fuda -tu le

(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Zan 20.19-23)

¹⁴"Be -sru Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon 'fuda -tu le, te o ya fe -blunan. E 'o "troen nyuon, koo -wee yi -teradu 'wi da "ka "di, en o "troen a "yuyu. -Yee ci 'nan, minnun nen waa 'yi 'nan e 'beli en waa 'vi -wle be, wa'a yi -telea o da di.

¹⁵"Be -sru e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'ku 'treda fe ppeonon 'nan -e 'ka Bali -le 'wi 'nonnon vi minnun ppeonon le! ¹⁶Min oo min nen e yi -tera "da en waa -batize dre be, e -taa 'sile 'wi 'ji. 'Pian min oo min nen, ya'a yi -telea "da "di, ya'a 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a ye di. ¹⁷Minnun nen o yi -tera "da "be, o 'lebo "fo wunun 'gwe -a dra. O -yv -wli dunun -pian "minnun -sru 'an 'to da, en o wei 'tre -foa. ¹⁸-Te o -mlen 'kun 'o 'lo oo, -te o min -te 'yile mlin oo, ya'a fe -tu dra -wle "di. 'O 'pe "paala -ce -tenon da, -e 'o 'beli.»

Zozi 'li 'e da Bali va

(Lk 24.50-53)

¹⁹Zi Minsan Zozi ceen 'wunun zie -a vidu man be, en e wluan, e -ku laji, en e -nyran Bali -pe "yi "da. ²⁰-A -srunon 'ku Bali -le 'wi 'nonnon vile fe ppeonon 'nan. Minsan Zozi 'pa o -va. En 'wi nen waa 'vi be, Bali 'bo -a -ci koon 'nan 'wi tigli nen, koo e ciula o va, en o 'lebo "fo wunun dre.

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn Luk -a cɾɛn -tɛ

¹Tu Teofil,

'wunun nɛn o drɛ 'kʊ 'va 'gʊɛ, minnun "kaga -a man wɛɛ en waa cɾɛn -tɛ. ²Minnun nɛn 'wunun zɛɛ o drɛ o yɛɛ man -a pou sianan "bɛ, -wɛɛ 'sinan 'pa 'kʊɛ. En 'o 'bɔ nɛn Bali o 'pla 'nan 'o 'yɛɛ 'wɪ 'nɔnnɔn fuila "man. ³-Yɛɛ "wɛan, zɪ an cɛɛn 'wɪ pɛɛnɔn zɛɛ -a pou -wɛɛdɪ man 'e klɔji bɛ, 'an 'bɔ, 'an 'yɪ "nyian 'kpa, en 'an "yɛɛ cɾɛn -tɛ 'e "nɛn 'e "nɛn. ⁴Maan drɛ zɛɛ 'nan -e 'wɪ pɛɛnɔn nɛn minnun -a paa 'i ji bɛ, 'i -tɔ 'nan 'wɪ tɪglɪ nɛn.

Bali 'e 'nan o 'ta -daa Zan -yale

⁵Tu nɛn mingɔnnɛn Erodɪ Zude 'lɛglɔn "paala bɛ, -a -nan nɛn 'wɪ 'gʊɛ 'e drɛ. Tu zɛɛ -a va bɛ, tɛ min -tʊ a, waa laabɛ Zakari. E ya Bali -panzan -tʊ -a Abia nun va. En waa nan laabo Elizabɛtɪ. Bali -panzan -tʊ nɛn 'li, waa laabo Arɔn bɛ, -a kluda li nɛn. ⁶Min "fli zɛɛ o ya min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ. En -wɛɛ 'wɪ dɾɛdɪ 'lɛɛ -wɛɛ 'ta wudɪ Minsan -lɛ -pɛi da bɛ, -a -pɛ -tʊwli 'ka "va "wliɪdɪ "dɪ. ⁷Pian -wɛɛ 'nɛn "ka "dɪ, kɔɔ Elizabɛtɪ a lumɔn nɛn ya'a nɛn 'yaa dɪɛ -a, en o "flinɔn drɛ "nyian ceje.

⁸Yi -tʊ da bɛ, en Zakari -kʊ 'yɛɛ Bali -pan 'nyranman 'palɛ Bali -pan 'kuin. Kɔɔ Bali -pannɔn nɛn e ci o va zia bɛ o da nɛn e 'bɔ. ⁹Wɪ nɛn Bali -pannɔn -a dra -tidi bɛ, -a 'bɔ nɛn waa drɛ. En cɛɛgʊɛ, Zakari da nɛn e -tria. E wla Bali -pan 'kuin, en e -kʊ fɛ -tʊ nɛn -a -koei "a 'nɔnnɔn bɛ, -a 'tɛ 'blɪɛ Bali lɛ. ¹⁰Tu zɛɛ -a wlu bɛ, tɛ minnun "kaga "a 'o 'sɛndɪ 'kɔn 'lɛ "nɛn bei Bali trʊ 'banan.

¹¹-A -nan nɛn Bali -lɛ 'pasiazan nɛn laji bɛ, -a -tʊ 'e 'fli kɔɔn -yrɛ. E ya 'e 'tɔdɪ lou, fɛnan nɛn o fɛ zɛɛ -a 'tɛ 'ble bɛ -a -pɛ "yi "da. ¹²Zɪ Zakari -a 'yɪ bɛ, nyɛn -a cɛɛn, en "klan -a -tɛdɪ 'sia. ¹³En Bali -lɛ 'pasiazan 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Zakari, tɛ "klan 'e 'i 'tɛ dɪ! 'Wɪ nɛn yia laa 'bʊ Bali lɔ bɛ, wɪ "man. 'I nan Elizabɛtɪ "ta -daa 'yɛɛ 'nɛn 'klɔnnɔn -yale. 'I 'tɔ 'pa Zan. ¹⁴E -kɔan 'yɛɛ ci "nran wɪ -dan tʊ -a, en -a -yadɪ min "kaga 'ci "nranman. ¹⁵E -kɔan min -dan tʊ -a Minsan 'lɛ. Ya'a 'wɛn mliɛn dɪ, en -wɛn nɛn e min -tɛa "bɛ, ya'a mliɛn dɪ. -A -srandɪ man 'e "bʊ 'pɔn -ji bɛ, -e Bali lei 'saun 'e 'ta "da. ¹⁶-Yɛɛ dra -e Izraɛl 'nɔn 'o -sɔɔnla "nyian Minsan nɛn

-wɛɛ Bali -a bɛ -a -sru 'e 'pɛɛ. ¹⁷Min nɛn Bali -a -trɔa Minsan 'lɛ bɛ, -nyɛn. E dra Bali 'lɛwɛi vɪzan -a "lɛ zɪ Eli ci 'li Bali 'lɛwɛi vɪzan -a bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. 'Pleble 'lɛɛ Bali lei 'saun nɛn Eli -lɔ 'li bɛ, -yɛɛ -kɔan -yrɔ. E 'nɛn 'lɛɛ 'e "tɪ -sɛan 'e cin va. Minnun nɛn wa'a 'yra tɛa Bali man dɪɛ, yaa dra -e 'o -sɔɔnla -si tɪglɪ da. En "nyian bɛ, yaa dra -e min "kaga 'o 'man wʊʊ Minsan -pɛndɪ -a.»

¹⁸Zɪ Zakari 'wɪ zɛɛ -a 'man bɛ, en e 'nan Bali -lɛ 'pasiazan zɛɛ -yrɛ 'nan: «Maan dra 'kɔ -e 'an -tɔ 'nan 'wɪ 'kpa nɛn yia ve? Kɔɔ an drɛ ceje en 'an nan drɛ "nyian ceje.»

¹⁹En Bali -lɛ 'pasiazan 'e 'nan -yrɛ 'nan: «'An 'tɔ nɛn Gabriɛl, mɛɛn ci Bali 'lɛ. Bali 'an 'pa 'sia, 'nan -e 'an 'wɪ tin 'ba 'yɛɛ, -e 'an 'wɪ 'yɪ zɛɛ -a vɪ 'yɛɛ. ²⁰Wɪ nɛn maan 'vɪ 'yɛɛ 'gʊɛ e dra tɛ -a tʊ 'bɔ. En yɪ'a yɪ -tɛɛɛa 'an wei da dɪ. -Yɛɛ "wɛan i dra bobo -a. Yɪ'a 'we 'lɔɔ -e -a drɛ yɪ 'e bɔ dɪ.»

²¹Tu zɛɛ -a wlu bɛ tɛ minnun "kaga "a Zakari -pɛnnan tian. En 'wɪ o 'kan 'nan e ya 'mɔnnan Bali -pan 'kuin "bʊʊ. ²²Zɪ e 'bɔla bɛ, ya'a -kɔlale 'wɪ tin 'badɪ -a -wɛɛ "dɪ. Tɔɔn 'o 'ci nrɔn 'nan Bali 'e 'fli kɔɔn Zakari lɛ Bali -pan 'kuin. -A -nan nɛn e 'wɪ tin 'badɪ 'sia 'e 'pɛ -a, tɛ ya'a 'we dɪ.

²³Zɪ -yɛɛ 'nyranman 'pa yɪ -nyan bɛ, en e -kʊ 'yɛɛ "kɔnnɛn.

²⁴"Bɛ -sru -a -nan 'ka 'mɔnɛ dɪ, en -a -nan Elizabɛtɪ 'e 'pɔn 'si. E -fu 'e yɔɔdɪ "kɔnnɛn mɛn 'soolu, tɛ yaa ve 'nan: ²⁵«Minsan 'pa 'an 'va. En 'wɪ nɛn e 'yra "sia 'an yɛɛ man minnun yɛi "bɛ yaa drɛ 'mɛn.»

Bali 'e 'nan o 'ta -daa Zozi 'yale

(Mt 1.18-25)

²⁶Zɪ Elizabɛtɪ -pɔn mɛn 'shɛɛdʊ 'bɔ bɛ, en Bali 'yɛɛ 'pasiazan Gabriɛl 'pa 'sia Galilɛ 'fla 'tʊ nɛn waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da. ²⁷Yaa 'pa 'sia nɔnbɛ 'nɛn 'tʊ -va. Nɔnbɛ zɛɛ, -a 'tɔ nɛn Mari, en ya'a tian 'kɔnnɛn -tɛɛ "fo "dɪ. 'Pian e ya Zozɛfʊ 'tɔ da 'nan -e 'e 'pa. Zozɛfʊ zɛɛ, David kluda min nɛn. ²⁸Bali -lɛ 'pasiazan wlala "va, en e 'nan -yrɛ 'nan: «Mein 'tɔ bɔ. Bali "yɪ drɛ 'yɛɛ, en Minsan yɛɛ a 'i 'va.»

²⁹Wɪ zɛɛ e Mari cɛɛn nyɛn -a, en yaa laabu 'e 'fli -lɔ 'nan, 'tɔ bʊdɪ "cɛn 'bɛ ci zɛɛ?

³⁰En Bali -lɛ 'pasiazan 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Mari, tɛ "klan 'e 'i 'tɛ dɪ! Bali "yɪ drɛ 'yɛɛ. ³¹'I "ta -daa 'i 'pɔn 'silɛ, -e 'i 'nɛn 'klɔnnɔn -ya. 'Nɛn zɛɛ 'i 'tɔ 'pa Zozi! ³²E -kɔan 'min -dan tʊ -a, en waa laabo Bali nɛn min ta lou "bɛ -a -pɪ. Minsan Bali -a -nyɛanla mingɔnnɛn pɛin nɛn -a tra David -nyran "da "bɛ -a da.

³³ E mingonnen -ble Zago kludanon da 'li 'trilii, en -yee mingonnen -bludi 'le 'ka 'toa dt.»

³⁴ En Mari "e 'nan Bali -le 'pasiazan zie -yre 'nan: «'Wɪ zie 'be dra 'kɔ -e 'be dre? Koo ma'an 'konnen toa dt.»

³⁵ En Bali -le 'pasiazan "e 'nan -yre 'nan: «Bali lei 'saun 'be dra. Bali nen min ta lou 'be, -yee 'pleble -taa 'i 'va "le fulɔ -le 'wɪ 'zu. -Yee "wean 'nen nen i 'ta -daa -a -yale be, waa laabo Bali -pt. E ya Bali -le ve -a.

³⁶ En "nyian be, 'i dru lumon Elizabeti "e 'pon 'si 'e ceje da. E "ta -daa 'nen 'klonmon -yale. Lumon nen minnun -a ve "nen 'nan, ya'a 'nen 'yaa die, -a -pon mlen 'shædv nen 'gv. ³⁷ Koo 'wɪ 'tu 'ka 'kolaman Bali 'klidi -a dt.»

³⁸ En Mari "e 'nan: «An ya Bali 'suzan 'a, 'wɪ nen e ci "va "be -nyren 'e dre 'men.» -A -nan nen Bali -le 'pasiazan 'si -a "srɔn.

Mari -ku Elizabeti -va

³⁹ "Be -sru en Mari -ku "nyianɔv Zude 'leglon 'ji 'fla 'tu nen e ya pon da be -a da.

⁴⁰ E wla Zakari -le 'kuin, en e Elizabeti 'to 'bu.

⁴¹ Zi Elizabeti Mari -le 'to budɪ 'man be, en 'nen nyoon -a -pon -ji. -A -nan nen Bali lei 'saun 'ta Elizabeti da. ⁴² En e paan wei 'pleble 'a 'nan: «Bali -fæ 'vɪ 'i man lumon nun va. En 'nen nen 'i 'pon -ji be, Bali -fæ 'vɪ 'man.

⁴³ -Tɪ nen 'maan en 'men Minsan "bu -taa 'an 'va? 'Wɪ zie yaan 'ci "nranman -dan. ⁴⁴ Zi an 'yie 'to budɪ 'man be, 'nen "le 'ci nran "nyian, en e nyoon 'an 'pon -ji. ⁴⁵ Bali -le -fæ a 'i man, koo 'wɪ nen Bali -le 'pasiazan -a 'vɪ 'yie be, i yi -tera "da 'nan e 'le sooman.»

Mari "dre "fɔ

⁴⁶ En Mari "e 'nan:

«An Minsan 'to bɔa 'tandan.

⁴⁷ Bali nen yaan 'si 'wɪ 'ji be, -yee "wean ci "nran -dan a 'an 'lo.

⁴⁸ Koo 'an 'bɔ nen an ci -a 'suzan 'tun "a be, 'an 'cin -trɔa "ji.

-E 'e 'sia cægv man be, blamin pænon -a ve 'an man 'nan Bali -le -fæ a 'an man.

⁴⁹ Koo 'pleble pænon 'san Bali 'wɪ -dandan dre 'men.

E ya Bali nen "tri 'ka "man "die -a.

⁵⁰ En e ya "yi 'li 'trilii minnun nen waa ye "yi, en waa bɔa "be -wle.

⁵¹ E -pe 'pleble 'ci koon 'wɪ -dandan dreɪ -a.

Minnun nen fli dreɪ -dan bli a o ji be, e o fuila "man.

⁵² E mingonnennun 'sia 'wee mingonnen pein -da.

En minnun nen min 'ka o siala fe -tu -a die, e o wluan lou.

⁵³ Minnun nen dra o -tæ "be, e man yife "kaga "non -wle.

En e fenon 'li 'o da 'o 'lo 'a 'e "tun.

⁵⁴ E -ta 'pale Izrael nen yaa 'si "va 'nan 'e 'yee 'nyranman 'pa be -a va.

"Yi "nen e 'nan 'e dra -yre "be, -a -cin -trɔa "ji.

⁵⁵ 'Wɪ zie yaa 'vɪ 'e 'cen -kaa tranun le.

E 'nan 'e "yi dra 'ku tra Abraam

'lee 'e kludanon le 'li 'trilii.»

⁵⁶ Mari -fɔ Elizabeti -va mlen yaaga, "be -sru en e 'li 'e da 'e fla.

Zan -ya tu 'bɔ

⁵⁷ Zi Elizabeti pon plala be, en e 'nen 'klonmon -ya. ⁵⁸ -A "srɔnon 'lee -a drunon -a 'man 'nan Minsan "yi dre Elizabeti le, en o ci nran 'o 'vale waa.

⁵⁹ En -a yi 'sɔrazan da be, o -ta 'nen zie -a -fɔle -klonmon -va. O ya "vale 'o laabu 'e "tu 'to 'a Zakari. ⁶⁰ 'Pian -a "bu 'ka 'wle "man "dt. E 'nan: «'O laabu Zan.»

⁶¹ En minnun zie o 'nan -yre 'nan: «Wa'a 'i dru 'tu laabo 'to zie -a dt. -Mε "le "wean nen yie 'nan 'o laabu Zan?»

⁶² -A -nan nen o 'wɪ laabudɪ 'sia -a "tu 'lo 'o 'pe -a. Waa laabu 'nan: «'Nen 'bɔ 'to nen 'non?» ⁶³ En Zakari yiba 'founen 'tu -nan laabu 'nan -e 'e 'cɾen -tε. Yaa cɾen -tε "da 'nan: «-A 'to nen Zan.» En 'wɪ o pænon 'kan. ⁶⁴ Nun toon -a nren flu en e 'widɪ 'sia te e Bali 'to bɔa.

⁶⁵ Minnun pænon nen o -nyeanla fe zie -a -nan -kogo be, nyen o cæen. 'Wɪ zie -a -nan sεe nen waa wo Zude ponnun pænon da. ⁶⁶ Min -tudv pænon nen o 'wɪ zie -a maan "be, 'o 'ci "nrɔndɪ "siala 'nan: «-Mε "a nen 'nen zie e -taa "drele?» Koo waa -toa 'wein 'nan Bali -pe -trɔa a 'e 'padɪ 'nen 'bɔ da.

Zakari Bali muo "fɔ "dre "a

⁶⁷ Zakari nen 'nen zie -a "tu "a be, Bali lei 'saun 'ta "da, en e Bali 'lewei vidɪ 'sia. E 'nan:

⁶⁸ «Minnun pænon 'o Minsan 'to bɔ!

-Yεe ci Izrael 'non 'le Bali -a.

E -ta 'pale 'yee minnun va, en e o 'si nɔanba -ji.

⁶⁹ Bali -ta min 'pleble nen e -kolaman e min "sia 'wɪ 'ji be -a -cæe.

-Yee 'nyranman 'pazan David kluda min nen.

⁷⁰Wɪ zɪe yaa 'pa 'e 'lewei vɪnɔn 'saun 'le 'e 'cɛn,

en waa 'vɪ -a -nan le 'ka le va dɪ.

Yaa 'pa o 'le 'nan:

⁷¹E -kaa 'sia -kaa 'nanmannɔn 'le nɔnba -ji, en minnun pɛɛnɔn nen o "naan -kaa man bɛ,

e -kaa 'sia -wee 'plɛblɛ 'wlu.

⁷²Bɛ nen 'gʋɛ,

e "yi drɛ -kaa tranun le,

en cibo "da "wɪ 'saun nen

yaa 'vɪ bɛ -a -cin -trɔa "ji.

⁷³Wɪ zɪe e -tɔ 'e wei da -a -kaa tra Abraam le.

Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan:

⁷⁴E -kaa "sia -kaa 'nanmannɔn 'le 'plɛblɛ 'wlu,

'nan -e -kaa -kɔla 'yee 'nyranman 'padɪ -a,

te nyɛn 'ka -kaa 'ji dɪ.

⁷⁵En "nyian

te -kaa ya -yee vɛ -a,

en -kaa 'ta wula 'e wei da

tu -tudv pɛɛnɔn man -trilii,

-e -kaa ka yi 'e bɔ.

⁷⁶Mɛn 'nen, minnun -taa 'i laabɔle Bali nen min ta lou "bɛ -a 'lewei vɪzan.

Kɔɔ yɪɛ -tɔala Minsan 'le

-e 'i -yee -si man drɛ.

⁷⁷Yɪɛ vɛ -yee minnun le 'nan,

o 'sɪzan 'wɪ 'ji a -tanan,

en -yɛɛ -wee 'wɪ 'wɪdɪ "fuiman.

⁷⁸Kɔɔ -cee Bali ci a "yi,

en e min ye "yi.

-Yee "wean e 'tɛ 'san 'si lou,

en e bii -kaa da

"le yɪdɛ 'bɛ cɪ wluannan.

⁷⁹Yaa drɛ zɪɛ 'nan

-e -yee 'tɛ 'san 'bɔ 'e minnun nen o cɪ klun "va,

te o "klanman -ka -lɔ bɛ,

o man drɛ 'wein.

En "nyian 'nan

-e 'e 'wɪ 'tɔdɪ nen

e blamin -fo -trɔɔ bɛ,

-a "paa -kaa 'ji.»

⁸⁰Zɪ Zan drɛ ceje bɛ, en -yee 'wɪ 'tɔdɪ 'pa 'da. "Bɛ -sru en e -kʋ "bui "da, e -fʋ -nan nun -trilii, en yi nen e bɔala 'ji Izraɛl 'nɔn 'le bɛ, e 'bɔ.

2

Zozi 'ya tu 'bɔ

¹Wɪ nen e drɛ Zozi 'ya tu man bɛ, -nyrɛn 'gʋ. Mingɔnnɛnnun tazan nen Rɔm bɛ, waa laabo Ogust. E 'nan, minnun pɛɛnɔn nen 'e mingɔnnɛn -ble o da bɛ, o o "nrɔn. ²Min "nrɔndɪ tɛdɛ nen. E drɛ te Cirini 'bɛ cɪ Siri 'lɛglɔn da -kɔnmandan -a. ³En min -tudv pɛɛnɔn 'kʋ 'o 'tɔ 'crɛn -tɛlɛ 'o 'ya 'trɛ -da.

⁴-Yee "wean Zozɛfʋ 'si Galilɛ 'lɛglɔn 'ji, 'fla nen waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da. En e -kʋ Zude 'lɛglɔn 'ji, 'fla nen waa laabo Betelem bɛ -a da. 'Fla zɪɛ -a da nen, o Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn David -ya. Zozɛfʋ a David kluda min -a, -yee "wean nen e -kʋ -nan nun. ⁵E -kʋ 'e 'tɔ 'crɛn -tɛlɛ 'o 'vale Mari nen e "ta -daa "drele -a nan -a bɛ -a, te Mari 'pɔn a 'e man.

⁶Zɪ o 'bɔla Betelem bɛ, en -yee 'nen 'ya tu 'bɔ. ⁷-A -nan nen Mari 'nen tɛdɛ -ya -klɔnnɔn -a. E sɔ 'pa 'nen zɪɛ -a man, en yaa 'nyinnan -winun -le fɛ -blɪvɛ -ji. Kɔɔ wa'a nyinnan "nan 'yule -pɛn 'nɔn nyinnan dɪ.

Bali -le 'pasianɔn 'wɪ tin 'ba 'bla -sru "pɪnnɔn le

⁸Betelem 'fla 'bɔ zɪɛ -a "srɔn "bɛ, 'bla -sru "pɪnnɔn a -nan. 'O yɪɛ -tɔa 'wee 'blanun da -pei -man. ⁹-A -nan nen Minsan -le 'pasiazan -tu 'bɔla o va, en Minsan -le 'tɛ 'san o si -fo. Nyɛn -dan sɛn o ji, ¹⁰'pian Bali -le 'pasiazan "e -wle 'nan: «Te "klan 'e 'ka 'tɛ dɪ! An -ta 'wɪ nen e minnun pɛɛnɔn 'ci "nranman tɪglɪ bɛ -a vɪlɛ 'cɛɛ! ¹¹'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan, min nen e "ta -daa 'ka 'sɪlɛ 'wɪ 'ji bɛ, waa -ya cɛɛgʋ David fla. Crɪzi nen Minsan -a bɛ -nyrɛn! ¹²'Ka 'kʋ -a -nanjen! -A -kɔnnɛn "yɪ vɛ nen 'gʋ: Ka bɔa 'nen 'tu man, te sɔ a 'e -bladɪ "man, te e ya 'e nyinnandi -winun -le fɛ -blɪ vɛ -ji. 'Nen zɪɛ -nyrɛn.»

¹³Nun tɔɔn Bali -le 'pasianɔn "kaga 'si laji, en o -ta trele 'pasiazan tɛdɛ bɛ -a "srɔn, en o Bali 'tɔ bɔdɪ 'sia. Waa 'vɪ 'nan:

¹⁴«Tɔ -dan a Bali -le vɛ -a laji lou.

En e -fʋdɪ -trɔɔ -nɔn

'trɛdanɔn pɛɛnɔn nen

e o ye "yi "bɛ -wee vɛ -a.»

¹⁵Zɪ Bali -le 'pasianɔn 'li o da laji bɛ, en 'bla -sru "pɪnnɔn a vidɪ 'sia 'o cin le 'nan: «-Kaa kʋ Betelem, 'wɪ nen Minsan -a 'vɪ -cɛɛ bɛ -a 'yɪ.» -A -nan nen o -si 'sia.

¹⁶Zɪ o -kʋ, o 'bɔla 'nan nun bɛ, o 'bɔ Mari 'lee Zozɛfʋ man. En o 'nen zɪɛ -a 'yɪ 'e nyinnandi -winun -le fɛ -blɪvɛ -ji. ¹⁷Zɪ waa 'yɪ bɛ, tɔɔn 'wɪ nen Bali -le 'pasiazan -a 'vɪ -wle 'nen zɪɛ -a man bɛ, waa vidɪ 'sia

minnun pæenon læ. ¹⁸ Minnun nen o 'wɪ zɪe -a 'man bæ, 'wɪ o 'plo 'fɔ. ¹⁹ 'Pian Mari "e 'wunun pæenon zɪe -a klɔ 'paala 'e 'ji, te 'e 'ci "nrɔnman da.

²⁰ "Bɛ -sru en 'bla -sru "pinnɔn 'li 'o da, te o Bali 'tɔ bɔa 'wunun nen waa 'man 'lee waa -nan 'yɪ bæ -yee "wɛan. Kɔɔ 'wɪ nen Bali -le 'pasiazan -a 'vɪ -wɛ "bɛ -a da nen e drɛ.

²¹ Zɪ 'nen zɪe -a yɪ 'sɔrazan 'bɔ bæ, en waa -fɔ -klɔnmɔn -va. -A -nan nen o Zozi 'tɔ 'pa 'man. 'Tɔ zɪe Bali -le 'pasiazan 'bɛ 'vɪ, te -a "bɔ 'ka tian 'e 'pɔn 'silɛ dɪ.

O -kɔ Zozi 'a Bali -pan 'kuin

²² Tɔ nen o Mari -sruman -e 'e drɛ 'saun Bali læ "le zɪ Moizi -le -pei -a 'vɪ bæ -yee 'wɪ 'zɔ bæ e 'bɔ. -A -nan nen o -kɔ Zozi 'a Zeruzalem, 'nan -e 'o -kɔɔn Minsan læ, ²³ "le zɪ Minsan -le -pei -a 'vɪ bæ -yee 'wɪ 'zɔ. Kɔɔ e ya 'e 'cren -tɛdɪ 'nan:

«Fɛ pæenɔn 'nen flin nen,
waa -yaa te e ya 'e 'kɔnnɛn -a bæ,
'o 'pla Minsan læ kɔnglɔn -yee vɛ -a.»

²⁴ O -kɔ -nan nun, 'nan -e 'o Bali -pan "le zɪ e ya 'e 'cren -tɛdɪ Minsan -le -pei -a bæ -yee 'wɪ 'zɔ. 'Yalɛ -tenɔn -a -noan -plablo "fli, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, -plablo 'nen "fli. -A 'bɔ nen Zozi 'mangulinun "o "nɔn.

²⁵ Min -tɔ a Zeruzalem. -A 'tɔ nen Simeɔn. Min zɪe e ya min tigɪ 'a, en e 'ta 'wɔla Bali wei da. E ya min nen e "ta -daa Izrael 'nɔn 'silɛ 'wɪ 'ji bæ -a -pennan. Bali lei 'saun a -yrɔ. ²⁶ En Bali lei 'saun 'bɔ -a 'vɪ -yrɛ 'nan, min 'sizan 'wɪ 'ji nen Minsan Bali -taa "talɛ -a bæ, yaa ye 'e yɛ 'a 'vaa en e -kaa.

²⁷ Bali lei 'saun -a -cin -tɔ Simeɔn -ji 'nan 'e 'kɔ Bali -pan 'kuin, en e -kɔ. Nun tɔɔn Zozi 'tɪ 'lee -a "bɔ wɪ 'o 'lɔ le 'nen 'linɛn 'bɔ 'a. 'Wɪ nen Bali -le -pei -a 'vɪ bæ -a 'bɔ nen o "ta -a dra -yrɛ. ²⁸ Simeɔn Zozi 'si 'e 'pɛ -ji. E Bali 'tɔ 'bɔ, en e 'nan:

²⁹ «'An 'san,
'i 'si 'mɛn 'i 'suzan man,
-e 'e 'ka -trɔɔ,
kɔɔ 'wɪ nen yia 'vɪ bæ, e drɛ.

³⁰ -Yɛɛ cɪ 'nan,
an min nen e min 'sia 'wɪ 'ji bæ -a 'yɪ 'an yɛ
'a.

³¹ Min nen yia 'si "va
'trɛdanɔn pæenɔn 'le vɛ -a bæ -nyren.

³² -Yɛɛ cɪ 'tɛ 'san nen,
e 'leglɔn pæenɔn 'ji dra 'wein bæ -a,
en -yɛɛ 'yɛ minnun Izrael 'nɔn 'tɔ dra -
dan.»

³³ 'Wɪ nen Simeɔn cɪ -a vɪnan Zozi man bæ,
e Zozi "bɔ 'lee -a 'tɪ 'plo 'fɔ. ³⁴ Simeɔn -fɛa

'vɪ 'o man, en e 'nan Zozi "bɔ Mari læ 'nan:
«'Nɛn 'gɔɛ Bali -a 'si "va 'nan, Izrael 'nɔn
'va bæ min "kaga -tiala -yee "wɛan, en min
"kaga wuanla -yee "wɛan. En Bali -a 'si "va
'nan -e 'e 'kɔn 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "vɛ nen e 'wɪ
'paala minnun læ bæ -a. 'Pian minnun 'o 'ci
"paa "man. ³⁵ 'Wɪ zɪe -a drɛdɪ bæ, e o cɪ wɪ
yɔɔdɪ ta bɔala 'wein. En bii nen i cɪ -a "bɔ "a
bɛ, 'wɪ -taa 'nanle 'i man "le sren 'bɛ 'i 'fɔn.»

³⁶ En "nyian bæ Bali 'lewei vɪzan lumɔn -
tɔ -nyeanla Zeruzalem 'bɔ 'nan nun. Waa
laabo Anne, Panuel -le 'nen nen Aser -le
'leglɔn 'ji. E ya ceje 'kpa. E -kɔnnɛn 'pa 'e
nɔnbɛ 'da, en o le drɛ 'e 'sran -a 'sɔravli 'vaa
en -a -sran 'bɔ 'ka. ³⁷ E -fɔ -calɛ -a -trilii, en
-a læ 'bɔ -fuba 'sɔra 'wɛ sinjen. E ya Bali -
pan 'kuin, te e Bali "sua bodrun funnin fɛ
'sɔndɪ 'lee Bali trɔ 'badɪ -a. ³⁸ Tɔ nen Simeɔn
a 'wɪ zɪe -a vɪnan 'nen man bæ, te e ya -
nan. -A -nan nen lɪ zɪe, e Bali 'tɔ bɔdɪ 'sia.
E Zozi 'le 'wɪ vidɪ "sia minnun pæenɔn nen o
cɪ Zeruzalem -le 'sidɪ noanba -ji -pennan bæ
-wɛɛ.

³⁹ Zɪ Zozi "tɪ 'lee -a "bɔ cɛɛn -a drɛdɪ man
"le Minsan -le -pei -a 'vɪ bæ -yee 'wɪ 'zɔ bæ,
en o 'li 'o da 'o fla Nazareti Galilɛ 'leglɔn 'ji.
⁴⁰ Zozi drɛdɪ 'sia ceje, en e -tɔdɪ 'sia 'plɛblɛ.
E 'wɪ 'tɔdɪ 'sia 'kpa tigɪ, en Bali -le -fɛa 'a 'e
vidɪ "man.

Zozi læ 'bɔ 'fuda "fli

⁴¹ Lɛ -tɔdɔ pæenɔn man bæ, Zozi 'manguli-
nun -kɔ Zeruzalem Zuif 'nɔn 'le 'si noanba
-ji 'fedɪ da. ⁴² Zɪ Zozi læ 'bɔ 'fuda "fli "bɛ, -
wɛɛ -kɔ waa "fedɪ zɪe -a da "le zɪ waa dra 'e
'cɛn bæ -yee 'wɪ 'zɔ. ⁴³ Zɪ "fedɪ drɛdɪ -nyan
bɛ, Zozi "tɪ 'lee -a "bɔ 'o fla si 'sia. Zozi -
fɔla "da Zeruzalem nun, 'pian wa 'a -kɔnnɛn
"yɛlɛ dɪ. ⁴⁴ E ya o ji 'nan, Zozi a minnun nen o
-taala waa bæ o va. Zɪ o yɪ drɛ 'sia -tɔ bæ, en
waa -wɛɛdɪ 'sia o drunun 'lee o beenun va.
⁴⁵ Wa 'a yɛlɛ dɪ -le "wɛan, o 'li 'o da "nyian
Zeruzalem -a -wɛɛdɪ -a.

⁴⁶ -A -wɛɛdɪ yɪ yaagazan da nen o -kɔ bɔlɛ
"man Bali -pan 'kuin. E ya 'e -nyrandɪ Bali
-le 'fluba 'ci vɪnɔn -dandan yɛi, te -a "trɔɛn
yra 'o wei læ, te e 'wɪ -mienun laabo -wɔlɔ, en
te o -yee -mie laabo 'e 'lɔ. ⁴⁷ Minnun pæenɔn
nen o "trɔɛn "cɪ -a wei læ bæ, -yee 'wunun
laabudɪ 'lee -yee 'wunun -cɪ vidɪ o 'plo 'fɔ.

⁴⁸ Zɪ -a "tɪ 'lee -a "bɔ "ta bɔlɛ "man 'kɔn
zɪe -a -ji bæ 'wɪ o 'kan. -A -nan nen -a "bɔ
"e -yrɛ 'nan: «'Mɛn 'nen, -mɛ "nen nen yia
dra 'kɔɛ zɪ? 'Kɔ 'vale 'i "tɪ "a, kɔi -wɛɛdɪ 'sia,
'kɔ 'ci -tɔ lou.»

⁴⁹En Zozi "e -wle 'nan: «-Me "le "wean nen, kaan -wεman? Fεnan nen 'an "ti "man wι ci be -a -nan nen an -kεan. Ka'a tεa zi dεv?»

⁵⁰Wι nen, yaa 'vι -wle "be, wa'a -ci manle "fo "di.

⁵¹"Be -sru en Zozi 'lee 'e "ti 'lee 'e "bu 'li 'o da Nazareti. Yaa 'sia 'e "tunun 'wei -da. Mari 'wunun zιε -a 'pla 'e 'ji. ⁵²Zozi tru en 'yee 'wι 'tεdι 'pa "da. 'Wι zιε e minnun ci nran, en e Bali ci nran.

3

Zan minnun -batize dre
(Mt 3.1-12; Mk 1.3-8)

¹Tu nen 'wι 'gεe e dre "man "be, te Tiber "be ci mingonnennun tazan -a Rεm. -A le -fuda 'sooluzan nen, te e ya mingonnen -a 'leglon pεenεn da. En tu zιε -a va be te Rεm min Ponzυ Pilati "be ci -kεnmandan -a Zude 'leglon da. En te Erodi "be ci Galile 'leglon 'tazan -a, en -a "buι Filippu "be ci Iture 'leglon 'lee Trakoni 'leglon 'tazan -a. En te Lisania "be ci Abilene 'leglon 'tazan -a. ²En te Ane 'lee Kaifa "be ci Bali -pannon 'tanεn 'a. Tu zιε -a man nen Bali 'wι tin 'ba Zakari -pι Zan le "bui "da.

³-A -nan nen Zan ciudi 'sia 'yi nen waa laabo Zudan be -a "srεn 'leglon pεenεn 'ji, te e 'wι tin "baa minnun le. Yaa 'vι -wle 'nan: «'Ka 'si 'wι 'wliidi "dredι man -e 'ka 'fli -nεn Bali le! 'Ka 'ta 'ka -batize dre -e Bali 'e 'cee 'wι 'wliidi 'fuil!»

⁴'Wι nen e ci 'e 'cren -tεdι Bali 'lewei vιzan Ezai -le 'fluba 'ji be, zi 'e 'le sεε zιε. Kεε e ya 'e 'cren -tεdι 'nan:

«Min -tu wei "be "we "bui "da.

Min zιε yaa ve 'nan:

'Ka Minsan -le -si ta dre!

'Ka -yee -sinun ta -sεn 'e cin va!

⁵'Ka pεn -klo pεenεn 'ji -sεn 'e cin va!

'Ka pεnnon 'lee pεn 'nen 'ta "nyaan -e 'o 'ta "tra!

En 'ka 'si plinnan pεenεn 'su "ji tgl!

En "nyian be 'ka 'si sredi pεenεn 'ta dre "yi!

⁶'Ka dre zιε

-e minnun pεenεn 'o -kεla min 'sizan 'wι 'ji nen

Bali -ta -a be -a yidi -a.»

⁷Minnun -ta Zan -va "kaga, 'nan -e 'e 'o -batize dre. -A -nan nen yaa 'vι -wle 'nan: «Min -wliidun! -Tιe 'vι 'cεe 'nan, 'ka 'si Bali -le nyran -bludi nen e "ta -daa "be, -a wlu? ⁸'Ka -kεεn 'ka dre wι -a 'nan, ka 'si 'wι 'wliidi "dredι man. 'Pian te 'ka vι 'e "tun

'nan, ka 'si 'wι 'ji Abraam a 'ka tra -a -le "wean di. Maan ve 'cεe 'nan, Bali -kolaman e -kεlenun 'labe o dra Abraam kludanon 'a. ⁹'Ka dre "yi! Tu nen o yibanun 'cεan be, e 'bε 'va. Yiba "nen e baa te -a 'blυ 'ka "yi "die, waa "cεan -e 'o tuw 'te 'va.»

¹⁰-A -nan nen minnun nen o -ta "va "be, waa laabυ -yrε "nan: «Kυa dra "mεn 'kε?»

¹¹En Zan "e 'nan -wle 'nan: «Min nen -trale -a -yrε "fli "be, 'e -tu -nεn min nen -yee "ka "die -yrε. En min nen -blife -a -yrε "be, 'e bεεzan "le "nεn.»

¹²-Va "lala 'sinεn "o "ta wu "nyian 'o -batize drele, en waa laabυ Zan -lε 'nan: «Bali -le 'wι "paazan, "ku "dre 'kε?»

¹³En Zan "e 'nan -wle 'nan: «Te 'ka -va "lala 'si 'e 'ciula -nyren waa 'vι 'cεe be -a da di!»

¹⁴En 'sounjanun "o laabυ "nyian -yrε 'nan: «Kυυ "nun, "ku "dra 'kε?»

E 'nan 'wle 'nan: «Te 'ka "lala 'si minnun lε -sa -a di! En te 'ka 'si 'wlu wι man di! 'Pian 'ka 'pan "be ci 'cee ve -a!»

¹⁵Minnun nen fe zιε -a 'nan be, 'wι nen Bali "e 'nan, e -taa "drele be -a -cin a o ji. -Yee "wean 'o 'ci nrεn 'nan, Zan -kεan Crizi nen e min "sia 'wι 'ji be -a. ¹⁶Tεεn en Zan "e 'nan o pεenεn le 'nan: «'An 'ka -batize dra 'yi 'a. 'Pian min nen -a 'pleble "mlian 'an da be, e "ta -daa. An 'ka -yee -manwua "tun "da baa "fluzan -a di. -Yεe 'ka -batize dra Bali lei 'saun 'lee 'te 'a. ¹⁷-Yee -klu "a 'e 'lε, -e 'e fe 'lee 'e -flu 'cεn 'e cin man. Yaa 'wle -sean 'yee 'trebo -ji, 'pian -a -flu "be yεe -sean 'te nen ya 'a 'driman 'mlεnmlεn die -a va, -e 'e 'te 'blι.»

¹⁸'Wι zιε 'lee "wι "kaga "pee nen Zan -a 'vι minnun le Bali -le 'wι "nεnεn 'a. ¹⁹En "nyian be, Zan 'wι 'pla Galile 'leglon 'tazan Erodi le. Kεε Erodi 'e "buι nan Erodia 'pa, en e 'wι 'wliidi "pee dre "nyian "kaga. ²⁰"Be -sru en e 'wι 'wliidi dre "nyian Zan -fεdι -a -pυ 'kuin.

Zan Zozi -batize dre

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11; Zan 1.32-34)

²¹Minnun pεenεn -ta 'o -batize drele Zan -va. En Zozi "e "ta "wu "nyian "e -batize drele. "Be -sru zi Zozi Bali tru 'badι 'sia be, en labli 'le 'su. ²²-A -nan nen Bali lei 'saun sεεn "da -goezee "le -plablo -le 'wι zιε. En wei -tu wu laji. Yaa 'vι 'nan: «I ya 'an 'pι nen maan ye "yi en -yee 'wι 'an 'ci "nranman be -a.»

Zoji Crizi tranun 'tə nən 'gɔ
(Mt 1.1-17)

²³ Zoji lə a -fuba yaaga, en e Bali -le 'wɪ
'nənnən vɪdɪ 'sia. Waa 'sɪalə 'nan Zozefu
nən Eli -pɪ -a bɛ, -yɛɛ 'nən nən.

²⁴ Mata -pɪ nən Eli -a
en Levi -pɪ nən Mata -a
en Mɛci -pɪ nən Levi -a
en Zanayɪ -pɪ nən Mɛci -a
en Zozefu -pɪ nən Zanayɪ -a.

²⁵ Matatia -pɪ nən Zozefu -a
en Amən -pɪ nən Matatia -a
en Naun -pɪ nən Amən -a
en Ezli -pɪ nən Naun -a
en Nagayɪ 'pɪ nən Ezli -a.

²⁶ Maati 'pɪ nən Nagayɪ 'a
en Matatia -pɪ nən Maati 'a
en Semeyɪ 'pɪ nən Matatia -a
en Yose 'pɪ nən Semeyɪ 'a
en Yoda -pɪ nən Yose 'a.

²⁷ Yoana 'pɪ nən Yoda -a
en Reza 'pɪ nən Yoana 'a
en Zorobabel -pɪ nən Reza -a
en Salatiel -pɪ nən Zorobabel -a
en Neri 'pɪ nən Salatiel -a.

²⁸ Mɛci -pɪ nən Neri 'a
en Adi 'pɪ nən Mɛci -a
en Kozan 'pɪ nən Adi 'a
en Emadan -pɪ nən Kozan 'a
en Eri -pɪ nən Emadan -a.

²⁹ Yesua 'pɪ nən Eri -a
en Elieze -pɪ nən Yesua 'a
en Yori 'pɪ nən Elieze -a
en Matatia -pɪ nən Yori 'a
en Levi -pɪ nən Matatia -a.

³⁰ Simeən -pɪ nən Levi -a
en Zuda -pɪ nən Simeən -a
en Zozefu -pɪ nən Zuda -a
en Yonan 'pɪ nən Zozefu -a
en Eliakim -pɪ nən Yonan 'a.

³¹ Melea -pɪ nən Eliakim -a
en Menan -pɪ nən Melea -a
en Matata -pɪ nən Menan -a
en Natan -pɪ nən Matata -a
en David -pɪ nən Natan -a

³² Jese -pɪ nən David -a
en Yobedi -pɪ nən Jese -a
en Boazi -pɪ nən Yobedi -a
en Sala -pɪ nən Boazi -a
en Naashən -pɪ nən Sala -a

³³ Aminada -pɪ nən Naashən -a
en Adimən 'pɪ nən Aminada -a
en Ani 'pɪ nən Adimən 'a
en Esrəm -pɪ nən Ani 'a
en Faras -pɪ nən Esrəm -a
en Zuda -pɪ nən Faras -a.

³⁴ Zago 'pɪ nən Zuda -a

en Izak -pɪ nən Zago 'a
en Abraam -pɪ nən Izak -a
en Tera 'pɪ nən Abraam -a
en Nawo -pɪ nən Tera 'a.

³⁵ Seru 'pɪ nən Nawo -a
en Rago -pɪ nən Seru 'a
en Pele 'pɪ nən Rago -a
en Ebe 'pɪ nən Pele 'a
en Salmən -pɪ nən Ebe 'a.

³⁶ Jena 'pɪ nən Salmən -a
en Apaza 'pɪ nən Jena 'a
en Sem -pɪ nən Apaza -a
en Noe -pɪ nən Sem -a
en Lame 'pɪ nən Noe -a.

³⁷ Matuzale 'pɪ nən Lame 'a
en Enək -pɪ nən Matuzale 'a
en Yaredɪ -pɪ nən Enək -a
en Malalə 'pɪ nən Yaredɪ -a
en Jena 'pɪ nən Malalə 'a.

³⁸ Eno 'pɪ nən Jena 'a
en Setɪ -pɪ nən Eno 'a
en Adan -pɪ nən Setɪ -a
en Bali -pɪ nən Adan -a.

4

*Satan Zoji 'man-tan 'nan 'e 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛ
(Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)*

¹ Bali lei 'saun a Zoji 'lo, en e 'si Zudan 'yi
"srən. Bali lei 'saun 'kɔ -a "bui "da. ²-A -nan
nən 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛzan nən waa laabo Satan
bɛ, e Zoji 'man-tandɪ 'sia "bui zɛ -a da. Zɪ e
yi -fuba sinjen drɛ, te ya'a fɛ ble dɛ, en dra
-a -tɛdɪ 'sia 'plɛblɛ.

³-A -nan nən Satan "e 'nan -yrɛ 'nan: «-
Te Bali -pɪ nən yia bɛ, 'i vɪ -kələ 'labɛ -yrɛ
'nan 'e lila "da -blɪfɛ -a.»

⁴En Zoji "e 'nan -yrɛ 'nan: «E ya 'e 'crɛn
-tɛdɪ 'nan: «-Blɪfɛ 'saza man "cɛɛ min "belia
dɪ.»

⁵"Bɛ -sru en Satan -kɔ -a "nyian loulou,
en e mingənnən trɛ pɛɛnən nən 'trɛda bɛ -a
kəɔn -yrɛ. ⁶-A -nan nən e 'nan Zoi lɛ 'nan:
«'An 'plɛblɛ -noan 'yie -e 'i drɛ mingənnən
trɛ 'lee 'e da fɛnən fɛnyian pɛɛnən 'labɛ -a
tazan -a. -A pɛɛnən 'labɛ waa -nən 'mɛn, en
"an -noan "min nən an ya "va "bɛ -yrɛ. ⁷-
Te 'i "pɔ səɔnla 'an 'wlu en yian 'bɔ bɛ, -a
pɛɛnən zɛ te e drɛ 'yie vɛ -a.»

⁸En Zoji "e 'nan -yrɛ 'nan: «E ya 'e 'crɛn
-tɛdɪ 'nan: «Bali nən Minsan -a bɛ, -a 'bɔ nən
min 'e bɔ. En -a -tɔwli "cɛ "nən min 'e 'su.»

⁹"Bɛ -sru en Satan -kɔ Zoji 'a Zeruzalem.
En e -kɔ -a -tələ Bali -pan 'kən 'win -ji lou.
-A -nan nən e 'nan -yrɛ 'nan: «-Te i ya Bali

-pɪ -a bɛ, 'i 'si 'i 'fli man -e 'i 'ku "tra. ¹⁰ Kɔɔ e ya 'e 'cren -tedi 'nan:

«Bali -a ve 'yee 'pasionon le 'nan 'wei 'kun, ¹¹ 'o 'lo lou,

"tɔgɔ 'i 'cein 'e 'le wu -kɔle ji -le "wean.» »

¹² En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «-Ceje ma'an dra di. Kɔɔ e ya 'e 'cren -tedi 'nyian 'nan:

«Te blamin 'e Bali nen

Minsan -a be -a man -tan di!» »

¹³ Zi Satan "koe "nyan Zozi 'man -tandi man be, en e 'si -a "srɔn, -a man -tandi pee man -pendu -a.

Zozi 'le 'nyranman pou sianan

(Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

¹⁴ «Be -sru en Zozi 'li 'e da Galile 'leglon 'ji. Bali lei 'saun 'le 'pleble a -yrɔ. En -a 'tɔ 'widi 'sia fe pɛnon 'nan. ¹⁵ E -cia Zuif 'nɔn 'le cin yi 'konnun -ji te e Bali -le 'wɪ "paaman minnun ji. -A 'tɔ "yi "a min pɛnon 'le.

Nazaretu 'nɔn 'ka yi -telea Zozi da di

(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

¹⁶ Zozi 'bɔla Nazaretu, 'fla nen waa 'le 'bɔ "da "be -a da. Zuif 'nɔn 'le 'flinla "yi be, waa laabo Saba. -A -tu da nen e wala -wee cin yi 'kuin "le zi yaa dra 'e 'cen be -yee 'wɪ 'zv. E wluan lou 'nan -e 'e Bali -le 'fluba ta vi. ¹⁷ En o Bali 'lewei vɪzan Ezai -le 'fluba 'nɔn -yre. Yaa 'le 'sv, en fenan nen 'wɪ 'gve e ci 'e 'cren -tedi be, yaa 'yl. E ya 'e 'cren -tedi 'nan:

¹⁸ «Minsan lei 'saun a 'an 'lo,

kɔɔ yaan 'si "va,

'nan -e 'an Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn vi 'yale -tenɔn le,

'nan -e 'an minnun nen

o ci 'o yra ynan be,

o 'si 'wɪ 'ji.

'Nan -e 'an minnun nen

o yie a 'e 'widi be,

-a 'le 'sv,

'nan -e 'an minnun nen

o ci 'te 'panan o da be

o 'si 'wɪ 'lo.

¹⁹ 'Nan -e le nen

Minsan 'yee "yi -kɔnman -ji be,

'an vi 'ceɛ.»

²⁰ Zi e ceɛn 'fluba zɪ -a ta vidi man be, yaa 'le 'wɔ, en yaa -nɔn cin yi 'kuin 'pasiazan le. -A -nan nen e -nyran. Minnun pɛnon nen cin yi 'kuin be, 'o yie 'sen "da. ²¹ -A -nan nen e 'nan -wle 'nan: «'Wɪ nen kaa 'man Bali -le 'fluba 'gve -a -ji be, 'e 'le sɔɔdi 'sia ceɛgɔ.»

²² En minnun pɛnon 'tɔ -a -sru. 'Wɪ 'nɔnɔn nen e bɔala -a 'le be e o 'plo 'fɔ, te waa ve 'nan: «Zozefv -pɪ "ceɛ duv?»

²³ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan -tɔa 'nan -konnɛn 'gve ka -taa -a -fɔle 'men. -Konnɛn zɪe -nyren 'nan: «Min 'belizan, 'i 'fli 'beli 'i 'bɔ 'al' En ka -taa "nyian -a vɪle 'men 'nan, 'wɪ pɛnon nen yia dre Kapanamo kua 'man be, 'i dre 'i fla 'gu!

²⁴ Maan ve 'ceɛ 'wɪ tɔglɪ 'a 'nan, minnun 'ka Bali 'lewei vɪzan 'tɔ siala -dan 'e 'bɔ fla di. ²⁵ En e ya "le 'an 'wɪ 'gve -a -cin -tɔ 'ka 'ji. Tu nen Bali 'lewei vɪzan Eli a 'li be, laa ceɛn le yaaga mlen 'shɛɛv, en dra -dan -ta 'fla pɛnon da. Tu zɪe -a man be te -cale "kaga "a Izrael, ²⁶ 'pian Bali 'ka Eli 'pale -sia o -tv -va di. -Pɛn li -tv nen e ya -cale -a Sidon 'leglon 'ji 'fla nen waa laabo Sareta be -a da be, -a va nen Bali Eli 'pa 'sia. ²⁷ En "nyian tu nen Bali 'lewei vɪzan Elize a 'li be, te -kogobe 'tenɔn "kaga "a "nyian Izrael. -Kogobe 'ka 'sile min -twɪli "man di, 'pian Siri min Naaman man nen -kogobe 'si.»

²⁸ Zi minnun 'wɪ zɪe -a 'man be, 'bli 'fɔ o pɛnon 'ji cin yi 'kɔn 'bɔ 'ji. ²⁹ O -sen lou, en o Zozi 'bɔla bei "sa -a. -A -nan nen o -kv -a 'fla lu "nen, 'nan -e 'o 'ta 'tɔ "man pɔn -yro -ji. Kɔɔ -wee 'fla 'bɔ a pɔn da. ³⁰ 'Pian Zozi 'bɔla o yei 'e "tun, en e -kv.

Zozi -yv -wɪdi "pin min -tv -sru

(Mk 1.21-34)

³¹ Zozi 'bɔla Kapanamo. E ya Galile 'leglon 'fla 'tv -a. En -wee 'flinla "yi da be e Bali -le 'wɪ "paadi 'sia -wee cin yi 'kuin. ³² -Yee 'wɪ "paadi minnun 'plo 'fɔ, kɔɔ yaa ve "le Bali -a -koladi -nɔn -yre.

³³ Min -tv a cin yi 'kɔn 'bɔ 'ji be, -yv -wɪdi "a -a -sru. E -paandi 'sia 'pleble. Yaa 'vɪ 'nan: ³⁴ «Nazaretu min Zozi, -mɛ "wean nen i -tɔa 'kve 'wɪ 'ji? I -ta 'ku klu 'sɔle. Meɪn -tɔa. Bali -le min tɔglɪ nen 'yia.»

³⁵ En Zozi -a -tɛra -a 'nean, e -yv -wɪdi "le 'nan: «'I 'ta -tɔ! 'I 'si min 'labe -a -sru!» -A -nan nen -yv -wɪdi "min zɪe -a -tria minnun yei, ya 'a fe -tu drele -yre "di, en e 'si -a -sru.

³⁶ 'Wɪ zɪe e min pɛnon 'kan, en waa 'vɪ 'o cin le 'nan: «-Mɛ "sv -man wɪ 'be ci zɪe? Yaa ve -yv -wɪdinun le 'yee 'pleble 'lee 'yee -koladi -a, 'nan 'o 'si minnun -sru -e 'o drela "da.» ³⁷ 'Wɪ nen Zozi 'a dre zɪe, -yee "wean -a 'tɔ "yi "vidi 'pa "nyian "da Galile 'leglon pɛnon 'ji.

Zozi Simɔn Pieri 'sea 'lee -ce -tenɔn "kaga beli

(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

³⁸Zi Zozi 'bōla cin yī 'kuin bē, en e -ku min -tu nēn waa laabo Simōn bē -yee 'kōnne. Tu zīe -a man bē, te Simōn nan "bū 'a 'e yra ynan 'kōle -wōandī 'plēble 'lō. -A -nan nēn minnūn Zozi trū 'ba 'nan 'e -nanjen. ³⁹Zozi 'kunnān lī zīe -a da, en e 'nan 'kōle -wōan "cē lē 'nan: «'I 'si lī 'gūe -a man.» Tōōn en -a 'kōle 'e 'trō -fō. -A -nan nēn e wluan, en e fē -nōn -wle.

⁴⁰Zī funninmlān 'pla bē, en minnūn -tūdb pēēnōn nēn -cē 'tō 'tūdb pēēnōn cī o man bē, o -ta waa Zozi lē. 'E 'pē 'plā o -tūdb pēēnōn da, en e o belī. ⁴¹E -yū -wliidunūn -pīn min "kaga -sru "nyian. O "sia o -sru -paandī -a. O -paanman 'nan: «Bali -pī nēn 'yia.» 'Pian Zozi 'ka o 'tūle -e 'o 'wī dī, kōō waa -tōā 'nan Zozi a min 'sīzan 'wī 'jī -a.

Zozi Bali -le 'wī 'vī Galīle 'lēglōn pēēnōn 'jī

(Mk 1.35-39)

⁴²Zī tū cēēn bē, en Zozi 'si 'flā. E -ku fēnan nēn -a -nan cī flū bē -a -nan. 'Pian minnūn -ku -a -wēēdī -a, en o -ku bōlē "man. O ya "vale o dra 'nan -e 'e vīle 'e 'si 'o "srōn "dī. ⁴³-A -nan nēn e 'nan -wle 'nan: «Bali 'bē cī mingōnnēn -a fē pēēnōn da. E ya "lē 'an 'ku -yee mingōnnēn -blīdī 'wī vī min pēēnūn lē "nyian, kōō 'wī zīe -a man nēn Bali 'an 'pa 'sia.» ⁴⁴En Zozi 'ku Bali -le 'wī vīle 'lēglōn pēēnōn 'jī -wee cin yī 'kōnne -jī.

5

Zozi -srunōn tēde

(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

¹Yī -tū da, te Zozi a 'e 'tōdī 'yī nēn waa laabo "nyian Jenezaret bē -a 'plo da, en minnūn tredi 'sia "man "kaga, 'nan -e 'o Bali -le 'wī man. ²-A -nan nēn e -klū 'fli 'yī 'e 'tōdī 'yī 'bō zīe -a 'plo man, te pō -tēnōn sōōnlā 'jī, 'nan -e 'o 'wee pō -tē "se -sru. ³Zozi 'fō -klū zīe -a -tū -jī, te Simōn -le vē nēn. En e 'nan Simōn 'bō lē 'nan: «'Kū 'si 'yī 'plo man -kogo.» Tōōn en e -nyran. E -fū -klū -jī, en e 'wī "paadī 'sia minnūn -jī.

⁴Zī e cēēn -a 'widī man bē, en e 'nan Simōn lē 'nan: «'I -plī 'klū -a fēnan nēn 'yī -klū cī bē -a -nan, -e 'ka 'cēe "se 'wēēn -e 'ka pō -tē.»

⁵En Simōn "e 'nan -yrē 'nan: «'Kū 'san, kū 'nyranman 'pa paan 'pēi -man "fō, en fē -tū 'ka 'fōlē 'kūe "se "jī dī. 'Pian 'i wēi da nēn, an "ta "se 'gūe -a wēēnman.»

⁶Zī waa drē bē, en pō -sēn -wee "se "jī "kaga 'kpa. -Yee "wēan -wee "se "ta 'fūi būuman. ⁷-A -nan nēn o pō -tēnōn nēn -klū -tū -jī bē o laabo 'nan, 'o 'ta 'pa 'o 'va. Zī o -ta bē, en o 'wee -klū "fli 'bō 'fa pōōnēn 'a. -Klū "fli zīe o ya "vale 'o 'kō 'sīēn 'yī 'wlu.

⁸Zī Simōn Pīerī 'wī zīe -a -nan 'yī bē, 'e "pō sōōnlā Zozi 'wlu, en e 'nan -yrē 'nan: «Mīnsan, 'i 'si 'an "srōn "kogo, kōō an ya min nēn e 'wī 'wliidī "dra bē -a.» ⁹Pō "kaga "nēn waa -tē bē, -yee "wēan "klān -dan sēn Simōn 'lēe o pēēnōn nēn o cī waa bē o jī, en e 'wī zīe -a 'vī. ¹⁰'Wī 'tūwli zīe -yēē drē "nyian Zēbede -pūnūn Zājī 'lēē Zan nēn Simōn "srōn "bē -wle.

En Zozi "e 'nan Simōn lē 'nan: «Te nyēn 'e 'i 'cēn dī! -Pō -tēzan nēn 'yia, 'pian -e 'e 'sia cēēgū man bē, i drē min nēn e -taa "minnūn laabulē 'an -sru "bē -a.» ¹¹"Bē -sru en o -ta 'wee -klū -a 'yī 'plo man. O 'si fē pēēnōn zīe -a -sru, en o sōōnlā Zozi -sru.

Zozi -kogobē 'tēzan -tū belī

(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

¹²Yī -tū da bē, en Zozi 'lēē min -tū 'o cin 'yī 'flā 'tū da. Min zīe -kogobē a 'kōlē pēēnōn da 'si "fō. Zī e Zozi 'yī bē, 'nūn tōōn 'e "pō sōōn "wlu, en 'e yra blulā. -A -nan nēn e toba -fōdī 'sia -yrē. E 'nan: «Mīnsan, maan -tōā 'nan, -tē i wū "man "bē, i -kolāman i -kogobē "sia 'an man, -e 'an drē 'saun Bali 'lē.»

¹³En Zozi 'e 'pē 'sū "jī, e klē "man, en yaa 'vī -yrē 'nan: «An "we "man. 'I drē 'saun Bali 'lē!» 'Nūn tōōn en -kogobē 'si "man.

¹⁴"Bē -sru Zozi "e -yrē 'nan: «Te 'i vī min lē 'nan, mein belī dī! 'Pian 'i 'ku Bali -panzan -tū -va, -e 'yēi 'nanjen! "Bē -sru -e 'i 'sragā bō Bali lē, "lē zī Moizi -a crēn -tē Bali -le 'flubā 'jī bē -yēē 'wī 'zū. Tōōn -e minnūn pēēnōn 'o -kōnne "nyēn -an, i belī.»

¹⁵Zozi 'tō "yī "a min -tūdb pēēnōn 'lē fē pēēnōn 'nan, te minnūn -taa "va 'nan -e 'o wēi man -e 'e 'wee -cē 'si 'o man. ¹⁶'Pian Zozi 'si o va, en e -ku fēnan nēn -a -nan cī flū bē -a -nan, 'nan -e 'e Bali trū 'ba.

Zozi min -srandī "tra "tū belī

(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

¹⁷Yī -tū da, te Zozi a Bali -le 'wī "paanan minnūn jī bē, Farīzen 'nōn 'lēē 'flubā 'cī vūnōn a -nan. O 'si Galīle 'lēē Zūde 'flā pēēnōn da, en o -mīē 'si "nyian Zeruzalēm. Bali -le 'plēble a Zozi 'lō, te e minnūn "belīa -a.

¹⁸ -A -nan nen minnun -tadu 'sia, te min -srandi -tu a -wlo 'se 'ji. O ya "vale 'o min zie -a -wlamlan 'kuin 'nan -e 'o 'pla Zozi 'le. ¹⁹ 'Pian wa'a -kolale -a -wladu -a di, koo min -a -nan 'kaga. Toon en o 'kon tri. O 'kon bo 'fon 'e 'win -ji lou, en o -cezan zie -a soonla "se 'ji minnun pænon yei Zozi 'le.

²⁰ Zi Zozi -wee yi -teradu 'e da 'yi be, en e 'nan -cezan zie -yre 'nan: «An 'yie 'wi 'wladun fui.»

²¹ -A -nan nen 'fluba 'ci vunon 'lee Farizen 'non 'o 'ci "nrondi 'sia, en o 'nan: «-Te Bali 'to sremam zie? Min -tu 'ka 'kolaman -e 'e blamin -le 'wi 'wladu 'fui di, -te ya'a 'silea Bali -towli "a die!»

²² 'Pian Zozi -wee ci "nrondi 'yi, en yaa laabu -wlo 'nan: «-Me "wean nen 'ka 'ci "nrõnman zie? ²³ -Te maan 'vi -yre 'nan: <'Wunun nen yia dre -wladu "be, maan fui, 'be a -tu. En -te maan 'vi -yre 'nan: <'I 'wluan, 'i 'to lou, 'i 'ta wu, 'be a -tu. 'Wi "fli zie -a "cen "vidi 'be ci 'pleble? ²⁴ 'Pian an "ta -a -ci -kõnman 'cee 'nan, Bali -koladu -non Blamin -pi le, -e 'e min -le 'wi 'wladun fui 'treda.» -A -nan nen yaa 'vi min -srandi "tra zie -yre 'nan: «'I 'wluan! 'I 'yie nyinnan "dave 'sia! 'I 'ku 'yie "kõnnen!»

²⁵ 'Nun toon min zie e wluan o yie man, en e 'yee nyinnan "dave 'sia, en e -kudu 'sia 'yee "kõnnen, te e Bali 'to bõa. ²⁶ 'Wi zie e min pænon 'plo 'fo, en o Bali 'to bõdi 'sia. O klan Bali lo, en waa vidu 'sia 'nan: «Ceevu nen, ku -ce "srõn wunun zie -a -nan 'yi.»

Zozi Levi laabu

(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

²⁷ 'Be -sru, en Zozi 'si fe zie -a -nan. "Yee -ku 'e 'le be, en e 'sukõle 'sizan 'tu 'yi, te e ya 'yee 'nyranman 'panan. Waa laabo Levi. Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «'I -soonla 'an -sru!»

²⁸ Levi fe pænon 'tu, e wluan, en e soonla -a -sru.

²⁹ 'Be -sru en Levi "fedi -dan da fenun toon Zozi le 'yee "kõnnen. 'Sukõle 'sinõn "kaga 'lee min -mienun 'be ci 'o -nyrandi 'o 'vale Zozi nun -a fe -sru. ³⁰ Farizen 'non 'lee 'wee minnun nen o 'fluba 'ci ve be o ci 'ka 'e 'sõdi di. -A -nan nen waa laabu Zozi -srunon le 'nan: «-Me "wean nen ka fenun -ble, 'e cin va 'sukõle 'sinõn 'lee 'wi 'wladu "drenon 'a? En -me "wean nen ka 'yi -mlian 'e cin va waa?»

³¹ En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «Minnun nen -ce 'ka o man die, wa'a -dodro -sru -weeman di. 'Pian minnun nen -ce ci o man be, -wee ci -dodro -va.» ³² En e 'nan 'nyian -wle 'nan:

«Min tighunon -le "wean "cee an -ta di. 'Pian an -ta 'nan -e 'wi 'wladu "drenon 'o 'si 'wi 'wladu "dredu man, -e 'o -soonla Bali -sru.»

Zozi 'le 'wi "paadu "a le fe -tre -le 'wi 'zu (Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ Minnun -a 'vi Zozi le 'nan: «Zan -srunon 'lee Farizen 'non -srunon fe "soan yi -mie da, te o Bali tru "baa. 'Pian 'yie -srunon fe -ble, te o 'yi -mlian.»

³⁴ Zozi 'e -wle 'nan: «-Te minnun -a li 'pa "fedi drenan be, tu nen li -tre 'pazan a o yei "be, wa'a fe soan di. ³⁵ 'Pian tu -tu -taa "bõle be, o li -tre 'pazan "sia o yei. Tu zie -a man nen o fe "soan.»

³⁶ En Zozi -kõnnen "tu -fõdi 'sia -wle. Yaa 'vi 'nan: «Min -tu 'ka so -tre 'fut 'bo, -e 'e 'pa so ceje 'fonnan di. -Te 'be "cee die, so -tre 'bo 'fu 'bu 'e "tun, en o yie 'ka 'kõan 'e cin va di.

³⁷ En 'nyian be, e 'ka "le 'o -wen -tre -sen -wi 'kõle 'tre cejenun -ji di. -Te 'be "cee die, -wen -tre -wi 'kõle 'tre cejenun feaman -e -wen 'e 'sran, te -wi 'kõle 'trenun wii. ³⁸ 'Pian o -wen -tre -sean -wi 'kõle 'tre -trenun -ji!

³⁹ En 'nyian be, min nen -wen 'cen 'mlindi -traa -a be, ya'a 'wen -tre ye "yi "di. Koo yaa ve 'nan: «-Wen 'cen 'mlindi 'be ci "yi.» »

6

Zozi 'wi tin 'ba Zuif 'non 'le 'flinla 'yi man

(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

¹ 'Flinla 'yi da nen, Zozi 'lee 'e -srunon fei -tu 'cendi 'sia 'ji. Fe 'wle nen fei zie -a da be, -a -srunon 'ko -a 'cendi -a. Waa plumlan "man 'o 'lo, te waa -ble. ² -A -nan nen Farizen 'non -mienun -a 'vi -wle 'nan: «-Me "nen kaa dra be? -Si 'ka -kaa 'lo 'nan -kaa 'wi zie -a dre -cee 'flinla 'yi da di.»

³ En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «'Wi nen -kaa tra David -a dre 'li, te dra -a -tea 'o 'vale 'yee minnun -a be, ka'a tian -a ta vile duv? ⁴ E wla Bali -pan 'kuin, en 'kpoun nen waa 'pla Bali -le ve -a be, yaa 'sia, yaa bli, en e 'yee minnun "le "non. 'Wi zie yaa dre, 'pian te e ya 'e vidu 'nan Bali -pannon 'saza 'be -ble.» ⁵ En Zozi -a 'le 'sran -wle 'nan: «'An 'bõ Blamin -pi meen ci 'flinla 'yi san -a.»

Min -tu nen -a -pela 'ka 'e man be Zozi -a beli

(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

⁶ 'Flinla 'yi pee 'bõ "nyian, en Zozi wla cin yi 'kuin. E Bali -le 'wi "paadu 'sia minnun ji. Min -tu a 'kõn zie -a -ji, -a -pe "yi "pela

a 'e 'kadı 'e man. ⁷En 'fluba 'ci vınon 'lee Farizen 'nən Zozi -nanjendı 'sia -gøæn. O ya -a -nanjennan 'nan -te e -ce "sia min man 'flinla 'yi da -o. O ya -a man -wænan 'nan -e 'o 'wı 'tv yı, -e 'o -kola 'wı 'tödu -a "man.

⁸'Pian Zozi -wee ci "nröndı 'yı, en e 'nan min nən -a -pela ci 'e 'kadı 'e man be -yre 'nan: «'I 'wluan lou -e 'i 'tö min yei 'gı!» E wluan, en e -tö lou minnun yei.

⁹-A -nan nən Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Mæ "wı nən -cee -pei -a 'vı? -Si a 'e 'nröndı min le 'nan 'e 'wı 'yi "dre 'flinla 'yi da, -baa te 'e dre di? En "nyian min -kolaman e min "belia, -baa yaa "tue -e 'e 'ka?»

¹⁰Zozi o pænan 'nanjendı 'sia 'tödu, en e 'nan min nən -a -pela 'ka 'e man be -yre 'nan: «'I 'pe 'sv "ji.» Min zıe yaa dre, 'nun tön en -a -pe dre "plönlön. ¹¹'Wı zıe e 'bli 'fo Zozi 'nanmannön 'ji, en o 'wı nən o "ta -daa -a drele -yre "be, -a -sa -födu 'sia 'o cin yei.

Zozi min -fuda "fli 'si "va 'yee 'pasianön 'a (Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

¹²Yı -tv da en Zozi 'kv Bali tru 'bale pön -tu da. E -fu Bali tru 'banan -trılı, en tv cæn.

¹³Zı tv cæn be, en 'e -srönön laabu. E min 'si o va -fuda "fli, e o 'tö 'pa 'yee 'pasianön.

¹⁴O 'tö nən 'gı: Simön nən yaa 'tö 'pa Pieri be, 'lee 'e 'bvı Andre, 'lee Zaji, 'lee Zan, 'lee Filipu, 'lee Batelemi, ¹⁵'lee Matie, 'lee Toma, 'lee Alife -pı Zaji, 'lee Simön -tv nən waa laabo "nyian Zelo be, ¹⁶'lee Zaji -pı Zude, 'lee Zudazi Karioti. Min nən e "ta -daa Zozi 'nönle 'e 'nanmannön le be -nyren.

Min "kaga "ta Zozi 'va

(Mt 4.23-25; 12.15-16; Mk 3.7-12)

¹⁷Zozi pön söön "ji o 'vale 'yee 'pasianön 'bö 'a, en e -tö fenan pablanen 'tv -nan. Min "kaga "a 'o 'sendı fe zıe -a -nan 'o 'vale -a -srönön "kaga "a "nyian. Minnun zıe o 'si 'leglön 'tödu pænan 'ji, en o -ta. O -mie 'si Zude 'leglön 'ji, en o -mie 'si Zeruzalem 'fla, en o -mie 'si jemie "srön Sidon 'lee Tir 'leglön 'ji. ¹⁸O -ta 'nan -e 'o Zozi wei man, en 'nan -e 'e -ce 'si 'o man. Minnun nən -yv -wlıdı "cı o -sru "be, o beli. ¹⁹En minnun pænan -a -wæman 'nan 'o kla Zozi man, köö 'pleble 'tv böala 'ji, te e -ce "sia o pænan man.

-Tı man nən Bali -le -fea ci?

(Mt 5.1-12)

²⁰Zozi 'e yie 'tö 'e -srönön 'va, en e 'nan:

«Kaa nən ka ya 'yale -tənön 'a be, Bali -le -fea a 'ka man, köö ka ya Bali -le mingönnen tredanön 'a.

²¹Kaa nən dra ci 'ka -tənən be, Bali -le -fea a 'ka man, köö ka -taa 'kanle.

Kaa nən 'ka ci -wuönən be, Bali -le -fea a 'ka man, köö 'ka 'ci -taa "nranle.

²²-Te minnun "naan 'ka man Blamin -pı -le "wean oo, en -te minnun 'ka 'si o 'va Blamin -pı -le "wean oo, en -te minnun 'ka "srönman Blamin -pı -le "wean oo, en -te minnun 'ka 'tö srəman Blamin -pı -le "wean oo, Bali -le -fea a 'ka man.

²³'Wı zıe 'e 'ka 'ci "nran, en 'ka 'sv lou ci "nran -a, köö 'ka -kopa a -dan laji. -A -cin 'e 'kön 'ka 'ji 'nan, 'wı -twıli zıe o tranun -a dre Bali 'lewei vınön le 'li.

²⁴En "nyian be, kaa nən ka ci fənön 'a be, 'wı -taa "böle 'ka man, köö ka ya 'cee ve drenan 'va.

²⁵En kaa nən ka ci 'ka kandı be, 'wı -taa "böle 'ka man, köö dra "ta -daa 'ka 'tele.

En kaa nən ka ci 'she 'blunan be, 'wı -taa "böle 'ka man, köö ka "ta -daa "wuöle "le -ce 'bö 'ka da.

²⁶-Te minnun -cee 'wı 'yi "ve be, 'wı -taa "böle 'ka man. -A -cin 'e 'kön 'ka 'ji 'nan, 'wı 'twıli zıe o tranun -a dre minnun nən o Bali 'lewei 'vı 'li 'wlu 'a 'be -wle.»

Zozi -srönön 'ka 'wı 'leji töa dı

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷«Kaa nən 'ka "tröen "cı 'men be, maan ve 'ce "nan: 'Ka 'ka 'nanmannön yı 'yi! 'Ka "yi "dre -wle! ²⁸'Ka 'fea vı minnun nən o -yv -saanman 'ka man be o man! Minnun nən o 'te "paa 'ka da be, 'ka Bali tru 'ba -wle! ²⁹-Te min 'pa 'fo 'i 'klanbo "tv da be, 'i -tv -tö "nyian -yre. En -te min 'yie -sen "daso 'si 'i 'lö be, te 'i 'si -tö -yrv 'yie -trale 'sinan dı.

³⁰Min oo min nən e fe -tv laabu 'i 'lö be, -te e ya 'i 'lö, 'i -nön -yre. -Te min 'yie fe 'si 'i 'lö, te yie "cæ -nön -yre "dıe, te 'i vı -yre 'nan 'e 'leji böla 'yie dı. ³¹'Wı nən ka ci "vale minnun o dre 'cæ be, -a 'wı 'lein zıe -nyren 'ka -wee "dre.

³²-Te minnun nən o 'ka ye "yi "be, o 'saza nən ka o ye "yi "be, te -a -cin 'e 'kön 'ka 'ji 'nan Bali -a man "yi "dra 'cæ dı! 'Wı 'wlıdı "drenön "nyian, min nən e o ye "yi "be, -nyren waa ye "yi. ³³Minnun nən o "yi "dra 'cæ, -te o le nən ka "yi "dra be, te -a -cin 'e 'kön 'ka 'ji 'nan Bali -a man "yi "dra 'cæ dı! 'Wı 'wlıdı "drenön "o "dra "nyian zı. ³⁴-Te ka fe "fea minnun nən kaa -toa 'nan waa

'leji bōala bē -wle "bē, te -a -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan Bali -a man 'yi "dra 'cēē di! 'Wl 'wliḍi "drenōn fe "fēa 'wl 'wliḍi "drenōn le, 'nan -e 'o 'leji bōala.

³⁵ Te 'cee vē 'e 'kōn zī di! 'Pian minnūn nen o "naan 'ka man bē, 'ka o yī 'yi! 'Ka 'yi "drē -wle! En "nyian bē 'ka fē 'fē min le 'e "tun. Te 'ka 'ci "nrōn 'nan, e -kōlaman -a 'leji bōladī -a di. -Te ka ya 'wunūn zīē -a drēnan bē, 'ka -kōpa -kōan -dan. En ka -kōan Bali nen lou "bē -yēē 'nēnnūn -a. -A -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, Bali 'yi "dra minnūn nen wa'a min 'tō 'yi 've diē -wle, en e "yi "dra nyannēnnōn lē. ³⁶ -Yēē "wēan 'ka 'ci 'e 'kōn 'yi "le zī 'ka 'tī Bali cī cī 'yi "bē -yēē 'wl 'zv.»

*Zozi -srūnōn 'ka min 'tō 'tēa di
(Mt 7.1-5)*

³⁷ «Te 'ka min 'tō 'tē di, "tōgō tū nen Bali 'trēdanōn 'le tin "baa bē, 'e tin -tē 'ka da! Te 'ka 'wl bō min man di, "tōgō tū nen Bali 'trēdanōn 'le tin "baa bē, 'e 'wl bō 'ka man! 'Ka 'wl 'cē min lē, -e Bali 'e "cēē 'wl 'cē! ³⁸ 'Ka fē -nōn min lē, -e Bali 'e "cēē "nōn! Bali -a faa 'cōun -e 'e -sēn 'ka 'man sō -ji. Zī i 'wl dra 'i bōēzan -tū -va bē, -a da nen Bali 'yie "dra.»

³⁹ En Zozi 'wl 'tū 'vī -wle -kōnnēn "ji. E 'nan: «Yīē 'wīzan 'ka -sī kōōnman 'e bōēzan yīē 'wīzan lē di, -tē "bē "cēē di, o "flinōn -tēa "klu -ji. ⁴⁰ En min nen e cī 'wl -tranlanān "bē, ya'a 'mlīan 'wl "paazan da di, 'pīan min nen e 'wl 'tō tūglī bē, e dra "le min nen e 'wl paa "ji "bē -yēē 'wl 'zv.

⁴¹ -Mē "le "wēan nen i yība -flunēn ye 'i bōēzan -tū yīē -goēi, te 'i 'bō 'le vē nen yība -dan 'bō cī 'bē 'cī bē, yī'a 'bē 'ye di? ⁴² 'I 'bō nen yība -dan a 'i 'yīē -goēi te yī'a 'ye diē, -mē "le "wēan nen yīē vē 'i bōēzan lē 'nan: <'An 'būi, 'i 'tō -e 'an yība -flu 'sī 'i 'yīē -goēi!> -Bluzan, 'i yība 'sī 'i 'yīē -goēi 'e 'flin 'vaa, -e 'i fēnan yī 'weīn. "Bē -sru i -kōlaman yība -flu 'sīdī -a 'i bōēzan -tū yīē -goēi.»

*Yība 'kpa 'lēē yība -wliḍi
(Mt 7.16-20)*

⁴³ «Yība 'kpa 'ka 'baa yība "bēwle 'wliḍi "a di! En yība -wliḍi 'ka 'baa yība "bēwle "yi "a di. ⁴⁴ O yība -tōa 'e 'blū man, kōō kaa -tōa 'nan wa'a -lōmin 'naan -tēin "man di, en wa'a -wēn bēwle 'naan "trōēn 'fōn lei man di.

⁴⁵ Min nen -a cī wī a "yi "bē, -a 'le nen 'wl 'yi bōala. En min nen -a cī wī a -wliḍi "bē,

-a 'le nen 'wl 'wliḍi bōala. -Yēē cī 'nan, 'wl nen 'e fādī min jī bē, -yēē bōala min 'le.»

*Zozi -srūnōn tūglī
(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ «-Mē "le "wēan nen kaan laabo Mīnsan, Mīnsan, 'pīan 'wl nen maan vē 'cēē bē, te ka'a dra di? ⁴⁷ Min nen e drē 'an -srūzan 'a, te yaan wei maan, en e 'ta wōla "da "bē, an "ta -a -kōōnman 'cēē. ⁴⁸ E ya "le min nen e "ta 'yēē 'kōn -tōa, yaa -klu cēēn 'e trūdī, en yaa -pū -fō 'pleblē bē, -yēē 'wl 'zv. -Te 'yi 'fa, 'yi nen e "yro "bē, ya'a 'kōlaman 'kōn zīē -a -wīdī -a di, kōō e ya 'e 'tōdī -kli. ⁴⁹ 'Pīan min nen yaan wei 'man, en ya'a 'ta wōlēa "da "diē, -a san a "le min nen e 'kōn 'trōa nyrēn va, en ya'a -pū -fōlē 'trē 'jī diē, -yēē 'wl 'zv. Zī 'yi 'fa bē, e wēēn 'man, en 'kōn zīē e -wī 'nūn. E wīla 'nan "fo.»

7

Rōm min nen 'sounjanūn tazan 'a bē e pli Zozi man

(Mt 8.5-13; Zan 4.46-54)

¹ Zī Zozi cēēn 'wl tin 'badī man minnūn lē bē, en e -kū Kapanāmo. ² 'Sounjanūn tazan -le nōan -tū man "yaaman 'fla zīē -a da. -A -kadī -fōla tū, en -a tazan 'bō -a ye "yi 'kpa tūglī. ³ Zī e Zozi 'le 'wl 'man bē, en e Zuif min cēje -mīenūn 'pa 'sia 'va, 'nan 'e 'ta 'yēē nōan 'beli. ⁴ 'Minnūn zīē o -kū, en o 'bō Zozi man. O kōala "man -a trū 'badī -a. Waa 'vī -yrē 'nan: «'Sounjanūn tazan 'labē, e ya "le 'i 'wl zīē -a drē -yrē. ⁵ E -cēē 'lēglōn ye "yi, en -yēē 'kūē cīn yī 'kōn 'tō.» ⁶ En Zozi 'kūdi 'sia 'o 'vale waa.

"Yēē -pli 'sounjanūn tazan zīē -yēē vē -nan "srōn "bē, en min zīē e beēnūn 'pa 'sia 'nan 'o vī -yrē 'nan: «Mīnsan, te 'i 'flī "kōē "nyan di! An 'ka min nen i -wlamlan -yēē 'kuin bē -a di, kōō Zuif min "cēē 'maan di. ⁷ 'Wl zīē -yēē "wēan nen ma'an 'flī yūlē tūglī -e 'an 'lū 'i 'va 'an 'bō 'a di. 'Pīan an ya "vale 'i 'wl 'tū vī -e 'mēn nōan 'e 'beli. ⁸ Kōō 'an 'bō 'gūē, 'an 'tanōn 'bē 'an "paala, en 'mēn 'sounjanūn bē mēēn o "paala. -Te maan 'vī -a -tū lē 'nan: <'I 'kū>, -e 'e 'kū. -Te maan 'vī -a pēē lē 'nan: <'I 'ta>, -e 'e 'ta. -Te maan 'vī 'mēn nōan lē 'nan: <'I 'wl 'gūē -a drē bē>, yaa dra.»

⁹ 'Sounjanūn tazan -le 'wl nen yaa 'pa 'e beēnūn 'le bē, zī Zozi -a 'man bē, yaa 'kan. -A -nan nen 'e man līla minnūn "kaga nen o -kūla -a -sru "bē o da, en e 'nan: «Maan vē

'cɛɛ 'nan, Izrael 'nɔn 'va bɛ, ma'an min -tu yilɛ tɛ e yi -tɛala Bali da tigh zɛ dɪ.»

¹⁰ Minnun nɛn 'sounjanun tazan o 'pa 'sia bɛ, "wɛɛ li 'o da "kɔnnɛn "bɛ, tɛ -cɛ 'si nɔan zɛ -a man "fo.

Zozi min -kadɪ -tu fuw

¹¹ "Bɛ -sru ɛn Zozi 'ku 'fla 'tu nɛn waa laabo Naɛn bɛ -a da. -Wɛɛ ku 'o 'vale 'e -srunɔn 'lee minnun "kaga "a. ¹² Zozi "ɛ vɪnan 'e -pli 'fla zɛ -a man -klɔn -kpɛin 'srɔn "bɛ, tɛ o "ta -ko min -kadɪ -tu -a -yrɛ da. -Cale lumɔn -tu -le 'nɛn -tɔwli "nɛn yaa -ya bɛ, -nyrɛn. 'Flanɔn "kaga 'lee -cale 'bɔ 'bɛ cɪ -kɔnan. ¹³ Zɪ Minsan li zɛ -a 'yɪ bɛ, -a nyrinda -sɛn "da, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «Tɛ 'i 'wuɔ dɪ!»

¹⁴ -A -nan nɛn Zozi pli 'e 'lɛ, e klɛ -planɛn man. ɛn minnun nɛn -planɛn 'bɔ cɪ o -win -ji bɛ, o -tɔ. ɛn Zozi "e 'nan: «-Gobonɛn, 'an 'bɔ "e 'yie 'nan, 'i 'wluan lou!» ¹⁵ Min -kadɪ zɛ e wluan lou, ɛn e 'wɪdɪ 'sia. ɛn Zozi "e 'nan -a "bɔ "lɛ 'nan: «'Yie 'nɛn nɛn 'gɔ.»

¹⁶ Nyɛn minnun pɛɛnɔn cɛɛn, ɛn o Bali 'tɔ bodɪ 'sia 'nan: «Bali 'lewei vɪzan -dan 'bɔla -kaa 'va, ɛn 'nyian, Bali -ta 'palɛ 'yɛɛ minnun va.» ¹⁷ 'Wɪ nɛn Zozi -a drɛ zɛ, e fuila "man Zude 'lɛglɔn 'lee 'e 'srɔn 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.

Min -batize drezan Zan minnun 'pa 'sia Zozi 'va

(Mt 11.2-19)

¹⁸ ɛn Zan -srunɔn 'ku 'wɪ zɛ -a 'sinan 'palɛ Zan lɛ. 'E -srunɔn 'fli laabu, ¹⁹ ɛn e o 'pa 'sia Minsan -va. E 'nan -wlɛ 'nan: «'Ka laabu -yrɔ 'nan, -yɛɛ cɪ min nɛn kva 'man 'nan e -taa "bɛ -a, -baa 'ku min pee man -pɛn tian?»

²⁰ Zɪ o 'bɔ Zozi man bɛ, ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «Min -batize drezan 'ku 'pa 'sia 'i 'va, 'nan -e 'ku laabu 'i 'lɔ 'nan, min nɛn kva 'man 'nan e -taa "bɛ, -nyrɛn 'yia, -baa 'ku min pee -pɛn?»

²¹ Tɔ 'bɔ zɛ -a wlu bɛ, tɛ Zozi man "yaa 'nɔn "kaga beli, ɛn e -cɛ -tɛnɔn "kaga beli, ɛn e -yɔ -wlɪdɪ "pin min "kaga -sru, ɛn e yie 'winɔn "kaga yie 'lɛ 'sɔ. ²² Zozi "e 'nan Zan -le 'pasianɔn zɛ -wlɛ 'nan: «'Wɪ nɛn -kaa -nan 'yɪ 'lee 'wɪ nɛn -kaa 'man bɛ, ka 'ku -a 'sinan 'pa Zan lɛ. 'Ka vɪ -yrɛ 'nan: Yie 'winɔn yie 'lɛ 'sɔ, "tun "bɔnɔn 'ta 'wɔ, -kogobe 'si -kogobe 'tɛnɔn man, "trɔɛn "winɔn "trɔɛn 'lɛ 'sɔ, ɛn minnun nɛn o kaa bɛ o fuw, ɛn 'yalɛ -tɛnɔn Bali -le 'wɪ 'nɔnɔnɔn 'man. ²³ ɛn "nyian bɛ, min nɛn e yi -tera an

da ɛn -a -pɛ -sru 'ka tɔalɛ 'mlɔnmlɔn dɛ, Bali -le -fɛa a -a san man.»

²⁴ Zɪ Zan -le 'pasianɔn 'ku bɛ, ɛn Zozi Zan 'bɔ 'lɛ 'wɪ vidɪ 'sia minnun lɛ. Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wean nɛn ka -ku Zan -nanjanlɛ "bui "da? -Cɛan nɛn fulɔ cɪ -a nyɔɔnnan bɛ, -a -nanjɛnnan "cɛɛ ka -ku dɪ.

²⁵ ɛn -mɛ "lɛ "wean nɛn ka -ku "mɛn? Min nɛn e sɔ fɛnyian 'wɔ 'e da bɛ, -a -nanjɛnnan "cɛɛ ka -ku dɪ. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan minnun nɛn o sɔ fɛnyian wo 'o da, tɛ 'o 'ci 'sɔ wunun dra "lala -a bɛ, o -nyɛanla mingɔnnɛn -le 'kuin. ²⁶ 'Ka 'ci nrɔn 'nan Bali 'lewei vɪzan nɛn -yɛɛ "wean nɛn ka -ku. 'Wɪ 'kpa nɛn! 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Zan -dan 'mlian Bali 'lewei vɪzan da. ²⁷ Kɔɔ e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali "e 'nan:

An 'mɛn min -tu -tɔala 'i 'lɛ, -yɛɛ 'i 'lɛ si dra.»

Min nɛn Bali -a 'vɪ bɛ Zan nɛn. ²⁸ Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'trɛda blamin -tu -dan 'ka 'mlian Zan da dɪ. 'Pian minnun nɛn o ya Bali -le mingɔnnɛn tredave -a bɛ, o va min "wɛnnɛn -dan "mlian Zan da.

²⁹ Minnun pɛɛnɔn Zan wei 'man 'yi. ɛn 'sukɔlɛ 'sinɔn "nyian "o wei 'man 'yi. O pɛɛnɔn zɛ, waa -tɔ 'o 'fli -a 'nan, Bali -le tin a 'nɔnɔn, ɛn Zan o -batize drɛ. ³⁰ 'Pian Farizen 'nɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'ka 'wɛlɛ 'wɪ nɛn Bali -a "vale 'e dra -wlɛ "bɛ -a man dɪ. -Yɛɛ "wean wa'a 'wɛlɛ "man -e Zan 'e o -batize drɛ dɪ.»

³¹ ɛn Zozi "e 'nan "nyian 'nan: «-Tɪ man nɛn an -naagunɔn -kɔnman, ɛn -tɪ nɛn waa 'sia? ³² O ya "lɛ 'nan nannannun nɛn o ya srɔan -tɛnan -guada bɛ, -wee 'wɪ 'vɪ. -A -miɛnɛn -a ve 'o bɔɛnɛn lɛ 'nan: «Kɔ -pɔ -tɛ 'cɛɛ, 'pian ka'a 'tanlɛ dɪ. "Drenun nɛn o min -wulo -man -taa "bɛ kva -fɔ 'cɛɛ, 'pian ka'a 'wuɔlɛ dɪ.» ³³ Fɛ nɛn maan 'vɪ zɛ -yɛɛ cɪ 'nan zɪ min -batize drezan Zan -ta bɛ, e fɛ 'sɔn, ɛn ya'a -wɛn mlinlɛ dɪ, ɛn kaa 'vɪ "man 'nan: «-Yɔ -wlɪdɪ "a -a -sru.» ³⁴ 'Bɛ nɛn 'gɔɛ 'an 'bɔ Blamin -pɪ -ta, "an "fɛ -blɛ, "an "wɛn -mlian, ɛn ka 'vɪ 'an man 'nan: «Fɛ -blɛ -lagu nɛn 'maan, ɛn -wɛn -tɛzan nɛn 'maan, ɛn 'sukɔlɛ 'sinɔn 'lee 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛnɔn bɛɛ nɛn 'maan.» ³⁵ 'Pian minnun nɛn o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a bɛ, -wɛɛ Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -ci -kɔnman.»

Zozi 'ku Farizen min Simɔn -va

³⁶ Farizen min -tu nɛn waa laabo Simɔn bɛ, e Zozi trɔ 'ba 'nan 'e 'ku fɛnɛn -blɪ 'e 'va. Zozi wla Farizen min zɛ -yɛɛ 'kuin ɛn

e -nyran fenun -sru. ³⁷ Lumon -tu nen e -konnen -weeman 'fla zie -a da be, yaa 'man 'nan Zozi a fenun -bluan Farizen min zie -yee 'kuin. -A -nan nen e -ta -kole -tu nen waa -ci 'bo 'le -po -zu be -a. E ya 'e fadi 'nyron nen -a -koei "a 'nōnnon, en waa wo min man be -a. ³⁸ E -to Zozi 'cein "srōn, en e -wuodi 'sia te -a yie yi -sean Zozi 'cein -da. E -sean "da te yaa buuman 'e 'wulo "je "a, te yaa cein 'bo leaman 'e man. "Be -sru en e 'nyron 'bo 'sen -a cein -da.

³⁹ Zi Farizen min Simon 'bo 'wi zie -a -nan 'yi be, en 'e 'ci "nrōndi 'sia 'nan: «"Te min 'labe Bali 'lewei vizan nen be, "te li nen e kle "man 'labe yaa -tōa 'nan 'wi 'wliidi "drezan nen.»

⁴⁰ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Simon, an ya "vale 'an 'wi 'tu ve 'yie.»

En Simon "e 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, 'an "trōen "a 'yie.»

⁴¹ -A -nan nen Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Min -tu 'be "lala 'fe min "fli "le. Min -tu "e 'si -kpi yaa tu, en min -tu "e 'si -kpi fu. ⁴² Zi fe -tu 'ka -wlo -e 'o -yee "lala bōla die, en e "lala zie -a 'ce o "flinon le. Min "fli zie o yei "be, -tie min nen e "lala 'fe -wle "be -a ye "yi "buu? 'I 'vi 'men.»

⁴³ En Simon "e 'nan -yre 'nan: «"Mēen 'ji "le 'nan, min nen e "lala "kaga 'ce -yre "be -a san nen.»

En Zozi 'a 'vi Simon le 'nan: «Yia -te.»

⁴⁴ -A -nan nen Zozi "e 'man lila li zie -a da. E 'nan Simon le 'nan: «Li 'gōe yia ye? An wla 'yie 'kuin, yi'an cein -man "foe yi -nōnle di. 'Pian "yaan cein -man foe 'e yie 'yi 'a, en yaa man buu 'e 'wulo "je "a. ⁴⁵ Yi'a -atu -tele 'an man di. 'Pian -yee ve be, zi an wla paan 'i 'va 'gōe, ya'a tian 'flinle 'an 'cein leadi -a 'e man di. ⁴⁶ Yi'a 'nyron 'senle 'an 'win -ji di. 'Pian "e 'nyron nen -a -koei "a 'nōnnon be -a -sen 'an 'cein -da. ⁴⁷ -Yee "wean maan ve 'yie 'nan, Bali -yee 'wi 'wliidi fui. En li 'bo -a -ci kōon 'an yidi "yi -dan zie -a. Min nen Bali -yee 'wi 'wliidi "wennen fui be, min zie ya'a yidi "yi -dan ci kōonman Bali le di.»

⁴⁸ En Zozi "e 'nan li zie -yre 'nan: «Bali 'yie 'wi 'wliidi fui.»

⁴⁹ Minnun nen o cura waa fenun -sru "be, 'o 'ci "nrōndi 'sia 'nan: «Min 'labe, -ti nen? En "be -kolaman blamin -le 'wi 'wliidi "fuidi -a?»

⁵⁰ En Zozi 'a 'vi "nyian li zie -yre 'nan: «'Yie yi -teradi Bali da 'i 'si 'wi 'ji. 'I 'fu -trō.»

8

Lumōnnon -kula Zozi -sru

¹ "Be -sru en Zozi 'ku 'fla -dandan 'lee 'fla "wēnwēnnēnnun da, te e -ko Bali -le 'wi 'nōnnon vidi -a -yee mingōnnon -blidi da. -Wēe ci 'o 'vale 'e -srūnōn 'fuda "fli "a. ² En lumōn -mienun nen e -yu -wliidi "pin o -sru, en e -ce 'si o man be o -kula Zozi -sru "nyian. Mari nen waa laabo Madala be e ya o va. Zozi -yu -wliidi "soravli "pin li zie -a -sru. ³ En lumōn -tu nen waa laabo Zanen be e ya "nyian o va. Li zie -a -sran 'to nen Suza, -yee yie -tōa Erodi -le 'kōn 'va. En lumōn -tu waa laabo Sizanen be e ya o va "nyian, 'lee lumōn -mienun nen o 'pa Zozi 'lee 'e -srūnōn 'va 'wee fenun -a be -wēe ci.

'Saa 'fōzan man -kōnnon

(Mt 13.1-9; Mk 4.1-20)

⁴ Yi -tu da be minnun "kaga "ta Zozi 'va. O 'si 'fla 'tudu pēenon da, en o -ta. En Zozi 'wi "paadi 'sia o ji -kōnnon "ji. Yaa 'vi -wle 'nan:

⁵ «Min -tu 'be 'ku 'yee 'saa 'fōle. "Yēe 'saa 'wēen be, -a 'wle plōen 'sran -si man. Minnun taanla "da, en "lomannun -ta, waa bli. ⁶ -A 'wle -mie -sran puo da. "Yēe 'bo be, en e -ka, 'yi 'ka "man "di -le "wean. ⁷ -A 'wle -mie -sran fenan nen -tein -taa "bōle -a -nan. -Tein zie e 'tu, e blala 'saa man, en yaa -te. ⁸ -A 'wle plōen 'sran 'tre "yi "da. E 'bō, en e -sen "da. -A be -tu 'wle a "man -yaa tu.»

En Zozi -a 'le 'sran -wle 'nan: «Min nen 'wi man "trōen "ci -a -wulo -man be, -a san 'e man!»

-Mē "le "wēan nen Zozi 'wi tin 'ba -kōnnon "ji?

(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

⁹ En Zozi -srūnōn -a laabo Zozi 'lō 'nan: «-Kōnnon "nen yia -fō zie, -a -ci nen 'nōn?»

¹⁰ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Kaa 'gōe, 'ka le nen Bali 'yee 'wi yōōdi nen 'e min "paala 'a be -a -ci 'si. 'Pian minnun nen o 'ka 'an -srūnōn 'a die, "o 'wi pēenon maan -kōnnon "ji. Bali -a dre zie 'nan -e 'o fe -nanjen, te wa'a -kōnnon 'ye di, en -e 'o 'wi man, te wa'a -ci maan di.»

Zozi 'saa 'fōzan man -kōnnon "ci 'vi

(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

¹¹ En Zozi "e -wle 'nan: «-Kōnnon "nen maan -fō be, -a -ci nen 'gu: 'Saa 'wle be -yēe ci "le Bali -le 'wi 'nōnnon 'le 'wi 'zu. ¹² Min -mienun -le ve be, 'wi nen e 'bo 'saa 'wle

nen e -sran -si man be -a man be, -yee baa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnɔnɔn maan, 'nun tɔɔn -e Satan 'e 'ta -a 'si o ji. Kɔɔ e 'ka "vale 'o 'ta wɔla "da -e 'o 'si 'wɪ 'ji di. ¹³ Min -mienun -le ve be, 'wɪ nen e 'bɔ 'saa 'wɛ nen e -sran puo da be -a man be, -yee baa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnɔnɔn maan, 'nun tɔɔn o "we "man ci "nrandi -a. 'Pian wa'a tɔe -e -a "sein 'e 'kɔ -kɔɔbli di. O yi -teala "da tu "wennen 'a, 'pian -te 'wɪ 'tɔndɔn bɔdi 'sia o man be, tɔɔn -e 'o 'si Bali -sru. ¹⁴ Min -mienun -le ve be, 'wɪ nen e 'bɔ 'saa 'wɛ nen e -sran fɛnan nen tɛin -taa "bɔle be -a -nan be -yee baa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnɔnɔn maan, o "we "man. Minnun zɛ 'o 'ci 'nrɔndi "siala 'treda fɛnun "kaga "da. Fɛ yidi o see "paaman. O ya "vale fɛ pɛnɔn 'e dre -wee ve -a. 'Wɪ zɛ -yee -si -tɔa Bali wei lɔ, -e 'e vile 'e 'nyranman 'pa o man di. ¹⁵ Min -mienun -le ve be, 'wɪ nen e 'bɔ 'saa 'wɛ nen e -sran 'trɛ "yi "da be -a man be, -yee baa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnɔnɔn maan 'o 'ci 'fidaa 'a. Waa paala 'o 'ji te o 'ta wɔla "da -e -a "nen 'e bɔla.»

-Kannen man -kannen
(Mk 8.21-25)

¹⁶ "Be -sru en Zozi "e 'nan -wɛ "nyian 'nan: «Min 'ka -kannen 'fɔa "nen 'vaa -e 'e yɔɔ fɛ -tu -a di, -te 'be "cɛɛ diɛ, -e 'e yɔɔ nyinnan "dave wlu di. 'Pian yaa -tɔala fɛnan 'wein da, 'nan -e minnun nen o -wɔlamlan 'yee 'kuin be, 'o -san yi. ¹⁷ Maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan, fɛ -tu 'ka 'fo 'e yɔɔdi -trilii, -e 'e vile 'e bɔla 'ji di. En 'wɪ yɔɔdi -tu "ka -e 'o vile 'o man fɛnan 'wein da di. ¹⁸ 'Wɪ nen maan ve 'cɛɛ be, 'ka "trɔɛn "tɔ -yrɛ 'kpa tɔgl! Kɔɔ min nen yaa 'pla 'e 'ji be, -a san lɛ nen maan "paa "da "nyian. 'Pian min nen ya'a 'palea 'e 'ji diɛ, -a "tiennɛn nen -yrɔ "be, waa "sia -yrɔ.»

-Tɪ nen Zozi -a "siala 'e dri 'a?
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

¹⁹ En Zozi "bu 'lee Zozi "bɔnun -ta. 'Pian minnun "kaga "le "wean wa'a -kɔlale -plidi -a Zozi "srɔn "di. ²⁰ Tɔɔn en minnun -a 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «'I "bu 'lee 'i "bɔnun a bei, o ya "vale 'wei 'man ye.»

²¹ En Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «Minnun nen, o Bali wei maan, te o 'ta wɔla "da "be, -wɛɛ ci 'an "bu "a, en -wɛɛ ci 'an "bɔnun -a.»

Zozi fulɔ 'pleble 'tu ta -tɔ
(Mt 8.18, 23-27; Mk 4.35-41)

²² Yi -tu da be, Zozi 'fɔ -kɔ -tu -ji 'o 'vale 'e -srɔnɔn 'a, en e 'nan -wɛ 'nan: «-Kaa ku 'yi -sru.» En o -si 'sia. ²³ "Wɛɛ -kon -konan 'yi yie da be, en yi -fɔla Zozi da. Tɔɔn fulɔ 'pleble 'tu "fɛɛndi 'sia 'yi zɛ -a yie da, en 'yi 'sendi 'sia 'kɔ -ji. 'Wɪ nen e 'bɔ o man be, e ya 'pleble.

²⁴ -A -nan nen -a -srɔnɔn -pli "man, en waa fuwɔdi 'sia. Waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Kɔ 'san! 'Kɔ 'san! 'I 'fuwɔ! 'Kɔ 'nan cɛɛn 'nyandu man.»

En Zozi wɔlan, e paan fulɔ 'lee 'yi da 'pleble. 'Nun tɔɔn fulɔ "fɛɛndi -ta "tra, en 'yi 'ta "tra. En fɛnan -tɔ flu.

²⁵ "Be -sru en Zozi 'a laabu 'e -srɔnɔn 'lɔ 'nan: «'Ka 'a yi teala 'an da duv?»

'Wɪ nen Zozi "sia -a drenan be, e o cɛɛn nyen -a, en e o 'lebo "fɔ. Waa laabudɔ 'sia 'o cin lɔ 'nan: «-Mɛ "sv -man min 'be ci zɛ? Yaa 'vɪ fulɔ 'lee 'yi lɛ 'nan, 'o 'ta -tɔ, en waa wei 'man 'yi.»

Zozi min nen -yv -wɔlidi "ci -a -sru "be -a beli

(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

²⁶ Zozi 'lee 'e -srɔnɔn Galile 'yi cɛɛn 'ji, en o 'bɔla Geraze 'nan 'le 'lɛglɔn 'ji. Geraze 'lɛglɔn 'lee Galile 'lɛglɔn 'a 'o cin yra 'seze, 'pian 'yi 'be o 'cɛan 'e cin man. ²⁷ Zi Zozi 'si -kɔ -ji, e sɔɔnla "tra "be, en 'fla zɛ -a da min -tu -ta -a 'lɛ. Min zɛ -yv -wɔlidi "kaga "a -a -sru. -A -nan 'mɔn 'kpa te ya'a sɔ wo 'e man di, en ya'a 'nyian 'kuin di, 'pian e nyian min -yrɛ da. ²⁸ Zi e Zozi 'yi be, en e paan. E "po sɔɔn Zozi 'wɔlu, en yaa 'vɪ -yrɛ wei 'pleble 'ji 'nan: «Zozi, 'yie -mɛ "wɪ nen 'an man? Bali nen min ta lou "be -a -pɪ nen yia, maan -tɔa zi. 'I yra 'si, te 'i 'te 'pa 'an da di!» ²⁹ Zozi -a -a vɔnan -yv -wɔlidi "le 'nan, 'e 'si -a -sru. -Yee "wean nen e 'wɪ zɛ -a 'vɪ.

Min zɛ -yv -wɔlidanun -a -a -sru -a -nan 'mɔn. Minnun -a -pɛ -yruman -bulale baa -a, -e 'o -bulale -fɔ -a cɛin -man. 'Pian e baa zɛ -a "cɛɛnman 'e man, -e -yv -wɔlidanun 'o 'ku -a "bui "da.

³⁰ Zozi -a laabu -yrɔ 'nan: «'I 'tɔ nen 'nɔn?»

En e 'nan Zozi lɛ 'nan: «'An 'tɔ nen -kuli 'pa 'tu.»

-Yv -wɔlidi "kaga "nen -a -sru, -yee "wean nen e 'wɪ zɛ -a 'vɪ.

³¹ -A -nan nen -yɔnun 'bɔ toba -fɔdi 'sia Zozi lɛ 'nan: «'I yra 'si, te 'i 'tɔ 'ku man 'nan 'ku 'ku -kɔ -nen -a 'leda "ka "diɛ, -a ji di.»

³² Tυ zιe -a wlu be, te 'sru 'pa 'tu a 'e 'blunan o 'srøn "pøn -tu da. En -yυ -wliδnun -a 'vι Zozi le 'nan: «I yra 'si, 'i 'ku 'pa 'sia 'srunun nen 'labε o va -e 'ku 'fο o -sru.» -A -nan nen Zozi 'si -nøn -wle, en o -ku. ³³ -Yυ -wliδnun 'si min zιe -a -sru, en o -fο 'srunun -sru. 'Srunun 'bο flān 'sia pøn 'sean man zia, en o pεenøn 'sen 'yi 'va, te 'yi o -tεeman.

³⁴ Zi 'sru -sru 'pinnøn 'wι zιe -a -nan 'yι be, o -tε -ji flān -a. O -ku -a -nan 'sinan 'palε 'fla 'lee fei -paannun da. ³⁵ -A -nan nen minnun -ku 'wι nen e dre be -a -nan yile. O 'bο Zozi man, en o min nen -yunun 'si -a -sru "be, -a 'yι. Sο a "da 'e wudt, en e ya 'e -nyrandt Zozi 'cεin -man, te -a ta 'si. Zi o 'wι zιe -a -nan 'yι be, "klan -sen o ji. ³⁶ Minnun nen 'wι zιe e dre o yie man be, zι e dre 'lō en -yυ -wliδt 'si min zιe -a -sru "be, waa -nan 'sinan 'pa -wle. ³⁷ -A -nan nen Geraze 'nøn "kaga toba -fōdt 'sia Zozi le 'nan, 'e 'si 'wee 'legløn 'ji. Kō 'wι nen Zozi -a dre be "klan -dan -sen o ji. En Zozi 'fο -klv -ji, 'nan -e 'e 'li 'e da.

³⁸ Min nen Zozi -a beli be e 'nan Zozi le 'nan: «I yra 'si, 'kve 'ko 'yia!» 'Pian Zozi 'e -yre 'nan: ³⁹ «-Cεje! 'I 'ku 'yie 'kōnnen, -e 'wι pεenøn nen Bali -a dre 'yie be, 'i -nan 'sinan 'pal» E -ku, en 'wι pεenøn nen Zozi -a dre -yre "be, yaa 'sinan 'pa 'fla yei fe pεenøn 'nan.

Zairus 'lu 'lee h nen e kle Zozi 'le sο man be

(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰ Zi Zozi 'li 'e da Galile 'legløn 'ji be, e 'bōla, te min "kaga "a -a -pennan. O -ta -a 'sile -sia. ⁴¹ -A -nan nen Zuif 'nøn 'le cin yι 'kōn 'tazan -tv nen, waa laabo Zairus be, e -ta Zozi 'va, e "pō sōn "wlu. E Zozi trv 'badt 'sia 'nan 'o 'ku -a 'yee 'kuin. ⁴² Kō -yee 'nen 'towlī "a -kanan. 'Nen zιe lumøn nen, en -a le a -fuda 'fiili.

En Zozi sōnla -a -sru, te minnun -a -mean "man -pe pεenøn da. ⁴³ Minnun zιe o yei "be, lι -tv a -nan, -cε a "man. -Cε zιe e nyen -seanla "man, -a -nan le -fuda "fli 'bō. [E -dōdrō dre "kaga "bυ "le "wean, -yee "lala pεenøn 'nyan -yrō.] 'Pian -dōdrō -tv 'ka -kolale -yee -cε zιe -a 'yile yudt -a "fo "dū. ⁴⁴ Lι zιe e pli Zozi man 'e koda zia, en e kle -yee sō 'lebo "man. 'Nun tōn, nyen -srandt "man 'le 'tō.

⁴⁵ En Zozi 'a laabu 'nan: «-Tιe kle 'an man?»

Zι min -tv 'ka 'wle dūe, en Pieri "e 'nan Zozi le 'nan: «Bali -le 'wι "paazan, min "kaga 'i 'si -fō, en minnun 'i -mean "man -pe pεenøn da.»

⁴⁶ 'Pian Zozi 'e 'nan: «'Wι 'kpa, min -tv kle 'an man. Maan -tōa 'nan 'pleble 'tv 'bōla 'an 'ji.»

⁴⁷ Zi lι zιe, yaa -tō 'nan, Zozi -a -kōnnen 'yι be, e nyōōndt 'sia, en e -ta. E "pō sōn Zozi 'wlu. 'Wι nen e dre 'lō, en 'e kle Zozi man be, yaa 'vι minnun pεenøn yie man. En e 'yee -cε -nyandt wι 'vι "nyian. ⁴⁸ -A -nan nen Zozi 'e -yre 'nan: «An 'lu, i yι -tera 'an da, -yee "wean nen i beli. 'I 'fο -trōl!»

⁴⁹ Zozi 'fο 'wι zιe -a vnan, en cin yι 'kōn 'tazan Zairus -le "kōnnen 'pasiazan -tv -ta, en e 'nan Zairus le 'nan: «'I 'lu 'ka 'va. Te 'i Bali -le 'wι "paazan "koe "nyan "nyian dū.»

⁵⁰ Zi Zozi 'wι zιe -a 'man be, en e 'nan Zairus le 'nan: «Te 'i "klan dū. 'I yι -tera 'an da, -e 'e 'beli.»

⁵¹ Zi o 'bōla "kōnnen "be, Zozi 'ka 'wle "man -e min -tv -e -wla -a -sru 'kuin dū. 'Pian yaa -si -nøn Pieri 'lee Zan 'lee Zaji 'lee 'nen "tι 'lee 'nen "bυ "le 'nan 'o -wla. ⁵² Minnun nen 'kuin be, o pεenøn a -wuōnan, te o -pe a 'o 'win -ji. En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «Te 'ka 'wuo dū! 'Nen 'gve ya'a 'kale dū, 'pian e ya yι -tēnan.»

⁵³ Minnun -a sεε wudt 'sia, kō waa -tōa 'nan e -ka. ⁵⁴ 'Pian Zozi 'nen 'bō 'kun 'e 'pe -man, en yaa 'vι wei 'pleble 'ji 'nan: «'Nen, 'i 'wluan lou!» ⁵⁵ Nun tōn 'nen zιe e fuv, en e wluan lou. Zozi 'e 'nan, 'o fe -nøn -yre 'e -bli. ⁵⁶ 'Wι nen Zozi -a dre be, e 'nen "tι 'lee -a "bυ 'kan. En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «Te 'o 'wι zιe -a -nan sεε wu min -tv le dū.»

9

Zozi 'e -srunøn 'fuda "fli 'pa 'sia 'flivli
(Mt 10.1, 5-14; Mk 6.7-13)

¹ Zozi 'e -srunøn 'fuda "fli "be o cin 'yι. E -kolādt 'lee 'pleble -nøn -wle 'nan -e 'o -yυ -wliδnun -pin minnun -sru, -e 'o -cε 'si minnun man. ² E o 'pa 'sia 'nan 'o 'ku -a vι minnun le 'nan Bali -le mingōnnen -bliδt 'bō, te o -cε 'sia minnun man. ³ Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «Te 'ka fe -tv 'sia dū! -Yεε cι "le "tonyrin -le 'wι 'zv, en "le 'pada 'le 'wι 'zv, en "le -bliδe -le 'wι 'zv, en "le "lala -le 'wι 'zv. -A pεenøn zιe, te 'ka -tv 'sia "fo "dū! En te 'ka 'tralε 'sia "fli dū. ⁴ 'Kōn nen 'ka wla 'ji 'nan o 'ka 'sia tigl be, -a -ji nen 'ka 'fυ, -e 'ka 'kudt 'e 'bō. ⁵ -Te ka 'bōla 'fla 'tv da, en -a -nannøn 'ka 'ka 'sileā dūe, en wa'a "trōen

"tələ 'cɛɛ dɛ, 'ka 'si 'fla zɪ -a da. 'Pian 'cɛɛ 'si 'fla 'bɔ da bɛ, 'ka 'cɛɛn -man fuɔn -kœi 'trɔa o da, -a -ci -kɔɔndɪ nɛn 'nan 'ka 'pɛ 'si -wee 'wɪ 'ji.»

⁶ Zoi -srunɔn 'fuda "fli zɪɛ, o -kv. O ciɪ 'flanun da, te o Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn ve minnun lɛ, te o -cɛ "sia minnun man fɛ pɛɛnɔn 'nan.

*Erodi ci 'kla "tra "dɪ
(Mt 14.1-2; Mk 6.14-16)*

⁷ Erodi nɛn e Galile 'lɛglɔn "paala bɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Zozi ci -a dɛnɛn bɛ yaa 'man. En zɪ kɔ 'e ci "nɔn bɛ, ya'a tɔa dɪ. Kɔɔ min -mienun -a ve 'nan: «Min -batize dɛzan Zan nɛn e -ka bɛ, -yɛɛ fu.» ⁸ En min plɛnnun -a ve 'nan: «Bali 'lewei vɪzan Eli nɛn 'li bɛ, -yɛɛ 'ta 'e 'fli -kɔɔnɛ.» En min -mienun "o 'vɪ 'nan: «Bali 'lewei vɪnɔn nɛn 'li bɛ, -a -tɔ 'bɛ fu.» ⁹ 'Pian Erodi "e 'vɪ 'nan: «'An 'bɔ 'gɔvɛ, 'mɛn minnun 'bɛ Zan -wulo cɛɛn. En min nɛn an -yɛɛ 'wɪ maan 'gɔvɛ, -tɪ 'bɛ "mɛn 'bɛ 'a?» -Yɛɛ "wɛan Erodi -a man -wɛɛdɪ 'sia 'nan 'e Zozi ye.

*Zoi -blɪfɛ -nɔn min -kpi 'soolu lɛ
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Zan 6.1-14)*

¹⁰ Zozi 'le 'pasianɔn 'fuda "fli "bɛ o 'li 'o da. En 'wɪ pɛɛnɔn nɛn, waa dɛɛ bɛ, waa 'sinan 'pa Zozi lɛ.

"Bɛ -sru en Zozi 'kv o 'saza 'a 'fla 'tɔ nɛn waa laabɔ Bezaida bɛ -a "srɔn. ¹¹ Min "kaga "o -kɔnan 'yɪ, en o -kula Zozi -sru. Zozi 'ka o lɪlɛ 'o da dɪ. E Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'wɪ 'vɪ -wɛ, en minnun nɛn -cɛ ci o man bɛ, e -cɛ 'si o man.

¹² Zɪ funninmlan "ta "paala bɛ, en Zozi -srunɔn pli Zozi man. O 'nan -yɛɛ 'nan: «'I vɪ minnun lɛ 'nan, 'o 'kv fei -paannun 'lee 'flanun nɛn -kogo 'gɔvɛ -a da, -e 'o -blɪfɛ 'lee nyinnan "nan 'yɪ. Kɔɔ fɛnan nɛn -kaa ci 'gɔvɛ, min 'ka 'nyɛanla 'nan dɪ.»

¹³ En Zozi "e -wɛ 'nan: «'Ka 'bɔ, 'ka 'blɪfɛ -nɔn -wɛ!»

En o 'nan -yɛɛ 'nan: «'Kpɔun 'soolu 'lee pɔ "fli "nɛn 'kv 'lɔ "cɛ. I ya "vale 'nan, 'kv 'kv minnun "kaga 'labɛ o -blɪfɛ 'lɔ?»

¹⁴ Minnun nɛn -nan bɛ, -klɔnmɔn a 'o va -kpi 'soolu.

En Zozi -a 'vɪ 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Ka o -nyran 'e cin da -fuba 'souzou.» ¹⁵ Waa dɛɛla "da, en o pɛɛnɔn 'nyran. ¹⁶ Zozi 'kpɔun 'soolu 'lee pɔ "fli zɪɛ -a 'si, 'e yɛ -tɔ laji lou, en e Bali muo "fɔ. E 'kpɔunnun "nɛn jɛɛn, en yaa -nɔn 'e -srunɔn lɛ 'nan 'o -pli "minnun zɪɛ o man. ¹⁷ O pɛɛnɔn -a bli, o

'kan. En -a -mie nɛn e -fɔ bɛ waa -tɛ 'e cin da, e saannɛn 'fa -fuda "fli.

*Min nɛn Zozi ci -a bɛ Pieri -a 'vɪ
(Mt 16.13-20; Mk 8.27-30)*

¹⁸ Yi -tɔ da Zozi a Bali tru 'banan 'e 'saza, te -a -srunɔn a -a "srɔn. En yaa laabɔ -wɔ 'nan: «Minnun "o 'nan, -tɪ nɛn 'maan?»

¹⁹ O -yɛɛ 'nan: «Min plɛn "o 'vɪ 'nan, min -batize dɛzan Zan nɛn 'yɪa. Min -mienun "o 'vɪ 'nan, Bali 'lewei vɪzan Eli nɛn 'li bɛ, -nyɛɛn 'yɪa. En o -mienun "o 'vɪ 'nan, Bali 'lewei vɪnɔn nɛn 'li bɛ, -a -tɔ 'bɛ fu, -nyɛɛn 'yɪa.»

²⁰ En Zozi -a laabɔ -wɔ "nyian 'nan: «Kaa "nun, "ka 'vɪ 'nan, -tɪ nɛn 'maan?» En Pieri "e -yɛɛ 'nan: «'I ya Crizi nɛn, Bali -a 'pa 'sia -e 'e minnun 'si 'wɪ 'ji bɛ -a.»

²¹ En Zozi 'wɪ 'pla -wɛ 'klagla 'nan, te 'o 'wɪ zɪɛ -a vɪ min -tɔ lɛ 'mlɔnmlɔn dɪ!

Zoi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va wɪ 'vɪ

(Mt 16.21-23; Mk 8.31-33)

²² Zozi 'a 'pla "da "nyian -wɛ 'nan: «E ya 'e vidɪ 'nan, Blamin -pɪ 'e yɛ ya "kaga. En "nyian bɛ, min cɛɛnɔn 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn -a dra 'o 'pɛla koda, en o Blamin -pɪ -tɛa. -A yi yaagazan da -e 'e 'wluan -kanɔn 'va.»

*Zoi -sru 'ta wɔdɪ
(Mt 16.24-28; Mk 8.34-9.1)*

²³ "Bɛ -sru en Zozi "e 'nan o pɛɛnɔn lɛ 'nan: «Min nɛn e ya "vale 'e dra 'an -sruzan 'a bɛ, 'e 'wɪ tɔ pɛɛnɔn man yɛ yɪdɪ man, en 'e 'wɪ -kadɪ man yɪba "plan da -e 'e -sɔɔnla 'an -sru. ²⁴ Kɔɔ min nɛn e ci 'e 'ladɪ 'yɛɛ 'trɛda da bɛ, -yɛɛ 'trɛda -taa 'silɛ -yɛɛ. 'Pian min nɛn 'e 'pɛ 'si 'yɛɛ 'trɛda da "fo, en yaa -nɔn 'mɛn bɛ, -a san 'bɛ 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɛɛ -a ye. ²⁵ -Te min 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'yɪ, en 'belidɪ 'si -yɛɛ "bɛ, -a -ci nɛn 'nɔn? -A -ci "ka "dɪ. ²⁶ Min nɛn, 'yɛɛ -a -tɛa -a vidɪ -a 'nan 'e ya 'an -sruzan 'a bɛ, en -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ, 'mɛn 'wɪ vidɪ min pɛɛ lɛ yɛ -a -tɛa "bɛ, Blamin -pɪ -yɛɛ vɛ yɛ -tɛa "nyian tɔ nɛn e -taa "man "bɛ -a man. E -taa 'e 'bɔ 'le 'tɛ 'san 'lee 'e "tɪ 'le 'tɛ 'san 'lee 'e "tɪ 'le 'pasianɔn 'le 'tɛ 'san da. ²⁷ Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɔɣɪ 'a 'nan, min -mienun a fɛ 'gɔvɛ -a -nan bɛ, wa'a 'kaa 'vaa -e 'o -tɔ 'nan Bali mingɔnnɛn -blɪdɪ 'sia dɪ.»

Zoi -srunɔn yaaga Zozi 'yɪ 'yɛɛ 'tɛ 'san wlu

(Mt 17.1-9; Mk 9.2-10)

²⁸ Zozi 'wɪ zɪe -a 'vɪ, -a -nan yi 'sɔra "bɛ -sru, ɛn e Pieri 'lee Zan 'lee Zaji 'sia, ɛn o -ku Bali tru 'bale pɔn -tɔ da. ²⁹ E ya Bali tru 'banan, ɛn -a yra liladɪ 'sia, ɛn -yee sɔ drɛ 'fuvu 'yriyri. ³⁰ -A -nan nen 'o 'vale min 'fli 'a o -sɛɛ "wudɪ 'sia. Min 'fli zɪe Moizi 'lee Eli nen waa. ³¹ Bali -le 'tɛ 'san o si -fɔ, ɛn 'wɪ nen e "ta -daa "drele Zozi lɛ Zeruzalem bɛ, waa -nan wɪ vidɪ 'sia -yrɛ.

³² Tɔ zɪe -a wlu bɛ, te yi -fɔla Pieri 'lee min 'fli "nen o -ku waa bɛ, o da "fo. 'Pian o fuv ɛn o Zozi 'yɪ Bali -le 'tɛ 'san wlu. ɛn o min 'fli 'yɪ "nyian 'o 'tɔdɪ -a "srɔn. ³³ Minnun zɪe "wɛɛ 'si Zozi "srɔn "bɛ, ɛn Pieri 'e 'nan Zozi lɛ 'nan: «'An 'san, e drɛ 'wɪ 'yi "a ɛn -kaa ta 'gu. Ku segle pannen yaaga -tɔa. -A -tɔ a 'yie vɛ -a, -a -tɔ a Moizi -le vɛ -a, ɛn -a -tɔ a Eli -le vɛ -a.» 'Wɪ nen Pieri -a 'vɪ bɛ, yaa 'vɪ 'e lei -sru.

³⁴ Zɪ Pieri a 'wɪ zɪe -a vɪnan bɛ, ɛn "lolu -koei "trɔa o da. "Lolu -koei "a -trɔanan Zozi -srɔnɔn da "fo. -A -nan nen nyen o cɛɛn. ³⁵ 'Nun tɔɔn wei -tɔ wu "lolu -koei 'bɔ 'va. E 'nan: «'An 'pɪ nen, maan 'si "va "bɛ, -nyren "bɛ. 'Ka "trɔɛn "tɔ -a wei le!» ³⁶ Zɪ wei zɪe e wu bɛ, ɛn Zozi 'fɔ 'e 'tɔwli. 'Wɪ nen Zozi -srɔnɔn 'a -nan 'yɪ bɛ, wa'a -nan sɛɛ wɛle min -tɔ lɛ "fo 'vaa ɛn Zozi 'ku laji dɪ.

Zozi -yɔ -wɪdɪ "pin 'nen 'tɔ -sru
(Mt 17.14-21; Mk 9.14-27)

³⁷ Zɪ tɔ cɛɛn bɛ, ɛn o pɔn sɔɔn "ji. Min "kaga "ta Zozi 'sile -sia. ³⁸ Minnun 'bɔ zɪe o yei "bɛ, min -tɔ -paandɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, mɛin tru "baa, 'i 'men 'nen 'gɔvɛ -a -nanjɛn! -Yɛɛ cɪ 'men 'nen 'tɔwli "a. ³⁹ -Yɔ -wɪdɪ "tɔ -taa "da, 'nun tɔɔn -e 'e -paandɪ 'sia. -Yɔ -wɪdɪ 'bɔ -a "cɛɛn "da, te yaa 'le -pɔɛ bɔa. "Yɛɛ vɪnan 'e 'si "da "bɛ, te e 'tɛ 'pa "da "kaga. ⁴⁰ Mɛin -srɔnɔn tru 'ba 'nan, 'o 'yɔ -wɪdɪ zɪe -a -pin -a -sru. 'Pian wa'a -kɔlale -a dɪ.»

⁴¹ ɛn Zozi 'e 'nan: «-Naagunɔn, 'cɛɛ yi -tɛradɪ Bali da "ka "dɪ. 'Ka 'wɪ 'wɪdɪ "dra. Tɔ wɛa nen "nyian maan dra 'ka 'va? 'An "koe -nyaan 'ka man 'e "tun. 'I 'ta 'yie 'nen 'a 'gu!»

⁴² Zɪ 'nen 'bɔ "ɛ -pli Zozi man bɛ, ɛn -yɔ -wɪdɪ -a -tria "tra. Yaa cɛɛn "da. 'Pian Zozi 'e yra 'tɔn 'tɔ -yɔ -wɪdɪ "da, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'si 'nen 'gɔvɛ -a -sru.» Zɪ Zozi -a beli bɛ, ɛn e 'nan -a "tɪ "le 'nan: «'Yie 'nen nen 'gu.» ⁴³ Bali -le -dan 'lee -yee 'pleble min pɛɛnɔn 'kan.

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va wɪ 'vɪ "nyian

(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

'Wɪ nen Zozi -a drɛ bɛ, min pɛɛnɔn 'plo 'fɔ 'e 'fɔdɪ. -A -nan nen Zozi 'a 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: ⁴⁴ «'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔvɛ -yrɛ 'kpa tɪglɪ! Minnun "ta -daa Blamin -pɪ -nɔnle minnun lɛ -e 'o -tɛ.» ⁴⁵ -A -srɔnɔn 'ka 'wɪ zɪe -a -ci manle dɪ. -A -ci a 'e yɔɔdɪ -wɔ, 'dɔ -e 'o vɪle 'o -ci man dɪ. 'Pian -a -ci laabudɪ "klan o -tɛ.

-Tɛ cɪ Zozi -srɔzan -dan a?
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

⁴⁶ 'Bɛ -sru -sa -tɔ -tria Zozi -srɔnɔn yei. -Sa zɪe -nyren 'nan, -tɛ cɪ o yei Zozi -srɔzan -dan a? ⁴⁷ Zozi 'a -konnen 'yɪ -wɔ. -A -nan nen e 'nen "wennen 'tɔ 'si, yaa -tɔ 'e "srɔn, ⁴⁸ ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «Min nen e 'nen "wennen 'gɔ -a 'kun tɪglɪ 'men "wean bɛ, te 'an 'bɔ nen yaan 'kun tɪglɪ. ɛn min nen yaan 'kun tɪglɪ bɛ, te min nen yaan 'pa 'sia 'treda bɛ, -a 'bɔ nen yaa 'kun tɪglɪ. Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'an -srɔzan nen 'e 'fli drɛ 'nen "wennen 'a bɛ, -a san 'bɛ cɪ -dan.»

Min -tɔ -yɔ -wɪdɪ "pin minnun -sru
(Mk 9.38-40)

⁴⁹ ɛn Zan 'e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, ku min -tɔ 'yɪ, te e -yɔ -wɪdɪ -pian "minnun -sru 'i 'tɔ da. ɛn kɔa 'vɪ -yrɛ 'nan, te 'e drɛ dɪ, kɔɔ ya'a 'ta 'wɔla 'i -sru "le 'kɔe 'wɪ 'zɔ dɪ.»

⁵⁰ ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Te 'ka 'wɪ zɪe -a drɛ dɪ! Kɔɔ min nen, -a pei 'ka 'e 'padɪ 'ka man dɛ, te e ya 'ka 'va.»

Zozi Zeruzalem si 'sia

⁵¹ Tɔ nen Bali Zozi 'sia 'trɛ 'gɔvɛ -a da -e 'e 'ku -a laji bɛ, e 'bɔ 'kogo. -A -nan nen Zozi 'nyinnan 'e 'fli da, ɛn e Zeruzalem si 'sia. ⁵² E minnun 'pa 'sia 'e 'le. Minnun zɪe o -ku, ɛn o 'bɔla Samari 'nɔn fla. O nyinnan 'nan -wɛɛdɪ 'sia Zozi lɛ 'fla zɪe -a da. ⁵³ 'Pian Samari 'nɔn 'ka 'wɛle "man "fo "dɪ, kɔɔ Zeruzalem nen e "ta -ko.

⁵⁴ Zɪ Zozi -srɔnɔn Zaji 'lee Zan 'wɪ zɪe -a 'man bɛ, ɛn waa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Minsan, i ya "vale 'ku 'tɛ 'si laji -e 'e o -nan -nyan?»

⁵⁵ Zozi 'e man lila o da, ɛn e 'wɪ 'pla -wɛle 'kɔlɔ. [Yaa 'vɪ -wɛle 'nan: «Min nen ka drɛ -yee 'nɛnnun -a bɛ -a -cin 'san 'ka 'ji 'va?»

⁵⁶ Kɔɔ 'an 'bɔ Blamin -pɪ ma'an 'talɛ 'treda 'nan -e 'an minnun -tɛɛ "dɪ. 'Pian an -ta 'nan -e 'an minnun 'si 'wɪ 'ji.]] -A -nan nen o 'fla pɛe da si 'sia.

Sozi -sru 'ta wodt
(Mt 8.19-22)

⁵⁷Zi o ya -kunan -sia be, en min -tu "e 'nan
Sozi le 'nan: «Fenan pænon nen i -ko be,
kve 'ko 'ya.»

⁵⁸En Sozi "e 'nan -yre 'nan: «-
Canjannennun nyinnan a, en "lomannun
"kœ "a, 'pian Blamin-pi "le "fœ -tu -nan "ka
-e 'e 'wulo 'pla 'nan di.»

⁵⁹En Sozi 'a 'vi min -tu le 'nan: «'I -sœnla
'an -sru!»

Min zie e 'nan Sozi le 'nan: «Minsan, 'i 'si
-nœn 'men, -e 'an 'ku 'an "tu "wu 'vaadrœ.»

⁶⁰Sozi "e 'nan -yre 'nan: «Minnun nen
Bali "le 'va o ci 'o 'kadi be, 'i o 'tu 'o 'wee
min wu. 'Pian 'i 'bœ 'i 'ku -a vi minnun le
'nan Bali -le mingœnnen -blidi 'bœ.»

⁶¹En min pee -a 'vi 'nan: «Minsan, an -taa
-sœnlea 'i -sru, 'pian an ya "vale 'i 'si -nœn
'men -e 'an 'ku -si tru 'ba 'an 'mangulinun
lœ.»

⁶²En Sozi "e 'nan -yre 'nan: «-Te min -si
-tu 'sia, te -a "trœen "a 'e koda be, -a san zie
ya'a dra Bali -le mingœnnen tredave -a "fo
'di.»

10

Sozi 'e -srunœn pee 'pa 'sia "flivli
(Mt 9.37-38; 10.5-16)

¹"Be -sru en Minsan min -fuba 'sœravli
'wle "fli 'si "va, en e o 'pa 'sia "flivli 'e 'le.
Yaa 'vi -wle 'nan 'o 'ku 'fla 'lee fenan pænon
nen 'e 'ta -ko be -a -nan. ²En Sozi "e 'nan -
wle 'nan: «'Saa 'be tran "kaga "be, 'pian -a
-tœnon a "wœnnœn. -Yee "wean 'ka Minsan
nen fei zie e ci -yee ve -a be -a tru 'ba, 'nan
'e -a -tœnon 'pa 'sia -e 'o -yee 'saa be -a -te.
³'Ka -si 'sia! 'Pian 'ka dre "yi, kœ an "ta 'ka
"paa 'sia "le 'bla 'nennun nen o 'ta -ko plœ
winun yei "be -wee 'wi 'zv. ⁴Te 'ka "lala 'lee
'pada 'lee -manwua 'sia di, en te 'ka 'mœn
-sia min minnun 'tœ budu -a di.

⁵-Te ka wla 'kœn 'tu -ji be, 'ka -a -ji 'nœn
'tœ bœ 'nan, Bali 'e 'fœdi -trœœ -nœn -wle! ⁶En
-te min -tu a 'kœn zie -a -ji, te e ya -fœdi -trœœ
-wœnan be, 'cee -fœa -fœdi -trœœ -nœn -yre.
'Pian -te "be "ka "diœ, 'cee -fœa "nen "fo 'e
"tun. ⁷'Kœn nen -a 'le "nen 'nœn 'ka 'pœ 'kun
be, -a -nan nen 'ka 'fu. En fe oo fe nen waa
-nœn 'cœe -ji -blive -a 'lee mlinve -a be, 'ka -
bli en 'ka mlin. Kœ min nen e ya 'nyranman
-tu 'panan be, -a -nœn da nen -e -a -pan 'e
'kœn. 'Pian te 'ka 'ci 'kœn 'le "nen -tœladi
-a "da "di.

⁸'Fla nen ka 'bœla "da, en o 'ka 'kun tigh
be, fe nen o -taa 'cœe be, 'ka -bli. ⁹'Ka -ce
'si minnun man 'fla zie -a da, en 'ka vi -wle
'nan, Bali -le mingœnnen -blidi 'sia 'ka 'va.

¹⁰'Pian -te ka wla 'fla 'tu da, en 'fla zie -a
danœn 'ka 'o yie 'tœle 'ka yra diœ, 'ka 'ku -wee
-guada, -e 'ka vi 'nan: ¹¹'Ka -tœ 'nan, Bali
-le mingœnnen -blidi 'bœ 'kogo. 'Pian ka 'a
'wle "man "di. -Yee "wean 'ka fla fuœn nen
e -fu 'ku 'cœin -man be, kva -tœala 'ka da. -
A -kœndi nen 'nan 'ku 'pœ 'si 'cee 'wi 'ji.

¹²Maan ve 'cœe 'wi tigh 'a 'nan, yi nen Bali
'trœdanœn 'le tin "baa be, 'fla zie -a da 'nœn
'le yra yidi 'pleble "mlian Sodœm 'nœn 'le ve
da.»

'Flanun nen -a da 'nœn 'ka yi -telea Sozi
da diœ, Sozi 'wi 'pla -wle
(Mt 11.20-23)

¹³En Sozi -a -tœ "nen -a vidu -a 'nan: «Ko-
raze 'nœn, 'wi -taa "bœle 'ka man! Bezaida
'nœn, 'wi -taa "bœle 'ka man! Kœ, "te 'lebo
"fœ winun nen o dre 'ka yie man 'gœe, 'nan o
dre 'fla nen waa laabo Tir 'lee Sidœn be -a da
be, "te -a da 'nœn 'si 'o dre wi -wliidi "man
-a -nan 'mœn. En "te o 'te 'yie 'wi 'o da -a
-nan 'mœn, en "te o -ce bœ sœ cœen 'o man -a
-nan 'mœn. ¹⁴-Yee "wean nen maan ve 'cœe
'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, 'cee
yra yidi 'pleble "mlian Tir 'lee Sidœn 'nœn 'le
ve da. ¹⁵En kaa nen ka ci Kapanamo 'nœn 'a
be, e ya 'ka 'ji 'nan ka -ko Bali va laji? -Ceje,
'pian Bali 'ka -sœnœnmlan -kanœn 'na.

¹⁶Min nen e 'ka wei 'man "yi "be, te 'an 'bœ
nen yaan wei 'man "yi. En min nen ya'a 'e
yie 'tœle 'ka yra diœ, te 'an yra nen -a san 'ka
'e yie 'tœle di. En "nyian be, min nen ya'a 'e
yie 'tœle 'an yra diœ, te -a san 'ka 'e yie 'tœle
min nen yaan 'pa 'sia 'trœda be -a yra di.»

Min -fuba 'sœravli 'wle "fli "bœ o 'li 'o da

¹⁷Min -fuba 'sœravli 'wle "fli "nen Sozi o
'pa 'sia bœ o 'li 'o da ci "nrandt -a. En waa 'vi
Sozi le 'nan: «'Ku 'san, 'kœe ci -yv -wliidunun
da. 'Wu nen kva 'vi -wle 'i 'tœ da 'nan 'o dre
be, waa dra.»

¹⁸En Sozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan -tœa zi.
An Satan yi 'sinan laji, te e "ta -sœnœnman "le
laa -paan 'zv. ¹⁹'An 'bœ mœen -kœladi -nœn
'cœe, 'nan -e 'ka 'ta wla -sanjre 'lee -mlœn
'lee Bali 'nanmanzan 'le 'pleble pœnon da.
'Wu 'tu 'ka 'dra 'cœe "fo "di. ²⁰En te 'ka 'ci 'e
'nran 'nan, cœe ci -yv -wliidunun da di! 'Pian
'ka 'ci 'e "nran 'nan, 'ka 'tœ a 'e 'cœen -tœdi
Bali val!»

Sozi 'e 'ti 'to 'bo

(Mt 11.25-27)

²¹Tu zɛ -a wlu be, Bali lei 'saun ci "nrandi -nɔn Zozi le. -A -nan nen Zozi 'e 'nan: «'An 'ti, yie ci labli 'san -a, en yie ci 'tre 'san -a. Mein 'to 'yi 've 'nan 'winun nen yia yoo minnun nen 'o 'fli 'siala 'wi 'tɔnɔn -a be o man be, yia ta 'bɔla minnun nen 'o 'fli dre nannannun -a be -wle. 'Wi 'kpa nen, koo 'wi nen e ci 'i 'ci 'so 'a be, -a 'bo nen yia dre.

²²Fɛ pɛnɔn 'peba a 'e wodɔ 'an 'lo, 'an "ti yie dre zi. 'An 'ti 'saza 'be 'an 'bo nen an ci -a -pi -a be 'an -tɔa. En 'an 'bo nen an ci -a -pi -a be, 'an 'saza 'be 'an 'ti -tɔa. En 'nyian 'an 'bo nen an ci -a -pi -a be, min nen an ya 'va 'nan 'an ta bɔala -yre 'be, -a san 'be 'an 'ti -tɔa.»

²³Zozi 'e 'man lila 'e -srunɔn 'saza da, en yaa 'vi -wle 'nan: «Bali -le -fɛa a kaa nen ka 'wi zɛ -a -nan ye be 'ka man. ²⁴Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'lewei vɔnɔn 'kaga 'lee mingɔnnennun -a man weɛ 'nan, 'wi nen kaa -nan ye be, 'o 'ye, 'pian wa'a yile di. En 'nan 'wi nen kaa maan 'be, 'o maan, 'pian wa'a manle di.»

Sozi -kɔnnɛn "fo 'yi "drezan -tu man

(Mt 22.34-40; Mk 12.28-31)

²⁵'Fluba 'ci vɛzan -tu wluan 'nan -e 'e Zozi wei 'kun. En yaa laabu Zozi 'lo 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, maan dra 'ko -e 'an 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a yi?»

²⁶Zozi 'e -yre 'nan: «Bali -le -pei 'fluba 'ji be, e ya 'e 'cɛn -tedɔ 'ko? -Mɛ 'wi nen yia 'man 'ji?»

²⁷En e 'nan:

«'I Minsan Bali yi "yi

'i 'bli pɛnɔn 'a!

'I yi 'yi 'yie 'wi dɛdɛ pɛnɔn 'a!

'I yi 'yi 'yie 'pleble pɛnɔn 'a!

'I yi 'yi 'i 'ci "nrandi pɛnɔn 'a!

En "nyian 'i bɔɛzan -tu yi "yi

"le 'yie 'wi 'zv.»

²⁸Zozi 'e -yre 'nan: «Yia 'vi 'kpa. 'I dre zi -e 'i 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a yi.»

²⁹'Fluba 'ci vɛzan zɛ e ya 'yee tin 'nɔnɔn -wɛɛnan, -yee "wean yaa laabu "nyian Zozi 'lo 'nan: «-Tɛ ci 'an bɔɛzan -tu -a?»

³⁰En Zozi 'wi zɛ -a -sru 'vi -kɔnnɛn "fɔdɔ -a. E 'nan -yre 'nan: «Min -tu 'si Zeruzalem, e 'ta -ko Zeriko. Zi e 'bo -si yei 'be, en crinnɔn 'bo 'man, o 'wu 'da, en o -yee fenun pɛnɔn koo -yrɔ. Waa -sɔn -trilii -a -kadɔ -fɔla tu, en o 'si -a -sru. ³¹"Be -sru en Bali -panzan -tu -si -tuwli zɛ -a 'sia. Min nen crinnɔn -a

-sɔn be, yaa 'yi, en e paala "man -kɔbɔli, e -ku. ³²"Be -sru en min -tu nen e 'nyranman "paa Bali -pan 'kuin be e -si -tuwli zɛ -a 'sia "nyian. Min zɛ Levi min nen. 'Wi -tuwli "nen Bali -panzan -a dre be, -nyren yaa dre. Min nen crinnɔn -a -sɔn be, yaa 'yi, en e paala "man "kɔbɔli, e -ku. ³³En "nyian be Samari min -tu 'ta -ko 'ta wunan. E -si -tuwli zɛ -a 'sia. E 'bo min zɛ -a man. Zi yaa 'yi be, en -a nyrinda -sen "da. ³⁴E pli "man, en yaa mlɔnnun yra buu 'nyrɔn 'lee -wen -a, en yaa ta yri. Zi e cɛɛn "man "be, en yaa 'si 'yee -su da, tɔɔn en e -ku -a -pennɔn nyin -ji 'kuin, en 'e yie 'to "va.

³⁵-A ta tu cɛɛn, e 'lein 'wle 'si 'fli, yaa -nɔn -pennɔn nyin -ji 'kɔn san le, en e 'nan -yre 'nan: «'I yra 'si, 'i yie 'to min 'gɔɛ -a va 'men! "Lala nen i 'ta -a sɛman -a -wulo -wlu be, -te an -ta be -e 'an bɔla 'yie.»

³⁶En Zozi -a laabu 'fluba 'ci vɛzan zɛ -yrɔ 'nan: «"Yie 'ji, min yaaga zɛ o yei "be, -tɛ dre min nen crinnɔn -a -sɔn be, -a bɔɛzan -tu -a? 'I vi 'men!»

³⁷En 'fluba 'ci vɛzan "e 'nan: «Min nen yaa nyrinda 'si be, -a san nen.»

En Zozi -a 'le 'sran -yre 'nan: «'I 'ku! 'I 'bo "i "dre "nyian zɛ!»

Sozi 'ku Mat 'lee Mari -va

³⁸Zozi 'lee 'e -srunɔn a -kɔnan -sia, en o 'bɔla 'fla 'tu da. Lumɔn -tu a 'fla zɛ -a da, waa laabo Mat. E "yi dre Zozi le 'e 'bo 'le "kɔnnɛn. ³⁹-A "blu -tu a, weɛ laabo Mari. Mari zɛ e -nyran Minsan cɛin -man, en yaa wei mandɔ 'sia. ⁴⁰Tu zɛ -a wlu, te Mat "le yra 'kla "tra 'du, fenun -tɔɛndɔ 'lee 'wi "kaga "dɛdɛ -le "wean. Tɔɔn e -ta, en e 'nan Zozi le 'nan: «Minsan, 'an "blu 'an "twe 'an 'tuwli fenun drenan. 'Wi zɛ yi'a siala 'wi 'a dɔv? 'I vi -yre 'nan 'e 'pa 'an 'va!»

⁴¹En Minsan "e 'nan -yre 'nan: «Mat, 'i 'ci "nrɔnman 'wi "kaga "da, en 'i yra 'kla "tra "di. ⁴²'Pian maan ve 'yie 'nan, 'wi nen e ci tɔgl be e ya -tuwli "cɛ. -A 'bo nen 'i "blu Mari -a -si 'sia 'gɔv, en min 'ka -a sia -yrɔ "fo "di.»

11

Bali tru 'badɔ

(Mt 6.9-13)

¹Yi -tu da be, Zozi Bali tru 'badɔ 'sia fɛ -tu -nan. Zi e cɛɛn "man "be, en -a -sruzan -tu "e -yre 'nan: «Minsan, 'i Bali tru 'badɔ "paa 'ku 'ji "le zi Zan -a paa 'e -srunɔn 'ji be, -yee 'wi 'zv.»

²En Zozi -a 'vɪ 'e -srunon lɛ 'nan: «"Cɛɛ vɪ 'nan ka Bali tru 'ba bɛ, 'ka vɪ 'nan:

'Kv "tɪ Bali,

'i drɛ -e minnun 'o 'i 'tɔ drɛ -dan!

'Yie mingonnen -blidi 'e 'ta!

³Yi -tvdu pɛɛnɔn da bɛ,

'i 'kv 'blɪfɛ nɛn kv cɪ "va "bɛ -a -nɔn 'kvɛ.

⁴'Wunun nɛn kva dra 'yɪɛ -wɪɪdi "bɛ, 'i 'cɛ 'kvɛ!

Kɔɔ min 'wɪ dra 'kvɛ -wɪɪdi "bɛ, kva "cɛa -yrɛ.

Te 'i 'kv 'tvɪ -e Satan 'e 'kv 'man yɪ dɪ!»

⁵"Bɛ -sru ɛn Zozi -kɔnnɛn "tv -fɔ -wɪɛ. E 'nan: «Min -tv a 'ka yei, ɛn -a bee -tv -a. Bada -tɔ, ɛn e -kv 'e bee zɪɛ -a -va. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: <'An bee, 'i yra 'si, 'i "mɛn 'kpoun yaaga 'fɛ! ⁶Min -tv "sia 'ta wɔnan, e 'bɔla 'an 'va. ɛn fɛ -tv 'ka 'an 'lɔ -e 'an -nɔn -yrɛ "dɪ.>

⁷Tɔɔn -a bee zɪɛ, -e 'e vɪ -yrɛ 'nan: <'Yian 'tv flu! 'An 'kɔn 'fɔ -ji 'va. 'Kv 'vale 'mɛn 'nɛnnun -a kv ya yɪ -tɛnan. Ma'an 'wuanla -e 'an 'kpoun -nɔn 'yɪɛ dɪ.>

⁸-Te min zɪɛ e 'ka "vale 'e wuanla 'e bee -le "wɛan dɪɛ, maan ve 'cɛɛ 'nan, e wuanla 'nan 'e bee a 'e man drɛnan -wɪwɪlu -le "wɛan.

⁹-Yee "wɛan maan ve 'cɛɛ 'nan: 'Ka fɛ tru 'ba, waa -nɔan 'cɛɛ! 'Ka fɛ -wɛɛ, kaa ye! 'Ka 'kɔn 'tɛ, waa 'lɛ "so 'cɛɛ! ¹⁰Kɔɔ min nɛn e fɛ tru "baa bɛ, waa -nɔan -yrɛ. ɛn min nɛn e fɛ -wɛɛman bɛ, yaa ye. ɛn min nɛn e 'kɔn -tɛa "bɛ, waa 'lɛ "so -yrɛ.

¹¹Min "tɪ "tv 'ka 'ka yei, -te 'yee 'nɛn pɔ tru 'ba -yrɔ "bɛ -e 'e -mlɛn -nɔn -yrɛ -a "pa 'ji dɪ. ¹²En "nyian bɛ, min "tɪ "tv 'ka 'ka yei, -te 'yee 'nɛn mannyrɛn tru 'ba -yrɔ "bɛ -e 'e -sanjre -nɔn -yrɛ -a "pa 'ji dɪ. ¹³Ka ya min -wɪɪdi "a, 'pian ka fɛ "yɪ -tɔa -e 'ka -nɔn 'cɛɛ 'nɛnnun lɛ. 'Ka "tɪ "nɛn laji bɛ, -a ci "yɪ "mlian 'ka da, -yee "wɛan 'ka -tɔ 'nan, e lei 'saun -nɔan minnun nɛn waa laabo -yrɔ "bɛ -wɪɛ.»

Zozi 'lɛ 'pleble "sia nyin?

(Mt 12.22-30; Mk 3.22-27)

¹⁴Yi -tv da bɛ, ɛn Zozi bobo -tv beli. -Yv nɛn e min zɪɛ -a drɛ bobo -a bɛ, Zozi -a -pin -a -sru. Zɪ -yv zɪɛ e 'si bobo -sru "bɛ, ɛn min 'bɔ 'wɪdɪ 'sia. Tɔɔn minnun pɛɛnɔn nɛn -nan bɛ, 'wɪ o 'plo 'fɔ.

¹⁵'Pian min -mɛnɛn "o 'vɪ 'nan: «-Yvunun tazan nɛn waa laabo Belzebul bɛ, -yɛɛ 'pleble 'nɔn Zozi lɛ, ɛn e -yv -wɪɪdɪnɛn

-pian "minnun -sru.» ¹⁶En "nyian bɛ min -mɛnɛn -a laabv Zozi 'lɔ 'nan, 'e 'lebo "fɔ wɪ -tv drɛ, -e 'o 'tɔ 'nan e "sia laji.

¹⁷Zɪ 'wɪ nɛn -a -cin cɪ o ji bɛ, Zozi 'a -kɔnnɛn 'yɪ bɛ, ɛn e 'nan -wɪɛ 'nan: «-Te 'leglɔn 'tv -ji minnun cɛɛn 'e cin man, ɛn o ya -kuli -tannan 'o cin man bɛ, 'leglɔn zɪɛ e -wia. 'Kɔnnun -wiiman 'o cin da. ¹⁸-A -twɪli "nɛn "nyian Satan 'lee -yɛɛ -yvun -le vɛ -a. "Te -wɛɛ cɛɛn 'e cin man, ɛn o ya -kuli -tannan 'o cin yei "bɛ, "te -yɛɛ mingonnen trɛ -wi -a -nan 'mɔn. -Yee "wɛan -te 'ka ve 'an man 'nan Belzebul 'bɛ 'pleble -nɔan 'mɛn, ɛn 'an -yv -wɪɪdɪnɛn -pian "minnun -sru "bɛ, 'cɛɛ tin 'ka 'nɔnnɔn dɪ. ¹⁹ɛn -te 'wɪ nɛn ka 'vɪ zɪɛ e ya 'wɪ 'kpa 'a bɛ, 'lɔɔ 'cɛɛ minnun bɛ, -tɪ -le 'pleble 'a nɛn "o "yv -wɪɪdɪnɛn -pian? 'Ka 'bɔ 'le minnun 'bɛ -kɔnnɛn 'nan 'cɛɛ tin 'ka 'nɔnnɔn dɪ. ²⁰'Ka -tɔ 'nan, Bali -le 'pleble 'a nɛn an -yv -wɪɪdɪnɛn -pian "minnun -sru. ɛn 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ 'bɛ -kɔnnɛn 'nan, Bali -le mingonnen -blidi 'bɔ 'ka 'va.

²¹Min 'pleble nɛn -kuli -tan fɛnɛn cɪ -yrɔ, ɛn -a yɛɛ a 'yee 'kɔn 'va bɛ, -a yɪfɛnɛn pɛɛnɔn 'man yra flu. ²²'Pian min nɛn -a 'pleble -cia "da "bɛ, -te e -ta, ɛn yaa klɪ bɛ, e -yɛɛ -kuli -tan fɛnɛn nɛn e yɪ -tɛra "da "bɛ -a "kooman -yrɔ -e 'e -a yɪfɛnɛn -pli.

²³-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, min nɛn e 'ka 'an 'va dɪɛ, te -a pɛɪ a 'e 'padu 'an man. ɛn min nɛn ya'a 'paa 'an 'va -e 'kv fɛ tre 'e cin man dɪɛ, yaa fuimlan "man.»

Zozi -yv -wɪɪdi "lidi 'e da 'wɪ 'vɪ

(Mt 12.43-45)

²⁴«-Te -yv -wɪɪdi 'si min -sru "bɛ, e -cia "wɪdɪ -a fɛnan -kadinun -nan. E -cia "fɛnan -wɛɛdɪ -a 'nan -e 'e -nyran -nan. 'Pian -te ya'a yɪɛ dɪɛ, -e 'e vɪ 'nan: <An lia 'an da 'mɛn 'kɔn nɛn an cɪ "nɛn "ji bɛ, -a -ji.> ²⁵-Te e -ta, te -a -nan a 'e "koodu, te -a -nan fɛ pɛɛnɔn yra "cɛje, ²⁶tɔɔn -e 'e 'kv 'e -sru, -e 'e -yv -wɪɪdi 'sɔravli "nɛn o -wɪɪdi "mlian "da "bɛ o 'pa 'e 'va, -e 'o 'ta -nyran 'kɔn zɪɛ -a -ji. "Yɛɛ 'lɛ 'sran bɛ, min zɪɛ -yɛɛ -kondɪ -wɪɪdi "mlian -a tɛdɛ vɛ da.»

²⁷Zɪ Zozi cɛɛn 'wunun zɪɛ -a vidɪ man bɛ, tɔɔn ɛn lumɔn -tv wei wu minnun yei. Yaa 'vɪ 'nan: «Bali -fɛa 'vɪ lumɔn nɛn yei 'ya ɛn e 'nyon 'nɔn 'yɪɛ bɛ -a man.»

²⁸'Pian Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Min nɛn e Bali wei maan te e 'ta wɪla "da "bɛ, -a san man nɛn Bali -le -fɛa cɪ.»

Sozi 'ka 'wile "man -e 'e 'lebo "fō wī dre di

(Mt 12.38-42)

²⁹ Zī minnun a trenan "kaga "bē, tōon Zozi "e 'nan: «-Naagunon, ka ya min -wli dunun -a. Ka ya "va 'nan, 'an 'wī 'tū dre -e 'e -kōon 'nan 'an "sia Bali va. 'Pian maan ve 'cēē 'nan, Bali 'ka "nyian 'wī 'noan -kōon "vē pee dra 'ka 'va 'gū di, -te ya 'a 'silēa 'wī nen Bali 'lewei vīzan Zonazi -a dre bē -a diē. ³⁰ Kōo Blamin -pī -taa "drēle 'wī 'noan -kōon "vē -a -naagunon lē, "le zī Zonazi -a dre 'lī Ninivi 'nōn lē bē -yēē 'wī 'zū.

³¹ En lumōn -tū nen 'lī e ya mingōnnen -a 'trēda 'tre 'zia bē, yī nen Bali minnun -le tin "baa bē, -yēē 'wī -tōa -naagunon man. Kōo e 'si 'trēda fēnan -kōobli 'nan, 'nan -e 'e Salomōn -le 'wī 'tōdi yī. Maan ve 'cēē 'nan, min nen -a -dan "mlīan Salomōn da bē, e ya 'gū. ³² En "nyian bē, yī nen Bali minnun -le tin "baa bē, Ninivi 'nōn 'wī -tōa -naagunon man. Kōo zī Zonazi Bali -le 'wī 'vī -wle "bē, o 'si 'wī 'wli di "dredī man, en o -sōonla Bali -sru. Maan ve 'cēē 'nan, min nen -a -dan "mlīan Zonazi da bē, e ya 'gū.»

Min nen e Zozi -tōa "bē e ya 'tē 'san da (Mt 5.15; 6.22-23; Mk 4.21)

³³ En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Min 'ka -kannen 'fōa 'nen -e 'e yōō di, -te 'bē "cēē di, -e 'e wū -pō wlu di. 'Pian yaa -tōala fēnan 'wein da, -e minnun "ē -wla 'kuin bē, te waa -san ye.

³⁴ Min yīē 'bē -maan min fēnan ye. -Te 'i yīē a 'jī 'kpa bē, 'tē 'san -sēan 'i da, yīa -tōa. 'Pian -te 'i yīē 'ka fēnan ye diē, 'tē 'san -sēan 'i da, yī'a tōa di. I ya tū pēēnōn man klun va.

³⁵ -Yēē "wean 'ka dre "yī, te fē -tū 'e 'si -tō 'tē 'san -lō, -e 'ka 'fū klun va di. ³⁶ Kōo -te 'tē 'san a 'e -sēndī 'i fē pēēnōn 'nan, en 'i fē -tū -nan 'ka 'fōlē klun va diē, 'i man -kōan 'wein "fō "le zī -kannen 'i 'man dra 'wein bē, -yēē 'wī 'zū.»

Sozi 'wī 'pla Farizen 'nōn 'lee 'fluba 'ci vūnōn lē

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

³⁷ Zozi 'fū 'wī tin 'banan, en Farizen min -tū -ta -a trū 'bālē. Yaa 'vī -yrē 'nan, 'e 'kū fēnun -bli 'yēē "kōnnen. Zozi wū "man. Zī e -kū, e wla -yēē 'kuin bē, 'nun tōon en e -nyran fēnun -sru. ³⁸ 'Wī zīē e Farizen min 'plo 'fō. Kōo Zozi 'ka 'e 'pē -man "foelē "le zī 'o tranun -a 'vī bē -yēē 'wī 'zū di.

³⁹ -A -nan nen Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «'Ka Farizen 'nōn bē, ka 'kulenēn 'lee -pō man bei "foeman fēnyian. 'Pian 'ka 'pōn -jī a 'e fadu crin -pōan 'lee nyannen -pōan "a. ⁴⁰ Ka ya -blū -a! Bali nen e fē man bei dre bē, -yēē fē -jī dre. ⁴¹ -Yēē "wean fē nen e cī 'cēē 'kulenēn 'lee 'cēē -pō -jī bē, -nyren 'ka -nōn 'yalē -tenōn lē, -e 'ka 'kōn 'saun Bali 'lē.

⁴² Farizen 'nōn, 'wī -taa "bōlē 'ka man! Kōo sinwlenun nen waa laabo manti 'lee ru bē, 'lee 'cēē sinwle pēēnōn bē, kaa -fuzan -nōan Bali lē. 'Pian ka 'a Bali ye "yī "dī, en ka 'a va wī dra "yī "dī. Te 'wī zīē -yēē cī "le blamin 'e dre 'vaa -e 'e fē -fuzan -nōn Bali lē.

⁴³ Farizen 'nōn, 'wī -taa "bōlē 'ka man! Kōo -te ka ya cīn yī 'kuin bē, ka -nyran "nan 'kpagba 'sidi ye "yī. En -te ka ya -guada bē, ka ya "vale min yīē 'e 'nan 'ka man -e 'e 'ka 'tō bē.

⁴⁴ 'Wī -taa "bōlē 'ka man! Kōo ka ya "le min -yrē nen -a ta a 'e 'sandī bē -yēē 'wī 'zū. -Te min 'tran "da bē, -e fē nen "jī "bē 'e min "trī "tō Bali 'lē.»

⁴⁵ Zī Zozi 'wī zīē -a 'vī bē, -a -nan nen 'fluba 'ci vīzan -tū -a 'si "da. Yaa 'vī Zozi lē 'nan: «Bali -le 'wī "paazan, -te yīa vī zīē, te i ya "nyian "kve "sron wnan.»

⁴⁶ En Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «'Fluba 'ci vūnōn, 'wī -taa "bōlē "nyian 'cēē 'man! Kōo 'wī 'plēlē nen kaa ve minnun lē 'nan 'o dre, te ka 'a 'paa o va -a drenan di.

⁴⁷ 'Wī -taa "bōlē 'ka man! Kōo Bali 'lewei vūnōn nen 'ka tranun o tēē bē, ka 'kōn dre o -yrē da. ⁴⁸ 'Wī nen 'ka tranun -a dre bē, e ya 'ka 'jī 'wī "yī "a, -yēē "wean nen ka 'kōn dre Bali 'lewei vūnōn zīē o -yrē da. ⁴⁹ Bali nen 'wī 'tōdi pēēnōn a -yrō "bē, e 'wī zīē -a 'vī 'e 'cēn. Yaa 'vī 'nan: «An -taa 'an 'lewei vūnōn 'lee 'mēn 'pasianōn 'a -wle, 'pian o o -mie -tēa, en o 'tē "paa o -mie da.» ⁵⁰ -Yēē "wean Bali 'lewei vūnōn nen minnun o tēē 'trēda pou sianan "bē, -naagunōn da nen Bali -a nyran -sēan. ⁵¹ E 'sia Abel da -trilīi, en e 'bō Zakari nen waa -tē Bali -pan 'kōn 'lee Bali -pan "dave yēi "bē -a da. Maan ve 'cēē 'nan, -naagunōn da nen Bali -a nyran -sēan.

⁵² 'Fluba 'ci vūnōn, 'wī -taa "bōlē 'ka man! Kōo -si nen minnun -a "siala -e 'o 'kū Bali va bē kaa 'lē 'wū. 'Ka 'bō 'ka -si 'bō zīē -a da di, en "nyian bē minnun nen o ya "vale 'nan 'o 'si zīē -a "siala bē, ka -si -tō -wlo!»

⁵³ Zī Zozi cēēn 'wī zīē -a vīdī man bē, en e 'bōla Farizen min zīē -yēē 'kuin. 'Wī pēēnōn nen Zozi 'a 'vī bē, e 'bli 'fō 'fluba 'ci vūnōn 'lee Farizen 'nōn 'jī "fo. -Yēē "wean -e 'e 'sia

tu zɪɛ -a man bɛ, o 'wɪ laabu 'sien -yrɔ "kaga.
⁵⁴Waa dra zɪɛ 'nan -e 'o wei 'kun -e 'o 'kɔla
 'wɪ 'tɔdɪ -a man.

12

'Ka wei 'e 'kɔn 'towli!
 (Mt 10.26-27)

¹En minnun tredɪ 'sia "nyian Zozi man
 "kaga 'kpa 'nan -e 'o wei man. O ya "kaga
 "buu "le "wean o "taanmlan 'o cin cɛinla da.
 'Pian Zozi 'wɪ tin 'badɪ 'sia 'e tɛdɛ 'e -srnun
 lɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «'Ka yɛ 'tɔ 'ka 'fli -va
 Farizen 'nɔn 'le 'mannyan 'le "wean. O wei
 a "flivli, -yɛɛ cɪ "le 'mannyan 'le 'wɪ 'zv. Te
 'wɪ zɪɛ 'e 'ka 'sa -e 'ka 'wɪ dre "le -wee 'wɪ
 'zv dɪ.

²Maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan, fɛ -tv 'ka 'fo
 'e yɔɔdɪ -trilii, -e 'e vɛlɛ 'e bɔla 'ji dɪ. En 'wɪ
 yɔɔdɪ -tv "ka -e 'o vɛlɛ o man fɛnan 'wein da
 dɪ. ³-Yee "wean 'wɪ pɛɛnɔn nɛn kaa ve klun
 va bɛ, o -taa -a manlɛ yidɛa. En 'wɪ nɛn kaa
 ve 'sure -ji min lɛ 'kɔn "bu "ji bɛ, o -taa -a
 trɔan -tɔlɛ min yɛi.»

Te 'ka "klan min lɔ dɪ!
 (Mt 10.28-33; 12.32)

⁴«'An beenun, maan ve 'cɛɛ 'nan, te 'ka
 "klan minnun nɛn o min po -tɛa, te wa'a
 'kɔlaman "nyian fɛ pee drɛdɪ -a dɪɛ, -wɔ
 "dɪ. ⁵Min nɛn 'kɔ 'ka "klan -yrɔ "bɛ, maan
 -kɔɔnman 'cɛɛ. 'Ka "klan Bali lɔ, kɔɔ e -
 kɔlaman e min -tɛa, en e -kɔlaman e -ko
 min -a yra yɪdɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a -
 nan. ⁶-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, "loman
 "wenwennennun 'bɔ nɛn min 'ka o taan
 "lala "kaga 'va dɪɛ, Bali yɛ a o -tudɔ pɛɛnɔn
 da. ⁷En 'cɛɛ ve bɛ, Bali 'ka 'wulo "jɛ "pou -
 tudɔ pɛɛnɔn "nɛn -tɔa. -Yee "wean te nyɛn
 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ! Bali 'ka "siala e -cia "loman
 "kaga "da.

⁸Maan ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn yaa 'lɛ "cɛan
 minnun pɛɛnɔn 'lɛ 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a
 bɛ, 'an 'bɔ Blamin -pɪ maan 'lɛ "cɛan "nyian
 Bali -lɛ 'pasianɔn 'lɛ 'nan, min 'gʊɛ 'an -
 sruzan nɛn. ⁹'Pian min nɛn e 'ka "vale 'e
 ve minnun yɛ man 'nan, e ya 'an -sruzan 'a
 dɪɛ, 'an 'bɔ "nyian "an 've Bali -lɛ 'pasianɔn
 yɛ man 'nan, 'an -sruzan "cɛɛ dɪ. ¹⁰En min
 nɛn e wu 'wlidɪ Blamin -pɪ man bɛ, Bali -a
 man wɪ "cɛa. 'Pian min nɛn e wu 'wlidɪ Bali
 lei 'saun man bɛ, Bali 'ka -a cɛa -yrɛ "fo "dɪ.

¹¹-Te o -kʊ 'kaa tin 'banɔn 'cɛin -da bɛ,
 'wɪ nɛn 'kɔ 'ka vɪ bɛ, te -a nyɛn 'e 'kɔn 'ka
 'ji dɪ. -Te Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kuin nɛn oo,
 en -te min tanɔn 'cɛin -da nɛn oo, en -te

mingɔnnennun cɛin -da nɛn oo, 'wɪ nɛn 'kɔ
 ka vɪ bɛ, te -a nyɛn 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ. ¹²Kɔɔ
 'wɪ nɛn 'kɔ 'ka vɪ bɛ, Bali lei -a "paaman 'ka
 'ji tv zɪɛ -a wlu.»

Fezan man -kɔnnen

¹³Min -tv nɛn minnun yɛi "bɛ, e 'nan Zozi
 lɛ 'nan: «Bali -lɛ 'wɪ "paazan, 'i vɪ 'an "bu
 lɛ 'nan, 'ku "tɪ -zia fɛnun bɛ, 'ku -pli!»

¹⁴En Zozi "e 'nan min zɪɛ -yrɛ 'nan: «-
 Tɛ 'vɪ 'yɛ 'nan maan nɛn 'an dre 'ka yɛi
 fɛ -plidɪ da tin 'bazan 'a?» ¹⁵En Zozi -a 'vɪ
 minnun nɛn -nan bɛ -wɛ 'nan: «'Ka yɛ 'tɔ
 'ka 'fli -va! Te 'ka -wɛɛ 'nan fɛ pɛɛnɔn 'e 'kɔn
 'ka 'lɔ dɪ! Kɔɔ -te min a fezan -a 'kɔ oo, -yɛɛ
 'belidɪ 'ka 'sia 'e lɔ fɛ man dɪ.»

¹⁶-A -nan nɛn Zozi -kɔnnen 'gʊɛ -a -fɔdɪ
 'sia -wɛlɛ. E 'nan: «Fezan -tv -a, en -yɛɛ fei
 -a. -Yee fei zɪɛ -a ta fɛ 'bɔla "kaga 'kpa. ¹⁷-A
 -nan nɛn yaa "nrɔndɪ 'sia 'e 'ji 'nan: «Maan
 dra 'kɔ? Kɔɔ fɛ pee -nan "ka "nyian -e 'an
 'mɛn fɛnun -sɛn -nan dɪ.»

¹⁸Tɔɔn 'wɪ 'tv -cin -tɔ 'ji. -Nyɛn 'nan:
 «'An 'mɛn fɛnun tre 'konnun -wia, -e 'an pee
 -tɔ 'kpa -dan. "Bɛ -sru -e 'an 'mɛn fei fɛ 'wɛ
 'lee 'an yɛfɛ pɛɛnɔn -sɛn -ji, ¹⁹-e 'an vɪ 'an 'fli
 lɛ 'nan: 'An bee, i yɛfɛ a "kaga lɛ "kaga 'wlu
 vɛ -a. 'I 'flinla 'e "tun, en 'i fɛ -blɪ 'e "tun,
 en 'i 'wɛn mlin 'e "tun, -e 'i 'ci 'e "nran 'e
 "tun!»

²⁰'Pian Bali -a vɪ -yrɛ 'nan: «-Bluzan!
 Cɛɛgʊ 'pei 'gʊɛ -a man bɛ, 'yɛ vɛ -nyaan 'tre
 da. Fɛnun pɛɛnɔn nɛn yia tre bɛ, -tɪ -lɔ nɛn
 e -fo?» »

²¹En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «'Wɪ 'towli zɪɛ
 -yɛɛ bɔa min nɛn 'e yɛfɛ -wɛɛman 'e 'bɔ 'le
 vɛ -a bɛ -a man. Kɔɔ -a san 'ka fezan -a Bali
 'lɛ dɪ.»

Zozi -srnun yɪ -tɛala Bali da!

(Mt 6.25-34)

²²"Bɛ -sru en Zozi -a 'vɪ 'e -srnun lɛ 'nan:
 «-Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan: Te 'ka 'fu
 'ka 'ci "nrɔnnan 'cɛɛ 'treda da dɪ! -Yɛɛ cɪ
 "lɛ: «-Mɛ "nɛn kʊa -ble? En kʊa dra 'kɔ, -e
 'ku 'man sɔnun yɪ?» ²³Kɔɔ 'belidɪ nɛn 'ka 'lɔ
 bɛ -a "yɪ "mlian -blɪfɛ da. En 'ka 'kɔlɛ nɛn
 'ka da bɛ -a 'kpa "mlian sɔnun da.

²⁴'Ka 'ci "nrɔn "lomannun da -tv! Wa'a
 'saa 'fɔa dɪ, en wa'a 'saa 'tɛa dɪ, en -wee fɛ
 'ka 'e tredɪ fɛ -tv -nan dɪ, en -wee fɛ trenan
 "ka "dɪ, 'pian te Bali -blɪfɛ -nɔan -wɛlɛ. -A
 -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan Bali 'lɛ bɛ, 'ka "yɪ
 "mlian "lomannun da! ²⁵'Cɛɛ cɪ "nrɔndɪ 'cɛɛ
 'treda da bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e yɪ -towli
 "cɛ 'pa 'cɛɛ 'belidɪ da "fo "dɪ. ²⁶-Te ka'a

'kɔlaman 'wɪ zɪe 'be drɛdɪ -a dɪe, -mɛ "le 'wean nɛn 'ka 'ci 'nɾɔnman 'wɪ peenun da?

²⁷'Ka 'ci 'nɾɔn lu -fuinun da 'nyian -tu! 'Ka -wee drɛdɪ yɪ! Wa'a 'nyranman 'paa dɪ, ɛn wa'a sɔ taan dɪ. 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Salomɔn nɛn e ya mingɔnɛn -dan tu -a 'li be, -yee sɔ -tu fɛnyian 'ka 'mlinle lu -fuinun zɪe -a -tuwli "le fɛnyian da dɪ. ²⁸Lu -fui "nɛn 'be cɪ lua, "trɛ weɛ "cɛan -e 'weɛ -fɔ 'tɛ 'va be, -te Bali 'bɛ 'man drɛ ve weɛ fɛnyian zɪe be, 'lɔɔ kaa "nun? 'Cee yɪ -teradɪ Bali da a "wennɔn.

²⁹-Yee "wean fɛ nɛn 'kɔ 'ka -bli 'lee fɛ nɛn 'kɔ 'ka mlin be, te 'ka 'fɔ 'ka 'ci 'nɾɔnman "da "dɪ! ³⁰Kɔɔ minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɪe, -weɛ cɪ 'nɾɔnman 'wunun zɪe -a da. 'Pian 'ka "tɪ Bali -a -tɔa 'nan, fɛnun zɪe -a 'wɪ a 'ka man. ³¹'Cee ve be, 'ka -weɛ 'e tɛdɛ 'nan Bali 'e mingɔnɛn -bli 'ka da. "Bɛ -sru -e -a 'bɔ 'e 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a drɛ 'cɛɛ.

³²Te nyen 'e 'kɔn 'ka 'jɪ dɪ! Ka ya "le 'bla 'pa "wennɛn 'zv. Kɔɔ 'ka "tɪ Bali 'ka 'si "va 'nan 'yee mingɔnɛn trɛ a 'cee ve -a.

³³'Ka 'ka yɪfɛnun -tan, -e 'ka man "lala -nɔn 'yale -tɛnɔn lɛ. Fɛ nɛn ya'a sɾɛman dɪe, -a 'bɔ nɛn 'ka -weɛ! -Yɛɛ cɪ min yɪfɛ nɛn laji be -a. Crinnɔn 'ka 'pliman fe zɪe -a -nan dɪ, ɛn fɛ sɾɛ bebe 'ka 'nan dɪ. ³⁴Kɔɔ fɛnan nɛn min yɪfɛ cɪ be, -a -nan nɛn -yee cɪ "nɾɔndɪ pɛɛnɔn 'kɔan.»

*'Ka Blamin -pɪ man -pɛn
(Mt 24.43-51)*

³⁵«'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔwdɪ, ɛn 'cee -kannen 'e 'fɔ 'fɔdɪ "nɛn! ³⁶'Ka 'kɔn "le minnun nɛn o cɪ 'o 'tazan -pɛnnan be -wee 'wɪ 'zv. Minnun zɪe, -te o tazan 'si lu 'pa "fɛdɪ da 'nan e -ta, ɛn e 'kɔn 'tɛ be, -weɛ 'lɛ "so -yrɛ. ³⁷Bali -le -fɛa a minnun nɛn Minsan bɔa o man, te o yɪe a "man "be o man. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'e 'man wɔwman, -e 'e o -nyran fɛnun -sru, -e 'e -wee fɛ 'pa. ³⁸E -ta bada oo, ɛn -te 'be "cɛɛ dɪ, e -ta tu "nɛn "tu -a oo, -te e 'bɔ o man te o yɪe a "man "be, Bali -le -fɛa a o man. ³⁹Maan ve 'cɛɛ 'nan, tu nɛn crinzan -taa "min crin wɔlɛ be, "te 'kɔn san -a -tɔa "be, "te -a man -kɔan 'e wɔwdɪ tu pɛɛnɔn man, ɛn ya'a tɔe -e 'e 'yee 'kɔn 'fɔn dɪ. ⁴⁰-Yee "wean 'ka 'bɔ "nyian 'ka 'man wɔw! Kɔɔ Blamin -pɪ -taa tu nɛn -a -cin 'ka 'kɔan 'ka 'jɪ dɪe -a man.»

⁴¹-A -nan nɛn Pieri -a laabu Zozi 'lɔ 'nan: «Minsan, -kɔnɛn "nɛn yɪa -fɔ zɪe, 'kv 'saza 'le ve nɛn, -baa min pɛɛnɔn 'le ve nɛn?»

⁴²En Minsan "e 'nan -yrɛ 'nan: «Min 'suzan "cɛn 'be 'ta wɔla 'e 'san wei da 'wɪ 'tɔdɪ -a? Min 'suzan nɛn -a tazan 'yee 'kɔn 'pɛba 'wɔ -yrɔ, ɛn yaa 'vɪ -yrɛ 'nan, 'e -blɛfɛ -nɔn min 'sunɔn -mienun lɛ 'e 'tu -man be -nyɾɛn. ⁴³Min 'suzan zɪe -te -a tazan 'bɔ "man 'wɪ zɪe -a drɛnan be, -yee ve a "yɪ. ⁴⁴Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -a tazan -a -tɔa 'e yɪfɛ pɛɛnɔn da.

⁴⁵'Pian -te min 'suzan zɪe 'e cɪ nɾɔn 'nan: <'An 'tazan -a 'mɔnɛn.> Tɔɔn -e 'e 'tɛ 'padɪ 'sia minnun nɛn 'e yɪe -tɔa "o va be o da, te e ya "fɛdɪ -blunɛn 'saza, ɛn e ya -wɛn mlinɛn 'saza. ⁴⁶Tɔɔn yɪ nɛn -a -cin 'ka 'jɪ 'nan 'e 'tazan -taa "dɪe, -e 'be bɔla kligli, -e -a tazan 'e "nɛn "jɛɛnla 'jɪ -wɪdɪ. E 'wɪ "nɛn -kɔɔnman -yrɛ "le zɪ Bali 'wɪ "nɛn -kɔɔnman minnun nɛn wa'a yɪ -tɛlɛa 'e da dɪe -wɛlɛ "be -yee 'wɪ 'zv.

⁴⁷Min 'suzan nɛn 'e 'tazan 'ci 'sɔ wunun -tɔa, 'pian 'e 'ka "vale 'e 'ta wɔla "da "dɪe, waa -sɔan "kaga 'kpa. ⁴⁸En "nyian be, min nɛn e 'wɪ 'tu drɛ 'wɪdɪ 'e 'tazan lɛ, te ya'a cɪ 'sɔ wunun tɔa dɪe, waa -sɔan, 'pian waa -sɔan "wennɔn. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'jɪ 'nan, min nɛn Bali fe "kaga "nɔn -yrɛ "be, yaa laabo -yrɔ "nyian "kaga. ɛn min nɛn Bali fe "kaga "pɛba 'wɔ -yrɔ "be, -a san lɔ nɛn e 'wɪ "kaga laabo.»

*Minnun "cɛan 'e cɪn man Zozi -le "wean
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹«'An -ta 'tɛ 'fɔlɛ "nɛn 'trɛ da. An ya "vale 'e 'kɔn 'e 'bidɪ 'va. ⁵⁰'Pian e ya "le 'mɛn yɾa yɪ tu 'e bɔ 'vaa, -e 'e 'bidɪ 'sia. 'Be nɛn 'gɔvɛ, an ya -a -pɛnnan 'an 'ci le nyen -a, 'nan 'wɪ zɪe 'e drɛ. ⁵¹Te 'e 'kɔn 'ka 'jɪ 'nan 'an -ta 'trɛda, 'nan -e minnun man 'e 'fɔla -trɔɔ dɪ! 'Pian an -ta 'wɪ 'fɔlɛa minnun man. ⁵²Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te min a 'soolu 'kɔn 'tuwli 'le "nɛn "be, o "cɛan 'e cɪn man 'mɛn "wean. Min yaaga -taa "kɔnle -pɛ -tu -a, -e min "fli 'o 'kɔn -pɛ -tu -a. ⁵³En 'nɛn 'tɪ 'lee 'e 'pɪ yɛi 'ka 'taa -a -blɛlɛ dɪ. ɛn 'nɛn "bv 'lee 'e lu yɛi 'ka 'taa -a -blɛlɛ dɪ. ɛn -sran "bv 'lee 'e 'pɪ nan yɛi 'ka 'taa -a -blɛlɛ dɪ.»

*Minnun 'ka "vale 'o Zozi 'le 'wɪ 'ci maan "dɪ
(Mt 16.2-3; 5.25-26)*

⁵⁴Zozi -a 'vɪ "nyian minnun nɛn -nan be -wɛlɛ 'nan: «-Te laa wɪa "jɪ yɪdɛ 'fɔ -nan "va 'zia be, 'nun tɔɔn kaa ve 'nan, laa "ta -fɛan, -e 'e drɛ zɪ. ⁵⁵En -te fulɔ nɛn e "sia 'trɛda "trɛ 'zia be, ka 'yɪ "fɛɛnnan be -a 'yɪ be, 'nun tɔɔn ka ve 'nan, 'tɛdɛ "ta -daa, -e 'e drɛ zɪ.

⁵⁶Ka 'wɪ dra min yie 'le! Fe nen e 'ta dra 'trɛ da bɛ, 'lee fɛ nen e 'ta dra laji bɛ, 'cɛɛ -tɔa. 'Pian 'wɪ nen 'an ci 'bɛ drɛnan tɔ 'gʊɛ -a bɛ, ka 'ka 'vale 'cɛɛ -tɔa 'di. ⁵⁷En 'wɪ nen 'bɛ ci tɔglɪ 'le 'cɛɛ drɛ bɛ, ka 'ka 'vale 'cɛɛ tɔa di. -Me 'le "wean nen kaa dra zi?

⁵⁸'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gʊɛ -a da -tɔ! -Te min -tɔ 'i 'sanman drɛ, en ka 'ta -ko -a tin 'balɛ bɛ, 'i 'fɔ 'e 'flin 'i 'ka yei "sen 'e cin va, "tɔgɔ 'yei 'non tin 'bazan lɛ, -e tin 'bazan 'e 'i 'fɔ -pɔ 'kuin. ⁵⁹Maan ve 'yie 'nan, "yie vɪnan i bɔla -pɔ 'kɔn zɪɛ -a -ji bɛ, te i cɛɛn "lala pɛɛnɔn bɔladɪ man.»

13

'Ka 'si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man!

¹Tɔ zɪɛ -a man bɛ, -kɔnmandan Pilati Galile 'nɔn -mienun tɛɛ Zeruzalɛm. E o tɛɛ te o ya Bali -pannan Bali -pan 'kuin. -A -nan nen min -mienun -ta 'wɪ zɪɛ -a 'sinan 'palɛ Zozi lɛ. ²En Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «E ya 'ka 'ji 'nan, Galile 'nɔn zɪɛ o 'wɪ 'wɪldɪ drɛ e ciɪla Galile 'nɔn -mie -le vɛ da, -le "wean 'wɪ zɪɛ e 'bɔ o man? ³-Cɛjɛ, e 'ka zi "fo "dɪ! 'Pian -te ka 'a 'silɛ 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man -e 'ka -sɔɔnla Bali -sru "dɛ, ka -kaaman "le -wee 'wɪ 'zɔ. ⁴En "nyian bɛ, min -fuda 'sɔra nen 'kɔn loulou o tɛɛ Siloɛ bɛ, e ya 'ka 'ji 'nan, o 'wɪ 'wɪldɪ drɛ e ciɪla Zeruzalɛm 'nɔn pɛɛnɔn da? ⁵-Cɛjɛ, e 'ka zi "fo "dɪ! 'Pian -te ka 'a 'silɛ 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man -e 'ka -sɔɔnla Bali -sru "dɛ, ka -kaaman "le -wee 'wɪ 'zɔ.»

Zozi -kɔnnɛn "fɔ fijie yiba "nɛn ya 'a 'baa dɪɛ -a man

⁶En Zozi -kɔnnɛn 'gʊɛ -a -fɔdɪ 'sia. E 'nan: «Min -tɔ -le fijie yiba "a 'e 'tɔdɪ 'yee rɛzɛn fei. Min zɪɛ e -ta -a 'blɔ -wɛɛɛ 'man, 'pian ya 'a yɪɛ "fo "dɪ. ⁷-A -nan nen yaa 'vɪ min nen 'e yie -tɔa rɛzɛn fei 'bɔ va bɛ -yrɛ 'nan: «Lɛ yaaga nen 'gʊ, te 'an -taa fijie yiba 'gʊɛ, -a 'blɔ -wɛɛɛ 'man, te ma'an ye di. -Yee "wean 'i yiba 'cɛn! Kɔɔ e ya -nan 'e 'tun.»

⁸En min nen 'e yie -tɔa "fei 'bɔ va bɛ, e 'nan min zɪɛ -yrɛ 'nan: «Minsan, 'i 'tɔ "nyian lɛ -tɔ! Maan "srɔn "kluman, -e 'an 'bli -sɛn "man 'dɔ -e 'e ba. ⁹Lɛ pee -te ya 'a bale dɛ, -e 'i 'cɛn.» »

Zozi lumɔn -tɔ beli

¹⁰Zuif 'nɔn 'le 'flinla 'yi bɛ, waa laabo Saba. -A -tɔ da nɛn, te Zozi a Bali -le 'wɪ "paanan minnɔn ji -wee cin yɪ 'kuin. ¹¹Lumɔn -tɔ a 'kɔn zɪɛ -a -ji. -A lɛ -fuda 'sɔra 'bɔ, te 'e yra ye -yɔ -wɪldɪ "tɔ -lɔ. -A 'klɔn

'tɔ 'siɛn, en ya 'a "nyian 'kɔlaman wluandi -a di. ¹²Zɪ Zozi lɪ zɪɛ -a 'yɪ bɛ, yaa laabu, en e 'nan -yrɛ 'nan: «'Yie -cɛ 'e 'si 'i man!» ¹³-A -nan nen 'e 'pɛ 'plɔ lɪ zɪɛ -a da. 'Nun tɔɔn en e 'sv "ji, en e Bali 'tɔ bɔdɪ 'sia.

¹⁴'Wɪ nen Zozi 'a drɛ bɛ, e 'bli 'fɔ cin yɪ 'kɔn 'tazan ji, kɔɔ Zozi min beli Saba yi da. En e 'nan minnɔn lɛ 'nan: «Yɪ a 'shɛɛdɔ, -a da nɛn blamin 'nyranman "paa. Yinun zɪɛ -a -tɔ da nɛn, 'ka 'ta, -e 'o 'ka 'beli. 'Pian te 'ka 'ta Saba yi da "fo "dɪ!»

¹⁵En Minsan "e 'nan -yrɛ 'nan: «Ka ya min -wɪldɪ "a, ka 'wɪ dra min yie 'le. Saba yi da bɛ, ka "we "man, -e min 'e 'yee trɔvɛ baa "flu 'e 'blɪfɛ -sru, -e 'e 'ku 'yi 'nɔn -yrɛ. -Te e ya tri a oo, en te "bɛ "cɛɛ di, -te e ya -aflumun a oo, kaa dra zi, -njɛɛ dɔv? ¹⁶'Pian ka 'ka "vale 'an baa 'si Abraam kluda lɪ 'gʊɛ -a man Saba yi da di. Kɔɔ Satan -a yɪ -a -nan lɛ -fuda 'sɔra nen 'gʊ.»

¹⁷Zɪ Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, en 'yra -a 'nanmannɔn 'tɛdɪ 'sia. 'Pian te min pɛɛnɔn 'ci "nranman 'wɪ "yi 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn nen Zozi a dra bɛ -yee "wean.

Fei fɛ 'wɛɛ man -kɔnnɛn 'lee 'mannyan man -kɔnnɛn

(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

¹⁸'Bɛ -sru Zozi -kɔnnɛn 'fɔdɪ 'sia minnɔn lɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da bɛ, -mɛ "man nen 'an -kɔlaman maan -kɔnnɛn? ¹⁹E ya "le min -tɔ 'bɛ fei fɛ 'wɛɛ "wɛnnɛn 'tɔ 'si, en yaa -fɔ 'yee fei. E bɔa -e 'e drɛ yiba "a, te "lomannun a o "kɔɛ "tɔnan -a plan -ji.»

²⁰En e -kɔnnɛn pee -fɔ "nyian -wɛɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da bɛ, -mɛ "man nen 'an -kɔlaman maan -kɔnnɛn? ²¹E ya "le lumɔn -tɔ 'bɛ -fari puu "sonun yaaga 'si, e 'mannyan "wɛnnɔn 'wɔ 'va, en yaa baa. 'Mannyan zɪɛ e -fari -pɔ 'bɔ siiman 'e pɛɛnɔn.»

-Si nɛn min -a "siala -e 'e 'beli bɛ e ya -tɔwɪ

(Mt 7.13-14, 22-23; 8.11-12; 25.10-12)

²²'Bɛ -sru Zozi Zeruzalɛm si 'sia "nyian. E -kɔ Bali -le 'wɪ "paadu -a minnɔn ji 'flanun nen -si -a bɛ -a da. ²³En min -tɔ -a laabu -yrɔ 'nan: «'An 'san. 'Wɪ 'kpa, min "nɛn "wɛnnɛn nen Bali -a "sia 'wɪ 'ji?»

En Zozi -a vidɪ 'sia minnɔn lɛ 'nan: ²⁴«'Ka man -wɛɛ 'nan 'ka -wɛɛlaman 'kɔn -yrɛ "funɛn 'ji -e 'ka 'belidɪ yɪ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, min "kaga -taa -a man -wɛɛɛ 'nan 'o

-wlamlan 'kɔn zɪe -a -ji, 'pian wa'a 'bɔala 'nan nun dɪ. ²⁵Tv -tv -taa "bɔle bɛ, -te 'kɔn san "ta 'yee 'kɔn -fɔa "ji, te ka -fu bei. Ka 'kɔn 'tɛdɪ "siala, te ka "ta -a ve -yre 'nan: <'Ku 'san, 'i 'kɔn 'lɛ 'sɔ 'kve!> Yaa ve 'cɛɛ 'nan: <Ma'an 'ka 'tɔa dɪ.>

²⁶Tɔɔn -e 'ka vɪ -yre 'nan: <-Kaa fɛ -blɪ 'e cin va, en -kaa 'yi mlin 'e cin va. En i Bali -le 'wɪ paa 'ku fla.>

²⁷"Bɛ -sru yaa ve 'cɛɛ 'nan: <Ma'an 'ka 'tɔa "fo "dɪ. Ka ya 'wɪ 'wɪdɪ "drenɔn 'a, 'ka 'si 'an "srɔn "kogo!>

²⁸Tv zɪe -a man bɛ, te ka Abraam 'lee Izak 'lee Zago 'lee Bali 'lewei vɪnɔn pɛɛnɔn ye Bali -le mingɔnɔn trɛda. 'Pian ka -fo bei, -e 'ka -wuɔdɪ 'sia te 'ka 'shɛ da -ble. ²⁹Minnun "sia yidɛ wluan "nan 'zia, en o "sia yidɛ 'fɔ -nan "va 'zia, en o "sia 'trɛda lou 'zia, en o "sia 'trɛda "tre 'zia, -e 'o "fɛdɪ -dan -blɪ Bali -le mingɔnɔn trɛda. ³⁰Minnun nen o -fɔla "da "bɛ, o "kaga -taa "drele -si 'lɛnɔn 'a. En minnun nen o -trɔa -si 'lɛ bɛ, o "kaga -taa "drele min -fɔla "danɔn 'a.>

Sozi 'wɪ 'pla Zeruzalɛm 'nɔn lɛ
(Mt 23.37-39)

³¹Tv zɪe -a man bɛ, Farizen 'nɔn -mie -ta -a vɪlɛ Sozi lɛ 'nan: <'I 'ku, 'i 'si 'gɔ! Erodi a 'i -weenan 'nan -e 'yei 'tɛ.>

³²En Sozi 'a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: <'Ka 'ku -a vɪ -dawlizan 'labɛ -yre 'nan, an -yv -wɪdɪ -pian "minnun -sru, en an minnun "belia cɛɛgɔ 'lee "trɛ "a. -A yi yaagazan da -e 'an 'cɛn "man. ³³'Wɪ 'kpa, maan dra cɛɛgɔ, en maan dra "trɛ, en maan dra "bɛ -sru. En an bɔala Zeruzalɛm, kɔɔ -nan nun nen Bali 'lewei vɪnɔn -kaa.>

³⁴Zeruzalɛm 'nɔn, ka Bali 'lewei vɪnɔn -tɛɛman. En minnun nen Bali -taa "waa 'cɛɛ bɛ, ka o -tɛɛman -kɔlɛbu -a. Maan man wɛɛ 'e 'pa -a "kaga 'nan 'an 'ka treman 'e cin man, "lɛ zɪ mɛin "bv 'yee 'nennun treman 'e 'pɛba 'wlu bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. 'Pian ka'a 'wɛlɛ "man "dɪ. ³⁵-Yee "wɛan Bali "ta 'e 'pɛ "sia 'cɛɛ Bali -pan 'kɔn -sru. En 'an 'bɔ 'gɔɛ, ka'a "nyian 'an 'ye dɪ. 'Pian ka -kɔlaman 'an yɪdɪ -a 'e 'pɛɛ yi nen kaa vɪdɪ "siala 'nan: <Bali -le -fɛa 'e 'kɔn min nen Minsan -a 'pa 'sia bɛ -a man!> »

14

Sozi min -tv beli 'flinla "yi da

¹Zuif 'nɔn 'lɛ 'flinla "yi nen waa laabo Saba bɛ -a -tv da nen, Sozi wlala Farizen 'nɔn 'tazan -tv -le 'kuin 'nan -e 'lɛ fɛ -blɪ.

Minnun nen 'kɔn zɪe -a -ji bɛ, te o yɪɛ a Sozi 'va. ²En min -tv -ta -tɔlɛ Sozi 'lɛ. Min zɪe -a 'kɔlɛ pɛɛnɔn a 'e -tɔɔladɪ -cɛ -tv -lo. ³Tɔɔn en Sozi -a laabu 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn 'lo 'nan: <-Mɛ "wɪ nen -cɛɛ -pɛi -a 'vɪ? -Si a 'e 'nɔndɪ min lɛ 'nan 'e 'cɛ 'si min man 'flinla "yi da?> ⁴'Pian o 'ka "vale 'o 'wɪ "sia "da "fo "dɪ. Tɔɔn Sozi klɛ -cɛzan zɪe -a man, en yaa beli. E -si -nɔn -yre, en e -ku.

⁵-A -nan nen Sozi -a vɪdɪ 'sia 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn lɛ 'nan: <Min -tv 'ka 'ka yei, -te -yee 'nen 'fɔ 'yi 'klu -ji 'flinla "yi da bɛ, -e 'e vɪlɛ 'e 'si dɪ. En -te -yee tri -fɔ 'yi 'klu -ji 'flinla "yi da bɛ, -e 'e vɪlɛ 'e 'si dɪ. -Njɛɛ dɔv?> ⁶Wa'a -kɔlale -e 'o 'wɪ zɪe -a -zi -fɔ -yre "dɪ.

-Tɪ lɛ nen Bali -nyrannan fɛnyian -nɔan?

⁷Sozi -a 'yɪ 'nan minnun nen o -taa "bɛ, o -nyrannan tɪglɪ tɪglɪ "sia, te o -nyɛanla. -A -nan nen e -kɔnnen 'gɔɛ -a -fɔdɪ 'sia -wɛlɛ. E 'nan: ⁸<-Te min 'i laabu 'nan 'i 'lu "fɛdɪ -blɪ 'e 'va bɛ, te 'i 'nyrannan tɪglɪ 'si dɪ! Kɔɔ -a -mie da bɛ, te min nen 'bɛ a min -dan a e -cia 'i da bɛ, wɛɛ laabu "nyian. ⁹Min nen e 'ka laabu bɛ, yaa ve 'yɪɛ 'nan: <'I pɛin 'labɛ -a -nɔn min 'gɔɛ -yre!> Tɔɔn te i "ta wuanla 'yra -a, -e 'i 'ku -nyran pɛin -fɔla "dazan da. ¹⁰-Yee "wɛan -te min 'i laabu 'nan, 'i 'lv "fɛdɪ -blɪ 'e 'va bɛ, 'i -nyran pɛin -fɔla "dazan da! Min nen yei laabu bɛ, -te yei 'yɪ bɛ, -e 'e 'ta -a vɪ 'yɪɛ 'nan: <An bee, 'i 'ta -nyrannan tɪglɪ 'gɔɛ -a 'si!> -Te e drɛ zɪɛ, min pɛɛnɔn nen ka "ta -nyɛanla waa bɛ, 'yra "sia 'i yɪɛ man o yei.>

¹¹En Sozi -a 'lɛ 'sran 'nan: <Min nen 'e 'fli drɛ -dan bɛ, Bali -a dra "wɛnɔn. En min nen 'e 'fli drɛ "wɛnɔn bɛ, Bali -a dra -dan.>

¹²"Bɛ -sru en Sozi 'wɪ tin 'badɪ 'sia min nen e Sozi 'bɔ laabu 'nan 'e 'lv "fɛdɪ -blɪ 'e 'va bɛ, -yre. Yaa 'vɪ -yre 'nan: <-Te 'i "ta minnun laabo "fɛdɪ fɛ man bɛ, te 'i beenun laabu dɪ! En te 'i "bvunun laabu dɪ! En te 'i 'mangulinun laabu dɪ! En te 'i bɔɛnɔn fɛnɔn laabu dɪ! "Tɔgɔ -wee vɛ da, -e 'wei laabu te 'e drɛ fɛ 'lɛji bɔladɪ -a. ¹³'Pian -te 'i "ta minnun laabo "fɛdɪ fɛ man bɛ, 'i 'yale -tɛnɔn laabu! En minnun nen -cɛ cɪ o man bɛ 'i o laabu! En minnun nen o "tun "bɔ bɛ 'i o laabu! En minnun nen o yɪɛ 'wi bɛ 'i o laabu! ¹⁴-Te 'i 'wɪ zɪe -a drɛ bɛ, Bali -fɛa ve 'i man, kɔɔ wa'a 'lɛji bɔala 'yɪɛ dɪ. 'Pian Bali -a 'lɛji bɔala 'yɪɛ, tv nen min tɪglɪ nun wuanla -kanon 'va bɛ, -a man.>

"Fedi -dan man -kønnen
(Mt 22.1-10)

¹⁵-A -nan nen min -tu nen fe zie -a -nan be yaa 'vi Zozi le 'nan: «Min nen e fe -ble Bali -le mingønnen treda be, Bali -le -fea -a -a san man.»

¹⁶En Zozi -kønnen "tu -fodi 'sia -yree. E 'nan: «Min -tu 'be 'ta "fedi -dan dra, en yaa 'wi 'vi min "kaga "le. ¹⁷Zi "fedi yi 'bo be, en 'e 'suzan 'tu 'pa 'sia 'nan 'e 'ku o laabu. 'E vi -wle 'nan: «'Ka 'ta! O cæn fenun dredu man.»

¹⁸'Pian o -tudv pænon 'wi 'tu 'yi, en waa 'vi -yree. Min tedæ -a 'vi -yree 'nan: «An "sia fei -tu 'lonan. An "ta -ko -a -nanjenle. -Yee "wean 'i yra 'si, ma'an 'kolaman 'ludi -a di.»

¹⁹En -a -tu "e 'vi -yree 'nan: «An tri 'lo -fu. An "ta -ko o -nanjenle, -te o 'nyranman "paa 'kpa -o. -Yee "wean 'i yra 'si, ma'an 'kolaman 'ludi -a di.»

²⁰En -a pee "e 'vi 'nan: «An "sia li 'panan. -Yee "wean ma'an 'kolaman 'ludi -a di.»

²¹Min 'suzan zie e 'li 'e da 'e 'tazan -va. 'Wt nen o pænon -a 'vi be yaa 'sinan 'pa -yree. -A -nan nen 'bli 'fo -a tazan 'bo 'ji, en e 'nan 'e 'suzan le 'nan: «'I 'ku tada 'fla yei, -e 'i vi 'yale -tenøn le, en 'i vi minnun nen -ce ci o man be -wle, en 'i vi minnun nen o yie 'wi be -wle, en 'i vi minnun nen o "tun "bo be -wle, -e 'ka 'ta waa!»

²²En min 'suzan zie e -ku "nyian. Fønon, en e -ta -a vle 'e 'tazan le 'nan: «'An 'san, 'wi nen yia 'vi be, maan dre, 'pian -nyranman -mie a tian 'nan.»

²³-A -nan nen -a tazan -a 'vi "nyian -yree 'nan: «'I 'ku -siblv 'nennun da, en 'i 'ku fei -paannun da, -e 'i vi minnun le 'nan 'o 'ta. 'I 'to o man, -e 'o 'wi "man, 'du -e 'men 'kuin 'e fa!»

²⁴En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Maan ve 'cee 'nan, minnun nen Bali o laabu, en wa'a 'wle "man "dæ, o -tu 'ka 'taa "fedi -blile 'an 'va di.»

-Tie -kolaman dredu -a Zozi -sruzan -a?
(Mt 10.37-38)

²⁵"Be -sru en Zozi Zeruzalem si 'sia "nyian. Min yra -a -sru "kaga 'kpa. -A -nan nen Zozi 'e 'man lila, en e 'nan -wle 'nan: ²⁶«Min nen e ya "vale 'e -søonmlan 'an -sru "be, 'yaan 'sia e 'mlin 'e "ti 'lee 'e "bu "da. En 'yaan 'sia e 'mlin 'e nan 'lee 'yee 'nennun da. En 'yaan 'sia e 'mlin 'e "bunun 'lee e "blunun "da. En 'yaan 'sia e 'mlin 'e 'bo 'le 'belidi da. -Te ya'a drele zi die, ya'a 'kolaman -e 'e dre 'an -sruzan 'a "fo "di. ²⁷En

"nyian be, min nen e ya "vale 'e -søonmlan 'an -sru "be, 'e 'wi yra yidi man, en 'e 'wi -kadu man yiba "plan da! -Te ya'a drele zi die, ya'a 'kolaman -e 'e dre 'an -sruzan 'a "fo "di.

²⁸-A -køon "man wi -tu nen 'gu. Min -tu a 'ka yei, en e ya "vale 'e 'yee 'køn -dan -toa. Min zie zi 'kø 'e dre be, yaa "nrønman 'e 'ji 'vaa, en yaa -si "siala. E 'yee "lala -nanjean, -te e baa -yee 'køn 'tøve -a -o. ²⁹"Tøgo -te e 'yee 'køn 'pu -fo 'tre 'ji be, -e 'e vile 'e 'cæn "man "di. Tøon minnun nen o 'wi zie -a -nan ye be, waa sæ wodi "siala -a vidi -a 'nan: ³⁰«Min 'labe e 'køn 'tødi 'sia, 'pian ya'a -kolale 'cændi -a "man "di.»

³¹En -a -køon "man wi -tu nen "nyian 'gu. Mingønnen -tu "ta -ko -kuli man mingønnen -tu -va. Mingønnen zie zi 'kø 'e dre be, yaa "nrønman 'e 'ji 'vaa, en e -kuli -si "siala. 'E 'ci "nrønman 'nan, 'yee minnun -kpi fu (10.000) 'gve, o -pe "soa min -kpi yo -tu (20.000) -a? ³²-Te yaa -to 'nan 'e 'pe 'ka 'taa 'søle -kuli -a die, e minnun "paa 'sia mingønnen -tu zie -a va, te 'be a tian 'køobli. E toba -foa -yree 'nan, te 'o 'kuli -tan "nyian di.»

³³En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «'Wt 'tuwli zie -nyren 'e dre 'cee ve -a! -Te min 'ka 'e 'bli 'sile 'yee fe pænon da die, ya'a 'kolaman -e 'e dre 'an -sruzan 'a "fo "di.

³⁴'Wt 'kpa, -we a fe "yi "a. 'Pian -te -we 'nønnøn 'si "man "be, -a dre ve "ka "nyian 'nønnøn di. ³⁵E 'ka "nyian 'yi fe -tu dre ve -a 'treda di. En e 'ka -angle -a di. 'Pian waa weenman 'e "tun. Min nen 'wi man "trøen ci -a -wulo -man be, -a san 'e man!»

15

'Bla nen e 'san be waa 'yi

(Mt 18.12-14)

¹Yi -tu da 'sukøle 'sinøn "kaga pli Zozi man 'nan -e 'o wei man. En minnun nen o 'to 'wli di "a "nyian minnun 'le be, o "kaga "ta "nyian. ²'Wt zie ya'a Farizen 'non 'lee 'fluba 'ci vønøn 'ci 'søle "fo "di. -A -nan nen waa vidi 'sia 'nan: «Min 'labe, e ta -kli "wi dra. E 'wi 'wli di "drønøn "kuan 'e 'pe "fli "a, en o fe -ble waa 'e cin va.»

³-A -nan nen Zozi -kønnen "fodi 'sia -wle. E 'nan: ⁴«Min -tu -le 'bla a -yaa tu, en -a -tuwli "ce 'san "va. Min zie yaa dra 'ko? Maan ve 'cee 'nan e 'bla -fuba 'sorasien 'wle 'sorasien 'tve "bui "da, -e 'e 'ku -a -tuwli "nen e 'san be -a -wee. -Njæe duv? ⁵-Te yaa yi be, -a ci "nranman 'kpa tigli. Yaa "sia -e

'e -fō 'e 'plabei da. ⁶-Te e 'bōla "kōnnen "bē, 'e beenun 'lee 'e "srōnnon laabo 'e va. Yaa ve -wle 'nan: <'Ka 'ta -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va! An 'men 'bla nen e 'san be -a 'yl.>

⁷Wl 'towlī zīe -yēē dra Bali le. -Te min -towlī "cē 'si 'wī 'wldī "drēdī man, en 'e 'fli -nōn Bali le bē, Bali ci "nranman. Ci "nran nen min -towlī zīe, yaa -nōan Bali le bē, e "mlīan min -fuba 'sōrasīen 'wle 'sōrasīen nen o ya tīgl 'va bē -wee ci "nran nen waa -nōan Bali le bē -a da.»

'Lein 'wle nen e 'san bē waa 'yl

⁸En Zozi -a 'vī "nyian -wle 'nan: «-Te lumōn -tū -le 'lein 'wle a -fu, en -a -towlī "cē 'san 'va "bē, e -kannēn -fōa "nen, -e 'e 'yēē 'kuin "koodī 'sia. Yaa -wēēman -trilīi, -e 'e yl. ⁹-Te yaa 'yl bē, 'e "luēnun 'lee 'e "srōnnon laabo 'e 'va. Yaa ve -wle 'nan: <'Ka 'ta -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va! An 'men 'lein 'wle nen e 'san bē -a 'yl.>

¹⁰Wl 'towlī zīe -yēē dra Bali 'le 'pasianōn nen laji bē -wle. -Te min -towlī "cē 'si 'wī 'wldī "drēdī man, en 'e 'fli -nōn Bali le bē, Bali -le 'pasianōn 'ci "nranman.»

'Nen 'tū 'lee 'yēē 'nennun "fli 'le 'wl

¹¹Zozi -kōnnen "tū -fō "nyian -wle. E 'nan: «Min -tū a, en -yēē 'nennun a "fli. ¹²Yī -tū da bē, en -a "tiēnnēzan -a 'vī 'e "tū "lē 'nan: <'An "tū, 'an 'blūan nen e -taa "kōnlē 'mēn vē -a bē, 'i -nōn 'mēn!> -A -nan nen o "tū 'e yīfē cēēn 'e cin man -wle.

¹³Yī "fli, yaa, "bē -sru en -a "tiēnnēzan 'bō 'yēē vē pēēnōn 'tan. Yaa man "lala 'si, en e -kū -a -blūē 'fla 'kōōbli 'tū da, te 'e 'ci 'sō winun dra. ¹⁴"Yēē 'cēn -a -blūdī man bē, te dra -dan 'lē "sō 'fla zīē -a da. -A -nan nen 'e yra yīdī 'sia. ¹⁵En e -kū toba -fōlē 'fla zīē -a da min -tū lē, 'nan -e 'e 'nyranman 'va. Min zīē 'bē 'pa 'sia 'nan 'e 'kū 'e 'yīē 'tō 'yēē 'srunun va lua. ¹⁶Dra -a -tēa, e ya "vale 'e 'srunun -blūfē -ble, 'pian min -tū 'ka -a -nōan -yēē "fo "dī.

¹⁷En 'e 'wulo 'jī "nrōndī "sia. Yaa 'vī 'e 'jī 'nan: <'An "tū "lē 'nyranman 'panōn 'bē fē -ble -mīēn, te e o "klē. 'Pian mēēn -kaa "dra lō 'gū. ¹⁸Wl 'nen an -taa -a drēlē bē -nyren 'gū. An līa 'an da 'an "tū 'va -e 'an vī -yēē 'nan: <'An "tū, 'i yra 'si! 'An 'wī 'wldī drē Bali wlu, en 'an 'wī 'wldī drē 'yīē. ¹⁹'ka "lē 'waan laabu "nyian 'yīē 'nen "fo "dī. 'I yra 'si, 'yian drē 'yīē 'nyranman 'pazan 'tū -a!>

>

²⁰-A -nan nen e 'lī 'e da 'e "tū 'va. E -fō "kōnnen "man -kōōbli, en -a "tū -a 'yl. -Yēē 'nen nyrinda -sēn "da, en e -kū -a 'lē flān -a. Yaa 'kun, en e -atū -tē "man.

²¹-A -pī -e -yēē 'nan: <'An "tū, an 'wī 'wldī drē Bali wlu, en an 'wī 'wldī drē 'yīē. E 'ka "lē 'waan laabu "nyian 'yīē 'nen "fo "dī.>

²²'Pian -a "tū -a 'vī 'yēē nōannun lē 'nan: <'Ka 'ta "nyīandū sō -trē fēnyian -a, -e 'ka wū 'mēn 'nen 'gūē -a da! 'Ka sōōnwle wū -a -pē 'wle man, -e 'ka 'manwua "wū -a cēin man! ²³'Ka 'ta tri -blōnēn bōādī bē -a, -e 'kaa -tē -yēē! E ya "lē -kaa "fēdī -blī, -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va. ²⁴Kōō 'an 'pī nēn kaa yē 'gūē, e -ka, en e fūv. E 'san, en maan 'yl.> Tōōn en o "fēdī drēdī 'sia.

²⁵Tū zīē -a wlu bē, te -yēē 'nen cējēnēzan a tīan fēi. Zī e 'si fēi, e ya -tānān bē, "yēē -pī "kōnnen "man bē, en e "drē 'man. ²⁶-A -nan nen e nōan -tū laabu, en e "kōnnen "wī laabu -yēē. ²⁷'Bē 'vī -yēē 'nan: <'I -suannēn 'bē 'ta. 'I "tū tri -blōnēn bōādī bē -a -tē -yēē, 'nan 'wī 'tū 'ka drēlē -yēē "dī -lē "wēan.>

²⁸Wl zīē e 'bli 'fō "jī, en e 'ka "vale 'e -wlamān "kōnnen "dī. Tōōn en -a "tū 'bōla. E toba -fōdī 'sia -yēē 'nan 'e -wla "kōnnen.

²⁹'Pian e 'nan 'e "tū "lē 'nan: <'An lē "kaga 'kpa nen 'gū, te 'an 'nyranman "paa 'yīē, en ma'an tīan 'lī -a vīlē 'yīē 'wī 'tū man -cējē dī. 'Pian yī'a tīan bō 'nen 'towlī 'nōnlē 'mēn, -e 'kū "fēdī -blī 'va 'kū 'vale 'an beenun -a dī. ³⁰'I 'yīō, 'wī nēn yīa drē bē -a! 'I 'pī nēn e 'yīē "lala pēēnōn blī lumōnnun man bē, zī e -ta bē, en i tri -blōnēn bōādī bē -a -tē -yēē.>

³¹En -a "tū "e -yēē 'nan: <'Mēn 'nen, tū pēēnōn man bē, i ya 'an 'va 'gū, en 'an yīfē pēēnōn bē e ya 'yīē vē -a. ³²E ya "lē -kaa "fēdī -blī, -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va. -K'a 'a 'kolāman -e -kaa 'wī 'pēē drē "fo "dī, kōō 'i -suannēn 'gūē e -ka, en e fūv, e 'san, en maan 'yl.> »

16

'Ka 'man wūv, "trē "wī -lē "wēan!

¹'Bē -sru Zozi -kōnnen "tū -fōdī 'sia 'e -srunun lē. E 'nan: «Fezan -tū a, en min -tū 'bē 'e 'yīē -tōa -a yīfē pēēnōn 'va. En minnūn -a -nan sēē 'wū fezan zīē -yēē 'nan, min nēn 'e 'yīē -tōa -a yīfē va bē, yaa "sia 'va te 'e man wī dra -a. ²-A -nan nēn fezan -a laabu, en e 'wī 'gūē -a laabu -yēē. E 'nan: <-Mē "wī nēn maan 'man 'i man 'gū? Yī'a 'kolāman -e 'i 'fū 'an yīfē da "nyian "fo "dī. -Yēē "wēan

'nyranman pɛɛnɔn nɛn yia 'pa bɛ, 'i -sru "vɪ 'mɛn!)

³En min nɛn 'e yie -tɔa -a yɪfɛ va bɛ, 'e 'ci "nrɔndɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'e 'ji 'nan: <'An 'san 'ta 'mɛn 'nyranman 'sia 'an 'lɔ. -Mɛ "nɛn an -taa -a dreɛ 'mɛn? 'An "koe "ka -e 'an fei 'pa dɪ, ɛn 'tra 'tɛdɪ 'yra 'an -tɛa. ⁴'Pian 'wɪ nɛn 'kɔ 'an drɛ -e minnɔn 'o 'an yɪ "yi "bɛ, maan -tɔa. 'Wɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn maan dra, 'bɛ 'lɛ vɛ bɛ, -te 'an 'san 'si 'an man bɛ, -e minnɔn 'waan 'kun 'o 'pɛ "fli "a 'wee "kɔnnɛn.>

⁵-A -nan nɛn minnɔn nɛn -a san -lɛ fiɛn cɪ o da bɛ, e o laabudɪ 'sia 'tudv. Yaa laabv -a tɛdɛ -lɔ 'nan: <'An 'san -lɛ fiɛn a 'i da wɛa?>

⁶"Bɛ -yrɛ 'nan: <E ya 'nyrɔn "tugu -yaa tu!>

En e -yrɛ 'nan: <'I 'yie 'fluba 'si, 'i -nyran "nyianɔv, -e 'i crɛn -tɛ -fuba 'soolul!>

⁷"Bɛ -sru yaa laabv "nyian -a -tv -lɔ 'nan: <Bii "nun? E ya "yie 'lɔ wɛa?>

"Bɛ -yrɛ 'nan: <E ya 'saa 'wlɛ 'plablu -yaa tu.>

En e -yrɛ 'nan: <'I 'yie 'fluba 'si, -e 'i crɛn -tɛ -fuba 'sɔra!> »

⁸En Zozi -a 'lɛ 'sran 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: <Min 'suzan 'wɪdɪ zɪɛ, e 'wɪ 'tɔ wɪ drɛ. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, minnɔn nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ, o 'wɪ -tɔa 'o cin yei e "mlian minnɔn nɛn o cɪ Bali -lɛ vɛ -a bɛ o da.>

⁹-Yee "wean 'wɪ zɪɛ -a da nɛn 'ka 'ci "nrɔn -e 'ka 'wɪ drɛ! 'Ka bɛe -wɛɛ "lala nɛn e ya 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tudv pɛɛnɔn pou -a bɛ -a! -Te ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ, tɔ nɛn "lala 'wɪ 'ka 'kɔan "nyian dɪɛ, o 'ka "kuan 'o 'pɛ "fli "a Bali fla.

¹⁰-Te min drɛ wɪ a tɪglɪ 'wɪ 'sezɛnɛn pɛɛnɔn 'ji bɛ, min drɛ wɪ -kɔan tɪglɪ 'wɪ -dandan ji. En -te min -dawli ye "yi 'wɪ 'sezɛnɛn pɛɛnɔn 'ji bɛ, min -dawli ye "yi 'wɪ -dandan ji. ¹¹-Yee "wean -te minnɔn 'ka yi -tɛɛa 'ka da "lala nɛn e ya 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tudv pɛɛnɔn pou -a bɛ -a va dɪɛ, Bali 'ka fɛ nɛn e cɪ tɪglɪ bɛ -a nɔan 'cɛɛ dɪ. ¹²En -te minnɔn 'ka yi -tɛɛa 'ka da fɛ nɛn e 'ka 'cɛɛ vɛ -a dɪɛ -a va dɪɛ, fɛ nɛn Bali -a 'pla 'cɛɛ vɛ -a bɛ, ya'a nɔan 'cɛɛ dɪ.

¹³Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, nɔan -tv 'ka 'kolaman -e 'e min "fli 'su 'e cin -a dɪ. E lɛaman -a -tv man, te ya'a -tv ye "yi "dɪ. Fɛ -lɛ "wean nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, min nɛn e "lala ye "yi "bɛ, ya'a 'kolaman -e 'e Bali yi "yi "dɪ.>

¹⁴Farizen 'nɔn nɛn -nan bɛ, zɪ o 'wɪnɔn zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn o Zozi 'shɛ bli. Kɔɔ o "lala ye "yi. ¹⁵-A -nan nɛn Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: <'Ka 'fli dra min yie lɛ min tɪglɪnɔn -a. 'Pian

Bali 'cɛɛ ci "nrɔndɪ ye. En fɛ nɛn minnɔn -a "siala 'nan, ka ya 'wɪ -dan drɛnan bɛ, Bali "lɛ 'va bɛ, e ya 'wɪ 'wɪdɪ "a "fo.

¹⁶-Pei -tɔ wɪnɔn nɛn Bali -a -nɔn Moizi lɛ bɛ, 'lɛɛ 'wɪnɔn nɛn Bali 'lɛwɛi vɪnɔn 'a 'vɪ bɛ, -a da nɛn minnɔn 'ta 'wɔla -trilii ɛn Zan -ta. 'Pian zɪ e -ta bɛ, ɛn Bali -lɛ 'wɪ 'nɔnɔn nɛn 'nan -yee mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo bɛ, waa vɪdɪ 'sia minnɔn lɛ. -A -nan nɛn minnɔn "kaga -a "vale 'nan Bali 'e mingɔnnɛn -blɪ 'o da. ¹⁷'Pian -te labli 'lɛɛ 'trɛ 'ka tian 'nyanlɛ dɪɛ, te -pei -lɛ 'wɪ "wɛnnɛn 'tuwli 'ka tian 'silɛ "da "fo "dɪ.

¹⁸-Yee "wean min nɛn e 'si 'e nan man ɛn e lɪ pee 'pa bɛ, te e lɪ wɛɛ 'e nan ceje man. En "nyian bɛ, min nɛn e lɪ nɛn -a -sran -a 'bɔla bɛ -a 'pa bɛ, te min nan wɛɛ.>

Fezan -tv 'lɛɛ Laza man -kɔnnɛn

¹⁹"Bɛ -sru Zozi -kɔnnɛn "tv -fɔ "nyian. E 'nan: <Fezan -tv a. Min zɪɛ mingɔnnɛnnɔn da sɔ nɛn -a 'flɛ cɪ bɛ, -nyrɛn yaa wo. En tv -tudv pɛɛnɔn man te -a ci a 'e 'sɔdɪ, te e "fɛdɪ -blɛ. ²⁰En 'yale -tezan -tv a "nyian. Wɛɛ laabo Laza. Min zɪɛ mlɔn "a -a 'kɔlɛ pɛɛnɔn da. En e ya 'e nyinnandi fezan zɪɛ -yee -klɔn -yrɛ "nɛn. ²¹E ya "vale 'e fezan 'nean pɔnnɛn nɛn e -seanla bɛ -a -blɛ. 'Pian min -tv 'ka -a -nɔnɛ -yrɛ "dɪ. E ya 'e nyinnandi fe zɪɛ -a -nan, te -plɛnnɔn -a mlɔnnɔn 'ji flanman.

²²Yi -tv 'bɔ ɛn 'yale -tezan zɪɛ e -ka. -A -nan nɛn Bali -lɛ 'pasianɔn -a 'si, o -ku -a Abraam "sron.

"Bɛ -sru ɛn fezan "e "ka 'wɔ "nyian, ɛn wɛɛ 'wɔ. ²³Zɪ e 'bɔla -yremɔ fla bɛ, ɛn 'e yra yɪdɪ 'sia. -A -nan nɛn 'e yie 'tɔ lou, ɛn e Abraam 'yɪ 'kɔɔbli, te Laza yra -a "srɔn.

²⁴En e -paandi 'sia. E 'nan: <'Kɔ tra Abraam, 'an nyirinda 'e 'sɛn 'i da! 'I yra 'si, 'i Laza 'pa 'sia 'e 'ta 'e 'pɛ 'wlɛ wɔ 'yia, -e 'e 'tɔ 'an 'lɛ! Kɔɔ 'an ya 'an yra yɪnan 'te 'gɔɛ -a va.>

²⁵En Abraam "e -yrɛ 'nan: <'Mɛn 'nɛn, -a -cin 'e 'tɔ 'i 'ji 'nan, tɔ nɛn i ya 'trɛda bɛ i "yi 'yɪ, te Laza "e yra ye. -Yee "wean 'bɛ nɛn 'gɔɛ, -a "sii tv 'bɔ ɛn 'yie yra yɪ tv 'bɔ. ²⁶En "nyian bɛ -klu -dan -kaa cɛɛn 'e cin man. -Te min a "vale 'nan 'e "sia 'ku 'va 'gɔ -e 'e 'lɔ 'ka 'va nun bɛ, ya'a 'kolaman -a drɛdɪ -a dɪ. En -te min a "vale 'nan 'e "sia 'ka 'va nun -e 'e 'ta 'ku 'va 'gɔɛ, ya'a 'kolaman -a drɛdɪ -a dɪ.>

²⁷Tɔɔn fezan -a 'vɪ -yrɛ 'nan: <'Kɔ tra Abraam, 'pian mein trɔv "baa, 'i Laza 'pa 'sia 'an "tɪ "lɛ "kɔnnɛn! ²⁸'An "bɔnɔn a 'soolul,

-e 'e 'wɪ tin 'ba -wɛ, "təgə 'o 'ta fənən nən 'an yra ye 'gʊe -a -nan.»

²⁹En Abraam 'e -yrɛ 'nan: <Bali -le -pei -to wunun nən yaa -nən Moizi le bɛ, e ya o va nun. En 'wunun nən Bali 'lewei vɪnən 'a 'vɪ bɛ, e ya o va nun. 'O "trɔɛn "to -yrɛ -e 'o 'ta wɪla "da!>

³⁰En fezan -a 'vɪ -yrɛ 'nan: <'Kʊ tra Abraam, 'bɛ 'ka 'bɔa waa "fo "di. 'Pian -te min 'si -kanən 'va, en e -kʊ 'wɪ tin 'balɛ -wɛ "bɛ, waa wei maan. O "sia 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man, -e 'o -sɔɔnla Bali -sru.»

³¹-A -nan nən Abraam -a 'vɪ -yrɛ 'nan: <-Te wa'a 'o "trɔɛn 'tɔa Bali -le -pei -to wunun nən yaa -nən Moizi le bɛ -yrɛ "diɛ, en -te wa'a 'o "trɔɛn 'tɔa 'wunun nən Bali 'lewei vɪnən 'a 'vɪ bɛ -yrɛ "diɛ, te wa'a 'kolaman 'nyian -e 'o "trɔɛn "to min nən e 'si -kanən 'va bɛ -a wei le di.»>

17

Sozi 'wɪ 'pla 'e -srunən le

(Mt 18.6-7, 15, 21-22; Mk 9.42)

¹"Bɛ -sru en Sozi -a 'vɪ 'e -srunən le 'nan: <'Wunun nən o -kolaman o min "sia Bali -sru "bɛ, o ya 'treda "kaga. 'Pian min nən yaa drɛ en 'wɪ zɪɛ 'e bɔ min -tu man bɛ, 'wɪ -taa "bɔlɛ -a san man. ²E ya "le 'o -kolebu -fɔ min zɪɛ -a 'klan, -e 'o tuw jemie -va. 'Bɛ "yi mlin, "təgə 'e drɛ -e 'mɛn 'nɛn 'tu 'e 'si 'an -sru. ³'Ka drɛ "yi 'ka 'fi -va!

-Te 'i "bʊt -tu 'wɪ 'wɪdɪ drɛ bɛ, 'i 'wɪ tɪgɪ tin 'ba -yrɛ. -Te yaa -to 'e 'fli -lɔ bɛ, -e 'i man wɪ 'ce! ⁴En -te e 'wɪ 'wɪdɪ drɛ 'yɪɛ 'e 'pa -a 'sɔravli yide 'wɛ 'tuwli 'wɪ, te e lia 'e da 'i 'va 'e 'pa -a 'sɔravli, te yaa ve 'yɪɛ 'e 'bɔ 'a bɛ, 'i man wɪ 'ce!>

⁵-A -nan nən Sozi 'le 'pasianən -a 'vɪ Minsan 'bɔ le 'nan: <'I 'kʊe yi -teradɪ 'i da 'pa "da!>

⁶En Minsan 'e 'nan: <-Te 'cee yi -teradɪ Bali da a "wɛnən "le fei fɛ 'wɛ 'tu -le 'wɪ 'zʊ bɛ, kaa ve yiba -dan 'gʊe -yrɛ 'nan: <'I 'sʊra, 'i 'kʊ -to jemie -va, yaa dra.»>

Sozi -sruzan 'nyranman "paa 'e 'ci -a -tuwli

⁷<'Ka 'ci "nrən 'wɪ 'gʊe -a da! 'Cee nɔan a, en e 'nyranman "paa 'cee fei, -te 'bɛ "cɛɛ di, 'e yɪɛ -tɔa 'cee -winun va. Min -tu 'ka 'ka yei, -te nɔan zɪɛ e 'si lua, e -ta bɛ, -e 'e vɪ -yrɛ 'nan: <'I 'ta "nyianɔu -nyran fɛ -sru "di?> ⁸'Pian yaa ve -yrɛ 'nan: <'I fɛnən -tɔɛn "nyianɔu, 'i 'man wɪ, -e 'i 'ta 'mɛn fɛ 'pa! -Te an fɛ bli, an 'kan, en an 'yi mlin bɛ, -e 'i

'yie vɛ -bli.» ⁹En "nyian bɛ, min -tu 'ka 'yee nɔan muo 'fɔa 'nyranman nən yaa 'pa bɛ -a man di. ¹⁰Zɪ ka cɪ Bali lɔ zɪɛ. -Yee "wean -te ka cɛɛn Bali -le 'nyranman nən e 'nan 'ka 'pa bɛ -a man bɛ, 'ka vɪ 'nan: <'Noan "tun "nɛn 'kʊa. 'Wɪ nɛn e cɪ "le 'kʊ drɛ bɛ, -a 'bɔ nən kʊa drɛ.»>

Sozi -kogobe 'si min -fu man

¹¹Te Sozi a -kʊnan Zeruzalɛm zia bɛ, e ciɪladɪ 'sia Samari 'leglɔn 'lee Galile 'leglɔn yei. ¹²Zɪ Sozi "ta bɔala 'fla 'tu da bɛ, en -kogobe -tɛnən 'fu -ta -a 'le. O -fu "man "kɔɔbli, ¹³en o -paandɪ 'sia -yrɛ. Waa 'vɪ 'nan: <'Kʊ 'san Sozi! 'I yra 'si! 'I 'kʊ nyirinda 'sil!>

¹⁴Zɪ Sozi o 'yɪ bɛ, en e 'nan -wɛ 'nan: <'Ka 'kʊ 'ka 'fli -kɔn Bali -pannɔn le.» "Wɛɛ -kɔn -kʊnan -sia bɛ, en -kogobe 'si o pɛɛnən man.

¹⁵Zɪ o va min -tu -a 'yɪ 'nan, -kogobe 'si 'e man bɛ, en e 'li 'e da Sozi 'va. E Bali 'to bɔdɪ 'sia wei 'plɛblɛ 'a. ¹⁶Zɪ e 'bɔ Sozi man bɛ, en e "po sɔn "wɪ, 'e yra blula, en yaa muo "fɔdɪ 'sia. Min zɪɛ e "sia Samari, Zuif min "cɛɛ di.

¹⁷En Sozi -a laabu minnɔn lɔ 'nan: <-Kogobe 'si min -fu bɛ, o pɛɛnən man. En min 'sɔrasien a nyin zia?> ¹⁸-Mɛ "le "wean nən min nən e 'ka Zuif min -a diɛ, -yɛɛ 'si o yei, en e -ta Bali 'to "yi "vɪlɛ?> ¹⁹-A -nan nən Sozi -a 'vɪ min zɪɛ -yrɛ 'nan: <'I 'wɪuan, 'i 'kʊ! 'I yi -tera 'an da, -yee "wean 'i beli.»>

Bali mingɔnən -ble min da 'kɔ?

(Mt 24.23)

²⁰Farizɛn 'nɔn -a laabu Sozi 'lɔ 'nan: <'Tu "cɛn "man nən Bali mingɔnən -blɪdɪ "siala?> En e -wɛ 'nan: <Bali -le mingɔnən -blɪdɪ 'ka 'taa "le fɛ nən waa ye bɛ -yee 'wɪ 'zʊ di. ²¹En wa'a 'kolaman -e 'o vɪ nan, -yɛɛ 'bɔla -miɛn di, en -yɛɛ 'bɔla 'gʊdɪ di. Maan ve 'cɛɛ 'nan Bali mingɔnən -blɪdɪ 'sia 'ka yei 'va.»>

Sozi 'le -tadɪ pee dra 'kɔ?

(Mt 24.26-28, 37-41)

²²"Bɛ -sru en Sozi -a 'vɪ 'e -srunən le 'nan: <'Tu -tu -taa "bɔlɛ bɛ, te ka ya 'va 'nan 'ka Blamin -pɪ ye. -Te e ya yi -tuwli "cɛ "a oo, ka ya "vale 'ka ye -kpɔ, 'pian ka'a 'kolaman -a yɪdɪ -a "fo "di. ²³Tʊ zɪɛ -a man nən minnɔn -a ve 'cɛɛ 'nan, e ya -miɛn, en e ya 'gʊ. 'Pian te 'ka 'kʊ -nan di, en te 'ka sɔɔnla o -sru "di. ²⁴Kɔɔ tu nɛn Blamin -pɪ -taa "man "bɛ, e -taa "le laa -paan "le 'wɪ 'zʊ. E 'wɛi -wɛi -fɔa, -e -a -san 'e labli 'cɛn 'ji "fo. ²⁵'Pian e ya "le

Blamin -pɪ 'e yra yɪ, ɛn -naagɔnɔn 'o 'nan
"man 'vaa, -e 'wɪ zɪe 'e drɛ.

²⁶ Tɔ nɛn Blamin -pɪ -taa "man "bɛ,
'wunɔn nɛn minnɔn -a drɛ 'li Noe tɔ va bɛ,
waa dra "nyian. ²⁷ Kɔɔ Noe tɔ va bɛ, minnɔn
fɛ bli, o -wɛn mlin, o li 'pa, ɛn o -kɔnnɛn 'pa.
Waa drɛ zɪe -trilii, ɛn tɔ nɛn Noe -wlamlan
-klɔ -dan ji bɛ e 'bɔ. Tɔ zɪe -a man nɛn laa
-dan fendɪ 'sia, ɛn o pɛɛnɔn 'nan -nyan.

²⁸ ɛn "nyian bɛ, 'wunɔn nɛn minnɔn -a drɛ
'li Lɔt tɔ va bɛ, waa dra "nyian. Minnɔn fɛ
bli, o -wɛn mlin, o fɛnɔn lɔɔ, o fɛnɔn taan,
o feɪnɔn paa, o 'kɔnnɔn tɔɔ. ²⁹ 'Pian yi nɛn
Lɔt 'si Sɔdɔm bɛ, -a -nan nɛn Bali 'tɛ 'lee 'tɛ
nyin nɛn -a -kɔei "min -tɛa "bɛ, -a -fɛn laa
'a 'fla zɪe -a da. ɛn o pɛɛnɔn 'nan -nyan.

³⁰ 'Wɪ 'tuwli zɪe -a 'bɔ nɛn minnɔn -kɔan -
a drɛnan, ɛn Blamin -pɪ -taa. ³¹ Tɔ zɪe -a man
bɛ, min nɛn e ci 'yee 'kɔn 'lɛ "nɛn "bɛ, te 'e
-wla 'kuin fɛ -tɔ 'sinan dɪ! ɛn min nɛn fei
bɛ, te 'e li 'e da 'fla dɪ! ³² 'Wɪ nɛn 'li e 'bɔ Lɔt
nan man, te 'e yie 'tɔ 'e kɔda bɛ, 'e 'wɪ 'cin
-trɔa 'ka 'ji! ³³ Min nɛn e ci 'e 'ladɪ 'yee 'trɛda
da bɛ, ya 'a ye dɪ. 'Pian min nɛn 'e 'pɛ 'si 'yee
'trɛda da "fo, ɛn yaa -nɔn 'mɛn bɛ, -a san 'bɛ
'belidɪ nɛn ya 'a 'nyaan dɪe -a ye.»

³⁴ ɛn Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Maan ve 'cɛɛ
'nan, -pɛi zɪe -a man bɛ, min 'fli -kɔan 'o
nyinnandi -saa -tuwli "da, waa -tɔ "siala, -
e -a -tɔ "e -fɔv. ³⁵ ɛn lumɔn "fli -kɔan "fɛ -
sɔnnan, waa -tɔ "siala, -e -a -tɔ "e -fɔv. ³⁶ [ɛn
min "fli -kɔan fei -tuwli "da, waa -tɔ "siala,
-e -a -tɔ "e -fɔv.»]

³⁷ -A -nan nɛn Zozi -srɔnɔn -a laabu -yrɔ
'nan: «'Ku 'san! 'Wɪ zɪe nyin zia nɛn e dra?»

ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «Fɛnan nɛn -wi -kadɪ
ci 'e pladɪ bɛ, -a ta lou "nɛn -wi pɛa "blɪ
'lomannɔn 'o 'ble!»

18

Zozi -kɔnnɛn "fɔ tin 'bazan 'tɔ 'lee -cale
-tɔ man

¹ "Bɛ -srɔ ɛn Zozi -kɔnnɛn "tɔ -fɔdɪ 'sia -
wlɛ. E ya 'vale 'e -kɔnnɛn -wlɛ 'nan 'o Bali
trɔ 'ba tɔ pɛɛnɔn man, te o "kɔe 'e 'nyan dɪ.
² E 'nan -wlɛ 'nan: «'Fla 'tɔ da bɛ, tin 'bazan
'tɔ a -nan. Min zɪe ya 'a 'klan man Bali lɔ dɪ,
ɛn -a yie 'ka 'naan min man dɪ. ³ ɛn -cale -tɔ
a "nyian 'fla -tuwli 'bɔ zɪe -a da. Tɔ pɛɛnɔn
man bɛ, e -taa 'yee 'wɪ 'a tin 'bazan zɪe -yrɛ.
Yaa ve -yrɛ 'nan, 'e 'tɔ 'e -srɔ -e 'yee tin 'e
'tɛ 'e 'nanmanzan da.

⁴ -A -nan 'mɔn 'wɪ zɪe -a drɛnan, te ya 'a -
yee tin 'baa "fo "dɪ. 'Pian zɪ yi -tɔ 'bɔ bɛ, ɛn
'e 'ci "nrɔndɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'e 'ji 'nan: «Ma'an

'klan man Bali lɔ dɪ. ɛn 'an yie 'ka 'naan min
man dɪ. ⁵ 'Pian -cale 'gɔɛ, e see "paa 'an man
"bɔv, -yee "wɛan an -yee tin dra 'nɔnnɔn.
Maan dra zɪe -e 'e vlɛ 'e 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛ 'mɛn
dɪ.»

⁶ ɛn Minsan -a 'le 'sran -wlɛ 'nan: «'Wɪ
nɛn tin 'bazan 'wliɪdɪ zɪe 'e 'sia -a vɔnan bɛ,
kaa 'man 'kpa? ⁷ E ya 'ka 'ji 'nan, minnɔn
nɛn Bali o 'si "va 'yee vɛ -a te o -paanman
-yrɛ "tɔ pɛɛnɔn man bɛ, 'e "trɔɛn "sia o
va? -Cɛɛɛ, ya 'a dra "fo "dɪ. ⁸ Maan ve 'cɛɛ
'nan, Bali 'ka 'mɔan dɪ, te e -tɔ o -srɔ -e
'e tin 'nɔnnɔn 'nɔn -wlɛ. 'Bɛ a zɪ, 'pian tɔ
nɛn Blamin -pɪ -taa "nyian 'trɛda bɛ, e bɔa
minnɔn nɛn o yi -tɛra Bali da bɛ o man?»

Zozi -kɔnnɛn "fɔ Farizɛn min 'lee 'sukɔlɛ
'sizan 'tɔ man

⁹ Zozi -kɔnnɛn "tɔ -fɔdɪ 'sia minnɔn nɛn
'o 'fli "siala min tɪglunɔn -a, te wa 'a 'o
bɔɛnɔn siala min tɪglunɔn -a dɪe, o man. E
'nan: ¹⁰ «Min "fli 'bɛ 'kɔ Bali trɔ 'balɛ Bali
-pan 'kuin. Min -tɔ a Farizɛn min -a, ɛn -a -
tɔ a 'sukɔlɛ 'sizan 'a. ¹¹ Farizɛn min a 'e 'tɔdɪ
lou, ɛn e Bali trɔ 'badɪ 'sia 'e 'ji. E 'nan: «Bali,
mɛin muo -foa 'nan an 'ka "le min pɛɛnɔn
-le 'wɪ 'zɔ dɪ. Kɔɔ o crin wo, ɛn o ya 'wɪ
'wliɪdɪ "drɛnɔn 'a, ɛn o ya min nan -wɛɛnɔn
'a. ɛn "nyian bɛ mɛin muo -foa 'nan an 'ka
'le 'sukɔlɛ 'sizan 'labe -yee 'wɪ 'zɔ dɪ. ¹² Kɔɔ
an fɛ "sɔan yi 'fli 'flɛ 'tɔ -ji, ɛn fɛ pɛɛnɔn nɛn
maan ye bɛ, maan -fuzan -nɔan 'yie.»

¹³ Tɔ zɪe -a wlu bɛ te 'sukɔlɛ 'sizan a 'e 'tɔdɪ
-kɔɔbli, ɛn e ya Bali trɔ 'banan. 'E 'wulo -fɔ
'e 'wlu, ɛn 'e 'pɛ 'pa 'e 'kɔlɛ "nɛn. ɛn yaa vidɪ
'sia 'nan: «Bali 'i yra 'si! 'Wɪ 'wliɪdɪ "drɛzan
nɛn maan, 'yian nyrinda 'si!»

¹⁴ ɛn Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Maan ve 'cɛɛ
'nan, 'sukɔlɛ 'sizan zɪe, 'o 'vale Bali -a o yei
"sɛn 'e cin va, ɛn e -kɔ 'yee "kɔnnɛn. 'Pian
Farizɛn min 'lee Bali yei 'ka 'sɛnlɛ 'e cin
va dɪ. Kɔɔ min nɛn 'e 'fli "siala -dan bɛ,
Bali -a dra "wɛnnɔn. ɛn min nɛn 'e 'fli drɛ
"wɛnnɔn bɛ, Bali -a dra -dan.»

Zozi -fɛa 'vɪ nannannɔn man

(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

¹⁵ Yi -tɔ bɛ, ɛn minnɔn -tadɪ 'sia nannan-
nɔn -a Zozi lɛ, 'nan -e 'le kle o man. 'Pian
zɪ -a -srɔnɔn 'wɪ zɪe -a -nan 'yɪ bɛ, ɛn o -
si -tɔ -wlɔ. ¹⁶ -A -nan nɛn Zozi nannannɔn
laabu 'e 'va, ɛn e 'nan 'e -srɔnɔn lɛ 'nan:
«'Ka nannannɔn 'tɔ 'o 'ta 'an 'va! Te 'ka 'si -
tɔ -wlɔ "dɪ! Kɔɔ minnɔn nɛn "le nannannɔn
-le 'wɪ 'zɔ bɛ, Bali -le mingɔnnɛn trɛda si a
'e 'lɛ 'sɔdɪ -wlɛ. ¹⁷ Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a

'nan, minnun nen wa'a yi teala Bali da "le zi nannannun yi -teala 'o "ti "da be -yee 'wi 'zv die, Bali 'ka mingonnen ble o da "fo "du.»

Fezan -tv -le 'wi
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

¹⁸ "Be -sru en min tazan -tv -ta 'wi laabule Zozi 'lo. E 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, i ya min tighl 'a. Maan dra 'ko, -e 'an 'belidi nen ya'a 'nyaan die, -a yi?»

¹⁹ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «-Me "le "wean nen, yia ve 'nan an ya min tighl 'a? Min -tv 'ka tighl du, -te ya'a 'sil'ea Bali -towli "a die. ²⁰ Bali -le -pei -to winun 'gwe, yia -twa. -Nyren 'nan:

«Te 'i min nan -wee "di!
Te 'i dre min -tezan -a du!
Te 'i crin wu du!

Te 'i 'wlu 'sen min man du!
'I yie 'e 'nan 'i "ti 'lee 'i "bo "man!»

²¹ En e 'nan Zozi le 'nan: «'Wi pænon zie, maan dredi 'sia 'an "wennen da, en an dre ceje.»

²² Zi Zozi 'wi zie -a 'man be, en e 'nan -yre 'nan: «'Pian 'yie 'wi 'fu -tv. -Nyren 'nan, 'i 'yie fenun pænon 'tan, -e 'i man "lala -pli 'yale -tenon man. -Te yaa dre zie, laji fenun nen, wa'a sreman die, o dra 'yie ve -a. "Be -sru -e 'i -sownla 'an -sru!»

²³ Zi e 'wi zie -a 'man be, en -a -pe -sru -twa, koo -a yife a "kaga.

²⁴ Zi Zozi -a 'yi 'nan -a ta dre 'tradro be, en e 'nan: «Minnun nen, o yife a "kaga 'tredda be, -wee -sownladi Bali -sru "a 'tondon.

²⁵ Maan ve 'cee 'nan, -wi -dan nen waa laabo shamo be, ya'a 'kolaman -wladu -a 'menzren -yre ji du. -A -towli "nen "nyian fenon 'le ve -a, -wee -sownladi Bali -sru "a 'pleble 'wli.»

²⁶ Zi minnun 'wi zie -a 'man be, en o 'nan: «-Te 'be a zie, -tue -kolaman 'sidi -a 'wi 'ji "men?»

²⁷ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Wi nen min 'ka 'kolaman -a dredi -a die, Bali -kolaman -a dredi -a.»

²⁸ -A -nan nen Pieri -a 'vi -yre 'nan: «Minsan, 'ku 'bo 'gwe, ku 'si 'kue fenun pænon -sru, en ku sownla 'i -sru!»

²⁹ En Zozi -a 'vi -wle 'nan: «Maan ve 'cee 'wi tighl 'a 'nan, min oo min nen e 'si 'yee "konnen, -te 'be "cee di, e 'si 'e "bunun 'lee 'e "blunun -sru, -te 'be "cee di, e 'si 'e "bu 'lee 'e "ti -sru, -te 'be "cee di, e 'si 'yee 'nennun -sru, 'nan -e Bali 'e mingonnen -bli 'e da -le "wean be, ³⁰ -a san zie e fe pee ye "kaga 'tredda. En "be -sru tv nen Bali fe

pænon limlan be e 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a ye.»

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandi -kanon 'va wi 'pa yaagazan 'vi

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

³¹ "Be -sru en Zozi 'e -srunon 'fuda "fli 'saza laabu. En e 'nan -wle 'nan: «-Kaa "ta -ko Zeruzalem, -e 'wi pænon nen Bali 'lewei vuton -a 'vi Blamin -pi man be, 'e 'le sww. -Nyren 'nan: ³² Minnun -a -nwan minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle, -e 'o -te. Minnun zie, waa see wo, o 'le 'yi -sean -a yra, ³³ waa -sowan -ngble -a, -e 'o 'ku -a -te. 'Pian -a yi yaagazan da be, -e 'e 'wluan -kanon 'va.»

³⁴ -A -srunon 'ka 'wi zie -a -ci manle du. -A -ci -fu 'e yoodi o man. 'Wi nen Zozi "e 'nan 'e ve be, wa'a -tøle di.

Zozi yie 'wizan -tv beli

(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

³⁵ Zozi a -plinan Zeriko 'fla "srøn, te yie 'wizan -tv yra 'e -nyrandi -si man, te e fenun tru "baa. ³⁶ Zi yie 'wizan zie, e minnun -cin 'man 'ciinan be, en yaa laabu 'nan: «-Me 'be dre?»

³⁷ O -yre 'nan: «Nazareti min Zozi 'be ci cinan!»

³⁸ -A -nan nen e -paandu 'sia. E 'nan: «David kluda min Zozi, 'i yra 'si, 'yian nyirinda 'si!»

³⁹ En minnun nen o cura 'si 'le be o paan "da 'nan 'e 'lebo 'pla "da. 'Pian e paan "nyian 'kpa 'pleble 'nan: «David kluda min, 'yian nyirinda 'si!»

⁴⁰ En Zozi 'to, e 'nan minnun le 'nan 'o 'ta yie 'wizan zie -a 'e 'va 'gu. Zi e pli "man "be, en Zozi -a laabu -yru 'nan: ⁴¹ «-Me "nen i ya "vale 'an dre 'yie?»

En e 'nan Zozi le 'nan: «Minsan, an ya "vale 'yian yie 'le 'su!»

⁴² En Zozi -a 'vi -yre 'nan: «'I yie 'e 'le 'su! 'Yie yi -teradi 'an da 'i beli!» ⁴³ Nun tōon -a yie 'le 'su, en e sownla Zozi -sru, te e Bali 'to boa. Zi min pænon 'wi zie -a -nan 'yi be, en o Bali 'to dre -dan.

19

Zashe -le 'wi

¹ "Be -sru en Zozi 'bola Zeriko 'fla. E 'fla zie -a 'cendi 'sia 'ji. ² Fezan -tv a 'fla 'bo da, waa laabo Zashe. 'Sukole 'sinon 'tazan nen. ³ Min zie e ya "vale 'e Zozi ye. 'Pian e ya tounon, en min "kaga "le "wean ya'a 'kolaman -a yidi -a du. ⁴ -A -nan nen e -troa

o 'le flan -a, en e yiba "tu nen waa laabo Sikomor be -a tri. Yaa dre zie 'nan -te Zozi a cinan "wlu "be -e 'e yi.

⁵ Zi Zozi 'bo fe zie -a -nan be, en 'e yie 'to lou. Yaa 'vi Zashe le 'nan: «Zashe, 'i -soonla tada! Koo e ya "le ceevu 'an -nyran 'yie 'konnēn.» ⁶ En Zashe soonla "nyiandu. E -ku Zozi 'a 'yee "konnēn, en e 'yi dre -yre ci "nrandi -a.

⁷ Minnun nen waa -nan 'yi be, o Zozi 'man wu vidi 'sia. Waa 'vi 'nan: «E wla 'wi 'wliidi "drezan zie -yee 'kuin.»

⁸ Zashe pli Minsan man, en e -yre 'nan: «Minsan, an "ta 'an yife "cean 'e cin man "fli, -e 'an -tu -non 'yale -tenon le. En "nyian be, "lala nen maan 'si minnun lo 'e 'ciuladi "da "be, an min -tu -le ve 'leji boala 'e 'pa -a sinjen.»

⁹ Toon en Zozi -a 'vi -yre 'nan: «Ceevu, Bali 'kon 'gve -a 'le "nennon 'si 'wi 'ji. Koo yia koon 'nan Abraam kluda min nen 'yia. ¹⁰ Blamin -pi -ta 'tređa 'nan -e 'e min nen e 'si Bali man -koobli be, -a 'si 'wi 'ji.»

Zozi -konnēn "fo non yaaga man
(Mt 25.14-30)

¹¹ Zozi -a -plinan Zeruzalem "srōn "kogo, -yee "wean 'wi nen Zozi 'sia -a vnan be, zi minnun -a 'man be, en 'o ci "nrōndi 'sia 'nan, Bali -le mingonnen -blidi 'bo 'kogo. Zozi -a -konnēn 'yi, en e -konnēn "fōdi 'sia -wle. ¹² E 'nan: «Mingonnen kluda min -tu 'be "ta -ko 'leglōn -koobli 'tu da. E "ta -ko 'nan -e 'wee 'to mingonnen -a. "Be -sru -e 'e 'ta mingonnen -bli 'e 'ya tre da. ¹³ "Yee -ku be, 'e 'sunon laabu -fu, en e -siga 'wle nen -a 'fle -kōan tigli be, -a pli o man -tudv. E 'nan -wle 'nan: «'Ka fe -wee "a -trilii, -e 'an 'tadi 'e bo.»

¹⁴ Min zie -yee 'leglōn 'jinon 'ka -a ye "yi "di, -yee "wean o minnun 'pa 'sia -a -sru 'nan 'o 'ka 'vale 'e 'to 'o da mingonnen -a di.

¹⁵ Pian e dre mingonnen -a, en e 'li 'e da.

Zi e 'bōla be, en 'e 'sunon nen e -siga pli o man be o laabu. Yaa dre zie 'nan, -e 'o 'nyranman nen waa 'pa be -a -sru "vi 'yre.

¹⁶ -A tedē -ta, en e -yre 'nan: «'An 'san, -siga nen yia -non 'men be, an -siga 'yi "man "fu.»

¹⁷ En -a tazan -a 'vi -yre 'nan: «'I muo, yia dre "yi. I ya 'an 'suzan 'kpa -a. Fe "wennen nen maan -peba 'wo 'i 'lo 'gve, i 'wi "yi dre 'a. -Yee "wean an 'fla 'fu -non 'yie -e 'mein 'to o tazan -a.»

¹⁸ "Be -sru en -a "flizan 'ta. E -yre 'nan: «'An 'san, 'yie -siga nen yia -non 'men be, an -siga 'yi "man 'soolu.»

¹⁹ En -a tazan -a 'vi -yre 'nan: «'I muo, yia dre "yi "nyian. -Yee "wean an 'fla 'soolu -non 'yie -e 'mein 'to o tazan -a.»

²⁰ "Be -sru en -a pee -ta. "Be 'vi -yre 'nan: «'An 'san, 'yie -siga nen yia -non 'men be, maan 'pa so -ji en maan 'pla 'yie. -Nyren 'gu. ²¹ "Klan -fu 'an 'ji 'i 'va zia, koo 'yie 'wi a 'tōndon. Fe nen 'yie ve "ceē die, ya "sia. En -te min 'yie 'nyranman 'pa be, -a ta -tron peenon nen yaa ye be yia "sia -yro.»

²² En -a tazan -a 'vi -yre 'nan: «'I ya 'an 'suzan 'wliidi "a. 'I wei 'i -tea. Yia -tōa 'nan, 'men 'wi a 'tōndon, en yie 'nan: «Fe nen e 'ka 'men ve -a die, maan "sia. En -te min 'men 'nyranman 'pa be, -a ta -tron peenon nen yaa ye be, maan "sia -yro.» ²³ -Te i 'wi zie -a -tōa "be, -me "le "wean nen yia 'men -siga 'palea fenan nen -a man "paa "be -a -nan di? Yia dra paan zie -e 'men vnan 'an 'ta be, te -a man 'pa.»

²⁴ Toon en mingonnen zie yaa 'vi minnun nen o ci -nan be, -wle 'nan: «'Ka -siga be -a 'si -yro, -e 'ka -non min nen -siga -fu a -yro "be -yre!»

²⁵ En minnun 'bo -a 'vi -yre 'nan: «'Ku 'san, -siga a -yro -fu 'va.»

²⁶ -A -nan nen mingonnen -a 'vi 'nan: «Min nen e ya -yro "be, -a le nen waa -non. 'Pian min nen -yee "ka "die, -nyren -yro "be waa "sia.» ²⁷ En yaa 'vi "nyian 'nan: «'An 'nanmannon nen wa 'a yile "yi 'nan 'an 'to 'o da die, 'ka 'ta waa 'an 'le 'gu, -e 'ka o -blo "ceen!»

²⁸ Zi Zozi ceen 'wi zie -a vidi man be, en e Zeruzalem si 'sia "nyian.

Zozi 'bōla Zeruzalem

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-10; Zan 12.12-16)

²⁹ Zi Zozi 'bo Befaze 'lee Betani 'srōn "be, en 'e -srōnon "fli 'pa 'sia 'o 'le. 'Fla "fli zie o ya Olivie pōn 'sean man. ³⁰ E 'nan -wle 'nan: «'Ka 'ku 'fla nen 'ka 'le be -a da. -Te ka 'bōla 'nan nun, ka -aflumun planen ye 'e 'baa -tōdi. Min -tu 'ka tian 'fōle "da "di. 'Ka baa 'su, -e 'ka 'ta -a 'men 'gu!» ³¹ -Te min -a laabu 'ka 'lo 'nan: «-Me "le "wean nen ka ci -a baa 'sunan be», 'ka vi -yre 'nan: «Minsan 'e 'nan, -aflumun 'wi a 'e man.»

³² Minnun nen e o 'pa 'sia be, o -ku. O 'bo "man "le zi yaa 'vi be -yee 'wi 'zō. ³³ Zi o ya

-aflumun baa "flunan be, en minnun nen -wee ve ci -a be, waa laabu -wlo 'nan: «Me "le "wean ka ya -a "flunan?»

³⁴ En o 'nan -wle 'nan: «Minsan "e 'nan, -aflumun 'wi a 'e man.»

³⁵ -A -nan nen o -ku -aflumun zie -a Zozi le. O 'wee sonun paala -a koda, en o Zozi -nyran "da. ³⁶ En e -kodu 'sia. Minnun 'wee sonun "paaladu 'sia "wlu, te e -kula "da.

³⁷ Zi e Olivie pon soon "ji en e 'bo Zeruzalem "srøn "kogo be, -a -nan nen -a -srunon pænon Bali 'to bodi 'sia 'ci "nrandu -a. 'Lebo "fo winun nen waa -nan 'yi be, ³⁸ -yee "wean waa vidu 'sia 'nan:

«Bali -le -fæa 'e 'køn

mingonnen nen

Minsan -a 'pa 'sia be -a man!

Bali -a dre en kv -fodu -troo 'yu.

-A 'to 'e dre -dan laji lou!»

³⁹ Farizen 'nøn -mienun a o yei. Zi o 'wi zie -a 'man be, en waa 'vi Zozi le 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, 'i -paan 'i -srunon da!»

⁴⁰ 'Pian Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cee 'nan, -te 'o 'lebo 'pla "da "be, -kolønun 'be -taa 'wle o "pa 'ji.»

Zozi 'wuo Zeruzalem 'nøn 'le "wean

⁴¹ Zi Zozi Zeruzalem 'fla 'yi 'e 'le be, en e -wuodu 'sia. ⁴² E 'nan: «Zeruzalem 'nøn, -fodu -troo a paan 'cee ve -a, -me "le "wean nen ka'a 'wle "man "di? 'Pian 'be nen 'gve, ka'a "nyian -kolaman -a yidi -a di. ⁴³ Tu -tu -taa "bøle be, 'ka 'nanmannon 'ka 'si -fæa "kløn -a, -e 'o 'kuli -to 'ka man -pe pænon da. ⁴⁴ O 'ka 'fla -wia, en o minnun pænon -teeman. Fe -tuwli 'ka 'fo 'fla 'bo da di. 'Wi pænon zie e boa 'ka man, koo tu nen Bali -ta 'pale 'ka 'va be, ka'a 'wle "man "di.»

Zozi fenun -tannøn 'pin Bali -pan 'kuin

(Mt 21.10-17; Mk 11.15-19; Zan 2.13-16)

⁴⁵ "Be -sru en Zozi 'kv Bali -pan 'kuin. Minnun nen o Bali -pan fenun -taan "be, e o -pindu 'sia 'køn zie -a -ji, 'nan 'o bola bei.

⁴⁶ Yaa 'vi -wle 'nan: «E ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Bali "e 'nan:

«Men 'køn -køn 'an tru 'ba 'køn 'a.»

'Pian kaa dre crin wnan -a.»

⁴⁷ "Be -sru te Zozi 'ko Bali -le 'wi "paale yi -tudv pænon man Bali -pan 'kuin. En Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vnon 'lee minnun tanon Zozi 'man -weedu 'sia, 'nan -e 'o -te. ⁴⁸ 'Pian 'wi nen 'kø 'o dre -e 'o -køla -a man yidi -a be, wa'a tæa di. Koo Zozi 'le 'wi "paadu 'sø min pænon le, en "nyian be o Zozi 'bo ye "yi.

20

Zozi 'le -koladu "sia nyin zia?

(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

¹ Yi -tu da Zozi a Bali -le 'wi "paanan minnun ji Bali -pan 'kuin. En e Bali -le 'wi 'nønnon vidu 'sia -wle. -A -nan nen Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vnon 'lee min cejenun -ta "va, ² en waa laabu -yru 'nan: «-Køladu "cøn "a nen i 'winun zie -a dra? En -tie -si -nøn 'yie? 'I vi 'kve!»

³ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'An 'bo "nyian an "ta 'wi 'tuwli "ce laabo 'ka 'lo. ⁴ -Tie Zan 'pa 'sia 'nan 'e 'ta min -batize dre? Minnun 'be 'pa 'sia, -baa Bali 'be 'pa 'sia? 'Ka vi 'men!»

⁵ -A -nan nen waa vidu 'sia 'o cin yei 'nan: «-Te -kaa 'vi 'nan, Bali 'be 'pa 'sia be, yaa laabo -kaa 'lo 'nan: «-Me "le "wean nen ka'a yi -tæla -a wei -da di?» «En -te -kaa 'vi 'nan, minnun 'be 'pa 'sia be, min pænon 'køle weendu "siala -kaa 'va -e 'o -kaa -tæe. Koo -a -cin a o pænon 'ji 'nan Zan a Bali 'lewei vizan -a.»

⁷ -A -nan nen waa 'vi Zozi le 'nan: «Min nen e Zan 'pa 'sia be, kv'a tæa di.»

⁸ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'An 'bo "nyian min nen e -si -nøn 'men, en an 'winun zie -a dra be, ma'an -ci sia 'cee di.»

Zozi -kønnen "fo rezen fei 'panon man

(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

⁹ En Zozi -kønne 'gve -a -fodu 'sia minnun le. E 'nan: «Min -tu 'be 'yee rezen fei 'pa, en yaa -nøn minnun le 'nan 'o 'nyranman 'pa "da, te o 'yee ve -nøn. Yaa dre zie, en e -ku 'legløn 'købli 'tu da, e "møn -nan nun. ¹⁰ Zi rezen nan tu 'bo be, en min zie 'e 'suzan -tu 'pa 'sia, 'nan 'e 'kv 'yee ve 'si. Fei 'panon -a 'suzan zie -a 'kun, waa -son, en o 'si 'man. Wa'a fe -tu -nønle -yre "di. ¹¹ "Be -sru en 'e 'suzan 'pee 'pa 'sia "nyian. Waa -son, waa sron, en waa 'li 'e da 'e 'lo 'a 'e "tun. ¹² "Be -sru en yaa yaagazan 'pa 'sia "nyian. Wee 'son -trilii, nyen 'bo 'be da, en wee 'pin.

¹³ -A -nan nen fei san 'bo "e 'nan: «Maan dra 'kø? -A -cin -to 'an 'ji. 'An 'pi nen e 'sø 'men tigt be, -a 'bo nen maan "paa -sia o va. Maan ye "le o yie -taa 'nanle 'be man.»

¹⁴ 'Pian zi fei 'panon 'nen zie -a 'yi 'tanan be, en waa 'vi 'o cin yei 'nan: «'Nen 'labe, -yee -taa "drele 'e "ti -ziazan -a. -Yee "wean -kaa -te, -e fei 'e 'fu -kaa 'lo.» ¹⁵ Waa 'kun, en o -ku -a rezen fei -sru "sa -a, en waa -te.

'Wi zie -a -ji be, -me "wi nen fei san -taa -a drele minnun nen o -yee fei dra be

-wle? ¹⁶Maan ve 'cɛɛ 'nan, e -taa -e 'e 'yee fei 'panɔn zɛɛ o -tɛɛ, -e 'e 'yee rɛzɛn fei 'bɔ 'nɔn min peenuɛ le.»

Minnun nen -nan bɛ, o 'nan: «'Wɪ nen i "sia -a vɪnan 'labɛ, ya'a dra dɪ.»

¹⁷Zozi o -nanjɛndi 'sia, en yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, -a -ci nen 'nɔn? Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Kɔlɛ nen, 'kɔn 'tɔnɔn -a tuv 'o 'pɛla kɔda bɛ,

-yɛɛ drɛ 'kɔn 'pɔ -fɔ -kɔlɛ -a.»

¹⁸Min nen e -tria -kɔlɛ zɛɛ -a da bɛ, e -wɪa. En -te -kɔlɛ zɛɛ e -tria min da bɛ, yaa pɔlɛ "bɔ.»

¹⁹Zɪ 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'wɪ zɛɛ -a 'man bɛ, en waa -tɔ 'nan, 'wee "wean nen Zozi -kɔnnɛn zɛɛ -a -fɔ. -A -nan nen o ya "vale 'o Zozi "kuan -nan nun, 'pian o klan minnun lɔ.

'Sukɔlɛ -pan wɔdɪ da wɪ

(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

²⁰Tɔ zɛɛ -a man nen 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn Zozi 'man -fɔdɪ 'sia. -Yee "wean o minnun 'pa 'sia "va, 'nan 'o 'fli drɛ min tɪglɪn -a, -e 'o Zozi wei 'kun. O ya "vale 'o 'wɪ 'tu ye -e 'o -kɔlɛ Zozi 'nɔndɪ -a -kɔnmandan le. ²¹Minnun zɛɛ o 'wɪ laabɔ Zozi 'lɔ. O 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, kva -tɔa 'nan, i 'wɪ "paaman 'wɪ tɪglɪ 'a. En kva -tɔa "nyian 'nan, yi'a min bɔ "va "dɪ. En "nyian bɛ, 'wɪ nen Bali "e 'nan blamin 'e drɛ bɛ, -a tɪglɪ 'bɔ nen yia "paaman minnun ji. ²²-Yee "wean kv "ta 'wɪ 'gɔvɛ -a laabɔ 'i 'lɔ. -Nyɛn 'nan: -Si a 'e 'nɔndɪ -cɛɛ, -e -kaa 'sukɔlɛ -pan wɔ Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnɛn Seza lɛ, -baa te -ka'a drɛ "fo "dɪ?»

²³'Pian Zozi -wee -dawli -kɔnnɛn 'yɪ. En e 'nan -wle 'nan: ²⁴«'Ka 'ta 'leɪn 'wle 'tu -a 'mɛn -e 'an yɪ! -Tɪ -wulo -fodo nen 'gɔ? En -tɪ 'tɔ 'crɛn nen 'gɔ?» O 'nan -yrɛ 'nan: «Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnɛn Seza nɛn.»

²⁵En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Fɛ nen Seza -le vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Seza lɛ! En fɛ nen Bali -le vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Bali lɛ!»

²⁶Wa'a -kɔlɛ Zozi wei 'kundɪ -a minnun yɛɛ man "fo "dɪ. En 'wɪ 'bɔ nen Zozi -a 'vɪ bɛ e o 'kan, -yee "wean wa'a "nyian 'wɪ 'tu vɛlɛ "fo "dɪ.

Minnun nen o -kaa bɛ o wuanla -kanɔn 'va

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷"Bɛ -sru en Saduze 'nɔn -mie pli Zozi man. Saduze 'nɔn "o "vɛ 'nan, -te min -ka bɛ, ya'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. Zɪ o pli "man

"bɛ, en waa laabɔ -yrɔ 'nan: ²⁸«Bali -le 'wɪ "paazan, 'wɪ nen Moizi -a crɛn -tɛ 'kɔvɛ bɛ, -nyɛn 'gɔ: «-Te min lɪ 'pa, en -a san zɛɛ e -ka, te wa'a tian 'nen 'yale 'o 'vale 'e nan 'bɔ 'a dɛ, -yee -cɛlɛ zɛɛ -a "bɔɪ 'e 'pa, -e 'e "bɔɪ klu bɔla!» ²⁹Min -tu -le 'nen -klɔnmɔn a 'sɔravli. -A tɛdɛ lɪ 'pa, en e -ka, te wa'a 'nen 'yale 'e nan 'bɔ 'a dɪ. ³⁰-A "flizan "e -cale -tɔwli zɛɛ -a 'pa, en e drɛ "nyian zɪ. ³¹En -a yaagazan "e -cale -tɔwli zɛɛ -a 'pa, en e drɛ "nyian zɪ. 'Wɪ 'tɔwli zɛɛ e 'bɔ o 'sɔravlinɔn man. Wa'a 'nen 'yale dɪ, en o pɛnɔn kaa. ³²"Bɛ -sru en lɪ 'bɔ "e 'ka 'wɔ "nyian. ³³Tɔ nen minnun wuanla -kanɔn 'va bɛ, lɪ zɛɛ e -kɔan -tɪ nan -a? 'I vɪ 'kɔvɛ! Kɔɔ o 'sɔravli 'bɔ -a 'pa lɪ -a.»

³⁴En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Minnun nen 'trɛ 'gɔvɛ -a da bɛ, -wɛɛ lɪ 'lee -kɔnnɛn "paa. ³⁵'Pian minnun nen Bali o 'yɪ tɪglɪ 'trɛ pɛɛ dave -a, en e o wluan -kanɔn 'va bɛ, wa'a lɪ 'lee -kɔnnɛn "paa dɪ. ³⁶En wa'a 'kɔlaman "nyian -kadɪ -a dɪ. O -kɔan "le Bali -le 'pasianɔn nen laji bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. Bali o wluan -kanɔn 'va, en o drɛ -yee 'nɛnnun -a. ³⁷'Ka Saduze 'nɔn, -a -cin a 'ka 'ji 'nan, min 'ka 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. Ka ya 'ka 'fli see "paanan, kɔɔ 'wɪ nen Moizi -a 'vɪ 'li bɛ, yaa -ci -kɔnman 'nan, minnun nen o kaa bɛ, o wuanla -kanɔn 'va. 'Wɪ nen Moizi -a -nan 'yɪ te 'tɛ nɛn a yiba "kpizɛnnɛn 'va bɛ, -nyɛn 'gɔ. Yaa crɛn -tɛ 'nan: «Minsan 'e 'nan, 'e ya Abraam -le Bali -a, en 'e ya Izak -le Bali -a, en 'e ya Zago 'le Bali -a.» ³⁸Tɔ nen Bali 'wɪ zɛɛ -a vɛ bɛ, te -kaa tranun zɛɛ o kaa -a -nan 'mɔn. 'Pian Bali "le 'va bɛ, o yɛɛ a "man tian, kɔɔ Bali a minnun nen o yɛɛ cɪ "man "bɛ -wee Bali -a, e 'ka minnun nen o kaa bɛ -wee Bali -a dɪ.»

³⁹-A -nan nen 'fluba 'ci vɪnɔn -mienun -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, yia -ci 'vɪ tɪglɪ.» ⁴⁰En wa'a "nyian 'wɪ 'pɛɛ laabɔlɛ Zozi 'lɔ dɪ.

-Tɪ -pɪ nen Crizi -a?

(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

⁴¹"Bɛ -sru en Zozi -a laabɔ minnun lɔ 'nan: «E drɛ 'kɔ en minnun "o 'nan, min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi a David kluda min -a? ⁴²Kɔɔ David 'bɔ -a 'vɪ "dre 'fluba 'ji 'nan:

«Minsan Bali -a 'vɪ 'an 'san le 'nan:

'I 'nyran 'an 'pɛ "yi "da -trilii,

⁴³-e 'an 'cɛn 'i 'nanmannɔn 'kludɪ man.»

⁴⁴-Te David 'bɔ Crizi laabɔ 'e 'san bɛ, e drɛ 'kɔ en 'bɛ -kɔan David kluda min -a?»

Te 'ka 'wɪ drɛ "le 'fluba 'ci vɪnɔn 'le 'wɪ 'zv dɪ!

(Mt 23.1, 6-7, 14; Mk 12.37-40)

⁴⁵ Zɪ minnɔn pɛɛnɔn a Zozi wei mannan bɛ, ɛn e 'wɪ pladɪ 'sia 'e -srunɔn lɛ. E 'nan -wɛ 'nan: ⁴⁶ «Te 'ka 'wɪ drɛ "le 'fluba 'ci vɪnɔn 'le 'wɪ 'zv dɪ! O -tɔɔdɪ ye "yi -trale -gblɔnɔn nɛn fɛnyian bɛ -a -ji. ɛn waa ye "yi "le 'nan min 'e o 'tɔ bv -guada. -Te e ya "fedɪ da -a oo, ɛn -te e ya cin yɪ 'kuin -a oo, -nyran "nan 'kpagba nɛn waa 'sidɪ ye "yi. ⁴⁷ O fɛnɔn "sia -calɛnɔn lɔ -dawli -a. "Bɛ -sru -e 'o Bali trɔ 'ba -plɔun 'nan -e minnɔn 'o o "sia min tɪgl 'a. 'Wɪnɔn zɪɛ -a drɛdɪ -le "wɛan Bali -wee tin "paa 'plɛblɛ 'kpa.»

21

-Cale seezan -le fɛ -nɔndɪ 'wɪ

(Mk 12.41-44)

¹ Zɪ Zozi cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a vɪdɪ man bɛ, "yɛɛ yɪɛ 'tɔ 'e 'srɔn Bali -pan 'kɔn 'bɔ 'ji bɛ, te e fɛnɔn ye. O ya "lala nɛn kɔ 'o -nɔn Bali lɛ bɛ -a -sennan -gbogbo -tɔ -ji. ² ɛn Zozi -cale seezan -tɔ 'yɪ, te e ya -bablu 'wɛ 'tɔdɔ 'fli "fɔnan -ji. ³ -A -nan nɛn e 'nan 'e -srunɔn lɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -cale seezan 'labɛ, e fɛ -nɔn Bali lɛ e mlin minnɔn pɛɛnɔn nɛn waa -nɔn 'gɔvɛ o da. ⁴ Kɔɔ o pɛɛnɔn nɛn waa -nɔn 'gɔvɛ, "lala a -wɔ "kaga. 'Pian lɪ 'labɛ, "lala pɛɛnɔn nɛn -yrɔ -yɛɛ fɛ -blɪ "man "vɛ -a bɛ, -a 'bɔ nɛn yaan -nɔn Bali lɛ.»

Zozi Bali -pan 'kɔn 'wɪ wɪ 'vɪ

(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵ Tɔ zɪɛ -a wɔ bɛ, te min -mienun a -a vɪnɔn 'nan: «'Ii, Bali -pan 'kɔn bɛ, waa -tɔ -kɔlɛ fɛnyian -a! 'Ka 'yɪɛ 'tɔ fɛnɔn fɛnyian nɛn minnɔn -a -nɔn Bali lɛ bɛ -a 'bɔ 'a nɛn waa 'man drɛ.» ɛn Zozi "e 'nan 'wɛ 'nan: ⁶ «Tɔ -tɔ -taa "bɔlɛ bɛ, fɛnɔn nɛn ka o ye 'labɛ, minnɔn -a -wiiman 'e pɛɛnɔn. -A -kɔlɛ pɛɛnɔn fuimlan "man, -a -tɔ 'ka 'fo 'e bɔɛzan da dɪ.»

'Wɪ yɪdɪ -dandan bɔa minnɔn man 'vaa -e 'trɛda -nyan tɔ 'e bɔ

(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

⁷ Minnɔn -a laabv Zozi 'lɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, tɔ "cɛn "man nɛn, 'wɪnɔn zɪɛ o dra? ɛn -mɛ "man nɛn, waa -kɔnnɛn "ye 'nan 'wɪnɔn zɪɛ o "ta dra?»

⁸ ɛn Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka yɪɛ 'tɔ 'ka 'fli -va! Te min -tɔ 'e 'ka see "paa -e 'ka 'si -si tɪglɪ da dɪ! Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ

'nan, min "kaga -taa "tale 'an 'tɔ da. Waa ve 'nan, 'wɛɛ cɪ Crizi -a. ɛn waa ve "nyian 'nan, 'trɛda -nyan tɔ 'bɔ! Te 'ka -sɔɔnla minnɔn zɪɛ o -sru "dɪ! ⁹ Ka -kuli -tan wɪnɔn maan, ɛn 'leglɔn 'tɔ -ji 'nɔn wuanla 'o cin man, kaa -nan wɪ maan. Te 'o 'ka 'cɛn nyɛn -a dɪ! Kɔɔ 'wɪnɔn zɪɛ -wɛɛ dra 'e flin, 'pian 'trɛda -nyan tɔ "cɛɛ dɪ.»

¹⁰ ɛn Zozi "e 'nan "nyian -wɛ 'nan: «'Leglɔn 'tɔ -ji 'nɔn wuanla 'leglɔn 'tɔ -ji 'nɔn man, ɛn mingɔnɔn trɛ -tɔ wuanla mingɔnɔn trɛ -tɔ man. ¹¹ ɛn "nyian bɛ, 'trɛ 'nyɔɔnman fɛ "kaga "nan. Dra -dandan -taa, ɛn -cɛ -wɪdɪ -kɔan fɛ "kaga "nan. ɛn "nyian bɛ, nyɛn 'cɛn wɪ -dandan 'lee 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "vɛ -dandan dra laji.

¹² Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'vaa -e 'wɪnɔn zɪɛ 'o drɛ bɛ, minnɔn 'ka "kuan, o 'tɛ "paa 'ka da. Ka drɛ 'mɛn ve -a -le "wɛan bɛ, minnɔn -kɔ 'cɛɛ tin 'pale 'wee cin yɪ 'kuin, ɛn o 'ka -fɔa "pɔ 'kuin. ɛn "nyian bɛ, o -kɔ 'ka 'a mingɔnɔnɔn 'lee -kɔnmandannɔn 'le. ¹³ Tɔ zɪɛ -a man bɛ, ka dra 'mɛn 'wɪnɔn yɔnɔn 'a o 'lɛ. ¹⁴ 'Wɪ nɛn kɔ 'ka vɪ -e 'cɛɛ tin 'e drɛ 'nɔnnɔn bɛ, te -a nyɛn 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ! ¹⁵ Kɔɔ 'an 'bɔ 'bɛ 'wɪ 'tɔdɪ -nɔan 'cɛɛ, ɛn "nyian bɛ 'wɪ nɛn kɔ 'ka vɪ bɛ, maan -cin -tɔa 'ka 'ji. -Yɛɛ "wɛan 'ka 'nanmannɔn 'ka 'kɔlaman -e 'o -zɪ -fɔ dɪ.

¹⁶ 'Ka "tɪ 'lee 'ka "bɔ 'bɛ -taa 'silɛ 'ka -sru. -Te 'bɛ "cɛɛ dɪ, 'ka "bɔnɔn 'lee 'ka "blunɔn 'bɛ -taa 'silɛ 'ka -sru. -Te 'bɛ "cɛɛ dɪ, 'ka drunɔn 'lee 'ka beenun 'bɛ -taa 'silɛ 'ka -sru. O pɛɛnɔn "sia 'ka -sru -e 'o 'ka -nɔn minnɔn lɛ. 'Wɪ zɪɛ -a -ji bɛ, 'ka "kaga 'wɔlo -kɔ -ji.

¹⁷ Ka drɛ 'mɛn ve -a -le "wɛan bɛ, min pɛɛnɔn -taa 'nanlɛ 'ka man, wa'a 'taa 'ka yɪlɛ "yi "dɪ. ¹⁸ Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'ka 'wɔlo "jɛ "pou -tɔwli 'ka 'saan "va "dɪ. ¹⁹ Pian 'ka -pɔan 'e 'sɔ -e 'ka 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a yɪ.»

Zozi Zeruzalem srɛ tɔ 'wɪ 'vɪ

(Mt 24.15-21; Mk 13.14-19)

²⁰ ɛn Zozi "e 'nan -wɛ "nyian 'nan: «Tɔ nɛn ka Zeruzalem 'yɪ te -a 'nanmannɔn 'le 'sounjanun -a si -fɔ bɛ, 'ka -tɔ 'nan, -a -nan srɛ tɔ 'bɔ 'kogo. ²¹ Tɔ zɪɛ -a man bɛ, minnɔn nɛn Zude 'leglɔn 'ji bɛ, 'o flɔn 'bli, 'o 'kɔ pɔnnun yei! ɛn minnɔn nɛn Zeruzalem bɛ 'o 'si 'nan! ɛn minnɔn nɛn fei -paan "da "bɛ, te 'o li 'o da Zeruzalem dɪ! ²² Tɔ nɛn Bali minnɔn -le tin "baa bɛ, -a pou siadɪ nɛn. ɛn 'wɪnɔn nɛn 'o 'cɛn -tedɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, -a 'lɛ sɔɔ tɔ nɛn. ²³ Lumɔnɔn nɛn o -pɔn -kɔan 'o man tɔ zɪɛ -a man bɛ, 'lee lumɔnɔn

nen 'nen 'nyon -mlian -wlo tv zie -a man be, -wee yra yidi "mlianla "da. Koo minnun pænon -taa 'o yra yile -wldi 'leglon zie -a -ji. Bali -le nyran -bli tv nen o va. ²⁴O min -mienun -teeman sren 'a. O -ko o -mienun drele noannun -a 'leglon peenun -ji. Minnun nen wa'a Bali taa die, o Zeruzalem sremman 'fo. 'Pian -wee tv 'bo 'leda a.»

Blamin -pi -ta pee wo "nyian 'tre da
(Mt 24.29-35; Mk 13.24-31)

²⁵En Zozi 'e 'nan -wle "nyian 'nan: «Fe -noan -koon 've -koon yide yra, en e -koon mlen yra, en e -koon mlen crennun yra. 'Wt zie e "klan -dan -sean 'leglon pænon 'ji minnun ji. En "nyian be, jemie 'blv 'fodi 'lee -a -klundi 'pleble o "cean nyen -a. ²⁶Minnun -kaa "klan -dan 'lo, te o ya 'wi nen e "ta -daa "drele 'tre da be -a man -pennan. Koo laji fenun 'pleble pænon 'nyoonman. ²⁷Tv zie -a man nen, minnun pænon Blamin -pi ye 'sinan laji "lolu -koei "da. -Koladi 'pleble 'lee 'to -dan -koan -yrø. ²⁸-Te 'wunun zie -a dredu 'ta 'e pou 'siala be, 'ka -pøan 'kun, -e 'ka 'wulo wluan lou, koo te 'ka 'sidi 'wi 'ji a -plinan 'kogo.»

²⁹"Be -sru en Zozi -a vidt 'sia -kønnen "ji 'nan: «Yiba "tv nen waa laabo fijie be, 'ka dre 'cee 'wi -koon "manve -a 'lee yiba -mienun 'nyian! ³⁰-Te -a 'la nrindi 'sia "da "be, kaa -taa 'nan 'munmun tv a -tanan bød -a -kogo. ³¹-A -tuwli "nen "nyian Bali -le mingønnen tre -tadi -le ve -a. -Te ka 'wunun zie -a 'yt drenan be, 'ka -to 'nan Bali -le mingønnen tre -tadi 'bo 'kogo.

³²Maan ve 'cee 'wi tigl 'a 'nan, 'ka -naagunøn 'gve, ka'a 'cean -kaadi man 'vaa -e 'wunun zie 'o dre di. ³³Labli 'lee 'tre 'nyan tv a, 'pian 'an wei -fo -nan 'li 'trilii.

³⁴'Ka yie 'to 'ka 'fli -va! Te 'ka 'fli -nøn -wen le 'e 'cila "da "di! En te 'ka 'fli -nøn 'tre da ci "nrondi le 'e 'cila "da "di! "Tøgo tin 'ba yi 'e bø 'ka man kligli. ³⁵Koo yi nen Bali 'tre danøn pænon 'le 'wi tin "baa be, e dra kligli. E dra "le zi "se -seanla pønun da kligli be -yee 'wi 'zv. ³⁶-Yee "wean te 'ka 'ci 'e 'san 'ka 'fli man di! 'Ka Bali tru 'ba tv pænon man, -e 'ka "koe 'e 'kon 'ka da! 'Ka dre zi, -e 'wi pænon nen e -taa "bøle 'ka man be 'ka 'sv -yrø, -e 'ka 'køla -plidi -a Blamin -pi man.»

³⁷Yi -todv pænon man be, Zozi 'ko Bali -le 'wi "paale minnun ji Bali -pan 'kuin, 'pian -pei -man be, -e 'e 'ku Olivie pøn da. ³⁸Tv "le

'cendi man bodrun puunøn be, te minnun pænon a -kunan Zozi 'va Bali -pan 'kuin 'nan -e 'o wei man.

22

Zuif 'nøn 'tanøn 'o 'ci 'pa 'nan 'o Zozi 'te
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2, 10-11; Zan 11.45-53)

¹Zuif 'nøn tranun -le 'si nen waa 'wv noanba -ji be, -a "fedi "ta baa. "Fedi zie -a da nen minnun 'kpoun nen 'mannyan 'ka "va "die -a -ble. ²Tv zie -a man be, te Bali -pannøn 'tanøn 'lee 'fluba 'ci vønun a Zozi 'man -fønan, 'nan -e 'o -te 'e yødi. Koo "klan a o ji minnun -le "wean.

Zudazi 'e pei -fo Zuif 'nøn 'tanøn 'va
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

³Satan -fo Zudazi nen waa laabo "nyian Karioti be -a -sru. Zozi -srnunøn 'fuda "fli 'bø 'va min -tv nen. ⁴Zudazi zie e -kv Bali -pannøn 'tanøn 'lee minnun tanøn nen o yie -taa Bali -pan 'kon 'va be o va. En 'wv nen ko 'e dre 'lø -e 'e Zozi 'nøn -wle "be, yaa 'vı -wle. ⁵'Wı zie e o ci nran. -A -nan nen waa 'vı -yre 'nan, o "lala -noan -yre. "E wı "man, en zi ko 'o dre 'lø -e 'o Zozi 'kun te minnun 'ka 'nan die, yaa man -weedi 'sia.

Zozi 'lee 'e -srnunøn fe -nyranman bli 'e cin va

(Mt 26.17-30; Mk 14.12-25; Zan 13.21-30)

⁷"Fedi nen Zuif 'nøn 'kpoun nen 'mannyan 'ka "va "die -a -ble "da "be e 'bø. Waa dredu 'sia, en yi nen o 'blanun -teeman -e 'o tranun 'si noanba -ji "fedi -bli be e 'bø. ⁸-A -nan nen Zozi Pieri 'lee Zan 'pa 'sia. E 'nan -wle 'nan: «'Ka 'kv 'fla -cee "fedi fenun man dre, 'dv -e -kaa -bli.»

⁹En waa laabv Zozi 'lø 'nan: «Nyin zia nen i ya "vale 'kv 'kv -a dre?»

¹⁰En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «-Te ka 'bøla 'fla be, ka min -tv ye, te 'yi 'tøbø a -yrø. 'Ka 'køla -a -sru! 'Køn nen e -ko -ji be, 'ka 'kv waa! ¹¹'Ka vı 'køn zie -a san le 'nan: «Bali -le 'wi "paazan "e 'nan, 'kv vı 'yie 'nan, 'køn "bv "nen 'kv 'vale 'an -srnunøn 'a, kv "fedi fenun -ble -ji be, e ya nyin zia?» ¹²Min zie e 'køn "bv -dan tv -køonman 'cee 'køn 'ta lou te -a -ji a 'e dredu "fo. Fe zie -a -nan nen 'ka -cee "fedi fenun man dre!»

¹³Zozi -srnunøn zie o -kv, en waa 'yt "le zi Zozi -a 'vı be -yee 'wı 'zv. -A -nan nen o 'wee "fedi fenun man dredu 'sia.

¹⁴Zı "fedi fenun -bli tv 'bø be, en Zozi 'lee 'yee 'pasianøn 'nyran fenun -sru. ¹⁵En e 'nan -wle 'nan: «-Kaa tranun 'sidi noanba

-ji "fedi 'gʷe, maan wɛɛ 'kpa tɪgl 'nan -kaa -blɪ 'e cin va 'vaa -e 'men yra yɪ tɔ 'e bɔ. ¹⁶Kɔɔ maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪgl 'a 'nan, ma'an "nyian -a pee ble dɪ, -trilii, ɛn tɔ nɛn Bali "fedi 'bɔ 'ci 'sia 'cɛɛ -yee mingɔnnɛn trɛ da bɛ e bɔa.»

¹⁷-A -nan nɛn Zozi 'kulenɛn 'tu 'si, e Bali muo "fɔ, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka 'si -e 'ka mlin 'sezɛnɔn! ¹⁸Maan ve 'cɛɛ 'nan, ma'an "nyian rɛzɛn -wɛn pee mlian dɪ, -trilii -e Bali -le mingɔnnɛn trɛ 'e 'ta.»

¹⁹"Bɛ -sru ɛn Zozi 'kpoun 'si, e Bali muo "fɔ, yaa "nɛn jɛɛn, ɛn yaa -nɔn -wɛ. E 'nan -wɛ 'nan: «-Nyɛn 'gʷe, 'an 'kɔlɛ nɛn. -Yɛɛ -taa "drele 'sraga bʊvɛ -a Bali lɛ 'ka 'leji. 'Wɪ nɛn an cɪ -a drɛnan 'gʷe, 'ka drɛ, te 'an 'cin -tɔala 'ka 'ji!»

²⁰O cɛɛn fɛnɛn -blɪdɪ man, ɛn e 'kulenɛn 'nyranman 'si. E 'nan -wɛ 'nan: «'Kulenɛn 'gʷe 'an nyɛn nɛn -ji. -Yɛɛ 'ta -sɛanla -e 'e drɛ 'ka -pli "vɛ -a "nyian Bali man 'e 'pee.»

²¹ɛn Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Min nɛn e "ta -daa 'an -nɔnlɛ 'an 'nanmannɔn lɛ bɛ, 'ku 'pɛ a -a san -a -pɔ -tɔwli 'ji. ²²'Wɪ tɪgl, Blamin -pɪ "ta -daa "kalɛ "le zɪ Bali -a 'vɪ bɛ -yee 'wɪ 'zv. 'Pian min nɛn, e Blamin -pɪ -nɔn 'e 'nanmannɔn lɛ bɛ, 'wɪ -taa "bɔlɛ "man.» ²³-A -nan nɛn Zozi -srunɔn -a laabudɪ 'sia 'o cin lɔ 'nan: «-Tɪɛ cɪ 'wɪ zɪɛ -a drɛzan -a?»

-Tɪɛ cɪ Zozi -sruzan -dan a?
(Mt 20.25-28; Mk 10.42-45)

²⁴"Bɛ -sru ɛn -sa -fɔla Zozi -srunɔn yei. -Sa zɪɛ -nyɛn 'nan, -tɪɛ cɪ 'o yei Zozi -sruzan -dan a? ²⁵ɛn Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «Kaa -tɔa 'nan, 'trɛda mingɔnnɛnnun min "paala -sa wɪ -a. ɛn minnɛn nɛn o cɪ min -dandannun -a bɛ, waa ve minnɛn lɛ 'nan 'o 'o laabv "yi "drɛnɔn. ²⁶Pian 'cee vɛ bɛ, te 'e 'kɔn zɪ dɪ! Min nɛn e cɪ min -dan a 'ka yei "bɛ, 'e 'fli drɛ "le 'nɛn "wɛnnɛn 'zv. ɛn min nɛn e cɪ min tazan -a 'ka yei "bɛ, 'e 'fli drɛ "le min 'suzan 'zv. ²⁷'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gʷe -a da! Min nɛn e ya 'e -nyrandɪ fɛnɛn -sru "bɛ, 'lɛɛ min nɛn e ya fɛnɛn zɪɛ -a "paanan bɛ, -tɪɛ cɪ o yei min -dan a? Maan ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn 'e -nyrandɪ fɛ -sru "bɛ -a san nɛn. 'Pian mɛɛn cɪ 'ka yei "le min 'suzan 'zv.

²⁸Kaa 'gʷe, cɛɛ -fɔ 'an -sru "trilii 'mɛn yra yɪdɪ pɛɛnɔn 'ji. ²⁹-Yee "wɛan mingɔnnɛn trɛ nɛn 'an "tɪ -a -nɔn 'mɛn bɛ, maan -nɔan "nyian 'cee "lɛ. ³⁰-Kaa -taa "fɛdɪ -blɪlɛ 'e cin va 'mɛn mingɔnnɛn trɛ da. Tɔ zɪɛ -a man bɛ, ka -kɔan 'ka -nyrandɪ mingɔnnɛn pɛinnun da, -e 'ka Izraɛl 'lɛglɔn 'fuda "fli "le tin 'ba.»

Zozi -a 'vɪ 'nan Pieri "sia 'e -sru
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31)

³¹-A -nan nɛn Zozi -a vidɪ 'sia Simɔn Pieri lɛ 'nan: «Simɔn! Satan 'ka laabv 'nan, -e 'e 'ka "fee "lɛ 'saa 'zv. ³²'Pian an Bali tru 'ba 'yie 'nan, -e 'yie yi -tɛradɪ 'an da 'e vilɛ 'e 'le 'tɔ dɪ. ɛn "bɛ -sru, -te i 'li 'i da "nyian 'an -sru "bɛ, 'i "bɔnɛn man -tɔ 'plɛblɛ.»

³³ɛn Pieri -a 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Minsan, 'an 'man a 'e wɔwdɪ. -Te e ya -pɔ 'kuin -a oo, ɛn -te e ya -kadɪ -a oo, 'an 'man a 'e wɔwdɪ -e 'ku 'ku 'yia.»

³⁴ɛn Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Pieri, maan ve 'yie 'nan, cɛɛgʷ, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yi'an tɔa dɪ, 'vaa -e mannen tɛdɛ 'e 'wɪ.»

³⁵"Bɛ -sru ɛn Zozi -a laabv o pɛɛnɔn 'lɔ 'nan: «Tɔ nɛn an 'ka 'pa 'sia, te "lala 'ka 'ka 'lɔ dɪɛ, ɛn te 'pada 'ka 'ka 'lɔ dɪɛ, ɛn te -manwua 'ka 'ka 'cɛɛn -man dɪɛ, fɛ -tɔ klɪ 'ka man?»

ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «-Cɛjɛ. Fɛ -tɔ 'ka 'klɪlɛ 'ku man dɪ.»

³⁶ɛn Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «'Pian 'bɛ nɛn 'gʷe, min nɛn "lala a -yrɔ "bɛ, 'e 'sia! ɛn min nɛn 'pada a -yrɔ "bɛ, 'e 'sia! ɛn min nɛn sɛn 'ka -yrɔ "dɪɛ, 'e 'yee -tralɛ 'tan, -e 'e 'yee sɛn 'lɔ! ³⁷Fɛ -le "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, e "ta 'lɛ sɔɔman 'an da. 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

<Minnun -taa -a 'silɛa 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛzan -a.>
'Wɪ pɛɛnɔn nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ 'an man bɛ, -a 'lɛ sɔɔdɪ 'bɔ 'kogo.»

³⁸ɛn -a -srunɔn -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, sɛn "fli "nɛn 'gʷɔ!»

'Pian e 'nan -wɛ 'nan: «E 'bɔ "yil!»

Zozi 'ku Bali tru 'balɛ Olivie pɔn da
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

³⁹"Bɛ -sru ɛn Zozi 'ku Olivie pɔn da "le zɪ yaa dra 'e 'cɛn bɛ -yee 'wɪ 'zv. ɛn -a -srunɔn sɔɔnla -a -sru. ⁴⁰Zɪ o 'bɔla fɛ zɪɛ -a -nan bɛ, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka Bali tru 'ba -e 'wɪ 'wlɪdɪ 'e vilɛ 'e 'ka 'man yɪ dɪ!» ⁴¹ɛn e 'si o "srɔn "kogo, e -ku 'e 'lɛ fɔɔ. 'E "pɔ sɔɔnla ɛn e Bali tru 'badɪ 'sia. ⁴²Yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ, -te i "we "man "bɛ, 'kulenɛn nɛn 'wɪ yɪdɪ cɪ -ji 'gʷe, 'i 'si 'an man -kɔɔblɪ! 'Pian te 'an 'ci 'sɔ wɪ nɛn 'e drɛ dɪ, 'i 'bɔ 'ci 'sɔ wɪ nɛn 'e drɛ!»

⁴³[Tɔɔn ɛn Bali -le 'pasiazan -tɔ 'si laji, e -ta -a man -tɔlɛ 'plɛblɛ. ⁴⁴"Klan -a -tɛdɪ 'sia 'wlɪdɪ, ɛn e Bali tru 'badɪ 'sia 'kpa tɪgl. -A man 'tɛdɛ drɛ nyɛn -a te e -sɛanla "tra.]

⁴⁵ Ζι ε cεεn Bali tru 'badı man be, en e - ta 'e -srunon 'va. E 'bo o man, te o ya yi - tenan. O ta dre 'trōdrō -le "wean. ⁴⁶ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Mε "le "wean nen ka ya yi -tenan? 'Ka 'wluan lou, 'ka Bali tru 'ba, -e 'wı 'wlıdı 'e vile 'e 'ka 'man yı dı!»

Zuif 'nōn 'tanon Zozi 'kun

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Zan 18.3-11)

⁴⁷ Zozi 'fı 'wı zıe -a vnan, en minnun -tadı 'sia "kaga. Zudazi nen -a -srnunon 'fuda "fı 'bo 'va min -tu -a be, e yra o 'le. E pli Zozi man 'nan -e 'e -atu -te "man. ⁴⁸ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Zudazi, -atu -tedı -a nen i Blamin -pı -nōan "minnun le -e 'o -te?»

⁴⁹ Zozi -srnunon nen Zozi "srōn "be, waa -konnēn 'yı 'nan 'wı 'tu "ta dra, en waa laabu Zozi 'lo 'nan: «'Kv 'san, sēn -a nen 'kv 'kuli -tan o man?» ⁵⁰ En o va min -tu 'yee ve tuw Bali -pannon 'tazan 'suzan 'tu le. Yaa -pe "yi "da "trōēn cεēn.

⁵¹ 'Pian Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'tō! 'Ka 'tō!» -A -nan nen e kle min zıe -a "trōēn "man, en e dre "plōnblōn 'e "pa 'ji.

⁵² En Zozi "e 'nan Bali -pannon 'tanon, 'lee minnun tanon nen 'o yie -tōa Bali -pan 'kōn 'va be, 'lee min cejenun le 'nan: «-Mε "le "wean nen ka -ta 'an 'kunle 'ka 'lo le sennun 'lee yibanun -a "le ka -ta crinzan -sru?» ⁵³ Tı pēēnon man an ya 'ka yei Bali -pan 'kuin, en ka'an 'kunle dı. 'Pian 'be nen 'gve 'cee tv 'bo "men. En Satan nen e -cia "klun va be, -yee tv 'bo "nyian.»

Pieri γōō "da 'nan e 'ka Zozi -sruzan 'a dı

(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Zan 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ O Zozi 'kun, en o -kv -a Bali -pannon 'tazan -le -klōn -ji. Pieri sōnla o -sru "kōōbli. ⁵⁵ O 'te 'sōn -klōn 'bo yei 'seze, en o -nyran -a "srōn. En Pieri -nyran o yei. ⁵⁶ -A -nan nen nōan lumōn -tu -a 'yı 'e -nyrandı 'te man. Yaa -nanjeen tein, en e 'nan: «Min 'gve, e ya "nen -a -sru.»

⁵⁷ 'Pian Pieri γōō "da. E 'nan: «Lumōn, ma'an min 'labe -a tōa dı.»

⁵⁸ Fōōnōn min pee Pieri 'yı "nyian, en "be -yre 'nan: «'I 'bo 'gve -a -sruzan -tu nen yia.» En Pieri "e -yre 'nan: «An 'ka o va dı.»

⁵⁹ Ζı o 'mōn "nyian -trilii be, en min -tu kōala "man -a vidı -a 'nan: «'Wı tıglı nen min 'gve e ya "nen -a -sru. Kōō Galile min nen.»

⁶⁰ En Pieri "e 'nan -yre 'nan: «'Wı nen yie 'nan 'i ve be, ma'an tōa dı.» E -fı 'wı zıe -a vnan en mannen wı. ⁶¹ -A -nan nen Minsan 'e 'man lila, en e Pieri -nanjeen. 'Wı nen Minsan -a 'vı be, -a -cin -tō Pieri ji. Kōō Minsan -a 'vı -yre 'nan: «Cεεγv, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yı'an tōa dı, 'vaa -e mannen tēde 'e 'wı.» ⁶² -A -nan nen Pieri 'bōla bei, en e -wuōdı 'sia 'wı 'nanmandı -a.

Minnun -kv Zozi 'a tin 'banon 'le

(Mt 26.57-68; Mk 14.53-65; Zan 18.12-24)

⁶³ Minnun nen o yie cı Zozi 'va be, waa sēē wō te waa -sōan. ⁶⁴ O sō -fōa -a yra -e 'o 'wı laabu -yrō 'nan: «'I ya Bali 'lewei vızan -a, min nen e fe tuw 'yie be, 'i san -kōōn!» ⁶⁵ Te o 'wı "kaga "ve -yre "nyian "srōn pe -ji.

⁶⁶ Ζı tv cεēn be, en min cejenun 'lee Bali -pannon 'tanon 'lee "fluba 'ci vınōn 'o cin 'yı. 'O cin 'yı 'nan -e 'o Zozi 'le tin 'ba. O 'nan 'o 'ta Zozi 'a 'wle. -A -nan nen minnun -ta Zozi 'a. ⁶⁷ En tin 'banon 'bo -a laabu -yrō 'nan: «'Min 'sızan 'wı 'ji Crizi nen 'yia? 'I vı 'kve!»

En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Te maan 'vı 'cεē oō, ka'a yı teala "da "fo "dı. ⁶⁸ En -te an 'wı laabu 'ka 'lo oō, ka'a ve 'men dı. ⁶⁹ Maan ve 'cεē 'nan, -e 'e 'sia cεεγv yı 'gve -a da be, 'an 'bo Blamin -pı -kōan 'an -nyrandı 'plēble pēēnon 'san Bali -pe "yi "da.»

⁷⁰ En o pēēnōn -a 'vı -yre 'nan: «Yıōo, Bali -pı nen 'yia?»

En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-A 'bo nen kaa 'vı be, an ya -a.»

⁷¹ Tōōn en o 'nan: «E 'ka "le -e -kaa 'wı laabu "nyian min pee -lo "fo "dı. -Kaa 'wı 'bo 'man -a 'le 'va.»

23

Minnun -kv Zozi 'a Rōm min -kōnmandan Pilati 'le

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Zan 18.28-38)

¹ Minnun pēēnōn wluan lou 'e cin va, en o -kv Zozi 'a Rōm min -kōnmandan Pilati 'le. ² O 'wı 'padı "da 'sia -a vidı -a 'nan: «'Min 'lagve, 'e 'wı 'fōla minnun ye -cee 'leglōn 'ji. -Yεε 'vı 'nan, te minnun 'o 'sukōle -pan wı Rōm 'nōn 'le mingōnneen Seza le dı. En yaa 'vı 'e 'fıli man 'nan, 'yεε cı 'kve mingōnneen -a, en Bali 'e 'pa 'sia 'nan -e 'e 'kv 'si 'wı 'ji.»

³ -A -nan nen Pilati 'wı laabu Zozi 'lo 'nan: «Zuif 'nōn 'le mingōnneen nen 'yia?»

En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «-A 'bo nen yia 'vı be.»

⁴En Pilati 'e 'nan Bali -pannon 'tanon 'lee minnun le 'nan: «Ma'an 'wɪ 'wɪdɪ 'ye min 'gʊe -yee 'wɪ 'va -e 'o 'kun "man "di.»

⁵'Pian o kɔala "man te waa ve 'nan: «E 'wɪ 'fɔla minnun yei 'wɪ "paadi -a Zude 'leglon pɛɛnon 'ji. Yaa pou 'sia Galile en e 'bɔla Zeruzalem 'gʊ.»

Minnun -kʊ Zozi 'a Erodi 'le

⁶Zɪ Pilati 'wɪ zɪe -a 'man bɛ, en yaa laabu 'nan: «Galile min nen?» ⁷Minnun -a wun -fɔ -yrɛ. Zɪ yaa 'man 'nan, Zozi "sia 'leglon nen Erodi -a "paala bɛ -a -ji bɛ, en e 'nan 'o 'ku -a Erodi lɛ. Kɔɔ tʊ zɪe -a man bɛ te Erodi 'bɔ a Zeruzalem.

⁸Zɪ Erodi Zozi 'yɪ bɛ, en -a ci nran 'kpa tɪglɪ. Kɔɔ -a -nan 'mɔn te e ya "vale 'e Zozi 'bɔ ye, 'wɪnun nen yaa maan "man "bɛ -yee "wean. En -a -cin a Erodi 'bɔ 'ji 'nan 'e 'lebo "fɔ wɪ -tʊ drɛ 'e yɪe man. ⁹E 'wɪ laabu Zozi 'lɔ "kaga, 'pian Zozi 'ka 'wɪ 'sɪle "da -yrɛ "di. ¹⁰Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn a 'o 'tɔdɪ Zozi 'srɔn, te "o 'wɪ "paa "da 'lebo "ple 'a. ¹¹-A -nan nen Erodi 'lee 'yee 'sounjanun Zozi dɛdɛ 'sia 'o 'pela koda. Waa sɛɛ 'wʊ, o mingɔnnɛn sɔ fɛnyian 'wʊ "da -a sɛɛ wʊdɪ -a "nyian. "Bɛ -sru en Erodi -a 'li 'e da Pilati lɛ. ¹²Yɪ 'bɔ 'lein zɪe -a da nen, Pilati 'lee Erodi drɛ bee -a, te o yei 'ka "nen -a ble dɪ.

Minnun "o 'nan Pilati 'e Zozi 'tɛ!

(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Zan 18.39-19.16)

¹³"Bɛ -sru en Pilati Bali -pannon 'tanon 'lee minnun tanon cin 'yɪ. ¹⁴En e 'nan -wɛ 'nan: «Ka -ta min 'gʊe -a 'mɛn, en ka 'nan e ya 'wɪ 'fɔlanan minnun yei. -Yee "wean an 'wɪ laabu -yrɔ 'ka yɪe man. 'Pian 'wɪ pɛɛnon nen kaa 'pa "da "bɛ, ma'an yule -a drezan -a dɪ. ¹⁵En "nyian bɛ Erodi 'ka "nyian "e "yule -a drezan -a dɪ, kɔɔ yaa 'li 'e da -cɛɛ. Min 'gʊe, ya'a 'wɪ 'tʊ drɛle -e 'e 'ka -a 'wɪ 'ji dɪ. ¹⁶-Yee "wean maan ve 'mɛn minnun le 'nan 'o -sɔn, -e 'o 'si "man.»

¹⁷[Lɛ -tʊdʊ pɛɛnon man bɛ, -te Zuif 'nɔn tranun -le 'sɪdɪ nɔanba -ji "fɛdɪ dɛdɛ 'bɔ bɛ, Pilati 'sia -pʊ 'kɔnzɔn 'tʊ man.]

¹⁸Zɪ minnun 'wɪ nen Pilati -a 'vɪ bɛ -a 'man bɛ, en o pɛɛnon -paandi 'sia. O 'nan: «'I min 'labɛ -a -tɛ, -e 'i 'si Barabazi man 'kʊe!» ¹⁹Barabazi zɪe waa -fɔ -pʊ 'kuin, kɔɔ e 'wɪ 'fɔla minnun 'lee min tanon yei 'fla, en e min -tɛ 'wɪ zɪe -a -ji.

²⁰Pilati 'wɪ tin 'ba "nyian -wɛ, kɔɔ e ya "vale 'e "sia Zozi man. ²¹'Pian te minnun -paanman 'nan: «'I -pɛin yiba "plan da! 'I -pɛin yiba "plan da!»

²²Pilati 'wɪ laabu -wɔ -a 'pa yaagazan da 'nan: «'Wɪ 'wɪdɪ "cɛn "nen yaa drɛ? Kɔɔ ma'an 'wɪ 'tʊ yɛle "man -e 'e 'ka 'bɛ 'ji dɪ. -Yee "wean maan ve 'mɛn minnun le 'nan 'o -sɔn, -e 'o 'si "man.»

²³'Pian minnun kɔala "man, te o -paanman 'pleblɛ -a vɪdɪ -a 'nan: «'I -pɛin yiba "plan da!» -Wee -paandi -le "wean, ²⁴Pilati wɪ 'wɪ nen waa 'vɪ bɛ -a man. ²⁵-A -nan nen e 'si Barabazi man. Min zɪe waa -fɔ -pʊ 'kuin 'nan e 'wɪ 'fɔla minnun 'lee min tanon yei, en e min -tɛ. En e Zozi 'nɔn 'yee 'sounjanun le 'nan 'o 'ku -a -tɛ "le zɪ minnun cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

Zozi -pɛinnan yiba "plan da

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Zan 19.17-27)

²⁶'Sounjanun -kʊdɪ 'sia Zozi 'a, en 'o cin 'yɪ Sirene min -tʊ -a. Waa laabo Simɔn, en e "sia fei. Waa 'kun, en o Zozi 'le yiba "plan -nɔn -yrɛ 'nan 'e 'sia -e 'e -sɔnla Zozi -sru.

²⁷Min "kaga 'kpa 'lee lumɔn "kaga 'kpa yra -a -sru. Lumɔnnun 'o 'pɛ -sɛn 'o 'win -ji, te o -wua -yee "wean. ²⁸En Zozi 'e 'man lila o da. E 'nan -wɛ 'nan: «Zeruzalem lumɔnnun, te 'ka 'wʊɔ 'mɛn "wean dɪ! 'Pian 'ka 'cɛe 'nɛnnun 'lee 'ka 'bɔ 'fli -wʊɔ. ²⁹Maan ve 'cɛɛ 'nan tʊ -wɪdɪ -taa "bɔle, te ka ya -a vɔnan 'nan: <Bali -le -fɛa a lumɔnnun nen wa'a 'mɛn 'yaa dɛ o man. En Bali -le -fɛa a "nyian lumɔnnun nen wa'a 'nɛn 'yale dɛ o man.»

³⁰Tʊ zɪe -a man bɛ, kaa ve pɔnnun le 'nan:

<'Ka 'ku 'ta 'san!»

En kaa ve pɔnnennun le 'nan:

<'Ka 'tɛ 'ku da!»

³¹Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'wɪ 'gʊe minnun a -a dɛnan yiba "bedɛn "le bɛ, yiba "kadɪ -le vɛ -taa 'cɪlɛa "da.»

³²'Sounjanun -kʊ 'wɪ 'wɪdɪ "dɛnɔn "fli "a, 'nan -e 'o o -tɛɛ 'o 'vale Zozi 'a. ³³Zɪ o 'bɔla fɛnan nen waa laabo min -wulo klo bɛ -a -nan bɛ, en 'sounjanun Zozi 'lee 'wɪ 'wɪdɪ "dɛnɔn "fli 'bɔ pɛin yiba "plan da. 'Sounjanun o pɛin 'tʊdʊ, -a -tʊ a Zozi 'pɛ "yɪ "da, en -a -tʊ a -a -pɛ bʊ da. ³⁴-A -nan nen Zozi 'e 'nan: «'An 'tɪ, 'wɪ 'wɪdɪ "nɛn o cɪ -a dɛnan 'mɛn bɛ, 'i o man wɪ 'cɛ. Kɔɔ 'wɪ nen o cɪ -a dɛnan bɛ, wa'a tɔa dɪ.» 'Sounjanun Zozi 'man sɔ pli 'lein 'wɛ 'tuwɪladɪ da.

³⁵Minnun a -nan te waa -nan ye. Minnun tanon 'le vɛ bɛ, "o Zozi sɛɛ 'wʊ -a vɪdɪ -a

'nan: «E min peenun 'si 'wɪ 'ji. -Te -yɛɛ cɪ min 'sizan 'wɪ 'ji nɛn Bali -a 'pa 'sia bɛ -a bɛ, 'e 'fli 'si 'wɪ 'ji.»

³⁶Sounjanun "o sɛɛ 'wɔ "nyian, ɛn o -wen 'wɛ 'cɛn 'nɔn -yrɛ. ³⁷Waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Te i ya Zuif 'nɔn 'le mingɔnnen -a bɛ, 'i 'fli 'si 'wɪ 'ji!»

³⁸Waa cren -tɛ yiba 'fɔɪ da, ɛn waa pɛin Zozi 'ta lou. Waa cren -tɛ "da 'nan:

«Min 'gʊɛ, Zuif 'nɔn 'le mingɔnnen nɛn.»

³⁹'Wɪ 'wɪdɪ "drezan nɛn yiba "plan -tu da bɛ, e Zozi "srɔndɪ 'sia. E 'nan: «Yie 'nan 'i ya min 'sizan 'wɪ 'ji -a, 'i 'fli 'si 'wɪ 'ji, -e 'i 'kʊ 'si 'wɪ 'ji "nyian!»

⁴⁰ɛn -a bɔɛzan 'wɪ 'plɑ -yrɛ 'nan: «Yi'a 'klanman Bali lɔ dʊv? I ya 'i yra yunan "le -yee 'wɪ 'zʊ. ⁴¹'Pian 'kʊɛ yra yɪdɪ bɛ, -a -nɔan da nɛn. Kɔɔ 'wɪ nɛn kʊɑ drɛ bɛ, -a "nɛn "nɛn kʊ cɪ -a yunan. Min 'labɛ, ya'a 'wɪ 'wɪdɪ "tu drɛlɛ "fo "dɪ.»

⁴²ɛn 'wɪ 'wɪdɪ "drezan zɪɛ yaa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Zozi, tʊ nɛn i mingɔnnen -blɪdɪ "siala bɛ, 'an 'cin 'e 'tɔ 'i 'ji!»

⁴³ɛn Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Maan ve 'yie 'wɪ tɪɟl 'a 'nan, cɛɛgʊɛ, 'kʊ 'vale 'yia kʊɛ -kɔan Bali -le fɛnan nɛn min 'ka 'e yra ye dɛ -a -nan.»

Zozi 'ka -nan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Zan 19.28-30)

⁴⁴Yidɛ 'bɔ min -win -ji 'sɛzɛ, ɛn klun -trɔɑ 'trɛ pɛɛnɔn da. E -fʊ zɪɛ -trilii, ɛn funninmlan yidɛ tɛɛnla. ⁴⁵Klun -fʊ yidɛ yra, ɛn sɔ -dan nɛn 'e 'tɪndɪ Bali -pan 'kuin bɛ, ɛ 'fʊ 'bʊ 'ji 'fli. E 'fʊɪ bʊdɪ 'sia lou, ɛn yaa -sɛn 'tra. ⁴⁶Zozi paan wei 'pleblɛ 'ji. Yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ, 'an lei -nɔan 'yie 'e 'pa 'ji.» E 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ, ɛn 'e yie 'le 'wʊ.

⁴⁷Zɪ 'sounjanun tazan 'wɪnʊn zɪɛ -a -nan 'yɪ bɛ, ɛn e 'tɔ -dan nɔndɪ 'sia Bali lɛ. E 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, min 'labɛ min tɪɟl nɛn.»

⁴⁸Minnun pɛɛnɔn nɛn o -ta 'wɪ zɪɛ -a -nan yɪlɛ bɛ, 'wɪnʊn nɛn e drɛ o yie man bɛ, waa 'yɪ. -Yee "wɛan o 'li 'o da, te 'o 'pɛ a 'e 'fɔdɪ 'o man.

⁴⁹Minnun pɛɛnɔn nɛn o Zozi -tɔɑ "bɛ, 'lee lumɔnnun nɛn o 'si waa Galile ɛn o -ta -a 'palɛ bɛ, o ya 'o 'tɔdɪ -kɔɔbli, te 'wɪ nɛn e cɪ tɛran bɛ waa ye.

Zozi wɔ -nan

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Zan 19.38-42)

⁵⁰Min -tu a bɛ, waa laabo Zozɛfʊ. E ya min tɪɟl 'a, ɛn e ya Zuif 'nɔn 'le tin 'bazan -dan tu -a. ⁵¹'Pian 'wɪ nɛn tin 'banɔn -mie -a

'vɪ 'lee waa drɛ Zozi lɛ bɛ, e 'ka -a -sru "dɪ. Zozɛfʊ 'bɔ zɪɛ, e "sia Zude 'lɛɟlɔn 'ji, 'fla nɛn waa laabo Arimate bɛ -a da, ɛn e ya -a man -pennan 'nan Bali 'e mingɔnnen -blɪdɪ 'sia 'yee minnʊn da. ⁵²Zozɛfʊ zɪɛ -yɛɛ kʊ toba -fɔlɛ Pilati lɛ 'nan, 'e Zozi pa -non 'yrɛ -e 'e wʊ. ⁵³Zozɛfʊ Zozi 'kadɪ 'si yiba "plan da. E sɔ fɛnyian 'pa "man, ɛn e -kʊ -a wʊlɛ -yrɛ nɛn, waa cɛɛn puo -kɔlɛ ji bɛ -a -ji. -Yrɛ zɪɛ, wa'a tian min wʊlɛ "ji "dɪ. ⁵⁴Yi zɪɛ, yaa yi nɛn, ɛn Zuif 'nɔn 'le 'flinla 'yi "ta 'e pou "siala.

⁵⁵Lumɔnnun nɛn o 'si 'o 'vale Zozi 'a Galile bɛ, o -kʊ Zozɛfʊ 'palɛ. O yie 'tɔ fɛnan nɛn o "ta Zozi wo bɛ -a -nan. Zɪ waa 'plɑ bɛ waa 'yɪ. ⁵⁶-A -nan nɛn o 'li 'o da 'wee "kɔnnɛn, o -kʊ 'nyrɔn 'lee tɔɔ nɛn -a -kɔɛi "a 'nɔnɔn bɛ -a drɛlɛ. Kɔɔ "trɛ "bɛ 'flinla 'yi nɛn, ɛn o "flianla "le zɪ -wee -pɛi -a 'vɪ bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

24

Zozi wluan -kanɔn 'va

(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Zan 20.1-13)

¹Mɔnnɛn yi 'bɛ cɪ Zuif 'nɔn 'le 'flinla 'yi -sru 'yi -a. 'Mɔnnɛn yi zɪɛ -a bodrun puunɔn nɛn lumɔnnun zɪɛ o -kʊ Zozi 'yrɛ da 'o 'lɔ lɛ 'nyrɔn 'lee tɔɔ nɛn waa drɛ bɛ -a. ²-Kɔlɛbu -dan nɛn 'e 'tɔdɪ -yrɛ "nɛn "bɛ, waa 'yɪ 'e 'sɪdɪ "nɛn. ³-A -nan nɛn o wlala -yrɛ 'bɔ 'ji. 'Pian wa'a Minsan Zozi pa yɪlɛ dɪ. ⁴'Wɪ zɪɛ e 'baba 'fɔ o man. ɛn min "fli 'bɔla 'ji o va 'o 'ta lɛ sɔ 'fuvu 'yryryɪ 'a. ⁵-A -nan nɛn nyɛn o cɛɛn ɛn 'o 'wulo -fɔ 'o 'wlu. 'Pian min "fli zɪɛ o 'nan -wɛlɛ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn min nɛn -a yie cɪ "man "bɛ, kaa -wɛɛman minnʊn nɛn o kaa bɛ o va? ⁶Zozi 'ka fɛ 'gʊɛ -a -nan dɪ, e wluan 'kanɔn 'va. 'Wɪ nɛn yaa 'vɪ tɛ e ya tian Galile bɛ, -a -cin 'e -sɔɔnla 'ka 'ji. ⁷Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan: «Minnun Blamin -pɪ -nɔan 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn lɛ -e 'o -tɛ. Waa -pɛinman yiba "plan da, -a yi yaagazan da bɛ -e 'e 'wluan -kanɔn 'va.» ⁸Tɔɔn ɛn 'wɪ nɛn Zozi -a tin 'pa -wɛlɛ "bɛ, -a -cin sɔɔnla o ji.

⁹-A -nan nɛn o 'bɔla -yrɛ zɪɛ -a -ji. ɛn o -kʊ 'wɪ zɪɛ -a vɪlɛ Zozi -srunɔn 'fuda -tu 'lee min -miɛnʊn lɛ. ¹⁰Lumɔnnun nɛn o -kʊ -yrɛ da bɛ, o 'tɔ nɛn 'gʊ: Madala lɪ Mari a, ɛn Zanɛn a, ɛn Zaji "bʊ Mari a, 'lee lumɔn -miɛnʊn. -Wɛɛ 'wɪ nɛn e drɛ bɛ, -a 'sinan 'pa Zozi 'le 'pasianɔn lɛ. ¹¹'Wɪ zɪɛ Zozi -srunɔn 'a 'sia -sɛɛ "wʊ wɪ -a, ɛn wa'a yi -tɛlɛ "da "dɪ. ¹²'Pian Pɛri wluan, ɛn e -kʊ flɑn -a Zozi -yrɛ da. Zɪ e 'bɔla 'nan nʊn bɛ, ɛn e 'kunnan,

"yee yie 'to be, te e so nen waa 'pa Zozi man be, -a ye 'e -srandi "tra. -A -nan nen e 'li 'e da 'yee vnan, te -a 'plo a 'e 'fodi 'wi nen yaa -nan 'yi be -a.

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon "fli le
(Mk 16.12-13)

¹³Yi 'bo 'lein zue -a da nen Zozi -srunon "fli -kudi 'sia 'fla nen waa laabo Emauzi be -a da. 'Fla zue e ya Zeruzalem man kilo -fu da. ¹⁴O ya -see "wunan 'wi ppeon nen e dre be -a da. ¹⁵"WEE -kon 'wi tin 'banan 'wunun zue -a da be, en Zozi 'bo o man, en o -kudi 'sia waa. ¹⁶Waa 'yi, 'pian wa'a -konnenn 'yule da.

¹⁷En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Me "wi nen kaa ve, te ka -ko 'ta wudi -a 'gu?»

O ta dre 'trödro, en o -to. ¹⁸Min "fli zue -a -tu a "va "be waa laabo Kleopa. E 'nan Zozi le 'nan: «'I 'towlu yie ci Zeruzalem, te 'wi nen e dre 'nan be, yi'a tian 'i "manle "fo "di!»

¹⁹En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Me "wi 'be dre Zeruzalem?»

-A -nan nen o 'nan -yre 'nan: «Nazarëti min Zozi 'le 'wi nen. Bali 'lewei vnan -dan nen. 'Wunun nen yaa 'vi, 'lee 'wunun nen yaa dre be, -wee -ci -koonman 'nan Bali 'be 'pa 'sia, en minnun -a -to 'nan 'wi 'kpa nen. ²⁰'Pian -cee Bali -pannon 'tanon 'lee -kaa tanon -a -non minnun le 'nan 'o -te. En waa -te yiba "plan da. ²¹-A -cin a "nen 'ku 'ji 'nan, -yee "ta -daa Izrael 'non 'sile 'wi 'ji. 'Pian 'wi zue e 'bo "man -a -nan yi yaaga nen 'gu. ²²En "nyian be ceegu bodrun 'gwe, lumonnun nen ku ci waa be, o -ku -yre da. En o -ta 'lebo "fo wi -dan vile 'kue. ²³O 'nan, wa'a Zozi pa yule -yre -ji di, en Bali -le 'pasianon 'bola 'ji o va. Bali -le 'pasianon zue o 'nan Zozi yie a "man. ²⁴Min -mienun nen ku ci waa be, "o -kuv "nyian -yre da. Waa 'yi "le zi lumonnun -a 'vi be -yee 'wi 'zw. En o 'bo "nyian wa'a Zozi yule di.»

²⁵En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Cee 'wi ci mandu a 'pleble. -Me "le "wean nen 'wunun nen Bali 'lewei vnan -a 'vi be, e ya 'ka 'lo 'pleble -e 'ka yi -tera "da? ²⁶Koo Bali 'lewei vnan -a cren -te 'wein 'nan, 'wunun zue -wee boa min 'sizan 'wi 'ji Crizi man, 'vaa -e 'e mingonnen -blidi 'sia.» ²⁷-A -nan nen Zozi 'wi ppeon nen 'e 'cren -tedi 'e 'bo man be, -a -ci 'vi -wle. Yaa 'sia 'wunun nen 'o 'cren -tedi Moizi -le 'fluba 'ji be -a da, en yaa 'le 'sran 'wi ppeon nen Bali 'lewei vnan -a 'vi be -a da.

²⁸Zi o 'bola 'fla nen o "ta -ko "da "be -a "sron "kogo be, en Zozi -a dre "le 'e "ta -ko -koobli. ²⁹'Pian min "fli zue o koola "man -a tru 'badu -a 'nan: «'I 'fu 'ku va 'gu, koo funninmlan 'pla, en -pei cren tandi man.» Zozi wlala o va, en e -fu o va.

³⁰Zi o -nyran 'nan -e 'o fe -bli be, en Zozi 'kpoun 'si, e Bali muo "fo, yaa "nen jeen, en yaa -non -wle. ³¹-A -nan nen o yie da 'si, en o Zozi -konnenn 'yi. 'Nun toun en e 'san o 'le. ³²En waa vidi 'sia 'o cin le 'nan: «Fe -le "wean nen -a wei 'ku 'sianan paan -sia, te e ya Bali wei nen 'e 'cren -tedi be, -a -ci vnan 'kue be, kua -ci 'man "men.»

³³-A -nan nen min "fli zue, o 'li 'o da "nyian Zeruzalem. O 'bo Zozi -srunon 'fuda -to 'lee min -mienun man 'o cin yidi. ³⁴En minnun nen 'o cin yidi be, waa vidi 'sia min "fli zue -wle 'nan: «Minsan wluan 'kanon 'va, 'wi 'kpa nen. 'E 'fli koon Simon le.» ³⁵En min "fli zue, 'wi nen e dre "nyian -wee "le -sia be waa 'vi. En zi waa -konnenn 'yi 'kpoun "nen 'jennan be, waa 'vi.

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon le
(Mk 16.14-18; Zan 20.19-23)

³⁶O -fu 'wi zue -a vnan, en Zozi 'bola 'ji o yei, en e o 'to 'bu. Yaa 'vi -wle 'nan: «Bali 'e 'fodi -trou -non 'cee!»

³⁷-A -nan nen "klan -sen o ji, en nyen o ceen. 'O 'ci nron 'nan min lei nen. ³⁸En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Me "le "wean nen 'klan 'ka -tea? En -me "le "wean nen 'wi zue -a -cin -toa 'ka 'ci? ³⁹Kaan -pelanun 'lee 'an 'ceinnun -nanjen! 'An 'bo nen. 'Ka kle 'an man -e 'ka -to 'nan maan nen. 'An nen a 'an man, en 'an 'wle a "ji. Kaa -toa 'nan, min lei -le ve 'ka zi di.»

⁴⁰E ya 'wi zue -a vnan en 'e 'penun 'bola 'ji -wle, en 'e 'ceinnun 'bola 'ji -wle. ⁴¹'Wu 'o 'kan "fo, en o ci "nranman 'kpa, 'pian wa'a tian yi teala "da 'nan 'wi 'kpa nen di. -Yee "wean Zozi -a laabu -wlo 'nan: «Blife -tu a 'ka 'lo 'gu?» ⁴²En o ponnenn srendi ponenn 'tu -non -yre. ⁴³Yaa 'si, en yaa bli o yie man.

⁴⁴"Be -sru en e 'nan -wle 'nan: «'Wu nen maan 'vi 'e 'cren be -a -cin 'e 'to 'ka 'ji! Koo maan 'vi 'cee 'nan, 'wi ppeon nen 'e 'cren -tedi 'men 'wi 'a Moizi -le -pei 'fluba 'ji be, 'lee Bali 'lewei vnan 'le 'fluba 'ji be, 'lee "dre 'fluba 'ji be, 'o boa 'an man.»

⁴⁵Zozi 'padu 'sia o va, 'nan -e Bali wei nen 'e 'cren -tedi be 'o -ci man. ⁴⁶Yaa 'vi -wle 'nan: «E ya 'e 'cren -tedi 'nan, min 'sizan 'wi 'ji Crizi 'e yra ye, -e 'e 'ka. 'Pian -a

yi yaagazan da be, -e 'e 'wluan -kanon 'va.
⁴⁷En e ya 'e 'cɛn -tɛdɪ 'nyian 'nan, minnun
 Bali -le 'wɪ ve -a 'tɔ da minnun le 'lɛglɔn
 pɛɛnɔn 'ji. Waa ve minnun le 'nan, 'o 'si 'wɪ
 'wɪlɪdɪ 'dɛdɪ man, -e 'o 'fli -nɔn Bali le, -e
 Bali 'e -wee 'wɪ 'wɪlɪdɪ 'fui. Waa vidɪ 'siala
 Zeruzalem, -e 'e bɔ 'lɛglɔn 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji
 'nɔn man. ⁴⁸'Ka 'kɔn 'wunun zɛ -a -nan
 yunɔn 'a! ⁴⁹Fɛ nɛn 'an 'tɪ -a 'vɪ 'nan 'e -nɔn
 'cɛɛ bɛ, 'an 'bɔ, mɛɛn 'paa -sia 'cɛɛ. 'Pian
 'ka 'fɔ Zeruzalem 'fla 'bɔ da -trilii, -e Bali -
 le 'pleble zɛ 'e 'ta 'ka da!»

Zozi 'li 'e da Bali va

(Mk 16.19-20)

⁵⁰"Be -sru en Zozi 'kv 'e -srɔnɔn 'a 'fla nɛn
 waa laabo Betani be -a 'srɔn. 'E 'pɛ wluan
 lou, en e -fɛa vidɪ 'sia o man. ⁵¹E -fɔ -fɛa
 vɪnan, en e 'si o 'srɔn, te e -ko laji. ⁵²-A -nan
 nɛn -a -srɔnɔn 'o "po sɔɔn, en waa 'bɔ. "Be -
 sru en o 'li 'o da Zeruzalem te o ci "nranman
 'kpa tɪglɪ. ⁵³Tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn e "cɛan be
 te o ya Bali -pan 'kuin. O Bali 'tɔ bɔ "drenun
 -fɔa, te waa tru "baa.

Zozi Crizi -le 'wɪ nɔnnɔn nɛn
Zan
-a Crɛn-tɛ

Wei nɛn e 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ, Zozi Crizi nɛn

1 Fɛ pɛnɔn dɛdɪ pou sianan "bɛ, tɛ min nɛn waa laabo wei bɛ e ya. Wei 'bɔ a Bali va, ɛn e ya Bali -a. 2 -A pou sianan "bɛ tɛ e ya Bali va.

3 Bali ciɬa "va ɛn e fɛ pɛnɔn drɛ. Fɛ -tu 'ka 'e dɛdɪ, tɛ -yɛɛ "cɛɛ drɛ dɪ. 4 -A va nɛn 'belidɪ 'si. 'Belidɪ zɪɛ, 'tɛ 'san nɛn e 'trɛdanɔn 'man dra 'wein bɛ -nyrɛn. 5 'Tɛ zɪɛ -a -san -sɛn klun va, ɛn klun 'ka -tɔlɛ -a 'lɛ dɪ.

6 Bali min -tu 'pa 'sia, -a 'tɔ nɛn Zan. 7 E -ta 'nan -e 'e 'tɛ 'san -le 'wɪ vɪ minnɪn lɛ, 'dɪ -e minnɪn 'o man, -e 'o yi -tɛra "da. 8 Zan 'bɔ "cɛɛ 'tɛ 'san zɪɛ -a -nɔan "dɪ, 'pian e -ta 'nan -e 'e 'tɛ 'san -le 'wɪ vɪ minnɪn lɛ.

9 Min nɛn waa laabo wei bɛ, -yɛɛ cɪ 'tɛ 'san tɪglɪ 'a, ɛn -yɛɛ 'ta 'trɛdanɔn pɛnɔn 'man drɛlɛ 'wein. 10 Bali ciɬa "va ɛn e fɛ pɛnɔn drɛ. 'Pian zɪ e -ta 'trɛda bɛ, minnɪn 'ka -a 'sileɛ min -a dɪ. 11 E -ta 'yɛɛ 'trɛda, ɛn -yɛɛ minnɪn 'ka -a 'kunlɛ 'o 'pɛ "fli "a dɪ. 12 'Pian min -mienun -a 'kun 'o 'pɛ "fli "a, ɛn o yi -tɛra "da. Minnɪn zɪɛ yaa -si -nɔn -wlɛ -e 'o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a. 13 Wa'a drɛlɛ Bali -le 'nɛnnun -a "lɛ zɪ min 'nɛn -yaa 'e 'pɔn -ji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ dɪ. ɛn min "cɛɛ o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a dɪ. 'Pian Bali 'bɔ 'bɛ o drɛ 'yɛɛ 'nɛnnun -a.

14 Wei zɪɛ, e drɛ blamin -a, ɛn e -ta -nyɛnlɛɛ 'ku 'va. Ku -yɛɛ -dan cɪ 'yɪ, -dan zɪɛ e ya -kaa "tɪ Bali -le 'nɛn 'tuwli "lɛ vɛ -a. E ya 'e fadɪ "yi "a, ɛn zɪ Bali cɪ bɛ, yaa kɔɔn 'kɔɛ 'e tɪglɪ da.

15 Yi -tu da nɛn Zan -yɛɛ 'wɪ vidɪ 'sia minnɪn lɛ. 'E wei wluan 'pleblɛ, ɛn yaa 'vɪ 'nan: «Min nɛn an -yɛɛ 'wɪ 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -nyrɛn "bɛ. Maan 'vɪ 'nan, e -fɔla "da 'an -sru e -taa. -A -dan "mlian 'an da, kɔɔ e ya 'li 'e 'cɛn.»

16 "Yi "nɛn -yrɔ "bɛ e -cɛɛ "nɔn. Yi -tudɪ pɛnɔn man tɛ e "yi zɪɛ -a -sɛan "da -cɛɛ. 17 Bali ciɬa Moizi -va, ɛn e -pɛi -tɔ -cɛɛ. 'Pian Zozi 'bɛ 'ta Bali -le "yi "a, ɛn zɪ Bali cɪ bɛ -yɛɛ kɔɔn -cɛɛ 'e tɪglɪ da. 18 Min -tu 'ka tian Bali yɪlɛ dɪ. 'Pian Bali -le 'nɛn -tuwli "nɛn e

ya Bali -a, ɛn e ya 'e 'cɛn -kaa "tɪ Bali "srɔn "bɛ, zɪ Bali 'bɔ cɪ bɛ -yɛɛ kɔɔn -cɛɛ.

Zan 'yɛɛ 'nyranman -ci 'vɪ minnɪn lɛ
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

19 Yi -tu da, Zuif 'nɔn 'tanɔn nɛn Zeruzalɛm bɛ, o Bali -pannɔn 'lɛɛ Levi kludanɔn -mienun 'pa 'sia Zan -va. Levi kludanɔn 'bɔ bɛ, -wɛɛ nyranman "paa Bali -pan 'kuin. O o 'pa 'sia 'nan 'o laabu Zan -lɔ 'nan: «-Tɪ nɛn 'yia?» 'Wɪ nɛn Zan -a 'vɪ minnɪn zɪɛ -wlɛ "bɛ -nyrɛn 'gu. 20 Ya'a 'a 'wɪ 'tu yɔɔlɛ o man dɪ, yaa 'vɪ -wlɛ -gbaa 'nan: «An 'ka Crizi nɛn Bali -a 'si "va -e 'e minnɪn 'si 'wɪ 'ji bɛ -a dɪ.»

21 Tɔɔn ɛn waa laabu -yrɔ 'nan: «'Lɔɔ -tɪ nɛn 'yia "mɛn, Bali 'lewei vɪzan -dan nɛn waa laabo Eli bɛ, -nyrɛn 'yia?»

ɛn Zan "e 'nan: «Eli "cɛɛ 'maan dɪ.»

ɛn waa laabu -yrɔ 'nyian 'nan: «Bali 'lewei vɪzan nɛn o -yɛɛ 'wɪ 'vɪ bɛ, -nyrɛn 'yia?»

ɛn e 'nan: «-Cɛjɛ.»

22 ɛn waa laabu -yrɔ 'nan: «'Lɔɔ, -tɪ nɛn 'yia -kpɔ? 'I vɪ 'kɔɛ, 'dɪ -e 'ku -kɔla 'ku 'wɪ 'tu yɪ, -e 'ku vɪ minnɪn nɛn o 'ku 'pa 'sia bɛ -wlɛ. -Mɛ "wɪ nɛn i -kɔlaman -e 'i vɪ 'i 'fli man?»

23 Tɔɔn ɛn Zan "e 'nan -wlɛ 'nan: «Mɛɛn cɪ min nɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ 'li bɛ -a. Yaa 'vɪ 'nan:

«Min -tu wei 'bɛ "we "bui "da, -a san -a ve nan:

'Ka Minsan -le -si ta drɛ!» »

24 Minnɪn nɛn o o 'pa 'sia Zan -va bɛ Farizen 'nɔn a o va. 25 ɛn waa laabu -yrɔ nan: «Crizi "cɛɛ 'yia dɪ, ɛn Eli "cɛɛ yia dɪ, ɛn Bali 'lewei vɪzan nɛn o -yɛɛ 'wɪ 'vɪ bɛ -njɛɛ 'yia dɪ. -Mɛ "lɛ "wean nɛn i min -batize dra "mɛn?»

26 Zan "e 'nan -wlɛ 'nan: «'An 'bɔ, "an "min -batize dra 'yi 'a, 'pian 'ka yɛi "bɛ, min -tu a -nan, ka'a tɔa dɪ. 27 E -fɔla "da. An 'ka -yɛɛ -manwua "tun "da baa "fluzan -a dɪ.»

28 'Wɪ pɛnɔn zɪɛ e drɛ 'fla nɛn waa laabo Betani bɛ -a da. 'Fla zɪɛ e ya 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ -a -sru, fɛ zɪɛ -a -nan nɛn Zan minnɪn -batize drɛ.

29 -A ta tu cɛɛn, zɪ Zan -a 'yɪ 'nan Zozi a -tanɛn 'e 'va zia bɛ, ɛn e 'nan: «'Ka 'yio, Bali -le 'bla 'a. -A 'bɔ nɛn Bali -a -nɔn 'nan -e 'e 'trɛdanɔn 'le 'wɪ 'wɪdɪ pɛnɔn "nɛn wɪ yɪ, -e -wee 'wɪ 'wɪdɪ 'e 'fui. 30 Min nɛn, an -yɛɛ 'wɪ 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, -nyrɛn "bɛ. Maan 'vɪ 'nan e -fɔla "da e -taa, -a -dan "mlian 'an da, kɔɔ

e ya -nan 'li 'e 'cen. ³¹Tu nen an 'wɪ zɪe -a ve be te ma'an min 'bɔ 'tɔa dɪ, 'pian an minnun -batize dredɪ 'sia 'nan -e Izrael 'nɔn 'o min zɪe -a -tɔ.»

³²'Wɪ nen Zan -a -nan 'yɪ, en yaa 'vɪ minnun lɛ be, -nyrɛn 'gʊ: «An Bali lei 'saun 'yɪ 'sinan laji, e sɔɔn "da "le -pɫabɫo -zʊ, en e -fʊ "va. ³³Tu nen an 'wɪ zɪe -a ve be te ma'an min 'bɔ 'tɔa dɪ, 'pian Bali nen e 'nan 'an 'ta min -batize dre 'yɪ 'a be, -yɛɛ 'vɪ 'men 'nan: «Min nen 'i Bali lei ye -e 'e -sɔɔn "da -e 'e 'fʊ "va "be, -yɛɛ Bali lei 'saun -nɔan "min lɛ.» ³⁴Maan -nan 'yɪ, en maan 'vɪ 'wein 'nan, min 'labɛ Bali -pɪ nen.»

Zozi -srunɔn tɛdɛ

³⁵-A ta tʊ cɛɛn, tɛ Zan 'lee 'e -srunɔn "fli 'bɛ cɪ fɛ zɪe -a -nan, ³⁶en zɪ e Zozi 'yɪ tɛ e ya ciunan bɛ, en e 'nan: «"Ka 'yɪɔ Bali -le 'bla bɛ, -nyrɛn "bɛ.»

³⁷-A -srunɔn "fli "bɛ, o 'wɪ zɪe -a 'man, tɔɔn en o sɔɔnla Zozi -sru. ³⁸Zozi 'e 'man lila, zɪ yaa 'yɪ 'nan Zan -srunɔn bɛ o sɔɔnla 'e -sru "bɛ, en yaa laabu -wɫɔ 'nan: «-Mɛ "nen kaa -wɛɛman?»

O 'nan -yrɛ 'nan: «Rabi, 'yie "kɔnnɛn "a nyin zia?» Rabi -ci nen 'nan Bali -le 'wɪ "paazan.

³⁹En Zozi "e -wɫɛ 'nan: «"Ka 'ta -e 'ka -nan yɪ!»

O sɔɔnla -a -sru, en waa -nyrannan 'yɪ. Yi zɪe -a da be, o -fʊ -a "srɔn. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪe e dre tɛ yide "ta -pɫiman "tra.

⁴⁰Min "fli "nen o Zan wei 'man en o sɔɔnla Zozi -sru "bɛ, Simɔn Pieri "bʊ Andre nen -a -tʊ -a. ⁴¹Andre zɪe, min tɛdɛ nen e -kʊ "va "bɛ, -a 'bɔ "bʊ Simɔn nen. En e -yrɛ 'nan: «Ku min nen e cɪ Crizi -a bɛ -a 'yɪ.» Crizi -ci nen 'nan min nen Bali -a 'si "va. ⁴²En e -kʊ Simɔn -a Zozi lɛ.

Zozi -a -nanjɛɛn tɛin en e 'nan -yrɛ 'nan: «Zan -pɪ Simɔn nen 'yia, o -taa 'i laabʊɫɛ Kɛva.» Kɛva 'bɔ nen waa ve "nyian Pieri.

Zozi Filipu 'lee Natanael laabu 'nan 'o -sɔɔnla 'e -sru

⁴³'Bɛ 'ta tʊ cɛɛn, en Zozi a "vale 'e 'ko Galile 'lɛglɔn 'ji, -a -nan nen e 'bɔ Filipu man en e 'nan -yrɛ 'nan: «"I -sɔɔnla 'an -sru.»

⁴⁴Filipu zɪe, Bezaida nen Andre 'lee Pieri fla -a bɛ, -a -nan min nen. ⁴⁵Filipu 'bɔ min -tʊ nen waa laabo Natanael bɛ -a man, en e 'nan -yrɛ 'nan: «Min nen -yɛɛ 'wɪ cɪ 'e 'crɛn -tɛdɪ Moizi -le -peɪ 'fluba 'lee Bali 'lewei vɪnɔn 'le 'fluba 'ji bɛ, kʊa 'yɪ. Nazaretɪ min Zozi nen Zozeɫɔ -pɪ -a be, -nyrɛn.»

⁴⁶En Natanael -a laabu -yrɔ 'nan: «Fɛ 'kpa -kɔlaman -e 'e bɔla 'fla nen waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da?»

-A -nan nen Filipu "e -yrɛ 'nan: «"I 'ta -e 'i yɪ 'i 'bɔ 'a.»

⁴⁷Zɪ Zozi Natanael 'yɪ 'tanɔn 'e 'va be, en yaa 'vɪ 'nan: «Cɛɛ Izrael min tɫɫɪ nen 'e 'wɪ tɫɫɪ ve be, -nyrɛn "bɛ.»

⁴⁸En Natanael -a laabu -yrɔ 'nan: «Nyin zia nen yian -tɔa?»

Zozi "e -yrɛ 'nan: «Tɛ i ya 'i -nyrandɪ Fijie yiba 'wɫʊ -e Filipu 'e 'i laabu bɛ, tɛ mɛin 'yɪ 'va.»

⁴⁹-A -nan nen Natanael "e 'nan -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, Bali -pɪ nen 'yia, yie cɪ Izrael 'nɔn 'le mingɔnnɛn -a.»

⁵⁰Zozi -a laabu -yrɔ 'nan: «Maan 'vɪ 'yie 'nan mɛin 'yɪ Fijie yiba 'wɫʊ 'le "wɛan nen i yɪ -tɛra 'an da? I -taa 'wɪ -dandan -nan yɫɛ e -ciala 'wɪ 'labɛ 'bɛ da.»

⁵¹En Zozi -a 'vɪ "nyian 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɫɫɪ 'a 'nan, ka -taa labɫɪ yɫɛ 'e 'lɛ 'sʊdɪ -e 'ka Bali -le 'pasianɔn yɪ, tɛ o -ko laji, en tɛ o "sia laji -e 'o -sɔɔn 'an Blamin -pɪ da.»

2

Zozi -yɛɛ 'pɫɛɫɛ 'ci kɔɔn minnun lɛ 'e tɛdɛ

¹Yi yaaga "bɛ -sru, en lɪ 'pa "fɛdɪ dredɪ 'bɔ 'fla nen waa laabo Kanan bɛ -a da, Galile 'lɛglɔn 'ji. Zozi "bʊ "a "fɛdɪ zɪe -a da, ²en o Zozi 'lee 'e -srunɔn laabu "nyian "fɛdɪ 'bɔ da.

³Zɪ -wɛn -nyan bɛ, en Zozi "bʊ "e 'nan Zozi lɛ 'nan: «-Wɛn -nyan -wɫɔ.»

⁴Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Manmi, -mɛ "le "wɛan nen i -tɔa 'wɪ zɪe 'bɛ 'ji, 'men tʊ 'ka tian bɔɫɛ dɪ.»

⁵-A -nan nen Zozi "bʊ "e 'nan minnun nen o cɪ fɛnɪn -pɫinan bɛ -wɫɛ 'nan: «"Wɪ pɛɛnɔn nen yaa 've 'cɛɛ bɛ, 'ka dreɫa "da.»

⁶'Yɪ 'tɔbɔ nen 'e dredɪ -kɔɫɛ -a bɛ, -a 'shɛɛdʊ a fɛ 'bɔ zɪe -a -nan. 'Yɪ 'tɔbɔ zɪe -a -ji nen Zuif 'nɔn 'o 'cɛin 'lee 'o 'pɛ -man "foe yɪ "sia -e 'o 'fli dre 'saun Bali 'lɛ. -A -tʊ -kɔlaman e 'yɪ "siala "tugu -yaa tʊ.

⁷En Zozi "e 'nan minnun nen o cɪ fɛnɪn -pɫinan bɛ -wɫɛ 'nan: «"Ka 'pɔnɪn 'labɛ o fa 'yɪ 'al! O -ponun zɪe -a 'fa, e -sran "man.

⁸-A -nan nen Zozi "e 'nan -wɫɛ 'nan: «"Ka 'yɪ 'gʊɛ -a 'kɔlu "tiɛnnɔn -e 'ka 'kʊ -a min nen 'e yie -tɔa "fɛdɪ 'gʊɛ -a da bɛ -yrɛ!»

En waa kɔlu o -kʊ -a -yrɛ. ⁹Min nen 'e yie -tɔa "fɛdɪ 'bɔ da bɛ, e 'yɪ zɪe -a -nanjɛɛn 'e

'le te e lila 'wen -a. Fenan nen -wen zie e 'si be ya'a tōa di. 'Pian fe -plinon nen o 'yi 'bō 'tō be, 'o -tōa. E li 'pazan laabu en e 'nan -yre 'nan: ¹⁰«Minnun pænon 'gve, -wen nen e ci 'kpa be, -a 'bō nen waa -noan "min le 'e 'flin. "Be -sru te -wen ci min yie da be, -e -wen nen e 'ka 'kpa di, 'wæ 'nōn min le. 'Yie ve be, -wen nen e ci 'kpa be, yia ta -tō -trilii tv 'gve -a.»

¹¹'Lēbo "fō wī tēde nen Zozi -a drē be, -nyren zie. Yaa drē Kanan, Galile 'leglōn 'ji. E 'yee -dan ci kōon en -a -srunon yi -tera Zozi 'bō da.

¹²"Be -sru, en e sōon 'ji 'fla nen waa laabo Kapanamo be -a da, 'o 'vale 'e "bū 'lee 'e "būnun 'lee 'e -srunon 'a. O -fū 'fla zie -a da tv "wennen 'a.

Zozi fēnun -tannōn 'pin Bali -pan 'kuin (Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)

¹³Zuif 'nōn 'le 'si nōanba -ji "fedi drēdi 'bō 'kogo, en Zozi 'kū Zeruzalem. ¹⁴Zi e 'bōla 'nan nun be, en e wla Bali -pan 'kuin. E minnūn 'yi te o ya trinun 'lee 'blanun 'lee -plablonun -tannan. En e minnūn 'yi "nyian te o ya "lala ta -fōnan. ¹⁵Zi e 'wī zie -a -nan 'yi be, e baa drē sōnba "a, en e 'blanun 'lee trinun 'lee minnūn pænon 'pin Bali -pan 'kuin. E "lala ta -fōnōn 'le "lala fuila "man e -wee 'tablonun -sran ji. ¹⁶En e 'nan -plablo -tannōn le 'nan: «'Ka fēnun 'gve -a bōla fe 'gve -a -nan. Te 'ka 'an "tū "le 'kōn drē 'fle 'tan 'kōn 'a dū!»

¹⁷En -a -cin -tōra -a -srunon 'ji 'nan 'e ya 'e 'cēn -tēdi Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «'Yie 'kōn yīdi "yi "a 'an 'ji -dan e -ciala "da.»

¹⁸Zi Zozi 'wī zie -a drē be, en Zuif 'nōn 'tanōn -a laabu -yrō 'nan: «'Lēbo "fō 'wī "kō "nen yia dra -e 'e -kōon 'nan Bali 'be 'si -nōn 'yie 'nan 'i 'wī zie -a drē?»

¹⁹En Zozi -a -sru "fō -wle 'nan: «Bali -pan 'kōn 'gve, 'ka -wi! E ya yi yaaga -e 'an wluan lou 'e "pa 'ji.»

²⁰En o 'nan -yre 'nan: «Bali -pan 'kōn 'labe, le -fuba sinjen 'wle 'shædu wlu nen minnūn -a -tō, en yie 'nan, yi yaaga 'wlu -e 'i pee -tō?»

²¹'Pian -te Zozi a 'wī zie -a vīnan be, -a 'bō po nen Bali -le 'kōn 'a be -nyren yaa ve. ²²Zi 'e wluan -kanōn 'va be, -a -ci -tō -a -srunon 'ji 'nan e 'wī zie -a 'vī 'e 'cēn. En o yi -tera Bali wei nen 'e 'cēn -tēdi be -a da, 'lee 'wī nen Zozi -a 'vī -wle "be -a da.

²³Tv nen te Zozi a Zeruzalem Zuif 'nōn 'le 'si nōanba -ji "fedi da be, zi minnūn 'lēbo "fō wunūn nen yaa drē be -a -nan 'yi -yrō "be, en min "kaga 'yi -tera Zozi 'bō da. ²⁴'Pian Zozi 'ka yi -tēlea o da di, kōō e o pænon -tōa "fo. ²⁵En Zozi 'ka -a wēman 'nan, min 'e min -tv man wī vī 'yre di. 'Wī nen min ji be, Zozi -a -tōa 'e 'bō 'a.

3

Nikodem -kū 'wī laabūle Zozi 'lo

¹Zuif 'nōn 'tazan -tv nen waa laabo Nikodem be, e ya Farizen 'nōn 'va. ²E -ta Zozi 'va 'pei -man, en e 'nan -yre 'nan: «'An 'san, kua -tōa 'nan i ya min nen Bali -a 'pa 'sia -e 'e 'wī "paa minnūn ji be -a. Kōō 'lēbo "fō wunūn nen yia dra 'gve min nen Bali a 'e 'padū "va "be, -a san 'be -kōlaman -a drēdi -a.»

³En Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «Maan ve 'yie 'wī tūgl 'a 'nan, min 'ka 'kōlaman -e 'e Bali -le mingōnnen trē yi, te wa'a -yale 'e 'trē di.»

⁴-A -nan nen yaa laabu Zozi 'lo 'nan: «Min nen e drē ceje 'gve, waa dra 'kō -e 'o -ya? E -wlan "nyian 'e "bū 'pōn -ji -e 'o -ya 'e 'pee?»

⁵En Zozi 'e -yre 'nan: «Maan ve 'yie "nyian 'wī tūgl 'a 'nan, min 'ka 'kōlaman -e 'e 'kū Bali -le mingōnnen trē da, te wa'a -yale 'yi 'lee Bali lei -a di. ⁶Fē nen min -a -ya be, e ya min -a. 'Pian fe nen Bali lei -a -ya be, e ya -yee ve -a. ⁷-Te 'an 'bō maan 'vī 'yie 'nan e ya "le 'wei 'ya "nyian 'e 'trē be, te -a 'wī 'e 'i 'kan di. ⁸Waa -kōonman fulō man. Fenan nen fulō ci "vale 'e 'kō be, -a -nan nen e "fēnman e -kō. Waa -cin maan, 'pian -a -nan nen e "sia be wa'a tōa di, en -a -nan nen e -kō be wa'a tōa di. -A -tūwli "nen "nyian min nen Bali lei -a -ya 'e 'trē be -yee ve -a.»

⁹Nikodem -a laabu -yrō 'nan: «'Wī zie e dra 'kō -e 'be drē?»

¹⁰En Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «'I 'bō nen i 'wī "paaman Izrael 'nōn 'ji be, yi'a 'wunūn zie -a tōa dūv? ¹¹Maan ve 'yie 'wī tūgl 'a 'nan, 'wī nen kua -tōa "be -nyren kua ve, en 'wī nen kua -nan 'yi be, -nyren kua ve, en 'kūe 'wī zie ya'a 'kō 'ka 'wulo -ji di. ¹²An 'trē 'gve -a da wī 'vī 'cēe, ka'a yi -tēlea 'be da di, 'lō -te an laji lou 'wī 'vī 'cēe be, e dra 'kō -e 'ka yi -tera 'be da? ¹³Min -tv 'ka tian 'kūle laji di, -te ya'a 'silēa Blamin -pī nen e 'si laji be -a dūe. ¹⁴"Le zi Moizi a "bui "da 'li en e -bulale drē -mlen -a en yaa 'pa yiba "man en yaa wluan lou "be, -a -tūwli "nen "nyian waan

'bō blamin -pɪ wuanla lou. ¹⁵'Du -e min nen e yi -tera Blamin -pɪ 'bō da bē, 'belidi nen ya'a 'nyaan diē 'e drē -a san -le vē -a.

¹⁶-Yēē cɪ 'nan Bali 'trēdanōn pēēnōn 'yɪ 'yi "buv 'le "wean, 'e 'pɪ -towlɪ "nōn -wee 'wɪ 'ji, 'nan -e min nen e yi -tera -a -pɪ zɪē -a da bē, -a san -nan 'e vile 'e 'nyan di, 'pian -e 'belidi nen ya'a 'nyaan diē, 'e drē -a san -le vē -a. ¹⁷Bali 'ka 'e 'pɪ 'palē -sia 'trēda 'nan -e 'e tin -tē min da di, yaa 'pa 'sia 'nan -e 'e min 'si 'wɪ 'ji. ¹⁸Min nen e yi -tēala -a -pɪ zɪē -a da bē, wa'a -yēē tin 'baa di, 'pian min nen ya'a yi 'tēala "da "diē -a san -le 'wɪ a 'e tin 'badi 'va, kōō ya'a yi -tēala Bali -pɪ -towlɪ "da di -le 'wean. ¹⁹'Wɪ nen -yēē "wean, Bali 'trēdanōn 'le tin "baa bē, -nyrēn 'gʊ, 'tē 'san -ta 'trēda, en minnun 'ka -a yɪlē "yi "di, o klun 'yɪ 'yi e mlin 'tē 'san da, o drēnan wɪ a -wɪlidi "le "wean. ²⁰-Yēē cɪ 'nan min nen e 'wɪ 'wɪlidi "dra bē, ya'a 'tē 'san yē "yi "di. En -a san 'ka 'taa 'tē 'san da di, 'tōgō -yēē 'wɪ 'wɪlidi "ta 'e bōla. ²¹'Pian min nen e 'ta 'wɪla 'wɪ tɪglɪ da bē, e -taa 'tē 'san da, 'dū -e 'tē 'san 'e drē wɪ -ci -kōōn 'nan e 'ta 'wɪla Bali wei da.»

Zan Zozi 'le 'wɪ 'vɪ

²²'Bē -sru en Zozi 'lee 'e -srunōn 'kʊ Zude 'lēglōn 'ji. O -fʊ fē zɪē -a -nan tʊ "wennēn 'a, en e minnun -batize drēdi 'sia. ²³Tʊ 'bō 'lein zɪē -a wɪlū bē, tē Zan "e minnun -batize dra "nyian 'fla nen waa laabo Enōn bē -a da, kōō 'yi banun a -nan 'kaga. 'Fla zɪē, e ya 'fla nen waa laabo Salim bē -a "srōn. Minnun -ko -nan nun tē Zan o -batize dra, ²⁴Tʊ zɪē -a man bē, tē wa'a tian -a -fōlē -pʊ 'kuin di.

²⁵Yi -tʊ da, en -sa -tʊ -fōla Zan -srunōn 'lee Zuif min -tʊ yēi. -Sa zɪē e ya min drēdi 'saun Bali 'le da. ²⁶O -kʊ Zan -va, en waa laabu -yrō 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, min nen "nen ka cɪ 'ka 'vale -a Zudan 'yi -sru, tē i -yēē 'wɪ vē minnun lē bē, e ya minnun -batize drēnan en minnun pēēnōn a -kōnan "va 'zia.»

²⁷-A -nan Zan "e 'nan -wɪlē 'nan: «Min 'ka 'kōlaman -e 'e fē -tʊ yɪ tē Bali "cēē -nōn -yrē "di. ²⁸Maan 'vɪ 'ka yīē man 'nan, min nen e min 'sia 'wɪ 'ji bē, -a 'bō "cēē 'maan di, 'pian an ya min nen Bali -a -trōa -a 'lē bē -a. 'Ka 'bō ka ya 'mēn 'wɪ 'nan yunōn 'a. ²⁹Lumōn nen e -kōnnēn 'pa bē, e ya -tɪ -lē vē -a? Min nen yaa 'pa bē, -yēē vē nen. Lɪ 'pazan 'bō bēē -lē vē "cēē di, -a bēē bē, "bē "ya wo min nen e -tōa -a "srōn, tē -a "trōēn "a 'e 'tōdi -a wei lē bē -a. En -a wei mandɪ -a cɪ "nranman. Zi 'an 'ci cɪ zɪē. 'Bē nen 'gʊē, 'an 'ci "nranman

e -ciala "da "mēn "fo. ³⁰E ya "le -a 'bō 'tō tēn 'e drē -dan -e 'an 'tō "e "ta wɪ "tra.

³¹Min nen e "sia laji lou "bē, e ya fē pēēnōn da, 'pian min nen e 'si 'trēda bē, e ya 'trēda min -a, en 'trēda wɪ nen yaa vē. Min nen e "sia laji bē, e ya fē pēēnōn da. ³²En 'wɪ nen yaa -nan 'yɪ, 'lee 'wɪ nen yaa 'man bē -nyrēn yaa vē, 'pian min -tʊ 'ka yi -tēala 'wɪ zɪē -a da di. ³³Min nen e yi -tera 'wɪ nen yaa 'vɪ bē -a da bē, tē 'bē 'san "e 'nan 'wɪ 'kpa, Bali 'wɪ tɪglɪ vē. ³⁴-Yēē cɪ 'nan min nen Bali -a 'pa 'sia bē, Bali 'bō wei nen yaa vē, kōō Bali 'ka 'yēē lei 'saun 'nōndi "nen 'palēa di. ³⁵-Kaa "tɪ Bali 'e 'pɪ yē "yi, en e fē pēēnōn 'pēba 'wɪ -yrō. ³⁶Min nen e yi -tera -a -pɪ zɪē -a da bē, 'belidi nen ya'a 'nyaan diē, e ya -a san -le vē -a. 'Pian min nen ya'a -pɪ 'silela min -a diē, -a san 'ka 'belidi yē di, tē 'bli a 'e 'fōdi Bali -ji -a san man.»

4

Zozi 'lee Samari lumōn -tʊ 'o cin 'yɪ

¹Zozi -a -tō 'nan, Farizen 'nōn -a 'man 'nan minnun nen 'e -sru tē 'e o -batize dra bē, o ya "kaga, en o "mlian Zan -srunōn da. ²Zozi 'bō "cēē min -batize dra 'e 'bō 'a di, 'pian -a -srunōn nen. ³Zɪ Zozi 'wɪ zɪē -a -kōnnēn 'yɪ bē, -a -nan nen e 'si Zude 'lēglōn 'ji, en e Galilē si 'sia. ⁴-Si zɪē e -ciala Samari 'lēglōn 'ji.

⁵Zozi 'bōla Samari 'fla 'tʊ da. 'Fla zɪē waa laabo Sisha e ya fei nen Zago -a -nōn 'li 'e 'pɪ Zozeɸ lē bē -a "srōn. ⁶Fē zɪē -a -nan nen Zago 'le 'yɪ -klu cɪ. Zi Zozi "kōē "nyian 'ta wɪdɪ -a bē, en e -nyran 'yɪ -klu zɪē -a "srōn tē yidē 'bō min -win -ji 'seze.

⁷-A -nan nen Samari lumōn -tʊ -ta 'yɪ 'tōlē, en Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «I 'yɪ 'nōn 'mēn -e 'an mlin.» ⁸Tʊ zɪē -a wɪlū, tē -a -srunōn 'kʊ -blufenun 'lōlē 'fla.

⁹En Samari lɪ zɪē e 'nan Zozi lē 'nan: «-Mē "le "wean nen 'i 'bō nen Zuif min -a bē, i 'yɪ laabo 'an 'lō -e 'i mlin, tē Samari lɪ nen 'maan?» Zuif 'nōn 'lee Samari 'nōn bē tē o yēi 'ka -a ble "fo "di.

¹⁰En Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «"Tē fē nen Bali -a -nōn minnun lē bē, 'nan yia -tōa "bē, en min nen yaa vē 'yīē 'nan 'i 'yɪ 'nōn 'mēn 'gʊē, yia -tōa "bē, "tē 'i 'bō 'bē 'yɪ laabu -yrō, -e 'i mlin, -e 'e 'yɪ nen e 'belidi -nōan "min lē bē -a -nōn 'yīē.»

¹¹En lɪ zɪē e 'nan Zozi lē 'nan: «Minsan, fē -tʊ 'ka 'i 'lō -e 'i 'yɪ 'tō 'a di, en -klu 'gʊē e ya 'e trūdi. Nyin zia nen i 'yɪ nen e 'belidi

-nɔan "bɛ, -a "sia? ¹² 'Kv tra Zago nen e 'yi -klu 'gʷɛ -a -nɔn 'kʷɛ bɛ, -a 'bɔ "e ci yi mlin 'o 'vale 'e 'pɔnun 'lee 'yee trinun -a. 'I -dan "mlian 'bɛ da?»

¹³ 'En Zozi "e -yrɛ 'nan: «Min nen e 'yi 'gʷɛ -a mlin bɛ, 'yi dra pee -a -tɛa. ¹⁴ 'Pian min nen e 'yi nen maan -nɔan "bɛ -a mlin bɛ, 'yi dra pee 'ka "nyian 'li -a tɛa dɪ, en 'yi nen maan -nɔan -yrɛ "bɛ, e dra "ji 'yi ku -a, en e 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪɛ -a -nɔan -yrɛ.»

¹⁵ -A -nan nen li bɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Minsan, 'yi zɪɛ 'i "mɛn "nɔn -e 'yi dra pee 'e vile 'yaan 'tɛ dɪ, -e 'an vɪnan 'an 'ta "nyian 'yi 'to 'gʷ dɪ.»

¹⁶ 'En Zozi "e -yrɛ 'nan: «'I 'ku 'i -sran laabu -e 'ka 'ta -a.»

¹⁷ Li zɪɛ e 'nan -yrɛ 'nan: «'An -sran "ka "dɪ.»

En Zozi "e -yrɛ 'nan: «'I 'wɪ tɪglɪ 'vɪ -a vidɪ -a 'nan, 'i -sran "ka "dɪ. ¹⁸ -Yɛɛ cɪ 'nan i -kɔnnɛn 'pa tian 'soolu, en min nen i cɪ "wlu "bɛ, 'i -sran "cɛɛ dɪ, i 'wɪ tɪglɪ 'vɪ.»

¹⁹ Tɔɔn li bɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Minsan, maan ye "le 'nan Bali 'lewei vɪzan nen 'yia.

²⁰ 'Kv tranun nen Samari 'non 'a bɛ, pɔn 'gʷɛ -a da nen o Bali 'bɔ, en 'ka Zuif 'nɔn "ka 'vɪ 'nan Zeruzalem nen 'o 'kv Bali 'bɔ -kpɔ.»

²¹ 'En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'I "trɛɛn "tɔ 'an wei 'gʷɛ -yrɛ 'kpa. Tʊ -tʊ -taa "bɔlɛ bɛ, tɛ ka'a Bali bɔa pɔn 'gʷɛ -a da dɪ, en ka'a 'ko Bali bɔlɛ Zeruzalem dɪ. ²² 'Ka Samari 'nɔn bɛ, ka Bali bɔa, 'pian ka'a Bali 'bɔ 'tɔa dɪ, 'ku Zuif 'nɔn bɛ, "ku Bali bɔa en "ku Bali 'bɔ -tɔa. -Yɛɛ cɪ 'nan min nen e 'trɛdanɔn "sia 'wɪ 'ji bɛ, Zuif 'nɔn 'va nen e "sia. ²³ 'Pian tʊ -tʊ -taa "bɔlɛ bɛ, en -a tʊ 'bɔ 'bɔ 'va. Tʊ zɪɛ -a man nen Bali bɔ 'nɔn tɪglɪ -kaa "tɪ Bali bɔa Bali lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'a, en waa bɔa 'e -si tɪglɪ da. Bali bɔ 'nɔn zɪɛ o va nen -kaa "tɪ Bali cɪ.

²⁴ Bali a lei -a. -Yee "wean minnun nen waa bɔa "bɛ, 'o bɔ -yee lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'a, en 'o bɔ 'e -si tɪglɪ da.»

²⁵ 'En li zɪɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Maan -tɔa 'nan min nen e cɪ Crizi -a bɛ e -taa, -a 'bɔ nen Bali -a 'si "va. Tʊ nen e -ta bɛ, e 'wɪ pɛɛnɔn 'cɪ ve 'kʷɛ.»

²⁶ 'En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'An 'bɔ nen an 'wɪ tin "baa 'yie 'gʷɛ, mɛɛn cɪ -a.»

²⁷ -E -fʊ 'wɪ zɪɛ -a vɪnan, nun tɔɔn en -a -srɔnɔn 'bɔla. 'Wɪ o 'kan 'nan 'o 'vale lɪmɔn -a o ya 'wɪ tin 'banan. 'Pian o va min -tʊ 'ka -a laabulɛ -yrɔ 'nan, -mɛ "wɪ nen e cɪ -a laabunan li 'labe -yrɔ "dɪ? 'En wa'a laabulɛ

"nyian 'nan, -mɛ "wɪ nen e cɪ -a tin 'banan -yrɛ "dɪ?

²⁸ -A -nan nen li zɪɛ e 'yee 'yi 'tɔvɛ 'tʊ, en e -kv 'fla -a vile minnun lɛ 'nan: ²⁹ «'Ka 'ta min -tʊ yl. Min zɪɛ yaan drɛ wɪ pɛɛnɔn 'vɪ 'mɛn. -Te Crizi nen -o?» ³⁰ 'En minnun pɛɛnɔn 'si 'fla, o -ta fɛnan nen e cɪ bɛ -a -nan.

³¹ Tʊ zɪɛ -a wlu bɛ, tɛ Zozi -srɔnɔn Zozi man dra -wluwlu 'nan 'e fɛ -blɪ.

³² 'Pian Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Blɪfɛ nen 'an 'le 'gʷɛ, ka'a tɔa dɪ.»

³³ 'En Zozi -srɔnɔn -a laabu 'o cin lɔ 'nan: «Min -tʊ -ta -blɪfɛ -a -yrɛ "baalɛ?»

³⁴ Zozi "e -wle 'nan: «'Mɛn -blɪfɛ nen 'nan min nen yaan 'pa 'sia bɛ, 'an 'cɪ 'sɔ wunun drɛ, en 'nyranman nen yaa -nɔn 'mɛn bɛ 'an 'pa. ³⁵ 'Ka bɔ, "ka 'vɪ 'nan, e -fʊ mɛn sinjen 'vaa -e 'o 'saa 'tɛdɪ 'sia. 'Pian 'an 'bɔ, maan ve 'cɛɛ 'nan, 'ka 'wulo wluan lou 'saa tran 'tɛvɛ -a. ³⁶ Min nen e cɪ 'saa 'tɛnan bɛ, -a san -kɔpa a 'va, en fɛ 'wle 'bɔ nen yaa -tɛ bɛ, yaa tre 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪɛ -yee vɛ -a. E drɛ zɪɛ 'nan -e min nen e 'saa 'fɔ bɛ, 'lee min nen yaa -tɛ bɛ, o 'cɪ 'e "nran 'e cin va. ³⁷ O -kɔnnɛn "tʊ -fɔa 'nan: «Min -tʊ 'bɛ fɛ 'wle -fɔa 'trɛ 'ji -e min pee nen 'e -tɛ.» E ya 'wɪ 'kpa -a. ³⁸ 'An 'bɔ, an 'ka 'pa 'sia 'nan, 'ka 'kv 'saa 'tɛ fei nen ka'a 'nyranman 'palɛ "da "dɛ -a da. Min pɛɛnɔn -a da nyranman 'pa 'va, en cɛɛ "ta -a "nɛn "ble.»

³⁹ 'Wɪ nen li zɪɛ yaa 'vɪ bɛ, -yee "wean Samari 'nɔn "kaga 'yi -tɛra Zozi da. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan, Zozi 'e drɛ wɪ pɛɛnɔn 'vɪ 'yrɛ. ⁴⁰ Zɪ Samari 'nɔn 'ta Zozi 'va bɛ, en waa trʊ 'ba 'nan 'e 'fʊ 'o 'va. -A -nan nen Zozi yi 'fiili drɛ o va. ⁴¹ 'Wɪ nen yaa ve bɛ, -yee "wean minnun nen o yi -tɛra "da "bɛ, o 'bɔ "nyian "kaga 'kpa.

⁴² 'En waa 'vɪ 'sien li zɪɛ -yrɛ 'nan: «'Wa'a vile 'nan 'wɪ nen yia 'vɪ bɛ, -a 'saza 'le "wean nen kv yi -tɛra "da "dɪ. 'Pian 'wɪ nen kua 'man "da 'kv 'bɔ 'a bɛ, -yee "wean nen kv yi -tɛra "da, en kua -tɔ "mɛn 'nan -yɛɛ cɪ 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'sizan 'wɪ 'ji -a.»

Mingɔnnɛn wluzan -tʊ -lɛ 'nen 'man "yaaman en Zozi -a beli

⁴³ Zɪ Zozi yi "fli drɛ o va bɛ, en e Galile -si 'sia "nyian. ⁴⁴ Te Zozi -a 'vɪ 'e 'bɔ 'a 'nan, wa'a Bali 'lewei vɪzan -tʊ siala -dan 'e 'bɔ fla dɪ. ⁴⁵ 'Pian zɪ e 'bɔla Galile bɛ, Galile 'nɔn -a 'sia 'kpa tɪglɪ. Kɔɔ 'wɪ nen yaa drɛ "fɛdɪ da Zeruzalem bɛ, waa -nan 'yi, o -kv -nan nun -lɛ "wean.

⁴⁶E 'bola 'nyian Kanan Galile 'leglɔn 'bɔ 'ji, 'fla nen e 'yi lila 'wen -a bɛ -a da.

Tv zɛ -a man bɛ, mingɔnnen wluzan -tv nen e -nyɛanla Kapanamo bɛ, te -a -pɪ 'man 'yaaman 'kpa tɪglɪ. ⁴⁷Mingɔnnen wluzan zɛ, yaa 'man 'nan Zozi 'si Zude, ɛn e 'bɔla Galile. -A -nan nen e -kɔ Zozi 'va, ɛn e toba -fɔ -yrɛ 'nan, 'e -sɔɔn 'ji Kapanamo -e 'yee 'nen nen -a man 'yaaman -nan nun bɛ -a 'beli. 'Nɛn zɛ -a -kadɪ -fɔla tv.

⁴⁸En Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «-Te ka'a tian 'lebo 'fɔ wunun 'lee -cɛ -srɔn "wunun -nan yɪlɛ dɪɛ, ka'a yi 'tɛala 'wɪ da 'mlɔnmlɔn dɪ.»

⁴⁹Mingɔnnen wluzan 'e -yrɛ 'nan: «Minsan, 'i yra 'si, 'i -ta -trɛlɛ 'vaa -e 'mɛn 'nen 'e yɪɛ 'lɛ wɔ.»

⁵⁰En Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I 'kɔ, 'i -pɪ "belia.» E yi -tera 'wɪ nen Zozi -a 'vɪ bɛ -a da ɛn e -kɔ.

⁵¹Yɛɛ -kɔn -kɔnan -sia bɛ, ɛn -a 'sunɔn 'ta -a 'lɛ, ɛn o -yrɛ 'nan: «-Cɛ 'si 'yie 'nen man.» ⁵²-A -nan nen yaa laabu -wɔ 'nan: «Tv "cɛn "man nen -cɛ 'si "man?» ɛn o -yrɛ 'nan: «'Sɪ te yɪdɛ 'sia 'mɔɛnnɛn man "tiɛnnɔn, tɔɔn ɛn -cɛ 'si "man.»

⁵³En -a -cin -tɔ mingɔnnen wluzan 'ji 'nan, tv 'lein zɛ -a wlu nen Zozi -a 'vɪ 'yrɛ 'nan: «'I 'pɪ "belia.» -A -nan nen -a 'bɔ 'lee 'yee 'kɔnnɛn 'nɔn pɛɛnɔn yi -tera Zozi da.

⁵⁴Zi Zozi 'si Zude ɛn e -kɔ Galile bɛ, -a -nan nen e 'lebo 'fɔ wɪ zɛ -a dre. -Yee 'lebo 'fɔ wɪ 'flɪzan nen yaa dra fe 'lein zɛ -a -nan.

5

Zozi min -tv nen e -sran "tra "bɛ -a beli

¹"Bɛ -sru, Zuif 'nɔn 'lɛ "fɛdɪ -tv drɛdɪ 'bɔ Zeruzalɛm, ɛn Zozi 'kɔ -nan nun. ²Zeruzalɛm 'bɔ man -klɔn bɛ, -a -wlala "nan "tv a, waa laabo 'blanun -wlala "nan. -Wlala "nan zɛ -a "srɔn "bɛ, 'yi 'tv a -nan, waa laabo Ebre wei -ji «Betɛsda». -Duban 'soolu a 'e 'tɔdɪ 'yi zɛ -a "srɔn. ³-Dubannun zɛ -a wlu bɛ, -cɛ -tɛnɔn "kaga yra 'o nyinnandi -nan. Yɪɛ 'winɔn 'lee minnun nen o "tun "bɔ bɛ 'lee minnun nen 'o -srandɪ "tra "bɛ, o nɛn. [O ya -a man -pɛnnan 'nan 'yi 'e 'nyɔɔn 'ji. ⁴-Yɛɛ cɪ 'nan Bali -le 'pasianɔn nen laji bɛ, -a -tv -sɔɔn "man 'yi zɛ -a va, -e 'e nyɔɔn. Min nen e sɔɔn "va 'e tɛdɛ te Bali -le 'pasiazan 'sia -a nyɔɔnnan bɛ, -te -a san -le -cɛ a 'kɔ oo, e "sia "man.]

⁵En min -tv a fe 'bɔ zɛ -a -nan, -cɛ a "man. -A -cɛ zɛ -a -nan lɛ -fuba yaaga 'wɛlɛ 'sɔra nen 'gɔ. ⁶Zi Zozi -a 'yi 'e nyinnandi bɛ, ɛn

yaa -tɔ 'nan -cɛ nen "man "bɛ -a yi "fli 'bɔ, -a -nan nen yaa laabu -yrɔ 'nan: «'I ya "vale -cɛ 'e 'si 'i man?»

⁷En min zɛ e 'nan Zozi lɛ nan: «Minsan, "mɛɛn -mie "ka -e 'yaan 'fɔ 'yi 'va te 'yi nyɔɔn "ji "dɪ. ɛn -te "mɛɛn vunan 'an -pli 'yi 'bɔ man bɛ, -e min -tv 'e 'fɔ 'va 'an 'lɔ 'e 'flin.»

⁸-A -nan nen Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I 'wluan lou, 'i 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wɔ!» ⁹Nun tɔɔn -cɛ 'si min zɛ -a man, e 'yee nyinnan "dave 'sia, ɛn e 'ta wɔdɪ 'sia.

Yi zɛ -a da bɛ, te Zuif 'nɔn 'lɛ 'flinla "yi nen waa laabo Saba bɛ -nyren. ¹⁰En zi Zuif 'nɔn 'tanɔn -a 'yɪ bɛ, ɛn waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Cɛɛgɔ 'flinla "yi nen, -yee "wean -a -si 'ka 'e 'nɔndɪ 'yɪɛ -e 'i 'kɔ 'yie nyinnan "dave -a dɪ.»

¹¹ɛn e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Min nen e -cɛ 'si 'an man bɛ, e 'nan 'mɛn 'nan: «'I 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wɔ.» »

¹²Waa laabu -yrɔ 'nan: «Min "cɛn 'bɛ 'vɪ 'yɪɛ 'nan 'i 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wɔ?»

¹³'Pian min nen -cɛ 'si "man "bɛ, ya'a min zɛ -a tɔa dɪ. Kɔɔ Zozi 'si fe zɛ -a -nan min "kaga "lɛ "wean.

¹⁴"Bɛ -sru, Zozi min zɛ -a 'yɪ Bali -pan 'kuin, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «'I "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yrɛ 'kpa! -Cɛ 'si 'i man, te 'i 'wɪ 'wɪdɪ "dre "nyian dɪ, "tɔgɔ 'wɪ nen e -ciala 'wɪ zɛ 'bɛ da bɛ, 'e bɔ 'i man.»

¹⁵Min zɛ e -kɔ, ɛn yaa 'vɪ Zuif 'nɔn lɛ "mɛn 'nan Zozi 'bɛ -cɛ 'si 'e man. ¹⁶-Yee "wean Zuif 'nɔn Zozi -wɛɛdɪ 'sia 'nan e 'wɪ zɛ -a dre 'flinla "yi da.

¹⁷'Pian Zozi 'wɪ 'ci 'vɪ -wɛlɛ, yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ 'nyranman "paa tian tv 'gɔɛ -a, -yee "wean 'an 'bɔ 'nyian, "an "ya wo -a 'panan.»

¹⁸'Wɪ zɛ -yee "wean Zuif 'nɔn a Zozi -weenan 'kpa tɪglɪ 'nan o -tea. Wa'a vɪlɛ 'nan e -wee 'flinla "yi 'srɔɛn srɛ -yee "wean dɪ, 'pian 'nan, e 'nan Bali 'bɛ cɪ 'e "tɪ "a, te 'e 'fli -kɔɔnnan Bali man.

Zozi 'lɛ 'pleble bɛ Bali 'bɔ 'bɛ -nɔn -yrɛ

¹⁹En Zozi 'e 'fli -le 'wɪ 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, Bali -pɪ 'ka 'kolaman 'wɪ 'tv drɛdɪ -a 'e 'bɔ 'wulo -ji wɪ -a dɪ, 'pian 'wɪ nen yaa -nan 'yi 'e "tɪ 'lɔ bɛ -nyren yaa dra. 'Wɪ pɛɛnɔn nen -a "tɪ -a dra bɛ, -nyren -a -pɪ -a dra "nyian. ²⁰-Yɛɛ cɪ 'nan -kaa "tɪ

Bali 'le 'pɪ ye 'yi, en 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali - a dra bɛ, yaa -kɔɔnman 'e 'pɪ lɛ. 'Wɪnɪn nɛn e cɪ -dandan 'kpa e -ciala 'gɔ da bɛ, yaa -kɔɔnman -yrɛ, 'nan -e 'wɪ 'e 'ka 'kan 'le 'wean. ²¹Zɪ -kaa 'tɪ Bali minnɪn wuanla -kanɔn 'va -e 'e 'belidɪ -nɔn -wɛ 'bɛ, -a -towli 'nɛn 'nyian -a -pɪ -a dra -e min nɛn e 'sɔ 'ji 'bɛ 'e 'belidɪ -nɔn -a san lɛ. ²²En 'nyian bɛ, -kaa 'tɪ Bali 'cɛɛ min -le 'wɪ tin 'baa dɪ, 'pian e 'wɪ tin 'badɪ pɛɛnɔn -peba 'wɔ 'e 'pɪ -lɔ. ²³Yaa drɛ zɛ 'nan -e minnɪn pɛɛnɔn 'o -pɪ 'tɔ bɔ 'le zɪ o -a 'bɔ 'tɔ bɔa 'bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Min nɛn ya'a -pɪ 'tɔ bɔlɛ dɪɛ, te -a 'tɪ 'nɛn yaa 'pa 'sia bɛ, ya'a 'tɔ bɔlɛ dɪ.

²⁴Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min nɛn yaan wei 'man 'yi, en e yi -tera Bali nɛn yaan 'pa 'sia bɛ -a da bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ e ya -a san -le ve -a. -A san -le tin 'badɪ 'ka 'kɔan 'mlɔnmlɔn dɪ, 'pian e 'sɔ 'ka -lɔ en e 'belidɪ 'yɪ. ²⁵Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, tɔ -tɔ -taa 'bɔlɛ, en e 'bɔ 'va. Tɔ zɛ -a man nɛn minnɪn nɛn o cɪ minnɪn -kadɪ -a Bali 'lɛ bɛ, o Bali -pɪ wei maan. En minnɪn nɛn waa 'man 'yi 'bɛ o 'belia. ²⁶-Yɛɛ cɪ 'nan zɪ 'pleble a -kaa 'tɪ Bali 'lɔ -e 'e 'belidɪ -nɔn minnɪn lɛ bɛ, -a -towli 'nɛn yaa -nɔn 'e 'pɪ lɛ 'nan 'e 'belidɪ -nɔn minnɪn lɛ. ²⁷En yaa -si -nɔn -yrɛ 'nan 'e minnɪn -le 'wɪ tin 'ba, e ya blamin -pɪ -a -le 'wean.

²⁸Te 'wɪ 'gɔvɛ 'e 'ka 'kan dɪ, kɔɔ -a tɔ -a -tanan bɔdɪ -a. Tɔ zɛ -a man nɛn minnɪn nɛn o kaa o ya -yrɛ -ji bɛ, o Blamin -pɪ wei maan, ²⁹en o bɔla 'yrɛ -ji. Minnɪn nɛn o 'wɪ 'yi drɛ bɛ, o wuanla -e 'o 'belidɪ 'yɪ. En minnɪn nɛn o 'wɪ 'wɪdɪ drɛ bɛ, o wuanla -e tin 'e 'tɛ o da.

³⁰Ma'an 'kɔlaman -e 'an 'wɪ 'tɔ drɛ 'an 'bɔ 'wulo -ji wɪ -a dɪ. 'Wɪ nɛn 'an 'tɪ -a ve 'mɛn bɛ, -a da nɛn an min -le 'wɪ tin 'baa. Kɔɔ an 'ka 'an 'bɔ 'ci 'sɔ wunɪn -wɛɛnan dɪ, 'pian Bali nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -a cɪ 'sɔ wunɪn -wɛɛnan nɛn an cɪ.

³¹-Te 'an 'bɔ mɛɛn cɪ 'an 'bɔ 'fli -le 'wɪ 'nan yɪzan -a bɛ, min 'ka 'an wei siala 'wɪ 'kpa -a dɪ. ³²'Pian 'mɛn 'wɪ 'nan yɪzan a, en maan -tɔa 'nan 'wɪ nɛn yaa ve 'an man bɛ 'wɪ 'kpa nɛn.

³³'Ka 'bɔ, 'ka minnɪn 'pa 'sia Zan -va, en e 'wɪ tɪglɪ 'vɪ 'an man. ³⁴An 'bɔ 'le vɛ bɛ, ma'an wɛɛman 'nan min nɛn 'e drɛ 'mɛn 'wɪ 'nan yɪzan -a dɪ, 'pian 'an Zan -le 'wɪ ve cɛɛ 'nan -e 'ka yi -tera 'da, -e Bali 'e 'ka 'si 'wɪ 'ji. ³⁵Zan

a 'le 'nan 'tɛ nɛn waa -fɔ 'nɛn en e bɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Ka wɪ 'man, en 'ka 'ci nɛn -a -san man tɔ 'wɛnnɛn 'a.

³⁶'Wɪ nɛn 'bɛ 'mɛn 'wɪ -kɔɔnman bɛ, 'bɛ -dan 'mlian 'wɪ nɛn Zan -a 'vɪ 'an man bɛ -a da. 'Wɪnɪn nɛn 'an 'tɪ -a -nɔn 'mɛn 'nan 'an drɛ bɛ, -a 'wɪnɪn 'bɔ nɛn maan dra 'gɔ. -Yɛɛ -kɔɔnman 'nan 'an 'tɪ 'bɛ 'an 'pa 'sia. ³⁷'An 'tɪ 'bɔ nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -yɛɛ 'an 'man wɪ 'vɪ 'e 'bɔ 'a. 'Pian ka'a tian 'li -a wei manlɛ 'mlɔnmlɔn dɪ, en ka'a tian 'li -a yra yɛlɛ 'mlɔnmlɔn dɪ. ³⁸En -a wei -cɪn 'ka 'fɔla 'ka 'ji dɪ, kɔɔ ka'a yi 'tɛala -a -pɪ nɛn yaa 'pa 'sia bɛ -a da dɪ. ³⁹Kaa -tɔa 'nan Bali wei nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ, e 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a -nɔan 'min lɛ, -yɛɛ 'wean kaa ta ve tɔ pɛɛnɔn man. 'Fluba 'crennɪn zɛ, -wɛɛ 'an 'man wɪ ve minnɪn lɛ. ⁴⁰'Pian ka 'ka 'vale 'ka -taa 'an -sru, -e 'belidɪ 'kpa 'e drɛ 'cɛɛ vɛ -a dɪ.

⁴¹An 'ka -a -wɛɛnan 'nan minnɪn 'waan 'tɔ bɔ dɪ, ⁴²'pian an 'ka -tɔa. Maan -tɔa 'nan Bali yɪdɪ 'yi 'ka 'ka 'ji dɪ. ⁴³'An 'tɪ 'bɛ 'an 'pa 'sia, en ka 'ka 'vale 'kaan 'sia 'cɛɛ vɛ -a dɪ. -Te min pee -ta 'e 'bɔ 'tɔ da bɛ, cɛɛ 'sia 'cɛɛ vɛ -a. ⁴⁴Kaa -wɛɛman 'nan 'ka bɔɛzan -tɔ 'e 'ka 'tɔ bɔ. Ka'a wɛɛman 'pian 'nan Bali -towli 'nɛn 'e 'ka 'tɔ bɔ dɪ. En -te ka ya zɛ 'wɪ 'kpa bɛ, e dra 'kɔ -e 'ka yi -tera 'an da?

⁴⁵Te 'ka 'ci 'nrɔn 'nan 'an 'tɪ 'va nun bɛ, 'an 'bɔ 'bɛ 'wɪ -tɔa 'ka man dɪ! Min nɛn e 'wɪ -tɔa 'ka man bɛ, Moizi nɛn 'ka 'ci 'nrɔn man 'da 'nan e -taa 'pale 'ka 'va bɛ -nyrɛn. ⁴⁶-Yɛɛ cɪ 'nan 'te ka yi -tɛala Moizi da bɛ, 'te ka yi -tɛala 'an da 'nyian, kɔɔ 'mɛn 'wɪ nɛn Moizi -a crɛn -tɛ. ⁴⁷'Pian 'wɪ nɛn yaa crɛn -tɛ bɛ, ka'a yi 'tɛala 'da 'dɪ, e dra 'mɛn 'kɔ 'lɔɔ -e 'ka yi -tera 'wɪ nɛn maan ve bɛ -a da?»

6

Zozi 'blɪfɛ -nɔn min "kaga "le

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹'Bɛ -sru en Zozi 'ku Galile 'yi nɛn waa laabo 'nyian Tiberia 'yi bɛ -a -sru. ²Min "kaga 'kula Zozi -sru, -yɛɛ 'lɛbɔ "fɔ wunɪn nɛn yaa drɛ -cɛ -tɛnɔn 'belidɪ -a en waa -nan 'yɪ bɛ -yɛɛ 'wean. ³Zozi pon -tɔ tri 'o 'vale 'e -srɔnɔn 'a, en o -nyran. ⁴Te Zoif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji 'fɛdɪ dɛdɪ 'bɛ 'kogo.

⁵Zɪ Zozi 'e 'wulo wɪuan, en e min "kaga 'yɪ -tanan 'o 'va zia bɛ, -a -nan nɛn yaa laabɔ Filipɔ -lɔ 'nan: «Nyin zia nɛn, -kaa -blɪfɛ "lɔa, -e -kaa -nɔn min "kaga 'labɛ -wɛlɛ?» ⁶Zɪ

kə Zozi 'e drɛ bɛ -a -cin a 'ji, 'pian e 'tan Filipu man -a ci wɪ mandɪ -lɛ "wɛan.

⁷En Filipu "e -yrɛ 'nan: «-Te -kaa -blɪfɛ 'lɔ -kpi fuba sinjen bɛ, ya'a 'bɔa waa "fo "dɪ.»

⁸En Zozi -sruzan 'pɛe nɛn, waa laabo Andre, Simɔn Pieri "bvi -a bɛ, e 'nan: ⁹«'Kpɔun 'soolu 'lee pɔ 'fli "a 'nɛn 'klɔnmɔn -tɔ -lɔ 'gɔ, 'pian ya'a 'bɔa waa "fo "dɪ?»

¹⁰En Zozi "e 'nan 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Ka min pɛɛnɔn -nyran "tra.» Waa 'vɪ -wɛ, ɛn o -nyran lu da, kɔɔ -a -nan lu a fɛnyian -nyran "dave -a. Minnun zɛ, -klɔnmɔn a o va -kpi 'soolu.

¹¹Zozi 'kpɔun 'soolu zɛ -a 'si, e Bali muo "fɔ, ɛn yaa pli o man. E pɔ 'si ɛn yaa drɛ "nyian zi. Min -tɔ "e bli "lɛ zi e ci "va "bɛ -yɛe 'wɪ 'zv.

¹²Zɪ e o 'kan bɛ, ɛn Zozi "e 'nan 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Ka -nyranman "koola! Te 'ka 'blɪfɛ 'tɔi -e 'e srɛ dɪ.» ¹³En -a -srunɔn -a koola. 'Kpɔun 'soolu bɛ e min "kaga zɛ o 'kan, ɛn -a -nyranman saannen -fuda "fli 'fa.

¹⁴Zɪ minnun Zozi 'lɛ 'lɛbɔ "fɔ wɪ -dan zɛ, -a -nan 'yɪ bɛ, ɛn o 'nan: «'Wɪ 'kpa! Min 'labɛ, e ya Bali 'lewei vɪzan nɛn o 'nan e -taa "bɛ -a.»

¹⁵Zɪ Zozi -a -kɔnnɛn 'yɪ 'nan, o "ta -daa 'e 'kunlɛ -e 'wee 'tɔ 'wee mingɔnnɛn -a bɛ, ɛn e 'li 'e da "nyian pɔn da nun 'e 'saza.

Zozi 'ta 'wɔ Galile 'yɪ yɛ da

(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

¹⁶Zɪ funninmlan 'pla bɛ, ɛn -a -srunɔn sɔɔn "ji 'yɪ man. ¹⁷O -fɔ -klɔ -tɔ -ji, ɛn o -kɔdɪ 'sia 'fla nɛn waa laabo Kapanamo bɛ -a da. E ya 'yɪ 'bɔ -sru. Klun -trɔa, te Zozi 'ka tian bɔlɛ o man dɪ, ¹⁸ɛn fulɔ 'plɛblɛ 'tɔ "fɛɛndɪ 'sia, te 'yɪ 'bɔ 'nyɔɔnman. ¹⁹O -klɔ -fɔ o -sru 'bɔ 'kɔɔbli, waa drɛ kilo 'soolu te 'bɛ "cɛɛ dɪ kilo 'shɛɛdɔ. "Wɛɛ vunan 'o yɛ -tɔa "bɛ, te o Zozi ye -tanɛn 'ta wɔdɪ -a 'yɪ yɛ da, ɛn "klan -sɛn o ji. ²⁰'Pian Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «'An 'bɔ nɛn. Te "klan 'e 'ka 'tɛ dɪ!»

²¹-A -nan nɛn o ya "vale 'nan 'o Zozi -fɔa 'o 'va 'klɔ -ji. 'Nun tɔɔn ɛn o bɔla fɛnan nɛn o ci -kunan bɛ -a -nan.

Zozi a -blɪfɛ nɛn e 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ -a

²²Zɪ tɔ cɛɛn bɛ, minnun nɛn o -fɔ "yɪ -sru "bɛ, ɛn -a -cin -trɔa o ji 'nan -klɔ a 'sɪ 'tɔwli, ɛn Zozi 'ka 'fɔlɛ -ji dɪ. Waa -tɔa 'pian 'nan -a -srunɔn 'kɔ 'o 'saza. ²³Tɔɔn ɛn -klɔ -mienun 'si minnun -a Tiberia. O 'bɔla fɛnan nɛn Minsan Bali muo "fɔ 'vaa ɛn o fɛnan bli

bɛ, -a -nan 'sron. ²⁴Zɪ wa'a Zozi yɪlɛ dɪɛ, te wa'a "nyian -a -srunɔn 'yɛ dɪɛ, ɛn minnun pɛɛnɔn 'fɔ -klɔnɔn zɛ -a -ji, ɛn o -kɔ Zozi -wɛɛlɛ Kapanamo.

²⁵O 'bɔ Zozi man 'yɪ -sru "nun, ɛn waa laabu -yrɔ 'nan: «Bali -lɛ 'wɪ "paazan, tɔ "cɛn "man nɛn i -ta 'gɔ?»

²⁶En Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɔglɪ 'a 'nan, ka -blɪfɛ 'yɪ, kaa bli, ka 'kan, -yɛe "wɛan ka ya 'an -wɛɛnan. Ka 'ka 'an -wɛɛnan 'nan -cɛ -sron "wunɔn nɛn maan drɛ bɛ, kaa -ci 'man 'lɛ "wɛan dɪ. ²⁷Te 'ka -wɛɛ 'nan -blɪfɛ nɛn e srɛman bɛ, -nyrɛn 'ka ye dɪ. 'Pian 'ka -wɛɛ 'nan -blɪfɛ nɛn e "mɔan ɛn e 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ, -nyrɛn 'ka ye. 'An 'bɔ Blamin -pɪ 'bɛ -blɪfɛ zɛ -a -nɔan 'cɛɛ, kɔɔ 'an "tɪ Bali -a 'plɛblɛ 'nɔn 'mɛn.»

²⁸En waa laabu -yrɔ 'nan: «Kɔa dra 'kɔ, 'wunɔn lɛ e ci Bali ci 'sɔ 'a bɛ, -e 'kɔ -kɔla -a dredɪ -a?»

²⁹En Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «'Wɪ -tɔwli "nɛn Bali ci "vale 'ka drɛ bɛ, -nyrɛn 'nan, 'ka yɪ -tɛra min nɛn Bali 'bɔ -a 'pa 'sia bɛ -a da.»

³⁰-A -nan nɛn waa laabu Zozi 'lɔ 'nan: «'Lebo "fɔ wɪ "kɔ "nɛn yɪa dra -e 'kɔ yɪ -tɛra 'i da? -Mɛ "wɪ nɛn i -taa -a drelɛ? ³¹'Li te 'kɔ tranun a "bui "da bɛ, o fɛ -tɔ nɛn waa laabo manɛn bɛ, -a bli. E ya 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji nan:

«E -blɪfɛ nɛn e 'si laji bɛ

-a -nɔn -wɛ.» »

³²En Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɔglɪ 'a 'nan, Moizi "cɛɛ -blɪfɛ tɔglɪ 'si laji ɛn yaa -nɔn 'cɛɛ dɪ. 'Pian 'an "tɪ 'bɛ -blɪfɛ tɔglɪ 'si laji, ɛn yaa -nɔn 'cɛɛ. ³³-Yɛɛ ci 'nan fɛ nɛn Bali -a -nɔn -blɪfɛ -a bɛ, min nɛn e 'si laji te e 'belidɪ -nɔan 'tredanɔn lɛ bɛ -nyrɛn.»

³⁴En minnun -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, -blɪfɛ zɛ 'i -nɔn 'kɔvɛ tɔ pɛɛnɔn man.»

³⁵Zozi "e 'nan "mɛn -wɛ 'nan: «'An 'bɔ 'bɛ ci -blɪfɛ nɛn e 'belidɪ -nɔan "bɛ -a. Min nɛn e -ta 'an 'va bɛ, dra 'ka -a tɛa "nyian 'mlɔnmlɔn dɪ, ɛn min nɛn e yɪ -tɛra 'an da bɛ, 'yɪ dra 'ka "nyian -a tɛa 'mlɔnmlɔn dɪ.

³⁶Maan 'vɪ 'cɛɛ 'va, ɛn kaan 'yɪ 'ka 'bɔa, 'pian ka'a yɪ 'teala 'an da dɪ. ³⁷Minnun pɛɛnɔn nɛn 'an "tɪ "o -nɔn 'mɛn bɛ, o -taa 'an 'va, ɛn min "ɛ -ta 'an 'va bɛ, ma'an pian 'mlɔnmlɔn dɪ. ³⁸Kɔɔ ma'an 'silɛ laji 'nan -e 'an 'bɔ 'fli ci 'sɔ wunɔn drɛ dɪ, 'pian 'nan -e 'an min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ -a ci 'sɔ wunɔn drɛ.

³⁹Min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -a ci 'sɔ wunɔn nɛn 'nan: Minnun nɛn e o -nɔn 'mɛn bɛ, te 'an -tɔwli "cɛ 'san "va "dɪ, 'pian 'nan 'an o

wluan-kanon 'va yi -fola "da "ji. ⁴⁰'An "ti 'ci 'so wunun nen "nyian 'nan, minnun pɛɛnɔn nen waan 'yɪ -a -pɪ -a en o yi -tera "da "be, 'belidi nen ya'a 'nyaan die e ya -wee vɛ -a. 'An 'bo 'be o wuanla -kanon 'va yi -fola "da "ji.»

⁴¹Zozi -a 'vɪ 'nan 'e ya -blife nen e 'si laji, en e 'belidi -nɔan "min lɛ bɛ -a, -yɛɛ "wean minnun wunwun "vidɪ 'sia 'o cin yei. ⁴²Waa ve 'nan: «Min 'labe, Zozefu -pɪ Zozi bɛ -nyɛn. -Kaa "ti -toa, en kaa "bu -toa. E drɛ "men 'kɔ, en yaa ve 'nan 'e 'si laji?»

⁴³En Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka wunwun "vidɪ 'le 'tɔ. ⁴⁴Min -tu 'ka 'kolaman -e 'e 'ta 'an 'va, te 'an "ti "nen yaan 'pa 'sia bɛ -yɛɛ "cɛɛ 'taa 'men di. En -te e -ta bɛ, maan wuanla -kanon 'va yi -fola "da "ji. ⁴⁵E ya 'e 'cɛn -tɛdi Bali 'lewei vɪnɔn 'le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali 'be 'wɪ "paaman min pɛɛnɔn 'ji.»

Min nen e -kaa "ti Bali wei 'man, en e wɪ -yɛɛ 'wɪ "paadu man bɛ, -a san 'bɛ -taa 'an 'va.

⁴⁶E 'ka 'nan min -tu -kaa "ti 'yɪ di. An 'bo nen 'an 'si "va "nun bɛ, mɛɛn -kaa "ti Bali 'yɪ. ⁴⁷Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan min nen e yi -teala 'an da bɛ, 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya -a san -le vɛ -a. ⁴⁸'An 'bo 'bɛ cɪ -blife nen e 'belidi -nɔan "bɛ -a. ⁴⁹'Ka tranun fɛ -tu nen waa laabo Manen bɛ -a blɪ "bui "da, en ya'a 'kadɪ si 'lɛ wɛlɛ -wɔ "di. ⁵⁰'Pian -blife 'gɔɛ, 'bɛ 'si laji, min nen yaa blɪ bɛ, ya'a 'kaa "fo "di. ⁵¹'An 'bo 'bɛ cɪ -blife nen e 'belidi -nɔan "bɛ -a. Min nen e -blife zɪɛ -a blɪ bɛ, 'belidi nen ya'a 'nyaan die e ya -a san -le vɛ -a. -Blife 'bɔ nen an -taa -a -nɔnɛ bɛ, 'an 'bɔ 'kɔlɛ nen. Maan -nɔan 'tɛdanɔn pɛɛnɔn 'beli vɛ -a.»

⁵²-A -nan nen Zuif 'nɔn 'sa -fɔdu 'sia 'o cin yei, te waa ve 'nan: «Yaa dra 'kɔ -e 'e 'kɔlɛ 'nɔn min lɛ -blife -a?»

⁵³En Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te ka'an 'bɔ Blamin -pɪ 'kɔlɛ 'blɪɛ die, en -te ka'an nyen mɪɪnɛ die, te 'belidi 'ka 'ka 'lɔ di. ⁵⁴Min nen yaan 'kɔlɛ 'ble, en yaan nyɛn -mɪɪan "bɛ, 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya -a san -le vɛ -a. Maan wuanla -kanon 'va yi -fola "da "ji. ⁵⁵-Yɛɛ cɪ 'nan 'an 'kɔlɛ bɛ, -blife tɪglɪ nen, en 'an nyɛn bɛ, mɪɪn vɛ tɪglɪ nen. ⁵⁶Min nen yaan 'kɔlɛ 'ble en yaan nyɛn -mɪɪan "bɛ, te 'ku 'vale -a san -a ku drɛ min -tɔwɪ "a, ku'a 'sia 'e cin man di. ⁵⁷-Kaa "ti "nen yaan 'pa 'sia bɛ 'belidi a -yɛɛ, en -yɛɛ 'belidi -nɔn 'mɛn, -a -tɔwɪ "nen "nyian min nen yaan 'kɔlɛ blɪ

bɛ, an 'belidi -nɔan -a san lɛ. ⁵⁸'An 'kɔlɛ bɛ, -blife tɪglɪ nen e 'si laji bɛ -nyɛn. E 'ka "le 'nan fɛ nen 'ka tranun -a blɪ "bui "da bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ di. Waa blɪ, en ya'a 'kadɪ si 'lɛ wɛlɛ -wɔ "di. Min nen e -blife 'gɔɛ -a blɪ bɛ, 'belidi nen ya'a 'nyaan die e ya -a san -le vɛ -a.»

⁵⁹'Wɪ zɪɛ, -a 'bɔ nen Zozi -a 'vɪ te e ya 'wɪ "paaman minnun ji Zuif 'nɔn 'le cin yi 'kuin, 'fla nen waa laabo Kapanamo bɛ -a da. ⁶⁰En zɪ -a -sɪnɔn 'wunun zɪɛ -a 'man bɛ, -a -nan nen o va min "kaga "e 'nan: «'Wɪ nen yaa "paaman 'gɔɛ, e ya 'pleble, min -tu 'ka 'kolaman -e 'e "trɔɛn "tɔ -yɛɛ "di.»

⁶¹Te Zozi -a -tɔ 'e 'fli -lɔ 'va 'nan 'wɪ zɪɛ e wunwun "vidɪ 'pla 'e -sɪnɔn 'nɛan. En yaa laabu -wɔ 'nan: «'Wɪ nen maan 'vɪ 'gɔɛ e 'ka 'ci baa 'ji? ⁶²Lɔɔ -te ka Blamin -pɪ 'yɪ te e "ta wuanla -e 'e 'ku fɛnan nen e cɪ 'e tɛde bɛ -a -nan bɛ, e dra 'cɛɛ 'kɔ? ⁶³Bali lei 'saun 'bɛ 'belidi -nɔan "min lɛ. Min 'bɔ 'saza 'ka 'kolaman -e 'e 'belidi yɪ di. Wei nen maan 'vɪ 'cɛɛ 'gɔɛ, min nen e yi -tera "da "bɛ, e Bali lei 'saun ye, en e 'belidi ye. ⁶⁴'Pian min -mɪɪnɔn a 'ka yei te wa'a yi 'teala "da "di.»

-Te Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan -a pou sianan "bɛ, te e minnun nen wa'a yi 'teala -a wei da die o -tɔa, en min nen e -taa -a -nɔnɛ minnun lɛ bɛ yaa -tɔa. ⁶⁵Tɔɔn en Zozi -a 'vɪ "nyian 'nan: «-Yɛɛ "wean nen maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan min 'ka 'kolaman -e 'e 'ta 'an 'va te 'an "ti "cɛɛ -si -nɔn -yɛɛ "di.»

⁶⁶Tɔ zɪɛ -a man nen Zozi -sɪnɔn "kaga 'li 'o da, en wa'a "nyian -sɔɔnɛa -a -sɪnɔn "di.

⁶⁷En Zozi -a laabu min -fuda "fli "nen o -fɔ -a -sɪnɔn "bɛ -wɔ 'nan: «Kaa "nun, ka 'ka "vale "ka -koo "nyian duv?»

⁶⁸-A -nan nen Simɔn Pieri -a 'vɪ -yɛɛ 'nan: «Minsan, -tɪ -va nen ku lia 'ku da? 'I wei 'bɛ 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a -nɔan "min lɛ. ⁶⁹Ku yi -tera "da en kva -tɔ 'nan yɛɛ cɪ min nen Bali -a 'si "va "bɛ -a.»

⁷⁰En Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «'An 'bɔ 'bɛ 'ka 'si "va -fuda "fli, 'pian 'ka 'va min -tu a Satan -le 'nen 'a!» ⁷¹Min nen Zozi cɪ -yɛɛ 'wɪ vɪnan bɛ, Simɔn Karioti -pɪ Zudazi nen. -A -sɪnɔn 'fuda "fli 'bɔ 'va min -tu nen, -yɛɛ -taa Zozi 'bɔ 'nɔnɛ minnun lɛ.

7

Zozi "bvunun 'ka yi 'teala Zozi da di

¹"Bɛ -sɪnɔn en Zozi cɪ Galile 'lɛglɔn 'ji. E 'ka "vale 'e 'ko Zude 'lɛglɔn 'ji di, kɔɔ Zuif 'nɔn 'tanɔn a -a -wɛɛnan 'nan -e 'o -te. ²Zuif 'nɔn

'le "fedi nen waa -ble lo 'la -paannun wlu be -a tu 'bò 'kogo. ³En Zozi "bunun "e Zozi le 'nan: «'I 'si 'gu! 'I 'ku Zude 'leglòn 'ji -e 'i -srulon 'o 'lebo "fò wunun nen yia dra be -a -nan yi. ⁴Min nen yaa -weman 'nan min pënon 'o 'e 'tò be, ya'a 'yoman di. 'Wunun nen yia dra 'gve, 'i dre -e min pënon 'o -nan yi.» ⁵Zozi 'bò "bunun 'ka "nyian "o yi 'teala Zozi da di.

⁶En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Men tu 'ka tian bôle di. 'Pian tu pënon a "yi 'cee ve "le "a. ⁷-A -ci "ka -e 'tredanòn 'o 'nan "cee "man di, 'pian o "naan "mëen "man, koo maan -teala o yra 'nan o dre wi a -wliu. ⁸'Ka 'bò, 'ka 'ku "fedi da. Ma'an 'koo "fedi 'labe -a da di, koo 'men tu 'ka tian bôle di.» ⁹E 'wi zie -a 'vi -wle, en e -fu Galile.

Zozi 'ku "fedi da Zeruzalem

¹⁰Zi Zozi "bunun -ku "fedi 'bò da be, en Zozi 'bò 'kula o -sru "men. 'Pian ya'a 'yee -kudi -ci -tele di. ¹¹Zuif 'non 'tanòn -a -wëedi 'sia minnun nen o -ku "fedi zie -a da be o yei, te waa laabo -wlo 'nan: «-Ve -mie 'gve e ya nyin zia?»

¹²Minnun wunwun "vidi 'sia fe zie -a -nan "kaga. Min -mienun -a ve 'nan: «E ya min tigl 'a.»

Te -a -mienun "o "ve 'nan: «-Ceje! Min nen e min see "paaman be -nyren.» ¹³'Pian min -tu 'ka 'wi 'bò zie -a vile wei 'pleble 'ji di, koo 'klan a o ji Zuif 'non 'tanòn 'le "wean.

¹⁴Zi "fedi dredu 'bò 'e yei "be, Zozi 'ku Bali -pan 'kuin, en e 'wi "paadi 'sia minnun ji. ¹⁵-Yee 'wi "paadi Zuif 'non 'tanòn 'bò 'kan te waa ve 'nan: «Min 'labe ya'a drele min -tu -srutan 'a di, e dre 'kò en e 'wi nen 'e 'cren -tedi be -a -tò zie.»

¹⁶En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Wi nen maan "paaman minnun ji 'gve, ya'a 'sia 'an 'bò 'va di, 'pian e "sia Bali nen yaan 'pa 'sia be -a va. ¹⁷Min nen e ya "vale 'e Bali zie -a ci 'sò wunun dra be, -yee 'men 'wi "paadi 'gve -a -tò. -Te Bali va nen e "sia oo, en te 'an 'bò 'va nen e "sia oo, -a san 'be -tò. ¹⁸Min nen 'e 'bò 'wulo -ji wi "paaman minnun ji be, te e ya 'e 'bò 'fli 'tò -wëenan. 'Pian min nen e ya "vale 'nan min nen yee 'pa 'sia be minnun 'o bò be, -a san zie min tigl nen, ya'a 'wi 've 'wlu 'a dië, -nyren. ¹⁹Moizi -pei -tò wunun paa 'ka 'ji, 'pian 'ka pënon ka'a 'ta wula "da "di. En ka ya "vale 'kaan -tea "nyian, -më "le "wean?»

²⁰Minnun "kaga "be waa 'vi -yre 'nan: «'E -wliu "tu a 'i -sru. -Tie ci -a -wëenan 'nan 'yee 'tea?»

²¹Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'An 'lebo "fò wi -twli dre 'gve, -a 'wi 'nan 'ka pënon man.

²²Moizi -a 'vi 'cëe 'nan, 'ka 'nen 'fò -klonmòn -va 'e -ya yi 'sòra da. En -te yi 'sòrazan zie e -tria 'flinla "yi da be, kaa dra -kpo. -Pe -tu da zia be, Moizi "cëe -pei -tròa di, 'pian -a tranun -a dra 'e 'cën. ²³'Flinla "yi da be ka 'nen -fò "klonmòn -va, -e 'ka vile 'ka Moizi -le -pei 'sròen sre di -le "wean. -Te 'be a zie, -më "le "wean 'bli 'fò 'ka 'ji 'an man 'nan, "an "blamin -munmuan beli 'flinla "yi da?

²⁴Ka min -le 'wi ve "ta lou. 'Cëe 'le 'tò, 'ka 'wi 'fa 'si 'vaa -e 'ka min -le 'wi 'cën!»

Min nen Bali -a 'si "va "be -nyren Zozi 'a

²⁵-A -nan nen Zeruzalem 'non -mienun "o 'nan: «'Ka 'yio, min nen o ci -a -wëenan 'nan 'o -tea "be -nyren 'gu. ²⁶En -yee 'wi tin "baa minnun yei te wa'a 'wi tu ve -yre "be di. Maan ye "le -kaa 'tanòn -a -tò 'nan -yee ci min nen Bali -a 'si "va "be -a. ²⁷'Pian min 'labe -cëe 'sinan -tò. Min nen Bali -a 'si "va "be -te 'be 'ta be, min -tu 'ka 'be 'sinan 'tò di.»

²⁸Tu zie -a wlu be, te Zozi a 'wi "paanan minnun ji Bali -pan 'kuin, en yaa 'vi wei 'pleble 'ji 'nan: «'Kaa "nrònman 'ka 'ji 'nan, kaan -tò, en -a -nan nen an 'si be kaa -tò. 'Pian ma'an 'tale 'an 'bò 'fli -ji di. Min nen yaan 'pa 'sia be e ya tigl, en ka'a min zie -a tò di. ²⁹'Men ve be "an -tò, koo -a va nen an 'si, en -yee 'an 'pa 'sia.»

³⁰-A -nan nen Zeruzalem 'non zie o ya "vale 'o Zozi "kuan. 'Pian min -tu 'ka -kolale -a 'kundi -a di, koo -yee tu 'ka tian bôle di. ³¹Min -mienun "o "yi -tera Zozi 'bò da. Minnun zie o ya "kaga en "o laabu 'nan: «'Min nen Bali -a 'si "va "be, yi nen e -ta be, e -cë -sron "wi "kaga "dra e "mlian min 'labe -a da?»

³²Wunwun "nen minnun ci -a vnan Zozi man be, Farizen 'non -a 'man. -A -nan nen 'o 'vale Bali -pannon 'tanòn 'a o minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'kun.

³³En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'An "flian tian 'ka yei tu "wennan 'a, "be -sru -e 'an li 'an da min nen yaan 'pa 'sia be -a va.

³⁴Ka -taa 'an -wëele, 'pian ka'a 'kolaman 'an yidi -a di. En fënan nen an -kòan "be, ka'a 'kolaman -e 'ka 'ku -nan di.»

³⁵ En Zuif 'nōn 'tanōn -a laabu 'o cin lō 'nan: «Nyin zia nēn e -taa "kūle -e -kaa vīle -kaa yī dī? E -ko Zuif 'nōn nēn 'o fuiladī "man 'trēda bē o va, -e 'e 'wī "paa minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe o jī? ³⁶ 'Wī nēn yaa 'vī 'labē -a -ci nēn 'nōn? Kōō yaa 'vī 'nan: «Ka -taa 'an -wēēle, 'pīan ka'a 'kolaman 'an yīdī -a dī.» En: «Fēnan nēn an -kōan "bē, ka'a 'kolaman -e 'ka 'kū -nan dī.»

³⁷ "Fēdī yī -nyranman da nēn, -yēē cī yī -dan 'bō 'a. Yī zīē -a da nēn Zozi a minnūn yēi 'e 'tōdī, ēn yaa 'vī wēi 'pleble 'jī 'nan: «Min nēn 'yī dra -a -tēa "bē, -a san 'e 'ta 'an 'va -e 'e 'yī 'mlin. ³⁸ Min nēn e yī -tēra 'an da bē, -a san -kōan 'le 'yī kū nēn e 'belidī -nōan "min lē bē -yēē 'wī 'zū. Zī e cī 'e 'crēn -tēdī Bali -le 'fluba 'jī zīē.» ³⁹ Lei 'saun nēn minnūn nēn o yī -tēra Zozi da o -taa -a yīlē bē, -yēē 'wī nēn Zozi 'bō cī -a vīnan. Tū zīē -a man bē, tē Bali lei 'saun 'ka tian 'talē dī, kōō Zozi 'ka tian 'kūle 'e "tī "le mingōnēn trē nēn e "bia bē -a da dī.

⁴⁰ Zī min "kaga 'wī zīē -a 'man bē, ēn o -mīenūn -a 'vī 'nan: «Min 'labē, 'wī 'kpa e ya Bali 'lewei vīzan nēn o 'nan e -taa "bē -a.»

⁴¹ Min plōēnnūn "o 'vī 'nan: «Min 'labē, min nēn Bali -a 'si "va "bē -nyrēn.» En min pēenūn "o 'vī 'nan: «Min nēn Bali -a 'si "va "bē ya'a 'kolaman -e 'e 'si Galīle dī. ⁴² Kōō e ya 'e 'crēn -tēdī Bali -le 'fluba 'jī 'nan, min nēn Bali -a 'si "va "bē, e -kōan David kluda min -a, ēn e "sia Betelem, David -ya trē -da.»

⁴³ Zozi 'le "wēan, -sa -fōla minnūn "kaga zīē o yēi. ⁴⁴ En o va min -mīenūn a "vale 'o "kuan, 'pīan min -tū 'ka -kōlālē -a 'kūndī -a dī.

Zuif 'nōn 'tanōn 'ka yī -tēlē Zozi da dī

⁴⁵ -A -nan nēn minnūn nēn Bali -pannōn 'tanōn 'lee Farizen 'nōn o 'pa 'sia bē o 'lī 'o da o 'va. En Bali -pannōn 'tanōn 'lee Farizen 'nōn -a laabu -wīlō 'nan: «-Mē "le "wēan nēn ka'a 'kūnlē -e 'ka 'ta -a dī?»

⁴⁶ En 'pa 'sianōn "o -wīle 'nan: «'Wī nēn yaa vē bē, min -tū 'ka tian 'lī -a vīlē 'mlōnmōn dī.»

⁴⁷ En Farizen 'nōn "o 'nan: «'Ka 'bō "nyian, maan yē "le -yēē 'wī 'ka 'sia 'nan. ⁴⁸ -Kaa Farizen 'nōn -ka'a tōlē -a -sru "dī, ēn -kaa tazan -tū 'ka 'tōlē -a -sru "dī. ⁴⁹ 'Pīan minnūn nēn wa'a Moizi -le -pēi -tō wī tōa dī, ēn Bali wēi a 'e 'pladī o man bē, o 'saza 'bē -tōa -a -sru.»

⁵⁰ Nikodem nēn e -kū Zozi 'man yīlē 'e tēdē bē, e ya Farizen 'nōn 'bō 'va. En yaa 'vī

Farizen 'nōn zīē -wīle 'nan: ⁵¹ «-Cēē -pēi "e 'nan, -tē wa'a tian min -le tin 'balē dīē, wa'a 'wī 'tōa -a san man dī. 'Pīan -tē min 'wī drē bē, waa wēi maan 'vaa, ēn o 'wī -tōa "man.»

⁵² En Farizen 'nōn -a laabu -yrō 'nan: «Galīle min nēn "nyian "yīē "a? 'I -nanjēn Bali -le 'fluba 'jī 'kpa tūglī -e 'lī -tō 'nan Bali 'lewei vīzan 'ka 'lī 'sia Galīle dī.»

-Kōnnēn -wēēzan 'tū -le 'wī

⁵³ ["Bē -sru ēn o pēēnōn 'kū 'wēē "kōnnēn.

8

¹ -A -nan nēn Zozi 'kū Olivīē pōn da. ² -A ta tū cēēn, bodrun puunōn ēn Zozi 'lī 'e da Bali -pan 'kuin. Tōōn min "kaga "kū "va. Zozi -nyran, ēn e 'wī "paadī 'sia o jī. ³ -A -nan nēn 'fluba 'cī vīnōn 'lee Farizen 'nōn 'ta lūmōn -tū -a, ēn waa -tō minnūn yēi. Lī zīē o 'bō "man, tē e ya nyīnān -kōnnēn -sru. ⁴ En o 'nan Zozi lē 'nan: «Bali -le 'wī "paazan, lū 'gūē, kū 'bō "man tē e ya nyīnān -kōnnēn -sru. ⁵ Moizi -a crēn -tē -pēi 'fluba 'jī 'nan lūmōn nēn e 'wī zīē -a drē bē, 'o -tē -kōlē -a. Bīi "nūn "i 'vī 'nōn?» ⁶ O 'wī zīē -a laabu 'nan -e 'o wēi 'kūn, -e 'o -kōla 'wī 'tōdī -a "man.

'Pīan Zozi 'kūnnān, ēn e fē -tū crēn -tēdī 'sia 'e 'pē 'wīlē 'a 'trē da, ⁷ tē Farizen 'nōn 'lee 'fluba 'cī vīnōn 'wī laabo Zozi 'lō. O ya 'wī laabunān Zozi 'lō "būb "lē "wēan, 'e 'wūlo wluān, ēn e 'nan -wīle 'nan: «Min nēn 'ka yēi, tē ya'a tian 'wī 'wīdī "drēlē dīē, -a san 'e -kōlē tēdē tū -yrē.» ⁸ E 'kūnnān "nyian 'e "pa 'jī, ēn yaa crēn -tēdī 'sia "nyian 'trē da.

⁹ Zī Farizen 'nōn 'lee 'fluba 'cī vīnōn 'bō 'wī zīē -a 'man bē, ēn o pēēnōn 'kū -tūdō. Min cējenūn 'bē 'kūdī 'sia 'e 'flīn.

-A -nan nēn lī bē e -fū 'e 'tōdī Zozi 'lē 'e -tūwī minnūn yēi. ¹⁰ Zozi 'e 'wūlo wluān, ēn yaa laabu -yrō 'nan: «Minnūn nēn o 'wī 'tō 'i man bē, o ya nyīn zīā? Min -tū 'ka "nyian -nan -e 'e 'wī 'tō 'i man dūb?»

¹¹ En lī zīē e 'nan Zozi lē 'nan: «'An 'san, min -tū 'ka "nyian -nan dī.»

Zozi "e -yrē 'nan: «'An 'bō "nyian, ma'an 'wī tōa 'i man dī. 'I 'kū! Tē 'i 'wī 'wīdī "drē "nyian dī!»]

Zozi 'bē cī 'tē 'san nēn e 'trēdanōn man dra 'wēin bē -a

¹² Tū pēē -a bē, ēn Zozi 'wī tin 'badī 'sia "nyian minnūn lē. Yaa 'vī -wīle 'nan: «'An 'bō 'bē cī 'tē 'san nēn e 'trēdanōn 'man dra 'wēin bē -a. Min nēn e sōōnla 'an -sru "bē, tē ya'a "nyian 'ta wō klun va dī, ēn 'tē 'san

nen e 'belidi -nɔan "min le be e ya -a san -le ve -a.»

¹³En Farizen 'nɔn -a 'vɪ Zozi le 'nan: «'Wɪ nen yia ve be, e 'ka 'wɪ 'kpa 'a di, kɔɔ yie ci -a vunan 'i 'fli man.»

¹⁴Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «-Te 'an 'bɔ mɛɛn ci 'an 'bɔ 'fli -le 'wɪ vunan oo, 'wɪ nen maan ve 'gʊe, 'wɪ 'kpa nen. Kɔɔ fɛnan nen an 'si be, maan -tɔa. En fɛnan nen an ci -kunan be, maan -tɔa. 'Pian 'cee ve be, fɛnan nen an 'sia be, ka'a -nan tɔa di, en fɛnan nen an ci -kunan be, ka'a -nan tɔa di. ¹⁵"Ka "tin -tea "min da blamin -wulo -ji wi yra man. 'An 'bɔ 'le ve be, ma'an tin tea min da di. ¹⁶'Pian -te an tin -te min da be, e ya 'e 'nɔan da. Kɔɔ an 'ka 'an -tɔwli "di, 'ku 'vale 'an "ti "nen yaan 'pa 'sia be -a kʊe ci. ¹⁷E ya 'e 'crɛn -tɛdi 'cee -pei 'fluba 'ji 'nan: «-Te min "fli "wei a -tɔwli 'wɪ 'tu da be, te 'wɪ zie e ya 'wɪ 'kpa -a.» ¹⁸An 'bɔ 'an 'fli -le 'wɪ ve, en 'an "ti "nen yaan 'pa 'sia be, e 'mɛn 'wɪ ve.»

¹⁹En waa laabu -yrɔ 'nan: «'I "ti 'bɔ a nyin zia?»

Zozi 'e -wle 'nan: «Ka'an tɔa di, en ka'an "ti tɔa di. "Te kaan -tɔa "be, "te kaan "ti -tɔa "nyian.»

²⁰Zozi a 'wɪ zie -a "paanan minnun ji, te e ya Bali -pan 'kuin, fɛnan nen minnun "lala -sean -gbogbo -ji Bali -le ve -a be -a -nan. En min -tɔ 'ka -a 'kunle di, kɔɔ -yee tɔ 'ka tian bɔle di.

Zozi 'e "ti "srɔn "kʊdi -nan wɪ 'vɪ

²¹Zozi -a 'vɪ "nyian -wle 'nan: «An "ta -ko. Ka -taa 'an -wɛɛle, 'pian ka'an 'ye di. En 'cee 'wɪ 'wɪdi "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka. Fɛnan nen an "ta -ko 'gʊe, ka'a 'kolaman -e 'ka 'ku -nan di.»

²²En Zuif 'nɔn 'tanɔn -a laabu 'o 'fli -lɔ 'nan: «E "ta -ko 'e 'fli -tɛle -baale, kɔɔ yaa 'vɪ 'nan, fɛnan nen 'e "ta -ko be, -ka'a 'kolaman -e -kaa kʊ -nan di.»

²³En e 'nan -wle 'nan: «'Tre 'gʊe -a da 'nɔn nen "cee "a. "Ka 'si wo 'trɛda 'gʊ, 'pian "an 'si wo laji lou. Ma'an 'sia 'trɛda 'gʊ di. ²⁴-Yee "wean maan 'vɪ 'cee 'nan, 'cee 'wɪ 'wɪdi "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka. Kɔɔ min nen an ci -a be, -te ka'a yi 'teala "da 'nan an ya min zie -a die, 'cee 'wɪ 'wɪdi "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka.»

²⁵En waa laabu Zozi 'lɔ 'nan: «-Tɪ nen 'yia?»

Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Min nen an ci -a be, maan ve 'cee, te maan ve. ²⁶'Wɪ "kaga "a -e 'an vɪ 'ka man -e tin -e 'te 'ka da. 'Pian 'wɪ nen maan 'man min nen yaan 'pa 'sia be -a

da be, -nyren maan ve 'trɛdanon le. Min zie ya'a 'wɪ 've 'wɪlu 'a di.»

²⁷Wa'a -ci manle "le 'nan -a "ti "le 'wɪ nen e ci -a vunan di. ²⁸En Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Tɔ nen ka Blamin -pɪ "paa yiba "man lou "be, -a tɔ zie -a man nen kaa -tɔa 'nan min nen an ci -a be -nyren 'maan. En kaa -tɔa 'nan ma'an 'wɪ 'dra 'an 'bɔ 'fli -ji di, 'pian 'wɪ nen maan 'man 'an "ti "da be -nyren maan ve. ²⁹Min nen yaan 'pa 'sia be, 'ku 'vale -a kʊe ci. Ya'an 'tɔile 'an -tɔwli "di, kɔɔ -a ci 'sɔ winun nen maan dra tɔ pɛɛnɔn man.» ³⁰Zɪ Zozi 'wunun zie -a 'vɪ be, en min "kaga yi -tera Zozi 'bɔ da.

Min nen e 'wɪ 'wɪdi "dra be, te e ya 'wɪ 'wɪdi "le nɔan -a

³¹-A -nan nen Zuif 'nɔn nen o yi -tera Zozi 'bɔ da be, Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «-Te 'ka 'ta 'wɪla 'an wei da 'kpa be, te ka ya 'an -srɔnɔn 'a. ³²Ka -taa 'wɪ tɪglɪ 'tɔle, -e 'wɪ tɪglɪ 'e 'ka drɛ minnun nen o 'ka nɔan -a die waa.»

³³En Zuif 'nɔn 'bɔ -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Kʊ ya Abraam kluda 'nɔn 'a, en kʊ'a tian 'li drele min -tɔ -le nɔan -a di. -Mɛ "le "wean nen yia ve 'nan: «Kʊ dra minnun nen o 'ka nɔan -a die waa?»

³⁴En Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Maan ve 'cee 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min oo min nen e 'wɪ 'wɪdi "dra be, te e ya 'wɪ 'wɪdi "le nɔan -a. ³⁵Nɔan 'ka 'fo "kɔnnɛn 'li 'trɪlii di, 'pian 'nen nen e ci 'yee ve -nan be, -yɛe fo "kɔnnɛn 'li 'trɪlii.

³⁶-Te 'an 'bɔ Bali -pɪ an 'ka 'si nɔanba -ji be, ka'a 'koan "nyian fɛ -tɔ -lɔ nɔan -a di.

³⁷Maan -tɔa 'nan ka ya Abraam kluda 'nɔn 'a, 'pian ka ya -a -wɛɛnan 'nan 'kaan -tea, kɔɔ ka 'ka "vale 'ka 'ta wɪla 'mɛn 'wɪ "paadu da di. ³⁸'Wɪ nen maan -nan 'yɪ 'an "ti 'lɔ be, -nyren maan ve, en 'cee ve be, 'wɪ nen kaa 'man 'ka "ti "da be, -nyren kaa dra.»

³⁹En o 'nan Zozi le 'nan: «Abraam 'be ci 'ku "ti "a.»

En Zozi 'e e 'nan -wle 'nan: «"Te Abraam -le 'nennun nen 'kaa be, "te Abraam drɛ wɪ nen kaa dra. ⁴⁰'Wɪ tɪglɪ nen maan 'man Bali da be, maan ve 'cee tɔ pɛɛnɔn man. 'Pian 'be nen 'gʊe, ka ya -a -wɛɛnan 'nan 'kaan -tea. 'Wɪ zie Abraam 'ka 'be drele di. ⁴¹'Pian 'cee ve be, 'ka "ti "drɛ wɪ nen kaa dra.»

En o 'nan Zozi le 'nan: «Bɔɛda nen "cee 'kʊa di, Bali -tɔwli 'be ci 'ku "ti "a.»

⁴²En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «"Te Bali 'be ci 'ka "ti "a be, "te kaan ye "yi. Kɔɔ Bali va nen an 'si, en an -ta. Ma'an 'tale 'an 'bɔ 'fli -ji di, 'pian -yɛe 'an 'pa 'sia. ⁴³Ka 'ka "vale

'ka "trøen -tōa 'an wei le di, -yee "wean nen ka'an wei -ci maan di? ⁴⁴ Satan nen e 'wɪ 'wɪdi "paa min lō be, -yee ci 'ka "ti "a, en 'ka "ti 'ci 'sō wunun nen kaa dra. -A pou sianan 'li 'trilii -e 'e bō ceeɣvɛ, min -tezan nen. Ya'a 'ta wōla 'wɪ tɪɣlɪ da 'mlōnmlōn di, kōō ya'a 'tōa 'wɪ tɪɣlɪ -sru "di. 'Wlu 'sendi -cin nen "ji, kōō 'wluzan nen, en -a va nen 'wlu wɪ pɛɛnōn "sia. ⁴⁵ 'Mɛn vɛ be, an 'wɪ tɪɣlɪ ve, -yee "wean ka'a yi 'teala 'an da di. ⁴⁶ Min -tu 'ka 'ka yei -e 'e -ci -kōōn 'nan an 'wɪ 'wɪdi drɛ di. En -te 'wɪ tɪɣlɪ nen maan ve be, -mɛ "le "wean ka'a yi 'teala 'an da di? ⁴⁷ Min nen Bali ci -a "ti "a be, 'wɪ nen Bali -a ve be 'e "trøen -tōa -yrɛ. 'Pian 'cee vɛ be, Bali "cɛɛ 'ka "ti "a di -yee "wean ka'a "trøen 'tōa -a wei le di.»

Zozi -dan "mlian Abraam da

⁴⁸ Zuif 'nōn 'tanōn "e Zozi le 'nan: «'Kvɛ tin a 'nōnōn -a vidɪ -a 'nan Samari min nen ya, en -yō -wɪdi "a 'i -sru.»

⁴⁹ Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «-Yv -wɪdi 'ka 'an -sru "di. 'An "ti "nen maan 'tō dra -dan, en 'cee vɛ be, "kaan 'tō srɛman. ⁵⁰ 'An 'bō an 'ka -a -wɛɛnan 'nan min 'e 'an 'tō drɛ -dan di. 'Pian min -tu 'be ci -a -wɛɛnan. En -a min zɛ, -yɛɛ 'cee tin "baa. ⁵¹ Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪɣlɪ 'a 'nan min nen e 'ta 'wōla 'an wei da be, -a san 'ka 'kaa 'mlōnmlōn di.»

⁵² En Zuif 'nōn -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Kvɛ -tō "mɛn 'nan -yō -wɪdi "a 'i -sru. Abraam -ka, en Bali 'lewei vɪnōn "o "ka 'wɪ "nyian. -E 'i vɪ 'nan: «Min nen e 'ta 'wōla 'i wei da be, -a san 'ka 'kaa 'mlōnmlōn di.» ⁵³ 'Kvɛ tra Abraam -ka, en Bali 'lewei vɪnōn "o "ka 'wɪ "nyian. 'I -dan "mlian Abraam da? 'I 'bō 'i 'fli "siala 'kō?»

⁵⁴ En Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «-Te 'an 'bō mɛɛn 'an 'fli 'tō dra -dan be, 'mɛn 'tō -dan zɛ, e ya 'wɪ "tun "a. 'An "ti 'bō 'be 'an 'tō dra -dan. 'Ka 'bō cɛɛ 'vɪ 'nan -yɛɛ ci 'cee Bali -a, ⁵⁵ 'pian ka'a tōa di. 'An 'bō 'be -tōa. -Te maan 'vɪ 'nan ma'an tōa di, te an drɛ 'wluzan 'a "le 'cee 'wɪ zv. 'Pian maan -tōa, en an 'ta 'wōla -a wei da. ⁵⁶ Tv nen an -taa "man 'trɛda be, Bali -a 'vɪ 'ka tra Abraam le. 'Wɪ zɛ e Abraam ci -ta "tra. Abraam -a -nan 'yi, en yaa ci nran.»

⁵⁷ En Zuif 'nōn -a vɪ Zozi le 'nan: «'I le -fuba 'soolu 'ka 'bōa di -e 'i Abraam yi?»

⁵⁸ Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪɣlɪ 'a 'nan, tv nen te wa'a tian Abraam -yale di, te an ya.» ⁵⁹ 'Wɪ zɛ -a da nen o -kōlɛ

siila 'nan -e 'o Zozi 'te -a. 'Pian Zozi yōō, en e 'bōla Bali -pan 'kuin.

9

Zozi yie 'wizan -tu beli

¹ Zozi a ciunan en e min -tu nen waa -ya 'e yie 'a 'e 'widi be -a 'yi. ² En Zozi -srūnōn 'a laabu Zozi 'lō 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, -mɛ "le "wean nen o min 'gʷɛ -a -ya 'e yie 'a 'e 'widi? -A 'bō 'le 'wɪ 'wɪdi "man nen, -baa -a "ti 'lee -a "bv "le 'wɪ 'wɪdi "man nen?»

³ En Zozi "e -wɛ 'nan: «'Wa'a vɛlɛ 'nan -a 'bō 'le 'wɪ 'wɪdi "man nen di, en -te 'be "cɛɛ di, -a "ti 'lee -a "bv "le 'wɪ 'wɪdi "man nen -a yie 'wɪ di. 'Pian -a yie 'wɪ 'nan -e minnūn 'o 'wɪ -dan nen Bali "ta -daa -a drele -yrɛ "be -a -nan yi. ⁴ 'Be nen tv a tian 'e 'cɛndi 'gʷɛ, min nen yaan 'pa 'sia be, -kaa -yee 'nyranman 'pa. -Pei -taa "tanle, te min -tu 'ka 'kōlaman -e 'e 'nyranman 'pa "nyian di. ⁵ 'Be nen an ya tian 'trɛda 'gʷɛ, mɛɛn ci 'te 'san nen e 'trɛdanōn 'man dra 'wein be -a.»

⁶ Zi Zozi cɛɛn 'wɪ zɛ -a vidɪ man be, en 'e 'le 'yi -sran "tra. E -feli drɛ 'e 'le 'yi 'bō 'a, yaa ci yie 'wizan zɛ -a yie da, ⁷ 'En e 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'kv 'i yra "foe 'yi nen waa laabo Siloe be -a va.» Siloe -ci nen 'nan 'padɪ -sia. E -kv 'e yra foe, en e 'li 'e da te e fɛnan ye 'wein.

⁸ Yie 'wizan zɛ -a "srōn 'nōn 'lee minnūn nen waa 'yi te e fɛ trv "baa be, "o laabu 'nan: «Min nen "nen e -nyeɛnla 'gʷɛ te e fɛ trv "baa be, -nrjɛɛ be dʷ?» 'Min -mienūn "o 'vɪ 'nan: «-A 'bō nen.»

Min plōɛnnūn "o 'vɪ 'nan: «-A 'bō "cɛɛ di, 'pian -a sizan "nen.»

En -a 'bō "e 'nan: «'Wɪ 'kpa, 'e 'bō nen.»

¹⁰ -A -nan nen waa laabu -yrō 'nan: «E drɛ 'kō en 'i yie 'le 'sv?»

¹¹ En e 'nan -wɛ 'nan: «Min nen waa laabo Zozi be, e -feli drɛ, yaa ci 'an yie da, en e 'mɛn 'nan 'an 'kv 'an yra "foe Siloe 'yi 'va. An -kv -nan nūn, zɪ 'an yra foe be, en 'an yie 'le 'sv.»

¹² En waa laabu -yrō 'nan: «Min 'bō -a nyin zia?»

E 'nan -wɛ 'nan: «Ma'an 'tōa di.»

Farizen 'nōn 'wɪ laabu min nen -a yie 'le 'sv be -yrō

¹³ O -kv min nen -a yie 'le 'sv be -a Farizen 'nōn 'va. ¹⁴ 'Flinla "yi da nen Zozi 'feli drɛ, en e min zɛ -a yie 'le 'sv 'a. ¹⁵ Farizen 'nōn "o laabu "nyian min be -yrō 'nan: «E drɛ 'kō en 'i yie 'le 'sv?»

En e 'nan -wle 'nan: «E -feli ci 'an yie da, 'an yra foe, en an fenan 'yu.»¹⁶ Zi e 'wɪ zɪe -a 'vɪ be, en Farizen 'non -mienun 'o 'nan: «Min nen e 'wɪ 'labe -a dre be, ya'a 'sia Bali va di, koo e 'flinla 'yi 'srɔɛn srɛ.»

Te min plɔennun 'o "ve 'nan: «'Wɪ 'wɪdi "drezan 'ka 'kolaman -e 'e 'cɛ -srɔɛn "wɪ zɪe -a dre di.»

-A -nan nen o wei 'ka "nyian drele -tuwli "di.¹⁷ Waa laabu min nen -a yie 'le 'su be -yrɔ 'nan: «'I 'bɔ "i "ve min nen yei yie 'le 'su be -a man 'non?»

En e 'nan -wle 'nan: «Bali 'lewei vnan nen.»

¹⁸ Zuif 'non 'tanon 'ka yi -telea "da 'nan min zɪe -a yie a 'e 'wɪdi 'e 'cɛn di. En waa "ti 'lee -a "bu laabu.¹⁹ Zi o -ta be, en waa laabu -wɔ 'nan: «'Cee 'nen nen ka 'nan waa -ya 'e yie 'a 'e 'wɪdi be -nyren 'gu? E dre "men 'kɔ, en -a yie 'le 'su 'sien?»

²⁰ -A "ti 'lee -a "bu "o 'nan: «Kua -tɔa 'nan 'kve 'nen nen, en kua -ya te -a yie a 'e 'wɪdi.²¹ 'Pian fe nen e dre 'bɔ en -a yie 'le 'su 'sien 'gve, ku'a tɔa di. En min 'bɔ nen yaa yie 'le 'su be, ku'a 'be 'tɔa "nyian di. 'Ka 'wɪ laabu -a 'bɔ 'lɔ, e ya ceje -e 'e -ci vɪ 'e 'bɔ 'a.»²² -A "ti 'lee -a "bu "kɔlanman Zuif 'non 'tanon 'lɔ -yee "wean o 'wɪ zɪe -a 'vɪ. Koo Zuif 'non 'o 'ci 'pa 'nan, min oo min nen yaa 'vɪ 'nan, Zozi 'be ci min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi -a be, 'o -pian 'wee cin yɪ 'kuin.²³ -Yee "wean -a "ti 'lee -a "bu -a 'vɪ 'nan: «E ya ceje 'ka 'wɪ laabu -a 'bɔ 'lɔ.»

²⁴ -A -nan nen min nen -a yie 'le 'su be, Farizen 'non -a 'pa "flizan laabu "nyian, en o 'nan -yrɛ 'nan: «'I Bali 'tɔ dre -dan 'wɪ tɔɣl vɪdi -a! Kua -tɔa 'nan min be 'wɪ 'wɪdi "drezan nen.»

²⁵ En e 'nan -wle 'nan: «-Te e ya 'wɪ 'wɪdi "drezan -a be, ma'an tɔa di. Maan -tɔa 'pian 'nan, 'an yie a "nen 'e 'wɪdi en 'be nen 'gve, an fenan ye 'sien.»

²⁶ Waa laabu -yrɔ "nyian 'nan: «-Mɛ "nen yaa dre 'yie? Yaa dre 'kɔ en yei yie 'le 'su?»

²⁷ En e 'nan -wle 'nan: «Maan 'vɪ 'cɛɛ 'va en ka'a "trɔɛn "tɔle -yrɛ "di. -Mɛ "le "wean ka ya "nyian -a mandɪ va? "Ka "ya wo "nyian "vale 'ka dra -a -srɔnɔn 'a?»

²⁸ -A -nan nen waa "srɔndɪ 'sia, en o 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'bɔ 'be ci -a -srɔzan 'a, "ku "ya wo Moizi -srɔnɔn 'a.²⁹ Kua -tɔa 'nan Bali 'wɪ tin 'ba Moizi le, 'pian min 'labe, ku'a 'be 'sinan 'tɔa di.»

³⁰ En min nen -a yie 'le 'su be, yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Ka 'yio 'wɪ 'a be, fenan nen e 'si be, ka'a tɔa di, en yaan yie 'le 'su!³¹ -Kaa -ci -tɔa 'nan Bali 'ka 'wɪ 'wɪdi "drenon wei maan di. 'Pian -te min Bali bɔa en yaa ci 'sɔw winun dra be, min zɪe Bali -a wei maan.³² En ka'a tian 'li -a manle 'nan min nen waa -ya 'e yie 'a 'e 'wɪdi be, min -tv -a yie 'le 'su di.³³ "Te min 'be ya'a 'sile Bali va diɛ, "te ya'a -kolale -a dreɪ -a di.»

³⁴ En waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I 'bɔ nen wei 'ya 'wɪ 'wɪdi va "fo "be, yie 'wɪ "paaman 'ku 'ji?» En waa -pin 'o yei.

Minnun yie a 'e 'wɪdi Bali -le 'wɪ 'ji

³⁵ Zi Zozi -a 'man 'nan waa -pin 'o yei "be, e -ku "va en yaa laabu -yrɔ 'nan: «'I yi -teala Blamin -pɪ da?»

³⁶ En e 'nan Zozi le 'nan: «'An 'san, -tɛ ci "nyian 'be 'a -e 'an yi -tera "da?»

³⁷ Zozi "e -yrɛ 'nan: «'Yia 'yi, 'an 'bɔ nen an 'wɪ tin "baa yie 'gve, 'an 'bɔ nen.»

³⁸ -A -nan nen e 'nan: «'Minsan, 'an yi -teala 'i da.» En e blula "wlu.

³⁹ -A -nan nen Zozi "e 'nan: «'An -ta 'trɛ 'gve -a da 'nan -e 'an minnun 'cɛn 'e cin man. -Yɛɛ ci 'nan minnun nen wa'a fenan ye diɛ, o fenan ye, en minnun nen 'o 'fli "siala fenan yunon 'a be o yie -wia.»

⁴⁰ Farizen 'non -mienun nen -a "srɔn "be, zi o 'wɪ zɪe -a 'man be, en waa laabu -yrɔ 'nan: «'Yie 'nan 'i ve 'nan, 'ku yie a 'e 'wɪdi?»

⁴¹ Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Te 'ka 'kɔn yie 'winon 'a be, "te 'cee 'wɪ 'wɪdi "ka "fo "di. 'Pian 'be nen 'gve, 'ka 'nan, 'ka fenan ye, te ka'a 'we 'men 'wɪ "paadi man di, -yee "wean 'cee 'wɪ 'wɪdi "a tian.»

10

Zozi a 'bla -sru "pinzan 'kpa -a

¹ Zozi "e 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɔɣl 'a 'nan, min nen ya'a 'wɔlaman 'bla 'klɔn -ji -klɔn 'bɔ -yrɛ "nen "diɛ, 'pian yaa -tria "fe pee -nan be, min zɪe crinzan nen, en 'bla 'tezan nen.² 'Pian min nen e -wɔlaman 'klɔn -yrɛ "nen "be, -yɛɛ ci 'blanun 'bɔ -sru "pinzan -a.³ Min nen 'e -nyrandɪ -klɔn 'bɔ -yrɛ "nen "be, e -klɔn 'le "so -yrɛ. En 'blanun nen o ci -yee ve -a be, 'o "trɔɛn -tɔa -a wei le, e o laabo 'o 'tɔ man -e 'e bɔla waa bei.⁴ -Te e cɛɛn 'blanun nen o ci -yee ve -a be o boladi man be, -e 'e -trɔa o 'le, te 'blanun -kɔla -a -sru, koo waa wei -tɔa.⁵ Wa'a 'sɔɔnmlan min nen e ci -pɛn -a be -a -sru 'mlɔnmlɔn di. O

flan "blia 'pian -yrō, kōō minnun nen o ci -pen -a be wa'a o wei tōa dt.» ⁶ Zōzi -kōnnon zīe -a -fō -wle, 'pian 'wī 'bō nen yaa tin 'ba -wle "bē, wa'a -ci manle dt.

⁷ En Zōzi -a -ci 'vī 'nyian -wle 'nan: «Maan ve 'cēe 'wī tiglī 'a 'nan, 'blanun man -klōn 'bō bē, mēen ci -a -yrē -a. ⁸ Minnun pēenōn nen o -trōa 'an 'lē 'e tēdē bē, crinnōn nen waa, en 'bla 'tēnōn nen waa. 'Pian 'blanun 'ka 'o "trōen "tōlē o wei lē 'mlōnmlōn dt. ⁹ -Klōn 'bō man -yrē bē, 'an bō nen. Min nen e ciula 'an 'va, en e wla 'klōn -ji bē, e "sia 'wī 'jī. E boala e "tun, en e -wlamlan 'e "tun, -a -blifē a -e 'e -bli. ¹⁰ Crinzan bē, "e "ta wō crin wōdī 'lēe 'bla 'tēdī 'lēe fē srēdī 'tō 'jī. 'Pian 'men vē bē, "an "ta 'wū 'nan -e 'blanun 'o 'beli, -e -wee 'belidī 'e 'kōn 'e 'lē sōōdī.

¹¹ Mēen ci 'bla -sru "pinzan 'kpa -a. 'Bla -sru "pinzan 'kpa bē, e "we "man -e 'e 'ka 'yēe 'blanun -le "wean. ¹² 'Pian min nen 'bē 'nyranman "paa "lala -le "wean bē, te 'blanun 'bō 'ka -a san -le vē -a dīe, -te e beli 'yī 'tanān bē, e "sia 'blanun -sru -e 'e flan 'bli. Beli 'bō o fuimlan "man -e 'e o "kuun. ¹³ Min nen 'bē 'nyranman "paa "lala -le "wean bē, 'bē flan "blia, kōō 'blanun -tēdī bē, -a 'wī 'ka 'naan "man "dt.

¹⁴ Mēen ci 'bla -sru "pinzan 'kpa -a. An 'mēn 'blanun -tōa, en waan -tōa, ¹⁵ "lē zī 'an "tī 'an -tōa en 'an "tī 'bō -tōa "bē -yēe 'wī 'zū. 'An 'man a 'e wōdī -e 'an 'ka 'mēn 'blanun -le "wean. ¹⁶ 'Mēn 'bla -mienun a tē o 'ka tian -klōn 'gūe -a -jī dt. 'Blanun zīe, an o -fōa "jī, o -taa 'an wei manle -e 'o drē 'blanun nen o -sru "pinzan a -towli "bē waa.

¹⁷ 'An "tī 'an ye "yī, kōō 'an 'fli -nōn 'nan -e 'an 'ka, -e 'an 'belidī yī "nyian. ¹⁸ Min -tū 'ka 'mēn 'belidī sia 'an 'lō dt, 'pian 'an 'bō 'bē -nōan 'an 'fli -a. 'Pleble a 'an 'lō -e 'an -nōn, en 'pleble a 'an 'lō -e 'an 'si "nyian 'e "pa 'jī. 'Wī nen 'an "tī "e 'mēn 'nan 'an drē bē, -nyren "bē.»

¹⁹ 'Wī nen Zōzi -a 'vī zīe, -yēe "wean Zuif 'nōn cēen "nyian 'e cin man. ²⁰ Min "kaga "a o yēi te "o "ve 'nan: «-Yū -wliđī "a -a -sru, en klin "a -a -wulo -jī. Te 'ka "trōen "tō -a wei lē.»

²¹ Min -mienun "o 'vī 'nan: «Ya'a 'wī 've "lē min nen -yū -wliđī "a -a -sru "bē -yēe 'wī 'zū dt. -Yū -wliđī 'ka 'kōlaman -e 'e min nen -a yīe cī 'e 'widī bē -a yīe 'lē 'sū dt.»

Zuif 'nōn 'tanōn 'ka 'wīle Zōzi 'lē 'wī "paadı man dt

²² Minnun a Bali -pan 'kōn 'lē "fēdī drēnan Zeruzalem. "Fēdī zīe, waa dra lē pēenōn man 'nan -e Bali -pan 'kōn nen waa 'lē 'sū "nyian 'e 'pēe bē, -a -cin 'e -trōa o jī. Tū zīe -a man bē te trun -taa. ²³ En Zōzi ciđī 'sia Bali -pan 'kōn 'lē "nen, fēnan nen waa 'tō 'pa Salomōn man bē -a -nan. ²⁴ En Zuif 'nōn 'o cin 'yī "man, waa laabū -yrō 'nan: «Tū "cēn "a nen, i 'wī 'cī "sia "kūe 'wein -e 'kū vīnan 'kū 'cī -tōō "nyian dt? -Te min 'sizan 'wī 'jī Crizi nen 'yīa bē, 'i -cī 'sī 'kūe tiglī.»

²⁵ Zōzi -a 'vī -wle 'nan: «Maan 'vī 'cēe 'va, en ka'a yī 'teala 'an da dt. 'Wunun nen maan dra 'an "tī 'tō da 'gūe, yaa -ci -kōnman 'nan, min 'sizan 'wī 'jī nen 'maan. ²⁶ 'Pian ka'a yī 'teala 'an da dt, 'mēn 'blanun "cēe 'kaa dt -le "wean. ²⁷ 'Blanun nen 'o cī 'mēn vē -a bē, 'waan wei maan, an 'o -tōa, en 'o 'ta wūla 'an -sru. ²⁸ 'Belidī nen ya'a 'nyān dt, maan -nōan -wle, wa'a 'lī 'kaa 'mlōnmlōn dt. En min -tū 'ka 'kōlaman -e 'e o 'sī 'an 'lō dt. ²⁹ 'An "tī "nen e o -nōn 'mēn bē, -a 'pleble "mlian fē pēenōn da, en min -tū 'ka 'kōlaman -e 'e o 'sī 'an "tī 'lō dt. ³⁰ 'An 'bō 'lēe 'an "tī "bē, kū ya min -towli "a.»

³¹ Tōōn en Zuif 'nōn -kōlē kōola 'nan -e 'o wēen "nyian Zōzi 'va. ³² En Zōzi "e 'nan -wle 'nan: «An 'wī -dandan drē 'ka yīe man "kaga 'an "tī "lē 'pleble 'a. 'Wī 'bō "cēn "lē "wean nen ka "ta -kōlē wēenman 'an 'va?»

³³ En Zuif 'nōn -a 'vī -yrē 'nan: «Wa'a wīle 'nan 'wī 'tū nen yīa drē "yī "bē, -a 'tō 'jī mēn kū "ta -kōlē wēenman 'i 'va dt, 'pian 'nan i Bali srōn "lē "wean. 'I ya min -a en 'i 'fli drē Bali -a, -yēe "wean kū "ta -kōlē wēenman 'i 'va.»

³⁴ Zōzi "e 'nan -wle 'nan: «E ya 'e 'cēn -tēdī 'cēe -peī 'fluba 'jī 'nan:

«Bali "e 'nan, 'ka ya balinun -a.»

³⁵ En -kaa -tōa 'nan 'wī nen Bali -le 'fluba 'jī bē, 'wī 'kpa 'nen. Minnun nen Bali 'wī tin "baa -wle "bē, e o laabo balinun. ³⁶ En 'an 'bō bē, Bali 'an 'sī "va en yaan 'pa 'sia 'trēda. -Mē "lē "wean nen -te maan 'vī 'nan Bali -pū nen 'maan bē, en kaa ve 'nan an Bali srōn? ³⁷ -Te 'wī nen maan dra 'gūe, 'an "tī "drē wī "cēe dt, te 'ka yī -tēra 'an da dt! ³⁸ 'Pian -te -a 'bō nen maan dra bē, 'ka yī -tēra 'an da. -Te 'bē "cēe dt, 'ka yī -tēra 'wī 'bō nen maan dra bē -a da. 'Ka drē zīe, -e 'ka -tō 'kpa tiglī 'nan 'kū 'vāle 'an "tī "a bē, kū ya min -towli "a.»

³⁹ 'Wī zīe -a da nen, o ya "nyian "va 'nan 'o "kuan, 'pian e 'sū -wlo.

⁴⁰ Zoji 'ku "nyian Zudan 'yi -sru, fënan nën Zan minnun -batize drë 'e tede be -a -nan, en e -fö -nan nun. ⁴¹ Min "kaga "kula Zoji -sru. Minnun zïe waa 'vi 'nan: «Zan 'ka -cë -srôn "wï -tö drele di, 'pian 'wï pëenon nën yaa 'vi min 'gve -a man be, e ya 'wï 'kpa -a.» ⁴² Minnun nën o -ku fë zïe -a -nan be, o "kaga 'yi -tera Zoji da.

11

Laza -kanan wï

¹ Min -tö nën waa laabo Laza be, -a man "yaaman. E -nyëanla 'fla nën waa laabo Betani be -a da. -A "blu Mari 'lee Mat "o "nyënwla "nyian 'fla 'bö zïe -a da. ² Mari zïe, -yëe "ta -daa -laziglo -senle Minsan cëin -da, -e 'e man buv 'e 'wulo "jé "a. -A "bvu Laza man 'be "yaaman. ³ -A "blunun zïe, o min 'pa 'sia 'nan 'e vi Zoji le 'nan: «Minsan, 'i bee be -a man "yaaman.»

⁴ Zï Zoji 'wï zïe -a 'man be, en e 'nan: «Laza -le -cë 'labe, -a -të vë "cëe di. 'Pian e -fö Laza man 'nan -e 'e Bali -le 'pleble 'ci -koon. En "nyian 'dv -e Bali -pt 'tö 'e drë -dan -cë 'bö 'le "wean.» ⁵ Mat 'lee Mari 'lee o "bvu Laza 'bö be, Zoji o ye "yi.

⁶ Zï yaa 'man 'nan Laza man "yaaman be, en e yi drë "nyian fënan nën e ci be -a -nan 'fiili. ⁷ "Bë -sru, en yaa 'vi "e -srünön le 'nan: «-Kaa 'li -kaa da Zude.»

⁸ En -a -srünön -a laabu -yrc 'nan: «Bali -le 'wï "paazan, tö nën e "sia ciunan -kogo 'gve -a -ji "cëe Zuif 'nön nën Zude be, o ya -a -wënan 'nan 'wei -tëa "kölë -a 'gü dvv? Yie 'nan 'i 'ko -nan nun?»

⁹ En Zoji -a 'vi -wle 'nan: «-Te tö cëen be, fënan a 'wein bodrun 'trilii -e funnin 'e 'pla. Min nën e 'ta wo te tö cëen be, -a srön 'ka 'wia di, köö 'të nën e "bia 'trëda be, -a -san man nën e 'ta wo. ¹⁰ 'Pian min nën e 'ta wo klun va be, -a srön -wia, köö 'të 'ka -a 'le di.»

¹¹ Zï e cëen 'wï zïe -a vidı man be, en e 'nan -wle 'nan: «-Kaa bee Laza a yi -tënan, 'pian 'an 'ko -a fuwë.»

¹² En -a -srünön -a 'vi -yrc 'nan -te e ya yi -tënan be, -a fa dra 'yi -e 'e 'beli. ¹³ Laza -kadı 'wï nën Zoji -a 'vi, 'pian e ya -a -srünön "le 'ji 'nan yi tıgı 'be 'föla Laza da.

¹⁴ En Zoji -a -ci 'vi -wle "mën 'wein 'nan: «Laza -ka. ¹⁵ 'Cee "wean, en 'dv -e 'ka yi -tera 'an da be -yee "wean, 'an 'ci "nranman. Köö an 'ka 'nan nun di en e drë. 'Pian -kaa ku "va "nun.»

¹⁶ 'Wï zïe -a da nën Toma nën waa laabo "nyian "flën be, e 'nan Zoji -srünön -miennun le 'nan: «-Kaa kula Zoji -sru -e -kaa ka 'e cin va waa.»

¹⁷ Zoji "e böla 'nan nun be, te o Laza 'wu -a -nan yi sinjen 'bö. ¹⁸ Betani 'lee Zeruzalem be, o yei böa kilo "fli, -te 'be "cëe di kilo yaaga. ¹⁹ -Yee "wean Zuif 'nön "kaga "ta -nyënleä Mat 'lee Mari "srön o "bvu nën e -ka be -a -cë -da. ²⁰ Zï Mat -a 'man 'nan Zoji -a -tanan be, en e -ku -a 'sile -sia te Mari yra 'e -nyrandı "können.

²¹ Mat -a 'vi Zoji le 'nan: «'An 'san, "te 'i 'kön 'gve, "te 'an "bvu 'ka 'kale di. ²² 'Pian 'be 'bö nën 'gve, an yi -teala "da 'nan 'wï pëenon nën yia laabo Bali lö be, yaa 'le sööman 'yie.»

²³ En Zoji "e 'nan -yrc 'nan: «'I "bvu be, e wuanla -kanön 'va.»

²⁴ Mat "e -yrc 'nan: «'Wï 'kpa nën, maan -töa 'nan tö -föla "da "ji be, minnun nën o kaa be, o wuanla -kanön 'va. 'An "bvu wuanla -kanön 'va "nyian.»

²⁵ En Zoji "e -yrc 'nan: «'An 'bö 'be min wuanla -kanön 'va, en mëen 'belidi -nön "min le. Min nën e yi -teala 'an da be, -te e -ka oo, 'belidi a -yrc. ²⁶ Min nën -a yie a "man en e yi -tera 'an da be, -a san 'ka kaa 'li 'mlonmlon di. 'I yi -teala 'wï zïe -a da?»

²⁷ En Mat "e 'nan Zoji le 'nan: «'An 'san 'wï 'kpa nën. An yi -teala "da 'nan yie ci min nën Bali -a 'si "va "be -a. Bali -pt nën waa 'vi 'e 'cën 'nan e -taa 'trëda be -nyren 'yia.»

²⁸ Zï Mat 'wï zïe -a 'vi be, en e 'li 'e da. E "blu Mari laabu, en yaa 'vi -yrc 'o "fli yei 'nan: «'Ku 'san be e -ta, e ya "vale yei 'man ye.» ²⁹ Zï Mari 'wï zïe -a man be, e wluan "kli, en e -ku fënan nën Zoji ci be -a -nan. ³⁰ Zoji 'ka tian böleä 'fla yei 'di, e ya tian fënan nën Mat -ku -a 'sile -sia 'o cin yi 'a be -a -nan. ³¹ Zuif 'nön nën o -ku -nyënleä Mari "srön "be, zı o Mari yi e wluan "kli e böla be, en o söönla -a -sru. Waa nron 'o 'ji 'nan e "ta -ko -wuölë 'e "bvu -yrc da.

³² Zï Mari 'böla fënan nën Zoji ci be -a -nan, en e Zoji 'bö yi be, -a -nan nën e -tria "wlu en e 'nan: «'An 'san, "te 'i 'kön 'gve, "te 'an "bvu 'ka 'kale di.»

³³ Zï Zoji Mari 'yi 'wuönan 'o 'vale Zuif 'nön nën o -tra -a -sru "be waa be, -a -wulo -man -ta, en -a 'wï 'nan "man 'kpa tıgı. ³⁴ Yaa laabu 'nan: «'Nyin zia nën kaa 'wu?»

En o 'nan -yrc 'nan: «'I 'ta -e 'ku -köön 'yie.»

³⁵ Zoji 'wuö.

³⁶ Zı Zuif 'nɔn -a -nan 'yɪ bɛ, ɛn o 'nan: «'Ka 'yɪɔ, yaa ye 'yɪ e -ciala "da.»

³⁷ -A -nan nɛn Zuif 'nɔn 'bɔ 'va min -mienun 'o 'vɪ 'nan: «E min nɛn -a yɪɛ cɪ 'e 'widu bɛ -a 'lɛ 'sɔ, ɛn ya'a -kɔlale -a dredi -a -e Laza 'e vɪlɛ 'e 'ka dɪ.»

³⁸ Zozi 'wulo -man -ta, ɛn e -kɔ -yrɛ da. -Wee min -yrɛ bɛ, -kɔlɛ -dan tɔ nɛn -a cɪ a 'e bɔdɪ bɛ -nyrɛn, ɛn -kɔlɛ nɛn waa -tɔa "nɛn -a 'lɛ wɔvɛ -a. ³⁹ Zozi 'e 'nan: «-Kɔlɛ 'labe 'ka 'si "nɛn.»

ɛn Laza 'bɔ "blu Mat "e 'nan: «Minsan, -a -koei bɔa, kɔɔ waa 'wɔ -a -nan yɪ sinjɛn nɛn 'gɔ.»

⁴⁰ ɛn Zozi 'e Mat lɛ 'nan: «Maan 'nan 'yɪɛ 'nan -te i yɪ -tɛra 'an da bɛ, i Bali -le -dan cɪ ye.»

⁴¹ Tɔɔn ɛn o -kɔlɛ bɛ -a 'si -yrɛ "nɛn. Zozi 'e yra -tɔ lou ɛn e 'nan: «'An 'tɪ, mɛɪn muo -fɔa 'nan yian wei 'man. ⁴² An 'bɔ 'le vɛ bɛ, maan -tɔa 'nan yian wei maan tɔ pɛɛnɔn man. 'Pian minnɔn nɛn 'an "srɔn 'gɔvɛ, -wee 'wean maan 'vɪ 'dɔ -e 'o -tɔ 'nan yɪɛ 'an 'pa 'sia.»

⁴³ Zɪ e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn e paan wei 'pleble 'jɪ. E 'nan: «Laza, 'i bɔla!» ⁴⁴ ɛn min -kadɪ zɪɛ e 'bɔla te -a cɛɪn 'lee -a -pɛ a 'e -yrɪdɪ sɔ -a. -A yra a 'e -yrɪdɪ "nyian.

Zozi "e 'nan -wɛ -nan: «'Ka sɔnɔn "flu "man -e 'ka 'si "man!»

⁴⁵ Zuif 'nɔn nɛn o -ta Mari "srɔn, ɛn o 'wɪ nɛn Zozi -a dɛɛ bɛ -a -nan 'yɪ bɛ, o "kaga "yɪ -tɛradɪ 'sia Zozi da. ⁴⁶ 'Pian o va min -mienun -kɔ Farizen 'nɔn 'va, ɛn 'wɪ nɛn Zozi -a dɛɛ bɛ, waa 'vɪ -wɛ.

Zuif 'nɔn 'tanɔn Zozi 'tɛdɪ 'wɪ 'pla "da

⁴⁷ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Farizen 'nɔn bɛ, o tin 'banɔn cin 'yɪ, ɛn waa laabu -wɔ 'nan: «-Kaa dra kɔ? Min 'labe e ya -cɛ srɔn "wɪ "kaga "drenan. ⁴⁸ -Te e -fɔ 'wɪ zɪɛ -a dɛɛnan 'nan -ka'a 'wɪ 'sɪlɛ "da "man "dɪ, min "kaga "yɪ -tɛala "da -e Rɔm 'nɔn 'o -cɛɛ Bali -pan 'kɔn 'wɪ, -e 'o -cɛɛ 'lɛglɔn 'wɪ.»

⁴⁹ O va min -tɔ nɛn waa laabo Kaifa bɛ, -yɛɛ cɪ 'lɛ 'bɔ zɪɛ -a -jɪ Bali -pannɔn 'tazan -a. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «'Wɪ 'tɔ a bɛ, ka'a tɔa dɪ. ⁵⁰ 'Ka "nrɔn 'ka 'jɪ 'nan, e ya 'cɛɛ 'wɪ 'yɪ "a -e min -tuwɪ 'e min pɛɛnɔn 'jɪ -ka wɔ, "tɔgɔ -cɛɛ 'lɛglɔn 'jɪ minnɔn pɛɛnɔn 'nan 'e 'nyan.»

⁵¹ 'Wɪ nɛn Kaifa -a 'vɪ bɛ, ya'a 'sɪlɛ -a 'bɔ 'lɛ cɪ "nrɔndɪ va dɪ. 'Pian lɛ 'bɔ zɪɛ -a -jɪ bɛ Bali -pannɔn 'tazan nɛn, -yɛɛ "wean Bali ciɪla "va ɛn e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'nan, Zozi -taa "kale Zuif

'nɔn 'lɛjɪ. ⁵² Wa'a vɪlɛ 'nan e -kaa Zuif 'nɔn 'saza 'lɛjɪ dɪ, 'pian Bali -le 'nɛnnun pɛɛnɔn nɛn 'o fuɪladɪ "man 'tɛɛda bɛ, o 'lɛjɪ nɛn e -kaa, -e 'o 'tɛ 'e cin da min 'pa 'tɔ -a.

⁵³ Yɪ 'lɛɪn nɛn Kaifa 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ "da "bɛ, -a nyan nɛn Zuif 'nɔn 'tɔ "da 'nan 'o Zozi 'tɛ. ⁵⁴ -Yɛɛ "wean ya'a "nyian bɔlɛa 'jɪ Zude 'lɛglɔn 'jɪ dɪ. 'Pian e 'si Zude, ɛn e -kɔ 'trɛ 'tɔ da "bui "da zɪa 'fla nɛn waa laabo Efrai bɛ -a da. 'O 'vale 'e -srɔnɔn 'a o -fɔ 'fla zɪɛ -a da.

⁵⁵ Zuif 'nɔn 'lɛ 'si nɔanba -jɪ "fɛdɪ dɛɛdɪ 'bɔ 'kogo. ɛn 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'jɪ minnɔn bɛ, o "kaga "kɔ Zeruzalɛm. O -kɔ -nan nɛn te "fɛdɪ 'bɔ 'ka tɪan bɔlɛ dɪ, 'nan -e 'o 'fli dɛɛ 'saun Bali 'lɛ. ⁵⁶ ɛn o Zozi -wɛɛdɪ 'sia. Zɪ 'o cin 'yɪ Bali -pan 'kɔn 'lɛ "nɛn "bɛ, ɛn waa laabu 'o cin lɔ 'nan: «Zozi 'ka 'kɔlaman -e 'e 'ta "fɛdɪ 'gɔvɛ -a da dɪ, "ka "nrɔnman 'ka 'jɪ 'kɔ?» ⁵⁷ Fɛ -le "wean nɛn o 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Farizen 'nɔn -a 'vɪ 'nan min nɛn e Zozi 'yɪ bɛ, -a san 'e srɔɛn wɔ "man 'wɛ 'dɔ -e 'o 'kun.

12

Lumɔn -tɔ -lazɪglɔ -sɛn Zozi 'cɛɪn -da

(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ E -fɔ yɪ 'shɛɛdɔ -e Zuif 'nɔn 'lɛ 'si nɔanba -jɪ "fɛdɪ 'e bɔ, ɛn Zozi 'kɔ 'fla nɛn waa laabo Betani bɛ -a da. Laza nɛn e -ka ɛn yaa fuɔ bɛ -a flɛ nɛn. ² Zɪ e 'bɔla Betani nɛn bɛ, o fɛnɔn tɔɛn ɛn waa -nɔn -yrɛ. Mat 'bɛ fɛ zɪɛ -a -plɪman. ɛn minnɔn nɛn o cɪ 'o -nyrandɪ Zozi "srɔn fɛnɔn -sru "bɛ, Laza a o va.

³ Tɔɔn Mari -lazɪglɔ -pɔn -tɔ 'si, yaa -sɛn Zozi 'cɛɪn -da, ɛn yaa man buɔ 'e 'wulo "jɛ "a. -A -koei 'kɔn 'bɔ 'jɪ 'si 'e pɛɛnɔn. -Lazɪglɔ zɪɛ waa dɛɛ fɛ -tɔ nɛn waa laabo Nard bɛ -a, e 'ka 'e baadɪ fɛ -tɔ -a dɪ, ɛn -a 'flɛ a.

⁴ O Zozi -sruzan 'tɔ laabo Zudazi Karioti, -yɛɛ "ta -daa Zozi 'nɔnɛ minnɔn lɛ. Min zɪɛ e 'nan: ⁵ «-Mɛ "lɛ "wean nɛn wa'a -lazɪglɔ 'labe -a -tanɛ dɪ? -Kaa taan paan, -a "lala bɔa -kɔpɪ fuba 'shɛɛdɔ, -e -kaa -plɪ 'yale -tɛnɔn man.» ⁶ 'Yale -tɛnɔn 'lɛ 'wɪ "cɛɛ "naan "man -yɛɛ "wean e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ dɪ. 'Pian crɪnzɔn nɛn, ɛn -wee "lala nɛn yaa "paala bɛ, yaa "sia "va te yaa -ble.

⁷ ɛn Zozi "e 'nan: «'Ka lɪ 'labe -a 'tɔ flu, yaan 'man dɛɛ yɪ nɛn waan wɔ bɛ -yɛɛ "wean. ⁸ Tɔ pɛɛnɔn a bɛ, te 'yale -tɛnɔn a 'ka 'va. 'Pian 'mɛn vɛ bɛ, ma'an 'fo 'ka 'va tɔ pɛɛnɔn 'a dɪ.»

Bali -pannɔn 'tanɔn -a 'pla "da 'nan 'o Laza -tɛ

⁹ Zuif 'nɔn 'kaga -a 'man 'nan Zozi a Betani, ɛn o -ku -nan nun. Wa'a 'kulɛ Zozi yidi 'saza 'le "wean di, 'pian o -ku 'nan -e 'o Laza nen e -ka ɛn yaa fuw bɛ -a yɪ. ¹⁰-A -nan nen Bali -pannɔn 'tanɔn -a 'pla "da 'nan 'o Laza -tɛ. ¹¹Kɔɔ Laza -le "wean Zuif 'nɔn "kaga "a 'sinan o -sru, tɛ o yi -teala Zozi da.

Zozi 'bɔla Zeruzalem
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹²-A ta tu nen e cɛɛn bɛ, Zuif 'nɔn "kaga "nen o -ku Zeruzalem Zuif 'nɔn 'le 'si noanba -ji "fɛdi da bɛ, zi waa 'man 'nan Zozi -a -tanan Zeruzalem bɛ, ¹³o lo 'lanun 'sia, ɛn o -ku Zozi 'sile -sia tɛ o plaman. Waa ve 'nan:

«-Fɛavɛa o! -Fɛavɛa o!
Min nen e ci -tanan Minsan 'tɔ da bɛ,
Bali -le -fɛa 'e 'kɔn -a san man.
Izrael 'nɔn 'le mingɔnnen nɛn.»

¹⁴Zozi -aflumun pla 'nɛn 'tu 'yɪ, ɛn e -nyran "da "le 'wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdi 'e 'cɛn Bali -le 'fluba 'ji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. E ya 'e 'crɛn -tɛdi 'nan:

¹⁵«Zeruzalem minnun,
tɛ nyɛn 'e 'kɔn 'ka 'ji du!
"Ka 'yɪɔ, 'cɛɛ mingɔnnen a -tanan
'e -nyrandɪ -aflumun pla 'nɛn da.»

¹⁶Tu zɛ -a wlu bɛ, Zozi -srunɔn 'ka 'wɪ nen e ci 'e 'le sɔnan zɛ -a -ci manlɛ di. 'Pian tu nen Zozi 'ku 'e "tu "le mingɔnnen trɛ nen e "bia bɛ -a da bɛ, -a -nan nen -a -cin -tɛn o 'ji 'nan 'wɪ nen e crɛn -tɛdi Zozi 'bɔ 'le 'wɪ 'a bɛ, -yɛɛ 'lɛ sɔɔ.

¹⁷Tu nen tɛ Laza -ka e ya -yrɛ -ji -e Zozi 'e fuw bɛ, minnun pɛɛnɔn nen waa -nan 'yɪ bɛ, o Zozi 'le 'wɪ 'vɪ. ¹⁸ɛn minnun "kaga "ta Zozi 'sile -sia 'lɛbɔ "fɔ wɪ nen yaa drɛ waa 'man bɛ -yɛɛ "wean. ¹⁹-A -nan nen Farizen 'nɔn -a vidɪ 'sia 'o cin lɛ 'nan: «Kaa yɛ, ka'a 'kɔlaman fɛ -tu drɛdi -a "nyian di. "Ka 'yɪɔ, 'trɛda minnun pɛɛnɔn -sɛn -a -sru.»

Minnun nen o 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ o -ta Zozi 'va

²⁰Minnun nen o -ku Bali bɔlɛ "fɛdi da Zeruzalem bɛ, minnun nen o 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ o -mie a o va. ²¹O 'nɔn zɛ, o pli Filipu man. Filipu bɛ, Bezaida min nen Galilɛ 'lɛglɔn 'ji. ɛn o kɔala "man -a vidɪ -a 'nan: «'Ku 'san, ku ya "vale 'ku Zozi yɛ.» ²²Filipu -ku -a vile Andre lɛ, ɛn Andre 'lɛɛ Filipu -ku -a vile Zozi lɛ.

²³ɛn Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Tu nen 'an 'bɔ Blamin -pɪ 'an -ko 'an "tu "le mingɔnnen trɛ nen e "bia bɛ -a da bɛ e 'bɔ. ²⁴Maan ve 'cɛɛ

'wɪ tɔglɪ 'a 'nan, -tɛ wa'a 'saa 'wɛlɛ 'fɔlɛ 'trɛ 'ji -e 'e fɔlɪ "ji "diɛ, e -fɔ 'e -tuwli, yaa 'bɔa "da "di. 'Pian -tɛ e fɔlɪ "ji "bɛ, -a -kɔn bɔa "da -e 'e 'sɛn "da "kaga. ²⁵Min nen -yɛɛ 'belidi wɪ ci "man "bɔv "bɛ, e -taa 'yɛɛ 'belidi 'bɔ sɛlɛ, 'pian min nen 'e 'pɛ 'si 'trɛda wunun -sru "bɛ, 'belidi nen ya'a 'nyaan diɛ e ya -a san -le vɛ -a. ²⁶-Tɛ min a "va 'nan 'an drɛ 'e 'san -a bɛ, 'e -sɔɔnɪla 'an -sru. -Tɛ e sɔɔnɪla 'an -sru "bɛ, fɛnan nen an ci bɛ, 'an 'suzan zɛ e -kɔan "nan 'nyian. Min nen yaan "sua bɛ, 'an "tu -a 'tɔ dra -dan.

²⁷'Bɛ nen 'gɔvɛ, 'an 'ci baa 'ji. -Mɛ "wɪ nen an -taa -a vile 'an "tu "lɛ? Maan ve 'an "tu "lɛ 'nan, 'e yra yidi 'labɛ -a 'si 'an man -kɔɔbli. -Cɛjɛ, ma'an 'wɪ zɛ -a ve di, kɔɔ -yɛɛ "wean nen an -ta 'trɛda. ²⁸Maan ve 'pian 'nan: <'An "tu, 'i drɛ -e minnun 'o -tɔ 'nan 'i 'tɔ a -dan.> »

'Nun tɔɔn, ɛn wei -tu wɪ laji. E 'nan: «Maan -ci kɔɔn 'nan 'an 'tɔ a -dan 'va, ɛn maan dra "nyian -dan.» ²⁹Min "kaga "nen fɛ zɛ -a -nan, ɛn o 'wɪ zɛ -a 'man bɛ, o 'nan: «Laa -paan 'bɛ klun.» ɛn o -mienun "o 'vɪ 'nan: «Bali -le 'pasianɔn nen laji bɛ, -a -tu 'bɛ 'wɪ tin 'ba -yrɛ.»

³⁰ɛn Zozi 'bɔ -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Wei nen e wɪ 'gɔvɛ, 'mɛn "wean "cɛɛ e wɪ di, 'pian 'ka lɛ nen e 'wɪ tin 'ba. ³¹'Bɛ nen 'gɔvɛ, 'trɛdanɔn 'le tin 'badɪ bɛ e 'bɔ. Satan nen e 'trɛ 'gɔvɛ -a "paala bɛ -a -pin tu 'bɔ. ³²'Mɛn vɛ bɛ, tu nen minnun 'an "paa yiba "plan da -e 'an 'si 'trɛda bɛ, -tɛ -a tu 'bɔ bɛ, maan dra -e min pɛɛnɔn 'o yi -tɛra 'an da.» ³³-Tɛ Zozi 'wɪ zɛ -a 'vɪ bɛ, zi e -taa "kalɛ bɛ -a -nan wɪ nen yaa 'vɪ.

³⁴ɛn minnun -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Kɔa 'man -pɛi 'fluba 'ji 'nan, min nen Bali -a 'si "va "bɛ, ya'a kaa 'li "fo "di. -Mɛ "lɛ "wean nen yia ve 'nan: <'Yi nen o Blamin -pɪ "paa yiba "plan da? Blamin -pɪ zɛ -tɪ nen?> »

³⁵ɛn Zozi "e -wɛlɛ 'nan: «'Tɛ 'san a tian 'ka 'va tu "wɛnnɛn 'a. 'Ka 'ta wɪ tɛ -a 'san a tian 'ka 'va, "tɔgɔ klun 'e bɔ 'ka man kligli. Min nen e 'ta wo klun va bɛ, fɛnan nen e ci -kɔnan bɛ, ya'a tɔa di. ³⁶'Ka yi -tɛra 'tɛ 'san da tɛ e ya tian 'ka 'va, -e 'ka 'kɔn minnun nen o ya 'tɛ 'san da bɛ waa.»

Zɪ Zozi 'wɪ zɛ -a 'vɪ bɛ, e 'si o "srɔn, ɛn e yɔɔ -wɔɔ.

Zuif 'nɔn 'ka yi -tɛlɛa Zozi da di

³⁷Zozi 'lebo "fɔ wɪ "kaga drɛ Zuif 'nɔn yie man, 'pian wa'a yi -tɛlɛa Zozi da di. ³⁸E drɛ

zic 'nan -e 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai -a
'vɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ. Yaa 'vɪ 'nan:

«Minsan, -tɛ yi -tera 'wunɔn nɛn kva 'vɪ bɛ
-a da?»

En -tɪ lɛ nɛn Minsan 'yee -pɛ 'plɛ 'ci kɔɔn?»

³⁹ 'Wɪ nɛn -yee "wean wa'a 'kɔlaman -e 'o yi
-tera 'wɪ da dɛ, Ezai -a 'vɪ "nyian. Yaa 'vɪ
'nan:

⁴⁰ «Bali o yɛ 'wi,

-e 'o vɪlɛ 'o fɛnan 'yɪ dɪ,

ɛn e o -pɔan "da -tɔ 'plɛblɛ,

-e 'o vɪlɛ 'o 'wɪ 'wɪ man dɪ.

E drɛ zɛ 'nan

"tɔgɔ 'o -sɔɔnɪla 'e -sru,

-e 'e o 'si 'wɪ 'ji.»

⁴¹ Zozi 'le 'wɪ nɛn Ezai -a 'vɪ. E Zozi 'le -dan
ci 'yɪ, -yee "wean e 'wɪ zɛ -a 'vɪ.

⁴² Zuif 'nɔn 'tanɔn 'bɔ bɛ, o "kaga "yi -
tɛala Zozi da. 'Pian Farizɛn 'nɔn 'le "wean
o 'ka "vale 'o ve 'wein dɪ, "tɔgɔ 'o o -pin cin
yɪ 'kuin. ⁴³ -Te minnɔn o 'tɔ "yi "ve bɛ, waa
yɛ "yi e 'mlian Bali -le o 'tɔ "yi "vidɪ da.

⁴⁴ Zozi paan 'nan: «Min nɛn e yi -tɛala 'an
da bɛ, 'an 'saza da "cɛɛ e yi -tɛala dɪ, 'pian e
yi -tɛala "nyian min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ -a
da. ⁴⁵ Min nɛn yaan 'yɪ bɛ, te e min nɛn yaan
'pa 'sia bɛ -a 'yɪ. ⁴⁶ Mɛɛn ci 'tɛ 'san -a, an -ta
'trɛda 'nan -e min nɛn e yi -tera 'an da bɛ,
-a san 'e vɪlɛ 'e 'fʊ klun va -trilii dɪ.

⁴⁷ -Te min 'an wei 'man, ɛn -a san 'ka 'ta
wɪlɛa "da "dɛ, mɛɛn "cɛɛ tin -tɛa -a san
da dɪ. -Yɛɛ ci 'nan an -ta 'trɛda 'nan -e 'an
'trɛdanɔn 'si 'wɪ 'ji, ma'an 'talɛ 'nan -e 'an
tin -tɛ 'trɛdanɔn da dɪ. ⁴⁸ Min nɛn yaan tuv
'e 'pɛla kɔda, ɛn ya'a 'an wei 'silɛa 'wɪ 'a dɛ,
-a san -le 'wɪ tin 'bazan a. 'An wei nɛn maan
'vɪ bɛ, -yɛɛ tin -tɛa -a san da yi -fɔla "da
'ji. ⁴⁹ 'Wɪ nɛn maan ve bɛ, ya'a 'sia 'an 'bɔ
'va dɪ, 'pian 'an "tɪ "nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -
yɛɛ 'wɪ nɛn kɔ 'an vɪ bɛ -a 'pa 'an 'le. ⁵⁰ ɛn
maan -tɔa 'nan 'an "tɪ "le 'wɪ nɛn yaa 'vɪ bɛ,
e 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɛ -a -nɔan "min
lɛ. 'Wunɔn nɛn maan ve 'gʊɛ, zɪ 'an "tɪ -a 'vɪ
'mɛn bɛ -a da nɛn maan ve.»

13

Zozi 'lee 'e -srunɔn fɛ -nyranman blɪ 'e
cin va

¹ E -fʊ yi -tʊ -e Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji
"fɛdɪ yi 'e bɔ. Zozi -a -tɔa 'nan 'yee tʊ 'bɔ
-e 'e 'si 'trɛ 'gʊɛ -a da -e 'e 'kʊ 'e "tɪ "srɔn.
Minnun nɛn o yi -tera Zozi da 'trɛda bɛ, e o
'yɪ "yi, e o 'yɪ "yi "trilii, ɛn yaa 'le 'sran.

² Yi zɛ -a funninmlan nɛn Zozi 'lee 'e -
srunɔn a fɛnɔn -blɪnan 'e cin va. Tʊ zɛ -a
man bɛ, te Satan ci "nrɔndɪ 'pla Simɔn -pɪ
Zudazi Karioti man. Yaa -cin -trɔa 'ji 'nan
'e Zozi 'nɔn 'e 'nanmannɔn lɛ. ³ Zozi -a -tɔa
'nan 'e "sia Bali va ɛn 'e lia 'e da Bali va. Yaa
-tɔa "nyian 'nan 'e "tɪ 'e 'tɔ fɛ pɛnɔn da. ⁴ E
wɪlan fɛnɔn nɛn o ci -a -blɪnan bɛ -a -sru,
e 'yee sɔ 'si 'e da, ɛn e sɔ -tʊ 'si yaa -trɔa 'e
-tɛn "da. ⁵ E 'yi 'sɛn 'kpɔngbo 'tʊ -ji, ɛn 'e
-srunɔn 'cɛin -man "foɛdɪ 'sia, te yaa man
buɔman sɔ nɛn -a -tɛn "da bɛ -a.

⁶ Zɪ e 'bɔ Simɔn Pɛri da bɛ, ɛn 'bɛ laabu
-yrɔ 'nan: «Minsan, yɛɛ 'an 'cɛin -man
"foɛman?»

⁷ ɛn Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Wɪ nɛn an ci -a
drɛnan 'gʊɛ yi'a -ci maan tʊ 'gʊɛ -a dɪ, 'pian
yɪa -ci maan 'e 'fɔla "da.»

⁸ ɛn Pɛri "e -yrɛ 'nan: «Maan 'we "man
"dɪ, yi'a 'li 'an 'cɛin -man foɛman "fo "dɪ.»

Zozi "e -yrɛ 'nan: «-Te ma'an 'i 'cɛin -
man "foɛle dɛ, te i 'ka 'mɛn vɛ -a dɪ.»

⁹ -A -nan nɛn Simɔn Pɛri "e Zozi lɛ 'nan:
«Te 'yian 'cɛin 'saza 'man "foɛ dɪ. Minsan,
'an 'pɛ 'lee 'an 'wulo nɛn 'gu, 'i o man "foɛ
"nyian.»

¹⁰ ɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Min nɛn 'e
sru 'va bɛ, -a 'kɔlɛ pɛnɔn da 'a saun. -A cɛin
-man 'saza nɛn yaa "foɛman. Ka ya 'saun,
'pian 'ka pɛnɔn "cɛɛ dɪ.» ¹¹ Min nɛn e "ta -
daa Zozi 'nɔn lɛ 'e 'nanmannɔn lɛ bɛ, Zozi -a
-tɔa, -yee "wean yaa 'vɪ 'nan, o pɛnɔn 'ka
'saun dɪ.

¹² Zɪ Zozi cɛɛn 'e -srunɔn 'cɛin -man "foɛdɪ
man bɛ, ɛn e 'yee sɔ 'wʊ "nyian 'e da. E -
nyran fɛnɔn -sru 'e "pa 'ji, ɛn yaa laabu -wɔ
'nan: «'Wɪ nɛn maan drɛ 'cɛɛ 'gʊɛ, kaa -ci
'man? ¹³ Kaan laabo Bali -le 'wɪ "paazan, ɛn
kaan laabo Minsan. Kaa ve 'e 'nɔan da, kɔɔ
an ya -a. ¹⁴ An 'bɔ 'bɛ ci Bali -le 'wɪ "paazan
-a, ɛn mɛɛn ci Minsan -a, -yee "wean -te an
'ka 'cɛin -man foɛ bɛ, 'ka cin cɛin -man "foɛ
'nyian. ¹⁵ 'Wɪ -kɔɔn "man wɪ nɛn maan drɛ
'cɛɛ, 'dʊ -e 'ka drɛ "le zɪ maan drɛ 'cɛɛ bɛ -
yee 'wɪ 'zʊ. ¹⁶ Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan,
min 'suzan -dan 'ka 'mlian 'e 'tazan da dɪ.
ɛn 'pasiazan -dan 'ka 'mlian min nɛn yaa
'pa 'sia bɛ -a da dɪ. ¹⁷ 'Wunɔn zɛ kaa -tɔa
'sɛn. -Te ka 'ta 'wɔla "da "bɛ, Bali -le -fɛa
a 'ka man.

¹⁸ Ka pɛnɔn "cɛɛ maan ve dɪ. Minnun
nɛn an o 'si "va "bɛ, an o -tɔa, 'pian 'wɪ nɛn
'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, e ya "le 'e
'le sɔɔ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min nɛn 'kʊ fɛ blɪ a 'e cin va bɛ,

e dre 'an 'nanmanzan 'a.»

¹⁹Maan ve 'cee 'vaa -e -a tu 'e bɔ. Tu nen 'winun zɛ e dra "man "be, -e min nen an ci -a be 'ka -tɔ. ²⁰Maan ve 'cee 'wi tɪglɪ 'a 'nan, min nen maan 'pa 'sia be, -te min nen yaa -pe 'kun be, 'an 'bɔ nen -a san 'an 'pe 'kun. En min nen yaan 'pe 'kun be, te min nen yaan 'pa 'sia be, -a 'bɔ nen -a san -a -pe 'kun.»

Zozi 'e 'nan Zudazi "ta 'e -nɔan 'e 'nanmannɔn le

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

²¹Zɪ Zozi 'wi zɛ -a 'vɪ be, en -a ci baa 'ji. -A -nan nen yaa 'vɪ -wɛ 'wein 'nan: «Maan ve 'cee 'wi tɪglɪ 'a 'nan, min -tɔ a 'ka yei, -yee 'an -nɔan 'an 'nanmannɔn le.»

²²En Zozi -srɔnɔn 'o yie 'tɔ 'o cin yra, kɔɔ min nen e ci -yee 'wi vɪnan be, wa'a san tɔa di. ²³Zozi -srɔzan 'tu nen Zozi -a ye 'yi 'kpa tɪglɪ be, -yee ci 'e -nyrandi Zozi 'bɔ "srɔn "kogo. ²⁴En Simɔn Pieri 'wi 'tu dre -yre 'nan 'e laabu Zozi 'lɔ 'nan -tɪ nen Zozi 'bɔ -a ve.

²⁵Zozi -srɔzan zɛ, e tɛɛn "ji Zozi kugu da, en yaa laabu Zozi 'lɔ 'nan: «Minsan, -tɪ nen?»

²⁶Zozi "e -yre 'nan: «Min nen an 'kpɔun ponɛn 'fɔdɪ -nɔn -yre "be, te -a san nen.» -A -nan nen Zozi 'kpɔun ponɛn 'si, yaa 'fɔ, en yaa -nɔn Simɔn -pɪ Zudazi Karioti le. ²⁷Zɪ Zudazi 'kpɔun ponɛn zɛ -a 'si be, en Satan -fɔ -a -sru.

Zozi "e -yre 'nan: «'Wɪ nen i "ta -a dra be, 'i dre tada.» ²⁸Minnun nen o ci 'o -nyrandi waa fɛnɔn -sru "be, o -tɔ 'ka 'wi nen Zozi 'wi zɛ -a 'vɪ "man "be -a -ci manle di. ²⁹Zudazi "kuan 'wee "lala man, -yee "wean min -mienun -a nrɔn 'o 'ji 'nan, Zozi -a 'vɪ -yre 'nan 'e 'ku fɛ nen e klɪ 'o man "fɛdi fɛ -a be -a 'lɔ. -Te "be "cee di 'nan 'e 'ku fɛ -tɔn -nɔn 'yale -tɛnɔn le. ³⁰Zudazi 'kpɔun ponɛn zɛ -a 'si, nun tɔɔn en e 'bɔla bei "nyianɔvɪ klun va.

Zozi 'wi 'nyranman paa 'e -srɔnɔn 'ji

³¹Zɪ Zudazi bɔla be, en Zozi "e 'nan: «'Bɛ nen 'gʊɛ, Blamin -pɪ 'tɔ dre -dan "men, en minnun Bali -le -dan ci ye Blamin -pɪ -le "wean. ³²En -te minnun Bali -le -dan ci 'yɪ Blamin -pɪ -le "wean be, -e Bali 'bɔ 'e 'pɪ 'tɔ dre -dan 'e 'bɔ 'a. -A -nan 'ka "nyian mɔan di -e 'e 'wi zɛ -a dre.

³³Mɛn 'nennun, an ya tian ka yei tu "wennen 'a, 'pian ka -taa 'an -wɛɛɛ. 'Wɪ nen maan 'vɪ Zuif 'nɔn le be, an "cee "ve "nyian. Ka'a 'kolaman -e 'ka 'ku fɛnan nen an "ta -ko be -a -nan di.

³⁴An -pei -trɛ -tɔa 'cee, -nyrɛn 'nan 'ka cin yɪ "yi "le zɪ an 'ka 'yɪ "yi "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ³⁵-Te 'ka cin ye "yi "be, minnun pɛɛnɔn -taa -a -tɔle 'nan ka ya 'an -srɔnɔn 'a.»

Zozi -a 'vɪ Pieri le 'nan e 'sia 'e -sru (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶Simɔn Pieri -a laabu Zozi 'lɔ 'nan: «Minsan, i "ta -ko nyin zia?»

En Zozi "e -yre 'nan: «Fɛnan nen an "ta -ko tu 'gʊɛ -a be, yɪ'a 'kolaman -e 'i -tra 'an -sru "di, 'pian "be -sru, i -taa -sɔɔnɛa 'an -sru.»

³⁷En Pieri -a laabu -yrɔ "nyian 'nan: «Minsan, -mɛ "le "wean ma'an 'kolaman -e 'an 'kʊla 'i -sru tu 'gʊɛ -a di? 'An 'man a 'e wuɔdɪ -e 'an 'ka 'yie "wean.»

³⁸En Zozi "e 'nan Pieri le 'nan: «Yia ve 'nan, 'i 'man a 'e wuɔdɪ -e 'i 'ka 'mɛn "wean? 'Pian 'an 'bɔ "an "ve 'yie 'wi tɪglɪ 'a 'nan, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yɪ'an 'tɔa di, 'vaa -e mannen tedɛ 'e 'wɪ.»

14

Zozi 'tuwli 'be ci Bali va -si -a

¹Zozi "e 'nan 'e -srɔnɔn le 'nan: «Te 'ka 'ci 'e baa -ji 'mlɔnmlɔn di! 'Ka yɪ -tɛra Bali da, en 'ka yɪ -tɛra "nyian 'an da! ²'An "tɪ "le "kɔnnɛn "be, -nyrannan "kaga "a -nan. An "ta -ko 'ka -nyrannan "man drele. "Te -nyrannan 'ka 'nan diɛ, "te ma'an vɛɛ 'cee di. ³-Yee "wean -te an -ku en an 'ka -nyrannan "man dre be, an -taa 'ka 'sile -e -kaa kɔ -nan nun. -Kaa -nyrannan -kɔan 'e cin va. ⁴Fɛ nen an "ta -ko -nan 'gʊɛ, -kaa -nan si -tɔa.»

⁵En Toma "e -yre 'nan: «Minsan, fɛ nen i "ta -ko -nan be, kʊ'a -nan si tɔa di. Kʊa dra 'kɔ -e 'ku -nan si -tɔ?»

⁶Zozi "e -yre 'nan: «Mɛɛn ci -si -a, en mɛɛn ci 'wi tɪglɪ 'a, en mɛɛn ci 'belidɪ -a. Min 'ka 'kolaman -e 'e 'ku 'an "tɪ 'va, te ya'a 'ciulea 'an 'va di. ⁷Min nen an ci -a be kaa -tɔ, -yee "wean kaan "tɪ -tɔa. 'Bɛ nen 'gʊɛ kaan "tɪ 'yɪ, en zɛ e ci be, kaa -tɔdɪ 'sia.»

⁸En Filipo "e 'si 'va 'nan: «Minsan, 'i "tɪ 'bɔ be, 'i -kɔɔn 'kʊɛ, te 'ku 'ci 'sɔ.»

⁹Zozi "e -yre 'nan: «Filipo, an 'mɔn 'ka yei "kaga, en yia tian 'an 'tɔle duv? Min nen yaan 'yɪ be, te -a san 'an "tɪ 'yɪ. -Mɛ "le "wean yia ve 'nan 'an "tɪ -kɔɔn 'cee? ¹⁰Yɪ'a yɪ 'tɛala 'da 'nan 'ku 'vale an "tɪ "a kʊ ya min -tuwli "a duv? 'Winun nen maan ve 'cee 'gʊɛ, ya'a 'sia 'an 'bɔ 'va di. 'An "tɪ 'bɔ nen kʊ ya -a min -tuwli "be, -yee -ciala 'an 'va -e

'e 'yee 'winun 'le sɔɔ. ¹¹'Ka yi -tera 'da 'nan 'ku 'vale 'an 'ti 'a ku ya min -tuwli "a. En -te ka'a yi 'teala 'an da 'an 'lewei 'le "wean die, 'ka yi -tera 'an da, winun nen maan dra be -yee "wean. ¹²Maan ve 'cee 'wi tigl 'a 'nan, min nen e yi -tera 'an da be, 'winun nen maan dra 'gɔɛ, -a san "e "dra "nyian. - A -san -taa 'wi -dandan drele e "mlian 'men ve da, kɔɔ an "ta -ko 'an "ti 'va. ¹³'Wi pɛɛnɔn nen kaa laabo 'an "ti 'lɔ te ka ya 'men ve -a be, maan dra, 'du -e 'an "ti 'tɔ 'e dre -dan 'men "wean. ¹⁴-Te ka 'wi 'tu laabu 'an 'lɔ te ka ya 'men ve -a be, maan dra.»

Sozi 'e 'nan 'e -taa Bali lei 'saun 'a 'yee minnun da

¹⁵«-Te kaan ye "yi "be, 'an wei da nen 'ka 'ta wula. ¹⁶Tɔɔn 'an "ti trɔ "baa -e 'e 'ka 'pa "vazan 'pa 'sia 'cee, -yɛɛ fo 'ka 'va 'li 'trilii. ¹⁷'Ka 'pa "vazan zɛ Bali lei nen 'e 'wi tigl -kɔɔnman min le be -nyren. Minnun nen 'treɔa 'winun 'gɔɛ -nyren waa ye "yi "be, ya'a 'kolaman -e 'e dre -wee ve -a di, kɔɔ o yra 'ka "da 'zia di, en wa'a -tɔle di. 'Pian 'cee ve be, "ka "tɔ, kɔɔ e ya 'ka 'va, en 'ka -taa "drele waa min -tuwli "a. ¹⁸Ma'an 'ka 'tve 'ka 'saza 'le 'nen nen -a "ti 'lee -a "bu "ka 'e da be -yee 'wi 'zv di. An lia 'an da 'ka 'va. ¹⁹E -fu tu "wɛnnen 'a, te 'treɔa minnun 'ka "nyian 'an 'ye di. 'Pian 'cee ve be, ka -taa -a yile 'nan 'an yie a "man "nyian 'e "pa 'ji. En "cee yie 'fo "man "nyian. ²⁰Tu zɛ -a man nen kaa -tɔa 'nan 'an "ti 'bɔ be, ku ya -a min -tuwli. En 'ka 'bɔ 'lee 'an 'bɔ be, -kaa ya min -tuwli "a. ²¹Min nen 'men -pei -tɔ winun -cin a "ji, te e 'ta 'wula "da "be, -a san 'be 'an ye "yi. Min nen yaan ye "yi "be, 'an "ti -taa -a san yile "yi, 'an 'bɔ an -taa -a san yile "yi "nyian, en 'an 'fli -kɔɔnman -yɛɛ.»

²²En -a -sruzan 'tu nen "nyian waa laabo Zudazi, te Zudazi Karioti "cee 'be 'a die, 'be laabu -yrɔ 'nan: «Minsan, -mɛ "le "wean 'i 'fli -kɔɔnman 'kɔɛ, en yi'a 'i 'fli kɔɔnman 'treɔa minnun le di?»

²³En Sozi -a 'vɔ -yɛɛ 'nan: «-Te min 'an ye "yi te e 'ta 'wula 'an wei da be, -a -nan nen 'an "ti -taa -a san yile "yi. Tɔɔn 'ku 'vale 'an "ti "a be, ku -taa "tale -a san va -e 'ku -nyran "va. ²⁴'Pian min nen ya'an ye "yi "die, ya'a 'ta wula 'an wei da di. Wei nen ka ci -a mannan 'gɔɛ, ya'a 'sia 'an 'va di, 'pian 'an "ti 'nen yaan 'pa 'sia be -a va nen e "sia.

²⁵'Winun 'gɔɛ maan tin "baa 'cee te an ya tian 'ka yei. ²⁶'An "ti -taa "tale 'ka 'pa

"vazan 'a 'an 'leji, Bali lei 'saun nen. -Yɛɛ 'wi pɛɛnɔn nen maan 'vɔ be -a -cin -tɔa 'ka 'ji, en -yɛɛ -ci "sia 'cee.

²⁷'Ka 'fu -trɔɔ, 'men -fudɔ -trɔɔ be, maan -nɔn 'cee. Ma'an -fudɔ -trɔɔ ve 'ka 'man 'le 'nan 'treɔa minnun -a ve 'ka man be -yee 'wi 'zv di. Te nyen 'e 'ka 'cen di, en te "klan 'e 'ka 'te di.

²⁸Maan 'vɔ 'cee 'nan, an "ta -ko -e 'an li 'an da "nyian 'ka 'va. "Te kaan ye "yi "be, "te 'ka 'ci "nranman, kɔɔ an "ta -ko 'an "ti 'va, en 'an "ti -dan "mlian 'an da. ²⁹'Winun zɛ, maan 'vɔ 'cee 'vaa -e -a dre tu 'e bɔ. 'Du -e "yɛɛ vnan 'e dre be, -e 'ka yi -tera 'an da. ³⁰'Men tu 'ka "nyian "kaga -e 'an 'wi tin 'ba 'cee di, kɔɔ Satan nen e 'tre 'gɔɛ -a "paala be, e ya -tanan. -Yee 'pleble 'ka 'an da di, ³¹'pian -e 'treɔa minnun 'o -tɔ 'nan, 'an "ti ye "yi "be, 'wi nen yaa 'vɔ 'men be an 'ta 'wula "da.

'Ka 'wluan lou, -kaa ku!»

15

Sozi -kɔnɛn "tu -fo yiba 'lee 'e pe 'nennun da

¹Yaa vidi 'sia -wle 'nan: «Mɛɛn ci rezɛn yiba 'kpa -a, en 'an "ti 'be ci min nen e rezɛn 'bɔ 'ta be -a. ²'An pe 'nennun nen wa'a 'baa die, 'an "ti o "cɛan, en 'an pe 'nennun nen o baa "be, 'an "ti "o man dra 'du -e 'o ba 'kpa "kaga. ³Cɛɛ ci 'an pe 'nennun nen o -taa "bale "kaga "be waa, kɔɔ 'wi nen maan paa 'ka 'ji 'gɔɛ, e 'ka dre 'saun 'va. ⁴'Ka 'fu 'ka leɔɔ 'an man te -kaa ya min -tuwli "a. Yiba "pe 'ka 'kolaman -e 'e ba 'e 'saza, te e 'ka 'e leɔɔ yiba 'bɔ man di. -A -tuwli "nen "nyian 'cee ve -a, -te ka'a 'fulɛ 'ka leɔɔ 'an man die, ka'a 'kolaman 'wi 'tu dreɔi -a di.

⁵Mɛɛn ci rezɛn yiba "a, en cɛɛ ci 'an pe 'nennun -a. Min nen e -fu 'e leɔɔ 'an man be, ku 'vale -a ku dra min -tuwli "a. -A san -kɔan "le yiba "pe nen e baa "kaga "be -yee 'wi 'zv. -Yɛɛ ci 'nan -te ma'an 'pale 'ka 'va die, ka'a 'kolaman 'wi 'tu dreɔi -a di. ⁶Min nen ya'a -fulɛ 'e leɔɔ 'an man die, waa -tua bei. -A san a "le 'nan yiba "pe nen waa cɛɛn en waa tuw bei "be -yee 'wi 'zv. E -kaa, waa "siala -e 'o -fo 'tea. ⁷-Te ka -fu 'ka leɔɔ 'an man, en 'an wei -cin -folɔ 'ka 'ji be, fe oo fe nen ka ci "va "be, 'ka laabu 'an "ti 'lɔ, yaa -nɔan 'cee. ⁸-Te ka ya "le 'nan yiba "pe nen e baa "kaga "be -yee 'wi 'zv be, 'an "ti 'tɔ dra -dan. 'Wi zɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan ka ya 'an -srunɔn 'a.

⁹Zi 'an 'ti 'an ye 'yi "be, -a da nen an 'ka ye "yi. 'Ka 'fu 'ka leadi 'an man -e 'an 'ka yi "yi. ¹⁰-Te ka 'ta 'wula 'men -pei -to winun da be, an 'ka ye "yi. An 'bo "nyian, 'an 'ta wula 'an 'ti "le -pei -to winun da en yaan 'yi "yi.

¹¹'Winun zie maan 'vi 'cee 'nan -e ci "nrandi nen an 'lo 'gve -e 'kon "nyian "cee 'lo. -E 'cee ve 'e 'ciula "da "fo. ¹²'Men -pei -to wi nen 'nan, 'ka cin yi "yi "le zi an 'ka ye "yi "be -yee 'wi 'zv. ¹³Yudi "yi "nen e "mlian yidi "yi pɛɛnɔn da be, -nyren 'nan min 'e 'wi "man -e 'e 'ka 'e beenun "pa 'ji. ¹⁴-Te ka 'ta 'wula 'wi nen maan 'vi 'cee be -a da be, te ka ya 'an beenun -a. ¹⁵Ma'an "nyian 'ka laabo 'an 'sunon di, 'pian an 'ka laabo 'an beenun. Min 'suzan 'ka 'e 'tazan dre wi toa di, 'pian 'wi pɛɛnɔn nen maan 'man 'an "ti "da be, maan 'vi 'cee, -yee "wean an 'ka laabo 'an beenun. ¹⁶'Ka 'bo "cee 'an 'si "va en ka soonla 'an -sru "di, 'pian meen 'ka 'si "va. An 'ka 'si "va 'nan -e 'ka 'nyranman 'pa, -e 'ka dre yiba "pe nen e baa "kaga "be -a. 'Cee 'nyranman 'nen 'ka 'fo 'e "tun "di. -Te kaa dre zie, fe pɛɛnɔn nen kaa laabo 'an 'ti 'lo te ka ya 'men ve -a be, yaa -noan 'cee. ¹⁷'Winun nen maan 'vi 'cee 'gve, 'ka 'ta wula "da 'du -e 'ka cin yi "yi.»

'Treda minnun "naan Zozi 'lee 'e -srnun man

¹⁸«'Tredanon "naan 'ka man, 'pian 'ka -to 'nan o 'nan 'an man 'ka 'lo 'e 'flin. ¹⁹'Te ka ya "le 'tredanon 'zv be, "te o 'ka ye "yi "le 'o 'va minnun zv. 'Pian an 'ka 'si o yei, en ka 'ka "nyian 'tredave -a di, -yee "wean o "naan 'ka man. ²⁰'Wi nen maan 'vi 'cee be, -a -cin 'e 'fola 'ka 'ji. Maan 'vi 'nan, min 'suzan -dan 'ka 'mlian 'e 'tazan da di, -yee "wean -te minnun 'te 'pa 'an da be, 'ka -to 'nan o 'te "paa "nyian "cee "da. -Te minnun 'ta 'wula 'an wei da be, 'ka -to 'nan o 'ta wula "nyian "cee "wei da. ²¹'Winun pɛɛnɔn zie waa dra 'cee, ka ya 'men ve -a -le "wean. Min nen yaan 'pa 'sia be, wa'a toa di, -yee "wean nen waa dra. ²²'Te ma'an 'tale -e 'an 'wi tin 'ba -wle "dɛ, "te o 'ka 'wi 'wliidi "drenon 'a di. 'Pian 'be nen 'gve, -wee 'wi 'pa "dave pee "ka "di. ²³Koo min nen e "naan 'an man be, te -a san "nan "nyian 'an "ti "man. ²⁴'Winun nen min -tu 'ka tian 'li -a drele dɛ, "te ma'an drele o yie man dɛ, "te o 'ka 'wi 'wliidi "drenon 'a di. 'Pian 'be nen 'gve, waan dre winun 'yi, te o "naan tian 'ku 'vale 'an "ti "a 'ku man. ²⁵'Wi zie e dra 'nan

-e 'wi nen 'e 'cɛɛn -tɛdi -wee -pei 'fluba 'ji be 'e 'le soo. E ya 'e 'cɛɛn -tɛdi 'nan:

«Minnun 'nan 'an man te -a -ci "ka "di.»

²⁶Tv nen an -ko 'an "ti 'va be, an 'ka 'pa "vazan "paa -sia. Bali lei nen, e "sia 'an "ti 'va, en e 'wi tigl 'ci "sia min le. -Te e -ta be, -yee 'an 'nan wi ve. ²⁷'Ka 'bo "nyian, cee 'an 'nan wi ve minnun le. Koo -e 'e 'sia 'men 'nyranman pou sianan "trilii -e 'e bo ceeɛɛ yi -a be, ka -fu 'an "srɔn.

16

¹'Winun 'gve maan 'vi cee 'nan -e "wee vunan 'o 'te "paa 'ka da be -e 'ka vɛle 'ka 'si 'an -sru "di. ²Minnun -taa 'ka 'pinle 'wee cin yi 'konnun -ji. En tu -mie -taa "bole be, minnun 'ka -tɛɛman, te o 'ci "nrɔnman 'nan 'o ya Bali 'sunan. ³'Winun zie waa dra, koo wa'an 'ti 'toa di, en wa'an 'toa di.

⁴'Winun zie maan 'vi cee 'nan -te -a -tu 'bo be, -e 'an wei -cin 'e 'troa 'ka 'ji. Ma'an vɛle 'cee -a pou sianan "di, koo te an ya 'ka yei.»

Zozi 'e 'nan Bali lei 'saun -taa 'wi tigl 'ci 'sile

⁵«'Be nen 'gve, an "ta lia 'an da min nen yaan 'pa 'sia be -a va. 'Wi zie maan 'vi 'cee, en min -tu 'ka vɛle 'ka yei -e 'e laabu 'an 'lo 'nan nyin zia nen an "ta -ko di. ⁶'Pian zi an 'wi zie -a 'vi 'cee be, en 'ka 'ta dre 'trɔdro. ⁷Maan ve 'cee 'wi tigl 'a 'nan, e ya 'cee 'wi "yi "a -e 'an 'ku. Koo -te ma'an 'kule dɛ, 'ka 'pa "vazan 'ka 'taa di. 'Pian -te an -kv be, maan "paa -sia 'cee.

⁸-Te e -ta be, 'wi nen e ci 'wi 'wliidi "a be 'lee 'wi nen e ci 'wi tigl 'a be 'lee Bali -le tin 'badi be, -yee -ci -kɔɔnman 'tredanon le. ⁹-Wee 'wi 'wliidi "nen 'nan wa'a yi 'teala 'an da di. ¹⁰Bali -le 'wi tigl dredi nen 'nan an lia 'an da 'an "ti 'va, en ka'a "nyian 'an 'ye di. ¹¹Bali -le tin 'badi nen 'nan Satan nen e 'tre 'gve -a "paala be tin -te "da.

¹²'Wi "kaga "a -e 'an vi 'cee, 'pian ka'a 'kolaman -e 'ka -ci man tv 'gve -a di. ¹³Bali lei nen e 'wi tigl 'ci "sia min le be, -te e -ta be, -yee 'wi tigl pɛɛnɔn 'ci "sia 'cee. Ya'a 'wi 've 'e 'bo 'le 'pleble 'a di, 'pian 'wi nen yaa man be, -nyren yaa ve minnun le. 'Wi nen e -taa "drele -kɔɔbli be, -nyren yaa -ci "sia minnun le. ¹⁴-Yee 'men -dan ci -kɔɔnman minnun le, koo 'winun nen e -taa -a vɛle 'cee be, e "sia an 'va. ¹⁵Fe pɛɛnɔn nen e ci 'an "ti 'lo be, te e ya 'men ve -a "nyian, -yee "wean

maan 'vi 'nan, 'winun nen yaa ve 'cɛɛ be, e 'sia 'an 'va.»

Sozi 'e 'nan ci 'nrandi -taa 'e -srunɔn 'lɔ

¹⁶Sozi -a 'vi 'nyian 'nan: «Tɔ -fɔ 'wɛnnɔn -e 'ka vile 'kaan yi 'nyian di, en tɔ 'wɛnnɛn 'a 'nyian -e 'kaan yi.»

¹⁷Zi Sozi 'wɔ zɛ -a 'vi be, en -a -srunɔn -mienun 'wɔ vidɔ 'sia o cin yei. Waa 'vi 'nan: «'Wɔ nen yaa 'vi -cɛɛ 'gɔɛ, -a -ci nen 'non? Yaa 'vi 'nan, tɔ -fɔ 'wɛnnɔn -e 'ka vile 'kaan yi 'nyian di, en tɔ 'wɛnnɛn 'a 'nyian -e 'kaan yi. En yaa 'vi 'nyian 'nan an 'ta -ko 'an 'ti 'srɔn. ¹⁸Tɔ 'wɛnnɛn 'bɔ nen yaa ve 'gɔɛ -a -ci nen 'non? 'Wɔ nen e ci 'vale 'e ve be, -ka'a -ci maan di.»

¹⁹Sozi -a -tɔ 'nan o ya 'vale 'o 'wɔ zɛ -a -ci laabo 'e 'lɔ, en e 'nan -wɛ 'nan: «Maan 'vi 'cɛɛ 'nan tɔ -fɔ 'wɛnnɔn, te ka'a 'nyian 'an 'ye di en tɔ 'wɛnnɛn 'a 'nyian -e 'kaan yi. 'Wɔ zɛ -a da nen ka 'wɔ laabo 'ka cin lɔ 'gɔ? ²⁰Maan ve 'cɛɛ 'wɔ tɔglɔ 'a 'nan, ka -taa 'wuɔlɛ 'kpa tɔglɔ, 'pian te 'trɛdanɔn 'le 'ci 'nranman. 'Ka 'ta dra -trɔdrɔ, 'pian 'cee ta drɛdi -trɔdrɔ zɛ e limlan 'da ci 'nrandi -a. ²¹'Ka 'ci 'nran -ponzan da. -Te -yee 'nen 'ya tɔ 'bɔ be, -a ta dra -trɔdrɔ, kɔɔ -yee yra yidi 'bɔ. 'Pian -te e 'nen 'bɔ 'ya be, -e 'yee yra yidi -cin 'e 'san 'ji. -A ci 'nranman 'sien 'nan 'e min 'bɔla 'trɛda. ²²-A -tɔwli 'nen 'nyian 'cee vɛ -a. Tɔ 'gɔɛ -a be 'ka 'ta a -trɔdrɔ, 'pian an 'ka yi pee wo -e 'ka 'ci 'e 'nran. En min -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e ci 'nrandi zɛ -a 'si 'ka 'lɔ di. ²³Tɔ zɛ -a man be, ka'a 'nyian 'wɔ 'tɔ laabo 'an 'lɔ di.

Maan ve 'cɛɛ 'wɔ tɔglɔ 'a 'nan, fɛ nen kaa laabo 'an 'ti 'lɔ te ka ya 'men ve -a be yaa -nɔan 'cɛɛ. ²⁴Ka'a tian fɛ -tɔ laabɔlɛ 'an 'ti 'lɔ te ka ya 'men vɛ -a di. 'Ka laabɔ -yɔ, yaa -nɔan 'cɛɛ -e 'cee ci 'nrandi 'e 'ciɔla 'da 'fo.»

Sozi 'e 'nan 'e -srunɔn 'o -pɔan 'kun

²⁵«'Winun zɛ, maan 'vi 'cɛɛ -kɔnnɛn 'ji. Tɔ -tɔ -taa 'bɔlɛ, te ma'an 'nyian 'wɔ tin 'baa 'cɛɛ -kɔnnɛn 'ji di, 'pian 'an 'ti 'le 'wɔ tin 'baa 'cɛɛ 'wein. ²⁶Tɔ zɛ -a man be, 'ka fɛ laabɔ 'an 'ti 'lɔ te ka ya 'men vɛ -a. 'An 'bɔ 'cɛɛ 'an 'ti tru 'baa -yee fɛ -nɔndi 'cɛɛ -a di, ²⁷kɔɔ 'an 'ti 'bɔ 'ka ye 'yi, kaan 'yi 'yi 'le 'wean. Kaan ye 'yi, en ka yi -tɛala 'da 'nan an 'si Bali va, -yee 'wean 'an 'ti 'bɔ 'ka ye 'yi. ²⁸An 'si 'an 'ti 'va, en an -ta 'tre 'gɔɛ -a da. 'Bɛ nen 'gɔɛ, an 'ta 'sia 'trɛda -e 'an li 'an da 'an 'ti 'va.»

²⁹En -a -srunɔn 'e 'nan -yrɛ 'nan: «I ya 'wɔ tin 'banan 'men 'e 'ci -a 'wein te e 'ka -kɔnnɛn 'ji di. ³⁰'Bɛ nen 'gɔɛ, kua -tɔ 'men 'nan i 'wɔ pɛɛnɔn -tɔa. 'Wɔ nen kɔ ci 'vale 'ku laabo 'i 'lɔ be yia -tɔa, te ku'a tian -a laabɔlɛ di. -Yee 'wean kɔ yi -tɛala 'i da 'nan i 'si Bali va.»

³¹En Sozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «Ka yi -tɛala 'an da, 'be a zi. ³²'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, tɔ -tɔ -taa 'bɔlɛ, 'ka pɛɛnɔn fuimlan 'man -e min -tɔ 'e 'ku 'e 'lɛ zia. -A tɔ 'bɔ 'bɔ 'va. Tɔ zɛ -a man nen kaan 'tɔvɛ 'an -tɔwli. 'Pian an 'ka 'an -tɔwli 'di, kɔɔ 'an 'ti -kɔan 'an 'srɔn.

³³An -fɔ 'e 'flin an 'winun pɛɛnɔn 'gɔɛ -a 'vi 'cɛɛ 'nan -e 'ka 'fɔ -trɔɔ, -e -kaa drɛ min -tɔwli 'a -le 'wean. Ka -taa 'ka yra yɛlɛ 'trɛda, 'pian 'ka -pɔan 'e 'sɔ, an 'trɛda 'pleble pɛɛnɔn kɔ.»

17

Sozi Bali tru 'ba 'e -srunɔn lɛ

¹Zi Sozi cɛɛn 'wɔ zɛ -a vidɔ man be, 'e yra -tɔ laji, en e 'nan:

«'An 'ti, -a tɔ 'bɔ. 'An 'bɔ nen 'i 'pɔ -a be, 'yian 'tɔ drɛ -dan, -e 'mɛin 'tɔ drɛ -dan 'nyian. ²I 'pleble 'non 'men, en yian 'pla fɛ pɛɛnɔn 'ta lou, -yee 'wean minnun nen i o -nɔn 'men be, an 'belidi nen ya'a 'nyaan diɛ -a -nɔan -wɛ. ³'Belidi nen ya'a 'nyaan diɛ, -nyren 'nan, min 'e 'i 'tɔ, 'nan 'i 'bɔ 'tɔwli yɛ ci Bali tɔglɔ 'a, en 'an 'bɔ Sozi Crizi nen yian 'pa 'sia be min 'e 'an 'tɔ. 'Mɛin 'tɔ drɛ -dan 'trɛda, en 'nyranman nen yia -nɔn 'men 'nan 'an 'pa be, maan 'le sɔɔ. ⁴'Bɛ nen 'gɔɛ, 'an 'ti, 'yian drɛ -dan 'i 'srɔn 'nun. Zi an ci -dan 'i 'srɔn 'nun 'e 'cɛn, te 'trɛ 'ka tian diɛ, 'yian drɛ -a 'e 'pa 'ji.

⁶Zi i ci be, maan -ci 'si minnun nen i o 'si 'va 'trɛdanɔn yei en i o -nɔn 'men be -wɛ. O ya 'yie vɛ -a, en i o -nɔn 'men. O 'ta 'wɔla 'i wei da, ⁷en waa -tɔ 'men 'nan, fɛ pɛɛnɔn nen yia -nɔn 'men be, e 'sia 'i 'va 'kpagba. ⁸-Yɛɛ ci 'nan weinun nen yia -nɔn 'men be, maan 'vi -wɛ en waa 'sia 'da. Waa -tɔ 'nan 'wɔ tɔglɔ an 'si 'i 'va, en o yi -tera 'da 'nan yie 'an 'pa 'sia.

⁹-Wee 'wean nen an ci 'i tru 'banan. An 'ka 'i tru 'banan 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'le 'wean di. 'Pian minnun nen i o -nɔn 'men be, -wee 'wean nen an ci 'i tru 'banan, kɔɔ o ya 'yie vɛ -a. ¹⁰Minnun pɛɛnɔn nen o ci 'men vɛ -a be, o ya 'yie vɛ -a. En minnun nen yie vɛ -a be, o ya 'men vɛ -a, -wee 'wean nen 'an

'tò drɛ -dan. ¹¹ An 'ta 'sia 'trɛda -e 'an 'lɔ 'i 'va nun te "o 'ya wo 'trɛda 'gu. 'An 'ti 'nen e ya 'saun bɛ, 'i 'tò nen yia -nɔn 'mɛn bɛ -yee 'plɛblɛ 'a, 'i yie 'tò o va, 'dɔ -e -kaa fu waa -tɔwli "le zi 'kɔ ci 'yia min -tɔwli "a bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ¹² Tɔ nen te an ya o va 'trɛda bɛ, 'an yie 'tò o va, 'i 'tò nen yia -nɔn 'mɛn bɛ, -yee 'plɛblɛ 'a. Min -tɔwli 'ka 'sanlɛ dɪ, -te yaa 'silɛa min -wliɔdɪ "a dɪɛ. -Yɛɛ 'san 'nan -e Bali wei nen 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ.

¹³ Bɛ nen 'gɔɛ an "ta "lɔ 'i 'va, ɛn 'wɪnun 'gɔɛ maan ve trɛda 'gu 'nan -e ci "nrandu nen 'an 'lɔ bɛ, 'e 'kɔn 'nyian -wee 'lɔ 'e 'ciɔladɪ "da "fo. ¹⁴ 'I wei bɛ, maan 'vɪ -wlɛ, -yee "wean 'trɛdanɔn 'nandɪ 'sia o man. O 'nandɪ 'sia o man 'nan o 'ka 'nyian 'wee vɛ -a dɪ, "le zi an 'ka -wee vɛ -a dɪɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ¹⁵ An 'ka 'i trɔ 'banan 'nan 'i o 'si 'trɛdanɔn yɛi "dɪ. An ya 'i trɔ 'banan 'pian 'nan, 'i yie 'tò o va Satan nen e 'wɪ 'wliɔdɪ "paa 'nyranman -a bɛ -yee "wean. ¹⁶ O 'ka 'trɛdave -a dɪ, "le zi an 'ka 'trɛdave -a dɪɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ¹⁷ 'I 'wɪ tɪglɪ -kɔɔn -wlɛ -e 'o drɛ 'yie vɛ -a "fo. 'Wɪ tɪglɪ zɪɛ 'i wei nen. ¹⁸ Zi yian 'pa 'sia 'trɛda bɛ, -a -tɔwli 'nen 'nyian an o 'pa 'sia 'trɛda. ¹⁹ An 'fli -nɔan -e 'an 'ka -wee "wean, 'dɔ -e 'o drɛ 'yie vɛ -a "fo.

²⁰ -Wee "wean nen an ya 'i trɔ 'banan, ɛn minnun nen o yi -tɛra an da o wei -le "wean bɛ, an ya 'i trɔ 'banan 'nyian -wee 'wɪ man.

²¹ An ya 'i trɔ 'banan 'nan -e 'o drɛ min -tɔwli "a. 'An 'ti, 'o 'kɔn 'o leadi 'kɔ man, "le zi 'kɔ 'vɛle 'yia, kɔ ya min -tɔwli "a bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. 'O drɛ min -tɔwli "a -e 'trɛdanɔn 'o -tɔ 'nan yie 'an 'pa 'sia. ²² An o drɛ -dan "le zi yian drɛ -dan bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. An o drɛ -dan 'nan -e 'o drɛ min -tɔwli "a, "le zi kɔ ci 'yia min -tɔwli "a bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ²³ Kɔ ya waa min -tɔwli "a, ɛn kɔ ya 'yia min -tɔwli "a 'nan -e 'o drɛ min -tɔwli "a 'kpa tɪglɪ. 'E drɛ zɪɛ -e 'trɛdanɔn 'o -tɔ 'nan, yie 'an 'pa 'sia, ɛn i o ye "yi "le zi yian ye "yi "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

²⁴ 'An 'ti, minnun pɛɛnɔn nen i o -nɔn 'mɛn bɛ, an ya "va 'nan 'kɔ 'kɔn waa fɛnan nen an -kɔan "bɛ -a -nan. An ya "va 'nan 'o 'mɛn -dan ci yɪ. Yian drɛ -dan, kɔɔ yian 'yɪ "yi, te yi'a tian 'trɛ drɛlɛ dɪ. ²⁵ 'An 'ti, i ya tɪglɪ. 'Trɛdanɔn 'ka 'i 'tɔa dɪ, 'pian 'an 'bɔ 'mɛin -tɔa. ɛn 'an -srɔnɔn "o 'tɔ 'nyian 'nan yie 'an 'pa 'sia. ²⁶ Zi i ci bɛ, maan kɔɔn -wlɛ, ɛn maan -kɔɔnman tian -wlɛ, 'nan -e 'o cin yɪ "yi "le zi yian ye "yi "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ, te kɔ ya waa min -tɔwli "a.»

18

Zuif 'nɔn 'tanɔn Zozi 'kun

(Mt 26.47-58; Mk 14.43-50, 53-54; Lk 22.47-54)

¹ Zi Zozi cɛɛn Bali trɔ 'badɪ man bɛ, ɛn 'o 'vɛle 'e -srɔnɔn 'a, o -kɔ 'yi nen waa laabo Cedron bɛ -a -srɔ. Fei -tɔ a fɛ zɪɛ -a -nan, -a da nen o -kɔ. ² Zozi 'lee 'e -srɔnɔn 'o cin ye 'e 'cɛn fɛ zɪɛ -a -nan, -yee "wean Zudazi nen e "ta -daa Zozi 'nɔnlɛ 'e 'nanmannɔn lɛ bɛ, yaa -nan -tɔa.

³ Sounja 'pa 'tɔ 'lee minnun nen Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Farizɛn 'nɔn o 'pa 'sia bɛ, Zudazi -trɔa o 'lɛ, ɛn e -kɔ waa fɛ zɪɛ -a da. "Wɛɛ vɪnan 'o 'kɔ bɛ, srɔannun a -wlɔ, -kannennun a -wlɔ, ɛn -kuli -tan fɛnɪn a -wlɔ.

Zi o 'bɔla bɛ, ⁴ ɛn Zozi 'kɔ o 'lɛ, te e 'wɪ nen e "ta -daa "bɔle 'man "bɛ -a -tɔa, ɛn yaa laabu -wlɔ 'nan: «-Tɪ nen -kaa -wɛɛman?»

⁵ O 'nan -yrɛ 'nan: «Nazaretɪ min Zozi nen kɔa -wɛɛman.»

ɛn Zozi "e -wlɛ 'nan: «'An 'bɔ nen 'gu.»

Zudazi nen e Zozi 'bɔ 'nɔn 'e 'nanmannɔn lɛ bɛ e ya o yɛi. ⁶ Zi Zozi -a 'vɪ -wlɛ 'nan, 'e 'bɔ nen 'gɔɛ, o -kɔ 'o kɔda ɛn o tiila "tra.

⁷ -A -nan nen Zozi -a laabu "nyian -wlɔ 'nan: «-Tɪ nen kaa -wɛɛman?»

ɛn o -yrɛ 'nan: «Nazaretɪ min Zozi nen.»

⁸ Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Maan 'vɪ 'cɛɛ 'va 'nan 'an 'bɔ nen 'gu. -Yee "wean -te maan nen ka ci 'an -wɛɛnan bɛ, ka minnun 'gɔɛ o 'tɔ 'o 'kɔ.»

⁹ Zi 'wɪ nen Zozi -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ 'e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Yaa 'vɪ 'e 'cɛn 'nan: «Minnun nen i o -nɔn 'mɛn bɛ, o va min -tɔwli 'ka 'sanlɛ dɪ.»

¹⁰ -A -srɔzan nen Simɔn Pieri -a bɛ, sɛn a -yrɔ, yaa 'sv 'e 'kɔlɛ 'ji, ɛn e Bali -pannɔn 'tazan 'suzan 'tɔ -pɛ "yi "da "trɔɛn cɛɛn. Min zɪɛ waa laabo Maku.

¹¹ ɛn Zozi "e Pieri lɛ 'nan: «'I 'yie sɛn wɔ 'e 'kɔlɛ 'ji! 'Kulenen nen yra yɪdɪ ci -ji 'gɔɛ, 'an "ti -a 'pla 'mɛn, ma'an ve "man 'cɛɛ dɪ.»

¹² Sounjanun 'lee 'o 'tazan 'lee minnun nen Zuif 'nɔn 'tanɔn o 'pa 'sia bɛ, o Zozi 'kun, waa yri, ¹³ ɛn o -kɔ -a 'e tɛdɛ min -tɔ nen waa laabo Ane bɛ -a va. Waa nan "tɔ laabo Kaifa, -yɛɛ ci lɛ 'bɔ zɪɛ -a -ji Bali -pannɔn 'tazan -a. ¹⁴ Kaifa zɪɛ, -yɛɛ 'wɪ tin 'ba "nen Zuif 'nɔn 'tanɔn lɛ. Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan, -a "yi mlin -e min -tɔwli 'e min pɛɛnɔn 'leji -ka wɔ.

Pieri yoo "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a
di

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Simon Pieri 'lee Zozi -sruzan 'tu, 'be
soonla Zozi 'bo -sru. Zozi -sruzan 'tu zie Bali
-pannon 'tazan 'bo -a -toa. -Yee "wean -yee
wala 'o 'vale Zozi 'a Bali -pannon 'tazan 'bo
'le -klon -ji. ¹⁶ 'Pian Pieri "e -fov bei -klon
-yre "nen. -A -sruzan 'tu be, e 'li 'e da, en
e 'wi tin 'ba lunon nen 'e yie -toa -klon 'bo
-yre "nen "be -yre.

Toon, en e -si -non Pieri le, ¹⁷ yaa laabu
Pieri -lo 'nan: «Bii 'gve, -a -sruzan 'tu nen
"nyian "yie "a?»

En Pieri "e 'nan -yre 'nan: «An 'ka -a -
sruzan 'a di.»

¹⁸ Bali -pannon 'tazan 'bo 'sunon 'lee
'sounjanun nen -nan be, o 'te 'fo "nen, en
waa si -fo trun -taa "le "wean. Pieri -to o va,
en e 'te "klandi 'sia.

Bali -pannon 'tazan Ane 'wi laabu Zozi
'lo

¹⁹ Bali -pannon 'tazan 'wi laabu Zozi 'lo.
Yaa laabu -yro -a -srunon da, en yaa laabu
-yee 'wi "paadi da.

²⁰ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «An 'wi tin 'ba
min pænon yie man, en yi pænon man te an
'wi "paaman minnun ji Bali tru 'ba 'konnun
-ji 'lee Bali -pan 'konnun nen Zuif 'non o cin
ye -ji be -a -ji. Ma'an 'wi 'tu drele 'e yoodi di.

²¹ -Me "le "wean i 'wi laabo 'an 'lo 'wi zie -a
da? Minnun nen waan wei 'man be, 'wi nen
maan tin 'ba -wle "be, waa -toa. O lo nen 'i
laabu.»

²² Zi Zozi 'wi zie -a 'vi be, en Bali -pannon
'tazan 'suzan 'tu nen 'e 'todi Zozi "sron "be,
e 'pa 'fo Zozi yra, en e 'nan -yre 'nan: «-Tie
'vi 'yie 'nan 'i 'wi tin 'ba Bali -pannon 'tazan
le zie?»

²³ En Zozi -a 'vi -yre 'nan: «-Te maan 'vi
'wliidi "be, 'wi nen maan 'vi "va "wliidi "be,
'i 'vi 'men. En -te ma'an 'wi 'wliidi "vile die,
-me "le "wean nen i fe "le wo 'an 'ji?»

²⁴ Ane Zozi 'tu 'e -yrudi, en yaa -non 'nan
'o 'ku -a Kaifa le. -Yee ci Bali -pannon 'tazan
-a le 'bo zie -a -ji.

Pieri yoo "da "nyian 'nan ya'a Zozi 'toa
di

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Tu zie -a wlu be, te Simon Pieri a tian
'e 'todi 'te man 'te "klannan. En waa laabu -
yro 'nan: «Bii 'gve, -a -sruzan 'tu nen "nyian
"yie "a?»

Simon yoo "da, en e 'nan: «An 'ka -a -
sruzan 'a di.»

²⁶ Bali -pannon 'suzan 'tu a fe 'bo zie -a -
nan. Min nen Pieri -a "trøen cæn be, -a dru
nen, e 'nan Pieri le 'nan: «Mein 'yi 'ka 'vale
Zozi 'a fei.» ²⁷ Pieri yoo "da "nyian. 'Nun
toon, en mannen wu.

O -ku Zozi 'a Røm min -konmandan
Pilati 'le

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ Bodrun puunon nen Zuif 'non 'tanon
'si Zozi 'a Kaifa -va, en o -ku -a Røm min -
konmandan -le -klon -ji. Zuif 'non 'ka "o -
wla "wule Røm min -konmandan -le -klon -ji
di, "togo 'o "tri "to Bali 'le, -e 'o vile 'o -kola
Zuif 'non 'le 'si nonba -ji "fedi da fenun -
blidi -a di.

²⁹ -Yee "wean -konmandan Pilati 'bo 'be
'bola en e -ku o va. Yaa laabu -wlo 'nan: «-
Me "wi nen min 'labe yaa dre, en ka 'wi -toa
"man?»

³⁰ En o 'nan Pilati le 'nan: «"Te 'wi 'wliidi
"drezan "cæ die, "te kua 'tale -a 'i 'va 'gu
di.»

³¹ En Pilati -a 'vi -wle 'nan: «'Ka 'bo, 'ka
'ku -a -e 'ka -yee 'wi tin 'ba "le zi 'cee -pei -a
'vi be -yee 'wi 'zu.»

En Zuif 'non "o 'nan -yre 'nan: «Ka'a -si
-nonle 'kve 'nan 'ku min -te di.» ³² Zi 'wi nen
Zozi -a 'vi 'e 'cæn 'yee -kadit da be 'e 'le soo
zie.

³³ Toon en Pilati 'li 'e da 'yee -klon -ji. E
Zozi laabu, en yaa laabu -yro 'nan: «Zuif
'non 'le mingonnen nen 'yia?»

³⁴ En Zozi -a laabu -yro 'nan: «'I 'bo, yie
'wi zie -a 'vi 'i 'bo 'a, -baa minnun 'be 'vi en
'i "man?»

³⁵ Pilati "e -yre 'nan: «Zuif min nen maan?
'I 'bo flanon 'lee Bali -pannon 'tanon 'be 'i
'non 'nan 'mein 'te. -Me "nen yia dre?»

³⁶ En Zozi "e 'nan: «'Treda minnun "cæ
'an 'to mingonnen -a di. "Te -wee 'an 'to
mingonnen -a be, "te 'an 'sunon 'an 'ta kuli
-tan, -e minnun 'o vile 'waan 'non Zuif 'non
'tanon le di. 'Tre 'gve -a da minnun "cæ 'an
'to mingonnen -a di.»

³⁷ En Pilati -a 'vi -yre 'nan: «Yioo,
mingonnen nen 'yia?»

Zozi "e 'nan: «-Inyan, -a 'bo nen i 'sia -a
vnan be an ya -a. An -ta 'treda 'nan -e 'an
'wi tigl vi minnun le. -Yee "wean waan 'ya,
minnun pænon nen o 'wi tigl -toa "be, 'o
"trøen -toa 'an wei le.»

³⁸Pilati -a laabu -yrɔ 'nan: «-Mε 'nɛn 'wɪ tɪglɪ 'a?»

Zɪ Pilati 'wɪ zɪε -a laabu bε, e 'bɔla, ɛn e -kɔ 'nyian Zuif 'nɔn 'va. ɛn e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Ma'an 'wɪ 'tɔ yɛlɛ min 'gɔvɛ -a man, -e min 'e 'ka -a 'wɪ 'jɪ dɪ. ³⁹'Pian 'wɪ nɛn -cɛɛ dra 'e 'cɛn bε, 'bɛ cɪ 'nan -te Zuif 'nɔn 'le 'sɪ nɔanba -jɪ 'fɛdɪ 'bɔ bε, an 'sɪa -pɔ 'kɔnzan 'tɔ man. -Yee 'wɛan maan laabo 'ka 'lɔ 'nan, ka ya 'va 'nan 'an 'sɪ Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn man?»

⁴⁰Tɔɔn, ɛn o pɛɛnɔn -paandɪ 'sɪa 'e cɪn va. Waa ve 'nan: «-Cɛjɛ oo! -Cɛjɛ oo! Te 'i 'sɪ min 'labɛ 'bɛ man dɪ oo! Barabazi man nɛn 'i 'sɪ o!» Barabazi 'bɔ zɪε, min nɛn e min -tɛ bɛ -nyrɛn.

19

¹ɛn Pilati 'e 'nan 'sounjanun lɛ 'nan 'o Zozi 'kun, -e 'o -sɔn -ngblɛ -a. ²'Sounjanun 'bɔ lei 'tan, ɛn waa 'wɔ -a -wulo -man 'le -yee mingɔnɛn kle 'zɔ. O mingɔnɛn -trale 'tɛndɛn 'tɔ 'sɪ, ɛn waa 'wɔ 'da. ³O -pli 'man -a 'srɔn te waa ve -yrɛ 'nan: «Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn, 'tɔ 'tɔ bɔ», -e 'o 'pa 'fɔ -a yɛra.

⁴Pilati 'bɔla 'nyian, ɛn e 'nan Zuif 'nɔn lɛ 'nan: «An 'ta -a bɔala 'cɛɛ bei -e 'ka -tɔ 'nan ma'an 'wɪ 'tɔ yɛlɛ 'man -e 'e 'ka -a 'wɪ 'jɪ dɪ.» ⁵ɛn Zozi 'bɔla te lei kle 'a -a -wulo -man, ɛn mingɔnɛn -trale 'a 'da. -A -nan nɛn, Pilati 'e 'nan -wɛlɛ 'nan: «'Cee min bɛ, -nyrɛn 'bɛ.»

⁶Zɪ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee o 'sunɔn -a 'yɪ bɛ, ɛn o -paandɪ 'sɪa. Waa ve 'nan: «'I -pɛɪn yɪba 'plan da! 'I -pɛɪn yɪba 'plan da!»

ɛn Pilati 'e -wɛlɛ 'nan: «'Ka 'sɪ, -e 'ka -pɛɪn yɪba 'plan da 'ka 'bɔ 'a! Kɔɔ ma'an 'wɪ 'tɔ yɛlɛ 'man -e 'e 'ka -a 'wɪ 'jɪ dɪ.»

⁷Zuif 'nɔn 'o 'nan -yrɛ 'nan: «'Kɔvɛ -pɛɪ -tɔ 'wɪ 'tɔ a. 'Kɔvɛ -pɛɪ -tɔ wɪ zɪε -a pɛ -jɪ nɛn waa -tɛa, kɔɔ e 'nan Bali -pɪ nɛn 'yaa.»

⁸Zɪ Pilati 'wɪ zɪε -a 'man bɛ, ɛn -yee 'klandɪ 'pa 'da. ⁹Pilati wɛlɛ 'nyian 'yee -klɔn -jɪ, ɛn yaa laabu Zozi 'lɔ 'nan: «'I 'sɪa nyin?» 'Pian Zozi 'ka 'wɪ 'tɔ 'sɪlɛ 'da 'dɪ. ¹⁰ɛn Pilati 'e -yrɛ 'mɛn 'nan: «'An 'bɔ 'le nɛn yɪ'a 'wɪ 'tɔ sɪa 'da 'dɔvɔ? Yɪ'a tɔa 'nan -a -sɪ a 'an 'lɔ -e 'an 'sɪ 'i man dɔvɔ, ɛn -tɛ 'bɛ 'cɛɛ dɪ -e 'mɛɪn -pɛɪn yɪba 'plan da dɔvɔ?»

¹¹Pian 'e 'nan -yrɛ 'nan: «'Yɪ'a 'kolaman fɛ -tɔ dɛdɛ -a 'mɛn, te Bali 'cɛɛ -sɪ -nɔn dɪ, -yee 'wɛan min nɛn yaan 'nɔn 'yɪɛ bɛ, -yee 'wɪ 'wɪldɪ 'bɛ cɪ -dan.»

¹²Zɪ Pilati 'wɪ zɪε -a 'man bɛ, ɛn yaa -wɛɛdɪ 'sɪa 'nan 'e 'sɪa Zozi man. 'Pian te Zuif 'nɔn -paanman 'nan: «-Te 'i 'sɪ 'man 'bɛ, te 'i 'ka Rɔm 'nɔn 'le mingɔnɛn tazan Seza bɛ -a dɪ. Kɔɔ min nɛn e 'fli dɛrɛ mingɔnɛn -a bɛ, te -a pɛɪ a 'e 'padɪ 'man.»

¹³Zɪ Pilati 'wɪ zɪε 'bɛ 'man 'nyian bɛ, ɛn e 'nan 'o Zozi bɔla bei. Tɔɔn ɛn Pilati 'bɔ -nyran 'yee tin 'ba pɛɪn -da. Fɛ zɪε -a -nan a 'e wɛuandɪ, waa dɛrɛ -kɔlɛ -a 'le lazo nɛn waa -fɔ. Waa laabo Ebre wei -jɪ «'Gabata». ¹⁴Te yɛdɛ 'bɔ min -win -jɪ 'sɛzɛ, ɛn Zuif 'nɔn a 'wee 'sɪ nɔanba -jɪ 'fɛdɪ man dɛran.

-A -nan nɛn Pilati 'e 'nan Zuif 'nɔn 'tanɔn lɛ 'nan: «'Cee mingɔnɛn 'bɔ nɛn bɛ.»

¹⁵ɛn o -paandɪ 'sɪa 'nan: «'O -tɛ, 'o -tɛ! 'I -pɛɪn yɪba 'plan da!»

ɛn Pilati -a laabu -wɔlɔ 'nan: «'An 'cee mingɔnɛn -pɛɪn yɪba 'plan da?»

Tɔɔn ɛn Bali -pannɔn 'tanɔn -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Kɔvɛ mingɔnɛn a -tɔwɛlɪ 'cɛ, waa laabo mingɔnɛn Seza.»

¹⁶'Wɪ zɪε -a da nɛn Pilati 'e 'pɛ 'sɪ Zozi da, ɛn yaa -pɛɪndɪ yɪba 'plan da -sɪ -nɔn.

Zozi -pɛɪnnan yɪba 'plan da

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

'Sounjanun -kɔ Zozi 'a. ¹⁷Zozi 'bɔ 'bɛ 'yee yɪba 'plan 'sɪa, ɛn o -kɔ -a fɛnan nɛn waa laabo min -wulo klo bɛ -a -nan. Waa ve Ebre wei -jɪ «'Gɔlgota». ¹⁸Fɛ zɪε -a -nan nɛn waa pɛɪn yɪba 'plan da. O min -tɔ pɛɪn yɪba 'plan da -a -pɛ 'yɪ 'da, ɛn o min -tɔ pɛɪn 'nyian yɪba 'plan da -a -pɛ bɔ da.

¹⁹Pilati 'e 'nan 'o yɪba 'fɔunɛn da 'cɛɛn -tɛ, -e 'o 'pa Zozi 'le yɪba 'plan ta lou. Waa 'cɛɛn -tɛ 'da 'nan:

«Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn, Nazareti min Zozi.»

²⁰'Wɪ 'bɔ a 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Ebre wei -jɪ, ɛn e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ 'nyian Grek wei -jɪ. Zuif 'nɔn 'kaga 'wɪ zɪε -a ta 'vɪ, kɔɔ fɛnan nɛn o Zozi pɛɪn yɪba 'plan da bɛ, e ya 'fla 'srɔn 'kogo. ²¹ɛn Bali -pannɔn 'tanɔn 'ku -a vɛlɛ Pilati lɛ 'nan: «'Te 'e 'kɔn 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn dɪ! 'Pian 'i cɛɛn -tɛ 'nan, e 'nan 'e ya Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn -a!»

²²Pilati -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'Wɪ nɛn maan cɛɛn -tɛ bɛ, ma'an 'nyian -a limlan dɪ.»

²³Zɪ 'sounjanun cɛɛn Zozi -pɛɪndɪ man yɪba 'plan da bɛ, ɛn o sɔnɔn nɛn waa 'sv 'da 'bɛ, waa 'pla sinjɛn, ɛn waa 'sɪa 'tɔdɔ. -Yee sɔ -gblɔ -tɔ nɛn wɛɛ pɛɛ 'tɔwɛlɪ 'plɔun bɛ,

wæe 'si, ²⁴En waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «Te -kaa 'fʊɪ bʊv dɪ, 'pian -kaa 'lein 'wɫe tuwla, -e min nen e -tria "da "bɛ, 'o -nɔn -yrɛ.»

Zɪ Bali wei nen 'e 'cɾen -tedɪ 'e 'cɛn bɛ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. E ya 'e 'cɾen -tedɪ 'nan:

«O 'mɛn sɔ pli 'o cin yei,

en o 'mɛn sɔ -gblɔ 'si

'lein 'wɫe 'tuwladɪ da.»

'Wɪ zɪɛ -a 'bɔ nen 'sounjanun -a drɛ.

²⁵Tʊ zɪɛ -a wlu bɛ, te yiba "plan nen o Zozi pein "da "bɛ, lumɔn sinjen a 'o 'tɔdɪ "wlu. Zozi 'bɔ "bʊ 'lee Zozi "bʊ "blu 'lee Klopa nan Mari 'lee Madala lɪ Mari. ²⁶Zɪ Zozi 'e "bʊ 'yɪ, te 'e -sruzan nen yaa ye "yɪ "bɛ -a ye 'e 'tɔdɪ 'e "bʊ "srɔn "bɛ, en e 'nan 'e "bʊ "lɛ 'nan: «'lɪ 'pɪ nen bɛ o.» ²⁷En Zozi -a 'vɪ 'e -sruzan zɪɛ -yrɛ 'nan: «'lɪ "bʊ "nen bɛ o.» 'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ bɛ, -a da nen -a -sruzan -a drɛ, 'e yɪɛ 'tɔ -a "bʊ 'va.

Zozi 'kanan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

²⁸Zozi -a -tɔ 'nan 'e 'wɪ pɛɛnɔn 'lɛ sɔɔ, en e 'nan "mɛn 'nan: «'Yɪ dra 'an -tɛa.» Zɪ 'wɪ nen 'e 'cɾen -tedɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. ²⁹-Wɛn 'wɫe nen e -fɔla -trilii bɛ, -a -pɔ -tʊ a 'sounjanun 'bɔ 'lɔ -wee mlinvɛ -a. En o sɔ -tʊ 'si, waa 'fɔ -wɛn zɪɛ -a, waa yɪ -cɛɛn "nen, en waa -tɔ -a 'lɛbo "nen. ³⁰Zɪ Zozi cɛɛn -a flɔndɪ man "ji "bɛ, en e 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn 'e 'lɛ sɔɔ "mɛn.» -A -nan nen 'e 'wulo -fɔ 'e 'wlu, en 'e yɪɛ 'lɛ 'wɫe.

³¹Yaa yɪ da nen, en Zuif 'nɔn 'tanɔn 'kʊ Pilati trʊ 'balɛ 'nan minnun nen o o -pɛin yiba "plan da bɛ, o o cɛin 'yɛɛ -e 'o o 'si 'nan. Waa drɛ zɪɛ, kɔɔ -tɛ te tʊ cɛɛn bɛ, -wee 'flinla "yɪ nen, en o 'ka "vale min -kadɪ 'e 'fʊ 'e 'padɪ yiba "plan da dɪ.

³²Pilati 'sounjanun 'pa 'sia 'nan 'o 'kʊ -a drɛ. Zɪ 'o 'bɔla 'nan nun bɛ, en min "fli "nen o o pein Zozi "srɔn "bɛ, waa -tʊ cɛin "fli yɛɛ, en waa -tʊ cɛin "fli yɛɛ. ³³O 'bɔ Zozi da, en waa 'yɪ 'nan e ya 'e 'kadɪ -yɛɛ "wean wa'a cɛin "yɛɛlɛ dɪ. ³⁴'Pian 'sounja min -tʊ Zozi 'fɔn 'e 'sɛan da 'yɛɛ -tin -a. 'Nun tɔɔn 'yɪ -srɔn, en nyɛn -srɔn.

³⁵Min 'bɔ nen e 'wɪ 'gʊɛ -a -nan 'yɪ bɛ, -a san 'bɛ 'vɪ. Yaa 'vɪ 'nan -e 'ka 'bɔ "nyian 'ka yɪ -tɛra "da. 'Wɪ nen yaa 'vɪ 'gʊɛ, 'wɪ 'kpa nen, en -a 'bɔ "e -tɔa 'nan e ya 'wɪ 'kpa -a.

³⁶Winun 'bɔ zɪɛ e drɛ 'nan -e Bali wei nen 'e 'cɾen -tedɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ. E ya 'e 'cɾen -tedɪ 'nan:

«-A 'wɫe -towli 'ka 'wia dɪ.»

³⁷En e ya "nyian 'e 'cɾen -tedɪ fɛ pee -nan 'nan:

«Min nen waa 'fɔn bɛ,

-a lɛ nen min pɛɛnɔn yɪɛ 'e 'fʊ.»

Zozi wɔnan

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸Min -tʊ nen waa laabo Zozɛfʊ bɛ, e "sia Arimate, Zozi -sruzan nen. 'Pian 'e "klanman Zuif 'nɔn 'tanɔn 'lɔ 'lɛ "wean, e ya -a -sru 'e yɔɔdɪ. Zozɛfʊ -si trʊ 'ba Pilati -lɔ 'nan 'e Zozi pa -nɔn 'yrɛ -e 'e wɫe. Pilati -a -si -nɔn -yrɛ, en e -kʊ Zozi 'kadɪ 'bɔ 'silɛa.

³⁹Nikodem nen yɪ -tʊ da e -kʊ Zozi 'va -pɛi -man bɛ, "e "ta wɫe "nyian 'e 'lɔ 'lɛ 'yɪlɛ nen waa wo min pa man bɛ -a. 'Yɪlɛ zɪɛ, e ya 'e baadɪ mire 'lee aloɛ -a, en -a kilo a -fuba yaaga. ⁴⁰O 'vale Zozɛfʊ -a, -weɛ Zozi pa yɪɪ. O 'yɪlɛ -sɛn sɔ ji en waa drɛ 'a. Zɪ Zuif 'nɔn 'wee pa dra zɪɛ -e 'o wɫe.

⁴¹Fɛnan 'bɔ nen o Zozi pein yiba "plan da bɛ, fei -tʊ a -a "srɔn. Fei zɪɛ -a da bɛ, min -yrɛ nen waa cɛɛn -kɔlɛ -ji bɛ -a -tʊ a -nan. -Yrɛ zɪɛ wa'a tian min wɫɛ "ji "dɪ. ⁴²-A 'bɔ 'ji nen o Zozi 'wɫe. Zuif 'nɔn 'lɛ 'flinla "yɪ a -tanɔn bɔdɪ -a, en -yrɛ 'bɔ a "nyian -kogo -yɛɛ "wean -a ji nen o Zozi 'wɫe.

20

Zozi wluan -kanɔn 'va

(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹'Mɔnnen yɪ da, bodrun puunɔn, te klunglun 'nen a tian, en Madala lɪ Mari -kʊ Zozi -yrɛ da. -Kɔlɛ nen o -yrɛ 'bɔ 'lɛ 'wɫe 'a bɛ, yaa 'yɪ 'e 'sidɪ "nen. ²Mari 'lɛ 'e da flan -a, en e -kʊ e 'bɔ Simɔn Pieri 'lee Zozi -sruzan 'tʊ nen Zozi -a ye "yɪ "bɛ o man, en e 'nan -wɫɛ 'nan: «O Minsan pa 'si 'yrɛ -ji, en fɛnan nen o kʊ -a bɛ kʊ'a tɔa dɪ.»

³Pieri 'lee Zozi -sruzan zɪɛ o 'bɔla en o -kʊ -yrɛ da. ⁴O "flinɔn 'ko flan -a, 'pian min -tʊ bɛ, e flan bli e mlin Simɔn Pieri da. -Yɛɛ 'bɔla -yrɛ da 'e 'flin. ⁵'Pian ya'a -wɫalɛ -nan nun dɪ, e 'kunnan en 'e yɪɛ 'tɔ -yrɛ 'bɔ 'ji. Sonun nen waa 'pa Zozi man bɛ yaa 'yɪ. ⁶Simɔn Pieri 'bɔla -yɛɛ -sru, en "bɛ wɫe 'wɫe 'yrɛ 'bɔ 'ji nun. E sɔnun nen waa 'pa Zozi man bɛ -a 'yɪ 'e -srandɪ. ⁷Sɔ nen waa -tʊ Zozi 'wulo -man bɛ, yɛɛ 'yɪ 'e -srandɪ 'e 'tɔ, te e ya 'e plindɪ. ⁸En Zozi -sruzan nen e 'bɔla paan 'e tɛdɛ bɛ, "e wɫa 'wɫe "nyian -yrɛ 'bɔ 'ji nun. Zɪ yaa -nan 'yɪ bɛ, en e yɪ -tɛra "da 'nan Zozi wluan -kanɔn 'va. ⁹Tʊ zɪɛ -a wlu bɛ, te 'wɪ nen 'e 'cɾen -tedɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji

'nan: Zozi -kaa -e 'e 'wluan -kanon 'va be, -a -srunon 'ka tian -a -ci manle di. ¹⁰Zozi -srunon 'fli "be, o 'li 'o da 'wee ve -nan.

Zozi 'e 'fli koon Madala li Mari le (Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)

¹¹En Mari "e fuv 'e 'todu -yre 'bo "srøn, te e -wua. E ya -wuonan en e 'kunnan 'e yie 'to -yre -ji nun. ¹²En e Bali -le 'pasianon nen laji be o 'fli 'yi 'o 'ta le so 'fuvu 'a fenan nen o Zozi pa 'pla be -a -nan. -A -tu a 'e -nyrandi -a -wulo -man zia, en -a -tu a 'e -nyrandi -a cein -man zia.

¹³Bali -le 'pasianon -a laabu li zie -yro 'nan: «-Me "le "wean nen i ya -wuonan?»

En li be e -wle 'nan: «Minnun 'an 'san pa 'si 'yre -ji, en fenan nen waa 'pla be ma'an toa di, -yee "wean an ya -wuonan.»

¹⁴E 'wi zie -a 'vi, "yee vnan 'e man lila, te e min -tu ye 'e 'todi. Min zie Zozi nen, 'pian ya'a -tole 'nan Zozi nen di.

¹⁵En Zozi 'bo -a laabu -yro 'nan: «-Me "le "wean nen i ya -wuonan? -Tu nen yia -weeman?»

Mari -a nrøn 'e 'ji 'nan min nen e 'nyranman "paa fei 'bo da be -nyren. En e 'nan -yre 'nan: «'An 'san, -te yie 'si 'yre -ji be, fenan nen yia 'pla be, 'i vi 'men -e 'an 'ku -a 'sia.»

¹⁶En Zozi -a laabu: «Mari!»

Mari 'e man lila, en yaa 'vi -yre Ebre wei -ji 'nan: «Rabuni!» -A -ci nen 'nan Bali -le 'wi "paazan.

¹⁷Zozi "e -yre 'nan: «Te 'i kle 'an man di! Ma'an tian 'kole 'an "tu 'va di. 'I 'ku -a vi 'an "buunun le 'nan: «An "ta -ko 'an "tu 'va, e ya 'ka "tu "a. An "ta -ko 'men Bali va, e ya 'cee Bali -a.» »

¹⁸En Madala li Mari -ku -a vle Zozi -srunon le. Yaa 'vi -wle 'nan 'e Minsan 'yi, en e 'wi nen Zozi -a 'vi -yre "be, -a tin 'ba -wle.

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon le (Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹'Mönnen yi 'bo 'lein zie -a funninmlan, en Zozi -srunon 'o cin 'yi 'kon 'tu -ji. 'Kon zie waa -fo -ji, o ya "klannan Zuif 'non 'tanon 'lo 'le "wean. 'Nun toon, en Zozi 'bala o va, e -to o yei, en e -wle 'nan: «Bali 'e 'fudi -traw -non 'cee!» ²⁰E 'wi zie -a 'vi, en 'e -pelanun koon -wle 'lee 'e 'sean da. Zi o Minsan 'yi be, o 'ci nran.

²¹En Zozi -a 'vi 'nyian -wle 'nan: «Bali 'e 'fudi -traw -non 'cee! Zi 'an "tu 'an 'pa 'sia

be, -a da nen 'an 'bo "nyian "an 'ka "paa -sia.» ²²E ceen 'wi zie -a vidi man, toon en 'e 'le fulo feen o man, en yaa 'vi -wle 'nan: «Bali lei 'saun nen be, e ya 'cee ve -a, 'ka 'si. ²³Minnun nen o 'wi 'wliidi dre, en kaa 'vi 'nan -wee 'wi 'wliidi fui be, te Bali -wee 'wi 'wliidi fui. En -te ka'a -wee 'wi 'wliidi "fuile di, Bali 'ka -wee 'wi 'wliidi 'fuiman di.»

Zozi 'e 'fli koon Toma le

²⁴Tu zie -a wlu be, -a -sruzan 'tu nen waa laabo Toma be, te e 'ka 'nan di. Waa laabo "nyian "flen. ²⁵Zi e -ta be, en Zozi -srunon -mienun -a 'vi -yre 'nan: «Ku Minsan 'yi.»

En e 'nan -wle 'nan: «-Te ma'an tian -a -pe nen waa pein be -a 'pa 'ji yile di, ma'an yi 'teala "da 'mlonmlon di. 'An 'pe 'wle -toala -a "pa 'ji, en 'an 'pe "paa -a 'sean 'ji 'vaa, en an yi -teala 'wi nen kaa 'vi 'gve -a da.»

²⁶Yi 'sora "be -sru, Zozi -srunon a 'o cin yudi "nyian 'kuin, te Toma a 'sien o va. 'Kon 'bo -kpeinnun a 'e 'fodi -ji, 'nun toon en Zozi bala o va, e -to o yei en e 'nan -wle 'nan: «Bali 'e 'fudi -traw -non 'cee.» ²⁷En Zozi -a 'vi Toma le 'nan: «'An -pelanun nen 'gu, 'i -pli 'i -pe 'wle 'a 'gu, en 'i 'pe 'pa "nyian 'an 'sean 'ji. 'I yi -tera "da, te 'i 'ci -faw "nyian di.»

²⁸Toma "e -yre 'nan: «Yie ci 'an 'san -a, en yie ci 'men Bali -a.»

²⁹En Zozi -a 'vi -yre "men 'nan: «Yian 'yi, -yee "wean nen i yi -tera 'an da. Minnun nen o yi -teala 'an da te wa'a 'an yile di, Bali -le -fea a o man.»

-Me "le "wean nen o 'fluba 'gve -a cren -te?

³⁰Zozi 'lebo "fo wi "kaga dre 'e -srunon yie man, te 'be 'ka 'e 'cren -tedi 'fluba 'gve -a -ji di. ³¹'Pian 'wunun nen 'gve, wee 'cren -te 'nan -e 'ka yi -tera "da 'nan min nen Bali -a 'si "va, en e ya Bali -pi -a be Zozi nen. -Te ka yi -tera Zozi da be, 'belidi nen ya'a 'nyaan di, e dra 'cee ve -a.

21

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon 'söravli "le

¹'Be -sru en Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon le "nyian 'yi nen waa laabo Tiberia be -a man. Zi 'e 'fli koon -wle "be, -a -nan wi nen 'gu. ²Yi -tu da te -a -srunon a 'o cin yudi. Simon Pieri, 'lee Toma nen waa laabo "nyian "flen be, 'lee Natanael nen 'e "sia 'fla nen waa laabo Kanan be -a da Galile 'leglon

'ji be, 'lee Zebede -punun 'lee Zozi -srunon 'fli "pee 'be ci. ³En Simon Pieri -a 'vi -wle 'nan: «An "ta -ko po -tele.» O 'nan -yre 'nan: «'Kv 'bo 'nyian, 'kv -koo 'i -sru.» O -kv, en o -fo -klu -ji. -Pei zie -a man be, wa'a po -tele 'mlonmlon di.

⁴Tu "e vnan 'e 'cen bodrun, te Zozi a 'e 'todt 'yi 'plo da. 'Pian Zozi -srunon 'ka -a -tole "le Zozi nen di.

⁵En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Gobonun, ka po "tiennen 'yt?»

O 'nan -yre 'nan: «-Ceje, kv'a -ve -tele di.»

⁶En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'cee "se 'wæen -klu 'bo -pe "yi "da zia, po -sean "ji.» Waa drela "da, en po "kaga "sen -wee "se "ji, -yee "wean wa'a -kolale "nyian "se zie -a -klandi -a di.

⁷-A -nan nen Zozi -sruzan 'tu nen Zozi -a ye "yi "be, e 'nan Pieri le 'nan: «Minsan nen!» Zi Simon Pieri -a 'man 'nan Minsan nen be, en e 'yee so nen yaa wo so ta lou "be -a 'sia, yaa 'wv 'e man, en e -fo 'yi 'va 'nan -e 'e 'kv 'yi 'plo man. E so zie -a 'sv 'e man 'nyranman 'padi -le "wean.

⁸Zozi -srunon -mienun be, "o "ta 'wola 'klu -ji, te o -taa "se "nen 'e fadi po -a be -a -klandi -a 'o -sru. Fenan nen o 'si be, -a -nan boa -menlie -fuba 'soolu. ⁹Zi o soonla 'klu -ji be, en o 'te 'yt 'e 'sondi, te po a "da 'e 'padi, en 'kpoun a -a "srøn.

¹⁰En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Pō nen kaa -te be, 'ka 'ta -a -mie -a.»

¹¹Simon Pieri -fo -klu -ji, en e "se "nen 'e fadi po -dandan -a be -a klan 'yi 'plo man. Po a "se 'bo 'ji "kaga, -a -yaa tu -fuba 'soolu 'wle yaaga boa, 'pian ya'a 'fv bule di.

¹²En Zozi -a 'vi -wle 'nan: «'Ka 'ta fenun -bli!» -A -srunon 'bo 'tu 'ka -kolale -a laabvdi -a -yrō 'nan -ti nen di. Kōo o pēenon -a -tō 'nan Minsan 'bo nen. ¹³Zozi pli o "srøn, e 'kpoun 'sia, yaa pli o man, en e pō 'sia, yaa pli o man.

¹⁴Zozi 'fli -kōondi 'e -srunon le te 'e wluan -kanon 'va be, -a 'pa yaagazan nen zie.

Zozi 'wi tin 'ba Pieri le

¹⁵Zi o cēen fenun -blidi man be, en Zozi -a laabu Simon Pieri -lo 'nan: «Zan -pi Simon, yian ye "yi e "mlian 'i bōenun 'gve -wee 'an yidi "yi "da?»

Simon "e -yre 'nan: «-Inyan, Minsan, yia -tōa 'nan mein ye "yi.»

En Zozi "e -yre 'nan: «'I yie 'to 'men 'bla 'nennun va!»

¹⁶Zozi -a 'pa "flizan laabu -yrō. E 'nan: «Zan -pi Simon, yian ye "yi?»

Pieri "e -yre 'nan: «-Inyan, Minsan, yia -tōa 'nan mein ye "yi.»

En Zozi "e -yre 'nan: «'I yie 'to 'men 'blanun va!»

¹⁷Zozi -a 'pa yaagazan laabu "nyian -yrō. E 'nan: «Zan -pi Simon, yian ye "yi?»

En Pieri ta dre 'trōdro, kōo e 'wi -tuwli laabu -yrō 'e cin -sru 'e 'pa -a yaaga. En Pieri -a 'vi -yre 'nan: «Minsan, i 'wi pēenon tōa. Yia -tōa 'nan mein ye "yi.»

En Zozi -a 'vi -yre 'nan: «'I yie 'to 'men 'blanun va! ¹⁸Maan ve yie 'wi tigl 'a 'nan: Tu nen te i ya "wēnnon be, yie 'i -tien -tōa 'i 'bo 'a -e 'i 'kv fenan nen i ci "va "be -a -nan. 'Pian tu nen i dra ceje be, min pee 'be 'i -yrman -e 'e 'kv 'yia fenan nen i 'ka "va "die -a -nan.»

¹⁹Zi Pieri -taa "kalē -e 'e Bali 'to dre -dan be, -a da -kōnnen "nen Zozi -a -fo. E cēen 'wi zie -a vidi man, en e 'nan Pieri le 'nan: «'I -soonla 'an -srul!»

²⁰Pieri 'e 'man 'lila, en 'e yie 'to 'o -sru, te e Zozi -sruzan nen Zozi -a ye "yi 'kpa be -a ye. -A -sruzan zie, -yēē tēen yi -tu da Zozi 'pē -ji, te o ya fenun -blun, en yaa laabu -yrō 'nan: «Minsan, -tē "ta 'i -noan 'i 'nanmannon le?» ²¹Zi Pieri -a 'yi be, en yaa laabu Zozi 'lo 'nan: «Minsan, min 'labe "nun, -mē "wi 'be boā -yēē "man?»

²²En Zozi -a 'vi -yre 'nan: «-Te an ya "va 'nan 'e 'fv -trilii -e 'an 'tadi 'e bo be, 'yie 'wi 'tu 'ka 'ji di. 'I 'bo, 'i -soonla 'an -sru.»

²³"Wī zie e fuila "man "bōunun yei 'nan Zozi -sruzan zie, ya'a 'li 'kaa 'mlonmlon di. 'Pian Zozi 'ka -a vile Pieri le 'nan ya'a 'kaa di. Zozi "e 'vi 'nan: «-Te an ya "va 'nan 'e 'fv -nan -trilii -e 'an 'tadi 'e bo be, 'yie 'wi 'tu 'ka 'ji di.»

²⁴Zozi -sruzan zie, -yēē ci 'winun 'gve -a -nan yizan -a, en -yēē cren -te. Kva -tōa 'nan 'winun nen yaa 'vi be 'wi 'kpa nen.

²⁵Zozi 'wi "kaga "pee dre "nyian. -Te waa pēenon 'cren -tē paan be, 'an 'ci "nrōnman 'nan -a 'flubanun 'bo 'ka 'sōa 'trē 'gve -a da "fo "di.

Zozi Crizi -le 'pasianon DrEWI (Actes)

Zozi 'li 'e da Bali va

¹Tu Teofil,

'men 'fluba tedε -ji be, Zozi 'le 'wi nen yaa dre 'lee yaa paa minnun ji be, maan cren -tedi 'sia 'e pou sianan "trilii, ²en e 'bo yi nen Bali -a 'si be -a. Te e "ta -ko laji be, -yee 'wi nen 'ko 'o 'ta wula "da "be, yaa paa 'yee 'pasianon nen, e o 'si "va "be, o ji Bali lei 'saun -le 'pleble 'a. ³Zi -yee yra yidi tu -nyan be, o le nen 'e 'fli koon 'e 'pa -a "kaga. Yaa -ci koon -wle 'nan, 'e yie a "man. 'E 'fli koon -wle yi -fuba sinjen wlu te e Bali -le mingonnen -blidi 'wi ve -wle.

⁴Yi -tu da te Zozi a o yei "be, en e 'nan -wle 'nan: «Te 'ka 'si Zeruzalem di! Bali lei 'saun nen maan 'nan 'an -noan 'cee be, 'kaa man -pen! ⁵Zan "e "min -batize dre 'yi 'a, 'pian 'cee ve be, tu -fu "wennon -e Bali 'e "cee -batize dre 'yee lei 'saun 'a.»

⁶En minnun nen Zozi "srøn "be, waa laabo Zozi 'lo 'nan: «Minsan, tu zie -a man nen Izrael 'non dra 'yie mingonnen tredanon 'a?»

⁷Zozi "e -wle 'nan: «'An "tu 'ka 'si -nonle 'nan -e "ka "to di, -a 'bo 'tuwli 'be yi 'lee tu nun zie -a 'pla. ⁸En Bali lei 'saun -taa 'ka da, e 'pleble -noan 'cee, -e 'ka dre 'men 'wi 'nan yunon 'a. Ka 'men 'wi ve Zeruzalem, 'lee Zude 'leglon pænon 'ji 'lee Samari 'leglon 'ji 'lee 'tre pænon da.»

⁹Zi Zozi cæn 'wi zie -a vidu man be, en e wluan laji. O yie a -a -sru en "lolu -koei -a -sru 'san -wlo.

¹⁰O yie yra tian -a -sru laji, en min "fli 'bøla 'ji o va kligli 'o 'ta le so 'fuvu 'a, en o 'nan -wle 'nan: ¹¹«Galile 'non, -me "le "wean nen ka ya 'ka 'todi te 'ka yie a laji? Bali Zozi 'si 'ka yei, en e -ku -a laji. E -ta pee wo "le zi kaa 'yi 'kunan be, -yee "wi 'zu.»

Zozi 'le 'pasianon Zudazi "pa 'jizan 'to

¹²-A -nan nen Zozi 'le 'pasianon 'si Olivie pon da, en o 'li 'o da Zeruzalem. Pon zie e 'ka Zeruzalem man -køobli "buv "di. ¹³Zi o 'bøla Zeruzalem be, en o -ku 'kon "bu "tu -ji 'kon 'ta lou. 'Kon 'bø zie, -a -ji nen 'o cin ye 'e 'cæn. Pieri 'lee Zan 'lee Zaji 'lee Andre 'lee Filipu 'lee Toma 'lee Batelemi 'lee Matie 'lee Alife -pi Zaji 'lee Simon nen waa laabo

"nyian Zelo be, 'lee Zaji -pi Zude, 'be ci. ¹⁴O 'ci a -tuwli, en o pænon Bali tru "baa 'kon zie -a -ji tu pænon man. -Wæ ci 'o 'vale lumon -mienun 'lee Zozi "bu Mari 'lee Zozi "bunun -a.

¹⁵Yi -tu da, minnun nen o yi -teala Zozi da be, 'o cin 'yu. O ya min -yaa tu -yo -tu (120). Pieri wluan lou, en e 'nan -wle 'nan:

¹⁶«"Bunun, 'wi nen 'e 'cren -tedi Zudazi man be 'e 'le søo. Bali lei 'saun Zudazi -le 'wi 'bøla David 'le 'nan, Zudazi 'be -si -køonmlan Zozi 'kunnon le. ¹⁷E ya "nen -kaa 'va, en -cee 'nyranman -tuwli 'pa waa. ¹⁸"Lala nen waa -pan 'wu 'a, 'nan -e 'e Zozi -køon "be, e fei -tu 'lo 'a. 'Pian -a fei 'bø da nen e -ka. -A -pon fea, en -a -pon wæn bei. ¹⁹Zeruzalem 'non pænon 'wi zie -a 'man, -yee "wean nen o fei zie -a 'to 'pa 'o wei -ji 'nan: «Akeldama», -a -ci nen 'nan: «nyen fei». ²⁰En e ya 'e 'cren -tedi "dre 'fluba 'ji 'nan:

<-Yee 'kuin 'e 'fu 'e "tun.

Te min -tu 'e 'nyran ji di.»

En e ya "nyian 'e 'cren -tedi -ji 'nan:

<Min pee 'e "pa 'ji nyranman 'pa.»

²¹⁻²²Zi Zan Zozi -batize dre, -trilii -e 'e 'bø yi nen Bali -a 'si -kaa yei "be -a man be, minnun nen o -ko -kaa 'pale fe pænon 'nan te Minsan Zozi a -kaa 'va be, -kaa o -tu -to -a "pa 'ji. -Kaa min -tu 'si o yei, -e 'e 'pa -kaa 'va, -e 'e dre Zozi 'le wluandi -kanon 'va -nan yizan -tu -a.»

²³-A -nan nen o min "fli koon, -a -tu 'to nen Matias, en -a -tu 'to nen Zozefu. Waa laabo "nyian Barsaba, -te be "cee di Zuti.

²⁴Tøon en o Bali tru 'ba, o 'nan: «Minsan, 'i 'bø nen, i min pænon souba ji ye be, min "fli 'gve o yei "be, min nen yia 'si "va "be, 'i -koon 'kve. ²⁵Zudazi 'si 'ku 'va, en e -ku -a -nan nen ko 'e 'ku be -a -nan. Min "fli 'gve o yei "be -tæ "pa 'ji nyranman "paa?» ²⁶En o 'lein 'wle tuvla o 'to da. Matias da nen e -tria, en e 'pa Zozi 'le 'pasianon 'fuda -tu be o va.

2

Bali lei 'saun 'ta Zozi 'le 'pasianon da

¹"Fedi -tu nen waa laabo Pantekot be -a yi da, te minnun pænon nen o yi -tera Zozi da be, o ya 'o cin yidi 'wee Bali tru 'banan 'cæn 'nan. ²Nun tøon en fe -tu -cin 'widu 'pleble 'si laji. 'E 'cin wu "le fulo 'pleble 'be ci "fænnan. -A -cin 'widu zie, e 'kon nen o ci o -nyrandi -ji be -a -ci 'si. ³Fenun o 'fli koon -wle "le 'te nren -le 'wi 'zu, te o "siiman 'e

cin man. 'Te nren zie, e soñon o -tudv p̄eenon da. 'Bali lei 'saun 'ta o p̄eenon da 'nun, en o 'widv 'sia wei peenun -ji. Bali lei 'be 'wv zie -a 'pa o 'le.

⁵Yi 'bō 'lein zie -a da be, minnun nen o 'sia 'trēda fe p̄eenon 'nan te o 'ta wola Moizi -le -pei da tigl̄ be, o ya Zeruzalem. 'Zi o fe -cin 'widv zie -a 'man be, en o -kv 'o cin yule -nan. 'Wv o 'kan 'e 'ciula "da, kōw minnun zie te o ya 'wunan be, min -tv "e 'e 'bō fla wei 'man. ⁷'Wv o 'kan, en 'wv nen kō 'o yv 'o 'v̄i be, wa'a tōa d̄i, te waa ve 'nan: «Minnun nen o "we 'labē, Galile 'nōn nen waa 'o p̄eenon, ⁸en e drē "men 'kō 'lōw, en o "we -kaa wei -ji te -kaa maan? ⁹-Kaa "sia Part 'trēda. En -kaa -mie "sia Medi 'trēda 'lee Elam 'trēda. En -kaa -mie "sia Mesopotami 'trēda 'lee Zude 'trēda 'lee Kapados 'trēda 'lee Pōnt 'trēda 'lee Azi 'trēda. ¹⁰En -kaa -mie "sia Pirigi 'lee Panfili 'trēda. En -kaa -mie "sia "nyian Ezipti 'trēda. En -kaa -mie "sia "nyian Sirene 'trēda Libi 'nōn 'va. En -kaa -mie "sia Rom 'nōn 'va. ¹¹-Kaa -mie a Crēt 'nōn 'a, en -kaa -mie a Arabi 'nōn 'a. En Zuif 'nōn a -kaa yei, en min -mienun nen o yi -tēala Zuif 'nōn 'le Bali da be o ya -kaa yei. En -kaa -tudv p̄eenon -kaa fla wei maan, te minnun zie o ya 'wv -dandan nen Bali -a drē be -a vunan.»

¹²'Wv o p̄eenon 'kan 'e 'ciula "da, en 'wv nen kō 'o yv 'o v̄i be, wa'a tōa d̄i, te waa laabo 'o cin lō 'nan: «'Wv zie 'be 'ci be ci 'nōn?»

¹³'Pian te min -mienun o sēe wo, -a vidv -a 'nan: «-Wen o -tēa 'e 'ciulad̄i "da.»

Pieri 'wv tin 'ba minnun lē

¹⁴Pieri 'lee Zozi 'le 'pasianon 'fuda -tv -tō lou, en Pieri -a 'v̄i o yei wei 'pleble 'ji minnun p̄eenon lē 'nan:

«Zuif 'nōn, 'lee 'ka p̄eenon nen ka c̄i Zeruzalem 'gv, 'wv 'gvē 'ka man, en 'ka "trōen "to 'an wei lē. ¹⁵Te 'ka v̄i zie d̄i! Minnun 'gvē, -wen "cēe o -tēa "d̄i. Bodrun nen tian, wa'a -wen mlinle d̄i. ¹⁶'Pian 'wv nen Bali 'lewei v̄izan Zoel -a 'v̄i be, -yēe c̄i drēnan. ¹⁷Yaa 'v̄i 'nan:

«Bali "e 'nan, tv -fōla "da "ji be, an -taa 'men lei 'saun 'a minnun da. 'Cee 'nen 'klōnmōnnun 'lee 'cee 'nen lumōnnun Bali 'lewei ve. Bali fēnan -kōonman 'yie -goei 'wein 'a 'cee -gobonun lē. Bali fēnan -kōonman nyrinvla min cejenun lē.

¹⁸'Wv 'kpa, an -taa 'men lei 'saun 'a

-klōnmōn 'lee lumōn p̄eenon nen waan "sua be o da,

tv zie -a man -e 'o Bali 'lewei v̄i.

¹⁹An -cē -srōn "wunun dra laji lou, -e 'an 'lēbo "fō wunun drē 'trēda. E -kōan 'te 'a, e -kōan "nyen -a, e -kōan "lolu -koei "a.

²⁰Klun -tōala yide yra, mlēn dra 'tēnden "le nyen -zv, 'vaa -e Minsan -le yi -dan nen e "bia be, 'e bō.

²¹Tv zie -a man be, min nen e Minsan laabo be, Minsan -a "sia 'wv 'ji. »

²²En Pieri "e 'nan "nyian 'nan: «Izrael 'nōn 'ka "trōen "tō: Nazaret̄i min Zozi 'ta 'trēda, -cē -srōn "wunun nen Bali ciula "va, en yaa drē be, yaa -kōonman 'wein 'nan Bali 'be 'pa 'sia. ²³En o min 'bō 'nōn 'cēe 'nan 'ka -tē. Bali 'bō 'be 'v̄i 'nan 'e drē zie, en yaa -tōa 'e 'cēn 'nan e dra. Kaa -nōn minnun nen wa'a Bali tōa diē -wle, en waa -tē -a -peind̄i -a yiba "plan da. ²⁴'Pian Bali -a wluan -kanōn 'va, yaa 'si 'ka -lō, -yēe c̄i 'nan ya'a 'kolaman -e 'e 'fv̄ -ka -le 'pleble 'wlu d̄i. ²⁵En mingōnnen David 'wv 'gvē -a 'v̄i 'e 'cēn Zozi man. Yaa 'v̄i 'nan:

«Maan -tōa 'nan 'kv̄ 'vale Minsan -a 'kvē c̄i tv p̄eenon man.

E ya tv p̄eenon man 'an "srōn te 'e 'klan 'sia 'an 'ji 'wv drēnan.

²⁶Tv p̄eenon man ci "nrand̄i a 'an 'lō, en an Bali 'tō bō "dre -fōa.

En -te an -ka oo, Bali ci 'ka 'saan 'an man d̄i.

²⁷-Yēe c̄i 'nan Bali 'ka 'an lei tve -ka -lō d̄i, en ya'a 'e 'suzan 'tve -e 'e fvl̄i -yre -ji d̄i.

²⁸-Si nen waa 'siala -e 'o 'belid̄i nen ya'a 'nyaan diē -a yv̄ be,

yia kōon 'men, en yie -kōnd̄i 'an "srōn "le "wean 'an 'ci "nranman "fo.»

²⁹"Bunun, -si a 'e 'nōnd̄i 'men -e 'an v̄i 'cēe 'nan: -Kaa tra David -ka, waa 'wv, en a -yre a tian -kaa 'va 'gv. ³⁰'Pian, e ya Bali 'lewei v̄izan -a "nen, en yaa -tōa 'e 'cēn 'nan Bali -tō 'e wei -da -a vidv -a 'yre 'nan: «'E kluda min -tv 'e 'lēj̄i mingōnnen -ble.» ³¹'Wv nen Bali -a 'v̄i 'nan 'e dra be, David -a -nan 'yv̄ 'e 'cēn -yēe "wean nen, e min 'sizan 'wv

'ji -le wluandi -kanon 'va w'v' 'vaa en e dre. E 'nan:

«Bali 'ka -a 'tule -ka -lo dt, en ya 'a fvlule -yre -ji dt.»

³² Zozi 'bo nen an -yee 'w' ve 'gve, Bali -a wluan -kanon 'va, en -kaa pænon -kaa ya -a -nan yunon 'a. ³³ Bali -a -nyran 'e 'pe 'yi "da, en e lei 'saun nen e 'nan 'e -non "be yaa -non -yre. -A lei 'saun 'bo zie en Zozi 'ta -a 'ku da. -A 'bo nen ka ci -a -nan yunan, en ka ci -a da weinun mannan 'gv. ³⁴ -Yee ci 'nan, David 'bo 'ka "e -kule laji dt, 'pian -a 'bo 'be 'v' 'nan:

«Bali -a 'v' 'an 'san le 'nan, 'i -nyran 'an 'pe 'yi "da,

³⁵ -trilii -e 'mein 'nanmannon dre 'i 'cein -troa "dave -a.»

³⁶ -Yee "wean 'ka Izrael 'non pænon 'ka -ci -to 'wein 'nan, Zozi nen kaa -te -a -peindi -a yiba "plan da be, Bali -a dre Minsan -a, en yaa dre 'tredanon pænon 'sizan 'w' 'ji Crizi -a.»

-Leglizi tede -tronan

³⁷ Zi minnun nen -nan be, o 'wunun zie -a 'man be, -a 'w' wla o man. En waa laabu Pieri 'lee Zozi 'le 'pasianon -mienun lo 'nan: «"Bunun, "ku "dra "men 'ko?»

³⁸ En Pieri 'e 'nan wle 'nan: «'Ka 'si 'w' 'wldi "dredt man, -e 'ka 'fli -non Bali le, -e o 'ka -tudu pænon -batize dre Zozi 'to da, -e Bali 'e 'cee 'w' 'wldi fui, -e 'e 'yee lei 'saun 'non 'cee. ³⁹ -Yee ci 'nan, Bali -le 'w' nen yaa 'v' 'nan 'e dra be, 'ka le nen, en 'cee 'nennun le nen, 'lee minnun pænon nen o ya tian -kæbli en Minsan nen -cee Bali -a be, e "ta -daa "o laabule be, o le nen.»

⁴⁰ En Pieri 'w' "kaga 'pee 'v' 'nyian -wle, -e 'o -to 'nan 'w' 'kpa nen be, e 'w' 'pla -wle. Yaa 'v' -wle 'nan: «'Ka 'fli -non Bali le, -e Bali 'e 'ka 'si yra yidi nen e "ta -daa "bøle 'w' 'wldi "drenon man be -yro.»

⁴¹ Minnun nen o Pieri wei 'man 'yi "be, Zozi 'le 'pasianon o -batize dre. Yi 'bo zie -a da, min -kpi yaaga be 'o 'fli -non Bali le.

⁴² En tu pænon man 'wunun nen Zozi 'le 'pasianon -a 'paaman o ji be, waa maan te o 'ta wula "da 'o 'ci 'fidaa 'a. O ci a -twli, o "paa 'o cin va te 'o cin man w' dra. O pænon fe -twli "ble 'e cin va Minsan -cin -troadi o ji -a, en o Bali tru "baa 'e cin va.

⁴³ Zeruzalem 'non nen -nan be nyen o cæen ko Zozi 'le 'pasianon -ce -srøn "wunun 'lee 'lebo "fo wunun dra. ⁴⁴ Minnun pænon nen o yi -tera Zozi da be, o ya 'e cin va, en -wee fenun pænon a 'e cin va. ⁴⁵ 'O 'lo fenun

pænon 'tan, en waa man "lala pli minnun man. O min -tu "le "non "le zi "lala 'w' ci "man "be -yee 'w' zv. ⁴⁶ Tu -tudu pænon man, te 'o cin ye Bali -pan 'kuin, 'kon 'tudu nen o -wee -blife -tæmlan 'ji be, 'o cin -pliman -e 'o 'ku -a -bli ci "nran 'lee ci 'fidaa 'a. ⁴⁷ O Bali boa te minnun o 'to 'yi "ve. En tu pænon man be, Minsan minnun "sia 'w' 'ji te e o -sean "o va.

3

Pieri min -srandi "tra "tu beli

¹ Yi -tu da, te yide tænlā, en Zan 'lee Pieri "ta -ko yideā Bali tru 'balē. ² Bali -pan 'kon 'bo man -klon -yre nen waa laabo -kpein fenyian be, min -srandi "tra "tu yra -a "nen. -A min 'bo, waa -ya zie. Tu pænon man, -taa min 'bo 'nyenleā -kpein 'bo "srøn 'nan te e "lala tru "baa minnun nen o -wlamlan Bali -pan 'kuin be -wlo. ³ Zi e Pieri 'lee Zan 'yt te o "ta -wlamlan be, en e fe tru 'ba -wlo.

⁴ Tōon en Pieri 'lee Zan 'o yie 'sen "da, waa -nanjeen, en Pieri "e -yre 'nan: «'I 'ku 'nanjen.» ⁵ En e o -nanjeen, "yee 'ji "le o "ta fe -tu -non 'yre.

⁶ En Pieri 'e -yre 'nan: «"Lala 'ka 'an 'lo dt, en -siga 'ka 'an 'lo dt, 'pian fe nen 'an 'lo be, maan -non 'yie: Nazareti min Zozi Crizi 'to da, 'i 'wluan lou, 'i 'ta w!» ⁷ -A -nan nen yaa 'kun 'e 'pe 'yi "man, en yaa wluan lou. 'Nun tōon en min -srandi "tra zie -a cæin 'lee -a -sezenennun -to 'e man 'pleble. ⁸ E dre "kli, en e -to lou, en e 'ta wudi 'sia 'o 'vale Pieri 'lee Zan -a. O wla Bali -pan 'kuin, te e -ko 'ta wudi -a. E -ko 'sudi -a lou, te e Bali 'to boā.

⁹ Minnun pænon -a 'y' 'ta wonan, te e Bali 'to boā. ¹⁰ Waa -tōa 'nan, min nen 'e -nyrandi -klon -yre nen waa laabo -kpein fenyian be -a "nen te e fe tru "baa be -nyren. En 'w' nen e dre -yre "be -a 'w' ciila minnun pænon da, 'w' o 'kan.

Pieri 'w' tin 'ba Bali -pan 'kuin

¹¹ Te ya 'a tian 'silē Pieri 'lee Zan "srøn "dt, en o 'bo Bali -pan 'kon 'le "nen "nen waa 'to 'pa Salomon man be -a -nan, tōon en minnun nen 'w' o 'kan 'gve, o -ku o 'le flan -a. ¹² Zi Pieri 'w' zie -a -nan 'y' be, tōon en e -wle 'nan: «Izrael 'non, -me "le "wean nen 'w' 'ka 'kan? -Me "le "wean nen ka 'ku -nanjean? Bali -le 'pleble 'be min 'gve -a beli, 'ku 'bo 'le 'pleble "cæe dt. ¹³ Bali nen e ci Abraam -le Bali -a 'lee Izak -le Bali -a 'lee Zago 'le Bali -a 'lee -kaa tranun -le Bali -a be,

-yee e 'suzan Zozi Crizi -le 'pleble 'ci koon. - A -pi Zozi zie, Pilati "e 'vi 'nan 'o 'si "man 'pian ka'a 'wile "man "di. Ka koala "man, en kaa -non minnun le, en waa -te. ¹⁴Min nen 'be a Bali 'le 'saun en 'be a min tigl 'a be, 'cee 'non en wee 'te, en ka wu min -tezan man 'be 'pa 'ji 'nan te 'wee 'te di. ¹⁵Ka min nen e ci 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a san -a be, -a -te, 'pian Bali -a wluan -kanon 'va, en ku ya -a -nan yunon 'a. ¹⁶Yi -teradi -a 'to da -le "wean, -a 'to 'bo 'le 'pleble min nen kaa -toa en kaa ye 'gwe e beli. Yi -teradi Zozi da 'be beli "fo 'ka pænon yie man 'gv.

¹⁷'An "bunun, maan -toa 'nan 'wi nen 'ka 'bo 'lee 'ka 'tanon 'a dre Zozi le be, ka'a -ci -tole 'vaa, en kaa dre di. ¹⁸'Pian Bali 'be 'vi 'nan 'e dre zi, -e 'wi nen Bali 'lewei vunon pænon -a 'vi be, 'le 'le soð. -A 'wi zie, -yee ci -yee min 'sizan 'wi 'ji Crizi -le yra yidi -a. ¹⁹-Yee "wean 'ka 'si 'wi 'wliidi "dredi man, -e 'ka 'fli -non Bali le, -e Bali 'e 'cee 'wi 'wliidi 'fui. ²⁰-Te kaa dre zie -e Minsan Bali 'e 'fudi -trou -non 'cee, -e min 'sizan 'wi 'ji Zozi nen yaa 'pla 'cee ve -a be, 'e -ta -a. ²¹'Be nen 'gwe, Zozi Crizi -fo tian laji -trilii -e to nen Bali "e 'nan 'wi 'wliidi 'ka 'koon 'træda di "le 'træda pou sianan 'zv be, 'e 'bo. 'Wi zie, Bali 'lewei vunon 'saun -a 'vi 'e 'cæn. ²²Moizi -a 'vi 'e 'cæn 'nan:

«Minsan nen 'cee Bali -a be,
e -taa Bali 'lewei vizan -tu -a 'cee "le 'men
'wi 'zv.

'Ka 'va nen e min zie -a "sia,
'ka min zie -a wei man -e 'ka 'ta wula "da.

²³'Pian bii nen yi'a min zie -a wei manle die,
'i klu "so Bali -le minnun yei.)

²⁴En 'wi nen Bali 'lewei vizan Sanmian
'lee Bali 'lewei vunon pænon nen o -ta -yee
-sru "be, waa 'vi be, -yee ci "men 'drenan
'gv. ²⁵Bali 'lewei vunon zie ka ya o kludanon
'a, en 'wi nen Bali -a 'vi -kaa tranun le 'nan
'e dra be, 'cee ci -a "nen "blunon 'a. Bali -a
'vi Abraam le 'nan:

«'I kluda min -tu 'to 'ji

an -fea ve 'tredanon pænon man,
toon en Bali -ta 'e 'suzan 'a.»

²⁶-Yee "wean Bali 'e 'suzan Zozi Crizi 'bola
'ka 'va 'e 'flin 'nan -e 'ka 'si 'wi 'wliidi "dredi
man -e 'ka 'fli -non -yre -e 'e -fea vi 'ka
man.»

4

O -ku Pieri 'lee Zan -a tin 'banon 'cæn
-da

¹Pieri 'lee Zan -fu tin 'banan minnun le,
en Bali -pannon 'lee min nen e yie -toa Bali
-pan 'kon 'va be 'lee Saduze 'non 'ta. ²Bali
'fo o ji 'nan, Zozi 'le 'pasianon "fli zie o 'ya
'wi "paanan minnun ji, te waa ve -wle 'nan,
Zozi wluan -kanon 'va, -yee "wean minnun
nen o -ka be o wuanla -kanon 'va. ³O Zozi
'le 'pasianon "fli zie o 'kun, en o -ku o -fole
-pu 'kuin 'nan -e to 'e 'cæn o man, koo fenan
-ku -koo bli. ⁴'Pian minnun nen o 'wi zie -a
'man be, o "kaga "fo Zozi 'va, en Zozi -sru
'ta wunon "nen 'bo -kpi 'soolu (5.000).

⁵Zi tu cæn be, en Zuif 'non 'tanon 'lee
min cejunun 'lee 'fluba 'ci vunon 'o cin 'yi
Zeruzalem. ⁶Bali -pannon 'tazan Ane a o va,
'lee Kaifa 'lee Zan 'lee Alexandre 'lee Bali
-pannon 'tazan "srannon -mienun "nyian.
⁷En o 'nan 'o 'ta Pieri 'lee Zan -a 'o yei. Zi
Pieri 'lee Zan -ta be, en waa laabu -wlo 'nan:
«'Pleble "cæn "a nen ka min -srandi "tra beli,
en -ti 'to da nen ka 'wunun zie -a dra?»

⁸En Pieri nen 'e fadi Bali lei 'saun 'le
'pleble 'a be, e 'nan -wle 'nan: «Zuif 'non
'tanon 'lee min cejunun, ⁹-te cægy o 'wi
laabu 'ku 'lo "yi "nen kua dre min -srandi
"tra "le be -a da be 'lee min nen kua dre -
a 'to da be -a da be, ¹⁰kua ve 'cee -e 'ka -
to, en "nyian -e Izrael 'non pænon 'o -to
'nan: Nazareti min Zozi Crizi nen kaa -te -
a -peindi -a yiba "plan da, en Bali -a wluan
-kanon 'va be, -a 'to da nen ka min 'labe -a ye
'e 'belidi. ¹¹E ya 'e 'cæn -tedi Bali -le 'fluba
'saun 'ji 'nan:

«-Kole nen 'ka 'kon 'toton,
kaa tuw 'ka 'pela koda be,
-yee dre 'kon 'to -kole tigl 'a.»

¹²-A 'saza 'va nen 'belidi ci, -yee ci 'nan
lakole 'wlu 'gv, Bali 'ka 'to 'tu -nonle min-
nun le -e min 'e 'ciula "va -e 'e 'belidi yi di.»

¹³Toon en tin 'banon nen 'o cin 'yi be 'wi
o 'kan. -Yee ci 'nan, waa -ci -to 'nan, Pieri
'lee Zan -le 'wi nen waa 'vi be, o yi -tera
'o 'fli da en nyen 'ka o ji di. En waa -ci -to
"nyian 'nan, Zan 'lee Pieri be 'flanon "tun
"nen waa, en wa'a Bali -le 'fluba -tranlea di.
'Pian waa -toa 'nan, 'o 'vale Zozi nun -a o 'ta
wula, ¹⁴en min -srandi "tra "nen -ce 'si "man
te waa ye 'e 'todu o 'sron "be, -yee "wean 'wi
'tu 'ka o ji -e 'o vi di. ¹⁵Toon en o 'nan -wle
'nan 'o 'man 'ten "tiennon. -A -nan nen -
sa -fola tin 'banon 'bo yei. ¹⁶En waa laabudu
'sia 'o cin lo 'nan: «Kaa dra minnun 'labe -
wle 'ko? Zeruzalem 'non pænon -a -ci -toa
'wein, 'nan -ce -sron "wi -dan nen 'labe -
wee dre. En -ka'a 'kolaman -a -sa -fodi -a

di. ¹⁷ 'Pian -e o 'fli zie, -e -wee 'wɪ 'bɔ 'e vɪle 'e fuila "man "minnun pɛɛnɔn 'va dɛ, -kaa 'wɪ 'pla -wɛ 'kɫagla 'nan, te o 'wɪ tin 'ba min -tu lɛ "nyian -wee Zozi zɛ -a 'tɔ da dɪ.»

¹⁸ Tɔɔn en o Zan 'lee Pieri laabu, en o 'wɪ 'pla -wɛ 'kɫagla 'nan, te o 'wɪ tin 'ba "nyian minnun lɛ Zozi 'tɔ da dɪ, en te o 'wɪ "paa "nyian minnun ji Zozi 'tɔ da dɪ.

¹⁹ En Pieri 'lee Zan "e 'nan -wɛ 'nan: «'Wɪ nen e ci tɪglɪ bɛ, 'ka vɪ 'ka 'bɔ 'a: 'Kv 'ta wɹla 'ka wei da, -baa 'kv 'ta wɹla Bali wei da? ²⁰ 'Pian 'kve vɛ bɛ 'wɪ nen kva -nan 'yɪ, en kva 'man bɛ, kv'a 'kɔlaman -e 'kv 'lebo 'pla "da -a 'wɪ zɛ -a vidɪ -a dɪ.»

²¹ Tɔɔn en tin 'banɔn 'wɪ 'pla "nyian -wɛ 'kɫagla 'kpa, en o -si -nɔn -wɛ 'nan 'o 'kv. Tin 'banɔn 'bɔ 'ka -kɔlale -si -tu yɪdɪ -a -e 'o 'wɪ 'nɔn -wɛ "dɪ, kɔɔ minnun pɛɛnɔn a Bali 'tɔ bɔnan 'wɪ nen e drɛ bɛ -yee "wean. ²² En "nyian min -srandt 'tra "nen -cɛ -srɔn "wɪ zɛ e drɛ, en -cɛ 'si "man "bɛ, min ceje nen -a lɛ -fuba sinjen -cia "bɛ -nyren.

Zozinɔn Bali tru 'ba

²³ Zɪ o 'si o man bɛ, en o -kv 'o "bvɪ Zozinɔn -mienun va, en 'wɪ nen Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -a 'vɪ -wɛ "bɛ, o -wee 'vɪ.

²⁴ En zɪ o 'wɪ zɛ -a 'man bɛ, o pɛɛnɔn 'ci drɛ 'tv, en o Bali tru 'ba 'nan: «'Kv 'san, yie 'trɛ drɛ, yie lakɔlɛ 'pla, yie jemie 'lee 'e 'va fɛnun pɛɛnɔn drɛ. ²⁵ Yie 'pa 'kv tra David 'le 'yie lei 'saun 'a 'nan:

«-Mɛ "le "wean nen 'bli a 'e 'fɔdɪ 'leɟlɔn pɛɛnɔn da minnun ji zɛ, en -mɛ "le "wean nen 'wɪ nen -a -ci "ka "dɛ, -a -cin a minnun ji zɛ?»

²⁶ 'Treda mingɔnnɛn nun 'o man wɹv 'kuli da, en 'o 'ci 'pa 'o 'vale minnun tanɔn 'a Minsan Bali 'lee -yee min nen yaa 'si "va en yaa 'pa 'sia 'nan 'e min 'si 'wɪ 'ji bɛ o man.»

²⁷ 'Wɪ 'kpa nen, -yɛɛ ci 'nan Erodɪ 'lee Ponzv Pilatɪ 'o cin 'yɪ 'fla zɛ -a da 'o 'vale -pɛnnɔn 'lee Izrael 'nɔn 'a, en 'o 'ci 'pa 'i 'suzan 'saun Zozi nen yia 'si "va, en yia 'pa 'sia, 'nan 'e min 'si 'wɪ 'ji bɛ -a man. ²⁸ 'Wɪ nen yia 'vɪ 'i 'bɔ 'le 'pleble 'lee 'i 'bɔ 'ci 'sɔ 'a 'e 'cɛn bɛ, -a 'bɔ nen waa 'le sɔɔ. ²⁹ -Yee "wean, 'bɛ nen 'gvɛ Minsan Bali, 'i 'wɪ nen waa dra -wɛ "bɛ, 'i yɪ 'i drɛ -e 'i 'sunɔn 'o 'yie 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ minnun lɛ yɪ -tɛradɪ 'o 'fli da -a. ³⁰ 'I 'yie 'pleble 'ci -kɔɔn 'dv -e 'i 'sunɔn 'o -cɛ 'si minnun man -e 'o 'lebo "fɔ wunun

'lee -cɛ -srɔn "wunun drɛ 'i 'suzan 'saun Zozi nen yia 'si "va "bɛ -a 'tɔ da.»

³¹ Zɪ o cɛɛn Bali tru 'badɪ man bɛ, en fɛnan nen o ci 'o cin yɪdɪ bɛ -a -nan nyɔɔndɪ 'sia, tɔɔn en Bali lei 'saun o pɛɛnɔn 'fa, en o Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ 'sia minnun lɛ te "klan 'ka o ji "nyian dɪ.

Zozinɔn 'pa 'o cin va 'wunun drɛnan

³² Minnun pɛɛnɔn nen o yɪ -tɛra Zozi Crizi da bɛ, o drɛ min -tɹwɪlɪ "a, o ci wɪ a -tɹwɪlɪ. -Te min -tu yɪfɛ a o 'bɛ, te o pɛɛnɔn 'le vɛ nen. ³³ 'Plɛblɛ -dan nen -wɹɔ "bɛ, -a 'bɔ 'a nen o Minsan Zozi 'le wluandɪ -kanɔn 'va wɪ vɛ minnun lɛ, en "nyian bɛ, Bali -le -fɛa a o man 'kpa. ³⁴ Fɛ -tv 'ka 'kle min -tv man o va dɪ. Kɔɔ minnun nen -wee fei 'lee 'kɔnnun a bɛ waa -tan, en o -ta -a man "lala -a, ³⁵ en waa -sran Zozi 'le 'pasianɔn 'wlu. Zozi 'le 'pasianɔn zɛ, o min -tv "le 'nɔn "le zɪ "lala 'wɪ ci "man "bɛ -yee 'wɪ 'zɹ.

³⁶ Levi min -tv a o va, waa -ya Sipri 'leɟlɔn 'ji, -a 'tɔ nen Zozɛfv, en Zozi 'le 'pasianɔn -a 'tɔ 'pa "nyian Barnaba, 'bɛ 'ci 'bɛ ci 'nan min nen e min "koe -tɔa 'e da. ³⁷ -Yee fei nen 'e 'lɔ bɛ yaa -tan, en e -ta -a man "lala -a, yaa -sran Zozi 'le 'pasianɔn 'wlu.

5

Anania 'lee Safira -le 'wɪ

¹ 'Pian min -tv a, -a 'tɔ nen Anania, 'o 'vale 'e nan Safira -a o 'wee -yɔ -tan. ² Yaa man "lala -mie 'si "va, en yɛɛ 'pla 'yee vɛ -a, -a nan -a -tɔa zɛ, en e -kv -a -nyranman -a Zozi 'le 'pasianɔn lɛ.

³ Tɔɔn en Pieri "e -yrɛ 'nan: «Anania, -mɛ "le "wean nen 'i 'fli 'tvɪ en Satan wla 'i 'ji, en i 'wlu 'sen Bali lei 'saun lɛ, en i 'yie -yɔ man "lala -mie 'pla 'yie vɛ -a? ⁴ 'I 'bɔ 'le -yɔ nen, en yia -tan. En zɪ yia -tan, -a man "lala bɛ, 'i 'bɔ 'le vɛ "cɛɛ dvv? En -mɛ "le "wean nen 'wɪ 'wɹɪdɪ zɛ, yia nrɔn 'i 'ji? Minnun lɛ "cɛɛ i 'wlu 'sen dɪ, 'pian Bali lɛ nen i 'wlu 'sen.»

⁵ Zɪ Anania 'wɪ zɛ -a 'man bɛ, e -trɪa, en e -ka. Minnun pɛɛnɔn nen o 'wɪ zɛ -a 'man bɛ, "klan -dan -sen o ji. ⁶ -Gobonun nen -nan bɛ, o sɔ 'pa -a -kadɪ man, en o -kv -a wɹle.

⁷ -A -nan 'mon -trilii, "bɛ -sru en -a nan -ta, te 'wɪ nen e drɛ bɛ, ya'a tian "e "manlɛ dɪ. ⁸ En Pieri -a laabu -yrɔ 'nan: «-Yɔ nen kaa -tan bɛ, -a man "lala nen 'gv?»

En -a nan -a wun -fɔ 'nan -a man "lala nen bɛ.

⁹ Tɔɔn en Pieri "e -yrɛ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen 'ka 'ci 'pa, en ka Minsan lei 'man

-tan? "I 'yio, minnun nen wei -sran 'wv be, o nen 'kon 'le "nen "be, o "ta -ko "nyian "yie "a.»

¹⁰ Nun tōon e -tria Pieri 'wlu, en e -ka. -A -nan nen -gobonun wla o 'bō "man te e ya 'e 'kadu, en waa 'sia o -kv -a wōle 'e -sran "srōn. ¹¹ -Leglizi 'nōn 'lee minnun pēenōn nen o 'wi zie -a 'man be, "klan -dan -sen o ji.

Sozi 'le 'pasianōn minnun "kaga beli

¹² Sozi 'le 'pasianōn 'lēbo "fō wī 'lee -ce -srōn "wī "kaga dre minnun yie man. Zozinōn pēenōn a 'o cin yūdi Bali -pan 'kon 'le "nen "nen waa 'tō 'pa Salomōn man be -a -nan. -A -nan nen 'o cin ye 'e 'cēn. ¹³ En minnun nen o 'ka Sozi 'va diē o -tv 'ka -plile o man dī, 'pian te o Zozinōn 'tō "yi "ve. ¹⁴ Minnun "kaga "yi -tēra Minsan da, -e 'e 'sia lumōn 'lee 'klōnmōn man, te o -ko -sendi -a Zozinōn 'va. ¹⁵ Minnun 'bōla 'ji -ce -tēnōn 'a 'fla yei, te o -ce -tēnōn 'bō nyianla -saa 'lee nyinnan "dave -mienun da. Minnun zie, waa "nrōnman 'o 'ji, 'nan -te Pieri "ē ci -e -a fulō lei "tun 'e 'ci min -tv da 'fēndaa. ¹⁶ Minnun "kaga "sia 'flanun nen Zeruzalem "srōn "be -a da, te o -taa "nyian -ce -tēnōn 'lee minnun nen pōn 'e 'pē kle o man be waa, te o pēenōn "belia.

Minnun 'tē 'pa Sozi 'le 'pasianōn da

¹⁷ Man bōdi wlala Bali -pannōn 'tazan 'lee Saduze 'nōn 'ji Sozi 'le 'pasianōn man. ¹⁸ -A -nan nen o Sozi 'le 'pasianōn 'kun, en o o -fō -pv 'kuin. ¹⁹ 'Pian zī -pei 'tan be, en Minsan -le 'pasiazan -tv -ta -pv 'kon 'le 'sulē o da, e o 'bōla bei, en e 'nan -wle 'nan: ²⁰ «'Ka 'kv Bali -pan 'kuin -e 'ka Bali wei nen e 'belidi -nōan "be -a -nan wī vī minnun lē.»

²¹ En o wū "man. Bodrun puunōn o -kv Bali -pan 'kuin, en o 'wī "paadi 'sia minnun ji.

Tv 'bō zie -a wlu be, Bali -pannōn 'tazan 'lee 'e "srōnōn tin 'banōn cin 'yū 'o 'vale Zuif min cejenun -a. En o minnun 'pa 'sia -pv 'kuin 'nan 'o 'ta Sozi 'le 'pasianōn 'a. ²² 'Pian, minnun nen o 'pa 'sia be, wa 'a Sozi 'le 'pasianōn yūle -pv 'kuin dī. En o 'li 'o da tin 'banōn 'va, o 'wī zie -a 'sinan 'pa -wle. ²³ Waa 'vī -wle 'nan: «-Pv 'kon a 'e 'fōdi -ji "fo, en 'sounjanun a -a 'le "nen 'pian zī kv 'kon 'le 'su be, kv 'a Sozi 'le 'pasianōn yūle -ji dī.»

²⁴ Zī min nen o yie -tōa Bali -pan 'kon 'va be, 'lee Bali -pannōn 'tanōn 'wī zie -a 'man be, wa 'a 'wī 'tv yūle -e 'o vī Zozi 'le 'pasianōn

'le 'sandī da dī, en waa laabo 'o cin lō 'nan, -mē "wī 'be cī zie.

²⁵ -A -nan nen min -tv -ta -a vūle -wle 'nan: «'Ka 'yio, minnun nen ka o -fō -pv 'kuin 'gve, o ya 'wī "paanan minnun ji Bali -pan 'kuin.» ²⁶ En min nen e yie -tōa Bali -pan 'kon 'va be 'lee 'yee minnun -kv o 'kunle, en o -ta waa. 'Pian wa 'a drele -sa -a dī, kōō "klan a o ji 'nan minnun "ta -kōle wēenman 'o 'va.

²⁷ Zī o -ta waa be, en o -kv waa tin 'banōn 'le. -A -nan nen Bali -pannōn 'tazan 'wī laabo -wlo. ²⁸ E 'nan -wle 'nan: «Kv 'wī 'pla 'cēē 'klagla 'nan, te 'ka 'wī "paa "nyian minnun ji 'tō 'labe -a da dī. "Ka 'yio "le kaa dre, en 'cēē 'wī "paadi fuila 'man Zeruzalem "fo, en ka 'nan minnun le 'nan, 'kōē min zie -a -tē.»

²⁹ Tōon Pieri 'lee Sozi 'le 'pasianōn -mienun -a 'vī -wle 'nan: «Bali wei da nen min 'ta 'wula 'e 'flin 'vaa -e 'e 'ta wula min wei da. ³⁰ Sozi nen kaa -tē -a -pēindī -a yiba "plan da be, 'kv tranun -le Bali -a wluan -kanōn 'va. ³¹ Bali -a -nyran 'e 'pē "yi "da, en yaa dre min 'sizan 'wī 'ji -a. En yaa dre min tazan -a. Yaa dre zie 'nan -e Izrael 'nōn o 'si 'o dre wī -wli dī "man -e Bali 'e -wee 'wī 'wli dī 'fui. ³² Kv ya 'wī zie -a -nan yūnōn 'a, en lei 'saun nen Bali -a -nōn minnun nen o 'ta 'wula Bali 'bō wei da be -wle "be, e ya "nyian -a -nan yūzan -a.»

³³ Zī tin 'banōn 'wī zie -a 'man o da be, en 'bli 'fō o ji 'e 'ciula "da, o ya "vale o Sozi 'le 'pasianōn 'bō -tēeman. ³⁴ 'Pian Farizen min -tv nen waa laabo Gamaliel, e Moizi -le -pei 'fluba "paaman, en minnun pēenōn -a bōa "be, e -tō lou tin 'banōn yei, en e 'nan 'o Sozi 'le 'pasianōn 'man 'tēn "tiēnōn. ³⁵ -A -nan nen e 'nan tin 'banōn 'le 'nan: «Izrael 'nōn, 'wī nen ka "ta -a dra minnun 'labe -wle "be, 'ka 'wulo -ji "nrōn "da 'kpa. ³⁶ Min -tv nen waa laabo Teida be, e 'bōla -a -nan 'ka tian 'mōnle "bv dī. Zī -yee 'wī 'bōla zie, e 'nan 'e 'fli man 'nan 'e ya min -dan tv -a, en min -yaa sinjen sōnla -a -sru. 'Pian waa -tē, en minnun nen o sōnla -a -sru "be o fuila "man. Min -tv 'ka "nyian -fule -nan dī. ³⁷ "Be -sru, te min "nrōndī tv 'bō, en Galile min Zuda "e "ta wv, "be minnun "kaga "sen 'e -sru. 'Pian wēē 'te "nyian, en minnun pēenōn nen o sōnla -a -sru "be, o fuila "man. ³⁸ "Be nen 'gve maan ve 'cēē 'nan, te 'ka "trōēn "tō "nyian minnun 'labe o va dī, en 'ka 'si o man 'o 'kv. -Yēē cī 'nan, -te -wee 'wī nen 'o cī "man "be 'nan min wei da nen o 'ta 'wula be, "te 'li 'pei te -a 'wī 'nyan.

³⁹ 'Pian -te Bali wei da nen o 'ta 'wula be, "te ka'a 'kolaman o fuiladi -a "man "du. 'Ka dre 'yi, "təgə 'ka 'kuli -tan Bali man.»

Tōon en tin 'banōn -a 'sia Gamaliel -le ve da. ⁴⁰ O Zozi 'le 'pasianōn laabu, en o 'nan 'sounjanun le 'nan 'o o -sōn -ngble -a, en o 'wɪ 'pla -wle 'nan, te 'o 'wɪ tin 'ba "nyian min le Zozi 'tə da dɪ. Tōon en o 'si o man.

⁴¹ -A -nan nen Zozi 'le 'pasianōn 'si tin 'banōn 'le. O 'si o 'le ci "nran -a, kəɔ 'o yra 'yɪ Zozi 'tə 'ji. ⁴² Yi -tɔdɔ pɛɛnōn man te o ya Bali -pan 'kuin 'lee 'wee 'konnun -ji, wa'a 'flinle 'wɪ "paadi -a dɪ, en wa'a 'flinle Zozi Crizi -le 'wɪ 'nōnōn vidɪ -a minnun le dɪ.

6

O Etiēnēn 'lee min 'shædv 'si "va -e 'o 'pa Zozi 'le 'pasianōn 'va

¹ Tɔ zɪe -a man te Zozinōn a bōnan "kaga "bɛ, en minnun nen o Grɛk wei -foa "bɛ, o Zuif 'nōn nen o Ebre wei -fɔa "bɛ, o man wɪ 'pla 'nan, tɔ pɛɛnōn man, -te "wɛɛ -blɪfɛnun -pli "bɛ o ci "saan 'o 'va -calenun man. ² En Zozi 'le 'pasianōn 'fuda "fli Zozinōn pɛɛnōn cin 'yɪ, en o 'nan -wle 'nan: «E 'ka "yi, -e -kaa Bali -le 'wɪ 'tɔ -e -kaa "trɔɛn "tə -blɪfɛ -le 'wɪ "ji dɪ. ³ -Yee "wean "bounun, 'ka min -wɛɛ 'ka 'va 'sɔravli -e -kaa o 'pla 'nyranman zɪe -a da. O 'nōn zɪe, 'o 'tə "yi 'e 'kōn minnun 'le, 'o 'kōn minnun nen o 'ta wula Bali lei 'saun 'le 'wɪ da bɛ waa, en 'o 'kōn 'wɪ 'tōnōn 'a. ⁴ -Cee vɛ bɛ, -e -kaa yie 'trɔa Bali -le 'wɪ da te -kaa Bali trɔ "baa.»

⁵ 'Wɪ zɪe, e Zozinōn pɛɛnōn 'ci 'sɔ, en o Etiēnēn -tɔ. Etiēnēn zɪe, e yɪ -teala Bali da 'kpa, en e 'ta 'wula Bali lei 'saun 'le 'wɪ da. En o Filipv 'lee Prokor 'lee Nikanor 'lee Timōn 'lee Parmena 'lee Antios min Nikola nen e dre Zuif min -a bɛ, o 'yi. ⁶ Zozinōn o kōn Zozi 'le 'pasianōn le, tōon en 'o 'pɛ 'pla o da, en o Bali trɔ 'ba -wle.

⁷ Bali -le 'wɪ 'nōnōn 'ko fuiladi -a "man, te Zozinōn 'ko bɔdɪ -a "kaga Zeruzalem, en te Bali -pannōn "kaga 'ta wula "nyian Zozi 'le 'wɪ da.

Minnun Etiēnēn 'kun

⁸ Bali 'yee 'plɛblɛ 'lee 'yee yɪdɪ "yi "nōn Etiēnēn le, -a 'bɔ 'a nen e -cɛ -srōn 'wunun 'lee 'lebo "fɔ wunun dra minnun yie man.

⁹ 'Pian minnun nen o -ko Bali trɔ 'bale noannun nen o 'si o man bɛ, -wee cin yɪ 'kuin bɛ, o -sa -fɔdɪ 'sia 'o 'vale Etiēnēn -a. Minnun zɪe Zuif 'nōn nen waa, o "sia Sirene, en o -mie "sia Alezandri, en o -mie "sia Silisi 'lee Azi 'leḡlōn 'ji. ¹⁰ 'Pian Etiēnēn o "kle "sa

-fɔdɪ -a. -Yɛɛ cɪ 'nan 'wɪ 'tɔdɪ nen Bali lei 'saun -a -nōan -yrɛ "bɛ -a 'bɔ 'a nen 'e "we.

¹¹ En o -ku -fɔle minnun -sru "lala -a 'nan 'o vɪ Etiēnēn man 'nan, 'o 'bɔ "man te e ya Moizi 'lee Bali 'tə srenan. ¹² 'Wɪ zɪe, e 'bli 'fɔ min cejenun 'lee 'fluba 'ci vɪnōn 'ji, en o -ku -a 'kunle -sa -a, en o -ku -a tin 'banōn 'cɛin -da. ¹³ O -fɔ "nyian minnun peenun -sru, en 'o 'ta 'wlu 'sɛnle "man "nyian. Waa 'vɪ 'nan: «Min 'gɔvɛ, e wu 'wliɪdɪ Bali -pan 'kōn nen Bali -le vɛ -a bɛ -a man, en e wu "nyian -wliɪdɪ Moizi -le -peinun man. ¹⁴ Kva 'man "da 'nan: Nazaretɪ min Zozi 'kōn zɪe -a -wia, en Moizi -le -peinun nen yaa -tə -kaa tranun le bɛ, Zozi -a limlan -e -ka'a vɪle -kaa 'ta wula "da "dɪ.»

¹⁵ -A -nan nen minnun pɛɛnōn nen tin 'banan bɛ, 'o yie 'sɛn Etiēnēn da, en waa yra 'yɪ "le Bali -le 'pasianōn nen laji bɛ -a -tɔ -zv.

7

Etiēnēn 'wɪ tin 'ba tin 'banōn le

¹ Tōon en Bali -pannōn 'tazan -a laabu Etiēnēn -lɔ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn?»

² En Etiēnēn 'e 'nan: «'An "bounun, 'an "tunun, 'ka "trɔɛn "tə 'an wei le. 'Li 'kpa te Abraam -nyeanla Mesopotami bɛ, en -cee Bali nen -a -kōn "manvɛ "ka "dɛ, 'e 'fli kōn -yrɛ 'vaa, en e -ku -nyenlea Aran. ³ E 'nan Abraam le 'nan:

<'I 'si 'yie 'leḡlōn 'ji,

'i si 'i 'mangulinun va,

-e 'i 'ku 'trɛ nen

an "ta -daa -a -kōnle 'yie 'gɔvɛ -a da.»

⁴ En Abraam 'si Kalde 'leḡlōn 'ji, en e -ku -nyenlea Aran. E -fɔ -nan nun. Zɪ -a "tɪ "ka bɛ, en Bali -ta -a 'leḡlōn nen ka cɪ -ji cɛɛgɔ 'gɔvɛ -a -ji. ⁵ Bali 'ka -yee -yɔ -nōnle 'leḡlōn zɪe -a -ji dɪ. Bali 'ka -yee "blnan "wennɛn 'nōnle dɪ. 'Pian e -tə 'e wei da 'nan 'e 'leḡlōn zɪe -a -nōan -yrɛ -yee vɛ -a, en -yee -sru 'e -nōan -a klu le. Bali 'wɪ zɪe -a 'vɪ, te Abraam -le 'nɛn "ka "dɪ. 'Pian Bali -a 'vɪ 'nan:

<'Leḡlōn nen -pɛn da bɛ,

-a 'ji nen 'i kludanōn -nyeanla.

O -kōan "minnun -le nōannun -a -nan nun.

Minnun 'tɛ "paa o da le -yaa sinjen wlu.

⁷ 'Pian 'leḡlōn nen o dre -wee nōannun -a bɛ, an 'wɪ "nɛn -kōnman -wle.

'An 'bɔ Bali 'bɛ 'vɪ.

"Bɛ -sru 'i kludanōn lia 'o da

-e 'o 'ta 'an trɔ 'ba Kanan 'leḡlōn 'bɔ 'gɔvɛ -a -ji.»

⁸Bali -tò 'e wei da Abraam le 'nan e 'leglòn zìe -a -nòan -yrè. -A -nòan -kòon "vè nen 'e 'fòdi -klonmòn -va -a. -Yee "wean Abraam Izak -ya, en yaa -fò -klonmòn -va -a -ya yi 'sòravli "da. -A -tòwli "nen Izak "e drè Zago le, en Zago "e drè "nyian 'yee 'nennun -fuda "fli "nen -kaa tra "le "tranun -a bè -wle.

⁹Zozefu "bunun man bu Zozefu -va, en waa -tan "le nòan -zu Ezipti. 'Pian Bali 'pa 'va, ¹⁰en yaa 'si 'wi 'pleble pèenon 'ji. Bali 'wi 'tòdi -nòn -yrè, en Ezipti mingonnen -a 'yi "yi. Mingonnen zìe e Zozefu -tò 'e 'wluzan -dan tv -a Ezipti 'leglòn da 'lee 'e yifenun da.

¹¹Tòon 'en dra -dan tv -ta Ezipti 'leglòn 'lee Kanan 'leglòn 'ji. Dra zìe -a cibèn a "buu "le "wean, -kaa tranun 'ka 'blife ye -e 'o -bli di. ¹²-A -nan nen Zago -a man 'nan -blife a Ezipti, en e Zozefu "bunun nen -kaa tranun -a bè, o 'pa 'sia 'e tède. ¹³-A "flizan da bè, en Zozefu 'e 'fli -kòon 'e "bunun le. -A -nan nen Ezipti mingonnen Zozefu 'sinan 'tò. ¹⁴Zozefu "e 'nan 'e "bunun le 'nan, 'o 'ku 'e "ti Zago 'si 'o -taa. -A "ti Zago 'lee 'e 'mangulinu a min -fuba 'sòravli 'wle 'soolu. ¹⁵Zago 'ku Ezipti, en e -ka -nan nun 'o 'vale 'yee 'nennun nen -kaa tranun -a bè waa. ¹⁶O -ta o pèenon wle Sizem 'fla Kanan 'leglòn 'ji. Minnun o 'wò min wònan nen Abraam -a 'lò "lala -a Emor -punun lò bè -a -nan.

¹⁷Zì tv nen Bali 'e wei -nòn Abraam le 'nan e 'wi 'tv dra -yrè "bè, e ya bònàn -kogo bè, en Abraam kludanòn fadi 'sia "da, en o bòdi 'sia "kaga Ezipti 'leglòn 'ji. ¹⁸-A -nan nen mingonnen -trè -tv mingonnen -blidi "sia Ezipti 'leglòn da. Mingonnen zìe, ya'a Zozefu -tòle di. ¹⁹-A mingonnen zìe, e -cee minnun see paa, en e 'te 'pa -kaa tranun da, e -tò -kaa tranun man -sa -a, 'nan 'o 'si 'nen 'linennun -sru, -e 'o kaa.

²⁰-A tv zìe -a man nen o Moizi -ya. Moizi 'sò Bali le tìgl, en e -fù 'e "ti "le "kònnen mlèn yaaga te e 'nyon -mlian. ²¹En zì o 'si -a -sru "bè, -a -nan nen Ezipti mingonnen 'lu -a 'sia, en yaa 'lebu "le 'yee 'nen 'zù. ²²O Moizi 'lebu Ezipti 'nòn 'le 'wi 'tòdi -a, en Moizi 'lewei 'lee -a drè wunun -a kòon 'nan e ya min 'pleble 'a.

²³Zì Moizi le 'bò -fuba sinjen bè, -a -nan nen -a -cin -tròa "ji 'nan 'e 'ku 'e "bu Izrael 'nòn 'nanjen. ²⁴En e Ezipti min -tv 'yi, te e ya 'te 'panan Izrael min -tv da, te -a -ci "ka "di, en e 'padì 'sia Izrael min zìe -a va, en Ezipti

min -ka -yrò. ²⁵Moizi 'e 'ci nròn 'nan 'e "bu Izrael 'nòn -a -ci -tòa paan 'nan Bali 'e 'si "va 'nan -e 'e 'o 'si noanba -ji. 'Pian wa'a -ci manle di. ²⁶"Bè -sru, tv cèen te Moizi Izrael 'nòn "fli "ye te o ya 'wi 'blinan, en e ya "vale e o yei "paamlan. E 'nan -wle 'nan: <'An beenun, ka ya "bunun -a. -Mè "le "wean nen ka 'te "paa 'ka cin da te -a -ci "ka "di?>

²⁷'Pian min nen e ci 'te 'panan 'e bòezan -tv da bè, e 'nan Moizi le 'nan: <-Tìe i -tò 'ku 'tazan -a? -Tìe i -tò 'kve tin 'bazan 'a?> ²⁸I ya "vale 'yan -tea "le zì i Ezipti min -te 'sì bè -yee 'wi 'zù?> ²⁹Zì Moizi 'wi zìe -a 'man bè, en e -te -ji, e -ku yòole Mandian 'leglòn 'ji. E 'nen 'ya -nan nun "fli.

³⁰Lè -fuba sinjen "bè -sru, en Bali -le 'pasiazan -tv 'e 'fli kòon -yrè "bui "da Sinai pòn "sròn. 'E 'fli kòon -yrè 'te nrèn yei yibanen 'tv -va. ³¹Zì Moizi 'wi zìe -a -nan 'yi bè, 'wi -a 'kan, 'pian zì e ya -plinan "man 'nan -e 'e -nan yi bè, en e Minsan wei 'man 'nan: ³²<An ya 'i tranun 'le Bali -a. An ya 'i tranun Abraam 'lee Izak 'lee Zago 'le Bali -a.> En Moizi nyòndi 'sia, ya'a -kòlale Bali -nanjendi -a di.

³³-A -nan nen Minsan "e -yrè 'nan: <'I 'yie -manwua 'sù 'i 'cèin -man, kòò fènan nen i ci 'i 'tòdi bè, e yra konglòn 'men vè -a. ³⁴An 'men minnun nen Ezipti bè, -wee yra yidu 'yi, an -wee -paandi 'man, en an sòonla 'nan -e 'an o 'si nòanba -ji. -Yee "wean, mèin "paa -sia Ezipti 'leglòn 'ji.>

³⁵Moizi -tòwli "nen, "nen minnun zìe wa'a yile "yi "di, waa 'vì 'man 'nan: <-Tìe i -tò 'ku 'tazan -a? -Tìe i -tò 'kve tin 'bazan 'a?> bè, -a 'lein nen Bali -a 'pa 'sia 'nan 'e 'tò o tazan 'lee o 'sizan nòanba -ji -a. Bali -le 'pasiazan -tv 'bè 'e 'fli kòon -yrè yibanen 'va, en e 'wi zìe -a 'vì -yrè. ³⁶Moizi 'bè o 'si Ezipti 'leglòn 'ji -cè -sròn "wi 'lee 'lebo "fò wunun drèdi -a. -Cè -sròn "wunun zìe yaa drè Ezipti 'leglòn 'ji, en yaa drè jemie 'tènden man, en yaa drè "bui "da le -fuba sinjen wlu.

³⁷Moizi 'bò zìe, -yèe 'vì Izrael 'nòn le 'nan: <Bali -taa "tale Bali 'lewei vizan -tv nen "le 'men 'wi 'zù bè -a 'cèe. -A Bali 'lewei vizan zìe, 'ka 'bò 'va nen e bòala.> ³⁸Tv nen Izrael 'nòn 'o cin 'yi "bui "da bè, Moizi 'bò 'bè 'le Bali 'lee Izrael 'nòn yei, e -tò 'ka tranun 'le Bali -le 'pasiazan nen e 'wi tin 'ba -yrè Sinai pòn da bè o yei. Moizi le nen Bali wei nen e 'belidi -nòan "bè, Bali 'bò -a -nòn 'nan 'e vù 'cèe.

³⁹En -kaa tranun 'ka -a wei 'silea 'wɪ 'kpa -a dɪ, o 'ci 'pa "man. En waa nɾən 'o 'ji 'nan 'o lia 'o da Ezipti 'lɛglɔn 'ji. ⁴⁰Waa 'vɪ Arɔn lɛ 'nan: <'I -cee balinun drɛ -e 'o 'si -kɔɔn -cɛɛ. -Yɛɛ cɪ 'nan Moizi 'bɔ nɛn e -kaa 'si Ezipti 'lɛglɔn 'ji bɛ, 'wɪ nɛn e 'bɔ "man "nun bɛ, -ka'a tɔa dɪ.> ⁴¹-A -nan nɛn o fɛ -tɔ drɛ "le tri -zɔ 'nan -e 'o -pan, en o tri zɛ -a -pan. En o ci "nrandi 'sia 'o 'bɔ 'pɛ drɛvɛ lɛ. ⁴²Tɔɔn en Bali 'e kɔda -tɔ o va, e o 'tɔvɪ 'nan 'o laji fɛnun -pan "le zɛ e cɪ 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali 'lewei vɪnɔn 'lɛ 'fluba 'ji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

<Izrael 'nɔn, lɛ -fuba sinjen wlu
te ka ya "bui "da bɛ, ka -wi -tɛ 'mɛn?
En ka 'sraga drɛ 'mɛn?

⁴³-Cɛjɛ!

'Pian 'cɛɛ bali nɛn waa laabo Molok bɛ
-yɛɛ -tandan nɛn 'ka 'lɔ,
'lee 'cɛɛ bali Rɔnfɔ -lɛ mlɛn crɛn nɛn
kaa drɛ bɛ, -nyrɛn 'ka 'lɔ.
Fɛnun nɛn kaa drɛ 'nan
-e 'ka -pan bɛ -nyrɛn 'ka 'lɔ.
-Yɛɛ "wean nɛn an 'ka "tua,
an -kɔ 'ka 'a Babilɔn 'lɛglɔn -sru,
ka dra -wee nɔannun -a.>

⁴⁴Te -kaa tranun a "bui "da bɛ, -tandan nɛn Bali -taa "ji bɛ, e ya -wɔ. Moizi -tandan zɛ -a -tɔ "le zɪ Bali -a 'vɪ -yrɛ "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ, en -a 'lein nɛn yaa 'yɪ bɛ, -nyrɛn yaa -tɔ. ⁴⁵"Bɛ -sru en -tandan 'lein zɛ, e -fɔ -kaa tranun -lɛ 'nennun lɔ. Zozue -trɔa o 'lɛ, en o -kɔ -nyenlɛa 'lɛglɔn nɛn Bali -a -ji 'nɔn 'pin o 'lɛ bɛ -a -ji. O -kɔ -tandan zɛ -a 'lɛglɔn zɛ -a -ji, -tandan 'bɔ 'fɔ -nan nun -trilii, en e 'bɔ David da. ⁴⁶David zɛ e 'sɔ Bali lɛ, en yaa laabo Bali lɔ 'nan 'e 'si -nɔn 'yrɛ -e 'e 'kɔn 'tɔ -yrɛ, 'dɔ -e Bali nɛn Zago kludanɔn 'lɛ Bali -a bɛ 'e -nyran ji, ⁴⁷'pian Salomɔn 'bɛ 'kɔn zɛ -a -tɔ Bali lɛ.

⁴⁸Te e ya 'e vidɪ 'nan Bali nɛn min ta lou "bɛ ya'a 'nyɛanla min -tɔ 'kɔn -ji dɪ. Bali 'lewei vɪzan 'wɪ zɛ -a 'vɪ 'e 'cɛn. Yaa 'vɪ 'nan:

⁴⁹<'An Minsan, 'mɛn mingɔnnɛn pɛin a labli 'ji,

en 'trɛ a 'an 'cɛin -trɔa "dave -a.

'Kɔn "cɛn "nɛn ka -kɔlaman -a -tɔdɪ -a 'mɛn?

En nyin zɪa 'bɛ -kɔan 'an 'flinla "nan "a?

⁵⁰-Yɛɛ cɪ 'nan 'an 'bɔ 'pɛ dreve fɛnun pɛɛnɔn zɛ -a.> »

⁵¹En Etiɛnɛn "e 'nan tin 'banɔn lɛ 'nan: «Ka ya minnun nɛn 'wɪ 'ka 'kɔ o -wulo -ji dɛ, waa. Ka ya "le minnun nɛn wa'a Bali

tɔa dɛ -wee 'wɪ 'zɔ. 'Ka "trɔɛn "a "yuyu, en 'ka 'ci 'pa Bali lei 'saun 'lɛ 'wɪ man "lɛ 'ka tranun 'zɔ. ⁵²Bali 'lewei vɪzan "cɛn "da nɛn 'ka tranun 'ka 'tɛ 'pale dɪ? Bali 'lewei vɪnɔn nɛn waa 'vɪ 'nan Bali -lɛ min tɪglɪ -taa "tale bɛ, 'ka tranun o tɛɛ, en 'cɛɛ min tɪglɪ zɛ 'bɛ 'nɔn "nyian minnun lɛ, en waa -tɛ. ⁵³Zɪ Bali -lɛ -pɛi -tɔ wunun cɪ bɛ, Bali -lɛ 'pasianɔn -a -nɔn 'cɛɛ, en ka'a 'ta wɔlɛa "da "dɪ.>

Minnun Etiɛnɛn -tɛ, en Saul 'tɛ 'padɪ 'sia Zozinɔn da

⁵⁴Zɪ tin 'banɔn 'wɪ zɛ -a 'man bɛ, 'bli 'fɔ o ji Etiɛnɛn man, en 'o 'shɛ da -blɪdɪ 'sia.

⁵⁵'Pian Etiɛnɛn nɛn 'e fadɪ Bali lei 'saun 'a bɛ, 'e yɪɛ 'tɔ laji, en e Bali -lɛ 'tɛ 'san 'yɪ, te e Zozɪ ye 'e 'tɔdɪ lou Bali -pɛ "yɪ "da. ⁵⁶En e 'nan: «'Ka 'yɪɔ, an labli ye 'e 'lɛ 'sɔdɪ, en an Blamin -pɪ ye 'e 'tɔdɪ lou Bali -pɛ "yɪ "da.>

⁵⁷Minnun -paandɪ 'sia 'plɛblɛ, te 'o 'pɛ 'wɛ wɔ 'o "trɔɛn 'ji. En o pɛɛnɔn 'kɔ Etiɛnɛn -va, waa 'kun. ⁵⁸Waa plɪla, o -kɔ -a 'fla lunɛn, en waa -sɔn -kɔlɛ -a. Minnun nɛn waa drɛ bɛ, o 'wee sɔnɔn -sran -gobo "tɔ nɛn waa laabo Saul bɛ -a "srɔn.

⁵⁹Minnun Etiɛnɛn -sɔan "kɔlɛ -a, 'pian te Etiɛnɛn "e Bali trɪvɪ "baa 'nan: «Minsan Zozɪ, 'an lei -nɔan 'yɪɛ 'e 'pa 'ji.> ⁶⁰-A -nan nɛn 'e "pɔ sɔɔn, en e paan 'plɛblɛ 'kpa. E 'nan: «Minsan, 'i 'wɪ 'wɪdɪ 'gɔvɛ -a 'cɛ -wɛ.> Zɪ e cɛɛn 'wɪ zɛ -a vidɪ man bɛ, en 'e yɪɛ 'lɛ 'wɔ.

8

¹Saul "lɛ 'ci 'sɔ nɛn 'nan minnun Etiɛnɛn -tɛ.

Yɪ 'bɔ 'lein zɛ -a da nɛn minnun 'tɛ 'padɪ 'sia Zozinɔn nɛn Zeruzalɛm bɛ o da. Zozinɔn pɛɛnɔn fuila "man Zude 'lee Samari 'lɛglɔn 'ji, 'pian Zozɪ 'lɛ 'pasianɔn "o -fɔvɪ Zeruzalɛm. ²En minnun nɛn o 'ta wɔla Bali wei tɪglɪ da bɛ, o Etiɛnɛn -wɔ, en o -kɔ -a wɔlɛ. ³'Pian Saul -lɛ vɛ bɛ, e 'tɛ 'padɪ 'sia Zozinɔn da. E -cia 'kɔnnun 'lɛ "nɛn 'nan -e 'e Zozinɔn "kuun. E 'sia lumɔn 'lee 'klɔnmɔn man, e o 'kun, en e -kɔ o -fɔlɛ -pɔ 'kuin.

Filipɔ Bali -lɛ 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ Samari 'nɔn lɛ

⁴Zozinɔn nɛn o fuila "man "bɛ, o cɪu Zeruzalɛm fɛnan pɛɛnɔn 'nan Bali -lɛ 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ -a minnun lɛ. ⁵Filipɔ -kɔ Samari 'lɛglɔn 'ji, en e min 'sɪzan 'wɪ 'ji -lɛ 'wɪ 'vɪ. ⁶Samari 'nɔn 'ta "kaga, o pɛɛnɔn o "trɔɛn "tɔ Filipɔ wei lɛ 'kpa tɪglɪ, te o -cɛ -srɔn "wunun nɛn yaa dra bɛ -a -nan ye, 'lee 'winun nɛn yaa vɛ bɛ, -a maan. ⁷-Yɛɛ

ci 'nan, -yv -wldunun nen o ya minnun -sru "be o 'si o -sru -paandi -a, en minnun nen o "tun "bo be, 'lee minnun nen o -srandi "tra "be, -ce 'si o man. ⁸ -A -nan nen ci "nran -dan dre 'fla zue -a da.

⁹ Min -tu a 'fla 'bo zue -a da 'e 'cen waa laabo Simon. E fenun dra 'bui da. -Yee 'bui winun dredu Samari 'non 'plo 'fo, en yaa ve 'e 'fli man 'nan 'e ya min -dan a. ¹⁰ -E 'e 'sia 'nen "wennen 'lee min ceje man, o pænon 'wunun nen Simon -a dra be e o 'sianan, te waa ve 'nan: «Min 'labe, Bali nen, 'pleble -dan be -nyren.» ¹¹ -Yee ci 'nan, o pænon -a wei "siala 'w' 'a, koo e o 'plo 'fo 'yee 'bui winun dredu -a, -a -nan 'mon. ¹² 'Pian zi Filipu Bali -le mingonnen -blidu 'w' 'v, te e Zozi Crizi -le 'w' ve -wle "be, en o yi -tera "da. Toon lumon 'lee 'klonmon pænon 'o -batize dre. ¹³ Simon 'bo "nyian "e "yi -tera "da, en waa -batize dre. Zi waa -batize dre be, ya'a 'sile "nyian Filipu "srøn "di. -Ce -srøn "w' 'lee 'lebo "fo winun nen Simon -a -nan ye Filipu -lo be, yaa 'plo 'fo.

¹⁴ Zi Zozi 'le 'pasianon nen o -fo Zeruzalem be, waa 'man 'nan Samari 'non yi -tera Bali wei da be, en o Pieri 'lee Zan 'pa 'sia o va. ¹⁵ Zi Pieri 'lee Zan 'bola o va nun be, en o Bali tru 'ba -wle 'nan -e 'o Bali lei 'saun yi. ¹⁶ -Yee ci 'nan, min -tu 'ka tian Bali lei 'saun yule o va di, o 'o -batize dre 'e tede Minsan Zozi 'to da 'e "tun. ¹⁷ -A -nan nen Pieri 'lee Zan 'o 'pe 'pla o da, en o Bali lei 'saun 'yi.

¹⁸ Simon -a 'yi 'nan, Zozi 'le 'pasianon 'o 'pe 'pla minnun da en o Bali lei 'saun 'yi, -a -nan nen Simon "lala 'si, en e 'nan -wle 'nan: ¹⁹ «'Ka "mæn 'pleble 'non "nyian, -e -te 'an 'pe 'pla min da be, -a san 'e Bali lei 'saun yi.»

²⁰ 'Pian Pieri "e -yre 'nan: «'Yie "lala 'e 'ku 'yia 'te nen ya'a 'driman die -a va. Koo "yie 'ji "le o Bali -le 'pleble zue -a "lala "lala -a. ²¹ 'Yie 'w' 'tu 'ka 'w' zue -a -ji di, en 'i 'blunan 'ka 'nan di, koo 'i 'wulo -ji w' 'ka tighi Bali 'le di. ²² -Yee "wean 'i 'si 'w' 'wldi "dredu man -e 'i 'fli -non Bali le. 'I Minsan tru 'ba, 'dv -e 'e -kola 'w' 'wldi "nen 'i 'wulo -ji be -a fuidi -a. ²³ -Yee ci 'nan maan -toa 'nan i ya 'i fadi 'w' 'wldi "nonnon -a, en i ya 'w' 'wldi "le non -a.»

²⁴ -A -nan nen Simon "e 'nan Pieri 'lee Zan le 'nan: «'Ka 'bo 'ka Minsan tru 'ba 'men 'w' man -e 'w' nen kaa 'v' be 'e vule 'e bo 'an man di.»

²⁵ 'Winun nen Minsan Zozi -a 'v' 'lee 'wunun nen yaa dre Zan 'lee Pieri yie man be, o Samari 'non "le 'v'. Zi o cæen -a vidu

man be, en o 'li 'o da Zeruzalem. "Wæe -ta -sia be, o -to Samari 'fla -mie da, te o Bali -le 'w' 'nonnon ve minnun le.

Filipu Bali -le 'w' 'nonnon 'v' Etiopi min -tu le

²⁶ Minsan -le 'pasiazan -tu 'w' tin 'ba Filipu le 'nan: «'I -ku 'treda "tre 'zia, -e 'i -si nen e "sia Zeruzalem -e 'e 'ku 'fla nen waa laabo Gaza be -a 'sia. -A da 'be ci flu.» ²⁷ Filipu wluan, en e -ku. "Yee -kon -kunan -sia be, en e min -tu 'y' 'le 'le. Min zue, Etiopi min nen, en e ya 'e 'sadi. Etiopi li Kandas nen mingonnen -a be, -a yufe va nen 'e yie -toa. E -ta Bali tru 'bale Zeruzalem, ²⁸ en e "ta lia 'e da 'e fla. E ya 'e -nyrandi odro nen -sv -a -klanman be -a -ji, te e Bali 'lewei vizan Ezai -le 'fluba 'ta ve.

²⁹ Bali lei "e Filipu le 'nan: «'I -pli odro 'labe -a man.»

³⁰ En Filipu soonla odro zue -a -sru, te e Etiopi min -le 'fluba ta vidi maan. E ya -a ta vnan Bali 'lewei vizan Ezai -le 'fluba 'ji, en Filipu "e -yre 'nan: «'Fluba nen yia ta ve be yia -ci maan?»

³¹ Etiopi min "e -yre 'nan: «Te min 'ka 'a -koonle 'men die, maan dra ko -e 'an -ci man?» En e Filipu laabu 'nan 'e -nyran 'e "srøn odro -ji.

³² 'W' nen e ci -a ta vnan Ezai -le 'fluba 'ji be -nyren 'gu:

«O -ku -a -tele "le 'bla 'zv, en o -ku -a "le 'bla 'nen nen o ci -a "ce "bunan ya'a 'we die -yee 'w' 'zv. Ya'a 'w' 'tu 'sile "da "di.

³³ Wa'a 'silea fe -tu -a di, en min -tu 'ka 'tøle -a -sru "di. -Tæ -kolaman -a kludanon 'le 'w' vidi -a? Koo minnun 'be -yee 'belidi 'le 'to 'treda.»

³⁴ En Etiopi min -a laabu Filipu -lo 'nan: «-Ti nen Bali 'lewei vizan -a ve 'gu? -A 'bo 'fli nen yaa ve, -baa min pee nen yaa ve?» ³⁵ -A -nan nen Filipu Zozi 'le 'w' 'nonnon vidi 'sia -yre, 'w' nen 'e 'cæn -tedi zue -a da.

³⁶ O ya -kunan 'o 'le, en o 'bo 'yi ba man, en Etiopi min "e 'nan -yre 'nan: «'Yi nen 'gu, -mæ -maan yi'an -batize dra di?» ³⁷ [-A -nan nen Filipu "e -yre 'nan: «-Te i yi -teala "da 'i 'bli pænon 'a be, -e 'wei -batize dre.» En Etiopi min "e 'nan: «Maan -toa 'nan Zozi Crizi a Bali -p' -a.»] ³⁸ En Etiopi min "e 'nan 'o odro -to. -A -nan nen o "flinon soon 'yia, en Filipu -a -batize dre. ³⁹ Zi o 'si 'yia be, en Minsan lei Filipu 'sia, -a -nan nen Etiopi min

'ka "nyian -a yile dt. -A ci -fu 'e "nrandi, en e -ku.

⁴⁰Pian Filipu "e 'fli 'yi 'fla nen waa laabo Azo be -a da, en e Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ 'sia 'fla pɛɛnɔn nen e 'bɔ 'man, en e 'bɔla Sezare be -a da.

9

Fɛ nen e drɛ 'lɔɔ, en Saul sɔɔnla Zozi -sru "be

¹Tv zɛ -a man te Saul -ko tian 'tɛ 'padɪ -a Minsan -srunɔn da, te e -ko o -tɛɛdɪ -a. En Saul -ku Bali -pannɔn 'tazan va, ²'nan 'e 'fluba nen e -si -nɔan 'yrɛ -e 'e -wla Zuif 'nɔn 'le cin yi 'kɔn nen Damas be -a -ji be -a -nɔn 'yrɛ. Saul 'ta -ko 'nan -e 'e 'sia lumɔn 'lee 'klɔnmɔn nen o 'ta wɔla Minsan -sru "be, -e 'e o "kuun -e 'e 'ta waa Zeruzalem.

³E Damas si 'sia e ya -kɔnan, e "ta bɔa 'fla 'bɔ 'srɔn "kogo 'nun tɔɔn 'tɛ 'san -tv bii laji, en e -sɛn "da. 'Saul -tria "tra, en e wei -tv 'man, te 'be ve -yrɛ 'nan: «Saul, Saul, -mɛ "le "wean i 'tɛ "paa 'an da?»

⁵En Saul "e -yrɛ 'nan: «'An 'san, -tɪ nen 'yia?»

En Minsan wɪ "man 'nan: «'An 'bɔ Zozi nen i 'tɛ "paa 'an da be, maan nen. ⁶'I 'wluan lou, 'i 'ku 'fla. -Te i 'bɔla 'nan nun be, 'wɪ nen kɔ 'i drɛ be, waa ve 'yie.»

⁷Minnun nen o ci -kɔnan 'o 'vale Saul nun -a be, 'wɪ ciɪla o da, wa'a -kɔlale 'widɪ -a dt, "o wei 'bɔ maan, 'pian wa'a min -tv ye dt. ⁸Saul wluan, -a yie a 'e 'le 'svdi, 'pian te ya'a fenan ye dt. Waa 'kun 'e 'pɛ -man, en o -ku -a Damas. ⁹E yi drɛ yaaga te ya'a fenan ye dt, ya'a 'yi mlian dt, en ya'a fɛ ble dt.

¹⁰Te Zozi -sruzan -tv a Damas, waa laabo Anania, Minsan 'wɪ tin 'ba -yrɛ "le nyrinvla -zv. Yaa laabu Anania, en Anania "e -yrɛ 'nan: «Minsan, maan nen 'gv.»

¹¹En Minsan "e -yrɛ 'nan: «'I 'wluan, 'i 'ku 'fla yei "si nen 'e 'svdi "ji tɪglɪ 'labɛ -a da, 'i 'ku Zudazi -le "kɔnnɛn. Min -tv nen waa laabo Saul be e ya Bali trv 'banan 'nan nun. Saul zɛ, e "sia 'fla nen waa laabo Tars be -a da. ¹²Te Saul 'bɔ "e min -tv nen waa laabo Anania be -a ye "nyian "le nyrinvla zv e wla, en 'e 'pɛ 'pla "da 'nan -e -a yie 'e 'le 'sv.»

¹³En Anania "e 'nan: «Minsan, 'tɛ nen yaa 'pa 'i -srunɔn da Zeruzalem be, maan 'man min "kaga "da. ¹⁴En Bali -pannɔn 'tanɔn 'si -nɔn -yrɛ 'nan, minnun pɛɛnɔn nen o Bali trv "baa 'i 'tɔ da be, 'e o "kuun.»

¹⁵-A -nan nen Minsan "e Anania le 'nan: «'I 'ku! -Yɛɛ ci 'nan, 'an 'bɔ mɛɛn min 'labe

-a 'si "va 'nan -e 'e 'mɛn 'nyranman 'pa, 'dv -e 'an 'tɔ 'e bɔla 'ji 'leglɔn nun 'lɛ, 'lee mingɔnnɛn nun 'lɛ 'lee Izraɛl 'nɔn 'lɛ. ¹⁶Zɪ e -taa 'e yra yile -e 'an 'tɔ 'e fuila "man "be, 'an 'bɔ 'be -kɔɔnman -yrɛ.»

¹⁷Tɔɔn en Anania -ku. Zɪ e 'bɔla "kɔnnɛn "be, 'e 'pɛ 'pla Saul da, en e 'nan: «'An "bɪ Saul, te i ya -tanan -sia, Minsan Zozi nen 'e 'fli kɔɔn 'yie be, yaan 'pa 'sia 'nan -e 'i yie 'e 'le 'sv, 'nan -e 'i 'kɔn 'i fadɪ Bali lei 'saun 'a.»

¹⁸'Nun tɔɔn, fɛ -tv 'si Saul yie da "le pɔɛnɛn fɛɛ 'zv, e -fɔla, en -a yie 'le 'sv. Saul wluan lou, en waa -batize drɛ. ¹⁹Zɪ e -nyan be, e fenun bli, en -a "koe "tɔ 'e da.

Saul Bali -le 'wɪ 'vɪ Damas

E yi "fli yaa drɛ Zozi -srunɔn nen Damas be o va. ²⁰Tɔɔn en e Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ 'sia minnun le Zuif 'nɔn 'le cin yi 'kuin 'nan Zozi be, Bali -pɪ nen. ²¹Minnun pɛɛnɔn nen waa ye -a vɔnan be 'wɪ o "kaan, te waa ve 'nan: «Min 'labe, -yɛɛ minnun nen o Bali trv "baa Zozi 'tɔ da Zeruzalem be, o tɛɛ te e 'tɛ "paa o da 'gv, en e -ta "nyian Zozinɔn "kuunle 'gv, en e -ku waa Bali -pannɔn 'tanɔn lɛ. E drɛ 'kɔ, en -yɛɛ 'wɪ zɛ -a ve?» ²²'Pian te Saul -ko Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ -a minnun lɛ 'kpa tɪglɪ. 'Wɪ nen Saul -a ve zɛ, Zuif 'nɔn nen Damas be e o kɪ 'a, en wa'a -kɔlale -a -zi -fɔdɪ -a dt. Yaa -ci -kɔɔnman -wle 'wein 'nan Zozi 'be ci min 'sizan 'wɪ 'ji -a.

²³Zɪ -a -nan 'mɔn 'trilii be, en Zuif 'nɔn 'o cin wei -ci 'man 'nan 'o -tɛ. ²⁴'Pian -wee 'wɪ nen waa 'pla "da "be, Saul -a 'man. O Saul man -pennan bodrun funnin -klɔn -yrɛ "nen 'nan -e 'o -tɛ. ²⁵-Yee "wean -pei -tv man, Saul -srunɔn Saul 'si, en waa sɔɔnla 'fla man -klɔn -sru saannɛn 'ji.

Saul 'li 'e da Zeruzalem

²⁶Zɪ Saul 'bɔla Zeruzalem be, en e ya "vale 'e -fɔa Zozi -srunɔn 'va. 'Pian o pɛɛnɔn "klanman -yrɔ, kɔɔ wa'a yi 'teala "da 'nan Zozi -sruzan nen dt. ²⁷-A -nan nen Barnaba -a 'kun, en e -ku -a Zozi 'le 'pasianɔn 'va, en zɪ Minsan 'e 'fli -kɔɔn Saul lɛ -sia be, 'lee 'wɪ nen yaa 'vɪ -yrɛ "be, Barnaba -a 'vɪ -wle. En zɪ Saul Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ 'wein Damas be, Barnaba -a 'vɪ 'nyian -wle. ²⁸-A -nan nen Saul -fɔ o va, o ciɪ waa Zeruzalem fɛ pɛɛnɔn 'nan, te e 'wɪ 'nɔnnɔn ve minnun lɛ 'wein Minsan 'tɔ da. ²⁹Saul 'wɪ 'vɪ Zuif 'nɔn nen o Grɛk wei -fɔa "be -wle, en o -sa -fɔ waa. 'Pian minnun zɛ waa -wɛɛ "man 'nan 'o -tɛa. ³⁰-A "bɪ Zozinɔn 'wɪ zɛ -a 'man, en o

-ku Saul -a Sezare 'fla, en o -yre 'nan 'e 'ku Tars.

Pieri min -srandi beli

³¹-A -nan nen -leglizinun nen Zude 'lee Galile 'lee Samari 'leglon 'ji be, o man flin, en o -to 'pleble. O 'yra -tea Minsan 'man, en o 'ta wula -a -sru tgl. Bali lei 'saun 'pa o va, en -leglizi -ji 'non dre 'kaga.

³²Pieri a ciunan 'fla pænon zæ -a da. Yi -tu da, en e 'bola minnun nen Zozi 'le ve -a Lida 'fla be o va. ³³En e 'bo min -srandi 'tra 'tu nen waa laabo Ene be -a man 'e nyinnandi -saa da. E yra 'tra -a -nan le 'sora nen 'gu. ³⁴En Pieri 'e -yre 'nan: «Zozi Crizi 'i beli, 'i 'wluan lou 'i 'bo 'a -e 'i 'yie nyinnan "dave plin.» 'Nun tæon en e wluan lou. ³⁵Lida 'non pænon 'lee minnun pænon nen o -nyeanla Saron fenan peble da be, zi o min zæ -a 'yi te e 'ta wo be, en 'o 'fli -non Minsan le.

Dorka -ka, en Pieri -a fvu

³⁶Lumon -tu a Zozi 'va, e ya 'fla nen waa laabo Zope be -a da. Li zæ -a 'to nen Tabita, en -te 'be 'cæe di Dorka. 'To zæ -a -ci nen Grek wei -ji «sru». Li zæ, e 'yi "dra min pænon le, te e "paa 'yale -tenon 'va. ³⁷Tu nen te Pieri a Lida be -a man, li zæ e -tria -cæ -a, e -ka. Zi o cæen -a -sru di man be, en o -ku -a 'palea 'kon "bu 'tu -ji 'kon 'ta lou. ³⁸Lida 'fla a Zope 'fla 'sron "kogo, en Zozi -srunon -a 'man 'e 'cæn, 'nan Pieri a Lida. -A -nan nen o min 'fli 'pa 'sia 'nan 'o 'ku -a tru 'ba, 'nan 'o vi -yre 'nan 'e 'ta 'o 'va 'trele.

³⁹Zi o 'bo Pieri man be, waa 'vi -yre, 'nun tæon en 'o 'vale waa o -ku. Zi o 'bola 'nan nun be, en o -ku Pieri -a 'kon "bu "ji lou. Lumonnun pænon nen o -sran -ka 'o da be, o pli Pieri man te o -wua, en o Tabita -le -trale 'lee -yee sounun nen yaa dre te o ya waa be, -a koon -yre.

⁴⁰En Pieri min pænon 'sen bei, 'e "po sounla, en e Bali tru 'ba. Tæon 'e yra -to min pa zæ -a da, en e -yre 'nan: «Tabita, 'i 'wluan lou.» En 'e yie 'le 'su. Zi e Pieri 'yi be, en e -nyran lou. ⁴¹Pieri 'e 'pæ -non -yre, en yaa wluan lou, en e -calenun 'lee Zozinon -mienun laabu. -A -nan nen e li zæ -a koon -wle 'e 'belidi. ⁴²Zi Zope 'non "kaga 'wi zæ -a 'man be, en o -mienun yi -teradu 'sia Minsan da. ⁴³Pieri -fu Zope 'fla tu "wennen 'a. E -fu min -tu nen waa laabo Simon be -a va. Simon zæ e -jeliba 'kole dra.

10

Pieri 'lee Korneli

¹Min -tu a waa laabo Korneli, e ya 'fla nen waa laabo Sezare be -a da. Itali 'sounjanun tazan nen. ²Korneli zæ, e Bali ye 'yi, en e 'yra -tea "man. O 'vale 'e 'mangulinun pænon 'a o Bali tru "baa, e "yi "dra Zuif 'non nen 'yale o -te be -wle, en e Bali tru "baa tu pænon man. ³Yi -tu da te yide tænlæ be, e dre -yre "le nyrinvla zu, en e Bali -le 'pasiazan -tu 'yi -goezee, 'be wlala 'va, en 'be laabu: «Korneli!»

⁴E Bali -le 'pasiazan zæ -a -nanjæen "klan da, en e 'nan -yre 'nan: «Minsan, -mæ "nen -nan?»

En Bali -le 'pasiazan 'e -yre 'nan: «I Bali tru "baa, en i "yi dra 'yale -tenon le Bali -a -nan 'yi, en -a ci 'ka 'sanle 'i man di. ⁵Be nen 'gve, 'i minnun 'pa 'sia Zope -e 'o 'ku Simon nen waa laabo "nyian Pieri be -a laabu. ⁶Simon zæ, e -nyeanla Simon nen e -jeliba 'kole dra be -a va. -Yee 'kon a jemie "sron.»

⁷Zi Bali -le 'pasiazan nen e 'wi tin 'ba -yre "be, e 'si -a "sron "be, tæon en Korneli 'yee 'nyranman 'pazan "fli laabu, en e 'yee 'sounjanun va 'sounja -tu nen e Bali ye 'yi, en e 'yra -tea "man "be -a laabu. ⁸'Wi pænon nen e dre be, e -wee 'vi, en e o 'pa 'sia Zope.

⁹-A ta tu cæen "wee -kon -kunan, o pli 'fla 'bo "sron "kogo, te Pieri -ku 'kon 'ta lou Bali tru 'bale, te yide 'bo min -win -ji 'seze. ¹⁰Dra Pieri zæ -a -tea, en e ya 'vale 'e fe -ble. Te o ya -yee fe -tænnan, en e dre -yre "le nyrinvla zu, ¹¹e labli 'yi 'e 'le 'sudi, te e fe -tu ye "le sola -dan nen o ya 'o 'kundt -a "nen "sinjen man be -yee 'wi 'zu. E -tadu 'sia 'tra, te e -pliman 'tre man. ¹²-Wi 'to 'tudu pænon nen o 'ta wo 'o 'pe 'fli 'lee 'o 'cæn 'fli "da be, 'lee -winun nen o -pliman 'o 'kolænen "be 'lee 'loman 'to 'tudu pænon a so zæ -a -ji. ¹³En wei -tu "e -yre 'nan: «Pieri 'i 'wluan lou, 'i -te -e 'i -bli.»

¹⁴Pian Pieri 'e 'nan -yre 'nan: «Minsan, te 'i vi 'mlonmlon di. Ma'an tian 'li fenun nen e ci min 'sræn 'a 'lee fenun nen e min "tri -tæa Bali 'le be, -a -bliu di.»

¹⁵En wei zæ e 'nan -yre -a "flizan da 'nan: «Fenun nen Bali -a vi 'nan e ya -blive -a be, te 'i dre 'i 'sræn 'a di.»

¹⁶E 'vi zæ 'e 'pa -a yaaga, 'nun tæon "be -sru, en fe zæ e -ku laji.

¹⁷Te Pieri 'ka 'wɪ nɛn yaa -nan 'yɪ bɛ -a -ci maan dɪ, -a tʊ 'bɔ zɪɛ -a wlu bɛ, tɛ minnɪn nɛn Kɔrnɛli o 'pa 'sia bɛ, o Simɔn -lɛ 'kɔn 'yɪ, ɛn o 'bɔla 'nɛn 'sɛzɛ. ¹⁸O min -tʊ laabu, ɛn o 'wɪ laabu -yrɔ 'nan: «Simɔn nɛn waa laabo Pieri bɛ, e ya -nan?»

¹⁹Pieri -fʊ 'e ci "nrɔnnan 'wɪ nɛn yaa -nan 'yɪ bɛ -a da, tɔɔn ɛn Bali lei 'saun 'e -yrɛ 'nan: «'I 'yɪɔ, min yaaga a 'i -wɛɛnan. ²⁰'I 'wluan lou, 'i sɔɔnla, tɛ 'i 'ci -fɔɔ 'dɪ, -e 'ka 'kʊ waa. -Yɛɛ ci 'nan 'an 'bɔ 'bɛ o 'pa 'sia.»

²¹Pieri sɔɔnla, ɛn e 'nan minnɪn zɪɛ -wɛ 'nan: «'An 'bɔ nɛn ka ci 'an -wɛɛnan bɛ, 'an 'bɔ nɛn 'gʊ. -Mɛ "wɪ man nɛn ka -ta 'gʊ.»

²²ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «'Sounjanun tazan Kɔrnɛli 'bɛ 'kʊ 'pa 'sia. E ya min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ, e 'yra -tɛa Bali man, ɛn Zuif 'nɔn pɛɛnɔn -a 'tɔ 'yɪ 've. Bali -lɛ 'pasiazan 'e 'nan -yrɛ 'nan, 'o 'lʊ 'yɪa 'yɛɛ vɛnan -e 'yɛi wɛi man.»

²³Tɔɔn ɛn Pieri o wla 'yɛɛ 'kuin, ɛn o 'nyin 'nan nun. Zɪ tʊ cɛɛn bɛ, ɛn 'o 'vale Zope Zozinɔn -mienun -a, o -si 'sia.

Pieri -kʊ Kɔrnɛli -va

²⁴Bɛ 'ta tʊ cɛɛn, ɛn o 'bɔla Sezare. Kɔrnɛli 'e 'mangulinun 'lɛɛ 'e bɛɛ tɪglɪ tɪglɪ laabu 'e 'va tɛ o ya o -pennan. ²⁵Zɪ Pieri 'bɔla bɛ, tɔɔn ɛn Kɔrnɛli -kʊ -a 'lɛ, ɛn 'e 'pɔ sɔɔn "wlu, ɛn 'e 'wulo -fɔ 'e 'wlu. ²⁶'Pian Pieri -a wluan lou tɛ yaa vɛ -yrɛ 'nan: «'An 'bɔ 'gʊ, min nɛn maan "nyian, -yɛɛ "wɛan 'i 'wluan.»

²⁷O -kʊ -sɛɛ "wɔdɪ -a, o wlala 'kuin, ɛn Pieri min "kaga 'yɪ 'o cin yɪdɪ. ²⁸-A -nan nɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Kaa -tɔa 'nan Zuif 'nɔn 'lɛ -pɛi 'e 'nan: «Te Zuif min 'lɛɛ -pɛn min 'e 'kɔn 'e cin va dɪ, ɛn tɛ Zuif min 'e -wla -pɛn min -lɛ 'kuin dɪ.» 'Pian Bali -a kɔɔn 'mɛn 'nan, tɛ min 'e vɪ min -tʊ man 'nan e ya 'e "tri -tɔdɪ Bali 'lɛ, ɛn tɛ 'o -pli -a san man dɪ. ²⁹-Yɛɛ "wɛan, zɪ ka min 'pa 'sia 'an 'va bɛ, ma'an 'wɪ 'tʊ vɪlɛ dɪ, ɛn an -ta. Maan laabo 'mɛn 'ka 'lɔ 'nan, -mɛ "wɪ man nɛn ka 'nan, 'an 'ta.»

³⁰ɛn Kɔrnɛli "e 'nan: «'An ya Bali tru 'banan 'mɛn 'kuin -a -nan yɪ yaaga nɛn 'gʊ, tɛ yɪdɛ tɛɛnla. -A -nan nɛn min -tʊ 'bɔla 'an 'lɛ. Min zɛ sɔ 'fʊvʊ 'yrɪyrɪ nɛn "da, ³¹ɛn e 'nan 'mɛn 'nan: «Kɔrnɛli, Bali 'i wɛi 'man, ɛn 'yɪɛ "yɪ "nɛn yɪa dra bɛ -a -cin -trɔa "ji. ³²-Yɛɛ "wɛan 'i min 'pa 'sia Zope Simɔn nɛn waa laabo Pieri bɛ -a va. E -nyɛɛnla jemɛ man, Simɔn nɛn e -jeliba 'kɔlɛ dra bɛ -a va.» ³³'Nun tɔɔn ɛn an min 'pa 'sia 'i -sru, ɛn i 'bɔ "nyian, "i drɛ "yɪ, ɛn i -ta. 'Bɛ nɛn "mɛn

'gʊɛ, -kaa pɛɛnɔn -kaa ya Bali 'lɛ, -e 'wɪ nɛn Mɪnsan -a 'vɪ "yɪɛ "lɛ bɛ -e -kaa man.»

³⁴-A -nan nɛn Pieri -a 'bɔla 'e 'lɛ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, maan -tɔ 'mɛn 'nan, Bali 'ka min bɔ "va "dɪ. ³⁵'Pian 'trɛ pɛɛnɔn da, min nɛn e 'yra -tɛa "man, ɛn e 'ta wɔla 'wɪ nɛn yaa 'vɪ bɛ -a da bɛ, tɛ yaa san yɛ "yɪ. ³⁶Bali -ta 'e wɛi -a Izraɛl 'nɔn lɛ, ɛn e 'wɪ 'nɔnnɔn 'gʊɛ -a 'vɪ -wɛlɛ, e 'nan min -fʊdɪ -trɔɔ yɛ Zozɪ Crizɪ 'tɔ 'ji. -Yɛɛ ci min pɛɛnɔn 'san -a. ³⁷Zɪ Zan Bali -lɛ 'wɪ 'vɪ, ɛn e min -batizɛ drɛ bɛ, 'wɪ nɛn e drɛ Galilɛ 'lɛɛ Zude 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji bɛ, kaa -tɔa. ³⁸ɛn zɪ Bali Nazarɛtɪ min Zozɪ Crizɪ 'si "va, ɛn -yɛɛ lei 'saun 'ta "da "bɛ, kaa -tɔa. Zozɪ ci 'flanun da, tɛ e "yɪ "dra minnɪn lɛ, tɛ minnɪn nɛn o ci Satan -lɛ 'pleblɛ 'wlu bɛ, e -cɛ "sia o man, kɔɔ Bali a 'e 'padɪ "va.

³⁹'Wɪ pɛɛnɔn nɛn yaa drɛ Zuif 'nɔn fla 'lɛɛ Zeruzalɛm bɛ, -kaa ya -a -nan yɪnɔn 'a. ɛn waa -tɛ -a -pɛɪndɪ -a yɪba "plan da. ⁴⁰-A yɪ yaagazan da, Bali -a wluan -kanɔn 'va, Bali -a drɛ, ɛn 'e 'fli kɔɔn. ⁴¹'Pian min pɛɛnɔn lɛ "cɛɛ dɪ, -kaa nɛn Bali -kaa 'si "va 'e 'cɛn 'yɛɛ 'wɪ 'nan yɪnɔn 'a bɛ, -kaa lɛ nɛn. Zɪ e wluan -kanɔn 'va bɛ, -kaa nɛn -kaa fɛnɪn 'lɛɛ 'yɪ mlin waa 'e cin va bɛ, ⁴²-kaa lɛ nɛn yaa 'vɪ 'nan, -kaa 'yɛɛ 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ Izraɛl 'nɔn lɛ. ɛn 'nan -kaa vɪ minnɪn lɛ 'nan Bali 'bɛ 'si "va, ɛn yaa -tɔ minnɪn nɛn o yɪɛ ci "man 'lɛɛ minnɪn nɛn o -ka bɛ -wɛɛ tin 'bazan 'a. ⁴³Bali 'lɛwɛi vɪnɔn pɛɛnɔn Zozɪ 'lɛ 'wɪ 'vɪ 'nan min nɛn e yɪ -tɛra "da "bɛ, Bali -a san -lɛ 'wɪ 'wɪldɪ "fuiman.»

⁴⁴Pieri -fʊ 'wɪ zɪɛ -a vɪnan, ɛn Bali lei 'saun 'ta min pɛɛnɔn nɛn o ci -a wɛi mannan bɛ, o da. ⁴⁵Zuif 'nɔn nɛn o ci Zozɪ 'va, ɛn o -ta Pieri 'palɛ bɛ, zɪ Bali lei 'saun 'ta minnɪn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o da bɛ, ɛn 'wɪ o 'kan. ⁴⁶-Yɛɛ ci 'nan minnɪn nɛn o "wɛ wɛi pɛɛnɔn -ji, tɛ o Bali 'tɔ bɔa "bɛ, "o maan.

ɛn Pieri -a 'vɪ 'nyian 'nan: ⁴⁷«'Min 'ka 'kolaman -e 'e vɪ 'nan ya'a minnɪn 'labɛ o -batizɛ dra dɪ, kɔɔ o Bali lei 'saun 'yɪ "lɛ -cɛɛ 'wɪ 'zʊ.» ⁴⁸ɛn yaa 'vɪ minnɪn lɛ 'nan 'o o -batizɛ drɛ Zozɪ Crizɪ 'tɔ da. -A -nan nɛn minnɪn zɪɛ, waa 'vɪ Pieri nun lɛ 'nan, 'o yɪ "fli "drɛ 'o va.

11

Pieri 'li 'e da Zeruzalɛm

¹Zozɪ 'lɛ 'pasianɔn 'lɛɛ o "bʊt Zozinɔn nɛn Zude bɛ, waa man 'nan minnɪn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, o wɪ Bali -lɛ 'wɪ man. ²Zɪ Pieri 'li 'e da Zeruzalɛm bɛ, ɛn Zuif 'nɔn nɛn

Zozi 'va be, o 'wi 'to 'man -a vidu -a 'nan: ³«I wla minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wee 'kuin, en ka fenun bli waa 'e cin va.»

⁴-A -nan nen 'wi nen e dre be, Piere -a -ci 'vi -wle 'e 'nen 'e 'nen. E 'nan -wle 'nan: ⁵«An ya Bali tru 'banan Zope 'fla. -A -nan nen e dre 'men "le nyrinvla zu, an fe -tu 'yi, te e -taa 'tra 'an 'va. E ya "le sola -dan nen o ya 'o 'kundi -a "nen "sinjen man be -yee 'wi 'zu, te e ya 'sinan laji, en e -ta 'an 'srøn "kogo. ⁶'An yie 'to -ji tein, en an truvenun, 'lee luji winun, 'lee -winun nen o -plimlan o 'kolenen "be, 'lee "lomannun 'yi. 'En an wei -tu 'man "nyian te 'be ve 'men 'nan: «Pieri 'i 'wluan, 'i -te, -e 'i -blu.»

⁸'Pian maan 'vi 'nan: «Minsan, te 'i vi 'mlōnmōn di. Ma'an tian 'li fenun nen o ci min 'srōen 'a, 'lee fenun nen o min 'tri -tōa Bali 'le be -a -blile di.»

⁹Wei zie, en yaa 'vi 'nyian laji 'e 'pee 'nan: «Fenun nen Bali -a 'vi 'nan e ya -blive -a be, te 'i dre 'i 'srōen 'a di.» ¹⁰'Wi zie, e dre 'e 'pa -a yaaga, en fenun 'bō 'sinan 'e -ku laji.

¹¹Tu 'bō 'lein zie -a wlu be, te min yaaga bōala 'kon nen an ci -ji be -a 'le "nen. O o 'pa 'sia 'an 'va, o 'si Sezare. ¹²En Bali lei 'saun "e 'men 'nan, te 'an 'ci -fō "di! 'Ku 'ku waa. "Bōnun 'shēedu nen 'gve, -wee ku 'an 'pale, en ku wla Korneli -le 'kuin. ¹³'Wi nen Korneli -a 'vi 'kve be -nyren 'gv. E 'nan Bali -le 'pasiazan -tu 'bōala 'ji 'e 'le 'yee 'kuin, en "be 'yre 'nan: «I minnun 'pa 'sia Zope -e 'o 'ku Simōn nen waa laabo Pieri be -a laabu. ¹⁴'Wi nen e -taa 'i 'sile 'wi 'ji 'ka 'vale 'i 'mangulinun -a be, yaa ve 'yie.»

¹⁵An 'wi tin 'badu 'sia, tōon en Bali lei 'saun 'ta o da "le zi e -ta -kaa da 'e tēde be -yee 'wi 'zu. ¹⁶-A -nan nen Minsan -le 'wi nen yaa 'vi be, -a -cin -trōa an 'ji. Yaa 'vi 'nan: «Zan min -batize dre 'yi 'a 'pian 'cee ve be, 'ka -batize dra Bali lei 'saun 'a.» ¹⁷Bali 'yee lei 'saun 'non minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle "le zi yaa -non -cee te -kaa wu Minsan Zozi Crizi -le 'wi man be -yee 'wi 'zu. -Ti nen maan -e 'an vi Bali le 'nan, te 'e 'wi zie -a dre di?»

¹⁸Zi o 'wi zie -a 'man be, en o ci -ta "tra, en o Bali 'to bōdu 'sia -a vidu -a 'nan: «"Ka 'yis, Bali -a dre en minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, o 'si 'o dre wi -wli "man, en o 'belidu tigt 'yi!»

Antios 'non wu Zozi 'le 'wi man

¹⁹Zi Etiēnen -ka be, en o 'te 'padu 'sia Zozinōn da. 'Te 'padu o da zie, -yee "wean

Zozinōn fuila "man. O va min -mienun -ku Fenizi 'lee Sipri 'lee Antios. 'Pian Zuif 'non 'saza le nen o Bali -le 'wi 'vi. ²⁰En o va min -mienun nen Sipri 'non 'a be, 'lee Sirene 'non 'a be, "o -kuv Antios, en "o Minsan Zozi 'le 'wi 'nonnon 'vi minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle. ²¹Minsan 'pa o va, en min "kaga "yi -tēra Zozi da, en o sōnla Minsan -sru.

²²Zi Zeruzalem -leglizi 'non 'wi zie -a 'man be, -a -nan nen o Barnaba 'pa 'sia Antios 'nan 'e 'ku -a -nan yi. ²³Zi e 'bōla 'nan nun be, Bali -le "yi "nen yaa dre -wle "be yaa -nan 'yi, en yaa ci nran. -A -nan nen Barnaba o "koe "to 'o da 'nan, te 'o 'si Minsan -sru "fo "di. ²⁴-Yee ci 'nan Barnaba ci a "yi, e ya 'e fadu Bali lei 'saun 'a, en e yi -teala Bali da. -A -nan nen min "kaga 'kpa sōnla Minsan -sru.

²⁵En Barnaba -ku Tars Saul -weele. ²⁶Zi yaa 'yi be, en o -ta 'o 'vale -a Antios. Waa dre le -tu Antios -leglizi -ji. O 'pa o va, en o Bali -le 'wi paa minnun "kaga 'ji. Antios nen o minnun nen o 'ta 'wula Zozi 'le 'wi da be o 'to 'pa 'e tēde Crizi -le minnun.

²⁷Tu zie -a man nen Bali 'lewei vūnōn 'si Zeruzalem, en o -ku Antios. ²⁸Waa -tu laabo Agabo, -a 'le nen Bali lei 'saun -a 'pa 'nan: «Dra -dan -taa "tale 'tre pēnōn da.» Dra zie e -ta, te Klodu 'be ci mingōnennun tazan -a Rōm. ²⁹En Zozinōn -a 'pla "da 'nan, min -tu 'e fe nen e -kolaman -a yidu -a -e 'e 'pa "bū Zozinōn nen Zude be o va be, -a -non. ³⁰Zi waa dre zie, en -wee "yi "nen waa 'yi be, waa -non Barnaba 'lee Saul le, en o -ku -a Zude -leglizi min cejenun le.

12

Minnun Zaji -te, en o Pieri -fo -pv 'kuin

¹Tu zie -a man nen mingōnen Erodī te 'padu 'sia -leglizi 'non da. ²-Yee 'sounjanun Zan "bū Zaji -te -kuli -tan sen -a. ³Zi yaa 'yi 'nan, 'wi zie e ya Zuif 'non 'ci 'so 'a be, en e 'nan 'yee 'sounjanun le 'nan, 'o Pieri 'kun. "Fedi nen o 'kpoun nen 'mannyan 'ka "va "die -a -ble "da "be -a drenan nen. ⁴Zi o Pieri 'kun, en waa -fo -pv 'kuin be, -a -nan nen Erodī min -fuda 'shēedu 'pla 'nan 'o yie 'to "va. E bōa "o da min sienzien. E ya Erodī 'ji 'nan, -te 'si noanba -ji "fedi ci be, -e 'o -yee tin 'ba min pēnōn yie man.

⁵Pieri a -pv 'kuin, 'pian te Zozinōn -yee Bali tru "baa 'kpa tigh.

⁶'Be ta tu nen e "cean be, -a 'bō 'a nen Erodī Pieri -le tin "baa min pēnōn yie man.

-Pei zie -a man, te Pieri a 'e nyinnandi 'sounja "fli yei, te e ya yi -tenan. E ya 'e -yridi -bulale baa "fli "a, en minnun nen o yie ci "va "be o yra 'o "pa 'ji -pv 'kon 'le "nen. ⁷Nun tōon Minsan -le 'pasianon nen laji be -a -tu -ta, en 'te 'san -tu bii 'kon "bv 'bō 'ji. 'Pasiazan zie, 'e 'pe -te Pieri man, yaa fuv, en e -yre 'nan: «'I 'wluan lou "nyiandu.» -A -nan nen -bulale baa 'si -a -pe -man.

⁸En Minsan -le 'pasiazan "e -yre 'nan: «'I 'yie sounun -yri 'i man tigli -e 'i 'yie -manwua "wu.» Yaa dre zi. E 'nan "nyian -yre 'nan: «'I 'yie so -gblō -fō 'i da -e 'i sōnla 'an -sru.»

⁹Pieri 'bōla, en e sōnla -a -sru. "Yee 'ji "le 'nan nyrinvla nen, "tōgo te Bali -le 'pasiazan -ta 'palē 'va 'yie -goei 'wein 'a. ¹⁰O ci 'sounja tedē da, en o ci -a "flizan da, tōon en o 'bō -bulale -kpein "nen, e 'le "so -e 'o bōla 'ji 'fla be -a man. -Kpein zie 'e 'le 'sv 'e 'bō 'a o 'le. O 'bōla, en o sōnla 'fla yei "si -tu da, 'nun tōon en Bali -le 'pasiazan 'si -a "sron.

¹¹Zi Pieri yie da 'si tigli be, en e 'nan: «'Be 'gve maan -tō "men 'nan 'wi 'kpa nen, Minsan 'be 'yee 'pasiazan -tu 'pa 'sia, en yaan 'si Erodi 'lee 'wi pēenon nen Zuif 'non ci -a -pennan be -yrō.»

¹²Zi 'wi zie -a -cin -trōa Pieri ji be, en e -ku Zan nen waa laabo Mark be -a "bv Mari -le "kōnmen. Min -mienun a 'o cin yidi -nan nun Bali tru 'banan. ¹³Zi Pieri 'kon 'te be, en lumōn -tu nen e 'nyranman "paa 'kon zie -a -ji, waa laabo Rode be, e pli "man 'nan -e 'e 'le 'sv, ¹⁴en e Pieri wei -kōnnen 'yi. Tōon -a ci "nrandi 'sia, en -a ci 'san 'kon 'le 'svdi man, en e -ku 'pian flan -a 'kuin zia nun -a vile 'nan: «Pieri a bei.»

¹⁵En waa laabu -yrō 'nan: «'I 'ta 'ka 'e yidi dūv?»

'Pian te li zie yaa ve 'nan: «'Wl 'kpa nen.» -A -nan nen o 'nan -yre 'nan: «Pieri lei nen.»

¹⁶Te Pieri 'ka 'flian 'kon 'tedi -a di. Zi o 'kon 'le 'sv be, o Pieri 'yi, en 'wi o 'kan "fo. ¹⁷En Pieri 'e 'pe dre -wle 'nan 'o 'lebo 'pla "da. -A -nan nen zi Minsan -a 'bōla 'pv 'kuin be, yaa pēenon 'sinan 'pa -wle. En e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'wi zie -a vi Zaji 'lee -kaa "bv Zozinon -mienun le.» Tōon en e 'bōla e -ku fe pee -nan.

¹⁸Zi tu cēen be, 'wi -dan fōla 'sounjanun yei, te waa laabo 'o cin lō 'nan: «Pieri wla nyin?» ¹⁹Erodi "e 'nan 'sounjanun 'o -wēe, waa wēe, 'pian wa 'a yule di. Erodi 'wi laabo

'sounjanun nen o yie 'tō "va "be -wlo, en e 'nan 'o 'sounjanun zie 'o -tēe. -A -nan nen Erodi 'si Zude 'leglōn 'ji, en e -ku Sezare 'fla, e 'mōn 'nan nun.

Mingōnnen Erodi -ka

²⁰Bli a 'e 'fōdi Erodi 'ji Tir 'nōn 'lee Sidon 'nōn man. 'Pian minnun zie o ci dre 'tu, en o -fō min -tu nen waa laabo Blasitu be -a -sru, 'nan -e 'e 'o yei "paala 'o 'vale Erodi nun -a. Blasitu zie, -yēe Erodi 'bō 'le 'kon 'ta -nanjean. -Yēe ci 'nan -wēe -blife pēenon "sia 'tre nen Erodi -a "paala be -a da.

²¹Yi 'bō nen o -sēan 'e cin va "da "be, zi e 'bō be, Erodi 'yee mingōnnen so 'wu, en e -nyran 'yee mingōnnen pein -da, en e 'wi tin 'ba -wle min pēenon yie man. ²²Minnun pla "man -a vidī -a 'nan: «Blamin "cēe "we "be di, Bali 'be ci 'wuan.» ²³Nun tōon tu 'bō zie -a wlu be, en Minsan -le 'pasianon nen laji be -a -tu 'wi "nen kōon Erodi le, kōo 'e 'fli 'sia "le Bali -le 'wi 'zv. -Cē -tu -sēn "man, 'e sri 'si, en e -ka.

²⁴-A -nan nen Bali -le 'wi 'nōnnon 'ku fuiladi -a "man te minnun yi -tēala "da 'kpa tigli.

Pōl cēin tedē nen te e -ko Bali -le 'wi 'nōnnon vile

²⁵Zi Barnaba 'lee Saul cēen 'wi nen o -ku "man Zeruzalem be -a dredī man be, en o 'li 'o da Antios. -Wēe ta 'o 'vale Zan nen waa laabo Mark be waa.

13

¹Bali 'lewei vūnōn 'lee Bali -le 'fluba "paanon a -leglizi nen Antios be -a -ji. O 'tō nen Barnaba 'lee Simeon nen waa laabo min tiidii "be 'lee Sirene min Lusiya 'lee Manaē nen o 'vale Galile 'leglōn plazan Erodi -a o o 'lebv 'e cin va be 'lee Saul. ²Yi -tu da, te o Minsan tru 'ba, te o ya fe 'sōnman, -a -nan nen Bali lei 'saun "e -wle 'nan: «'Ka Barnaba 'lee Saul 'si "va -e o 'nyranman nen an o laabu 'nan 'o 'pa be -a 'pa.» ³-A -nan nen zi o cēen Bali tru 'badi 'lee fe 'sondi man be, en 'o 'pe 'pla o da, en o 'si o man, o -ku.

Barnaba 'lee Saul -ku Sipri

⁴Barnaba 'lee Saul nen Bali lei 'saun o 'pa 'sia be, o -ku Selusi 'fla jemie man, en o -fō -klo -dan ji, en o -ku Sipri 'treda 'yi yei. ⁵Zi o 'bōla 'fla nen waa laabo Salami be -a da be, en o Bali -le 'wi 'nōnnon vidī 'sia minnun le Zuif 'non 'le cin yi 'kuin. Zan nen waa laabo "nyian Mark be, e ya o va, te e "paa o va.

⁶O cœen 'yi yei 'tre zîe -a 'cændi man -ji, tœon en o 'bôla 'fla nen waa laabo Pafô be -a da, en o -dravia drezan -tu 'yu. Waa laabo Barzoi, Zuif min nen, 'e 'fli "siala Bali 'lewei vîzan -a, te e 'ka 'a dî. ⁷E ya -kônmandan Serji Polo bee -a. -Kônmandan zîe, e 'wî -tôa 'kpa tîglî. -A -nan nen e Barnaba 'lee Saul laabv 'e 'va, kôo e ya 'vale 'e Bali wei maan. ⁸'Pian te -dravia drezan -tuwli "nen waa laabo "nyian Elima Grêk wei -ji be e 'ka "vale 'o 'ta dî, te yaa -wœe "man 'nan, te -kônmandan 'e 'yi -têra Barnaba 'lee Saul da dî.

⁹-A -nan nen Saul nen waa laabo "nyian Pôl be, e ya 'e fadî Bali lei 'saun 'a, en e -dravia drezan zîe -a -nanjœen tein, ¹⁰en e 'nan: «Bii 'gœe, i ya 'i fadî -dawli wunun 'lee 'wî 'wli dî 'tô 'tudv pœenon 'a. I ya Bali 'nanmanzan 'le 'nen 'a, 'wî 'yi pœenon 'nanmanzan nen 'yia. 'I 'flin Minsan -le -si tîglî ta sredi -a. ¹¹'Bœ nen 'gœe, 'i 'yio, Minsan "ta 'wî "nen -kœnman 'yie -e 'i 'flin yide 'san yidi -a fœnœn.»

'Nun tœon en Elima yie 'wî, e -fv klun va, te 'e 'man limlan -pe pœenon da min -wœedi -a 'nan -e 'e 'kun 'e 'pe -man. ¹²Zî -kônmandan 'wî zîe -a -nan 'yî be, en e -fv Zozi 'va. Minsan -le 'wî nen yaa 'man, en yaa -nan 'yî be, yaa 'kan 'e 'ciula "da.

Pôl 'lee Barnaba -kv Antios 'fla Pisidi 'leglôn 'ji

¹³Pôl 'lee 'e beenun -fv -klv -ji Pafô, en o -kv Pergî 'fla Panfili 'leglôn 'ji. Zan nen waa laabo Mark be, e 'si o -sru, en e 'li 'e da Zeruzalem. ¹⁴O 'si Pergî, en o -kv Antios 'fla Pisidi 'leglôn 'ji. 'Flinla "yî da, o wla Zuif 'nôn 'le cin yî 'kuin, en o -nyran. ¹⁵Zî o cœen Bali -le 'wî mandî man -pei 'fluba 'ji 'lee Bali 'lewei vînon 'le 'fluba 'ji be, en Zuif 'nôn 'le cin yî 'kôn 'tazan min 'pa 'sia Pôl 'lee Barnaba -va 'nan 'o laabv -wlv 'nan: «"Bunun, -te 'wî -mie a 'ka 'ji -e 'ka 'kv "koe "tô 'kv da be, 'ka vî "men!»

¹⁶En Pôl wluan 'e 'pe nyœon 'nan, te 'o sœo -tô "nyian dî, en e 'nan: «'Ka Izraël 'nôn, 'lee kaa nen ka Izraël 'nôn 'le Bali bœa "bœ, 'ka "trœen "tô 'men. ¹⁷Izraël 'nôn 'le Bali -kaa tranun 'si 'va, en o 'pa Izraël 'nôn 'va, en o 'bô "kaga te o ya Ezipti 'leglôn 'ji. "Bœ -sru, en Bali o 'si Ezipti 'yee 'pleble 'a. ¹⁸Bali 'e yie 'tô 'yee 'nennun va "bui "da le -fuba sinjen wlu. ¹⁹Bali 'leglôn 'sœravli sre Kanan 'leglôn 'ji, en e -wee 'tre 'nôn 'yee minnun le. ²⁰-A

pœenon zîe e dre le yaa sinjen -fuba 'soolu 'wlu.

"Bœ -sru, en e -kaa tranun -le tin 'banôn 'nôn 'trilii, en e 'bô Bali 'lewei vîzan Sanmian da. ²¹-A -nan nen -kaa tranun -a laabv 'nan Sanmian 'e mingœnnen -tô 'o da. En Bali Kis -pî Saul -tô o da, Benzamen -le 'leglôn 'ji min nen. Zî e mingœnnen bli o da le -fuba sinjen wlu be, ²²"bœ -sru Bali -a -nyran, en yaa ta fœv David -a. David zîe Bali 'bô -a 'vî "man 'nan:

«An Jese -pî David 'yî,
'an 'ci 'sô "ji "min nen,

e -taa 'an 'ci 'sô wî pœenon drele be -a.»

²³David zîe, -a kluda nen, Bali 'bô Zozi 'bôla min 'sizan 'wî 'ji -a, "le zî yaa 'vî 'e 'cen be -yee 'wî 'zv. ²⁴Te Zozi 'ka tian Bali -le 'wî 'nœnœn vîdî 'silœa dœ, Zan -a 'vî Izraël 'nôn le 'nan, 'o 'si 'o dre wî -wli dî "man, 'o 'fli -nôn Bali le, -e 'o 'ta 'o -batize dre. ²⁵Te Zan -le 'nyranman 'padî "ta -nyan "bœ, yaa 'vî 'nan: «Min nen 'ka 'ci "nrœnman "da "bœ, ma'an "cœe dî, 'pian e -taa "men -sru. 'An 'bô an 'ka -a cœin -man -manwua "tun "da baa "fluzan -a dî.»

²⁶"Bunun, kaa nen ka cî Abraam kludanôn 'a be, 'lee minnun nen 'ka yei te o 'yra -tœa Bali man be, -kaa le nen Bali cî 'yee 'wî nen e min 'sia 'wî 'ji be -a vînan. ²⁷-Yœe cî 'nan, Zeruzalem minnun tanôn 'lee Zeruzalem 'nôn 'ka -a -tœle 'nan Zozi 'be cî min 'sizan 'wî 'ji -a dî, en wa'a Bali 'lewei vînon wei nen waa ta 'vî -wle 'flinla "yî -tudv pœenon da be -a -cî manle dî. 'Pian 'wî nen Bali 'lewei vînon -a 'vî be, waa 'le sœo Zozi 'tedî -a. ²⁸Wa'a 'wî 'tô yule Zozi man -e min 'e 'ka -a 'wî 'ji dî, 'pian waa 'vî Pilati le 'nan, 'e -nôn minnun le -e 'o -tœ. ²⁹'Wî pœenon nen e cî 'e 'cœen -tedî Zozi 'le 'wî 'a be, zî 'e 'le sœo be, waa 'si yiba "plan da, en o -kv -a wole. ³⁰'Pian Bali -a wluan -kanôn 'va, ³¹en 'e 'fli kœon yî "kaga 'wlu minnun nen o 'si waa Galile, en o -kv Zeruzalem be -wle. En 'bœ 'gœe -wœe dre -yee 'wî 'nan yunôn 'a, te o -yee 'wî ve Izraël 'nôn le.

³²En 'kv 'bô 'gœ, kv -ta 'wî 'nœnœn nen Bali -tô 'e wei da -kaa tranun le 'nan 'e dra be -a vile 'cœe. ³³'Wî zîe, yaa 'le sœo -kaa nen -kaa cî o kluda 'nôn 'a be -cœe: E Zozi wluan -kanôn 'va. E ya 'e 'cœen -tedî "dre 'fluba 'la "fli "ji 'e 'cen 'nan:

«Yie cî 'men 'nen 'a,
-e 'e 'sia cœegv man be,
an dre 'i "tî "a.»

³⁴ 'Wt nēn Bali -a 'vī 'e 'cēn 'nan, 'e Zozi wuanla -kanōn 'va, 'dū -e 'e vīle 'e 'fū -a -nan nēn min fuluman bē -a -nan dūe -nyren 'gū:

<-Fea tigl nēn

an -tō 'an wei da 'nan

'an ve David man bē,

ya'a 'nyaan dī,

en e ya tian 'cee vē -a.>

³⁵ -Yee "wean nēn Bali -a 'vī David -le "dre 'fluba pee ji 'nan:

<Yī'a 'yīe 'nēn 'saun 'tūe

-e 'e fuli -yrē -ji dī.>

³⁶ David -le vē bē, "e Bali 'su "le zī Bali -a 'vī bē -yee 'wī 'zū. En -a -kadī 'bō, waa 'wū 'e tranun "srōn, en e fuli 'yrē -ji. ³⁷ 'Pian Zozi 'ka fulūle -yrē -ji dī, Bali -a wluan -kanōn 'va.

³⁸ -Yee "wean, "bōunun, 'ka -tō 'nan Zozi 'tō 'ji nēn waa ve 'cēē cēēgū 'nan, Bali 'cee 'wī 'wīdī fūi. 'Ta wōladī Moizi -le -pei -tō wunūn da 'ka -kōlale 'cee 'wī 'wīdī "fūidī -a dī. ³⁹ 'Pian minnūn pēēnōn nēn o yī -tēra Zozi da bē, Bali o "siala min tigl 'a.

⁴⁰ -Yee "wean, 'wī nēn 'e vīdī Bali 'lewei vūnōn 'le 'fluba 'ji bē, 'ka drē 'yī, te 'e bō 'ka man dī. ⁴¹ E ya 'e 'cēn -tēdī 'nan:

<Min sēē wūnōn "ka 'yīo,

'wī 'e 'ka 'kan -e 'ka 'san "fo.

-Yēē cī 'nan 'ka yīē -kōan "man

-e 'an 'wī 'tū nēn

e -ciala min da bē -a drē.

-Te waa -nan -sēē "wū 'cēē

-e 'ka vīle 'ka yī -tēra "da "dī.> »

⁴² Zī Pōl 'lee Barnaba "ta bōala -wee cīn yī 'kuin bē, en o 'nan -wle 'nan, 'o 'ta 'flinla "yī pee -a -e 'o 'wī 'lein zīē -a vī "nyian. ⁴³ Zī cīn yīdī -nyan bē, o "ta fuimlan "man, en Zuif 'nōn "kaga 'lee minnūn nēn o Izraēl 'nōn 'le Bali bōa "bē, o sōōnla Pōl 'lee Barnaba -sru. Pōl 'lee Barnaba 'bō 'bē 'wī tin 'ba -wle, en o o "koe "tō 'o da 'nan 'o 'fū Bali -le "yī 'wlu 'lī 'trilīi.

⁴⁴ 'Flinla "yī pee nēn e 'bō bē, 'fla 'bō da 'nōn pēēnōn 'bē cīn 'yī 'nan -e 'o Bali wei man. ⁴⁵ Zī Zuif 'nōn min "kaga zīē o 'yī bē, en man budī wla o jī, te 'wī nēn Pōl -a ve bē, waa fuimlan 'nan 'wī 'pee -a, te waa "srōn man.

⁴⁶ -A -nan nēn Pōl 'lee Barnaba -a -cī 'vī -wle 'wein 'nan: «'Ka Zuif 'nōn, 'ka le nēn paan 'ku Bali -le 'wī 'nōnōn ve 'e 'flin, 'pian kaa -tua 'ka 'pēla kōda. "Cēē drē zīē, kaa -kōōnman 'nan, ka'a 'ka 'flī ye 'belidī nēn ya'a 'nyaan dūē -a yūnōn 'a dī. -Yee "wean kō -kō 'sien minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a

dūē o va. ⁴⁷ -Yēē cī 'nan 'wī nēn Mīnsan "e 'nan 'ku drē bē -nyren 'nan:

<Mēin drē 'tē 'san nēn

e 'lēglōn pēēnōn 'jī dra 'wein bē -a.

'I vī minnūn le 'trē pēēnōn da 'nan

Bali 'o "sia 'wī 'jī.> »

⁴⁸ Zī minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dūē o 'wī zīē -a 'man bē, o cī nran, en o 'nan, Mīnsan wei a 'nōnōn. -A -nan nēn minnūn pēēnōn nēn Bali o 'si "va 'nan -e 'o 'kōn 'belidī nēn ya'a 'nyaan dūē -a yūnōn 'a bē, o yī -tēradī 'sia Zozi da.

⁴⁹ Tōōn en Mīnsan -le 'wī 'nōnōn 'ku fuiladī -a "man 'lēglōn zīē -a da "fo. ⁵⁰ 'Pian Antios 'fla 'bō da bē lūmōnūn nēn o Izraēl 'nōn 'le Bali bōa, te o mangulinun a fēnōn 'a bē, o ya -nan. Zuif 'nōn o 'pa 'o 'va 'lee 'fla 'bō da min cējēnūn, en o 'tē 'padī 'sia Pōl 'lee Barnaba da, en o Pōl 'lee Barnaba -pin 'o fla.

⁵¹ Tōōn 'o 'cēin -man fuon -koei plu o da, -a -kōōndī -a -wle 'nan 'o 'pē 'si -wee 'wī 'jī, en o -ku 'fla nēn waa laabo Ikomiēn bē -a da.

⁵² 'Pian Zozinōn nēn Antios bē o -fū cī "nran -a, en o -fū 'o fadī Bali lei 'saun 'a.

14

Pōl 'lee Barnaba 'bōla Ikomiēn

¹ Zī Pōl 'lee Barnaba 'bōla Ikomiēn bē, en o wla "nyian Zuif 'nōn 'le cīn yī 'kuin. O Bali -le 'wī 'nōnōn 'vī -wle, -a -nan nēn Zuif 'nōn "kaga 'lee minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dūē, o -fō Zozi 'va. ² 'Pian Zuif 'nōn nēn o 'ka "vale o yī -tēala 'wī zīē -a da dūē, o 'wī wōōman minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dūē 'o 'jī, te 'o 'wulo -jī "nronman -wīdī "bū Zozinōn man. ³ Pōl 'lee Barnaba 'mōn 'kpa tiglī Ikomiēn. O yī -tēra Mīnsan da, en o -yee 'wī 'nōnōn nēn e min "sia 'wī 'jī bē -a 'vī 'kpa tiglī. Bali 'pa o va, -a -nan nēn o -cē -srōn "wunūn 'lee 'lēbō "fō wunūn drē.

⁴ Min "kaga cēēn 'e cīn man 'fla 'bō da, min -mienun a Zuif 'nōn -sru, en min -mienun a Zozi 'le 'pasianōn -sru. ⁵ Zī minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dūē, 'lee Zuif 'nōn, 'lee 'o 'tanōn a 'o man wōōnan 'nan -e 'o 'tē 'pa Pōl 'lee Barnaba da, -e 'o -kōlē wēēn o va bē, ⁶ en Pōl 'lee Barnaba a -kōnnen 'yī, -a -nan nēn o flan bli, o -ku Lisiani 'lēglōn 'jī 'flanun nēn o o laabo Lisitri 'lee Dērbū bē -a da, 'lee o "srōn 'flanun da. ⁷ En o Bali -le 'wī 'nōnōn 'vī 'nan nūn.

Pōl 'lee Barnaba 'bōla Lisitri

⁸ Min -tū a Lisitri 'fla, e ya 'e -srandī "tra. Waa -ya 'e 'lō le -a, ya'a tian 'lī 'ta wōlē dī.

⁹Wl nēn Pōl cī -a vīnan bē, -a "trōēn "a -yrē, -a -nan nēn Pōl -a -nanjēn tēin, ēn Pōl -a -tō 'nan min zīē ē yī -tēala 'yēē 'belidī da, ¹⁰ēn Pōl "ē -yrē wēi 'plēblē 'jī 'nan: «'I 'wluān lou 'lī 'cēin -da tglī.» "Nun tōōn ē drē "klī, ēn ē wluān, ēn ē 'ta wōdī 'sia.

¹¹Wl nēn Pōl -a drē bē, zī minnūn -a -nan 'yū bē, ēn o -paandī 'sia -a vidī -a Lisiani wēi -jī 'nan: «Bali līla "da "minnūn -a, ēn o 'bōla -kaa 'va.» ¹²Te o Barnaba laabo «Zeus», ēn o Pōl "le laabo «Ermēs», kōō -yēē 'wī tīn 'ba 'le "wēan. ¹³Wēē bōla -wēē flā 'bō da bē, -wēē bali Zeus 'bō 'pan 'kōn a 'e 'tōdī -nan. -A -nan nēn -wēē Zeus -panzan -ta trīnūn -a 'flā 'bō man -klōn -yrē "nēn tē lu -fūi "a 'e 'fōdī o -blō -man. Zeus -panzan 'bō 'lēē minnūn "kaga "a "vālē 'nan 'o Zozi 'lē 'pasianōn 'bō -paan.

¹⁴Pian zī Zozi 'lē 'pasianōn Barnaba 'lēē Pōl 'wī zīē -a 'man bē, o ta klī, -a 'wī 'nan o man, ēn o 'wēē sōnūn 'fūi būv 'o da, ēn o -kū minnūn yēi "nūn, tē o -paan 'man -wlē 'nan: ¹⁵«-Mē "wēan nēn kaa dra zīē, minnūn "tūn "nēn 'kū 'a "lē 'cēē 'wī 'zū. Kū -ta Bali -lē 'wī 'nōnōn vīlē 'cēē, 'nan -ē 'ka 'sī 'cēē 'wī "tūn "nūn 'labē -a drēdī man, -ē 'ka -sōōnla Bali nēn -a yīē cī "man "bē -a -sru. -Yēē 'trē drē, ēn -yēē la drē, ēn -yēē jemīē drē 'lēē 'e 'va fēnūn pēēnōn. ¹⁶'Lī 'e tēdē bē, ē minnūn 'tūv, ēn o sōōnla 'o 'bō 'cī 'sō wūnūn -sru. ¹⁷'Pian ya 'a 'flīnlē 'yēē "yī "cī -kōōndī -a dī. -Yēē cī 'nan ē laa "sīē lajī tē yāa -fēan 'cēē, ē 'cēē fē 'wēnūn dra 'ē tū -man, ē cī "nrandī 'lēē -blīfē -nōan 'cēē "kaga.» ¹⁸Pōl 'lēē Barnaba "kōē "nyān -a vidī -a -wlē 'nan, tē 'o 'o 'pan dī, 'vāā ēn wāā 'man.

¹⁹-A -nan nēn Zuif 'nōn 'sī Antīos 'lēē lkomīēn, ēn o -sēn minnūn zīē o va, ēn o Pōl -sōn -kōlē -a. Wāā plīla, o -kū -a lunēn 'o 'cī nrōn 'nan ē -ka. ²⁰'Pian zī Zozinōn -a sī -fō bē, ēn Pōl wluān lou, ē -ta 'flā.

Pōl 'lēē Barnaba -kū Derbū ēn o 'lī 'o da Antīos

-A ta tū cēēn ēn Pōl 'lēē Barnaba -kū Derbū. ²¹O Bali -lēē 'wī 'nōnōn 'vī 'flā zīē -a da, ēn min "kaga "fō Zozi 'va. -A -nan nēn o 'lī 'o da Lisitri 'lēē lkomīēn 'lēē Antīos Pisidī. ²²O -ta Zozinōn "kōē "tōdī -a 'o da, tē o 'wī "paala -wlē 'nan, 'o yī -tēra Bali da 'lī 'trīlīi, tē wāā vē -wlē 'nan: «-Kāā yāā yē "kaga 'vāā, -ē -kāā kū Bali -lēē mīngōnēn trēdā.» ²³-Tē o 'bōla -lēglīzī tū -nan -ē 'o -wēē min cējēnūn -tōō, ēn -tē o cēēn Bali trū 'badī 'lēē fē 'sōndī man, -ē 'o o -pēba wū Mīnsān nēn o yī -tēra "da "bē -yrō.

²⁴Zī Pōl 'lēē Barnaba Pisidī 'lēglōn cēēn bē, ēn o 'bōla Panfīlī 'lēglōn 'jī. ²⁵O Bali -lēē 'wī 'nōnōn 'vī Pērgī, ēn o sōōn "jī Atālī.

²⁶'Flā zīē -a da nēn o -fō -klū -jī, ēn o 'lī 'o da Antīos. Antīos 'bō 'nan nēn o o -pēba 'wū Bali lō 'nan 'e "yī drē -wlē, -ē 'nyranman nēn o "sia -a 'panān zīē bē o 'pa.

²⁷Zī o 'bōla Antīos bē, ēn o -lēglīzī 'nōn cīn 'yū, ēn 'wūnūn nēn Bali cīlā o va yāā drē bē, wāā 'sīnān 'pa. Wāā -cī 'vī 'nyīān -wlē 'nan, minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē, Bali -sī 'lēē 'sū -wlē 'nan 'o yī -tēra 'e da. ²⁸"Bē -sru Pōl 'lēē Barnaba -fū o va tū "kaga 'kpa -a.

15

Zozinōn wēi drē 'tū Moizi -lēē -pēi da Zeruzalēm

¹Min -mīēnūn 'sī Zudē 'lēglōn 'jī. Zī o 'bōla Antīos bē, ēn o 'wī "paadī 'sia "būv Zozinōn 'jī, wāā 'vī -wlē 'nan: «-Tē min 'ka 'fōlē -klōnōn -va "lēē zī Moizi -lēē -pēi -a 'vī bē -yēē 'wī 'zū dīē, Bali 'ka -a sān sīā "wī 'jī dī.» ²Pōl 'lēē Barnaba 'ka 'wī zīē -a manlē "yī "fō "dī, ēn -sā 'plēblē 'fōlā o yēi 'wī zīē -a da.

-A -nan nēn minnūn -a 'plā "da 'nan, Pōl 'lēē Barnaba 'lēē Zozinōn -mīēnūn 'o 'kū 'wī zīē -a tīn 'ba Zeruzalēm 'o 'vālē Zozi 'lēē 'pasianōn 'lēē -a -nan -lēglīzī min cējēnūn -a. ³En Antīos -lēglīzī 'pa o va -wēē -kūdī -jī. "Wēē -kū, o cīlā Fēnīzī 'lēē Samārī, tē 'wī nēn ē drē 'bōō, ēn minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē, o sōōnla Bali -sru "bē, tē o -kō -a -nan wī vidī -a Zozinōn lē. 'Wī zīē -a vidī cī "nran -dan nōn "būv Zozinōn pēēnōn lē.

⁴Zī o 'bōla Zeruzalēm bē, -lēglīzī 'nōn 'lēē Zozi 'lēē 'pasianōn 'lēē -lēglīzī min cējēnūn o 'sia 'kpa tglī, ēn 'wī pēēnōn nēn Bali cīlā o va yāā drē bē, wāā -nan 'sīnān 'pa -wlē.

⁵-A -nan nēn Farīzēn 'nōn 'va min -mīēnūn nēn o drē Zozinōn 'a bē, o wluān lou, ēn o 'nan: «Mīnnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē, o o -fōā paan 'klōnōn -va -ē 'o vī -wlē 'nan 'o 'ta wūlā Moizi -lēē -pēinūn da.»

⁶Zozi 'lēē 'pasianōn 'lēē -lēglīzī min cējēnūn 'o cīn 'yū, 'nan -ē 'o 'wī zīē -a 'plā "da. ⁷Zī o cēēn -sā 'plēblē 'fōdī man 'o cīn yēi "bē, Pīērī wluān lou, ēn ē -wlē 'nan: «'An "būnūn, kāā -tōā 'nan 'cēē Bali ān 'sī "va -ē 'ān 'yēē 'wī 'nōnōn vī minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē -wlē, 'dū -ē 'o 'flī -nōn Bali lē. ⁸'En Bali 'bō nēn ē min cī wī -tōā "bē, yāā -cī kōōn 'yēē lēi 'saun 'nōndī -a -wlē 'nan o yā 'yēē vē -a "lēē zī yāā -nōn -cēē bē -yēē 'wī 'zū. ⁹Bali 'ka -kāā 'cēnlē 'ē cīn man -kāā 'vālē

waa di. E -wee 'wɪ 'wɪlɪdɪ fui 'nan o yi -tɛra 'e da -le "wean.

¹⁰En -mɛ "le "wean nɛn ka Bali man -wɛɛman? -Yɛɛ cɪ 'nan -trɔ cibɛn nɛn -kaa tranun 'ka -kolalɛ -a siadɪ -a dɪ, ɛn -kaa 'bɔ 'ka 'kolaman -a siadɪ -a dɪɛ, ka ya "vale 'ka -tɔa "mɛn Zozinɔn 'win -ji. ¹¹'Pian -kaa yi -tɛala "da 'nan, Minsan Zozi 'bɔ 'le "yi "le "wean nɛn -kaa 'si 'wɪ 'ji "le -wee 'wɪ 'zɔ.»

¹²Nun tɔɔn minnun nɛn 'o cin yɪdɪ bɛ, 'o 'ta -sɛn, ɛn o Barnaba 'lee Pɔl wei mandɪ 'sia, ɛn 'lebo "fɔ wɪ nɛn Bali ciɪla o va yaa drɛ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o yɛi "bɛ, waa 'vɪ -wɪɛ.

¹³Zɪ o cɛɛn -a vidɪ man bɛ, ɛn Zaji -a vidɪ 'sia 'nan: «"Bɔunun, 'ka "trɔɛn "tɔ 'mɛn.

¹⁴Simɔn 'sia 'wɪ 'tɔ vɪnan -cɛɛ. E 'nan: Bali 'bɔ minnun 'sidɪ 'sia 'yɛɛ vɛ -a, minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o yɛi, 'nan -e 'wee 'tɔ bɔ. ¹⁵En Bali 'lewei vɪnɔn 'le 'wɪ nɛn waa cɛɛn -tɛ bɛ, 'wɪ zɪɛ yaa 'lɛ sɔɔ. -Yɛɛ cɪ 'nan, e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ 'nan: ¹⁶Bali "e 'nan:

«"Bɛ -sru an lɪa 'an da

-e 'an David -le 'kɔn nɛn

-e -wɪ bɛ, -a pee -tɔ.

-A "pa 'ji nɛn e -fɔ -nan bɛ,

maan -tɔɔman 'e cin da

-e 'an 'wɪluan lou,

¹⁷'dɔ -e min -mienun nɛn

o -fɔ bɛ, 'o Minsan -wɛɛ

'o 'vale 'lɛglɔn -mienun nɛn

'an 'tɔ yra o man bɛ waa.

¹⁸'An 'bɔ Minsan,

'wɪ nɛn maan 'vɪ 'e 'cɛn

-a -nan lɛ 'ka lɛ va dɪɛ,

maan 'lɛ sɔɔman.»

¹⁹En Zaji -a 'le 'sɛɛn 'nan: «-Yɛɛ "wean, e ya 'an 'ji 'nan, minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, ɛn o sɔɔnla Bali -sru "bɛ, e ya "yi -e min 'e vɪɛ 'e 'tɔ o -sru 'nan 'o 'ta wɪla Moizi -le -pei da dɪ. ²⁰'Pian -kaa 'fluba 'cɛɛn -tɛ -wɪɛ 'nan, te 'o 'wɪ nɛn waa -tɛ -yɔ lɛ bɛ -a -blɪ dɪ, ɛn te 'o cin nan 'lee 'o cin -sɛɛn -wɛɛ "dɪ, ɛn te min 'e "blu -wɛɛ "dɪ. ɛn te 'o 'wɪ nɛn min 'ka -a -blɔ 'cɛɛnle -e -a nyɛn 'e -sɛɛn dɛ -a -blɪ dɪ, ɛn te 'o 'wɪ nyɛn -blɪ dɪ. ²¹-Yɛɛ cɪ 'nan, 'lɪ 'e 'cɛɛn bɛ Moizi -le -pei -tɔ winun zɪɛ 'flanɔn pɛɛnɔn -a -tɔa, kɔɔ waa ta vɛ minnun lɛ Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kuin tɔ pɛɛnɔn man 'flinla "yi da.»

Zozi 'le 'pasianɔn 'fluba 'pa 'sia minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wɪɛ

²²-A -nan nɛn Zozi 'le 'pasianɔn, 'lee min cejenun, 'lee -lɛglɪzɪ 'nɔn pɛɛnɔn wei drɛ

'tɔ, ɛn o min -mienun 'si o yɛi, ɛn o o 'pa 'sia Antɪɔs 'o 'vale Pɔl 'lee Barnaba -a. Zudazi nɛn waa laabo "nyɪan Barsaba bɛ 'lee Sila nɛn Zozinɔn 'yra -tɛa "o man bɛ, o nɛn o o 'si o yɛi. ²³'Fluba nɛn waa -nɔn -wɪɛ "bɛ -nyɛn 'gɔ:

«"Kɔ Zozi 'le 'pasianɔn 'lee min cejenun 'bɛ 'fluba 'cɛɛn -tɛ 'ka Zozinɔn nɛn ka cɪ Antɪɔs 'lee Siri 'lɛglɔn 'ji 'lee Silisi 'lɛglɔn 'ji, te o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'cɛɛ.

Kɔ ya 'ka "bɔunun -a, kɔ "we 'ka 'va.

²⁴Kɔa 'man 'nan, 'kɔ 'va min -mienun nɛn kɔ'a 'si -nɔnle 'wɪɛ "dɪɛ, o 'lɔ 'ka 'ci baale -ji 'wee 'wɪ 'paadɪ -a, ɛn o 'ka "kɔe 'si 'ka da. ²⁵-Yɛɛ "wean, zɪ 'kɔ cin wei -ci 'man bɛ, ɛn kɔa 'yɪ 'nan, e ya "yi -e 'kɔ min -mienun 'si 'va -e 'kɔ o 'pa 'sia 'cɛɛ 'o 'vale 'kɔ "bɔ Barnaba 'lee Pɔl nɛn kɔ o yɛ "yi "bɛ waa. ²⁶Min "fli zɪɛ, e -fɔ "wɛnnɔn -e 'o 'ka -kaa san Zozi Crɪzɪ 'tɔ 'ji. ²⁷En kɔ Zudazi 'lee Sila 'pa 'sia 'nan 'o 'wɪ 'bɔ 'leɪn 'gɔɛ -a vɪ 'cɛɛ 'o 'bɔ 'a. ²⁸-Yɛɛ cɪ 'nan Bali lɛɪ 'saun 'lee 'kɔ 'bɔ, 'wɪ nɛn 'kɔ 'ka 'ta wɪla "da "bɛ, kɔɛ 'vɪ 'cɛɛ, kɔ'a 'wɪ 'pee 'pale "va "dɪ. ²⁹'Bɛ 'wɪ zɪɛ, 'bɛ cɪ 'nan: Te 'ka 'wɪ nɛn waa -tɛ -yɔ lɛ bɛ -a -blɪ dɪ, ɛn te 'ka 'wɪ nyɛn -blɪ dɪ, ɛn te 'ka 'wɪ nɛn min 'ka -a -blɔ 'cɛɛnle -e -a nyɛn 'e -sɛɛn dɛ -a -blɪ dɪ, ɛn te 'ka cin nan 'lee 'ka cin -sɛɛn -wɛɛ "dɪ, ɛn te min 'e "blu -wɛɛ "dɪ. 'Winun zɪɛ, 'ka 'ta wɪla "da.

Kɔ "ka 'tɔ bɔ.»

³⁰-A -nan nɛn o o 'pa 'sia, ɛn o -kɔ Antɪɔs. Zɪ o 'bɔla 'nan nɛn bɛ, ɛn o Zozinɔn cin 'yɪ, ɛn o 'fluba zɪɛ -a -nɔn -wɪɛ. ³¹Waa ta 'vɪ, ɛn o pɛɛnɔn 'ci nɛn, e o "kɔe "tɔ 'o da -le "wean.

³²Zudazi 'lee Sila nɛn Bali 'lewei vɪnɔn 'a bɛ, o 'wɪ "kaga tin 'ba -wɪɛ, o man -tɔ 'pleble, ɛn o "kɔe "tɔ 'o da. ³³O -fɔ Antɪɔs 'fla tɔ "wɛnnɛn 'a 'vaa, ɛn Zozinɔn 'kɔ o 'pale -sia -trɔɔ 'nan -e 'o li 'o da Zeruzalem. ³⁴['Pian Sila "e 'vɪ 'nan "e -fɔ Antɪɔs 'fla.] ³⁵Pɔl 'lee Barnaba "o -fɔv Antɪɔs, ɛn 'o 'vale min "kaga "a o 'wɪ paa minnun ji, ɛn o Minsan -le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ -wɪɛ.

Pɔl cɛɛn "flɪzan nɛn te e -kɔ Bali -le 'wɪ

'nɔnɔn vɪɛ

Pɔl 'lee Barnaba cɛɛn 'e cin man

³⁶Yɪ "fli yaa "bɛ -sru, ɛn Pɔl "e 'nan Barnaba lɛ 'nan: «"Fla pɛɛnɔn nɛn kɔ cɪ "da Minsan -le 'wɪ 'nɔnɔn vidɪ -a bɛ, 'kɔ cɪ "nyɪan "da -e 'kɔ "bɔ Zozinɔn nɛn -nan nɛn bɛ o yɪ.» ³⁷Barnaba a "vale 'nan Zan nɛn waa laabo Mark bɛ 'e 'kɔla 'o -sru. ³⁸'Pian Pɔl

'ka 'wile "man -e 'o 'ku waa di, koo Mark 'nyranman 'tu o man Panfli 'leglon 'ji, en e 'si o -sru. ³⁹Pōl 'lee Barnaba wei 'ka drele -tuwli "fo "di, -a -nan nen o cēen 'e cin man. Barnaba Mark -fo 'e -sru, en o -fo -klu -dan ji, o -ku Sipri 'treda. ⁴⁰Pōl 'e Sila -fo 'e -sru, en Zozinon o -peba 'wu Bali lo, en o -ku. ⁴¹O ciula Siri 'leglon 'lee Silisi 'leglon 'ji, te o -ko Zozinon "koe "todi -a 'o da.

16

Pōl 'lee Sila -ku Derbu 'lee Lisitri 'lee Ikomien

¹-A -nan nen Pōl ciula Derbu, en e 'bōla Lisitri. 'Fla zie -a da be, Zozī -sruzan 'tu a -nan, waa laabo Timote. -A "tu "a Grek min -a, lumōn -tu nen e ya Zozī 'va be -yee 'nen nen, Zuif lu nen. ²-A 'to "yi "a Zozinon nen Lisitri 'lee Ikomien be o 'le. ³Pōl a "vale 'e 'ku 'o 'vale 'waa, en e -ku -a -fōle -klōnmōn -va, Zuif 'nōn nen fe zie -a -nan be -wee "wean. Koo o pēēnōn -a -tōa 'nan Timote "tu "a Grek min -a. ⁴'Flanun nen o ciula "da "be, 'wī nen Zozī 'le 'pasianōn 'lee Zeruzalem min cejenun -a 'vi be, waa 'vi 'fla zie -a da 'nōn le, 'nan 'o 'ta wula "da. ⁵-A -nan nen Zozinon 'le yi -teradu Bali da 'pa "da, te Zozinon 'ko bōdi -a "kaga yi -tudu pēēnōn man.

Pōl -ku Masedōa

⁶Pōl a "vale 'o 'ku Bali -le 'wī 'nōnnōn vi Azi 'leglon 'ji, 'pian Bali lei 'saun 'ka 'wile "man "di. -Yee "wean o ciula Pirigi 'lee Galati 'leglon 'ji. ⁷Zi o 'bōla Misi 'leglon 'ji be, en waa man wee 'nan 'o 'ko Bitini 'leglon 'ji, 'pian Zozī lei 'saun 'ka 'wile "man "di. ⁸-A -nan nen o ciula Misi, en o 'bōla Troas 'fla. ⁹-Pei -man, e dre Pōl le "le nyrinvla -zv, e dre -yre "le Masedōa min -tu a 'e 'todi lou, te yaa tru "baa -a vidu -a 'nan: «'I ciula Masedōa 'leglon 'ji, 'i 'ta 'pa 'ku 'val!» ¹⁰Zi Pōl 'wī zie -a -nan 'yi "le nyrinvla -zv be, en kua man wee 'nan 'ku 'ku Masedōa 'leglon 'ji, koo kua -tōa 'nan Bali 'ku laabu 'nan -e 'ku 'yee 'wī 'nōnnōn vi -nan nun.

Pōl 'bōla Filipu 'fla

¹¹Zi ku -fo -klu -dan ji Troas be, en ku -ku Samotras. 'Be 'ta tu cēen en ku -ku Neapoli. ¹²Ku 'si 'be 'nan, en ku -ku Filipu 'fla. Filipu 'fla zie, -yee ci Masedōa 'leglon 'ji 'fla tede -a, en Rōm 'nōn 'be 'fla 'bō 'tō. Ku -fu 'fla zie -a da tu "wennen 'a.

¹³'Flinla "yi da, ku 'si 'fla zie -a da, en ku -ku lu "nen 'yi 'tu 'srōn. -A -cin a 'ku 'ji

'nan Zuif 'nōn 'le Bali tru 'banan -kōan fe zie -a -nan. Zi ku cēen -nyrandi man be, en lumōnnun nen 'o cin yudi fe zie -a -nan be, ku 'wī tin 'badī 'sia -wle. ¹⁴Lumōn -tu a fe zie -a -nan te e 'yra -tea Bali man, -a 'tō nen Lidi, e "sia Tiatire. Min -dandan nun ta sō nen yaa -taan. E ya 'wī zie -a mannan, en Minsan -a "trōēn 'le 'sv, en 'wī nen Pōl ci -a vnan be, yaa -ci 'man 'kpa tigl. ¹⁵-A -nan nen waa -batize dre 'o 'vale 'e 'mangulinun -a, en e 'ku tru 'ba -a vidu -a 'nan: «-Te kaa "nranman 'ka 'ji 'nan, an wū Minsan man 'an 'bli pēēnōn 'a be, 'ka 'fu 'an 'va tu "wennen 'a.» E kōala 'wī zie -a man, en ku wū "man.

Minnun Pōl 'lee Sila -fo -pu 'kuin

¹⁶Te ku "ta -ko fēnan nen o Bali tru "baa be -a -nan, en nōan lumōn -tu -ta 'ku 'le. Li zie -mlengan a -a -sru, e -pe -tōala, -yee "wean minnun nen waa "paala be o "lala ye "man "kaga. ¹⁷E sōnla 'ku 'vale Pōl -a 'ku -sru, te e -paan "man 'nan: «Minnun 'labe, Bali nen min ta lou "be, -yee 'nyranman 'panōn nen waa. O ya Bali -le 'wī nen e min "sia 'wī 'ji be -a vnan 'cēe.» ¹⁸Yaa 'vi zie yi "kaga 'wlu, tōōn Pōl 'ka 'vale e 'wī zie -a maan "nyian di, en e 'man lila "da, e 'nan -yv nen -a -sru "be -yre 'nan: «'An 'bō "e 'yie 'nan Zozī Crizi 'tō da, 'i 'si li 'gve -a -sru.» En -yv zie e 'si -a -sru 'nun.

¹⁹Nōan lumōn zie minnun nen waa "paala be, zi waa 'yi 'nan wa'a "nyian "lala ye lu zie -a man die, en o Pōl 'lee Sila 'kun, o -ku waa 'fla 'tanōn 'le fēnan nen o tin "baa be -a -nan. ²⁰Zi o -ku waa tin 'banōn 'le be, en o 'nan: «-Ve -mienun 'gve, o -tein -tria 'ku flānōn yei, Zuif 'nōn nen waa. ²¹O ya "vale o 'wī -tre "paaman 'ku 'ji, ku'a 'we "man "di, en ku'a 'kolaman -e 'ku 'ta wula "da "di, ku ya Rōm 'nōn 'a -le "wean.»

²²-A -nan nen 'bli 'fō min "kaga 'ji o man, en tin 'banōn "e 'nan minnun le 'nan, 'o -wee sōnun "koo 'o man, en 'o o -sōn sōnba "a. ²³Zi o cēen o -sōndi man be, en o o -fo -pu 'kuin. Waa 'vi min nen 'e yie -tōa "o va be -yre 'nan, 'e yie 'tō o va 'kpa. ²⁴Zi min zie e 'wī zie -a 'man be, en e o -fo -pu 'kōn kplo -ji, en e 'ploblo 'fō o cein -man.

²⁵-Pei -man te bada -tō, en Pōl 'lee Sila Bali tru 'badī 'sia, te o Bali 'tō bō "dre -fōa, te minnun nen -pu 'kuin be, o o wei maan. ²⁶'Nun tōōn en 'tre nyōōn, e nyōōn 'plēble "buv "le "wean -pu 'kōn nyōōn 'e 'klu -ji. Tu 'bō zie -a wlu, en -pu 'kōn -kpein pēēnōn 'le

'su, en fenun nen 'e 'fōdi -pu 'kōnnōn 'cēin -man bē, -a pēēnōn 'le 'su.

²⁷Zi min nen 'e yie -tōa "o va bē e fuv bē, e -kpeinnun 'yū 'e 'lē 'sudi, en e 'yee srēn 'su 'ji 'nan -e 'e 'fli -te, kōō yaa nrōn 'e 'ji 'nan -pu 'kōnnōn pēēnōn 'tē -ji. ²⁸'Pian Pōl paan -yre wei 'plēble 'ji 'nan: «Te 'i 'wī 'wliidi "dre 'i 'fli le di, ku ya 'gū 'ku pēēnōn.»

²⁹Tōōn en min zīe e 'nan 'o 'tē 'bi, en e wla "nyiadu -pu 'kōnnōn 'va, en e blula Pōl 'lee Sila wlu, te e nyōōnman. ³⁰Bē -sru e o 'bōla bei, en yaa laabu -wōb 'nan: «'An "tunū, maan dra 'kō -e 'an 'si 'wī 'ji?»

³¹En o -yre 'nan: «'I yi -tēra Minsan Zozi da -e 'ka 'vale 'yie "kōnnēn 'nōn 'a 'ka 'si 'wī 'ji.» ³²-A -nan nen o Minsan -le 'wī 'nōnnōn 'vī -yre 'o 'vale 'yee "kōnnēn 'nōn pēēnōn 'a. ³³-Pei 'bō 'lein zīe -a man bē, min nen 'e yie -tōa -pu 'kōnnōn 'va bē, e -ku Pōl 'lee Sila mlōn 'ji "foele. 'Nun tōōn en waa -batize dre 'o 'vale 'yee "kōnnēn 'nōn 'a. ³⁴E -ku waa 'yee 'kuin, en e fenun -nōn -wle, waa blī. -A -nan nen -a ci "nrandi 'sia 'o 'vale 'yee "kōnnēn 'nōn pēēnōn 'a, e yi -tēra Bali da -le "wean.

³⁵Zi tū cēēn bē, en tin 'banōn minnūn 'pa 'sia, 'nan 'o vī min nen e yie -tōa -pu 'kōnnōn 'va bē -yre 'nan, 'e 'si o man. ³⁶En min nen 'e yie -tōa -pu 'kōnnōn 'va bē, e 'wī 'gūē -a 'vī Pōl lē. E 'nan: «Tin 'banōn min 'pa 'sia 'nan, 'an 'si 'ka man. -Yee "wean 'ka bōla, 'ka 'ku, 'ka 'fū -trōō.»

³⁷'Pian Pōl -a 'vī 'pasianōn lē 'nan: «O 'ku 'sōn minnūn yie man, en o 'ku 'fō -pu 'kuin, wa'a 'wī zīe -a -ci vīle di, -e te ku ya Rōm 'nōn 'a, en o ya "vale 'o "sia 'ku man 'e yōōdi. -Yee "wean ku'a 'we "man "di. 'O 'ta 'ku bōla 'o 'bō 'a.»

³⁸En 'pasianōn 'ku 'wī zīe -a vīle tin 'banōn lē. Zi tin 'banōn -a 'man 'nan, Rōm 'nōn nen waa bē, nyēn o cēēn. ³⁹Tin 'banōn 'ta toba -fōlē -wle, en o o 'bōla -pu 'kuin, en waa 'vī -wle 'nan, 'o yra 'si, 'o 'si 'fla 'bō da. ⁴⁰Zi o 'bōla -pu 'kuin bē, en o -ku Lidi -va, 'o cin 'yū 'o 'vale 'o "bū Zozi 'a. O o "kōē "tō o da 'vaa, en o 'si 'fla 'bō da.

17

Pōl 'lee Sila -ku Tesalonik 'nōn fla

¹O ciula Anfipoli 'fla 'lee Apoloni 'fla, en o 'bōla Tesalonik. Zuif 'nōn 'le cin yū 'kōn a fē zīe -a -nan. ²Pōl wla cin yū 'kōn zīe -a -ji "le yaa dra 'e 'cēn bē -yee 'wī 'zū. 'Flinla "yi

yaaga 'a 'e cin -sru, te Pōl 'wī nen 'e 'cēn -tēdi Bali -le 'fluba 'ji bē -a ve -wle. ³Pōl -a ta ve -wle, te yaa -ci ve -wle 'nan, e ya 'e vidu 'nan min 'sizan 'wī 'ji 'e yra yū, -e 'e 'ka, -e 'e 'wluan -kanōn 'va. En e 'nan: «Zozi nen an -yee 'wī ve 'cēē 'gūē, -yēē cī min 'sizan 'wī 'ji -a.»

⁴Min plōēnnūn 'wī zīe -a 'man 'wī 'kpa -a, en o -fō Pōl 'lee Sila -sru, 'lee Grēk 'nōn "kaga "nēn o 'yra -tēa Bali man bē, 'lee lumōn -mienūn nen o 'yra -tēa "o man 'fla bē. ⁵'Pian man budi wla Zuif 'nōn 'ji, en o yie 'plēnōn kuun 'fla yēi, o o -sen 'o 'va, en o 'wī 'fōla 'fla. O -ku 'wī 'tōlē min -tū nen waa laabo Zōzōn bē -a man 'yee "kōnnēn 'nan, 'e Pōl 'lee Sila -nōn 'wle -e 'o 'ku waa 'flanōn 'lē. ⁶Wa'a Pōl 'lee Sila yūle di, en o Zōzōn 'lee "bū Zozi -nōn -mienūn 'kun, en o -ku waa 'fla 'tanōn 'lē, te o -paanman -a vidu -a 'nan: «Minnūn nen o 'trēda baa 'ji bē, o -ta 'gū, en Zōzōn o 'sia. ⁷Mingōōnēnnūn tazan nen Rōm bē, -yee -pei -tō wunūn bē, o ya -a srēnan. Waa 'vī 'nan, mingōōnēn -tū a "nyian, wēē laabo Zozi.» ⁸'Wī zīe e 'nan 'fla 'tanōn 'lee minnūn man. ⁹Zōzōn 'lee "bū Zozi -nōn -mienūn -a man pan 'wū -wle 'vaa, en o 'si o man.

Pōl -ku Bere 'fla

¹⁰Zi -pei 'tan bē, en Zozi 'nōn 'ku Pōl 'lee Sila 'pālē -sia, en o -ku Bere 'fla. Zi o 'bōla 'nan nūn bē, en o wla Zuif 'nōn 'le cin yū 'kuin. ¹¹'Fla zīe -a da 'nōn bē -wēē 'wī a "yi, en o 'wī maan e "mlian Tesalonik 'nōn da. Waa -wēēman 'nan 'o Bali wei maan. Bali wei nen 'e 'cēn -tēdi bē, waa ta ve tū pēēnōn man, -e 'wī nen Pōl a ve -wle "bē, 'o -tō 'nan 'wī 'kpa nen. ¹²O va Zuif 'nōn "kaga "yi -tēra Zozi da, 'lee Grēk lumōn -mienūn nen o 'yra -tēa "o man bē, 'lee -klōnōn "kaga 'kpa.

¹³'Pian zi Tesalonik Zuif 'nōn -a 'man 'nan, Pōl a Bali -le 'wī 'nōnnōn vūnan Bere bē, en o -ta 'wī 'fōlē 'fla zīe -a da 'nōn yēi. ¹⁴-A -nan nen Zozi 'nōn 'ku Pōl 'pālē -sia jemie man. 'Pian Sila 'lee Timote "o fūv 'fla 'bō da. ¹⁵Minnūn nen o -ku Pōl 'pālē -sia bē o 'bō 'a Atēn 'fla, en o 'li 'o da. Pōl o kalī 'nan 'o vī Timote 'lee Sila lē 'nan 'o 'lū tada.

Pōl 'bōla Atēn 'fla

¹⁶Te Pōl a Sila 'lee Timote -pennan Atēn 'fla bē, en e 'fla zīe -a da 'yū 'e fadi -yū nen waa -paan "bē -a. 'Wī zīe e 'nan "man. ¹⁷-Yee "wean Pōl 'wī tin 'ba Zuif 'nōn 'lee minnūn nen o 'yra -tēa Bali man bē -wle

cin yi 'kuin, en minnun nen e bwa "o man - guada tu pænon man be, e 'wɪ tin 'ba "nyian -wle.

¹⁸Fluba 'tɔnɔn nen o ci Epikuri -sru "be, 'lee o nen Sitoiki -sru "be, o -sa -fɔdi 'sia 'o 'vale Pɔl -a. O -mienun -a laabu 'nan: «-Mɛ "wɪ nen sɔɔ -tɔzan 'labe yaa ve?» O -mienun "o "ve 'nan: «Maan ye "le 'nan 'leglɔn pee -le Bali -le 'wɪ nen yaa ve.» -Yɛɛ ci 'nan Pɔl a Zozi 'le 'wɪ 'nɔnɔn vunan, te e minnun nen o -ka be -wee wluandi -kanɔn 'va 'wɪ ve, -yee "wean o 'wɪ zɛ -a 'vɪ. ¹⁹-A -nan nen o Pɔl 'kun, en o -ku -a tin 'banɔn 'le fenan nen waa laabo Aeropaz be -a -nan. Waa laabu -yɔrɔ 'nan: «'Wɪ -trɛ nen i ci -a "paanan 'gʊɛ, ku ya "vale "ku maan. ²⁰-Yɛɛ ci 'nan 'wɪ nen e -ciala 'ku da be, -nyɛn yia ve 'kʊɛ. -Yee "wean ku ya "vale 'ku 'wɪ zɛ -a -ci maan.» ²¹Aten 'nɔn 'lee -pɛn 'nɔn nen Aten 'fla be, -sɛɛ "wɔdi 'lee 'sinan -trɛnun nen waa mandɪ ye 'yi.

²²En Pɔl wluan lou tin 'ba 'nɔn yei, en e 'nan: «Aten 'flanɔn, maan -toa 'nan 'cee balinun a 'ka 'yra -tea "o man 'kpa. ²³-Yɛɛ ci 'nan "mɛɛn vunan 'an 'ciu 'ka fla yei "be, an 'cee balinun -pannan 'yɪ. An Bali -pan "dave -tu 'yɪ te waa cɛn -tɛ "man 'nan:

«E ya Bali nen ku'a toa dɛ -yee ve -a.»

Bali 'bɔ nen kaa -paan te ka'a toa dɛ, an -ta 'nan -e 'an -yee 'wɪ vɪ 'cɛɛ.

²⁴Bali nen e 'trɛ 'lee 'e ta fɛnun pænon dre be, -yɛɛ ci Minsan nen e 'trɛ 'lee la "paala be -a, en ya'a 'nyeanla min -pɛ dre fɛnun ji dɪ.

²⁵En ya'a wɛman 'nan min 'e 'pɛ "nɛn "fɛ 'si -e 'e -nɔn 'yɛɛ dɪ. -Yɛɛ ci 'nan Bali 'bɔ 'be min ci fulɔ 'lee 'belidi 'lee fɛ pænon -nɔan "min lɛ. ²⁶Bali 'bɔ -a dre, en 'leglɔn pænon "tɪ "a -tuwli, en e -wee 'trɛ 'leda dre, en e -wee le "nɛn 'pla.

²⁷Yaa dre zɛ, 'nan -e minnun 'o 'e -wɛɛ 'o 'pɛ "paadi -a fɛ pænon 'nan, 'nan -e 'wee yɪ. 'Pian -e te Bali 'bɔ 'ka -kaa man -kɔɔbli dɪ. ²⁸-Yɛɛ dre en -kaa ya 'trɛda, en -yɛɛ -maan -kaa kla -kaa man, en -yɛɛ 'belidi -nɔn -cɛɛ. 'Ka 'bɔ 'va 'fluba 'tɔnɔn 'wɪ zɛ -a cɛn -tɛ 'va, waa cɛn -tɛ 'nan: «'Wɪ 'kpa, -kaa ya -yee 'nɛnnun -a.» ²⁹En -te -kaa ya -yee 'nɛnnun -a be, -ka'a 'kolaman paan -e -kaa ci "nɔn 'nan, -kaa Bali -kɔnman -siga minnun 'lee "lala minnun 'lee -kɔle minnun nen minnun o nyaan 'o 'pɛ -a 'lee 'o 'wulo -ji winun da be -a man dɪ.

³⁰En tu nen te min 'ka Bali toa dɛ, Bali 'ka -a paa be man dɪ, 'pian 'be nen 'gʊɛ, e 'leglɔn

pænon 'ji 'nɔn laabu 'nan 'o 'si 'o dre wɪ -wɪdi "man -e 'o 'fli 'nɔn 'yɛɛ. ³¹Kɔɔ Bali yi -tu 'pla 'nan -e 'e 'trɛda 'nɔn pænon 'le 'wɪ tin 'ba 'e 'nɔan da. Bali min -tu 'si "va, yaa -tɔ 'wɪ zɛ -a -ji tin 'bazan 'a, en yaa -ci kɔɔn -wɛɛ -a wluandi -a -kanɔn 'va.»

³²Zɪ o -kanɔn wluandi da wɪ 'man be, en o plɔennun -a sɛɛ wɔdi 'sia, en o -mienun "o 'vɪ 'nan: «'Yi pee nyan, -e 'kvi wei man "nyian.»

³³-A -nan nen Pɔl 'bɔla o yei. ³⁴'Pian min -mienun -fɔ -a -sru, en o yi -tera Zozi da. Dioni 'bɔ nen tin 'bazan 'tu -a be e ya o va, 'lee lumɔn -tu nen waa laabo Damari be, 'lee min -mienun "nyian.

18

Pɔl 'bɔla Korɛnti 'fla

¹"Bɛ -sru en Pɔl 'si Aten 'fla, e -ku Korɛnti. ²E Zuif min -tu nen waa laabo Akila be -a 'yɪ 'nan nun. Waa -ya Pɔnt 'leglɔn 'ji. 'O 'vale 'e nan Priskil -a, o "sia 'sinan Itali 'leglɔn 'ji 'e -trɛ. Kɔɔ mingɔnnennun tazan Klodu nen Rɔm be, e 'nan, Zuif 'nɔn pænon 'o 'si Rɔm 'leglɔn 'ji. En Pɔl -ku Akila 'lee Priskil -va. ³O 'pa nyanman a -tuwli "le "wean Pɔl -fɔ o va, en o 'nyranman 'pa 'e cin va. -Wee 'nyranman nen 'nan 'o -tandannun dre.

⁴'Flinla "yi -tuɔdɔ pænon da be, te Pɔl 'wɪ "paaman Zuif 'nɔn 'le cin yi 'kuin, yaa -wɛman 'nan Zuif 'nɔn 'lee Grɛk 'nɔn 'o -sɔɔnla 'e -sru. ⁵'Pian zɪ Sila 'lee Timote 'si Masedɔa 'leglɔn 'ji o -ta be, en Pɔl Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn 'saza "paadi "sia. Yaa ve Zuif 'nɔn le 'nan, Zozi 'be ci min 'sizan 'wɪ 'ji -a. ⁶Zuif 'nɔn 'ka 'o "trɔɛn 'tɔle -a wei le dɪ. En zɪ waa wei fuimlan 'nan te waa "srɔnman be, en Pɔl 'yee sɔ ci plu -a -ci -kɔɔndɪ -a 'nan, 'e 'pɛ 'si -wee 'wɪ 'ji. E 'nan -wɛɛ 'nan: «'Wɪ nen e -taa "bɔle 'ka man be 'ka 'bɔ 'lɔ wɪ nen. Te 'ka 'an 'tɔ vɪ dɪ. 'Bɛ nen 'sien 'gʊɛ minnun nen o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ, o va nen an -ko.»

⁷Pɔl 'bɔla cin yi 'kuin, en e -ku min -tu nen e 'yra -tea Bali man be -yee 'kuin. Min zɛ waa laabo Titu Zuti -yee 'kɔn a Zuif 'nɔn 'le cin yi 'kɔn 'bɔ 'srɔn. ⁸'Pian Cripu 'bɔ nen cin yi 'kɔn 'tazan -a be, e yi -tera Minsan da 'o 'vale 'yee "konnen 'nɔn 'a. En Korɛnti 'nɔn "kaga "nɛn o ci Pɔl wei mannan be, o yi -tera Minsan da "nyian, en o o -batize dre.

⁹-A -nan nen Minsan 'wɪ tin 'ba Pɔl le -pei -man "le nyrinvla -zɔ. Yaa 'vɪ 'nan: «Te "kɔn 'e 'kɔn 'i 'ji dɪ. 'I 'wɪ vɪ minnun lɛ, te 'i 'flin 'wɪdi -a dɪ. ¹⁰-Yɛɛ ci 'nan, an ya

'i 'srɔn, en min -tu 'ka 'kolaman 'i 'kundi -a -e 'e 'wɪ 'wɪdi "drɛ 'yɪɛ dɪ, kɔɔ 'mɛn minnun a "kaga 'fla 'gʊɛ -a da.»¹¹ Pɔl -fʊ 'fla zɪɛ -a da lɛ -tu mɛn 'shɛɛdʊ tɛ e Bali -le 'wɪ "paaman minnun ji.

¹²Tʊ nɛn Rɔm 'nɔn 'le -kɔnmandan Galɪɔn -tɔ Akai 'lɛglɔn da bɛ, en Zuif 'nɔn 'o 'ci 'pa Pɔl man, waa 'kun, en o -kʊ -a -a cɛɪn -da. ¹³Waa 'vɪ -kɔnmandan zɪɛ -yrɛ 'nan: «-Vɛ -mie 'gʊɛ, e 'wɪ "paaman minnun ji 'nan, minnun 'o Bali 'tɔ bɔ 'e 'pɛɛ, -pɛɪ -tɔ wunun man.»

¹⁴Pɔl "ta 'wɪ 'sia 'va, 'nun tɔɔn en Galɪɔn "e Zuif 'nɔn lɛ 'nan: «"Te min 'gʊɛ, 'wɪ 'wɪdi -dan tʊ nɛn yaa drɛ bɛ, "te maan 'sinan "va 'yɪ 'ka Zuif 'nɔn lɛ. ¹⁵'Pian en ka ya 'wɪ 'blunan 'wɪ "paadi 'lee 'wɪ "paanon da bɛ, 'lee 'ka 'bɔ 'le -pɛɪ -tɔ wunun da bɛ, 'ka 'bɔ 'lɔ wɪ 'bɛ. Ma'an 'we "man -e 'an drɛ 'bɛ tin 'bazan 'a dɪ.»¹⁶ En Galɪɔn "e 'nan -wɛ 'nan, 'o bɔla tin 'ba 'kuin. ¹⁷-A -nan nɛn minnun pɛɛnɔn Sɔstɛn nɛn cin yɪ 'kɔn 'tazan -a bɛ -a 'kun, en waa -sɔndɪ 'sia tin 'ba 'kɔn 'bɔ 'lɛ 'nɛn. 'Pian Galɪɔn 'ka 'wɪ 'tu 'silɛ "da "dɪ.

Pɔl 'li 'e da Antɪɔs

¹⁸Zɪ 'wɪ zɪɛ e drɛ bɛ, Pɔl tʊ "kaga drɛ Korɛnti, en e 'si "bʊɪ Zozinɔn nɛn -nan nun bɛ o va 'o 'vale Priskil 'lee Akila -a, o -kʊ Cɛnɛrɛ 'nan -e 'o 'fɔ -klʊ -dan nɛn e -ko Siri bɛ -a -ji. Pɔl -tɔ 'e wei -da Bali lɛ, -yɛɛ "wean 'e 'wulo "jɛ 'bʊ "klɔglɔ 'vaa en e 'si Cɛnɛrɛ. ¹⁹O 'bɔla Efɛz, en Akila 'lee Priskil -fʊ 'fla zɪɛ -a da, en Pɔl -kʊ cin yɪ 'kuin, e 'wɪ tin 'ba Zuif 'nɔn lɛ. ²⁰-A -nan nɛn Zuif 'nɔn "e -yrɛ 'nan 'e yi -mie drɛ 'o 'va. ²¹'Pian Pɔl 'ka 'wɛɛ "man "dɪ, en e -si trʊ 'ba -wɔ. E -wɛɛ 'nan: «-Te Bali wɪ "man "bɛ, an -taa "nyian 'ka 'va 'gʊ.»

Pɔl 'si Efɛz, en e -fɔ -klʊ -dan nɛn e -ko Sezare bɛ -a -ji. ²²Zɪ e 'bɔla Sezare bɛ, en e -kʊ 'e cɛɪn -ji Zeruzalɛm Zozinɔn 'tɔ bʊɛ. "Bɛ -sru en e Antɪɔs si 'sia.

Pɔl cɛɪn yaagazan nɛn tɛ e -ko Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn vɪɛ

²³Pɔl 'mɔn "wɛnnɔn Antɪɔs, en e -kʊ 'e 'lɛ. E cɪɪa Galatɪ, "bɛ -sru Pirigi tɛ e -ko -a -nan Zozinɔn pɛɛnɔn "kɔɛ "tɔdɪ -a 'o da.

Apolo 'wɪ paa Efɛz 'lee Korɛnti

²⁴Zuif min -tʊ nɛn waa laabo Apolo, en waa -ya Alɛzandri bɛ, e 'bɔla Efɛz. Apolo zɪɛ, e "we 'wɪ 'tɔ wei -ji, en e Bali -le 'fluba 'wɛɛ "kaga -tɔa. ²⁵Zɪ kɔ min 'e 'ta wɔla Minsan -sru "bɛ, -nyrɛn waa paa "ji. Apolo 'e 'fli -nɔn Bali -le 'nyranman 'padɪ -ji, en e Zozi

'le 'wɪ 'nɔnɔn ve minnun lɛ "le zɪ Zozi -a 'vɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ 'sɛzɛ, 'pian 'wɪ nɛn Zan min -batize drɛ "man "bɛ -nyrɛn yaa -tɔa "cɛ. ²⁶Apolo yi -tera 'e 'fli da, en e Bali -le 'wɪ vidɪ 'sia Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kuin. Zɪ Priskil 'lee Akila -a wei 'man bɛ, en waa laabu 'o 'va, en zɪ kɔ min 'e 'ta wɔla Bali -sru "bɛ, waa paa "ji 'kpa tɪglɪ.

²⁷Zɪ Apolo a "vale 'e 'ko Akai 'lɛglɔn 'ji bɛ, en Zozinɔn -a "kɔɛ "tɔ 'e da -kʊdɪ -a. -A -nan nɛn o 'fluba 'crɛn -tɛ, waa -nɔn -yrɛ. Waa crɛn -tɛ -ji 'nan, Zozinɔn nɛn -nan nun bɛ 'o Apolo 'sia tɪglɪ. Zɪ e 'bɔla Korɛnti bɛ, minnun nɛn Bali -le "yi "le "wean o yi -tera Zozi da bɛ, e 'pa o va -dan. ²⁸-Yɛɛ cɪ 'nan 'wɪ nɛn Zuif 'nɔn -a dra tɛ e 'ka "yi "dɪɛ, yaa -tɛala o yra minnun yɪɛ man 'e klɔ ji. 'Wɪ zɪɛ yaa -ci kɔɔn -wɛɛ Bali wei nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ -a 'nan Zozi 'bɛ cɪ min 'sizan 'wɪ 'ji -a.

19

Pɔl 'li 'e da Efɛz

¹Te Apolo a Korɛnti, en Pɔl cɪɪa Azi pɔnnun yɛɪ 'zia, -a -nan nɛn e 'bɔla Efɛz. 'O 'vale Zozinɔn -miɛnɔn -a 'o cin 'yɪ, ²en yaa laabu -wɔ 'nan: «Zɪ ka yi -tera Zozi da bɛ, ka Bali lei 'saun 'yɪ?»

En o 'nan -yrɛ 'nan: «Kʊ'a 'bɔ man lɛ 'nan Bali lei 'saun a dɪ.»

³En Pɔl -a laabu -wɔ 'nan: «O 'ka -batize drɛ 'wɪ "cɛn "man?»

O 'nan -yrɛ 'nan: «O 'kʊ -batize drɛ "le zɪ Zan -a 'vɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ.»

⁴-A -nan nɛn Pɔl "e 'nan: «Zan minnun nɛn o 'si 'o drɛ wɪ -wɪdi "man, en 'o 'fli -nɔn Bali lɛ bɛ o -batize drɛ. Zan 'bɔ -a 'vɪ minnun lɛ 'nan, min nɛn e -taa "talɛ 'an -sru "bɛ, 'ka yi -tera -a san da. -Yɛɛ cɪ Zozi 'a.»

⁵Zɪ o 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, en o o -batize drɛ Minsan Zozi 'tɔ da. ⁶Pɔl 'e 'pɛ 'pla o da en Bali lei 'saun 'ta o da. -A -nan nɛn o 'wɪdi 'sia wei pɛnɔn -ji, en o Bali 'lewei vidɪ 'sia. ⁷Minnun zɪɛ o pɛɛnɔn "nɛn bɔa -fuda "fli.

⁸En Pɔl wɔla Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kuin. E yi -tɛala e 'fli da, en -a mɛn yaaga 'bɔ tɛ e 'wɪ "paaman minnun ji. Bali -le mingɔnɛn -blɪdɪ -le 'wɪ nɛn yaa ve minnun lɛ, tɛ yaa -wɛɛman 'nan minnun 'o man "yi, -e 'o -sɔɔnɪa Bali -sru. ⁹'Pian zɪ min -miɛnɔn 'ka 'wɪ zɪɛ -a sɪala 'wɪ 'a dɪ, en wa'a 'we "man -e 'o yi -tera "da "dɪɛ, tɛ o "we 'wɪ "paadi zɪɛ -a man -wɪdi min pɛɛnɔn yɪɛ man bɛ, -a -nan nɛn Pɔl 'si o va. Yi -todʊ pɛɛnɔn man e 'wɪ

"paaman 'sien Zozinon 'ji, min -tu nen waa laabo Tirani be -yee -lugolu 'kuin. ¹⁰ Pól -a dre zie -trilii le 'fiili, en minnun pëenon nen o -nyeanla Azi 'leglon 'ji, te o ya Zuif 'non 'a oo, te o 'ka Zuif 'non 'a di oo, o Minsan 'le 'wi 'nonnon 'man.

Keva -le 'nennun -a "vale 'o 'yu -wliidi -pian minnun -sru

¹¹ Bali -ciala Pól -va te Pól 'lebo "fo wi -dandan dra. ¹² -Yee "wean sannon 'lee so plunun nen o kle Pól 'kole man be, waa "sia te waa "paaman man "yaa 'non man te e -ce "sia o man te e -yu -wliidi "sia o -sru.

¹³ En Zuif 'non -mienun nen o -cia "wudi -a 'fla 'todv pëenon da be, o -yu -wliidi -pian "minnun -sru Minsan Zozi 'to da. Waa ve -yu -wliidunun le 'nan: «Zozi nen Pól -yee 'wi ve be, -a 'to da maan vi 'ceë 'nan, 'ka 'si min 'gve -a -sru.» ¹⁴ Minnun nen o 'wi zie -a dra be, min -tu nen waa laabo Seva be -yee 'nennun nen waa, o ya 'soravli. Seva zie, Zuif min nen, en e ya Bali -pannon 'tazan -tu -a. ¹⁵ En -yu -wliidi -a 'vi -wle 'nan: «An Zozi -toa. En min nen 'be ci Pól -a be mën -toa. -Tu nun nen 'cee "a?» ¹⁶ -A -nan nen min nen -yu -wliidi "ci -a -sru "be, e 'wu o da, -a -pe 'bo o pëenon man -le "wean o 'bõla 'kon zie -a -ji flan -a 'o pludi te nyen a o da.

¹⁷ 'Wi zie, Zuif 'non pëenon 'lee Grek 'non pëenon nen Efez be waa 'man, en o klan Bali lo. -A -nan nen e dre Minsan Zozi 'to bo wi -a. ¹⁸ Minnun nen o yi -tera Zozi da be, o "kaga "ta 'wee 'wi 'wliidi "vile minnun yie man 'wein. ¹⁹ En minnun nen o 'bui -fõa "be, o "kaga "ta 'wee 'bui 'flubanun -a, 'lee 'wee fënun -a, en waa 'te 'bli minnun yie man. 'Flubanun zie, -te waa man "lala nrõn be, e bõa yi -kpi fuba 'soolu da nyranman "lala -a (50.000). ²⁰ Bali -le 'pleble 'le "wean zi Minsan -le 'wi 'nonnon fuila "man zie.

Efez 'non wluan Zozinon man

²¹ Zi 'wi zie e dre be, "be -sru en Pól "e 'nan, "e "ta -ko Zeruzalem. 'Pian e 'nan, "e 'ko Masedõa 'lee Akai 'vaa -e "e 'kv. E 'nan, -te "e 'kv be, "e bõala Rom. ²² -A -nan nen e Timote 'lee Eras nen o "paa "va "be o 'pa 'sia Masedõa, en -a 'bõ "e fuv tu "wennën "a Azi 'leglon 'ji.

²³ Tu zie -a man nen -tein -tria Minsan -le 'wi 'nonnon da Efez 'fla. ²⁴ Min -tu nen waa laabo Demetri be, e ya fe zie -a -nan. E -siga man nyranman "paa, en e -siga 'kon "wenwennën nun dra -wee Bali -tu nen waa laabo Artemi be -yee ve -a. -Yee minnun

nen waa dra waa be, e "lala "kaga "ye o da. ²⁵ Minnun nen o 'nyranman -tuwli 'bõ zie -a "paa be e 'o cin 'yi, en e -wle 'nan: «'Ka pëenon kaa -toa 'nan, -cee 'nyranman 'gve -yee -maan, en -kaa ci. ²⁶ En kaa 'man 'nan, Pól a -a vunan minnun le 'nan balinun nen min o dre 'o 'pe -a be, o 'ka bali tugl 'a di. 'Wi zie, ya 'a vile Efez 'saza "ce "di, 'pian yaa 'vi Azi 'leglon pëenon 'ji. En zi yaa 'vi be, min "kaga "yi -tera "da, en o 'si -cee bali Artemi -sru. ²⁷ 'Wi zie e -taa -cee 'nyranman klu -senlea ji, en -cee bali Artemi be, -yee 'kon klu -taa "senlea ji, en "yee 'le 'sran be, Artemi 'bõ 'to 'ka "nyian taa -konle min 'le di. Te Artemi 'bõ nen minnun pëenon -a ye "yi Azi 'leglon 'ji 'lee 'tre pëenon da.»

²⁸ Zi minnun 'wi zie -a 'man be, 'bli 'fo 'o 'ji, en o -paandi 'sia te waa ve 'nan: «Efez 'non 'le bali Artemi a -dan.» ²⁹ 'Wi zie e 'fla nyõõn, en 'flanõn 'ci dre 'tu. -A -nan nen o Gai 'lee Ariza 'kun 'sa -a, en o -ku waa fënan nen 'flanõn 'o cin ye be -a -nan. Gai 'lee Ariza zie Masedõa 'non nen waa, -weë Bali -le 'nyranman 'pa 'o 'vale Pól nun -a 'e cin va. ³⁰ Zi Pól a "vale 'e bõala 'ji minnun zie o 'le be, Zozinon 'ka 'wle 'man "di. ³¹ En Pól bee -mienun nen o 'fla "paala be o min 'pa 'sia -yre 'nan, te 'e bõla 'ji minnun 'le di.

³² Tu zie -a wlu be, te minnun nen 'o cin 'yi be, wa 'a tian 'o cin wei -ci manle di. Min -mienun -paanman, "o 'wi 'pee ve -e min -mienun "o -paan "wu 'wi 'pee -a. En min "kaga "a o yei, te 'wi 'bõ nen 'o cin 'yi "man "be, wa 'a tian "o -ci manle di. ³³ Min -tu nen waa laabo Alezandre be, Zuif 'non a 'ta 'tonan "man, 'nan -e "e bõla 'ji minnun 'le, en min -mienun 'wi zie -a -ci 'vi -yre. -A -nan nen "e 'pe wluan minnun le 'nan, "o sõõ 'pla, -e "e 'wi tin 'ba -wle. ³⁴ 'Pian zi minnun -a -to 'nan Zuif min nen be, en o pëenon -paandi 'sia 'e cin va 'wi -tuwli "vidi -a 'nan: «Efez 'non 'le bali Artemi a -dan.» O 'mõn -paandi zie -a da.

³⁵ E dre zie fõõõn, en min nen e -toa 'flanõn 'lee 'fla 'tanõn yei "be, "e -kola "e 'pe -todt -a o da, en e 'nan -wle 'nan: «Efez 'non, min pëenon -a -toa 'nan Efez 'be yie -toa -cee bali Artemi -le 'kon 'va. En Artemi 'bõ -a yiba "min nen e 'si laji e -tria be -ceë yie -toa "va. ³⁶ Min -tu 'ka 'kolaman -e "e -sa -fo di. -Yee "wean 'ka 'lebo 'pla "da -e 'ka 'wulo -ji "nrõn 'vaa, en 'ka 'ta wi dre. ³⁷ -Yee ci 'nan, minnun nen ka -ta waa 'gve, wa 'a -cee bali -le fe -tu crin wle di, en waa -cee bali 'srõnle di. ³⁸ -Yee "wean -te Demetri

'lee 'yee 'nyranman 'panon a "vale o 'wt -
 tōa "min man be, yinun nen o tin 'ba "da "be
 o ya, en minnun nen o tin 'ba o va be o ya. O
 va nen 'o 'ku o -sanman dre. ³⁹En -te 'wt 'pee
 a "nyian 'ka 'ji -e 'ka vi be, yi nen minnun 'o
 cin ye -e 'o 'wt tin 'ba be -e 'ka 'wt 'bō zie -a
 bōla -wle. ⁴⁰'Wt nen e dre cægvē -yee "wean
 be, o -kolaman -e 'o 'wt 'tō -kaa man 'nan, -
 kaa wluan minnun man. -Cee cin yudt 'gve
 -a -ci "ka "di, en -ka'a 'kolaman -e -kaa -ci
 tigtl yī -e -kaa vi minnun le d.»

⁴¹Zi e cæen 'wt zie -a vidt man be, en e 'nan
 minnun le 'nan, 'o 'ku 'wee vē -nan.

20

Pōl -ku Masedōa 'vaa, en e -ku Grek
 'trēda

¹Zi 'wt nen e 'fla nyōon be e -ta "tra "be,
 en Pōl Zozinon cin 'yī, e o "koe "tō 'o da, en
 e -wle 'nan, 'e "ta -ko Masedōa. ²Pōl 'bōla
 Masedōa, en e Zozinon "koe "tō 'o da wei
 "kaga "a. "Be -sru, en e -ku Grek. ³E mlēn
 dre 'nan nun yaaga. Te Pōl 'e 'man wuv 'nan
 -e 'e -klv -dan nen e "ta -ko Siri be -a 'sia
 be, en yaa 'man 'nan, Zuif 'non 'o 'ci 'pa 'e
 man, -a -nan nen e 'nan, 'e lia 'e da -e 'e ciula
 Masedōa "nyian.

⁴Min 'sōravli "nen o -ku Pōl 'pale be, o
 'tō nen 'gū: Min -tū 'si Bere 'fla, Pirus -pt
 Sopater nen. Min "fli 'si Tesalonik 'fla, Ariza
 'lee Sekundus 'be 'waa. Min -tū 'si Derbu
 'fla, Gai 'be. Min yaaga 'si Azi 'leglōn 'ji,
 Timote 'lee Tisik 'lee Trofi 'be 'waa. ⁵O zie o
 -trōa 'ku 'le, en o -ku 'ku 'penle Troas. ⁶'Kue
 vē be, "ku "fō 'wv -klv -dan 'ji Filipv 'fla, te
 "fēdi nen o 'kpōun nen 'mannyan 'ka "va
 "diē -a -ble "da "be e -nyan. Yi 'soolu "be
 -sru, en ku 'bō o man Troas, ku yi dre Troas
 'sōravli.

Pōl 'bōla Troas

⁷Mōnnen yi -tū da, 'ku cin 'yī 'nan -e fe
 nen Minsan "e 'nan 'ku -blī 'e cin va be 'ku -
 blī. -A -nan nen Pōl 'wt tin 'badt 'sia Zozinon
 le, kōō -te tū cæen be, e -ko -le "wean. E 'wt
 tin 'ba -wle "trilii, en bada -tō. ⁸Ku ya 'ku
 cin yudt 'kōn "bū 'nen 'kōn 'ta lou "be -a -
 ji. 'Kōn "bū zie -a -ji be, -kannen "kaga "a
 'e 'fōdt "nen. ⁹-Gobo 'nen 'tū nen waa laabo
 Etiko be, e ya 'e -nyrandt -fenēdi 'plo da. Pōl
 a 'wt tin 'banan "kaga, en yi 'nen zie -a -
 tēdt 'sia. Yi -wlamlan "būv "le "wean e 'si
 -fenēdi da 'kōn 'ta lou 'kōn yaagazan 'win -
 ji, en e -ta -tilēa "tra. Minnun -ta, en waa
 wluan lou, 'pian te e -ka 'va.

¹⁰Pōl sōonla e 'kunnan 'nen zie -a da, en
 yaa 'si 'e 'pē -ji, e 'nan: «Te nyen 'e 'ka
 'cēndt, e beli 'va.» ¹¹"Be -sru, en Pōl -ku 'e
 "pa 'ji 'kōn 'ta lou. E 'kpōun "nen jēen, waa
 blī 'e cin va, en e 'wt tin 'ba 'trilii tū cæen
 "man, -a -nan nen e -ku. ¹²O -ku -gobo 'nen
 zie -a 'yee "kōnnen te e ya 'e 'belidi, -a -nan
 nen e dre ci "nran -dan tū -a.

Pōl 'si Troas, en e -ku Mile

¹³Kue -trōa 'e tēde Pōl le -klv -dan ji, en ku
 -ku 'fla nen waa laabo Azo be -a da. 'Fla zie
 -a da nen ku Pōl -fōa 'ku 'va, -yēē cī 'nan Pōl
 "e 'nan 'e -ciala 'e 'cēin -ji zia. ¹⁴Pōl 'bō 'ku
 man Azo, en e -fō 'ku 'va -klv -dan ji, -a -nan
 nen ku -ku 'fla nen waa laabo Mitilēn be -a
 da. ¹⁵Ku 'si 'be 'nan, en ku -kōla "nyian -klv
 -dan ji. 'Be 'ta tū cæen, ku 'bōla 'yī yēi 'trē
 'tū nen waa laabo Kio be -a "srōn. "Be -sru
 "yī -a, en ku 'bōla 'yī yēi 'trē nen waa laabo
 Samos be -a da. 'Be 'ta tū cæen "nyian, en
 ku 'bōla 'fla nen waa laabo Mile be -a da. ¹⁶-
 Yēē cī 'nan Pōl 'ka "vale 'e -tōa Efēz dt, kōō e
 'ka "vale 'e "moan Azi 'leglōn 'ji dt, en yaa -
 wēē "man 'nan 'e bōala Zeruzalēm Pantekōt
 "fēdi yī da.

Pōl 'wt tin 'ba Efēz -leglizi min cejenun
 le

¹⁷Pian zī Pōl 'bōla Mile be, en e min 'pa
 'sia 'nan 'o 'ku Efēz -leglizi min cejenun
 laabv. ¹⁸Zi min cejenun zie o -ta be, en
 e 'nan -wle 'nan: «Te an 'bōla 'e tēde 'ka
 'va, 'nyranman nen maan 'pa Azi 'leglōn 'ji
 -trilii -e 'e 'bō cægvē, kaa -tōa. ¹⁹Ma'an
 'fli drēle -dandan Minsan -le 'nyranman
 'panan dt. An yra 'yī Zuif 'nōn 'lō, en an
 'nyranman 'pa 'an 'ta le 'an yie 'yī 'a. -Yēē
 cī 'nan Zuif 'nōn a "vale 'o 'wt 'wli dt "dra
 'mēn. ²⁰Ma'an 'wt 'tū yōōle 'ka man dt, an
 Bali -le 'wt 'vī cēē, en an -yēē 'wt nen e ka
 dra tigtl be -a paa 'ka 'ji min pēēnon yie
 man 'kōnnun -ji. ²¹Maan 'vī Zuif 'nōn 'lee
 minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē -wle, 'nan
 'o 'si 'wt 'wli dt "dredt man -e 'o -sōonla Bali
 -sru -e 'o yī -tera -cee Minsan Zozi Crizi da.

²²En 'be nen 'gūē, an "ta -ko Zeruzalēm 'le
 zī Bali lei 'saun -a 'vī 'men 'nan 'an dre be -
 yēē 'wt 'zū. 'Pian 'wt nen e bōa 'an man -nan
 nun be, ma'an tōa dt. ²³Maan -tōa 'pian 'nan
 'fla 'tūdt pēēnon da be, Bali lei 'saun -a ve
 'men 'nan minnun te "paa 'an da -e 'waan
 'fō -pv 'kuin. ²⁴'Pian 'men vē be, 'men 'belidi
 -cin 'ka 'an 'ji 'le 'nyranman nen Minsan
 Zozi -a -nōn 'mēn 'nan 'an 'pa be -yēē 'wt

'zu di. 'Wt nen Minsan 'e 'nan 'men 'an dre be, -nyren 'nan, 'an Bali -le 'wi 'nōnōn vī minnūn le 'nan Bali 'yi dre -wle.

²⁵ An cū 'ka pēēnōn 'va te an Bali -le mingōnōn -blīdī 'wī ve 'cēē. 'Pīan 'bē nēn 'gūē, maan -tōa 'nan 'ka 'va min -tū 'ka 'nyīan 'an ye dī. ²⁶ -Yēē "wean maan ve 'cēē cēēgū 'nan: Zī kō "an 'drē bē, maan drē 'ka pēēnōn lē. -Te 'lī 'pēi ka'a yī -tēlēa 'mēn 'wī 'paadī da dīē, mēēn 'cēē drē dī. ²⁷ -Yēē cī 'nan 'wī nēn Bali -a drē 'nan -e min 'e plī 'e man bē, maan 'vī 'cēē 'e pēēnōn. Ma'an 'wī 'tū yōōlē 'ka man dī. ²⁸ -Yēē "wean 'ka drē 'yi 'ka 'fīlī -va 'lēē minnūn nēn Bali lēi 'saun o -nōn 'cēē 'nan 'ka yīē 'tō o va bē o va. 'Ka yīē 'tō Bali -le -lēglīzī bē -a va, Minsan Bali -a 'lō 'e 'pī nyēn -a. ²⁹ Maan -tōa 'nan, -te an -kū bē, minnūn nēn o ya "lē plō wī -zū bē, o -taa -wlalēa 'ka yēi, -e 'o 'wī 'wlīdī "drē minnūn nēn 'ka yīē -tōa "o va bē -wle. ³⁰ En 'nyīan 'ka yēi min -mīēnūn -taa 'wūnlēa, o 'wlu wīnūn ve Zōzīnōn lē -e 'o 'sēn o -sru. ³¹ -Yēē "wean 'ka yīē 'tō 'ka 'fīlī -va, en -a -cīn 'e 'fōlā 'ka 'jī 'nan lē yaaga 'wlu bodrūn funnīn te an 'wī 'paalā 'cēē 'an 'ta lē 'an yīē 'yī a.

³² En 'bē 'gūē, an 'ta "mēn 'ka -pēba wō Bali 'lēē Bali -le 'wī nēn e "yī "dra min lē bē -wlo. -Yēē 'wī zīē, 'plēblē a -yrō -e 'e 'ka "kōē "tō 'ka da, "bē -sru -e 'e 'yī "nēn yaa 'plā 'nan e dra minnūn nēn o cī -yēē vē -a bē -wle "bē, 'e drē 'cēē. ³³ En ma'an -wēēlē 'nan min e 'yēē "lālā 'lēē 'yēē -sīgā 'lēē 'yēē sōnūn -nōn 'mēn dī. ³⁴ Kaa -tōa 'ka 'bō 'a 'nan an 'nyīanman 'pa 'an 'pē -a, en maan "nēn "fē blī, en minnūn nēn o -kū 'an 'palē bē, en waa "nēn "fē blī. ³⁵ Zī kō min e 'nyīanman 'pa -e 'e 'pa 'yalē -tēnōn 'va bē, maan -nan kōōn 'cēē. En 'wī nēn Mīnsan Zōzī -a 'vī bē, -a -cīn 'e 'fōlā 'ka jī. Yaa 'vī 'nan: <Min nēn e fē -nōan "mīn lē bē, -fēa a -a san man e "mīlan min nēn e fē "sīa min lō bē -a san da. >>

³⁶ Zī Pōl cēēn 'wī zīē -a vīdī man bē, en e "pō sōōnlā o 'valē waa, en e Bali trū 'ba. ³⁷ -A -nan nēn o pēēnōn -sran wū -a, te o -tēa Pōl -pē -jī, te waa lēa man 'o man. ³⁸ 'Wī nēn e o ta drē 'trōdrō bē, -nyrēn 'nan Pōl 'e 'nan min -tū 'ka 'nyīan 'e 'yē dī. Tōōn en o -kū Pōl 'palē -a -nan nēn e -fōa -klū -dan jī bē -a -nan.

21

Pōl -kū Zeruzalēm

¹ Zī kū 'sī o "srōn "bē, en kū -fō -klū -dan nēn e -kō Kos tīglī bē -a -jī. 'Bē 'ta tū cēēn, en kū -kū Rōdēs, kū 'sī 'bē 'nan, en kū -kū Patara. ² -A -nan nēn kū -klū -dan tū nēn e "ta -kō Fēnīzī bē -a 'yī, en kū -fō -jī. ³ Kū 'bōlā 'yī yēi 'trē nēn waa laabo Sīprī bē -a "srōn. Kū ya -klū -jī, te kū Sīprī 'trē 'bō yē. Sīprī -fū 'kū 'pē bō da zīa, en kū -kū Sīrī 'lēglōn 'jī zīa, 'nan -e 'kū 'tō 'flā nēn waa laabo Tīr bē -a da. 'Flā zīē -a da nēn -klū 'bō -tōa -e 'o -cī fēnūn pēēnōn -sōōnlā.

⁴ Zī kū -a -nan Zōzīnōn 'yī bē, en kū -fō o va yī 'sōravlī. Zōzīnōn nēn Bali lēi 'saun 'ta 'tō o man bē, waa 'vī Pōl lē 'nan, te 'e 'kū Zeruzalēm dī. ⁵ 'Pīan zī yī 'sōravlī zīē e -nyān bē, en lumōn 'lēē -klōnmōn 'lēē 'nēn "wēnēn, o pēēnōn 'ta 'kū 'palē -sīa fēnan nēn o -klū -dan "sīalā bē -a -nan. En 'kū pēēnōn 'kū "pō sōōnlā jēmie man, en kū Bali trū 'ba. ⁶ Zī kū 'sī 'kū cīn "srōn "bē, "kū "fō 'wū -klū -dan jī, en "o kū 'wēē vē -nan.

⁷ Zī kū 'sī Tīr bē, en kū 'bōlā Pōtēlēmāi, -a -nan nēn 'kūē -fōdī -klū -dan jī -nyān. Zōzīnōn nēn fē zīē -a -nan bē, kū o 'tō bō, en kū yī -tū drē o va. ⁸ 'Bē 'ta tū cēēn, en kū -kū, kū 'bōlā Sēzārē. Kū -kū Fīlīpū nēn waa laabo Bali -le 'wī 'nōnōn vīzān bē -yēē "kōnōn, en kū -nyān 'va. Fīlīpū zīē, e ya min 'sōravlī "nēn o o 'sī "va Zeruzalēm bē o va. ⁹ Fīlīpū -le 'nēn lumōnūn a sīnjēn, wa'a 'kōnōn tōa dī. O ya Bali 'lēwēi vūnōn 'a.

¹⁰ En zī kū ya 'mōnān fē zīē -a -nan bē, en Bali 'lēwēi vīzān -tū nēn waa laabo Agabō bē e 'sī Zūdē, e -ta 'kū 'va. ¹¹ -A -nan nēn e Pōl -le -tīēn 'kōlē 'sī, en 'e 'cēēn 'lēē 'e 'pē yrī 'a, en e 'nan: <'Wī nēn Bali lēi 'saun -a 'vī bē -nyrēn 'gū, e 'nan: <Min nēn -tīēn 'kōlē 'gūē e cī -yēē vē -a bē, zī Zuīf 'nōn -a -yrūman -gū Zeruzalēm -e 'o -nōn minnūn nēn o 'ka Zuīf 'nōn 'a dīē -wlē. >>

¹² 'Kū 'valē Zōzīnōn nēn Sēzārē bē waa, zī kū 'wī zīē -a 'man bē, en kū Pōl trū 'ba 'kpa tīglī 'nan, te 'e 'kū Zeruzalēm dī. ¹³ En Pōl "e 'nan 'kūē 'nan: <-Mē "wean nēn ka -wua -e te kaan 'ta dra -trōdrō? -Yēē cī 'nan, 'an 'man a 'e wōūdī, 'an 'man 'ka 'e wōūdī 'nan -e 'wāan -yrī 'sazā "cē "dī, 'pīan 'an 'man a 'e wōūdī 'nan -e 'an 'ka Zeruzalēm 'bō 'nan nūn Mīnsan Zōzī 'tō 'jī. >> ¹⁴ Zī Pōl 'ka 'wūnān "man -e 'wī nēn kua vē bē 'e 'sīa "da 'dīē, kū'a "nyīan kōalēa "man "dī, en kū -yrē 'nan: <Mīnsan cī 'sō wūnūn 'e drē! >

¹⁵ Zī kū yī -mīē drē fē zīē -a -nan bē, en kū 'kūē fēnūn wōōlā "da, en kū -kū Zeruzalēm. ¹⁶ -A -nan nēn Sēzārē Zōzīnōn 'kū 'kū 'palē

-sia, en o -ku 'ku 'a Sipri min Nason -le "konnenn 'nan -e 'ku nyin -nan nun. Nason zie e ya Zozi 'va -a -nan 'mon.

Pól -ku Zaji -le "konnenn

¹⁷ Zí ku 'bóla Zeruzalem be, -a -nan Zozinon 'ku 'sia ci 'nran -a. ¹⁸ Be 'ta tv cœen en 'ku 'vale Pól nun -a, ku -ku Zaji -va. -A -nan nen -leglizi min cejenun pœenon 'o cin 'yi. ¹⁹ Zí Pól o 'to 'bu be, 'wí nen Bali ciula "va yaa dre minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die o yei "be, en yaa 'vı -wle 'e klo ji.

²⁰ Zí min cejenun 'wı zie -a 'man be, en o Bali 'to bô "dre "fo. -A -nan nen o 'nan Pól le 'nan: «"Bui, 'i 'yio, Zuif 'non "kaga dre Zozinon 'a, en o pœenon a 'o kaaladi -pei -to wı man 'kpa tigli. ²¹ Waa 'vı 'wle 'nan, yie 'nan Zuif 'non pœenon nen o ci -pœnnon yei "be, 'nan te 'o 'ta wola Moizi -le -pei da di, en te 'o 'wee 'nen 'fo -klonmôn -va di, en te 'o 'ta wola Zuif 'non 'le -pei da di. ²² Waa dra "men 'ko? -Yee ci 'nan o -taa -a manle 'nan i ya 'gu. ²³ -Yee "wean, 'wı nen ku "ta -a ve yie 'gve, 'i 'ta wola "da! Min sinjen a 'ku yei 'gu, o -to 'o wei da. ²⁴ 'I 'ku waa, -e 'ka 'fli dre 'saun Bali 'le "le zı Moizi -le -pei -a 'vı be -yee 'wı 'zv. 'I "lala nen waa -nœan -e 'o 'wulo "je "bu be -a -non o 'leji -e 'o -kôla 'o 'wulo "je "budı -a. -Te e dre zie, -e min pœenon o -to 'nan, 'wı nen waa ve 'i man be, wlu nen, -e 'o -to 'nan, 'i 'bô "nyian, 'i 'ta wola Moizi -le -pei da. ²⁵ Minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, en o yi -tera Zozi da be, 'wı nen kva 'pla "da 'e 'cœn be, -nyren kva 'vı -wle. Kva 'vı 'nan: Te 'o 'wi nen waa -te -yv le be -a -bli di, en te 'o 'wi nyen -bli di, en te 'o 'wi nen min 'ka -a -blô 'cœnle -e -a nyen 'e -sran die -a -bli di, en te 'o cin nan 'lee 'o cin -sran -wœ "di, en te min 'e "blu -wœ "di.»

²⁶ Be 'ta tv cœen, en Pól min sinjen zie o 'sia, fe nen min -a dra 'lôw -e min 'e dre 'saun Bali 'le be, waa dre. "Be -sru, en Pól -ku Bali -pan 'kuin, en yi nen 'wunun zie -a dređi -nyaan "da "be yaa 'vı -wle, -e o -tvdu pœenon 'o Bali -panve -non Bali le yi zie -a da.

Minnun Pól 'kun Bali -pan 'kuin

²⁷ Te yi 'soravli zie -a -nyandı 'bô, -a -nan nen Azi Zuif 'non nen o Pól 'yi Bali -pan 'kuin be, o minnun "kaga wluan "man, en waa 'kun. ²⁸ Minnun zie o -paanman -a vidı -a 'nan: «Izrael 'non 'ka 'ta 'pa 'kô 'va. "Ka 'yio, min nen e 'wı "paaman minnun ji fe pœenon 'nan be -nyren 'gu. Yaa "paaman 'nan, Moizi -le -peinun 'lee -cee Bali -pan

'kôn 'lee -kaa 'bô Izrael 'non be, 'nan -kaa 'ka -si tigli da di. En e wla Græk 'non 'a -cee Bali -pan 'kuin. 'Wı nen wa'a dra die, yaa dre -cee fenan nen e ci 'saun Bali 'le be -a -nan.» ²⁹ Waa 'vı zie, kœo o Pól 'lee Efesz min Trofi 'yi 'fla yei, en 'o ci nrôn 'nan, -wœ wla 'o 'vale -a Bali -pan 'kuin.

³⁰ Wı zie, e min pœenon nyœon 'fla, en o 'si flan -a fe pœenon 'nan, o -ku 'o cin yile -nan. O Pól 'kun, waa klan, en waa 'bôla Bali -pan 'kuin -sa -a, en o 'kôn 'bô 'le 'wv 'nun. ³¹ O ya Pól -sœnnan 'nan -e 'e 'ka 'o 'pe "nen.

-A -nan nen minnun -ku -a vule Rôm 'non 'le 'sounjanun tazan -dan le 'nan, Zeruzalem 'non pœenon 'ta wuanla 'o cin man. ³² Nun tœon en 'sounjanun tazan -dan zie e 'yee 'sounjanun 'lee 'sounjanun tanon wluan, en o -ku minnun "kaga zie o va. Zı minnun zie o 'sounjanun tazan -dan 'yi 'o 'vale 'yee 'sounjanun -a be, en o Pól -sœndı 'le 'to.

³³ -A -nan nen 'sounjanun tazan -dan pli Pól man, en e 'nan 'yee 'sounjanun le 'nan, 'o 'kun -e 'o -yri -bulale baa "fli "a. Tœon en yaa laabv minnun ló 'nan: «-Tı nen -a 'bô 'a, en -me "nen yaa dre?» ³⁴ Minnun pœenon -paandı 'sia 'e cin va, min -mie "e -paan "wo 'wı 'pee vidı -a, -e min -mie "e -paan "wv 'wı 'pee vidı -a. -Yee "wean 'sounjanun tazan -dan 'ka -kôlale 'wı 'tv -ci mandı -a sœo zie -a yei "di, en e 'nan, 'o 'ku Pól -a 'sounjanun -le 'kuin. ³⁵ Zı Pól 'lee 'sounjanun "ta bôa fenan nen waa -tria 'vaa, -e 'o -wla 'kôn 'bô 'ji be -a -nan be, en 'sounjanun Pól 'si lou, kœo minnun "ta -gla -foa 'nan, te 'sounjanun 'o 'ku -a di. ³⁶ -Yee ci 'nan, minnun pœenon yra -a -sru te o -paanman 'nan: «'Ka -te, 'ka -te.»

Pól 'e 'ci wı 'vı

³⁷ Te o "ta Pól -wlamlan 'sounjanun -le 'kôn zie -a -ji be, en yaa laabv 'sounjanun tazan -dan ló 'nan: «I -kolaman i -si -nœan 'men -e 'an 'wı 'tv vı yie?»

En 'sounjanun tazan "e 'nan: «Yioo, Græk min nen 'yia, ³⁸ Ezipti min nen e minnun wluan 'o cin man -a yi "fli 'ka tian bôle 'gu die, -njœe 'yia dvv? Min zie, e -ku o -kpi sinjen (20.000) -a "bui "da te -kuli -tan fenun 'lee sennun a -wlv.»

³⁹ En Pól "e 'nan: «Silisi Zuif min nen maan, an 'sia Tars, an ya 'fla nen -a 'to "we "be -a da 'tre 'wle 'a. Mein tru "baa, 'i 'si -non 'men -e 'an 'wı tin 'ba minnun le.»

⁴⁰-A -nan nen 'sounjanun tazan -si -non - yre. En Pöl -to fenan nen waa -tria 'vaa -e 'o -wla 'kõn 'bõ 'ji be -a -nan, en 'e 'pẽ wluan minnun le 'nan, 'o sõõ 'pla. Zı minnun pẽenõn 'ta -to be, en Pöl 'wi tin 'badı 'sia -wle Ebre wei -ji.

22

¹E 'nan: «'An "bõnun 'lee 'an "tinun, 'ka "trõen "to 'an wei le -e 'wı nen kõ 'an vı 'cẽe 'lõõ, -e 'ka 'si 'an man be 'ka man.»

²Zı waa wei 'man te e 'we -wle Ebre wei -ji be, en 'o 'lebo 'pla "da "fo. -A -nan nen Pöl "e -wle 'nan:

³«Silisi Zuif min nen maan, an "sia Tars, 'pian waan 'lebu Zeruzalem 'gv. Min nen e 'wı paa 'an 'ji be, waa laabo Gamaliel, -yee -kaa tranun dre wı paa 'an 'ji 'kpa tıglı. 'An bõ 'gv an ya "nen Bali nen ka cı cẽegv -a -sru 'labe, -a -sru 'kpa tıglı. ⁴Minnun nen o 'ta 'wula "nen 'wı "paadı -tre nen 'gve -a -sru "be, an 'te 'pa o da -trilii, min -mie -ka -a 'wı 'ji. An -klõnmõn 'lee lumõn nun 'kun, an o -fõ -pu 'kuin -a 'wı man. ⁵Bali -pannon 'tazan 'lee min cejenun -kolaman waa ve 'nan, 'wı tıglı nen maan ve. -Yee cı 'nan, o 'bõ -wee 'fluba nen e -si -noan 'men -e 'an -wla Zuif 'nõn 'le cin yı 'kõn nen Damas be -a -ji be -a -nõn 'men. An -ku 'nan -e 'an Zozinõn nen -nan nun be o "kuun -e 'an 'ta waa Zeruzalem -e 'o 'wı "nen -kõõn -wle.

⁶An sõõnla 'sia, "mẽn vunan 'an -plıman Damas "srõn te yide 'ta bõa min -win -ji 'sezẽ be, -a -nan nen 'te 'san -dan bii laji, e -sen 'an da. ⁷'An -tria "tra, en an wei -tu 'man, te yaa ve 'men 'nan: ('Saul, Saul -me "le "wean nen i 'te "paa 'an da?)

⁸En maan laabu 'nan: <'An 'san, -tı nen 'yia?>

E 'men 'nan: <Nazaretı min Zozı nen i 'te "paa "da "be -nyren 'maan.> ⁹Minnun nen kũ cı waa be, "o 'te 'san 'bõ 'yı, 'pian min 'bõ nen kũ wı 'a be, wa'a wei manle dı.

¹⁰Maan laabu 'nan: <Mınsan 'an dre "men 'kõ?>

En Mınsan "e "men 'nan: <'I 'wluan lou -e 'i 'kũ Damas -a -nan nun nen 'wı nen Bali "e 'nan 'yie 'i dre be, waa ve 'yie.>

¹¹'Te 'san 'pleble zıe, yaan yie 'wı, -yee "wean minnun nen kũ cı waa be, waan 'kun 'an 'pẽ -man, en o -kũ maan Damas.

¹²Min -tu a 'fla zıe -a da be, waa laabo Anania e Bali bõa 'kpa tıglı en e 'ta 'wula -cee -peınun da, en Damas 'bõ 'nan be Zuif 'nõn pẽenõn -a 'to "yi "ve. ¹³Min zıe, e -ta

'an 'va, e -to 'an "srõn, en e 'men 'nan: <'An "bũ Saul 'i yie 'e 'le 'sũ!>

'Nun tõõn en 'an yie 'le 'sũ, en maan 'bõ 'yı. ¹⁴-A -nan nen yaa 'vı 'nan: <-Kaa tranun -le Bali 'i 'pla 'e 'cẽn 'nan -e 'yie 'ci 'sõ wunun -to, -e min nen e cı tıglı 'e -tuwli "be 'i -to, -e wei nen e 'sia -a 'le be 'i man.> ¹⁵-Yee cı 'nan e 'nan: <'I -kõan 'yee 'wı -nan yızan -a, -e 'wı nen yia -nan 'yı, en yia 'man be, 'i vı min pẽenõn le! ¹⁶'Be nen 'gve, -me "nen i cı -a man -pennan? 'I 'wluan lou. 'Wei -batize dre, 'i vı Zozı le 'nan, -yee cı 'i 'san -a, -e Zozı 'e 'yie 'wı 'wlidı fui.>

¹⁷'An 'li 'an da Zeruzalem, an ya Bali tru 'banan Bali -pan 'kuin, en e dre 'men 'le nyrınvla zũ. ¹⁸'An Mınsan 'yı, en e 'men 'nan: <'I kle 'i man! 'I 'si "nyıandũ Zeruzalem! -Yee cı 'nan -a -nan 'nõn 'ka 'taa 'wile 'men 'wı nen i -taa -a vıle be -a man dı.>

¹⁹En maan 'nan -yre 'nan: <Mınsan, waa -tõa 'nan "nen an -cia cin yı 'kõnnun -ji, te an minnun nen o yi -teala i da be o "kuunman, te an o -fõa "pu 'kuin, te an o -sõan. ²⁰"Wee vı 'nan o Etiyen nen 'yie 'wı 'nan yızan -a be -a -te te an ya -nan, en 'an 'bõ 'be 'kun -wee sõnun man.>

²¹En Mınsan "e 'men "men 'nan: <'I 'kũ! An -taa 'i 'pale -sia -kõõbli minnun nen o 'ka Zuif 'nõn 'a dıe o va.> »

²²Minnun "trõen "fũ 'e 'tõdı Pöl wei le -trilii 'pian zı e 'wı zıe -a 'vı be, tõõn en o -paandı 'sia -a vıdı -a 'nan: <'O min 'labe -a -te, 'e 'sınan 'fo, e 'ka 'le -a yie 'e 'fũ "man "dı.>

²³O -paandı 'sia te o 'wee sõnun weenman, te o fuõn weenman lou 'bli 'fõ o ji -le "wean.

²⁴En 'sounjanun tazan "e 'nan 'o Pöl -wla 'sounjanun -le 'kõn 'bõ 'ji, -e 'o 'wı laabu -yrõ sõnba "a. 'Sounjanun tazan a "vale 'wı nen yaa -maan 'lõõ, minnun paan Pöl da be 'e -cı maan. ²⁵Zı o ya Pöl -yrınan 'nan -e 'o -sõn be, en 'sounjanun tazan nen 'e 'tõdı -nan be, Pöl -a laabu -yrõ 'nan: <-A -si a 'e 'nõndı 'cẽe 'nan, Rõm min tıglı nen wa'a tian -yee tin 'bale -e tin 'e 'te "da "dıe, 'ka -sõn?>

²⁶Zı 'sounjanun tazan 'wı zıe -a 'man be, en e -kũ -a vıle 'sounjanun tazan -dan le 'nan: <Min 'labe, Rõm min tıglı nen. I "ta -a dra -yre 'kõ?>

²⁷-A -nan nen 'sounjanun tazan -dan -ta, en yaa laabu Pöl -lõ 'nan: <Rõm min nen 'yia?>

En Pól "e -yre 'nan, Róm min nen 'yaa.

²⁸ En 'sounjanun tazan -dan "e Pól le "nyian 'nan: «'Men ve be, "lala "kaga "a nen an dre Róm min tıghl 'a.»

En Pól "e 'nan: «'O "meen "ya 'wu Róm min tıghl 'a.»

²⁹ Nun tóon minnun nen o "ta paan 'wı laabo Pól -lo sónba "a be, o pli 'o -sru, en o 'si Pól "srón. Zı 'sounjanun tazan -dan a 'man 'nan, Pól nen 'e 'nón minnun le waa yri be, 'nan Róm min tıghl nen be, -a -nan nen nyen -a céen.

O -ku Pól a tin 'banón 'le

³⁰ 'Sounjanun tazan -dan a "vale 'nan 'wı nen 'e dre 'lón, en Zuif 'nón 'wı 'tò Pól man be "e -tóa. -Yee "wean zı tı cee bodrun be, en e 'nan Bali -pannón 'lee tin 'banón pëenón le 'nan, 'o cin yı. E 'nan 'o baa 'si Pól man, -a -nan nen o 'ta Pól -a tin 'banón 'le, en waa -tò o yei.

23

¹ Pól tin 'banón pëenón 'nanjen tein, en e 'nan: «'An "bunun, Bali -le 'nyranman nen maan 'pa 'trilii -e 'e 'bó ceeğv yı -a be, maan -tóa 'an 'fli -lo 'nan, -a -towlı 'ka "va te e ya -wlıdı "fo "dı.»

² En Bali -pannón 'tazan Anania "e 'nan minnun nen 'o 'tòdı Pól "srón "be -wle 'nan, 'o Pól 'lebo "wı "da. ³ En Pól "e -yre 'nan: «Bali "be -taa "yie "són wle, i ya "le 'kónba ceje nen waa man 'wu 'fuvu be -yee 'wı 'zv. I ya 'i -nyrandı 'men 'wı -sru 'nan -e 'i 'men 'wı tin 'ba "le zı -pei -a 'vı be -yee 'wı 'zv, en i -pei -tò wı 'bó sremán -a vıdı -a minnun le 'nan, 'waan 'són.»

⁴ Minnun nen Pól "srón "kogo be, en o 'nan Pól le 'nan: «I ya Bali -pannón 'tazan -dan be -a "srónnan?»

⁵ En Pól "e -wle 'nan: «'Bunun, ma'an -ci -tòle 'nan Bali -pannón 'tazan nen di. 'Pian maan -tóa 'nan Bali wei a 'e 'cren 'tedı 'nan: «Te 'i 'wı 'wlıdı "vı 'yie minnun tazan le di.»

⁶ Zı Pól -a -ci -tò "le 'nan minnun nen 'o cin 'yı be o -mienun a Saduze 'nón 'a, en o plöennun a Farizen 'nón 'a be, -a -nan nen yaa 'vı 'pleble tin 'banón yei 'nan: «'An "bunun, Farizen min nen maan, en Farizen min 'be 'an 'ya. Ceeğv -te o -ta maan tin 'banón 'le be, -yee cı 'nan 'an yı -tera "da 'nan, minnun nen o kaa be o wuanla -kanón 'va.»

⁷ Zı Pól 'wı zıe -a 'vı be, en -sa -föla Farizen 'nón 'lee Saduze 'nón yei, -a -nan nen o

"kaga céen 'e cin man. ⁸ -Yee cı 'nan, Saduze 'nón "o 'vı 'nan, minnun nen o -kaa "be, wa'a 'fua dı, en Bali -le 'pasianón "ka "dı, en Bali lei 'saun "ka "dı, te Farizen 'nón "o "ve 'nan, 'wı 'kpa nen 'wı zıe -a.

⁹ Minnun -le -paandı a ciulanán "da, -a -nan nen Farizen 'nón va 'fluba 'ci vınon wluan lou, en o -sa -födı 'sia 'pleble, te waa ve 'nan: «'Ku'a 'wı 'wlıdı -towlı 'ye min 'gve -a man dı. -Te Bali lei 'be 'wı "paaman "ji? En -te 'be "cëe dı Bali -le 'pasiazan 'be 'wı "paaman "ji? -Ka'a tóa dı.»

¹⁰ -Sa -födı 'bó 'föla "va 'pleble "buv "le "wean, nyen 'sounjanun tazan céen 'nan, te 'o Pól sre -ji dı. En e 'nan 'yee minnun le 'nan, 'o -sónla -e 'o Pól 'kun o yei, -e 'o -ku -a 'sounjanun -le 'kuin.

¹¹ -Pei -man be, Minsan pli Pól man, en e 'nan -yre 'nan: «'I -pöan 'kun! -Yee cı 'nan, zı i -tò 'an -sru 'men 'wı vıdı -a Zeruzalem be, -a -towlı "nen "nyian 'i dre Róm!»

Zuif 'nón 'o 'ci 'pa Pól man

¹² Zı tı céen be, en Zuif 'nón 'o 'ci 'pa, en o -tò 'o wei -da 'nan, -te wa'a tian Pól -tele dıe, wa'a fe ble dı, en wa'a 'yi 'mlıan dı. ¹³ Minnun nen o 'wı zıe -a 'pla "da "be, o -fuba sinjen -cia. ¹⁴ Minnun zıe, o -ku Bali -pannón 'tanón 'lee min cejenun va, en o 'nan -wle 'nan: «'Kva 'pla "da, en kv -tò 'kv wei -da 'nan, -te ku'a tian Pól -tele dıe, -blıfe -towlı 'ka 'ko 'kv 'le dı. ¹⁵ -Yee "wean, 'ka vı 'sounjanun tazan -dan le 'nan, 'e 'ta Pól -a 'cëe, -e 'wı nen kó ka dre -yre "be 'ka vı. -Te "yee vı 'nan 'e -pli 'ka man be, te "kve man a 'e wuıdı -e 'kv -te.»

¹⁶ -Wee san nen waa nren be, Pól "blu -le 'nen -a 'wı vıdı 'man, en e -kv 'sounjanun -le 'kuin -a -nan sëe wle Pól le.

¹⁷ -A -nan nen Pól 'sounjanun tazan -tı laabu, en e -yre 'nan: «'I 'kv 'nen 'gve -a 'sounjanun tazan -dan 'va. 'Wı 'tı a "ji -e 'e tin 'ba -yre.»

¹⁸ 'Sounjanun tazan -tróa 'nen zıe -a 'le, en o -ku 'sounjanun tazan -dan 'va, en e -yre 'nan: «'Pól nen -pv 'kuin be, yaan laabu, en e 'men 'nan, 'an 'ta 'nen 'gve -a 'yie 'nan, 'wı 'tı a "ji -e 'e vı 'yie.»

¹⁹ 'Sounjanun tazan -dan a 'kun 'e 'pe -man, en 'o 'man tëen -a -nan nen yaa laabu -yró 'nan: «-Me "wı nen yie 'nan 'i ve 'men?»

²⁰ 'Nen zıe -e -yre 'nan: «Zuif 'nón 'o 'ci 'pa 'nan -e 'o vı 'yie 'nan 'tre "be, 'i 'kv Pól -a tin 'banón 'le "le "men o "ta -ko 'wı nen kó

'o dre -yre "be -a vŕe -yre. ²¹Te 'i 'wɪ zɪe -a 'sia 'wɪ 'kpa -a dɪ. -Yee cɪ 'nan, minnun nen o san nren -yre "be o -fuba sinjen -cia. Waa 'pla "da, en o -tɔ o wei -da 'nan, -te wa'a tian Pɔl -teŕe dɪe, wa'a fe ble dɪ, en wa'a 'yi 'mlian dɪ. O man a 'e wɔvɔdɪ 'va, en o ya -a man -pennan 'nan 'i 'wɪ tɪglɪ 'si "va 'wŕe.»

²²Sounjanun tazan -dan "e 'nan 'nen zɪe -yre 'nan: «Te 'i 'wɪ zɪe -a vɪ "nyian min pee le dɪ.» -A -nan nen e 'si "man, en e -ku.

'Sounjanun -kv Pɔl -a Sezare

²³"Be -sru, en e 'sounjanun tanɔn "fli laabu, e -wŕe 'nan: «'Ka 'sounja -yaa "fli 'pla 'ka 'pɛ -a, 'lee 'sounjanun nen -sv da be o -fuba 'sɔravli, 'lee 'sounjanun nen -tin a -wŕo "be o -yaa "fli, -e 'ka 'kv Sezare, te minnun nyinla. ²⁴'Ka 'sv -mie 'sia Pɔl -fɔ "dave -a, -e 'ka 'kv -a -kɔnmandan Felizi le. 'Ka bɔla 'a -nan nun "ce, te 'wɪ 'tv 'e dre -yre "dɪ.»

²⁵-A -nan nen e 'fluba 'gve -a cren -te, yaa 'pa "va. Yaa cren -te 'nan:

²⁶«'An 'bɔ Klodu Lisias 'be 'fluba 'gve -a cren -te -kɔnmandan Felizi le. 'An 'we 'i 'va!

²⁷Min nen maan 'pa 'sia 'yie be, Zuif 'non -a 'kun 'nan -e 'o -te. En zɪ maan 'man 'nan, Rɔm min nen be, -a -nan nen maan 'vɪ 'men minnun le, en waa 'si -wŕo.

²⁸Fe nen e dre 'lɔɔ, en o 'wɪ 'tɔ "man "be, an ya "vale "an -tɔa, en an -ku -a -wee tin 'banɔn 'le. ²⁹En maan 'yɪ 'nan, o 'wɪ 'tɔ Pɔl man 'nan, e ya 'wee -pei -tɔ winun srenan. 'Pian 'wɪ 'wɪldɪ "tu nen -e min 'e 'ka 'be man, en -te 'be "ceɛ dɪ -e 'o min -fɔ -pɔ 'kuin 'be man be, ya'a 'be dreŕe dɪ. ³⁰O 'ci 'pa min zɪe -a man, en maan 'wɪ 'man, -yee "wean maan 'pa 'sia 'yie "nyianɔv, en maan 'vɪ minnun nen o 'wɪ 'tɔ "man "be -wŕe 'nan 'o 'lɔ 'wɪ 'tɔ "man 'i 'va nun.»

³¹'Wɪ nen waa 'vɪ 'sounjanun le be, o 'ta 'wɔla "da. O Pɔl 'sia -pei 'bɔ 'lein zɪe -a man, en o -ku -a Antipatri. ³²"Be -sru "tu nen e ceen be, 'sounjanun nen o 'cein -ji be, o 'li 'o da 'sounjanun -le 'kuin, o 'si -sv da 'nɔn -sru. En -sv da 'nɔn 'lee Pɔl nun -kv. ³³Zɪ o 'bɔla Sezare be, en -sv da 'sounjanun Pɔl -nɔn -kɔnmandan le, en o 'fluba be -a 'pa "va. ³⁴-Kɔnmandan 'fluba zɪe -a ta 'vɪ, en yaa laabu Pɔl -lɔ 'nan, e "sia 'leglɔn "cen "ji. Zɪ yaa 'man 'nan, Pɔl "sia Silisi be, en e 'nan: ³⁵«'Men 'i wei man be, te minnun nen o 'wɪ 'tɔ 'i man be, o 'bɔla 'gu.» -A -nan nen e -si -nɔn 'nan 'o 'ku Pɔl 'pa -e 'o yie 'tɔ "va Erodi -le mingɔnɔn 'kuin.

24

¹Yi 'soolu "be -sru, en Bali -pannɔn 'tazan Anania 'bɔla Sezare 'o 'vale min ceje -mienun 'lee min nen o -fɔa -a -sru -e 'e min 'leji wɪ -blɪ be -a -tv -a. Min zɪe waa laabo Tertulu. O Pɔl -sanman dre -kɔnmandan -va. ²O Pɔl laabu, en Tertulu 'wɪ 'gve -a 'padɪ "da 'sia, e 'nan:

«Min -dan Felizi, 'yie "wean nen 'ku man yra -trɔɔ, en 'ku 'ci "nranman. 'I 'ku man 'wɪ dra tɪglɪ. -Yee "wean nen 'kve minnun 'gve, i ya -wee 'treɔa drenan tɪglɪ. ³Min -dan Felizi, 'wɪ pɛɛnɔn nen yia dra 'kve tu pɛɛnɔn man be, -a -cin 'ka 'saan 'ku 'ji dɪ. ⁴An 'ka "vale 'an see "paa 'i man 'wɪ pɛɛnɔn vidɪ -a dɪ, -yee "wean mein tru "baa 'nan 'i "trɔɛn "tɔ 'ku wei le "wennɔn.

⁵Kua 'yɪ 'nan, min 'gve -yee minnun yei "sreman, e 'winun ve te -sa -dan -fɔala Zuif 'nɔn yei fe pɛɛnɔn 'nan. -Yee cɪ minnun nen o cɪ Nazareti min Zozi -sru "be o tazan -a. ⁶Yaa man wee 'nan, 'e -cee Bali -pan 'kɔn "tri -tɔa Bali 'le, en kua 'kun. [Kv ya "vale 'ku -yee 'wɪ tin "baa "le zɪ 'kve -pei -a 'vɪ be -yee wɪ 'zv. ⁷'Pian en 'sounjanun tazan Lisias -ta "pale "va, en yaa 'si 'ku 'lɔ 'sa -a. ⁸Yaa 'vɪ minnun nen o 'wɪ 'tɔ "man "be -wŕe 'nan 'o 'ta 'wɪ 'tɔ "man 'i 'va 'gu.] 'I 'wɪ laabu -yɔ 'i 'bɔ 'a, -e 'wɪ nen e dre 'lɔɔ kv 'wɪ 'tɔ "man "be, "i "man.»

⁹En Zuif 'nɔn 'tɔ 'wɪ zɪe -a -sru te waa ve 'nan e ya 'wɪ 'kpa -a.

Pɔl 'wɪ 'ci 'vɪ -kɔnmandan Felizi 'le

¹⁰-Kɔnmandan Felizi -si -nɔn Pɔl le 'nan, 'e 'wɪ. -A -nan nen Pɔl 'e 'nan:

«Maan -tɔa 'nan, i ya 'leglɔn 'gve -a da tin 'bazan 'a -a -nan le "kaga 'bɔ. -Yee "wean an yɪ -teala 'an 'fli da, en an ya tin 'banan 'i 'le 'gu. ¹¹An -kv Bali tru 'bale Zeruzalem, -a -nan yɪ -fuda "fli 'ka tian 'ciule dɪ. -Te yia laabu minnun lɔ, o -taa -a vŕe yie zɪ. ¹²-Te e ya Bali -pan 'kuin -a oo, -te e ya cin yɪ 'kɔnnun -a oo, -te e ya 'fla yei "a oo, min -tv 'ka 'an yile, te an ya -sa -fɔnan dɪ. En min 'ka 'an yile, te an ya 'wɪ vnan minnun le -e 'o 'wɪlan 'o cin man dɪ. ¹³Minnun 'labe, 'wɪ 'bɔ nen waa -tɔa 'an man 'gve, wa'a 'kolaman -e 'o -ci -kɔɔn 'wein dɪ. ¹⁴Maan ve 'i yie man 'wein 'nan, 'an tranun -le Bali nen an cɪ -a tru 'banan, "le zɪ Minsan -a 'vɪ be -yee 'wɪ 'zv. 'Pian -wee ve be, an ya 'ta wɔlanan 'wɪ 'pee -sru. En 'men ve be, "an "yɪ -teala 'wɪ pɛɛnɔn nen 'e 'cren -tedɪ Moizi -le -pei

'fluba ji 'lee 'wɪ pɛɛnɔn nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali 'lewei vɔnɔn 'le 'fluba 'ji bɛ -a da. ¹⁵Bali 'e 'nan, minnɔn nɛn o 'wɪ tɪglɪ dra ɛn o kaa bɛ, 'lee minnɔn nɛn o 'wɪ 'wɪdɪ "dra ɛn o -ka bɛ, o wuanla -kanɔn 'va. An yi -tɛala 'wɪ zɪɛ -a da, ɛn o 'bɔ "o 'yi -tɛala "da 'nyian. ¹⁶-Yee "wean, maan -wɛɛman tɔ pɛɛnɔn man 'nan, 'men 'wɪ pɛɛnɔn 'e 'kɔn 'e 'sɔdɪ 'ji Bali 'le 'lee minnɔn 'le.

¹⁷Zɪ an 'si Zeruzalem -a -nan le "kaga 'bɔ bɛ, ɛn an 'li 'an da -nan nun, 'nan -e 'an 'yi "dre 'men minnɔn le "lala -a, -e fɛ nɛn e -fɔ 'an 'lɔ bɛ 'an -nɔn Bali le -a. ¹⁸'Wɪ zɪɛ -a dɛnan nɛn an cɪ, ɛn o 'bɔ 'an man Bali -pan 'kuin. "Wɛɛ bɔ 'an man bɛ, tɛ an ya fɛ nɛn waa dra 'lɔɔ -e min 'e dre 'saun Bali 'le bɛ -a dɛnan. Minnɔn 'ka 'nan "kaga "dɪ, ɛn minnɔn 'ka 'sa -fɔnan 'o cin yei "dɪ. ¹⁹'Pian Azi 'leglɔn 'ji Zuif 'nɔn -mienun 'bɛ cɪ -nan, -wɛɛ -kɔlaman paan -e 'o 'ta 'i 'va -tɛ 'wɪ a o ji -e 'o -tɔ 'an man. ²⁰ɛn -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪɛ, minnɔn 'gɔɛ zɪ o -kɔ maan tin 'banɔn 'le bɛ, 'wɪ "cɛn "nɛn waa 'yɪ, ɛn e 'pa 'an man. ²¹-Te ya 'a 'silɛa 'wɪ nɛn maan 'vɪ wei 'pleblɛ 'ji o pɛɛnɔn yei "bɛ -a dɪɛ. Maan 'vɪ 'nan: 'An "bɔunun, an yi -tɛala "da 'nan minnɔn nɛn o kaa bɛ, o wuanla -kanɔn 'va. -Yee "wean nɛn o -ta maan tin 'banɔn 'le cɛɛgɔ.»

²²Zɪ kɔ min 'e 'ta wɔla Minsan -le 'wɪ da bɛ, Felizi -a tɔa. -A -nan nɛn e tin 'banɔn wɔlan lou, ɛn e 'nan -wɛɛ 'nan: «-Te yi nɛn 'sounjanun tazan Lisias -ta bɛ -e 'an 'cee 'wɪ 'gɔɛ -a fa 'si.» ²³ɛn Felizi 'e 'nan 'sounjanun tazan le 'nan, 'e yɪɛ 'tɔ Pɔl -va. 'Pian tɛ 'e 'kɔn 'le -pɔ 'kuinzan 'zɔ dɪ, -tɛ -a beenun "ta "yi "dra -yɛɛ "bɛ, tɛ 'o 'si -tɔ -wɔɔ "dɪ.

Pɔl 'wɪ tin 'ba Felizi 'lee 'e nan le

²⁴Yi "fli yaa "bɛ -sru, ɛn Felizi 'lee 'e nan -ta. -A nan zɪɛ Zuif lɪ nɛn, waa laabo Drusil. -A -nan nɛn e min 'pa 'sia 'nan, 'o 'kɔ Pɔl laabu -e 'e yi -teradɪ Zozi Crizi da 'wɪ vɪ 'wɛɛ.

²⁵Zɪ Pɔl -ta bɛ, ɛn e 'wɪ zɪɛ -a -ci vidɪ 'sia, zɪ kɔ min 'e 'ta wɔ -e 'e 'sɔ Bali le bɛ, yaa 'vɪ, ɛn zɪ kɔ min 'e 'fli 'kun 'wɪ man bɛ, yaa 'vɪ, ɛn yaa 'vɪ "nyian 'nan Bali -taa minnɔn pɛɛnɔn 'le tin 'balɛ. -A -nan nɛn nyɛn Felizi cɛɛn, ɛn e Pɔl le 'nan: «Cɛɛgɔ vɛ 'bɔ 'yi, -tɛ 'an 'wɔlo da 'yɪ -e 'mein laabu.» ²⁶Felizi -a "nrɔnman 'e 'ji 'nan, Pɔl "ta "lala -nɔan 'yɛɛ, -yee "wean e Pɔl laabu 'e 'va 'e 'pa -a "kaga, tɛ o -sɛɛ "wo -a.

²⁷Zɪ -a -nan le "fli cɪt bɛ, ɛn o Felizi "pa 'jizan 'tɔ. Wɛɛ laabo Porci Fetus. Felizi a

"vale Zuif 'nɔn 'o 'yee 'wɪ yɪ 'yi "le "wean, e Pɔl 'tɔvɪ -pɔ 'kuin.

25

Pɔl 'wɪ tin 'ba Fetus 'le

¹Zɪ Fetus 'bola 'leglɔn zɪɛ -a -ji bɛ, yi yaaga "bɛ -sru ɛn e 'si Sezare, e -kɔ Zeruzalem. ²Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Zuif 'nɔn 'va min cejenun -kɔ Fetus -va, ɛn o 'wɪ 'tɔ Pɔl man. ³O toba -fɔ Fetus le 'nan 'e 'pa 'o 'va -e 'e dre -e Pɔl 'e 'ta Zeruzalem. O "ta san nrenman Pɔl le 'nan "yɛɛ -ta -sia -e 'o -tɛ. ⁴ɛn Fetus -a 'vɪ -wɛɛ 'nan: «Pɔl a -pɔ 'kuin Sezare, ɛn an 'bɔ -taa "kɔle -nan nun -naagɔ. ⁵-Yee "wean, 'ka 'va min cejenun nɛn o -kɔlaman bɛ 'o 'pa 'an 'va, -e 'kɔ 'kɔ waa, -e 'wɪ nɛn min zɪɛ yaa dre 'wɪdɪ "bɛ 'o -tɔ "man.»

⁶Fetus yi dre Zeruzalem 'sɔra, -a -fuzan da, ɛn e 'li 'e da Sezare. 'Bɛ 'ta tɔ cɛɛn, ɛn e -nyran fɛnan nɛn o tin "baa bɛ -a -nan, ɛn e 'nan 'o 'ta Pɔl -a 'yɛɛ. ⁷Zɪ Pɔl -ta bɛ, ɛn Zuif 'nɔn nɛn o 'si Zeruzalem bɛ, 'o cin yɪ "man. -A -nan nɛn o 'wɪ "kaga "nɛn e cɪ -wɪdɪ "bɛ -a 'pa "da, 'pian tɛ wa'a 'kɔlaman -a -ci -kɔɔndɪ -a dɪ.

⁸Pɔl -tɔ 'e 'fli -sru -a vidɪ -a 'nan: «Ma'an 'wɪ 'wɪdɪ "dreɛ Zuif 'nɔn -le -pei man dɪ, ɛn ma'an 'wɪ 'wɪdɪ "dreɛ Bali -pan 'kɔn man dɪ, ɛn ma'an 'wɪ 'wɪdɪ "dreɛ mingɔnnɛnnun tazan nɛn Rɔm bɛ -yɛɛ "dɪ.»

⁹Fetus a "vale Zuif 'nɔn 'o 'yee 'wɪ yɪ 'yi, -yee "wean yaa laabu Pɔl -lɔ 'nan: «I ya "vale 'i 'kɔ Zeruzalem -e 'ka tin 'ba 'wɪ zɪɛ -a da 'an yɛɛ man?»

¹⁰ɛn Pɔl 'e 'nan: «An ya mingɔnnɛnnun tazan nɛn Rɔm bɛ -yee tin 'banɔn 'le. -Wɛɛ 'men 'wɪ tin "baa. Yɪa -tɔa 'i 'bɔ 'a 'nan ma'an 'wɪ 'wɪdɪ "dreɛ Zuif 'nɔn le dɪ. ¹¹"Te an 'wɪ 'wɪdɪ "tɔ dre 'nan -e min 'e 'ka -a 'wɪ 'ji bɛ, "tɛ an "we "man -e 'an 'ka. ɛn -tɛ -wee 'wɪ 'bɔ nɛn waa -tɔ 'an man bɛ -a -ci "ka "dɪɛ, min -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'yaan 'nɔn -wɛɛ -e 'waan 'tɛ dɪ. An ya "vale mingɔnnɛnnun tazan nɛn Rɔm bɛ, -a 'bɔ nɛn 'e 'men 'wɪ tin 'ba.»

¹²Fetus 'lee 'yee minnɔn 'o cin wei -ci man, ɛn e 'nan Pɔl le 'nan: «I ya "vale mingɔnnɛnnun tazan nɛn Rɔm bɛ, -a 'bɔ nɛn 'e 'yɛ 'wɪ tin 'ba. -Yee "wean o -kɔ 'yɛ 'wɪ tin 'balɛ "va "nun.»

Fetus Pɔl -le 'wɪ 'vɪ Agripa le

¹³Yi "fli yaa "bɛ -sru, mingɔnnɛn Agripa 'lee 'e "blu Bereni -ta Fetus 'tɔ bulɛ Sezare. ¹⁴Zɪ o "ta yi "kaga "dra Sezare bɛ, ɛn Fetus

Pōl -le 'wɪ 'vɪ mingōnnen Agripa lɛ. E 'nan: «Min -tʊ a 'gʊɛ, Felizi -a 'tʊvɪ -pʊ 'kuin. ¹⁵ Zi an -kʊ Zeruzalɛm bɛ, ɛn Bali -pannōn 'tanōn 'lee Zuif min cejenun 'wɪ 'tʊ "man, 'nan -a 'wɪ zɪɛ -a -ji bɛ, 'an tin -tɛ "da.

¹⁶ ɛn maan 'vɪ -wɛlɛ 'nan, Rōm 'nōn 'ka tin tɛa min da zɪɛ dɪ. Min nen o 'wɪ 'tʊ "man "bɛ, 'o 'vale minnun nen o 'wɪ 'bʊ 'tʊ "man "bɛ waa, 'o cin ye, -ɛ min zɪɛ 'wɪ nen e dre 'lōɔ, o 'wɪ 'tʊ "man "bɛ, 'e 'si "va. ¹⁷ -A -nan nen Zuif 'nōn zɪɛ, kʊ -tʊ waa 'gʊ. Ma'an yi 'pālɛa dɪ, -a ta tʊ cɛɛn, ɛn an -nyran 'mɛn tin 'banan, ɛn maan 'vɪ 'nan, 'o 'tʊ min zɪɛ -a 'mɛn. ¹⁸ Minnun nen o 'wɪ 'tʊ "man "bɛ o -tʊ, ɛn ma'an nrōn 'an 'ji 'nan, o "ta 'wɪ 'wɪdɪ "tʊ vɛ -ɛ 'e dre paan -a dre wɪ -a. ¹⁹ 'Pian o 'wɪ 'vɪ 'o 'bʊ 'lɛ -pɛi -tʊ winun da 'lee min -tʊ nen waa laabo Zozi bɛ -a da. Min zɪɛ e -ka, ɛn Pōl 'e vɪ 'nan, -a yɪɛ a "man. ²⁰ Zi ma'an 'wɪ zɪɛ -a 'kun "man "klɔ yɪɛ dɪɛ, ɛn maan laabu Pōl 'bʊ 'lɔ 'nan, -tɛ e ya "vale 'e 'kʊ Zeruzalɛm -ɛ 'o 'wɪ zɪɛ -a tin 'ba 'nan nun. ²¹ 'Pian Pōl 'e 'nan, 'e ya "vale 'nan mingōnnennun tazan nen Rōm bɛ, -a 'bʊ nen 'e 'yɛɛ 'wɪ tin 'ba. -Yɛɛ "wean maan 'vɪ 'nan, 'o yɪɛ 'tʊ tian "va -pʊ 'kuin, -ɛ tʊ nen maan -nōan 'sounjanun lɛ -ɛ 'o 'kʊ -a -yrɛ "bɛ 'e bʊ.»

²² ɛn Agripa "e Fetus lɛ 'nan: «"An "ya wo "vale "an "min 'bʊ wei maan "nyian.»

-A -nan nen Fetus "e 'nan: «"Trɛ -ɛ 'i wei man.»

²³ -A ta tʊ nen e cɛɛn bɛ, Agripa 'lee Bereni -tʊ. -Wɛɛ ta 'o 'vale min "kaga "nen o -kʊ o 'silɛ -sia bɛ waa. 'O 'vale 'sounjanun tanōn 'lee 'flanōn cejenun -a -wɛɛ wɪa tin 'banan. ɛn Fetus "e 'nan, 'o -tʊ Pōl -a. Zi o -tʊ -a bɛ, ²⁴ ɛn Fetus "e 'nan:

«Mingōnnen Agripa 'lee 'ka pɛɛnōn nen fɛ 'gʊɛ -a -nan bɛ, "ka 'yɪɔ, cɛɛ min nen Zuif 'nōn pɛɛnōn nen o ya Zeruzalɛm 'lee Sezare bɛ, o -paanman -a yɪdɪ -a 'nan, e 'ka "lɛ -ɛ -a yɪɛ 'e 'fʊ "man "dɪɛ, -nyrɛn 'gʊ. ²⁵ 'Pian "mɛɛn 'va zɪa bɛ, ya'a 'wɪ 'wɪdɪ "tʊ dreɛ -ɛ 'e 'ka -a 'wɪ 'ji dɪ, ɛn -a 'bʊ "e 'vɪ 'nan mingōnnennun tazan nen Rōm bɛ, -yɛɛ 'yɛɛ tin "baa. -Yɛɛ "wean an wu "man 'nan 'an -nōan "minnun lɛ -ɛ 'o 'kʊ -a -yrɛ. ²⁶ ɛn 'wɪ nen 'kʊ 'an 'crɛn -tɛ 'an 'san lɛ 'nan, yaa dre -ɛ 'an 'pa "va "bɛ, -a -cin 'ka 'an 'ji dɪ. -Yɛɛ "wean an -tʊ -a 'ka pɛɛnōn 'lɛ, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ 'i 'bʊ 'lɛ "bbʊ mingōnnen Agripa, 'i 'wɪ laabu -yrɔ, -tɛ e -nyan -ɛ 'an 'wɪ 'tʊ yɪ 'an crɛn -tɛ 'nan yaa dre. ²⁷ -Yɛɛ cɪ 'nan -ɛ min 'e 'kʊ min

-a min lɛ 'nan, 'e -fʊ -pʊ 'kuin tɛ 'wɪ nen yaa dre bɛ e 'ka "va "dɪɛ, -a -ci "ka "mɛɛn 'va dɪ.»

26

Pōl 'wɪ tin 'ba Agripa 'lɛ

¹ -A -nan nen Agripa "e Pōl lɛ 'nan: «-Si a 'yɪɛ -ɛ 'i 'wɪ nen e dre bɛ -a 'vɪ.»

ɛn Pōl 'e 'pɛ nyōn minnun lɛ 'nan -ɛ 'e 'wɪ tin 'ba. E 'nan: ² «Mingōnnen Agripa, 'wɪ pɛɛnōn nen Zuif 'nōn -a 'pa 'an da bɛ, 'an 'ci a 'e 'sɔdɪ cɛɛgʊ -ɛ 'an 'nan wɪ vɪ 'i 'lɛ. ³ -Yɛɛ cɪ 'nan Zuif 'nōn 'lɛ -pɛi -tʊ winun pɛɛnōn bɛ yɪa -tʊa, ɛn 'wɪ nen Zuif 'nōn 'bʊ o -sa -fʊa "da "bɛ yɪa -tʊa. -Yɛɛ "wean maan laabo 'i 'lɔ 'nan, 'i man -srɛn -ɛ 'i "trɔɛn "tʊ 'an wei lɛ.

⁴ 'Wɪ pɛɛnōn nen maan dre dɪ 'sia 'an "wɛnnɛn da, 'an 'ya tɛɛda 'lee Zeruzalɛm bɛ, Zuif 'nōn pɛɛnōn -a -tʊa. ⁵ Farizɛn 'nōn 'bɛ 'ta 'wɪla -pɛi -tʊ winun da "kaga, ɛn -a min -tʊ nen "nen 'maan. -Tɛ o ya "vale 'o 'nan wɪ vɛ bɛ, o -kʊlaman waa vɛ 'o 'bʊ 'a, kʊɔ waa -tʊa -a -nan 'mōn.

⁶ 'Bɛ nen 'gʊɛ, 'wɪ nen -yɛɛ "wean o -tʊ maan tin 'banon 'lɛ bɛ -nyrɛn 'nan: Bali -tʊ e wei -da -kaa tranun lɛ, 'nan 'e 'wɪ 'tʊ dra -wɛlɛ, ɛn an ya 'wɪ zɪɛ -a dre dɪ man -pennan. ⁷ 'Kʊɛ 'lɛglɔn 'fuda "fli 'bʊ 'ji bɛ, minnun -a "nrōnman 'o 'ji 'nan Bali 'wɪ zɪɛ -a 'lɛ sɔɔman, tɛ waa "sua bodrun funnin, wa'a 'flian dɪ.

Mingōnnen Agripa, 'wɪ 'lɛin zɪɛ "an "nrōnman "nyian 'an 'ji, -yɛɛ "wean Zuif 'nōn 'wɪ 'tʊ 'an man. ⁸ -Mɛ "lɛ "wean ka 'a yɪ -tɛra "da 'nan, min nen e -ka bɛ Bali -kʊlaman -a wluandɪ -a -kanōn 'va dɪ?

⁹ 'An 'bʊ 'gʊ zɪ -a -cin cɪ 'e tɛdɛ 'an 'ji zɪɛ, 'an pɛi 'pa Nazareti min Zozi man 'wɪ pɛɛnōn dre dɪ -ji. ¹⁰ -A 'bʊ nen maan dre Zeruzalɛm, ɛn an Zozinōn "kaga "fʊ -pʊ 'kuin, Bali -pannōn 'tanōn 'bɛ -si -nōn 'mɛn. -Tɛ waa 'vɪ 'nan 'o o -tɛɛ "bɛ 'kʊ pɛi a waa -tʊwɪ. ¹¹ An cɪ cin yɪ 'kʊn 'tʊdʊ pɛɛnōn 'ji, tɛ an Zozinōn -soan. An -tʊa "o -sru "sa -a, tɛ o "wɛ "wɪdɪ Zozi man. 'An 'ci a 'e srɛdɪ o man "bbʊ -lɛ "wean, an 'tɛ 'pa o da, ɛn an -kʊ 'tɛ 'pālɛ o da 'flanun nen -pɛn da bɛ -a da.

¹² 'Wɪ zɪɛ -a -ji nen yɪ -tʊ da an "ta -kʊ Damas, Bali -pannōn 'tanōn 'bɛ 'fluba 'nōn 'mɛn 'nan, 'an 'kʊ Zozinōn nen -nan nun bɛ o "kuun.

¹³ Mingōnnen Agripa, tɛ an ya -sia yɪdɛ 'bʊ min -win -ji 'seze, -a -nan nen an 'tɛ 'san -tʊ 'yɪ, tɛ e "sia laji, ɛn e 'kʊ 'si -fʊ 'kʊ

'vale minnun nen o -ku 'an 'palē bē waa. 'Tē zīe, -a 'bidu 'mlian yidē da. ¹⁴ 'Ku pēenōn ku -tria 'tra, en an wei -tu 'man, te yaa ve 'mēn Ebre wei -ji 'nan: <Saul, Saul, -mē 'le 'wean i 'te 'paa 'an da? -Yēe ci 'nan, i ya 'le 'nan -wi nen -a -sru "pinzan yiba "nenbūdi -sōōnman "man, te ya'a 'ko 'e 'le dīe -yee 'wī 'zū.>

¹⁵ Maan laabu -yrō 'nan: <'An 'san, -tī nen 'yia?>

En Mīnsan "e 'nan: <Zōzi nen maan, 'an 'bō da nen i 'te 'paa 'gū. ¹⁶ 'Pian 'i 'wluan, 'i 'tō 'i 'cēin -da lou. -Yēe ci 'nan 'wī nen 'an 'fli kōōn 'yie 'man 'bē, -nyren 'gū: Mēin 'pla 'nan -e 'i dre 'an 'suzan 'a, -e 'i 'wī nen yia -nan 'yī bē -a vī minnun lē, -e 'an 'fli -kōōn 'nyian 'yie 'wī peenun -ji. ¹⁷ An 'ta 'i 'sia 'wī 'ji, Zuif 'nōn 'lee minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe o yēi. En mēin 'paa -sia o va, ¹⁸ -e 'i o yie 'lē 'sū, 'dū -e 'o 'si kluu va, -e 'o 'ta 'te 'san da, -e 'o 'si Satan -le 'pleble 'wlu, -e 'o 'ta Bali va. -Tē o yī -tera 'an da -e Bali 'e -wee 'wī 'wliidi 'fui, -e 'o -nyrannan 'yī minnun nen o ci Bali -le vē -a bē o va.>

¹⁹ Mingōnnen Agripa, zī e dre zīe, 'wī nen maan -nan 'yī, en e 'sia Bali va bē, ma'an tuvlē 'an 'pēla kōda dī. ²⁰ 'Pian 'wī nen maan 'vī Damas 'nōn lē, 'lee Zeruzalēm 'nōn lē, 'lee Zude 'lēglōn 'ji 'nōn lē, 'lee 'lēglōn pēe da 'nōn lē bē, -nyren 'gū: 'Ka 'si 'wī 'wliidi "dredī man, -e 'ka 'fli -nōn Bali lē. 'Ka 'wī 'yī "dre, -e 'e -kōōn 'nan 'ka 'si 'wī 'wliidi "dredī man. ²¹ 'Wī nen -yee "wean Zuif 'nōn 'an 'kun Bali -pan 'kuin, en o 'nan, waan -tēa "bē -nyren zīe.

²² 'Pian Bali -le 'padī 'an 'va 'le "wean bē yaa dre 'trilii, en yī 'gūe e 'bō 'an man, en an ya -yee 'wī 'nan yīzan -a min pēenōn yīe man. An ya -yee 'wī 'nan yīzan -a min -dandannun 'lee min "tunnun yīe man, te ma'an 'wī 'pēe 'palē 'wī nen Bali 'lewei vūnōn 'lee Moizi -a 'vī 'nan, e -taa "drele bē -a da dī. ²³ Waa 'vī 'nan: Min 'sīzan 'wī 'ji e yra ye, en -yēe wuanla 'e flin -kanōn 'va, en -yēe -taa "drele 'te 'san -a Zuif 'nōn yēi 'lee 'lēglōn pēe -ji 'nōn yēi.>

²⁴ Pōl a 'wī nen e dre bē -a tin 'banan, en Fetus paan wei 'pleble 'ji 'nan: <'Pōl, klin "a 'i 'wulo -ji? 'Yie 'wī 'tōdī "būb 'bō 'ta klin -fōa 'i 'wulo -ji "bē -sru?>

²⁵ En Pōl "e -yrē 'nan: <Min -dan Fetus, klin 'ka 'an 'wulo -ji dī, 'pian 'wī 'tō wei nen maan -fōa, en 'wī tūglī nen maan vē. ²⁶ -A -cin a mingōnnen Agripa jī 'e pēenōn, -yee

"wean an yī -tēala 'an 'fli da, en maan vē -a 'lē. An yī -tēala "da 'nan, 'wī pēenōn zīe yaa -tōa, -yēe ci 'nan 'wī zīe ya'a drele 'e yōōdi dī.> ²⁷ En Pōl a laabu Agripa lō 'nan: <Mingōnnen i yī -tēala Bali 'lewei vūnōn wei da? Maan -tōa 'nan, i yī -tēala "da.>

²⁸ -A -nan nen Agripa "e Pōl lē 'nan: <E -fō "wennōn -e 'yīa dre Zozizan 'a.>

²⁹ En Pōl -a 'vī 'nan: <-Tē e -fō "wennōn oo, en -tē e ya tian "kaga oo, e dre Bali ci 'sō wī -a, 'nan te 'i 'saza nen 'i 'fō "va "dī. 'Pian minnun pēenōn nen o ci 'an wei mannan cēgūe, 'o dre "le 'mēn 'wī 'zū. 'Pian te o 'ka min lō -pū 'kuin dī.>

³⁰ En mingōnnen Agripa 'lee -kōnmandan 'lee Bereni 'lee o pēenōn nen o ci o -nyrandū waa bē, o wluan lō, ³¹ o 'bōla bei, te waa vē 'o cin yēi 'nan: <Min 'labē ya'a 'wī 'wliidi "tū drele -e min 'e 'ka -a 'wī 'jī dī, en -tē 'bē "cēe dī -e 'o min -fō "man -pū 'kuin dī.>

³² -A -nan nen Agripa "e Fetus lē 'nan: <Ku -kōlaman paan 'ku "sia "man, 'pian -a 'bō 'bē ci "va 'nan mingōnennun tazan nen Rōm bē, -a 'bō nen 'e 'yēe 'wī tin 'ba.>

27

O -ku Pōl -a Rōm

¹ Zī waa 'plā "da 'nan 'ku 'ku Itali -klū -dan jī bē, en o Pōl 'lee -pū 'kōnōn -mie -nōn 'sounjanun tazan -tū lē. Waa laabo Zulis, e ya Rōm 'nōn 'le mingōnnen -le 'sounjanun 'va. ² Ku -fō -klū -dan tu nen e 'si 'fla nen waa laabo Adramit bē -a da bē -a -jī. -Klū zīe e -cīala Azi fenannun nen -klū -tōa "bē -a -nan. En ku -kudī 'sia. 'Ku 'vale min -tū nen waa laabo Ariza bē waa kōe ci, Masedōa min nen, e "sia Tesalonik.

³ 'Bē 'ta tu cēen, en ku 'bōla 'fla nen waa laabo Sidōn bē -a da. Zulis ci "yī dre Pōl lē, e -si -nōn -yrē 'nan, 'e 'ku 'e beenun va -e fē nen -a 'wī ci "man "bē, 'o -nōn -yrē. ⁴ Ku 'si 'bē 'nan, en ku ci 'yī yēi 'trē nen waa laabo Sipri bē -a "srōn. Kōō fulō yra a 'ku da zīa -le "wean. ⁵ Ku jemīe nen Silisi 'lee Panfili 'lēglōn "srōn "bē -a cēen, en ku 'bōla 'fla nen waa laabo Mir bē -a da, Lisi 'lēglōn 'jī. ⁶ 'Fla zīe -a da nen 'sounjanun tazan -klū -dan tu 'yī, te e "sia Alēzandri e "ta -ko Itali, en e 'ku 'fō -jī.

⁷ Ku yī dre "kaga te ku -kūla yōō. 'Ku "kōe "nyan -sia "kaga 'vaa, en ku 'bōla 'fla nen waa laabo Nīde bē -a "srōn. 'Pian fulō -le "wean ku'a 'kōlaman -e 'ku 'ku 'ku 'lē zīa dī. -Yēe "wean ku cīla Salome zīa, en ku -kūla

'yi yei 'tre nen waa laabo Cret be -a "srøn.
⁸Ku "koe "nyan -sia "kaga, en ku ciu 'yi yei
 'tre zie -a "srøn, ku 'bōla fe -tu -nan. Fe zie
 waa -nan laabo -klv -dandan -tōnan 'kpa. E
 ya 'fla nen waa laabo Lase be -a "srøn.

⁹Ku tu "kaga 'kpa dre -sia, en -kudi 'ku 'le
 'tō "nyian 'pleble 'kpa tigli. -Yee ci 'nan tu
 nen o fe "sōan "man "be e ciu, en tu -wliidi "ta
 bōa. ¹⁰-Yee "wean Pōl 'wī 'gve -a 'pla -wle, e
 'nan: «'An beenun, maan ye "le 'nan, -cee -
 kudi -kaa 'le dra 'pleble 'kpa tigli. -Klv -dan
 'lee 'e 'ci fenun pēenōn srēman, en -kaa 'bō
 'nyian -te kaa drele "yi "die, -kaa wulo -ko
 -ji.»

¹¹'Pian 'sounjanun tazan yi -tera -klv -dan
 fōzan 'lee min 'bō nen -yee -klv ci -a be -a da
 e mlin Pōl wei da. ¹²En "nyian -a -nan nen
 -klv -dannun 'bō -tōa "be, -a -nan "ka "yi
 'kpa "le -e 'o tu -wliidi zie -a dre -nan di, -yee
 "wean -klv -dan 'bō 'ji minnun pēenōn wei
 dre 'tu 'kpn, 'o 'si fe zie -a -nan. O ya "vale
 'o dra -kpo 'nan, -e 'o 'bō -klv -dandanun
 -tōnan nen waa laabo Fenis be -a -nan. -A
 -nan a Cret 'tre 'bō da "nyian, en 'fla zie -a
 da be -wee fulō 'sia yide 'fō -nan 'va 'zia 'pē
 "yi "da, -te 'be "cēē di -e 'e 'si -a -pē bu da.
 -Yee "wean fenan zie e ya "yi -e 'o 'fū -nan
 tu -wliidi "man.

Fulō 'pleble "fēendi 'sia jemie da

¹³Fulō nen e "sia 'trēda "tre 'zia be, e
 "fēendi 'sia fōvō. En minnun nen -klv -dan
 ji be, "wee 'ji "le "wee 'wī nen 'o 'pla "da
 "be e "ta -daa "drele "yi. -Bulale nen o -klv
 baa -tō -a be, waa 'si 'yia, en o 'wee -klv da
 sōnun wluan lou, 'nan -e 'o -pli 'o 'le Cret
 'bō "srøn. ¹⁴'Pian fōvōnōn, en fulō 'pleble 'tu
 'si 'yi yei 'tre 'bō da, e "fēendi 'sia 'pleble.
 Fulō zie e 'si fenan nen yide wuanla be -a -
 pē bu da zia. ¹⁵-Klv -dan 'ka -kolale -tōdi -a
 fulō zie -a yra di, en 'ku 'fli 'tōi e -ku 'ku 'a.
¹⁶"Kve vnan 'ku 'ciu 'yi yei 'tre 'tu nen waa
 laabo Kloda be, -a wlu "tre, en ku kola 'kve -
 klv "wennen -trōadi -a -si yra. Kva 'sia, ¹⁷en
 kva -fō -klv -dan 'bō 'ji. -A -nan nen minnun
 nen o 'nyranman "paa -klv 'bō da be, o baa
 -fō 'kve -klv 'bō man, 'nan -e 'e 'kōn 'cinjin.
 En "nyian "klan a o 'ji 'nan, 'o "ta -daa kōale
 nyren nen Libi 'leglōn "srøn "be -a va, -yee
 "wean o 'kve -klv da sōnun -ta "tra. Zi kva
 dre zie, en fulō -ku 'ku 'a 'ku 'le.

¹⁸Tu cēēn te fulō 'kve -klv -dan 'bō 'nyōōn
 man tian 'pleble, -yee "wean fenun nen -klv
 -dan 'bō 'ji be, kva wēendi 'sia 'yia. ¹⁹-A yi

yaagazan da be, minnun nen o 'nyranman
 "paa -klv -dan 'bō 'ji be, -wēē -klv 'bō da
 fenun "svudi 'sia te waa wēenman 'yia. ²⁰Yi
 "kaga 'kpa -a, te wa'a yide 'lee mlen cren -
 twlii 'ye di. Fulō a tian 'e "pa 'ji 'pleble "buv
 "le "wean kva -tōa 'nan 'ku 'wulo 'ka bōala
 "va "di.

²¹Ku yi "kaga dre, te ku'a fe ble di, en Pōl
 -tō lou minnun yei, -a -nan nen e 'nan -wle
 'nan: «Kaan wei maan paan -e 'ka vile 'ka 'si
 Cret 'trēda di. "Te kaan wei man paan be,
 "te 'wī 'pleble 'ka bōle -kaa man di, en "te
 fenun 'ka srele di. ²²'Pian 'be nen 'gve, an
 'wī "paala "nyian 'cēē 'nan, 'ka -pōan 'kun,
 -yee ci 'nan 'ka 'va min -twlii 'ka 'kaa -a
 'wī 'ji di. 'Pian -klv be, ka'a 'be 'ye "nyian
 di. ²³Paan 'pei -man be, Bali nen an ci -yee
 ve -a en maan "sua 'gve, -yee 'pasiazan -
 tu -ta 'an 'va, en e 'nan 'men 'nan: ²⁴«Pōl,
 te nyēn 'e 'i 'cen di. I -tōa mingōnēnūn
 tazan nen Rōm be -a 'le, en Bali -a dra 'yie
 "yi, -e minnun nen ka ci waa -klv -ji be, o
 pēenōn 'wulo 'e bōla "va.» ²⁵-Yee "wean 'ka
 -pōan 'kun, kōō an yi -teala Bali da 'nan, 'wī
 nen yaa 'vī 'men be, yaa drala "da. ²⁶'Pian
 fulō -taa -kaa 'wēenle 'yi yei 'tre 'tu da.»

-Wee -klv -dan wī

²⁷-A -nan 'fle "fli nen 'gv, te fulō 'be 'ta -
 tōa 'ku man 'yi 'bō nen waa laabo Atria be -a
 yie da. -Pei -tu man te bada -tu, en minnun
 nen o 'nyranman "paa -klv 'bō 'ji be, 'o 'ci
 nrōn 'nan ku "ta -pliman 'tre man. ²⁸-A -
 nan nen o baa -tu nen -bulale ci 'e 'fōdi -a
 "nen "be -a -fō 'yia, en waa 'yī 'nan 'yī 'bō -
 klv bōa "nan -menlie -yō -tu. Zi o -ku "nyian
 'o 'le -voo be, en waa -fō "nyian 'yia, en waa
 'yī 'nan 'yī 'bō -klv bōa "nan -menlie -fuda
 'soolu. ²⁹"Klan a o 'ji 'nan, te fulō 'e 'kve -
 klv kōa -kōle da di, -yee "wean o -bulale -
 dandan sinjen nen 'e 'fōdi 'kve -klv man be
 o -fō 'yia -klv -sru, 'nan 'e 'kve -klv 'e vile 'e
 'ku 'e 'le di. En o tu 'cēēdi man -pēn.

³⁰Minnun nen o 'nyranman "paa -klv 'bō
 'ji be, o ya "vale o -tea "ji, en o -klv "wennen
 be -a -fō 'yia -a vidi -a 'nan 'o "ta -klv baa
 -tōa -bulale -a 'e 'le zia. ³¹-A -nan nen Pōl
 -a 'vī 'sounjanun tazan 'lee 'sounjanun le
 'nan: «-Te minnun 'labe, wa'a 'fulē -klv -
 ji die, 'ka 'wulo 'ka bōala "va "di.» ³²En
 'sounjanun -klv "wennen 'bō man baa cēēn,
 en 'yī 'ku -a.

³³Te o ya tu 'cēēdi man -pēnman be, en Pōl
 minnun pēenōn cin 'yī 'nan 'o fenun -bli, te

yaa ve -wle 'nan: «'Ka yi -fuda sinjen nen 'gu te ka ya -a -man -pennan 'nan, fulo 'e 'cen, en 'yi 'ka 'ka 'ji di. ³⁴-Yee "wean an 'ka tru "baa 'nan, 'ka fenun -bli. -Yee -maan 'lō, -e 'ka 'wulo 'e vile 'e 'ku -ji di. Maan ve 'cē 'nan, 'ka 'va min -tūwli "srōen 'ka 'sōanla di.»

³⁵Zi Pōl cēen 'wī zīe -a vidu man bē, e 'kpoun 'si, e Bali muo "fō min pēenōn yie man, yaa "nen jēen, en yaa -bludi 'sia. ³⁶Min pēenōn 'o -pōan 'kun, en o fenun bli. ³⁷Ku pēenōn nen -klv -dan zīe -a -ji bē, 'ku "nen boa min -yaa "fli -fuba 'soravli 'wle 'shēedu. ³⁸Zi o cēen fenun -bludi man o 'kan bē, -wee -blifēnun -mie nen e -fu -klv -dan 'bō ji bē, en waa -sen 'yia, 'nan -e -klv 'e drē 'fogo 'fogo.

³⁹Zi tu cēen bē, 'trē nen o ci da "bē, wa 'a -konnen 'yule di. 'Pian o komida 'yi, te nyren a -nan. -A -nan nen waa 'pla "da 'nan, o dra -e 'wee -klv -dan 'e bō -nan nun -kpo. ⁴⁰En o -bulalenun nen o -klv baa -tō -a paan bē o flu, en o -ku 'yi 'wlu. En o -klv yra -trōa "vē -si yra bē -a man baa flu, en e -fu 'yia. -A -nan nen o sō -tū nen -klv -dan 'bō lē bē -a wluan lou 'nan -e fulo 'e 'tō -ji -e 'e 'ku waa -a -nan nen nyren 'bōla bē -a -nan. ⁴¹'Pian 'wee -klv -dan 'bō wla nyren va 'yia, en e kōa. -Klv -dan 'bō 'lē zia wla nyren va, en ya 'a "nyian -kōlaman bōladi -a di. -A -nan nen fulo 'pleble 'tū -klv -dan 'bō kōda zia -wi.

⁴²'Sounjanun a "vale 'o -pū 'kōnnōn -tēeman, 'dū -e o -tū 'e vile 'e 'yi 'wē -e 'e -tē -ji di. ⁴³'Pian 'sounjanun tazan nen e 'ka "vale o Pōl -tē dīe, ya 'a o tūle -e o 'wī zīe -a drē di. Yaa 'vī 'e 'flin minnun nen o 'yi "wea sidō bē -wle 'nan, 'o 'tē 'yia -e 'o bōla komida. ⁴⁴En yaa 'vī -a -mienun lē 'nan, "o "drē yiba 'fōnun da, en -tē bē "cēē di, o -kōla -klv -dan nen fulō ci -a -winan bē -a fenun plī -mie da. Zi waa drē zīe, en o pēenōn 'wulo 'bōla "va.

28

Pōl 'bōla Malt

¹Zi ku 'bōla 'ji 'kloun 'gloun bē, -a -nan nen kua 'man 'nan, o 'yi yēi 'trē zīe -a laabo Malt. ²-A -nan 'nōn 'ku 'sia 'kpa tīglī. Zi laa a -fēnnan, te trun -taa "wlu "bē, o 'tē -dan fō "nen, en o 'ku laabu 'nan 'ku "klan. ³Pōl lū kōla 'nan, -e 'e -sēn 'tē zīe -a da, 'pian 'tē flu -le "wean buli 'tū 'bōla lu zīe -a yēi, en e 'shē 'wū Pōl -pē -man. ⁴Zi 'fla zīe -a da 'nōn -mlen 'yī 'e 'tīndi Pōl -pē -man bē, en

waa 'vī 'o cin lē 'nan: «Min 'labe min -tezan nen, -yēe "wean e 'sia 'sōnan 'yī 'lō, en 'wī nen yaa drē bē, -a yra "nen "wī bō "man.»

⁵'Pian Pōl -mlen zīe -a plu 'e 'pē -man 'tē 'va, en 'wī 'tū 'ka drēle Pōl lē di. ⁶Minnun zīe, o ya -a man -pennan 'nan, Pōl 'e -sīi, en -tē 'bē "cēē di, e -tria -e 'e 'ka. 'Pian zi waa man -pen -trilīi, en waa 'yī 'nan, 'wī 'tū 'ka drēnan -yrē "fō "dīe, en o ci lila te waa ve 'sien 'nan: «Min 'labe Bali nen.»

⁷Fē 'bō zīe -a -nan bē, 'yī yēi 'trē 'bō 'tazan nen waa laabo Publi bē, -yēe vē -nan a -nan -kogo. -A va nen ku 'nyin yī yaaga, en e 'ku 'sia 'kpa tīglī. ⁸Publi zīe -a "tī "a 'e nyinnandi, te -a 'kōlē a 'e -wōandi, en -a ci -sēanla 'kpa tīglī. Pōl -ku -a -nanjenlē, e Bali tru 'ba -yrē, te -a -pē yra "da, en -cē 'si "man. ⁹"Bē -sru man "yaa 'nōn -mienun nen 'yī yēi 'trē zīe -a da bē "o "ta 'wū "nyian, en -cē 'si o man. ¹⁰O 'ku 'tō drē -dan, en zi 'ku 'kōdī 'bō bē, fenun nen -a 'wī ci 'ku man bē, waa -nōn 'kūe.

Pōl 'bōla Rōm

¹¹Ku mlen drē yaaga 'yī yēi 'trē zīe -a da, en ku -fō Alēzandri -klv -dan tū -ji. -Klv zīe, waa laabo «"flen bali». E -fu 'yī yēi 'trē 'bō da tū -wli dī "a. ¹²Ku 'bōla 'fla nen waa laabo Sirakuze bē -a da, en ku yī drē 'nan yaaga. ¹³Ku 'si 'bē 'nan, en ku -ku Reshio. 'Bē 'ta tū nen e cēen bē, en fulō nen e 'sia 'trēda "trē 'zia bē, e "fēēndi 'sia. Ku yī drē "fli, en ku 'bōla Puteoli. ¹⁴'Fla 'bō zīe -a da bē, ku 'bō "būi Zozinōn -mienun man, en waa laabu 'ku 'lō 'nan 'ku 'flē 'tū drē 'o 'va. Zi kōē drē bē, en ku Rōm si 'sia.

¹⁵'Ku "būi Zozinōn nen Rōm bē, zi o 'ku 'tadi 'wī 'man bē, en o -ta 'ku 'lē 'flanun nen waa laabo Forōm Api 'lee Troa Taverne bē -a da. Zi Pōl o 'yī bē, e Bali muo "fō, en -a "kōē "tō 'e da.

¹⁶"Bē -sru ku 'bōla Rōm, en o -si -nōn Pōl lē 'nan 'e nyin 'kōn 'tū -ji -e 'sounja -tū 'e yīe 'tō "va.

¹⁷'Yī yaaga "bē -sru, en Pōl Zuif 'nōn 'tanōn nen Rōm bē o laabu 'e 'va. Zi 'o cin 'yī bē, en e 'nan -wle 'nan: «"Bōnun, ma'an 'wī 'tū drēle -cēē minnun lē di, en ma'an 'wī 'tū drēle -kaa tranun -le -pēi -tō wī man dī, 'pian waan 'kun Zeruzalem, en waan 'nōn Rōm 'nōn lē. ¹⁸Rōm 'nōn zīe, o 'wī laabu 'an 'lō, en o ya "vale 'o 'sia 'an man, kōō wa'a 'wī 'tū yīlē 'an man -e 'an 'ka -a 'wī 'ji di. ¹⁹'Pian Zuif 'nōn 'ka 'wūle "man "dī, -yēe "wean maan laabu 'nan mingōnnēnun

tazan nen Röm be, -a 'bō nen 'e 'men 'wɪ tin 'ba. E 'ka 'an 'ji 'nan 'an 'wɪ -tōa 'pian 'men 'lɛglōn man dɪ. ²⁰-Yee "wean maan man wee 'nan, 'an 'ka man ye -e 'an 'wɪ zɪe -a vɪ 'cɛɛ. -Yee ci 'nan waan 'fō -pɔ 'kuin 'wɪ nen -a -cin a Izrael 'non 'ji be -yee "wean.»

²¹En o 'nan Pəl lɛ 'nan: «'Fluba 'ka 'silɛ Zude 'lɛglōn 'ji -e 'e 'ta 'gɔ te 'i 'man wɪ -a -ji dɪ, en 'kɔ "bɔɪ -tɔ 'ka 'silɛ -nan nun -e 'e 'ta 'i man 'vɪ 'kɔɛ dɪ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ -e 'e 'yie 'wɪ 'wɪdɪ "vɪ 'kɔɛ dɪ. ²²'Pian kɔ ya "vale 'wɪ nen e drɛ bɛ 'i -ci vɪ 'kɔɛ 'i 'bō 'a, kɔɔ kɔa -tōa 'nan, -si nen i ci "da "bɛ, fɛ pɛɛnōn 'nan minnun "we "man "wɪdɪ.»

²³O yi -tɔ kōn Pəl lɛ, en yi zɪe -a da bɛ 'o cin 'yɪ fɛnan nen Pəl nyin "bɛ -a -nan "kaga 'kpa. -E 'e 'sia bodrun -trilii -e -pei 'e tan bɛ te Pəl 'wɪ 'ci ve -wɛ. Bali -le mingōnnen -blɪdɪ 'wɪ 'lee Zozi 'le 'wɪ nen yaa 'vɪ -wɛ. Yaa man wee 'nan 'o -tō 'nan 'wɪ 'kpa nen, te yaa -kōnman Moizi -le -pei 'flubā 'lee Bali 'lewei vɪnōn 'le 'fluba 'ji. ²⁴'Wɪ nen Pəl ci -a vɪnan bɛ, min -mienun yi -tera "da, 'pian o -mienun 'ka 'wɛlɛ "man -e 'o yi -tera "da "dɪ.

²⁵Zɪ o ya bōlanan te o wei 'ka tian drɛlɛ -tɔ dɪɛ, en Pəl 'wɪ 'gɔɛ -a 'vɪ -wɛ: «Bali lei 'saun 'le tin a 'nōnōn tɔ nen e ciɪla Ezai -va, en e 'wɪ tin 'ba 'ka tranun lɛ bɛ -a man.

²⁶Yaa 'vɪ tɔ zɪe -a man 'nan:

<'I kɔ minnun 'labɛ o va

-e 'i vɪ -wɛ 'nan:

'Ka "trɔɛn -tōa 'wɪ lɛ 'kpa tɪglɪ,

'pian ka'a -ci maan dɪ.

Ka fɛnan -nanjean 'kpa tɪglɪ,

'pian ka'a fɛ -tɔ ye dɪ.

²⁷-Yee ci 'nan minnun 'labɛ

o 'bli da -tō 'plɛblɛ,

'o 'fli "trɔɛn drɛ "yuyɪ,

en 'o yie 'lɛ 'wɔ 'o 'bō 'a.

Waa drɛ zɪe 'nan,

-e 'o vɪlɛ 'o fɛnan yɪ dɪ,

en 'nan -e 'o vɪlɛ 'o 'wɪ man dɪ,

en 'nan -e 'o vɪlɛ 'o 'wɪ 'ci man dɪ.

'Wɪ pɛɛnōn zɪe waa drɛ 'nan,

"tōgɔ 'o -sōnla 'an -sru

-e 'an o 'si 'wɪ 'ji.»

²⁸-Yee "wean 'ka -tō 'nan, Bali wei nen e min "sia 'wɪ 'ji bɛ, Bali -ta -a "men minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dɪɛ -wɛ. -Wee vɛ bɛ "o "trɔɛn -tōa -yɛ.»

²⁹[Zɪ Pəl 'wɪ zɪe -a 'vɪ bɛ, en Zuif 'nōn bōla te o -ko -sa 'plɛblɛ 'fōdɪ -a 'o cin yei.] ³⁰'Kōn nen Pəl 'nyin 'ji te yaa -pan wo bɛ, e lɛ drɛ 'ji

"fli. Minnun pɛɛnōn nen o -taa -a -nanjenlɛ bɛ, e o "siala. ³¹E Bali -le mingōnnen -blɪdɪ 'wɪ ve -wɛ, te e 'wɪ pɛɛnōn nen e ci Minsan Zozi Crizi -le vɛ -a bɛ -a "paaman o ji. Ya'a paaman o ji 'e yōdɪ dɪ, en min -tɔ 'ka 'wɪ -tōlɛ "man "dɪ.

'Fluba nEn Pöl -a cren -te Röm 'nön le Römen

¹An 'bō Pöl bē, an ya Zozi Crizi 'suzan 'a. Bali 'an laabu 'nan 'an drē Zozi 'le 'pasiāzan -a. En yaan 'si 'va 'nan 'an 'yee 'wī 'nōnnōn vī minnūn lē. ²'Wī 'nōnnōn 'bō zīe Bali ciula 'e 'lewei vūnōn 'va, en waa 'vī -a -nan 'mōn. E ya 'e 'cren -tēdī Bali -le 'fluba 'ji. ³'Wī 'nōnnōn zīe -a -pī -le 'wī nēn. Waa -ya blamin -a, mingōnnen David nēn 'lī bē -a kluda. ⁴'Pian Bali lēi 'saun 'le 'plēble -a -ci kōōn minnūn lē 'nan Bali -pī nēn. Yaa -ci kōōn -a wluandī -a -kanōn 'va. -Yēē cī -kaa san Zozi Crizi -a.

⁵Bali ciula "va en e "yi drē 'mēn. Yaan drē Zozi 'le 'pasiāzan -tō -a, 'nan -e 'an -yēē 'wī 'nōnnōn vī minnūn pēēnōn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe -wīe. Yaa drē zīe 'nan -e 'o yi -tēra Zozi da, tē o 'ta wōla -a wēi da. ⁶Ka drē minnūn zīe o va 'nōn 'a, kōō Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'kōn Zozi Crizi -le vē -a.

⁷Ka pēēnōn 'bō nēn ka cī Rōm en Bali 'ka ye "yi "bē, e 'ka laabu 'nan 'ka 'kōn 'yēē vē -a. 'Ka lē nēn an cī 'fluba 'gūē -a cren -tēnan.

-Kaa 'tī Bali 'lēē Mīnsan Zozi Crizi 'o 'wēē "yi 'lēē 'wēē -fōdī -trōō -nōn 'cēē.

Pöl a "vale 'e 'ko Zozinōn nēn Rōm bē o yīlē

⁸Maan pou "siala 'mēn Bali muo "fōdī -a. An ciula Zozi Crizi -va -e 'an muo "fō 'cēē "wēan, kōō minnūn 'cēē yi -tēradī Zozi da -sī -fōa fē pēēnōn 'nan. ⁹An Bali "sua 'mēn cī "nrōndī pēēnōn 'a -a -pī -le 'wī 'nōnnōn vidī -a minnūn lē. Bali zīe yaa -tōa 'nan, 'wī nēn an 'ta -a vē 'gūē 'wī 'kpa nēn. -Nyren 'nan, 'ka 'cīn a 'an 'jī tū pēēnōn man, ¹⁰tē an ya -a trū 'banan. En maan laabo -yrō 'nan -tē e ya -a cī 'sō 'a bē, 'an 'wulo -da yī -e 'an 'lū 'ka 'va nūn.

¹¹'Ka dra 'an -tēa 'kpa tūglī "lē 'an 'ka yī. "Yī 'nēn Bali lēi 'saun -a -nōn 'mēn bē, an ya "vale 'an "paa -a 'ka 'va 'nan -e 'ka 'man 'e 'tō 'plēble Bali -le 'wī 'jī. ¹²Maan vē 'pian 'nan, -e -kaa pēēnōn 'man 'e 'tō 'plēble -cēē yi -tēradī Zozi da nēn e ya -tūwli "bē -yēē "wēan. ¹³An "būi Zozinōn, 'ka -tō 'nan, maan man wēē 'e 'pa -a "kaga 'nan 'an "lō 'ka 'va. 'Pian -e 'e bō cēēgū yī -a bē, -sī 'ka tian 'lē 'sōlē 'mēn dī. An ya "vale 'an "lō 'nan -e 'an minnūn drē Zozi 'le vē -a, "lē zī maan drē 'lēglōn 'pēēnūn -jī bē -yēē 'wī 'zū.

¹⁴E ya 'an da fiēn -a 'nan 'an Zozi 'le 'wī 'nōnnōn vī min -tūdū pēēnōn lē. -Tē o ya Grēk 'nōn 'a oō, en -tē o "sia 'lēglōn 'pēē -jī oō, en -tē o ya 'fluba 'tōnōn 'a oō, en -tē o 'ka 'fluba 'tōnōn 'a dī oō, e ya 'an da fiēn -a 'nan 'an vī -wīe. ¹⁵-Yēē "wēan -a -cīn a 'an 'bō 'lē 'jī 'kpa tūglī 'nan 'an Zozi 'le 'wī 'nōnnōn vē kaa nēn ka cī Rōm bē 'cēē.

Zozi Crizi -le 'wī 'nōnnōn bē Bali -le 'plēble nēn

¹⁶Zozi Crizi -le 'wī 'nōnnōn vidī bē, -a 'yra 'ka 'an 'tēa dī. Kōō -yēē cī Bali -le 'plēble 'a, en min oō min nēn e yī -tēra "da "bē, Bali -a "sia 'wī 'jī. Zuif 'nōn 'va nēn e 'bōla 'e tēdē, en "bē -sru e drē minnūn pēēnōn 'lē vē -a. ¹⁷Zī Bali minnūn "siala 'e 'lē min tūglī 'a bē, Zozi Crizi -le 'wī 'nōnnōn 'bō 'bē -cī "sia min lē. Kōō -yēē vī 'nan yī -tēradī Zozi da -tūwli "man nēn Bali min "siala min tūglī 'a 'e 'lē. E pou "siala yī -tēradī Zozi da -a, en e 'lē -sēanla yī -tēradī Zozi da -a. 'Wī zīe e ya 'e 'cren -tēdī 'e 'cēn Bali -le 'fluba 'jī. Kōō e ya 'e 'cren -tēdī 'nan:

«Min nēn -yēē yī -tēradī Bali da man nēn Bali -a 'sia min tūglī 'a 'e 'lē bē, -a san 'belidī nēn ya 'an 'nyaan dīe -a ye.»

Bali -le tin a 'e 'tēdī 'trēda blamin da

¹⁸-A -cī a 'e 'sidī 'wēin 'nan, Bali -le nyran -blidī a 'e 'pladī blamin man. Wa'a Bali bōa dī, en o 'wī 'wli dī 'tō 'tūdū pēēnōn dra. 'Wī 'wli dī "drēdī -a nēn o -sī -tōa Bali -le 'wī tūglī 'lō. ¹⁹-A -nōan da nēn en Bali -le nyran -blidī a 'e 'pladī o man. Kōō 'wī nēn blamin -kōlaman -a -tōdī -a Bali da bē, e ya 'wēin -wēē vē -a. Bali 'bō 'bē drē zī. ²⁰Fē nēn maan vē zīe -yēē cī 'nan, min 'ka 'kōlaman Bali 'bō yūdī -a dī, 'pian 'e 'fli kōōn minnūn lē 'e 'pē drē fēnūn -a. E 'trē drē, en e la drē. 'Wī zīe -a drēdī -a -kōōnman blamin lē 'nan, Bali -le 'plēble 'lēda "ka "dī, en -yēē cī Bali -a fē pēēnōn da. -Yēē "wēan blamin 'ka 'kōlaman 'yēē tin 'nōnnōn -wēēdī -a Bali 'lē dī.

²¹Minnūn -a -tōa 'nan Bali a, 'pian wa'a 'wīlē "man -e 'o 'tō -dan -nōn -yrē "lē zī e cī 'lē blamin 'e drē Bali lē bē -yēē 'wī 'zū dī. En wa'a 'wīlē "man -e 'o muo "fō dī. 'Pian -wēē cī "nrōndī pēēnōn a fēnūn nēn -a -cī "ka "dīe -a da. En 'wī nēn Bali cī "vale 'o drē bē, wa'a -kōlālē -a -tōdī -a dī, tē o -kō -wladī -a klun va. ²²'O 'fli "siala 'wī 'tōnōn 'a, 'pian tē -blū nēn waa "taan. ²³Bali nēn e ya -nan 'lī 'trilīi, en e ya "lē blamin 'e bō bē, wa'a 'bē bōlē dī. 'Pian blamin nēn 'bē -kaa "bē,

'be min yibanun be wee boa. En "nyian be o "lomannun 'lee -wi 'to 'tudu pænon yiba dre 'wee Bali -a, te waa boa.

²⁴Wunun zæ -a dredi -le "wean, Bali 'e 'pe 'si o -sru 'nan -e 'o 'wi nen e min "tri -tōa Bali 'le be -a dre. 'O 'bō 'ci 'sō wunun -wliḍi 'nen. -Yæ -maan 'wi nen e 'ka "le blamin 'e dre diæ waa dra 'o cin va. ²⁵En "nyian be o Bali -pe dre fænun boa en o "sua, 'pian Bali nen e fænun pænon dre be, wee dra 'o 'pela koda. 'Wi zæ -yæ -kōonman 'nan, o Bali -le 'wi tigl 'ta fōō 'o 'bō 'le 'wlu wunun dredi -a. 'Pian -a -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, Bali nen e fænun pænon dre be, 'to -dan a -yee væ -a 'li 'trilii. Amen!

²⁶Minnun a 'wunun zæ -a drenan -le "wean be, Bali o -non 'o 'bō 'ci 'sō wunun -wliḍi "dredi le. -A -mie nen "le lumōn 'lee lumōn -le nyinnandi lī 'lee -kōnnen -a -le 'wi 'zv. ²⁷-A -towlī "nen "nyian -klōnmōnnun -a dra. Lumōn 'lee -klōnmōn nen o nyianla lī 'lee -kōnnen -a be wee 'tvl. En -klōnmōn 'lee -klōnmōn 'o cin -wædi 'yi 'yi, te o nyianla. 'Wi nen e 'ka "le blamin 'e dre diæ, -klōnmōn 'lee -klōnmōn -a dra 'o cin va. 'O 'bō 'ci 'sō wunun -wliḍi "nen, o 'ta 'wōla -a -sru "be, -a "nen "wi 'be boa o man zæ.

²⁸Wa'a 'wile "man -e Bali nen 'e dre o tazan -a di. -Yee "wean Bali o -non 'wee klin 'wi dredi le. En 'wi nen e 'ka "le blamin 'e dre diæ waa dra 'o cin va. ²⁹O 'wi 'wliḍi 'to 'tudu pænon dra. O ya min -wliḍinun -a. O ya "vale fæ pænon 'e 'kōn 'wee væ -a. O ci a nyranrandi. O 'bli bō min lō fæ man. O min -tea. O 'wi 'bliḍi ye "yi. O -dawli dredi ye "yi. Waa -wæman 'nan 'wi 'e bō 'o bōzan -to man. O 'wi "paa min da. ³⁰O "we "min man -wliḍi. O "naan Bali man. O 'wi dra min va -blv pæ -ji. O 'fli "siala -dandan. O 'fli 'to vidi ye "yi. O 'wi 'wliḍi -wæman te waa dra. O yie 'ka "naan 'o 'mangulinun man di. ³¹O 'bō 'wulo -ji wi da nen o 'ta wo. 'Wi nen waa ve min le 'nan 'o dra be, wa'a 'ta 'wōla "da "di. Wa'a min ye "yi "di. En min nyirinda 'ka 'sean o da di. ³²Bali -a 'vī 'nan, minnun nen o 'wunun zæ -a dra be, -a 'le 'srannan "nen -kadī -a. 'Wi nen Bali -a 'vī be, minnun zæ waa -tōa, 'pian te waa dra. En "nyian be, minnun nen o 'wi dra "le -wee 'wi 'zv be, o 'to "yi "ve.

2

Bali minnun pænon 'le 'wi tin "baa

¹'Wi 'wliḍi "drenōn 'ka 'kōlaman 'wee tin 'nōnnōn -wædi -a Bali 'le di. En 'i 'bō

"nyian, min nen i ci -a, en i tin -tea "o da be, yi'a 'kōlaman 'yie tin 'nōnnōn -wædi -a Bali 'le di. -A -cin 'e 'kōn 'i 'ji 'nan, -te i ya tin -tenan minnun da be, te i ya tin -tenan 'i 'bō 'fli da. Kōō i ya 'wi 'wliḍi "drezan -a "le -wee 'wi 'zv. ²Minnun pænon nen o 'wi 'wliḍinun zæ -a dra be, Bali tin -tea "o da 'e 'nōan da. -Kaa -tōa zī. ³I tin -tea "minnun zæ o da, te i ya 'wi 'wliḍi "drezan "le -wee 'wi 'zv. -Te -a -cin a 'i 'ji 'nan Bali 'ka tin tea 'i da diæ, te i ya 'i 'fli see "paanan. ⁴Bali ci a "yi, en e 'wi man -pæan "sidō, en e -seanla min man -trōō. -Kaa -tōa zī. 'Pian -te 'wunun zæ -a -cin nen 'i 'ji, -yee "wean nen i 'wi 'wliḍi "dra be, te i ya 'i 'fli see "paanan, en i ya Bali -le "yi -folanan 'i "trōen -sru. E ya "le 'i -tō 'nan, Bali a "va 'nan 'i 'si 'wi 'wliḍi "dredi man -e 'i -sōonla 'e -sru, -yee "wean nen 'e 'man -seanla 'i 'va!

⁵'Pian i ya "trōen "yuyu 'tannan, en i 'ka "vale 'i "sia 'wi 'wliḍi "dredi man di. 'Wi nen i ci "pian zæ, Bali -le nyran -bliḍi -dan nen i ci -a planan 'i 'fli man. E boa 'i man yi nen Bali 'yee nyran -bliḍi ci -kōonman 'e 'nōan da be -a da.

⁶Yi zæ -a da nen 'wi nen min -tv -a dre be Bali -a man -pan wo -a san le. ⁷'Belidi nen ya'a 'nyaan diæ, yaa -nōan "minnun nen o "koe 'ka 'nyanle Bali ci 'sō wi dredi -a diæ -wle. Kōō tv pænon man be, waa -wæman 'nan Bali 'e 'to -dan 'nōn 'wle, en waa -wæman 'nan 'belidi nen ya'a 'nyaan diæ 'e dre 'wee væ -a. ⁸'Pian Bali -le nyran -bliḍi -dan be, e ya minnun nen 'o 'bō 'ci 'sō wunun -wliḍi 'yi 'yi "be -wee væ -a. Kōō tv pænon man be, o 'wi 'wliḍi "dredi 'yi 'yi, te o Bali -le 'wi tigl -fōala 'o "trōen -sru. ⁹Maan ve 'cæ 'nan, min -tudu pænon nen o 'wi 'wliḍi dre be, yra yidi boa "o man, en "klan -dan o -tea. Zuif 'nōn da nen 'e pou "siala, "be -sru -e 'e 'bō minnun pænon da. ¹⁰'Pian min oo min nen e 'wi "yi dre be, Bali 'to -dan -nōan -yre, en e -fōdi -trōō -nōan -yre. Zuif 'nōn da nen 'e pou "siala, "be -sru -e 'e 'bō minnun pænon da. ¹¹Kōō Bali 'ka min bō "va "di.

¹²Maan ve 'cæ 'nan, minnun pænon nen o 'wi 'wliḍi dre be, Bali tin -tea "o da. Min -mienun 'ka -a tōa 'nan Bali -le -pei -tō wi a di, te o 'wi 'wliḍi "dra. Bali tin -tea "o da, en o -nan -nyaan. 'Pian Zuif 'nōn Bali -le -pei -tō wunun -tōa. -Yee "wean -te o 'wi 'wliḍi dre be, Bali -le -pei 'bō 'be tin -tea "o da. ¹³Kōō Bali 'ka min siala min tigl 'a 'nan 'e "trōen -tōa 'yee -pei -tō wunun le -le "wean

di. 'Pian min nen e 'ta wula Bali -le -pei -to winun da be, Bali -a "siala min tigl 'a.

¹⁴ Minnun nen o 'ka Zuif 'nön 'a die, wa'a toa 'nan Bali -le -pei -to w'i a di. 'Pian -te o -mie 'w'i dra "le zi Bali -le -pei -a 'v'i be -yee 'w'i 'zu be, yaa -kōonman 'nan -pei -to w'i a -wlo. ¹⁵ En 'w'i zie -a dredi be, yaa -kōonman 'nan, Bali -le -pei -to winun a 'o 'cren -tedi o ji. -Wee -wulo -ji "nrōndi 'be -kōonman zie, kōo -yee tin -tea "o da, en -yee -toa "o -sru. ¹⁶ Yi -tu bōa "be, Bali -ciala Zozi Crizi -va -e 'e 'w'i pēenōn nen 'e yōōdi min -ji be, -yee tin 'ba. Zozi Crizi -le 'w'i 'nōnnōn nen maan ve minnun le be, -yee 'v'i zi.

Zuif min man "cēe min -le tin dra 'nōnnōn Bali 'le di

¹⁷ Ka -dandan "taan 'nan Zuif 'nön nen kaa, en Bali -le -pei -to winun a 'ka 'lo. Ka 'nan 'cēe Bali -toa, ¹⁸ en kaa ci 'sō winun -toa. En zi kō min 'e 'ta wula Bali -le -pei -to winun da be, ka 'nan kaa -toa, kōo kaa tranla. ¹⁹ Ka 'nan 'cēe ci minnun nen o -si -kōonman yie 'winōn le be waa. En 'cēe ci minnun nen klun va be -wee 'te 'san -a. ²⁰ Ka 'fli "siala 'nan, 'cēe 'w'i "paala -blunōn le, en 'cēe 'w'i "paaman nannannun ji. Kōo ka 'nan 'w'i 'tōdi 'lee 'w'i tigl pēenōn be, e ya 'ka 'lo Bali -le -pei 'fluba 'ji.

²¹ Ka ya 'ka 'fli see "paanan. E ya "le 'ka 'w'i "paa 'ka 'fli ji 'vaa -e 'ka 'w'i "paa min peenun ji. Kaa ve minnun le 'nan, te 'o crin wu di, 'pian te 'ka 'bō ka crin wo. ²² Kaa ve minnun le 'nan, te 'o min 'nan -wee "di, 'pian te 'ka 'bō ka min nan -weeman. Kaa ve minnun le 'nan, yiba "minnun nen min o -paan "be o 'ka 'yi "di, 'pian te kaa -nan fenun crin wo. ²³ Ka -dandan "taan 'nan Bali -le -pei -to winun a 'ka 'lo, 'pian te ka'a 'ta 'wula "da "di. 'W'i zie e ya Bali 'tō sredi -a. ²⁴ En e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cēn. Kōo e ya 'e 'cren -tedi 'nan:

«'Ka 'bō Zuif 'nön 'le "wean nen Bali 'tō a 'e sredi minnun nen o 'ka Zuif 'nön 'a die o yei.»

-Fōdi -klōnmōn -va man "cēe Zuif 'nön 'le tin dra 'nōnnōn Bali 'le di

²⁵ 'W'i 'kpa, 'ka Zuif 'nön be, -te ka ya 'ta wulanan Bali -le -pei -to winun da be, 'cee -fōdi -klōnmōn -va be -a -ci a. 'Pian -te ka'a 'ta 'wula Bali -le -pei -to winun da die, 'cee -fōdi -klōnmōn -va be, e ya 'w'i 'tun "a Bali 'le. ²⁶ Min nen e 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va di, en e 'ta wula Bali -le -pei -to winun da

be, Bali -a "siala "le min nen e ya 'e 'fōdi -klōnmōn -va be -yee 'w'i 'zu. ²⁷ -Yee "wean min nen e 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va die, 'pian te e 'ta wula Bali -le -pei -to winun da be, -yee tin -tea 'i 'bō nen i ci Zuif min -a be 'i da. Kōo i ya 'i 'fōdi -klōnmōn -va en Bali -le -pei -to winun a 'i 'lo, 'pian yi'a 'ta 'wula "da "di.

²⁸ Zuif min tigl nen e ya Bali -le minnun va min -a be, e 'ka min nen e ya Zuif min -a 'e 'kōle man be -a di. En e 'ka min nen o plo 'pla "man -a -fōdi -a -klōnmōn -va be -a di. ²⁹ 'Pian Zuif min tigl be e ya Zuif min -a 'e 'ji. En e ya min nen Bali lei 'saun -a -fō -klōnmōn -va be -a. Ya'a 'sia plo nen blamin -a "paala min man Bali -le -pei -to w'i da be -a va "fo "di. -Te Zuif min a zie Bali 'bō 'be 'tō -dan -noan -yre, -yee 'tō -dan 'ka 'sia blaminun va di.

3

Bali wei 'bōla Zuif 'nön 'va man "cēe 'wee tin dra 'nōnnōn Bali 'le di

¹ Min nen e 'ka Zuif min -a die, -te Bali -a "siala 'yee minnun va min -a be, 'w'i "yi "cēn 'be ci Zuif 'nön 'le ve -a Bali 'le "men? En 'w'i "yi "cēn "nen Zuif min a ye Bali 'le -fōdi -klōnmōn -va man? ² Maan ve 'cēe 'nan, 'w'i nen e ci -wee ve -a "yi Bali 'le be e ya "kaga. -Wee 'w'i "yi "tēde nen e "mlian minnun pēenōn 'le ve da be, -nyren 'nan, Bali wei be o va nen e 'bōla.

³ 'Be nen 'gve, Zuif 'nön -mienun -a -kōonman 'nan, wa'a yi teala Bali wei zie -a da di. 'W'i zie -yee "wean be, 'w'i nen Bali -a 'v'i 'nan 'e dra be -e 'e vūle 'e dre dūv? ⁴ E 'ka zi "fo "di. 'Pian minnun pēenōn 'o -tō 'nan Bali 'ta wula 'e wei da, en o 'bō 'be ci 'wlunōn 'a. 'W'i zie e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji. Kōo e ya 'e 'cren -tedi 'nan: «E ya zie 'nan -e minnun 'o -tō 'nan, 'i wei a tin 'nōnnōn 'a.

En 'nan -te min a 'w'i 'tōnan 'i man be, 'yie tin 'e 'kōn 'e 'tedi -a san da.»

⁵ 'Wunun nen blamin -a ve be, -a da nen 'an 'ci nrōn en an "ta 'w'i 'gve -a ve. Min -mienun -a ve 'nan: «'W'i 'wli di "dredi be, e ya 'w'i "yi "a. Kōo "te -kaa 'w'i 'wli di "dra die, "te -kaa Bali -le tigl 'ci ye di. -Yee "wean Bali -le nyran -blidi min va be, e 'ka 'e 'noan da di.» Minnun nen o 'w'i zie -a ve be -wee tin a 'nōnnōn? ⁶ -Cēje, -wee tin 'ka 'nōnnōn "fo "di. -Kaa -toa 'nan, Bali 'w'i dra 'e 'noan da, kōo -yee -taa "tin -tēle 'tredanōn pēenōn da.

⁷En "nyian be min -mienun -a ve 'nan: «E ya 'wɪ "yi "a -e min 'e vɪnan 'e ya Bali -sru, te ya'a 'ta 'wɔla -a wei da dɪ. Kɔɔ -te min a 'wɪ zɪe -a drɛnan bɛ, Bali 'ta wɔla 'e wei da tɪan 'va. 'Wɪ nɛn Bali -a dra zɪe, e ya 'wɪ "yi -dan a, ɛn e Bali 'tɔ wuanla. -Mɛ "le "wean nɛn Bali tin -tɛa "min da "mɛn?»⁸ -Yee "wean minnun zɪe waa 'vɪ 'nan: «-Kaa 'wɪ 'wɪldɪ 'drɛ, -e -a "nɛn 'e bɔla 'wɪ "yi "a!» 'Wɪ "paadɪ -wɪldɪ zɪe, -a 'bɔ nɛn waa "paa 'kɔ da 'nan -nyrɛn kva "paaman minnun jɪ. -A -nɔan da nɛn Bali -taa "tin -tɛlɛ minnun zɪe o da.

Blamin -tɔdɔ pɛɛnɔn a 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnɔn 'a Bali 'le

⁹Maan 'le -seanla 'nan, -kaa Zuif 'nɔn bɛ, -kaa 'kpa 'ka 'mlɪan 'lɛglɔn 'pɛe -jɪ 'nɔn da dɪ. Kɔɔ maan 'vɪ paan 'va 'nan, -te min a Zuif min -a oo, ɛn -te min a 'lɛglɔn 'pɛe -jɪ min -a oo, o pɛɛnɔn a 'wɪ 'wɪldɪ "le 'plɛblɛ 'wɪlu. ¹⁰'Wɪ zɪe e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min -tɔ 'ka min tɪglɪ 'a dɪ, ɛn -a min -tɔwɪlɪ "ka "fo "dɪ.

¹¹Min -tɔ 'ka 'wɪ 'tɔzan -a -e 'e Bali -wɛɛ "dɪ.

¹²'Pɪan min -tɔdɔ pɛɛnɔn 'sɪ Bali man -kɔɔbli,

ɛn o pɛɛnɔn 'wɪ 'wɪldɪ "dra.

Min -tɔ 'ka 'wɪ "yi 'dra dɪ,

ɛn -a min -tɔwɪlɪ "ka "fo "dɪ.

¹³Weinun nɛn o bɔala o 'le bɛ, e 'ka "yi "fo "dɪ.

'Wɪlu wɪnun nɛn.

E ya 'wɪldɪ

"le -mlɛn 'shɛ 'jɪ yɪ nɛn

e min -tɛa "bɛ -yɛe 'wɪ 'zɔ.

¹⁴-Yɔ -saandɪ 'lee wei -wɪldɪnun 'bɛ bɔala o 'le.

¹⁵O cɛin a o man "fɛavea min -tenan.

¹⁶Fɛnan nɛn o -ko bɛ,

fɛ srɛdɪ 'lee min -tɛdɪ nɛn -nan.

¹⁷-Sɪ nɛn e -fudɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ bɛ, o 'ka "vale 'o -tɔa "dɪ.

¹⁸O yɪɛ 'ka 'naan Bali man dɪ.»

¹⁹-Kaa -tɔa 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn zɪe e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Zuif 'nɔn 'le vɛ -a. ɛn -yɛe -kɔɔnman 'nan -kaa 'bɔ Zuif 'nɔn bɛ, -cɛe 'tɔ "da 'cɛin "ka "nyian Bali 'le dɪ. Blamin -tɔ 'ka 'kɔlaman 'yɛe tin 'nɔnɔn -wɛɛdɪ -a Bali 'le dɪ. E ya zɪe 'nan -e Bali -le tin 'e 'kɔn 'e 'tɛdɪ 'trɛdanɔn pɛɛnɔn da. ²⁰-Yee "wean 'ta wɔladɪ Bali -le -pɛi -tɔ wɪnun da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bɛ, -a man "cɛɛ Bali min 'sɪala min tɪglɪ 'a 'e 'le dɪ. 'Pɪan Bali -le -pɛi -tɔ wɪnun

'bɛ -maan ɛn min -a -tɔa 'nan e ya 'wɪ 'wɪldɪ "drɛzan.

Bali min "sɪala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a yɪ -teradɪ Zozi man

²¹Bɛ nɛn 'gɔvɛ, 'wɪ nɛn yaa -maan 'lɔɔ Bali min 'sɪala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a bɛ, Bali -a ta bɔla min lɛ. 'Wɪ zɪe e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'e 'cɛn Bali -le 'fluba 'jɪ. 'Pɪan 'ta wɔladɪ Bali -le -pɛi -tɔ wɪ da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bɛ -a man "cɛɛ Bali min 'sɪala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a dɪ. ²²Bali min 'sɪala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ yɪ -teradɪ Zozi Crɪzi da man. Bali -a dra min -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn o yɪ -tɛra Zozi Crɪzi da bɛ -wɛ. Kɔɔ Bali 'le bɛ, Zuif min 'ka 'e 'tɔ, ɛn 'lɛglɔn 'pɛe -jɪ min 'ka 'e 'tɔ dɪ. ²³O pɛɛnɔn a 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnɔn 'a Bali 'le, ɛn Bali 'yɛe 'tɛ 'san 'sɪ -wɔ. ²⁴Fɛ nɛn blamin 'ka 'kɔlaman -a yɪdɪ -a 'e 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a dɪɛ, Bali -le "yi "le "wean yaa -nɔn 'e "tun. -Nyrɛn 'nan e min "sɪala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. ɛn min nɛn Zozi Crɪzi -a 'sɪ 'wɪ 'wɪldɪ "le 'plɛblɛ 'wɪlu bɛ, -a san nɛn Bali -a "sɪala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ.

²⁵Zozi Crɪzi 'bɔ zɪe, -a 'bɔ nɛn Bali -a 'plɔ 'nan 'e 'ka yɪba "plan da 'sraga bɔ vɛ -a 'trɛdanɔn man. -Yɛe -kadɪ zɪe -yɛɛ -maan -e Bali 'e minnun nɛn o yɪ -tɛra "da "bɛ -wɛe 'wɪ 'wɪldɪ 'fui. Bali 'wɪ zɪe -a drɛ -a -kɔɔndɪ -a 'nan 'e ya tɪglɪ. Kɔɔ 'li bɛ, Bali 'ka 'wɪ "nɛn -kɔɔnle tɪglɪ blamin lɛ 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man dɪ. ²⁶Tɔ zɪe -a man bɛ, e 'man -sran blamin va. 'Pɪan 'bɛ nɛn 'gɔvɛ, Bali -a -kɔɔn 'nan e ya tɪglɪ, kɔɔ 'wɪ 'wɪldɪ pɛɛnɔn nɛn blamin -a drɛ bɛ, ya'a 'tɔlɛ 'e "tun "dɪ. E -ta Zozi Crɪzi -a ɛn 'wɪ 'wɪldɪ pɛɛnɔn zɪe -a "nɛn "wɪ 'bɔ "man. Bali -a drɛ zɪe 'nan -e min -tɔdɔ pɛɛnɔn 'o -tɔ 'nan Bali 'bɔ a tɪglɪ. ɛn "nyian 'nan -e 'e min -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn o yɪ -tɛra Zozi da bɛ, o 'sɪa min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ.

²⁷'Wɪ nɛn Bali -a drɛ zɪe -yɛe "wean bɛ, -sɪ -tɔ 'ka blamin lɔ -e 'e -dandan 'tan Bali 'le dɪ. Kɔɔ Bali min 'sɪala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ yɪ -teradɪ Zozi da man. 'Pɪan ya'a sɪala min tɪglɪ 'a 'ta wɔladɪ -pɛi -tɔ wɪnun da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bɛ -a man dɪ. ²⁸-Yɛe "wean -a -cɪn 'e 'kɔn -kaa 'jɪ 'nan yɪ -teradɪ Zozi da man nɛn Bali min 'sɪala min tɪglɪ 'a. 'Pɪan ya'a 'sɪa 'ta wɔladɪ -pɛi -tɔ wɪnun da min 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a bɛ -a va dɪ.

²⁹'Wɪ zɪe e ya Zuif 'nɔn 'saza -le vɛ -a? -Cɛjɛ, kɔɔ Bali 'ka Zuif 'nɔn 'saza 'le Bali -a dɪ, 'pɪan e ya 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'jɪnɔn 'le Bali -a.

³⁰Fɛ -le "wean nɛn maan 'vɪ zɪe, -yɛɛ cɪ 'nan,

Bali a -towli "cē. En Zuif min nen e 'fōdi -klōnmōn -va 'lee 'lēglōn 'pee -ji min nen e 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va diē, Bali o "siala 'e 'le min tigl 'a yi -teradi Zozi da man. ³¹ 'Wī nen maan 'vī zīe, -a -ci nen 'nan, an Bali -le -pei klu -sran ji yi -teradi Zozi da -a? -Cēje, 'bē "cēē di. 'Pian 'wī 'bō nen Bali -le -pei -a 'vī tigl bē, -a -ci nen maan "sia.

4

Abraam 'e dre -cee 'wī -kōon "manvē -a
¹ -Kaa ci "nrōn -kaa tra Abraam -le 'wī da. -Mē "wī nen -yee 'wī -a "paaman -kaa 'ji?
² Abraam drē wī man "cēē Bali -a 'sia 'e 'le min tigl 'a di. Kōō "te 'e 'kōn 'nan -a drē wī man nen bē, "te -a -si a Abraam -lō -e 'e -dandan 'tan. 'Pian Bali 'lē bē -a -si 'ka -yrō "fō "di. ³ Kōō e ya 'e 'cren -tēdi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Abraam yi -tera Bali da, -yee "wean nen Bali -a 'sia 'e 'le min tigl 'a.»

⁴ Blaminnun yei "bē, -te min 'nyranman -tu 'pa bē, waa -pan wo. -Pan zīe "yi "cēē waa drē -yrē "di. 'Pian 'nyranman nen yaa 'pa bē -a manvē nen. ⁵ Bali 'lē bē, e 'ka zī di. Min 'ka 'kolaman 'nyranman -tu 'padī -a Bali lē, 'nan -e Bali -le "yi 'e drē 'yee vē -a di. 'Pian min nen e yi -tera "da 'nan, Bali -kolaman 'yee 'wī 'wliđī "fuidī -a bē, Bali -a "siala 'e 'le min tigl 'a.

⁶ 'Wī zīe -a 'bō nen mingōnnen David nen 'lī bē yaa 'vī seze. Kōō yaa 'vī 'nan min nen Bali -a "siala 'e 'le min tigl 'a, te 'nyranman -tu "cēē yaa 'pa en Bali 'wī zīe -a drē -yrē "diē, ci "nrandi -dan 'e 'kōn -a san lō. 'Wī zīe yaa cren -te Bali -le 'fluba 'ji. Yaa cren -te 'nan:

⁷ «Minnun nen o Bali -le -pei -tō winun sre en Bali -a 'cē -wle "bē, ci "nrandi -dan 'e 'kōn -wlo. Kōō Bali -wee 'wī 'wliđī 'fui. ⁸ En 'wī 'wliđī "drezan nen Minsan Bali 'ka -a siala "nyian 'wī 'wliđī "drezan -a diē, ci "nrandi -dan 'e 'kōn -a san lō.»

Bali Abraam 'sia min tigl 'a 'e 'le te e 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va di

⁹ Ci "nrandi zīe Zuif 'nōn nen o 'fōdi -klōnmōn -va bē, o 'saza 'le vē "cēē di. E ya 'lēglōn 'pee -ji minnun nen o 'ka 'o 'fōdi -klōnmōn -va diē -wee vē -a "nyian. -Kaa ci "nrōn Abraam -le 'wī da "nyian! -Kaa -tōa

'nan, Abraam yi -tera Bali da, en -yee yi -teradi Bali da man nen Bali -a 'sia min tigl 'a 'e 'le. ¹⁰ 'Pian tu nen Bali Abraam "siala min tigl 'a 'e 'lē bē, -kaa ci "nrōn "da. Te e ya 'kō? Te Abraam a 'e 'fōdi -klōnmōn -va, -baa te e 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va di? Maan vē 'cēē 'nan, tu zīe -a man bē te Abraam 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va di. 'Pian te e ya "le 'lēglōn 'pee -ji min nen e 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va diē -yee 'wī 'zū. ¹¹ Bali Abraam 'sia min tigl 'a 'e 'le 'vaa en e -fō -klōnmōn -va "bē -sru. Plō zīe waa pla Abraam man -a -kōōn "vē -a 'nan Bali -a 'sia min tigl 'a 'e 'le 'yee yi -teradi 'e da man. Zī e -tra zīe en min -tudū pēēnōn nen o yi -teala Bali da bē Abraam drē "le o tra -le 'wī 'zū. - Te o 'ka 'o 'fōdi -klōnmōn -va di oō, Bali o "siala min tigl 'a 'e 'le 'wee yi -teradi 'e da man "le zī yaa drē Abraam lē bē -yee 'wī 'zū. ¹² En "nyian bē, Abraam a Zuif 'nōn nen o 'fōdi -klōnmōn -va bē, o tra -a. 'Pian 'vaa -e Abraam 'bō 'e 'kōn o tra -a Bali 'lē bē, te o yi -tera Bali da "le zī Abraam 'bō 'e drē te e 'ka 'e 'fōdi -klōnmōn -va diē -yee 'wī 'zū.

'Ta wladī -pei -tō winun da man "cēē Bali Abraam 'sia min tigl 'a 'e 'le di

¹³ Bali -tō "da Abraam lē 'nan, e 'trēda -nōan -yrē. 'Wī 'towli zīe yaa 'vī Abraam ci 'nennun lē. Wa'a vūlē 'nan Abraam 'ta 'wula Bali -le -pei -tō winun da, -yee "wean Bali 'wī zīe -a 'vī -yrē "di. 'Pian Bali Abraam 'sia min tigl 'a 'e 'le -yee yi -teradi 'e da man, -yee "wean nen e -tō 'wī zīe -a da -yrē. ¹⁴ "Te 'e 'kōn 'nan 'ta wladī Bali -le -pei -tō winun da min 'bō 'le 'plēlē 'a bē, -a man nen min dra 'wī zīe -a "nen "blīzan -a bē, "te maan vē 'nan yi -teradi Bali da a 'wī 'tun "a. En "nyian bē "te 'wī 'bō nen Bali -tō "da Abraam lē zīe -a -ci "ka "di.

¹⁵ Bali -le -pei -tō winun 'bē min "paala Bali -le nyran -blīdi wlu. Kōō blamin -pē 'ka 'sōa -a drēdi -a di. "Te Bali -le -pei -tō wī "ka "diē, "te -a sre wī "ka "di.

¹⁶ -Yee "wean fē nen Bali -tō "da Abraam lē bē, e ya minnun pēēnōn nen o yi -teala Bali da bē -wee vē -a. "Yī "tun 'nen Bali -a drē -wle. Yaa drē zīe 'nan -e Abraam kludanōn pēēnōn o -kōla -a "nen "blīdi -a. Zuif 'nōn nen Bali -le -pei -a -wlo "bē, -te o yi -tera Bali da "le Abraam -le 'wī 'zū bē, o -kolaman -a "nen "blīdi -a. En 'lēglōn 'pee -jinōn bē, -te o yi -tera Bali da "le Abraam -le 'wī 'zū bē, o -kolaman "nyian -a "nen "blīdi -a. - Yee "wean min -tudū pēēnōn nen o yi -teala

Bali da be, Abraam dre "le o tra -le 'wɪ 'zʊ.
¹⁷En 'wɪ zɪe e ya 'e 'cɾen -tɛdɪ Bali -le 'fluba
 'ji. Koo e ya 'e 'cɾen -tɛdɪ 'nan, Bali -a 'vɪ
 Abraam le 'nan:

«'Leglon "kaga "ji minnun pɛɛnɔn be,
 mɛin -tɔa "o tra -a.»

Bali 'le be Abraam dre "le -kaa tra -le 'wɪ 'zʊ.
 Bali nen e 'belidɪ -nɔan "minnun nen o kaa
 be -wle "be, -a da nen Abraam yi -tɛra. En
 Bali 'bɔ zɪe, fe nen min 'ka tian -a yɪle 'e yɪe
 -a dɪe, yaa dra -e 'e 'kɔn.

¹⁸Bali -a 'vɪ Abraam le 'nan, -a kludanɔn -
 taa "kɔnle "kaga, en e -taa "drele "le 'leglon
 "kaga "jinɔn tra -le 'wɪ 'zʊ. 'Wɪ zɪe -a -cin
 'ka blamin ji 'nan e -kɔlaman 'le sɔɔdɪ -a
 dɪ. 'Pian Abraam yi -tɛra "da 'nan 'e dra.

¹⁹Tv zɪe -a man be, te Abraam le -kɔlaman
 'e bɔa -yaa tv. En Abraam -a -tɔa 'nan 'e ci
 'nen 'yadɪ lɔ, en yaa -tɔa "nyian 'nan 'e nan
 Sara ci 'nen 'yadɪ lɔ, 'pian 'wunun zɪe ya'a
 Abraam "koe 'silɛ 'e da yi -tɛradɪ -a Bali da
 dɪ.

²⁰En 'wɪ 'bɔ nen Bali -tɔ "da 'nan 'e dra
 -yɾe "be, ya'a 'e 'ci -fɔɔle "da "dɪ. 'Pian -yee
 yi -tɛradɪ Bali da 'pa "da, en e Bali 'tɔ "yi 'vɪ.

²¹E yi -tɛra "da 'kpa 'nan, 'wɪ nen Bali -a 'vɪ
 'nan 'e dra be -a -pe "sɔa -a dɾɛdɪ -a. ²²'Wɪ zɪe
 -yɾe -maan Bali Abraam 'sia 'e 'le min tɪgl
 'a.

²³'Wɪ nen e ya 'e 'cɾen -tɛdɪ 'nan Bali
 Abraam 'sia 'e 'le min tɪgl 'a be, e 'ka
 Abraam 'saza 'le vɛ -a dɪ. ²⁴'Pian e ya -kaa
 'bɔ 'le vɛ -a "nyian. Bali nen e -kaa san Zozi
 Crizi wluan -kanɔn 'va be, e -kaa "siala min
 tɪgl 'a 'e 'le -cee yi -tɛradɪ 'e da man. ²⁵Zozi
 Crizi zɪe -a 'bɔ nen Bali -a -nɔn 'sraga buve -
 a -kaa man -cee 'wɪ 'wɪdɪ "le "wean. En Bali
 -a wluan -kanɔn 'va 'nan -e -kaa kɔn min
 tɪgl 'a 'e 'le.

5

Yi -tɛradɪ Zozi da man nen Bali 'lee
 blamin yei -sean 'e cin va

¹Bali -kaa 'sia min tɪgl 'a 'e 'le -cee yi -
 tɛradɪ Zozi da man. -Yee "wean 'be nen 'gʊe,
 'wɪ nen -kaa san Zozi Crizi -a dre be, -yɾe -
 maan -fʊdɪ -trɔɔ a -kaa yei -kaa 'vale Bali -
 a. -Kaa man -wɛɛ 'nan 'e 'fʊ "da zɪe! ²-Kaa
 san Zozi Crizi 'bɔ 'be 'si 'le 'sv -cee 'nan, -e
 Bali -le "yi 'e dre -cee vɛ -a. -Cee yi -tɛradɪ
 Zozi da man nen -kaa sɔɔnla 'si zɪe -a da, en
 Bali -le "yi dre -cee vɛ -a. -Yee "wean -kaa
 ci 'e "nran, koo -a -cin a -kaa 'ji 'nan Bali -
 le 'tɛ 'san -taa "drele -cee vɛ -a. ³En -te 'wɪ
 'tɔndɔn bɔa -kaa man oo, -kaa ci 'e "nran

"nyian. Koo -kaa -tɔa 'nan, -te -kaa ya -kaa
 yɾa ynan be, e -pɔan 'sɔdɪ -nɔan -cee. ⁴En
 -te -kaa -pɔan 'sɔ be, -cee yi -tɛradɪ Bali da
 "paa "da 'kpa 'pleble. En -te -cee yi -tɛradɪ
 Bali da a 'pleble be, te -kaa yɪe yɾa Bali le.
⁵En -cee yɪe 'fʊdɪ Bali le zɪe -a "nen 'ka 'fo 'e
 "tun "dɪ. Koo -kaa -tɔa 'nan Bali -kaa ye "yi.
 Bali lei 'saun nen yaa -nyran -kaa 'ji be, -yɾe
 'wɪ zɪe -a -cin -tɔa -kaa 'ji.

⁶Bali -kaa ye "yi, koo tv nen -kaa ya 'wɪ
 'wɪdɪ "le 'pleble 'wɪ be, en Crizi -ka -kaa
 'wɪ 'wɪdɪ "drenɔn 'gʊe -cee "wean. 'Wɪ zɪe
 e dre tv nen Bali -a 'pla 'e 'bɔ 'a be -a man.
 'Min -le 'wɪdɪ "man -e 'e 'ka min tɪgl 'leji be
 e ya 'pleble. 'Pian -te min nen e ci -yee min
 "yi "a be, -nyren "be e "we "man, -te e ya -
 kadɪ -a oo -e 'e 'fli -nɔn -yee 'wɪ 'ji. ⁸'Wɪ nen
 Bali -a dre be, yaa -ci -kɔɔnman 'wein 'nan
 Bali -kaa ye "yi 'kpa tɪgl. Koo Crizi -kaa 'leji
 -ka 'wɪ, te -kaa ya tian 'wɪ 'wɪdɪ "drenɔn 'a
 Bali 'le.

⁹En Zozi Crizi -le -ka nen yaa 'wɪ be -yee
 "wean nen 'be nen 'gʊe Bali -kaa 'sia min
 tɪgl 'a 'e 'le. -Te Zozi Crizi 'wɪ zɪe -a dre, te
 -kaa ya tian 'wɪ 'wɪdɪ "drenɔn 'a be, 'be nen
 Bali -kaa 'sia 'e 'le min tɪgl 'a 'gʊe, -mɛ "wɪ
 nen e -taa -a drele -cee? Maan ve 'cee 'nan,
 yi nen Bali tin -tea 'tɾɛdanɔn da be, Zozi -
 kaa "sia Bali -le nyran -blɪdɪ wɪ -kɔɔ. ¹⁰En
 "nyian be, te -kaa ya tian Bali 'nanmannɔn
 'a be, en Bali -kaa yei 'sen 'e cin va -kaa 'vale
 'waa 'e 'pɪ -le -kadɪ -a. -Te e 'wɪ zɪe -a dre te
 -kaa ya tian -a 'nanmannɔn 'a be, 'be nen -
 kaa dre -a beenun -a 'gʊe, -mɛ "wɪ nen e -taa
 -a drele -cee? Maan ve 'cee 'nan, -a -pɪ Zozi
 Crizi -le wluandɪ -kanɔn 'va be, -yee "wean
 nen Bali -taa -kaa 'silɛ 'wɪ 'ji, -e 'belidɪ nen
 ya'a 'nyaan dɪe 'e dre -cee vɛ -a. ¹¹'Pian -a
 pɛɛnɔn "cee dɪ. 'Be 'bɔ nen 'gʊe, -kaa san
 Zozi Crizi -kaa yei 'sen 'e cin va -kaa 'vale
 Bali -a. 'Wɪ zɪe -yee "wean ci "nrandɪ -dan a
 -kaa 'lɔ Bali va zia.

Zozi Crizi 'be min "sia -kadɪ lɔ en e 'belidɪ
 -nɔn -yɾe

¹²Min -towɪl "le 'wɪ 'wɪdɪ "nen yaa dre
 be, -yɾe -maan 'wɪ 'wɪdɪ "dɾɛdɪ wla 'tɾɛda.
 En 'wɪ 'wɪdɪ "dɾɛdɪ zɪe, e -ta -kadɪ -a. Min
 'bɔ 'tɔ nen Adan. 'Wɪ nen yaa dre be, -yɾe
 -maan min -tvɔdɔ pɛɛnɔn 'wɪ 'wɪdɪ dre, en
 -kadɪ 'pla o man. ¹³'Wɪ zɪe -yɾe -kɔɔnman
 'nan, tv nen Bali 'ka tian -yee -pei -tɔ wɪ -
 nɔnle Moizi le dɪe, te blamin 'wɪ 'wɪdɪ "dra
 'tɾɛda. 'Pian tv zɪe -a man be, 'wɪ 'wɪdɪ

"dredt 'ka Bali -le -pei sredi -a dt, koo te Bali 'ka tian -a -nonle Moizi le dt. ¹⁴ 'Be a zi, 'pian -e 'e 'sia Adan tu va -trilii -e 'e bo Moizi tu va be, te minnun -kaaman. Minnun 'bo nen wa'a Bali wei -folæ 'o "trœn -sru "le Adan -a dre be -yee 'w' 'zv dt, te o -kaaman.

E ya "le 'an v' 'cœ 'nan 'w' -mie -ji zia be, Adan 'lee Crizi 'o cin 'sia. ¹⁵ 'Pian Adan -le 'w' 'wli dt "nen yaa dre be, -a "nen 'w' 'ka "le Bali -le "yi "nen e -ta -a 'treda be -a "nen 'w' -le 'w' 'zv dt. Fœ nen maan ve zœ -yee ci 'nan, -kaa -toa 'nan, minnun pœnon -kaaman Adan -le 'w' 'wli dt "dredt -le "wean. 'Pian 'be nen 'gœ, Bali -le "yi dre minnun pœnon "le vœ -a min -towli "le "wean. Min zœ Zozi Crizi nen. -A va nen Bali ciula en e 'yee "yi "non -cœ 'e 'ciulad' "da. ¹⁶ -Yee "wean Bali -le "yi "nen e -ta -a 'treda be, -a "nen 'w' 'ka "le Adan -le 'w' 'wli dt "nen yaa dre be -a "nen 'w' -le 'w' 'zv dt. Koo Adan 'w' 'wli dt "tu dre en Bali tin -te "da. 'Be nen 'gœ blamin -le 'w' 'wli dt "a "kaga, 'pian "yi "nen Bali -a dre blamin le 'e "tun "be, -yee -maan Bali min "siala min tigl' 'a 'e 'le.

¹⁷ Maan ve "nyian 'nan, min -towli "le 'w' 'wli dt "nen yaa dre be, -yee -maan -kad' 'pla blamin man. -Te 'be a zœ, 'be nen Bali "yi dre -cœ 'e 'ciula "da en e -kaa 'sia 'e 'le min tigl' 'a 'gœ, -mœ "w' nen e -taa -a drele -cœ? Maan ve 'cœ 'nan, 'w' nen Zozi Crizi -a dre be, -yee -maan 'belidi nen ya'a 'nyaan dt e ya -cee vœ -a.

¹⁸ 'W' 'kpa nen! 'W' 'wli dt "towli "nen min -tv -a dre be, -yee -maan en min -tudv pœnon a Bali -le tin -tedt min da wlu. En "nyian be, 'w' tigl' 'towli "nen min -tv -a dre be, -yee -maan Bali minnun pœnon 'sia min tigl' 'a 'e 'le en e 'belidi -non -wle. Crizi -le -kad' yiba "plan da be -nyren. ¹⁹ Min -towli "le Bali wei nen yaa -fœla 'e "trœn -sru "be, -yee -maan en min "kaga dre 'w' 'wli dt "drenon 'a. -A -towli "nen "nyian, min -towli "le 'ta wlad' Bali wei da be, -yee -maan min "kaga -kolaman dredt -a min tigl' 'a Bali 'le.

²⁰ En -mœ "le "wean nen Bali -ta -pei -to wunun -a "men? E -ta -a 'nan -e blamin 'e -to 'nan 'e ya -pei -to w' "kaga "srezan -a. 'Pian fenan nen Bali -le -pei -to w' ci 'e sredi "kaga "be, -a fe 'bo 'nan nen Bali -le "yi -ciala "da "nyian. ²¹ Koo 'w' 'wli dt "dredt 'be -maan -kad' 'pla blamin man. En Bali -le "yi 'be -maan Bali min "siala 'e 'le min tigl' 'a -e 'e 'belidi nen ya'a 'nyaan dt e -a -non -yœ. 'W'

nen -kaa san Zozi Crizi -a dre be, -yee -maan 'belidi zœ e dra -cee vœ -a.

6

'W' 'wli dt "dredt 'ka Zozizan 'sœle dt

¹ 'W' nen an 'sia -a vnan zœ -a -ci nen 'non? -A -ci nen 'nan Zozizan 'fo 'w' 'wli dt "dredt man, 'du -e Bali 'e 'yee "yi "non -yœ 'e 'ciulad' "da? ² -Ceje, e 'ka zi "fo "dt. -Ka'a 'kolaman -e -kaa dre zi dt, koo -kaa ya "le minnun nen o kaa 'w' 'wli dt "dredt va zia be -wee 'w' 'zv.

³ -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, -kaa pœnon nen o -kaa -batize dre be, -kaa dre Zozi Crizi nun -a -towli, en -kaa ka waa 'e cin va. ⁴ -Yee "wean -kaa -batize dredt be, e ya "le -cœ ka -kaa 'vale Zozi Crizi nun -a en o -kaa 'w' 'e cin va. E dre zœ 'nan -e -cee ta wv -pœ 'e 'kon 'e -trœ, "le zi -kaa "tu Bali -le 'plœle Zozi Crizi wluan -kanon 'va en -yee ta wv -pœ dre 'e -trœ be -yee 'w' 'zv.

⁵ 'W' 'kpa nen! -Kaa -batize dredt be, e ya "le -kaa dre Crizi nun -a min -towli "a -yee -kad' -ji. -Yee "wean Crizi -le wluand' -kanon 'va be, -kaa ya "nyian "le min -towli "le 'w' 'zv -kaa 'vale waa. ⁶ -Kaa -to 'nan, min nen -kaa ci -a "nen 'e tedœ be, -yee ka 'o 'vale Crizi -a! -Yee "wean -cee 'w' 'wli dt "dre 'kolœ nen -kaa da 'gœ -a -nan a 'e 'nyandi. E dre zœ 'nan -e 'w' 'wli dt "le 'plœle 'e vœ 'e 'kon "nyian -kaa da dt. ⁷ Koo min nen e -ka be, te 'w' 'wli dt "le 'plœle 'ka "nyian "da "dt.

⁸ 'Be nen 'gœ, -kaa ka -kaa 'vale Crizi -a. -Yee "wean -kaa yi -tera "da tigl' 'nan, Crizi -le 'belidi be, -kaa -taa "konle "nyian -a "nen "blnon 'a -kaa 'vale waa. ⁹ Koo -kaa -toa 'nan, Crizi nen e wluan -kanon 'va be, ya'a "nyian kaa dt. En -ka -le 'plœle 'ka "nyian "da "dt. ¹⁰ Crizi -ka 'e 'pa -a -towli en yaa dre 'li "fo "le vœ -a. 'W' 'wli dt "le 'plœle 'e 'ka "va 'zia. 'Pian 'be nen 'gœ -a yœ a "man, en Bali nen yaa "sua.

¹¹ -A -towli "nen 'e 'kon 'cee vœ -a "nyian. 'Ka -to 'nan, ka ya "le minnun nen o kaa, en 'w' 'wli dt "le 'plœle 'le 'ka o va zia be -wee 'w' 'zv. 'Pian 'be nen 'gœ, ka dre min -towli "a 'ka 'vale Zozi Crizi -a, -yee "wean 'ka yœ a "man Bali -le vœ -a, en kaa "sua.

¹² -Yee "wean te 'ka 'w' 'man -e 'w' 'wli dt "nen 'e 'ka 'pla dt! -Yœ ci "le 'ta wlad' 'ka 'bo 'ci 'sœ wunun -wli dt "da -le 'w' 'zv.

¹³ En "nyian be, te 'ka 'man mennun -non 'w' 'wli dt "dredt le -e 'o dre 'w' 'wli dt "le

'nyranman 'pa ve -a di. 'Pian 'ka 'fli 'non Bali le "le minnun nen o wluan -kanon 'va en o yie a "man "be -wee 'w' 'zu. En 'ka 'man mennun -non Bali le, Bali -le 'w' 'yi "dre ve -a. ¹⁴Maan ve 'cee 'nan, 'w' 'wli di "le 'pleble 'ka "nyian kon 'ka da di. Koo Bali -le "yi dre 'cee ve -a, -pei -le 'pleble 'ka "nyian 'ka da di.

'W' 'yi "dredi Zozizan 'so

¹⁵-Te maan 'v' 'nan, Zozinon a Bali -le "yi 'wlu -le "wean -pei -le 'pleble 'ka "nyian o da die, -a -ci nen 'nan, -si a 'e 'nondi -wle -e 'o 'f'v' 'w' 'wli di "dredi man? -Ceje, e 'ka zi "fo "di. ¹⁶Kaa -toa 'ka 'bo -a 'nan, -te min wu "man 'nan 'e dra min -tu 'suzan 'a be, e 'nyranman "paa 'e 'tazan zie -yre en e 'ta wola -a wei da. Te e dre 'sien "le 'e 'tazan -le non -le 'w' 'zu. -A -tuwli "nen "nyian 'cee ve -a. -Te ka wu "man en 'w' 'wli di 'ka 'pla be, te ka dre "le 'w' 'wli di "le non -le 'w' 'zu. 'W' 'nen e -taa "bole 'ka man -a 'le 'srannan "be, -nyren -kadu -a. En -te ka wu "man 'nan ka 'ta wola Bali wei da be, te ka dre "le Bali -le non -le 'w' 'zu. 'W' 'nen e -taa "drele 'cee ve -a 'le 'srannan "be, -nyren 'nan Bali 'ka "siala min tigl' 'a 'e 'le.

¹⁷-Kaa Bali muo "fo! Koo 'li 'e tede be, ka ya "le 'w' 'wli di "le noannun -le 'w' 'zu. 'Pian 'be nen 'gwe, Bali -le 'w' 'nonnon nen waa paa 'ka 'ji be, ka wu "man 'ka 'ci 'fidaa 'a, en ka ya 'ta wolan "da. ¹⁸'W' 'wli di "le 'pleble 'ka "nyian 'ka da di. Ka dre "le Bali -le noannun -le 'w' 'zu 'nan -e 'ka 'w' 'yi "dre.

¹⁹Ka ya blaminun -a, -yee "wean 'wunun nen blamin -a ve be, -a da nen 'an 'ci nron en an ci 'wunun 'gwe -a vnan. 'Li 'e tede be, 'ka 'man mennun -non 'w' 'wli di "nen e 'ka "le blamin 'e dre die -a dredi le, en ka Bali -le -pei -to wunun sre -pe "kaga "ji. 'Pian 'be nen 'gwe, 'ka 'man mennun be, 'ka -non Bali le 'w' 'yi "dre ve -a. 'W' 'zie -a dredi 'be -maan 'cee 'ta wu -pe -taa 'sole Bali le.

²⁰Fe -le "wean nen an 'w' 'zie -a 'v' be, -yee ci 'nan, tu nen ka ya 'w' 'wli di "dredi lo "le non -le 'w' 'zu be, te 'w' 'yi "dredi "cee -kaa "paala di. ²¹En tu zie -a man be -me "nen kaa 'y' 'w' 'zie -a dredi -ji? Maan ve 'cee 'nan, 'be nen 'gwe, -te ka ya 'ka 'ci "nronnan 'w' 'zie -a da be, -a 'yra 'ka -tea 'sien. Koo kaa -toa 'nan -a 'le 'srannan "nen -kadu -a.

²²'Pian 'be nen 'gwe, 'ka 'ka "nyian 'w' 'wli di "dredi lo "le non -le 'w' 'zu di. Ka ya Bali 'sunan "le -yee noannun -le 'w' 'zu.

'W' 'zie -a dredi 'be -maan 'cee 'ta wu -pe -taa 'sole Bali le, en -a 'le 'srannan "be Bali 'belidi nen ya 'a 'nyaan die -a -non 'cee. ²³'W' 'wli di "dredi man -pan nen -kadu -a. 'Pian Bali -le "yi "nen yaa -non -cee 'e "tun "be, -nyren 'belidi nen ya 'a 'nyaan die -a. Ka dre min -tuwli "a 'ka 'vale Zozu Crizi -a, -yee "wean 'belidi zie e dre -cee ve -a.

7

-Pei -le 'pleble 'ka "nyian Zozinon da di

¹'An "bu Zozinon, ka -peinun -toa. En kaa -toa 'nan, -te min -ka be, te -pei -le 'pleble 'ka "nyian "da "di. ²An -kolaman maan -konman li 'padu 'lee -konnen 'padu man. -Pei "e 'nan, lunon nen e -konnen 'pa be, -te -a -sran yie a tian "man "be, ya 'a 'sia 'e 'sran zie -a wlu 'li "fo "di. 'Pian -pei -a -si -non -yre 'nan, -te -a -sran -ka be, e -kolaman -e 'e -konnen pee 'pa. ³-Te -a -sran yie a tian "man, en e -ku -klonon pee -va be, te e 'w' 'wli di dre -konnen -weedi -a. 'Pian -pei -a -si -non -yre 'nan, -te -a -sran -ka be, e -kolaman -kudi -a -klonon pee -va, 'nan -e 'o cin 'pa. 'W' 'zie e 'ka -konnen -weedi -a "fo "di.

⁴'An "bu Zozinon, 'w' 'tuwli zie an -kolaman maan -konman 'ka man. Zozu Crizi -ka yiba "plan da, en ka dre min -tuwli "a 'ka 'vale waa. E ya "le 'cee -kadu -le 'w' 'zu -pei -va zia. 'Be nen 'gwe, ka dre 'sien min nen e wluan -kanon 'va be -yee ve -a. E dre zi 'nan -e -kaa Zozinon be, -kaa Bali 'su 'w' 'yi "dredi -a.

⁵'Li 'e tede te -ka 'a tian drele Zozu 'le ve -a die, te -kaa 'ta wola -kaa 'bo 'ci 'so wunun -wli di "da. En -pei 'bo 'le 'pleble 'be 'ta -toa -kaa man -kaa 'bo 'ci 'so 'wunun zie -a da ta wudi -a. -Yee "wean 'wunun nen -a 'le 'srannan "a -kadu -a be, -kaa dre. ⁶'Pian 'be nen 'gwe, -pei -le 'pleble 'ka "nyian -kaa da di. -Kaa ya "le min -kadu -le 'w' 'zu -pei -va zia. -Yee "wean -kaa ya Bali 'sunan -pe -tre -ji 'ta wuladu -a 'w' 'nen Bali lei 'saun -a 've be -a da. -Ka 'a 'ta 'wola "nyian -pei -to wunun da -e -kaa Bali 'su "le zi waa dra 'e tede be -yee 'w' 'zu di.

-Pei 'be -maan blamin -a -toa 'nan e ya 'w' 'wli di "drezan -a

⁷-Te maan 'v' 'nan, -pei 'le 'pleble 'be 'ta -toa -kaa man en -kaa 'w' 'wli di "dra be, -a -ci nen 'nan -pei a 'w' 'wli di "a? -Ceje, e 'ka zi "fo "di. 'Pian -kaa -toa 'nan, -te -pei "ka "die, "te fe nen e ci 'w' 'wli di "a be blamin

'ka -a tōa di. Fē nen maan 'vī zīe -yēē cī 'nan, blamin cī 'sō winun a -wliđi, -kaa -tōa zi, kōō -pei -a 'vī 'nan: «Te blamin 'bli 'e bu fē nen e 'ka -yee vē -a dīe -a man dī.»⁸ 'Wī nen -pei -a 'vī zīe, -a 'bō nen 'wī 'wliđi "a 'si, en e 'plēble 'sia 'an da -a. -A -nan nen an 'wī 'wliđi 'tō 'tōđu pēēnōn drēđi 'sia. Fē nen maan 'vī zīe -yēē cī 'nan, tō nen -pei "ka 'dīe, 'wī 'wliđi 'ka 'plēble 'silēa 'an da dī. ⁹Kōō 'e tēđē bē, -pei -le 'plēble 'ka 'an da dī. Tū zīe -a man bē te 'an 'man yra flu. 'Pian tō nen -pei 'plēble 'siala 'an da bē, zī e 'bō bē, -a -nan nen 'wī 'wliđi 'plēble 'sia 'an da,¹⁰ en an drē min -kadī -a Bali 'le. 'Wī 'kpa nen, Bali 'yee -pei -tō winun -nōn min le 'nan -e 'e 'beliđi yī. 'Pian -pei zīe yaan 'nōn -ka le. ¹¹Fē nen maan 'vē zīe -yēē cī 'nan, tō nen -pei 'plēble 'sia 'an da bē, -a -nan nen 'wī 'wliđi 'plēble 'sia 'an da 'nyian. Yaan see paa, 'nan 'an -pei -tō winun srē en yaan -nōn -ka le. ¹²'Pian -pei 'bō "fo "bē e ya Bali -le vē -a. En -pei -tō winun pēēnōn bē, e ya 'saun Bali 'le, e ya tiglī, en e ya 'kpa.

¹³Fē nen e cī 'kpa bē, e -kōlaman e min -noan "ka le? -Cēje, -pei "cēē min -nōn -ka le dī. 'Wī 'wliđi 'bē drē. -Pei nen e cī 'kpa bē, yaa 'si en 'yaan see paa 'a, 'nan -e 'yaan 'nōn -ka le. 'Winun zīe -a drēđi 'bē -maan minnūn pēēnōn -yee -wliđi "cī 'yī.

¹⁴-Kaa -tōa 'nan, -pei -tō winun 'si Bali va. 'Pian 'an 'bō 'gūē, blamin nen 'maan, en an ya 'wī 'wliđi 'lō "le -yee nōan -le 'wī 'zū. ¹⁵'An drē winun 'ka 'sia 'an 'bō 'va dī. Kōō 'wī nen an cī 'vale 'an dra bē, ma'an 'bē dra dī. 'Pian 'wī nen -a drēđi 'wī 'naan 'an man bē, -a 'bō nen maan dra. ¹⁶'Wī zīe -yēē -kōōnman 'nan, an Bali -le -pei -tō winun 'siala 'wī 'yī "a. Kōō an 'ka "vale 'an 'wī 'wliđi 'nen maan dra zīe -a dra dī. ¹⁷'Men "cēē 'wī 'wliđi 'bō zīe -a dra 'an yīe man dī. 'Pian 'wī 'wliđi 'bō nen an drē -yrō "le nōan -le 'wī 'zū bē -yēē 'ta -tōa 'an man, en maan dra.

¹⁸Maan -tōa 'nan, 'an 'bō blamin 'gūē, 'wī "yī "drēđi 'ka 'an nyen va dī. Kōō an ya "vale 'an 'wī "yī "dra, 'pian 'an 'pē 'ka 'sōa -a drēđi -a dī. ¹⁹'Wī "yī "nen -a -cin cī 'an 'jī "le 'an drē bē, ma'an 'bē 'dra dī, 'pian 'wī 'wliđi 'nen an 'ka "vale 'an dra dīe -a 'bō nen maan dra. ²⁰En -te an 'wī zīe -a dra bē, yaa -kōōnman 'nan, 'men "cēē dra 'an yīe man dī. 'Pian 'wī 'wliđi 'bō nen an drē -yrō "le nōan -le 'wī 'zū bē -yēē 'ta -tōa 'an man, en maan dra.

²¹'Winun 'bō nen maan dra zīe, -yēē -maan maan -tōa 'nan, 'wī "yī "cin a 'an 'jī 'nan 'an drē, 'pian mēēn "tūē -e 'an 'wī 'wliđi "drē. ²²'Men cī "nrōndi va bē, an Bali -le -pei -tō winun 'siala 'wī tiglī 'a "le 'an 'ta wōla "da. ²³'Pian 'an drē winun -kō -si pēē da zīa. -Si pēē zīe e ya -si nen e 'ka "vale Bali -le -pei 'e 'kōn dīe -a. 'Ta wōladī -si zīe -a da bē, -yēē 'an drē 'wī 'wliđi 'lō "le -yee nōan -le 'wī 'zū. En an 'wī 'wliđi "dra.

²⁴'Wī -dan 'bē 'bō 'an man. -Tī nen maan yē -e 'yaan 'sū 'wī zīe -yrō? En -tīe 'an "sia -ka -lō? ²⁵An -ciala Zozi Crizi -va -e 'an -kaa "tī Bali muo "fo, kōō -yēē 'wī zīe -a drē.

Maan 'le -sēanla -a vīđi -a 'nan, 'men cī "nrōndi va bē, an drē Bali -le -pei -lō "le -yee nōan -le 'wī 'zū. 'Pian 'an drē winun va bē, an ya 'wī 'wliđi 'lō "le -yee nōan -le 'wī 'zū.

8

Bali lei 'saun 'bē Zozizan "paala

¹Bē nen 'gūē, minnūn nen o drē Zozi Crizi -le vē -a bē, Bali -le tin -tēđi o da 'si o man. ²Kōō Bali lei 'saun 'bē o "paala. -Yee "wēan 'beliđi 'kpa drē -wēē vē -a, en o drē min -tūwli "a o 'vale Zozi Crizi -a. 'Wī zīe -yēē "wēan o 'sū 'wī 'wliđi "le 'plēble 'lō, en -ka -le 'plēble 'ka "nyian o da dī.

³-Kaa ya blaminūn -a -le "wēan bē, Bali -le -pei 'ka -kōlale 'wī 'wliđi "le 'plēble 'sīđi -a -kaa da dī. 'Pian Bali -a drē. 'E 'pī 'pa 'sia 'trēda "le blamin -le 'wī 'zū. En e tin -tē "da blaminūn -le 'wī 'wliđi "drēđi man. E -ka 'wī zīe -a -jī. ⁴Bali 'wī zīe -a drē 'nan -e 'wī nen -pei -a 'vī bē 'e drē -cēē vē -a. 'Wī zīe -nyren 'nan, -kaa -kōan "min tiglī 'a Bali 'le. E ya -kaa nen -ka'a 'ta 'wōla -kaa 'bō 'cī 'sō winun da dī, 'pian -kaa 'ta wōla 'wī nen Bali lei 'saun -a vē bē -a da bē -cēē vē -a.

⁵Fē nen maan vē zīe -yēē cī 'nan, minnūn nen o 'ta wōla 'o 'bō 'cī 'sō winun da bē, o 'bō 'cī 'sō winun nen waa -wēēman. 'Pian minnūn nen Bali lei 'saun 'bē o "paala bē, 'wī nen e "sia Bali lei 'saun 'va bē, -a 'bō nen waa -wēēman 'nan 'o dra. ⁶Maan vē 'cēē 'nan, 'ta wōladī min 'bō 'cī 'sō winun da bē, -a 'le 'srannan 'nen -kadī -a. 'Pian min nen yaa -wēēman 'nan, 'e 'ta wōla 'wī nen Bali lei 'saun -a vē bē -a da bē, 'beliđi nen ya'a 'nyaan dīe e ya -yēē vē -a. En -fūđi -trōō -yēē vē -a. ⁷Min nen e 'ta wōla 'e 'bō 'cī 'sō winun da bē, e ya Bali 'nanmanzan 'a. Kōō ya'a 'ta 'wōla Bali -le -pēinun da dī. En 'wī 'kpa, -a san 'ka 'kōlaman -a drēđi -a "fo "dī.

⁸-Yee "wean minnun nen o 'bo 'ci 'sɔ wunun 'bɛ o "paala bɛ, wa'a 'kolaman -e 'o 'sɔ Bali lɛ "fo "di.

⁹Cee vɛ bɛ, 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wunun "cɛɛ 'ka "paala "nyian dɪ, 'pian Bali lei 'saun nen. -Te e ya 'wɪ 'kpa -a 'nan Bali lei 'saun a 'ka 'lɔ bɛ, -a -nan nen e 'ka "paala. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, min nen Crizi lei 'saun 'ka -yrɔ "dɪ, te -a san 'ka Crizi -le vɛ -a dɪ. ¹⁰'Pian 'cee vɛ bɛ, 'ka 'vale Crizi -a ka dre "le min -tuwli "le 'wɪ 'zɜ. 'Bɛ nen 'gʊɛ, 'ka po -le -kɔndɪ "le 'srannan "nen -kadɪ -a, ka 'wɪ 'wɪdɪ dre "le "wean. 'Pian Bali 'ka dre min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ, -yee "wean Bali lei 'saun 'belidɪ -nɔn 'cɛɛ. ¹¹Bali 'bɛ Zozi Crizi wluan -kanɔn 'va. -Yee "wean kaa nen Bali lei 'saun a 'ka 'lɔ bɛ, Bali 'bɔ 'belidɪ -nɔn 'ka po nen e -taa "kalɛ bɛ -yrɛ. Kɔɔ ka dre "le min -tuwli "le 'wɪ 'zɜ 'ka 'vale Bali lei 'saun 'a.

¹²'An "bʊt Zozinɔn, 'wɪ nen Bali lei 'saun -a ve -cɛɛ bɛ, -a da nen -kaa 'ta wɪla. -Yee ci -kaa da "le fiɛn -le 'wɪ 'zɜ. 'Pian wa'a vɪlɛ 'nan -kaa 'ta wɪla -kaa 'bɔ 'ci 'sɔ wunun da dɪ. ¹³Kaa -tɔa 'ka 'bɔ 'a 'nan, -te ka 'ta wɪla 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wunun da bɛ, -a 'le 'srannan "nen -kadɪ -a. 'Pian -te ka Bali lei 'saun 'tʊtɪ en e 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wunun yi -ka bɛ, 'belidɪ dra 'cee vɛ -a.

¹⁴Minnun pɛɛnɔn nen Bali lei 'saun o "paala bɛ, o ya Bali -le 'nennun -a. ¹⁵Lei nen Bali -a -nɔn 'cɛɛ bɛ, -a -ci "cɛɛ 'nan, ka ya Bali -le nɔannun nen o "klanman Bali lɔ bɛ waa dɪ. 'Pian -a -ci nen 'nan, ka dre Bali -le 'nennun -a. -Yee "wean nen -kaa -kolaman Bali laabudɪ -a -kaa 'tɪ -baba. ¹⁶Bali lei 'saun 'bɔ 'bɛ -cin -tɔa -kaa 'ji 'nan, 'wɪ 'kpa, -kaa ya Bali -le 'nennun -a. ¹⁷-Yee "wean -te -kaa ya Bali -le 'nennun -a bɛ, "yinun nen Bali -tɔ "da 'nan 'e dra 'yee minnun lɛ bɛ, -kaa blunan a "va. -Kaa blunan a "va -kaa 'vale Crizi -a. Kɔɔ 'bɛ nen 'gʊɛ, -te -kaa ya -kaa yra ynan Crizi -le "wean bɛ, e dra 'wɪ 'kpa -a -e Bali 'e 'tɔ -dan -nɔn -cɛɛ -kaa 'vale Crizi -a tʊ -fɔla "da 'ji.

Zozinɔn -taa "drele Bali -le -dan "nen "blunɔn 'a

¹⁸Maan -tɔa 'nan, Bali -le -dan nen -kaa -taa "drele -a "nen "blunɔn 'a bɛ, e "mlian yra yɪdɪ nun pɛɛnɔn nen -kaa man tʊ 'gʊɛ -a -ji bɛ -a da. ¹⁹'Wɪ 'kpa, Bali -le -dan zɪɛ e -taa "drele Bali -le 'nennun -le vɛ -a tʊ -fɔla "da 'ji. -Yee "wean Bali -pɛ dre fenun pɛɛnɔn 'ci 'kla "tra yi zɪɛ -a -pendɪ -a dɪ. ²⁰Kɔɔ Bali -pɛ dre fenun zɪɛ o ya -nan 'e "tun, en yi -tʊ bɔa "bɛ -e o -nan 'e 'nyan. Bali -pɛ dre fenun 'bɔ

"cɛɛ wɛɛ 'nan 'e dre zɪ dɪ, Bali 'bɔ 'bɛ 'vɪ 'nan 'e dre zɪ. 'Pian Bali 'tɔ "da 'nan, ²¹yi -tʊ bɔa "bɛ, -ka -le 'plɛblɛ zɪɛ e "sia o da. Tʊ zɪɛ -a man bɛ 'belidɪ nen Bali -le 'nennun -le vɛ -a bɛ, e -kɔan -wee vɛ -a "nyian.

²²-Kaa -tɔa 'nan, Bali -pɛ dre fenun pɛɛnɔn bɛ, o "koe "a -nyannan, en o ya -trunнан "le lumɔn nen e -fɔ -srunan bɛ -yee 'wɪ 'zɜ.

²³'Pian Bali -pɛ dre fenun 'bɔ 'saza "cɛɛ dɪ, -kaa 'bɔ "nyian -kaa nen Bali 'yee lei 'saun 'nɔn -cɛɛ fɛ 'tɛdɛ -a bɛ, -kaa ya -trunнан -kaa 'ji. -Kaa ya yi nen Bali -kaa dra 'yee 'nennun -a 'e 'va nun bɛ -a -pennan. Tʊ zɪɛ -a man bɛ, -ka -le 'pleblɛ 'ka 'kɔan "nyian -kaa da dɪ.

²⁴'Bɛ nen 'gʊɛ -kaa 'bli a "da 'nan, -kaa ya -kaa 'sidɪ 'wɪ 'ji, 'pian -a -ci 'ka tian 'e bɔladɪ 'wein dɪ. Kɔɔ -te fɛ nen min 'bli -a -yrɛ 'nan yaa 'yi bɛ, wa'a "nyian -a ve 'nan -a 'bli -a -yrɛ "dɪ. Fɛ nen min -a ye 'e yie 'a bɛ ya'a 'kolaman -e 'e vɪ 'nan 'e 'bli a -yrɛ "dɪ. ²⁵'Pian -cee vɛ bɛ, fɛ nen -ka'a ye tian -kaa yie -a dɪ, -a lɛ nen -kaa 'bli a, en -kaa 'man a 'e -strandɪ -a man -pendɪ -a.

²⁶Bali lei 'saun 'bɛ -tɔa -kaa 'wɪ wɪ zɪɛ -a dɛdɪ -a. -Kaa "koe 'ka -kaa da dɪ, en zɪ kɔ -kaa 'wɪ tin 'ba Bali lɛ bɛ, -ka'a tɔa dɪ. -Yee "wean nen Bali lei 'saun 'bɔ 'bɛ -tɔa -kaa 'wɪ -e 'wɪ nen blamin 'ka 'kolaman -a vidɪ -a dɪ 'e vɪ Bali lɛ. ²⁷En Bali 'bɔ nen e min ci wɪ -tɔa "bɛ, 'wɪ nen Bali lei 'saun ci "vale 'e ve bɛ, yaa -ci maan. Kɔɔ minnun nen o ci Bali -le vɛ -a bɛ, o lɛ nen Bali lei 'saun Bali tʊv "baa "le zɪ Bali ci "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɜ.

²⁸-Kaa -tɔa 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn nen e bɔa Zozinɔn man bɛ, Bali -a dra -e 'e 'kɔn -wee 'wɪ "yi "a. Kɔɔ o Bali ye "yi, en e o laabu "le zɪ e ci -a 'bɔ 'ci 'sɔ 'a bɛ -yee 'wɪ 'zɜ.

²⁹Minnun nen Bali o 'si "va 'e 'cɛn bɛ, e o 'pla 'e 'cɛn 'nan, o -taa "drele "le 'e 'pɪ -le 'wɪ 'zɜ. Yaa dre zɪɛ 'nan, -e -a 'pɪ 'e 'kɔn "bʊtunun "kaga zɪɛ o yei 'nen flin -a. ³⁰Minnun nen Bali o 'pla 'e 'cɛn bɛ, e o laabu. En o 'bɔ nen e o laabu bɛ, e o dre min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. En o 'bɔ nen e o dre min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ bɛ, e 'tɔ -dan nɔn -wɛ.

Bali -le blamin yɪdɪ "yi "bɛ -a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪ

³¹'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ e ya "le 'e -kaa "koe "tɔ -kaa da. Kɔɔ -te Bali a -kaa va zia bɛ, min 'e 'ci "pa'a -kaa man, 'pian ya'a -kolaman 'wɪ 'tʊ dɛdɪ -a -cɛɛ "fo "dɪ. ³²Bali 'ka 'e 'pɪ 'tʊvɛ 'e "tun "dɪ, yaa -nɔn 'sraga bʊvɛ -a -kaa

pænon man. -Yee "wean e 'wɪ 'yi pænon dra -cɛɛ -kaa 'vale -a -pɪ -a. ³³Minnun nen Bali o 'si "va 'nan 'o 'kɔn 'yee vɛ -a bɛ, min -tʊ 'ka 'kɔlaman 'wɪ 'tɔdɪ -a o man dɪ. Kɔɔ Bali o drɛ min tɔglɪ 'a 'e 'lɛ. ³⁴Wɪ 'kpa nen, min -tʊ 'ka 'kɔlaman tin -tɛdɪ -a o da dɪ. Kɔɔ Zozi Crizi -ka -wee "wean. En "nyian bɛ, e wluan -kanɔn 'va, en e ya Bali -pɛ 'yi "da 'nan te e Bali tru "baa -kaa Zozinɔn 'lɛ 'wɪ man.

³⁵Crizi -lɛ -kaa yɪdɪ 'yi zɪɛ, -mɛ 'bɛ -kɔlaman -kaa 'sɪdɪ -a -a -sru? -Te e ya yɪdɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. En -te e ya "kɪandɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. En -te e ya 'tɛ 'padɪ min da -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. En -te e ya dra -tɛdɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. En -te e ya 'yale -tɛdɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. En -te e ya 'wɪ bɔdɪ min man -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. En -te e ya -kɪdɪ -a oo, ya'a 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "fo "dɪ. ³⁶Winun zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'jɪ 'e 'cɛn. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «Ku drɛ 'yɪɛ vɛ -a -lɛ "wean tʊ -tʊdʊ pænon man bɛ, 'kʊ 'ta 'a 'e "fluladɪ -ka lɛ. En minnun 'kʊ 'sɪalɪ 'blanun nen o ya -tɛvɛ -a bɛ waa.»

³⁷'Pian 'wɪ pænon zɪɛ -a -jɪ bɛ, maan vɛ 'cɛɛ 'nan, -kaa wulo bɔalɪ "va. Bali nen e -kaa 'yɪ 'yi "bɛ, -yɛɛ dra -e -kaa wulo 'e bɔlɪ "va. ³⁸Maan -tɔa 'kpa tɔglɪ 'nan, fɛ -tʊ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -yɛɛ yɪdɪ 'yi -sru "dɪ. -Te e ya -kɪdɪ -a oo, en -te e ya 'belɪdɪ -a oo, -a -tʊ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ. -Te e ya Bali -lɛ 'pasianɔn nen lajɪ bɛ waa oo, en -te e ya lei -wɪdɪnun -a oo, -a -tʊ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ. -Te e ya tʊ 'gʊɛ -a -jɪ fɛnun -a oo, en te e ya tʊ nen e -tʊa "bɛ -a -jɪ fɛnun -a oo, -a -tʊ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ. -Te e ya fɛnun nen o min "paala bɛ waa oo, -a -tʊ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si -a -sru "dɪ. ³⁹'O 'kɔn lajɪ oo, en 'o 'kɔn 'trɛda oo, wa'a 'kɔlaman -e 'o -kaa 'si -a -sru "dɪ. 'Wɪ 'kpa nen, Bali -pɛ drɛ fɛ -tʊ 'ka 'kɔlaman -e 'e -kaa 'si Bali -lɛ blamin yɪdɪ 'yi -sru "dɪ. Yɪdɪ 'yi zɪɛ Bali ciula -kaa san Zozi Crizi -va en yaa -ci kɔɔn -cɛɛ.

9

Israel 'nɔn -mienun Bali -lɛ 'yi 'fɔla 'o "troɛn -sru

¹'Wɪ nen an "ta -a vɛ 'gʊɛ, Crizi -a -tɔa 'nan 'wɪ tɔglɪ nen. 'Wlu "cɛɛ maan -sɛan "dɪ. Bali lei 'saun -a -tɔa "nyian 'nan 'wɪ 'kpa nen, en 'mɛn 'ci "nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'an da "fo "dɪ. ²-Te 'an 'ci nrɔn 'an "bʊɪ Izraɛl 'nɔn da bɛ, an 'ta dra -trɔdrɔ, en 'wɪ "naan 'an man. ³-Yee "wean "te 'mɛn 'sɪdɪ Crizi man -kɔlaman paan -a drɛdɪ -a -e 'an "bʊɪ Izraɛl 'nɔn 'o 'si 'wɪ 'jɪ bɛ, "te maan wɛɛ 'nan Bali 'e 'an 'si Crizi man -kɔɔbli.

⁴'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ nen Bali -a drɛ Izraɛl 'nɔn lɛ bɛ -a da! Bali o drɛ 'yɛɛ 'nɛnnun -a. En e 'tɔ -dan nɔn -wɛ. En e -tɔ 'e wei da -wɛ 'nan, -sɪ a 'e 'lɛ 'sʊdɪ -wɛ -e 'o -pɪ lɛ man. En e 'yɛɛ -pɛi -tɔ winun -nɔn -wɛ. En zɪ kɔ 'wee 'pan bɛ, yaa 'vɪ -wɛ. En e -tɔ 'e wei da -wɛ 'nan, 'e o "sɪa 'wɪ 'jɪ. ⁵En o tranun nen 'lɪ bɛ, -wɛɛ cɪ Bali -lɛ min -dandannun -a. En "nyian bɛ Crizɪ nen min 'sɪzɪn 'wɪ 'jɪ -a bɛ, o va nen waa -ya blamin -a. Bali nen e ya fɛ pænon da bɛ, 'tɔ -dan 'e 'kɔn -yɛɛ vɛ -a 'wɪ nen yaa drɛ zɪɛ -a man 'lɪ 'trɪlɪɪ. Amen!

-Tɪnun 'bɛ cɪ Bali -lɛ minnun tɔglɪ 'a?

⁶'Wɪ nen Bali -tɔ "da Izraɛl 'nɔn lɛ zɪɛ -a "nɛn "fʊ 'e "tʊn? -Cɛjɛ -a "nɛn 'ka 'fo 'e "tʊn "dɪ. -A -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'jɪ 'nan, Izraɛl 'nɔn pænon "cɛɛ cɪ Bali -lɛ minnun -a dɪ. ⁷O ya Abraam kludanɔn 'a. 'Bɛ a zɪ, 'pɪan o pænon "cɛɛ cɪ Abraam -lɛ 'nɛnnun nen Bali -a 'vɪ bɛ waa dɪ. Kɔɔ Bali -a 'vɪ Abraam lɛ 'nan: «'I 'pɪ Izak 'bɛ -taa 'i kludanɔn 'yale.»

⁸'Wɪ zɪɛ yaa -kɔɔnman -cɛɛ 'nan, 'nɛnnun nen Abraam o -ya 'e 'pɔn -jɪ bɛ, o pænon "cɛɛ cɪ Bali -lɛ 'nɛnnun -a dɪ. 'Pian 'nɛnnun nen e o -ya 'wɪ nen Bali -a 'vɪ bɛ -a da bɛ, -wɛɛ cɪ 'o "nrɔndɪ "lɛ Abraam kludanɔn 'lɛ 'wɪ 'zʊ. ⁹Kɔɔ 'wɪ nen Bali -a 'vɪ Abraam lɛ bɛ, -nyrɛn 'gʊ. E 'nan: «Lɛ pɛɛ, tʊ 'bɔ 'lɛɪn 'gʊɛ -a man bɛ, "mɛn vɪnan 'an 'ta bɛ, te 'i nan Sara 'nɛn 'klɔnmɔn -ya.»

¹⁰En "nyian bɛ, 'wɪ nen e drɛ Rebeka -lɛ vɛ -a bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da. 'O 'vale 'ku tra Izak -a 'o 'pɔn 'sɪ. ¹¹⁻¹²Tʊ nen te wa'a tɪan 'nɛnnun 'bɔ yɪa yɪlɛ dɛ, en Bali -a 'vɪ Rebeka lɛ 'nan: «'Nɛn cɛjɛ 'bɛ -taa "drɛlɛ 'e -suannen 'suzan 'a.» Tʊ nen Bali 'wɪ zɪɛ -a vɛ Rebeka lɛ bɛ, te 'nɛnnun 'bɔ 'ka tɪan 'wɪ 'wɪdɪ "tʊwɪlɪ "drɛlɛ dɪ, en wa'a tɪan 'wɪ 'yi "tʊwɪlɪ "drɛlɛ dɪ. 'Wɪ zɪɛ yaa -kɔɔnman -cɛɛ 'nan, Bali 'ka min sɪa "va 'yɛɛ vɛ -a 'e drɛ winun man dɪ. 'Pian Bali min "sɪa "va "lɛ zɪ e cɪ "va "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. ¹³'Wɪ 'kpa nen, 'wɪ zɪɛ -yɛɛ dra. Kɔɔ e ya 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «An Zago 'yɪ 'yi, en an 'nan Ezo man.»

¹⁴ 'Wt nēn an 'sia -a vīnan zīe, -a -ci nēn 'nan Bali 'ka 'wī 'dra 'e 'nōan da dūv? -Cēje, -njēe dī. ¹⁵ 'Pīan 'wī nēn Bali -a 'vī Moizi lē bē, 'ka 'ci 'nrōn 'da 'tū. Yaa 'vī -yrē 'nan: «Min nēn an cī 'vale 'an nyrinda 'sia bē, -a san nēn maan nyrinda 'sia.

En min nēn an cī 'vale 'an 'paa 'va 'bē, -a san va nēn an 'paa.»

¹⁶ -Yee 'wean Bali -le min nyrinda 'sidī 'lee -yee 'padī min va bē, ya'a 'sia min 'bō 'va dī. En e 'ka 'nan min -a -wēēman 'e 'bō 'le 'plēblē 'a dī. 'Pīan e 'sia Bali 'bō nēn min nyrinda -sean 'da 'bē -a va.

¹⁷ En 'nyian bē, 'ka 'ci 'nrōn 'wī nēn Bali -a 'vī Ezipti mingōnēn nēn waa laabo Faraon bē -yrē 'bē -a da. Kōō e ya 'e 'cēn -tēdī 'nan:

«Mein drē mingōnēn -a, 'nan 'yīe 'wean

-e minnūn 'o 'mēn 'plēblē 'cī yī,

-e 'waan 'tō fuilman

'trēda 'lēglōn pēēnōn 'jī.»

¹⁸ 'Wūnūn zīe -wēē -kōōnman 'nan, min nēn Bali -a 'vale 'e nyrinda 'sia bē, -a san nēn yaa nyrinda 'sia. En min nēn Bali -a 'vale 'e 'bli da -tōa 'plēblē -e 'e vīlē 'e 'wī 'cī man dīe, -a san lē nēn yaa dra.

¹⁹ -A -mienan blamin -kōlaman -a laabūdi -a 'nan: «-Te 'bē -a zīe, -mē 'le 'wean nēn Bali 'wī 'nēn -kōōnman min lē 'mēn? Kōō min -tū 'ka 'kōlaman -sa -fōdī -a Bali 'nēan dī.» ²⁰ E ya 'le 'an laabū 'nan: «-Tī nēn blamin -a, ēn e -sa -fōa Bali 'nēan?» Kōō blamin a Bali -pē drē fē 'tūn 'a. En -pē drē fē 'ka 'kōlaman -e 'e 'wī 'tō 'e drēzan man dī.

²¹ -Kaa -tōa 'wein 'nan, -pō nēn -pō -tōzan cī 'vale 'e -tōa 'bē, -a 'bō nēn yaa -tōa. Yaa -mie -tōa 'bē, wēē bōala 'jī min 'fli yaa cīn yunan, en yaa -mie -tōa 'bē, 'o ya fēnūn trē -jī vē -a. Zī blamin cī Bali lō zīe.

²² -Yee 'wean, -tē Bali a 'va 'nan 'e 'yee nyran -blīdī -cī -kōōnman -e minnūn 'o 'yee 'plēblē 'cī yī bē, -a -nōan da nēn. 'Pīan minnūn 'bō nēn o cī paan 'le 'nan Bali 'e nyran -bli o va -e 'e o -nan -nyan zīe, Bali 'e 'man -sran o va. ²³ Bali 'wī zīe -a drē min pēnūn nēn e ya 'vale 'e o nyrinda 'sia bē -wee 'wean. Minnūn zīe e 'o 'sī 'va 'e 'cēn 'nan -e 'o 'yee -dan cī yī.

²⁴ -Kaa 'bō Zozinōn nēn, en -kaa ya 'lēglōn 'tūdū -jī 'nōn 'a. Bali 'ka min laabūlē Zuif 'nōn 'saza 'va dī. ²⁵ 'Wī zīe Bali 'lewei vīzan -tū a 'lī waa laabo Oze, yaa 'vī -a -nan 'mōn. Kōō yaa cēn -tē Bali -le 'fluba 'jī 'nan:

«Minnūn nēn o 'ka 'e 'cēn 'mēn minnūn -a dīe,

an -taa "o laabūlē 'mēn minnūn.

En 'lēglōn nēn

ma'an yūlē 'yī 'e 'cēn dīe,

an -taa -a laabūlē 'an 'cī 'sō 'lēglōn.

²⁶ En 'nyian bē, minnūn nēn

maan 'vī -wīlē 'nan,

ka 'ka 'mēn minnūn -a dīe,

'o 'tō -taa "kōnlē Bali nēn

-a yīē -a "man 'bē,

-yee 'nēnnūn.»

²⁷ 'Pīan Izraēl 'nōn 'bō 'le vē -a bē, Bali 'lewei vīzan -tū nēn 'lī waa laabo Ezai bē e 'wī 'tū 'vī -a -nan 'mōn. Kōō yaa cēn -tē Bali -le 'fluba 'jī 'nan:

«-Te Izraēl 'nōn a "kaga

'le 'nan jemīe man nyren -le 'wī 'zū oō,

o va min 'nēn

"wēnēn 'cē 'nēn

Bali -a 'sia 'wī 'jī.

²⁸ 'Wī nēn Mīnsan -a 'vī 'nan

'e dra 'trēda bē,

yaa 'lē sōōman 'fo,

en yaa dra tada.»

²⁹ En Ezai -a 'vī 'nyian 'e 'cēn 'nan:

«'Te 'e 'kōn 'nan

'plēblē pēēnōn 'san Bali 'ka -kaa klu

"wēnēn 'tūlē 'trēda dīe,

"te -kaa -nan -nyan 'le 'fla nēn

waa laabo Sōdōm bē -yee 'wī 'zū,

en 'te -kaa -nan -nyan 'le 'fla nēn

waa laabo Gomōr bē -yee 'wī 'zū.»

Yī -teradī Zozi Crizi da man nēn Bali min 'siala 'e 'lē min tīglī 'a

³⁰ 'Wī nēn an 'sia -a vīnan zīe, -a 'le 'srannan "nēn 'nōn? -Nyren 'nan, minnūn nēn o 'ka Izraēl 'nōn 'a dī, en o 'ka -a -wēēnan 'nan, 'o -kōān "min tīglī 'a Bali 'le dīe, Bali o 'siala min tīglī 'a 'e 'lē -wee yī -teradī 'e da man. ³¹ 'Pīan Izraēl 'nōn 'bō nēn waa wēē 'kpa tīglī 'nan, 'ta wuladī -pēī -tō wūnūn da 'o 'bō 'le 'plēblē 'a nēn 'o -kōān "min tīglī 'a Bali 'le bē, wa'a bōlē -jī dī. ³² -Mē 'le "wean nēn Izraēl 'nōn 'ka bōlē -jī dī? Fē -le "wean nēn wa'a bōlē -jī dīe, -yēē cī 'nan, -wee -kōndī "min tīglī 'a Bali 'le bē, wa'a -wēēlē 'nan 'e 'sī 'wee yī -teradī Bali da va dī. 'Pīan waa wēē 'nan, 'o -kōān "min tīglī 'a Bali 'le 'ta wuladī -pēī -tō wūnūn da 'o 'bō 'le 'plēblē 'a. -Yee "wean o srōēn -wī -kōlē nēn e min -tiala bē -a man. -Kōlē zīe Crizi nēn.

³³ 'Wī zīe e ya 'e 'cēn -tēdī Bali -le 'fluba 'jī 'e 'cēn. Kōō e ya 'e 'cēn -tēdī 'nan:

«Bali 'e 'nan,
 an -køle -tv 'pla Zeruzalem.
 -Køle zie minnun srøen -wia 'man,
 en e minnun -tiala.
 Min oo min nen
 e yi -tera -køle zie -a da be,
 -a -pe 'ka 'seanla 'e "tun "di.»

10

¹'An 'bvu Zozinøn, 'an 'nanman wı a -
 twwli, en 'wı nen maan laabo Bali lo Zuif
 'nøn 'le ve -a be e ya -twwli. 'Wı zie -nyren
 'nan Bali 'e Zuif 'nøn 'si 'wı 'ji. ²'Wı 'kpa,
 maan ve o man 'nan, o ya 'o koaladı Bali
 man 'kpa tıglı. 'Pian wa'a 'wı 'tødı paa "va
 "dı. ³Køø 'wı nen Bali -a dre 'nan -e 'e
 blamin 'sia min tıglı 'a 'e 'le be, wee -føla 'o
 'trøen -sru. 'Wı zie wa'a -ci maan "fo "dı,
 en waa -weeman tian 'nan 'o dra 'o 'bø 'le
 'pleble 'a -e 'o -kon min tıglı 'a Bali 'le. ⁴'Pian
 -kaa -tøa 'nan, 'ta wladı -pei -tø winun da
 -e Bali 'e min 'sia min tıglı 'a 'e 'le be, Crizi
 -a yi -ka. E Bali -le -pei -tø winun 'le søø, -
 yee "wean 'be nen 'gve, yi -teradı Crizi 'bø
 da man nen Bali min "siala 'e 'le min tıglı
 'a.

⁵'Wı nen Moizi -a 'vı be, 'ka 'ci "nrøn "da
 "tv! 'Ta wladı -pei -tø winun da -e Bali 'e
 min 'sia min tıglı 'a 'e 'le be, Moizi -a 'wı
 cren -te. Yaa cren -te 'nan:
 «Min nen e 'ta 'wula -pei -tø winun da,
 en ya 'a -a -twwli "ce "srele die,
 e 'belidi ye.»

⁶En min -tudv pøenøn nen Bali o 'sia 'e 'le
 min tıglı 'a 'wee yi -teradı 'e da man be, -
 wee ve a "yi. Køø Moizi -a cren -te "nyian
 'nan:

«Te 'i 'ci "nrøn 'nan,
 -tıe -taa "kule laji
 -e 'e 'ta min 'sizan 'wı 'ji -a dı?»

⁷«En te 'i 'ci "nrøn 'nyian 'nan,
 -tıe -taa "kule -yremo fla
 -e 'e min 'sizan 'wı 'ji wluan -kanøn 'va dı?»

⁸'Pian -wee ve nen 'gv. E ya 'e 'cren -tedı
 'nan:

«Bali wei a 'e -plidi 'ka man -kogo.
 E ya 'ka 'bø 'le,
 en e ya 'ka souba ji.»

'Wı zie e ya yi -teradı Bali da 'wı nen kva
 ve 'cee be -a. ⁹-Nyren 'nan, min oo min nen
 yaa ve 'e 'le 'nan, Zozi a Mınsan -a, en e yi
 -teala "da 'nan, Bali -a wluan -kanøn 'va be,
 min zie Bali -taa -a 'sile 'wı 'ji. ¹⁰Køø -te min
 yi -teala Crizi da 'e 'bli pøenøn 'a, en yaa ve
 'e 'le 'nan, -yee cı Mınsan -a be, min zie Bali

-taa -a 'sile min tıglı 'a 'e 'le, en yaa 'sia 'wı
 'ji. ¹¹'Wı zie e ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba
 'ji. Køø e ya 'e 'cren -tedı 'nan:

«Min oo min nen
 e yi -tera Mınsan da be,
 -a -pe 'ka 'seanla 'e "tun "di.»

¹²'Wı nen 'e 'cren -tedı zie e ya blamin -
 tudv pøenøn 'le ve -a. -Te min a Zuif min -a
 oo, en -te min a 'legløn 'pee -ji min -a oo, o
 san a -twwli. En e "yi "dra min -tudv pøenøn
 nen waa trv "baa be -wle. ¹³Køø e ya 'e 'cren
 -tedı 'nan:

«Min oo min nen
 e Mınsan trv "baa be,
 Bali -taa -a 'sile 'wı 'ji.»

Izrael 'nøn 'le toba wei "ka "dı

¹⁴-Kaa -tøa 'nan, -te minnun 'ka yi teala
 Mınsan da die, wa'a -kolaman -e 'o trv 'ba
 dı. En -te minnun 'ka Mınsan -le 'wı manle
 die, wa'a -kolaman -e 'o yi -tera "da "dı. En
 -kaa -tøa "nyian 'nan, -te min 'ka Mınsan -
 le 'wı vıle minnun le die, wa'a -kolaman -e
 'o man dı. ¹⁵En min -tv "ka -e 'e Mınsan -le
 'wı vı minnun le, te Mınsan 'ka -a 'pale -sia
 dı. 'Pian 'wı zie Bali -a dre Izrael 'nøn 'le
 'le. 'Wı nen 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'e
 'cen be, -a da wı 'be dre -wee ve -a. Køø e ya
 'e 'cren -tedı 'nan:

«E dre 'wı "yi "a,
 en minnun nen
 o 'wı 'nønøn ve be o -ta.»

¹⁶'Pian Izrael 'nøn "kaga 'ka 'ta wulea 'wı
 'nønøn zie -a da dı. 'Wı 'bø nen waa dre zie
 Bali 'lewei vızan Ezai nen 'li be yaa 'vı -a -
 nan 'møn. Køø yaa cren -te Bali -le 'fluba 'ji
 'nan:

«Mınsan, min "kaga 'ka yi -telea 'yie 'wı nen
 kva 'vı be -a da dı.»

¹⁷Maan ve 'cee 'nan, yi -teradı Bali da be -a
 pou 'sia 'wı nen min -a maan "be -a va. En
 'wı zie 'wı 'pee "cee dı, Crizi -le 'wı nen.

¹⁸-Yee "wean maan laabo "men 'nan, 'wı
 zie -a 'bø nen Izrael 'nøn 'ka "o "manle duv?
 -Ceje, -nje e dı. Waa 'man -goezee. Køø e ya
 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Mınsan -le 'pasianøn 'ku
 'treda fe pøenøn 'nan,
 en o wei fuilaman 'treda "fo.»

¹⁹-Te 'be "cee die, 'wı nen waa 'man be -a
 'bø nen wa'a -ci manle duv? -Ceje, -nje e dı.
 Waa -ci 'man -goezee. Moizi -wee 'wı 'vı 'e
 'cen. Køø yaa cren -te o man 'nan:

«Bali "e 'nan,
 an -taa -a drele
 -e 'ka man bu minnun nen

wa'a 'kōan paan 'men minnun -a diē o va.
 En an -taa 'bli 'fōle 'ka 'ji minnun nen
 wa'a paan 'an 'tōa diē o man.»
²⁰ En Ezai "e 'wī zīe -a 'vī "nyian. Kōō yaa
 crēn -tē 'nan:
 «Bali "e 'nan,
 minnun nen o 'ka paan 'an -wēenan diē
 waan 'yī.
 En minnun nen
 wa'a -wēēē paan 'nan
 'waan -tōa "diē,
 'an 'fli kōōn -wlē.»
²¹ 'Pian Ezai -a 'vī Izrael 'nōn 'le vē -a 'nan:
 «Bali "e 'nan,
 'an 'pē -fū 'e 'sūdī "ji minnun nen
 o 'trōēn "yuyu 'taan,
 te waan wei fuimlan 'nan bē -wlē.»

11

Bali 'ka 'e yīē 'sīle 'yēe minnun Izrael
 'nōn 'va dī
¹ -Yēe "wean maan laabo "mēn 'nan, Bali
 'e 'pē 'sī Izrael 'nōn -sru 'nan o 'ka "nyian
 'yēe minnun -a dūv? -Cējē, e 'ka zī "fo
 "dī. Kōō 'an 'bō 'gūē, Izrael min nen 'maan,
 en Abraam 'bē cī 'an tra -a. Waan 'ya
 Benzamen kluda. ² Bali 'ka 'e 'pē 'sīle Izrael
 'nōn nen e o 'sī "va 'e 'cēn bē o -sru 'nan
 o 'ka "nyian 'yēe minnun -a dī. 'Wī nen 'e
 'crēn -tēdī Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Eli Izrael
 'nōn man wī 'pla Bali lē bē, 'ka 'cī "nōn "da.
³ 'Wī nen Eli -a 'vī bē -nyrēn 'nan:
 «Mīnsan,
 Izrael 'nōn 'i 'lewei vūnōn tēē,
 en fēnan pēēnōn nen minnun 'sraga 'bū 'yīe
 bē,
 waa -nan wīi.
 'An 'tūwli 'mēn 'fū 'i 'lewei vīzan -a
 en o ya -a -wēenan 'nan 'waan -tēa.»
⁴ -Mē "wī nen Bali -a 'vī Eli lē? Yaa 'vī -yrē
 'nan:
 «An minnun 'sī "va -kpi 'sōravli (7.000)
 'mēn vē -a.
 Minnun zīe wa'a 'o 'pō -sōnlēa yība "min
 nen
 waa laabo Baal bē -a wlu -e 'o bō dī.»
⁵ -A -tūwli "nen "nyian tīan cēēgū yī -a.
 Bali "yī drē Izrael 'nōn lē, en e min "nen
 "wēnnen "cē 'sī "va 'yēe vē -a. ⁶ E 'ka 'nan
 o drē wūnun man nen Bali "yī zīe -a drē dī.
 -Tē 'e 'kōn 'nan o drē wūnun man nen bē, "te
 maan vē 'nan Bali -le "yī zīe "yī "cēē dī.
⁷ 'Wī nen an 'sīa -a vīnan zīe, -a 'le
 'srrannan "nen 'nan, fē nen Izrael 'nōn cī -a
 -wēenan bē, o pēēnōn 'ka -a yīlē dī. Minnun
 nen Bali o 'sī "va o yēi "bē -wēē 'yī, 'pian min

-mīnun -le vē bē Bali o 'bli 'ta -tō 'pleblē -e
 'o vīlē 'o 'wī 'wī man dī. ⁸ 'Wī zīe e ya 'e 'crēn
 -tēdī Bali -le 'fluba 'ji. Kōō e ya 'e 'crēn -tēdī
 'nan:
 «Bali yī -fōla o da 'nan
 -e 'o vīlē 'o 'wī 'tō dī,
 en -e 'o vīlē 'o fēnan yī dī,
 en -e 'o vīlē 'o 'wī man dī.
 E ya zīe -trīlīī cēēgū yī -a.»
⁹ 'Wī 'tūwli zīe mīngōnnen David nen 'lī bē,
 "e 'vī 'nan, e bōa "o man "nyian. Kōō yaa
 crēn -tē 'nan:
 «-Wēē "fēdī drēdī bē,
 'e drē "le 'nan san nen
 waa nyrēn 'o 'bō 'fli lē -e 'e o 'kun.
 En 'e drē "le 'nan "se "nen
 waa -tīn 'o 'bō 'fli lē -e 'e o 'kun.
 En "nyian bē 'e o 'sī Bali man -kōōbli,
 -e Bali 'e 'wī "nen -kōōn -wlē.
¹⁰ Bali 'e o yīē 'wī
 -e 'o vīlē 'o fēnan yī dī.
 En 'o 'fū nōan -a 'lī 'trīlīī.»

Zozīnōn nen o 'ka Zuīf 'nōn 'a dīē, Paul
 'wī 'plā -wlē

¹¹ Maan laabo "mēn 'nan, 'wūnun nen an
 "sīa -a vīnan zīe, -a -cī nen 'nan, Bali 'e 'pē
 'sī Izrael 'nōn -sru 'lī "fo "le vē -a? -Cējē,
 -nījē "fo "dī. 'Pian -wēē "trōēn "yuyu 'tandī
 -le "wean nen Bali 'lēglōn 'pēē -jī minnun
 'sī 'wī 'jī. Yaa drē zīe 'nan -e Izrael 'nōn 'o
 man -wēē man budī -a 'nan Bali 'e 'o 'sīa min
 tūglī 'a 'e 'lē. ¹² -Kaa yē 'nan, Izrael 'nōn 'le
 "trōēn "yuyu nen waa 'tan bē, -yēē "yī -dan
 drē 'trēda 'nōn pēēnōn lē. En -wēē 'sīdī Bali
 man 'bō zīe, e "yī -dan drē minnun nen o
 'ka Zuīf 'nōn 'a dīē -wlē. -Yēē "wean tō nen
 Izrael 'nōn pēēnōn -fōa Zozī 'va bē, "yī zīe e
 -cīalā "da min -tūdv pēēnōn 'le vē -a.

¹³ Ka pēēnōn nen ka 'ka Zuīf 'nōn 'a dīē,
 maan vē 'cēē 'nan, Zozī 'an drē 'yēē 'pa
 'sīazan -a 'ka 'va zīa. 'Wī zīe yaan 'cī
 "nranman 'kpa tūglī. ¹⁴ Kōō -a -cīn -a 'an 'jī
 'nan, 'cēē drēdī min tūglī 'a Bali 'lē 'le "wean
 bē, man budī -wlamlan 'an "bū Zuīf 'nōn 'jī,
 -e 'o man -wēēdī 'sīa 'nan Bali 'e 'o 'sīa min
 tūglī 'a 'e 'lē. 'Wī zīe -yēē -maan 'lōō -e 'an -
 kōla o "fli yaa 'sīdī -a 'wī 'jī. ¹⁵ -Kaa -tōa 'nan,
 tū nen Bali 'e 'pē 'sī Izrael 'nōn -sru "bē, -a
 -nan nen e -sī 'lē 'sū en 'o 'vāle 'trēda min
 -tūdv pēēnōn 'a o yēi "sēn 'e cīn va. -Yēē
 "wean tō nen Bali o -sēan "nyian 'e 'va bē,
 'wī nen e -cīalā "da "bē e dra. 'Wī 'kpa, yī
 zīe -a da bē minnun nen o kaa bē o wuanlā
 -kanōn 'va.

¹⁶Eya "le 'an 'wɪ-kəʊn "man wɪ-tv vɪ 'cɛɛ. -Te fe -tv a ɛn waa tɛdɛ-nɔn Bali lɛ bɛ, fɛ zɪɛ -a pɛɛnɔn dra 'saun Bali 'lɛ. -A -tɔwli "nɛn "nyian 'gʊ. Yɪba "nɛn -a pou a Bali -lɛ vɛ -a bɛ, tɛ -a pɛɛnɔn drɛ Bali -lɛ vɛ -a.

¹⁷Izraɛl 'nɔn a "lɛ yɪba nɛn waa pɛ -mie cɛɛn "da "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zv. ɛn 'ka 'bɔ nɛn ka 'ka Zuɪf 'nɔn 'a dɛ, 'cɛɛ cɪ "lɛ 'nan plɔ -ji yɪba "pɛnɔn nɛn waa -tɔɔ yɪba "pɛnɔn zɪɛ o "pa 'ji bɛ -wee 'wɪ 'zv. 'Bɛ nɛn 'gʊɛ 'cɛɛ 'plɛblɛ "sia yɪba 'bɔ pou ji.

¹⁸-Yɛɛ "wɛan tɛ 'ka 'fli 'sia 'nan ka "yi "mlɪan yɪba "pɛnɔn nɛn ka ya o "pa 'ji bɛ o da dɪ! -Tɛ 'wɪ zɪɛ -a -cɪn nɛn 'ka 'ji bɛ, e ya "lɛ 'an vɪ 'cɛɛ 'nan, cɛɛ "cɛɛ cɪ 'ka 'tɔdɪ yɪba "pou wlu dɪ, 'pɪan -yɛɛ cɪ 'lɛ 'tɔdɪ 'ka 'wlu.

¹⁹ɛn -a -mie dra bɛ, kaa vɛ 'nan: «'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ 'kpa -a. 'Pɪan Bali yɪba "pɛnɔn zɪ o cɛɛn "da 'nan -e 'kʊ drɛ o "pa 'ji 'nɔn 'a.» ²⁰Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, 'wɪ 'kpa nɛn kaa 'vɪ. 'Pɪan -a -cɪn -lɛ 'kɔn 'ka 'ji 'nan, wa'a yɪ -tɛlɛa Bali da dɪ, -yɛɛ "wɛan nɛn e o 'si 'nan. ɛn 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Bali man nɛn ka drɛ o "pa 'ji 'nɔn 'a. -Yɛɛ "wɛan tɛ 'ka 'fli 'sia 'nan ka "yi "mlɪan o da dɪ, 'pɪan 'ka "klan Bali lɔ! ²¹Kɔɔ Zuɪf 'nɔn 'bɔ nɛn o cɪ Bali -lɛ minnɔn wɛ tɔglɪ 'a bɛ, Bali 'ka o 'tʊɪlɛ 'lɛ "tʊn "dɪ. -Yɛɛ "wɛan -tɛ kaa drɛ "lɛ -wee 'wɪ 'zv bɛ, ya'a 'ka 'tʊɛ 'lɛ "tʊn "fo "dɪ.

²²'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan 'gʊɛ -a da bɛ, 'ka Bali -lɛ "yi "nanjɛn -tʊ! ɛn 'ka -yɛɛ 'wɪ 'tɔndɔn -nanjɛn -tʊ! Bali -a kɔɔn minnɔn nɛn o 'si -a -sru "bɛ -wɛlɛ 'nan 'yɛɛ 'wɪ a 'tɔndɔn, ɛn e "yi drɛ 'cɛɛ. 'Ka 'fʊ -yɛɛ "yi zɪɛ -a -sru, -tɛ bɛ "cɛɛ dɪɛ, 'ka 'bɔ "nyian Bali "cɛɛ 'si wo -nan "lɛ zɪ yaa drɛ yɪba "pɛ tɛdɛnɔn lɛ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zv. ²³ɛn Izraɛl 'nɔn 'bɔ 'lɛ vɛ bɛ, -tɛ -wee "trɔɛn "yuyɪ zɪɛ o 'si -a 'tandɪ man ɛn o yɪ -tɛradɪ 'sia Zozi da bɛ, Bali o -tɔa o "pa 'ji "nyian. Kɔɔ Bali a 'plɛblɛ -e 'lɛ 'wɪ zɪɛ -a drɛ. ²⁴-A -cɪn 'lɛ 'kɔn 'ka 'ji 'nan, ka ya "lɛ 'nan plɔ -ji yɪba "pɛnɔn nɛn Bali o cɛɛn ɛn e o tɔɔ 'yɛɛ yɪba 'kpa da bɛ -wee 'wɪ 'zv. 'Pɪan -kaa -tɔa 'wein 'nan 'wɪ zɪɛ -nɔjɛ wa'a dra dɪ. ɛn Izraɛl 'nɔn 'bɔ nɛn -yɛɛ yɪba 'kpa pɛnɔn -a bɛ, -tɛ Bali o tɔɔ o "pa 'ji yɪba 'kpa da bɛ, -a -nɔan da nɛn.

Bali a "va 'nan 'yɛɛ "yi 'lɛ drɛ 'trɛda minnɔn pɛɛnɔn 'lɛ vɛ -a

²⁵'An "bʊɪ Zozɪnɔn, 'wɪ nɛn -a -cɪ a 'lɛ yɔɔdɪ minnɔn man bɛ, an ya "vale "ka -cɪ man. Kɔɔ an 'ka "vale 'ka 'fli sɛɛ "paa -e 'wɪ 'pɛɛ -cɪn 'lɛ 'kɔn 'ka 'ji 'wɪ zɪɛ -a da dɪ. 'Wɪ zɪɛ

-nyrɛn 'nan, Izraɛl 'nɔn -mienun a "trɔɛn "yuyɪ 'tannan, 'nan o 'ka "vale o yɪ -tɛala Zozi da dɪ. E -fo zɪɛ -trɪlɪɪ -e tv nɛn 'lɛglɔn 'pɛɛ -ji minnɔn pɛɛnɔn nɛn Bali o laabu bɛ e o "sia 'wɪ 'ji bɛ 'lɛ bɔ. ²⁶'Bɛ -sru -e 'lɛ Izraɛl 'nɔn pɛɛnɔn 'si 'wɪ 'ji "mɛn. 'Wɪ zɪɛ e ya 'lɛ 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji 'lɛ 'cɛɛn. Kɔɔ e ya 'lɛ 'cɛɛn -tɛdɪ 'nan:

«Zeruzalɛm nɛn,

min 'sɪzan 'wɪ 'ji -taa 'sɪlɛ.

ɛn -yɛɛ -taa "trɔɛn "yuyɪ 'tandɪ 'sɪlɛ Izraɛl 'nɔn 'lɔ

-e 'o yɪ -tɛra -a 'bɔ da.

²⁷Bali "e 'nan,

an -taa 'kʊ yɛɪ "sɛnɪlɛ 'lɛ cɪn va.

An -taa -wee 'wɪ 'wɪlɪdɪ "fuɪlɛ.»

²⁸Zozi Crɪzɪ -lɛ 'wɪ 'nɔnɔnɔn nɛn waa -fɔla 'o "trɔɛn -sru "bɛ, -yɛɛ "wɛan nɛn o drɛ Bali 'nanmannɔn 'a. ɛn e drɛ zɪɛ 'nan -e 'ka "nɛn "blɪ. 'Pɪan Bali -tɔ 'lɛ wɛɪ da o tranun lɛ -lɛ "wɛan bɛ, o -fo 'lɛglɔn nɛn Bali -a 'si "va "bɛ -a, ɛn Bali o yɛ "yi. ²⁹Kɔɔ -tɛ Bali 'yɛɛ "yi "nɔn min lɛ bɛ, ya'a "nyian -a sia "fo "dɪ. ɛn -tɛ e min laabu bɛ, ya'a "nyian 'lɛ 'pɛ sia -a -sru "dɪ.

³⁰'Ka 'bɔ 'labɛ, ka 'ka Zuɪf 'nɔn 'a dɪ, ɛn 'lɛ tɛdɛ bɛ, tɛ ka Bali wɛɪ -fɔala 'ka "trɔɛn -sru. 'Pɪan 'bɛ nɛn 'gʊɛ, Bali "yi drɛ 'cɛɛ Zuɪf 'nɔn 'bɔ nɛn o cɪ Bali -lɛ minnɔn -a bɛ -wee Bali wɛɪ -fɔladɪ 'o "trɔɛn -sru "lɛ "yi wɛɪ. ³¹An -kɔlaman maan vɛ "nyian 'nan, Bali -lɛ "yi "nɛn e drɛ 'cɛɛ vɛ -a bɛ -a man nɛn Zuɪf 'nɔn Bali wɛɪ -fɔla 'o "trɔɛn -sru. E drɛ zɪɛ 'nan -e Zuɪf 'nɔn 'o -tɔ 'nan Bali -lɛ "yi "bɛ "wɛɛ 'si wo "nyian 'wɪ 'ji. ³²Bali 'bɔ 'bɛ 'trɛda blamin -tʊdʊ pɛɛnɔn 'nɔn "trɔɛn "yuyɪ 'tandɪ lɛ. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e 'o pɛɛnɔn 'o -tɔ 'nan Bali -lɛ "yi 'saza 'bɛ -kɔlaman 'o 'sɪdɪ -a 'wɪ 'ji.

Pɔl Bali muo "fɔ 'wɪ nɛn Bali -a drɛ bɛ -a man

³³'An 'cɪ "nranman.

Bali -lɛ -dan nɛn e cɪ -a bɛ

-a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪ.

ɛn Bali -lɛ 'wɪ -tɔdɪ

'lɛɛ -yɛɛ cɪ "nrɔndɪ bɛ

-a 'leda "ka "dɪ.

Min -tʊ 'ka 'kɔlaman

-e 'lɛ 'wɪ nɛn -a -cɪn cɪ Bali ji bɛ -a -cɪ vɪ dɪ.

ɛn min -tʊ 'ka 'kɔlaman

-e 'lɛ -yɛɛ 'wɪ drɛdɪ -cɪ man dɪ.

³⁴'Wɪ zɪɛ e ya 'lɛ 'cɛɛn -tɛdɪ

Bali -lɛ 'fluba 'ji 'lɛ 'cɛɛn.

Kɔɔ e ya 'lɛ 'cɛɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min -tʊ 'ka Mɪnsan cɪ "nrɔndɪ tɔa dɪ.

En min -tu 'ka 'kolaman
-e 'e 'wɪ 'pa 'va -yɾe "di.

³⁵En min -tu 'ka 'kolaman
fɛ -tu -nɔndɪ -a Bali lɛ
'vaa -e Bali 'e man -pan wu -yɾe "di.»

³⁶Kɔɔ fɛ pɛɛnɔn "sia "va,
en -yɛɛ -maan fɛ pɛɛnɔn a -nan,
en -yɛɛ cɪ fɛ pɛɛnɔn pou -a.
'Tɔ -dan 'e 'kɔn Bali zɪɛ
-yɛɛ vɛ -a 'li 'trilii.
Amɛn!

12

Zozinɔn 'le 'ta wu -pɛ -kɔan 'kɔ?

¹'An "bɔɪ Zozinɔn, kaa 'yɪ 'nan Bali -le
min nyɾinda nen yaa "sia bɛ e ya -dan, -yɛɛ
"wɛan an 'ka trɯ "baa 'nan, 'ka 'fli -nɔn Bali
lɛ "le 'sɾaga nen kaa 'bɯ -yɾɛ. 'Pian 'ka yɪɛ
'e 'fɯ 'man, en 'ka 'kɔn Bali -le vɛ -a "fo, en
'cee 'ta wu -pɛ pɛɛnɔn 'e 'sɔ -yɾɛ. Bali bɔɪ
tɪɟɪ nen e cɪ "le min 'e drɛ Bali lɛ bɛ, -nyɾɛn
zɪɛ. ²'Wɪnun nen minnun -a dra 'trɛ 'gɯɛ -a
da bɛ, te 'ka o sɪ drɛ dɪ! 'Pian 'ka Bali 'tɯɪ -e
'e 'cee 'wɪ 'tɔɪ pɛɛnɔn lila 'e -trɛ! -Te kaa
drɛ zɪɛ, -a -nan nen 'wɪ nen Bali cɪ "va "bɛ,
kaa -cɪ maan, -e 'ka 'wɪ nen e cɪ "yɪ "bɛ -a
-tɔ, -e 'ka 'wɪ nen e 'sɔ Bali lɛ bɛ -a -tɔ, -e 'ka
'wɪ nen e cɪ tɪɟɪ bɛ -a -tɔ.

³Bali -le "yɪ "nen yaa drɛ 'mɛn bɛ, yaa -sɪ -
noan 'mɛn -e 'an vɪ 'ka -tɯɔ pɛɛnɔn lɛ 'nan,
te 'ka 'fli 'sia -dandan 'ka cin man 'nan cɛɛ
cɪ dɪ! 'Pian Bali -le "yɪnun nen yaa drɛ 'cɛɛ
-tɯɔ 'cee yɪ -tɛrɔɪ Zozɪ da man bɛ, -a -cin
nen 'e 'kɔn 'ka 'jɪ -e 'ka 'cɪ "nrɔn min nen ka
drɛ -a bɛ -a da.

⁴-Kaa pɔ 'e drɛ -cee 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -
a. -Kaa -tɔa 'nan -a man mɛnnun a "kaga,
'pian man mɛn -tu 'lee 'yɛɛ 'nyɾanman. ⁵-A
-tɯwɪ "nen "nyɾan -cee vɛ -a. -Kaa ya "kaga,
'pian -cee -tɛɪ 'e cin da 'bɛ cɪ Crɪzɪ pɔ -a. En
-kaa -tɔa -kaa cin wɪ -tɯɔ. ⁶Bali "yɪ drɛ -
kaa -tɯɔ lɛ en min -tu 'lee 'yɛɛ vɛ. -Te min
-tu -le vɛ a Bali 'lewei vɪɪ -a bɛ, 'e vɪ "le zɪ
'yɛɛ yɪ -tɛrɔɪ Bali da -a -cin -tɔa "jɪ "bɛ -
yɛɛ 'wɪ 'zɯ. ⁷En -te min -tu -le vɛ a "nyɾian
'nyɾanman -tu 'padɪ -a -leɟɪzɪ bɛ, 'e drɛ. En
-te min -tu -le vɛ a "nyɾian Bali -le 'wɪ "paɪɪ
-a bɛ, 'e "paa. ⁸En -te min -tu -le vɛ a "nyɾian
Zozinɔn "koe "tɔɪ -a o da bɛ, 'e drɛ. En -
te min -tu -le vɛ a "nyɾian fɛ -tu -nɔndɪ -a
minnun lɛ bɛ, 'e drɛ 'e 'cɪ 'fɪɪdaa 'a. En -te
min -tu -le vɛ a yɪɛ -tɔɪ -a -leɟɪzɪ nɔn 'va
bɛ, 'e drɛ 'e 'ta 'le "koe "a. En -te min -tu -le

vɛ a "nyɾian min nyɾinda 'sɪɪ -a bɛ, 'e drɛ 'cɪ
"nrɔndɪ -a.

Bali lei 'saun nen 'e 'ka 'pla!

⁹'Ka min yɪ "yɪ 'ka 'cɪ 'fɪɪdaa 'a! -Yɛɛ "wɛan
'wɪ nen e cɪ "yɪ "bɛ, ka yɪ "yɪ, en 'wɪ nen e cɪ
-wɪɪɪ "bɛ, te 'cɛɛ yɪ "yɪ "dɪ. ¹⁰'Ka cin yɪɪ
"yɪ 'ka Zozinɔn yɛɪ "bɛ, 'ka drɛ "le min 'lee
'e "bɔɪ -le vɛ zɯ! En 'ka yɪɛ 'e 'nan 'ka cin
man 'kpa tɪɟɪ! ¹¹'Ka Mɪnsan -le 'nyɾanman
'pa 'ka 'ta le "koe "a! Te 'ka kɔan wu "fo "dɪ!
¹²Fɛ nen 'ka 'bli cɪ -yɾɛ "bɛ -yɛɛ "wɛan 'ka
'cɪ 'e 'fɯ 'e "nrɔndɪ! En 'wɪ 'tɔndɔn pɛɛnɔn
nen e bɔa 'ka man bɛ, 'ka 'pɛ -tɔ 'ka -pɔan
"da! En te 'ka "koe "e 'nyan Bali trɯ 'badɪ -a
dɪ! ¹³'Ka "bɔɪ Zozinɔn nen fɛ -tɯ 'wɪ -a o man
bɛ, 'ka 'pa o va! En minnun nen o bɔala 'ka
'va bɛ, 'ka o 'kun 'ka 'pɛ "fli "a!

¹⁴Minnun nen o 'tɛ "paa 'ka da bɛ, 'ka 'fɛa
vɪ o man! Te 'ka wei 'pla o man dɪ, 'pian 'ka
'fɛa vɪ o man! ¹⁵-Te minnun cɪ a "nrannan
bɛ, 'ka 'cɪ 'e "nrɔn waa 'e cin va! En -te
minnun a -wuɔnan bɛ, 'ka 'wuɔ waa 'e cin
va! ¹⁶'Ka 'cɪ -pɔan 'e 'kɔn -tɯwɪ! Te 'ka -wɛɛ
'nan 'ka -dandan "taan 'ka cin man dɪ! 'Pian
minnun nen blamin yɪɛ 'ka 'naan o man dɛ,
'o 'kɔn 'ka beenun -a! Te 'ka 'fli 'sia 'ka cin
man 'wɪ 'tɔnɔn 'a dɪ!

¹⁷Te 'ka 'wɪ 'wɪɪɪɪ 'leɟɪ -tɔ min lɛ 'wɪ 'wɪɪɪɪ
"a dɪ! 'Wɪ nen e cɪ "yɪ "bɛ, -a "bɔ nen 'ka -wɛɛ
'nan 'ka dra min -tɯɔ pɛɛnɔn lɛ! ¹⁸'Ka man
-wɛɛ 'kpa tɪɟɪ 'nan, 'ka yɛɪ 'e 'kɔn 'e 'sendɪ
'e cin va 'ka 'vale min -tɯɔ pɛɛnɔn 'a! ¹⁹'An
beenun, te 'ka -wɛɛ 'nan 'ka 'fli 'ta 'kuli -
taan 'ka 'bɔ 'a dɪ. 'Pian 'ka Bali -le nyɾan -
blɪɪ 'tɯɪ -e 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ. Kɔɔ e ya 'e 'cɾɛn
-tɛɪ Bali -le 'fluba 'jɪ 'nan:

«Bali "e 'nan, mɛɛn 'ka 'ta 'kuli -taan,

en mɛɛn 'wɪ 'leɟɪ -tɔa "min lɛ,

'wɪ nen yaa drɛ bɛ -a man.»

-Yɛɛ "wɛan te 'ka 'fli 'ta 'kuli -tan 'ka 'bɔ 'a
dɪ. ²⁰'Pian 'ka drɛ "le zɪ e cɪ 'e 'cɾɛn -tɛɪ Bali
-le 'fluba 'jɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɯ. Kɔɔ e ya 'e 'cɾɛn
-tɛɪ 'nan:

«-Te dra 'i 'nanmanzan -tɛa "bɛ,

'i fɛ -nɔn -yɾɛ 'e -blɪ!

En -te 'yɪ dra -a -tɛa "bɛ,

'i 'yɪ 'nɔn -yɾɛ 'e mlin!

-Te i ya 'wɪ zɪɛ -a dɾɛnan -yɾɛ "bɛ,

'yɾa -a -tɛa 'e -ciala "da.»

²¹Maan vɛ 'yɪɛ 'nan, te 'i 'fli 'tɯɪ -e 'wɪ
'wɪɪɪɪ 'e 'i 'klɪ dɪ, 'pian 'i 'wɪ 'wɪɪɪɪ 'klɪ 'wɪ
"yɪ "drɛɪ -a.

13

Zozinon yie "naan minnun tanon man

¹Min -tudu pænon nen 'træda bæ, 'o 'ta wula 'wi nen minnun tanon 'a ve bæ -a da! Koo minnun tanon pænon bæ, Bali 'bæ o -tø. ²-Yee "wean min nen e o wei fuila 'nan bæ, te Bali va nen e ci yie 'ple 'tannan. Minnun nen o 'wi zie -a dra bæ, Bali 'wi "nen -koonman -wle.

³-Te min 'wi "yi "dra bæ, "klan 'ka 'koon "ji minnun tanon 'va zia di. 'Pian -te e 'wi 'wliði "dra bæ, -a -nōan da nen -e 'e "klan -wlo. -Yee "wean -te ka ya "va 'nan 'ka yie 'e 'fu -trōō 'ka 'vale minnun tanon 'a bæ, 'ka 'wi "yi "dre! -Te ka ya 'wi zie -a drēnan bæ, o 'ka 'tø "yi "ve. ⁴Fē nen maan ve zie -yee ci 'nan, minnun tanon bæ, Bali o 'pla 'nan -e 'o 'ka "koe "tø 'ka da 'nan -e 'ka 'wi "yi "dre. 'Pian -te 'ka 'wi 'wliði "dra bæ, 'ka "klan -wlo! Koo -wæ 'wi "nen -koonman min le. 'Wi 'kpa, Bali -a -si -nōn -wle 'nan 'o 'wi "nen -kōōn 'wi 'wliði "drēnōn le. ⁵-Yee "wean maan ve 'cēe 'nan -a -nōan da nen -e min 'e 'ta wula o wei da. E 'ka 'nan 'cēe "klandi Bali -le nyran -blidi lo 'saza man nen 'ka dre di. 'Pian 'ka dre "tōgō 'ka 'wulo -ji "nrōndi 'e tin -te 'ka da.

⁶'Wi zie -a bōdi 'ka man -le "wean bæ, 'ka 'sukōle -pan wu -wle! Koo -te minnun tanon a -a -wēnan 'nan, 'fla 'e 'fu -trōō bæ, Bali -le 'nyranman nen waa "paa. ⁷Fē pænon nen 'ka da fiēn -a bæ, 'ka 'nōn minnun le. -A -mie nen "le 'sukōle -pan wudu -zū, 'ka 'pan wu. En -a -mie nen "le 'cēe fēnun man -pan wudu -zū, 'ka -pan wu. En -a -mie nen "le yie 'nandi min man -zū, 'ka yie 'e 'nan min man. En -a -mie nen "le min bōdi -zū, 'ka min bō.

'Ka bæzan yu "yi!

⁸Te min -tu -le fiēn 'e 'kōn 'ka da "fo "di! 'Pian fē nen 'e 'kōn 'ka da "le fiēn -le 'wi 'zū bæ, -yee ci 'ka cin yidi "yi "a. Koo min nen 'e bæzan ye "yi "bæ, te 'wi nen Bali -le -pei -a 'vi bæ, -a da nen e ci 'ta wulanan. ⁹Bali -le -pei -a 'vi 'nan:

«Te blamin 'e min nan -wædi,
en te 'e min -sran -wædi!
En te blamin 'e dre min -tezan -a di!
En te blamin 'e crin wu di!
En te blamin 'bli 'e bu fē nen
e 'ka -yee ve -a diē -a man di!»

'Pian -pei -tø wi -tudu pænon zie -a -wulo a -tūwli. -Nyren 'nan:

«Blamin 'e bæzan -tu yu "yi
"le 'e 'bō 'le 'wi 'zū!»

¹⁰Koo -te min 'e bæzan ye "yi "bæ, ya 'a 'wi 'wliði 'dra -yre "di. -Yee "wean min nen 'e bæzan ye "yi "bæ, te 'wi nen Bali -le -pei -a 'vi bæ, -a da nen e ci 'ta wulanan.

¹¹'Ka dre zie koo tu nen -kaa ci -ji 'gve kaa -tōa. Tu 'bō -e 'ka 'wluun yi fla. Tu nen ka yi -tera Crizi da 'e tēdē bæ, te 'ka 'sidi 'wi 'ji 'a tian 'kōbli. 'Pian 'bæ nen 'gve e 'bō 'kogo.

¹²-Pei 'tandi -sru tru, en tu a -tanan 'cēndi -a. -Yee "wean -kaa 'pē 'e 'si 'wi 'wliði 'tø 'tudu pænon -sru. Klun -le 'winun 'bæ. 'Pian -cēe ve bæ, -kuli -tan fēnun nen 'te 'san -le ve -a bæ, -nyren 'e 'kōn -kaa 'lo. ¹³-Cēe 'ta wu -pē 'e 'kōn tugi, en 'e 'kōn 'wein minnun pænon 'le ve -a, -e o yie 'e 'nan -kaa man. Te -kaa fē -bli 'e 'ciula "da "di! En te -kaa wen mlin 'e 'ciula "da "di! Te -kaa nyin li -sru te -kaa nan "cēe di! En te -kaa nyin -kōnen -sru te -kaa sran "cēe di! Te 'ka dre li -wēnōn 'a di, en te 'ka dre -kōnen -wēnōn 'a di! Te -kaa 'wi 'bli di, en te -kaa man bu di! ¹⁴'Ta wu -pē -trē nen Minsan Zōi Crizi -a -nōn 'cēe bæ, -a 'bō nen 'ka 'sia! Te 'ka 'fli 'tū 'nyian -e 'ka 'ta wula 'ka 'bō 'ci 'sō winun -wliði -sru "di!

14

Te 'ka tin -te 'ka "bū Zozizan 'tu da -blife man di!

¹'Ka "bū Zozinon nen o fē -mie -blidi ye 'wi 'wliði "dredi -a bæ, te 'ka o dre 'ka 'pela koda di! En 'wi nen -a -cin ci 'ka -mie ji 'lee 'wi nen -a -cin -wee 'ji bæ, te 'e dre 'wi 'bli wi -a di. ²-A -cin a min -mie ji 'nan, Bali -a -si -nōn -e min 'e fē pænon 'bli. 'Pian min -mie -wi -blidi ye 'wi 'wliði "dredi -a. ³Min nen e fē pænon 'ble bæ, te 'e min nen e fē -mie -blidi ye 'wi 'wliði "dredi -a bæ -a dre 'e 'pela koda "fo "di! En 'nyian bæ, min nen e fē -mie -blidi ye 'wi 'wliði "dredi -a bæ, te 'e tin -te min nen e fē pænon 'ble bæ -a da "fo "di! Koo Bali -a dre 'yee min -a. ⁴-Tū nen 'i 'bō "le "a, en 'i tin -tēa "min pee 'suzan da? -A 'wi a -a 'bō 'lee 'e 'tazan yei. -Yee ve 'nan, e ya -si tugi da, -te 'bæ "cēe di e 'si -si tugi da. Maan ve 'yie 'nan 'pleble a Minsan Bali lo -e min zie 'e vūle 'e 'si -si tugi da di.

⁵Zozinon -mienun -a ve 'nan, yi -wliði 'bæ ci 'gū, en yi "yi 'bæ ci 'gū. En o -mienun -a ve 'nan, yi pænon a -tūwli. Maan ve 'ka 'tudu pænon le 'nan, zū min -tu -wulo -ji "nrōndi tin -tēa "da, -te 'bæ "cēe di ya 'a tin tēa "da "diē, -a da wi nen 'e dre. ⁶-Te min a yi -mie 'sinan "va "bæ, Minsan 'tø dredi -dan -le "wean nen yaa dra. En -te min -mie

fe pænon 'ble be, Minsan 'to dredi -dan -le
"wean nen yaa dra. Koo e Bali muo -foa fe
pænon nen yaa -ble be -a da. En "nyian be,
min nen e fe -mie -bludi ye 'w' 'wlidi "dredi
-a be, Minsan 'to dredi -dan -le "wean nen
yaa dra. En -a 'bo "nyian "e Bali muo -foa fe
nen yaa -ble be -a da.

⁷Min -tu 'ka 'treda te -a tazan "ka "di. En
min -tu 'ka 'kaa te -a tazan "ka "di. ⁸Koo -kaa
Zozinon be, -kaa ya 'treda Minsan -le ve -a.
En -te -kaa "ta -kaa "be, -kaa -kaa Minsan -
le ve -a. -Te -kaa yie a "man oo, en -te -kaa
ka oo, -kaa ya Minsan -le ve -a. ⁹W' zie -yee
"wean nen Crizi -ka en e wluan -kanon 'va,
'nan -e 'e dre minnun pænon 'san -a. -Te
min yie a "man oo, -yee ci -a san -a, en -te
min -ka oo, -yee ci -a san -a.

¹⁰-Yee "wean -a -si 'ka min -tu -lo -e 'e tin
-te 'e "bui Zozizan da di. En -a -si 'ka min -tu
-lo -e 'e 'e "bui Zozizan dre 'e 'pela koda di.
Maan ve 'cee 'nan, Bali 'be -taa -kaa -tudu
pænon 'le tin 'bale. ¹¹Koo e ya 'e 'cren -tedi
Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Minsan "e 'nan,
an ya 'an 'todi "da 'nan,
'treda blamin -tudu pænon -taa 'o "po -
sconlea 'an 'wlu.

En o -tudu pænon -taa
-a vile 'nan

'to -dan a 'an 'bo Bali -le ve -a.»

¹²W' zie -yee -koonman 'nan, -kaa -tudu
pænon -taa 'wunun nen -kaa dre be, -a -sru
"vile Bali le.

Te -kaa dre -e -kaa "bui Zozizan 'e 'si -si
tigh da di!

¹³W' pænon zie -yee "wean be, tin -tedi
-kaa cin da be, -cee 'le 'to! 'Pian 'ka -wee
'nan, te 'ka 'w' 'tu dre -e 'e 'ka "bui Zozizan
'tu 'si -si tigh da di! ¹⁴An yi -teala "da 'kpa
tigh 'nan, fe -tu 'ka min "tri 'toa Bali 'le di.
Minsan Zoziz -a 'si -non 'men -e 'an 'w' zie -a
v' . 'Pian -te -a -cin a min -tu ji 'nan, fe -tu
'e "tri -toa Bali 'le be, 'w' 'kpa fe zie yaa "tri
-toa Bali 'le.

¹⁵-Yee "wean maan ve 'cee 'nan, -te fe nen
yia -ble be, yei "bui Zozizan 'tu ci baaman -
ji be, te i 'ka 'ta wulan yidi "yi "da di. 'I
dre "yi -e fe nen yia -ble be 'e vile 'yei "bui
Zozizan 'tu 'si -si tigh da di. Koo Zoziz Crizi
-ka 'nan -e Bali 'e -yee 'si w' "nyian 'w' 'ji.

¹⁶'Ka dre "yi, -blifenu nen Bali -a -si -non
'cee 'nan 'ka -bli be, te 'ka dre -e minnun 'o
'w' 'ka man -wlidi "di! ¹⁷Fe nen maan ve zie
-yee ci 'nan, -te Bali a mingonnen -blunan

min da be, fenun nen min -a -ble be, 'lee
fenun nen min -a -mlian "be, o ya 'w' "tun
"a. 'Pian fe nen e ci 'w' -dan a be, -nyren
'nan, Bali 'e min 'sia 'e 'le min tigh 'a. En
Bali lei 'saun 'e 'fudi -troo -non min le, en 'e
ci "nrandi -non min le. ¹⁸Maan ve 'cee 'nan,
min nen yaa -weeman 'nan, 'e Crizi "sua -pe
zie -a man be, -yee 'so Bali le, en min zie -a
'to "yi -koon "minnun 'le.

¹⁹-Yee "wean 'w' nen e -kaa yei -sean 'e
cin va be, -a 'bo nen -kaa -wee! En 'w' nen e
-kaa "bui Zozinon "koe -toa 'o da 'ta wudi -a
Zoziz -sru "be, -a 'bo nen -kaa -wee! ²⁰-Blife
-le "wean be, 'nyranman nen Bali -a 'pa be,
te 'ka sre di! Maan ve 'cee 'nan, -a tigh da be,
fe -tu 'ka min "tri 'toa Bali 'le "fo "di. 'Pian
-blife nen min -a -ble -e -yee "wean -a "bui
Zozizan 'tu 'e 'si Zoziz -sru "be 'e 'ka 'w' 'yi
"a di. ²¹W' nen e ci "yi "be, -nyren 'nan, te
min 'e 'w' -bli, en te min 'e 'wen min -e 'e
-maan -a "bui Zozizan 'tu 'e 'si Zoziz -sru "di!
En te min 'e 'w' 'tu dre -e 'e -maan -a "bui
Zozizan 'tu 'e 'si Zoziz -sru "di!

²²W' nen -a -cin ci 'i 'ji 'wunun zie -a da
be, i 'tu 'i 'saza 'le ve -a Bali 'le. Te 'i -wee
'nan 'i "bui Zozizan 'tu 'e dre "le 'yie 'w' 'zu
di! Min nen ya 'a 'w' 'tu dre -e -yee -wulo
-ji "nrandi 'e tin -te -a 'bo 'fli da di, Bali -le
-fea a -a san man. ²³'Pian min nen e -blife
-tu -ble te 'e 'ci -fooman "da be, Bali tin -tea
-a san da. Koo ya 'a 'ta wula 'w' nen -yee yi
-teradi Zoziz da -a -si -noan -yre "be -a da di.
'W' oo 'w' nen min -a dra te ya 'a 'sia min
-le yi -teradi Zoziz da va di, e ya 'w' 'wlidi
"dredi -a.

15

-Kaa -wee 'nan -kaa dre Zoziz si drenon 'a
¹-Kaa nen -kaa -toa 'nan, fe -tu 'ka min
"tri 'toa Bali 'le "fo "di, -kaa "bui Zozinon
nen wa 'a 'w' zie -a toa "le -cee 'w' 'zu di, o
-nan w' e 'kon -kaa man. Te -kaa -wee 'nan
'w' nen e 'so -cee be -a da nen -kaa 'ta wula
di! ²'Pian 'w' nen e 'soa -kaa "bui Zozizan le,
en yaa "koe -toa 'e da 'ta wudi -a Zoziz -sru
"be, -a 'bo nen -kaa -wee!

³Fe -le "wean nen an 'w' zie -a 'v' be, -yee
ci 'nan Crizi 'ka -a -wee 'nan 'w' nen e 'so
'e 'bo le be, -nyren 'e dra di. 'Pian 'w' nen
'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji be, -a ta w' be
'bo "man. Koo e ya 'e 'cren -tedi 'nan:

«"Sron pænon nen
minnun -a wo 'i 'bo Bali le be,
'an le nen waa 'wo.»

⁴Wɪ pɛɛnɔn nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, minnun -a crɛn -tɛ 'nan -e 'e 'wɪ "paa -kaa 'ji. Bali wei zɪɛ -e -pɔan 'sɔdɪ "paaman -kaa 'ji, ɛn e -kaa "koe -tɔa -kaa da, 'nan -e -kaa 'bli 'e 'fɔ Bali lɛ.

⁵Bali nɛn e -pɔan 'sɔdɪ -nɔan "min lɛ bɛ, ɛn e min "koe -tɔa 'e da bɛ, maan trɔ "baa 'nan, 'e -pɔan -tɔwli "nɔn 'cɛɛ. 'E drɛ zɪɛ -e 'ka drɛ Zozi Crizi si drɛnɔn 'a. ⁶-A -nan nɛn -pɔan -tɔwli "a 'lee wei -tɔwli "a bɛ, ka -taa Bali nɛn -kaa san Zozi Crizi "tɪ "a bɛ, -a 'tɔ drɛlɛ -dan.

⁷-Yee "wean tɛ 'ka cin drɛ 'ka 'pɛla koda dɪ! 'Pian 'ka cin 'kun 'ka 'pɛ "fli "a, "le Crizi 'ka 'kun bɛ -yee 'wɪ 'zv. -Tɛ ka ya 'wɪ zɪɛ -a drɛnan bɛ, Bali 'tɔ dra -dan. ⁸Maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan, Crizi -ta 'trɛda, ɛn e Izraɛl 'nɔn 'su. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e minnun 'o -tɔ 'nan, -tɛ Bali 'wɪ 'tɔ 'vɪ bɛ e 'ta wɔla "da. 'Wɪnun nɛn Bali 'bɔ 'tɔ "da 'ku tranun lɛ bɛ, Crizi -ta -a 'lɛ sɔɛlɛ. ⁹ɛn e -ta 'nan, -e minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'o Bali 'tɔ -dan vɪ -yee o nyrinda 'sɪdɪ man. 'Wɪ 'bɔ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'e 'cɛn Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Wɪ nɛn yia drɛ bɛ
-yee "wean mɛin 'tɔ vɛ
'lɛglɔn 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji,
ɛn mɛin 'tɔ -fɔa "drɛ "a.»

¹⁰ɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ "nyian 'nan:

«Kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ,
'ka 'ci 'e "nran
'ka 'vale Bali -le minnun -a.»

¹¹ɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ "nyian 'nan:

«Kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ,
'ka pɛɛnɔn 'ka Bali 'tɔ drɛ -dan.
ɛn 'ka Bali 'tɔ bɔ "drɛ "a!»

¹²ɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai nɛn 'li bɛ, "e 'vɪ "nyian 'nan:

«Jɛsɛ kluda min -tɔ -taa "tale.
-Yɛɛ -taa "mingɔnɛn -blɛlɛ minnun nɛn
o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o da.
ɛn o 'bli -taa "fɔlɛ -yrɛ.»

¹³Bali nɛn 'ka 'bli a -yrɛ 'nan e -kaa "sia 'wɪ 'ji bɛ, maan trɔ "baa 'nan, 'e ci "nrandɪ 'lee -fudɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Zozi da -ji. Bali 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ, -e -yee lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'e 'ka 'bli 'fɔ -yrɛ 'kpa tɪglɪ.

Pɔl 'yee 'ta wɔdɪ 'wɪnun 'vɪ

¹⁴An "bɔɪ Zozinɔn, maan -tɔa 'nan, ka 'wɪ "yi "dra 'ka cin lɛ "fo. ɛn 'wɪ nɛn e ci "le 'ka -tɔ bɛ, kaa -tɔa 'e 'ciula "da. ɛn "nyian bɛ, maan -tɔa 'nan 'ka 'pɛ "sɔa 'wɪ 'padɪ -a "va 'ka cin lɛ. ¹⁵'Pian 'wɪnun nɛn kaa -tɔa 'va bɛ -a -cin -tɔdɪ 'ka 'ji 'le "wean nɛn an

'fluba 'gɔɛ -a crɛn -tɛ 'cɛɛ. Ma'an 'wɪ 'tɔ wɔɔlɛ 'ka man "fo "dɪ. Kɔɔ Bali -a -pɛba 'wɔ 'an 'lɔ, ¹⁶'nan 'an drɛ Zozi Crizi -le 'pasiazan -a minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o va. An ya "le Bali -panzan -le 'wɪ 'zv Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn vɪdɪ -a minnun zɪɛ -wɛlɛ. Maan dra zɪɛ 'nan -e minnun 'bɔ nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'o 'kɔn "le 'nan 'sraga bɔvɛ nɛn e "sɔa Bali lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zv. O "sɔa Bali lɛ, kɔɔ Bali lei 'saun 'bɔ 'bɛ o dra Bali -le vɛ -a "fo.

¹⁷Wɪ pɛɛnɔn nɛn Zozi Crizi ciula 'an 'va ɛn yaa drɛ zɪɛ, -yɛɛ ci 'mɛn ci "nran wɪ -dan a Bali 'lɛ. ¹⁸Kɔɔ an 'ka "vale 'an 'wɪ 'tɔ vɛ, -tɛ e 'ka 'wɪ nɛn Zozi Crizi ciula 'an 'va ɛn yaa drɛ bɛ -a dɪ. E ciula 'an 'va, ɛn minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, o -sɔɔnladɪ 'sia Bali -sru. E ciula 'an 'lewei 'va, ɛn yaa drɛ. E ciula 'an drɛ wɪnun va, ɛn yaa drɛ. ¹⁹Yaa drɛ 'lebo "fo wɪnun drɛdɪ -a, ɛn yaa drɛ Bali lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'a. -Yee "wean an kɔla Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔn fuiladɪ -a "man 'lɛglɔn "kaga "ji. Maan 'sia Zeruzalem, -trilii ɛn e 'bɔ 'lɛglɔn nɛn waa laabo Iliri bɛ -a -ji. ²⁰'Pian maan wɛɛ 'nan, 'an Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔn vɛ fɛnan nɛn wa'a Zozi 'le 'wɪ manlɛ tian "fo "dɪɛ, -a -nan. Maan drɛ zɪɛ 'nan -e 'an vɛlɛ 'an drɛ 'kɔn 'tɔzan -a 'kɔn 'pɔ nɛn min pɛe -a -fɔ 'trɛ 'ji 'va bɛ -a da dɪ. ²¹'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cɛn bɛ, -a da wɪ nɛn maan drɛ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Minnun nɛn
wa'a -yee 'wɪ vɛlɛ -wɛlɛ "dɪɛ,
o -taa -a -tɔlɛ.
'Wɪ 'kpa minnun nɛn
wa'a tian -yee 'wɪ manlɛ dɪɛ,
o -taa -a manlɛ.»

²²Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -le "wean nɛn ma'an tian 'an 'wɔlɔ da yɛlɛ -e 'an 'lɔ 'ka 'va dɪ. ²³'Pian 'bɛ nɛn 'gɔɛ, 'mɛn 'nyranman -nyan 'lɛglɔnnun zɪɛ -a -ji. -Yee "wean an -kɔlaman 'ludɪ -a "mɛn 'ka 'va, kɔɔ -a -nan lɛ "kaga 'bɔ tɛ -a -cin a 'an 'ji 'nan 'an "lɔ 'ka 'va. ²⁴An ya "vale 'an dra tɔ nɛn an -ko Espanyɛn bɛ -a man. -A -cin a 'an 'ji 'nan "mɛɛn vɪnan 'an 'kɔ bɛ, 'an 'ciula 'ka 'va. An ya "vale -kaa tɔ -mie drɛ 'e cin va -e 'an 'ci 'e "nran. "Bɛ -sru "mɛɛn vɪnan 'an 'kɔ bɛ, cɛɛ -tɔa 'an 'wɔlɔ 'mɛn -kudɪ -ji.

²⁵'Pian 'bɛ 'bɔ nɛn 'gɔɛ, 'an "ta -ko "yi "drɛlɛ Bali -le minnun nɛn Zeruzalem bɛ -wɛlɛ. ²⁶Fɛ -le "wan an "ta -ko -nan nun bɛ, Zozinɔn nɛn Masedɔa 'lɛglɔn 'ji bɛ 'lee Akai 'lɛglɔn 'ji bɛ, o "lala 'bɔ 'e cin man 'nan -e 'o

"yi "dre 'yale -tenon nen Zeruzalem -leglizi -ji be -wle. ²⁷O 'wi zie -a dre 'o 'bo 'ci 'so 'a. 'Pian -a tigl da be, fien nen o ci -a bolanan. Fe -le "wean nen an 'wi zie -a 'vi be, -yee ci 'nan, Zozinon nen o 'ka Zuif 'non 'a die, -a -noan da nen -e 'o 'pa Zuif 'non nen o dre Zozinon 'a be o va. Koo Bali -le "yi "nen yaa dre Zuif 'non zie -wle "be, wa 'a 'tule 'o 'saza -le ve -a di, 'pian o minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wee "non. ²⁸-Te an cee 'wi zie -a dredi man, en fenun nen ko 'an -non -wle "be, maan -non be, te an "ta -ko Espanyen. An -ciala 'ka 'va -e 'an 'ku. ²⁹Maan -toa 'nan, -te an 'bola 'ka 'va nun be, Zoz Crizi -fea ve -kaa man 'e -ciala "da.

³⁰'An "bu Zozinon, Zoz Crizi 'be ci -kaa san -a -le "wean, en Bali lei 'saun -kaa ye "yi "le "wean be, an toba -foa 'cee 'nan, 'ka 'pa 'an 'va Bali tru 'badu -a 'men 'wi man. ³¹'Ka Bali tru 'ba 'nan, Zuif 'non nen Zude 'leglon 'ji en wa 'a yi teala Zoz Crizi da die, te 'waan 'man yi di. En 'ka Bali tru 'ba "nyian 'nan, "yi "nen waa -non 'men 'an 'ku -a Zeruzalem Zozinon le be, 'o 'kun 'o 'pe "fli "a. ³²'Ka dre zie 'nan, -te an cee 'wi ppeonon zie -a dredi man, en e ya Bali 'bo ci 'so 'a be, -e 'an -kōla 'ludi -a 'ka 'va ci "nrandi -a. -A -nan nen -kaa "flian 'e cin da fōnon.

³³Bali nen e -fudi -trō -noan "min le be, 'e 'kon 'ka ppeonon 'va. Amen!

16

Pōl Zozinon 'to 'bu

¹An ya "vale 'ka -to 'nan, -kaa "blu Zozizan Foebe be, e ya lumon 'kpa -tu -a. En e 'nyranman -tu "paa -leglizi nen Cencre be -a -ji. ²Maan ve 'cee 'nan, 'ka 'kun 'ka 'pe "fli "a 'cee -leglizi -ji "le zi e ci 'le Bali -le minnun 'o dre be -yee 'wi 'zv. Fe oo fe nen -a 'wi ci "man "be, 'ka 'pa 'va "a. Koo 'wi zie "e dre min "kaga "le, en yaa dre "nyian 'an 'bo "le "le.

³Priskil 'lee 'e 'sran Akila nen ku Zoz Crizi -le 'nyranman "paa waa be, an 'o 'to bo.

⁴Tu nen o ya 'an 'wulo kōnan be, e -fu "wennon 'e 'o 'bo 'wulo nen 'e 'ku -ji. An o muo -foa 'wi nen waa dre zie -a man. 'Pian e 'ka "le 'an 'saza nen 'an o muo "fo "di. Zozinon ppeonon nen o 'ka Zuif 'non 'a die, 'o 'o muo "fo 'wi zie -a man "nyian.

⁵Zozinon nen 'o cin ye -wee 'kuin be, an o 'to bo.

'An bee Epanet be, maan 'to bo. -Yee ci min tede nen e -fo Zoz 'va Azi 'leglon 'ji be -a.

⁶Mari nen -a "koe "nyan 'ka man "kaga "be, maan 'to bo.

⁷'An "bu Zuif 'non nen Andrōniku 'lee Yunia -a be, an o 'to bo. 'Kue yra 'yi waa -pu 'kuin. -Wee -fo Zoz 'va 'an 'lo 'e 'flin, en Zoz 'le 'pasianon yei "be o 'to "yi "a minnun 'le.

⁸Apliatu nen e dre 'an bee -a -kaa san Zoz 'le "wean be, maan 'to bo.

⁹Urban nen ku Zoz Crizi -le 'nyranman "paa waa be, maan 'to bo o "vale 'an bee Staki -a.

¹⁰Apeles nen e 'yee yi -teradi Zoz Crizi da -ci kōn be, maan 'to bo.

En "nyian be, an Aristobul -le "kōnnen 'non ppeonon 'to bo.

¹¹'An "bu Zuif min nen Erodion -a be, maan 'to bo.

En Narsis -le "kōnen 'non nen o ya Zoz 'va be, an o 'to bo.

¹²En an Trifin 'lee Trifos 'to bo. Lumon "fli zie o 'nyranman "paa 'kpa tigl Minsan -le ve -a.

En "nyian be, 'an bee lumon nen Perfi -a be, maan 'to bo. -A 'bo "nyian "e 'nyranman 'pa 'kpa tigl Minsan -le ve -a.

¹³En an Rufus 'to bo. Minsan -a 'si "va 'yee 'nyranman 'pazan 'tu -a. En -a "bu "nen yaan 'siala 'e 'pi -a be, maan 'to bo "nyian.

¹⁴Asenkri 'lee Flegon 'lee Ermes 'lee Patroba 'lee Ermas 'lee Zozinon nen o va be, an o ppeonon 'to bo.

¹⁵En Filogus 'lee Yuli 'lee Nere 'lee 'e "blu be an o 'to bo. An o 'to bo 'o 'vale Olimpa 'lee Bali -le minnun ppeonon nen o va be waa.

¹⁶'Ka Zozinon ppeonon 'to bu -atu -tedi o man. Zozinon ppeonon nen 'an 'va 'gve o 'ka 'to bo.

Pōl 'wi 'nyranman 'pla Rōm 'non le

¹⁷'An "bu Zozinon, an toba -foa 'cee 'nan, 'ka dre "yi minnun nen o Zozinon 'cean 'e cin man 'wee 'wi "paadi -wli "a be o va. -Wee 'wi "paadi a 'e 'pee 'wi nen kaa 'man 'va be -a man. Te 'ka 'sia -wee ve da di! ¹⁸Koo minnun zie Crizi nen -kaa san -a be, -a 'bo "cee wa 'a 'sua di. 'Pian 'o 'bo 'ci 'so wunun nen waa -weeman. O wei a 'o 'le 'nōnon, en Zozinon nen o 'ka 'o nyimandi "da 'nan

min -kōlaman 'o 'sidi -a -si tigl̥i da d̥e, o o see "paaman 'o wei -a.

¹⁹ Cee v̥e b̥e, min -tud̥v̥ p̥eēn̥on 'a 'man 'nan, ka 'ta w̥la Bali wei da 'e tigl̥i da. - Yee "w̥ean 'cee 'w̥i 'an 'ci 'nranman. An ya "vale 'w̥i n̥en e ci 'yi "b̥e, 'ka -t̥o, te kaa dra. En 'w̥i n̥en e ci -w̥lid̥i "b̥e, 'ka "paala "man -e 'ka 'k̥on 'saun Bali 'l̥e.

²⁰ Maan ve 'c̥eē 'nan, -a -nan 'ka "nyian m̥oan d̥i, -e Bali n̥en e -f̥ud̥i -tr̥oō -n̥oan "min l̥e b̥e, 'e dr̥e -e 'ka Satan 'kl̥i 'li "fo "l̥e v̥e -a.

-Kaa san Zozi Crizi -l̥e "yi 'e 'k̥on 'ka p̥eēn̥on 'va!

Minnun n̥en o 'nyranman "paa P̥ol -a b̥e o Zozin̥on 't̥o 'b̥o

²¹ Timote n̥en k̥v̥ 'nyranman "paa -a b̥e, e 'nan 'e 'ka 't̥o b̥o. En 'an "b̥v̥i Zuif 'n̥on n̥en Lusiyu 'l̥ee Zason 'l̥ee Sosipate -a b̥e o 'nan 'o 'ka 't̥o b̥o.

²² En 'an 'b̥o Tertu n̥en P̥ol 'fluba 'n̥on 'm̥en en an ya -a cr̥en -tenan b̥e, an ya Minsan -l̥e v̥e -a "l̥e 'cee 'w̥i 'z̥v̥, -yee "w̥ean an 'ka 't̥o b̥o.

²³ Gai "e 'nan, 'e 'ka 't̥o b̥o. -Yee "k̥on̥n̥en "n̥en an -nyeanla, en -yee v̥e -nan n̥en Zozin̥on 'o cin ye.

Eras "e 'nan, 'e 'ka 't̥o b̥o. -A va n̥en "lala 'w̥i p̥eēn̥on -ciala 'fla 'b̥o 'g̥v̥e -a da. En "nyian b̥e -kaa "b̥v̥i Zozizan Kartus "e 'nan 'e 'ka 't̥o b̥o.

[²⁴ -Kaa san Zozi Crizi -l̥e "yi 'e 'k̥on 'ka p̥eēn̥on 'va! Amen!]

'T̥o -dan 'e 'k̥on Bali -l̥e v̥e -a

²⁵ -Kaa Bali 't̥o b̥o! -Yee 'ka 'man -t̥o 'pl̥ebl̥e 'cee yi -t̥eradi Zozi da -a. Zozi Crizi -l̥e 'w̥i 'n̥on̥n̥on n̥en maan ve minnun l̥e b̥e, -a 'b̥o 'a n̥en e 'ka 'man -t̥o 'pl̥ebl̥e. 'W̥i 'n̥on̥n̥on z̥iē -y̥eē Bali -l̥e 'w̥i y̥ōōdi n̥en e -fu 'e y̥ōōdi minnun man -a -nan l̥e 'ka l̥e va d̥e, -a 'ta b̥oala minnun l̥e. ²⁶ -Yee "w̥ean 'b̥e n̥en 'g̥v̥e min -tud̥v̥ p̥eēn̥on -kōlaman -a -ci mand̥i -a. 'W̥i z̥iē Bali 'l̥eweī v̥un̥on -a cr̥en -t̥e 'li 'e 'c̥en. En Bali 'b̥o n̥en e ya -nan 'li 'e 'c̥en b̥e, yaa 'v̥i 'nan, minnun 'o 'w̥i z̥iē -a 'sinan 'pa 't̥reda minnun p̥eēn̥on l̥e, 'nan -e 'o yi -t̥era 'e da -e 'o 'ta w̥la 'e 'wei da.

²⁷ Bali n̥en 'w̥i 't̥ōdi p̥eēn̥on a -yee v̥e -a b̥e, e ciula Zozi Crizi -va en 'e 'fli k̥ōn̥ minnun l̥e. 'T̥o -dan 'e 'k̥on Bali z̥iē -yee v̥e -a 'li 'trilii. Amen!

'Fluba tede nen Pól -a cren -te
KORenti
 'nón le

¹An 'bó Pól be, Bali 'bó 'ci 'sò 'a nen yaan laabu 'nan 'an dre Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Mëen 'fluba 'gve -a cren -te 'ku 'vale -kaa 'búi Zozizan Sosten -a. ²Kua cren -te Bali -le -leglizi nen Korenti fla be -a -ji 'nón le. Bali ciula Zozi Crizi -va, en e 'ka dre 'saun 'e 'le 'nan -e 'ka 'kón 'yee minnun -a. Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'kón 'yee minnun -a 'ka 'vale minnun nen o ya fe -tudu pëenón 'nan te o -kaa san Zozi Crizi tru "baa be waa.

³-Kaa "tí Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fudí -tróó -nón 'cëe.

Pól Bali muo "fo 'wí nen Bali -a dre Korenti 'nón le be -a man

⁴An Bali muo -foa "tu pëenón man "yi 'nen Bali ciula Zozi Crizi -va yaa dre 'cëe be -a man. ⁵Wí 'kpa nen, Bali ciula Zozi Crizi -va en e "yi 'tò 'tudu pëenón dre 'cëe. -Yee "wean nen minnun a 'ka yei en o Bali -le 'wí "paaman 'ka 'ji. En Bali -le 'wí tigh be waa -ci maan 'kpa tigh. ⁶'Ka "tróen "tò 'wí nen Crizi -a dre en waa 'vú 'cëe be -yre, en ka ya 'ka 'tòdú "da 'pleble. ⁷-Yee "wean 'be nen 'gve, Bali -le "yi "tò 'ka 'e 'klidú 'ka man di. En ka ya -a man -pennan 'nan -kaa san Zozi Crizi 'e 'ta pee wu. ⁸Bali -tò 'ka 'wlu, 'du -e 'ka 'pé 'e vile 'e plú di -trilii -e tu zie 'e bó. Bali -a dra zie 'nan -e tu nen -kaa san Zozi Crizi -taa "man "be 'tò 'tò 'e vile 'e 'kón 'e 'padú 'ka man di. ⁹Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'vale -a -pí Zozi Crizi nen -kaa san -a be waa, 'ka yei 'e 'kón 'e 'sendí 'e cin va. Bali zie -te e 'wí 'vú be, yaa dra.

Pól 'wí pla Korenti Zozinón le o cëen 'e cin man -le "wean

¹⁰An "búi Zozinón, -kaa san Zozi Crizi 'tò da an 'ka tru "baa 'nan, 'ka yei 'e 'kón 'e 'sendí 'e cin va. Te 'cëndí 'e cin man 'e 'kón 'ka yei "fo "di! 'Pian 'ka 'ci wí 'e 'kón -tówli, en 'ka 'wulo -ji "nrón 'wí 'tówli "da. ¹¹An "búi Zozinón, fe -le "wean nen an 'wí zie -a 'vú be, Kloe mangulinun -a 'sinan 'pa 'men 'nan 'wí 'fóla 'ka yei. ¹²Wí nen maan 'nan 'an ve be -nyren 'gu, maan 'yan 'nan 'ka 'va min -mienun -a ve 'nan 'o ya Pól -srnunón 'a, en min -mienun -a ve 'nan 'o ya Apolo -srnunón 'a, en min -mienun -a ve 'nan 'o ya

Pieri -srnunón 'a, en min -mienun -a ve 'nan 'wëe ci Crizi -srnunón 'a.

¹³E ya "le 'an 'wí 'tò laabu 'ka 'lò. -Tie 'vú 'cëe 'nan, Crizi a 'e 'cëndí 'e cin man? En maan laabo "nyian 'ka 'lò 'nan: «'An 'bó Pól nen, minnun -a pëin yiba "plan da 'cëe 'wí 'wli dú "le "wean?» -Cëje. En "nyian be: «'An 'tò da nen o 'ka -batize dre?» -Cëje. ¹⁴An Bali muo -foa 'nan, ma'an min -tò -batize drele 'ka 'va dú, -te yaa 'silea Cripu 'lee Gai -a die. ¹⁵E dre "yi en 'wí zie e dre. 'Be 'le ve be 'ka 'a 'kólaman -e 'ka 'vú 'nan 'an 'tò da nen o 'ka -batize dre di. ¹⁶-A -cin -tróó 'an 'ji "nyian 'nan, an Sefana -batize dre 'o 'vale 'e 'mangulinun -a. -Te an min pee -batize dre "nyian be, -a -cin 'ka 'an 'ji "fo "di. ¹⁷Kóó Crizi 'ka 'an 'pale -sia 'nan 'an 'ta minnun -batize dre di. 'Pian yaan 'pa 'sia 'nan 'an 'ta 'yee 'wí 'hónónón vú minnun le. En 'wí zie blamin -le 'wí 'tòdú -dandan "cëe maan "sia -e 'an vú minnun le di. Maan dra zie 'nan -e Crizi -le -ka nen yaa 'wu yiba "plan da be, -yee 'pleble 'le 'e 'fú "man.

Bali -le 'wí 'tòdú -dan "mlian blamin -le 'wí 'tòdú da

¹⁸Crizi -le -ka nen yaa 'wu yiba "plan da be, minnun nen o ya 'o 'sidú Bali man -kóobli be, waa -nan wí maan klin "te wí -a. 'Pian -kaa nen Bali -taa -kaa 'sile 'wí 'ji be, -kaa -ci maan 'nan Bali -le 'pleble nen. ¹⁹Wí 'kpa nen, kóó 'wí nen 'e 'cren -tedí Bali -le 'fluba 'ji be -nyren 'gu. E ya 'e 'cren -tedí 'nan: «'An -taa "blamin -le 'wí 'tòdú klu 'súle. En an -taa -yee ci "nrón -nan -nyanle.»

²⁰-Me "wí nen 'wí 'tòzan -kólaman -a vidú -a "nyian? En -me "wí nen 'fluba 'ci vizan -kólaman -a vidú -a "nyian? Min nen e 'wí man -wëeman be, -me "wí nen e -kólaman -a vidú -a "nyian? Wa 'a 'kólaman 'wí 'tò vidú -a "fo "di. Kóó Bali blamin -le 'wí 'tòdú ta 'bola 'nan -yee ci klin "te wí -a. ²¹Fe -le "wean nen an 'wí zie -a 'vú be, -yee ci 'nan blamin 'ka 'kólaman -e 'e Bali -tò 'yee 'wí 'tòdú -a di. Bali 'bó 'be 'wí zie -a dre 'yee 'wí 'tòdú -a. Yaa 'yú "yi 'nan, min nen e yi -tera 'wí nen kua ve 'cëe be -a da be 'e 'sia 'wí 'ji. 'Wí zie te ku ya -a vnan 'cëe be, minnun -a maan "le klin "te wí -zu.

²²Zuif 'nón a "va 'nan -cë "srón winun nen "o -nan ye. En Grek 'nón a 'wí 'tò winun -wëenan. ²³'Pian -cëe ve be, Crizi nen waa -te yiba "plan da be, -yee 'wí nen -kaa ve minnun le. 'Wí zie e "naan Zuif 'nón man, en minnun nen o 'ka Zuif 'nón 'a die, "o

maan "le klin "te wi -le 'wi 'zu. ²⁴ 'Pian minnun nen Bali o laabu 'nan -e 'e o 'si 'wi 'ji be, -te o ya Zuif 'nɔn 'a oo, en -te o 'ka Zuif 'nɔn 'a di oo, waa -tɔa nen Crizi a Bali -le 'pleble 'a, en e ya Bali -le 'wi 'tɔdu -a. ²⁵ 'Wi nen Bali -a dre zɛ minnun -a "siala "le klin "te wi -le 'wi 'zu. -Wee tin 'ka 'nɔnnɔn "fo "di, kɔɔ Bali -le 'wi 'tɔdu "mlian blamin -le ve da -kɔɔbli. En "nyian be, 'wi 'bɔ zɛ -a dredi be, blamin -a "siala 'nan Bali 'ka 'pleble di. -Wee tin 'ka 'nɔnnɔn "fo "di, kɔɔ Bali -le 'pleble "mlian blamin -le ve da -kɔɔbli.

²⁶ 'An "bɔ Zozinɔn, 'wi nen maan 'nan 'an ve be, e ya "le 'ka 'fli -nanjen -e 'ka -tɔ 'ka 'bɔ 'a. Kaa nen Bali 'ka laabu 'labe, minnun nen blamin o "siala 'wi 'tɔnɔn 'a be, o 'ka 'ka yei "bɔ "di. En min tanon 'ka 'ka yei "bɔ "di. ²⁷ 'Pian minnun nen blamin o "siala -blɔnɔn 'a be, o 'bɔ nen Bali o 'si "va. Yaa dre zɛ 'nan -e minnun nen 'wi 'tɔnɔn 'a be, 'yra 'e o -te. En "nyian be, minnun nen blamin 'ka o "siala fe -tu -a die, o 'bɔ nen Bali o 'si "va. Yaa dre zɛ 'nan -e minnun nen min tanon 'a be, 'yra 'e o -te. ²⁸ En "nyian be, minnun nen o 'ka min -dandannun -a die, en blamin yei 'ka 'naan o man die, o 'bɔ nen Bali o 'si "va. Minnun nen o 'ka fe -tu -a die o nen. Bali -a dre zɛ 'nan -e minnun nen blamin o "siala fe -tu -a be, o -nan wi 'e vile 'e 'kɔn di. ²⁹ E ya zɛ 'nan -e 'treda blamin -tu 'e vile 'e -dandan 'tan Bali 'le di.

³⁰ -A -tɔwli "nen 'cee ve -a. Bali 'bɔ 'be 'ka dre Zozi Crizi -le ve -a. Zozi Crizi zɛ, 'wi 'tɔdu nen e 'si Bali va be -nyren, en -yɛɛ dre -cee ve -a. Kɔɔ Crizi 'bɔ 'le "wean nen Bali -kaa 'sia min tɔgl 'a, en e -kaa 'si "va 'yee ve -a "fo, en e -kaa 'si 'wi 'wɔlɔdi "le nɔnba -ji.

³¹ Bali -a dre zɛ 'nan -e 'wi nen 'e 'cɛn -tedi Bali -le 'fluba 'ji be, -kaa ta wi dre. E ya 'e 'cɛn -tedi 'nan:

«-Te min a "va 'nan 'e -dandan "taan Bali 'le be, 'wi nen Minsan -a dre -yɛɛ "be -a 'bɔ 'e vɔ!»

2

Pɔl Zozi Crizi -le 'wi 'vɔ Korenti 'nɔn le 'kɔ?

¹ 'An "bɔ Zozinɔn, 'an 'bɔ 'gɔɛ, zɔ an 'lɔ 'ka 'va be, blamin -le 'wi 'tɔdu -dandan 'lee 'wɔdi sidɔ -a "cee an 'wi nen Bali -a dre be -a 'vɔ 'cɛɛ di. ² Kɔɔ maan 'yɔ 'yi 'nan Zozi Crizi -tɔwli "le 'wi nen 'an ve 'cee. Zozi Crizi nen waa -te yiba "plan da be -a 'bɔ nen maan ve.

³ Tɔ nen an 'lɔ 'ka 'va be, te an "koe 'ka 'an da 'kpa di. En "nyian be te "klan a 'an 'ji. ⁴ Bali -le 'wi nen maan 'vɔ 'cee be, blamin -le 'wi 'tɔdu -dandan 'lee 'wɔdi sidɔ -a "cee maan 'vɔ 'cee en kaa 'man 'yi "di. 'Pian Bali lei 'saun 'be 'nyranman 'pa 'pleble en ka 'wi zɛ -a 'man 'yi. ⁵ Maan dre zɛ 'nan -e Bali -le 'pleble 'le "wean be 'ka yi -tera Zozi da. Kɔɔ an 'ka 'vale 'nan blamin -le 'wi 'tɔdu -dandan man nen 'ka yi -tera "da "di.

Bali -le 'wi 'tɔdu

⁶ Zozinɔn nen o dre Bali -le 'wi 'ji ceje be, waa -tɔa 'nan 'wi 'tɔdu nen kva 'vɔ. 'Pian 'wi 'tɔdu zɛ ya 'a 'silɛ 'tre 'gɔɛ -a da di, en ya 'a 'silɛ minnun tanon 'va di. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan minnun tanon zɛ yi -tɔ bɔa "be o -nan -nyaan. ⁷ 'Wi 'tɔdu nen kua "paaman minnun ji be, Bali -le 'wi 'tɔdu nen -a -ci mandɔ a 'pleble be -nyren. Te Bali 'ka tian 'tre drele die, en yaa man dre 'e 'cɛn 'nan 'yee 'tɔ -dan be 'ka dre -a "nen "blɔnɔn 'a. 'Wi 'tɔdu zɛ e ya 'e yɔɔdi minnun man.

⁸ Minnun tanon nen 'tre 'gɔɛ -a da be, wa 'a Bali -le 'wi 'tɔdu zɛ -a -ci manle di. "Te waa -ci 'man be, "te Minsan nen 'tɔ -dan a -yɔɔ "be wa 'a -peinle yiba "plan da di. ⁹ 'Wi nen 'e 'cɛn -tedi Bali -le 'fluba 'ji be, -yɛɛ 'le sɔɔ. Kɔɔ e ya 'e 'cɛn -tedi 'nan:

«'Wi nen blamin 'ka tian 'li -a -nan yɛle die, en 'wi nen blamin 'ka tian 'li -a manle die, en 'wi nen -a -cin 'ka blamin ji 'nan e dra die,

-a 'bɔ nen Bali -a man dre minnun nen o Bali 'bɔ ye "yi "be -wee ve -a.»

¹⁰ 'Pian -cee ve be Bali 'be 'wi zɛ -a -ci 'si -cee 'yee lei 'saun 'a. Kɔɔ Bali lei 'saun 'wi pɛɛnɔn -tɔa. Yaa -tɔa "trilii e Bali -le 'wi yɔɔdi pɛɛnɔn -tɔa. ¹¹ 'Ka 'ci "nrɔn 'wi 'gɔɛ -a da -tu, blamin 'bɔ 'be 'e 'fli man wi -tɔa 'e -tɔwli "ce. -Njɛɛ duv? -A -tɔwli "nen "nyian Bali lei 'saun 'le ve -a. 'Wi pɛɛnɔn nen Bali da be, Bali lei 'saun 'be -tɔa 'e -tɔwli. ¹² Lei nen Bali -a -nɔn -cee be, ya 'a 'sia 'treda 'gɔ di, 'pian e "sia Bali 'bɔ 'va. -Yee "wean Bali -le "yinun nen yaa dra -cee be, -kaa -tɔa.

¹³ En "yinun zɛ blamin -le 'wi 'tɔdu -dandan -a "cee -kaa -nan wi ve minnun le di. 'Pian 'winun nen Bali lei 'saun -a "paa -kaa 'le be, -a 'bɔ nen -kaa ve minnun le. 'Wi 'kpa nen, 'winun nen e ci Bali -le 'wi 'a be, -kaa -ci "sia minnun nen Bali lei 'saun o "paala be -wle. ¹⁴ 'Pian min nen e 'ta wula 'e 'bɔ 'wulo -ji winun da be, winun nen e 'si Bali lei va be, ya 'a 'we "man 'nan 'wi 'kpa nen di. -A san

"e 'wunun zɛ -a 'siala klin "tɛ winun -a en ya'a 'kolaman -e 'le -ci man dɪ. Fɛ nɛn maan vɛ zɛ, -yɛɛ cɪ 'nan 'wunun nɛn e 'si Bali va bɛ Bali lei 'saun 'bɛ -ci 'sia min lɛ. ¹⁵Min nɛn Bali lei 'saun -a 'paala bɛ, e -kolaman 'wɪ 'tɔ 'tɔdʊ pɛɛnɔn 'fa 'sɪdɪ -a, 'pian min nɛn Bali lei 'saun "cɛɛ "paala dɪɛ, ya'a 'kolaman -e 'e min zɛ -yɛɛ 'wunun dɛdɪ -ci man dɪ. ¹⁶Kɔɔ 'wɪ zɛɛ Bali -le 'fluba -a 'vɪ. E ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ 'nan:

«-Tɪɛ Mɪnsan -le ci "nrɔndɪ -tɔa?

ɛn -tɪɛ -kolaman 'wɪ "paadɪ -a "jɪ?»

-A san "ka "fo "dɪ, 'pian -cɛɛ vɛ bɛ, Crizi lei 'bɛ -kaa "paala. -Yɛɛ "wɛan -kaa -yɛɛ cɪ "nrɔndɪ -tɔa.

3

-Mɛ "wɪ nɛn Bali 'sunɔn -a dra?

¹'An "bʊt Zozinɔn, 'wɪ tɪglɪ 'jɪ bɛ, ma'an 'kolaman -e 'an 'wɪ tin 'ba 'cɛɛ "le minnɔn nɛn Bali lei 'saun o "paala bɛ -wee 'wɪ 'zʊ dɪ. 'Pian an 'wɪ tin "baa 'cɛɛ "le minnɔn nɛn o 'ta wɔla 'o 'bɔ 'wɔlo -jɪ winun da bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. Kɔɔ ka ya "le minnɔn nɛn o ya Crizi -le 'wɪ 'jɪ 'nɛn 'linɛn nɔn -a bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. ²-Yɛɛ "wɛan 'wunun nɛn an 'sia -a tin 'banan 'cɛɛ 'gʊɛ, e 'ka 'plɛblɛ dɪ. 'Nɔnɔn nɛn waa -nɔan 'nɛn 'linɛn lɛ bɛ, e ya "le -a 'bɔ nɛn maan -nɔn 'cɛɛ. Kɔɔ ka'a 'kolaman -e 'ka fɛ 'plɛblɛ 'blɪ dɪ. ɛn 'bɛ nɛn 'gʊɛ, 'nɔnɔn nɛn min -a -nɔan tɪan 'cɛɛ. ³Kɔɔ ka 'ta wɔla 'ka 'bɔ 'wɔlo -jɪ winun da. Fɛ -le "wɛan an 'wɪ zɛ -a 'vɪ bɛ, man bʊdɪ a 'ka yɛɪ, ɛn 'wɪ a 'e -fɔladɪ 'ka yɛɪ. 'Wɪ zɛɛ yaa -kɔɔnman 'nan Bali lei 'saun "cɛɛ 'ka "paala dɪ ɛn 'cɛɛ 'ta wɔ -pɛ a "le minnɔn nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ -wee vɛ zʊ. ⁴Kɔɔ min -mienun a 'ka yɛɪ "o "vɛ 'nan: «"Kʊ "ya wɔ Pɔl -srɔnɔn 'a», ɛn min -mienun "o "vɛ 'nan, Apolo -srɔnɔn nɛn "wee "a. 'Wɪ zɛɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan Bali lei 'saun "cɛɛ 'ka "paala dɪ.

⁵'Pian e ya "le 'an 'wɪ 'tʊ laabʊ 'ka 'lɔ. -Tɪ nɛn Apolo -a? ɛn -tɪ nɛn 'an 'bɔ Pɔl -a? Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, Bali 'sunɔn "tun "nɛn 'kʊa. 'Kʊ 'va nɛn Bali ciɪɪ ɛn ka yɪ -tɛra Zozɪ da. 'Wɪ nɛn Mɪnsan -a -pɛba 'wɔ 'kʊ 'lɔ bɛ, -a 'bɔ nɛn kʊa dɛɛ. ⁶E ya "le 'nan fɛ 'wɛlɛ nɛn maan -fɔ 'trɛ 'jɪ, ɛn Apolo 'yɪ 'sɛn "da. 'Pian Bali 'bɛ fɛ 'wɛlɛ zɛ -a 'bɔ ɛn -yɛɛ cɪ -a trɔnan. ⁷Maan 'nan 'an vɛ 'cɛɛ 'nan, min nɛn e fɛ 'wɛlɛ 'fɔ 'trɛ 'jɪ bɛ -a san 'tɔ "cɛɛ wa'a vɛ dɪ, ɛn min nɛn e 'yɪ 'sɛn "da "bɛ -a san 'tɔ "cɛɛ wa'a vɛ dɪ, 'pian Bali nɛn yaa 'bɔ ɛn e cɪ -a trɔnan

bɛ, -a 'tɔ nɛn waa vɛ. ⁸Min nɛn e fɛ 'wɛlɛ -fɔa 'trɛ 'jɪ 'lee min nɛn e 'yɪ -sɛan "da "bɛ, wa'a 'mlɪan 'o cɪn da dɪ. 'Pian 'nyranman nɛn min -tʊ -a 'pa bɛ, -a man -kɔpa nɛn Bali -a -nɔan -a san lɛ. ⁹Kɔɔ kʊ ya Bali lɔ "le -yɛɛ 'nyranman 'panɔn 'zʊ, ɛn cɛɛ cɪ Bali -le fɛɪ 'bɔ 'a. ɛn "nyian bɛ, ka ya "le -yɛɛ 'kɔn 'le 'wɪ 'zʊ.

¹⁰Bali -le "yɪ "nɛn yaa dɛɛ 'mɛn 'an dɛdɪ -a Zozɪ 'le 'pasiazan -a bɛ, -yɛɛ -maan an dɛɛ "le 'kɔn 'tɔzan -dan -le 'wɪ 'zʊ. An 'kɔn 'pʊ -fɔ 'trɛ 'jɪ, ɛn min pɛɛnɔn a -a -tɔnan "da. 'Pian 'ka 'tɔdʊ pɛɛnɔn nɛn ka cɪ -a -tɔnan "da "bɛ, 'ka yɛɪ 'tɔ 'ka 'fli -va. ¹¹Fɛ nɛn maan vɛ zɛ, -yɛɛ cɪ 'nan 'kɔn 'pʊ nɛn maan -fɔ 'trɛ 'jɪ 'va bɛ, Zozɪ Crizi nɛn. ɛn min 'ka 'kolaman -e 'e 'kɔn 'pʊ pɛɛ -fɔ "nyian 'trɛ 'jɪ "fo "dɪ.

¹²Minnun a 'kɔn zɛɛ -a -tɔnan "da -sɪga -a, ɛn min -mienun a 'kɔn zɛɛ -a -tɔnan "da -kɔlɛnɔn nɛn o 'flɛ cɪ bɛ waa, ɛn min -mienun a "nyian -a -tɔnan "da yɪba "a, ɛn min -mienun a "nyian -a -tɔnan "da "lɔ "a. ¹³'Pian 'nyranman nɛn min -tʊ -a 'pa bɛ, -a ta -taa "bɔlɛa yɪ nɛn Bali 'trɛdanɔn 'le tin "baa bɛ -a da. Yɪ zɛɛ -a da bɛ, 'tɛ 'a nɛn Bali min -tʊ -le 'nyranman -nanjɛan. ¹⁴Min nɛn e 'kɔn zɛɛ -a -tɔ "da ɛn 'tɛ 'ka -kɔlɛlɛ -yɛɛ vɛ sɛdɪ -a dɪɛ, -a san 'yɛɛ -kɔpa yɛ. ¹⁵'Pian -tɛ 'nyranman nɛn yaa 'pa bɛ 'tɛ -a sɛɛ bɛ, ya'a 'yɛɛ -kɔpa 'yɛ "fo "dɪ. 'Pian min 'bɔ zɛɛ e "sia 'wɪ 'jɪ. E -kɔan 'le min nɛn e 'sʊ 'tɛ 'lɔ fɛ -a blɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ.

¹⁶'Ka Zozinɔn bɛ cɛɛ cɪ Bali -le 'kɔn 'a, ɛn Bali lei 'saun -nyɛanla 'ka 'jɪ. Ka'a tɔa zɪ dʊv? ¹⁷Min nɛn e Bali -le 'kɔn -wɪ bɛ, Bali min zɛɛ -a -nan -nyaan. Kɔɔ Bali -le 'kɔn a 'saun ɛn 'ka Zozinɔn 'bɛ cɪ Bali -le 'kɔn 'bɔ zɛɛ -a.

¹⁸Tɛ min -tʊ 'e 'fli sɛɛ "paadɪ! Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, -tɛ -a -cɪn a min -tʊ jɪ 'ka yɛɪ 'nan 'yɛɛ cɪ 'wɪ 'tɔzan -a bɛ, min zɛɛ 'e 'fli dɛɛ 'blʊzan -a 'trɛdanɔn 'lɛ. E dɛɛ zɛɛ, 'dʊ -e Bali 'e 'wɪ 'tɔdɪ -nɔn -yɛɛ. ¹⁹Kɔɔ 'wɪ 'tɔdɪ nɛn 'trɛdanɔn -a "siala 'nan -yɛɛ cɪ 'wɪ 'tɔdɪ 'kpa -a bɛ, e ya Bali 'le klin "tɛ wɪ -a. E ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ 'nan:

«Bali 'wɪ 'tɔnan "kuan 'o 'bɔ 'le -dawli winun dɛdɪ man.»

²⁰ɛn e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ "nyian 'nan:

«'Wunun nɛn 'wɪ 'tɔnan -a "nrɔnman 'o 'jɪ bɛ,

Minsan -a -təa, en yaa -təa 'nan -a -ci "ka "di.»

²¹E ya zɛ 'nan -e min -tʊ 'e vɪlɛ 'e 'fli drɛ -dandan 'trɛda blamin -le "wean di. Kɔɔ Bali fɛ pɛnɔn 'nɔn 'cɛɛ. ²²Maan ve 'cɛɛ 'nan -te e ya 'an 'bɔ Pɔl -a oo, en -te e ya Apolo -a oo, en -te e ya Pieri -a oo, en -te e ya 'trɛ 'bɔ 'gʊɛ -a da -a oo, en -te e ya 'belidi -a oo, en -te e ya -kadɪ -a oo, en -te e ya 'trɛda fɛnʊn nɛn -nan 'gʊɛ -a oo, en -te e ya fɛnʊn nɛn o -taa "bɛ -a oo, -a pɛnɔn zɛɛ, Bali -a -nɔn 'cɛɛ. ²³'Pian 'ka 'bɔ bɛ, ka ya Crizi -le vɛ -a, en Crizi a Bali -le vɛ -a.

4

Minsan 'bɛ Zozi 'le 'pasianɔn 'le tin "baa

¹'Wɪ nɛn -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'ku 'va zia bɛ -nyrɛn 'gʊ, kʊ ya Crizi 'sunɔn 'a, en e 'ku 'plɑ 'nan 'ku Bali -le 'wɪ yɔɔdi "paa 'ka 'ji. ²'Pian 'wɪ -dan nɛn "va "bɛ, -nyrɛn 'nan 'nyranman nɛn yaa -peba 'wʊ 'ku 'lɔ bɛ 'ku yɪɛ -trɔa "da. ³-Yee "wean 'an 'bɔ 'le vɛ bɛ, -te ka 'mɛn 'wɪ tin "baa oo, -te 'bɛ "cɛɛ di, tin 'banɔn 'mɛn 'wɪ tin "baa oo, ma'an siala 'wɪ 'a di. En "nyian bɛ 'an 'bɔ mɛɛn "cɛɛ 'an 'fli -le 'wɪ tin "baa di. ⁴Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'an 'wulo -ji "nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'an da di oo, wa'a vɪlɛ 'nan 'wɪ zɛ -yee "wean 'mɛn tin a 'nɔnɔn di. 'Pian Minsan -tʊwli 'bɛ cɪ 'mɛn tin 'bazan 'a. ⁵-Yee "wean tɛ 'ka tin -tɛ min da, tɛ -a tʊ 'ka tian bɔlɛ di. 'Pian 'ka Minsan -tadi man -pɛn! Tʊ zɛ -a man nɛn, e 'wunʊn nɛn 'e yɔɔdi klʊn va bɛ -a ta bɔala. En "nyian bɛ, 'wunʊn nɛn min ji 'e yɔɔdi bɛ, yaa ta bɔala. Maan ve 'cɛɛ 'nan, yɪ zɛ -a da bɛ Bali min 'tɔ 'yɪ 'vɛ 'nyranman nɛn min 'bɔ -a 'pa bɛ -a man.

Zozi Crizi -le 'pasianɔn 'o drɛ 'cɛɛ 'wɪ -kɔɔn "mannɔn 'a

⁶'An "bʊi Zozinɔn, 'cɛɛ "wean nɛn an 'sia 'wunʊn 'gʊɛ -a vinan 'ku 'vale Apolo -a 'ku man. Waa 'vɪ 'nan: «'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ, tɛ min 'e 'ciɪla "da "di!» An ya "vale 'nan 'wɪ zɛ 'ka -tɔ 'nan, -a -tʊwli "nɛn "nyian 'kʊɛ vɛ -a. -Yee "wean tɛ 'ka 'tʊ 'e -dandan 'tan 'ku "fli 'gʊɛ 'ku yɛi 'min -tʊ -le "wean di. ⁷-Tɛ 'vɪ 'yɪɛ 'nan i ya -dan 'i bɔɛzan -tʊ man? Fɛ -tʊ nɛn 'i 'lɔ, tɛ Bali "cɛɛ 'nɔn 'yɪɛ diɛ, e 'ka "fo "di! -Yee "wean nɛn 'i -dandan 'tandi 'le 'tɔ!

⁸-A -cin a 'ka 'ji 'nan fɛ -tʊ 'ka 'e 'klɪdi 'ka man di, 'nan ka drɛ fɛnɔn 'a. En ka mingɔnɛn -blɪdi 'sia 'va, 'pian kʊ 'ka wo "va di. An ya "va 'nan 'wɪ zɛ 'e drɛ 'wɪ 'kpa

-a, 'dʊ -e "ku "kɔn wʊ "va. ⁹-A -cin a 'an 'ji 'nan, kʊ nɛn kʊ cɪ Zozi 'le 'pasianɔn 'a bɛ, Bali 'ku drɛ minnʊn nɛn o 'ka min va minnʊn -a diɛ waa. Kʊ drɛ "le minnʊn nɛn o ya 'o 'pladi 'nan 'o -ka bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. -Te e ya Bali -le 'pasianɔn 'a oo, en -te e ya blamin -a oo, o pɛnɔn -a -nan yɛ. ¹⁰Minnʊn 'ku "siala klinnɔn 'a Crizi -le "wean. 'Pian 'cɛɛ vɛ bɛ, 'ka 'fli "siala 'wɪ 'tɔnɔn 'a Zozinɔn yɛi. Ka ya min 'plɛblɛ nʊn -a, 'pian 'kʊɛ vɛ bɛ e 'ka zɪ di. Minnʊn 'ka 'tɔ "yɪ 'vɛ, 'pian 'kʊɛ vɛ bɛ o "naan "kʊɛ "man.

¹¹'Bɛ nɛn cɛɛgʊ yɪ -a 'gʊɛ, dra 'ku -tɛa tian, en 'yɪ dra 'ku -tɛa tian. 'Kʊ man sɔnʊn "ka "di. Minnʊn 'ku -sɔan, en "nyian bɛ 'ku -nyran pei "ka "di. ¹²'Kʊ "kɔɛ -nyaan 'nyranman 'padɪ -a -e 'ku "nɛn "fɛ -blɪ. Minnʊn 'ku "srɔnman 'pian -fɛa nɛn kʊa vɛ o man. Minnʊn 'tɛ "paa 'ku da, 'pian 'ku 'wulo -tɔa "wlu. ¹³Minnʊn "we 'ku man -wliɪdi, 'pian kʊa "sia "da -wɪlɛ wei 'nɔnɔn 'a. Kʊ drɛ 'trɛdanɔn 'lɔ "le bli -le 'wɪ 'zʊ, en kʊ da nɛn o 'wee "tri pɛnɔn 'wɛɛnman tian cɛɛgʊ yɪ -a.

¹⁴-Te an 'wunʊn zɛɛ -a crɛn -tɛ 'cɛɛ bɛ, wa'a vɪlɛ 'nan -e 'yra 'e 'ka -tɛ di. 'Pian an ya "vale 'nan ka -sɔɔnla -si tigɪ da, kɔɔ ka drɛ 'mɛn 'nɛnɔn nɛn an o yɛ "yɪ "bɛ waa. ¹⁵Maan ve 'cɛɛ 'nan -tɛ min -kpi fu (10.000) 'bɛ Crizi -le 'wɪ "paaman 'ka 'ji oo, 'pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan 'ka "tɪ 'ka "kaga "di. 'An 'bɔ 'bɛ drɛ 'ka "tɪ "a, kɔɔ mɛɛn Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ 'cɛɛ en ka drɛ -yee vɛ -a. ¹⁶-Yee "wean an 'ka trʊ "baa 'nan, 'ka drɛ 'an 'si drɛnɔn 'a. ¹⁷En 'wɪ zɛ -a -ji bɛ, an Timote "paa -sia 'cɛɛ. Mɛɛn Bali -le 'wɪ 'vɪ -ɪɛ en e wu "man. Zozinɔn yɛi "bɛ, e drɛ "le 'an 'pɔn -ji 'nɛn nɛn maan yɛ "yɪ en an yɪ -tɛala "da "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. Zɪ 'mɛn 'ta wʊ -pɛ cɪ Crizi -sru "bɛ, e "ta "lɔ -a -cin -tɔlɛ 'ka 'ji. En 'wɪ 'bɔ zɛ -a 'bɔ nɛn maan "paaman minnʊn ji -leglizi -tʊdʊ pɛnɔn 'ji.

¹⁸Min -mienun a 'ka yɛi "bɛ waa nrɔn 'o 'ji 'nan ma'an "nyian liɑ 'an da 'ka 'va "fo "di, en o -dandan 'tandi 'sia. ¹⁹'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan -tɛ Minsan wu "man "bɛ, -a -nan 'ka "nyian mɔan di -e 'an 'lɔ 'ka 'va. -Te an 'lʊ bɛ, minnʊn 'bɔ nɛn 'o 'fli dra -dandan 'labɛ, wa'a vɪlɛ 'nan o wei lɛ nɛn 'an "trɔɛn -tɔa "di, 'pian 'plɛblɛ nɛn Bali -a -nɔn -wɪlɛ "bɛ -a 'bɔ nɛn maan -nanjɛn. ²⁰Kɔɔ Bali -le mingɔnɛn -blɪdi min da bɛ, wa'a vɪlɛ 'nan 'wɪ 'saza nɛn min -a tin "baa 'e 'le di, 'pian Bali 'yɛɛ 'plɛblɛ 'ci -kɔnman. ²¹'An sɔnba

'sia -e 'an 'lv 'ka 'va, 'be a -tv. En 'an 'lvdi 'ka 'va 'ka yidi 'yi 'lee -pəan 'trəɔ -a be, 'be a -tv. 'Wɪ 'fli zɪe -a 'cɛn 'va nɛn ka ci?

5

'Wɪ 'wɪldɪ -dan wɪa Korɛnti Zozinɔn yei

¹Maan 'man 'e 'pa -a 'fli yaa 'nan, 'wɪ 'wɪldɪ 'tv nɛn minnɔn 'bɔ nɛn wa'a Bali tɔa dɪe, wa'a 'kɔlaman -e 'o drɛ dɪe, min -tv a -a drɛnan 'ka yei. Kɔɔ min zɪe 'o 'vale 'e 'ti 'nan -a, -wɛɛ ci lɪ 'lee 'kɔnnɛn -a. ²'Wɪ zɪe min -tv a -a drɛnan 'ka yei, te ka -dandan 'taan. 'Pian e ya 'le 'ka 'ta 'e drɛ paan -trɔdrɔ -e min nɛn 'e 'wɪ zɪe -a drɛ be, 'ka -pin 'ka yei. ³'An 'bɔ Pɔl -le vɛ be, an 'ka 'ka yei 'nun dɪ, 'pian 'mɛn ci 'nrɔndɪ pɛɛnɔn a 'ka 'va nun. Maan ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn e 'wɪ zɪe -a drɛ be, 'te 'an 'kɔn 'ka 'va nun be, 'te an tin -tɛ 'da -a -nan 'mɔn. ⁴'Wɪ nɛn kɔ 'ka drɛ be, -nyrɛn 'gɔ, 'ka cin yɪ -yɛe 'wɪ man Minsan Zozi Crizi 'tɔ da. 'Mɛn ci 'nrɔndɪ pɛɛnɔn a 'ka 'va nun 'le -cɛɛ ci. -Kaa san Zozi Crizi -le 'pleblɛ 'a, ⁵'ka min zɪe -a -pin 'ka yei -e 'e drɛ Satan -le vɛ -a 'e 'pa 'ji. 'Ka drɛ 'nan -e Satan 'e 'wɪ 'nɛn -kɔɔn -yrɛ. 'Wɪ zɪe -yɛe -maan 'lɔɔ 'e lia 'e da -e 'e -kɔla 'sidɪ -a 'wɪ 'ji yɪ nɛn -kaa san Zozi Crizi -taa 'man 'be, -a da.

⁶'E 'ka 'wɪ 'yi 'a 'fo -e 'ka -dandan 'tan 'wɪ zɪe -a -ji dɪ. Kaa -tɔa 'ka 'bɔ 'a 'nan: «Sɪ 'wɛ -tɔwɪ min 'shɛ pɛɛnɔn 'tranman!» ⁷-Yɛe 'wean 'wɪ 'wɪldɪ 'nɛn e -kɔlaman -e 'ka pɛɛnɔn 'saa be, 'ka 'si 'ka yei. 'Ka drɛ zɪe, 'dɔ -e 'ka 'kɔn 'saun Bali 'le! Kɔɔ 'ka 'pa nyanman 'cɛɛ 'wɪ 'wɪldɪ 'drɛdɪ -a 'fo 'dɪ. 'Wɪ nɛn Izraɛl 'nɔn -a dra te o 'ta 'o tranun 'si nɔanba -ji 'fɛdɪ -ble be, 'e drɛ 'cɛe 'wɪ -kɔɔn 'manvɛ -a! O 'mannyan pɛɛnɔn 'wɛɛnman bei 'vaa -e 'o 'kpɔun -pɔ nɛn 'mannyan 'ka 'kɔan 'va 'dɪe -a drɛ. 'Be -sru -e 'o 'wee 'bla 'blɪ. Fɛ nɛn maan ve zɪe -yɛɛ ci 'nan, Crizi drɛ 'le -cɛe 'bla 'zv. E -ka 'nan -e 'e -cɛe 'wɪ 'wɪldɪ 'fui, -e -kaa 'kɔn 'saun Bali 'le. ⁸'Wɪ zɪe -yɛe 'wean be, te -kaa -cɛe 'fɛdɪ -blɪ te 'mannyan ceje a -kaa 'va dɪ! -Yɛɛ ci 'le 'wɪ 'wɪldɪnɔn nɛn -cɛɛ drɛ 'e tɛdɛ be, -yɛe 'wɪ 'zv. Te -cɛɛ drɛ 'nyian 'fo 'dɪ! 'Pian 'wɪ nɛn e ci 'saun Bali 'le be, -nyrɛn -kaa drɛ! En 'wɪ nɛn e ci tɔɔl be, -nyrɛn -kaa drɛ!

⁹'Fluba ceje nɛn an 'lv 'a 'cɛɛ be, maan crɛn -tɛ -ji 'nan, -kɔnnɛn -wɛɛnɔn 'lee lɪ -wɛɛnɔn be te 'ka -blɪ waa 'fo 'dɪ. ¹⁰-Te an ya 'wɪ zɪe -a vɪnan be, minnɔn nɛn o 'ka Zozi

'va dɪe, 'wee 'wɪ 'cɛɛ ma'an ve dɪ. En wa'a vɪlɛ 'nan minnɔn nɛn 'trɛ 'gɔvɛ -a da te o ya 'lala yɪ 'yi 'nɔn 'a, en o ya crinnɔn 'a, en o ya -yv -pannɔn 'a be, -wee 'wɪ nɛn maan ve dɪ. 'Te e ya paan 'be 'a be, 'te ka 'sia 'trɛ 'bɔ da 'fo.

¹¹'Pian fɛ -le 'wean nɛn an 'wunɔn zɪe -a crɛn -tɛ 'cɛɛ be, -nyrɛn 'gɔ: Minnɔn nɛn waa ve 'o 'fli man 'nan o ya -kaa 'bɔ Zozinɔn 'a te o ya 'wɪ 'wɪldɪ 'drɛnɔn 'a be, te 'ka -blɪ waa 'fo 'dɪ! -Nyrɛn 'le 'nan -kɔnnɛn -wɛɛdɪ -le 'wɪ 'zv, en -nyrɛn 'le 'nan lɪ -wɛɛdɪ -le 'wɪ 'zv, en -nyrɛn 'le 'nan 'lala yɪdɪ 'yi 'le 'wɪ 'zv, en -nyrɛn 'le 'nan -yv -pandɪ -le 'wɪ 'zv, en -nyrɛn 'le 'nan 'wɪ 'wɪldɪ 'vɪdɪ Bali man -le 'wɪ 'zv, en -nyrɛn 'le 'nan -wɛn mlɪndɪ -trɔadɪ 'o 'win -ji -le 'wɪ 'zv, en -nyrɛn 'le 'nan fɛ 'sidɪ min lɔ -gla -a -le 'wɪ 'zv. Minnɔn zɪe, te 'ka -blɪ waa 'fo 'dɪ, en te 'ka fɛ -blɪ waa 'e cin va 'fo 'dɪ!

¹²Minnɔn nɛn o 'ka Zozi 'va dɪe, mɛɛn 'cɛɛ tin -tɛa 'nɔ da dɪ. 'Pian minnɔn nɛn Zozi 'va be, -cɛɛ tin -tɛa 'nɔ da. ¹³En minnɔn nɛn o 'ka Zozi 'va dɪe, Bali 'be tin -tɛa 'nɔ da. -Yɛe 'wean nɛn 'wɪ nɛn 'e crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, 'ka 'ta wɔla 'da! E ya 'e crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min nɛn e 'wɪ 'wɪldɪ 'dra be,
'ka -pin 'ka yei!»

6

-Te 'wɪ 'fɔla Zozinɔn yei 'be, -tɛ 'paam-lan?

¹'Wɪ -fɔala Zozizan 'tv 'lee 'e 'bɔ Zozizan 'tv yei, 'pian kaa 'siala -e 'ka -kɔ -a minnɔn nɛn wa'a Bali tɔa dɪe o cɛin -da. 'Wɪ nɛn ka dra zɪe e 'ka 'yi 'fo 'dɪ. Kaa tin 'baa paan 'ka 'bɔ Zozinɔn 'cɛin -da. ²-Kaa 'bɔ nɛn -kaa ya Bali -le minnɔn -a be, -cɛɛ -taa 'trɛdanɔn 'le tin 'bale. Ka'a 'wɪ zɪe -a tɔa dɔv? -Mɛ 'le 'wean nɛn ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'wɪ 'sɛzɛnɛn zɪe -a tin 'ba 'ka 'bɔ 'a dɪ? ³En 'nyian be, -cɛɛ -taa Bali -le 'pasianɔn 'le tin 'bale. Ka'a 'wɪ zɪe -a tɔa dɔv? -Mɛ 'le 'wean nɛn ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'trɛda wɪ 'sɛzɛnɛn 'gɔvɛ -a tin 'ba 'ka 'bɔ 'a dɪ? ⁴'Pian -tɛ 'wɪ 'fɔla 'ka yei 'be, ka -ko 'wɪ zɪe -a tin 'banɔn nɛn o 'ka Zozinɔn 'a dɪe, o cɛin -da.

⁵An ya 'vale 'wɪ nɛn kaa dra be, -a 'yra 'e 'ka 'tɛ, -yɛe 'wean nɛn an 'wɪ zɪe -a ve. 'Wɪ 'tɔzan 'bɔ 'tv 'ka 'cɛe yei, -te 'wɪ 'fɔla Zozinɔn 'fli yei 'be -e 'e -kɔla o yei 'paaladɪ -a 'mlɔnmlɔn dɔv? ⁶'Cɛe 'wɪ drɛdɪ -a -kɔnman 'nan 'wɪ 'tɔzan 'ka 'ka yei 'fo

"di. Kōō -te 'wī 'fōla Zozizan 'tu 'lee 'e "bū Zozizan 'tu yei "bē, kaa "sia -e 'ka -kū -a minnun nen wa'a Bali tōa dūe o cēin -da.

⁷-A mandī 'nan 'wī 'fōla Zozinōn 'fli yei en o ya tin 'banan bē, yaa -kōōnman 'nan 'cēe 'ta wū -pē 'ka "le Zozinōn 'zū dī. -Mē "le "wean nen ka'a 'we "man -e min 'e 'wī drē 'ka 'va -wlidī "dī? En "nyian bē, -mē "le "wean nen ka'a 'we "man -e min 'e 'ka 'ta -bli dī? ⁸'Pian 'cēe vē bē, 'ka 'bō cēe 'wī dra min va -wlidī, en cēe minnun ta -ble. Min pēe "tun "cēe dī, 'ka 'bō "bū Zozinōn lē nen ka 'wūnun zīe -a dra.

⁹'Wī 'gūe -a -cīn 'e -trōa 'ka 'jī. -Nyren 'nan minnun nen o 'wī dra -wlidī "min va bē, wa'a 'ko Bali -le mingōnnen trēda "fo "dī. En "nyian bē, te 'ka 'wī 'gūe -a 'sia 'wlu wī -a "fo "dī! Minnun nen o ya -kōōnnen -wēēzan 'a bē, 'lee minnun nen o ya lī -wēēnōn 'a bē, 'lee minnun nen o ya -yū -pannōn 'a bē, 'lee minnun nen o min -sran -wēēman bē, 'lee minnun nen o min nan -wēēman bē, 'lee -klōnmōn 'lee -klōnmōn nen o nyianla "le lī 'lee -kōōnen -le 'wī 'zū bē, ¹⁰'lee minnun nen o ya crinnōn 'a bē, 'lee minnun nen o ya "lala yī "yī 'nōn 'a bē, 'lee minnun nen o -wēn mlindī -tōala 'o 'win -jī bē, 'lee minnun nen o 'wī 'wlidī "vē Bali man bē, 'lee minnun nen o fē "sia min lō -glā -a bē, o pēēnōn zīe, wa'a 'ko Bali -le mingōnnen trēda "fo "dī. ¹¹Min -mienun a 'ka yei 'e tedē bē, te o 'wūnun zīe -a -mie dra. 'Pian 'bē nen 'gūe, Minsan Zozi Crizi 'lee -kaa "tī Bali lei 'saun bē, -wēē 'cēe 'wī 'wlidī fūi 'ka man, en o 'ka 'si "va Bali -le vē -a "fō, en o 'ka drē min tūglī 'a Bali 'le.

'Wī nen e Bali 'tō dra -dan bē -nyren 'ka drē!

¹²Min -mienun a 'ka yei, waa vē 'nan: «Fē pēēnōn drēdī -sī a 'e 'le 'sūdī min lē.» 'Pian maan vē 'cēe 'nan fē pēēnōn 'ka 'wī "yī 'dra min lē dī. An -kolaman maan vē 'nan, fē pēēnōn drēdī -sī a 'e 'nōndī 'mēn, 'pian ma'an 'fli tūe -e 'an drē fē -tū -le nōan -a dī. ¹³Kaa vē "nyian 'nan: «Bali -bli fē -nōn min lē 'nan -e 'e 'kū min -pōn -jī. En Bali min -pōn drē 'nan -e -bli fē 'e 'kū "jī. En tū -tū -taa "bōlē bē, Bali 'o "fli zīe o -nan -nyaan.» 'Wī zīe e ya 'wī 'kpa -a. 'Pian Bali 'ka -kaa drēlē 'nan -e -kaa 'fli -nōn -kōōnen -wēēdī 'lee lī -wēēdī lē dī. Kōō Minsan a "va 'nan -kaa 'kōlē 'e 'kōn 'e 'bō 'le vē -a. En 'e 'bō 'yēē yīe -tōa -kaa 'kōlē 'va. ¹⁴Fē -le "wean nen an 'wī zīe -a 'vī bē, zī Zozi Crizi -ka bē, Bali -a 'kōlē wluan

-kanōn 'va. -A -tūwli "nen "nyian Bali -a dra -cēē. -Te -kaa -ka bē, Bali -kaa 'kōlē 'gūe -a wuanla -kanōn 'va 'yēē 'plēblē 'a.

¹⁵Crizi man mennun nen 'kaa. Ka'a 'wī zīe -a tōa dūv? Min -kolaman -e 'e Crizi man mēn -tū 'sī -e 'e drē -kōōnēn -wēēzan man mēn -a? -Cēje! ¹⁶Kaa -tōa 'nan, -te min 'nyin -kōōnēn -wēēzan -sru "bē, te o "flinōn drē min -tūwli "a. Kōō e ya 'e 'crēn -tedī Bali -le 'fluba 'jī 'nan:

«Min "fli zīe o dra min -tūwli "a.»

¹⁷'Pian min nen 'bē lēa Minsan man bē, o dra -tūwli Bali lei 'saun 'le "wean.

¹⁸-Yēē "wean tē 'ka 'fli -nōn -kōōnēn -wēēdī 'lee lī -wēēdī lē "fo "dī. Kōō 'wī 'wlidī 'tō 'tūdū pēēnōn nen blamin -a dra, tē e 'ka -kōōnēn -wēēdī 'lee lī -wēēdī da dūe, ya'a fē -tū dra min 'kōlē lē dū. 'Pian 'wī 'wlidī "nen -kōōnēn -wēēdī 'lee lī -wēēdī da bē, -tē min -a drē bē, tē -a san 'wī 'wlidī drē 'e 'bō 'kōlē lē. ¹⁹-A -cīn 'e 'trōa 'ka 'jī 'nan, 'ka 'kōlē bē, e ya Bali lei 'saun 'le 'kōn 'a. En Bali 'yēē lei 'saun zīe -a -nōn 'cēē, e ya 'ka 'lō. Ka 'ka "nyian 'ka 'fli -jī dī. ²⁰Maan vē 'cēe 'nan, Bali 'ka 'ta pan 'wū 'flē 'plēblē 'a. -Yēē "wean 'ka Bali 'tō drē -dan 'ka 'kōlē nen e cī -yēē vē -a bē -a.

7

Pōl 'wī tin 'ba lī 'padī 'lee -kōōnēn 'padī da

¹'Fluba nen ka -ta -a 'mēn bē, 'wī nen kaa laabū 'an 'lō 'jī bē, an "ta -a "sia 'va 'cēē. -Te kaa 'vī 'nan, tē -klōnmōn 'e -wla 'e nan -sru "dūe, 'wī 'tū nen kaa 'vī. ²'Pian 'an 'bō Pōl, maan vē 'cēē 'nan, e ya 'wī "yī "a -e -klōnmōn nan 'e 'kōn. En e ya "nyian 'wī "yī 'a -e lūmōn -sran 'e 'kōn. "Tōgō lūmōn 'e drē -kōōnēn -wēēzan 'a, en -klōnmōn 'e drē lī -wēēzan 'a. ³-Klōnmōn 'e -wla 'e nan -sru! -Yēē cī "le 'e drē 'e nan lē. En lūmōn 'e wī "man -e -a -sran 'e -wla -a -sru! -Yēē cī "le 'e drē 'e -sran lē. ⁴Lūmōn 'kōlē bē, e 'ka lūmōn 'bō 'saza 'le vē -a dī. 'Pian e ya -a -sran -le vē -a. -A -tūwli "nen "nyian -klōnmōn -le vē -a. -Klōnmōn 'kōlē bē, e 'ka -klōnmōn 'bō 'saza 'le vē -a dī. 'Pian e ya -a nan -le vē -a. ⁵-Yēē "wean tē 'ka vī 'ka cīn lē -cēje "fo "dī. 'Pian -tē 'ka "flinōn wēi drē -tūwli, 'nan -e 'ka 'flin tū "wēnēn 'a Bali trū 'badī -le "wean bē, 'ka drē. "Bē -sru -e 'ka 'kū 'ka cīn va, "tōgō 'ka vī lē 'ka 'kōla 'ka 'fli 'kūndī -a dī, -e Satan 'e 'ka 'man yī.

⁶'Wī zīe -a da bē, -a -cīn 'e 'kōn 'ka 'jī 'nan, -sī -tū nen maan kōōn 'cēē, 'pian -pēi "cēē

maan -to 'cɛɛ di. ⁷E ya 'an 'ji 'nan minnun pɛɛnɔn 'o 'fu paan 'kɔnnɛn -gɔnnɛn -a 'le 'mɛn 'wɪ 'zɔ. 'Pian Bali 'yi drɛ min lɛ -tɔdɔ. Yaa drɛ min -miɛnɔn lɛ 'e 'to, ɛn yaa drɛ min -miɛnɔn lɛ 'e 'to.

⁸-Klɔnmɔnnun nɛn o nan "ka "diɛ, 'lee lɔmɔnnun nɛn o -sran "ka "diɛ, 'lee -calɛnɔn bɛ, maan vɛ -wɛɛ 'nan, e ya 'wɪ 'yi "a -e 'o 'fu 'le 'mɛn 'wɪ 'zɔ. ⁹'Pian -tɛ wa'a 'kɔlaman 'o 'fli 'kundɪ -a diɛ, 'o lɪ 'pa, ɛn -tɛ 'bɛ "cɛɛ diɛ, 'o -kɔnnɛn 'pa! Lɪ 'padɪ 'lee -kɔnnɛn 'padɪ bɛ, -a 'yi "mlian yɾa yɪdɪ -kɔnnɛn dra lɔ, -tɛ 'bɛ "cɛɛ di lɪ dra lɔ bɛ -a da.

Pɔl 'wɪ tin 'ba lɪ bɔladɪ da

¹⁰-Klɔnmɔnnun nɛn o lɪ 'pa bɛ, 'lee lɔmɔnnun nɛn o -kɔnnɛn 'pa bɛ, 'wɪ nɛn maan laabo -wɔ 'bɛ, -nyrɛn 'gɔ. 'Wɪ zɪɛ Minsan 'bɛ vɪ 'nan, 'o 'ta wɔla "da. -Nyrɛn 'nan, tɛ lɔmɔn 'e 'cɛn 'ɛ -sran man 'li "fo "di. ¹¹'Pian -tɛ lɔmɔn cɛɛn 'ɛ -sran man bɛ, 'e 'fu 'e "tun, tɛ 'e -kɔnnɛn pɛɛ 'pa "fo "di. -Tɛ 'bɛ "cɛɛ diɛ, 'e 'o yɛi 'sɛn 'ɛ cin va 'o 'vale 'ɛ -sran -a. -A -tɔwli "nɛn "nyian -klɔnmɔn -lɛ vɛ -a. Tɛ -klɔnmɔn 'e nan bɔla 'li "fo "di.

¹²Zozizan nɛn -a nan a tɛ e 'ka Zozi 'va diɛ, 'lee Zozizan nɛn -a -sran a tɛ e 'ka Zozi 'va diɛ, -wɛɛ vɛ nɛn 'gɔ. 'Wɪ zɪɛ -a da bɛ, Minsan 'ka 'wɪ 'tɔ vɛɛ di, 'pian an -kɔlaman an 'wɪ -mie vɛ 'cɛɛ "da. Zozizan nɛn -a nan a tɛ e 'ka Zozi 'va diɛ, -tɛ -a nan a "va 'nan 'o 'kɔn -a bɛ, tɛ 'e lɪ zɪɛ -a bɔla "fo "di. ¹³ɛn Zozizan nɛn -a -sran a tɛ e 'ka Zozi 'va diɛ, -tɛ -a -sran a "va 'nan 'o 'kɔn -a bɛ, tɛ 'e 'si 'e 'sran zɪɛ -a wɔlɔ "fo "di. ¹⁴Lɔmɔn zɪɛ e 'ka 'e "tri "tɔdɪ Bali 'lɛ di, 'pian lɪ 'bɔ 'le "wɛan bɛ -a -sran dra 'saun Bali 'lɛ. -A -tɔwli "nɛn "nyian -klɔnmɔn -lɛ vɛ -a, -klɔnmɔn 'ka 'e "tri "tɔdɪ Bali 'lɛ di, 'pian -klɔnmɔn 'bɔ 'le "wɛan bɛ -a nan dra 'saun Bali 'lɛ. -Tɛ e 'ka zɪ diɛ, "tɛ 'o cin 'nɛnnun -kɔan 'o "tri "tɔdɪ Bali 'lɛ. 'Pian e 'ka zɪ "fo "di, o ya 'saun Bali 'lɛ.

¹⁵'Pian -tɛ -klɔnmɔn 'bɔ nɛn e 'ka Zozi 'va diɛ -yɛɛ 'vɪ 'nan 'e "cɛan 'e nan man bɛ, 'e drɛ. ɛn -tɛ lɔmɔn 'bɔ nɛn e 'ka Zozi 'va diɛ -yɛɛ 'vɪ 'nan 'e "cɛan 'e 'sran man bɛ, 'e drɛ. Kɔɔ lɔmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, 'lee -klɔnmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, o 'ka 'o -mɛan drɛdɪ 'wɪ zɪɛ -a -ji "fo "di.

'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali -kaa laabu 'nan -e -kaa yɛi 'e 'kɔn -trɔɔ -kaa 'vale min pɛɛnɔn 'a. -Yɛɛ "wɛan tɛ 'cɛɛ 'cɛndɪ 'e 'si 'ka Zozinɔn 'va zɪa di. ¹⁶Kɔɔ 'i 'bɔ lɔmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, -tɛ 'yɛi "wɛan nɛn 'i 'sran

'sia 'wɪ 'ji oo, yɪ'a tɔa di. ɛn 'i 'bɔ 'klɔnmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, -tɛ 'yɛi "wɛan nɛn 'i nan 'sia 'wɪ 'ji oo, yɪ'a tɔa di.

-Pɛ nɛn i cɪ "man 'lɔɔ ɛn Minsan 'i laabu bɛ, -a man nɛn 'i 'fu!

¹⁷'Wɪ nɛn e cɪ 'wɪ -dan a bɛ, -nyrɛn 'nan, zɪ Minsan 'i 'pa 'trɛda bɛ -a da nɛn 'i 'fu! ɛn -pɛ nɛn i cɪ "man 'lɔɔ ɛn Minsan 'i laabu bɛ, -a man nɛn 'i 'fu! 'Wɪ nɛn maan "paaman -leglizi -tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji bɛ, -nyrɛn zɪɛ. ¹⁸Maan 'nan an 've 'nan, -tɛ Bali 'i laabu tɛ i ya 'i -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, e ya 'kpa. ɛn -tɛ Bali 'i laabu tɛ i 'ka 'i -fɔdɪ -klɔnmɔn -va diɛ, tɛ 'i -wɛɛ 'nan i -fɔa "klɔnmɔn -va -e 'i 'kɔn 'saun Bali 'lɛ di. ¹⁹-Tɛ min a 'e -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, e ya 'wɪ "tun "a. ɛn -tɛ min 'ka 'e -fɔdɪ -klɔnmɔn -va diɛ, e ya "nyian 'wɪ "tun "a. 'Pian 'wɪ nɛn e cɪ 'wɪ -dan a bɛ, -nyrɛn 'nan, min 'e 'ta wɔla 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -a da.

²⁰Maan vɛ "nyian 'nan, -pɛ nɛn min cɪ "man 'lɔɔ ɛn Bali -a laabu bɛ, -a -ji nɛn min 'e 'fu. ²¹-Tɛ Bali 'i laabu tɛ i ya nɔan -a bɛ, tɛ 'yɛi -kɔndɪ nɔan -a 'wɪ 'e 'nan 'i man "fo "di. 'Pian -tɛ -a -si 'lɛ 'sɔ 'yɛi 'nan -e 'i vɛɛ 'i 'kɔn "nyian nɔan -a diɛ, 'i 'wɪ "man. ²²Maan 'vɪ 'nan, tɛ -kɔndɪ nɔan -a 'wɪ 'e 'nan min man di, kɔɔ -tɛ min a nɔan -a ɛn Bali -a laabu bɛ, tɛ e drɛ nɔan nɛn Minsan -a ta pan 'wɔ 'e 'tazan 'lɛ bɛ -a. ɛn "nyian bɛ, -tɛ min 'ka nɔan -a di, 'nan Bali -a laabu bɛ, min zɪɛ e ya Crizi -lɛ nɔan -a. ²³Crizi 'ka pɛɛnɔn 'ta pan 'wɔ 'flɛ 'pleblɛ 'a. Tɛ 'ka 'fli 'tɔ -e 'ka drɛ blamin -lɛ nɔan -a 'ta wɔladɪ -a -yɛɛ 'wɪ "paadɪ da di! ²⁴An "bɔvɪ Zozinɔn, -pɛ nɛn ka cɪ "man 'lɔɔ ɛn Bali 'ka laabu bɛ, -a man nɛn 'ka 'fu!

Minnun nɛn wa'a tian lɪ 'lee -kɔnnɛn 'palɛ diɛ 'wɛɛ 'wɪ nɛn 'gɔ

²⁵-Klɔnmɔnnun nɛn wa'a tian lɪ 'palɛ diɛ, 'lee lɔmɔnnun nɛn wa'a tian -kɔnnɛn 'palɛ diɛ, ka -wɛɛ 'wɪ laabu 'an 'lɔ. 'Wɪ zɪɛ -a da bɛ, Minsan 'ka 'wɪ 'tɔ vɛɛ di, 'pian an -kɔlaman an 'wɪ -mie vɛ 'cɛɛ "da. -A -cin -a 'an 'ji 'nan, min -kɔlaman 'e yɪ -tɛala 'an da "fo, kɔɔ Minsan 'yi drɛ 'mɛn 'an drɛdɪ -a 'yɛɛ 'pasiazan -a. 'Wɪ nɛn maan "sia "va 'cɛɛ bɛ, -nyrɛn 'gɔ: ²⁶-Tɛ 'an 'ci nrɔn yɾa yɪdɪ nun nɛn o cɪ 'o pou sianan 'gɔvɛ -a da bɛ, maan yɛ 'wɪ 'yi "a, -e -klɔnmɔn 'e vɛɛ 'e lɪ 'pa di, ɛn "nyian -tɛ lɔmɔn 'e vɛɛ 'e -kɔnnɛn 'pa di. ²⁷'Pian -tɛ 'i nan a 'va bɛ, tɛ 'i -wɛɛ 'nan 'i "cɛan "man "di, ɛn -tɛ 'i nan "ka "diɛ, tɛ 'i -wɛɛ 'nan 'i lɪ "pa di. ²⁸ɛn -tɛ -klɔnmɔn lɪ 'pa

be, 'wɪ 'wɪdɪ "çɛɛ yaa drɛ dɪ. -A -tɔwli "nɛn "nyian lumɔn -le vɛ -a. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -klɔnmɔn nɛn e li 'pa bɛ, 'lee lumɔn nɛn e -kɔnnɛn 'pa bɛ, o -taa 'o yra yɪɛ. An 'ka 'vale 'nan yra yɪdɪ nun zɪɛ 'o bɔ 'ka man dɪ, -yɛɛ "wɛan nɛn an 'wɪ 'pla 'çɛɛ.

²⁹An "bɔɪ Zozinɔn, 'wɪ nɛn -yɛɛ "wɛan an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -nyren 'gɔ. Tɔ 'ka -kaa 'lɔ "kaga -e -kaa Minsan -le 'nyranman 'pa dɪ. -Yɛɛ "wɛan, -klɔnmɔn nɛn -a nan a bɛ, 'e yɪɛ -trɔa Minsan -le 'nyranman da "le 'nan -a nan "ka "dɪ. En lumɔn nɛn -a -sran a bɛ, 'e yɪɛ -trɔa Minsan -le 'nyranman da "le 'nan -a -sran "ka "dɪ. ³⁰-Te e ya 'wɪ 'nanmandɪ -a oo, ɛn -te e ya ci "nrandɪ -a oo, te -a -tɔwli 'e 'si -tɔ min lɔ -e 'e vile 'e yɪɛ -trɔa Minsan -le 'nyranman da dɪ. Minnɔn nɛn o fɛ "lɔa bɛ, -a -cin 'e 'kɔn o ji 'nan fɛ 'bɔ zɪɛ 'e 'ka 'o 'lɔ dɪ. ³¹En minnɔn nɛn 'wee 'wunɔn dɛdɪ cɪ 'trɛda bɛ, te 'o drɛ 'wunɔn 'bɔ 'le nɔan -a dɪ. Fɛ -le "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, 'trɛ 'lee 'e 'ta fɛnɔn -nan -taa -nyanlɛ.

³²An ya "vale 'nan te ci "nrɔndɪ 'trɛda 'wunɔn da 'e 'kɔn 'ka man dɪ. Minnɛn li 'ka -yrɔ "dɪɛ, 'e yɪɛ -tɔala Minsan -le 'nyranman da, ɛn yaa -wɛɛman 'nan 'e "sɔa Minsan lɛ. ³³'Pian min nɛn li a "wɪlɔ "bɛ, 'wunɔn nɛn 'trɛda wunɔn -a bɛ, -a da nɛn 'e 'ci "nrɔnman. Yaa -wɛɛman 'nan 'e "sɔa 'e nan lɛ. ³⁴'Wɪ zɪɛ -a dɛdɪ bɛ, e min 'bɔ dra min nɛn -a yɪɛ a 'trɛ "fli "ji bɛ -a. -A -tɔwli "nɛn "nyian lumɔn -le vɛ -a. Lumɔn nɛn -a -sran "ka "dɪɛ, 'e yɪɛ -tɔala Minsan -le 'nyranman da, ɛn yaa -wɛɛman 'nan 'e -kɔan Minsan -le vɛ -a "fɔ. 'Pian lumɔn nɛn e -kɔnnɛn 'pa bɛ, 'wunɔn nɛn 'trɛda wunɔn -a bɛ, -a da nɛn 'e 'ci "nrɔnman. Yaa -wɛɛman 'nan 'e "sɔa 'e -sran lɛ.

³⁵E ya 'ka 'bɔ 'le 'wɪ "yi "a, -yɛɛ "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'çɛɛ. Ma'an wɛɛman 'nan an 'tɛ "paa 'ka da dɪ. 'Pian e ya 'an 'ji 'nan, 'ka Minsan -le 'nyranman 'pa 'ka 'bli pɛɛnɔn 'a "lɛ zɪ e 'sɔ -yrɛ "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

³⁶-Te -a -cin a -klɔnmɔn -ji 'nan 'o 'vale 'e bɔɛ -a 'wee cin 'padɪ a 'mɔnna, te 'e yra ye li dra lɔ bɛ, 'e li 'bɔ zɪɛ -a 'pa. E 'ka 'wɪ 'wɪdɪ "dɛdɪ -a dɪ. ³⁷'Pian -klɔnmɔn nɛn e -kɔlaman 'e 'fli 'kundɪ -a -e li dra 'e vile 'e 'tɛ dɪɛ, -te e -tɔ "da 'nan ya'a 'e bɔɛ paa dɪɛ, 'wɪ "yi "nɛn yaa drɛ. ³⁸Maan ve 'çɛɛ 'nan, -klɔnmɔn nɛn 'e bɔɛ 'pa bɛ, 'wɪ "yi "nɛn yaa drɛ. 'Pian -klɔnmɔn nɛn ya'a 'e bɔɛ 'pale dɪɛ, 'wɪ "yi "nɛn yaa drɛ bɛ e 'mlianla "da.

³⁹En "nyian bɛ, lumɔn nɛn e -kɔnnɛn 'pa bɛ, -te -a -sran 'ka tian 'kale dɪɛ, te e ya 'e -sran -le vɛ -a 'li 'trilii. 'Pian -te -a -sran -ka bɛ, -si a 'e 'lɛ 'sɔdɪ -yrɛ, -e 'e -kɔnnɛn nɛn e cɪ "va "bɛ -a 'pa. En Zozizan nɛn yaa "paa -kɔɔ. ⁴⁰'An 'bɔ Pɔl, e ya "mɛn 'ji 'nan, -te ya'a -kɔnnɛn pɛɛ 'pale dɪɛ, cɪ "nrandɪ -kɔan -yrɔ 'e "mlianla "da. "Mɛn 'ji 'wɪ nɛn zɪɛ 'pian maan -tɔa 'nan 'an 'bɔ "nyian Bali lei 'saun a 'an 'lɔ.

8

Zozizan -kɔlaman e -yɔ -pan wi -ble?

¹'Wɪ tigɪ nɛn, 'wɪ nɛn -yɔ -pan wi da bɛ, -kaa pɛɛnɔn -kaa -tɔa. 'Pian e ya "le 'an 'wɪ 'tɔ vɪ 'çɛɛ. -Te min -a 'vɪ 'nan 'e 'wɪ 'tɔ -tɔa "bɛ, e ya 'fli dɛdɪ -dandan "tun "a. 'Wɪ nɛn e cɪ "yi "bɛ, -nyren 'nan 'i bɔɛzan -tɔ yɪ "yi. Kɔɔ -yɛɛ "paa "va -e -yɛɛ yɪ -tɛradɪ Bali da 'e 'pa "da. ²En "nyian bɛ, -te -a -cin a min ji 'nan 'e 'wɪ 'tɔ -tɔa "bɛ, yaa -kɔnman 'nan min zɪɛ, 'wɪ nɛn e cɪ "lɛ 'e -tɔ bɛ, ya'a 'tɔa dɪ. ³'Pian min nɛn e Bali ye "yi "bɛ, min zɪɛ, -nyren Bali -a -tɔa.

⁴-Yɔ -pan wi -blɪdɪ bɛ, -kaa -tɔa 'nan, -yɔnɔn 'bɔ "ka "dɪ. Bali a -tɔwli, ɛn fɛ pɛɛ "ka -e 'wɛɛ 'sia "nyian bali -a "fɔ "dɪ. ⁵'Pian minnɔn nɛn 'trɛ 'gɔɛ -a da bɛ, o laji fɛnɔn -mie drɛ 'wee bali -a. ɛn o 'trɛda fɛnɔn -mie drɛ 'wee bali -a. Fɛnɔn nɛn minnɔn o "siala bali -a bɛ, o ya "kaga. ɛn fɛnɔn nɛn 'plɛblɛ a -wɪlɔ "bɛ, o ya "nyian "kaga. ⁶-Cɛɛ ve bɛ, Bali a -tɔwli "çɛ. Bali zɪɛ, -yɛɛ cɪ -kaa "tɪ "a, ɛn -yɛɛ fɛ pɛɛnɔn drɛ, -kaa ya 'trɛda -yɛɛ vɛ -a. ɛn min nɛn e cɪ Minsan -a bɛ e ya -tɔwli "çɛ, Zozɪ Crizɪ nɛn. Bali ciɪla "va ɛn e fɛ pɛɛnɔn drɛ, ɛn Bali ciɪla "va ɛn e 'belidɪ -nɔn -çɛɛ.

⁷'Pian Zozinɔn -miɛnɔn 'ka 'wɪ zɪɛ -a tɔa dɪ. -Yɔ -le 'wunɔn a tian o -wulo -ji, -yɛɛ "wɛan nɛn -te o ya -wɪ zɪɛ -a -blɪnan bɛ, -a -cin a o ji 'nan waa -tɛ -yɔ lɛ. Tɔɔn -e -wee cɪ "nrɔndɪ 'e tin -te o da, te waa ye 'nan -wɪ zɪɛ e 'o "tri "tɔ Bali 'lɛ. ⁸'Pian -bli fɛnɔn "çɛɛ -maan -e Bali ci 'e 'kɔnna "tra "min va dɪ. Maan ve 'çɛɛ 'nan, -te -ka'a -blɪlɛ dɪɛ, ya'a fɛ -tɔ 'sia "da -çɛɛ dɪ, ɛn -te -kaa bli bɛ, ya'a fɛ -tɔ paa "da -çɛɛ dɪ.

⁹-Yɛɛ "wɛan 'ka drɛ "yi! Kaa ve 'nan 'wɪ -mie dɛdɪ -si a 'ka 'lɔ -e 'ka drɛ. 'Wɪ 'kpa nɛn. 'Pian te -a dɛdɪ 'e 'ka "bɔɪ Zozinɔn nɛn wa'a 'tɔa "lɛ 'çɛɛ 'wɪ 'zɔ dɪɛ, o drɛ 'wɪ 'wɪdɪ "dɛnɔn "a dɪ!

¹⁰'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da -tɔ! 'I 'bɔ nɛn yia ve 'nan i -tɔa "bɛ, i ya 'i -nyrandɪ

-yυ -pan 'kuin te i -yυ -pan wi -ble. 'I "bυ Zozizan nen ya'a 'wι zιe -a tōa "le 'yie 'wι 'zυ dιe, yei 'yι -a -blunan. "Be -sru -e 'e 'te 'wunun zιe -a dredi va, te -yee ci "nrōndi tin -tea "da. ¹¹'Yie 'wι 'tōdi be, yaa dre en 'i "bυ Zozizan nen ya'a 'wι zιe -a tōa "le 'yie 'wι 'zυ dιe, -a -nan -nyan. 'Wι 'wli dι "nen yia dre, kōō 'i "bυ Zozizan nen, en Crizi -ka 'nan -e 'e 'belidi -nōn -yre. ¹²'Wι 'wli dι zιe -a dredi 'o "bυ Zozinōn le te -wee ci "nrōndi tin -tea "o da be, e ya 'wι 'wli dι "dredi Crizi man. ¹³-Yee "wean -te -blufe "tun "le "wean 'an "bυ Zozizan dra 'wι 'wli dι "drezan -a be, "te ma'an -wi ble 'li "fo "dι. Maan dra zιe, "tōgo 'an "bυ Zozizan 'e dre 'wι 'wli dι "drezan -a.

9

-Kaa dre Pōl si drenōn 'a!

¹'An 'bō "nyian, -si a 'e 'le 'sudi 'men -e 'an 'wι nen an ci "va "be -a dre. Zozi Crizi -le 'pasiazan nen 'maan. En an -kaa san Zozi Crizi 'yι 'an yie 'a. En Minsan -le 'nyranman nen maan 'pa 'ka 'va be, -yee "wean nen ka dre Zozinōn 'a. ²-Te -a -cin a min -mienun ji 'nan an 'ka Zozi 'le 'pasiazan -a dι oo, 'cee ve be, kaa -tōa 'nan Zozi 'le 'pasiazan nen 'maan. Fe nen yaa -kōonman 'nan Zozi 'le 'pasiazan nen maan be, 'ka 'bō nen, kōō ka dre Zozinōn 'a.

³Minnun nen waan 'tō -tea 'nan an 'ka Zozi 'le 'pasiazan -a dιe, e ya "le 'an 'wι 'gυe -a laabu -wlo. ⁴Minsan -le 'nyranman nen maan "paa be -a man, -te Zozinōn "yi dre 'men be, -a -nōan da "cee dūv? ⁵Zozi 'le 'pasianōn -mienun be, 'lee Minsan "būnūn be, 'lee Pieri be, -wee ko 'ta wunan 'o 'vale 'o nannun -a Bali -le 'wι vunan. 'Wι zιe -te "an dre be, -a -nōan da "cee dūv? ⁶'Kυ 'vale Barnaba -a Minsan -le 'nyranman nen kva "paa. -A -si a 'e 'nōndi 'kūe, -e 'kū vīe 'kū 'nyranman 'pa 'kū 'bō 'a 'vaa -e 'kū 'nen "fe -bli dι. -A -nōan da "cee dūv?

⁷'Wι nen an "sia -a vunan 'gυe, -a -kōōn "man wunūn nen 'gυ. 'Ka 'ci "nrōn "da! Maan ve 'cee 'nan, 'sounja -tū 'ka -kōōn 'sounja -ji -e -a 'bō nen 'e 'fli -pan wυ dι. E 'ka zι dūv? En "nyian be, fe nen min -a fei 'pa be, -a 'wle nen yaa -ble. E 'ka zι dūv? En "nyian be, min nen e trūvenun -sru -pian "be, e 'o 'nyōōn 'yi -mlian. E 'ka zι dūv?

⁸'Wunūn nen blamin -a dra be, -a man "cee man -kōōnman 'saza "ce "dι. E ya "nyian 'e 'cren -tedi -pei -tō wunūn nen Bali

-a -nōn Moizi le be -a va. ⁹Kōō e ya 'e 'cren -tedi Moizi -le -pei 'fluba 'ji 'nan:

«Tri nen e ya 'nyranman 'panan

fei fe 'wle 'sōndi -a be,

te 'i 'si -tō -yrō -e 'e -bli dι!»

-Te Bali 'wι zιe -a 'vι be, trinun 'saza -le 'wι "cee yaa 'vι dι. ¹⁰'Pian e ya "nyian 'kve ve -a. 'Wι 'kpa nen, 'wunūn zιe e ya 'e 'cren -tedi 'kve ve -a. Kōō -te min -tū a fei 'panan, en -te 'be "cee dι e ya 'saa 'sonnan be, -a -nōan da nen -e -a -cin 'e 'kōn 'ji 'nan 'e "nen "fe -ble. ¹¹An Bali -le 'wι 'vι 'cee, e ya "le fe 'wle nen maan -fō. -Yee "wean nen -a -nōan da nen -e -a -cin 'e 'kōn paan 'an 'ji 'nan 'an 'ka 'pē "nen "fe -ble. ¹²Min peenun "o 'wι zιe -a dra. Maan ve 'cee 'nan -a -si a paan 'an 'lō -e 'an 'wι zιe -a dre 'e 'ciila "da. 'Pian ma'an -wee le 'nan 'an dra "fo "dι. Maan dra zιe 'nan -e 'wι 'tū 'e vīe 'e 'si -tō Crizi -le 'wι 'nōnōn 'lō dι.

¹³'Wι nen an "sia -a vunan 'gυe, -a -kōōn "man wunūn nen "nyian 'gυ. Maan ve 'cee 'nan, minnūn nen o 'nyranman "paa Bali -le 'kuin, 'lee minnūn nen o Bali -pan 'nyranman "paa be, 'nyranman 'bō nen waa "paa be -a "nen "fe nen waa -ble. E 'ka zι dūv? ¹⁴'Wι 'tūwli zιe Minsan -a -tō -pei -a. Yaa 'vι 'nan, minnūn nen o wυ Crizi -le 'wι 'nōnōn man be, -wee yie -tōa min nen e 'wι 'nōnōn 'bō ve be -a va.

¹⁵'Pian 'an 'bō 'le ve be, ma'an -wee le 'nan min 'e 'wι zιe -a dre 'men "fo "dι. En an 'ka 'wι 'bō zιe -a cren -tenan 'nan -e minnūn 'o dredi 'sia 'men dι. 'An 'ka dra lō, 'be "yi mlin. Kōō an 'ka "vale 'nan min 'e vι 'an man 'nan, an Crizi -le 'wι 'nōnōn ve minnūn le o lō fenun ydī -le "wean dι. ¹⁶Crizi -le 'wι 'nōnōn vidi minnūn le be, ma'an 'kōlaman -e 'an -dandan 'tan 'a dι. Kōō Minsan 'be 'tō 'an man 'nan 'an dre. -Yee "wean -te ma'an Crizi -le 'wι 'nōnōn vīe minnūn le dιe, 'wι 'e 'bō 'an man! ¹⁷"Te 'e 'kōn 'nan 'an 'bō meen 'kū 'nyranman zιe -a -wee le en an ya -a 'panan be, "te maan ve minnūn le 'nan 'waan 'pan wυ. 'Pian Minsan 'be 'tō 'an man 'nan 'an dre, en an ya -a drenan. -Yee "wean -a drenan 'ka 'an 'lō "fo "dι. ¹⁸'An 'pan nen "men -mē "a? -Nyren 'nan, 'an Crizi -le 'wι 'nōnōn vī minnūn le 'e 'tun. En fe nen -a -si a 'e 'nōndi 'men 'nan 'an 'si -wlo "be, ma'an sia "fo "dι.

Pōl a "vale 'nan 'e 'yee -kopa ye 'o 'vale min peenōn 'a

¹⁹'Wι zιe -yee -kōōnman 'nan min -tū -le 'wι 'ka 'an man "fo "dι. 'Pian 'an 'fli dre

minnun p̄eēnōn 'le nōan -a. Maan drē zīe 'nan -e 'an min "kaga 'yī Crīzi -le v̄e -a. ²⁰-Te an ya Zuif 'nōn yēi "bē, an 'wī dra "le Zuif min -le 'wī 'zv. Maan dra zīe 'nan -e 'an Zuif 'nōn drē Crīzi -le v̄e -a. Maan -tōa 'nan -peī -tō winun -le 'pleble 'ka 'an da "nyian dī. 'Pīan -te an ya minnun nēn o ya 'o leadi -peī -tō winun man bē, o yēi "bē, an 'wī dra "le -wee 'wī 'zv. Maan dra zīe 'nan -e 'an o drē Crīzi -le v̄e -a. ²¹En "nyian bē, -te an ya minnun nēn o 'ka o leadi -peī -tō winun man dīe o yēi "bē, an 'wī dra "le -wee 'wī 'zv. Maan dra zīe 'nan -e 'an o drē Crīzi -le v̄e -a. -Te an ya 'winun zīe -a drēnan bē, wa'a vīe 'nan an Bali -le -peī -tō winun -foala 'an "trōēn -sru "dī, 'pīan Crīzi -le -peī -tō wī da nēn an cī 'ta wōnan. ²²En "nyian bē, -te an ya minnun nēn -wee cī "nrōndī tin -tēa "o da tada bē, o yēi "bē, an 'wī dra "le -wee 'wī 'zv. Maan dra zīe 'nan -e 'an o drē Crīzi -le v̄e -a. 'An 'fīi drē "le min 'tō 'tōdō p̄eēnōn 'zv. Maan drē zīe 'nan -e 'an -kōla o -mie 'sīdī -a 'wī 'jī. ²³An 'wī p̄eēnōn zīe -a dra 'nan -e Zozi Crīzi -le 'wī 'nōnōn 'e fuila "man minnun p̄eēnōn 'va. En "yī 'nēn -a -sru "bē -e "an 'yī.

²⁴Fē -le "wēan nēn an 'wī zīe -a 'vī bē -nyrēn 'gū. -Te minnun -sēn tēren da 'nan 'o flān 'bli -e 'o man -kōpa yī bē, min -tūwli 'bē -kōan "o -wulo -a. Ka'a tōa zī dūv? -Yēe "wēan nēn 'ka flān 'bli -e -kōpa zīe 'e drē 'cēe v̄e -a! ²⁵Min o min nēn e 'ta fē -tū -sa kōoman bē, 'e 'fīi "kuan en 'e 'kōlē 'man wōoman. Yaa dra zīe 'nan -e 'e -kōpa nēn ya'a 'mōan dīe -a yī. 'Pīan -kaa Zozinōn 'le v̄e bē, fē nēn e cī -kaa man -pēnnan bē, -kōpa nēn e "mōan 'lī 'trīlīi bē -nyrēn. ²⁶-Yēe "wēan 'an 'bō Pōl -le v̄e bē, an ya flān 'blīnan. 'Pīan an 'ka -a 'blīnan "bajī dī, maan "blīa 'nan -e 'an man -kōpa yī. En "nyian bē, e ya "le -kūlī -tannan nēn an cī. Ma'an 'fōlē tua "bajī dī, maan -tua 'nan -e 'e 'tō fē man. ²⁷An 'tē "paa 'an 'fīi 'kōlē da 'pleble, 'nan -e 'an -kōla -a pladī -a "fo. Maan dra zīe 'nan "tōgō 'an 'bō nēn an Bali -le 'wī 'vī minnun lē bē, 'an 'fo -sī -sru.

10

Izraēl 'nōn 'le 'wī nēn waa drē bē, 'e 'wī "paa -kaa 'jī!

¹An "bū Zozinōn, 'ka 'cī "nrōn Izraēl 'nōn 'le 'wī da! Te -a -cīn 'e 'san 'ka 'jī "fo "dī! 'Kū tranun nēn 'lī bē, Bali a "lōlu -kōei 'va o 'lē, tē e -sī -kōanman -wīe. En o p̄eēnōn

'bē cīla jemīe yēi. ²O p̄eēnōn 'bē -kōla "lōlu -kōei -sru en o cīla jemīe yēi. -Yēe cī o -batīze drēdī -a 'nan -e 'o 'fū 'o leadi Moizi man. ³-Blīfē nēn Bali -a -nōn bē, o p̄eēnōn 'bē blī. ⁴En 'yī nēn Bali -a -nōn bē, o p̄eēnōn 'bē mlin. Fē nēn maan v̄e zīe -yēe cī 'nan, 'yī nēn o p̄eēnōn -a mlin bē, e 'sī -kōlē nēn Bali -a -nōn bē -a -jī. -Kōlē zīe e yra o -sru, Crīzi nēn. ⁵'Pīan Bali cī 'ka 'sōlē o "kaga 'kpa -va dī. Kōō o kaa "būi "da.

⁶'Wī p̄eēnōn nēn e 'bō 'kū tranun man zīe, e ya -cēe 'wī -kōn "man winun -a. E drē zīe 'nan -e -kaa vīe -kaa 'wī 'wīdī yī "yī "le 'kū tranun -le 'wī 'zv dī. ⁷-Yēe "wēan tē 'ka drē -yū -pannōn 'a "lē o va min -mīenun -a drē bē, -yēe 'wī 'zv dī! Kōō e ya 'e 'crēn -tēdī -wee 'wī 'a 'nan:

«O -nyran,
 en o 'sraga fēnun blī,
 en o -wēn mlin.
 "Bē -sru en o cī nran -siga tri nēn
 waa drē bē -yēe.»

⁸Te 'ka drē lī -wēēnōn 'lēe -kōnnēn -wēēnōn 'a "lē o va min -mīenun -a drē bē -yēe 'wī 'zv dī. Zī o 'wī zīe -a drē bē, yīdē 'wīe 'tūwli 'wlu bē min -ka o va -kpi yō -tū 'wīe yaaga (23.000). ⁹Te 'ka Mīnsan man -tan "lē o va min -mīenun -a drē bē -yēe 'wī 'zv dī! Zī o 'wī zīe -a drē bē, en -mlēnnun o -nan -nyan. ¹⁰Te 'ka 'cī 'e 'tō lōu Bali man "lē o va min -mīenun -a drē bē -yēe 'wī 'zv dī! Zī o 'wī zīe -a drē bē, en Bali -le 'pasianōn nēn lajī bē -a -tū o -nan -nyan.

¹¹'Winun zīe o 'bō 'kū tranun man 'nan -e 'o drē -cēe 'wī -kōn "man wī -a. En "nyian bē waa crēn -tē 'nan tē e 'wī "paala -kaa nēn -kaa 'lē 'fū -kōgo -e 'trēda 'e 'nyan bē -cēē.

¹²-Yēe "wēan an 'wī "paala 'cēē. Min nēn yaa v̄e 'nan, 'wī zīe ya'a 'kolaman -e 'e bō 'e man dīe, 'e drē "yī, "tōgō 'e bō "man! ¹³Maan v̄e 'cēē 'nan, 'wī 'wīdī "drēdī -cīn nēn e -tō 'ka 'jī, en ka'a drēlē dīe, zī e dra blāmin -tōdō p̄eēnōn lē zīe. E ya "lē 'an -cīn -tō 'ka 'jī 'nan, Bali cī 'ka 'e 'sandī 'ka man dī. Ya'a -sī nōan -e 'wī 'wīdī "drēdī nēn ka'a 'kolaman -e 'ka 'sū -yōō "dīe 'e bō 'ka man "fo "dī. 'Pīan -tē 'wī 'wīdī "drēdī "ta bōa 'ka man bē, -sī nēn 'kō 'ka 'cīla "da -e 'ka 'sū -yōō "bē yaa -kōanman yīdē, 'dū -e 'wī 'wīdī zīe 'e vīlē 'e 'ka 'man yī dī.

Zozīan 'ka 'yū paan dī!

¹⁴'Wī p̄eēnōn nēn, an "sīa -a vūnan zīe, -yēe "wēan, 'an "bū Zozinōn, maan v̄e 'cēē 'nan: Te 'ka 'yū -pan "fo "dī! ¹⁵Ka ya 'wī

'tōnōn 'a. -Njēē dūv? -Yēē "wean nēn 'ka 'ci "nrōn 'wī nēn maan vē bē, -a da. ¹⁶-Kaa Zozinōn -kaa cin ye 'nan -e 'wī nēn Zozī -a drē bē -a -cin 'e 'trōa -kaa 'jī. Min -tv 'kulēnēn "sia tē rēzēn -wēn a -jī, e Bali muo -fōa -e -kaa pēēnōn 'e mlin. 'Wī zīē -a drēdī -a bē, -kaa -kōōnman 'nan -ka nēn Zozī -a 'wū bē -kaa ya -a "nēn "blunōn 'a. -Njēē dūv? -A -twli "nēn "nyian 'kpōun nēn waa -pliman bē, -yēē vē -a. 'Wī zīē -a drēdī -a bē, -kaa -kōōnman 'nan -kaa ya -kaa lēadī Crizī man -twli. -Njēē dūv? ¹⁷-A -cin 'e 'tō 'ka 'jī 'nan 'kpōun a -twli, -a 'bō nēn -kaa pēēnōn -a -ble. -Yēē "wean -kaa pēēnōn a "nyian "le min -twli "le 'wī 'zū.

¹⁸'Wī nēn Zuif 'nōn 'a dra Bali -pan 'kuin bē, 'ka -kōōn "man! 'Sraganun nēn waa bō Bali lē bē, waa wī -ble. 'Wī zīē -a drēdī -a bē, waa -kōōnman 'nan o 'weē 'sraga 'bō "nēn "ble. -Njēē dūv?

¹⁹-Mē "wī nēn maan 'nan 'an vē 'wī zīē -a da? 'Nan -yū -pan wī 'bē cī -wī nēn -a 'wī cī bē -a? -Cējē, -njēē "fo "dī. En 'nan fē nēn waa -paan "bē tē Bali nēn? -Cējē, -njēē "fo "dī. ²⁰Maan vē 'cēē 'nan fē nēn waa -tē -yū lē bē, tē Bali lē "cēē waa -nōn "fo "dī. 'Pian waa -nōn Satan lē o 'vale 'yēē minnūn -a. -Yēē "wean tē "ka "drē dī! Kōō an 'ka "vale 'ka lēa Satan 'lēē 'yēē minnūn man dī. ²¹Ka'a 'kōlaman -e 'ka 'yi 'mlin Minsan -le 'kulēnēn "nēn, "bē -sru -e 'ka 'kū 'yi 'mlin Satan 'lēē 'yēē minnūn -le 'kulēnēn "nēn "dī. En "nyian bē, ka'a 'kōlaman -e 'ka 'nyran Minsan -le -blifēnūn -sru -e 'ka -bli, "bē -sru -e 'ka 'kū -nyran Satan 'lēē 'yēē minnūn -le -blifēnūn -sru -e 'ka -bli dī. ²²Tē 'ka Minsan 'lēē -wēēla 'wī zīē -a drēdī -a dī! En tē -a -cin 'e 'kōn 'ka 'jī 'nan 'ka 'plēlē "mlīan "da "dī.

'Ka 'ci "nrōn 'ka bōēzan -tv da 'vaa -e 'ka 'wī drē!

²³Min -mienun a 'ka yēi, waa vē 'nan: «Fē pēēnōn drēdī -sī a 'e 'lē 'sūdī min lē.» 'Pian maan vē 'cēē 'nan, fē pēēnōn 'ka 'wī 'yi 'dra min lē dī. Fē pēēnōn drēdī -sī a 'e 'lē 'sūdī min lē, 'pian fē pēēnōn 'ka 'paa 'i bōēzan -tv -va -e -yēē yi -tēradī Bali da 'e 'pa "da "dī.

²⁴Tē 'ka 'va min -tv 'e 'e 'bō 'fli -le 'wī 'yi -wēē "dī, 'pian min pēēnūn -le 'wī 'yi "nēn 'e -wēē.

²⁵-Wī pēēnōn nēn waa -taan 'flējī bē, 'ka 'lō -e 'ka -bli 'e "tūn. Tē 'cēē 'ci "nrōndī 'e 'wī 'tō 'ka man -e 'ka laabu 'nan waa -tē -yū

lē dī! ²⁶Kōō e ya 'e 'c'rēn -tēdī Bali -le 'fluba 'jī 'nan:

«'Trē 'lēē 'e 'ta fēnūn pēēnōn a Minsan -le vē -a.»

²⁷En "nyian bē, min nēn e 'ka Zozī 'va dī, -tē e 'ka laabu fē man ēn ka -kū bē, fē pēēnōn nēn waa -nōn 'cēē bē, 'ka -bli 'e "tūn. Tē 'cēē 'ci "nrōndī 'e 'wī 'tō 'ka man -e 'ka laabu 'nan waa -tē -yū lē dī! ²⁸'Pian -tē min -tv -a 'vī 'cēē 'nan, -wī zīē waa -tē -yū lē bē, tē 'ka -bli "fo "dī! 'Ka drē zīē min 'bō 'lēē "wean 'lēē cī "nrōndī -le "wean. ²⁹'Ka 'bō 'lēē 'ci "nrōndī -le "wean "cēē maan 'vī 'nan, tē 'ka -bli dī. 'Pian min zīē -yēē cī "nrōndī -le "wean nēn maan 'vī zī.

Fē nēn -a -sī a 'e 'nōndī 'mēn 'nan 'an drē bē, e 'ka "lēē min pēē nēn 'e tin -tē 'an da -a drēdī man dī. ³⁰Fē nēn an "ta -a -ble bē, an Bali muo -fōa ēn maan -ble. Min -tv 'ka 'kōlaman -e 'yaan 'tō 'wli dī "vī fē nēn an Bali muo "fō 'vaa ēn maan bli bē -a man dī.

³¹Maan vē 'cēē 'nan, -tē e ya fē nēn ka "ta -a -ble bē -a oo, ēn -tē e ya fē nēn 'ka "ta -a -mlīan "bē -a oo, 'wī oo 'wī nēn ka "ta -a dra bē, 'ka -wēē 'nan Bali 'tō 'e drē -dan. ³²Tē 'cēē 'wī drēdī -twli 'e 'nan Zuif 'nōn man dī! En tē 'e 'nan minnūn nēn o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē, o man dī! En tē 'e 'nan 'ka "bū Zozinōn man dī! ³³'Ka drē "lēē 'mēn 'wī 'zū! 'An 'bō "nyian maan -wēēman 'nan 'an 'sō min -todū pēēnōn lē 'mēn 'wī pēēnōn drēdī -jī. 'An 'bō 'fli -le 'wī 'yi "cēē maan -wēēman dī. 'Pian min "kaga "lēē 'wī 'yi "nēn maan -wēēman. Maan dra zīē 'nan -e 'o -kōla 'sīdī -a 'wī 'jī.

11

¹'Ka drē 'an sī drēnōn 'a "lēē zī 'an 'bō "an Crizī sī dra bē -yēē 'wī 'zū.

-Klōōnmon -kōan 'kō -lēglizī, ēn lumōn -kōan 'kō -lēglizī?

²An 'ka muo -fōa, 'nan 'an 'cin yra tian 'ka pēēnōn 'jī. En an 'ka muo -fōa "nyian 'nan 'wūnūn nēn maan paa 'ka 'jī bē, ka 'ta wōla "da.

³'Pian an ya "vale 'wī 'gūē -a -cin 'e 'fōla 'ka 'jī. 'Wī zīē -nyrēn 'nan: Crizī 'bē cī -klōōnmon tazan -a, ēn -klōōnmon 'bē cī lumōn tazan -a, ēn Bali 'bē cī Crizī tazan -a. ⁴-Yēē "wean nēn -klōōnmon nēn e ya Bali tru 'banan, -tē 'bē 'cēē dī, e ya Bali 'lēwēi vūnān tē fē -tv a 'e 'tōdī -a -wūlo -man bē, tē e ya 'e 'tazan nēn Crizī -a bē -a -tēnan 'yra -a.

⁵'Pian lumōn nēn e ya Bali tru 'banan -tē 'bē "cēē dī e ya Bali 'lēwēi vūnān tē fē -tv 'ka 'e

'tōdi -a -wulo -man diē, te -a -sran nen -a tazan -a bē e ya -a -tenan 'yra -a. E ya "le 'nan min nan nen 'e 'wulo "jē "bō "klōglō bē -yēe 'wī 'zū. ⁶-Te lumōn 'ka "vale 'nan e fē -tōa 'e 'wulo -man diē, 'e 'wulo "jē 'bō bō "klōglō "fo. Maan ve 'cēe 'nan, 'wī "fli zīe -a drēdi bē, e ya lumōn lō 'yra -tē wī -a. -Yēe "wean te lumōn 'e 'wulo "jē "bō "klōglō di, en te 'e -tē "da "di! 'Pian 'e fē -tō 'e 'wulo -man!

⁷-Klōnmōn -le vē bē, te 'e fē -tū -tō 'e 'wulo -man "fo "di! Kōō -klōnmōn 'bē cī Bali -kōōn 'manvē -a, en -yēe -maan 'tō -dan a Bali lō. 'Pian lumōn 'bē 'tō -dan -nōan 'e -sran lē. ⁸Fē -le "wean nen an 'wī zīe -a 'vī bē, lumōn man mēn -tū "cēe Bali -a 'si en e -klōnmōn drē 'a di, 'pian -klōnmōn man mēn -tū nen Bali -a 'si en e lumōn drē 'a. ⁹En "nyian bē, Bali 'ka -klōnmōn drēle lumōn -le "wean di. 'Pian e lumōn drē -klōnmōn -le "wean. ¹⁰'Wī pēēnōn zīe -yēe "wean, en Bali -le 'pasianōn 'le "wean bē, lumōn 'e fē -tū -tō 'e 'wulo -man -a -kōōndi nen 'nan -si -a 'e 'lē 'sūdī 'yre.

¹¹Maan ve 'cēe 'nan, -te min drē Minsan -le vē -a bē, lumōn 'ka fē -tū -a 'e 'saza 'ji di, en -klōnmōn 'ka fē -tū -a 'e 'saza 'ji di. ¹²Fē -le "wean nen maan ve zīe, -yēe cī 'nan -klōnmōn man mēn -tū -a nen Bali lumōn drē. 'Bē a zī, 'pian lumōn 'bē 'klōnmōn -yaa. En Bali 'bē 'wī 'bō pēēnōn zīe -a drē.

¹³'Ka 'wī 'gūē -a 'si 'va 'ka 'bō 'a! Maan laabo 'ka 'lō 'nan, e ya 'wī 'yi "a -e lumōn 'e Bali trū 'ba te fē -tū 'ka 'e 'tōdi -a -wulo -man dūv? -Cēje! ¹⁴En "nyian bē, kaa -tōa 'ka 'bō 'a 'nan 'trēda bē, e ya 'yra -tē wī -a -e -klōnmōn 'e 'wulo "jē 'tū 'e trūdi. ¹⁵'Pian lumōn -le vē bē e ya 'wī 'yi "a, -e -a -wulo "jē 'e 'kōn 'e trūdi. Kōō Bali -wulo "jē 'trūdi -nōn lumōn lē 'nan, -e 'e 'kōn -a -wulo -man "le sō -le 'wī 'zū. ¹⁶'Pian -te 'ka 'va min -tū -a "vale 'e 'sa -fōa 'wī zīe -a da bē, maan ve -a san lē 'nan, -e lumōn 'e Bali trū 'ba te fē -tū 'ka 'e 'tōdi -a -wulo -man diē, ma'an tian "an 'yīlē di. En Bali -le -leglizi -ji bē, e 'ka zī di.

'Wī nen e 'ka "yi "diē, te 'ka drē Minsan -le -blifē -sru "di!

¹⁷'Wī nen an "ta 'bē ve 'cēe 'gūē, ma'an 'kōlaman -e 'an 'ka 'tō "yi "vī 'bē 'nan "fo "di. 'Wī zīe -nyren 'nan -te 'ka cin 'yi 'wī nen kaa dra bē, ya'a 'kōlaman -e 'e 'ka 'tō 'plēlē "fo "di, 'pian e -leglizi 'bō -wia. ¹⁸-A tēdē nen 'nan, -te 'ka cin 'yi bē, 'cēndī 'e cin

man a 'ka yei. 'Wī zīe maan 'man, en an yi -tēala "da 'sēzenōn. ¹⁹Kōō maan -tōa 'nan, -te 'cēndī 'e cin man a 'ka yei "bē, e -kōlaman e dra. E ya zīe 'nan -e minnūn nen o yi -tēala Minsan da 'kpa bē 'o o -kōnnen "yi.

²⁰'Wī nen kaa dra, te 'ka cin 'yi Minsan -le -blifē man bē, ya'a kōōnman 'nan Minsan -le -blifē -sru "nen ka cī di. ²¹Fē nen maan ve zīe, -yēe cī 'nan, -te 'ka cin 'yi -blifē -sru "bē, min -mienun 'o 'bō 'fli -le fē "siala -e 'o -blī. 'Wī zīe -yēe -maan min -mienun -fo dra -a, te min -mienun 'o 'kan wū en -wen "wee "tē wo. ²²-Mē "le "wean ka 'wī zīe -a dra? 'Cēe "kōnnen "ka -e 'ka fē -blī -nan nun, en -e 'ka -wen mlin -nan nun dūv? Bali -le -leglizi nen ka ya "vale 'ka dra "sōzō? -Te 'bē "cēē di, 'ka "bū Zōzinōn nen -wee -vēē "ka "diē, o nen ka ya "vale 'ka o -tēa 'yra -a? -Mē "wī nen 'an vī 'cēē 'wī zīe -a da? 'An 'ka 'tō "yi "vī? -Cēje, ma'an 'kōlaman -e 'an 'ka 'tō "yi "vī "fo "di!

²³Kōō 'wī nen Minsan -a 'vī 'mēn 'wī zīe -a da bē, maan paa 'ka 'ji 'va en ka 'ka 'bē drēnan di. 'Wī zīe -nyren 'nan, -pei 'bō 'lein nen o -taa -kaa san Zōzi 'nōnlē minnūn lē bē -a man, e 'kpōun 'si, ²⁴e Bali muo "fō, en yaa "nen jēēn. -A -nan nen e 'nan: «-Nyren 'gūē, 'an 'kōlē nen. -Yēē -taa "drēlē 'sraga bōvē -a Bali lē 'ka 'lēji. 'Wī nen an cī -a drēnan 'gūē 'ka drē! -Yēē cī 'an 'cin -trōa "vē -a 'ka 'ji.» ²⁵-A -tūwli "nen 'nyian, zī o cēēn fēnūn -blīdi man bē, e 'kulēnē 'si, en e 'nan: «'Kulēnē 'gūē, 'an nyēn nen -ji. -Yēē "ta -sēanla -e 'e drē 'ka -pli "vē -a "nyian Bali man 'e 'pēē. Tū -tūdū pēēnōn nen ka -wen -mlīan 'kulēnē 'gūē -a -ji bē, 'wī nen an cī -a drēnan 'gūē, 'ka drē! -Yēē cī 'an 'cin -trōa "vē -a 'ka 'ji.» ²⁶'Wī 'kpa! Tū pēēnōn man -te ka ya 'wī zīe -a drēnan 'kpōun -blīdi -a 'lēē -wen mlīndī -a bē, Minsan -le -ka nen yaa 'wū bē kaa -nan wī ve. Ka dra zīe -trīlīi -e -a -tādī 'e bō.

²⁷'Wī zīe -yēē "wean bē, min oō min nen e 'kpōun blī en e -wen zīe -a mlin 'wī 'wlīdi "pē -ji bē, te 'wī nen Minsan 'kōlē 'lēē Minsan nyēn -a drē bē -a san -a sre. 'Wī 'wlīdi "nen yaa drē. ²⁸"Tōgō 'ka 'va min -tū 'e 'wī 'wlīdi "drē bē, -yēē "wean min -tū 'e 'fli -nanjen 'e 'bō 'a. "Bē -sru 'vaa -e 'e 'kpōun -blī en -e 'e -wen mlin. ²⁹Kōō min nen e 'kpōun blī en e -wen mlin te 'wī nen Minsan -a drē 'e 'kōlē 'a bē -a -cin "cēē -a san jī diē, te Bali -le nyran -blīdi nen yaa

'pla 'e 'fli man. ³⁰ 'Wt zɪe -a 'bɔ nɛn kaa dra, -yee "wean nɛn min "kaga 'man "yaaman 'ka yei, ɛn -yee "wean nɛn -ɛɛ -tɛnɔn "kaga "a 'ka yei, ɛn -yee "wean nɛn minnun -kaa 'ka yei "kaga. ³¹ -Te -kaa fli -nanjɛɛn -kaa 'bɔ 'a 'vaa ɛn -kaa 'kpoun zɪe -a bli, ɛn -kaa -wɛn zɪe -a mlin bɛ, Bali -le nyran -blɪdɪ zɪe ya'a 'bɔa -kaa man dɪ. ³² 'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -te Bali 'wɪ "nɛn -kɔnman -ɛɛɛ 'wɪ zɪe -a man bɛ, 'wɪ nɛn yaa "paala -ɛɛɛ 'nan, "tɔgɔ yi nɛn 'e tin -tɛa 'trɛdanɔn da bɛ, -kaa kɔn o va.

³³ -Yee "wean 'an "bɔt Zozinɔn, -te 'ka cin 'yɪ 'nan -e 'ka Minsan -le fɛ -bli 'e cin va bɛ, 'ka cin -pɛn. ³⁴ Min nɛn dra -a -tɛa "bɛ, -a san 'e fɛ -bli 'yee "kɔnnɛn 'vaa -e 'e 'ta. 'Ka drɛ zɪ "tɔgɔ 'ka cin yɪ -e 'ka Bali -le nyran -blɪdɪ 'pla 'ka man.

'Wɪ -mie nɛn tian 'an 'ji bɛ, -te an 'lɔ 'vaa -e 'mɛn "paala.

12

Bali "yi 'tɔ 'todɪ pɛɛnɔn dra Zozinɔn lɛ

¹ 'An "bɔt Zozinɔn, 'wɪnun nɛn Bali lei 'saun -a dra Zozinɔn lɛ bɛ, an 'ka "vale 'e 'fɔ 'e yɔɔdɪ 'ka man dɪ. ² Tɔ nɛn -te 'ka 'a tian Bali tɔa dɪɛ, yiba "minnun nɛn o 'ka fɛ -tɔ -a dɛ, zɪ o 'nyranman "paɛ te min 'ka "nyian 'e 'fli 'ji dɛɛ, kaa -tɔa. ³ -Yee "wean nɛn maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan: -Te Bali lei 'saun -sɛn min da ɛn e ya 'wɪnun vnan bɛ, ya'a 'kolaman -e 'e wei 'pla Zozɪ man dɪ. ɛn "nyian bɛ, min 'ka 'kolaman -e 'e vɪ 'nan, Zozɪ a Minsan -a, te Bali lei 'saun "ɛɛɛ 'pa -a 'lɛ dɪ.

⁴ 'Yinun nɛn Bali lei 'saun -a -nɔan Zozinɔn lɛ bɛ -a 'pa -a -ji "kaga. 'Pian Bali lei 'saun -tɔwli 'bɔ 'bɛ "yɪnun zɪe -a -nɔan Zozinɔn lɛ. ⁵ ɛn "nyian bɛ, 'nyranman 'padɪ 'pa -a -ji "kaga, 'pian Minsan -tɔwli 'bɔ 'bɛ -pɛba 'wɔ Zozinɔn 'lɔ. ⁶ ɛn "nyian bɛ, 'nyranman a "kaga -e Zozinɔn 'o 'pa, 'pian Bali -tɔwli 'bɔ 'bɛ minnun pɛɛnɔn "koe -tɔa 'o da 'nyranman pɛɛnɔn zɪe -a 'panan.

⁷ Bali lei 'saun "yi -nɔan Zozizan 'tɔ lɛ 'nan -e Zozinɔn pɛɛnɔn 'o "nɛn "blɪ. ⁸ Fɛ nɛn maan 'vɪ zɪe -yɛɛ cɪ 'nan, Bali lei 'saun "yi "dra Zozizan 'tɔ lɛ 'nan -e 'e Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ vɪ minnun lɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'wɪ nɛn e Bali -le 'wɪ 'ci "sia minnun lɛ bɛ -a vɪ. ⁹ ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e yi -tɛra Bali da 'kpa tɔglɪ. ɛn "nyian bɛ, Bali

lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e -ɛɛ 'si minnun man. ¹⁰ ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'ɛɛ -srɔn "wɪnun drɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e Bali 'lewei vɪ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'wɪ nɛn e 'si Bali lei 'saun 'va bɛ, 'lee 'wɪ nɛn e 'si Satan -va bɛ, -a 'cɛnman yɪ 'e cin man. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'wɪ weinun nɛn blamin 'ka -a -ci maan dɪe -a -ji. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪe e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e -kɔla weinun zɪe -a -ci vidɪ -a. ¹¹ 'Pian Bali lei 'saun -tɔwli 'bɔ 'bɛ Zozinɔn "koe -tɔa 'o da 'wɪnun pɛɛnɔn zɪe -a drɛnan. E 'yee "yɪnun -nɔan Zozizan 'tɔ lɛ "lɛ zɪ e cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

Zozinɔn pɛɛnɔn a "lɛ min -tɔwli 'zɔ

¹² Fɛ "lɛ "wean nɛn an 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan, blamin a -tɔwli, 'pian -a man mɛn a "kaga. -A man mɛn 'bɔ a "kaga zɪ, 'pian -a pɛɛnɔn 'bɛ -tɛa 'e cin da 'vaa ɛn waa laabo blamin. 'Wɪ 'tɔwli zɪe -nyrɛn minnun nɛn o drɛ Crizɪ -le vɛ -a bɛ -tee vɛ -a. ¹³ Kɔɔ -kaa Zozinɔn pɛɛnɔn bɛ, -te Zuif min nɛn oo, -te Zuif min "ɛɛɛ dɪ oo, -te nɔan nɛn oo, -te nɔan "ɛɛɛ dɪ oo, Bali lei 'saun -tɔwli 'bɔ 'bɛ -kaa -batize drɛ 'nan -e -kaa drɛ "lɛ min -tɔwli "lɛ 'wɪ 'zɔ. ɛn Bali 'yee lei 'saun 'nɔn -kaa -tɔdɪ pɛɛnɔn lɛ.

¹⁴ ɛn "nyian bɛ, -a -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, blamin man mɛn 'ka 'tɔwli 'dɪ, 'pian e ya "kaga. ¹⁵ Min cɛin 'ka 'kolaman -e 'e vɪ 'nan, 'e 'ka min -pɛ -a dɪ -le "wean, 'e 'ka min man mɛn -tɔ -a dɪ. Kɔɔ e ya min man mɛnnun va.

¹⁶ ɛn "nyian bɛ, min "trɔɛn 'ka 'kolaman -e 'e vɪ 'nan, 'e 'ka min yɪɛ 'a dɪ -le "wean, 'e 'ka min man mɛn -tɔ -a dɪ. Kɔɔ e ya min man mɛnnun va. ¹⁷ E ya "lɛ 'an 'wɪ 'gɔvɛ -a laabu 'ka 'lɔ. -Te yɪɛ 'saza nɛn paan blamin man bɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e 'wɪ man? ɛn -te "trɔɛn 'saza nɛn paan blamin man bɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e fɛ "kui 'si? ¹⁸ Maan vɛ 'ɛɛɛ 'nan, min man mɛn -tɔ 'lee 'e 'pa 'nyranman, -a da nɛn Bali min man mɛn -tɔdɪ pɛɛnɔn drɛ "lɛ zɪ e cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ¹⁹ "Te blamin a paan man mɛn -tɔwli "ɛɛ "a bɛ, "te wa'a laabo blamin 'fo 'dɪ. ²⁰ 'Pian -a man mɛnnun a "kaga, -wɛɛ -tɛa 'e cin da 'vaa -e 'o laabu blamin.

²¹ -Yee "wean min yɪɛ 'ka 'kolaman -e 'e vɪ min -pɛ lɛ 'nan: «An 'ka 'i 'va dɪ.» ɛn min

-wulo 'ka 'kolaman -e 'e vi min ceinnun le 'nan: «An 'ka 'ka 'va di.»²² Koo min man men nen min 'ka -a siala fe -tu -a die, -a 'pa 'nyranman a.²³ En min man men nen min yi'e 'ka 'naan "man 'kpa die, -a 'bo nen min -a man dra. En "nyian be, min man men nen -a yidi min -tea 'yra -a be, -a 'bo nen min -a nyeeenman.²⁴ Pian min man mennun nen o yidi 'ka min tea 'yra -a die, blamin 'ka o man dra "buu "di. Bali blamin dre 'nan -e -a man men nen -a 'bo 'ka -a siala fe -tu -a die, 'e nyeeen 'kpa tigli.²⁵ Bali -a dre zie 'nan -e 'cendi 'e cin man 'e vile 'e 'kon blamin man mennun yei "di. 'Pian 'nan -e 'o 'to 'o cin wlu.²⁶ -Yee "wean -te min man men -tu "yaaman be, e -wlamlan min man men preeon 'ji. En -te o 'to -dan non min man men -tu le be, min man men preeon 'ci "nranman.

²⁷ Ka preeon 'cee ci Crizi po -a, en Zozizan 'tu a -a man men -tu -a.²⁸ Bali 'nyranman -peba 'wu Zozinon 'tudu preeon 'lo -leglizi -ji. -A tede nen Zoz'i 'le 'pasianon 'a, en -a "flizan nen Bali 'lewei vinon 'a, en -a yaagazan nen Bali -le 'wi "paanon 'a. -Wee -sru "be, Zozinon nen o -ce -srøn "winun dra be o nen. -Wee -sru "be, Zozinon nen o -ce "sia minnun man be o nen. -Wee -sru "be, Zozinon nen o "paa minnun va be o nen. -Wee -sru "be, Zozinon nen o -tõa -si 'le be o nen. -Wee -sru "be, Zozinon nen o "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be o nen.²⁹ Maan ve 'cee 'nan, o preeon 'ka drele Zoz'i 'le 'pasianon 'a di. En o preeon 'ka drele Bali 'lewei vinon 'a di. En o preeon 'ka drele Bali -le 'wi "paanon 'a di. En o preeon 'ka -ce -srøn "winun drele di.³⁰ En o preeon 'ka -ce 'sile minnun man di. En o preeon 'ka 'wile weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji di. En o preeon 'ka -kolale weinun zie -a -ci vidi -a di.³¹ Kaa -tõa 'nan "yi 'pa -a -ji "kaga, 'pian "yinin nen maan nron 'e tede be, -a 'bo nen 'ka -wee!

En 'wi nen e ci 'le 'ka dre te -a "yi "mlian 'wi preeon nen an "sia -a vnan 'gve -a da be, an "ta -a ve 'cee.

13

Min yidi "yi "mlian 'wi preeon dredi da
¹ -Te an weinun preeon nen 'treda 'gve o -foa 'sido, en -te 'be "cee di 'nan an Bali -le 'pasianon nen laji be o wei -foa 'sido, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wi preeon zie -a dredi be, e ya 'wi "tun "a. Te an ya "le 'nan 'kogoba nen e min man dra -wluwlu 'e

"tun "be -yee 'wi 'zu, -te 'be "cee di "le 'nan -pu nen e min man dra -wluwlu 'e "tun "be -yee 'wi 'zu.² En "nyian be -te an Bali 'lewei ve, en -te 'be "cee di -te an Bali -le 'wi yoodi preeon 'ci maan, en -te 'be "cee di -te an Bali -le 'wi preeon -tõa, en -te 'be "cee di 'men yi -teradi Bali da -kolaman e pon "svala 'e 'klu -ji, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wi preeon zie -a dredi be, e ya 'wi "tun "a.³ En "nyian be -te an yife preeon -noan 'yale -tenon le, en -te 'be "cee di -te an "we "man 'nan minnun 'an 'te 'bli an 'ka "vale an 'sia Bali -sru "di -le "wean be, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wi preeon zie -a dredi be, e ya 'wi "tun "a.

⁴ Maan ve 'cee 'nan, min nen e min ye "yi "be, -a -poan "soa 'wi 'ji. En min nen e min ye "yi "be, -a ci a "yi. En min nen e min ye "yi "be, ya'a man bo di. En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'e 'fli koonman 'e 'lo fenun -a di. En min nen e min ye "yi "be, ya'a -dandan taan di.⁵ En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'wi nen e 'to "paa min man be -a dra di. En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'e 'fli -le 'wi "yi 'weeman di. En min nen e min ye "yi "be, 'bli 'ka 'foa -a san ji tada di. En min nen e min ye "yi "be, ya'a min man wi paa di.⁶ En min nen e min ye "yi "be, -a ci "nranman te -a boezan -tu 'wi "yi dre. 'Pian -te 'wi 'widi "nen yaa dre be, -a ci 'ka 'nranman di.⁷ En min nen e min ye "yi "be, tu preeon man e min man wi "cea. En min nen e min ye "yi "be, -yee yi -teradi Bali da 'ka 'le 'tõa di. En min nen e min ye "yi "be, -a 'bli 'fo Bali da. En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'sia min -sru "di.

⁸ Yi -tu bõa "be, te Bali 'lewei vidi 'wi 'nyan. En te weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -fodi 'wi 'nyan. En te Bali -le 'wi yoodi -tõdi be -a 'wi 'nyan. 'Pian fe -tuwli "ce 'be 'fo -nan, -yee ci min yidi "yi "a.⁹ Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, -ka'a 'wi preeon 'tõa Bali da di. En -cee Bali 'lewei vidi be, -a preeon "cee di.¹⁰ 'Pian yi nen fe nen e ci tigli be e -taa "be, te 'wi preeon zie e -nyan.¹¹ -Kaa -kõon 'wi 'gve -a man -tu: Tu nen -te min a 'nen "wennen 'a be, min 'wi tin "baa 'nen "wennen pe -ji, en -yee ci "nrõndi a 'nen "wennen pe -ji, en e 'wi "sia "va 'nen "wennen pe -ji. 'Pian -te min dre ceje be, 'wi preeon nen 'nen "wennen pe -ji be e "sia -a dredi man "fo.¹² Be nen 'gve, e ya "le -niannun 'ji nen -kaa ci fe -

nanjennan, en fe 'bō a "muizaan. 'Pian yi zie -a da nen -kaa Bali ye -goezee. En "nyian be, 'be nen 'gve -ka'a tian Bali tōa 'e pēnon di. 'Pian yi zie -a da nen -kaa Bali -tōa 'e tigh da, "le zi e -kaa -tōa 'va be -yee 'w' 'zv.

¹³Tv nen -kaa ci -ji 'gve, 'w' nen e -fo min man 'nan 'e dre be, -nyren 'gv: Min -le yi -teradı Bali da -a -tv, en min 'bli 'fvdı Bali le a -tv, en min -le min yıdı 'yi "a -tv. 'Pian o yaaga zie -a -dan nen "va "be, -nyren min yıdı 'yi "a.

14

"Yi 'tō 'tudo pēnon nen Bali lei 'saun -a dra Zozinon le be, 'ka "yi "dre -a 'ka cin le!

¹Min yıdı 'yi "nen 'ka -trōa -si 'le 'w' pēnon drenan! En "nyian be 'ka "yi 'tō 'tudo pēnon nen Bali lei 'saun -a -noan Zozinon le be -a -wē! 'Pian -a tēde nen 'ka -wē "be, -nyren Bali 'lewei vıdı -a. ²Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, min nen e "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, Bali le nen e 'w' tin "baa, minnun le "cē di. Blamin 'ka 'kolaman -e 'e -ci man di, kō 'wunun nen Bali lei 'saun a "paa -a 'le te yaa ve be, -a -ci a 'e yōdı minnun man. ³'Pian min nen e Bali 'lewei ve be, blaminun le nen e 'w' tin "baa. E 'w' tin "baa -wle, te -wee yi -teradı Bali da "paa "da, te e 'w' "paala -wle, en te e 'o "koe -tōa 'o da. ⁴Kō -te min "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, -a 'bō 'fli -le yi -teradı Bali da 'be "paa "da. 'Pian min nen e Bali 'lewei ve be, Zozinon pēnon 'le yi -teradı Bali da nen yaa "paa "da.

⁵An ya "vale 'ka pēnon 'ka 'w' weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die, -a -ji. 'Pian 'w' nen e ci 'w' "yi "a "fo "be, -nyren 'nan, 'ka Bali 'lewei vı Zozinon le. Maan ve 'cē 'nan, Bali 'lewei vıdı -dan "mlian weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -fōdı da. 'Pian -te min -tv weinun zie -a -ci ve be, e Zozinon 'le yi -teradı Bali da "paa "da "nyian.

⁶An "bvı Zozinon, -te an 'lv 'ka 'va, en an wı weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, te 'w' "yi "cēn "nen maan dre 'cē? E "ka "fo "dı. 'Pian -te 'wunun nen Bali -a -nan kōn 'men be, -a 'bō nen maan 'vı 'cē, -te 'be "cē di, -te 'wunun nen maan -tōa Bali -le 'w' 'a be, -a 'bō nen maan 'vı 'cē, en -te 'be "cē di, an Bali 'lewei 'vı 'cē, en -te 'be "cē di, an Bali -le 'w' paa 'ka 'ji be, te 'w' "yi -dan nen maan dre 'cē. -Njē duv?

⁷An "ta -a -kōn "man wı -tv ve 'cē. -Te min -tv a -gōedi -tēnan, -te 'be "cē di, e ya -guede -tēnan, en -a wei -ci 'ka 'e 'sıdı die, wa'a 'kolaman -a -ci mandı -a "fo "dı. ⁸En -a -kōn "man wı -tv nen "nyian 'gv. 'Be nen o -ko -a -kuli man be, -te e ya 'wunan en -a wei -ci 'ka 'e 'sıdı die, 'sounjanun 'ka o man wı man -kuli -tandı da "fo "dı.

⁹-A -twlı "nen blamin -le ve -a. -Te ka ya 'wunan weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, 'w' nen ka ci -a vınan be, min -a dra 'kō -e 'e -ci man? Te e ya "le ka ya 'ka 'fli "koe -nyannan 'e 'tun. ¹⁰Wei a 'trēda "kaga, en wei -tv 'lee 'e 'fōnōn. ¹¹-Te min a wei -tv -fōnan, en ma'an -ci maan die, te min zie e ya -pēn min -a "men 'va, en an ya -pēn min -a -yee 'va. ¹²Zı 'cē ve ci "nyian zie. -Yee "wean -te ka ya "vale 'nan Bali lei 'saun 'e "yi "tv -nōn 'cē be, "yi "nen e Zozinon pēnon 'le yi -teradı Bali da "paa "da "be, -nyren 'ka -wē!

¹³-Yee "wean min nen e "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, 'e Bali tru 'ba -a -ci vıdı man! ¹⁴Kō -te min a Bali tru 'banan wei nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, te Bali lei 'saun 'be ci 'w' zie -a drenan, 'pian -a 'bō 'le 'ci "nrōdı "cē di, en 'w' 'bō nen yaa ve be, -a 'bō 'ka "e -ci maan di. ¹⁵-Kaa dra "men 'kō? An Bali tru "baa wei nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji "le zi Bali lei 'saun -a ve 'men be, -yee 'w' 'zv. 'Pian e ya "le 'an Bali tru 'ba "nyian wei nen blamin -a -ci maan "be -a -ji. An "dre -fōa wei nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji "le zi Bali lei 'saun -a ve 'men be, -yee 'w' 'zv. 'Pian e ya "le 'an "dre "fo "nyian wei nen blamin -a -ci maan "be -a -ji. ¹⁶'Ka 'ci "nrōn 'w' 'gve -a da. Min a Bali muo "fōnan wei nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji "le zi Bali lei 'saun -a ve -yre "be, -yee 'w' 'zv. -Te min a 'e -nyrandı -a "sron "be, yaa dra 'kō -e 'e 'w' "man Amen? Kō Bali muo "nen yaa -fō be, 'w' nen yaa 'vı be, min zie ya'a manle di. ¹⁷'W' 'kpa, Bali muo "fōdı zie 'w' "yi "tv nen, 'pian ya'a 'i bōzan -tv Zozizan 'le yi -teradı Bali da paa "da "dı.

¹⁸An Bali muo -fōa 'nan, an "we wei nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji an "mlian 'ka pēnon da. ¹⁹'Pian -te Zozinon 'o cin 'vı be, maan -wēman 'nan, an 'w' 'soolu yi wei nen blamin -a -ci maan be -a -ji, -e -wee yi -teradı Bali da 'e 'pa "da. 'Be "yi "mlian 'w' -kpi fu (10.000) nen blamin 'ka -a -ci maan die -a vıdı da.

²⁰ 'An "bui Zozinon, te 'ka 'ci "nrøn "le nannannun -le 'wɪ 'zʊ dɪ! 'Cee 'wɪ 'fa 'sɪdɪ 'e 'kɔn min ceje pɛ -ji! 'Pian 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ va bɛ, 'ka 'kɔn "le 'nen 'linennun nen 'tɔ 'ka 'e 'padɪ o man dɛ, -wee 'wɪ 'zʊ! ²¹ 'Wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, 'ka 'ci "nrøn "da. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Minsan -a 'vɪ 'nan:

Minnun 'labɛ,

an -ciala -pɛnnøn 'va

-e 'an 'wɪ tin 'ba -wɛ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji.

An 'wɪ zɛ -a drɛ,

'pian wa'a 'o "trɔɛn "tɔlɛ 'an wei lɛ "fo "dɪ.»

²² -Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪdɪ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji bɛ, Bali 'bɛ 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "vɛ -tɔ drɛ minnun nen o 'ka "vale 'o yi -tɛala Bali wei da dɛ -wee vɛ -a. 'Pian Bali 'ka -a drɛlɛ minnun nen o yi -tɛala 'e da bɛ, -wee vɛ -a dɪ. En Bali 'lewei vidɪ bɛ, 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "vɛ -tɔ nen Bali -a drɛ minnun nen o yi -tɛala 'e da bɛ -wee vɛ -a, 'pian minnun nen o 'ka "vale 'o yi -tɛala Bali wei da dɛ, "o "ye 'wɪ "tun "a.

²³ 'Ka 'ci "nrøn 'wɪ 'gʊɛ -a da -tɔ. -Te Zozinon pɛɛnɔn a 'o cin yɪdɪ -leglizi drɛnan, te o pɛɛnɔn "we wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji bɛ, en Zozinon nen wa'a tian 'wɪ zɛ -a -nan yɪlɛ dɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, minnun nen wa'a yi tɛala Bali da dɛ, o wɪa Zozinon zɛ o va. Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'o 'ci "nrɔndɪ 'siala 'nan, klin 'nen o man. -Njɛɛ dʊv? ²⁴ 'Pian -te Zozinon pɛɛnɔn zɛ o ya Bali 'lewei vɪnan, en min nen ya'a yi tɛala Bali da dɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, Zozizan nen ya'a tian 'wɪ zɛ -a -nan yɪlɛ dɛ, 'e -wɪa o va bɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nen o cɪ -a vɪnan bɛ, -yee "wean e 'yee 'wɪ 'wɪdɪ -tɔa 'e 'bɔ 'a, -e -a -wulo -ji "nrɔndɪ 'e tin -tɛ "da. ²⁵ 'Wunun nen 'ji 'e yɔɔdɪ bɛ, -a ta bɔala. Tɔɔn 'e "pɔ -sɔɔnman -e 'e yra "blula, te e "ta Bali bɔdɪ 'siala -a vidɪ -a 'nan: «'Wɪ 'kpa, Bali a 'ka yei.»

Pɔl 'wɪ 'pla Korenti 'nɔn lɛ -leglizi drɛdɪ da

²⁶ 'An "bui Zozinon, o -leglizi dra 'kɔ? -Te Zozinon a 'o cin yɪdɪ -leglizi drɛnan bɛ, min -tɔdʊ pɛɛnɔn -pɛ 'e 'kɔn 'va. Min -mie 'e "dre "fɔ. En min -mie 'e 'wɪ "paa minnun ji. En min -mie 'e 'wɪ nen Bali -a -nan kɔɔn -yɛ "bɛ -a vɪ. En min -mie 'e 'wɪ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji. En min -mie 'e 'wɪ zɛ -a -ci vɪ. 'Wɪ pɛɛnɔn nen kaa dra bɛ, ka -wɛɛ 'nan 'e Zozinon pɛɛnɔn 'le yi -teradɪ Bali da 'pa "da. ²⁷ -Te min "ta "we

wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji bɛ, 'e drɛ min -tɔ, min "fli, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, min yaaga. 'Pian -te min -tɔ cɛɛn "man "bɛ 'vaa -e min -tɔ 'e 'yee vɛ vidɪ 'sia. En "nyian bɛ -a -ci vɪzan 'e 'kɔn. ²⁸ -Te -a -ci vɪzan "ka "dɛ, te min 'e 'wɪ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji Zozinon yei "dɪ! 'Pian 'e 'wɪ Bali lɛ te e ya 'yee "kɔnnɛn!

²⁹ En "nyian bɛ, Bali 'lewei vidɪ bɛ, 'e drɛ min -tɔ, min "fli, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, min yaaga. En min -mɪɛnʊn 'o 'wɪ zɛ -a fa 'si! ³⁰ 'Pian -te tʊ "bɔ zɛ -a wɪlʊ, Bali 'wɪ 'nan kɔɔn min pee lɛ 'wɪ zɛ -a da bɛ, min nen e cɪ paan Bali 'lewei vɪnan bɛ, 'e -tɔa. ³¹ -Te min -tɔ cɛɛn "man "bɛ 'vaa -e min pee 'e 'yee vɛ vidɪ 'sia. Te 'ka pɛɛnɔn 'e Bali 'lewei vɪ 'e cin -a dɪ! -Te kaa 'vɪ -tɔdʊ bɛ, e 'wɪ "paa "va 'ka pɛɛnɔn lɛ, en e 'ka pɛɛnɔn "kɔɛ -tɔa. ³² -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -te min a Bali 'lewei vɪnan bɛ, e -kɔlaman 'e 'fli 'kundi -a -e 'e 'le 'tɔ. ³³ Fɛ -le "wean nen an 'wɪ zɛ -a 'vɪ bɛ, Bali 'wɪ dra 'e "nen 'e "nen en ya dra -trɔɔ, 'pian ya'a 'wɪ dra 'e baadɪ -ji dɪ.

Zɪ e dra Bali -le -leglizi -tɔdʊ pɛɛnɔn 'ji zɛ. ³⁴ -Te Zozinon a 'o cin yɪdɪ en o ya -leglizi drɛnan bɛ, lʊmɔnnʊn 'o 'lɛbɔ 'pla "da. Kɔɔ -a -si 'ka 'e 'nɔndɪ -wɛɛ -e 'o 'wɪ 'si "va "fo "dɪ. 'Pian 'o 'ta wɪla 'wɪ nen -kɔnnɔn -a ve bɛ -a da! Zɪ e cɪ 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le -pei 'fluba 'ji zɛ. ³⁵ -Te lʊmɔnnʊn a "vale 'nan 'o 'wɪ 'ci laabo 'wɪ -mie da bɛ, 'o laabʊ 'o -sran -lɔ te o ya "kɔnnɛn. Kɔɔ e 'ka 'wɪ "yi "a -e lʊmɔn 'e 'wɪ 'si "va te Zozinon 'a -te -leglizi drɛnan dɪ.

³⁶ E ya 'ka 'ji 'nan 'ka 'va nen Bali -le 'wɪ 'bɔla 'e tɛdɛ? -Cɛjɛ, e 'ka zɪ "fo "dɪ. En e ya 'ka 'ji 'nan 'ka 'saza 'va nen Bali -le 'wɪ 'bɔla? -Cɛjɛ, e 'ka zɪ "fo "dɪ. ³⁷ -Te -a -cin a min -tɔ -ji 'nan 'e ya Bali 'lewei vɪzan -a, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, 'nan Bali lei 'saun 'bɛ 'e "paala "fo "bɛ, -a san 'e -tɔ 'nan, 'wɪ nen maan crɛn -tɛ 'cɛɛ 'gʊɛ, e "sia Minsan va. ³⁸ En min nen e 'ka "vale 'e 'ta wɪla 'wunʊn zɛ -a da dɛ, Bali 'ka -a san siala 'yee min -a "fo "dɪ.

³⁹ -Yee "wean, 'an "bui Zozinon, 'ka -wɛɛ 'nan 'ka Bali 'lewei ve. En -te min a 'wunʊn wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji bɛ, 'ka 'tʊ 'e vɪ. ⁴⁰ 'Pian 'ka 'wɪ pɛɛnɔn zɛ -a drɛ -trɔɔ, en 'ka drɛ 'e "nen 'e "nen.

15

Pɔl 'wɪ tin 'ba Korenti 'nɔn lɛ Crizi -le wluandɪ -kanɔn 'va da

¹ 'An "bui Zozinon, Zozɪ Crizɪ 'le 'wɪ 'nɔnnɔn nen maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, -a 'bɔ nen maan -cin -tɔa 'ka 'ji. Ka wɪ "man, en ka ya

'ka leadı "man tian cęęv yi -a. ²-Te ka 'ta 'wula "da "le zi maan 'vı 'cęę be, -yee 'wı 'zı be, e 'ka "sia 'wı 'ji. 'Pian -te ka'a "be dręle dıe, 'cęę yi -teradı Zozi da a 'wı "tun "a.

³'Wı nen Mınsan -a -peba 'wı 'an 'ıb be, maan paa 'ka 'ji. 'Wı zıe e ya 'wı -dan tı -a. -Nıyren 'nan: Crızı -ka -cęę 'wı 'wlıdı "le "wean. Bali -le 'fluba 'wı zıe -a 'vı 'e 'cın 'nan e dra, en e drę. ⁴Zı e -ka be, en waa 'wı. -A yi yaagazan da be en Bali -a wluan -kanon 'va. Bali -le 'fluba 'wı zıe -a 'vı 'e 'cın 'nan e dra, en e drę. ⁵Zı e wluan -kanon 'va be, 'e 'fli koon Pıeri le, en "be -sru 'e 'fli koon 'e -srınon 'fuda 'fli 'bı le. ⁶"Be -sru en 'e 'fli koon -kaa "bı Zozi non le 'e cın -a. O ya min -yaa 'soolu. O "kaga yıe a tian "man, en o -mie kaa. ⁷"Be -sru 'e 'fli koon Zaji le, en 'e 'fli koon 'yee 'pasianon le. ⁸O pęęnon zıe 'wee -sru "be, en 'e 'fli koon 'men. An ya 'nen nen Bali -a -ya te -a mlen 'ka bıle dıe -a.

⁹Fe nen maan ve zıe -yęę cı 'nan, an 'ka fe -tı -a Zozi 'le 'pasianon yei "dı. En e 'ka "le -e 'an drę paan Zozi 'le 'pasiazan -a dı, koo an 'te 'pa Bali -le -leglızi da. ¹⁰'Pian Bali "yi drę 'men, en yaan drę Zozi 'le 'pasiazan 'a. "Yı "nen Bali -a drę 'men zıe, -a "nen 'bıla -dan. Koo an 'nyranman 'pa an cı Zozi 'le 'pasianon pęęnon da. 'Wı tıglı 'ji be, męęn "cęę 'nyranman 'pa 'an 'bı 'a dı, 'pian Bali 'bı 'be 'wı zıe -a drę 'yee "yi "a. ¹¹-Yee "wean -te e ya 'an 'bı 'a oo, -te 'be "cęę dı, -te e ya Zozi 'le 'pasianon -mıenun -a oo, Zozi Crızı -le 'wı 'nınonnen nen kva ve 'cęę be, -nyren zıe. En -a 'bı da nen ka yi -tera be.

Bali Zozi non pęęnon wuanla -kanon 'va

¹²-Kaa "paaman minnun ji 'nan, Bali Crızı wluan -kanon 'va. -Te "be a zıe, -mę "le "wean nen min -mıenun a 'ka yei, te waa ve 'nan, minnun nen o kaa be, wa'a 'wuanla -kanon 'va dı. ¹³-Te minnun nen o kaa be wa'a 'wuanla -kanon 'va dıe, "te Crızı 'ka 'wunlea -kanon 'va dı. ¹⁴En -te Crızı 'ka 'wunlea -kanon 'va dıe, "te 'wunun nen -kaa ve minnun le be -a -cı "ka "dı. En "nyian "te 'wunun nen ka yi -teala "da "be -a -cı "ka "dı. ¹⁵En -te Crızı 'ka 'wunlea -kanon 'va dıe, "te -kaa 'wlu wı 'vı Bali man, koo -kaa 'vı 'nan e Crızı wluan -kanon 'va. -Te e ya 'wı 'kpa -a 'nan minnun nen o kaa be Bali 'ka o 'wuanla -kanon 'va dıe, "te Bali 'ka Crızı 'wunlea -kanon 'va "fo "dı. ¹⁶Maan ve 'cęę 'nan, -te minnun nen o kaa be wa'a 'wuanla -kanon 'va dıe, "te Crızı 'ka 'wunlea -kanon 'va dı. ¹⁷En -te Crızı 'ka 'wunlea -kanon 'va dıe, "te

'wunun nen ka yi -teala "da "be, e ya 'wı "tun "a. En "te ka ya tian 'wı 'wlıdı "drenon 'a Bali 'le. ¹⁸En "nyian "te minnun nen o drę Crızı -le ve -a en o kaa be, o -nan -nyan. ¹⁹-Te -fıdı 'trę 'gve -a da 'saza "cę "le "wean nen -kaa yi -tera Zozi da be, "te maan ve 'cęę 'nan -kaa "yago "mlıan minnun pęęnon 'le ve da.

²⁰'Pian 'wı tıglı 'ji be, Crızı wluan -kanon 'va. -Yęę cı min tedę nen e wluan -kanon 'va be -a. ²¹'Li 'e tedę be, min -tıwlı "le "wean nen -kadı 'pla blamin man. -A -tıwlı "nen "nyian minnun wuanla -kanon 'va min -tıwlı "le "wean. ²²-A -cın 'e 'kın 'ka 'ji 'nan blamin pęęnon nen 'tręda be, Adan kludanon nen waa, -yee "wean -kadı 'pla blamin man. 'Pian minnun pęęnon nen o drę Crızı -le ve -a be, o wuanla -kanon 'va.

²³En wluandı -kanon 'va zıe e dra 'e "nen 'e "nen. -A tedę drę Crızı -le ve -a. En tı nen Crızı -ta pee wo be, te e 'bı minnun nen o drę Crızı -le ve -a be o da. ²⁴"Be -sru te 'tręda -nyan tı nen. Tı zıe -a man nen lei -wlıdınun 'lee fenun pęęnon nen o min "paala be, 'lee fenun pęęnon nen 'pleble a -wı "be Crızı o -nan -nyaan, -e 'e mıngonnen trę -peba wı Bali lo. -Yęę cı -kaa "tı "a. ²⁵Fe nen maan ve zıe, -yęę cı 'nan Crızı mıngonnen -ble -trılıı, -e Bali 'e 'cın -a 'nanmannon 'kldı man. ²⁶'Nanmanzan nyranman nen -a -nan -taa "nyanle be waa laabo -ka.

²⁷-A -nıan da nen -e 'wı zıe 'e drę. Koo e ya 'e 'cın -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali -a -tı fe pęęnon da.»

'Pian -te waa 'vı 'nan, Bali -a -tı fe pęęnon da be, -a -cı a 'wein 'nan Bali 'bı 'ka "va "dı. ²⁸En tı nen Bali "cın Crızı -tıdı man fe pęęnon da be, -te e 'bı be, -e Crızı 'bı nen Bali -tı a be 'e 'fli -peba wı Bali nen yaa -tı fe pęęnon 'bı da be -yır. Yaa dra zıe 'nan -e Bali nen 'e 'kın mıngonnen -a fe pęęnon da.

Pıl 'wı 'pla 'klagla Korēnti 'non le

²⁹'Ka 'cı 'nrın 'wı 'gve -a da! 'Ka 'va min -mıenun o -batize dra minnun nen o kaa be o 'leji. -Mę "le "wean nen o 'wı zıe -a dra? Koo kaa ve 'nan, minnun nen o kaa be wa'a 'wuanla -kanon 'va dı. ³⁰En -a -tı nen "nyian 'gv. -Te minnun 'ka 'wuanla -kanon 'va dıe, -mę "le "wean nen bodrun funnı en -kaa fıı ta "flumlan 'wı 'pleble pęęnon nen e bıa "min man be -yır? ³¹Maan ve 'cęę 'nan, tı -tıdı pęęnon nen e "cın be, te 'an 'fli ta "flumlan -ka le. 'Wı tıglı nen maan ve, 'ka

yi -tēra 'an da! Kōō cēē ci minnun nēn waan 'blō -tōa "da -kaa san Zozi Crizi 'lē bē waa. ³²En kaa -tōa 'nan, 'an 'fli ta flula -ka lē Efēz 'nōn flā. An yi -tēala "da 'nan minnun nēn o kaa bē, o wuanla -kanōn 'va, -yēē "wean nēn an 'wī zīē -a dra. -Tē e 'ka zī dīē, «"Tē maan dra "lē minnun nēn waa vē 'nan -kaa fē -blī -e -kaa -wēn mlin, kōō "trē kaa -kaaman bē -weē 'wī 'zū.»

³³Ka drē "yi, 'wī zīē tē 'ka 'fli 'tū -e 'e 'ka 'man yīdū. Kōō bēē -wīdī "blīdī bē, -yēē -maan min 'wī 'wīdī "dra. ³⁴Cēē 'ci "nrōndī 'e 'trōa -sī yra! Tē 'ka 'wī 'wīdī "drē "nyian dī! Maan vē 'cēē 'nan, min -mīēnūn -a 'ka yēī, wā'a Bali tōa dī. -Tē an 'wī zīē -a 'vī bē, 'e 'ka 'tē 'yra -a.

-Tē minnun wluan -kanōn 'va bē o -kōan 'kō?

³⁵-A -mie dra bē, min -la laabo 'nan: «Min wuanla -kanōn 'va 'kō? En -tē min wluan -kanōn 'va bē, -a 'kōlē -kōan 'e da 'kō?»

³⁶Maan vē -a san lē -blōzan. Fēī fē 'wlēnūn nēn waa -fōa 'trē 'jī bē, 'i 'ci "nrōn 'wī nēn e dra bē -a da! -Tē ya'a fōlūlē dīē, -a -kōn 'ka bōa "da "dī. ³⁷Fē 'wlē nēn min -a -fōa 'trē 'jī bē, -tō -pē nēn e dra -a bē, -njēē wā'a 'fō dī. -A 'wlē "tūn "nēn waa -fōa 'trē 'jī. -Tē e ya 'saa 'wlē -a oō, en -tē e ya fē 'wlē 'pēē -a oō, -a 'wlē "tūn "nēn waa -fōa. ³⁸Bē -sru -e Bali 'e fē 'wlē zīē -a bō, -e -pē nēn 'e truman "man "bē, 'e -nōn -yrē. Fē 'wlē 'tū 'lēē 'e trū -pē, -a 'bō nēn Bali -a dra.

³⁹'Wī -tōwli zīē -yēē dra "nyian fē -tōdū pēēnōn nēn o "flian bē -weē vē -a. Blamin -tō -pē a, en -winūn -tō -pē a, en "lōmannūn -tō -pē a, en pōnūn -tō -pē a. ⁴⁰En "nyian bē, lajī fēnūn a, en 'trēda fēnūn a. 'Pian lajī fēnūn 'lēē 'wēē fēnyian, en 'trēda fēnūn 'lēē 'wēē fēnyian. ⁴¹Yīdē 'lēē fēnyian a 'e 'tō, en mlēn -lēē fēnyian a 'e 'tō, en mlēn crēnnūn -lēē fēnyian a 'e 'tō. Mlēn crēnnūn pēēnōn 'bō zīē, -weē fēnyian 'ka bōa 'e cīn man dī.

⁴²-Tē ka "ta 'ka 'ci "nrōnman -kanōn wluandī da bē, 'winūn zīē -a da nēn 'ka 'ci "nrōn! Fē 'wlē nēn waa -fōa "bē e fulman, -a -tōwli "nēn "nyian -kaa 'kōlē -lēē vē -a. 'Pian -tē -kaa wluan -kanōn 'va bē tē -kaa 'ka "nyian fē nēn e fulman bē -a dī. ⁴³Min 'kōlē nēn waa -fōa 'trē 'jī bē, e ya sēē vē -a, en -a "kōē 'ka 'e da dī. 'Pian -tē e wluan -kanōn 'va bē, e "bia fēnyian, en -a "kōē -kōan 'e da. ⁴⁴Blamin 'kōlē 'gūē -a 'bō nēn waa -fōa 'trē

'jī. 'Pian tū nēn e wuanla -kanōn 'va bē, e -kōan lajī 'kōlē nēn Bali -lē 'belīdī a -yrō "bē -a.

Fē nēn maan vē zīē -yēē ci 'nan, -tē blamin 'kōlē a bē, tē lajī 'kōlē nēn Bali -lē 'belīdī a -yrō "bē, e ya "nyian. ⁴⁵'Wī 'bō zīē e ya 'e 'crēn -tēdī Bali -lē 'fluba 'jī. E ya 'e 'crēn -tēdī 'nan:

«Adan nēn blamin tēdē -a bē, 'trēda blamin -lēē 'belīdī nēn -yrō.»

'Pian Crizi nēn e ci "lē Adan -fōla "dazan 'zū bē, Bali -a wluan -kanōn 'va, e drē lēī -a, en e 'belīdī -nōan "min lē. ⁴⁶Lajī 'kōlē nēn Bali -lēē 'belīdī a -yrō "bē, -yēē "cēē -trōa -sī 'lē dī. 'Pian blamin 'kōlē 'bē -trōa -sī 'lē, "bē -sru en e drē lajī 'kōlē nēn Bali -lēē 'belīdī a -yrō "bē -a. ⁴⁷Adan nēn blamin tēdē -a bē, 'trē nēn Bali -a 'sī en yaa drē. 'Pian Crizi bē, e 'sī lajī. ⁴⁸Adan kludanōn pēēnōn a "lē Adan 'bō 'lē 'wī 'zū. 'Pian minnun nēn lajī vē -a bē, o ya "lē Crizi nēn e 'sī lajī bē -yēē 'wī 'zū. ⁴⁹Bē nēn 'gūē, -kaa ya "lē Adan nēn Bali 'trē 'sī en yaa drē bē, -yēē 'wī 'zū. 'Pian tū -tū -taa "bōlē bē, -e -kaa drē "lē Crizi nēn e 'sī lajī bē -yēē 'wī 'zū.

-Mē 'wī 'bē dra tū 'lē 'srannan?

⁵⁰'An "bōi Zozinōn, 'wī nēn an 'wī zīē -a 'vī "man "bē, -nyrēn 'gūē. -Tē min a "lē blamin nēn -kaa ci -a 'gūē -yēē 'wī 'zū, -a nēn a "man, en -a nyēn a "jī "bē, ya'a 'kō Bali -lēē mingōnōn trēda dī. En "nyian bē 'kōlē nēn -kaa da fōlū vē -a 'gūē, 'belīdī nēn ya'a 'nyaan dīē, ya'a 'kōlaman -e 'e drē -yēē vē -a dī. ⁵¹'Wī 'tū nēn e ya 'e yōdī blamin man bē, an "ta -a -ci vē 'cēē. -Kaa pēēnōn 'ka 'cēan -kaadi man dī, 'pian Bali -kaa pēēnōn 'kōlē limlan. ⁵²'Wī zīē e dra tada en e dra tū "wēnēn 'wlu. Tū -fōla "da "jī, -tē Bali -lēē 'bei 'nyranman wū bē, minnun nēn o kaa bē, o wuanla -kanōn 'va tē wā'a "nyian kaa dī. En -kaa nēn -kaa yīē -kōan "man "bē, Bali -kaa 'kōlē limlan. ⁵³Fē nēn maan vē zīē -yēē ci 'nan, blamin 'kōlē nēn 'e da fōlū vē -a, en -kadū a 'e 'pladī "man 'gūē, e ya "lē 'e līla lajī 'kōlē nēn e 'belīdī 'yī bē -a, tē 'kadū 'ka "nyian -yēē vē -a "fo "dī. ⁵⁴-Tē 'wī zīē e cēēn drēdī man bē, tōōn -e 'wī nēn 'e 'crēn -tēdī Bali -lēē 'fluba 'jī bē, 'e 'lē sōō. Kōō e ya 'e 'crēn -tēdī 'nan:

«Fē nēn waa laabo -ka bē -a -nan -nyan. Bali -a klī "fo.

⁵⁵-Ka -lēē 'pleblē 'ka "nyian blamin da dī. Ya'a "nyian kōlaman min -tēdī -a dī.»

⁵⁶ Fē nen yaa maan 'lɔɔ -ka min -tēa "bē, 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man nēn. En "nyian bē, 'wɪ 'wɪdɪ "lɛ 'plɛblɛ "sia -pɛi -tɔ wunun va. ⁵⁷ -Kaa Bali muo "fɔ! E ciɫa -kaa san Zozi Crizi -va, en e 'plɛblɛ 'nɔn -cɛɛ 'nan -e -kaa -ka 'klɪ.

⁵⁸ -Yee "wɛan 'an "bɪ Zozinɔn, an 'ka ye "yi 'kpa, te 'ka 'pɛ 'e plɪ dɪ! 'Ka 'tɔ 'plɛblɛ 'cɛɛ yi -tɛrɛdɪ Zozi da -a! 'Ka 'fli -nɔn Minsan -lɛ 'nyranman 'padɪ -ji. En -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'cɛɛ 'nyranman nēn kaa "paa Minsan lɛ bɛ, -a "nɛn 'ka 'fo 'e "tun "dɪ.

16

Zozinɔn "lala -nɔn Zeruzalɛm -lɛ vɛ -a

¹ "Lala nēn 'kɔ 'ka -nɔn Zeruzalɛm Zozinɔn 'lɛ vɛ -a bɛ, 'wɪ nēn maan 'vɪ Galatɪ -lɛglizinun lɛ bɛ, -a da nēn "ka "drɛ "nyian! ² -Yee "wɛan 'mɔnɛn yi -tɔdɪ pɛɛnɔn nēn e boaa "bɛ, min -tɔ 'e "lala 'plɛ 'e 'pɛ -a! Zɪ min -a 'yi bɛ, -a da fɛ nēn 'e 'plɛ 'e 'pɛ -a! -Te kaa drɛ zɛ, yi nēn an 'lɔ 'ka 'va bɛ, "lala 'bodɪ wɪ 'ka 'kɔan 'ka man dɪ. ³ En yi nēn an 'lɔ bɛ, minnun nēn ka o 'si "va "bɛ, -wɛɛ ko 'cɛɛ "lala zɛ -a Zeruzalɛm. 'Pian an 'fluba dra, maan "paa "va, en o -ko -a. ⁴ En -te e ya 'nan kɪ -kɪ waa bɛ -e 'kɪ 'kɪ.

Pɔl 'yee 'ta wɔdɪ 'wɪ 'vɪ

⁵ "Mɛn 'vɪ 'nan an "lɔ 'ka 'va bɛ, an -ciala Masedɔa. 'Pian ma'an 'mɔan -nan nun dɪ. ⁶ -A -cin a 'an 'ji 'nan 'an tɔ -mie drɛ 'ka 'va. -Te ya'a drɛlɛ "yi "dɛ, tɔ -wɪdɪ "nɛn min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'kɪ 'ta wɔnan dɛ, e -cia "fo 'vaa en an "sia 'ka 'va. 'Pian 'mɛn -kɔdɪ a 'ka 'lɔ -e 'an bɔla fɛnan nēn an "ta -ko bɛ -a -nan. ⁷ -Te an 'lɔ bɛ, ma'an 'ciala "da "dɪ, -te Minsan wɪ "man "bɛ, an "mɔan 'ka 'va fɔɔnɔn. ⁸ 'Pian an -fo Efɛz 'gɪv, Pantekɔt bɔa 'an man 'vaa en an "lɔ. ⁹ Kɔɔ Minsan -si 'lɛ 'sɪv 'mɛn 'fla 'bɔ da, 'nan -e 'an Zozi 'lɛ 'wɪ 'nɔnɔn vɪ minnun "kaga "lɛ. 'Pian minnun nēn o "naan 'an man bɛ, o ya -nan "kaga.

¹⁰ -Te Timote 'bɔ 'ka man nun bɛ, 'ka drɛ "yi, "tɔgɔ -a -pɛ -sru 'e tɔa 'ka 'va. En -a -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan e Minsan -lɛ 'nyranman "paa "lɛ 'mɛn 'wɪ 'zɔ. ¹¹ Te 'ka 'va min -tɔ 'e Timote va wɪ drɛ 'e 'pɛla kɔda "fo "dɪ! Pian 'ka 'pa "va -yee lidɪ 'e da -ji, en e 'bɔ 'an man 'gɪv -te -a -ci yra "tra. Kɪv ya -a -pɛnnan 'kɪv 'vale -kaa "bɪ Zozinɔn 'a.

¹² -Kaa "bɪ Zozizan Apolo -lɛ vɛ bɛ, maan trɪv 'ba 'tandan 'nan 'e 'lɔ 'ka 'nanjen o 'vale -kaa "bɪ Zozinɔn -mienun -a. 'Pian ya'a

'wɪlɛ "man 'nan 'e "lɔ 'nɪn -naagɪ dɪ. E 'nan, -te 'e 'wɪulo -da 'yi bɛ, te 'e "ta "lɔ.

Pɔl 'wɪ 'nyranman tin 'ba Korēnti 'nɔn lɛ en yaa 'lɛ 'sran o 'tɔ budɪ -a

¹³ 'Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va! 'Ka 'tɔ 'plɛblɛ 'cɛɛ yi -tɛrɛdɪ Zozi da -a! 'Ka "kɔe 'e 'kɔn 'ka da! Te 'ka 'pɛ 'e plɪ dɪ! ¹⁴ Yɪdɪ "yi "nɛn e -trɔa 'cɛɛ 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ -si 'lɛ!

¹⁵ 'Wɪ 'tɔ nɛn e ya "lɛ 'an vɪ 'cɛɛ bɛ, -nyrɛn 'gɪv. Ka Sefana 'lɛe 'e 'mangulinun -tɔa. -Wɛɛ drɛ Akai 'lɛglɔn 'ji minnun tɛdɛ nɛn o -fɔ Zozi 'va bɛ waa. O Zozinɔn pɛɛnɔn 'su. -Yee "wɛan 'an "bɪ Zozinɔn, an 'ka trɪv "baa 'nan, ¹⁶ 'ka 'ta wɪla o wei da! En minnun pɛɛnɔn nɛn o "paa o va Minsan -lɛ 'nyranman 'panan bɛ, 'ka 'ta wɪla o wei da "nyian. ¹⁷ Sefana 'lɛe Fornatu 'lɛe Akaiiku -lɛ -ta nɛn waa 'wɔ 'an 'nanjenlɛ bɛ, yaan 'ci nran 'kpa tɪglɪ. Kɔɔ zɪ an o 'yi bɛ, e drɛ 'mɛn "lɛ 'nan an 'ka pɛɛnɔn 'yi. ¹⁸ Waan "kɔe "tɔ 'an da "lɛ zɪ waa dra 'ka 'va nun tɔ pɛɛnɔn man bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. -Yee "wɛan minnun nēn "lɛ -wee 'wɪ 'zɔ bɛ, 'ka o 'sia min -a.

¹⁹ Zozinɔn nēn Azi 'lɛglɔn 'ji bɛ, o 'nan, o 'ka 'tɔ bo. Akila 'lɛe 'e nan Priskil 'lɛe Zozinɔn nēn o cin ye -wee 'kuin bɛ, o 'nan, o 'ka 'tɔ bo 'tandan Minsan -lɛ "wɛan. ²⁰ En Zozinɔn pɛɛnɔn "o 'nan, o 'ka 'tɔ bo. 'Ka Zozinɔn pɛɛnɔn 'tɔ bɔ -atɪ -tɛdɪ -a o man.

²¹ 'Ka 'tɔ budɪ nēn 'gɪvɛ, mɛɛn 'bɛ 'crɛn -tɛ 'an 'pɛ -a.

²² Min nɛn ya'a Minsan ye "yi "dɛ, Bali 'e 'wɪ "nɛn -kɔɔn -a san lɛ. Maranata! Minsan 'e 'ta!

²³ Minsan Zozi 'lɛ "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va!

²⁴ -Kaa drɛ "lɛ min -tuwli 'zɔ Zozi Crizi -lɛ "wɛan, -yee "wɛan an 'ka pɛɛnɔn ye "yi.

'Fluba "flizan nēn Pōl -a cren -te
KORēnti
'nōn lē

¹An 'bō Pōl bē, Bali 'bō 'ci 'sō 'a nēn an drē Zozi Crizi -lē 'pasiāzan -a. Mēēn 'fluba 'gūē -a cren -te 'ku 'vale -kaa 'būi Zozizan Timote -a. Kūa cren -te Bali -lē -lēglizi nēn Korēnti flā bē -a -ji 'nōn lē. En ē ya 'nyian Bali -lē minnūn pēēnōn nēn Akai 'lēglōn 'ji bē -weē vē -a.

²-Kaa 'tū Bali 'lēē Minsan Zozi Crizi 'ō 'weē 'yi 'lēē 'weē -fudī -trōō -nōn 'cēē.

Pōl Bali muo 'fō 'wī nēn Bali -a drē Zozinōn lē bē -a man

³-Kaa Bali 'tō bō! -Yēē cī -kaa san Zozi Crizi 'tū 'a. En -yēē cī 'tū 'nēn min nyrinda -sēan 'da 'bē -a. E ya Bali nēn ē -kaa 'kōē -tōā -kaa da bē -a. ⁴Yra yidī pēēnōn nēn ē bōā -kaa man bē ē -kaa 'kōē -tōā -kaa da. Yaa dra zūē 'nan -ē -kaa 'bō 'nyian, -kaa -kōlā 'wī minnūn nēn yra yidī 'tō 'tūdū pēēnōn bōā 'ō man bē, ō 'kōē 'tōdī -a 'ō da. Zī Bali 'bō -kaa 'kōē 'tō -kaa da bē -a -tūwli 'nēn 'nyian -kaa dra -weē 'lē. ⁵E ya 'wī 'kpa -a 'nan -kaa yra yē 'kaga -kaa ya Crizi -lē vē -a -lē 'wean. En ē ya 'nyian 'wī 'kpa -a, 'nan Crizi -kaa 'kōē -tōā -kaa da 'kpa tigl.

⁶-Yēē 'wean -te kū ya 'kū yra yūnan bē, ē ya 'cēē 'wī 'yi 'a. Kōō kū yra yē 'nan -ē 'ka 'kōē 'ē 'kōn 'ka da, -ē 'ka 'sī 'wī 'ji. En -te Crizi 'kū 'kōē -tōā 'kū da bē, ē ya 'cēē 'wī 'yi 'a 'nyian. Kōō 'wī zīē ē 'ka 'kōē -tōā 'ka da, en ē 'ka 'man -tōā 'plēblē 'yra yidī -tūwli 'nēn ē bōā -kaa pēēnōn man bē -a -ji. ⁷'Wī zīē -yēē 'wean bē, nyēn 'ka 'kū 'ji 'cēē 'wean dī. Kōō kūā -tōā 'nan, -te ka ya 'ka yra yūnan 'lē 'kūē 'wī 'zū bē, Crizi -taa 'ka 'kōē 'tōlē 'ka da 'lē 'kūē 'wī 'zū 'nyian.

⁸'Kū 'būi Zozinōn, kū ya 'vale 'ka -tō 'nan yra yidī -dan tū 'bō 'kū man Azi 'lēglōn 'ji. Yra yidī zīē ē 'nan 'kū da 'ē 'cūlā 'da. 'Kū 'kōē 'sī 'kū da 'fō, en 'kū 'cī nrōn 'nan 'kū 'wūlō 'ka 'bōalā 'va 'dī. ⁹'Wī 'kpa, -a -cīn -tō 'kū 'ji 'nan minnūn 'ta 'kū -tēēman. Bali -sī -nōn 'nan 'wī zīē 'ē bō 'kū man -ē 'kū vīlē 'kū yī -tērā 'kū 'bō 'flī da dī. 'Pian -ē 'kū yī -tērā Bali 'bō nēn ē minnūn wuanlā -kanōn 'va bē -a da. ¹⁰Bali 'bō zīē -yēē 'kū 'sū -kadū nēn ē 'ta paan bōā 'kū man bē -yrō. En yaa dra tian cēēgū yī -a zī. En 'nyian bē, 'kū 'bli a -yrē 'nan, yaa dra tian 'trilīi. ¹¹'Pian 'ka

'bō cēē -tōā 'kū 'wū Bali trū 'badī -a 'kūē. - Te min 'kaga -a drē zīē, -a -nan nēn Bali -taa 'yi 'drelē 'kūē, -ē 'yi 'nēn Bali -a drē 'kūē zīē -yēē 'wean bē, min 'kaga 'ō Bali muo 'fō.

Pōl -a 'vī 'nan 'ē -cīalā Korēnti, 'pian ya'a 'nyian -kūlē dī. -Mē 'lē 'wean?

¹²'Wī nēn 'kū 'cī 'nrānman bē -nyrēn 'nan, 'kū 'wūlō -ji 'nrōndī 'ka tin tēā 'kū da dī. Kōō kū ta 'wū min -tūdū pēēnōn 'va 'kū 'cī 'fidāā 'a 'lē zī Bali -a dra bē -yēē 'wī 'zū. En 'ka 'va nēn kūā drē 'būū. 'Pian blamin -lē 'wī 'tōdī 'cēē -maan kū 'wī zīē -a drē dī, Bali -lē 'yi 'nēn. ¹³En 'nyian bē, kū 'ka 'vale 'nan 'kū 'wī nēn ē 'mlīanlā 'ka da bē 'kū cren -tēā 'cēē 'flubā 'ji dī. -Te kaa ta 'vī bē, 'wī nēn kaa 'man bē, tē -a 'bō nēn, 'wī 'pēē -cīn 'ka 'kū 'ji -a -sru 'dī. -A -cīn a 'an 'ji 'nan, ka -taa 'wī 'gūē -a -cī manlē 'kpa tigl. ¹⁴'Wī 'bō zīē kaa -cī mandī 'sia 'sēzēnōn 'va. -Nyrēn 'nan yī nēn Minsan Zozi -taa 'man 'bē, 'ka 'cī -taa 'nrānlē 'kūē 'wean en 'kū 'cī -taa 'nrānlē 'cēē 'wean.

¹⁵'Wī zīē an yī -tērā 'da 'kpa tigl, -a -nan nēn maan 'plā 'nan 'an 'lū 'flizān wō 'ka 'va, -ē 'ka Bali -lē 'yi 'yī 'nyian. ¹⁶Maan 'plā 'nan 'an 'cūlā 'ka 'va -ē 'an 'kū Masēdōā 'lēglōn 'ji. 'Bē -sru 'mēēn vūnan 'an 'sia Masēdōā 'lēglōn 'ji bē, -ē 'an 'cūlā 'nyian 'ka 'va. Maan dra zīē 'nan 'mēēn vūnan 'an 'kō Zūdē 'lēglōn 'ji bē, -ē 'kaan 'nōn -sī lē. ¹⁷'Wī zīē -a -cīn nēn paan 'an 'ji 'nan 'an dra, 'pian mā'an drēlē dī. Te 'ka 'cī 'nrōn 'nan 'an wēi a 'flivli 'dī! En tē 'ka 'cī 'nrōn 'nan an 'wī dra 'lē min -mienun -lē 'wī 'zū dī! Kōō wāā vē 'wī man -inyan, tē ē ya -cējē -a.

¹⁸Bali a 'kūē 'wī 'nan yīzan -a. 'Wī nēn 'kū 'ji bē, -a 'bō nēn kūā 'vī 'cēē. 'Wī 'pēē -cīn 'ka 'kū 'ji -a -sru 'dī. ¹⁹-A -cīn -ē 'kōn 'ka 'ji 'nan, Bali -pūi Zozi Crizi wēi 'ka 'flivli 'dī. 'Wī nēn yaa 'vī bē yaa dra. 'An 'bō 'lēē Silā 'lēē Timote 'bē -yēē 'wī 'vī 'cēē. ²⁰'Wī 'kpa, 'wī 'yī pēēnōn nēn Bali 'ē 'nan 'ē 'cēn 'ē dra minnūn lē bē, Zozi Crizi 'bē drē -a 'lē sōōzan -a. -Yēē 'wean -kaa -cīalā Zozi Crizi -va, -ē -kaa vī 'nan 'ē drē zī 'nan -ē Bali 'tō 'ē drē -dan. ²¹-A -cīn 'ē 'kōn 'ka 'ji 'nan, Bali 'bō bē -kaa man -tōā 'plēblē Crizi -lē 'wī 'ji. -Yēē -kaa 'sī 'va 'yēē 'nyranman 'panōn 'a, ²²en ē -kaa -kōnēn 'plā 'yēē vē -a. Yaa drē 'yēē lēi 'saun 'nōndī -a -cēē. -Yēē cī 'lē 'yi 'nēn ē -taa -a -nōnlē -cēē bē -a va fē tēdē -lē 'wī 'zū.

²³ Bali 'be ci 'men 'wi 'nan yizan -a, -te an 'wlu 'sen be, 'e 'wi 'nen -koon 'men. Fe -le "wean nen ma'an "nyian 'lule 'ka 'va die, -nyren 'nan an 'ka "vale 'an 'wi "paala 'cee 'klagla -e 'ka 'ta 'e dre -trōdrō di. ²⁴ En ku 'ka -a -weenan 'nan, kuv nen ku -koon "tin 'banon 'a 'cee yi -teradi Zoji da da di. 'Pian ku ya -a -weenan 'nan 'ku "paa 'ka 'va -e ci "nrandi 'e 'kon 'ka 'lo. Kva -tōa 'nan 'ka man 'a 'e 'tōdi 'pleble 'cee yi -teradi Zoji da -ji.

2

¹ An 'ka "vale 'ka 'ta 'e dre -trōdrō di. -Yee "wean maan 'yi "yi -e 'an vile 'an 'lu 'pee wu 'ka 'va di. ² Cee 'an 'ci "nranman paan, en -te an 'ka 'ta dre 'trōdrō be, -tunun 'be 'an 'ci "nranman "nyian? E 'ka "fo "di. ³ 'Wi zie -yee "wean nen an 'fluba 'tu cren -te 'cee. Maan dre zie 'nan -e "meen vunan 'an 'lo "be, te ka 'wi -mie paala "da. Kōō an 'ka "vale 'nan 'ka 'bō nen ka ci "nrandi -noan 'men be 'kaan 'ta dre -trōdrō di. An yi -tera "da 'nan -te ci "nrandi 'a 'an 'lō be, -a 'wi -taa "nyian "cee 'ci "nranle. ⁴ Fluba zie, tu nen an ya -a cren -tenan 'cee be, te 'cee 'wi 'an 'ta dre 'trōdrō, en te 'wi "naan 'an man. Maan cren -te 'cee 'an yra le yie 'yi 'a. Ma 'an cren -tele 'cee 'nan, -e 'ka 'ta 'e dre -trōdrō di. 'Pian maan cren -te 'cee 'nan -e 'ka -tō 'nan an 'ka ye "yi 'kpa tigh.

Min 'wi 'wliidi "dra be waa man wi "cea

⁵ 'Ka 'va min -tu -le 'wi 'wliidi "nen yaa dre 'men be, e min ta dra -trōdrō. Maan ve 'cee 'nan 'an 'saza 'cee 'yaan 'ta dre 'trōdrō di, e 'ka pēnon 'ta dre 'trōdrō. 'Pian e 'ka "le 'an -bloloo -sen "va "di, e min "kaga 'ta dre 'trōdrō 'ka yei. ⁶ Min zie, 'wi nen 'ka 'va min "kaga 'ci dre 'tūwli en waa "nen kōon -yre "be, e 'bō 'yi. ⁷ 'Be nen 'gūe, 'ka man wi 'ce, -e 'ka "koe "tō 'e da. "Tōgō -a -pe -sru 'e tōa, -e -a "koe 'e 'si 'e da "fō. ⁸ -Yee "wean an 'ka tru "baa, 'ka -kōon -yre 'nan kaa ye 'yi. ⁹ 'Fluba nen maan cren -te 'cee be, kaa ta wi dre. An 'ka muo -fōa. 'Ka 'nanjendi -le "wean nen maan dre zi en kaan wei 'man "yi. ¹⁰ Min nen kaa man wi 'ce be, 'an 'bō "nyian "an man wi "cea. En -te e ya paan "men 'saza 'a be, maan man wi 'ce 'cee "wean, Crizi a 'men 'wi 'nan yizan -a 'wi zie -a -ji. ¹¹ Maan dre zie 'nan -e Satan 'e vile 'e -kaa man yi di. Kōō -kaa -tōa 'nan 'wi zie Satan -a "vale 'e dra.

'Wi nen e dre Troas be -nyren 'gu

¹² An 'bola Troas fla, en an Crizi -le 'wi 'nōnnon 'vi min pēnon le. Minsan -a -si 'le 'su 'men 'kpa tigh. ¹³ 'Pian te 'an 'ci 'kla "tra "di, kōō ma'an 'an "būi Zozizan Tit yule di. -Yee "wean nen an 'si 'nan nun, en an Masedōa 'leglōn 'ji si 'sia.

Crizi fe pēnon 'kli

¹⁴ -Kaa Bali muo "fō! Kōō yaa dre en Crizi fe pēnon 'kli. En e -kaa sen Crizi -le -guliga -va. Yaa dre zie 'nan -e -cee "wean min pēnon 'o -kōla Bali -tōdi -a "le 'nan -laziglo nen -a -koei "a 'nōnnon be -yee ci fuilanan "man. ¹⁵ 'Wi 'kpa, -kaa Crizi -le 'wi 'nōnnon ve minnun pēnon le. Bali "le 'va be, -yee ci "le -laziglo nen -a -koei "a 'nōnnon be -yee 'wi 'zū. -Kaa Crizi -le 'wi 'nōnnon ve minnun nen o ya -si nen e o "sia 'wi 'ji be -a da be -wle. En -kaa ve minnun nen o ya -si nen e o "sia Bali man be -a da be -wle. ¹⁶ Minnun zie "o "kui maan "wliidi -e -kadu 'e dre -wee ve -a. 'Pian minnun nen "o "kui maan "yi "be, 'belidi nen ya'a 'nyaan die -yee dra -wee ve -a. Crizi -le 'wi 'nōnnon zie, -tu -pe 'be "sōa -a vidi -a?

¹⁷ Kue ve be, ku 'ka minnun nen o Bali wei baaman -e 'o fe -wee "a be waa di. 'Ku 'ci 'fidaa 'a nen ku Crizi -le 'wi ve minnun le. Ku ya Crizi 'sunon 'a. Bali 'bō 'be 'nyranman zie -a -peba 'wu 'ku 'lō, en -a le nen kua -sru "ve.

3

-Tie -maan en Zoji 'le 'pasiazan 'tō "yi bōala?

¹ -Te ku ya 'winun zie -a vunan be, -a -ci nen 'nan ku ya 'ku 'fli 'tō "yi -weenan? -Te 'be "cee die, ku ya -a -weenan 'nan 'ku 'wi dra "le min -mienu -le 'wi 'zū? Kōō 'nyranman nen waa "paa be, waa 'fluba -kōonman 'cee, en 'nyranman nen waa 'pa 'ka 'va be waa 'fluba 'nan laabo 'ka 'lō. -Ceje, 'kue ve 'ka zi di. ² 'Pian 'ka 'bō cee ci "le 'kue 'nyranman 'pa 'fluba 'le 'wi 'zū. En 'fluba zie -yee ci 'e 'cren -tēdi 'ku souba ji. Min -tudu pēnon 'a ye, en o -kōlaman -a ta vidi -a. ³ -A -ci 'a 'wein 'nan ka ya 'fluba nen Crizi -a cren -te be -a. 'Nyranman nen kua 'pa be -a va nen e ciula en yaa cren -te. Ya'a cren -tele -gla 'yi 'a di, en ya'a cren -tele -kole 'fou da di. 'Pian Bali nen -a yie 'a "man "be -a lei va nen e ciula en yaa cren -te. Yaa cren -te 'ka souba ji, en 'ka souba zie e ya nen -a.

⁴Ƒe -le "wean nen 'ku "koe "a 'ku da 'wɪ zɪe -a vɪnan bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan Bali nen e ciɪla Crizi -va ɛn e 'ku 'pa 'sia bɛ, ku yi -teala "da. ⁵Kɔɔ -a -cin 'ka 'ku 'ji 'nan, 'ku 'pɛ "sɔa 'wɪ zɪe -a drɛdɪ -a 'ku 'bɔ 'a dɪ. 'Pian Bali 'pleble -noan 'kue, -a -nan nen ku -kɔlaman 'wɪ zɪe -a drɛdɪ -a. ⁶'Wɪ 'kpa, -yɛɛ -maan ku -kɔlaman Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ -a minnɔn lɛ. 'Wɪ 'nɔnnɔn zɪe -yɛɛ -kɔlaman min -plidɪ -a Bali man "nyian 'e 'pee. E 'ka "le -pei -tɔ wɪnun nen 'e 'crɛn -tɛdɪ -e min 'e 'ta wɔla "da "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ dɪ. 'Pian Bali lei 'saun 'bɔ 'bɛ dra -e min 'e -pli Bali man. -Kaa -tɔa 'nan 'ta wɔladɪ -pei -tɔ wɪnun da min 'bɔ 'le 'pleble 'a bɛ e min -noan "ka lɛ, 'pian 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪɛ Bali lei 'saun 'bɛ -noan "min lɛ.

⁷'Wɪ nen e drɛ Moizi tɔ va 'li bɛ, -kaa ci "nrɔn "da! -Pei -tɔ wɪnun 'bɔ a 'e 'crɛn -tɛdɪ -kɔlɛ 'fɔvunɔn da, ɛn Moizi -ta 'e 'lɔ le -a Izraɛl 'nɔn 'va. Moizi yra "bia "bɔv -yee "wean Izraɛl 'nɔn 'ka -kɔlale -a yra -nanjɛndɪ -a dɪ. 'Pian te 'bɛ 'ka 'mɔnlɛ dɪ. -Pei -tɔ wɪ nen 'bɛ min -noan "ka lɛ bɛ, -a 'sudɪ -maan nen Bali -le -dan Moizi yra bii "bɔv zɪe. ⁸-Yee "wean -kaa -tɔ 'nan, min nen e Bali lei 'saun "sua bɛ, e Bali -le -dan bɔala e -ciala "da.

⁹-Kaa 'yɪ 'nan min nen e -pei -tɔ wɪnun 'vɪ minnɔn lɛ bɛ, e Bali -le -dan kɔɔn, 'pian te -pei zɪe e min -noan "ka lɛ. -Yee "wean -kaa -tɔ 'nan min nen e 'wɪ 'nɔnnɔn ve minnɔn lɛ bɛ, e Bali -le -dan -kɔɔnman e -ciala "da. Kɔɔ minnɔn zɪe Bali o 'siala min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. ¹⁰-Te waa "fli zɪe -a kɔɔn 'e cin man bɛ, Bali -le -dan tɛdɛ bɛ e 'ka fɛ -tɔ -a -yee -dan "flizan man dɪ. ¹¹-Kaa 'yɪ 'nan -pei -tɔ wɪnun nen wa'a 'fɔlɛ -trilii dɪ, o Bali -le -dan kɔɔn min lɛ. -Yee "wean -kaa -tɔ 'nan 'wɪ 'nɔnnɔn nen e ya -nan 'li 'trilii bɛ, e Bali -le -dan -kɔɔnman e -ciala "da.

¹²'Wɪ zɪe -a lɛ nen 'ku 'bli ci, -yee "wean ku 'wɪ ve 'ku 'ta le 'ku "koe "a. ¹³Kɔɔ vɛ bɛ, ku'a 'yra tɛa "le Moizi -le 'wɪ 'zɔ dɪ. Kɔɔ e sɔ 'pa 'e yra 'nan -e Izraɛl 'nɔn 'o vile 'o -tɔ 'nan -a yra nen e "bia bɛ e dra tɔ "wɛnnɛn 'wɔ dɪ. ¹⁴ɛn Izraɛl 'nɔn 'bɔ 'o 'fli "trɔɛn drɛ "yuyɔ. -Yee "wean -e 'e bɔ cɛɛgɔ yi -a bɛ, -tɛ o ya Bali -le -pei 'fluba ta vɪnan bɛ, e ya "le sɔ a tian 'e 'padɪ "da, ɛn wa'a 'ci maan dɪ. 'Pian min nen 'o 'vale Crizi -a o drɛ min -tɔwɔli "a bɛ, -a san le nen sɔ zɪe e -kɔan 'e 'sidɪ "da. ¹⁵'Wɪ 'kpa, cɛɛgɔ yi -a tian bɛ, -tɛ o ya Moizi -le 'fluba ta vɪnan bɛ, e ya "le sɔ a 'e 'padɪ -wee 'wɪ 'ci mandɪ da. ¹⁶'Pian -te

Izraɛl 'nɔn 'bɔ 'si 'wɪ 'wɔlɪdɪ "drɛdɪ man, ɛn 'o 'fli -nɔn Minsan lɛ bɛ, sɔ zɪe e "sia -wee 'wɪ 'ci mandɪ da. ¹⁷Minsan nen maan 'vɪ 'nan 'o 'fli -nɔn -yɛɛ 'gɔɛ, Bali lei nen maan ve. Kɔɔ min nen Bali lei 'saun -a "paala bɛ, -pei -le 'pleble 'ka "da "dɪ. ¹⁸-Kaa 'bɔ 'gɔɛ, sɔ 'ka "nyian 'e 'padɪ -kaa yra dɪ. -Yee "wean -kaa Minsan -le -dan ye tɪglɪ. -Te -kaa ya -yee -dan 'bɔ 'nanjennan bɛ, e -ko -kaa liladɪ -a, tɛ e -ko 'padɪ -a "da, -e -kaa drɛ "le -yee 'wɪ 'zɔ. Minsan 'bɛ 'wɪ zɪe -a dra 'yee lei 'saun 'a.

4

Pɔl -le 'nyranman

¹Bali 'ku nyrinda 'si, ɛn e 'yee 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ -peba 'wɔ 'ku 'lɔ. -Yee "wean 'ku "koe 'ka 'sia 'ku da 'nyranman zɪe -a 'panan dɪ. ²ɛn 'wɪnun nen min -a dra 'e yɔɔdɪ tɛ o min -tɛa 'yra -a bɛ, ku 'ka "vale 'ku dra dɪ. ɛn ku'a minnɔn see "paaman 'ku wei -a 'nan -e 'o yi -tɛra Zozi da dɪ. ɛn "nyian ku'a Bali wei baaman dɪ. 'Wɪ 'kpa, 'wɪ pɛɛnɔn zɪe ku'a dra dɪ. 'Pian 'kue vɛ bɛ, 'ku 'ci 'fidaa 'a nen ku Bali -le 'wɪ tɪglɪ ve minnɔn lɛ 'wein. 'Wɪ nen kɔa dra -e minnɔn pɛɛnɔn 'o -tɔ 'nan, 'nyranman 'gɔɛ -a 'pazan nen kɔa bɛ, -nyɛɛn zɪe. Bali 'bɛ cɪ 'kue 'wɪ 'nan yɪzan -a.

³Bɛ a zɪ, 'pian -tɛ Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn nen kɔa ve minnɔn lɛ bɛ, -a -ci a tian 'e yɔɔdɪ min -miennɔn man bɛ, 'wɪ zɪe yaa -kɔɔnman 'nan, minnɔn zɪe o ya -si nen e o 'sia Bali man -kɔɔbli bɛ -a da. ⁴Wa'a yi teala Zozi da dɪ, kɔɔ Satan nen e cɪ minnɔn zɪe -wee bali -a bɛ, e -wee 'wɪ 'ci mandɪ 'lɛ 'wɔ. Yaa drɛ zɪe 'nan -e 'o vile 'o Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn 'ci man dɪ. -Yee "wean Zozi Crizi nen e Bali -kɔɔnman minnɔn lɛ bɛ wa'a -yee 'tɛ 'san ye dɪ.

⁵'Ku 'bɔ 'fli -le 'wɪ "cɛɛ kɔa ve minnɔn lɛ dɪ, 'pian Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nen kɔa ve minnɔn lɛ. Kɔa ve 'nan -yɛɛ cɪ Minsan -a, ɛn ku 'ka "sua 'wɪ zɪe -a Zozi 'bɔ 'le "wean. ⁶Li bɛ, Bali -a 'vɪ 'nan:

«Tɛ 'san 'e 'sɛn klun va!»

ɛn 'bɛ nen 'gɔɛ Bali 'yee 'tɛ 'san zɪe -a -sɛn 'ku souba 'ji. Yaa drɛ zɪe -e minnɔn 'o -yee -dan ci yɪ. -Yee -dan zɪe -a 'bɔ nen Zozi Crizi -a -kɔɔnman minnɔn lɛ.

⁷'Pian Bali -le 'tɛ 'san nen e -sɛn 'ku souba 'ji zɪe, e ya 'e 'padɪ 'ku 'ji "le 'nan 'ku yɪfɛ -dan le 'wɪ 'zɔ. Bali -a 'pa 'ku 'bɔ nen ku ci

-pə "tun "a 'gʷe 'ku 'ji. Yaa dre zɛ 'nan -e minnun 'o -tə 'nan -yee 'plɛblɛ nɛn -a -kəɔn "manvɛ "ka "dɛ, -yɛɛ -maan 'ku -yee 'nyranman "paa, 'pian 'ku 'bɔ 'le 'plɛblɛ 'a "çɛɛ dɪ. ⁸'Ku yra ye minnun lɔ -pɛ pɛɛnɔn 'ji, 'pian ku 'a 'klanman 'be 'lɔ dɪ. Tɔ -mie bɔa "be 'wɪ nɛn kɔ 'ku dre bɛ ku 'a tɔa dɪ, 'pian 'ku 'pɛ -sru 'ka 'tɔaman dɪ. ⁹En tɔ -mie bɔa "be minnun 'tɛ "paa 'ku da, 'pian Bali 'ka 'e yɛ 'sia 'ku 'va dɪ. En tɔ -mie bɔa "be, minnun 'ku -tɪala "tra, 'pian 'ku 'wulo bɔala "va.

¹⁰Yi -tɔdɔ pɛɛnɔn man bɛ, 'ku 'ta a 'e "fluladɪ -ka lɛ "le zɪ e dre Zozi lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. E dra zɛ 'nan -e minnun 'o ci yɪ 'nan Zozi 'le 'belidɪ nɛn 'ku 'lɔ. ¹¹Fɛ nɛn maan ve zɛ -yɛɛ ci 'nan, tɔ nɛn ku ya tian 'trɛ da 'gʷe, Zozi 'le 'nyranman 'padɪ -le "wɛan nɛn 'ku 'ta a 'e "fluladɪ -ka lɛ. 'Pian e ya zɛ 'nan -e minnun 'o ci yɪ 'nan, 'ku 'bɔ nɛn -kadɪ a 'kʷe vɛ -a bɛ, Zozi 'le 'belidɪ nɛn 'ku 'lɔ. ¹²Zozi 'le 'nyranman nɛn kʷa "paa zɛ, e 'ku 'ta "flumlan -ka lɛ, 'pian e 'belidɪ nɛn ya 'a 'nyaan dɛ -a -nɔan 'çɛɛ.

¹³E 'ku 'ta "flumlan -ka lɛ, 'pian te kʷa dra 'kʷe yɪ -teradɪ Bali da -le "wɛan. Kɔɔ e ya 'e 'çren -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«An yɪ -tɛala Bali da,

-yee "wɛan an -yee 'wɪ tin "baa.»

'Wɪ 'tɔwli zɛ -nyren 'kʷe vɛ -a. 'Ku 'bɔ 'nyian 'ku yɪ -tɛala Bali da, -yee "wɛan ku -yee 'wɪ 'nɔnɔn tin "baa. ¹⁴En 'nyian bɛ kʷa -tɔa 'nan, Bali nɛn e Minsan Zozi wluan -kanɔn 'va bɛ, e 'ku wuanla -kanɔn 'va "le zɪ yaa dre Zozi lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Yaa dra zɛ -e 'e 'ku -kaa pɛɛnɔn 'a 'e 'srɔn. ¹⁵'Wɪ pɛɛnɔn zɛ 'çɛɛ "wɛan nɛn kʷa dra. Kʷa dra zɛ 'nan -e Bali -le "yɪ 'e fuila "man min "kaga 'va, -e 'o 'tɔ -dan nɔn Bali lɛ te waa muo -fɔa.

¹⁶'Wɪ zɛ -yee "wɛan nɛn 'ku "koe 'ka 'sia 'ku da dɪ. 'Wɪ 'kpa, 'ku 'kɔlɛ "koe "a -nyannan, te e -ko sɾɛdɪ -a 'sɛzɛnɔn. 'Pian 'belidɪ nɛn Bali -a -nɔn 'kʷe bɛ, Bali "koe -nɔan -yɛɛ 'e -trɛ yɪ -tɔdɔ pɛɛnɔn man.

¹⁷Yra yɪdunun nɛn o bɔa 'ku man 'gʷe, o ya 'sɛzɛnɔn, en o ya tɔ "wɛnɛn 'wlu. 'Pian e ya 'kʷe 'wɪ "yɪ "a, kɔɔ o ya 'ku 'man wɔwan -e Bali 'e -kɔla 'tɔ -dan nɛn -a -kɔn "manvɛ "ka "dɛ -a -nɔndɪ -a 'kʷe 'li "fo "le vɛ -a. ¹⁸Fɛ nɛn maan ve zɛ -yɛɛ ci 'nan, fɛ nɛn min -a ye 'e yɛ -a bɛ, -a lɛ "çɛɛ 'ku 'bli ci dɪ. 'Pian fɛ nɛn min 'ka -a ye 'e yɛ -a dɛ, -a lɛ nɛn 'ku 'bli ci. Kɔɔ fɛ nɛn min -a ye 'e yɛ -a bɛ, -yee 'mɔndɪ a tɔ "wɛnɛn 'wlu. 'Pian fɛ nɛn min 'ka -a ye 'e yɛ -a dɛ, e "mɔan 'li 'trilii.

5

Fɛ nɛn Pɔl 'bli a -yɛɛ "be yaa 'vɪ

¹Kʷa -tɔa 'nan 'kɔlɛ nɛn ku ci -ji 'trɛda 'gʷe, e ya "le segle pannɛn 'wlu nɛn ku ci 'tɔ "wɛnɛn 'le vɛ -a. -Tɛ e sɾɛ bɛ, 'kɔlɛ nɛn Bali -a dre 'e 'pɛ -a bɛ, e -taa -a -nɔnlɛ 'kʷe. -Yɛɛ -kɔan "le 'kʷe 'kɔn tɪglɪ 'le 'wɪ 'zɔ. Blamin "çɛɛ -tɔ 'e 'pɛ -a dɪ. E ya laji, en ya 'a 'sɾɛman 'li "fo "dɪ. ²'Wɪ 'kpa, 'be nɛn ku ya tian 'trɛda 'gʷe, 'ku "koe "a -nyannan. En ku ya "vale 'nan 'kɔlɛ nɛn Bali -taa -a -nɔnlɛ 'kʷe bɛ 'e 'kɔn 'ku da 'va. ³Kɔɔ -tɛ 'kɔlɛ zɛ -nyren 'ku da en ku -ka bɛ, ku 'a 'kɔan 'ku pludɪ dɪ. ⁴Fɛ nɛn maan ve zɛ -yɛɛ ci 'nan, -tɛ ku ya tian segle pannɛn 'gʷe -a 'wlu bɛ, 'ku "koe -nyaan en ku -trunman. 'Pian e 'ka 'nan ku ya -kadɪ -wɛɛnan -e 'ku 'si segle pannɛn 'gʷe -a wlu dɪ. E 'ka zɪ dɪ, 'pian ku ya "vale 'ku 'kɔlɛ 'trɛ bɛ -nyren 'e 'kɔn 'ku da, 'nan -e 'ku 'kɔlɛ nɛn -kadɪ a 'e pladɪ "man 'gʷe 'e lila 'kɔlɛ nɛn 'belidɪ a -yɾɔ "be -a. ⁵En Bali -kaa 'man wɔw 'wɪ zɛ -yee vɛ -a. Kɔɔ e 'yee lei 'saan 'nɔn -çɛɛ "yɪnɔn nɛn yaa 'pla -çɛɛ bɛ -a va fɛ tɛdɛ -a.

⁶-Yee "wɛan tɔ pɛɛnɔn man bɛ, 'ku "koe "a 'ku da. Kʷa -tɔa 'nan, -tɛ 'kɔlɛ 'gʷe e ya tian 'ku da bɛ, te ku ya 'ku 'sidɪ Minsan man -kɔɔblɪ. 'Pian 'ku "koe 'ka 'e 'sidɪ 'ku da dɪ. ⁷'Ku 'a Minsan ye 'ku yɛ -a dɪ, 'pian ku yɪ -tɛala "da en ku ya -a -sru. ⁸'Ku "koe "a 'ku da tɔ pɛɛnɔn man. En ku ya "vale 'ku 'sia 'kɔlɛ 'gʷe -a -sru -e 'ku 'ku Minsan 'srɔn. ⁹'Wɪ nɛn e ci 'ku man 'wɪ -dan a bɛ, -nyren 'nan 'ku 'sɔ Minsan lɛ. -Tɛ ku ya tian 'kɔlɛ nɛn 'ku da 'gʷe -a -ji oo, 'ku 'sɔ -yɛɛ. En -tɛ ku 'si 'kɔlɛ 'bɔ -sru oo, 'ku 'sɔ -yɛɛ. ¹⁰Kɔɔ yɪ -tɔ bɔa "be, -kaa tɔdɔ pɛɛnɔn bɔala 'ji Crizi çɛin -da. Yɪ zɛ -a da nɛn 'nyranman nɛn min -tɔ -a 'pa bɛ, yaa -sru "ve. Tɔ nɛn e ya 'trɛda 'gʷe, -tɛ 'wɪ "yɪ "nɛn yaa dre bɛ, yaa man -kopa ye, en -tɛ 'wɪ 'wlidɪ "nɛn yaa dre bɛ, yaa man -kopa ye.

Crizi -kaa yei "sɛn 'e cin va -kaa 'vale Bali -a

¹¹Minsan -taa 'kʷe 'wɪ tin 'balɛ. 'Wɪ zɛ -yɛɛ "klan "paa 'ku 'ji. -Yee "wɛan nɛn kʷa -wɛɛman 'nan, 'wɪ nɛn kʷa ve minnun lɛ bɛ 'o man 'yɪ -e 'o -sɔnla Zozi -sru. Bali a -tɔa 'nan 'wɪ zɛ -yɛɛ ci 'ku man, en -a -cin a 'an 'ji "le 'nan 'wɪ zɛ kaa -tɔa 'nan -yɛɛ ci 'ku man. ¹²'Ku 'ka 'ku 'fli 'tɔ -wɛɛnan 'wunun zɛ -a vidɪ -a dɪ. 'Pian 'wunun zɛ kʷa

'vi 'cee 'nan -e 'ka -kōla 'ku 'sɪ -fōdi -a. -E 'ka -kōla 'wi 'ci vidi -a min -mienun lɛ. Kōw minnun zɪɛ 'o 'fli -kōonman fɛnun nɛn min -a ye 'e yɪɛ 'a bɛ -a, 'pian 'wi nɛn o ji bɛ, e 'ka 'wi 'yi "a di. ¹³-Te kaa ye 'nan, ku 'wi dra "le minnun nɛn 'o 'wulo 'ka o da dɛ, -wee 'wi 'zv bɛ, Bali 'tɔ nɛn kva -wɛɛman 'nan 'e drɛ -dan. ɛn -te kaa ye 'nan, ku 'wi dra "le minnun nɛn 'o 'wulo a o da bɛ, -wee 'wi 'zv bɛ, 'cee "wean nɛn kva dra.

¹⁴'Wɪ pɛɛnɔn nɛn kva dra bɛ, Crizi -le 'ku yidi 'yi "le "wean nɛn kva dra. Kva -tɔa 'nan -yɛɛ min pɛɛnɔn 'leji -ka 'wɔ. E ya "mɛn "le 'nan min pɛɛnɔn 'bɛ kaa. ¹⁵E min pɛɛnɔn 'leji -ka 'wɔ 'nan -e minnun nɛn o yɪɛ ci "man "bɛ, 'o vɪlɛ 'o 'kɔn 'trɛda 'o 'bɔ 'fli -ji di. 'Pian -e 'o 'kɔn 'trɛda Crizi nɛn e min pɛɛnɔn 'leji -ka 'wɔ, ɛn Bali -a wluan -kanɔn 'va bɛ -yɛɛ vɛ -a.

¹⁶-Yee "wean 'bɛ nɛn 'gʋɛ, -ka'a "nyian min -nanjɛan 'e 'kɔlɛ man -e -kaa -yɛɛ 'wi vɪ di. -Te 'wi zɪɛ -a 'bɔ -kaa drɛ Crizi lɛ 'e tɛdɛ oo, 'bɛ nɛn 'gʋɛ, -ka'a "nyian Crizi tɔa -pɛ zɪɛ 'bɛ 'ji di. ¹⁷Fɛ nɛn maan vɛ zɪɛ -yɛɛ ci 'nan, -te min drɛ Crizi -le vɛ -a bɛ, e ya "le Bali a drɛ min -trɛ -a. Min nɛn e ci -a 'e tɛdɛ bɛ, 'bɛ yi -ka. 'Bɛ nɛn 'gʋɛ -yɛɛ 'wi pɛɛnɔn drɛ 'e -trɛ. ¹⁸ɛn 'wi zɪɛ -a drɛdi bɛ, e "sia Bali va. E ciula Crizi -va, ɛn e -kaa yɛi "sɛn 'e cin va -kaa 'vale 'e 'bɔ 'a. Bali 'bɔ 'bɛ -a 'nyranman -pɛba 'wɔ 'ku 'lɔ 'nan 'ku 'wi zɪɛ -a vɪ minnun lɛ. ¹⁹'Wɪ 'kpa, Bali ciula Crizi -va, ɛn e minnun pɛɛnɔn yɛi "sɛn 'e cin va 'o 'vale 'e 'bɔ 'a. 'Wɪ 'wɪdi "nɛn blamin -a drɛ 'e 'cɛn bɛ, ya'a 'palɛ 'bɛ man di, ɛn e 'wi zɪɛ -a drɛ. E 'ku 'pa 'sia 'nan 'ku -nan 'sinan 'pa minnun lɛ.

²⁰-Yee "wean ku drɛ Crizi -le 'pasianɔn 'a. 'Ku 'va nɛn Bali -ciala -e 'e 'wi 'pla minnun lɛ. 'Wɪ nɛn kva vɛ bɛ, -nyren 'nan: «'Ka yra 'si! 'Ka 'wi "man -e 'ka yɛi 'e 'sɛn 'e cin va 'ka 'vale Bali -a.» ²¹Crizi 'ka 'wi 'wɪdi "tuwli "dɛrɛ di, 'pian Bali -cee 'wi 'wɪdi "nɛn "wi 'bɔ "man. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e -kaa drɛ min tɪglɪ 'a 'e lɛ, 'wi nɛn e 'bɔ Crizi man zɪɛ -yɛɛ "wean.

6

Pɔl minnun trɔ "baa 'nan 'o 'wi Bali -le "yi "man

¹'Ku pɛɛnɔn nɛn ku 'nyranman 'bɔ zɪɛ -a "paa bɛ, ku 'ka trɔ "baa 'nan Bali -le "yi "nɛn yaa drɛ 'cɛɛ bɛ, tɛ 'ka 'tʋ -e -a "nɛn 'e 'fʋ 'e "tʋn "di! ²Kōw Bali -a 'vɪ 'nan: «Tʋ "yi "man "bɛ,

an -taa 'wɪlɛ 'ka man.

ɛn yi nɛn

an minnun "sia 'wɪ 'ji bɛ,

an "paa 'ka 'va.»

Kva vɛ 'cɛɛ 'nan, tʋ "yi "nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -yɛɛ 'bɔ 'gʋ. ɛn yi nɛn Bali -a 'vɪ 'nan e minnun "sia 'wɪ 'ji bɛ, -yɛɛ 'bɔ 'gʋ.

³'Ku 'ka "vale 'nan minnun 'o 'wi 'wɪdi 'kʋɛ 'nyranman man di. -Yee "wean kva -wɛɛman 'nan, tɛ 'kʋɛ 'wɪ drɛdi 'e 'nan min -tʋ man di. ⁴'Pian 'kʋɛ 'wɪ pɛɛnɔn drɛdi -ji bɛ, 'ku 'fli -kōonman 'nan ku ya Bali -le 'nyranman 'panɔn 'kpa -a. -Te 'ku yra 'yi minnun lɔ, ɛn o 'wɪ 'bɔ 'ku man, ɛn o 'tɛ 'pa 'ku da bɛ, kva kōon 'ku -pɔan 'sɔdi -a 'nan ku ya Bali -le 'nyranman 'panɔn 'kpa -a. ⁵'Wɪ 'kpa, minnun 'ku 'sɔn, ɛn o 'ku 'fɔ -pʋ 'kuin. ɛn o minnun wluan 'ku man. 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -ji bɛ, 'ku -pɔan 'sɔ. ɛn "nyian bɛ, ku 'nyranman "paa 'e -ciala 'ku da. Ku yi "sɔan, ɛn ku fɛ "sɔan 'nyranman 'padɪ -le "wean. ⁶'Kʋɛ 'ta wɔ -pɛ a 'sau, ɛn ku Bali -le 'wɪ -tɔa. Ku man -sɛanla minnun va, ɛn 'ku ci "yi "taan -wɪlɛ. Bali lei 'sau "yi drɛ 'kʋɛ, ɛn ku min -tʋdʋ pɛɛnɔn yɛ "yi 'ku 'ci 'fidaa 'a. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -ji bɛ, kva kōon 'nan ku ya Bali -le 'nyranman 'panɔn 'kpa -a. ⁷ɛn "nyian bɛ, ku Bali -le 'wɪ tɪglɪ 'vɪ minnun lɛ, ɛn Bali ciula 'ku va e 'yɛɛ 'plɛblɛ ci kōon minnun lɛ. 'Wɪ tɪglɪ nɛn kva dra, -yɛɛ ci 'kʋɛ 'kuli 'tan vɛ -a, ɛn -yɛɛ 'wi "sia 'ku man. ⁸Minnun 'tɔ -dan -nɔan 'kʋɛ bɛɛ, ɛn o 'ku 'srɔnman bɛɛ, ɛn o "we 'ku man -wɪdi "bɛɛ, ɛn o 'kʋɛ 'wɪ "yi "vɛ bɛɛ, pian tɛ 'wɪ tɪglɪ nɛn kva dra. ɛn "nyian bɛ, o 'ku 'sia 'wlunɔn 'a, 'pian tɛ 'wɪ tɪglɪ nɛn kva vɛ. ⁹ɛn o 'ku 'sia minnun nɛn wa'a o tɔa dɛ waa, 'pian minnun 'ku -tɔa. ɛn ku ya "le minnun nɛn o "ta -kaaman bɛ -wee 'wɪ 'zv, 'pian tɛ 'ku yɪɛ a "man. ɛn minnun 'wɪ "nɛn kōon 'kʋɛ, 'pian ku'a 'kale -a 'wɪ 'ji di. ¹⁰Minnun 'ku 'ta drɛ 'trɔdrɔ, 'pian tɛ 'ku 'ci "nranman. ɛn ku ya 'yalɛ -tɛnɔn 'a, 'pian tɛ ku minnun "kaga dra fɛnɔn 'a Bali 'lɛ. ɛn fɛ -tʋ 'ka 'ku 'lɔ di, 'pian Bali "lɛ 'va bɛ tɛ fɛ pɛɛnɔn a 'ku 'lɔ.

¹¹Korenti 'nɔn, ku 'wɪ "kaga tin 'ba 'cɛɛ 'wein. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn 'ku 'ji bɛ, kva 'vɪ 'cɛɛ.

¹²'Ka 'nan wɪ a 'ku man 'kpa, 'pian 'ku 'nan wɪ 'ka 'ka man di. ¹³E ya "lɛ 'an 'wɪ 'pla 'cɛɛ "lɛ 'an 'pɔn -ji nɛnnun -le 'wɪ 'zv. Zɪ 'ka 'nan wɪ ci 'ku man bɛ, -a -tuwli "nɛn "nyian 'ka -kōon 'kʋɛ 'nan 'ku 'nan wɪ a 'ka man.

Bali-towli "le nen 'ka 'fli 'non!

¹⁴ Minnun nen wa'a yi teala Zozi da die, te 'ka 'fo o-sru "di! -A-cin 'e 'to 'ka 'ji 'nan, 'wi tigli 'lee 'wi 'wliidi 'ka 'kolaman -e 'o 'te 'e cin da di. En "nyian be, 'te 'san 'lee klun 'ka 'kolaman -e 'o 'kon fe -towli "nan di. ¹⁵ En "nyian be, Crizi 'lee Satan yei 'ka 'a ble di. En "nyian be, min nen e yi -teala Crizi da 'lee min nen ya'a yi teala Crizi "da "die, -wee ci "nrondi 'ka 'towli "di. ¹⁶ En "nyian be, Bali -pan 'kon be, -yu -pan 'kon "cee di. -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan -kaa ya Bali nen -a yie ci "man "be -yee 'kon 'a. 'Wi zie Bali -a 'vi 'e 'cen. Koo e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«An -nyeanla o va.

An -koon -wee Bali -a,

en o -koon 'men minnun -a.»

¹⁷ -Yee "wean nen Minsan -a 'vi 'nan:

«'Ka 'si minnun yei,

'ka 'cen o man!

Fe nen e 'ka "tri -toa Bali 'le be,

'ka -wee 'nan 'ka "sia -a dredi man!

-Te ka 'wi zie -a dre be,

an 'ka "kuan 'an 'pe "fli "a.

¹⁸ An -koon 'ka "ti "a.

En ka -koon 'an 'punun 'lee 'an 'lunun -a.

'An 'bo 'pleble ppeonon 'san Bali,

mee 'wi zie -a 'vi.»

7

¹¹ An beenun, 'winun zie Bali -to "da 'nan 'e dra -cee, -yee "wean e ya "le -kaa 'fli dre 'saun Bali 'le 'sidi -a 'wi 'wliidunun nen o -kaa "tri -toa Bali 'le be -a dredi man! -Kaa 'wi zie -a dre -e -kaa dre Bali -le ve -a "fo, en -kaa dre "klandi -a Bali lo!

Pol Korenti 'non tru 'ba 'nan 'e 'nan wi 'e 'kon o man

² 'Ku 'nan wi 'e 'kon 'ka man. Ku'a 'wi drele -wliidi 'ka 'va min -tu le di. En ku'a drele -e 'ka 'va min -tu 'e 'si -si tigli da di. En ku'a 'ka 'va min -tu ta -blile di. ³ 'Wi "cee maan -toa 'ka man 'wi zie -a vidi -a di. Maan 'vi 'cee 'va 'nan 'ka 'nan wi a 'ku man 'kpa tigli. -Te e ya 'belidi -a oo, 'ka 'nan wi a 'ku man. En -te e ya -kadu -a oo, 'ka 'nan wi a 'ku man. 'An -kolaman 'wi tin 'badu -a 'cee 'an 'ta le 'an "koe "a. En an -kolaman 'ka 'si -fodi -a. Yra yidi ppeonon nen e boa 'ku man be, ya'a 'an "koe 'sia 'an da di, 'pian 'an 'ci "nranman 'e -ciala "da.

Korenti 'non 'ta wi mandu ci "nran -non Pol le

⁵ Zi ku 'bola Masedoa 'leglon 'ji be, 'ku 'ci 'ka 'konlea 'tra "di. 'Wi a 'ku man -pe ppeonon da. Minnun a 'te 'panan 'ku da -pe -tu -a. En "nyian be, 'ku 'ci a 'e 'todi lou. ⁶ 'Pian Bali nen e minnun nen o -pe -foman "ka "die, e o ci -taa "tra "be, e 'ku "koe "to 'ku da Tit -le -tadu -a. 'E 'ka 'nan Tit -le -tadu 'saza 'be 'ku "koe "to 'ku da di. 'Pian 'wi nen kaa 'bo "koe "to -a 'e da be, -yee 'ku "koe "to 'ku da. Yaa 'sinan 'pa 'kue 'nan, 'an dra 'ka -tea 'kpa tigli. En 'wi nen e dre be e 'ka ta dre 'trodro. En "nyian 'nan, ka ya 'ka 'todi 'an -sru 'pleble. 'Wi zie -yee "wean be, 'be nen 'gwe 'an 'ci "nranman 'e -ciala "da.

⁸ 'Fluba 'nan maan cren -te 'cee be, maan -toa 'nan e 'wi 'nan 'ka man. 'Pian -a 'wi 'ka 'nanle 'an man "fo "di. E ya "le 'an vi 'cee 'nan, zi maan 'man 'nan 'fluba zie e 'ka ta dre 'trodro 'e 'ciula "da "be, 'wi 'nan 'an man. ⁹ 'Pian 'be nen 'gwe 'an 'ci "nranman. 'An 'ci 'ka "nranman 'nan an 'ka 'ta dre -trodro di. 'Pian 'an 'ci "nranman 'nan 'ka 'ta nen e dre 'trodro be yaa dre en 'ka 'si 'wi 'wliidi "dredi man. 'Wi 'kpa, 'ka 'ta nen e dre 'trodro zie -yee 'so Bali le. -Yee "wean nen 'fluba 'bo nen kua cren -te zie ya'a 'wi drele -wliidi 'ka 'va min -tu le di. ¹⁰ Fe nen maan ve zie, -yee ci 'nan -te min ta dre 'trodro 'wi 'wliidi "tu -le "wean en e 'si -a dredi man be, -yee 'so Bali le. 'Wi nen min zie yaa dre be, -a 'wi 'ka -taa 'nanle "man "di, koo Bali -a "sia 'wi 'ji. 'Pian -te min ta dre 'trodro 'wi 'wliidi "tu -le "wean en ya'a 'sile -a dredi man die, -a 'le 'srannan "nen -kadu -a.

¹¹ 'Wi 'kpa, 'ka 'ta nen e dre 'trodro zie, -yee 'so Bali le. Koo 'wi nen e dre 'ka 'va nun be, kaa 'sia 'wi 'a, en kaa man toba -fo 'men. 'An yidi dra 'ka -tea, en 'ka 'man a 'e 'todi 'pleble Bali -le 'wi 'ji. 'Wi nen min zie yaa dre be, e 'nan 'ka man, en e 'ka 'te "klan -a. -Yee "wean ka 'wi "nen koon -yre. 'Wi 'bo zie -a dredi -a be, kaa -ci koon 'nan ka 'ka -a -sru "di.

¹² 'Fluba 'bo nen maan cren -te 'cee zie, ma'an cren -tele min nen e 'wi 'wliidi dre be -yee "wean di. En "nyian be, ma'an cren -tele min nen e 'wi 'wliidi 'bo dre -yre "be -yee "wean di. 'Pian maan cren -te 'cee 'nan -e 'ka -kola -a -koondu -a 'nan Bali 'le be, ka ya 'ku -sru "fo. ¹³ 'Wi zie kaa dre. -Yee -maan 'ku "koe "to 'ku da.

-A da "cee e -fu 'saza di. 'Pian zi ku Tit 'yi be, 'ku 'ci "nran 'e 'ciula "da. Koo 'wi nen kaa "koe "to -a 'e da be, e ci "nrandu -non -yre. ¹⁴ 'Wi 'kpa, Tit 'bo yie man be, an 'ka 'si

-fo, en ka'an 'tele 'yra -a di. 'Ka 'to 'yi "nen kua 'vi be, e drela "da, "le zi 'wi pænon nen kua 'vi 'cæe be e ya tu pænon man 'wi tigl 'a be -yee 'wi 'zv. ¹⁵Tit -le 'ka yidi 'yi "be 'e 'ciula "da "men. Koo zi e 'lv 'ka 'va be, yaa 'yi 'nan 'ka 'man a 'e wvudi -e 'ka 'ta wula 'ku wei da. En yaa 'yi "nyian 'nan 'ka yie 'nan 'e man en cee 'kun 'ka 'pe "fli "a. ¹⁶Kaa -ci koon 'nan, an -kolaman 'an yi -teala 'ka da 'wi pænon 'ji. 'Wi zie yaan 'ci nran 'kpa.

8

'Yale -tenon nen Zeruzalem -leglizi -ji be Zozinon "yi dre -wle

¹'Ku "bvi Zozinon, 'wi nen Bali -le "yi -a dre -leglizinun nen Masedaa 'leglon 'ji be -a -jinon le be, e ya "le 'ku 'sinan 'pa 'cæe. ²Yra yidi "kaga 'bo o man -wee yi -teradi Bali da -nanjen ve -a. En 'yale o -te 'e 'ciula "da. 'Pian ci "nrandi -dan a -wlo, en o "lala -non "kaga Zozinon 'le ve -a. ³'Wi 'kpa, maan ve o man 'nan, zi e ci -wlo "be waa -non, en "nyian waa -non 'e 'ciula "da. Min -tu 'ka 'tolé o man -a -nondi -a di. ⁴-Wæe koola 'ku man 'ku trv 'badi -a 'nan 'ku 'si -non 'wle -e "yi "nen Zozinon "ta -a dra Bali -le minnun nen Zeruzalem be -wle "be, 'o 'wee ve 'pa "va. ⁵'Wi nen -a -cin 'ka 'ku 'ji di, -a 'bo nen waa dre. Koo 'o 'fli -non Minsan -le 'nyranman -ji, en "be -sru 'o 'fli -non "nyian 'ku 'bo le 'padi -a 'ku 'va. Waa dre "le zi Bali ci "va "be -yee 'wi 'zv. ⁶'Wi zie -yee "wean nen ku Tit trv 'ba 'nan, 'e 'lv 'ka 'va. "Yi "nen yaa pei -traa 'nan 'ka dre Zeruzalem Zozinon 'le ve -a be, 'e 'lv -a 'le 'sran.

⁷'Cee yi -teradi Zozida a -dan. En ka Bali -le 'wi "paaman sido. En kaa -ci maan 'kpa tigl. En 'ka 'man a 'e 'todi 'pleble Bali -le 'wi 'ji. En 'ka cin ye "yi 'kpa "le zi kua -nan koon 'cæe be -yee 'wi 'zv. 'Wi pænon zie cæe dra 'e -ciala "da. -Yee "wean maan laabo 'ka lo 'nan "yi "nen ka "ta -a dra Zozinon 'le ve -a be 'e -ciala "da "nyian!

⁸-To "cæe maan wo 'ka man 'nan -e 'ka dre di. 'Pian 'wi nen Zozinon -mienuun -a dre be, maan 'sinan 'pa 'cæe 'nan -e 'ka "koe 'e 'kon 'ka da 'cee ve drenan. 'Wi zie -a dredi -a nen 'ka "bvi Zozinon yidi "yi "ci -koonman. ⁹"Yi "nen -kaa san Zozida Crizi -a dre be kaa -taa. Kaa -taa 'nan e ya fezan -a Bali 'le, en 'e 'fli dre 'yale -tezan 'cee "wean. Yaa dre ye 'nan -e -yee 'yale -tedi 'e 'ka dre fenon 'a Bali 'le.

¹⁰'An 'ci wi nen e ya "le 'an vi 'cæe 'wi zie -a da be, -nyren 'gv. E ya 'cee 'wi "yi "a -e "yi

"nen Zozinon "ta -a dra Zeruzalem Zozinon 'le ve -a be, 'ka 'cee ve 'pa "va. 'Wi 'kpa, cæe 'wi zie -a pei 'traa "nen "le pee man, en cæe 'vi 'ka 'bo 'a 'nan, kaa dra. ¹¹-Yee "wean 'be nen 'gve, 'ka yie -traa "da, -e 'ka 'le 'sran. 'Ka 'ta 'e 'kon "fava -a drenan "le zi 'ka 'ta dre "fava -a vunan 'nan kua dra be -yee 'wi 'zv. "Lala nen 'ka 'pe "saa -a -nondi -a be, -a 'bo nen 'ka -non! ¹²Maan ve 'cæe 'nan, -te min fe -non 'e 'ci 'fidaa 'a, "le zi -a -pe "saa -a be -yee 'wi 'zv be, -yee 'so Bali le. 'Pian 'be nen min -pe 'ka 'saa 'be 'nondi -a di, Bali 'ka tin tea min da 'be man di.

¹³Fe nen maan 'vi zie -yee ci 'nan, e 'ka 'nan 'ka "dre wv 'yale -tenon 'a fe -nondi min pee le -le "wean di. 'Wi nen e ci "yi "be -nyren 'nan, 'e 'kon 'ka pænon 'lo 'sezænon. ¹⁴'Be nen 'gve fe a "cee 'lo "kaga, 'pian -a 'wi a -wee "man. -Yee "wean 'ka 'pa o va! 'Li 'pei -te -a 'wi a "cee "man be, -wæe "paa 'ka 'va. E ya "le Zozinon 'o 'wi zie -a dre te fe a o pænon 'lo 'sezænon. ¹⁵Koo e ya 'e 'cæn -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Te min -tu -a koola "kaga "ko oo, -yee ve 'lee min nen yaa koola "wennon be e 'bo 'e cin man. En -te min -tu -a koola "wennon "ko oo, -yee ve 'lee min nen yaa koola "kaga "be e 'bo 'e cin man.»

Pol minnun 'pa 'sia Korenti 'non le

¹⁶'Ku Bali muo -faa 'nan, yaa dre en 'ka 'nan wi a Tit man, "le zi 'ka 'nan wi ci 'ku man be -yee 'wi 'zv. ¹⁷Koo 'wi nen kua laabu Tit -lo be, e wu "man 'e 'ta le "koe "a. Maan ve 'cæe 'nan, -yee 'vi 'e 'bo -a 'nan 'e "lo 'ka 'va.

¹⁸-Kaa "bvi Zozizan nen -a 'to "yi "a -leglizi -tudv pænon 'ji Zozida Crizi -le 'wi 'nonnon vidi man be, kua "paa "va -wæe "lo "a. ¹⁹-Leglizinun 'bo 'be 'si "va 'nan 'e 'ku 'ku 'pa "yi "nen ku "ta -ko -a -nonle Zeruzalem be -a -nan. "Yi zie ku "ta -ko -a 'nan -e Minsan 'bo 'to 'e dre -dan, en -a -koonndi nen "nyian 'nan ku ya "vale 'nan 'ku "paa o va.

²⁰En "nyian be, ku 'ka "vale 'nan minnun 'o 'wi "ku man -wliidi "lala "kaga zie -yee "wean di. ²¹Koo kua -wæeman 'nan 'wi nen kua dra be 'e 'kon 'e 'sudi "ji Minsan 'le, en kua -wæeman 'nan 'e 'kon 'e 'sudi "ji minnun 'le.

²²Min "fli zie, -wæe "ta "lo. En ku -kaa "bvi Zozizan 'tu 'pa "nyian o va. -Kaa "bvi zie, kua 'yi -pe "kaga "ji 'nan -a "koe "a 'e da Bali -le 'nyranman 'padi -ji. 'Be nen 'gve, -a "koe

"a 'e da 'e 'ciuladı 'da, koo e yi -teala 'ka da 'fo.

²³ Tit -le ve be, kve 'ta wola 'be 'a, en kve 'nyranman "paa 'be 'a 'cee ve -a. 'Pian Zozinon nen o 'lv -a 'pale be, -wee ve be, -leglizinin 'be o 'pa 'sia. Minnun Crizi 'to dra -dan -wee "wean. ²⁴ -Yee "wean 'ka o 'kun 'ka 'pe 'fli "a, -e -leglizinin 'o 'to 'nan, ka min ye "yi. En -e 'o 'to 'nyian 'nan, 'ka 'sı nen kva -fö be, e 'ka 'wi "tun "a di.

9

Fë -le "wean nen Pöl Zozinon -mienun -troa 'e 'le be yaa -ci 'vı

¹ Maan 'yı 'nan, e 'ka paan "le 'an 'fluba cren -te 'cee, "yi "nen Zozinon "ta -a dra Bali -le minnun nen Zeruzalem be -wle "be, -a da di. ² Koo maan -töa 'nan, 'ka 'ta a "fava 'wi zıe -a drenan. En an 'ka 'sı -fö Masedöa 'non 'le 'wi 'bö zıe -a man. Maan 'vı -wle 'nan, kaa nen Akai 'leglon 'ji be, -e 'e 'sia "nen "le pee man be, te 'ka 'man a 'e wıvıdı 'wı zıe -a dredi -a. En 'ka 'koe "nen 'ka da -a drenan be, e Zozinon "kaga "koe "to 'o da.

³ An -kaa "bu Zozinon 'labe o -troa 'an 'le 'nan -e 'ka 'sı nen kva -fö be, -a "nen 'e vıle 'e 'fö 'e "tun "di. An ya "vale 'ka 'man 'e 'kon 'e wıvıdı 'wı nen maan 'vı minnun le be -a da. ⁴ Fë nen maan ve zıe -yee ci 'nan, -te 'ku 'vale Masedöa Zozinon -mienun -a ku 'lv te 'ka 'man 'ka 'e wıvıdı dıe, e 'ka "yi "di. Koo 'ku 'bö nen ku 'ka 'sı -fö be, 'yra -taa 'ku 'tele, en 'ka 'bö "nyian 'yra -taa "cee "te wole. ⁵ -Yee "wean nen maan 'yı "yi -e 'an -kaa "bu Zozinon zıe o tru 'ba 'nan 'o 'troa 'an 'le. O "ta "lo 'nan -e "yi "nen kaa 'vı 'ka 'bö 'a 'nan 'ka dra be 'o -te 'e cin da. 'Ka -non -wle, koo an ya "vale -a man 'e 'kon 'e wıvıdı 'vaa -e 'ku 'lv. 'Wı zıe -yee -koonman 'nan kaa -non 'ka 'ci 'fidaa 'a, en min -tı 'ka 'töle 'ka -sru "di.

Fë -nondi ci 'fidaa 'a be -yee 'sö Bali le

⁶ E ya "le 'an 'wı 'tv -cin -tı 'ka 'ji. -Nyren 'nan, zı min fei 'pa be -a ta fe 'wle nen yaa -tea. ⁷ 'Wı zıe -a da nen 'ka 'ci "nrön, -e min -tı 'e 'non "le zı e 'si -a souba man be -yee 'wı 'zv. Te 'e -non 'e 'ci "pou "a di, en te 'e -non "le 'nan fe nen min a 'e 'tıdı -a -sru "be -yee 'wı 'zv di. Koo min nen e fe -noan ci "nrandı -a be -a san nen Bali -a ye "yi. ⁸ En "nyian be, 'pleble a Bali lı 'nan -e 'e "yi 'tı 'tıdı pënon dıe 'cee. Yaa -noan 'cee 'e 'ciuladı 'da, 'nan -e 'ka 'bö "nyian 'ka -kola "yi 'tı 'tıdı pënon dredi -a min pënon le.

⁹ 'Ka dıe zıe, koo e ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen e 'yee "yi fuıla "man, yaa -non 'yale -tenon le be, -a 'tı "yi "fo 'lı 'trılıı.»

¹⁰ En "nyian be, Bali nen e fe 'wle -noan fei 'pazan le, en e -blıfe -noan -yre "be, e -taa fe 'wle 'nonle 'cee 'e 'ciuladı "da. Yaa dra -e 'e 'pa "da, 'nan -e 'ka -kola 'cee "yi fuıladı -a "man. ¹¹ 'Wı 'kpa, Bali -taa 'ka dıele fenon 'a -pe "kaga "ji, -e 'ka -kola "fe -nondi -a minnun le 'kpa tıglı. Töon 'cee "yi "nen kaa "paa 'ku 'lō -e 'ku 'ku -a be, -yee "wean minnun -taa Bali muo "föle.

¹² 'Cee "yi "nen ka -taa -a dıele be, e "paa Zozinon nen 'yale o -te Zeruzalem be o va. En "nyian be, yaa -maan -e min "kaga 'o Bali muo "fö. ¹³ 'Cee "yi "dredi zıe, -te waa -nan 'yı be, o Bali 'tı dra -dan. Koo ka ya 'ta wılanan Zozi Crizi -le 'wı 'nonnon da, en ka fe -noan -wle 'ka 'ci 'fidaa 'a, en kaa dra zıe min pënon le. ¹⁴ 'Wı -dan nen Bali -le "yi -a dıe 'cee be, -yee "wean, o -taa Bali tru 'bale 'cee 'ka yıdı "yi "a. ¹⁵ En -kaa pënon -kaa Bali 'tı dıe -dan! Koo "yi "nen min 'ka 'kolaman -e 'e vı 'e 'le dıe, yaa dıe -cee.

10

'Tö nen minnun -a 'pa Pöl man be, yaa -ci 'si

¹ 'An 'bö Pöl, e ya "le 'an 'wı 'tv -ci 'si 'cee. Minnun 'wı "paa 'an da 'nan, -te 'an 'ka yra 'yı be, an 'ka 'va wı ve -troö. 'Pian -te an 'ka 'ka 'srön "kogo dıe, an 'ka 'va wı tin "baa 'e 'pleble da. Kaa -toa 'nan Crizi a -troö, en e ya min 'kpa -a. An ya "vale 'an 'wı dra "le -yee 'wı 'zv. -Yee "wean an 'ka tru "baa 'kpa tıglı 'nan, ² te 'ka 'wı dıe -te an 'böla 'ka 'va nun be, -e 'an 'ka 'va wı dıe 'e 'pleble da dı! 'Pian minnun nen o 'tı "paa 'ku man 'nan blamin -ci 'sö wı -sru "nen ku ci be, -te an 'böla 'ka 'va be, an tin "baa -wle 'e 'pleble da.

³ Ku ya blaminun -a, 'be a zı. 'Pian -kuli nen ku ci "man 'göe, e 'ka blamin -le -kuli -tandı pe -ji di. ⁴ Fë nen maan 'vı zıe -yee ci 'nan, 'kve -kuli -tan fenun nen ku -kuli -taan "a be, o 'ka fenun nen blamin -a "sia -e 'e 'ku -kuli man be -a di. 'Pian 'kve -kuli -tan fenun be, Bali 'pleble 'non -wle -e 'ku Bali 'nanmannon 'le 'pleble 'klı. Blamin -le ci "nrondi nen e ya -wlıdı "be, kua yi -kaa. ⁵ En -yee -dandan 'tandı nen yaa maan ya 'a 'we "man -e 'e Bali -tı dıe, kua yi -kaa. Kua dra 'nan -e blamin -le ci "nrondi pënon 'e

lila Bali da te e 'ta wula Crizi wei da. ⁶En minnun nen 'o 'wɪ "paa 'ku da 'labe, ku -taa 'wɪ "nen -kɔnɔnɛ -wɛ. 'Pian ku ya -a man -pennan 'nan 'ka 'bɔ 'labe, 'ka 'ta wuladɪ 'sia 'ku wei da tɪglɪ 'vaa -e 'ku dre.

⁷'Ka 'wɪ 'gʊɛ -a -nanjen 'ka 'bɔ 'a -tv. Min nen yaa ve 'e 'fli man 'nan 'e ya Crizi -le ve -a bɛ, -a -cin 'e 'tɔ 'ji 'nan, 'ku 'bɔ 'nyian 'ku 'ya wo Crizi -le vɛ -a 'le -yee 'wɪ 'zv!
⁸En 'nyian bɛ, 'ka -tɔ 'nan, Minsan -a -si -non 'kʊɛ 'nan 'ku 'pa 'ka 'va -e 'ka 'tɔ 'plɛblɛ, 'pian yaa vɛlɛ 'nan ku 'ka 'ci baa -ji dt. -Te 'wɪ zɪɛ an 'ku 'sɪ -fɔ -a 'e 'ciɪla "da "bʊv "bɛ, -a 'yra 'ka 'an 'tɛa "fo "dt.

⁹Te 'ka 'ci "nrɔn 'nan, an ya "vale 'an 'ka -tɛa "kɪan -a 'men 'flubanun nen maan cren -tɛa 'cɛɛ bɛ -a -ji dt! ¹⁰Fɛ nen maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, minnun -a ve 'an man 'nan: «Pɔl -le 'flubanun nen yaa cren -tɛa "bɛ, e 'wɪ tin "baa min lɛ -ji 'e 'plɛblɛ da, en e 'wɪ -dandan ve 'e 'fli man. 'Pian -te -a 'bɔ po a -nan bɛ, min yɛ 'ka "naan "man "dt, en e 'ka "le min 'e "trɔɛn "tɔ -a wei lɛ dt.» ¹¹Min nen e 'wɪ zɪɛ -a ve 'an man bɛ, e ya "le 'an vɪ -a san lɛ 'nan, zɪ 'ku wei cɪ 'kʊɛ 'flubanun -ji bɛ, -a -twɔli "nen "nyian, -te ku 'bɔla 'ka 'va bɛ, zɪ 'ku dre wunun -kɔan.

¹²-A -cin 'ka 'ku 'ji 'nan 'ku -kɔan minnun zɪɛ o va dt. -Te 'bɛ "cɛɛ dt, 'ku 'cɛɪn -tɔala 'ku cin yra 'ku 'vale waa dt. O 'wɪ -dandan ve 'o 'fli man, en o ya 'o 'fli -kɔnnan 'o cin man. -Blv 'tandɪ 'bɛ cɪ zɪɛ. ¹³'Kʊɛ ve bɛ, ku 'a 'wɪ -dandan ve 'ku 'fli man 'e 'ciɪladɪ "da "dt. 'Wɪ nen 'ku 'fli -kɔnnan -a bɛ, Bali -a -nɔn 'kʊɛ. -Nyren 'nan: 'Kʊɛ 'bɔla Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'a 'ka 'va. ¹⁴-Yee "wɛan -a -ci a 'wein 'nan, ku 'ka 'wɪ -dandan vnan 'ku 'fli man 'e 'ciɪladɪ "da "dt. "Te 'e 'kɔn 'nan kʊɛ "cɛɛ 'bɔla Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'a 'ka 'va 'e tɛdɛ dɪɛ, "te maan ve 'nan 'wunun nen kʊa ve 'ku 'fli man 'gʊɛ, e ya 'e 'ciɪladɪ "da. ¹⁵'Kʊɛ 'a 'wɪ -dandan ve 'ku 'fli man 'e 'ciɪladɪ "da "dt, en e 'ka min pee -le 'nyranman da dt. 'Pian -a -cin a 'ku 'ji 'nan, -te 'cɛɛ yi -tɛradɪ Zozi da 'pa "da "bɛ, 'ku 'tɔ 'e dre "nyian -dan 'ka 'va. En e dre -dan 'nyranman nen kʊa "paa bɛ -yee "wɛan. ¹⁶'E dre zɪɛ -e 'ku -kɔla Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ -a 'ka -sru 'flanun da "nyian. 'Wɪ zɪɛ -a -cin nen 'ku 'ji. 'Pian ku 'ka 'vale 'ku 'fli dra -dandan 'nyranman nen min pee -a 'pa bɛ, -a da dt. ¹⁷E ya 'e 'cren -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen e ya "vale 'e -dandan "taan bɛ, 'e -dandan 'tan 'nyranman nen

Minsan -a "paa bɛ -a.»

¹⁸-Yee "wɛan maan ve 'cɛɛ 'nan, -te min 'wɪ -dandan ve 'e 'fli man bɛ, e ya 'wɪ 'tun "a. 'Pian min nen Minsan -a 'tɔ 'yi "ve bɛ, -yɛɛ cɪ 'wɪ -dan a.

11

Pɔl 'wɪ 'ci 'si Korēnti 'nɔn lɛ 'e 'nan -mannɔn da

¹'Ka 'wɪ "man -e 'an 'wɪ tin 'ba 'cɛɛ "le "mɛɛn -wulo 'ka "nyian 'an da dt! 'Ka yra 'si, 'ka 'wɪ "man -e 'an 'bɔ "nyian "an 'fli -sɪ -fɔ! ²Maan ve 'cɛɛ 'nan, an 'ka 'sia te ka ye "le 'nan lɔmɔn nen ya'a tian 'kɔnnɛn -tɔlɛ dɪɛ -yee 'wɪ 'zv, en an 'ka 'nɔn -kɔnnɛn lɛ. -Kɔnnɛn zɪɛ Crizi nen. -Yee "wɛan an ya 'ka 'ta man bunan "le zɪ Bali man bɔ 'yee minnun da bɛ -yee 'wɪ 'zv. ³'Wɪ nen -mlɛn -a dre 'li ɛv lɛ bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da! E ɛv man 'yt 'yee see "paa weinun -a. "Kɪan a 'an 'ji 'nan, te 'cɛɛ vɛ 'e dre zɪ dt! Kɔɔ an ya "vale 'nan 'ka 'fʊ Zozi Crizi -twɔli -sru, en 'ka 'fʊ -a -sru 'ka 'ci 'fidaa 'a.

⁴Fɛ nen maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, ku Zozi Crizi -le 'wɪ 'vɪ 'cɛɛ, 'pian ka "we "man -e min 'e 'ta 'wɪ 'pee vɪ 'cɛɛ Zozi da. En "nyian bɛ, Bali lei 'saun a 'ka 'lɔ, 'pian ka "we "man -e min 'e 'ta lei pee -nɔndɪ 'cɛɛ 'wɪ vɪ. En "nyian bɛ, ku Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ 'cɛɛ, 'pian ka "we "man -e min 'e 'wɪ 'nɔnnɔn 'pee vɪ 'cɛɛ.

⁵Zozi 'le 'pasianɔn nen o -dandan "taan 'labe, maan -tɔa 'nan an 'ka o man "wɛnnɔn Bali -le 'wɪ 'ji dt. ⁶'An 'pɛ 'ka 'sɔa 'wɪ tin 'badɪ -a fɛnyian "le -wee 'wɪ 'zv. 'Bɛ a zɪ, 'pian te e ya Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -a bɛ, mɛɛn -tɔa. 'Wɪ zɪɛ mɛɛn 'ci kɔɔn 'ka 'tʊdʊ pɛɛnɔn lɛ, en mɛɛn 'ci kɔɔn -pɛ "kaga "ji.

⁷Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn nen maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, maan 'vɪ 'cɛɛ 'e "tun. Ka'an 'pan wɛlɛ dt. -Te an 'wɪ zɪɛ -a dre bɛ, e 'ka 'wɪ 'wlidɪ "a dt. 'Pian 'an 'fli dre 'cɛɛ "wɛnnɔn 'nan -e 'ka dre -a "nen "blunɔn 'a. ⁸An wɪ "man en -leglizi peenun 'an pan 'wɔ 'nan -e 'an -kɔla 'nyranman zɪɛ -a 'padɪ -a 'cɛɛ. E ya "le crin nen maan 'wɔ, kɔɔ -a -nɔan da "cɛɛ -e -leglizi pee nen 'yaan 'pan wɔ dt. ⁹-A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, tʊ nen maan dre 'ka 'va en "lala 'wɪ 'tɔ 'an man bɛ, ma'an 'silɛ 'ka 'va min -tʊ -lɔ dt. 'Pian -kaa "bʊv Zoziɔn nen Masɛdɔ 'lɛglɔn 'ji bɛ -wɛɛ ta 'palɛ 'an 'va "lala "nɛn -a 'wɪ cɪ 'an man bɛ -a. Maan wɛɛ 'nan te 'an 'kɔn 'ka 'win -ji -trɔ -a dt. En maan dra tian zɪ. ¹⁰An ya Crizi -le 'wɪ tɪglɪ -sru, en an 'wɪ tɪglɪ ve 'cɛɛ. Maan ve 'cɛɛ

'nan, 'wɪ nən maan ye 'mən 'tɔ -dan tʊ -a zɪe, min -tʊ 'ka Akai 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji -e 'e -kɔla -a 'sɪdɪ -a 'an 'lɔ dɪ. ¹¹-Mɛ "le "wean nən an 'wɪ zɪe -a 'vɪ? ɛn -te maan 'vɪ bɛ, -a -cɪ nən 'nan ma'an 'ka 'ye "yɪ dʊv? -Cɛjɛ, 'bɛ "cɛɛ dɪ. 'Pian an 'ka ye "yɪ, ɛn Bali -a -tɔa 'nan 'wɪ 'kpa nən maan ve.

¹² An 'ka ye "yɪ, 'pian maan dra "le zɪ maan pei 'trɔa 'e 'cɛn bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. Ma'an wɛɛman 'nan 'kaan 'pan wʊ dɪ. Maan dra zɛɛ minnun nən o cɪ 'kʊ 'man -wɛɛnan bɛ -wee "wean. O ya -sɪ -tʊ -wɛɛnan 'nan -e 'o -dandan 'tan -a vɪdɪ -a 'nan, kʊ "lala 'sia "le 'wee 'wɪ 'zʊ.

¹³ Maan ve 'cɛɛ 'nan, Zozi Crizi -le 'pasianɔn tʊglɪ "cɛɛ waa dɪ. Min see "paanɔn nən waa, ɛn 'o 'fli ta yɔɔman 'nan o ya Zozi Crizi -le 'pasianɔn 'a. ¹⁴'Wɪ zɪe te 'e 'ka 'kan dɪ! Kɔɔ Satan 'bɔ bɛ, 'e 'fli ta yɔɔman 'nan e ya Bali -le 'pasiazan -a. ¹⁵-Yɛɛ "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, e 'ka min 'kan wɪ -a -e Satan -le minnun zɪe 'o 'fli ta yɔɔ 'nan o ya Bali -le 'nyranman 'panon 'a dɪ. 'Pian -wee 'wɪ 'le 'srannan "bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "nən waa drɛ bɛ -a man pan nən Bali -a wo -wɛɛ.

Yra yɪdunun nən o 'bɔ Pɔl man bɛ yaa -nan wɪ 'vɪ

¹⁶E ya "le 'an vɪ "nyian 'cɛɛ 'nan, te -a -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan 'an 'wulo 'ka 'an da dɪ! 'Pian -te 'wɪ zɪe -a -cɪn nən 'ka 'ji bɛ, ka 'wɪ "man -e 'an 'bɔ "nyian "an 'wɪ -dandan vɪ 'an 'fli man "wɛnnɔn "le 'an 'wulo 'ka 'an da dɪ. ¹⁷'Wɪ -dandan nən an "ta -a ve 'an 'fli man 'gʊɛ, maan -tɔa 'nan, e 'ka 'wɪ nən Minsan 'suzan -a ve bɛ -a dɪ. 'Pian e ya "le min nən -a -wulo 'ka 'e da dɪɛ, -yɛɛ cɪ 'wunan. ¹⁸Min "kaga "a 'ka yei, o 'wɪ -dandan ve 'o 'fli man 'nan -e 'o 'sɔ minnun ɛ. -Yɛɛ "wean 'an 'bɔ "nyian "an dra zɪ. ¹⁹'Ka 'fli "siala 'wɪ 'tɔnɔn 'a, 'pian ka "we "man -e 'ka 'trɔɛn "tɔ minnun nən o -wulo 'ka 'o da 'labɛ dɪɛ -wɛɛ. ²⁰O 'ka drɛ 'wee nɔannun -a, te 'o 'ka 'ta -ble. Ka ya -wɔ 'pʊ 'kuin, ɛn o -va -ble 'ka da, te o 'pa -fɔɔman 'ka yra. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪe waa dra 'cɛɛ te ka "we "man. ²¹Maan ve 'cɛɛ 'nan, -a -cɪn 'ka 'tɔɛ 'kʊ 'ji 'nan 'kʊ 'ta zɪe -a wo 'ka 'va 'mlɔnmlɔn dɪ. 'Pian -te 'ka 'cɪ "nrɔnman 'nan, e ya 'yra -tɛ wɪ -a 'kʊ 'lɔ bɛ, -a -nɔan da nən.

'Wɪ -dandan nən minnun -a ve 'o 'fli man bɛ, 'an 'bɔ "nyian an "ta "an "ve. "An "ve "nyian "le 'an 'wulo 'ka 'an da dɪ. ²²O ya Ebre nɔn 'a. 'An 'bɔ "nyian Ebre min nən "mɛɛn

"a. Izrael 'nɔn nən waa, ɛn 'an 'bɔ "nyian Izrael min nən "mɛɛn "a. Abraam kludanɔn nən waa, ɛn 'an 'bɔ "nyian Abraam kluda min nən "mɛɛn "a. ²³O ya Crizi 'sunɔn 'a. 'An 'bɔ "nyian an ya Crizi 'suzan -a 'e 'mlian o pɛɛnɔn da. Maan ve "le 'an 'wulo 'ka 'an da dɪ. An Bali -le 'nyranman 'pa e cɪt o pɛɛnɔn 'le vɛ da. An -pʊ 'kɔn blɪ Bali -le 'wɪ 'ji e cɪt o pɛɛnɔn 'le vɛ da. Minnun 'an -sɔn e cɪt o pɛɛnɔn da. Tʊ "kaga 'bɔ bɛ, 'an 'kadu -fɔla tʊ Bali -le 'wɪ 'ji. ²⁴Zuif 'nɔn 'an 'sɔn 'e 'pa -a 'soolu, te o -ngble 'le wo 'an 'ji -tʊdʊ -fuba yaaga 'wɛɛ 'sɔrasɪɛn. ²⁵Rom 'nɔn 'an 'sɔn sɔnba "a 'e 'pa -a yaaga. ɛn Zuif 'nɔn -a wɛɛ 'nan 'waan -tɛa "kɔɛ -a 'e 'pa -a -tʊ. ɛn -kɔ -sran 'ji 'maan 'e 'pa -a yaaga 'yɪ yei da. -A -tʊ drɛ bɛ, an -pei -man -tʊ 'lee yɪɛa drɛ 'yɪ 'va. ²⁶An 'ta "kaga 'wɔ bɛ, te fɛ 'an "bluman. -A -mie drɛ 'yɪ 'cɛnnan 'ji, ɛn -a -mie drɛ bɛ, yei 'plɛnɔn 'bɛ 'an blu, ɛn -a -mie drɛ bɛ, 'an "bʊ Zuif 'nɔn 'bɛ 'an blu, ɛn -a -mie drɛ bɛ, minnun nən o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wɛɛ 'an blu, ɛn -a -mie drɛ 'fla yei, ɛn -a -mie drɛ "bui 'da, ɛn -a -mie drɛ 'yɪ yei da, ɛn -a -mie drɛ bɛ, minnun nən 'o 'fli "siala 'an "bʊnun Zozinɔn 'a bɛ, -wɛɛ 'an blu. ²⁷ɛn "nyian bɛ, bodrun funnin te an ya 'nyranman da, ɛn bodrun funnin te 'an "koe -nyaan. -A -mie drɛ bɛ, 'an yei 'sɔn, ɛn -a -mie drɛ bɛ, dra 'an 'tɛ, ɛn -a -mie drɛ bɛ, 'yɪ dra 'an 'tɛ, ɛn -a -mie drɛ bɛ, an fɛ 'sɔn, ɛn -a -mie drɛ bɛ, trun 'an 'tɛ, ɛn -a -mie drɛ bɛ, sɔ klɪ 'an man. ²⁸'Wɪ "kaga "a tian paan -e 'an vɪ, 'pian -a -tʊwɪ 'gʊɛ -a 'bɔ nən maan ve. Ye -tʊdʊ pɛɛnɔn man bɛ te -lɛglɪzɪ -nan wɪ a 'an man. ²⁹-Yɛɛ cɪ "le 'nan -te min 'ka 'e 'tɔdɪ 'plɛble yei -tɛradɪ Zozi da -ji dɪɛ, 'an 'bɔ "nyian te "mɛn "koe "a 'e 'sɪdɪ 'an da. ɛn -te min -tʊ 'sɪ -sɪ tɪglɪ da bɛ, 'an 'bɔ "nyian -a 'wɪ trun -fɔa 'an man.

³⁰-Te e ya 'nan 'an 'wɪ -dandan vɪ 'an 'fli man bɛ, yra yɪdunun nən o 'bɔ 'an man Bali -le 'wɪ 'ji bɛ -a 'bɔ 'a nən an -dandan "taan. ³¹'Wɔ "cɛɛ maan -sɛan "dɪ. Bali nən -kaa san Zozi "tɪ "a bɛ yaa -tɔa zɪ. 'Tɔ -dan 'e 'fʊ -yɛɛ ve -a 'li 'trilii. ³²'Wɪ 'kpa, tʊ nən an ya Damas bɛ, 'fla zɪe -a tazan nən mingɔnnɛn Areta -a -tɔ bɛ, e minnun paala 'fla man -klɔn -yɛɛ pɛɛnɔn "nən 'nan -e 'waan 'kun. ³³'Pian min -mienun 'pa 'an 'va, waan 'fɔ saannɛn 'ji, ɛn waan 'bɔla -fɛnɛdɪ da. -A -nan nən waan sɔnɔla 'fla man -klɔn -sru, ɛn an -kɔla 'tɛdɪ -a -ji.

12

'Wunun nen Bali -a -nan kōon Pōl le be yaa 'vī

¹E ya "le 'an 'wī -dandan vī tian 'an 'fli man. Maan -tōa 'nan e ya 'wī "tun "a. 'Pian 'wunun nen Minsan -a -nan kōon 'men be 'lee 'wunun nen yaa ta 'bōla 'men be, 'e 'bō 'men 'be da. ²An Zozizan 'tv -tōa. Zozizan zīe 'wī nen e drē -yrē "be -a -nan le -fuda sinjen nen 'gv. Bali -a 'sia en e -kv -a la yaaga da. 'Pian -te -a lei -a nen Bali -kv -o, ma'an tōa di. En -te -a po -a nen Bali -kv -o, ma'an tōa di. Bali -tuwli 'be -tōa. ³'Wī 'kpa, min zīe maan -tōa. -Te -a lei -a nen Bali -kv -o, ma'an 'be tōa di. En -te -a po -a nen Bali -kv -o, ma'an 'be tōa di. Bali -tuwli 'be -tōa. ⁴Maan -tōa 'nan Bali -kv -a 'yee fenan nen min 'ka 'e yra ye 'mlonmlon dūe -a -nan. Min zīe 'wī nen yaa 'man be, blamin 'ka 'kōlaman -a vīdī -a di, en -a -si 'ka 'e 'nondi 'nan blamin 'e vī di. ⁵Min zīe -a le nen an 'tō -dan -nōan. -Dandan 'tandī 'an 'bō 'le 'wī 'a be, ma'an dra di. 'Pian -te maan 'vī 'nan 'an -dandan "taan be, yra yīdunun nen o 'bō 'an man be, -a 'bō nen maan ve.

⁶En -te an "ta -dandan "taan 'an 'bō 'le 'wī 'a be, e 'ka 'nan 'an 'wulo 'ka 'an da di. Kōō 'wī nen e drē tīglī be -a 'bō nen maan ve. 'Pian 'an 'pē da -tōa 'be 'a. Maan dra zīe 'nan -e minnun 'o 'men 'wī tin 'ba 'wī nen waa -nan 'yī 'an 'lō be -a da 'lee 'wī nen waa 'man 'an da be -a da.

⁷'Wī nen Bali -a -nan kōon 'men zīe, e ya -nyrennen wī -a. -Yee "wean "tōgō 'an -dandan 'tan -a vīdī -a be, Bali 'an 'mean drē. E ya "le 'nan lei nen 'an 'kōle 'jī. Satan -le 'pasiazan -tv nen 'an man te 'e 'tē -kōonman 'men "tōgō 'an -dandan 'tan -a vīdī -a. ⁸An Minsan trv 'ba 'e 'pa -a yaaga 'nan, 'e Satan -le 'pasiazan zīe -a 'si 'an man. ⁹Minsan 'ka 'wūle "man "di. 'Pian yaa 'vī 'men 'nan: «Mein ye "yī, en mein drē 'men min -a, -yēe cī 'wī -dan a. 'Be nen 'i "koe 'ka 'i da dīe, -a -nan nen 'men 'pleble bōala -dan.» 'Wī zīe -yee "wean, an -dandan "taan 'nan 'an "koe 'ka 'an da di. Maan dra zīe 'nan -e Crizi -le 'pleble 'e 'kōn 'an 'lō. ¹⁰-Yee "wean 'be nen 'gvē, -te yra yīdī a 'an man oo, en -te minnun 'an "srōnman oo, en -te 'wunun bōa 'an man oo, en -te minnun 'tē "paa 'an da oo, en -te "klan 'an -tēa oo, Crizi -le "wean be an "we "man cī "nrāndī -a. Kōō maan -tōa 'nan, 'be nen 'an "koe 'ka 'an da 'gv dīe, -a -nan nen Crizi 'pleble -nōan 'men 'e 'ciuladī "da.

Korēnti 'nōn 'nan wī a Pōl man

¹¹An 'wī tin 'ba 'cēe "le 'an 'wulo 'ka 'an da di. Cēe -maan maan drē zī. Kōō cēe 'wī -dandan ve paan 'an man, 'pian 'ka 'a drele di. An 'ka fe -tv -a di, 'pian Zozī 'le 'pasiazan nen o -dandan "taan 'labe, maan -tōa 'nan an 'ka o man "wennōn Bali -le 'wī 'jī di. ¹²'Wunun nen waa -kōonman 'nan an ya Zozī 'le 'pasiazan -a be, 'an -pōan 'sran 'e cin da, en maan drē 'ka 'va. -Te e ya 'lebo "fō wunun -a oo, en -te e ya -cē -srōn "wunun -a oo, en -te e ya 'wunun nen o Bali -le 'pleble 'cī -kōonman be -a oo, maan pēnōn drē 'ka 'va. ¹³-Mē "wī nen maan drē -leglizi peenun -jī, te ma'an 'be drele 'ka 'va dī? Maan -tōa 'nan, e ya -tuwli "cē, -nyren 'nan, ma'an -wēēle 'nan 'kaan 'pan wu di. -Te kaa ye "le maan drē 'wlīdī "be, 'ka yra 'si, 'kaan man wī 'cē!

¹⁴'Be nen 'gvē an man wuv 'nan -e 'an 'cēin yaagazan 'e 'lv 'ka 'va. 'Pian -te an 'lv be, ma'an -wēeman 'nan 'kaan 'pan wu di. Kōō 'ka 'lō fe va "cēe an cī di, 'pian 'ka 'bō po va nen an cī. Kaa -tōa 'nan, 'nēnnun "cēe fe treman 'o "tī 'lee 'o "bv "le ve -a di, 'pian 'nen "tī 'lee 'nen "bv 'be fe treman 'wee 'nēnnun -le ve -a. ¹⁵Mēn ve be, "lala pēnōn nen 'an 'lō be, e -ko 'ka 'wulo -wlu. En 'an 'bō 'an 'fli -nōan "nyian "fo 'nan -e 'an 'pa 'ka 'va. -Te an 'ka ye "yī "bv zīe, en ka'a "mēn 'yī 'wo "yī "dīe, e ya 'kpa?

¹⁶Ma'an -wēēle 'nan 'kaan 'pan wu di. 'Wī 'kpa nen! 'Pian 'ka 'va min -mienun -a ve 'nan, an 'ka 'man 'yī see "paa weinun -a, te an "lala "kooman 'ka 'lō -pē pee -jī zīa. ¹⁷Minnun nen an o 'pa 'sia 'ka 'va be, -tē 'ka 'ta blī "lala "koodī -a 'ka 'lō? ¹⁸An Tit trv 'ba 'nan 'e 'lv 'ka 'va. En an -kaa "bv Zozizan 'tv 'pa "va, -wēē 'lv 'a. Tit nen e 'lv zīe, e 'ka 'ta blī "lala "koodī -a 'ka 'lō? -Cēje, ya'a drele zī "fo "di. Kōō 'kv 'vale -a 'kve cī "nrōndī a -tuwli, en kv 'ta wōla 'a -si -tuwli "da.

¹⁹-A -mie -nan be, 'ka 'cī "nrōnman 'nan, 'kve tin "nōnōn nen an cī -a -wēēnan. -Cēje, 'be "cēe di. 'Pian kv ya Crizi 'sunōn 'a, en 'wunun nen kva dra be, Bali le nen kva -sru "ve. 'Kv "bv Zozinōn, 'wī pēnōn nen kva dra be, kva dra 'nan -e 'ka 'tō 'pleble Bali -le 'wī 'jī. ²⁰Kōō "klan a 'an 'jī 'nan, -te an 'lv be, ma'an -taa "bōle 'ka man "le zī 'an cī "va "be -yee 'wī 'zv di. En 'ka 'bō "nyian ka'a 'taa 'an 'tōle "le zī 'ka cī "va "be -yee 'wī 'zv di. "Klan a 'an 'jī 'nan, an bōa 'ka man te 'wī 'blīdī a 'ka yei, en te man bvdī -a 'ka yei, en

te ka ya 'ka nyran siadi 'ka cin yei, en te bōe "blidi a 'ka yei, en te "srōn wudi a 'ka yei, en te ka "we 'ka cin man -wlidi, en te 'ka 'fli "siala -dandan 'ka cin man, en te ka'a ble 'ka cin yei "di. ²¹En "nyian bē "klan a 'an 'ji 'nan, -te an 'lv bē, Bali -taa -a drele -e 'yra 'e 'an 'te "nyian 'cee "wean. En 'an 'ta -taa "drele -trōdro minnun nen o 'wī 'wlidi dre 'e tēde, en wa'a tian 'sile -a dreḍi man diē -wee "wean. An ya "vale 'o 'si 'wī pēnōn nen e min "tri -tōa Bali 'le bē -a dreḍi man. En an ya "vale 'o 'si nyinnandi li 'lee 'kōnnen -a te wa'a 'o cin 'pale diē -a man! En an ya "vale 'o 'si 'wī 'wlidi "dreḍi nen waa -trōa 'o 'win -ji bē -a man!

13

Pōl 'wī 'nyranman tin 'ba Korēnti 'nōn le

¹'Men 'ludi 'ka 'va bē -a yaagazan nen an 'ta -a -si "siala 'gu. Kaa -tōa 'nan, wa'a fōa -tōwli -e 'o -klan "di. ²-Yee "wean 'bē nen an ya tian 'ka man -kōobli 'gūe, 'wī nen maan 'vī te 'an 'cein "flizan 'lv 'ka 'va nun bē, maan -fōa "nyian 'ji minnun nen o 'wī 'wlidi dre 'e tēde bē, -wle. En e ya "nyian min pēnōn 'le vē -a. 'Wī zīe -nyrēn 'nan, -te an 'lv bē, an 'wī tin "baa 'e 'pleble da, ma'an 'wī 'cēa "fo "di. ³Kōō ka ya "vale 'an -ci -kōōn 'cēe 'nan Crizi -ciala 'an 'va en e 'wī tin "baa. Crizi a 'ka 'va 'yee 'pleble 'a, kaa -tōa zī. En kaa -tōa "nyian 'nan, e 'ka min "bleble -a di. ⁴O Crizi pēin yiba "plan da "le min "bleble -le 'wī 'zū, en e -ka. 'Wī 'kpa, 'pian 'bē nen 'gūe -a yīe a "man Bali -le 'pleble 'le "wean. 'Wī 'tōwli zīe e ya 'kve vē -a. Kū dre min "bleble -a 'kū 'vale Crizi -a. 'Pian -te kū 'bōla 'ka 'va bē, ka -taa -a -tōle 'nan 'pleble a 'kū 'lō. Kōō Bali -le 'pleble a -maan, en 'belidi a 'kū 'lō 'kū 'vale Crizi -a.

⁵'Ka 'cēe yī -teradi Zōzi da -nanjēn! En 'ka 'fli 'nanjēn 'ka 'bō 'a, -e 'ka -tō! 'Ka 'nanjēn -e 'ka -kōnnen "yī 'nan, 'ka 'vale Zōzi Crizi -a ka ya min -tōwli "a. -Te ka'a yīle zī diē, te 'cēe yī -teradi Zōzi da a 'wī "tun "a. ⁶-A -cin a 'an 'ji 'nan, ka -taa -a -tōle 'nan 'kū 'kve vē -ci kōōn.

⁷Kū Bali tru "baa 'nan, te 'ka 'wī 'wlidi "tōwli "dre di. 'Kūe tin 'nōnōn "cēe kū'a -wēeman 'wī zīe -a -ji di. 'Pian kūa -wēeman 'nan, 'ka 'wī "yī "dre. En -te minnun 'ka 'kū 'siala min -a diē, "kūe ye 'wī "tun "a. ⁸Maan vē 'cēe 'nan, Bali -le 'wī tīgī bē, kū'a 'kōlaman -e 'kū 'si -tō -yō "di. 'Pian 'wī nen

yaa 'vī bē, -a 'bō nen kūa dra. ⁹-Yee "wean -te kū ya Bali -le 'wī 'ji "bleble en ka ya 'ka 'tōdi 'pleble bē, 'kū 'ci a 'e "nrandi. 'Wī nen kūa laabo Bali lō bē, -nyrēn zīe. 'Nan 'ka 'li 'ka da -e 'ka -sōōnla -si tīgī da Bali -sru.

¹⁰An ya tian 'ka man -kōobli en an 'fluba 'gūe -a crēn -te 'cēe. Maan dre zīe 'nan -e -te an 'lv bē, 'an vīle 'an 'wī tin "baa 'cēe 'e 'pleble da di. Maan vē 'cēe 'nan Mīnsan -a 'pleble 'nōn 'mēn. 'Pian ya'a -nōnle 'nan -e 'an 'ka fuila "man "di, yaa -nōn 'nan -e 'an 'pa 'ka 'va.

¹¹'An "būi Zōzinōn, maan 'le -sēanla -a vīdi -a 'cēe 'nan, 'ka 'ci 'e 'kōn 'e "nrandi! En 'ka 'li 'ka da -e 'ka -sōōnla -si tīgī da Bali -sru! En 'wīnun nen maan 'vī 'cēe bē 'ka 'sia 'wī 'a! En 'ka cin "kōe 'tō 'ka da! En 'ka 'ci "nrōn 'wī 'tōwli "da! En 'ka yei 'e 'kōn 'e 'sēndī 'e cin va! 'Ka dre zīe -e Bali nen e min ye "yī en e -fūdi -trōō -nōan "min lē bē, 'e 'kōn 'ka 'va.

Pōl -a 'le 'sran 'tō bōdi -a

¹²'Ka Zōzinōn pēnōn 'tō bō -atu -tēdi -a o man! Minnun pēnōn nen o dre Bali -le vē -a 'kū 'va 'gūe, o 'ka 'tō bō.

¹³-Kaa san Zōzi Crizi -le "yī 'e 'kōn 'ka pēnōn 'va! En -kaa "tī Bali -le min yīdi "yī 'e 'kōn 'ka pēnōn 'va! En 'ka 'vale Bali lei 'saun 'a, 'ka yei 'e 'kōn 'e 'sēndī 'e cin va!

Fluba nEn Pól -a cren -te
Galati
 nEn le

¹An 'bó Pól 'bē 'fluba 'gυē -a cren -te. An ya Zozi 'le 'pasiazan -a. Minnun 'cēē 'an 'tō -a dī, en min -tū 'ka 'tōle 'ku yei en yaan -tō -a dī. 'Pian Zozi Crizi 'bō 'lee -kaa 'tū Bali nen e Zozi wluan -kanōn 'va bē, -wēē 'an 'pa 'sia. ²An 'bō 'lee 'an 'bū Zozinan pēēnōn nen ku cī waa 'gυē, -leglizi -tūdū pēēnōn nen Galati 'lēglōn 'jī bē, ku -a -jinōn 'tō bō.

³-Kaa 'tū Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'weē 'yī 'lee 'weē -fōdī -trōō -nōn 'cēē. ⁴Zozi Crizi wū 'man en e -ka -kaa 'lējī, 'nan -e Bali 'e -cēē 'wī 'wlidī 'fūī. Yaa drē zīē 'nan -e 'e -kaa 'sī tū nen -kaa cī -jī en e ya 'e fadī 'wī 'wlidī 'a 'gυē, -yēē 'plēblē 'lō. -Kaa 'tū Bali 'bē 'vī 'nan 'e 'wī zīē -a drē. ⁵Tō -dan 'e 'kōn Bali -le vē -a 'lī 'trilīī. Amen!

-Sī a -tūwli, -a da nen min 'sia 'wī 'jī

⁶'Wī nen kaa drē bē, yaan 'kan 'fō! Bali 'ka laabū 'nan -e 'ka Crizi -le 'yī 'nen 'blī. 'Pian -a -nan 'ka 'mōlē dī, ka 'sī -a -sru, en ka sōōnla 'wī 'pēē -sru. ⁷Maan vē 'cēē 'nan -sī pēē 'ka -e min 'e 'sī 'wī 'jī 'da 'dī. Minnun nen 'o -wēēman 'nan 'o 'ka 'cī baaman -jī bē, 'wēē cī. 'Wī nen 'wlu 'a bē, -nyrēn waa vē Crizi -le 'wī 'nōnōn man. ⁸Kū Crizi -le 'wī 'nōnōnōn paa 'ka 'jī 'nan -sī zīē -a da nen min 'sia 'wī 'jī. 'Pian -te min -a 'vī 'nan -sī pēē a -e min 'e 'sī 'wī 'jī 'da 'bē, maan laabo Bali lō 'nan 'e wēī 'plā -a san man 'lī 'fō 'le vē -a. -Tē e ya paan 'kū 'bō 'a oō, en -te 'bē 'cēē dī, e ya Bali -le 'pasiazanōn nen lajī bē -a -tū a oō, Bali 'e drē zī! ⁹Kūa 'vī 'e 'cēn 'va, en maan vē 'nyian 'cēē 'nan, -te min -tū -a 'vī 'nan, -sī pēē a -e min 'e 'sī 'wī 'jī 'da 'bē, maan laabo Bali lō 'nan 'e wēī 'plā -a san man 'lī 'fō 'le vē -a.

¹⁰'Wī nen maan cren -te 'labē, yaa -kōōnman 'nan, an ya 'vale minnun 'o 'an 'tō 'yī 'vī? -Cējē, an ya 'pian 'vale Bali 'e 'an 'tō 'yī 'vī. Maan wēē 'nan 'men 'wī 'e 'sō minnun lē? -Cējē, ma'an 'wī zīē -a -wēēlē dī, kōō an ya Crizi -le vē -a, en -yēē 'nyranman nen maan 'paa.

Bali 'bē Pól drē Zozi 'le 'pasiazan -a

¹¹An 'bū Zozinan, 'wī 'nōnōnōn nen maan 'vī 'cēē bē, ya'a 'sīlē min -tū 'le dī, ¹²en ma'an manlē min da dī, en min 'cēē 'men paa 'an 'jī dī, 'pian Zozi Crizi 'bō 'bē -nan kōōn 'men.

¹³'Lī 'e tēdē bē, tū nen an 'ta wūla Bali wēī da 'lē 'an tra Zuif 'nōn 'zū bē, 'wūnūn maan drē bē, kaa 'man. Tū zīē -a man bē, an 'tē 'pa Bali -le -leglizi -jī 'nōn da, en maan wēē 'nan 'an o -nan -nyaan. ¹⁴An 'ta 'wūla Bali wēī da 'lē 'an tranun zū, e 'mlin 'an 'pē 'kaga 'da. 'An tranun drē wī bē -a -nan wī a 'an man 'kpa tūglī.

¹⁵'Pian Bali 'yī drē 'men. Tū nen te an ya tian 'an 'bū 'jī bē, Bali 'an 'sī 'va, en yaan 'plā 'nan 'an drē 'e 'suzan 'a. 'Bē -sru, tū nen e 'sō -a 'bō 'jī bē, e 'bō, ¹⁶en zī -a -pī cī bē, yaa ta 'bōla 'men. E drē zīē 'nan -e 'an -yēē 'wī 'nōnōnōn vī minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē -wlē. Zī e drē bē, ma'an 'wī laabūlē min lō dī. ¹⁷En ma'an 'kūlē Zeruzalēm minnun nen o cī Zozi 'le 'pasiazanōn tēdē -a bē o va dī. 'Pian an -kū Arabī 'lēglōn 'jī. En 'bē -sru an 'lī 'an da 'flā nēn waa laabo Damas bē -a da.

¹⁸Lē yaaga 'men 'vaa, en an -kū Zeruzalēm, 'nan -e 'an Pierī nen waa laabo Kēva bē -a -tō. Maan drē 'va 'nūn yī -fuda 'soolū. ¹⁹Zajī nen Minsan Zozi 'bō 'bū 'a bē, -nyrēn maan 'yī. Ma'an -yēē 'pasiazan pēē yīlē 'nyian dī. ²⁰'Wī nen an 'sia -a vīnan 'cēē 'gυē, Bali -a -tōa 'nan, 'wlu -tūwli 'ka 'va 'dī.

²¹'Bē -sru an -kū Sirī 'lēglōn 'jī, en an -kū 'nyian Silisī 'lēglōn 'jī. ²²Tū zīē -a man bē, te Crizi -le -leglizinūn nen Zudē 'lēglōn 'jī bē -a -jī 'nōn 'ka 'an 'tōa dī. ²³Waa 'man 'pian 'e 'tūn 'nan: «Min nen 'nen e 'tē 'paa -kaa da bē, 'bē nen 'gυē Bali -le 'wī 'nōnōnōn nen 'nen e ya 'vale 'e -nan -nyaan 'bē, yaa 'paaman 'sien minnun jī.» ²⁴En o Bali 'tō drē -dan, 'wī nen yaa drē 'men bē -yēē 'wēan.

2

Zozi 'le 'pasiazanōn Pól -le 'wī 'paadī 'yī 'yī

¹Lē -fuda sinjēn 'bē -sru, en an 'lī 'an da Zeruzalēm. Kūē 'kū 'sien 'kū 'vale Barnaba -a, en an Tit 'pa 'kū 'va. ²Bali 'bē -nan kōōn 'men 'nan, 'an 'kū -nan nūn. 'Kū cīn 'yī 'kū 'vale -leglizi 'lēnōn nen minnun o 'sialā 'kpa tūglī bē waa 'kū 'saza yēī. Bali -le 'wī 'nōnōnōn nen maan vē tū pēēnōn man minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīē -wlē 'bē, maan -sru 'vī -wlē. Maan wēē 'nan 'nyranman nen maan 'pa 'trilīī bē, 'o yī 'yī, 'tōgō 'e 'sēn 'yī 'a 'e 'tūn. ³En waa 'man 'nyian 'yī 'kpagba. Kōō -kaa 'bū Zozian Tit nen e -kū 'kū 'pālē bē, Grēk min nen, e 'ka 'e 'fōdī -klōnōnōn -va dī. 'Pian -leglizi 'lēnōn zīē, wa'a 'tōlē 'man 'nan 'e drē dī.

⁴Min -mienun a 'ku yei 'be, o 'ka Zozinon tigl 'a di. -Wεε 'vι 'nan, Tit 'e 'kōn 'e 'fōdi -klanmōn -va. O wla 'ku yei 'e yōdū 'nan, -e 'o 'ku 'kun 'wee -pei -tō wι -tū man. Zozī Crizī -le 'ku 'si nen yaa 'wυ -pei -le 'plēble 'wlu be, o ya "saanān 'ku man 'nan -e 'o -nan yι 'ku 'lō. Kōō e ya o jī 'nan, 'ku 'kōn tian -pei -le 'plēble 'wlu. ⁵Ku'a tōale -wle "fo "di. Kua dre zīe 'nan -e Zozī Crizī -le 'wι 'nōnnon 'e 'fū 'cee ve -a kōnglon. Ku 'ka "vale min 'e 'wι 'nōnnon zīe -a baa fē pee -a di.

⁶Maan ve 'cēē 'nan, -leglizi 'lēnōn nen minnun o "siala 'kpa tigl zīe, wa'a 'wι 'pee 'palē "va 'mēn di. Minnun o "siala 'kpa tigl, 'pian 'an 'bō 'le ve be, zī o cī 'e tēde be, 'be "cēē "mēēn -nanjean "di, kōō Bali 'ka min bō "va "di. ⁷-Leglizi 'lēnōn zīe, waa -tō 'nan, Bali 'bō 'bē 'yee 'wι 'nōnnon vīdī -pēba 'wυ 'an 'lō 'nan, -e 'an vι minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē -wle. En waa -tō "nyian 'nan, 'wι 'tōwli zīe -a 'bō nen Bali -a dre Pīerī le Zuif 'nōn 'le ve -a 'e tēde. ⁸Kōō waa -kōnōn 'yι 'nan, Bali 'an dre 'yee 'pasiazān -a minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē o va, "le zī e Pīerī dre 'yee 'pasiazān -a Zuif 'nōn va be, -yee 'wι 'zū. ⁹Zajī 'lee Pīerī 'lee Zan 'bō nen Zozinon o "siala 'nan -wεε cī -leglizi 'kōladrēn 'a be, waa -tō 'o 'fli -a 'nan, Bali 'bō 'bē 'nyranman zīe -a -nōn 'mēn 'nan 'an 'pa. -A -nan nen 'o 'pe 'pa 'ku 'vale Barnaba -a 'ku 'lō. 'Ku pei dre 'sien waa -tōwli 'nan, "ku Bali -le 'wι 'nōnnon vι minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē -wle, -e "o "vι Zuif 'nōn le. ¹⁰'Wι 'tōwli "nen waa 'vι 'nan 'ku dre be, -nyrēn 'nan, 'yale -tēnōn nen -leglizi -jī Zeruzalem be, te 'ku 'cī 'e 'san o man di! En 'wι zīe 'an yīe 'trōa -a drēdi da tigl.

Pōl 'wι 'tō Pīerī man

¹¹'Bē -sru, zī Pīerī 'lō 'fla nen waa laabo Antios be -a da be, maan dre wι 'sū "jī min pēēnōn yīe man. Kōō 'wι nen yaa dre be e 'ka "yī "fo "di. ¹²Fē nen maan ve zīe -yēē cī 'nan, zī Pīerī 'lō 'e tēde be, Zozinon nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē, -wεε fēnun -ble waa. 'Pian zī Zuif 'nōn -mienun 'sī Zajī -va, o -ta be, e klan -wlo. -A -nan nen e cēēn Zozinon zīe o man fēnun -blīdī -a. ¹³Zuif 'nōn -mienun nen Zozī 'va be, "o drēdi 'sia "nyian -wliđī "le Pīerī -le 'wι 'zū. En Barnaba "e "fō 'wυ o va 'wι 'wliđī zīe -a drēdi -a.

¹⁴Zī maan 'yι 'nan, o 'ka Bali -le -sī tiglī da dūe, en maan 'le cēēn Pīerī le Zozinon pēēnōn yīe man. Maan 'vι -yrē 'nan: «Zuif min nen yia. 'Pian -te i -ta 'e tēde be, yī'a

'wι drēle "le Zuif min -zū di, en yī'a 'ta wulēa Zuif 'nōn 'le -pei da di. 'Bē nen 'gūe, minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē, i ya "vale 'nan 'o 'wι drē "le Zuif 'nōn 'zū. Te 'i drē zī "fo "di!»

¹⁵'Wι 'kpa nen, 'ku "ya wō Zuif 'nōn 'a. Ku 'ka 'leglōn 'pee -jī minnun nen wa'a 'ta 'wula Moizi -le -pei da diē, waa "fo "di. ¹⁶'Pian kua -tōa 'nan, 'ta wuladī Moizi -le -pei da min 'bō 'le 'plēble 'a be, -a man "cēē Bali min "siala 'e 'lē min tiglī 'a di. Min nen e yī -tēala Zozī Crizī da be, -a 'bō nen Bali -a "siala min tiglī 'a. -Yēē "wēan nen 'ku 'bō nen Zuif 'nōn 'a 'gūe, ku yī -tēra Zozī Crizī da. Ku yī -tēra "da 'nan, -e Bali 'e 'ku 'sia min tiglī 'a 'kūe yī -tēradī Zozī Crizī da man, 'pian wa'a vīle 'nan ku 'ta 'wula Moizi -le -pei da -yēē "wēan di. Kōō 'ta wuladī Moizi -le -pei da min 'bō 'le 'plēble 'a be, -a man "cēē Bali min "siala 'e 'lē min tiglī 'a di.

¹⁷En 'ku 'bō nen Zuif 'nōn 'a 'gūe, -tē kua -wēēman 'nan, Crizī -le "wēan nen Bali 'e 'ku 'sia min tiglī 'a 'e 'lē be, en 'wι zīe -yēē -maan minnun 'ku "siala 'wι 'wliđī "drēnōn 'a be, -a -cī nen 'nan Crizī 'ku dre 'wι 'wliđī "drēnōn 'a? -Ceje, -njēē "fo "di. ¹⁸'Pian 'wι nen 'be -taa 'an drēle 'wι 'wliđī "drēzan -a be, -nyrēn 'nan, -pei nen 'an 'bō maan klu -sran 'jī be, -te an 'lī 'an da "nyian "va "be, te 'an 'fli drē 'wι 'wliđī "drēzan -a.

¹⁹'An 'bō 'le ve be, -pei -le 'plēble 'ka "nyian 'an da di, kōō an -ka 'wunūn zīe -yēē "wēan. 'Bē nen 'gūe, an ya 'an 'belīdī Bali -le ve -a. 'Ku 'vale Crizī -a kūe dre min -tōwli "a, en ku -ka yība "plan da. ²⁰-Yēē "wēan an 'ka "nyian 'an 'fli -jī 'trēda di, 'pian Crizī -lō nen an cī. 'Bē nen an cī 'trēda 'gūe, Bali -pū nen yaan 'yī "yī, en e wū "man e -ka 'an 'lējī be, -a da nen an yī -tēala. ²¹Ma'an Bali -le "yī 'tua 'an 'pēla kōda di. "Te 'ta wuladī -pei -tō wunūn da min 'bō 'le 'plēble 'a man nen min dra tiglī Bali 'lē be, "te maan ve 'nan Crizī -ka 'wι "tūn "man.

3

-Te min yī -tēra Zozī da be, Bali -a "siala min tiglī 'a

¹Galatī 'nōn, 'cēē 'wι mandī a 'plēble. -Tīe 'e 'pe 'pa 'ka yīra? Kōō Zozī Crizī -le -ka nen yaa 'wū yība "plan da be, maan -cī 'vι 'cēē 'wein 'va. ²E ya "lē 'an 'wι 'tō laabu 'ka 'lō, -nyrēn 'nan: «'Ta wuladī Moizi -le -pei -tō wunūn da min 'bō 'le 'plēble 'a be -a man nen, Bali 'yēē lei 'saun 'nōn 'cēē?» -Ceje, 'bē "cēē di! 'Pian Bali -le 'wι 'nōnnon nen kaa

'man, en ka yi -tera "da "be, -yee "wean nen yaa -non 'cee. ³-Me "le "wean nen 'cee 'wi 'ci mandt a 'pleble? Ka 'ta wuladt 'sia Bali -sru 'e tedē Bali lei -le 'pleble 'a. 'Pian 'be nen 'gwe, ka ya "vale 'ka 'le -seanla 'ka 'bo 'le 'pleble 'a. ⁴'Wi p̄eenon nen kaa -nan 'yi be, ya 'a 'wi "paale 'ka 'ji d̄u? Maan -t̄a 'nan -a "nen 'ka 'fule 'e "tun "di. ⁵An 'wi 't̄owli 'b̄o laabo "nyian 'ka 'l̄o 'nan: «'Ta wuladt Moizi -le -pei -t̄o wunun da min 'b̄o 'le 'pleble 'a be, -a man nen Bali 'yee lei 'saun 'non 'cee, en e 'lebo "f̄o wunun dr̄e 'ka yei?» -Ceje, 'be "cee di! 'Pian Bali -le 'wi 'n̄onnon nen kaa 'man, en ka yi -tera "da "be, -yee "wean nen Bali 'wunun z̄ie -a dr̄e 'ka yei.

⁶'Ka 'ci 'n̄ron Abraam -le 'wi da -t̄u! E ya 'e 'c̄ren -ted̄i Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Abraam yi -tera Bali da, en Bali -a 'sia min t̄gl̄ 'a.»

⁷-Yee "wean 'ka -t̄o 'nan, minnun nen o yi -teala Bali da be, -w̄e c̄i Abraam kludan̄on t̄gl̄ 'a. ⁸'Wi 'kpa, minnun nen o 'ka Zuif 'n̄on 'a d̄e, Bali o 'siala min t̄gl̄ 'a 'wee yi -teradt̄ 'e da man. 'Wi z̄ie e ya 'e 'c̄ren -ted̄i Bali -le 'fluba 'ji 'e 'c̄en. K̄o 'wi 'n̄onnon z̄ie -a -t̄owli 'b̄o nen Bali -a 'v̄i 'e 'c̄en Abraam le. Yaa 'v̄i -yr̄e 'nan:

«An -f̄ea ve 't̄redan̄on p̄eenon man 'yie "wean.»

⁹Abraam yi -tera Bali da, en Bali -f̄ea 'v̄i "man. 'Wi 't̄owli z̄ie -a 'b̄o nen Bali -a dra minnun p̄eenon nen o yi -teala Bali da be, -w̄le.

¹⁰'Pian minnun nen o ya "va 'nan 'ta wuladt Moizi -le -pei -t̄o wunun da min 'b̄o 'le 'pleble 'a be, -a man nen Bali 'e 'o 'sia min t̄gl̄ 'a be, Bali wei a 'e 'pladt̄ o man. K̄o e ya 'e 'c̄ren -ted̄i Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen e Moizi -le -pei -t̄owli "ce s̄re, en ya 'a 'ta wulea "da "d̄e, 'wi 'e b̄o -a san man.»

¹¹'Ta wuladt Moizi -le -pei -t̄o wunun da min 'b̄o 'le 'pleble 'a be, -a man "cee Bali min 'siala min t̄gl̄ 'a di. Kaa -t̄a z̄ie, k̄o e ya 'e 'c̄ren -ted̄i Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen Bali -a "siala min t̄gl̄ 'a be, yi -teradt̄ Bali da man nen e 'belidi ye.»

¹²'Pian 'ta wuladt Moizi -le -pei -t̄o wunun da min 'b̄o 'le 'pleble 'a be, yi -teradt̄ Bali da "cee di. K̄o e ya 'e 'c̄ren -ted̄i "nyian Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen e 'ta 'wula Moizi -le -pei -t̄o wunun da,

en ya 'a -t̄owli "ce "s̄rele d̄e,

yaa man 'belidi ye.»

¹³Bali wei -a 'e 'pladt̄ -kaa man, k̄o -ka 'a 'ta wulea Moizi -le -pei da 'e p̄eenon di. 'Pian z̄i Crizi -ta be, e w̄i "man, en Bali wei nen 'e 'pladt̄ -kaa man be, -a "nen "wi b̄o "man -kaa 'leji. K̄o e ya 'e 'c̄ren -ted̄i Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen minnun -a -tea

-e 'o -tin yiba "man "be,

Bali wei a 'e pladt̄ -a san man.»

¹⁴Zozi Crizi -a dr̄e z̄ie, 'nan -e 'wi nen Bali -a 'v̄i Abraam le 'nan 'e dra be, 'e dr̄e minnun p̄eenon 'le ve -a. Bali "e 'nan Abraam le 'nan: «An -f̄ea ve 't̄redan̄on p̄eenon man 'yie "wean.» Minnun p̄eenon nen o yi -teala Zozi 'b̄o da be, lei 'saun nen Bali 'e 'nan 'e -n̄on "minnun le be, e dra -wee ve -a.

'Wi nen Bali -a 'v̄i Abraam le 'nan 'e dra be, f̄e -t̄u 'ka -a lilela di

¹⁵'An "b̄u Zozin̄on, 'wi nen blamin -a dra be, -a da nen 'an 'ci n̄ron en an "ta 'wi 'gwe -a ve. -Te min 'e -zia paala t̄gl̄ be, min 'ka 'kolaman -e 'e fuila 'nan di, en min 'ka 'kolaman -e 'e 'pa "va "di. ¹⁶'Wi nen Bali "e 'nan 'e dra Abraam 'lee 'e kluda min le be, -a -t̄owli "nen z̄ie. Bali 'ka -a v̄le 'nan: «-a kludan̄on», "le min "kaga "le 'wi nen yaa 'v̄i di. 'Pian e 'nan: «'i kluda min», min -t̄owli "le 'wi vid̄i -a. Min z̄ie Crizi nen. ¹⁷'Wi nen maan 'nan 'an ve be, -nyren 'ḡv̄: Bali 'wi 't̄u 'v̄i Abraam le, "le min 'e -zia "paala be -yee 'wi 'zu. Moizi -le -pei nen e 'bola le -yaa sinjen 'e 'ta le le -fuba yaaga (430) "be -sru "be, ya 'a 'kolaman -e 'e -zia z̄ie -a fuila 'nan di, en ya 'a 'kolaman -e 'e Bali -le 'wi nen yaa 'v̄i Abraam le be, -a klu -sran di. ¹⁸'Te 'ta wuladt Moizi -le -pei da man nen min -zia z̄ie -a ye be, "te maan ve 'nan, ya 'a -zia z̄ie -a yile 'wi nen Bali -a 'v̄i 'e 'c̄en be -a man di. 'Pian Bali -a 'v̄i 'e 'c̄en, -yee "wean nen Abraam -zia z̄ie -a 'yi.

-Me "le "wean nen Bali -pei -t̄o minnun le?

¹⁹-Te "be a z̄i be, -me "le "wean nen Bali -ta -pei -t̄o wunun -a "nyian? E -ta -a 'nan, -e min 'e 'wi nen ya 'a Bali ci s̄a d̄e, -a -t̄o. -Peinun z̄ie, -w̄e c̄i -trilii 'vaa, en Abraam kluda min be, e -ta. 'Wi nen Bali "e 'nan 'e dra Abraam le be, min z̄ie -yee ve nen. -Peinun z̄ie Bali -le 'pasianon nen laji be, -w̄e -t̄o minnun le, en min -t̄u "be 't̄o Bali -le 'pasianon 'lee minnun 'b̄o yei. ²⁰'Pian 'wi nen Bali "e 'nan, 'e dra Abraam le be, Bali

'bɔ 'bɛ tin 'ba -yrɛ 'e 'bɔ 'a. Min -tu 'ka 'tɔlɛ o yei "di.

²¹-A -ci nen "mɛn 'nan, Moizi -le -peinun bɛ, e 'wɪ nɛn Bali "e 'nan, 'e dra Abraam lɛ bɛ, -a baaman -ji? -Cɛjɛ, e 'ka zi "fo "di. "Te Moizi -le -peinun zɛ e 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ, "te maan ve 'nan, Bali min "siala min tɔglɪ 'a 'ta wɔladɪ "da "man. ²²'Pian e 'ka zi di. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan: 'Trɛdanɔn pɛɛnɔn 'ta a 'e 'fluladɪ 'wɪ 'wɪdɪ 'lɔ. En zi 'kɔ -kaa drɛ 'lɔɔ -e -kaa 'sɔ -yrɔ "bɛ, -nyrɛn 'nan -kaa yi -tɛra Zozi Crizi da, -e 'wɪ nɛn Bali "e 'nan, e dra Abraam lɛ bɛ, 'e drɛ -cɛe vɛ -a.

²³'Pian tu nɛn te Bali 'ka tian yi -tɛradɪ Zozi da ci 'silɛ -cɛɛ dɪɛ, te -kaa ya -kaa -mɛan drɛdɪ Moizi -le -pei -lɔ. ²⁴-Pei zɛ 'e yie 'tɔ 'ka 'va -trilii, en Zozi Crizi -tadɪ 'bɔ. E drɛ zɛ 'nan -e -cɛe yi -tɛradɪ Zozi 'bɔ da man nɛn Bali 'e -kaa 'sia min tɔglɪ 'a 'e 'lɛ. ²⁵'Bɛ nɛn 'gʋɛ Zozi 'ta, en -kaa yi -tɛra Zozi 'bɔ da. -Yee "wɛan -kaa 'ka 'nyian -kaa -mɛan drɛdɪ Moizi -le -pei -lɔ di.

²⁶'Pian 'bɛ nɛn 'gʋɛ, 'cɛe yi -tɛradɪ Zozi da -le "wɛan, ka ya Bali -le 'nɛnnun -a, kɔɔ 'ka 'bɔ 'lee Zozi Crizi bɛ, ka drɛ min -tuwli "a. ²⁷Bali 'bɛ 'ka -batize drɛ, -yee "wɛan ka drɛ min -tuwli "a 'ka 'vale Crizi -a, en ka Crizi 'kɔlɛ 'wɔ 'ka da. ²⁸-Te Zuif min nɛn 'yia oo, en -tɛ i 'ka Zuif min -a di oo, -tɛ nɔan nɛn 'yia oo, en -tɛ i 'ka nɔan -a di oo, -tɛ -klɔnmɔn nɛn 'yia oo, en -tɛ lɔmɔn nɛn 'yia oo, ka 'ka 'ka 'cɛndɪ 'e cin man di. Kɔɔ ka 'bɔ 'lee Zozi Crizi bɛ, ka drɛ 'sien min -tuwli "a. ²⁹Ka ya Crizi -le vɛ -a, -yee "wɛan ka ya Abraam kludanɔn 'a, en -zia nɛn Bali "e 'nan, 'e -nɔan Abraam kludanɔn lɛ bɛ, e ya 'cɛe vɛ -a.

4

¹'Wɪ nɛn maan 'nan 'an ve 'cɛɛ bɛ, -nyrɛn 'gʋ, 'nɛn nɛn 'e "tɪ -zia -ble bɛ, tu nɛn e ya tian "wɛnnɔn bɛ, e ya "lɛ nɔan -le 'wɪ 'zɔ, 'pian te -a -blun nɛn 'e "tɪ -zia 'bɔ 'a. ²Tu nɛn e ya tian "wɛnnɔn bɛ, minnun 'bɛ "paala, en -wɛɛ 'lɛji wɪ dra -trilii, -e tu nɛn -a "tɪ -a kɔɔn bɛ, 'e 'bɔ. ³-A -tuwli 'bɛ drɛ "nyian -cɛe vɛ -a. Tu nɛn -ka'a tian Crizi -tɔlɛ dɪɛ, te -kaa ya "lɛ 'nɛn "wɛnnɛn 'zɔ, en -kaa ya 'trɛda fɛnun 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'lɔ nɔan -a. ⁴'Pian zi tu nɛn Bali -a kɔɔn bɛ, e 'bɔ bɛ, en Bali 'bɔ 'yee 'nɛn 'pa 'sia 'trɛda. 'Nɛn zɛ, lɔmɔn 'bɛ -ya, en e 'ta 'wɔla Zuif 'nɔn 'lɛ -pei da, ⁵'nan -e 'lɛ minnun nɛn o ci -pei zɛ -yee

nɔanba -ji bɛ, 'o 'si 'wɪ 'ji. Yaa drɛ zɛ, 'nan -e Bali 'e -kaa drɛ 'yee 'nɛnnun -a.

⁶Fɛ nɛn yaa -kɔɔnman 'nan, ka ya -yee 'nɛnnun -a bɛ, -nyrɛn 'nan, lei nɛn, Bali -le 'nɛn zɛ -yrɔ "bɛ, -a -tuwli "nɛn Bali -a -nyran -kaa 'ji. Lei zɛ -yɛɛ -maan -kaa ve Bali lɛ 'nan: «'An "tɪ -baba.» ⁷'Wɪ 'kpa nɛn, i 'ka 'nyian fɛ -tu -lɔ nɔan -a di, 'pian i ya Bali -le 'nɛn 'a. I ya -yee 'nɛn 'a -le "wɛan, fɛ pɛɛnɔn nɛn yaa 'plɛ 'yee 'nɛnnun -le vɛ -a bɛ 'yie vɛ nɛn.

Galati 'nɔn 'lɛ 'sidɪ Zozi -sru "naan Pol man

⁸'E tɛdɛ te ka'a tian Bali tɔa dɪɛ, te ka ya fɛnun nɛn min o -paan en o 'ka Bali tɔglɪ 'a dɪɛ -wee nɔannun -a. ⁹'Pian 'bɛ nɛn 'gʋɛ, ka Bali -tɔ "mɛn. -A 'kpa tɔglɪ 'ji bɛ, Bali 'bɛ 'ka 'tɔ. Ka'a 'kɔlaman paan -e 'ka 'li 'ka da "nyian 'trɛda fɛnun va di! -Wee 'plɛblɛ 'lɛ 'ka "man "di, en fɛ -tu 'ka -wɔlɔ -e 'o -nɔn min lɛ di! -Mɛ "lɛ "wɛan nɛn ka ya "vale 'ka dra "nyian -wee nɔan -a? ¹⁰Ka yi -mienun 'lee mɛn -mienun 'lee tu -mienun 'lee lɛ -mienun 'si "va, en ka ya 'ka 'ladɪ 'o da. ¹¹'Cɛe nyɛn a 'an 'ji 'nan, 'mɛn 'nyranman pɛɛnɔn nɛn maan 'pa 'ka 'va bɛ, -a "nɛn "fu 'e "tun.

¹²'An "bɔtɪ Zozinɔn, an 'ka tru "baa 'nan, 'ka drɛ "lɛ 'mɛn 'wɪ 'zɔ. Te 'ka -wɛɛ 'nan 'ta wɔladɪ -pei -tɔ wunun da man nɛn Bali 'e 'ka 'sia min tɔglɪ 'a di! -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, tu nɛn an ya 'ka 'va bɛ, an 'wɪ drɛ "lɛ 'cɛe 'wɪ 'zɔ. Ma'an lɛalɛ -pei -tɔ wunun man di. Tu zɛ -a man nɛn an Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ 'cɛɛ, en ka'a 'wɪ dreɛ 'mɛn -wɪdɪ "di. ¹³Kaa -tɔa 'nan, Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn tɛdɛ vɪnan 'cɛɛ bɛ, -cɛ 'bɛ 'lɔ 'maan. ¹⁴'Mɛn -cɛ 'bɔ zɛ yaan drɛ "lɛ te 'ka -pli 'an man di. 'Pian ka'a 'lɛ 'yi 'sɛnlɛ 'mɛn "wɛan di, 'ka yie 'tɔ 'an 'va. En "nyian kaan 'sia tɔglɪ "lɛ Bali -le 'pasianon nɛn laji bɛ -a -tu -le 'wɪ 'zɔ, -te 'bɛ "cɛɛ di, "lɛ Zozi Crizi 'bɔ 'lɛ 'wɪ 'zɔ. ¹⁵Tu zɛ -a man bɛ, te ci "nrandɪ -dan a 'ka 'lɔ. En 'bɛ nɛn 'gʋɛ -mɛ 'bɛ drɛ 'cɛɛ? Maan ve 'ka man 'nan, tu zɛ -a man bɛ, ka -kɔlaman paan fɛ a "lɛ 'ka yie 'lɛ 'wɪ 'zɔ bɛ, kaa "sia "ji -e 'ka -nɔn 'mɛn. ¹⁶'Pian 'bɛ nɛn 'gʋɛ, ka ya 'an sianan 'ka 'nanmanzan 'a, an 'wɪ tɔglɪ ve 'cɛɛ -le "wɛan.

¹⁷Min -mienun 'bɛ 'ka -klanman 'wɪ 'nɔnnɔn 'pɛe vidɪ -a 'cɛɛ. 'Wɪ nɛn waa dra zɛ, e 'ka "yi "di. O ya "vale 'ka kɔda -tɔ 'an 'va -e 'ka lɛa 'o man. ¹⁸'Wɪ nɛn e ci "yi "bɛ, -nyrɛn 'nan, te an ya 'ka yei oo, en te an 'ka

'ka yei "di oo, min 'e 'ka klan 'wi tighl vidi -a 'cɛɛ.

¹⁹Men 'nennun, 'cee "wean an ya "nyian 'an yra yunan. An ya "le lumon nen e -fo -srunan be -yee 'wi 'zv. An ya "vale 'ka dre Crizi -srulon tighl 'a. ²⁰E dra 'men "le te an ya 'ka yei 'nun, -e 'an 'wi tin 'ba 'cɛɛ 'an 'bɔ 'a. Kɔɔ 'wi 'bɔ nen 'an vi "nyian 'cɛɛ be ma'an tɔa di.

Pɔl Aga 'lee Sara -le 'wi 'vi

²¹Kaa nen ka ya "vale 'ka 'wulo wo Moizi -le -pei -tɔ wunun wlu be, 'wi nen -pei zɛ yaa 'vi be, ka'a manle dov? ²²Moizi -le 'fluba 'ji be, e ya 'e 'cɛɛn -tedi 'nan: Abraam -le 'nennun a "fli. Waa -tu -ya o 'vale 'e nan -le noan nen waa laabo Aga be -a. En waa -tu -ya o 'vale 'e nan Sara -a. Sara 'ka noan -a di. ²³-A nan -le noan Aga "e 'nen 'ya blamin ci 'sɔ wi da. 'Pian Sara "e "ya 'wi nen Bali -a 'vi 'nan 'e dra -yɛ "be -a da.

²⁴Wɔ zɛ -a -ji be, -kɔnnen "nen Bali -a -fo -cɛɛ. -A -ci nen 'nan, lumon "fli zɛ o ya "le ci bɔ wi -tudv "fli 'zv. -A nan -le noan Aga be, -yɛɛ ci "le 'wi nen Bali 'lee 'yee minnun ci 'bɔ "da Sinai pon da be -yee 'wi 'zv. Minnun zɛ, o ya noannun -a "le Aga -le 'nennun -le 'wi 'zv. ²⁵Aga a "le Sinai pon nen Arabi 'leglon 'ji be -yee 'wi 'zv. En e ya "nyian "le Zeruzalem nen -nan cɛɛgv yi -a be -yee 'wi 'zv, kɔɔ -a da minnun a noannun -a Moizi -le -pei -lɔ. ²⁶'Pian Zeruzalem nen laji be, 'be 'ka noan -a fɛ -tu -lɔ di. -Yɛɛ ci -kaa "bɔ "a. ²⁷-Yee 'wi a 'e 'cɛɛn -tedi Bali -le 'fluba 'ji. E ya 'e 'cɛɛn -tedi 'nan:

«Lumon nen 'yie 'nen "ka "diɛ,
'i 'ci -taa "nranle.
Yi'a 'nen 'yadi -le ci "yaa -tɔle di,
'pian i -taa ci "nran "dre "fɔle.
'I 'sran 'si 'i -sru,
'pian 'i 'ci -taa "nranle,
kɔɔ 'yie 'nennun -taa "kɔnle "kaga
e "mlian tu nen i ya 'i 'sran wlu be -a da.»

²⁸'An "bɔi Zozinon, 'cɛɛ ci "le 'nan Izak -le 'wi 'zv, kɔɔ 'wi nen Bali -a 'vi 'nan e dra be, -a da 'nennun nen 'kaa. ²⁹Tv zɛ -a man be, 'nen nen waa -ya blamin ci 'sɔ wi da be, e 'te 'pa 'nen nen waa -ya Bali lei -le 'wi da be -a da. -A -tuwli 'be dra tian 'gv. ³⁰'Pian -me "wi nen 'e 'cɛɛn -tedi Bali -le 'fluba 'ji? E ya 'e 'cɛɛn -tedi 'nan:

«I noan lu -pin 'o 'vale 'e 'pt -a!
Te noan ci 'nen
'lee 'tre 'wle 'ci 'nen

'o 'trɔa 'o "ti -zia da "fo "di!»

³¹'An "bɔi Zozinon, -cee ve be, -kaa 'ka noan ci 'nennun -a di, 'pian -kaa ya 'tre 'wle 'ci 'nennun -a.

5

Zoi Crizi -kaa 'si -pei -le 'pleble 'wlu

¹Crizi -kaa 'si 'wi 'ji 'nan, -e -kaa vile -kaa kon fɛ -tu -le noanba -ji di. -Yee "wean 'ka 'tɔ 'pleble, te 'ka 'fli 'tu -e min 'e 'ka dre "nyian -pei -le noan -a di!

²'Ka "trɔen "tɔ 'wi 'gvɛ -yɛɛ! 'An 'bɔ Pɔl, maan ve 'cɛɛ 'nan, -te kaa weɛ 'nan 'ka -foa "klonmon -va be, 'wi nen Crizi -a dre be, ka'a "nen 'ble "fo "di. ³En min oo min nen e -fo -klonmon -va be, maan ve -a san le 'nan, 'e 'ta wula -pei -tɔ wi -tudv pɛɛnon 'bɔ da. ⁴Kaa nen kaa -weɛman 'nan, 'ta wuladi Moizi -le -pei da man nen Bali 'e 'ka "sia min tighl 'a be, 'ka 'fli "cean Crizi man, en "nyian Bali -le 'yi "nen, yaa -non 'cɛɛ be, ka cɛɛn "man.

⁵'Pian 'kue ve be, 'ku 'bli a da 'nan, 'kue yi -teradi Zoi da -le "wean, Bali, Bali 'ku "siala min tighl 'a. Bali lei 'saan 'be 'maan 'wi zɛ -a -cin a 'ku 'ji. ⁶-Te min 'lee Zoi Crizi dre min -tuwli "a be, -te -a san -fo -klonmon -va oo, e ya 'e 'tun. En -te ya 'a 'fɔle -klonmon -va di oo, e ya 'e 'tun. 'Pian 'wi nen Bali ci "va "be, -nyɛɛn 'nan, min 'e yi -tera Zoi da, en 'e -ci -kɔon min yidi "yi "a!

⁷'E tede be, kaa pou 'sia "yi! -Tɛ dre, en ka 'ka "vale 'ka 'ta wula "nyian 'wi tighl zɛ -a da di? ⁸'Wɔ nen waa 'vi 'cɛɛ en ka 'sia "da "be, ya'a 'sia Bali nen e 'ka laabu be -a va di. ⁹-A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan: «St 'wle -tuwli min 'she pɛɛnon "tranman!» ¹⁰'Pian 'men ve be, an yi -teala Minsan Zoi Crizi da, -yee "wean 'an 'bli a "da 'nan, 'wi nen maan 'vi be, -a -sru "nen ka -taa -sɔnleɛ. En maan -tɔa 'nan, min nen e -ta 'ka 'ci lilea be, Bali 'wi "nen -kɔonman -a san le.

¹¹'An "bɔi Zozinon, minnun -a 'vi 'nan, an -fodi -klonmon -va 'wi ve tian minnun le. "Te 'wi 'kpa nen be, -me "le "wean nen Zuif 'non "te "paa 'an da "men? 'Pian e 'ka 'wi 'kpa -a di. Crizi -le -ka nen yaa 'wu yiba "plan da be, -a 'wi nen maan ve minnun le, en 'wi zɛ e "naan o man. ¹²Minnun nen o -tɔa 'ka man 'nan, 'ka 'fo -klonmon -va be, 'o 'ku 'o 'fli 'sa! 'Be "yi mlin.

Te 'ka 'ta wula blamin ci 'sɔ wi -wli di -sru "di, Bali ci 'sɔ wi nen 'ka dre!

¹³'An "bɔi Zozinon, Bali 'ka laabu 'nan, -e 'ka vile 'ka 'kon fɛ -tu -lɔ noan -a di. Te 'ka 'pa 'wi zɛ -a da, -e 'ka blamin ci 'sɔ wi -wli di

"dre du! 'Pian 'ka cin yidi 'yi 'a nen, 'ka cin man wi dre! ¹⁴-Yee ci Bali -le -pei -to winun pænon 'le sœdi -a. Kœo e ya 'e 'cɾen -tædi 'nan:

«'I bœzan -tu yi 'yi 'le 'yie 'wi 'zœ!»

¹⁵'Pian -te ka dre 'le -plennun -le 'wi 'zœ, en 'she srœan nen kaa -te be, 'ka dre 'yi, "tœgo 'ka cin -tæ.

¹⁶-Yee "wean maan laabo 'ka 'lo 'nan: 'Ka 'ta wola Bali -sru -yee lei 'saun 'le 'pleble 'a! -Te kaa dre zœ, ka -kœlaman blamin ci 'sœ wi -wliidi 'kliidi -a. ¹⁷Kœo blamin ci 'sœ wi -wliidi "bœ, Bali lei 'ka -a ye 'yi "di. En fœ nen Bali lei -a ye 'yi "bœ, blamin 'ka ye 'yi "di. -Yee ci 'nan, Bali lei ci 'sœ wi 'lee blamin ci 'sœ wi -wliidi "bœ, o yei 'ka -a ble di. -Yee "wean ka 'a 'kœlaman -e 'ka 'wi nen ka ci 'va "bœ -a dre di. ¹⁸'Pian -te Bali lei 'saun 'bœ -si -kœonman 'cœe be, te -pei -le 'pleble 'ka "nyian 'ka da di.

¹⁹Blamin ci 'sœ wi -wliidi "bœ, -kaa -tœa 'e pænon. Nyinnandi l' 'lee 'kœnnen -a te wa 'a o cin 'pale diœ, e ya -tu. En 'wi nen e min "tri -tœa Bali 'le be, -a dre di a -tu. En -kœnnen -wœedi "kaga 'lee l' -wœedi "kaga "bœ e ya -tu. ²⁰En yiba "minnun -pandi a -tu, en 'bui 'fœdi a -tu, en 'nandi min man a -tu, en 'wi 'bliidi a -tu, en man bu di a -tu, en 'bli 'fœdi min ji a -tu, en bœe "bliidi a -tu, en 'cendi 'e cin man, te min yei 'ka -a ble diœ, e ya -tu. ²¹En 'nandi min man min lo fœ -le "wean be, e ya -tu, en min -le 'fli -nœndi -wen mlindi 'le 'lee 'fœdinun 'le a -tu, en 'wi 'wliidi "pœe dre di a -tu. 'Wi pænon zœ -a dre di 'ka 'yi "fo "di. Maan 'vi 'cœe 'e 'cœn 'va, en an 'wi "paala "nyian 'cœe 'nan, min oo min nen e 'winun zœ -a -tu dra be, ya 'a 'ko Bali -le mingœnnen tœda di.

²²'Pian -te Bali lei 'saun 'bœ min "paala be, zi -a 'nen boala 'gu: -A san min ye 'yi, en -a san ci "nranman, en -a san man yra flu, en -a san 'e 'man -scanla 'wi 'ji, en -a san a min 'kpa 'a, en -a san ci a "yi, en min yi -tœala -a san da. ²³-A san a "min -trœo -a, en -a san -kœlaman 'e 'fli 'pladi -a. 'Wi pænon zœ, -a -tœwli 'ka -pei -tu sœe wi -a di. ²⁴Minnun nen o dre Zozi Crizi -le ve -a be, o 'bœ 'ci 'sœ winun -wliidi "bœ, wœe wo 'trœ 'ji. E ya "le -a -pœindi -zœ yiba "plan da.

²⁵Bali lei 'saun 'bœ 'belidi -nœn -cœe, -yee "wean -a 'bœ nen 'e -kaa 'pla! ²⁶Te -kaa 'fli -kœon "di! En te -kaa bœzan -tu 'le -wœela di! En te -kaa man bu -kaa bœzan -tu -va di!

6

'Ka "yi "dre 'ka cin le!

¹'An "bœu Zozinœn, -te ka 'bœ 'ka "bœu Zozizan 'tu man, te e ya 'wi 'wliidi "dreman be, kaa nen Bali lei 'saun 'bœ 'ka "paala be, 'ka 'pa "va -e 'e -sœonla -si tigli da! 'Pian 'ka dre -trœo! En 'ka 'yie 'to 'ka 'fli -va, "tœgo 'ka 'bœ nen 'ka dre 'wi 'wliidi "dreman 'a. ²'Wi oo 'wi nen e 'bœ 'ka "bœu Zozizan 'tu man be, 'ka 'pa "va! -Te kaa dre zœ, te ka ya 'ta wolanan Crizi -le -pei da. ³Maan ve 'cœe 'nan, -te min 'e 'fli 'sia 'nan 'e 'kpa "mlian 'e "bœu Zozizan 'tu da be, te e ya 'e 'bœ 'fli see "paanan, kœo -a tigli da be -a 'bœ "nyian 'e 'ka 'wo fœ -tu -a di. ⁴'Pian min 'e 'bœ 'fli dre wi -nanjœn! -Te -a dre wi a "yi "bœ, te -a 'bœ 'le ci "nran nen. Te 'e 'fli dre wi -kœon 'e bœzan -tu -le ve man di! ⁵Kœo zi min -tu 'wi dre be, -a da 'sinan nen e -taa -a 'pale.

⁶Min nen o Bali -le 'wi 'nœnnœn "paaman "ji "bœ, -a san zœ fe pænon nen yaa ye be, 'e min nen yaa "paaman "ji "bœ -yee "nœn.

⁷Te 'ka 'fli see "paa di! Wa 'a Bali sœe wo di. 'Ka -to 'nan, fœ nen min -a -fo 'trœ 'ji be, -a 'bœ nen yaa -tœa. ⁸Fœ nen maan 'vi zœ, -yee ci 'nan blamin ci 'sœ wi -wliidi "bœ, -te -a 'bœ nen min -a dre be, -a "nen "nen -kadu -a. En 'wi nen Bali lei 'saun -a -kœonman min le be, -te -a 'bœ nen min -a dre be, -a san -a "nen "ble 'belidi nen ya 'a 'nyaan diœ -a yidi -a. ⁹-Yee "wean, te -kaa "kœe 'e 'si -kaa da 'wi "yi "dre di -a di! Kœo -te -kaa 'pœ -sru 'ka tœale diœ, -kaa "nen "ble te -a tu 'bœ. ¹⁰'Wi zœ e ya 'wi tigli 'a, -yee "wean -te -a -nan a -kaa 'bœ be, -kaa "yi "dre min pænon le, 'pian -kaa 'sia -kaa "bœu Zozinœn da!

Pœl 'wi 'le 'sran 'wi 'pladi -a

¹¹'Fluba 'le 'srannan 'gœe, mœen 'be 'cœen -tœa 'an 'bœ 'a. Kaa -kœnnen "ye -a 'wle -dandan man.

¹²Minnun nen o ya "vale 'nan 'o "sœa minnun le be, -wœe -tœa 'ka man 'nan, 'ka 'fœ -klœnmœn -va. Waa dra zœ 'nan, "tœgo Zuif 'nœn 'o 'te 'pa 'o da Zozi 'le -ka nen yaa 'wu yiba "plan da be, -a 'wi wliidi man. ¹³Minnun 'bœ zœ, o ya 'o 'fœdi -klœnmœn -va, 'pian wa 'a 'ta 'wola -pei -to winun pænon 'bœ da di. O -tœa 'ka man 'nan 'ka 'fœ -klœnmœn -va, -e 'o plœ nen waa 'pla 'ka man be -a -nan wi vi minnun le.

¹⁴'Pian 'men ve be, -kaa san Zozi Crizi -le -ka nen yaa 'wu yiba "plan da be, -a 'wi 'saza 'a nen "an 'fli -kœonman. Zozi 'le -ka nen yaa 'wu yiba "plan da be, -yee "wean 'wi nen

'be ci 'treda 'wi 'a zıe, "mæen ye 'wi "tun "a, en 'treda 'winun zıe 'o 'va zia be, an dre min -kadı -a. ¹⁵-Te min -fö -klönmon -va oo, e ya 'e "tun. En -te min 'ka 'föle -klönmon -va di oo, e ya 'e "tun. 'Pian 'be nen 'be ci 'wi -dan -a be, -nyren 'nan Bali 'e -kaa dre min -tre -a. ¹⁶Minnun pæenon nen waa -wæman 'nan yi -teradı Zozi da man nen Bali 'e o 'sia min tıglı 'a be, Bali 'e 'yee "yi 'lee 'yee -fıdı -tröo -nön -wle. -Wæe ci Izrael 'nön tıglı nen Bali -le ve -a be waa.

¹⁷An 'wi pæenon 'ci 'vi 'cæe 'va, -yee "wean te min -tv 'e "koe "nyan wı pee -nön "nyian 'men dı! Koo an yra 'yi "kaga Zozi 'sıdı -le "wean, -a plönun nen 'an man 'gv.

¹⁸An "bı Zoziön, -kaa san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kön 'ka pæenon 'va. Amen!

'Fluba nEn Pól -a cren -te
Efez
'nón le

¹An 'bó Pól be, Bali 'bó 'ci 'sò 'a nen an dré Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Mēēn 'fluba 'gve -a cren -te. Maan cren -te Bali -le minnun nen Efez 'fla be -wle. Zozi Crizi 'lee 'ka 'bó be, ka dré min -towlí "a, en 'ka 'pē -sru 'ka 'e toadi -yee 'wí 'jí dt.

²-Kaa 'tí Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yí 'lee 'wee -fodi -trō -nōn 'cēē.

Pól Bali 'tò 'bó "yí "nen yaa dré -cēē be -a man

³-Kaa Bali 'tò 'bó! -Yēē cī -kaa san Zozi Crizi "tí "a, en -yēē fēa 'vī -kaa man. E ciula Zozi Crizi -va en "yí 'tò 'tudu pēēnōn nen -yee lei 'saun 'lō be 'e dré -cēē vē -a lají lou.

⁴Te Bali 'ka tian 'trē drele die, en e -kaa 'sī 'va, ka dré Zozi 'le vē -a -le "wean. Bali -kaa 'sī 'va 'nan -e -kaa dré 'yee vē -a, -e 'tò 'tū 'e vīle 'e 'kōn 'e 'padí -kaa man -a 'lē dt.

Bali -kaa ye "yí "le "man, ⁵yaa 'vī 'e 'cēn 'nan 'e -kaa dra 'yee 'nēnnun -a. E ciula Zozi Crizi -va 'nan -e 'e -kaa dré 'yee 'nēnnun -a. Yaa dré "le zī e cī -a 'bó 'ci 'sò 'a be -yee 'wí 'zū. ⁶Yaa dré 'nan -e -kaa 'e 'tò -dan vī 'yee "yí "man. "Yí zīē yaa dré -cēē -a -pī nen e 'sō -yrē tīglí be -yee "wean.

⁷Zozi Crizi nyen nen e -sran be, -yēē -maan en Bali -kaa 'sī 'wí 'jí, en e -cēē 'wí 'wīdīnun fūi. Bali -le "yí "bē, -a -kōōn "manvē "ka "dī, -yee "wean nen yaa dré zī. ⁸'Wí 'kpa, Bali 'yee "yí "nōn -cēē 'e 'ciuladí "da. E 'wí 'tōdī -nōn -cēē 'nan, -e -kaa 'yee 'wí 'cī man. ⁹En "nyian be, -a 'cī 'sō wí nen 'e yōōdī blamin man be, yaa ta 'bōla -cēē. -A -cīn a Bali jí 'e 'cēn 'nan, 'e -cīala Crizi -va -e 'yee 'cī 'sō wí zīē -a dré. ¹⁰Tū 'le 'srandū -a nen e 'cēan 'wí zīē -a drēdī man. En 'wí 'bó zīē -nyren 'nan, fē pēēnōn nen lají be, 'lee fē pēēnōn nen 'trēda be, Bali 'e o trē 'e cīn man, -e o tazan 'e dré -towlí. -A 'bó nen Crizi -a.

¹¹'Wí 'kpa, Zozi Crizi 'bē -maan, en 'wí nen Bali -a 'vī 'e 'cēn 'nan e dra 'kū Zuif 'nōn lē be, yaa dré 'kve vē -a. 'Wí zīē Bali -a dré "le zī e cī -a 'bó 'cī 'sō 'a be -yee 'wí 'zū. ¹²Yaa dré zīē 'nan, -e kōōn nen 'kū 'blī cī 'e tēdē Crizi da be, 'kve "wean Bali 'tò 'e dré -dan. ¹³Bali ciula Zozi Crizi -va, en e 'wí zīē -a dré kaa nen ka 'ka Zuif 'nōn 'a die, 'cēē vē

-a "nyian. Kōō ka Bali -le 'wí tīglí 'man, en ka yī -tēra "da. 'Wí 'nōnōn zīē -nyren 'nan Zozi 'ka 'nan -e Bali 'e 'ka 'sī 'wí 'jí. Ka yī -tēra Zozi da -yee "wean nen, Bali lei 'saun nen Bali -a 'vī 'e 'cēn 'nan 'e -nōan "minnun lē be, e dré 'cēē vē -a. 'Ka -kōōn pladí nen 'nan, ka dré Bali -le vē -a. ¹⁴'Wí 'kpa, -te Bali 'yee lei 'saun 'nōn -cēē be, -yēē cī "le fenun nen Bali -taa -a -nōnle -cēē be, -a va fē tēdē -le 'wí 'zū. En -yēē -cī -kōōnman -cēē 'nan, tū -fōla "da "jí be, Bali -kaa "sīa 'wí 'jí "fo te fenun pēēnōn zīē o dré -cēē vē -a. -Kaa Bali 'tò dré -dan 'wí nen yaa dré zīē -a man!

Pól Bali trū 'ba

¹⁵⁻¹⁶'Wí zīē -yee "wean be, 'an 'bó "nyian, ma'an 'flian Bali muo "fōdī -a 'cēē "wean dt, en an Bali trū "baa tū pēēnōn man 'cēē 'wí man. Kōō an 'cēē yī -tēradī Minsan Zozi da 'wí 'man, en maan 'man "nyian 'nan, ka Zozinōn pēēnōn ye "yí. ¹⁷Bali nen -yēē cī -kaa san Zozi Crizi -le Bali -a, en -yēē cī -kaa "tí "nen -a -kōōn "manvē "ka "dīē -a be, maan trū 'ba 'nan 'e 'wí 'tōdī nen e "sīa 'yee lei 'saun 'va be, -a -nōn 'cēē, en 'e 'fīlī -kōōn 'cēē, -e 'ka -tō 'kpa kōlēgōlē. ¹⁸En maan trū 'ba "nyian 'nan, 'e 'ka yīē 'lē 'sū, -e 'ka 'wí nen 'ka 'blī a -yrē en -yēē "wean Bali 'ka laabu be, -a -tō. En "nyian fenun "kaga "nen Bali -a 'vī 'nan, 'e -nōan 'yee minnun lē te -a -kōōn "manvē "ka "dīē, -e 'ka -tō. ¹⁹En "nyian Bali -le 'plēble nen e ya fē pēēnōn 'ta lou "be, -e 'ka -yēē -dan cī yī. -Yēē 'plēble zīē, -a 'bó 'a nen e 'nyranman "paa -kaa nen -kaa yī -tēra Zozi da be -kaa man. ²⁰-Yēē 'plēble -towlí zīē, -a 'bó 'a nen e Crizi wluan -kanōn 'va, en yaa -nyran 'e 'pē "yí "da lají lou. ²¹Yaa dré zīē 'nan -e Crizi 'e 'kōn lei -wīdīnun pēēnōn 'lee fē pēēnōn nen 'plēble a -yrō "bē, 'lee fē pēēnōn nen e min "paala be o da. 'Trēda fē pēēnōn be, -yēē cī o da. Tū nen -kaa cī -jí 'gve, -a -jí 'saza "cēē e cī o da dt, 'pīan tū nen e -taa 'lī be -a -jí oō, te -yēē cī o da. ²²'Wí 'kpa, Bali fē pēēnōn 'pla Crizi cēin wlu. Crizi 'bō nen fē pēēnōn 'tazan -a be, Bali -a -tō -leglizi -wulo -a. ²³-Leglizi 'nōn 'bō 'bē cī Crizi pō -a. En Crizi nen e fē pēēnōn 'nan 'sī be, e -leglizi -jí 'fa 'yee "yí "a.

2

Crizi -le "wean 'belidī a -kaa 'lō

¹E tēdē be, ka 'a 'ta 'wūla Bali wei da dt, en ka 'wí 'wīdī "dra, -yēē "wean Bali 'le 'va be, te ka ya 'ka 'kadī. ²Ka 'wí 'wīdīnun dré

'e tede "le 'treda minnun pænon 'zv. Ka 'ta 'wula Satan nen e -yu -wliidnun "paala be, -a wei da. Satan zæ, -a lei 'be 'nyranman "paa minnun nen wa'a 'ta 'wula Bali wei da dæ waa. ³En -kaa 'bo "nyian, -kaa ya 'e tede "le minnun zæ -wee 'w' 'zv. -Kaa 'fli -non -kaa 'bo 'ci 'so winun -wliidi "le. 'W' nen e ci -kaa 'bo 'ci 'so 'a be, 'lee 'w' nen e -toala -kaa 'bo 'wulo -ji be, -a -sru 'nen -kaa 'ta 'wula. Tu zæ -a man be, te -kaa ya Bali -le nyran -blidi wlu "le minnun pænon 'le 'w' 'zv.

⁴Pian Bali a 'e fadi min nyran -a, en e -kaa ye "yi "bv. ⁵-Yee "wean -kaa 'bo nen -cee 'w' wliidi "le "wean -kaa ya -kaa kadu -a 'le be, e 'belidi -non -cee -kaa 'vale Crizi -a. -A -cin 'e 'kon -kaa 'ji 'nan, Bali -le "yi 'saza 'be -kaa 'si 'w' 'ji. ⁶En "nyian -kaa 'vale Crizi -a, Bali -kaa wluan -kanon 'va, en e -kaa nyran 'e 'va laji lou. ⁷E 'yee 'kpa koon -cee Zozi Crizi -ji 'nan, -e 'e 'yee "yi 'nen -a -koon "manve "ka "dæ, -a -ci -koon tu 'le 'srannan.

⁸'W' 'kpa, Bali -le "yi 'saza 'be -maan 'ka 'si 'w' 'ji. En 'ka 'sidi 'w' 'ji zæ 'cee yi -teradi Bali da man nen e dre 'cee ve -a. Ya'a 'sile 'ka 'bo 'va du, 'pian Bali 'be 'yi dre 'cee 'e "tun. ⁹Bali 'ka 'ka 'sile 'w' 'ji 'w' 'tu nen kaa dre be -a man du. Yaa dre zæ 'nan, -e min -tu 'e vile 'e 'fli -koon -a 'w' 'a du. ¹⁰Bali 'bo 'be -kaa dre. En e -kaa dre min -tre -a Zozi Crizi -ji 'nan, -e dre w' 'yinun nen Bali -a man dre 'e 'cen be, -kaa 'ta wula "da.

Crizi -le "wean be -kaa sen 'e cin va

¹¹Kaa nen ka 'ka Zuif 'non 'a dæ, Zuif 'non -a ve 'ka man 'nan, ka 'ka 'ka 'fodi -klonmon -va du. En waa ve 'o 'fli man 'nan, o ya 'o 'fodi -klonmon -va. E ya 'w' 'tun "a, koo plo nen min -a 'pla o man 'e 'pe -a. Zi ka ci 'e tede be, -a da nen 'ka 'ci "nrøn! ¹²-A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, tu zæ -a man be, te 'ka 'sizan 'w' 'ji "ka "du. En "nyian te Bali -le minnun be, ka 'ka o vanon 'a "fo "du. En "nyian te 'w' nen Bali "e 'nan, 'e dra 'yee minnun le be, e 'ka 'cee ve -a "fo "du. En "nyian te ka ya 'treda 'e "tun, ka'a Bali toa du, en 'ka 'bli 'ka fe -tu le du. ¹³Tu zæ -a man be, te ka ya 'ka 'sidi Bali man -koo bli. 'Pian 'be nen 'gve, 'ka 'vale Zozi Crizi -a ka dre min -twli "a, en Crizi nyen nen e -sran be, -yee 'ka pli Bali man.

¹⁴Crizi 'bo 'be -fudi -troo -non -cee. Zuif 'non 'lee minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a dæ, e o dre 'leglon 'twli "a. Non nen "nen 'e pladi 'leglon 'fli zæ o yei te e o "cean 'e cin

man, en te e 'w' -foala o yei "be, yaa fui 'yee -kadu -a yiba "plan da. ¹⁵Koo Moizi -le -pei -to winun 'lee 'e 'ta 'srønnon be, -a 'bo nen yaa klu -sran. E 'leglon 'fli zæ o 'si, en e o -sen 'e cin va 'e 'va 'nan, -e 'o 'kon min -tre -a. ¹⁶En "nyian -yee -kadu yiba "plan da 'bo 'a nen, e 'w' nen "nen 'leglon 'fli zæ o yei "be, -a klu -sran. E o -te 'e cin da 'kole 'twli "ji, en e o yei "sen 'e cin va 'o 'vale Bali -a.

¹⁷En "nyian be, Crizi 'be 'ta 'sinan 'nonnon zæ -a 'pale minnun pænon le. E 'nan, Bali 'lee o 'bo be, 'w' 'ka "nyian o yei "du. 'Sinan zæ, kaa nen ka 'ka Zuif 'non 'a dæ, e ya 'cee ve -a. En "nyian 'ku 'bo nen ku ci Zuif 'non 'a be, e ya 'kve ve -a. ¹⁸-Yee "wean -kaa 'bo pænon be, -te min a Zuif min -a oo, -te min 'ka Zuif min -a du oo, Crizi le "wean be -si a 'e 'le 'sudi, -e -kaa -pli -kaa "tu Bali man -yee lei 'saun 'le 'pleble 'a.

¹⁹'W' nen Crizi -a dre be, -yee "wean kaa nen ka 'ka Zuif 'non 'a dæ, ka 'ka "nyian -pænon 'a du, en ka 'ka "le minnun nen o -blun "ka "dæ -wee 'w' 'zv du. 'Pian Bali -le minnun be, ka dre o vanon 'a, en ka dre -yee "konnæn 'non 'a. ²⁰'Ka 'bo nen Bali 'ka 'si, en e ci 'yee 'kon 'tonan. 'Kon zæ Zozi 'le 'pasianon 'lee Bali 'lewei vnon 'be ci cæn -a, en Zozi Crizi 'bo 'be ci 'kon zæ -a -pu -fo -kole 'pleble 'a. ²¹-Yee -maan -e 'kon zæ e wluan lou, te e ya 'e 'fodi 'e cin man fenyian, 'nan -e 'e dre Minsan -le 'kon 'saun 'a. ²²En Zozi Crizi 'be -maan "nyian, en ka dre 'kon zæ -a -tøve -a, 'nan -e -kaa pænon -kaa dre Bali -le 'kon nen -a lei 'saun -nyealan 'ji be -a.

3

'Nyranman nen Bali -a -peba 'wu Pøl -lo be -nyren 'gu

¹'W' pænon zæ -yee "wean be, 'an 'bo Pøl, an Bali muo -foa. 'Ka 'to 'ji nen an ya -pu 'kuin, koo an Zozi Crizi -le 'w' nonnon 'v' minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a dæ -wle.

²'Yi "nen Bali 'bo -a -peba 'wu 'an 'lo 'nan -e 'an "cee -ci -koon "be, maan -toa 'nan, kaa -nan w' 'man. ³'W' yoodu zæ, Bali 'bo 'be -nan koon 'men. -A 'bo nen an "sia -a cæn -tenan 'cee be.

⁴-Te kaa ta 'v' be, kaa -konnæn "ye 'nan, 'w' nen Crizi -a dre minnun -le ve -a, te -a -ci a 'e yoodu o man be, e 'ka 'e yoodu "men "man du. ⁵'Li 'e tede be, Bali 'ka 'w' zæ -a -nan -koonle minnun le du. 'Pian 'be nen 'gve, Bali lei 'saun -a -nan koon Zozi 'le 'pasianon nen Bali o 'si "va "be -wle. En

yaa -nan koon "nyian Bali 'lewei vunon le.
⁶ 'Wt yoodi zie -nyren 'nan: Zozi Crizi -le
 "wean be, fe nen Bali 'e 'nan 'e -non 'yee
 minnun le be, en 'wt nen e 'nan 'e dra -wle
 "be, minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, o 'to
 a "va. En minnun zie, o 'vale Zuif 'non 'a be,
 o dre 'kole -towlu "le ve -a. 'Wt 'bo zie -yee
 ci Zozi 'le 'wt 'nonnon nen waa 'man be -a.
⁷ En -a 'bo nen Bali -a -peba 'wu 'an 'lo 'nan
 'an vi minnun le. Bali 'bo 'le 'pleble 'a nen e
 'yee "yi zie -a -non 'men.

⁸ 'An 'bo nen an 'ka fe -tu -a Bali -le
 minnun yei "die, 'an le nen Bali "yi zie -
 a dre 'nan -e 'an Zozi 'le 'wt 'nonnon vi
 minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle. 'Wt
 "yi "nen -a -koon "manve "ka "di en Crizi -
 a dre minnun le be -a 'bo nen. ⁹ Bali "yi zie
 -a dre 'men "nyian 'nan -e 'an 'wt yoodi 'bo
 'ci 'si minnun pemon le 'wein. Bali nen e fe
 pemon dre be, e 'wt zie -a yoo minnun man
 -a pou sianan 'li 'e 'cen, en e 'bo ceegu yi -
 a. ¹⁰ Bali -a dre zie 'nan, -e tu nen -kaa ci -ji
 'gve, e 'wt yoodi zie -a ta bola. Bali -le 'wt
 'todt nen -a -koon "manve "ka "die, -leglizi
 'a nen yaa -ci -koonman laji fe pemon nen
 'pleble a -wlo "be, 'lee laji fe pemon nen e
 min "paala be, -wle. ¹¹ Bali -a dre "le zi -a -
 cin ci -a 'bo 'ji 'e 'cen be -yee 'wt 'zv. Bali
 ciula -kaa san Zozi Crizi, -va en e 'wt zie -a
 dre.

¹² 'Wt nen Crizi -a dre be, -yee "wean -si a
 'e 'le 'sudi -cee -e -kaa -pli Bali man, te "klan
 'ka -kaa 'ji di. -Cee yi -teradi Zozi da 'be dra.
¹³ 'Wt zie -yee "wean maan 'vi 'cee 'nan, te
 'ka "koe 'e 'si 'ka da 'men yra yidi -le "wean
 di! An ya 'an yra yunan 'nan -e 'ka "nen "bli
 -e 'to -dan 'e dre 'cee ve -a.

Pol Bali tru 'ba

¹⁴ 'Wt pemon zie -yee "wean 'an "po -
 soonman -kaa "ti Bali wlu. ¹⁵ -Yee ci 'leglon
 'todt pemon nen 'trada 'lee laji lou "be -
 a san -a. ¹⁶ Fenun nen Bali lo be, -a -koon
 "manve "ka "di. -Yee "wean an Bali tru
 "baa 'nan, -yee lei 'saun 'e 'nyranman 'pa
 'ka man, -e 'ka "koe 'lee 'cee 'pleble 'e
 'pa "da Crizi -sru 'ta wodi -ji. ¹⁷ Maan tru
 "baa "nyian 'nan, 'cee yi -teradi Crizi 'bo
 da -a nen 'ka 'kon tu pemon man Crizi -
 lo. En maan tru "baa "nyian 'nan, yidi "yi
 'saza nen 'e 'kon 'cee 'wt pemon dre di pou
 sianan. ¹⁸ An 'wt pemon zie -a laabo Bali
 lo 'nan, -e 'ka 'vale Bali -le minnun pemon
 'a be, yidi "yi "nen Crizi 'ka ye "yi "a be,
 'ka 'kola -yee -dan ci mandu -a. ¹⁹ -Yee yidi

"yi "nen e "mlian blamin -le 'wt 'todt da be,
 maan laabo Bali lo 'nan, 'ka -koonen "yi 'ka
 'bo 'a. En Bali 'e dre -e 'ka 'kon 'ka fadi Bali
 'bo 'le -dan a.

²⁰ Bali nen -yee 'pleble 'be 'nyranman
 "paa -kaa man be, -koladi a -yro, -e 'e 'wt
 dre 'e 'ciuladi "da. Fe -tu "ka -e -kaa laabu -
 yro, en 'wt 'tu "ka -e -kaa ci "nron "da, te -a
 -pe 'ka 'saa -a dre di -a di. ²¹ -Kaa Bali 'to dre
 -dan! 'Wt nen Zozi Crizi -a dre be -a man,
 Bali 'to 'e 'kon -dan -leglizi -ji! 'E 'kon zie 'li
 'trilii! Amen!

4

-Leglizi 'non a "le min -towlu "le 'wt 'zv

¹ 'An 'bo nen, an ya -pu 'kuin Minsan -le
 nyranman 'padi man 'gve, 'wt pemon nen
 Bali -a dre -cee ve -a be, -yee "wean an toba
 -foa 'cee 'nan, 'cee 'ta wu -pe 'e 'kon "le min
 nen Bali -a laabu be -yee ve zv. ² Te 'ka 'fli
 'sia -dandan 'ka cin man di! 'Ka 'kon min -
 troo -a! En 'ka 'man -sran 'wt 'ji 'ka cin va!
 En 'ka 'kola 'ka cin va yidi "yi "a! ³ Bali lei
 'saun 'ka dre "le min -towlu "le 'wt 'zv. 'Ka
 man -wee -e 'ka 'fu "da zi, te -fodi -troo a 'ka
 yei.

⁴ Bali -kaa laabu 'nan, -e -kaa dre -yee
 minnun -a. -Yee "wean -kaa dre 'kole -towlu
 "a, en Bali lei nen -kaa 'lo be, e ya -towlu, en
 'wt nen -kaa 'bli a -yre "be, e ya -towlu. ⁵ -Kaa
 san a -towlu. -Cee yi -teradi Crizi da be, e ya -
 twlu. En o -kaa -batize dre 'wt 'towlu "man.
⁶ Bali a -towlu. -Yee ci -kaa pemon "ti "a.
 E -kaa pemon "paala. E -ciala -kaa pemon
 'va en 'e 'nyranman "paa. E -nyeanla -kaa
 pemon 'ji.

⁷ -Kaa -todt pemon be, -kaa "yi -dan 'yi -
 cee ve -a, "le zi Crizi -a -non be -yee 'wt 'zv.
⁸ Koo e ya 'e 'cren -tedu Bali -le 'fluba 'ji 'nan:
 «"Yee -ku lou "be,
 e fe pemon klu, e o kuun.
 En e "yinin -non minnun le.»

⁹ -Te waa 'vi 'nan, e -ku lou "be, -a -ci nen
 'non? -A -ci nen 'nan, 'e tede be, e soonla
 fenan "tradra "nan. ¹⁰ Min 'bo nen e -soonla
 fenan "tradra "nan be, -a min 'lein zie -
 yee ku "nyian labli 'ta lou 'nun, 'du -e 'e
 fe pemon 'nan 'si. ¹¹ Min 'bo 'lein zie -yee
 "yinin dre 'yee minnun le. Yaa -mie dre
 Zozi 'le 'pasianon 'a, en yaa -mie dre Bali
 'lewei vunon 'a, en yaa -mie dre Zozi 'le 'wt
 'nonnon vunon 'a, en yaa -mie dre minnun
 nen o yie -toa -leglizi -va, te o Bali -le 'wt
 "paaman o ji be waa. ¹² Yaa dre zie 'nan,

-e 'o Bali -le minnun man wuv -e 'o 'yee 'nyranman 'pa, -e -yee -leglizi nen -a 'bɔ po -a be, 'e 'tɔ 'plɛble. ¹³Wɪ zɪe -a dɾɛdɪ -a nen, -kaa pɛɛnɔn dra "le min -tɔwli "le 'wɪ 'zɔ -cee yi -teradɪ Crizi da -ji. En "nyian be, -kaa dra "le min -tɔwli "le 'wɪ 'zɔ -cee Bali -pɪ 'bɔ -tɔdɪ -ji. -Te e dɾɛ zɪe be, -a -nan nen -kaa -koan "le min nen e -klɔnɔn -fɔ be -yee 'wɪ 'zɔ, en zɪ Crizi cɪ be, min -taa -a yɛle -kaa 'lɔ.

¹⁴Yaa dɾɛ zɪe 'nan, -e -kaa vɛle -kaa kɔn "nyian "le nannannun -le 'wɪ 'zɔ dɪ. Kɔn nannannun lɛ nen minnun see "paa wɪnun ve -pɛ "yi 'lee -pɛ bu -a, -e 'o -sɔɔnla o -sru. Min see "paanɔn zɪe o ya -wɛdɪ, en -dawli 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn a o ji, -e 'o min 'si -si tɪglɪ da. ¹⁵'Pian -cee ve be -kaa 'wɪ tɪglɪ wɪ, en -kaa cin yɪ "yi, -e -kaa trula Crizi man. -Yee cɪ -leglizi -wulo -a. ¹⁶-Leglizi be, Crizi 'bɔ po nen. En -a man men -tɔdɔ be, klɔda 'be -maan 'o ya 'o 'fɔdɪ 'e cin man. En mienniannun 'be -maan "nyian 'o cin "kuan 'plɛble. Zɪ man men -tu "le -kɔla "wo be, -a da nen e 'nyranman "paa en -leglizi nen Crizi 'bɔ po -a be e -tɔa "kli, te e Truman, te yɪdɪ "yi "a -ji. Trɔdɪ zɪe, Crizi -va nen e "sia.

'Ka 'pɛ 'e 'si 'cee 'ta wɔ -pɛ ceje -sru!

¹⁷Mɪsan nen an dɾɛ -yee ve -a be, -a 'tɔ da nen an 'wɪ "paala 'cee 'nan: Te 'cee 'ta wɔ -pɛ 'e 'kɔn "nyian "le minnun nen wa'a Bali tɔa dɪe -wee ve -zɔ dɪ! 'O 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun -wɛdɪ -sru "nen o 'ta wo, te e ya 'wɪ "tun "a. ¹⁸'O "trɔɛn "a "yuyɔ, en o 'ka "va 'nan 'o Bali -tɔa "dɪ. -Yee "wean 'belidɪ nen Bali a -nɔn be, e ya o man -kɔɔbli, en o ya klun va. ¹⁹'Wɪ 'tɔ 'ka "nyian o tɛa 'yra -a dɪ. 'O 'fli -nɔn 'wɪ 'wɛdɪ "dɾɛdɪ lɛ, en 'wɪ 'wɛdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn be, wa'a 'kaan -a dɾɛdɪ -a dɪ.

²⁰'Pian 'cee ve be, 'wɪ nen waa paa 'ka 'ji Crizi da be, 'wɪ 'wɛdɪnɔn zɪe -a -tɔwli 'ka "va "dɪ. ²¹Maan -tɔa 'nan 'wɪ 'kpa, ka Crizi -le 'wɪ 'man, en o -yee 'wɪ paa 'ka 'ji. 'Wɪ nen waa paa 'ka 'ji zɪe Zozi 'le 'wɪ tɪglɪ nen. ²²Waa paa 'ka 'ji 'nan, 'ka 'pɛ 'e 'si 'ka dɾɛ wɪ cejenun -sru. -Yee "wean 'ka dɾela "da! Kɔw te ka'a tian Zozi 'tɔlɛ dɪe, ka 'wɪ 'wɛdɪnɔn dɾɛ "kaga te -a 'le 'srannan "nen -kadɪ -a. ²³'Be nen 'gɔe, e ya "le Bali lei 'saun 'e 'cee cɪ "nrɔndɪ pɛɛnɔn lɪla 'e 'tre "fo. ²⁴En "nyian be, 'cee 'ta wɔ -pɛ 'e 'kɔn "le min -trɛ -le 'wɪ 'zɔ. Min zɪe Bali 'be dra -e 'e Bali 'sia 'e "pa 'ji. -A dɾɛ wɪ -koan 'e 'sɔdɪ "ji, en e -koan

Bali -le ve -a "fo. En e 'ta wo Bali -le 'wɪ tɪglɪ da.

²⁵-Yee "wean 'ka 'si 'wɛlɔ 'sendɪ man, en 'wɪ tɪglɪ nen 'ka vɪ 'ka cin lɛ! Kɔw -kaa pɛɛnɔn -kaa dɾɛ 'kɔle -tɔwli "man mɛnnun -a. ²⁶En "nyian be, «-Te 'bli 'fɔ 'ka 'ji be, te 'ka 'wɪ 'wɛdɪ "dɾɛ dɪ!» Te yɪdɛ 'e 'fɔ "va 'cee 'bli 'fɔdɪ "ji "man dɪ! ²⁷Tɔɔo -si 'e 'lɛ 'sɔ Satan lɛ, -e 'e 'ka man yɪ. ²⁸En "nyian be, min nen e crin wo be, 'e 'si -a dɾɛdɪ man! 'Pian 'e 'nyranman 'pa, -e 'e "nen "fɛ -bli, te e 'yale -tɛnɔn "le -nɔan "nyian!

²⁹En "nyian be, te wei -wɛdɪ "tɔwli 'e bɔla 'ka 'le "fo "dɪ! 'Pian 'wɪ nen e min pɛenun "le 'wɪ "paa "va "be -a 'bɔ nen 'ka vɪ! En 'wɪ nen e "yi dra minnun lɛ be, -a 'bɔ nen 'ka vɪ! ³⁰Te 'ka Bali lei 'saun 'ta dɾɛ -trɔdɾɔ dɪ! -A 'bɔ 'a nen Bali 'ka -kɔnnɛn 'pla -e 'e -kɔɔn 'nan ka -koan 'yee ve -a tɔ nen e 'ka "sia 'wɪ 'ji be, -a man.

³¹-Yee "wean min man wɪ 'padɪ, 'lee 'bli 'fɔdɪ min ji, 'lee nyran siadɪ, 'lee 'wɪ 'blɪdɪ, 'lee min sɛɛ wɔdɪ, 'lee 'wɪ 'wɛdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn be, te -a -tɔwli 'e 'kɔn 'ka yei "fo "dɪ! ³²'Pian 'ka 'kɔn 'kpa 'ka cin lɛ, 'ka cin dra nen 'e 'ka 'tɛ, en 'ka cin man wɪ 'ce "le zɪ Bali 'ka 'man wɪ 'ce Crizi -le "wean "be -yee 'wɪ 'zɔ.

5

¹'Wɪ nen Bali -a dɾɛ be, -a 'bɔ nen 'ka dɾɛ! Ka dɾɛ -yee "nennun nen e o ye "yi "be waa. ²-Yee "wean 'ka cin yɪ "yi "le zɪ Crizi -kaa 'yɪ "yi "be -yee 'wɪ 'zɔ! E -kaa 'yɪ "yi "le "wean, e wɪ "man en e -ka -kaa 'leji. E dɾɛ "le 'nan 'sraga nen yaa 'bɔ Bali lɛ en -a -koei 'nɔnɔn Bali cɪ 'sɔ.

'Cee 'ta wɔ -pɛ 'e -kɔɔn 'nan ka dɾɛ 'tɛ 'san -le ve -a!

³'Ka dɾɛ wɪ 'e -kɔɔn 'nan ka dɾɛ Bali -le minnun -a! Nyinnandɪ lɪ 'lee -kɔnnɛn -a te wa'a 'o cin 'pale dɪe, te 'e 'kɔn 'ka yei "dɪ! En 'wɪ pɛɛnɔn nen e min "tri -tɔa Bali 'lɛ, 'lee min yɛe nen ya'a 'cɪla fe da dɪe, te -a -tɔwli 'e 'kɔn 'ka yei "dɪ! ⁴'Wɛdɪ min man -wɛdɪ, 'lee -blɔ wei -fɔdɪ, 'lee -sɛɛ "wɛdɪ "wɔdɪ be, te -a -tɔwli 'e 'kɔn "nyian 'ka yei "dɪ! 'Pian 'wɪ nen e cɪ "le 'ka dɾɛ be, -nyren Bali muo "fɔdɪ -a. ⁵-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, minnun nen o nyianla lɪ 'lee -kɔnnɛn -a te wa'a 'o cin 'pale dɪe, 'lee minnun nen o 'wɪ nen e min "tri -tɔa Bali 'le be waa dra be, 'lee minnun

nen 'o yie 'ka 'ciula fe da die, o -nyrannan 'ka Crizi 'lee Bali -le mingonnen 'treda du. Koo 'wunun zie -a dredi be, e ya "le fe nen e 'ka Bali -a die, -a 'bo nen min -a 'su.

⁶Te 'ka 'wi "man -e min 'e 'ka see "paa -e 'ka 'wi 'wliidi zie -a -tu dre di! Koo minnun nen o 'ka "vale 'o 'ta wula Bali wei da di, en o 'wunun zie -a dra be, Bali -le nyran -bliidi a o man -pennan. ⁷-Yee "wean te 'ka -fo o -sru "fo "du!

⁸E tede be, ka 'bo te "ka "ya wo "nyian klun va. 'Pian 'be nen 'gve ka ya 'te 'san da, ka dre Minsan -le ve -a -le "wean. -Yee "wean 'cee 'ta wo -pe 'e -koon 'nan ka dre 'te 'san -le ve -a! 'Min nen e ya 'te 'san da be, -a san 'wi 'yi 'to 'tudu ppenon dra, en -a san dre wi -koan 'e 'sudi 'ji, en -a san 'wi dra min va 'e 'ci -a -twli. ¹⁰-Yee "wean 'wi nen e ci Minsan ci 'so 'a be, 'ka man -wee -e 'ka fa 'si sidi! ¹¹'Wi nen klun va wunun -a en ya 'a 'wi "yi dra min le die, te 'ka dre di! 'Pian 'ka ta bola! ¹²Koo 'wunun nen min -mienun -a dra 'e yoodi be, -a -nan wi vidu min -tea 'yra -a. ¹³'Pian -te Bali -le 'te 'san -a ta 'bola be, min -a ye 'wein. ¹⁴En fe ppenon nen e -ta 'te 'san da be, -a 'bo "nyian "e "dre wo 'te 'san -a. -Yee "wean waa 'vi 'nan:

«Yi -tezan 'i 'fuv!
'I 'wluan -kanon 'va,
-e Crizi -le 'te 'san
'e 'i 'man dre 'wein.»

¹⁵'Wi ppenon zie -yee "wean be, 'ka yie 'to 'ka 'fli -va! En 'cee 'ta wo -pe 'e -koon 'nan, ka Bali -le 'wi -tota! Te 'ka 'wi dre "le minnun nen wa 'a 'o 'ci "nrannon Bali -le 'wi da die -wee 'wi 'zu di! ¹⁶Tu nen Bali -a -non 'cee be, 'wi "yinun nen 'ka dre -ji! Koo tu nen -kaa ci -ji 'gve 'wi 'wliidi "dredi 'fa "da. ¹⁷-Yee "wean te 'ka 'wi dre "le -blnon 'zu di, 'pian zi Minsan ci "vale 'nan 'ka 'wi dre be, 'ka man -wee -e 'ka -to!

¹⁸Te 'ka 'wen 'mlin 'e 'ciula "da di! Koo 'wi 'nonnonan dredi nen yaa "paa min lo. 'Pian 'cee ve be, Bali lei 'saun nen 'e 'ka 'pla "fo. ¹⁹'Ka cin "koe "to Bali -le 'fluba 'ji "drenun -fodi -a, 'lee Bali 'to bo "drenun -fodi -a, 'lee "drenun nen Bali lei 'saun -a -cin -tota 'ka 'ji be -a -fodi -a. "Drenun zie -a 'bo 'a nen 'ka Minsan 'to bo 'ka 'bli ppenon 'a. ²⁰-Kaa "ti Bali be, 'ka muo "fo tu ppenon man, en 'ka muo "fo 'wi ppenon 'ji, -kaa san Zozi Crizi 'to 'ji.

Zozinon, 'ka 'wi dre 'ka cin va "yi!

Lumon 'lee 'e 'sran -le 'wi

²¹'Ka cin wei man "yi! Zi ka "klandi Crizi -lo -ci -koon zie!

²²'Ka lumonun be, 'ka 'ta wula 'ka 'sran wei da! -A -ci -koondu nen 'nan, ka 'ta wula Minsan wei da. ²³Koo -klonmon 'be 'e nan "paala, "le zi Crizi -leglizi "paala be -yee 'wi 'zu. -Leglizi 'be ci "le Crizi 'bo po -le 'wi 'zu, en minnun nen -ji be, Crizi 'be o "sia 'wi 'ji. ²⁴-Leglizi 'non 'ta wula Crizi wei da, -a -twli "nen lumonun 'o dre "nyian o -sran le 'wi ppenon 'ji.

-Klonmon 'lee 'e nan -le 'wi

²⁵'Ka -klonmonnun be, 'ka nannun yi "yi, "le zi Crizi -leglizi ye "yi "be -yee 'wi 'zu! Crizi wu "man en e -ka -leglizi 'non 'leji, ²⁶'nan -e -leglizi 'non 'o dre Bali -le ve -a "fo. -A -batize dredi 'yi 'a, 'lee Bali wei vidu -a nen Crizi -leglizi dre 'saun Bali 'le. ²⁷Yaa dre zie 'nan, -e -leglizi 'e dre 'e 'bo 'le ve -a, te e "bia fenyian, te "tri 'ka "man "di, te -a man 'ka 'e yrudu di, en te 'wi 'wliidi 'ka "man "fo "di. 'Pian -e -leglizi 'e 'kon 'saun Bali 'le, te 'to 'to 'ka "man "di.

²⁸Yidu "yi zie -a 'bo 'a nen -klonmonnun 'o nan yi "yi! Min nen 'e nan ye "yi "be, te 'e 'fli ye "yi. ²⁹Koo min -tu 'ka 'naan 'e 'bo 'fli man di, 'e 'fli ci fe -weeman, en 'e yie -tota 'e 'fli -va. Zi Crizi -a dra -leglizi le zie. ³⁰-Leglizi 'bo 'be ci Crizi po -a, en -cee ci -a man mennun -a. ³¹'Wi nen 'e 'cren -tedu Bali -le 'fluba 'ji be, 'ka 'ci "nrnon "da. E ya 'e 'cren -tedu 'nan:

«-Klonmon "sia 'e "ti 'lee 'e "bu "man
-e 'e pei 'fo 'e nan va,
-e 'o dre min -twli "a.»

³²'Wi -dan tu a 'e yoodi 'wi zie -a -sru. "An -ci ve 'cee 'nan, zi Crizi 'lee 'yee -leglizi 'non ci zie. ³³'Pian 'wi 'twli zie e ya "nyian 'ka 'bo 'le ve -a. 'Ka -klonmonnun be, 'ka nan yi "yi "le zi 'ka 'fli ye "yi "be -yee 'wi 'zu! En 'ka lumonun be, 'ka 'sran 'sia min -a!

6

'Nen 'lee 'e "ti 'le 'wi

¹'Ka nannannun be, [Minsan -le "wean be,] 'ka 'ta wula 'ka "ti 'lee 'ka "bu 'wei da! -Yee ci 'wi "yi "a. ²Koo Bali "e 'nan: «'I yie 'e 'nan 'i "ti 'lee 'i "bu "man!» -Yee ci -pei -to wi tede nen Bali 'wi 'to 'pla -a -sru "be -a. ³'Wi zie -nyren 'nan: «'I 'ci "nran ye, en i "moan 'treda.»

⁴'Ka 'nen "tunun be, 'wi nen e 'nen 'ci -tota lou 'e "ti 'lee 'e "bu "man be, te 'ka dre -wle

"du! 'Pian 'ka o 'lebu 'wɪ "paadi -a oji 'lee 'wɪ pladi -a -wle. 'Ka drɛ 'wɪ nɛn e "sia Minsan va bɛ -a yra man.

Nɔan 'lee 'e 'tazan -le 'wɪ

⁵'Ka nɔannun bɛ, 'ka 'ta wɔla 'ka 'tanɔn wei da! 'Ka "klan Bali lɔ en 'ka drɛ 'ka 'ci 'fɪdaa 'a! En 'ka 'ci "nrɔn 'nan, ka ya -a drɛnan Crizi lɛ! ⁶Te 'ka drɛ o yɪɛ lɛ 'saza 'nan -e 'o 'ka yɪ "yi 'du! 'Pian 'ka -kɔn 'nan Crizi 'sunɔn nɛn 'kaa! En 'wɪ nɛn e ci Bali ci 'sɔ 'a bɛ -a 'bɔ nɛn 'ka drɛ 'ka 'bli pɛɛnɔn 'a! ⁷'Ka 'ta 'e 'kɔn 'fava 'nyranman 'panan -wle. En 'ka 'ci "nrɔn 'nan, Crizi lɛ nɛn ka ci 'nyranman zɪɛ -a 'panan, 'nan blamin lɛ "cɛɛ du! ⁸-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -te min a nɔan -a oo, en -te e 'ka nɔan -a du oo, e ya 'wɪ "tun "a. 'Pian zɪ min -tɔ 'nyranman 'pa bɛ, -a da nɛn Minsan -a -ko "paa.

⁹Kaa nɛn ka ci o tanɔn 'a bɛ, -a -tɔwli "nɛn "nyian 'cɛɛ vɛ -a. 'Ka 'cɛɛ nɔannun 'sia min -a! Te 'ka 'kɔn o man -wluwlu du! -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'ka 'san a waa -tɔwli, e ya laji. Ya 'a min bɔ "va 'vaa -e 'e va wɪ drɛ du.

'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔɔdu tɔ -wliɔ "le "wean!

¹⁰Maan 'le -sɛanla 'cɛɛ 'nan, 'ka 'tɔ -kli! 'Cɛɛ drɛɔ min -tɔwli "a 'ka 'vale Minsan -a 'bɛ dra, te -yɛɛ 'plɛblɛ nɛn e ya fɛ pɛɛnɔn 'ta lou "bɛ, e 'ka -tɔa -kli. ¹¹Bali -le -kuli -tan fɛnɔn nɛn yaa -nɔn 'cɛɛ bɛ, 'ka 'man wɔv -a, -e 'ka 'kɔla "tɔɔɔ -a Satan -le see "paa wɔnɔn 'lɛ. ¹²Kɔɔ -kuli nɛn -kaa 'lɛ bɛ, blamin man "cɛɛ -kaa -taan "du, 'pian -kaa -taan lei -wliɔnɔn pɛɛnɔn nɛn laji bɛ, o man. 'Plɛblɛ a -wɔ, en o min "paala, en o 'nyranman "paa klun va. ¹³-Yɛɛ "wean Bali -le -kuli -tan fɛnɔn nɛn yaa -nɔn 'cɛɛ bɛ, 'ka 'sia! -Te kaa drɛla "da "bɛ, tɔ nɛn yi -wliɔɔ bɔa 'ka man bɛ, ka -kɔlaman -tɔɔɔ -a -kli -e 'ka bɔla "ji 'kloun 'gloun.

¹⁴'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔɔdu! 'Ka 'ta wɔla 'wɪ tɔɔl da! -Yɛɛ ci "le 'ka -tien 'kɔlɛ 'le 'wɪ 'zv. 'Wɪ nɛn 'e 'sɔɔɔ "ji "bɛ 'ka drɛ! -Yɛɛ ci "le 'ka 'kɔlɛ "nɛn yɔɔvɛ -le 'wɪ 'zv -kuli -lɔ.

¹⁵-Fɔɔɔ -trɔɔ nɛn Bali -a -nɔn 'cɛɛ Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔn 'a bɛ, 'ka 'tɔ "da 'plɛblɛ! -Yɛɛ ci "le 'ka 'cɛin -man -manwua "le 'wɪ 'zv. ¹⁶En "nyian bɛ, 'ka yi -tera Zozi da "fo! -Yɛɛ ci "le 'ka 'man yɔɔvɛ -le 'wɪ 'zv Satan -le -tin 'wlenun nɛn 'tɛ nɛn a "nɛn "bɛ -wɔ.

¹⁷Bali 'ka 'si 'wɪ 'ji, 'ka 'tɔ "da 'plɛblɛ! -Yɛɛ ci "le 'ka 'wulo -man yɔɔ 'kɔpɔngbɔ kle "le 'wɪ 'zv -kuli -lɔ. En -kuli -tan sɛn nɛn Bali lei

'saun -a -nɔn 'cɛɛ bɛ, 'ka 'kun "man! -Yɛɛ ci Bali wei -a.

¹⁸'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a drɛɔɔ -ji bɛ, Bali nɛn 'ka tru 'ba, en 'ka laabu -yɔɔ 'nan, 'e 'pa 'ka 'va. Tɔ pɛɛnɔn man 'ka Bali tru 'ba "le zɪ -yɛɛ lei 'saun -a -cin -tɔa 'ka 'ji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zv. 'Ka yɪɛ -trɔa 'wɪ zɪɛ -a drɛɔɔ da, te 'ka 'pɛ 'e plɔ du! 'Ka Bali tru 'ba Bali -le minnɔn pɛɛnɔn lɛ!

¹⁹En "nyian bɛ, 'ka Bali tru 'ba 'mɛn 'nan, 'wɪ nɛn 'kɔ 'an vɪ bɛ 'e -cin -tɔ 'an 'ji. En 'nan -si 'e 'lɛ 'sɔ 'mɛn, -e 'an Zozi 'le 'wɪ 'nɔnɔn nɛn -a -ci a 'e yɔɔɔɔ minnɔn man bɛ, -a -ci vɪ -wle. ²⁰'Bɛ 'bɔ nɛn an ya -pɔ 'kuin 'gɔ oo, Zozi 'le 'wɪ 'nɔnɔn 'pɛ 'ba a 'an 'lɔ -e 'an vɪ minnɔn lɛ. -Yɛɛ "wean 'ka Bali tru 'ba 'mɛn 'nan, -si 'e 'lɛ 'sɔ -e 'an vɪ, "le zɪ e ci 'mɛn 'nyranman -a bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zv.

²¹-Kaa "bɔ Zozi an Tisik nɛn -kaa ye "yi "bɛ, -a yɪɛ yra Minsan -le 'nyranman 'padɪ da. -A 'bɔ 'bɛ "ta "lɔ 'wɪ nɛn 'an man 'gɔvɛ -a 'sinan 'pale 'cɛɛ. ²²-Yɛɛ "wean maan 'pa 'sia 'ka 'va 'nan, -e 'wɪ nɛn 'kɔ man bɛ 'ka -tɔ. En an ya "va 'nan 'e 'ka "kɔe "tɔ 'ka da.

²³-Kaa "tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee -fɔɔɔ -trɔɔ, 'lee 'wee yɔɔɔ "yi, 'lee yi -teradɪ Zozi Crizi da -nɔn 'kɔ "bɔ Zozi nɛn pɛɛnɔn lɛ. ²⁴Bali -le "yi 'e 'kɔn minnɔn pɛɛnɔn nɛn o -kaa san Zozi Crizi ye "yi -a 'leda "ka "ɔɔ o va.

'Fluba n^{en} P^{ol} -a cren -te
Filipu
 'n^{on} le

¹ An 'b^o P^{ol} 'lee Timote nen kv ci Zozi Crizi 'sun^{on} 'a be, kv^e 'fluba 'g^{ve} -a cren -te. Koa cren -te minnun p^{ee}n^{on} nen o dre Zozi Crizi -le ve -a en o ya Filipu 'fla be -wle. Koa cren -te minnun nen 'o yie -t^{oa} -leglizi -va 'lee minnun nen o "paa o va be -wle.

² -Kaa "ti Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -f^{od}i -tr^{oo} -n^{on} 'c^{ee}.

P^{ol} Bali tru 'ba Zozin^{on} nen Filipu fla be -wle

³ Tu -t^{ud}v p^{ee}n^{on} man -te 'ka 'cin -tr^{oa} 'an 'ji be, an 'men Bali muo -f^{oa}. ⁴ Tu p^{ee}n^{on} man, -te "m^{ee}n vⁱ 'nan 'an Bali tru 'ba 'cee 'wⁱ man be, ci "n^randⁱ -dan a 'an 'lo. ⁵ An Bali muo -f^{oa}, k^{oo} yi t^{ede} nen ka wⁱ Zozi man -trilii, -e 'e b^o c^{ee}gv yi -a be, ka 'pa 'an 'va en -kaa Bali -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} fuila "man. ⁶ An yi -t^{ea}la "da 'nan, Bali 'b^o nen e 'wⁱ "yi zⁱe -a pei 'tr^{oa} 'ka 'va be, yaa dra -e 'e 'k^o 'e 'le 'trilii, -e 'e 'le s^{oo} tu nen Zozi Crizi -taa "man "b^e -a.

⁷ -Te 'wⁱ zⁱe -a -cin a 'an 'ji 'cee "w^{ee}n be -a -n^{oo}n da nen, k^{oo} 'ka 'nan wⁱ a 'an man 'kpa t^{igl}i. Tu nen te an ya -p^u 'kuin oo, en tu nen te 'an -t^o 'kpa t^{igl}i Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} -sru minnun tan^{on} yie man oo, "yi "nen Bali -a dre 'men be e dre -kaa p^{ee}n^{on} 'le ve -a. ⁸ -Te maan 'vⁱ 'nan an 'ka ye "yi "le zⁱ Zozi Crizi 'ka ye "yi "b^e -y^{ee} 'wⁱ 'z^u be, Bali -a -t^{oa} 'nan 'wⁱ 'kpa nen.

⁹ En 'wⁱ nen maan laabo Bali l^o te an ya Bali tru 'banan be -nyren 'nan, yidⁱ "yi 'e 'pa "da 'ka 'va, en 'wⁱ 't^{od}i 'lee 'wⁱ 'fa 'si bli 'e 'k^{on} 'ka yei, ¹⁰ -e 'ka -kola 'wⁱ nen e ci t^{igl}i be -a -si siadⁱ -a. -Te e dre zⁱe, Zozi 'ta nyan be, te ka ya 'saun, en 't^o 'tu 'ka 'k^{oo}n 'e 'padⁱ 'ka man di. ¹¹ En "nyian be te 'cee 'wⁱ nen kaa dre 'tr^{eda} be, e ya 'e f^{ad}i Zozi Crizi -le 'wⁱ "yi 'saza 'a. 'E dre zⁱ, -e minnun 'o Bali 't^o 'sia -dan, te waa b^{oa}.

P^{ol} 'e y^ra 'yⁱ Bali -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} vidⁱ man

¹² An "bvⁱ Zozin^{on}, an ya "vale 'ka -t^o 'nan, 'wⁱ nen e 'b^o 'an man be, -y^{ee} -maan en Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} fuila "man. ¹³ K^{oo} 'sounjanun p^{ee}n^{on} nen 'o yie -t^{oa} ming^{on}nen -le 'k^{on} 'va be, 'lee 'flan^{on}

p^{ee}n^{on} waa -t^o 'nan Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} vidⁱ man nen an ya -p^u 'kuin. ¹⁴ Zi -kaa "bvⁱ Zozin^{on} "kaga 'an 'yⁱ -p^u 'kuin be, en -wee yi -t^{er}adⁱ Minsan da 'pa "da, -a -nan nen wa'a "klanle "nyian di, en o Bali -le 'wⁱ 'vⁱ minnun le.

¹⁵ Maan -t^{oa} 'nan min -mienun a o va be, "o Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} ve man b^{ud}i -a 'an 'va zia, en waa ve -sa -f^{od}i p^e -ji. 'Pian min -mienun "o Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} ve 'o 'ci 'fidaa 'a. ¹⁶ Minnun zⁱe 'o dra 'an yidⁱ "yi "le "w^{ee}n. K^{oo} waa -t^{oa} 'nan Bali 'an 'pla 'nan -e 'an 't^o Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} -sru minnun tan^{on} yie man. ¹⁷ En minnun nen "o Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} ve -sa -f^{od}i p^e -ji 'an 'va zia be, wa'a ve 'o 'ci 'fidaa 'a di. E ya o ji 'nan "w^{ee} dre zⁱe, te 'men y^ra yidⁱ "paa "da -p^u 'kuin. ¹⁸ 'Be 'ka 'men 'ji f^e -t^u -a di. -Te -wee ci "n^rondⁱ a -w^lidⁱ oo, en -te 'b^e "c^{ee} di 'o 'ci "n^ronman 'yi oo, -a p^{ee}n^{on} zⁱe -a -ji be, Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} 'be ve. 'Wⁱ zⁱe yaan 'ci "n^ranman.

En yaan ci "n^ranman 'li 'trilii, ¹⁹ k^{oo} maan -t^{oa} 'nan, 'cee Bali tru 'badⁱ 'lee Zozi Crizi lei 'saun nen yaan 'ta -nanjean "be, -y^{ee} "w^{ee}n an "sia 'wⁱ 'ji. ²⁰ 'Wⁱ zⁱe 'an 'bli a "da, en an yi -t^{ea}la "da 'kpa t^{igl}i. Maan -t^{oa} 'nan, Bali 'ka 'we "man -e 'yaan 't^ui di. An -taa Crizi 't^o drele -dan 'an 'k^{ole} 'a minnun p^{ee}n^{on} yie man. -Te an -ka oo, en -te 'an yie 'fu "man oo, an -taa -a 't^o drele -dan 'kpa t^{igl}i "le zⁱ maan dra tu p^{ee}n^{on} man be -y^{ee} 'wⁱ 'z^u.

²¹ Maan ve zⁱe, k^{oo} 'men v^e be, -te 'an yie a "man "be, te an ya Crizi -le ve -a. En -te an -ka be, te e ciula "men "da. ²² En -p^e -t^u da zia be, -te an yie a "man "be, te an Crizi -le 'nyranman "paa tian. -Nyren k^o an 'si "va "be, ma'an t^{oa} di. ²³ K^{oo} 'an 'fli ye "yi -p^e "fli 'b^o dave -a. An ya "vale an "sia 'tr^e 'g^{ve} -a da -e 'k^u 'vale Crizi -a 'k^u 'k^{on}. 'Be 'b^o 'be ci "yi "fo. ²⁴ 'Pian 'cee "w^{ee}n -a "yi mlin -e 'an yie 'e 'fu "man. ²⁵ An yi -t^{ea}la 'wⁱ zⁱe -a da. -Y^{ee} "w^{ee}n maan -t^{oa} 'nan, an -fo tian 'ka "sr^{on}, -e 'an 'pa 'ka p^{ee}n^{on} 'va, -e 'cee yi -t^{er}adⁱ Zozi da 'e 'k^u 'e 'le, te 'ka 'ci a 'e "n^randⁱ. ²⁶ En "nyian be -te an 'li 'an da 'ka 'va be, -e 'men 'ludⁱ 'ka 'va 'e 'ka 'ci "n^ran 'e 'ciula "da, -e 'ka Zozi Crizi 't^o b^o.

Ka y^ra ye Crizi -le "w^{ee}n

²⁷ 'Pian -te 'wⁱ oo 'wⁱ nen e 'b^o 'an man be, 'cee 'ta w^o -p^e 'e -k^{oo}n 'nan Crizi -le 'wⁱ 'n^{on}n^{on} -sru "nen 'ka ci! En -te ma'an 'ka y^{le} "nyian di oo, 'pian 'an 'ka 'ta wⁱ man

'nan, ka -fu Zozi -sru 'ta wōnōn tigl 'a. 'Ka 'ci 'e 'kōn -tōwli! En 'ka 'wulo -ji "nrōn 'wī -tōwli "da, -e 'ka Zozi Crizi -le 'wī 'nōnōn fuila "man min pēēnōn 'va. ²⁸Te nyen 'e 'kōn 'ka 'ji 'ka 'nanmannōn 'le 'wī nen waa dra 'cēē bē -yēē "wean dī. 'Wī zīē -a drēdī 'bē -kōōnman 'nan 'o 'fli 'si Bali man -kōōbli. Bali -taa "o -nan -nyanlē. 'Pian 'cēē vē bē, yaa -kōōnman 'nan, ka ya -si nen e min "sia 'wī 'ji bē -a da. En 'wī zīē e "sia Bali va. ²⁹Kōō Bali 'ka "yi "drēlē 'cēē 'nan -e 'ka yi -tēra Crizi da 'saza dī, 'pian 'nan -e 'ka yra yī Crizi -le "wean. ³⁰'Bē nen 'gūē, 'an yra -tōwli "nen maan 'yī bē, -a 'lein 'bō 'ji nen ka cī. Kaan 'yī te an ya 'an yra yunan Crizi -le "wean, en kaa maan 'nan an ya yra yīdī zīē -a -ji "nyian.

2

¹Maan -tōa 'nan ka ya 'ka leādī Crizi man, en 'wī zīē e 'ka "kōē -tōa 'ka da. En 'ka cīn siiman yīdī "yi "a. En 'ka 'vale Bali lei 'saun 'a, 'ka yei "a 'e 'sendī 'e cīn va. En 'ka cīn nyrinda "sia. ²'Ka 'wī pēēnōn zīē -a dra, 'pian 'kaan 'cī "nran 'e 'cīla "da. 'Ka 'cī -pōan 'e 'kōn -tōwli, en 'ka 'wī 'tōwli "yī "yi, en 'ka 'cī wī 'e 'kōn -tōwli, en 'ka 'wulo -ji "nrōn 'wī -tōwli "da. ³Maan vē 'cēē 'nan, te 'ka 'wī 'tū drē te e ya bōē 'blīdī pē -jī dī. En "nyian te e ya 'ka 'bō 'fli -kōōndī "tūn "a dī. 'Pian 'ka 'fli drē "wēnōn, -e 'ka min pēēnūn 'sia 'e 'mlīn 'ka da. ⁴Te 'ka 'va min -tō 'e 'bō 'fli -le 'wī "yi -wēē "dī, 'pian min pēēnūn -le 'wī "yi "nen 'e -wēē.

⁵-Pōan "tōwli "nen Zozi Crizi -a 'pa 'e 'jī bē, -a 'bō nen 'e 'kōn 'ka 'jī.

⁶Crizi nen e ya paan "le Bali -le 'wī 'zū 'wī pēēnōn drēdī -jī bē,

ya'a -wēēlē 'nan 'e 'fo Bali -a -trilīī dī,

⁷'pian 'e 'bli 'si 'wī zīē -a da,

en e drē "le nōan -le 'wī 'zū.

'E 'fli drē "le blamin -le 'wī 'zū,

en e min drē wī drē.

⁸E wū "man, en 'e 'fli drē "wēnōn.

'Wī nen Bali -a 'vī -yrē "bē,

e 'ta 'wōla "da -trilīī,

en e drē -a -kadī -a.

-Ka zīē, yaa 'wū yība "plan da

"le plōanzan -le 'wī 'zū.

⁹'Wī pēēnōn nen yaa drē zīē,

-yēē "wean nen Bali -a -tō fē pēēnōn da.

En 'tō nen e cī fē pēēnōn 'tō 'ta lou "bē,

yaa -nōn -yrē.

¹⁰Bali 'tō zīē -a 'pa "man,

'nan -e lajī lou "fenun pēēnōn

'lēē 'trēda fēnūn pēēnōn

'lēē 'trē 'wlu fēnūn pēēnōn

'o "pō -sōōnla Zozi 'wlu.

¹¹En "nyian bē,

-e o pēēnōn 'o vī 'nan,

Zozi Crizi a Mīnsan -a.

'Wī zīē e ya -kaa "tī Bali 'tō drēdī -dan a.

'Ka 'kōn 'ka 'bidī 'trēda "le 'tē 'le 'wī 'zū

¹²-Yēē "wean 'an beēnūn, 'ka 'ta wōla Bali

wei da, "le zī ka drēdī 'sia 'va bē -yēē 'wī

'zū. 'Wī nen kaa -si 'sia bē 'ka yīē -trōa "da

"klandī -a Bali lō, -e 'e -kōōn 'nan ka ya 'ka

'sidī 'wī 'jī. Wa'a vīlē 'nan 'ka drē 'an yīē

man 'saza dī, 'pian -a 'yī mlin 'bē nen an

'ka 'nan dīē, -e 'ka drē 'e 'cīla "da. ¹³-A -

cīn 'e 'kōn 'ka 'jī 'nan, Bali 'bō 'bē cī 'wī zīē

-a drēnan, en -yēē 'ta -tōa 'ka man 'nan 'ka

drē "le zī e cī "va "bē -yēē 'wī 'zū.

¹⁴'Cēē 'wī pēēnōn drēdī -jī bē, te 'ka

wūnwūn "vī dī, en te 'ka 'sa -fō dī! ¹⁵'Ka

drē zī, -e 'tō 'e vīlē 'e 'pa 'ka man dī, -e 'ka

'kōn 'saun Bali 'lē. En "nyian bē, minnūn

nen 'wī 'wīdī "drēdī 'ka 'naan o man dīē, -e

'ka 'kōn o yei Bali -le 'nēnūn nen 'wī 'wīdī

"tōwli 'ka o man dīē waa. 'Ka 'bī o yei "le zī

mlēn crēn "bia lajī bē -yēē 'wī 'zū. ¹⁶'Ka 'tō

Bali wei nen e 'belīdī nen ya'a 'nyaan dīē -a

-nōan "min lē bē -a da 'plēlē. 'Ka drē zīē, -e

tū nen Crizi -taa "man "bē, 'an 'cī 'e 'kōn 'e

"nrāndī 'ka 'va. 'Wī zīē -yēē -kōōnman 'nan,

'nyranman pēēnōn nen maan 'pa 'ka 'va 'lēē

'an "kōē pēēnōn nen maan -nyan 'ka 'va bē,

-a "nen 'ka 'fōlē 'e "tūn "dī.

¹⁷'Cēē yi -terādī Bali da bē, e ya 'cēē Bali -

pāndī -a. -Te waan 'tē bē, e ya "le 'nan 'sraga

būvē nen waa 'pa 'cēē Bali -pāndī da. -Te

'wī zīē e drē bē, 'an cī "nranman, en -kaa

pēēnōn 'cī "nranman 'e cīn va. ¹⁸En "nyian

"cēē 'va zīa bē, 'ka 'cī 'e "nran, -e -kaa cī 'e

"nran 'e cīn va.

Pōl a "vale 'e Timote "paa -sia

¹⁹'An yi -tēala Mīnsan Zozi da 'nan, yaa

-si -nōan -e 'an Timote 'pa "sia 'ka 'va

"nyīandō. Maan dra zīē -e 'an 'ka 'ta wī

man, te 'an "kōē "a 'e 'tōdī 'an da. ²⁰Timote

nen maan "paa -sia 'ka 'va, kōō min pēē 'ka

'gū te 'ka 'nan wī a "man tiglī "le zī 'ka 'nan

wī cī 'an man bē -yēē 'wī 'zū dī. ²¹-Yēē cī

'nan minnūn pēēnōn a 'o 'bō 'fli -le 'wī "yi

-wēēnan, 'pian o 'ka 'wī nen Zozi Crizi cī "va

"bē -a -wēēnan dī. ²²Kaa -tōa 'ka 'bō 'a 'nan,

Timote a min nen min yi -tēala "da "bē -a.

E 'wī dra "le 'nan 'nen nen 'e "tī wei maan

"bē -yee 'wɪ 'zʊ. 'E 'fli -nɔn Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔn vɪdɪ -ji 'le 'mɛn 'wɪ 'zʊ.

²³Timote zɪɛ, -a -cin a 'an 'ji 'nan 'an "paa -sia 'ka 'va "nyiandv. Maan "paa -sia tv nɛn 'wɪ nɛn e "ta -daa "bɔlɛ 'an man bɛ, maan -ci ye bɛ -a man. ²⁴En 'wɪ 'bɔ zɪɛ -a -ji bɛ, an yi -tɛala Minsan da 'nan o "sia 'an man -e 'an 'bɔ 'an 'lv "nyian 'ka 'va nun.

Epaprodi -le 'wɪ

²⁵'Pian 'bɛ nɛn 'gʊɛ, e ya "yi -e 'an Epaprodi nɛn -kaa "bʊi Zozizan 'a bɛ, -a li 'e da 'ka 'va. 'Kɔ 'vale -a kvɛ 'nyranman 'pa 'e cin va, en 'kv 'vale -a kvɛ yra 'yɪ 'e cin va. -A 'bɔ nɛn kaa 'pa 'sia 'an 'va, en fɛnɛn pɛɛnɔn nɛn kɔ 'e -nɔn 'mɛn bɛ kaa 'pa -yrɔ. ²⁶'Ka dra Epaprodi 'bɔ -tɛa 'kpa tɪglɪ. En "nyian bɛ -a 'wɪ "naan 'man 'nan ka 'yee man "yaadɪ 'wɪ 'man. ²⁷'Wɪ 'kpa nɛn! -A man yaa 'kpa tɪglɪ, -a -kadɪ -fɔla tv, 'pian Bali -a nyrinda 'si. Wa'a vɪlɛ 'nan -a 'saza nɛn Bali -a nyrinda 'si dɪ. 'An nyrinda -sɛn "nyian Bali da, 'dʊ -e 'an 'man 'e vɪlɛ 'e 'fʊ 'yʊo dɪ -le "wɛan. ²⁸Maan "paa -sia 'ka 'va "nyiandv, 'nan -e te kaa 'yɪ bɛ -e 'ka 'ci 'e "nran. 'Wɪ zɪɛ e "mɛn 'ci "nranman "nyian. ²⁹-Te e 'bɔla 'ka 'va nun bɛ, 'ka 'sia ci "nrandɪ -dan a, "le zɪ Zozinɔn -a dra bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. Minnɛn nɛn o 'wɪ dra "le -yee 'wɪ 'zʊ bɛ, 'ka o bɔ 'e 'ciɪla "da. ³⁰Kɔ Zozi Crizi -le 'nyranman 'padɪ -le "wɛan -a -kadɪ -fɔla tv. 'Pian 'e 'bli 'si 'yee 'belidɪ lɛ, en e 'pa 'an 'va, ka 'ka 'nan -kogo dɪ -le "wɛan.

3

Zozi Crizi -tuwli 'bɛ min "sia 'wɪ 'ji

¹'Bɛ nɛn 'gʊɛ 'an "bʊi Zozinɔn, 'ka 'ci 'e "nran 'nan ka drɛ Minsan -le vɛ -a. 'Wɪ -tuwli "nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ 'va bɛ, -te maan ve tian 'cɛɛ bɛ, -a vɪdɪ 'ka 'an "koe 'nyaan "fo "dɪ. En "nyian bɛ e ya 'cee 'wɪ 'yi "a.

²'Ka drɛ "yi min -wɪlɪdun va! O Bali -le 'wɪ "paaman min -ji -wɪdɪ. Wɛɛ 'ta -tɔa 'ka man 'nan 'ka 'fɔ -klɔnmɔn -va 'vaa -e 'ka 'kɔn 'saun Bali 'lɛ. ³'Pian minnɛn nɛn 'o 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va tɪglɪ bɛ, -kaa 'bɔ nɛn. -Cɛɛ cɪ Bali -le minnɛn tɪglɪ 'a, kɔ Bali 'yee lei 'saun 'nɔn -cɛɛ. -Yee lei 'saun 'bɔ 'bɛ -maan en -kaa "sua. En "nyian bɛ -ka'a yi -tɛala -kaa 'bɔ 'fli -le 'pleblɛ da dɪ, 'pian Zozi Crizi -le 'pleblɛ da nɛn -kaa yi -tɛala.

⁴'Mɛn vɛ bɛ, an -kɔlamɛn paan -e 'an yi -tɛra 'an 'bɔ 'fli -le 'pleblɛ da. -Te min -a ve paan 'nan 'e 'wɪ dra 'e 'bɔ le 'pleblɛ 'a bɛ,

mɛɛn cɪ -a tɛdɛ -a. ⁵Kɔ waa 'fɔ -klɔnmɔn -va 'an 'ya yi 'sɔrazan da. En 'an "tɪ 'lee 'an "bʊ "a Izrael 'nɔn 'a. O "sia Benzaman -le kunnɛn -wulo da. Maan vɛ 'nan Ebrɛ min 'bɛ 'an 'ya, en an ya Ebrɛ 'wɛ tɪglɪ 'a. -Te e ya 'ta wɔdɪ Zuif 'nɔn 'le -pei da -a bɛ, maan drɛ 'sɛzɛ "le Farizɛn 'nɔn 'a dra bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. ⁶An 'ta 'wɔla -pei -tɔ wɪnɛn da "bʊ "le "wɛan, an 'tɛ 'pa -leglɪzi 'nɔn da. -Te e ya min nɛn e cɪ tɪglɪ 'ta wɔdɪ -a -pei -tɔ wɪnɛn da bɛ, min -tv 'ka 'mɪnlɛ 'an da 'bɛ 'nan "fo "dɪ.

⁷'Wɪnɛn nɛn "nɛn maan ye 'an 'yɪɛ -goei 'wɪ -dan tv -a bɛ, 'bɛ nɛn 'sɪɛn 'gʊɛ Crizi -le "wɛan ma'an ye "nyian fɛ -tv -a dɪ. ⁸'Wɪ 'kpa nɛn! Maan ye 'sɪɛn 'wɪ "tun "a, kɔ drɛdɪ Minsan Zozi Crizi -le vɛ -a bɛ -a "yi "mɪlian 'wɪ pɛɛnɔn da. Crizi -le "wɛan 'an 'bli 'si fɛnɛn pɛɛnɔn da, en an o ye 'an 'yɪɛ -goei "le bli da -pv -le 'wɪ 'zʊ. An ya 'vale 'nan Crizi 'e drɛ 'mɛn vɛ -a, ⁹en an drɛ Crizi -le vɛ -a. Ma'an wɛɛman "nyian 'nan 'an 'ta wɔla -pei -tɔ wɪnɛn da, 'vaa -e 'an drɛ min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ dɪ. 'Pian maan -wɛɛman 'nan, 'an yi -tɛala Crizi da -e 'an drɛ min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ. Kɔ Bali min "siala min tɪglɪ 'a min -le yi -tɛradɪ Bali da man. ¹⁰'An 'ji wɪ pɛɛnɔn nɛn 'nan 'an Crizi -tɔ 'kpa tɪglɪ, en 'pleblɛ nɛn Bali -a wɪlan 'a 'kanɔn 'va bɛ, 'e drɛ 'mɛn vɛ -a. En "nyian bɛ, yra nɛn Zozi 'a 'yɪ bɛ "an "yɪ. En -yee -ka nɛn yaa 'wɔ bɛ, an 'sia "le 'nan 'an 'bɔ 'bɛ 'ka. ¹¹'Wɪ zɪɛ -a -cin nɛn 'an 'ji, -e 'an -kɔla wɪuandɪ -a -kanɔn 'va "le -yee 'wɪ 'zʊ.

¹²Ma'an vɪlɛ 'nan an 'bɔ 'wɪ 'bɔ 'wulo planan 'va dɪ. En -te 'bɛ "cɛɛ dɪ 'nan an drɛ min nɛn -yee 'wɪ a 'e 'lɛ sɔɔdɪ Bali 'lɛ 'va bɛ -a dɪ. 'Pian maan -wɛɛman 'nan 'an 'kɔ tian 'an 'lɛ -e fɛ nɛn Bali -a 'pla 'an -kɔpa 'a bɛ 'an yɪ. Zozi Crizi 'an drɛ 'yee vɛ -a 'va 'lɛ "wɛan.

¹³'An "bʊi Zozinɔn, ma'an nɔnmɛn 'an 'ji 'nan fɛ nɛn Bali -a 'pla 'an -kɔpa 'a bɛ, maan 'yɪ 'va dɪ. 'Pian 'mɛn ci "nrɔndɪ a -tuwli, -nyrɛn 'nan, 'wɪ nɛn 'bɛ cɪ 'an -sru "bɛ, 'an 'ci 'e 'san 'bɛ man, en 'wɪ nɛn 'bɛ cɪ 'an 'lɛ zɪa bɛ, maan -wɛɛman 'nan 'an bɔ 'bɛ 'nan. ¹⁴-Yee "wɛan maan dra 'nan -e 'an bɔ 'wɪ 'bɔ 'wulo planan, -e fɛ nɛn Bali -a 'pla 'an -kɔpa 'a bɛ, 'an yɪ. Bali -ta Zozi 'a, en e -kaa laabʊ 'nan -e -kaa -kɔpa zɛ -a yɪ laji.

¹⁵-Kaa pɛɛnɔn nɛn -kaa cɪ Bali -le 'wɪ 'ji ceje bɛ, -cee 'wulo -ji "nrɔndɪ 'e 'kɔn -tuwli 'wɪ zɪɛ -a da. -Te min -mɪɛnɛn a 'ka yei 'nan 'ka wei 'ka waa -tuwli 'wɪ zɪɛ -a da dɪɛ, Bali

-taa -a fa 'sile 'cee. ¹⁶ 'Pian e ya 'le 'nan 'wi pɛɛnɔn nɛn cɛɛ 'ci 'man 'va bɛ 'ka 'ta wula 'bɛ da.

'Ka dre Pɔl si drenɔn 'a!

¹⁷ 'An "bɔi Zozinɔn, 'ka dre 'an si drenɔn 'a! Minnun nɛn -wee 'ta wɔ -pɛ a "le zi kaa -nan 'yɪ 'kɔ 'lɔ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ bɛ, o nɛn 'o dre 'cee 'wɪ -kɔɔn "mannɔn 'a. ¹⁸ Maan 'vɪ tian 'cɛɛ 'e 'pa -a "kaga, ɛn maan ve "nyian 'cɛɛ 'an yɪ -le yɪɛ 'yɪ 'a 'nan; Minnun "kaga 'a, te -wee 'ta wɔ -pɛ -a -kɔɔnman 'nan o ya Crizi -le yiba "plan 'nanmannɔn 'a. ¹⁹ Minnun zɪɛ, o klu -taa 'sɔlɛ 'trɛda, wa'a 'kɔ Bali va dɪ. 'O 'bɔ ci 'sɔ wunun bɛ, -yɛɛ ci 'le -wee Bali -le 'wɪ 'zɔ. ɛn 'wɪ nɛn kɔ 'e o -te paan 'yɪ -a bɛ, e ya 'pian -wee ci "nran wɪ -a. 'Trɛda wunun 'gɔvɛ -a da nɛn 'o 'ci 'nranman. ²⁰ 'Pian -cee vɛ bɛ, -cee 'fla a laji lou. -Kaa ya Minsan Zozi Crizi man -pennan 'nan 'e 'si 'nan nun -e 'e 'ta -kaa 'si 'wɪ 'ji. ²¹ E -taa -cee 'trɛda 'kɔlɛ nɛn e ci 'e yɪ yɪn 'gɔvɛ -a man lɪlɛ -e 'e dre 'le 'nan 'e 'kɔlɛ nɛn e "bia bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. -Yee 'plɛblɛ nɛn yaa -maan 'lɔɔ fɛ pɛɛnɔn a 'e pladɪ "wlu "bɛ -a 'bɔ 'a nɛn yaa dra.

4

¹ -Yee "wean 'an "bɔi Zozinɔn, 'ka 'nan wɪ a 'an man 'le 'an 'ka yɪ, ɛn 'cee "wean 'an 'ci "nranman e -ciala "da. ɛn "nyian bɛ cɛɛ 'an 'blɔ -toa "da. 'Wɪ nɛn kɔ 'ka dre 'lɔɔ -e 'ka 'fɔ Minsan -sru 'ta wɔnɔn -a bɛ, -nyɪɛn 'gɔvɛ:

² Evodi 'lee Sentik, an toba -foa 'cɛɛ 'nan 'ka 'wulo -ji wɪ 'e 'kɔn -tɔwli, kɔɔ ka ya Minsan -le vɛ -a. ³ ɛn 'i 'bɔ "nyian, i ya 'an 'pa "vazan tɪɪɪ 'a. Maan laabo 'i 'lɔ 'nan, 'i 'pa lumɔnnun zɪɛ o va. Kɔɔ kɔvɛ 'nyranman 'pa waa Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ -a. ɛn o 'nyranman 'pa "nyian o 'vale Kleman 'lee 'kve 'nyranman 'panon -mienun -a. Bali o pɛɛnɔn 'tɔ crɛn -tɛ 'yee 'fluba 'ji. 'Yee 'fluba zɪɛ minnun nɛn 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ e ya -wɔ "bɛ -a -ji nɛn o 'tɔ ci.

⁴ 'Ka 'ci 'e 'kɔn tɔ pɛɛnɔn man 'e "nrandɪ 'nan 'ka dre Minsan -le vɛ -a! Maan ve "nyian 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ci 'e "nran! ⁵ 'Ka dre wɪ 'e 'kɔn -trɔɔ min pɛɛnɔn 'va. Minsan -tadɪ 'bɔ "kogo.

⁶ Te 'ka 'ci 'nran 'wɪ 'tɔ da -e 'ka 'wulo -ji 'e 'kɔ 'koun dɪ. 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn 'ji bɛ, fɛ nɛn e kɪ 'ka man bɛ 'ka laabu Bali lɔ, te ka ya Bali tru 'banan. 'Ka laabu -yɪɔ, te kaa muo -foa.

⁷ 'Ka dre zɪɛ -e Bali -le -fɔdɪ -trɔɔ nɛn wa'a

kɔɔnman min -le 'wɪ 'tɔdɪ man dɪɛ, 'e yɪɛ 'tɔ 'ka 'va, te 'ka 'ci yɪ "tra, te 'ka 'wulo -ji wɪ a -trɔɔ, ka ya Zozi Crizi -le vɛ -a -le "wean.

⁸ 'An "bɔi Zozinɔn, maan -foala "nyian 'va 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ci "nran 'wɪ nɛn e ci 'e 'sɔdɪ "ji "bɛ -a da. ɛn 'wɪ nɛn yaa -maan min yɪɛ "naan min man bɛ, 'ka 'ci "nran "da. ɛn 'wɪ nɛn e ci tɪɪɪ bɛ, 'ka 'ci "nran "da. ɛn 'wɪ nɛn e ci 'saun Bali 'le bɛ, 'ka 'ci "nran "da. ɛn 'wunun nɛn min a ye "yɪ ɛn min "we man "yɪ "bɛ, 'ka 'ci "nran "da. ɛn -te 'wɪ 'tɔ a, waa -nan ye min lɔ, te e "sɔa min lɛ ɛn e min 'bɔ 'tɔ dra -dan bɛ, 'ka 'ci "nran "da. ⁹ 'Wɪ nɛn maan paa 'ka 'ji 'lee 'wɪ nɛn kaa tranla bɛ, 'ka 'ta wula "da. ɛn 'wɪ nɛn kaa man 'an da 'lee 'wɪ nɛn kaa -nan 'yɪ 'an 'lɔ bɛ, 'ka 'ta wula "da. -Te kaa dre zɪɛ, Bali nɛn e -fɔdɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ bɛ, 'e -kɔan 'ka 'va.

Pɔl Filipu 'nɔn muo "fɔ

¹⁰ 'Pa nɛn ka -ta "nyian -a wulɛ 'an 'va bɛ, yaan 'ci nran e -ciala "da. ɛn 'wɪ nɛn kaa dre zɪɛ -yee "wean an Minsan muo -foa -dan. Maan -tɔa 'nan, kaa man -weeman tɔ pɛɛnɔn man, 'nan 'ka -taa 'palɛ 'an 'va, 'pian -si nɛn kɔ 'ka 'sia bɛ ka'a -kɔlɛlɛ -a yɪdɪ -a dɪ. ¹¹ Wa'a vilɛ 'nan fɛ -tɔ 'wɪ a 'an man, -yee "wean nɛn 'wɪ zɪɛ an ci -a vɪnan dɪ. 'Pian zi kɔ 'an dre 'lɔɔ -e te an 'ka 'an 'ladɪ min lɔ fɛ da dɪɛ maan -tɔa. ¹² Fɛ nɛn maan ve zɪɛ, -yɛɛ ci 'nan -te e ya 'yale -tɛdɪ -a oo, an 'bɛ 'ji ta wo sidɔ. ɛn -te e ya fɛ yɪdɪ -a oo, an 'bɛ 'ji ta wo sidɔ. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn e bɔa "min man bɛ, ma'an koda tɔa -a -tɔ -lɔ "fo "dɪ. -Te e ya -blɪfɛ "kaga yɪdɪ -a oo, ɛn -te e ya dra -tɛdɪ -a oo, ɛn -te e ya fɛ "kaga "yɪdɪ -a oo, ɛn -te e ya fɛ 'ka min lɔ dɪ -a oo, ¹³ 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, maan "kuan 'an 'pɛ "fli "a Zozi Crizi nɛn 'an 'tɔ -kli -a bɛ -yee "wean.

¹⁴ 'Pian 'cɛɛ 'pa nɛn kaa 'wɔ 'an 'va 'mɛn yɪɪ yɪdɪ -ji bɛ, kaa dre "yɪ. ¹⁵ Filipu flannɔn, kaa -tɔa 'ka 'bɔa 'nan, tɔ nɛn an Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ pou 'sia, ɛn an 'si 'cɛɛ 'leglɔn 'ji Masedɔa bɛ, -leglɪzi -tɔwli "nɛn e 'pa 'an 'va bɛ, 'ka 'bɔ nɛn. ɛn -cɛɛ tɔ -kaa ci n wlu 'wunun drenan. ¹⁶ Kɔɔ tɔ nɛn an ya Tesalonik flɛ bɛ, cɛɛ 'pa 'an 'va 'e 'pa -a "fli yaa fɛ nɛn -a 'wɪ ci 'an man bɛ -a. ¹⁷ Wa'a vilɛ 'nan an ya -a -weenan 'nan minnun 'o "yɪ "dre "mɛn dɪ. 'Pian 'wɪ nɛn maan -weeman "bɔ "bɛ, -nyɪɛn 'nan, 'cɛɛ "yɪ "nɛn kaa dre 'mɛn bɛ, 'ka "nɛn "blɪ 'e 'ciula "da.

¹⁸ 'Bɛ nɛn 'gɔvɛ, fɛ nɛn kaa -nɔn Epaprodɪ lɛ 'nan 'e 'ta -a 'mɛn bɛ, maan 'yɪ 'e pɛɛnɔn. E

'bɔ maan 'e 'ciɫa "da. 'Cee "yi "nen kaa dre
 'mɛn bɛ, e ya "le 'nan Bali -panvɛ nen kaa
 -nɔn, ɛn -a -koei 'nɔnnɔn 'ko laji -e 'e Bali ci
 'sɔ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

¹⁹ Fɛ pɛɛnɔn nen e klɪ 'ka man bɛ, Bali nen
 maan "sua bɛ e -taa -a -nɔnlɛ 'cɛɛ. -A yɪfɛ
 nen -a -kɔɔn "manvɛ "ka "diɛ, Bali -ciala
 Zozi Crizi -va -e 'e 'nɔn 'cɛɛ.

²⁰ -Kaa "tɪ Bali 'tɔ 'e dre -dan 'li 'trilii.
 Amen!

Pɔl 'wɪ 'le 'sran o 'tɔ budɪ -a

²¹ Minnun pɛɛnɔn nen Zozi Crizi -le "wean
 o ya Bali -le vɛ -a bɛ, an 'o 'tɔ bo. -Kaa
 "bɪ Zoziɔn nen kv ci waa 'gɔɛ o 'ka 'tɔ bo.

²² Minnun pɛɛnɔn nen o dre Bali -le vɛ -a bɛ,
 o 'ka 'tɔ bo. Mingɔmmennun tazan nen Rɔm
 bɛ, -yee "kɔnnɛn 'nɔn nen Bali -le vɛ -a bɛ,
 o 'ka 'tɔ bo 'tandan.

²³ Minsan Zozi Crizi -le "yi 'e 'kɔn 'ka
 pɛɛnɔn 'va.

'Fluba n_{EN} Pól -a cren -te
KOLÓS
 'n_{ON} le

¹An 'b₀ Pól be, Bali 'b₀ 'ci 's₀ 'a nen an dre Zozi 'le 'pasiazan -a. M_{EE}n 'fluba 'g_{UE} -a cren -te 'ku 'vale -kaa "b_Ut Zozizan Timote -a. ²K_{VA} cren -te 'ka Bali -le minnun nen Kolós fla be 'c_{EE}. Ka dre 'ku "b_Ut Zozinon 'a, en 'ka 'p_E-sru 'ka 'e toadi Zozi 'le 'w_I 'j_I di.

-Kaa "t_I Bali 'e 'y_Ee "y_I 'lee 'y_Ee -f_{OD}i -tr₀0 -n_{ON} 'c_{EE}.

Pól Bali tru 'ba Zozinon nen Kolós fla be -w_{LE}

³T_U p_Eenon man, -te ku ya Bali tru 'banan 'c_{EE} 'w_I man be, Bali nen -kaa san Zozi Crizi "t_I "a be k_{VA} muo -f₀a. ⁴C_{EE} y_I -t_Erad_I Zozi Crizi da be, k_{VA} 'w_I 'man, en 'c_{EE} Zozinon p_Eenon y_{UD}i "y_I "be, k_{VA} 'w_I 'man 'nyian. ⁵F_E nen Bali -a 'p_{LA} 'c_{EE} v_E -a laji, en 'ka 'bli -a -y_{RE} "be, -y_Ee "wean nen ka 'w_I z_{IE} -a dra. F_E 'b₀ z_{IE} Zozi 'le 'w_I 'n_{ON}n_{ON} nen 'w_I t_{IG}h 'a be, z_I e 'b₀la 'ka 'va be, en ka -y_Ee 'w_I 'man 'e t_Ede. ⁶Zozi 'le 'w_I 'n_{ON}n_{ON} 'lein 'b₀ nen e 'b₀la 'ka 'va be, e ya fuilanan "man 't_{RE}da fe p_Eenon 'nan. Minnun nen waa maan te o 'ta w_{LA} "da "be, o "nen "a -k_{ON}an 'p_{AD}i -a "da. 'W_I 't_Uw_{LI} z_{IE} -y_Ee c_I d_{RE}nan "nyian 'c_{EE} 'va. 'E pou 's_{IA} y_I nen ka 'w_I 'n_{ON}n_{ON} be -a 'man, en kaa -c_I 'man 'k_{PA} t_{IG}h, 'nan 'ka nyrinda -s_Ean Bali da be -a da. ⁷-Kaa "b_Ut Zozizan Epafra nen k_{VE} 'nyranman "paa waa, en k_{VA} ye "y_I 'k_{PA} be, 'w_I 'n_{ON}n_{ON} z_{IE} -y_Ee paa 'ka 'j_I. -A -p_E -sru 'ka 'e toadi Crizi -le 'nyranman nen yaa "paa 'ka 'va nun be -a -j_I di. ⁸Min y_{UD}i "y_I "nen Bali lei -a -nyran 'ka 'j_I be, -y_Ee -nan 's_{IN}an 'pa 'k_{VE}.

⁹-Y_Ee "wean 'ku 'b₀ "nyian, z_I ku 'ka 'ta w_I 'man be, ku 'a tian 'flinle Bali tru 'bad_I -a 'c_{EE} 'w_I man di. K_{VA} laab_U Bali l₀ 'nan, 'e 'w_I 't_{OD}i 'lee 'w_I 'fa 's_I bli nen e 's_{IA} -y_Ee lei 'saun 'va be -a -n_{ON} 'c_{EE}, -e z_I -a c_I 's₀ w_I c_I be 'ka -t₀ 'e 'ciula "da. ¹⁰K_U Bali tru 'ba z_{IE} 'nan, -e 'c_{EE} 'ta w_U -p_E 'e -k_{ON} 'nan Minsan -sru "nen ka c_I, -e 'e 's₀ -y_{RE}. En k_{VA} tru 'ba "nyian 'nan -e 'ka 'w_I "y_I 't₀ 't_{UD}u p_Eenon dre, 'nan -e 'c_{EE} Bali -t_{OD}i be 'e 'pa "da! ¹¹En ku Bali tru 'ba "nyian 'nan, -y_Ee 'pleble nen -a -k_{ON} "manv_E "ka "d_{UE}, 'e 'ka 't₀ 'pleble -p_E p_Eenon 'j_I. Bali 'e dre z_I, -e 'ka "k_{OE} 'e v_{LE} 'e 's_I 'ka da d_I, -e 'ka 'man -sran 'w_I 'j_I,

te ci "nrand_I a 'ka 'l₀. ¹²'Ka 'ka "t_I Bali muo "f₀! -Y_Ee -s_I 'l_E 's_U, en "y_I "nen yaa 'p_{LA} 'y_Ee minnun -le v_E -a be e dre 'c_{EE} v_E -a. "Y_I z_{IE} yaa 'p_{LA} 'y_Ee ming_{ON}nen t_{RE} nen e "bia be -a da. ¹³-Y_Ee -kaa 's_I klun -le 'pleble 'w_{LU}, en -a -p_I nen e 's₀ -y_{RE} "be yaa -t₀ -kaa da. ¹⁴'W_I nen -a -p_I z_{IE} yaa dre be, -y_Ee "wean Bali -kaa ta pan 'w_U, en e -c_{EE} 'w_I 'w_{LI}d_I fui.

¹⁵Bali nen wa'a ye d_{IE}, z_I e c_I be, -a 'b₀ nen Zozi -a k_{ON} minnun le. -Y_Ee c_I Bali -p_E dre fenun p_Eenon da "le Bali -le 'nen flin -le 'w_I 'z_U. ¹⁶K₀0 -a 'b₀ 'va nen Bali ciula en e fe p_Eenon dre. Fe p_Eenon nen min -a ye 'e y_{IE} 'a 't_{RE}da be, 'lee fe p_Eenon nen laji te min 'ka -a 'ye d_{IE}, -y_Ee o dre. -N_Yren "le lei -w_{LI}dunun -le 'w_I 'z_U, en -nyren "le fenun p_Eenon nen 'pleble a -w_{LO} "be -wee 'w_I 'z_U. Bali ciula 'e 'p_I Zozi 'va en e fenun p_Eenon z_{IE} -a dre. -A p_Eenon z_{IE} o ya -nan 'nan, -e 'o -a -p_I 't₀ dre -dan. ¹⁷En Zozi Crizi 'b₀ 'be c_I fe p_Eenon 'w_{ULO} -a, en -y_Ee o man dra. ¹⁸-Y_Ee c_I -leglizi nen -a 'b₀ p₀ -a be -a -w_{ULO} -a, en -y_Ee c_I -a pou -a. -Y_Ee c_I min t_Ede nen e w_{LU}an -kanon 'va be -a, 'nan -e 'e 'k_{ON} fe p_Eenon 'le. ¹⁹E ya Bali 'b₀ 'j_I 'nan 'y_Ee -dan nen 'e c_I -a be, 'e 'nyran a 'e 'p_I -va. ²⁰En e ya "j_I "nyian 'nan 'e -c_{IALA} 'e 'p_I -va -e 'e fe p_Eenon yei "s_{EN} 'e cin va 'o 'vale 'e 'b₀ 'a. Zozi 'le -ka nen yaa 'w_U y_{IB}a "plan "da en -a nyen -sran be, -y_Ee -maan 'w_I 'ka "nyian Bali 'lee fe -t_U yei "fo "di. Fe p_Eenon nen laji oo, en fe p_Eenon nen 't_{RE}da oo, 'w_I 'ka 'o 'vale Bali -a o -t_U yei "di.

²¹'Ka 'b₀ "nyian, 'w_I 't_Uw_{LI} z_{IE} e ya 'c_{EE} v_E -a. 'E t_Ede be, te ka ya 'ka 's_{ID}i Bali man -k₀obli, en ka ya -a 'nanmannon 'a. 'Ka dre w_I -w_{LI}dunun 'lee 'c_{EE} c_I "n_{ON}rd_I 'w_{LI}d_I 'be -c_I -k_{ON}man z_{IE}. ²²En 'be nen 'g_{UE}, Zozi 'le -ka nen yaa 'w_U "le blamin -le 'w_I 'z_U be, -y_Ee "wean Bali 'ka dre 'e beenun -a 'nan, -e 'ka -p_{LI} 'e man, te ka ya 'saun 'e 'l_E, en 'w_I 'w_{LI}d_I 'ka 'ka man di, en 't₀ 't_U 'ka 'e 'p_{AD}i 'ka man di. ²³-Y_Ee "wean 'ka 't₀ 'pleble! Te 'ka "k_{OE} 'e 's_I 'ka da y_I -t_Erad_I -a Zozi da d_I! Fe nen Bali -a 'p_{LA} 'c_{EE} v_E -a laji be, te 'ka 'bli 's_I -y_{RE} "di! Fe 'b₀ z_{IE} Zozi 'le 'w_I 'n_{ON}n_{ON} nen kaa 'man be, -y_Ee -c_I 's_I 'c_{EE}. En Zozi 'le 'w_I 'n_{ON}n_{ON} nen waa 's_{IN}an 'pa minnun p_Eenon le be, -a fuilad_I 'man "nen 'an 'b₀ Pól -a "paa 'nyranman -a.

Pól -le 'nyranman

²⁴'An y_{RA} nen an c_I -a y_{UN}an 'g_{UE}, 'ka le nen, en -a 'w_I 'an 'c_I "nranman. K₀0 Crizi -le y_{RA} y_{UD}i be, -a 'le nen an c_I -a -sranan. An ya 'an y_{RA} y_{UN}an -y_Ee -leglizi nen -a po

a be -a man. ²⁵An dre -leglizi -le 'nyranman 'pazan 'a, koo Bali 'bo 'be 'nyranman zie -a -peba 'wu 'an 'lo, 'nan -e 'an 'yee 'wi vi 'cee 'e 'peanon. ²⁶Bali -le 'wi 'bo zie, 'li be te e ya 'e yoodi minnun man. 'Pian 'be nen 'gve, Bali -a koon 'wein minnun nen o ci -yee ve -a be -wle. ²⁷Koo -a -cin a Bali ji 'e 'cen 'nan, 'e 'wi yoodi zie -a ta boala 'yee minnun le -e 'o -to 'nan, 'wi yoodi 'bo a -dan, en -a -koon 'manve 'ka "di. En minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, e ya -wee ve -a 'nyian. 'Wi yoodi 'bo nen 'nan, kaa nen ka 'ka Zuif 'non 'a die, Crizi a 'ka yei, en -yee -maan 'ka 'bli a "da 'nan Bali -le mingonnen tre be, "ka -koo "da.

²⁸-Yee 'wi nen kua ve minnun peanon le. 'Wi 'todi -a nen kua 'paaman o ji, te ku -ko 'wi pladi -a -wle. Kua dra zie 'nan, -e minnun peanon 'o dre ceje Crizi -le 'wi 'ji. ²⁹'Wi zie -yee "wean nen an 'nyranman "paa, en 'an 'fli -maan dra. Crizi -le 'pleble nen e 'nyranman "paa -a 'an man 'pleble 'gve, -yee -maan an -kolaman 'wi zie -a dredt -a.

2

¹'Wi nen an ci -a drenan 'cee ve -a 'gve, 'lee Zozinon nen Laodize be -wee ve -a 'gve, 'lee Zozinon -mienun nen wa'a tian 'nyian 'an yile 'o yie 'a die -wee ve -a 'gve, an ya 'vale 'nan 'ka -to 'nan e ya "le -kuli man nen an ci. ²An ya -a drenan zie 'nan, -e 'ka "koe 'e 'to 'ka da, en "nyian -e yidi 'yi 'e 'kon 'ka yei, te 'ka yie -toa 'ka cin va. An ya -a drenan zie "nyian 'nan, -e 'cee 'wi 'todi 'e 'ciula "da, toon -e Bali -le 'wi yoodi be 'ka -ci man. -Yee 'wi yoodi zie Crizi nen. ³En Crizi 'bo 'va nen Bali -le 'wi 'todi peanon ci, en -yee ta boala min le.

⁴An 'wunun zie -a 'vi 'cee 'nan -e min 'e vile 'e 'ka see "paa 'e wei -a, -e 'ka 'si -si tiglu da di. ⁵An 'ka 'ka "srön "kogo di, 'pian 'men ci "nröndt peanon a 'ka 'va nun. Ci "nrandt a 'an 'lo, koo maan -konnän 'yi 'nan 'ka 'ci "nrönman 'wi 'towli "da, en ka ya 'ka 'todi -kli 'cee yi -teradi Crizi da -ji.

⁶Ka wu "man 'nan Zoz Crizi 'be ci 'ka 'san -a, -yee "wean 'ka 'fu 'ka leadi "man! ⁷'Ka 'kon Zoz 'va "le yiba "nen -a "sein "a 'tre 'ji 'pleble be -yee 'wi 'zu. En "nyian "le 'kon nen waa -pu -fo 'pleble be -yee 'wi 'zu. Yi -teradi Zoz da nen waa paa 'ka 'ji be, 'e 'ku 'padu -a "da. En 'ka Bali muo "fo -tidi.

'Ka dre "yi minnun nen o Bali -le 'wi ve 'wlu 'a be o va

⁸'Ka yie 'to 'ka 'fli -va! Te min -tu 'e 'ka see "paa 'yee 'wi 'todi -a -e 'ka 'si -si tiglu da di! 'Wunun nen yaa ve be e ya 'wi 'tun "a, en 'wunun nen blamin -a "nrönman 'e 'wulo -ji -e 'e vi be -nyren. Lei -wliidunun 'pa 'nyranman nen, zie. Ya'a 'sia Crizi -va di.

⁹Te min 'e 'ka 'man yi di! Koo min nen e Bali koon minnun le -pe peanon 'ji be, Crizi -towli "nen. ¹⁰En Crizi 'bo man nen ka ci 'ka leadi, -yee "wean fe -to 'ka 'e 'klidi 'ka man Bali -le 'belidi va di. Fenun peanon nen 'pleble a -wlo en o min "paala be -yee ci o da.

¹¹En "nyian 'cee leadi Crizi man be, e ya 'ka 'fodi -klönmön -va -a. 'Ka 'fodi -klönmön -va zie, e 'ka 'nan blamin plö 'pla 'ka man 'e 'pe -a di, 'pian Crizi -va nen e 'si, en -a -ci nen 'nan 'ka 'vale 'wi 'wliidi "a ka cæen 'e cin man. ¹²'Ka -batize nen waa dre be, e ya "le min nen ka ci -a 'e tede be -wee 'wu 'tre 'ji 'o 'vale Crizi -a. En "nyian e ya "le Bali 'ka wluan -kanon 'va 'ka 'vale Crizi -a, koo ka yi -teala Bali -le 'pleble nen e Zoz Crizi wluan -kanon 'va be -a da.

¹³Kaa nen ka 'ka Zuif 'non 'a die, 'e tede be 'wunun nen o ci 'wliidi "be kaa dra. -Yee -maan Bali 'le be, ka ya "le minnun nen o ya 'o 'kadu be -wee 'wi 'zu. 'Pian 'be nen 'gve Bali 'belidi -non 'cee 'ka 'vale Crizi -a. Bali -kaa peanon 'le 'wi 'wliidi fui -kaa man. ¹⁴'Wunun nen o 'wi -toa -kaa man be, -a peanon a 'e 'cæn -tedt. 'Pian Bali -a fui, en yaa 'le 'ka yiba "plan da. -Yee dre Zoz 'le -kadu -a. ¹⁵En "nyian, fenun peanon nen 'pleble a -wlo en o min "paala be, Bali o 'le 'ka. -Guliga -blidi -a nen, yaa koon minnun peanon le 'nan 'e o kl.

¹⁶-Yee "wean -a -si 'ka min -tu -lo -e 'e tin -te 'ka da, fe nen kaa -ble be -a man di, 'lee fe nen kaa -mlän be -a man di. -A -towli "nen "nyian "fedi yinun -a, 'lee mlän yi -tu -a, 'lee 'flinla "yi -a. ¹⁷'Wunun peanon zie -wee tröa 'wi nen e "ta -daa "drele be -a 'le "le -a fulo lei -zu. 'Pian fe "bo nen -a fulo lei -tröa 'si 'le be, Crizi 'bo nen.

¹⁸Minnun nen waa ve 'cee 'nan, 'vaa -e min 'e 'kopa yi Bali va be, 'e 'te 'pa 'e 'fli 'kole da, en "nyian 'e Bali -le 'pasianon nen laji be o bo be, te 'ka "tröen "to o wei le di. 'O 'fli -koonman nyrin nen waa -tea "be -a, en -wee -wulo -ji "nröndt -wliidi -a -maan 'o 'fli "siala -dandan, te -a -ci "ka "di. ¹⁹En Crizi nen -leglizi -wulo -a be, o 'ka 'o leadi

"nyian 'bē man dī. 'Pian te -yēē -leglizī nēn -a 'bō pō -a bē, -a man dra. En -yēē -maan e ya 'e 'fōdī 'e cin man 'plēble, en -yēē -maan "nyian -leglizī trōman "le Bali cī "va "bē -yēē 'wī 'zū.

²⁰-A -cin 'e 'kōn 'ka 'jī 'nan, 'cee -ka nēn ka 'wū 'ka 'vale Crizi -a 'e cin va bē, -yēē "wean lei -wliḍinun -le 'plēble 'ka "nyian 'ka da dī. -Mē "le "wean nēn kaa dra "le 'nan fēnun zīē -weē 'plēble a tian 'ka da? En -mē "le "wean nēn ka ya "vale 'ka 'ta wūla -weē 'srōnnun 'gūē -a da? ²¹Waa ve 'cēē 'nan, te 'ka fē 'gūē -a 'sia dī, en te 'ka fē 'gūē -a -blī dī, en 'bē nēn 'gūē ka'a 'kla 'bē man "fo "dī! ²²Fēnun zīē o ya -nan 'nan -e min 'e 'man wī drē -a. 'Srōnnun 'bō zīē minnūn 'bē -tō -pēi -a, en minnūn -le 'wī "paadī nēn. ²³Bali -le 'pasianōn nēn lajī bē o bōdī bē, 'lee 'tē 'padī min 'fīi 'kōlē da bē, 'lee fēnun 'cīdī bē, te min -a 'man bē, yaa yē "le 'wī 'tō wūnūn -zū. 'Pian te 'srōnnun zīē -a -cī "ka "dī, kōō blamin cī 'sō wūnūn -wliḍī "bē, ya'a 'bē 'sia 'e 'lō dī.

3

Fēnun nēn Bali va bē -a da nēn 'ka cī "nrōn!

¹-A -cin 'e 'kōn 'ka 'jī 'nan, Bali 'ka wluān -kanōn 'va 'ka 'vale Crizi -a. En Crizi a 'e -nyrandī Bali -pē "yi "da. -Yēē "wean nēn fēnun nēn Bali va bē -a 'bō nēn 'ka -wēē, ²en -a da nēn 'ka cī "nrōn tū pēnōn man! 'Pian te 'ka cī "nrōn 'trēda fēnun da dī! ³Kōō ka ya "le minnūn nēn o -ka 'trēda fēnun va zīa bē -weē 'wī 'zū. 'Bē nēn 'gūē, Bali 'belidī -nōn 'cēē 'ka 'vale Crizi -a, en 'belidī zīē -a man a 'e yōōdī Bali 'bō 'va. ⁴'Cēē 'belidī 'kpa bē Crizi nēn, en tū nēn e -taa "man "bē -a nyan nēn ka -kōān -a "srōn, -e 'ka -yēē 'tō -dan bē -a "nēn "bli.

⁵-Yēē "wean 'wī 'wliḍī pēnōn nēn 'trē 'gūē -a da bē, 'ka 'bē yī -ka! -A -mie nēn "le nyinnandī lī 'lee -kōnnēn -a te wa'a 'o cin 'palē dīē -yēē 'wī 'zū, en "nyian "le 'wī pēnōn nēn e min "tri -tōa Bali 'ē bē, -yēē 'wī 'zū, en "nyian "le min -le cī "nrōndī 'wūnūn zīē -a da bē -yēē 'wī 'zū, en "nyian "le min yīē nēn ya'a 'cīala fē da dīē -yēē 'wī 'zū. En 'wī 'bō zīē -a drēdī bē, e ya "le fē -tū nēn min -a -tō Bali 'lējī te yaa "sua. -Yēē "wean 'wī 'wliḍī pēnōn zīē te -a -tūwli 'e 'kōn 'ka yēi "dī! ⁶Kōō 'wūnūn zīē -a man nēn Bali 'wī "nēn -kōānman minnūn nēn o 'ka "vale 'o

'ta wūla -a wei da dīē -wlē. ⁷Tū nēn te 'wī 'wliḍinun zīē -wēē 'ka "paala bē, te 'cēē 'ta wū -pē a zīē. ⁸'Bē nēn 'gūē, 'ka 'pē 'e 'si 'wī 'wliḍinun pēnōn zīē -a -srū! En "nyian bē, nyan siadī, 'lee 'bli 'fōdī min jī, 'lee "nandī min man bē, te -a -tūwli 'e 'kōn 'ka yēi "dī! En "nyian bē, "srōnnun wūdī 'lee 'wliḍī min man -wliḍī "bē, te -a -tūwli 'e bōla 'ka 'le dī! ⁹En te 'ka 'wū 'sēn 'ka cin lē dī! Kōō min nēn ka cī -a 'e tēdē bē 'lee 'ka drē wūnūn 'cēn bē, ka cēēn 'bē man. ¹⁰'Bē nēn 'gūē ka drē min -trē -a. Bali 'bō 'bē drē, en e -kō 'ka liladī -a zīē -trilīi, -e 'ka 'sia, te 'cēē -a -tōdī "paa "da. ¹¹'Wī nēn Bali -a drē zīē -yēē "wean bē, -te min a Zuif min -a oo, en -te e 'ka Zuif min -a dī oo, 'bē a 'e "tūn. En "nyian bē, -te min a 'e 'fōdī -klōnmōn -va oo, en -te e 'ka 'e 'fōdī -klōnmōn -va dī oo, 'bē a 'e "tūn. En "nyian bē, -te min a -pēn min -a oo, en -te min a 'lēglōn 'kōōbli -jī min -a oo, 'bē a 'e "tūn. En "nyian bē, -te min a nōān -a oo, en -te min 'ka nōān -a dī oo, -a pēnōn zīē 'bē a 'e "tūn. 'Pian 'wī nēn Bali -a -nanjēan 'ka pēnōn 'va bē, Crizi nēn. En -yēē cī 'ka pēnōn 'jī.

¹²Bali 'ka 'si "va 'nan, -e 'ka drē 'yēē minnūn -a, en e 'ka yē "yi. -Yēē "wean min nyrinda 'e 'sēn 'ka da, en 'ka 'kōn min 'kpa -a, en te 'ka 'fīi 'sia -dandan dī, en 'ka 'kōn -trōō min pēnōn 'va, en 'ka -pōān 'e 'sō 'wī 'jī! ¹³Te 'ka "būi -tū plū 'ka man dī! -Te 'ka "būi -tū 'wī drē 'cēē bē, 'ka man wī 'cē. Mīnsan 'ka 'man wī 'cē -yēē "wean 'ka min man wī 'cē. ¹⁴En 'wī 'tūwli "nēn e cī -a pēnōn zīē -a -wūlo -a bē, -nyrēn 'nan 'ka cin yī "yi. Kōō 'ka cin yīdī "yi 'bē -maan 'lōō 'shē 'lee -sēē -kōān 'ka yēi.

¹⁵Crizi -le -fōdī -trōō nēn yaa -nōn 'cēē bē, -a da nēn 'ka 'cī "nrōn -e 'ka 'wī drē 'ka cin va. -Fōdī -trōō zīē -a man nēn Bali 'ka laabū 'nan -e 'ka 'kōn "le min -tūwli 'zū. -Yēē "wean 'ka Bali muo "fō tū pēnōn man. ¹⁶Crizi -le 'wī 'nōnōn bē, 'e 'kōn 'ka yēi 'e 'ciuladī "da! 'Wī 'tōdī -a nēn 'ka 'wī "paa 'ka cin jī, te ka -kō 'wī pladī -a 'ka cin lē. 'Ka Bali muo "fō 'ka 'bli pēnōn 'a, te ka -kō -yēē 'fluba 'jī "drēnūn -fōdī -a, 'lee -a 'tō bō "drēnūn -fōdī -a, 'lee "drēnūn nēn Bali lei 'saun -a -cin -tōa 'ka 'jī bē -a -fōdī -a. ¹⁷'Wī oo 'wī nēn kaa dra 'lee kaa ve bē, 'e -kōān 'nan ka ya Mīnsan Zozi -srōnōn 'a. En 'ka 'ciula "va -e 'ka -kaa "tī Bali muo "fō.

'Ka 'wī drē 'ka cin va "yi!

¹⁸Kaa nen ka ci min nannun -a be, 'ka 'ta wula 'ka -sran wei da! 'W1 nen e ci 'le 'ka dre be -nyren "be, koo ka ya Minsan -le ve -a.

¹⁹Kaa nen ka ci li -sranun -a be, 'ka nan yi 'yi, en te 'ka o 'pla -pooan 'tondon 'a di!

²⁰Kaa nen ka ci nannannun -a be, 'ka 'ta wula 'ka "ti 'lee 'ka "bu wei da -pe p̄eenon 'ji! 'W1 zie -a dredi 'be 'so Bali le, koo ka ya Minsan -le ve -a.

²¹Kaa nen ka ci 'nen 'tunun -a be, 'w1 nen e 'cee 'nen 'ci -tōa lou 'ka man be, te 'ka dre -wle "di, "tōo o "koe 'e 'si 'o da!

²²Kaa nen ka ci nōannun -a be, 'ka 'ta wula 'ka 'tanon wei da -pe p̄eenon 'ji! Te 'ka dre o yie le 'saza 'nan -e 'o 'ka yi 'yi "du! 'Pian 'ka "klan Minsan lo, en 'ka dre 'ka 'ci 'fidaa 'a! ²³'Nyanman p̄eenon nen kaa "paa be, 'ka dre 'ka 'bli p̄eenon 'a! En 'ka 'ci 'nrōn 'nan, Minsan le nen ka ci 'nyranman zie -a 'panan, blamin le "cee di! ²⁴-A -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, Minsan 'ka -ko "paa. -Kopa zie 'yi 'nen Bali -a 'pla 'yee minnun -le ve -a be -nyren. -Yee "wean 'ka 'tazan nen Crizi -a be 'ka 'su! ²⁵'Pian min nen e 'w1 'wli di dre be, yaa "nen "ye, koo Bali 'ka min bo "va -e 'e va w1 dre di.

4

¹Kaa nen ka ci o tanon 'a be, 'w1 nen e ci "le 'o dre min le -e 'e Bali ci 'so be -nyren 'ka dre 'cee nōannun le! 'Ka 'bō "nyian, -a -cin 'e 'kōn "cee 'ji 'nan, 'ka 'tazan a laji.

'Ka Bali tru 'ba en 'ka Bali -le 'w1 v1 minnun le

²Te 'ka "koe 'e 'si 'ka da Bali tru 'bad1 -a di! 'Ka yie -trōa "da, en 'ka Bali muo "fō! ³En "nyian 'ka Bali tru 'ba 'kve 'nan, 'e -si -nōn 'kve -e 'ku Crizi -le 'w1 'nōnōn nen -a -ci a 'e yōōdi minnun man be, -a fuila "man. 'W1 zie -a man nen an ya -pu 'kuin. ⁴-Yee "wean 'ka Bali tru 'ba 'men 'nan, -si 'e 'le 'su -e 'an 'w1 'nōnōn zie -a v1 'wein, "le zi e ci 'men 'nyranman -a be -yee 'w1 'zō.

⁵'W1 'tōdi -a nen 'ka 'ta wu minnun nen o 'ka Zozi 'va die o va. Tū -tūdu p̄eenon nen e "paala 'ka 'vale waa 'ka yei "be, te 'ka 'tū 'e s̄e 'e "tun "di! ⁶Weinun nen o bōala 'ka 'le be, 'o 'kōn tū p̄eenon man 'yi, en -a 'nōnōn 'e 'fū min man! Koo e ya "le -te min 'w1 'tū laabu 'ka 'lō be, 'ka -kōla -a -sru vid1 -a -yre fenyian.

⁷-Kaa "bū Zozizan Tisik nen ku 'nyranman "paa waa 'gūe, 'w1 nen 'an man 'gūe -yee "ta "lō -a -nan 'sinan 'pale 'cee. Kua ye "yi 'kpa tigl, en -a yie yra Minsan -le 'nyranman 'pad1 da. ⁸Maan 'pa 'sia 'cee 'nan, -e 'e 'ku 'ta w1 v1 'cee, en "nyian -e 'e 'ka "koe "to 'ka da. ⁹M̄een 'pa 'sia 'o 'vale -kaa "bū Zozizan Onezi nen 'ka 'bō 'va min -a be -a. Ku 'be ye "yi "nyian 'kpa tigl, en -a yie yra Minsan -le 'nyranman 'pad1 da. -W̄ee 'ku 'ta w1 p̄eenon ve 'cee.

¹⁰Ariza nen 'ku 'vale -a ku ya -pu 'kuin 'gūe, e 'nan 'e 'ka 'tō bo. En "nyian Mark nen Barnaba "blu -le 'nen 'a be, e 'nan 'e 'ka 'tō bo. An -yee 'w1 c̄ren -tē 'fluba -tū -ji be, 'ka 'ci 'nrōn 'w1 zie -a da. E "ta "lō "be, 'ka 'kun 'ka 'p̄e "fli "a. ¹¹Zozi nen waa laabo Zuti be, "e 'v1 "nyian 'nan 'e 'ka 'tō bo. Zuif 'nōn p̄eenon nen o yi -tera Zozi Crizi da be o yei "be, min yaaga zie o 'bō 'a nen, ku 'nyranman "paa. 'Nyanman zie -nyren 'gū. Kua -w̄eman 'nan, minnun 'o 'w1 "man 'nan Bali 'be ci 'o da mingonnen -a. Min yaaga zie -wee "wean 'an "koe "a 'an da 'kpa tigl.

¹²Epafra nen 'ka 'va min -a be, e 'nan 'e 'ka 'tō bo. Zozi Crizi 'suzan tigl nen. Tū p̄eenon man be, e ya 'e koaladi Bali tru 'bad1 man 'cee. Yaa laabo Bali lō 'nan, te 'ka 'p̄e -sru 'e tōa -yee 'w1 'ji di, en "nyian 'nan 'ka dre ceje -yee 'w1 'ji. En yaa laabo -ȳrō "nyian 'nan, 'w1 nen e ci Bali 'bō 'ci 'so 'a be, 'ka -kōla -a dredi -a. ¹³Maan 'y1 'nan, -a "koe "a -nyannan 'ka man 'kpa tigl, en -a "koe "a -nyannan 'nyian Laodize 'nōn 'lee Irapoli 'nōn man. ¹⁴-Kaa bee Luk nen -dōdō -a be, 'o 'vale Dema -a o 'nan 'o 'ka 'tō bo.

¹⁵Zozinon p̄eenon nen Laodize be, ku o 'tō bo. En "nyian be Nifa 'lee Zozinon nen o cin ye -yee 'kuin be, ku o 'tō bo.

¹⁶-Te ka c̄en 'fluba 'gūe -a ta vid1 man be, ka -ku -a Zozinon nen Laodize be -wle -e "o ta v1. En 'ka 'bō "nyian, Laodize 'nōn 'le ve be "cee ta v1.

¹⁷'Ka v1 Asip le 'nan, 'e yie 'tō 'e 'fli -va, -e 'nyranman nen Minsan -a -p̄eba 'wū -ȳrō "be, -a -p̄e 'e 'so -a dredi -a.

¹⁸'An 'bō Pōl, an "we 'ka 'va. M̄een 'ka 'tō bud1 'gūe -a c̄ren -tē 'an 'bō 'p̄e -a. -A -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, an ya -pu 'kuin.

Bali -le "yi 'e 'kōn 'ka 'va.

2

'Fluba tēde nen Pōl -a cren -tē
Tešalonik
'nōn lē

¹An 'bō Pōl 'lee Sila 'lee Timote 'be 'fluba 'gve -a cren -tē. Kva cren -tē -leglizi nen Tesalonik be -a -ji 'nōn lē. Ka ya -kaa "tī Bali 'lee Minsan Zozi Crizi -le ve -a.

Bali 'e 'yee "yi 'lee 'yee -fudī -trōō -nōn 'cēē.

Pōl Tesalonik 'nōn 'le yi -teradi Zozi da 'wī 'vī

²Kv Bali muo -fōa yi pēēnōn man 'cee 'wean, en kv Bali trv "baa 'cee 'wī man.

³Cee 'nyranman nen kaa "paa yi -teradi Zozi da -a, 'lee 'nyranman 'plēble nen kaa "paa -a yidī "yi "a, 'lee 'ka yie nen e cura -kaa 'san Zozi Crizi lē be, -a -cin a 'kv 'ji yi -tudu pēēnōn man -kaa "tī Bali trv 'banan.

⁴Kv "būi Zozinōn, Bali 'ka ye "yi. En kva -tōa 'nan, e 'ka 'si "va 'yee ve -a. ⁵Kōō zi kv 'lv Zozi Crizi -le 'wī 'nōnōn vile 'cēē be, kv'a vile 'kv 'le 'saza "tun "dī. 'Pian Bali lei 'saun 'yee 'plēble 'ci kōōn, en e 'kv "koe "tō 'kv da 'wī zīē -a vidī -a. 'Wī pēēnōn zīē kaa -tōa 'ka 'bō 'a, kōō 'nyranman nen kva 'pa 'cēē be, kaa -nan 'yī.

⁶'Wī 'kpa, Bali 'ka 'si "va 'yee ve -a. Kva -tōa zi, kōō ka sōōla 'kv "pa "da en ka drē Minsan sī drenōn 'a. Minnun 'te 'pa 'ka da 'wī zīē -a man "kaga, 'pian 'ka wū Bali -le 'wī man ci "nrandī -a. Bali lei 'saun 'be ci "nrandī zīē -a -nōn 'cēē. ⁷'Bē nen 'gve, minnun pēēnōn nen o yi -tera Zozi da Masedōa 'lee Akai 'leglōn 'ji be, ka drē -wee 'wī -kōōn "man 'nōn 'a. ⁸Kōō 'ka 'va nen Minsan -le 'wī 'e pei 'trōa, en e fuila "man Masedōa 'lee Akai 'leglōn 'ji. En "nyian be, minnun 'cee yi -teradi Bali da 'wī ve fē pēēnōn 'nan. Kve "cēē 'wī zīē 'be ve "nyian minnun lē dī. ⁹Minnun pēēnōn -a ve 'ka man 'nan, kv 'lv 'ka 'va be, ka 'kv 'kun fenyian. En "nyian 'nan, ka 'si yiba "minnun nen ka o -paan "be o -sru. Kaa drē zīē 'nan -e 'ka 'fli -nōn Bali lē te kaa "sua. -Yēē ci Bali nen -a yie ci "man "be -a. En -yēē ci Bali tglī 'a. ¹⁰'Bē nen 'gve, ka ya -a -pī nen e -taa 'silē laji -e 'e 'ta be -a -pēnnan. -A -pī zīē Zozi nen Bali -a wluan -kanōn 'va be, -nyren. -Yēē -kaa "sia Bali -le nyran -blidī nen e ci -tanān be -a wlu.

Bali -le 'wī pei 'trōa Tesalonik 'kō?

¹Kv "būi Zozinōn, kaa -tōa 'ka 'fli -a 'nan 'kve 'ludī 'ka 'va be -a "nen 'ka 'fule 'e "tun "dī. ²En kaa -tōa "nyian 'nan, minnun 'kv srōn, en o 'te 'pa 'kv da Filipv fla 'vaa en kv 'bōla 'ka 'va. En 'ka 'va "nyian be, 'kv 'man 'ka 'fulea flu dī. 'Pian kv yi -tera Bali da, en kv -yēē 'wī 'nōnōn 'vī 'cēē. ³Kv "koe 'sia, en kv 'wī zīē -a drē. Kōō Bali -le 'wī nen kva ve minnun lē be, kv'a ve 'wlu 'a dī, en kv'a ve 'ci "nrandī -wīdī "a dī, en kv'a -dawli dra dī. ⁴'Pian 'wī nen Bali "e 'nan 'kv vī be, -nyren kva ve. E 'kv 'nanjēen, en e 'kv 'yī tglī. -A -nan nen e 'yēē 'wī 'nōnōn vidī -peba 'wō 'kv 'lō. -Yēē "wean kv 'ka -a -weēnan 'nan 'kv 'sō minnun lē dī, 'pian kva -weēman 'nan, 'kv 'sō Bali nen e min ci wī -tōa "be -yre.

⁵Kaa -tōa 'wein 'nan, kv'a 'wī vilē 'cēē see "paa wei -a dī, en kv'a 'wī vilē 'cēē 'nan -e 'kv 'ka 'lō fē yi dī. Bali a 'kve 'wī 'nan yīzan -a. ⁶Kv'a -weēle 'nan min 'e 'kv 'tō "yi "vī dī.

-Te e ya 'ka 'bō 'a oō, en -te e ya min peenun -a oō, kv'a -weēle 'nan 'o 'kv 'tō "yi "vī "fo "dī.

⁷Kv -kōlaman paan -e 'kv drē 'ka 'win -ji -trō -a, kv ya Crizi -le 'pasianōn 'a -le "wean. 'Pian kv -fū 'ka 'va 'trōō "le zi 'nen "bū 'e yie -tōa 'yēē 'nen 'va be -yēē 'wī 'zv. ⁸En 'ka yidī "yi "bū "le "wean, Bali -le 'wī 'nōnōn 'saza "cēē kva 'vī 'cēē dī, 'pian 'kv 'fli -nōn 'cēē "fo. 'Wī 'kpa, 'ka 'nan wī a 'kv man "bū, -yēē "wean kva drē zī.

⁹'Kv "būi Zozinōn, 'nyranman nen, kva 'pa 'ka 'va, 'lee 'kv "koe "nen e -nyan be, -a -cin a 'ka 'ji. Bodrun funnin, te kv ya 'nyranman da, 'nan -e 'kve -blife 'e vile 'e drē 'ka 'tū 'wī -ji -trō -a dī. 'Wī zīē -a 'bō nen kva drē, te kv -kō Bali -le 'wī 'nōnōn vidī -a 'cēē.

¹⁰Kaa nen ka yi -tera Bali da be, tv nen kva drē 'ka 'va be, kaa 'yī 'nan, 'kve 'ta wū cēin a 'saun, en e ya tglī, en 'tō 'ka 'e 'padī "man "dī. 'Wī 'kpa, ka ya 'wī zīē -a -nan yūnōn 'a, en Bali "e "ya wo "nyian -a -nan yīzan -a. ¹¹En "nyian be, 'wī nen kva drē 'ka -tudu pēēnōn lē be, -a -cin a 'ka 'ji. 'Wī nen 'nen "tī -a dra 'yēē 'nennun lē be, -a 'bō nen kva drē 'cēē. ¹²Kōō kv 'wī 'pla 'cēē, en kv 'ka "koe "tō 'ka da. En kv 'ka 'trū 'ba 'nan 'ka -weē 'nan 'cee 'ta wū cēin 'e 'sō Bali lē. -Yēē 'ka laabv 'nan 'ka mingōnōn -bli 'e 'va, en -yēē 'tō -dan 'e drē 'cee ve -a.

¹³-Yee "wean ku Bali muo -foa "tu pʰeɛnɔn man, 'nan Bali -le 'wi 'nɔnɔnɔn nɛn kua 'vi 'cɛɛ bɛ, 'ka "trɔɛn "tɔ -yrɛ, en ka wu "man. Ka'a yulɛ "le min 'lewei "tun 'zu dɪ. 'Pian kaa 'sia fɛ nɛn e ci -a bɛ -a, Bali wei nɛn. -Yɛɛ ci 'nyranman 'panan kaa nɛn ka yi -tɛra Zozi da bɛ, 'ka man.

¹⁴Ku "buɪ Zozinɔn, fɛ nɛn kua -tɔa 'nan, 'wi zɪɛ e ya 'wi 'kpa -a bɛ, Zozinɔn nɛn Zude 'lɛglɔn 'ji bɛ, ka sɔɔnla o "pa "da. 'Tɛ nɛn Zuif 'nɔn 'a 'pa o da bɛ, -a 'tɛ 'tuwli zɪɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka flanon ci -a 'panan "cɛɛ "da. ¹⁵Zuif 'nɔn zɪɛ, -wɛɛ Minsan Zozi 'tɛ, en -wɛɛ Bali 'fɛnɔn zɪɛ. En -wɛɛ 'tɛ 'pa 'ku da "nyian. Bali 'ka 'o drɛ wɪ ye "yi "fo "dɪ. En -wɛɛ "naan min -tuɔɔ pʰeɛnɔn man. ¹⁶O -si -tɔa 'ku 'lɔ 'nan, te 'ku 'ku minnun nɛn o 'ka Zozi 'nɔn 'a dɪɛ, o va dɪ. Wa'a yulɛ "yi 'nan, 'ku Zozi 'le 'wi 'nɔnɔn vɪ -wɛ -e Bali 'e o 'si 'wi 'ji dɪ. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, e ya -wee 'wi 'wliɔdɪ 'bɔ 'padɪ -a "da. 'Pian 'bɛ nɛn 'gʷɛ Bali a nyran -blunan o va.

Tesalonik 'nɔn dra Pɔl -tɛa

¹⁷Ku "buɪ Zozinɔn, -a -nan yi "fli 'bɔ te -ka'a cin ye dɪ. 'Pian 'kʷɛ ci "nrɔndɪ a 'ka da tʰ pʰeɛnɔn man. 'Ka dra 'ku -tɛa tɪglɪ 'le "wean, ku ya "vale 'ku "lɔ 'ka yulɛ. ¹⁸Kua wɛɛ 'nan, ku "lɔ 'ka 'va. 'An 'bɔ Pɔl, maan ve 'cɛɛ 'nan 'an 'lɔdɪ 'ka 'va yi 'pa 'e 'pa -a "fli, 'pian Satan -si -tɔ 'ku 'lɔ. ¹⁹Fɛ -le "wean nɛn kua wɛɛ 'nan, ku "lɔ 'ka 'va bɛ, kɔɔ 'ka 'bɔ "nyian, 'ka da nɛn ku yi -tɛala, en 'cɛɛ ci 'kʷɛ ci "nran wɪ -a, en 'cɛɛ 'ku 'blɔ -tɔa "da, tʰ nɛn -kaa san Zozi Crizi -taa "bɛ -a man. ²⁰Wɪ 'kpa, 'cɛɛ "wean Bali 'tɔ -dan -nɔan 'kʷɛ, en 'cɛɛ "wean 'ku 'ci "nranman.

3

Pɔl Timote 'pa 'sia Tesalonik 'nɔn 'va

¹Ku'a 'ka 'ta wɪ maan "fo "dɪ, te 'ka 'nan wɪ a 'ku man bɛ, -yee "wean 'ku wei drɛ 'tʰ, en "ku -fʷɔn Aten fla 'gʷ, ²'nan -e 'ku -kaa "buɪ Timote 'pa 'sia 'ka 'va. 'Ku 'vale waa, kʷɛ Bali -le 'nyranman "paa 'e cin va Crizi -le 'wi 'nɔnɔnɔn vɪdɪ -a. Kua 'pa 'cɛɛ -sia 'nan, -e 'e 'ka man -tɔ 'pleblɛ, te 'ka "kɔɛ "a 'ka da Bali -sru 'ta wɔdɪ -a. ³Ku 'ka "vale 'nan, Zozizan 'tʰ 'e 'si -si tɪglɪ da, yra yɪdɪ nɛn -kaa man bɛ -yee "wean dɪ. Kaa -tɔa 'ka 'bɔ 'a 'nan, 'wɪ zɪɛ -yɛɛ 'pla -kaa man. ⁴Kɔɔ tʰ nɛn te ku ya tian 'ka 'va bɛ, ku -fɔ 'e 'flin, en ku 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'cɛɛ. Kua 'vɪ 'cɛɛ 'nan, 'wɪ yɪdɪ bɔa -kaa man. -Yɛɛ ci bɔnan -kaa man, kaa -tɔa zɪ. ⁵'Ka 'nan wɪ a 'an man "buɪ, -yee

"wean nɛn an Timote 'pa 'sia 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'ka 'ta wɪ vɪ 'mɛn. -Tɛ 'cɛɛ yi -tɛradɪ Zozi da drɛ 'kɔ -o, an ya "vale 'an -tɔa. Kɔɔ nyɛn a 'an 'ji 'nan, Satan nɛn e min "sia -si tɪglɪ da bɛ e 'ka 'man 'yi. En 'nyranman nɛn kua 'pa 'ka 'va bɛ, e -sɛn 'yia 'e "tun.

⁶Zɪ Timote 'lʷ bɛ e -ta e 'bɔ 'ku man 'gʷ. En e 'cɛɛ yi -tɛradɪ Zozi da 'lee 'ka cin yɪdɪ "yi 'sinan fɛnyian 'pa 'kʷɛ. Yaa 'vɪ 'kʷɛ "nyian 'nan, 'ku 'cin a 'ka 'ji tʰ pʰeɛnɔn man. En 'ku dra 'ka -tɛa 'le zɪ 'ka dra 'ku -tɛa "bɛ -yee 'wɪ 'zʷ. ⁷-Yee "wean, 'ku "buɪ Zozinɔn, zɪ kua 'man 'nan, ka yi -tɛala tian Zozi da bɛ, 'ku "kɔɛ "tɔ 'ku da yra yɪdɪnɔn nɛn 'ku 'man 'gʷɛ -a -ji. ⁸Bɛ nɛn 'gʷɛ 'ku 'ci -ta "tra, kɔɔ 'ka 'man a 'e 'tɔdɪ 'pleblɛ Minsan -le 'wi 'ji. ⁹En 'cɛɛ 'wi 'ku 'ci "nranman Bali 'le "fo, -yee "wean ku Bali muo -foa 'tandan. ¹⁰Bodrun funnin, te ku ya 'ku kɔaladɪ Bali tʰrʷ 'badɪ man 'nan, 'e 'si -nɔn 'kʷɛ -e 'ku 'lʷ 'ka 'va. Kɔɔ ku ya "vale 'nan, 'cɛɛ yi -tɛradɪ Zozi da 'le nɛn e -fʷ bɛ, 'ku "paa "da.

¹¹Ku -kaa "tɪ Bali 'lee -kaa 'san Zozi tʰrʷ "baa 'nan, 'o 'si 'le 'sʷ 'kʷɛ -e 'ku 'lʷ. ¹²En kua laabo Minsan lɔ 'nan, 'e 'ka cin yɪdɪ "yi 'pa "da 'e 'ciula "da. En 'e minnun pʰeɛnɔn yɪdɪ "yi 'pa "da 'e 'ciula "da, "le zɪ ku 'ka ye "yi "bɛ -yee 'wɪ 'zʷ. ¹³-Tɛ e drɛ zɪɛ, -a -nan nɛn 'ka 'man -tɔa 'pleblɛ. 'Tɔ 'ka 'kɔan 'e 'padɪ 'ka man dɪ. En ka -kɔan 'saun -kaa "tɪ Bali 'le, tʰ nɛn Minsan Zozi 'lee 'yee minnun -taa "man "bɛ, -a man. Amen!

4

'Ka -wɛɛ 'nan 'ka drɛ wɪ 'e 'sɔ Bali 'le!

¹Ku "buɪ Zozinɔn, kua 'le -sɛanla 'wi 'gʷɛ -a vɪdɪ -a 'cɛɛ. Zɪ kɔ 'ka 'ta wʷ 'lɔɔ -e 'cɛɛ 'wɪ 'e 'sɔ Bali 'ɛ bɛ, kua paa 'ka 'ji 'va, en ka ya 'ta wɔlanan 'wɪ zɪɛ -a da. Ku 'ka tʰrʷ "baa Minsan Zozi 'tɔ da 'nan, 'ka 'ta wɔla 'wɪ zɪɛ -a da 'e 'ku 'e 'le! ²Kɔɔ 'wɪnɔn nɛn kua 'pla 'cɛɛ Minsan Zozi 'tɔ da bɛ, kaa -tɔa.

³Wɪ nɛn, e 'sɔ Bali 'ɛ bɛ, -a 'bɔ nɛn kua 'vɪ 'cɛɛ, -nyɛn 'nan, 'ka 'kon 'yee vɛ -a "fol! Te 'ka nyinnan lɪ 'lee 'kɔnɛn -a te ka'a cin 'palɛ dɪ! ⁴Pian 'ka -tuɔɔ pʰeɛnɔn 'ka 'fli 'kun -e 'ka 'kon 'saun Bali 'lɛ, te 'tɔ 'ka 'e 'padɪ 'ka man dɪ. ⁵Te 'ka drɛ "le minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ, -wee 'wɪ 'zʷ dɪ! Kɔɔ -wɛɛ 'fli -nɔan lɪ -wɛɛdɪ 'lee -kɔnɛn -wɛɛdɪ 'le. ⁶En 'wɪ zɪɛ -a da bɛ, te 'ka 'tʰ 'e 'wɪ drɛ -wliɔdɪ 'e bɔɛzan -tʰ -va -a nan -wɛɛdɪ -a dɪ! Kua 'vɪ 'cɛɛ 'va, en kua -foa "nyian 'ji 'nan, Minsan 'wɪ "nɛn -kɔnɛn min nɛn e 'wɪ

zìe -a drè bè -yrè. ⁷En -a -cin 'e 'kòn 'ka 'ji 'nan, Bali 'ka -kaa laabulè 'nan -e -kaa fli -nòn l -wèedi 'lee -kònnen -wèedi lè dī. 'Pian e -kaa laabu 'nan -e -kaa drè 'yee vè -a "fo. ⁸-Yee "wean min nen e weinun zìe -a -fòla 'e "tròen -sru "bè, min wei "cèe yaa -fòla 'e "tròen -sru "dī. 'Pian Bali nen e 'yee lei 'saun 'nòn 'cèe bè, -a wei nen yaa -fòla 'e "tròen -sru.

⁹Ku "bui Zozinòn, -te e ya 'ka cin yidi "yi "a bè, e 'ka "nyian "le 'kve 'cren -te 'cèe dī. Bali -a paa 'ka 'ji 'va. ¹⁰En -kaa "bui Zozinòn nen o ci Masedoa 'lèglòn pèenon 'ji bè, ka ya o yunan "yi. 'Pian kua laabo tian 'ka 'lò 'nan, 'ka o yi "yi 'e 'ciula "da.

¹¹En zì kò 'ka 'bli te 'ka 'man yra flu bè, -a -cin nen 'e 'kòn 'ka 'ji! 'Ka 'tò 'si minnun -le 'wi 'ji! 'Ka 'nyranman 'pa 'ka 'pè -a -e 'ka "nen "fè -bli! 'Winun zìe kua 'vì 'cèe 'va. ¹²'Ka drè zìe, -e minnun nen o 'ka Zozi 'va dīe, o yie 'e 'nan 'ka man, -e 'ka vule 'ka drè fè tru 'banòn 'a dī.

Min wluandi -kanon 'va bè e dra 'kò?

¹³'Ku "bui Zozinòn, ku 'ka "vale 'nan 'wì nen e dra minnun nen o kaa "bè -wle bè, 'e 'fù 'e yòodi 'ka man dī. Ku 'ka "vale 'nan, -kadu wì 'e 'ka ta drè -tròdrò "le minnun nen wa'a Zozi 'tòà dīe -wee 'wì 'zù dī. ¹⁴-Kaa yi -tèala "da 'nan Zozi 'ka, èn Bali -a wluan -kanon 'va. -Yee "wean -kaa yi -tèra "nyian "da 'nan, Zozinòn nen o kaa bè, Bali o wuanla -kanon 'va, -e 'o 'ta 'o 'vale Zozi 'a.

¹⁵Kua ve 'cèe Minsan wei -a 'nan, -kaa nen -kaa yie a "man Minsan -ta nyan bè, -cèe "cèe -tòala Zozinòn nen o kaa bè o 'lè dī.

¹⁶Kòo yi zìe -a da bè, Bali -a ve 'yee 'pasianòn 'tazan lè 'nan 'e tròan -tò. -A -nan nen Bali -le 'bei "we, èn Minsan "sia laji, -e 'e -sòonla. Tu zìe -a man bè, minnun nen o yi -tèra Crizi da èn o kaa bè, -wèe wuanla -kanon 'va 'e tède. ¹⁷"Bè -sru, -kaa nen -kaa yie ci "man "bè, Bali -kaa pèenon "siala -kaa 'vale waa "lolu -koei "da, -e -kaa cin yi Minsan nun -a. Tu pèenon man te -kaa ya 'e cin va waa Minsan -va. ¹⁸-Yee "wean 'winun zìe -a "bò 'a nen 'ka cin "koe "tò 'ka da!

5

'Ka Minsan -ta tu man -pen!

¹'Ku "bui Zozinòn, tu nen 'wì zìe e dra "man "bè, e 'ka "le 'kve 'cren -te 'cèe dī. ²Kòo kaa -tòà 'ka "bò 'a 'wein 'nan, Minsan -ta yi dra kligli. E dra "le zì wa'a crinzan -ta tu -tòà -pèi -man dīe -yee 'wì 'zù. ³Tu nen

minnun -a ve 'nan, 'o 'fù -tròò, 'wì 'tù 'ka 'o man dīe, 'nun tòn -e 'wì yidi -dan zìe 'e bò o man kligli. E dra "le zì 'nen 'yadi -le ci "yaa -pònzan "kuan bè -yee 'wì 'zù. Min -tù 'ka 'so -yrò "fo "dī.

⁴'Pian 'cèe vè bè 'ku "bui Zozinòn, "ka 'ka wo klun va -e yi zìe 'e 'bò 'ka man kligli "le crinzan -tadi -le 'wì 'zù dī. ⁵Kòo ka pèenon ka ya minnun nen o ya fenan 'wein da bè waa. Èn ka ya yideà 'nòn 'a. -Kaa 'ka -pèi -man 'nòn 'a dī. Èn -kaa 'ka minnun nen o 'ta wo klun va bè waa dī. ⁶-Yee "wean te -kaa yi -te "le min -mienun -le 'wì 'zù dī! 'Pian -kaa yie 'e 'fù "man -e -kaa 'fli 'pla! ⁷Kaa -tòà 'nan, -pèi -man nen min yi -tèa, èn -pèi -man nen min -wen mlindi -tòala 'e 'win -ji.

⁸'Pian -cèe vè bè, te 'e 'kòn zì dī, kòo -kaa ya yideà 'nòn 'a. -Yee "wean -kaa 'fli 'pla! -Kaa yi -tèra Zozi da, èn -kaa yi "yi! -Yèe ci "Bali -kaa 'kòle da yòò vè -le 'wì 'zù -kuli -lò! 'le -taa -kaa 'sile 'wì 'ji. -Kaa -tò "da 'pleble! -Yèe ci "le -kaa wulo -man yòò 'kpòngbo kle "le 'wì 'zù -kuli -lò!

⁹Bali 'ka -kaa -sòonlea 'nan -e 'e -kaa te 'wì 'a dī. 'Pian e -kaa sòonla 'nan -e 'e -kaa 'si 'wì 'ji 'wì nen -kaa 'san Zozi Crizi -a drè bè -a man. ¹⁰Zozi 'ka -cèe "wean 'nan -e -kaa 'belidi yi -kaa 'vale 'waa. 'Wì zìe 'wì 'kpa nen, -te -kaa yie a "man oo, èn -te -kaa ka oo, tu nen e -taa "man "bè, -kaa 'belidi ye. ¹¹-Yee "wean 'ka cin "koe "tò 'ka da 'wì zìe -a! Èn 'ka 'pa 'ka cin va, te 'cèe yi -tèradī Zozi da -kò 'padī -a "da, "le zì ka ci -a drènan 'va bè -yee 'wì 'zù.

Pòl 'wì 'pla Tesalonik 'nòn lè

¹²'Ku "bui Zozinòn, 'ka yra 'si! 'Ka yie 'e 'nan minnun nen o Bali -le 'nyranman "paa 'ka 'va bè o man! Kòo -wèe Bali -le -si -kòonman 'cèe, èn -wèe 'ka "so "ji. ¹³O yidi "yi 'e 'kòn 'ka 'ji -dan, 'nyranman nen waa "paa bè -yee "wean! 'Ka 'fù 'ka cin va -tròò!

¹⁴Èn "nyian bè, 'ku "bui Zozinòn, 'ka yra 'si! Minnun nen o kòan wo bè, 'ka 'wì 'pla -wle! Èn minnun nen o ci -tòòman tian bè, 'ka o "koe "tò 'o da! Èn minnun nen o -pè -sru "ci 'e tòadi Tròl -le 'wì 'ji bè, 'ka 'pa o va! 'Ka 'kòn -tròò minnun pèenon 'va. ¹⁵'Ka drè "yi, te min -tù 'e 'wlidi "man -wlidi "drè 'e bòezan lè dī! 'Pian tu pèenon man bè, 'wì "yi "nen 'ka drè 'ka cin lè, èn 'ka drè "nyian min pèenon lè!

¹⁶'Ka 'ci 'e "nran tu pèenon man! ¹⁷'Ka Bali tru 'ba, te -a 'le 'e 'tò dī! ¹⁸'Ka Bali muo "fò 'wì pèenon 'ji! 'Winun zìe -a "bò nen 'ka drè!

-Yee ci Bali ci 'sɔ wɪ -a, ɛn -a 'bɔ nɛn Zozi Crizi -a kɔɔn.

¹⁹Te 'ka 'si -tɔ Bali lei 'saun 'le 'nyranman lɔ dɪ! ²⁰Te 'ka Bali 'lewei vɪnɔn wei -fɔla 'ka "trɔɛn -sru "dɪ. ²¹'Pian 'ka 'wɪ pɛɛnɔn 'fa 'si, -e 'ka "yi 'si "va! ²²ɛn 'ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn man!

Pɔl 'wɪ 'le 'sran Bali tru 'badɪ -a -wɛɛ ɛn e o 'tɔ bɔ

²³Bali nɛn e -fɔdɪ -trɔɔ -nɔɔn "min lɛ bɛ, 'e 'ka drɛ 'yee vɛ -a "fo! 'E yiɛ 'tɔ 'ka 'va, 'nan -e tɔ nɛn -kaa 'san Zozi Crizi -taa "bɛ, 'tɔ 'tɔ 'e vɪlɛ 'e 'kɔn 'e 'padɪ 'ka man dɪ! -Te e ya 'ka lei -a oɔ, ɛn -te e ya 'cee ci "nrɔndɪ -a oɔ, ɛn -te e ya 'ka 'kɔlɛ 'a oɔ, -e 'tɔ 'e vɪlɛ 'e 'kɔn 'e 'padɪ "man "dɪ! ²⁴Bali nɛn e 'ka laabɔ bɛ, -te e 'wɪ 'vɪ bɛ yaa dra, -yee "wɛɛn e 'wɪnɪn zɪɛ -a 'lɛ sɔɔman.

²⁵'Ku "bɪ Zozinɔn, 'ka Bali tru 'ba 'kue 'wɪ man! ²⁶'Ka Zozinɔn pɛɛnɔn 'tɔ bɔ -atu -tɛdɪ -a o man! ²⁷'Ka yɾa 'si Minsan 'tɔ 'ji bɛ, 'ka 'fluba 'gɔɛ -a ta vɪ -kaa "bɪ Zozinɔn pɛɛnɔn lɛ.

²⁸-Kaa 'san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kɔn 'ka 'va.

'Fluba "flizan nɛn Pɔl -a cɛn -tɛ
 Tesalonik
 'nɔn lɛ

¹An 'bɔ Pɔl 'lee Sila 'lee Timote 'bɛ 'fluba 'gʊɛ -a cɛn -tɛ. Kʋa cɛn -tɛ -leglizi nɛn Tesalonik bɛ -a -ji 'nɔn lɛ. Ka ya -kaa "tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi -le vɛ -a. Kʋ 'ka 'tɔ bɔ.

²-Kaa "tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fʊdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ.

Zozi -taa 'trɛdanɔn 'le tin 'balɛ

³Kʋ "bʊi Zozinɔn, e ya "lɛ 'kʋ Bali muo "fɔ tʋ pɛɛnɔn man 'cɛɛ "wɛan. Kɔɔ 'cɛɛ yi -tɛradɪ Zozi da ta a 'sʊnan, ɛn 'ka cin yɪdɪ "yi "a 'panan "da. ⁴-Yee "wɛan kʋ 'ka 'sɪ -fɔa Bali -le -leglizi -mienun 'lɛ. Kʋa dra zɪ, kɔɔ minnun a 'tɛ 'panan 'ka da, ɛn ka ya 'ka yra yunan, 'pian ka yi -tera Zozi da, ɛn ka 'a 'silɛ Bali -sru "dɪ.

⁵Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'cɛɛ 'nan, Bali -taa tin 'balɛ 'e 'nɔan da. Kɔɔ 'ka yra nɛn ka cɪ -a yunan bɛ, -yɛɛ -kɔɔnman 'nan, Bali -taa 'ka 'silela 'yee mingɔnɛn 'trɛda 'nɔn 'a.

⁶Fɛ nɛn maan vɛ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, Bali -a yɛ 'wɪ "yi "a, -e 'e 'tɛ 'pa minnun nɛn o 'tɛ "paa 'ka da bɛ, o da. ⁷En 'cɛɛ vɛ nɛn ka cɪ 'ka yra yunan 'labɛ, yaa yɛ 'wɪ "yi "a -e 'e 'fʊdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ. Yaa -nɔan -kaa pɛɛnɔn lɛ 'e cin va. E 'wɪ zɪɛ -a dra tʋ nɛn Minsan Zozi 'sia laji -e 'e 'ta pɛɛ wʊ bɛ -a man. Tʋ zɪɛ -a man nɛn e -taa 'o 'vale 'yee 'pasianɔn 'pleblɛ nɛn laji bɛ waa. ⁸E -taa 'tɛ nɛn -dan yɛi. -Tɛ e -ta bɛ, e 'wɪ "nɛn -kɔɔnman minnun nɛn wa'a Bali -tɔlɛ dɪɛ -wlɛ. ɛn e 'wɪ "nɛn -kɔɔnman minnun nɛn wa'a 'ta wʊlɛ -kaa 'san Zozi 'bɔ 'le 'wɪ 'nɔnɔn da dɪɛ -wlɛ. ⁹O -taa 'wɪ yɪlɛ -pʊ 'kɔn nɛn -a lɛ "nɛn "ka "dɪɛ -a -ji. O -kɔan 'o 'sidɪ Minsan man -kɔɔbli, ɛn wa'a 'kolaman -yee mingɔnɛn trɛ nɛn e "bia bɛ -a yɪdɪ -a dɪ. ¹⁰Wɪ zɪɛ e dra yi nɛn Zozi -taa "man "bɛ, -a da. -A -nan nɛn minnun nɛn o cɪ -yɛɛ vɛ -a ɛn o yi -tɛra -a wei da bɛ, waa si -fɔa tɛ waa bɔa. Ka -kɔan "minnun zɪɛ o va, kɔɔ ka yi -tɛra 'wɪnɪn nɛn kʋa 'vɪ 'cɛɛ bɛ -a da.

¹¹-Yee "wɛan kʋ Bali trʊ "baa tʋ pɛɛnɔn man 'cɛɛ 'wɪ man. Kʋa laabo -cɛɛ Bali lɔ 'nan, 'e 'ka yɪ 'wɪ nɛn e 'ka laabu "man "bɛ -a dɛnɔn tɪglɪ 'a. ɛn kʋa laabo -yɛɛ "nyian 'nan, 'e 'pa 'ka 'va 'yee 'pleblɛ 'a, -e 'wɪ "yi pɛɛnɔn nɛn e 'sɔ 'cɛɛ 'nan 'ka dra bɛ 'ka drɛ. ɛn 'e 'pa 'ka 'va -e 'cɛɛ 'nyranman nɛn ka

'nan 'ka "paa yi -tɛradɪ -a Zozi da bɛ, 'ka 'pa. ¹²E drɛ zɪɛ, -e -kaa 'san Zozi 'tɔ 'e drɛ -dan 'cɛɛ "wɛan, -e "cɛɛ 'tɔ 'e drɛ -dan -yɛɛ "wɛan. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, 'e drɛ -kaa "tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi -le "yi "a.

2

Bali 'nanmanzan klu "so

¹Kʋ "bʊi Zozinɔn, -kaa 'san Zozi Crizi -tadɪ nɛn kʋa 'wɪ 'vɪ bɛ, 'lee -kaa cin yɪdɪ -a "srɔn "nɛn, kʋa 'vɪ bɛ, kʋ 'wɪ "paala 'cɛɛ "da. ²-Tɛ min -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, Zozi 'ta 'va bɛ, tɛ 'ka 'cɪ 'e baa -ji -e 'ka 'sɪ 'sɪ tɪglɪ da dɪ! -Tɛ Bali 'lewei vɪnɔn 'le nɛn kaa 'man oo, tɛ 'ka 'cɪ 'e baa -ji dɪ! ɛn -tɛ Bali -le 'wɪ vɪnɔn 'le nɛn kaa 'man oo, tɛ 'ka 'cɪ 'e baa -ji dɪ! ɛn -tɛ min -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, kʋɛ cɛn -tɛ 'fluba 'ji oo, tɛ 'ka 'cɪ 'e baa -ji dɪ!

³Tɛ 'ka 'wɪ "man -e min -tʋ 'e 'ka sɛɛ "paa 'wɪ zɪɛ -a da dɪ! Fɛ nɛn maan vɛ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, tʋ nɛn min "kaga Bali wei -fɔala 'o "trɔɛn -sru "bɛ, e bɔa 'vaa -e Zozi 'ta yi 'e bɔ. ɛn min nɛn e 'wɪ 'wlɪdɪ "paa 'nyranman -a ɛn Bali -a 'pla 'tɛ 'le vɛ -a bɛ, e -taa 'vaa -e yi zɪɛ 'e bɔ. ⁴Min zɪɛ Bali 'nanmanzan nɛn. -Yɛɛ -taa -a vɛlɛ 'nan 'yɛɛ cɪ fɛ pɛɛnɔn nɛn minnun a laabo Bali tɛ waa bɔa "bɛ -a da. E -taa 'e 'fli drɛlɛ -dandan. Yaa dra -trɪlii, -e 'e -wlala 'yee -dandan 'tandɪ 'bɔ 'a Bali -pan 'kuin, -e 'e -nyran. Yaa vɛ 'e 'fli man 'nan, 'yɛɛ cɪ Bali -a.

⁵Tʋ nɛn tɛ an ya tian 'ka 'va bɛ, an -fɔ 'e 'flin an 'wɪnɪn zɪɛ -a 'vɪ 'cɛɛ. -A -cin 'san 'ka 'ji? ⁶ɛn fɛ nɛn e -sɪ -tɔa tian Bali 'nanmanzan zɪɛ -yɛɛ "bɛ, kaa -tɔa. Fɛ zɪɛ e -sɪ -tɔa -yɛɛ "trɪlii, -e tʋ nɛn Bali 'bɔ 'a -tɔ -yɛɛ "bɛ, e 'bɔ. -A -nan nɛn -a ta bɔala. ⁷'Nyranman -wlɪdɪ "nɛn Bali 'nanmanzan 'bɔ 'a "paa bɛ, e ya -a 'panan 'va. 'Pian yaa "paa 'e yɔɔdɪ, kɔɔ min -tʋ -sɪ -tɔa tian -yɛɛ. -Tɛ 'bɛ 'ka "nyian -nan dɪɛ, ⁸-a -nan nɛn Bali 'nanmanzan zɪɛ, -a ta bɔala. Yi zɪɛ -a da nɛn Minsan Zozi -a -tɛa 'e 'le fulɔ -a. 'Wɪ 'kpa Minsan Zozi 'le -tadɪ -a -nan -nyaan.

⁹Bali 'nanmanzan zɪɛ Satan 'bɛ -koladɪ -nɔn -yɛɛ. -Yee "wɛan e -kolaman -dravia wɪ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn drɛdɪ -a. ɛn e -kolaman 'wɪ -kɔɔn "man wɪnɪn 'lee -cɛ -srɔn "wɪnɪn drɛdɪ -a. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ yaa dra 'nan -e 'e minnun sɛɛ "paa. ¹⁰'Wɪ 'kpa, minnun nɛn o ya -sɪ nɛn e o 'sia Bali man bɛ -a da bɛ, Bali 'nanmanzan -taa o sɛɛ "paalɛ 'wɪ 'wlɪdɪ 'tɔ -tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn yaa dra bɛ -a. Kɔɔ wa'a Bali -le 'wɪ tɪglɪ nɛn, e o "sia paan 'wɪ 'ji

be -a yile "yi "di. ¹¹-Yee "wean nen Bali -a dre en Bali 'nanmanzan 'le see "paa winun -kōla o man yidi -a, 'nan -e 'o yi -tera 'wlu winun da. ¹²Bali 'wi zie -a dre 'nan -e 'e tin -te minnun zie o da. Kōo wa'a yi -tēlea 'wi tigl da di, 'pian o 'wi 'wliidi "dredi 'yi "yi.

'Ka 'tō 'pleble Bali -le 'wi 'ji!

¹³'Ku "bui Zozinon, kua -tōa 'nan Minsan 'ka ye "yi. En tu nen Bali 'ka tian 'trē drele die, e 'ka 'si 'va 'nan -e 'e 'ka 'si 'wi 'ji. -Yee "wean e ya "le 'ku Bali muo "fō tu pēenon man 'cee "wean. 'Wi 'kpa, Bali -taa 'ka 'sile 'wi 'ji, kōo 'yee lei 'saun 'ka dre Bali -le ve -a "fō, en ka yi -tera 'wi tigl da. ¹⁴'Ka 'sidi 'wi 'ji -le "wean nen Bali 'ka laabu 'wi 'nōnnon nen kua 'vi 'cee be -a. E 'ka laabu 'nan -e 'tō -dan nen -kaa san Zozī Crizī -lō be, 'ka dre -a "nen "blunon 'a.

¹⁵-Yee "wean 'ku "bui Zozinon, 'ka 'tō 'pleble Bali -le 'wi 'ji! 'Wi pēenon nen kua paa 'ka 'ji be, 'ka 'tō 'da 'pleble! -Te kua 'vi 'ku 'le oo, en -te 'fluba nen kua cren -te 'cee oo, 'ka 'tō 'da 'pleble!

¹⁶-Kaa "ti Bali -kaa 'yi "yi, en e "yi -dan dre -cee. -Yee "wean -kaa "koe a -kaa da 'li "fō "le ve -a, en -kaa 'bli a "da 'nan 'belidi a -cee ve -a. Kua laabo -kaa "ti Bali 'lee -kaa 'san Zozī Crizī -lō 'nan, ¹⁷'o 'ka "koe "tō 'ka da "fō. En kua laabo -wlo "nyian 'nan, 'o 'pleble 'nōn 'cee, -e tu pēenon man 'ka 'wi 'yi "dre, en 'ka 'wi "yi "vi.

3

'Ka Bali tru 'ba 'kue!

¹'Ku "bui Zozinon, kua 'le -seanla -a laabudi 'ka 'lō 'nan, 'ka Bali tru 'ba 'kue 'wi man. 'Ka Bali tru 'ba 'nan -e Minsan -le 'wi 'e fuila 'man fe pēenon 'nan. En 'ka tru 'ba 'nan min "kaga 'o 'wi "man ci "nrandi -a, "le zi ka wu "man "be -yee 'wi 'zu. ²'Ka Bali tru 'ba "nyian 'nan, 'e 'pe 'pa 'ku da min -wliidunun nen o "naan 'ku man be, -wee "wean. Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, minnun pēenon "cee "we "man -e 'o yi -tera Bali wei da di.

³'Wi nen Minsan -a 'vi be, yaa dra. E 'ka man -tōa 'pleble 'ta wudi -a Bali -sru. En ya'a 'ka 'tve -e Satan nen e 'wi 'wliidi "paa 'nyranman -a be 'e 'ka man yi di. ⁴'Ku yi -tēala Bali da 'nan, 'winun nen kua 'pla 'cee be, ka ya -a dřenan, en kaa dra 'li 'trilii. ⁵Kua laabo Minsan lō 'nan, 'e 'cee ci "nrondi 'pla Bali -le min yidi "yi "da, en e 'pla -pōan 'sōdi nen Zozī 'ji be -a da.

Te 'ka dre kōannōn 'a di!

⁶'Ku "bui Zozinon, ku 'wi "paala 'cee -kaa san Zozī Crizī 'tō da 'nan, Zozinon pēenon nen o kōan wo, te wa'a 'nyranman paa die, en te wa'a 'ta wula 'winun nen kua paa 'ka 'ji be -a da die, te 'ka -bli waa di! ⁷Kaa -tōa 'ka 'bō 'a 'nan, e ya "le 'ka dre 'ku si dřenon 'a. Kōo ku 'lv 'ka 'va be, ku'a kōan wōle di, ⁸en ku'a min lō fe -blile 'e "tun "di. Bodrun funnin, te 'ku "koe -nyaan 'nyranman 'padi -a, 'nan -e 'kue -blife 'e vile 'e dre 'ka 'tu -win -ji -tro -a di. ⁹'Ku 'blife "sia paan 'ka 'lō, 'pian ya'a drele zi di. Kōo kua wee 'nan, 'ku dre 'cee 'wi -kōon "mannon 'a, en 'ka dre 'ku si dřenon 'a. ¹⁰En tu nen te ku ya tian 'ka 'va be, kua paa 'ka 'ji 'nan, min nen 'e 'ka 'vale 'e 'nyranman "paa die, te 'ka fe -nōn -yre "di.

¹¹'Be nen 'gve, kua 'man 'nan, 'ka 'va min -mienun 'o 'fli dre kōannōn 'a. Wa'a 'nyranman paa di, te o -cia 'o 'tō wudi -a min pēenun -le 'wi 'ji. ¹²'Ku 'wi "paala minnun zie -wle Minsan Zozī Crizī 'tō da 'nan, 'nyranman 'padi da nen 'o yie 'trōa, te waa "nen "fe -ble.

¹³'Ku "bui Zozinon, te 'ka "koe 'e 'si 'ka da 'wi "yi "dredi -a di!

¹⁴Min nen ya'a 'ta wulea 'wi nen kua cren -te zie -a da die, 'ka 'san -kōnnen 'pla, te 'ka "nran waa di. 'Ka dre zie -e 'yra 'e -te.

¹⁵'Pian te 'ka 'san 'sia "le 'ka 'nanmanzan 'zu di! E ya 'ka "bui Zozizan 'tu -a, 'wi nen 'ka 'pla -yre!

¹⁶Minsan nen -fudi -trōō "sia "va "be, kua laabo -yru 'nan, 'e 'fudi -trōō -nōn 'cee. 'E -nōn yi pēenon man, en 'e -nōn -pe pēenon 'ji! Minsan 'e 'pa 'ka pēenon 'va!

¹⁷An 'bō Pōl 'be 'ka 'tō budi 'gve -a cren -te 'an 'pe -a. Zi maan dra 'men 'fluba pēenon 'ji zie -e 'ka -tō 'nan meen 'pa 'sia 'cee.

¹⁸-Kaa 'san Zozī Crizī -le 'yi 'e 'kōn 'ka pēenon 'va!

'Fluba tɛdɛ nɛn Pɔl -a cɾɛn -tɛ
Timote
lɛ

¹An 'bɔ Pɔl 'bɛ 'fluba 'gʋɛ -a cɾɛn -tɛ. An ya Zozi Crizi -lɛ 'pasiazan -a. Bali nɛn -kaa 'sizan 'wɪ 'ji -a bɛ, 'o 'vale Zozi Crizi nɛn -kaa 'bli a -yrɛ "bɛ, -wɛɛ 'an drɛ 'a. ²Mɛɛn 'fluba 'gʋɛ -a cɾɛn -tɛ 'i 'bɔ Timote lɛ. Mɛɛn Bali -lɛ 'wɪ 'vɪ 'yɪɛ, ɛn i wu "man. -Yɛɛ "wɛan i drɛ "lɛ 'an 'pɔn -ji 'nɛn -lɛ 'wɪ 'zʋ.

-Kaa "tɪ Bali 'lɛɛ -kaa san Zozi Crizi 'wɛi nyrinda 'si, ɛn 'o 'wɛɛ 'yi 'lɛɛ 'wɛɛ -fʋdɪ -trɔɔ -nɔn 'yɪɛ!

'I drɛ "yi minnɛn nɛn o Bali -lɛ 'wɪ "paaman 'wɪ 'a bɛ o va!

³'Wɪ nɛn maan 'vɪ 'yɪɛ tɛ an "ta Masedɔa si "siala bɛ, -a -cin 'e 'fɔla 'i 'ji. Maan 'vɪ 'yɪɛ 'nan, 'i 'fʋ Efɛz nɛn, 'nan -e 'i 'wɪ 'pla min -mienun lɛ. O ya 'ka yɛi, tɛ o 'wɪ nɛn 'wɪ 'a bɛ -a "paaman minnɛn -ji. ⁴'Wunun zɛɛ, polunun nɛn Zuif 'nɔn -a bɔ bɛ 'lɛɛ o tranun kludanɔn "nrɔndɪ nɛn o -ko -a 'padɪ -a "da "bɛ, -a 'bɔ nɛn. 'I vɪ -wɛɛ 'nan 'o 'lɛ 'tɔ! Kɔɔ 'wunun zɛɛ o -taala -sa -fɔdunun -a. 'Nyrannan nɛn Bali -a "paa min man 'lɔɔ -e 'e min 'si 'wɪ 'ji bɛ, ya'a 'sia 'wunun zɛɛ -a va "fo "dɪ, 'pian e "sia yi -tɛradɪ Zozi da va. ⁵Bali -lɛ 'wɪ "paadi 'lɛ 'srannan "nɛn 'nan yɪdɪ "yi 'e 'kɔn 'ka yɛi. ɛn yɪdɪ "yi zɛɛ 'ka drɛ 'ka 'ci 'fɪdaa 'a! Tɛ 'ka 'wɪ drɛ tɛ 'ka 'wulo -ji "nrɔndɪ tin -tɛa 'ka da dɪ! ɛn yɪdɪ "yi zɛɛ, e 'si yi -tɛradɪ Zozi da nɛn e 'ka "ta lou 'e "tun "dɛɛ -a va.

⁶'Wunun zɛɛ "o 'ka wo 'bɛ dɾɛnan "fo "dɪ, 'pian 'o 'fli -nɔn 'wunun nɛn o ya 'wɪ "tun "a bɛ -a vidɪ lɛ. ⁷O 'fli "siala 'nan Bali -lɛ -pɛi -tɔ wunun bɛ -wɛɛ cɪ -a "paanon 'a. 'Pian 'wunun nɛn waa vɛ bɛ wa'a ci 'tɔa dɪ, ɛn 'wɪ 'bɔ nɛn o ya o -tɔdɪ "da 'nan 'wɪ 'kpa nɛn bɛ, wa'a 'tɔa dɪ.

⁸-Kaa -tɔa 'nan -pɛi -tɔ wunun bɛ, e ya 'wɪ "yi "a, 'pian e ya 'nan min 'e 'ta wɪla "da 'e -si tɪglɪ da. ⁹ɛn -a -cin 'e 'kɔn -kaa 'ji 'nan, minnɛn nɛn o cɪ tɪglɪ bɛ -wɛɛ "wɛan "cɛɛ -pɛi -tɔ wunun a dɪ, 'pian minnɛn nɛn o 'ka 'kpa dɛɛ, -wɛɛ "wɛan nɛn. 'Wunun nɛn waa dra bɛ -nyɾɛn: O yɪɛ 'ka 'naan Bali man dɪ, ɛn o 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tʋdʋ pɛɛnɔn dra. O 'tɔ sɾɔman Bali man, ɛn fɛnɛn nɛn Bali -lɛ vɛ -a bɛ, o "wɛ "man -wɪdɪ. Min -tɛnɔn nɛn waa, 'o "tɪ 'lɛɛ 'o "bʋ -tɛa. ¹⁰Minnun zɛɛ o

nyianla lɪ 'lɛɛ -kɔnnɛn -a tɛ wa'a 'o cin 'pale dɪ. ɛn -klɔnmɔn 'lɛɛ 'e bɔɛzan -klɔnmɔn nyianla. ɛn 'o bɔɛzan blamin -taan "noan -a. ɛn o 'wɪ -sɛan. ɛn o -pɛ wɪuannan 'wɪ 'ji, tɛ e ya 'wɪ -a. ɛn o 'wɪ dra tɛ e 'ka Bali -lɛ 'wɪ "paadi da dɪ. Minnun pɛɛnɔn nɛn o 'wunun zɛɛ -a -tʋ dra bɛ, -wɛɛ "wɛan nɛn -pɛi -tɔ wunun a. ¹¹Bali nɛn -a 'tɔ a -dan, ɛn -a va nɛn -fɛa pɛɛnɔn "sia bɛ, -yɛɛ Zozi 'lɛ 'wɪ 'nɔnmɔn 'pɛba 'wɪ 'an 'lɔ. 'Wunun nɛn an "sia -a vɪnɛn 'yɪɛ 'gʋɛ -a da wɪ nɛn.

Pɔl Bali muo "fɔ "yi "nɛn yaa drɛ -yrɛ "bɛ -a man

¹²Zozi Crizi nɛn -kaa san -a bɛ, maan muo -fɔa. E yi -tɛra 'an da, ɛn yaan 'si 'va 'nan -e 'an 'yɛɛ 'nyranman 'pa, ɛn yaa ta "kɔɛ "nɔn 'mɛn. ¹³'E tɛdɛ bɛ, an wu Zozi 'bɔ man -wɪdɪ, ɛn an 'tɛ 'pa Zozinɔn da, tɛ an -kuli -taan "o man. 'Pian 'an nyrinda -sɛn Bali da. Tʋ zɛɛ -a man bɛ tɛ ma'an yi tɛala Zozi da dɪ, ɛn 'wunun nɛn maan dra bɛ, ma'an -ci tɔa dɪ, -yɛɛ "wɛan 'an nyrinda -sɛn Bali da. ¹⁴'Wɪ 'kpa, Zozi nɛn -kaa san -a bɛ, e "yi drɛ 'mɛn, ɛn yaa drɛ e "mlianla "da. Yɪdɪ "yi "nɛn e "sia -a 'bɔ 'va bɛ, 'lɛɛ yi -tɛradɪ Zozi da bɛ -yɛɛ paa 'an 'ji.

¹⁵Zozi Crizi -ta 'tɾɛda 'nan, -e 'e 'wɪ 'wɪdɪ "dɾɛnɔn 'si 'wɪ 'ji. 'Wɪ zɛɛ 'wɪ tɪglɪ nɛn. E ya "lɛ min 'e yi -tɛra "da "fo. 'I 'ci "nrɔn 'mɛn 'wɪ da. An 'wɪ 'wɪdɪ drɛ 'e mlinla "da, ¹⁶'pian 'an nyrinda -sɛn Bali da. Yaa drɛ 'an 'bɔ 'wɪ 'wɪdɪ "dɾɛzan -dan 'gʋɛ 'an 'va, kɔɔ e ya "vale 'nan, blamin 'e -ci yi 'nan Zozi Crizi 'lɛ man -sɾandɪ min va a -dan. ɛn Bali 'wɪ zɛɛ -a drɛ 'nan, -e minnɛn nɛn o -taa "yi -tɛlɛa Zozi da -e 'o 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɛɛ -a yɪ bɛ, 'an drɛ -wɛɛ 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -a. ¹⁷Bali a mingɔnnɛn -a 'li 'trilii, ya'a 'kaa "fo "dɪ. Min 'ka -a ye 'e yɪɛ 'a dɪ. -Yɛɛ cɪ Bali -a 'e -tʋwɪ, fɛ pɛɛ 'ka "nyian -yɛɛ -sru "dɪ. 'Tɔ 'wɪdɪ 'e 'kɔn -yɛɛ vɛ -a, ɛn 'tɔ -dan 'e 'kɔn -yɛɛ vɛ -a 'li 'trilii. Amen!

Pɔl Timote "kɔɛ "tɔ 'e da

¹⁸Timote, 'wɪ nɛn maan 'vɪ paan 'yɪɛ bɛ, 'mɛn 'nɛn 'kpa, 'bɛ 'nɛn 'gʋɛ maan -pɛba wo 'i 'lɔ. 'An 'ci "nrɔn 'wɪ nɛn Bali 'lɛwɛi vɪnɔn -a 'vɪ 'i man bɛ -a da, ɛn maan drɛ. 'O wɛi zɛɛ -a 'bɔ nɛn 'e drɛ 'i 'tɔ -kli -a, -e 'i Minsan -lɛ 'nyranman 'pa. E ya "lɛ -kuli man nɛn i cɪ. ¹⁹'Yɛ yi -tɛradɪ Zozi da bɛ 'i "trɔɛn "trɔa ji, ɛn tɛ 'i 'wɪ drɛ tɛ 'i 'wulo -ji "nrɔndɪ tin -tɛa 'i da dɪ! Min -mienun bɛ 'wɪ "yi "nɛn o -wulo -ji "nrɔndɪ -a vɛ -wɛɛ 'nan 'o drɛ bɛ,

wa'a 'ta wɔlɛa 'bɛ da dɪ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -maan ɛn -wee yi -tɛradɪ Zozi da 'e 'le 'tɔ. ²⁰ɛn 'wɪ 'bɔ zɪɛ -yɛɛ 'bɔ Ime 'lee Alexandre man. 'O 'fli zɪɛ an 'o drɛ Satan -le vɛ -a 'e 'pa 'ji, kɔɔ maan 'vɪ -wɛ 'nan, te 'o 'ta 'nyian 'kɔ yei "dɪ. Maan drɛ zɪɛ -e 'o -tɔ 'nan, Bali 'tɔ sɾɛdɪ bɛ e 'ka "yi "dɪ.

2

Pɔl Bali trv 'badɪ 'wɪ 'vɪ

¹An 'ka trv "baa, 'wɪ nɛn e cɪ "le 'ka drɛ ɛn -yɛɛ cɪ 'wɪ 'tɛdɛ -a bɛ, -nyrɛn 'nan, 'ka Bali trv 'ba minnɪn pɛɛnɔn lɛ! 'Wɪ nɛn o man bɛ 'ka tin 'ba Bali lɛ, ɛn 'ka Bali muo "fɔ! ²'Ka Bali trv 'ba minnɪn nɛn mingɔnnɛnnɪn -a bɛ -wɛ, 'lee minnɪn nɛn min tanɔn 'a bɛ -wɛ. 'Ka drɛ zɪɛ -e -kaa man 'e 'fɔla flu te "pɛn 'ka -kaa man dɪ. -A -nan nɛn -kaa -kɔlaman Bali 'sɔdɪ -a, ɛn -cɛɛ ta wɔdɪ minnɪn va bɛ e -kɔan 'e 'sɔdɪ "ji. ³'Wɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'wɪ "yi "a, ɛn e 'sɔ Bali nɛn -kaa 'sizan 'wɪ 'ji -a bɛ -yrɛ. ⁴Bali -a "va 'nan minnɪn pɛɛnɔn 'o 'si 'wɪ 'ji, ɛn 'o 'yɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'tɔ. ⁵Kɔɔ -yɛɛ cɪ Bali -a 'e -tɔwɪli, -a pɛɛ "ka "dɪ. ɛn min nɛn e cɪ Bali 'lee minnɪn yei "bɛ, e ya "nyian 'e -tɔwɪli. -A pɛɛ "ka "dɪ. Min zɪɛ Zozi Crizi nɛn. ⁶E wɪ "man, ɛn e minnɪn pɛɛnɔn 'lɛji -ka 'wɔ. O ta pan nɛn yaa 'wɔ. 'Wɪ nɛn yaa drɛ zɪɛ, -yɛɛ -cɪ kɔɔn 'nan Bali a "va 'nan minnɪn pɛɛnɔn 'o 'si 'wɪ 'ji. Tɔ nɛn Bali -a -kɔɔn bɛ -a tɔ 'bɔ man nɛn 'wɪ zɪɛ 'e drɛ. ⁷Bali 'an drɛ Zozi 'le 'pasiazan -a, 'nan -e 'an 'wɪ zɪɛ -a fuila "man minnɪn pɛɛnɔn 'va. 'Wɪ tɪglɪ nɛn maan vɛ, 'wɪ "cɛɛ maan -sɛan "fo "dɪ. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e 'an yi -tɛradɪ Zozi da 'lee Bali 'bɔ 'le 'wɪ tɪglɪ bɛ, -a "paa minnɪn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o ji.

⁸An ya "va 'nan fɛ pɛɛnɔn 'nan bɛ -klɔnnɔnnɪn 'o Bali trv 'ba. O -pɛnɪn nɛn waa wuanla lou Bali trv 'banan bɛ, 'o 'kɔn 'saun. Te min man nyran 'e 'kɔn o ji dɪ, ɛn te -sa -fɔdɪ 'e 'kɔn o yei "dɪ!

⁹Lumɔnnɪn -le vɛ bɛ, an ya "va 'nan, 'o sɔ 'cɛn 'o man 'kpa. 'O 'man drɛ 'e tɪglɪ da, te 'o 'fli -fɔ bei -klɔnnɔn 'le -wɛɛladɪ -a dɪ. -Nyrɛn 'le -wɔlo "jɛ "dɾɛdɪ sɛnjɛn sɛnjɛn 'le 'wɪ 'zɔ, ɛn "nyian "le -sɪga fɛnɪn 'lee 'klanvɛnɪn -sɛndɪ o man -le 'wɪ 'zɔ, ɛn "nyian "le sɔnɪn nɛn -a 'flɛ cɪ bɛ -a wɔdɪ -le 'wɪ 'zɔ. ¹⁰'Pian -wee fɛnyian 'e 'si o drɛ winun "yi 'va. 'Wɪ zɪɛ -a dɾɛdɪ 'bɛ -kɔɔnman 'nan o "klanman Bali lo.

¹¹-Te min a Bali -le 'wɪ "paanan bɛ, lumɔnnɪn ta 'e 'kɔnnan flu, te o "trɔɛn "a 'e 'tɔdɪ -a wei lɛ, ɛn 'o 'ta wɔla "da! ¹²ɛn "nyian bɛ, ma'an -sɪ -nɔan lumɔnnɪn lɛ, -e 'o Bali -le 'wɪ "paa dɪ. ɛn ma'an -sɪ -nɔan -wɛ, -e 'o -klɔnnɔnnɪn 'plɔ dɪ, 'pian o 'ta 'e 'kɔnnan flu. ¹³'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ nɛn e drɛ 'li 'trɛda pou sianan "bɛ -a da: Adan nɛn Bali -a drɛ 'e tɛdɛ, "bɛ -sru ɛn e ɛv drɛ. ¹⁴Adan "cɛɛ -mlɛn -a see paa dɪ, 'pian lumɔn nɛn ɛv -a bɛ, -a 'bɔ nɛn -mlɛn -a see paa, ɛn -pɛi nɛn Bali -a -tɔ -wɛ "bɛ, yaa sɾɛ. ¹⁵'Bɛ a zɪ, 'pian maan vɛ 'cɛɛ 'nan, Bali lumɔn "sia 'wɪ 'ji 'nɛn 'yadɪ man. 'Pian e ya 'nan 'e yi -tɛra Zozi da -trilii, ɛn 'e min yi "yi -trilii, ɛn 'e 'kɔn Bali -le vɛ -a "fo, ɛn 'e 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a drɛ -pɛ nɛn e "sɔa Bali lɛ bɛ -a man.

3

Minnɪn nɛn 'o yɛɛ -tɔa -leglizi -va bɛ -wee 'wɪ

¹-Te min a "va 'nan 'e yɛɛ -tɔa -leglizi -va bɛ, te 'wɪ "yi "nɛn yaa -sɪ 'sia. 'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ tɪglɪ "a 'fo.

²'Pian e ya 'nan, min nɛn 'e yɛɛ -tɔa -leglizi -va bɛ, te 'tɔ 'tɔ 'e 'kɔn 'e 'padɪ "man "dɪ. Lɪ -kɔan -a san wɪ -tɔwɪli. -A san -kɔlaman 'e 'fli 'kɔndɪ -a, ɛn -a san 'e 'kɔn min tɪglɪ 'a, ɛn -a san drɛ wɪ 'e 'kɔn 'e 'sɔdɪ "ji. -A san 'e 'kɔn min nɛn e min "kuan 'e 'pɛ "fli "a bɛ -a. -A san 'e 'kɔn min nɛn e Bali -le 'wɪ "paaman sɪdɔ bɛ -a. ³Te -a san 'e -wɛn mlɪndɪ -trɔa 'e 'win -ji dɪ, te 'bli 'e 'fɔ -a san ji tada dɪ, 'pian -a san 'e 'kɔn min -trɔɔ -a. Te -a san 'e 'wɪ 'blɪdɪ yi "yi "dɪ, ɛn te -a san 'e 'kɔn min nɛn e "lala ye "yi "bɔɔ "bɛ -a dɪ. ⁴-A san 'e 'kɔn min nɛn -a -pɛ "sɔa 'e 'bɔ 'le "kɔnnɛn 'nɔn 'pladɪ -a bɛ -a. -A san -le 'nɛnnɪn bɛ o yɛɛ 'e 'nan -a 'bɔ man, ɛn 'o 'yra -tɛ min man. ⁵Kɔɔ -tɛ min -pɛ 'ka 'sɔa 'e 'bɔ 'le "kɔnnɛn 'nɔn 'pladɪ -a dɪɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e yɛɛ 'tɔ Bali -le -leglizi bɛ -a va? ⁶Te -a san 'e 'kɔn min nɛn e -fɔ Zozi 'va 'e 'trɛ bɛ -a dɪ, "tɔgɔ 'e 'fli 'sia -dan, -e Bali 'e tin -tɛ "da "le zɪ yaa drɛ Satan lɛ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. ⁷ɛn e ya "nyian 'nan, minnɪn nɛn o 'ka Zozi 'va dɪɛ -a san 'tɔ 'yi 'e 'kɔn 'o 'le. -Te e ya zɪɛ, minnɪn 'ka 'we "man -wlɪdɪ "dɪ, ɛn Satan 'ka 'kɔlaman -a man yɪdɪ -a dɪ.

Minnɪn nɛn o "paa -leglizi 'lɛnɔn 'va bɛ

⁸Minnɪn nɛn o "paa -leglizi 'lɛnɔn 'va bɛ 'wɪ 'tɔwɪli zɪɛ e ya -wee vɛ -a. 'O 'kɔn minnɪn nɛn o drɛ wɪ -a -maan min 'yra -tɛa "o man bɛ waa. ɛn te 'o 'kɔn minnɪn nɛn 'o wei a

"flivli" be -a di, en te 'o 'fli -nōn -wen mlindi le di, en te 'o -dawli yi "yi" lala -nan di. ⁹Wī yōdī nen -cee yi -teradī Zozi da -a be 'o "trōen" trōa ji, te 'o 'wī drē te 'o 'wulo -ji "nrōndi tin -tēa "o da dū! ¹⁰Ka cin yi -wee 'wī man, -te ka'a 'wī 'tu yīle o man diē, 'vaa -e 'ka o drē -leglizi 'lenōn 'pa "vanōn 'a.

¹¹-Te lumōnnun nen waa be, -a -towlī "nen "nyian -wee vē -a. 'O 'kōn lumōnnun nen 'o drē wī -a -maan min 'yra -tēa "o man be waa. Te 'o 'kōn lumōnnun nen o 'le 'ble be -a di. 'O 'kōn lumōnnun nen 'o 'kōlaman 'o 'fli 'kundī -a be waa. 'O 'kōn lumōnnun nen min yi -tēala o da 'wī pēēnōn 'jī be waa.

¹²Minnun nen o ya -leglizi 'lenōn 'pa "vanōn 'a be, li -kōan -wlo "towlī, en o -pē "sōa 'wee 'nennun 'lee 'wee "kōnneen 'nōn 'pladī -a. ¹³-Leglizi 'lenōn 'pa "vanōn be, -te o -pē "sōa 'wee 'nyranman 'padī -a 'kpa be, Zozinōn 'yra -tēa "o man. -A -nan nen o yi -tēala 'o 'fli da -e 'o yi -teradī Zozi Crizi da -nan wī vī minnūn lē.

Zozi Crizi -le 'wī 'nōnnōn be Bali -le 'wī yōdī -dan nen

¹⁴-A -cin a 'an 'jī 'nan yi "fli yaa 'gūē -a -jī be, 'an bōa 'i man nun, 'pian 'an ya 'fluba 'gūē -a cren -tēan 'yīē, ¹⁵'nan -te 'an 'mōn te yī'an ye diē, tōōn zī 'kō 'i 'wī drē Bali -le 'kuin be, te yīa -tōa. Bali nen -a yīē cī "man "be, -yēē -leglizi nen. -Yēē cī 'wī tīglī 'kōladren 'a, en -yēē cī -a cēin -a. ¹⁶Wī 'kpa nen, -kaa pēēnōn zei a -towlī 'nan, 'wī yōdī nen -cee yi -teradī Zozi da -a be e ya -dan.

-Nyren 'nan Zozi drē blamin -a, en Bali lei 'saun -a -ci kōōn 'nan ya'a 'wī 'wli dī -towlī "drēle dī.

Bali -le 'pasianōn -a 'yī.

'Wī nen Zozi -a drē be,

waa -nan 'sīan 'pa

'lēglōn pēēnōn 'jī 'nōn lē,

en minnūn yi -tēra "da.

Bali 'tō -dan -nōn -yīē laji lou.

4

Minnun nen o 'wlu wī "paaman minnūn jī be, 'i o -ci bōla

¹Bali lei 'saun -a 'vī 'wein 'nan, tv -fōla "da "jī be minnūn 'ka 'taa yi -tēla 'wī nen Bali -a 'vī be -a da dī. O -taa -sōōnlea min see "paa wunūn -sru 'lee 'wī "paadī nen lei -wli dī -a -cin -tōa "min jī be -a -sru. ²Minnun nen o 'wī 'bō zīē -a "paaman be, 'wlu nōn nen waa, en o ya 'o 'fli 'tō -wēēnan. -Wee -wulo

-jī "nrōndī va be Satan -pē -flē yīa 'nan. ³Waa "paaman minnūn jī 'nan, te lumōn 'e -kōnneen 'pa dī, en te -kōnneen 'e li 'pa dī! En "nyian 'nan -blīē -mie -a be, te min 'e 'be 'blī dī! 'Pian Bali -blīē pēēnōn drē 'nan -e minnūn nen o yi -tēra Zozi da en o 'wī tīglī -tōa "be, 'o Bali muo "fō -e 'o -blī. ⁴Kōō fē pēēnōn nen Bali -a drē -blīē -a be e ya 'kpa, en -a -tū 'ka "va -wli dī "fo "dī. 'Pian e ya 'nan min 'e Bali muo "fō -e 'e -blī. ⁵Kōō 'wī nen Bali -a 'vī be -a da, 'lee Bali 'bō trv 'badī man nen, fē pēēnōn zīē e dra 'saun Bali lē.

⁶-Te 'wunūn zīē -a 'bō nen i cī -a "paaman Zozinōn 'jī be, te i ya Zozi Crizi -le 'nyranman 'pazan 'kpa -a. En yaa -kōōnman 'nan Bali wei 'lee 'wī "paadī tīglī nen i kōala "man "be, -wēē cī "le 'yīē -blīē -le 'wī 'zū. ⁷'Pian 'wunūn nen e 'ka Bali -le 'wī 'a dī en e ya "le liblanun -le polu "tun 'zū be, te 'yīē 'sī -nōn min lē "fo "dī!

'I man -wēē 'nan 'i drē wī 'e 'sō Bali lē. ⁸-A man -wēē dī 'nan -e fē -tū 'e -trōa min 'kōlē 'a be, e ya 'kpa, 'pian e "paa min va "wēēnōn 'e "tun. 'Be nen 'be cī 'wī "yī "a "fo "be, -nyren 'nan min 'e 'ta wūla Bali wei da. -Te -kaa ya 'wī zīē -a drenan be, Bali -le -fēa a -kaa man tv 'gūē -a -jī, en e ya -kaa man tv -fōla "da "jī.

⁹Wī zīē e ya 'wī tīglī 'a, en e ya "le -e min 'e yi -tēra "da. ¹⁰En "nyian 'wī zīē -a lē nen -kaa 'nyranman "paa, en -kaa 'fli -mēan dra, kōō Bali nen -a yīē a 'man "be, -kaa 'blī a -yīē. -Yēē cī 'tredanōn pēēnōn 'sīzan 'wī 'jī -a. 'Pian minnūn nen o yi -tēra Zozi da be, o nen e o 'sīa 'wī 'jī.

¹¹Wunūn pēēnōn zīē, -a 'bō nen 'i "paa Zozinōn 'jī, en -a 'bō nen 'i 'plo -wle 'wī 'a. ¹²Te min -tū 'e vī 'nan, i ya -gōbō 'a -le "wean be 'e yīē 'ka 'naan i man dī. 'Pian 'i drē Zozinōn pēēnōn 'le 'wī -kōōnmanzan 'a 'yīē 'wī vī dī man, 'lee 'yīē 'wī drē dī min va man, 'lee 'yīē min yī dī "yī "man, 'lee 'yīē yi -teradī Zozi da man, en 'wī nen e 'tō "paa min man be te 'i -tū drē "fo "dī. ¹³Wī nen e cī "le 'i yīē 'trōa "da "trilīi 'vaa -e 'mēn 'lū dī 'e bō be -nyren 'gū: 'I Bali -le 'fluba ta vī Zozinōn lē! En "nyian 'wī 'bō nen Bali -a 'vī be 'i -cī 'sī -wle -e 'o "kōē 'e 'tō 'o da! En "nyian 'i Bali -le 'wī "paa o jī! ¹⁴"Yī "nen Bali -a drē 'yīē be, te 'i -fōla "trōēn -sru "dī! "Yī zīē Bali 'lewei vī nōn 'be 'vī 'nan e ya 'yīē vē -a, en -leglizi min cejenun 'o 'pē 'plā 'i da.

¹⁵ 'Wunun zie -a dredi da nen 'i yie -trōa, en 'i 'fli -nōn -yrē, 'dū -e minnun pēnōn 'o -tō 'nan 'yie ta wōdī Bali -sru "bē e ya -kunan 'e 'lē. ¹⁶ 'I yie 'tō 'i 'fli -va, en 'i drē "yi 'yie 'wī 'paadi va. 'Wunun nen maan 'vī 'yie paan bē, te 'i 'pē -sru 'e tōa -a drēdī -jī dī. Kōō -te i ya -a drēnan "da "bē, Bali 'i 'sia 'wī 'jī, 'ka 'vale minnun nen 'o "trōen "a 'e 'tōdī 'yie 'wī 'paadi le bē waa.

5

Zozinōn 'wī dra 'o cin lē 'kō?

¹ -Te min ceje 'wī drē -wlidī "bē, te 'i vī -yrē wei 'pleble 'a dī, 'pian 'wī nen e min "koe -tōa 'e da bē, -a 'bō nen 'i vī -yrē "lē 'i "tī "lē nen i cī 'wī tin 'banan. -Te -gobonun nen waa bē, 'wī -tūwli zie -a 'bō nen 'i drē. 'I 'wī tin 'ba -wle "lē 'i "bōnun -le 'wī 'zū. ² -Te lumōn cejenun nen waa bē, 'wī -tūwli zie -a 'bō nen 'i drē. 'I 'wī tin 'ba -wle "lē 'i "bōnun -le 'wī 'zū. En -te nōnbenun nen waa bē, 'wī -tūwli zie -a 'bō nen 'i drē. 'I 'wī tin 'ba -wle "lē 'i "blunūn -le 'wī 'zū, en 'wī nen e 'tō "paa min man be te -a -cin 'e 'kōn 'i 'jī o va "fo "dī.

Lumōnnun nen -cale a bē -wee 'wī nen 'gū

³ Lumōnnun nen o -sran -ka 'o da en 'wee -mie "ka "dīe, 'i yie 'tō o da. ⁴ 'Pian lumōnnun nen o ya -cale -a, en 'wee 'nennun -a bē, -te bē "cēē dī 'wee -anōnmaannun a bē, 'wī nen 'kō 'nennun zie 'o drē bē -nyren 'gū. 'O 'wee yi -teradī Zozi da -ci -kōōn 'e tēdē 'o 'bō 'mangulinun 'va. 'Wī nen e cī "lē 'o drē 'o 'mangulinun lē bē, -nyren zie. En -yēē 'sō Bali lē. ⁵ Lumōn nen e ya -cale -a, -yēē -mie "ka "dī, en -a -pē -fōnan "ka "dīe, -a 'bli a Bali lē. Tū pēnōn man e ya Bali tru 'banan, te yaa laabo -yrō 'nan 'e 'pa 'e 'va. ⁶ 'Pian lumōn nen e ya -cale -a, en -a 'bō cī 'sō wunūn -sru "nen e 'ta wo bē, -te -a yie a "man oo, Bali "lē 'va bē, e ya min -kadī -a. ⁷ 'Wī nen e cī "lē 'i 'pla -wle 'wī 'a bē -nyren zie. -Te o 'ta wōla "da "bē, 'tō 'ka 'kōan 'e 'padī o man dī. ⁸ 'Nen nen ya 'a 'e yie -tōa 'e 'mangulinun va dīe, te 'e 'pē 'si yi -teradī Zozi da -sru. 'Nen zie, e ya min -wlidī "a, e "mlīan min nen ya 'a Bali -tōa dīe -a da. 'Nen nen -a mangulinun 'bō -nyēanla -yēē "kōnne, en ya 'a 'e yie -tōa o va dīe, -yēē vē 'bē cī -wlidī "fo.

⁹ Lumōn nen -a -sran -ka 'e da bē, 'i 'tō 'sia 'fluba nen -calenun 'tō 'a -jī bē -a -jī. 'Pian

lumōn nen -a 'lē -fuba 'shēēdū -cia, en e -kōnne 'pa 'e 'pa -a -tūwli "bē, -a 'tō nen 'i 'sia. ¹⁰ -A 'tō "yi 'e 'kōn min 'lē -yēē 'wī "yinun nen yaa drē bē -a man. -A -mie nen "lē 'nen 'lēbūdī sidō -le 'wī 'zū, en -a -mie nen "lē minnun nen o bōala "va "bē o 'kūndī 'e 'pē "fli "a -le 'wī 'zū, en -a -mie nen "lē Zozinōn nen o bōala "va "bē o cēin -man "foedī -le 'wī 'zū, en -a -mie nen "lē minnun nen o ya see -jī bē, 'padī o va -le 'wī 'zū, 'lēē 'wī "yi 'tō 'tūdū pēnōn dredi.

¹¹ 'Pian -te lumōnnun zie o ya nōnbenun -a bē, te 'i 'o 'tō 'sia "fo "dī. Kōō tū -mie bōa "bē, -kōnne -cin a o jī -le "wean, o "sia Crizi -sru, -e 'o -kōnne 'pa. ¹² Tōōn 'wī nen o -tō "da 'nan o dra bē, te 'o 'pē 'si -a -sru. E ya "lē tin nen waa -te 'o 'fli da zie. ¹³ En "nyian bē 'o 'fli dra kōannōn 'a, te o -cia 'kōn 'lē "nen -tōaladī -a "da. 'Wī nen e cī -wlidī "fo "bē, -nyren 'nan o 'lē 'ble, en 'wī nen e 'ka 'wee 'wī 'a dīe 'lēē 'wī nen e 'ka 'lē 'e bōla min lē dīe, -a "bō nen waa vē. ¹⁴ 'Wunūn pēnōn zie -yēē "wean bē, an ya "va 'nan lumōnnun nen o ya nōnbe "a en o -sran -ka bē, 'o -kōnne 'pa, 'o 'nen 'ya, 'o yie 'tō 'wee "kōnne 'va, 'dū -e 'o vīlē 'o -sī -nōn -kaa 'nanmanzan lē -e o 'tō 'e sre dī. ¹⁵ Kōō lumōnnun zie o -mienun 'si -sī tiglī da, en o sōōnla Satan -sru 'va.

¹⁶ Lumōn nen e ya Zozi 'va en -cale lumōnnun a -yēē "kōnne "bē, 'e 'pa o va. Te -leglizī nen 'e yie 'tō o va dī, 'dū -e -leglizī 'e -kōla 'padī -a -cale tiglunūn va.

Minnun nen o o -tō -leglizī min ceje -a bē -wee 'wī nen 'gū

¹⁷ Minnun nen o o -tō -leglizī min ceje -a bē, -te o yie -tōa -leglizī -va 'kpa bē, 'ka o muo "fō -pē "kaga "jī. 'Pian minnun nen ka o muo -fōa 'e "mlīanla "da "bē, minnun nen o Bali -le 'wī vē, en o Bali -le 'wī "paaman bē o nen. ¹⁸ Kōō e ya 'e 'cren -tēdī Bali -le 'fluba 'jī 'nan:

«Tri nen e ya 'nyranman 'panan 'saa va bē, te 'i 'si -tō -yrō -e 'e 'saa 'bli dī.»

En e ya 'e 'cren -tēdī "nyian -jī 'nan:

«'Nyranman 'pazan bē, -a 'pan a.»

¹⁹ -Te o -leglizī min ceje -tū man wī 'vī 'yie, te ya 'a 'sīlē min "fli yaa 'lē dīe, te 'i 'sia "da "dī. ²⁰ 'Pian minnun nen 'o 'wī 'wlidī "dra bē, 'i 'wī 'pla 'wle Zozinōn pēnōn yie man. 'I drē zie -e "klan 'e 'fō min -mienun jī.

²¹ Kū ya Bali 'lē, en kū ya Zozi Crizi 'lē, en kū ya Bali -le 'pasianōn nen laji e o 'si "va "bē o 'lē. Maan vē 'yie 'nan, 'wī nen an 'sia

-a cren -tenan 'yie 'gve -a da nen 'i drela. -
Te i min man w' man en yi'a tian -a san wei
manle die, te 'i tin -te "da "di. En te 'i min
bu "va "di.

²²Te 'i koo min -todt -a 'nan -e 'e 'nyran-
man -tv 'pa -leglizi -ji dt! En 'w' zie -a -ji be,
te 'i 'pe 'pla min da tada dt! Te 'i 'w' dre -e
min pee -le 'w' 'w'lidt 'yi 'e baa 'i man dt! En
'w' nen e 'to "paa min man be, te 'i -tv dre
"fo "di!

²³Te 'i v' 'nan 'i 'fo 'yi 'saza 'mlindi man
di. 'Pian 'i man nen ya'a 'cean die, 'lee 'i
'pon -ji -le "wean be, 'i -wen mlin 'sezenon.

²⁴Min -mienun a be, 'wee 'w' 'w'lidt "ta a
'e boladi min peenon le 'wein 'vaa, -e yi nen
Bali minnun -le tin "baa be 'e bo. 'Pian min -
mienun -le ve be, yi zie -a da nen -a ta boala.

²⁵-A -towli "nen "nyian min dre winun "yi
"le ve -a. O ta a 'e boladi min peenon le
'wein. En 'be nen 'be 'ta 'ka tian bolea die,
yi zie -a da nen 'o 'ta boala.

6

Noannun -le 'w' nen 'gu

¹Zozinon nen o ya noan -a be, 'o 'o 'tanon
'sia min -a -pe peenon 'ji. 'O dre zie, 'du -e
minnun 'o vile 'o 'w' 'w'lidt Bali 'lee -cee 'w'
"paadi man dt. ²En Zozinon nen o ya noan
-a, te o tanon a Zozi 'va be, te o yie 'e 'ci 'o
'tanon 'bo 'ji 'nan 'o 'vale waa 'o dre "buunun
-a dt. 'Pian 'o 'nyranman 'pa -wle 'kpa tigt,
koo o tanon 'bo nen o 'nyranman "paa -wle
"be, o ya Zozi 'va en Bali o ye "yi.

'I dre "yi min -mienun a, te o Bali -le 'w'
"paaman 'wlu 'a

'Wunun peenon zie, -a 'bo nen 'i "paa
Zozinon 'ji, en -a 'bo nen 'i 'pla -wle 'w' 'a.
³'Pian min -mienun a be, o 'ka 'w' zie 'be -
sru "di. 'W' 'pee nen "o "paaman Zozinon
'ji. Wei nen e ya tigt en e "sia -kaa san Zozi
Crizi 'le be, o 'ka 'be 'va dt. En 'w' "paadi
nen e yi -teradi Bali da -ci "sia min le be,
wa'a 'ta 'wula "da "di. ⁴Minnun zie 'o 'fli
'siala -dandan, te wa'a fe -tv toa dt. -Sa -fodu
dre o man "le -ce -tv -zv, o 'w' 'blidi ye "yi
'w' "wennennun da. 'Wunun zie -yee -taala
'man bodi -a 'ka yei. En -yee -taala 'cendi
'e cin man -a 'ka yei. En -yee -taala min see
wudu -a 'ka yei. En -yee -taala ci "nrndi min
man -w'lidt "a 'ka yei. ⁵En "nyian -yee -maan
min yei 'ka -a ble dt. O 'w' dra "le minnun
nen 'o 'wulo 'ka o da die, -wee 'w' 'zv, en

wa'a 'w' tigt 'toa "fo "di. -A -cin a o 'ji 'nan
Bali -sru 'ta wudi be "lala yunan nen.

⁶'W' 'kpa nen, 'ta wuladi Bali -sru "be, e
ya fe yidi -dan tv -a. 'Pian min 'ka 'koon 'e
'ladi min lo fe da dt. ⁷Koo min 'ka 'tale 'e
'lo le fe -tv -a 'tre 'gve -a da dt. En min "e
v' 'nan 'e 'li 'e da be, ya'a 'ko 'e 'lo le fe -a
dt. ⁸-Yee "wean -te -kaa -blife ye, en -kaa
man so ye be, 'e bo -kaa a. ⁹'Pian minnun
nen o ya "va 'nan o dra fenon 'a be, Satan
o see "paaman -e 'o 'te -yee san -ji. Min ci
'so w' -w'lidunun nen, o ya 'w' "tun "a en o
min sremen be, te -a -cin a -toalanen "o 'ji.
'Wunun zie, -yee min -nan -nyaan, en -yee
min 'sia Bali man -koo bli.

¹⁰Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, "lala
yidi "yi "be, -yee ci 'w' 'w'lidt 'to 'todu
peenon pei -tranan "a. "Lala yidi "yi "le
"wean, min -mienun 'si Bali -sru 'va, en o
ya 'o yra yunan 'w' 'w'lidt 'to 'todu peenon
'lo.

Pol 'w' 'pla Timote le

¹¹'Pian 'i 'bo Bali -le 'nyranman 'pazan be,
te 'wunun zie 'o -pli 'i man "fo "di. 'I -wee
'nan, 'i 'w' nen 'e 'sudi "ji "be -a dra. 'I -wee
'nan, 'i 'fo 'i leadi Bali man. 'I -wee 'nan, 'i
yi -teala Bali da. 'I -wee 'nan, 'i Bali ye "yi,
en 'i min ye "yi. 'I -wee 'nan, 'i -poan 'e 'so
'w' 'ji. En 'i -wee 'nan, 'i -koon "min -trou
-a. ¹²'Ta wudi Bali -sru "nen yia -si 'sia be,
'i 'kun "man 'kpa, -e 'i 'wulo 'e bo 'va. En
'belidi nen ya'a 'nyaan die, 'i 'kun 'i 'pe "fli
"a. Bali 'i laabu "man, en 'i wu "man min
"kaga yie man 'nan, Bali -sru "nen i ci. ¹³Bali
nen e 'belidi -noan 'trede fe peenon le be,
'lee Zozi Crizi nen e wu "man Ponzu Pilati
yie man 'nan, Bali -sru "nen 'e ci be, an 'w'
"paala 'yie o 'le 'nan, ¹⁴'Nyranman nen Bali
'bo -a -peba 'wu 'i 'lo be, 'i yie 'to "va. Te 'to
'e 'pa "man "di, en te min 'e 'w' "man 'w'lidt
"di. 'I dre zie -trilii, -e tv nen -kaa san Zozi
Crizi -taa "man "be 'e bo. ¹⁵Tv zie Bali 'be
'pla 'e 'bo 'a.

Bali zie -a va nen -fea peenon "sia,
en -yee fe peenon "paala 'e 'towli.

-Yee ci mingonnennun da mingonnen -a,
en -yee ci minsammun peenon da Minsan
-a.

¹⁶En -yee 'ka 'kaa 'li "fo "di.

En 'te 'san nen min 'ka 'kolaman
-e 'e -pli "man "die,

-a va nen e ci.

En Bali zie min 'ka tian 'li -a yule 'e yie 'a
di,

en min 'ka 'kɔlaman -a yɪdɪ -a dɪ.

'Tɔ 'wɪdɪ 'lee 'pleblɛ nɛn -a 'leda "ka "dɪɛ,
'e 'kɔn -yee vɛ -a.

Amen!

¹⁷Minnun nɛn o cɪ fɛnɔn 'a tʊ 'gʊɛ -a -jɪ bɛ,
'i 'wɪ 'plɑ -wɛ. 'I vɪ -wɛ 'nan, tɛ 'o 'fli 'sia
-dandan dɪ! Kɔɔ fɛ yɪdɪ bɛ, cɛɛgʊ e ya 'yie vɛ
-a, "trɛ e 'ka 'yie vɛ -a dɪ. -Yee "wɛan 'i vɪ
-wɛ 'nan, tɛ o 'bli 'e 'kɔn -yɛɛ "dɪ! 'Pian o
'bli 'e 'kɔn Bali nɛn e fɛ pɛɛnɔn -nɔan "min
lɛ bɛ -yɛɛ. Yaa -nɔan 'e "mlianla "da 'nan -e
-kaa cɪ 'e "nran. ¹⁸'I vɪ -wɛ 'nan, 'o 'wɪ "yi
"drɛ, ɛn o drɛ wɪ "yɪnɪn nɛn 'e 'kɔn "kaga. 'I
vɪ -wɛ 'nan fɛ 'e 'sʊ o man, ɛn 'o 'pa min va.

¹⁹"Wɛɛ vɪ 'nan 'o 'kɔn 'wɪnɪn zɪɛ -a drɛnan
bɛ, e ya "lɛ o yɪfɛ planan nɛn o cɪ tʊ -fɔla
"da "jɪ vɛ -a. Zɪ o -taa 'belidɪ tɪgɪ 'kunlɛ 'o
'pɛ "fli "a zɪɛ.

²⁰Timote, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn waa paa 'i 'jɪ bɛ,
'i yie 'trɔɑ "da. Minnun nɛn waa vɛ 'o 'fli
man 'nan, 'o 'wɪnɪn -tɔɑ tɛ 'bɛ a 'e -trɛ bɛ,
tɛ 'ka -kɔn waa -tɔwɪ "dɪ! ɛn tɛ 'i 'fli wʊ -
wee -sa -fɔdɪnɪn va dɪ! ²¹Zozinɔn -mienun
o -pɛ 'si yɪ -teradɪ Zozɪ da -sru, ɛn o sɔɔnla
-si zɪɛ -a da.

Bali -le "yi 'e 'kɔn 'ka 'va.

'Fluba "flizan nɛn Pɔl -a cɛn -tɛ Timote lɛ

¹An 'bɔ Pɔl bɛ, Bali 'bɔ 'ci 'sɔ 'a nɛn an drɛ Zozi Crizi -lɛ 'pasiazan -a. ɛn 'an 'bɔ nɛn Bali 'an 'pla 'nan 'belidu nɛn ya'a 'nyaan dɛ, 'an 'nan wɪ vɪ minnɛn lɛ. 'Belidu zɪɛ Bali -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan e ya -cɛɛ vɛ -a Zozi Crizi -lɛ 'wean. ²Timote, mɛin ye 'yi 'kpa, i drɛ 'lɛ 'an 'pɪ -lɛ 'wɪ 'zɔ. Mɛɛn 'fluba 'gʋɛ -a cɛn -tɛ 'yɪɛ.

-Kaa 'tɪ Bali 'lɛɛ -kaa san Zozi Crizi 'wei nyrinda 'si, ɛn 'o 'wee 'yi 'lɛɛ 'wee -fʊdɪ -trɔɔ -nɔn 'yɪɛ!

Pɔl Bali muo -fɔ

³Tɔ -tʊdʊ pɛɛnɔn man, -tɛ an ya Bali trʊ 'banan 'yɪɛ 'wɪ man bɛ, maan muo -fɔa. Bali nɛn 'an tranun -a 'su, ɛn 'wee -sru an ya 'an 'sunan 'gʋɛ, 'an 'wulo -ji 'nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'an da dɪ. ⁴Tʊ nɛn an 'ta 'sia 'i 'srɔn 'bɛ, -wʊɔ nɛn yɪa 'wʊ bɛ, 'i yɪɛ 'yi 'cin 'ɛ vɪnan 'e 'tɔ 'an 'ji bɛ, tɛ 'i dra 'an -tɛa. Tɔɔn e dra 'mɛn 'lɛ 'mɛin yɪ 'nyian, 'dʊ -e 'an 'ci 'e 'nran. ⁵Yɪɛ yɪ -tɛradɪ Zozi da nɛn yɪa dra 'i 'ci 'fɪdaa 'a bɛ, -a -cin a 'an 'ji. Zɪ 'i naan Loyis yɪ -tɛra Zozi da zɪɛ, ɛn -a -tʊwli 'nɛn 'i 'bʊ Eni 'e drɛ. Maan -tɔa 'nan, -wee yɪ -tɛradɪ Zozi da -tʊwli zɪɛ -a da nɛn i sɔɔnla.

⁶'Wɪ zɪɛ -yɛɛ 'wean mɛin trʊ 'baa 'nan, 'yi 'nɛn 'an 'pɛ 'pla 'i da ɛn Bali -a drɛ 'yɪɛ bɛ, tɛ 'i 'tʊ -e 'e 'dri dɪ. ⁷Kɔɔ lei nɛn Bali -a -nɔn -cɛɛ bɛ, e 'klan 'sia -kaa 'ji, ɛn e 'plɛblɛ -nɔan -cɛɛ. Lei zɪɛ -yɛɛ -maan -kaa min ye 'yi, ɛn -yɛɛ -maan -kaa -kɔlaman -kaa 'fli 'kundi -a 'wɪ 'ji.

⁸-Yɛɛ 'wean tɛ 'yra 'e 'i 'tɛ 'wɪ nɛn -kaa san Zozi Crizi -a drɛ bɛ -a -nan wɪ vidɪ -a dɪ! ɛn 'nyian, 'an 'bɔ nɛn an ya -pʊ 'kuin -yɛɛ 'nyranman 'padɪ man bɛ, tɛ 'yra 'e 'i 'tɛ 'mɛn 'wɪ vidɪ -a dɪ! 'Pian 'i 'man 'e 'kɔn 'e wʊɔdɪ, -e 'i yra yɪ 'lɛ 'mɛn 'wɪ 'zɔ Zozi 'lɛ 'wɪ 'nɔnɔn vidɪ man. Bali -lɛ 'plɛblɛ 'bɛ -tɔa 'i 'wlu.

⁹Bali 'bɔ 'bɛ -kaa 'si 'wɪ 'ji, ɛn -yɛɛ -kaa drɛ 'yɛɛ minnɛn -a -kaa laabʊdɪ man. -Kaa drɛ wunun man 'cɛɛ Bali 'wɪ zɪɛ -a drɛ dɪ, 'pian 'wɪ nɛn -a -cin a Bali 'bɔ 'ji 'e 'cɛn bɛ -a man nɛn e 'wɪ zɪɛ -a drɛ. ɛn 'yi 'nɛn Zozi Crizi 'lɛ 'wean Bali 'bɔ -a 'pla -cɛɛ tɛ ya'a tian 'trɛ drɛlɛ dɛ, -a man nɛn e 'wɪ zɪɛ -a drɛ. ¹⁰'Bɛ nɛn 'gʋɛ, 'yi zɪɛ Bali -a -ci kɔɔn -cɛɛ -kaa

'sizan 'wɪ 'ji Zozi Crizi -tadɪ -a 'trɛda. Zozi Crizi 'bɔ 'bɛ -ka -lɛ 'plɛblɛ 'lɛ 'ka, ɛn 'belidu nɛn ya'a 'nyaan dɛ, -yɛɛ ta 'bɔla minnɛn lɛ 'yɛɛ 'wɪ 'nɔnɔn 'a.

¹¹Bali 'an drɛ Zozi 'lɛ 'pasiazan -a 'nan, 'an 'wɪ 'nɔnɔn zɪɛ -a fuila 'man minnɛn pɛɛnɔn 'va, tɛ maan 'paaman o ji. ¹²'Wɪ nɛn -yɛɛ 'wean an cɪ 'an yra yunan tʊ 'gʋɛ -a -ji bɛ, -nyrɛn zɪɛ. 'Pian 'yra 'ka 'an 'tɛa dɪ, kɔɔ min nɛn an yɪ -tɛra 'da 'bɛ, maan -tɔa. Maan -tɔa 'nan, 'wɪ nɛn yaa -pɛba 'wʊ 'an 'lɔ 'gʋɛ, 'plɛblɛ a -yrɔ -e 'e yɪɛ 'tɔ 'va 'trilii, -e tin 'ba yɪ 'e 'bɔ.

¹³An Bali -lɛ 'wɪ tɪglɪ paa 'i 'ji. 'Wɪ zɪɛ 'e drɛ 'yɪɛ 'wɪ -kɔɔn 'manvɛ -a, ɛn 'i 'ta wula 'da! Tɛ 'i 'pɛ 'si yɪ -tɛradɪ Zozi da 'lɛɛ yɪdɪ 'yi 'nɛn Zozi Crizi -a -nɔn 'yɪɛ bɛ -a -sru 'fo 'dɪ! ¹⁴Bali -lɛ 'wɪ 'paadɪ tɪglɪ nɛn maan 'pla 'i 'va bɛ, 'i yɪɛ 'tɔ 'va! Bali lei 'saun nɛn -kaa 'ji bɛ, -yɛɛ 'paa 'i 'va -a dɛranan.

¹⁵Timote, yɪa -tɔa 'nan, minnɛn pɛɛnɔn nɛn o -nyeanla Azi 'lɛglɔn 'ji bɛ, o 'si 'an -sru. Fijel 'lɛɛ Emojel bɛ, 'o 'si 'wʊ 'nyian 'an -sru.

¹⁶'Pian Onezifor 'bɛ 'an 'koe 'tɔ 'an da, ɛn 'mɛn -pʊ 'kɔn drɛdɪ bɛ, -a 'yra 'ka -a tɛa 'fo 'dɪ. -Yɛɛ 'wean an Minsan trʊ 'baa 'nan, 'e 'yɛɛ 'yi 'nɔn -yɛɛ 'kɔnɛn 'nɔn lɛ. ¹⁷Zɪ e 'bɔla Rɔm bɛ, yaan wɛɛ 'trilii ɛn yaan 'yɪ. ¹⁸ɛn 'nyian 'yi 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn yaa drɛ 'mɛn Efɛz bɛ, yɪa -tɔa e 'mlian min pɛɛnɔn da. An Minsan trʊ 'baa 'nyian 'nan, Onezifor nyrinda 'e 'sɛn Bali da tʊ nɛn Bali 'bɔ minnɛn -lɛ tin 'baa bɛ -a man.

2

Te 'i 'pɛ -sru 'e tɔa Crizi -lɛ 'wɪ 'ji dɪ!

¹'Mɛn 'nɛn, 'i 'tɔ 'plɛblɛ! 'Yɪ 'nɛn Zozi Crizi -a -nɔn -cɛɛ bɛ, -a va nɛn 'i -wɛɛ 'nan 'yɪɛ 'plɛblɛ 'e 'si. ²ɛn 'wɪ nɛn yɪa 'man 'an da min 'kaga yɪɛ man bɛ, 'i 'paa min -mienun ji. Minnɛn zɪɛ 'o 'kɔn minnɛn nɛn min yɪ -tɛala o da, ɛn o -pɛ 'sɔa -a 'paadɪ -a min pɛɛnɛn 'lɛ ji bɛ waa.

³'I 'wɪ 'man, -e 'i yra yɪ 'lɛ 'mɛn 'wɪ 'zɔ. 'Wɪ nɛn Zozi Crizi -lɛ 'sounja 'kpa -a dra bɛ -nyrɛn zɪɛ. ⁴'Sounja nɛn e ya 'vale 'nan 'yɛɛ 'wɪ 'e 'sɔ 'e 'tazan lɛ bɛ, 'e 'trɔɛn 'sia 'e -sru 'wunun pɛɛnɔn 'va. ⁵ɛn 'nyian -tɛ min a fɛ -tʊ -sa kɔɔnan bɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn waa 'pla 'da 'bɛ, -a da nɛn yaa drala, 'dʊ -e 'e 'yɛɛ -kopa yɪ. ⁶ɛn 'nyian fei 'pazan nɛn 'e yɪɛ -trɔa 'yɛɛ 'nyranman da bɛ, -yɛɛ fɛ 'wɛlɛ tɛdɛ -blɛ. ⁷'Wɪ nɛn an 'sia -a vɪnan 'yɪɛ zɪɛ, 'i 'ci

"nrøn "da 'kpa. Minsan 'be 'wɪ 'tɔdɪ -noan 'yie, -e 'i 'wɪ pɛɛnɔn 'ci man.

⁸ 'I 'ci "nrøn Zozi Crizi da. E ya David kluda min a, en -a 'bɔ nɛn Bali -a wluan -kanɔn 'va. Zozi -le 'wɪ 'nɔnɔn nɛn maan ve minnun le be -nyrɛn zɪɛ. ⁹ Zozi 'le 'wɪ 'nɔnɔn 'bɔ zɪɛ, -yee "wean nɛn an ci 'an yra yunan, en an ya -pɔ 'kuin "le plɔanzan -le 'wɪ 'zɔ 'gɔ. O -bulale baa -fɔ 'an man, 'pian Bali wei be, baa 'ka 'e 'fɔdɪ 'be "le "man dɪ. ¹⁰ -Yee "wean "te pɛɛnɔn nɛn waa "paa 'an da be, 'an 'wulo -tɔa "wlu minnun nɛn Bali o 'si "va "be o 'tɔ 'ji. Maan dra zɪɛ 'nan -e Zozi Crizi -e -wee 'si wɔ "nyian 'wɪ 'ji, -e Bali 'tɔ -dan nɛn -a 'leda "ka "dɪɛ, 'e drɛ -wee vɛ -a.

¹¹ 'Wɪ 'gɔvɛ e ya 'wɪ tɪglɪ 'a. -Te -kaa 'vale Crizi -a -cɛɛ -ka be, -kaa wuanla "nyian "le -yee 'wɪ 'zɔ, -e -kaa yie 'e 'fo "man 'li 'trilii "fo. ¹² -Te -kaa -pɔan 'sɔ 'wɪ 'tɔndɔn pɛɛnɔn 'ji -trilii be, -kaa -taa "mingɔnɛn -blilɛ -kaa 'vale waa. 'Pian -te -kaa 'wɪ 'nan -kaa tɔa dɪɛ, -e -taa "nyian "e "vɪlɛ 'nan ya 'a -kaa 'tɔa dɪ.

¹³ En -te -kaa 'li -kaa da -kaa 'si Crizi -sru "be, -a 'bɔ 'ka 'e wei fuimlan 'nan dɪ, kɔɔ 'wɪ nɛn e -tɔ "da 'nan 'e dra be, yaa dra -kpɔ.

'I drɛ "yi min -mienun va, o Bali -le 'wɪ "paaman 'wlu 'a!

¹⁴ 'Wunun zɪɛ -nyrɛn 'i 'cin -trɔa Zozinɔn 'ji! En 'i vɪ -wɪɛ Bali 'le 'nan, -sanun -fɔdɪ nɛn e ya 'wɪ 'blɪdɪ -a Bali -le 'wɪ -mie da be, 'weɛ 'tɔ! Kɔɔ ya 'a 'wɪ paa "va "minnun nɛn waa maan "be -wɪɛ "dɪ, 'pian e o -nan -nyaan. ¹⁵ 'I man -weɛ 'nan 'nyranman nɛn yia "paa be 'e 'sɔ Bali le, -e 'yra 'e vɪlɛ 'yɛi 'tɛ dɪ. 'I man -weɛ 'nan 'i -kɔan "min nɛn e Bali wei ve 'e -si tɪglɪ da be -a. ¹⁶ 'Pian -sanun -fɔdɪ nɛn ya 'a 'wɪ 'paa "va "min le dɪɛ, en e 'tɔ "paa Bali -le 'wɪ man be, te 'i 'fli wɔ "va "dɪ! Kɔɔ minnun nɛn o -sanun zɪɛ -a -fɔa "be, o -ko 'o 'fli 'sɪdɪ -a Bali man -kɔɔbli. ¹⁷ -Wee 'wɪ "paadɪ be, e -ko fuiladɪ -a "man "le 'nan mlɔn "nɛn e ya 'le 'sinan be -yee 'wɪ 'zɔ. Ime 'lee Filet be o sɔɔnla minnun zɪɛ o "pa "da. ¹⁸ 'O 'fli 'si Bali -le 'wɪ tɪglɪ man -kɔɔbli -a vɪdɪ -a 'nan tɔ nɛn Bali minnun wuanla -kanɔn 'va be e ci 'va. En 'wɪ zɪɛ e min -mienun -le yi -teradɪ Zozi da 'le 'tɔ.

¹⁹ 'Pian 'kɔn nɛn Bali -a -pɔ -fɔ 'pleble 'e 'bɔ 'a be, wa 'a -kɔlale 'be 'widɪ -a "fo "dɪ. 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ 'kɔn zɪɛ -a man be, -nyrɛn 'gɔv: «Minsan 'yee minnun -tɔa.» En "nyian: «Min oo min nɛn e Minsan 'tɔ ve be, -a san 'e 'si 'wɪ 'wɪdɪ -sru!»

²⁰ Timote, -a -cin 'e 'kɔn 'i 'ji 'nan, 'kɔn -dan ji be, -pɔ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn -kɔan "nan. -A -mie -kɔan 'e dredɪ -sɪga -a, en -a -mie -kɔan 'e dredɪ yiba "a, en -a -mie -kɔan 'e dredɪ -pɔ 'trɛ 'a. -Pɔnun zɪɛ, -a -mienun a be, weɛ boala 'ji min "fli yaa cin yunan. En -a -mienun a be, o ya fe "tri "sɛn -ji vɛ -a.

²¹ Maan ve 'yie 'nan, -pɔnun zɪɛ -weɛ ci "le minnun nɛn maan 'vɪ 'labɛ -wee 'wɪ 'zɔ. 'Pian min nɛn e cɛɛn o man be, -a san -kɔan "le 'nan -pɔ nɛn waa boala 'ji min "fli yaa cin yunan be -yee 'wɪ 'zɔ. E -kɔan 'e 'pladɪ 'e 'tazan -le vɛ -a, en -a 'pa 'nyranman -kɔan 'e 'tazan le, en 'wɪ 'yi 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn yaa dra.

²² Timote, 'wɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn e -kɔlaman e -wulo -ji "nrɔndɪ -wɪdɪ -noan -gobo le be, te 'i -pli -a -tɔ man "fo "dɪ! 'I -weɛ 'nan 'i 'wɪ nɛn 'e 'sɔdɪ "ji "be -a dra! 'I -weɛ 'nan 'i yi -teala Zozi da! 'I -weɛ 'nan 'i Bali ye "yi, en 'i min ye "yi! En 'i -weɛ 'nan 'ka yei 'e 'kɔn -trɔɔ 'ka 'vale min -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn o Minsan laabo 'o 'ci 'fidaa 'a be waa!

²³ 'Wunun nɛn e -taala -sanun -fɔdɪ -a, te ya 'a 'wɪ 'paa "va "min le dɪɛ, te 'yie -si -non min le "fo "dɪ. Kɔɔ yia -tɔa 'nan 'wunun zɪɛ -a 'le 'srannan "be, 'wɪ 'blɪdɪ nɛn -nan. ²⁴ En Minsan 'suzan be, ya 'a 'wɪ 'ble dɪ. 'Pian e -kɔan "trɔɔ min pɛɛnɔn 'va, -a -pɛ "sɔa Bali -le 'wɪ "paadɪ -a, en -a -pɔan "sɔa 'wɪ 'ji. ²⁵ En "nyian minnun nɛn o -sa -fɔa "va "be, e 'wɪ "paala -wɪɛ -pɔan "trɔɔ -a, te -a 'bli a "da 'nan, Bali "paa o va -e 'o 'si 'wɪ zɪɛ -a -sru, -e 'o Bali -le 'wɪ tɪglɪ 'tɔ. ²⁶ -Si nɛn o ci "da "be -e 'o -kɔnɛn "yɪ 'o 'bɔ 'a, tɔɔn te o 'sɔ Satan -lɔ. Kɔɔ Satan 'be o man 'yɪ. E o drɛ 'yee noannun -a, en o 'ta wula -a wei da.

3

Bali -sru 'ta wɔdɪ -taa "drele 'pleble

¹ Timote, e ya "le 'i -tɔ 'nan, tɔ -nyranman nɛn -kaa ci 'gɔvɛ, Bali -sru 'ta wɔdɪ -taa "drele 'pleble. ² Minnun 'o 'bɔ 'fli -le 'wɪ "yi -weɛman, en "lala yɪdɪ 'be -kɔan "o 'nanman wɪ -a. O -yɔɔdɪ ye "yi "min le, en 'o 'fli "siala -dandan. O "we "min man -wɪdɪ, en wa 'a 'o 'mangulinun wei maan dɪ. -Te min 'wɪ "yi drɛ -wɪɛ "be, wa 'a san tɔa "fo "dɪ, en 'o yie 'ka 'naan Bali man "fo "dɪ. ³ 'Wɪ 'ka 'naan o man dɪ, en min nyrida 'ka 'sɛan o da dɪ. O 'tɔ "paa min man. Wa 'a 'kɔlaman 'o 'fli 'kundi -a dɪ, en -te 'bli 'fɔ o ji be, wa 'a 'o 'pɛ da tɔa dɪ. 'Wɪ "yi "dredɪ 'ka o nyɛn va "fo

"di. ⁴O wle -fodi ye "yi, en -te o ya "vale 'nan 'o fe -tu ye be, wa'a 'ci nrõnman 'o bæzan pee -le 'w' 'a "fo "di, koo 'fli dredi -dandan o 'sa. Wa'a Bali ye "yi "fo "di, o 'bõ 'ci 'sõ w' nen waa ye "yi. ⁵O 'fli dra "le 'o 'ta wla Bali wei da, 'pian -a tigl da be, o 'ka "va 'nan Bali -le 'pleble 'e 'nyranman 'pa 'o man di.

Minnun zie te 'i -pli "o man "fo "di. ⁶O -mienun -cia 'kon 'le "nen -tõladu -a "da, -e 'o minnun see "paa 'wee 'w' "paadi -a. -Wee 'w' "paadi lumõn -mienun "siala 'nan -e 'o 'fõ o -sru. Lumõnnun zie o 'w' 'wliwu "dra "kaga, en o 'ta wla 'o 'bõ 'ci 'sõ winun da. ⁷En o ya "vale 'nan 'o bõa 'w' pëenõn 'tõdi man, 'pian 'w' nen e ci Bali -le 'w' tigl 'a be, wa'a -ci maan di.

⁸'W' nen Yanëzi 'lee Yanble -a dre Mozi le en wa'a -yee 'w' 'sile'a 'w' 'a di'e, -a -tuwli "nen minnun zie o ci -a dënan. Wa'a 'o "trõen 'tõa 'w' tigl le di, o -wulo -ji "nrõndu 'ka -si tigl da di, en -te min -wee yi -teradi Zozi da -nanjën be, yaa -kõnnen "ye 'nan e 'ka 'w' 'kpa -a di. ⁹'Pian 'wunun 'bõ zie, wa'a 'mõan -a dredi da di, koo min pëenõn -taa -a -tõle 'nan o ya -blu -a. Zi Yanëzi 'lee Yanble -le ve dre zie.

Põl Timote "koe "tõ 'e da

¹⁰'Yie ve be, i 'ta 'wla Bali -le 'w' "paadi tigl da "le 'men 'w' 'zu. En zi 'men 'ta wu -pë ci be, 'lee 'winun nen -a -cin ci 'an 'ji 'nan 'an dra be, yia -tõa en -a da nen i ci -a dënan. 'Men yi -teradi Zozi da, 'lee 'men man -srandi 'w' 'ji be, 'lee 'men Bali yidi "yi "be, 'lee 'men min yidi "yi "be, yia -tõa en -a da nen i ci -a dënan. 'Winun nen o 'bõ 'an man 'e pëenõn te 'an -põan "sõa -ji be, yia -tõa en -a da nen i ci -a dënan. ¹¹En "nyian be, 'te nen minnun -a 'pa 'an da Antios 'lee lkomien 'lee Lisitri be, yia -tõa. En 'an yra pëenõn nen maan 'yi 'flanun zie -a da be, yia -tõa. -Më "w' 'be 'ka bõle 'an man di? 'Pian 'w' pëenõn zie -a -ji be, Minsan 'ka 'an 'tule 'e "tun di, yaan 'si "ji. ¹²-A -cin 'e 'kon 'i 'ji 'nan min nen 'o 'vale Zozi Crizi -a o dre min -tuwli "a en e ya "vale 'e 'ta wla Bali wei da be, minnun 'te "paa "da. ¹³'Pian minnun -wliwu zie 'wluõnõn nen waa. 'Wee 'w' 'wliwu "ko 'mliwladi -a "da. O min see "paaman, 'pian te fe -tu 'bõ o 'bõ "le "see paa.

¹⁴'Yie ve be, 'w' pëenõn nen waa paa 'i 'ji be, 'i yie -trõa "da. Yia -tõa 'nan e ya 'w' 'kpa -a "fo. En minnun nen waa -maan 'lõo i 'w' zie -a 'man be, o -cin a 'i 'ji. ¹⁵'I -fu "wënnõn, en Bali wei nen 'e 'cren -tedi be, yia -tõdi

'sia. Bali wei zie e -kõlaman 'e "paa 'i 'va -e 'si nen e min "sia 'w' 'ji be 'i 'sia. -Si zie yi -teradi Zozi Crizi da nen, en -yëe -maan min "sia 'w' 'ji. ¹⁶'W' 'kpa, Bali wei pëenõn nen 'e 'cren -tedi be, Bali 'bõ 'be 'ta 'tõ minnun man en waa cren -te. E ya 'kpa 'w' "paa ve -a min ji. En e "paa min va -e min 'e 'yee 'w' 'wliwu "yi. En e "paa min va -e 'e min dre w' 'sõ "ji. Zi koo min -le 'ta wu -pë -kõan 'trëda fenyian be, yaa "paaman min ji. ¹⁷E ya zie 'nan -e Bali -le min man 'e 'kon 'e wuudu "fo, te -a -pë "sõa 'w' 'yi 'tõ 'tuwu pëenõn dredi -a.

4

¹Kõ ya Bali 'le, en kõ ya Zozi Crizi nen e -taa "minnun nen o yie ci "man 'lee minnun nen o kaa be -wee tin 'balë be -a 'le, en "nyian Zozi 'bõ -le -tadi, 'lee -yee mingõnõnen nen e -taa -a -blile be, -yee "wean mein tru "baa 'nan: ²'I Bali -le 'w' w' minnun le! 'W' nen yia ve be, -te waa maan "yi oo, 'i w' -wle, -te wa'a 'maan "yi "di oo, 'i w' -wle! 'I -wee 'w' 'wliwu 'ci 'si -wle! 'I w' -wle 'nan 'o 'le 'tõ, en 'w' nen e ci "le min 'e dre be -a 'bõ nen 'i 'pla -wle 'w' 'a. 'I man -sran 'w' pëenõn zie -a "paadi -a o ji.

³Koo tu -tu -taa "bõle be, te minnun 'ka 'we "man 'nyian -e 'o "trõen 'tõ Bali -le 'w' "paadi tigl le di. 'Pian 'o 'ci 'sõ minnun "sia "va 'w' "paanõn 'a, te o 'w' nen o ci "vale 'o maan "bë -a "paaman o jilun. ⁴'O "trõen "sia 'w' tigl 'va, -e 'o -sõõnla polinun nen min -a "sia 'e 'wulo -ji be -a -sru. ⁵Timote, 'i yie 'tõ 'i 'fli -va, te 'wei 'man yi di. 'I 'w' yra yidi man. 'I Zozi 'le 'w' 'nõnnõn wliwu 'pa 'nyranman -a. 'Nyranman nen Bali -a -pëba 'w' 'i 'lõ be, 'i 'pa.

⁶Koo 'men ve be, 'an -kadu 'bõ. -Kadu 'bõ zie, maan "siala "le 'sraga nen an -taa -a bule Bali le 'an 'kõle 'a. 'Minsan -le -kuli be, maan -tan fenyian, an cëen flan 'blidi man. An yi -tera Zozi da -trilili, maan 'le 'sran. ⁸'Be nen 'gve, fe nen e ci 'an 'man -pennan be, 'w' tigl nen maan dre be -a man -kopa nen. Minsan nen e tin "baa 'e 'nõan da be, -yëe -kopa zie -a -nõan 'men yi nen e -taa "man "bë -a da. Ya'a nõan 'an 'tuwli "cë "le di, 'pian minnun pëenõn nen -yëe -tadi dra o -tea "bë, yaa -nõan "nyian -wee "le.

Põl 'w' 'nyranman 'w' Timote le

⁹Timote, te 'i 'mõn di! 'I bõ 'an man 'gu 'trële! ¹⁰Dema 'an 'tuw, en e -kõ Tësalonik, koo 'trëda fenun yidi "yi "cin -trõa "ji.

Cresen "e -kuv Galati, en Tit "e -kuv Damati.
¹¹Luk 'be ci 'an 'va 'gv 'e -tuwli. -Yee "wean
 'ka 'vale Mark -a 'ka 'ta. -A -nan wı a 'an
 man 'kpa 'men 'nyranman 'gve -a -ji. ¹²Tisik
 nen an "ta -a "paa 'sia Efez nun.

¹³Timote, "yie vi 'nan 'i -taa "be, 'i 'ciula
 Troas -e 'men -trale -gblō nen maan 'tu
 Karpu -lō be, 'i 'si, 'i 'ta -a. En 'men
 'flubanun 'lee 'kolenun nen 'fluba a 'e 'cren
 -tedı "da "be, 'i o 'si, 'i 'ta waa. 'Kolenun zie
 o 'wı a 'an man 'kpa tıglı.

¹⁴Alezandre nen feli buzan -a be, e 'wı
 'wlıdı dre 'men "kaga. Maan -tōa 'nan
 'wunun nen yaa dre 'men be, Minsan -a -pan
 wo -yre. ¹⁵I 'bō "nyian, 'i dre "va "yi, kōō e
 ya 'e 'tōdı lou 'kve 'wı "paadı man.

¹⁶Tu nen minnun -kū 'maan tin 'banōn
 'cein -da 'e tede be, min -tū 'ka 'kūle -
 nyenlea 'men 'wı -sru "dı, o pēnōn 'an
 'tū. Te Bali 'e 'wı 'tu dre -wle 'be man dı.

¹⁷'Pian Minsan 'be 'pa 'an 'va, en yaan "koe
 "tō 'an da. Yaa dre zie 'nan -e 'an -kōla
 Zozi 'le 'wı 'nōnnōn fuiladı -a "man, 'dū -
 e minnun pēnōn nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dıe
 'o man. Tū zie -a man be, 'an 'kadı -fōla
 tū, 'pian Minsan 'an 'sū -yrō. ¹⁸-Yee "wean
 maan -tōa 'nan, 'wı 'wlıdı 'tō 'tūdu pēnōn
 nen, minnun -a "vale 'nan 'o dra 'men be,
 Minsan 'an "so -yrō "nyian, en yaan "sia 'wı
 'ji, -e 'an 'kū laji -yee mingōnēn 'trēda. 'Tō
 -dan 'e 'kōn Minsan -le ve -a 'li 'trilii! Amen!

¹⁹Timote, 'i vi Priskil 'lee 'e 'sran Akila
 le 'nan, an o 'tō bo. En 'i vi Onezifor
 mangulinun le 'nan, an o 'tō bo.

²⁰Eras "e -fuv Korēnti, en an Trofi 'tū Mile
 -a man "yaaman -le "wean.

²¹Timote, 'i bō 'an man 'gv 'vaa -e tu nen
 fulō "fēnman 'yi yie da -wlıdı "be, 'e bō.

Ebulu 'lee Pudēn 'lee Linu 'lee Klodia, 'lee
 Zozinōn pēnōn nen 'gve, o 'nan wei 'tō bo.

²²Minsan 'e 'pa 'i 'va, en -yee "yi 'e 'kōn
 'ka pēnōn 'va!

'Fluba nEn Pōl -a cren -te
Tit
le

¹'An 'bō Pōl 'bē 'fluba 'gʷe -a cren -te. Bali 'suzan nen 'maan, en an ya Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Bali 'an 'pla 'nan 'an 'pa minnun nen 'e o 'si 'va 'nan 'o 'kōn 'yee ve -a bē o va. 'An 'pa o va -e 'o yi -tera 'e da, te wee bōa 'e tigl da. ²'An 'pa o va -e o 'bli 'e 'kōn 'belidi nen ya'a 'nyaan dte -yre. Kōo tu nen Bali 'ka tian 'trē drelē dte, yaa 'vī 'nan 'e 'belidi zīe -a -nōan 'minnun le. En Bali zīe ya'a 'wlu 'sean di. ³'Bē nen 'gʷe, tu nen Bali -a 'pla 'nan 'e 'wī zīe -a 'lē sōōman "man "bē e 'bō. -Yee "wean Bali nen e ci -kaa 'sizan 'wī 'ji -a bē, e 'wī 'nōnōn zīe -a -peba 'wū 'an 'lō 'nan 'an vī minnun le.

⁴Mēen 'fluba 'gʷe -a cren -te 'i 'bō Tit le. Mēen Bali -le 'wī 'vī 'yīe, en i wū "man. 'Wī 'kpa, i drē "le 'an 'pon -ji nen -le 'wī 'zū.

-Kaa "tī Bali 'lee -kaa 'sizan 'wī 'jī Zozi Crizi 'o 'wee 'yī 'lee 'wee -fudī -trōō -nōn 'yī!

-Tī nen waa -tōa -leglizi min ceje -a?

⁵Mein 'tūi Cret 'trēda 'nan -e 'wunūn nen o -fū bē 'i 'le 'srān. 'I -leglizi nen 'fla -tūdū da bē -a -ji min cejenun -tōō! 'Wunūn nen maan 'vī 'yīe bē, -a da nen 'i 'ci 'nrōn -e 'i drē! ⁶-Nyren 'nan, min nen waa -tōa -leglizi min ceje -a bē, 'tō 'tū 'ka 'kōan 'e 'padī "man "dī. -Yēe ci 'nan, lī -kōan -a san wlu -tūwli, en ya'a tūe -e 'e nyin lī pee -sru "dī. -Yee 'nennun yī -tēala Zozi da, 'tō 'ka 'kōan 'e 'padī o man lī -wēēdī 'lee -kōnnēn -wēēdī da dī, en o yīe "naan min man. ⁷'Wī 'kpa! E ya 'nan min nen 'e yīe -tōa -leglizi -va bē, te 'tō 'tū 'e 'kōn 'e 'padī "man "dī, kōō Bali -le 'nennun -peba a 'e wūdī -yrō. En te 'e 'kōn min nen e ya "vale 'wī pēēnōn e 'cēn 'yee 'wī da bē -a dī. En te 'bli 'e 'fō -a san jī tada dī. En te -a san 'e -wen mlīndī -trōā 'e 'wīn -jī dī. En te -a san 'e 'wī 'blidī yī "yī "dī. En te -a san "lala yī "yī "dī. ⁸'Pīan 'e 'kōn min nen e min "kuan 'e 'pē "fī "a bē -a. En 'e 'wī "yī "drēdī yī "yī. En -a san 'e 'kōn min tiglī 'a, 'e 'ta wūla Bali wei da tiglī, en 'e -kōla 'e 'fī 'pladī -a. ⁹En 'nyian -a san 'e 'kōn 'e kōaladī Bali -le 'wī tiglī nen waa paa "jī "bē -a man. -Te e ya min zīe -a bē, -a -nan nen e -kōlaman min -mienun "koe "tōdī -a

'o da 'wī "paadī tiglī zīe -a. En minnun nen o 'ka "vale 'o maan 'yī "dte, e -kōlaman -a -ci 'sidī -a -wle 'nan 'wee tin 'ka 'nōnōn dī.

Pōl -a 'vī Tit le 'nan 'e Bali -le 'wī "paadī tiglī 'ci 'si minnun le!

¹⁰Min "kaga "a ve 'o 'fīlī man 'nan o yī -tēala Zozi da, te o 'ka "vale 'o 'ta wūla 'wī tiglī da dī. Minnun zīe o "kaga "a Zuif 'nōn 'a, en o min ci baaman -jī 'wī "kaga "vidī -a, te 'wī 'bō 'ci "ka "dī. ¹¹-Yee "wean 'i o 'lebo 'pla "da! Kōō 'wī nen e 'ka 'wī tiglī "a dte, -a 'bō nen waa "paaman minnun jī, -e 'o "lala yī -dawli a. -Wee "wean 'kōn -mie 'lē "nēn 'nōn pēēnōn 'si 'si tiglī da. ¹²Cret min -tū nen minnun -a 'sia 'wī 'tōzan -a 'wī nen e -taa "drelē bē -a vidī man bē, e Cret 'nōn 'lē 'wī 'vī. Yaa 'vī o man 'nan: «Cret 'nōn 'sen vē nen 'wlu 'a, en o ya "lē plō winun -le 'wī 'zū, en kōānōn 'sēn waa, en -blīfē da nen 'o 'ci "nrōnman 'saza.» ¹³'Wī nen yaa 'vī o man bē, 'wī 'kpa nen. -Yee "wean 'i 'wī 'pla -wle 'klaglā! 'I drē zī -e -wee yī -teradī Zozi da 'e drē tiglī 'e 'pēe. ¹⁴'I drē zī -e 'o "trōēn 'si Zuif 'nōn 'lē polunūn le. En -e 'o vīlē 'o 'ta wūla minnun nen o 'ka "nyian Bali -le -si tiglī da dte -wee 'srōēn winun da dī. ¹⁵-A -cin 'e 'kōn 'i 'jī 'nan, minnun nen o ya 'saun Bali 'lē bē, fē -tū 'ka o "trī 'tōa Bali 'lē dī. 'Pīan minnun nen o ya 'o "trī "tōdī Bali 'lē, te wa'a yī tēala Zozi da dte, fē pēēnōn o "trī -tōa Bali 'lē. Kōō -wee ci "nrōndī pēēnōn drē 'wīldī Bali 'lē, en ya'a tin tēa o da dī. ¹⁶Waa ve 'o 'fīlī man 'nan o ya Bali -le vē -a. 'Pīan 'wunūn nen waa dra bē, yaa -kōānman 'nan o 'ka Bali -le vē -a dī. Wa'a 'ta 'wūla Bali wei da dī, en o -pē 'ka 'sōa 'wī "yī "tū drēdī -a dī. Minnun zīe Bali 'ka o ye "yī "fō "dī.

2

Zī kō Zozi -sruzan 'e 'ta wū bē Pōl -a 'vī Tit le

¹Tit, te 'i 'wī drē "le -wee 'wī 'zū dī! 'Pīan 'yīe vē bē, Bali -le 'wī "paadī tiglī bē, -nyren 'i vī minnun le! ²'I vī -klōnōn cejenun le 'nan, -wee 'wī 'fa 'e 'kōn 'e 'sidī. 'I vī -wle 'nan, 'o drē wī 'e maan minnun yīe 'e 'nan o man. 'I vī -wle 'nan, 'o 'fīlī 'kun 'wī pēēnōn 'jī. En "nyian bē -wee yī -teradī Zozi da, 'lee -wee min yūdī "yī, 'lee -wee -pōan 'sōdī bē, 'i vī -wle 'nan, tū pēēnōn man 'wī zīe 'e 'kōn o man 'plēble.

³'I lumōn cejenun -le vē 'vī "nyian zī. 'I vī -wle 'nan, o drē wī 'e -kōn 'nan 'o ya Bali -le vē -a. En 'i vī -wle 'nan, te 'o 'wī min

man -wliđı 'di. En 'i vı -wle 'nan, te 'o -wen mlindı -trɔa 'o 'win -ji dı. En 'i vı -wle 'nan, 'o 'wı 'yi "paa minnun ji. ⁴-Te o ya 'wı zıe -a dřenan be, -a -nan nen o -kɔlamán 'wı "paadı -a lumɔnnun ji. En zı kɔ lumɔn 'e -sran yı "yi "be, 'o "paa o ji. En zı kɔ lumɔn 'e 'yee 'nennun yı "yi "be, 'o "paa o ji. ⁵En "nyian be 'o "paa o ji 'nan, 'o 'fli 'kun 'wı pɛɛnɔn 'ji. En 'wı nen e 'tɔ "paa lumɔnnun man be te 'o drɛ dı. En 'o drɛ -kɔnnen wlu lumɔn tıglı 'a. En 'o 'ci 'e 'kɔn "yi. En 'o 'ta wula 'o -sran wei da. 'Wı pɛɛnɔn zıe -a 'bɔ nen 'o "paa o ji, "tɔgo minnun 'o 'wı 'wliđı Bali wei man.

⁶'I 'wı 'pla "nyian -gobonun le. 'I vı -wle 'nan 'o 'fli 'kun 'wı pɛɛnɔn 'ji. ⁷Tit, 'i 'bɔ nen 'i drɛ -wee 'wı -kɔn "manzan 'a 'wı 'yi "dřenan. En 'yie Bali -le 'wı "paadı be 'e 'kɔn 'e 'noan da, te 'i -te sɔan -a "fo "dı! ⁸Bali -le 'wı tıglı nen min 'ka 'kɔlamán -a -sa -fɔdı -a dıe, -a 'bɔ nen 'i "paa minnun ji. 'I drɛ zı -e 'yra 'e -kaa 'nanmannɔn 'te, te wa 'a 'kɔlamán 'wı 'wliđı "tɔwli "vıdı -a -kaa man dı.

⁹En "nyian 'i 'wı 'pla nɔannun le 'nan, 'o 'ta wula 'o 'tazan wei da 'wı pɛɛnɔn 'ji. 'I vı -wle 'nan, 'o 'tazan ci 'sɔ winun drɛ, en te 'o 'sa -fɔ -a 'nean dı. ¹⁰En te 'o -wee fe -tu crin wı dı. 'Pian 'o yie 'trɔa 'wı "yi "dredı da. 'O drɛ zı yı pɛɛnɔn man -e minnun 'o Bali nen -kaa 'sizan 'wı 'ji -a be -yee 'wı "paadı -sı -fɔ.

¹¹'Wı pɛɛnɔn zıe -a 'bɔ nen 'i 'cin -tɔ minnun ji, kɔ Bali 'yee "yi "nen e ci blamin pɛɛnɔn 'si 'wı 'ji vɛ -a be -a ta 'bɔla. ¹²En -yee "yi zıe -yɛɛ "paaman -kaa 'ji 'nan, -kaa 'si 'wı pɛɛnɔn nen e 'ka Bali ci 'sɔ wı -a dıe -a -sru! En 'nan -kaa 'si blamin ci 'sɔ winun -sru! Yaa "paaman "nyian 'nan, tı nen -kaa cı -ji 'gve -kaa 'ta wı -kaa 'fli 'kundu -a 'wı pɛɛnɔn 'ji, en -kaa 'wı nen e cı 'kpa be -a drɛ, en -kaa 'yra -tɛ Bali man! ¹³-Kaa drɛ zı, te -kaa cı "nran yı -dan be -a man -pɛan. Yı zıe -a da nen -kaa 'sizan 'wı 'ji Zozi Crizi nen -cee Bali -dan a be, e -taa 'yee 'tɛ 'san -a. ¹⁴E wı "man en e -kaa 'leji -ka 'wı. Yaa drɛ zıe 'nan -e 'e -kaa 'si 'wı 'wliđı pɛɛnɔn 'le nɔanba -ji. En "nyian 'nan -e 'e -kaa drɛ minnun 'saun nen o cı 'e 'saza 'le vɛ -a be waa. Yaa drɛ zıe 'nan, -e -kaa kɔn minnun nen o cı 'o kɔaladı 'wı "yi "dredı man be waa.

¹⁵'Wı pɛɛnɔn zıe -a 'bɔ nen 'i "paa minnun ji! 'I 'pla -wle 'wı 'a, en 'i o "trɔen nyuon! 'Nyranman zıe -a 'bɔ nen Bali -a -pɛba 'wı

'i 'lɔ. Te 'i 'fli 'tɔvı -e min -tɔ 'yie drɛ 'e 'pɛla koda dı!

3

Zozi -sru 'ta wıdı

¹'I -cin -tɔ Zozinɔn pɛɛnɔn 'ji 'nan, 'o 'ta wula minnun tanɔn wei da, en 'wı nen waa ve be 'o drɛ! En o man 'e 'kɔn 'e wıdı tı pɛɛnɔn man 'wı "yi "dredı -a! ²Te 'o min 'tɔ 'tɛ dı! Te 'o 'wı 'blıdı yı "yi "dı! 'Pian tı pɛɛnɔn man be, 'o 'kɔn -trɔa, en min -tɔdı pɛɛnɔn yıdı "yi 'e 'kɔn o ji!

³Fe nen maan ve zıe -yɛɛ cı 'nan, -kaa 'bɔ 'gve 'e tedɛ be, te -ka 'a 'wı 'tɔ wı dra dı, en te -ka 'a yie 'ka 'naan min man dı. En "nyian be -kaa yı -tɛala 'wı nen e 'ka 'wı tıglı 'a dıe -a da. En te -kaa ya fe -tɔ -tɔdı pɛɛnɔn yıdı "yi "le nɔan -a 'lee blamin ci 'sɔ winun 'tɔ 'tɔdı pɛɛnɔn 'le nɔan -a. Te -kaa nyannɛn dredı ye "yi, en te -kaa min lɔ fe ye "yi "le 'e drɛ -cee vɛ -a. Te -kaa "naan min man, en minnun "naan -cee "man.

⁴'Pian zı -kaa 'sizan 'wı 'ji Bali 'yee "yi 'lee 'yee min yıdı "yi "ta 'bɔla be, ⁵-a -nan nen e -kaa 'si 'wı 'ji. Ya 'a drɛle 'nan 'wı 'yinun nen -kaa drɛ be -a man nen dı, 'pian -kaa nyrında 'be 'sen "da. E -kaa ya 'e 'pee Bali lei 'saun 'le 'pleble 'a 'nan -e -kaa drɛ min -trɛ -a. 'Wı zıe -a dredı be, e ya 'le -kaa -sruđı -le 'wı 'zı. ⁶'Wı 'kpa Bali -ta 'yee lei 'saun 'a -cee. E cıta -kaa 'sizan 'wı 'ji Zozi Crizi -va, en e -ta -a 'e 'cıladı "da. ⁷Bali -le "yi "le "wean be, e -kaa drɛ min tıglı 'a 'e 'le. -Yee "wean -a -cin a -kaa 'ji 'nan 'belıdı nen ya 'a 'nyaan dıe, yaa -nɔan -cee.

⁸'Wı zıe, e ya 'wı tıglı 'a, en e ya "le min 'e yı -tera "da "fo! An ya "vale 'i 'tɔ 'winun zıe -a da 'kpa tıglı, -e minnun nen o yı -tera Bali da be, 'o yie -trɔa 'wı nen e cı "yi "be -a dredı da 'kpa tıglı. 'Wı zıe -yɛɛ cı "yi, en -yɛɛ "paa min va.

⁹'Pian -sa -fɔdı nen ya 'a 'wı 'paa "va "min le dıe 'i "paala "man! En Zuif 'nɔn tranun kluda wı 'lee Moizi -le -pei -tɔ winun be, te 'i 'wı 'blı "da "dı, en te 'i -sa -fɔ "da "dı! 'I "paala "man, kɔo e ya 'wı "tun "a. ¹⁰Min nen -yee 'wı "paadı min 'cean 'e cin man be, 'i 'wı 'pla -yrɛ! -Te yia 'pla -yrɛ 'e 'pa -a -tɔ, en yia drɛ 'e 'pa -a "fli, te ya 'a maan "yi "dıe, 'i -nyran sı -sru. ¹¹Kɔo yia -tɔ "men 'nan, min zıe 'e 'fli 'si -sı tıglı da. 'Wı 'wliđı "drezan nen, en 'e 'fli 'pla Bali -le nyran -blıdı wı.

Pɔl 'wı 'nyranman 'vı

¹²-Te Atema nen, en -te Tisik nen, tu nen an o -tu "paa -sia 'yie be, 'i man -wee -e 'i 'bo "nyianɔv 'an man Nikopoli. 'Fla zie -a da nen an tu -wliɔ "nen min 'ka 'kolaman -e 'e 'ku 'ta wɔnan diɛ -a dra.

¹³Tit, 'i yra 'si! 'I 'pa Zena 'lee Apolo -va -wee -kuɔ 'ta wɔnan -ji! Te fe -tu 'e klu o man di! Zena 'bo a min nen min -foa -a -sru -e 'e min 'leji wɔ -bli be -a. ¹⁴En -kaa "bu Zozinɔn "nyian be, e ya "le "o 'wɔ "yi "dredɔ -tranla fe nen -a 'wɔ a min man be, -a -nɔndɔ -a -yɾɛ! -Te o ya 'wunun zɔ -a dɾenan be, te o 'ka 'treda 'e "tun "di.

¹⁵Minnun pɛɛnɔn nen ku cɔ waa 'gɔɛ, wei 'tɔ bo. En minnun nen o 'ku ye "yi te o yi -teala Bali da be, 'i o 'tɔ bu.

Bali -le "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va!

'Fluba n_{EN} Pōl -a cren -te
Filemōn
l_E

¹'An 'bō Pōl bē, Zozi Crizi -le 'nyranman 'padu man nen an ya -pυ 'kuin. Mēen 'fluba 'gυe -a cren -te 'kυ 'vale -kaa "bυ Zozizan Timote -a.

Kva cren -te 'i 'bō Filemōn l_E. I ya 'kve min 'kpa -a, en i Bali -le 'nyranman 'paa "le 'kve 'wī 'zυ. Kvi 'tō bo. ²En e ya 'nyian -kaa "blu Zozizan Apia -le v_E -a, kva 'tō bo. En e ya 'nyian Azip nen e ci -kuli -towlī zīe -a man "le 'kve 'wī 'zυ bē, -yee v_E -a. Kva 'tō bo. En e ya 'nyian Zozinōn nen 'o cin ye 'i 'bō Filemōn -le 'kuin bē, -wee v_E -a. Kυ 'o 'tō bo.

³-Kaa "tī Bali 'lee -kaa san Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fvdī -trōō -nōn 'cēē.

Pōl Bali trυ 'ba Filemōn l_E

⁴Filemōn, -te an ya Bali trυ 'banan 'yīe bē, tυ pēēnōn man te an Bali muo -fōa. ⁵Kōō 'yīe yi -tēradī Minsan Zozi da, 'lee 'yīe Zozinōn yūdī "yi "bē, -a 'wī -seanla 'an da 'gυ. ⁶-Yee "wean -te an ya Bali trυ 'banan bē, maan laabo -yrō 'nan, 'yīe yi -tēradī Zozi da bē 'yēi "koe "tō 'i da 'padī -a Zozinōn 'va. "Yī 'tō 'tūdū pēēnōn nen o drē -cēē v_E -a -kaa drē Crizi -le v_E -a -le "wean bē, 'i -kōnēn "yī!
⁷'An "bυ Zozizan, 'yīe min yūdī "yi "nēn yīa drē en Zozinōn 'ci yra "tra "bē, e ci "nran -nōn 'mēn -dan, en yaan "koe "tō 'an da.

Pōl Filemōn -le nōan 'lī 'e da -yrē

⁸Filemōn, 'wī nen kō 'i drē bē, Crizi -a -si -nōn 'mēn -e 'an 'tō 'i man -sa -a, 'nan 'i drē. ⁹'Pian min yūdī "yi "le "wean bē, toba -ji nen an -ciala. 'An 'bō Pōl bē, an drē ceje, en 'bē nen 'gυe Zozi Crizi -le 'nyranman 'padu man nen an ya -pυ 'kuin 'gυ. -Yee "wean 'i 'wī 'mēn toba 'gυe -a man! ¹⁰Toba zīe -nyrēn 'yīe nōan Onezi -le 'wī 'a. -Pυ 'kuin 'gυ nen an Zozi 'le 'wī 'vī -yrē, en e wū "man. E drē 'sīēn "le 'an 'pōn -ji nen -le 'wī 'zυ. ¹¹'Wī 'kpa, maan -tōa 'nan, 'e tēdē bē Onezi 'wī 'wīdī drē 'yīe. 'Pian 'bē nen 'gυe, e drē min nen e -kolaman e "paa 'kυ 'va 'kpa bē -a.

¹²E drē 'sīēn "le 'nan 'an 'man mēn -tυ -le 'wī 'zυ. An "ta -a līa 'e da 'yīe. ¹³'Bē nen an ya -pυ 'kuin Zozi Crizi -le 'wī 'nōnōn vīdī man 'gυe, an ya "vale 'e 'fū 'an "srōn 'gυ, te e "paa 'an 'va "le yīe ci -a drenan. ¹⁴'Pian an

'ka "vale 'nan 'an 'wī zīe -a dra, te yīe "cēē -si -nōn 'mēn dī. An ya "vale 'nan, -te i "ta 'wī "yi "dra 'mēn bē, 'e 'si 'i 'bō 'a, 'pian te 'e drē 'nan 'an 'tō 'i man -sa -a dī.

¹⁵-A -mie dra bē, Onezi -tē -ji 'i 'lō tυ "wēnēn 'a 'nan, -e 'lū nēn e "ta -a wo bē, 'e 'fū 'i 'va 'lī "fo "le v_E -a. ¹⁶Fē nēn maan v_E zīe -yēē ci 'nan, 'bē nēn 'gυe Onezi 'ka "nyian 'i 'lō "le nōan 'tun "le 'wī 'zυ dī. 'Pian -a "yi "mlīan min lō nōan da, kōō e drē 'sīēn 'i "bυ Zozizan nēn yīa ye "yi "bē -a. Onezi -nan wī a 'an man 'kpa tīglī, 'pian maan -wēēman 'nan 'yīe v_E 'e 'ciūla "da! Kōō 'i 'lō min nēn en e drē "nyian 'i "bυ Zozizan 'tυ -a.

¹⁷An ya 'i "bυ Zozizan 'tυ -a, mēin trυ "baa 'nan Onezi "ta "lō "bē, 'i 'kun 'i 'pē "flī "a, "le zī yīa dra paan 'mēn bē -yēē 'wī 'zυ!
¹⁸'Wī oō 'wī nēn yaa drē 'yīe bē, 'yīan 'pēn -a! En te 'yīe fīēn nēn "da oō, 'yīan 'pēn -a! ¹⁹'Wī nēn an "ta 'bē v_E 'yīe 'gυe, mēēn 'bē cren -tēa 'an 'flī -a. Maan v_E 'yīe 'nan, maan 'lēji bōala 'yīe. 'Pian -a -cin 'e 'kōn 'yīe 'jī 'nan, 'mēn fīēn a 'i da "nyian, kōō 'mēn "wean nēn i 'belidī 'yī.

²⁰'An "bυ Zozizan, mēin trυ "baa 'nan, 'wī "yi "nēn maan laabo 'i 'lō bē 'i drē Minsan 'tō 'jī. Kυ ya Zozinōn 'a, -yēē "wean 'i yra 'sī, 'i 'ci "nrandī -nōn 'mēn 'wī zīe -a drēdī -a. ²¹'An 'fluba 'gυe -a cren -te 'yīe, kōō an yī -tēala 'i da 'nan, 'wī nēn maan laabo 'i 'lō bē yīa dra. 'Wī 'kpa, maan -tōa 'nan, i -taa -a drēē e -ciala "da.

²²'Wī nēn 'bē ci 'an 'bō 'le v_E -a bē, -nyrēn 'gυ. Maan laabo 'i 'lō 'nan 'i 'kōn "bυ "tū man drē 'an nyinnan -a, kōō -a -cin a 'an 'jī 'nan, 'cēē Bali trυ 'badī -le "wean bē, Bali "we "man -e 'o 'sī 'an man, te an "ta "lō 'ka 'va nun.

²³Epafra "e 'nan, 'yēi 'tō bo. Zozi Crizi -le 'nyranman 'padī -le "wean kve ci -a -pυ 'kuin 'gυ. ²⁴Mark 'lee Ariza 'lee Dema 'lee Luk nēn, o "paa 'an 'va Bali -le 'nyranman 'panan bē, o 'nan, 'wei 'tō bo.

²⁵Minsan Zozi Crizi -le "yi 'e 'kōn 'ka pēēnōn 'va!

'Fluba nen min -tu -a cren -te
Ebre
nen le

Bali 'e 'fli koon minnun le 'e 'pi -a
1 'Li 'e tede be, Bali ciula 'e 'lewei vnon 'va,
en e 'wi tin 'ba -kaa tranun le. E 'wi tin 'ba
-wle 'e 'pa -a "kaga, en e ciula 'pe "kaga "ji
te yaa tin "baa -wle. 2 'Pian tu -nyranman
nen -kaa ci -ji 'gve, Bali 'e 'fli koon -cee 'e
'pi -a. Bali ciula "va, en e fe ppeonon dre. Fe
ppeonon 'bo zie Bali -a -non -yre -yee ve -a.
3 Bali -pi zie, -yee Bali -le -dan koon -cee, en
e Bali 'sia -pe ppeonon 'ji. 'Pleble nen -a wei
-lo be -yee -maan labli 'lee 'tre a -nan tian. -
A -pi -twwli zie -yee 'tredanon ppeonon 'le 'wi
'wliidi fui, en e -ku -nyenlea Bali nen 'pleble
ppeonon 'san -a be -a -pe "yi "da laji lou.

Bali -pi a -dan
4 Bali -pi zie -a -dan "mlian Bali -le
'pasianon ppeonon nen laji be o da. Koo 'to
-dan nen e "mlian o ppeonon 'le ve da be, -a
'bo nen Bali -a -non -yre. 5 Maan ve zie 'nan
-e 'wi nen 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji be,
-a -cin 'e -troa 'ka 'ji. Koo e ya 'e 'cren -tedi
'nan:
«Yie ci 'men 'nen 'a,
-e 'e 'sia ceegv man be
an dre 'i "ti "a.»
En "nyian 'nan:
«An -koon -a "ti "a,
en e -koon 'an 'pi -a.»
'Wt zie Bali 'ka tian 'li -a vile 'yee 'pasiazan
-tu man "fo "di. 6 En "nyian be Bali -taa 'yee
'nen flin 'pale -sia 'treda 'e 'pee. 'Wt nen 'e
'cren -tedi tu zie -a -ji 'wi 'a be -nyren 'gv.
«Bali "e 'nan 'yee 'pasianon ppeonon nen laji
be
'o "po soon "wlu, -e 'o bo!»
7 'Wt nen Bali -le 'pasianon nen laji be -wee
ve -a be, -nyren 'gv.
«Bali 'yee 'pasianon dre
"le fulo 'pleble 'zv,
en e 'e 'sunon dre
"le 'te nren -le 'wi 'zv.»
8 'Pian 'wi nen Bali -a 'vi 'e 'pi man be, -
nyren 'gv. E 'nan:
«I ya Minsan -a,
en 'yie mingonnen -blidi 'leda "ka "di.
'Wt tigli dredt -a nen
i mingonnen -ble 'yie minnun da.

9 'Yi 'a 'wi 'wliidi "dredt ye "yi "di,
'wi tigli dredt nen yia ye "yi.
-Yee "wean 'an 'bo nen 'yie Bali -a be,
mein 'si "va,
en ci "nrandt nen e "mlian
'i boenun ppeonon 'le ve da be,
maan -non 'yie.»
10 En Bali -a 'vi "nyian 'e 'pi man 'nan:
«I ya Minsan -a.
Fe ppeonon dredt pou sianan "be,
i 'tre dre, en i labli dre.
11 'Tre 'lee labli 'nyan tu a,
'pian "i "ya wo -nan 'li 'trilii.
-Te so 'mon be, e sreman.
'Wt 'twwli zie,
-yee dra 'tre 'lee labli le.
12 -Te so 'mon be,
waa ta -fooman so -tre -a.
'Wt 'twwli zie,
-a 'bo nen yia dra 'tre
'lee labli le.
'Pian 'yie ve be,
i -fo -nan 'li 'trilii,
en 'yie 'belidi 'leda "ka "di.»
13 'Wt nen Bali 'ka tian 'li -a vile 'yee
'pasianon nen laji be -a -tu le die, yaa 'vi 'e
'pi le. Yaa 'vi -yre 'nan:
«I 'nyran 'an 'pe "yi "da!
'I 'fu -nan zie, -trilii
-e 'an 'cen 'i 'nanmannon 'klidi man.»
14 Bali -le 'pasianon nen laji be -wee ve a "me
'ko? O ya Bali 'sunon 'a, en Bali o "paa -sia
'nan 'o 'pa minnun nen Bali o "sia 'wi 'ji be
o va.

2

'Wt nen Zozi -a 'vi be, te 'ka -fola 'ka
'troen -sru "di!
1 Bali -pi -dan "mlian Bali -le 'pasianon
nen laji be o da. -Yee "wean 'wi ppeonon nen
-kaa 'man -yee 'wi 'a be, e ya "le -kaa yie -
troa "da, -e -kaa vile -kaa 'si -si tigli da di! 2 -
Kaa -toa 'nan, 'wunun nen Bali -le 'pasianon
nen laji be waa 'vi 'li -kaa tranun le be, Bali
-a "va 'nan 'o 'ta wola "da. 'Pian min nen
ya'a 'ta wolea "da "die, Bali 'wi "nen koon -
a san le. 3 'Wt 'twwli zie, -yee boa "nyian min
nen ya'a 'wle "man -e Bali 'e 'si 'wi 'ji die -a
man. Bali 'wi "nen -koonman -yre, e -ciala
"da. Zozi nen Minsan a be, -yee 'vi 'e tede
'nan Bali min "sia 'wi 'ji. Minnun nen o 'wi
zie -a 'man be, waa 'vi -cee 'wein 'nan 'wi
'kpa nen. 4 En 'wi nen waa 'vi be, Bali 'bo -a
-ci koon 'nan 'wi tigli nen, koo e ciula o va,

en o -ce srøn "wı -dandannun 'lee 'lebo "fö wı 'tö 'tödu pænon dre. En "nyian be, "yi 'tö 'tödu pænon nen Bali lei 'saun -a -noan "min le be, Bali -a pli o man 'e 'ci 'sö 'a.

Zozi 'va nen min "sia 'wı 'ji

⁵'Tre -tre nen e -taa "be, kua -nan wı 'vı 'cee. 'Ka -tö 'nan 'tre zıe, Bali -le 'pasianon nen laji be -wee "cee "paala di. ⁶'Wı nen 'e 'cren -tëdu Bali -le 'fluba 'ji be, 'ka 'ci "nrøn "da. E ya 'e 'cren -tëdi fe -tv -nan 'nan:

«Me "nen blamin -a,

en 'i 'bö Bali,

'i 'ci "nrønman "da?

En -me "nen Blamin -pi -a,

en 'i 'bö Bali,

-a -nan wı a 'i man?

⁷I Blamin -pi dre "wennon

'yie 'pasianon nen laji be

o man tö "wennen 'a.

"Be -sru, i 'tö -dan non -yre,

en yia 'tö wu.

⁸Yia -tö mingonnen -a fe pænon da.»

-Te waa 'vı 'nan Bali Blamin -pi -tö mingonnen -a fe pænon da be, fe -tv 'ka 'e 'sidi "va "fo "di. 'Pian ka'a 'wı zıe -a -konnen 'ye tv 'gve -a -ji di. ⁹'Wı nen -cee -töa "be, -nyren 'gu. Bali Zozi dre "wennon 'yee 'pasianon nen laji be o man tö "wennen 'a. Bali ci a "yi "le "wean e 'wı zıe -a dre, 'nan -e Zozi 'e 'ka blamin pænon 'leji. 'Be nen 'gve -kaa -töa "men 'nan, Bali 'tö -dan -non -yre, en yaa 'tö wu, -a yra nen yaa 'yı -kaa man be -yee "wean.

¹⁰'Wı 'kpa nen, Bali nen e fe pænon dre, en -yee -maan e ya -nan tian be, e ya "va 'nan 'yee 'nennun "kaga 'o 'yee -dan ci yi. -Yee "wean yra yıdı man be Bali Zozi dre min tıgtı 'a, 'nan -e 'e Bali va -si 'le 'sv minnun le. 'Wı nen Bali ci "va "be -nyren zıe.

¹¹Zozi nen e blamin -le 'wı 'wlıdı fui be, -a "tı "nen Bali -a. En minnun nen Zozi 'wee 'wı 'wlıdı fui be 'o "tı "dra -twıli 'o 'vale Zozi 'a. -Yee "wean Zozi 'ka 'yra tea o laabudı -a 'e "bunun di. ¹²Köo yaa 'vı Bali le 'nan:

«Mein 'nan wı ve 'an "bunun le.

Mein 'tö dra -dan minnun pænon nen o dre 'yie ve -a be o yie man.»

¹³En yaa 'vı "nyian 'nan:

«Men yi -teradı pænon a Bali da.»

Yaa -tö "nen "nyian -a vıdı -a 'nan:

«Maan nen 'gu,

kue ci 'nennun nen i o -non 'men be waa.»

¹⁴Nennun zıe o o -ya blamin -a. En -kaa -töa 'nan, yi -tv boa "be -e blamin 'e 'ka Satan

-le 'plëble a blamin da -le "wean. 'Wı zıe -yee "wean nen o Zozi 'ya blamin -a, en e -ka yıba "plan da, 'nan -e 'e Satan -le 'plëble 'le 'ka. ¹⁵E dre zıe 'nan -e minnun nen -wee "klandı -ka 'lo -le "wean o ya Satan -le nõannun a be, Zozi 'e o 'si Satan -lõ nõanba -ji.

¹⁶Maan 'nan 'an ve 'cee 'nan, Bali -le 'pasianon nen laji be, o va 'padı -le "wean "cee Zozi 'ta di, 'pian e -ta 'pale Abraam kluda 'non 'va. ¹⁷-Yee "wean nen Zozi dre blamin -a. E dre zıe 'nan -e 'e -kaa blamin -nun 'sia -pe pænon 'ji. 'Nan -e 'e -kõla "dredı -a Bali -panzan -dan nen minnun nyrında -sean "da en 'e 'ta wıla Bali wei da be -a. E wı "man en 'e -ka 'nan -e minnun pænon 'o dre 'saun Bali 'le. ¹⁸Zozi 'kolaman 'padı -a -kaa 'va, köo yra yıdı nen e böa -kaa man be, e 'bö -yee "man. En "nyian Satan nen e -kaa man -taan "be, e -yee "man -tan.

3

Zozi -dan "mlian Moizi da

¹'An "but Zozinon, ka dre Bali -le ve -a, köo Bali 'ka 'si "va 'nan -e 'ka 'kv laji. -Yee "wean 'ka 'ci "nrøn Zozi da. Bali -a 'pa 'sia 'trëda, en -yee dre -cee Bali -panzan -dan a. -A 'bö 'le 'wı nen -kaa ve minnun le. ²Bali Zozi 'si "va en yaa dre 'a. Zozi 'ta 'wıla -a wei da. 'Wı 'twıli zıe -a 'bö nen Moizi -a dre 'li. E 'ta 'wıla Bali wei da, te -yee ci Bali -le minnun 'lezan 'a. ³'Pian Zozi -dan "mlian Moizi da. -A -cin 'e 'tö 'ka 'ji 'nan, min nen e 'kõn 'tö be, -a 'tö "we e "mlian 'kõn 'bö nen yaa -tö be -a da. ⁴En "nyian be, 'kõn 'tödu pænon nen 'trëda be, blamin 'be -tö, 'pian Bali 'be fe pænon dre.

⁵'Li be, Moizi a Bali 'suzan "tun "a Bali -le minnun yei. E 'ta 'wıla Bali wei da, en 'wı nen Bali "ta -a dra be, -a 'bö nen yaa ve Bali -le minnun le. ⁶'Pian Crizi -le ve be, Bali -pi nen, en Bali 'yee minnun pænon 'peba 'wı -yrö. -Kaa ya Bali -le minnun -a, 'pian e ya 'nan te -kaa 'pe -sru 'e 'töa di, en -kaa yi -tera Minsan da ci "nrandı -a.

Bali -le minnun 'o "tröen -töa Bali wei le!

⁷'Wı zıe -yee "wean nen 'ka "tröen "tö 'wı nen Bali lei 'saun -a 'vı be -yre. Köo e ya 'e 'cren -tëdu Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«-Te ceeğv nen

ka ci Bali wei mannan be,

*te 'ka "tröen "yuyı 'tan di!

Te 'ka 'wı dre

'le 'ka tranun -le 'wı 'zıdı!

Te o ya "bui "da be,
 'o 'ci -to lou 'an man,
 en waan 'le wæla.
 9 An 'wɪ "kaga drɛ 'o yɛ man
 le -fuba sinjen wlu paan "le 'nan -e 'waan
 'to vɪ,
 'pian 'bɛ 'nan nɛn 'o 'ci -to lou 'an man,
 en waan 'le wæla.
 10 -Wee 'wɪ drɛdɪ 'an 'ci sɾɛ,
 en maan 'vɪ 'an 'fli le 'nan:
 <Tʊ pɛnɔn man bɛ
 -wee -wulo -ji "nrɔndɪ o "sia 'an man -
 kɔɔbli.
 -Si nɛn an cɪ -a -kɔɔnnan -wɛ "bɛ,
 o 'ka 'bɛ 'va dɪ.>
 11 -Yee "wɛan 'bli 'fɔ 'an 'ji o man,
 en an -to "da 'nan:
 <Fɛnan nɛn maan 'pla -wee 'flinla "nan "a
 bɛ,
 wa'a bo'a -nan 'li "fo "dɪ!> »
 12 An "bʊt Zozinɔn, 'ka yɛ 'to 'ka 'fli -va!
 Min -wɪdɪ "nɛn ya'a yɪ -tɛala Bali da dɪ, -
 e 'e 'si Bali -sru "bɛ, te 'e 'kɔn 'ka yɛi "dɪ.
 13 'Pian yɪ -tʊdʊ pɛnɔn man bɛ, 'ka cin "koe
 "to 'ka da! 'Wɪ nɛn Bali -le 'fluba -a 'vɪ 'nan,
 -te cɛɛgʊ nɛn ka cɪ Bali wei mannan bɛ, -te e
 ya tian 'cɛe vɛ -a bɛ, 'ka cin "koe "to 'ka da!
 -Te ka ya 'wɪ zɛ -a drɛnan bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ 'ka
 'kɔlamɪn min -tʊ man yɪdɪ -a 'ka yɛi -e -a
 san 'e "trɔɛn "yuyɪ 'tan Bali va dɪ. 14 Fɛ nɛn
 maan vɛ zɛ -yɛɛ cɪ 'nan, -te -cɛe yɪ -tɛradɪ
 Bali da -ji, -kaa 'pɛ -sru 'ka tɔalɛ dɪ -trɪliɪ en
 -kaa 'le 'sran bɛ, te -kaa 'vale Crizɪ -a -cɛɛ 'ta
 'wɪla. 15 Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba
 'ji 'nan:
 <-Te cɛɛgʊ nɛn ka cɪ Bali wei mannan bɛ,
 te 'ka "trɔɛn "yuyɪ 'tan
 "le 'ka tranun -a drɛ "bui "da be
 -yee 'wɪ 'zʊ dɪ!>
 16 Tʊ zɛ -a man bɛ, -tɪnʊn lɛ nɛn Bali 'wɪ
 tin 'ba, "bɛ -sru en 'o 'ci -to lou Bali man?
 Minnun pɛnɔn nɛn Moizɪ o 'si noanba -ji
 Ezipti bɛ o nɛn. 17 ɛn "nyian -tɪnʊn man nɛn
 Bali cɪ sɾɛ lɛ -fuba sinjen wlu? Minnun nɛn
 o 'wɪ 'wɪdɪ drɛ en o kaa "bui "da bɛ o nɛn.
 18 Bali -to "da 'nan:
 <Fɛnan nɛn maan 'pla -wee 'flinla "nan "a
 bɛ,
 wa'a bo'a -nan 'li "fo "dɪ!>
 -Tɪnʊn -le 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ? Minnun nɛn o
 Bali wei -fɔla 'o "trɔɛn -sru "bɛ o nɛn. 19 'Wɪ
 pɛnɔn nɛn e 'bɔ -kaa tranun man zɛ, yaa -
 kɔɔnman -cɛɛ 'nan, wa'a yɪ -tɛlea Bali da dɪ
 -le "wɛan, wa'a bɔlɛ fɛnan nɛn Bali -a 'pla
 -wee 'flinla "nan "a bɛ, -a -nan dɪ.

4

1 -Te Bali -a 'vɪ 'nan, e fɛ -tʊ -nan 'pla
 minnun -le 'flinla "nan "a bɛ, -kaa yɛ 'tɔ -
 kaa fli -va, "tɔgɔ -kaa 'va min -tʊ 'e vɪlɛ 'e bɔ
 'flinla "nan zɛ -a -nan dɪ! 2 Kɔɔ -kaa Bali -le
 'wɪ 'nɔnɔnɔn 'man "le zɪ -kaa tranun -a 'man
 "bui "da bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. 'Pian wa'a 'silɛa 'wɪ
 'a dɪ, -yee "wɛan nɛn wa'a "nɛn -blɪlɛ dɪ. 3 -
 Kaa nɛn -kaa yɪ -tɛra 'wɪ 'nɔnɔnɔn zɛ -a da
 bɛ, -kaa bo'a 'flinla "nan "nɛn Bali -a 'vɪ bɛ
 -a -nan. Kɔɔ yaa 'vɪ -kaa tranun "le "man
 'nan:
 <'Bli 'fɔ 'an 'ji o man,
 en an -to "da 'nan:
 <Fɛnan nɛn maan 'pla -wee 'flinla "nan "a
 bɛ,
 wa'a bo'a -nan 'li "fo "dɪ!> »
 'Flinla "nan zɛ Bali -a 'pla 'li 'e 'cɛn tʊ nɛn
 e 'trɛ 'lee la dra bɛ -a man. 4 Kɔɔ e ya 'e 'crɛn
 -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:
 <Zɪ Bali fɛ pɛnɔn drɛ
 yɪ -tʊdʊ 'shɛɛdʊ bɛ,
 -a 'sɔravɪzan da bɛ,
 en e flinla.>
 5 'Pian 'fluba nɛn -kaa 'sia -a ta vɪnan 'gʊɛ, e
 ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:
 <Fɛnan nɛn maan 'pla -wee 'flinla "nan "a
 bɛ,
 wa'a bo'a -nan 'li "fo "dɪ!>
 6 -Kaa tranun nɛn o Bali -le 'wɪ 'nɔnɔnɔn
 'man 'e tɛdɛ bɛ, wa'a 'ta wɔlɛa "da "dɪ, -yee
 "wɛan nɛn wa'a bɔlɛ 'flinla "nan zɛ -a -nan
 dɪ. 'Pian Bali a "va 'nan minnun 'o 'bɔ -nan.
 7 -Yee "wɛan e yɪ -tʊ kɔɔn minnun lɛ "nyian.
 Yɪ zɛ yaa 'tɔ 'pa cɛɛgʊ. Lɛ "kaga "bɛ -sru
 Bali ciɪla David -va ɛn e yɪ zɛ -yee 'wɪ 'vɪ.
 Yaa 'vɪ 'nan:
 <-Te cɛɛgʊ nɛn
 ka cɪ Bali wei mannan bɛ,
 te 'ka "trɔɛn "yuyɪ 'tan dɪ!>
 8 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Zozue 'bɔla -
 kaa tranun -a Kanan 'lɛgɔn 'ji 'vaa "bɛ -
 sru ɛn David -a 'vɪ. 'Wɪ zɛ -yɛɛ -kɔɔnman
 'nan 'flinla "nan "nɛn Bali -a 'vɪ bɛ, -a -nan
 "cɛɛ Zozue 'bɔla -kaa tranun -a dɪ. 9 -Yee
 "wɛan 'flinla "nan "nɛn Bali -a 'vɪ bɛ, e ya
 tian Bali -le minnun man -pɛnnan. 10 Min
 nɛn e 'flinla "nan zɛ -a 'yɪ bɛ, -a san "flian
 'yee 'nyranman pɛnɔn 'padɪ -a "lɛ zɪ Bali
 flinla yɪ 'sɔravɪzan da bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. 11 -Yee
 "wɛan -kaa -cɛɛ 'plɛblɛ pɛnɔn 'sia, -e -kaa
 bɔ 'flinla "nan zɛ -a -nan! -Kaa drɛ zɛ, -e
 min -tʊ 'e vɪlɛ 'e 'kɔn -kaa yɛi -e 'e 'wɪ drɛ
 "le -kaa tranun -le 'wɪ 'zʊ dɪ. Wa'a 'ta wɔlɛa

Bali wei da di, en wa'a bole 'flinla "nan zie -a -nan di.

¹²Bali wei be, fe -tv nen -a yie a "man "be -nyren. -A "koe "a 'e da, en -a "le a "man 'e "mlian sen 'le "fli "da. -Te Bali 'wi tin 'ba min le be, e -wlamlan min man -wlidi. Min 'wle 'fonan 'e cin "nen, 'lee min 'wle 'ji -srun, 'lee min lei, 'lee fe pænon nen min ji be, -a -tv 'ka 'fo "man 'e yoodi di. Min -wulo -ji "nrondi pænon, 'lee 'wi yoodi pænon nen min ji be, Bali wei -a ta boala 'vaa en e tin -tea "da. ¹³Fe -tv "ka -e 'be 'fu 'e yoodi Bali man di. Bali -a pænon 'nan ye, koo -a ta a 'e 'sidi -yre "fo. 'Wi pænon nen min -a dre be, Bali le nen yaa -sru "ve.

Zoji 'be -cee 'wi ve Bali le

¹⁴-Cee Bali -panzan -dan a, e ya Bali "srøn. Zoji nen Bali -pt -a be, -nyren. -Yee "wean 'wi nen -kaa yi -tera "da en -kaa ve minnun le be, te -kaa 'pe 'e plu "man "fo "di! ¹⁵-Te -kaa "koe 'ka -kaa da Bali -sru 'ta wodt -a di, -cee Bali -panzan zie 'wi nen -kaa man be yaa -toa. Koo Satan nen e -kaa 'man -taan "be, e -yee 'man -tan, 'pian ya'a 'wi 'wlidi "twuli "drele "fo "di. ¹⁶-Yee "wean -kaa yi -tera Bali da, -e -kaa -pli -yee mingonnen pein man. Fe zie -a -nan nen -kaa nyrinda -sean Bali da, en e "yi "dra -cee tv nen -kaa 'mean dre 'nan 'e 'pa -kaa 'va be -a man.

5

¹Min nen Bali -a "sia "va 'e 'panzan -dan a be, yaa "sia "va minnun yei, 'nan -e min zie 'yee 'su o pænon 'le ve -a. -Te min 'wi 'wlidi dre 'nan en e -ta -a -nan fe -a be, min zie -yee -noan Bali le. ²Bali -panzan -dan 'bo be, minnun nen o 'wi 'wlidi "dra te wa'a -ci toa di, e -wee 'wi 'ci maan. Koo tv -mie boa "be, -a 'bo "nyian e 'wi 'wlidi "dra. ³-Yee "wean e 'yee 'wi 'wlidi "man fe -noan Bali le, "le zi e minnun -le ve dra be -yee 'wi 'zv.

⁴Min "cee 'e 'fli -toa Bali -panzan -dan a di. Bali 'bo 'be min -toa 'e 'panzan -dan a "le zi -yaa dre Arøn le 'li be -yee 'wi 'zv.

⁵'Wi pænon zie -yee dre "nyian Crizi -le ve -a. -Yee "cee 'e 'fli -to Bali -panzan -dan a di. 'Pian Bali 'be -to 'e 'panzan -dan a. Bali -a 'vi -yre 'nan:

«Yie ci 'men 'nen 'a,
-e 'e 'sia cægv man be
an dre 'i "ti "a.»

⁶En Bali -le 'fluba 'ji be, Bali 'wi tin 'ba "nyian fe pee -nan. E 'nan:

«I ya 'an -panzan -a,

"le Melcisedek -le 'wi 'zv,
en i -fo "a 'li 'trilii.»

⁷Tv nen Crizi a 'treda be, e Bali tv 'ba 'pleble, te -a yie 'yi -sean 'e da. En Bali nen e -kolaman -a 'sidi -a -ka 'lo be, ya'a wei 'tulea nan di, koo Crizi man a 'e woldt -e 'e 'ta wula 'wi pænon nen Bali -a ve be -a da. ⁸Crizi a Bali -pt -a, 'pian yra ydi pænon nen e 'bo "man "be, -yee 'ta wulat Bali -sru paa "ji. ⁹Zi Zoi cæn 'wi pænon 'le soodi man Bali 'le be, -a -nan nen e dre minnun pænon nen o 'ta 'wula -a wei da be o 'sizan 'wi 'ji -a 'li 'trilii. ¹⁰En Bali -a dre 'e 'panzan -dan a "le Melcisedek -le 'wi 'zv.

'Cee yi -teradi Zoi da 'e 'ku 'e 'le

¹¹'Wi zie -a da be, 'wi "kaga "a 'ku 'ji -e 'ku tin 'ba 'cee. 'Pian -a -ci vidi 'cee be e ya 'pleble, koo ka'a 'wi 'ci maan tada di. ¹²Ka 'møn Bali -sru 'ta wodt -ji paan "le -e te ka dre 'ji ceje, 'pian kaa -koonman 'nan Bali -sru 'ta wodt -ji wi "wenwennennun be, -a 'bo nen min 'e "paa 'ka 'ji. 'Ka 'fli dra tian "le 'nen 'linennun -le 'wi 'zv, 'nonnon 'va nen ka ci, ka'a 'kolaman fe 'pleble 'blidi -a di. ¹³Min oo min nen e ci 'nonnon 'va be, te -a san a tian "le 'nen 'linen 'le 'wi 'zv. Ya'a 'wi "yi 'lee 'wi 'wlidi 'cennan 'e cin man toa di. ¹⁴'Pian min cejenun 'be, fe 'pleble 'va nen o ci. -Wee 'ta wodt Bali -sru "be, o 'wi "kaga tranla, en o 'wi "yi 'lee 'wi 'wlidi 'cennan 'e cin man -toa.

6

¹-Yee "wean -kaa ku -kaa 'le zia, -e 'wi nen waa "paaman min ceje ji be, 'ka -tranla! 'Wunun nen Bali -sru 'ta wodt -ji 'wi "wenwennennun -a be, 'ka 'be 'tv! 'Wunun zie -nyren 'gv, min 'e 'si 'wi 'wlidi "dredt man -e 'e 'fli -non Bali le, en min 'e yi -tera Bali da, ²en min -batize dredt da wunun, en min -pe pladt min da, en -kanon wluandt da wunun, en tv -fola "da "ji Bali minnun -le tin "baa be -a da 'wunun. 'Wi pænon zie, ku 'ka "vale 'ku 'be "paaman "nyian 'ka 'ji di. ³'Pian ku ya "vale, -te Bali wu "man "be -kaa -ku -kaa 'le zia, -e 'wi nen waa "paaman min ceje ji be, 'ka -tranla!

⁴Minnun nen o 'ta 'wula Zoi -sru foonon, "be -sru 'vaa -e 'o pei 'fo "man "be, 'ka 'ci "nrøn o da! Minnun zie Bali o man dre 'wein 'yee 'te 'san -a, en e 'yee "yi "non -wle. Bali lei 'saun dre -wee ve -a. ⁵En "nyian be, zi Bali wei ci 'kpa be, waa -to. En 'pleble nen Bali -taa 'yee mingonnen -blile -a be, wee 'to

"nyian. ⁶Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ waa -tɔ 'vaa "bɛ -sru ɛn 'o pei 'fɔ Zozi man. Min nɛn e 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ, -si pee "ka -e 'e 'fli -non Bali lɛ "nyian di. Kɔɔ 'wɪ zɪɛ -a dɾɛdɪ bɛ, yaa -kɔɔnman 'nan, ya'a Bali -pɪ 'sɪlɛa min -a dɪ, ɛn yaa pein "nyian yiba "plan da, te minnun -a "srɔnman.

⁷-Kaa -kɔɔn fei nɛn min -a "paa bɛ, -a man. Laa -fean "man, -e fɛ 'wɛlɛ nɛn waa -fo fei zɪɛ -a da bɛ, e 'bɔla "kaga min nɛn -yee fei cɪ -a bɛ -yrɛ. Tɔɔn te Bali -le -fɛa a 'trɛ zɪɛ -a man. ⁸Pian -te fei zɪɛ lu -wɪdɪ 'bɛ bɔa "da "bɛ, min nɛn -yee fei cɪ -a bɛ ya'a "nɛn 'ble dɪ. -Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn e ya "le fei zɪɛ -yee 'wɪ 'zɔ bɛ, tv 'ka "nyian -fulɛ "kaga "dɪ, -e Bali 'e tin -tɛ "da -e 'e -nan -nyan 'tɛ 'a.

⁹An beenun, kv 'wɪ 'plɑ 'cɛɛ 'wɪnun zɪɛ -a vidɪ -a, 'bɛ a zɪ. 'Pian kv yi -tɛala "da 'nan 'cee vɛ bɛ, ka ya -si tɪglɪ nɛn min 'sia 'wɪ 'ji "da "bɛ -a da. ¹⁰Kɔɔ Bali a tɪglɪ, ɛn 'cee 'nyranman nɛn 'ka "paa bɛ -a -cin 'ka 'saan 'ji "dɪ. ɛn "nyian 'cee 'pa nɛn kaa wo Zozinɔn 'va 'cee Bali yɪdɪ "yi "le "wean bɛ, -a -cin 'ka 'saan Bali ji dɪ. ¹¹Kv ya "vale 'nan 'ka 'fɔ 'wɪ zɪɛ -a dɾɛnan -trɪlii, -e 'wɪ nɛn 'ka yɪɛ yɾa -yrɛ "bɛ 'e drɛ 'cee vɛ -a "fo. ¹²Kv 'ka "va 'nan 'ka 'pɛ 'e plɔ Bali -sru 'ta wɔdɪ man dɪ. Minnun nɛn o yi -tɛra Bali da, ɛn o -pɔan 'sɔ bɛ, 'o drɛ 'cee 'wɪ -kɔɔn "mannɔn 'a! Kɔɔ minnun 'bɔ zɪɛ, fɛ nɛn Bali -tɔ "da 'nan 'e -noan "minnun lɛ bɛ, o -taa -a yɪlɛ.

Bali ci 'ka 'limlan dɪ

¹³Bali -a 'vɪ Abraam lɛ 'nan, 'e "ta fɛ -tv -noan -yrɛ, ɛn yaa -ci pɛ wɪuan 'e 'bɔ 'fli da. Kɔɔ fɛ -tv "ka -e Bali 'e 'pɛ wɪuan 'bɛ da, te 'bɛ -dan "mlɪan Bali da dɪ. ¹⁴-Yee "wean yaa 'vɪ Abraam lɛ 'nan:

«Maan ve 'yɪɛ 'nan, an -taa "fɛa vɪlɛ 'i man, ɛn an -taa 'i kluda 'nɔn dɾɛlɛ "kaga.»

¹⁵Abraam 'e -pɔan "sran 'e cin da, ɛn 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ yaa man -pɛn. -Yee "wean "bɛ -sru e drɛ -yee vɛ -a.

¹⁶-Te min "ta 'wɪ 'tv -ji -pɛ wuanla bɛ, fɛ nɛn -a -dan "mlɪan "da "bɛ, -a man nɛn 'e 'pɛ wuanla. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan 'wɪ tɪglɪ nɛn yaa 'vɪ, te -sa 'ka "nyian "da "dɪ.

¹⁷'Wɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn Bali -a drɛ Abraam lɛ. 'E 'pɛ wɪuan 'e 'fli da, 'nan -e minnun nɛn o -taa 'wɪ zɪɛ -a "nɛn "blɪlɛ bɛ, 'o -tɔ 'nan 'wɪ 'kpa nɛn yaa vɛ. ¹⁸Bali -a 'vɪ Abraam lɛ 'nan 'e "ta fɛ -tv -noan -yrɛ, ɛn Bali 'e 'pɛ wɪuan 'wɪ 'tɔwɪl zɪɛ -a -ji. 'Wɪ "fli zɪɛ -a dɾɛdɪ -a bɛ,

Bali -a kɔɔn -cɛɛ 'nan -te 'e 'wɪ 'vɪ bɛ, 'e 'ci 'ka 'limlan 'li "fo "dɪ. ɛn ya'a 'kolaman -e 'e 'wɪlu 'sɛn dɪ. 'Wɪ zɪɛ e ya "le -e -kaa "kɔɛ "tɔ -kaa da, -e 'wɪ nɛn -kaa yɪɛ yɾa -yrɛ "bɛ -kaa man -pɛn. ¹⁹'Wɪ nɛn -kaa yɪɛ yɾa -yrɛ "bɛ, 'wɪlu wɪ "cɛɛ dɪ, ɛn -yɛɛ -maan -e -kaa tɔ 'pleblɛ. Zozi lɛ nɛn -kaa yɪɛ yɾa, ɛn -yɛɛ wɪa fɛnan nɛn Bali cɪ bɛ -a -nan. ²⁰Fɛ zɪɛ -a -nan nɛn Zozi -trɔa -kaa 'lɛ, 'nan -e 'e 'pa -kaa 'va. Kɔɔ -yɛɛ drɛ -cee Bali -panzan -dan a, "lɛ zɪ Mɛlcɪsɛdɛk cɪ Bali -panzan -a 'li bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. ɛn e -fo -a 'li 'trɪlii.

7

Mɛlcɪsɛdɛk -le 'wɪ

¹Mɛlcɪsɛdɛk zɪɛ e ya Salem 'nɔn 'lɛ mingɔnɛn -a, ɛn e ya Bali nɛn fɛ pɛɛnɔn 'ta lou "bɛ -a -panzan -a. Tv nɛn Abraam "sia mingɔnɛnnun 'klunan, ɛn e ya -tanan bɛ, -a -nan nɛn Mɛlcɪsɛdɛk -kv -a 'lɛ, ɛn e -fɛa 'vɪ 'man. ²Fɛnun pɛɛnɔn nɛn Abraam -a 'si te e mingɔnɛnnun klɪ bɛ, yaa -fuzan -nɔn Mɛlcɪsɛdɛk lɛ. Mɛlcɪsɛdɛk -ci nɛn 'nan, mingɔnɛn nɛn e 'wɪ tɪglɪ dra. ɛn "nyian bɛ, e ya Salem 'nɔn 'lɛ mingɔnɛn -a. -A -ci nɛn 'nan, mingɔnɛn nɛn e -fɔdɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ. ³Min -tv 'ka Mɛlcɪsɛdɛk "tɪ 'tɔa dɪ, ɛn min -tv 'ka -a "bv 'tɔa dɪ, ɛn min -tv 'ka -a tra -tv tɔa dɪ. Min -tv 'ka -a -yadɪ 'lee -a -kadɪ tɔa dɪ. -Yee 'wɪ drɛ "lɛ Bali -pɪ -le vɛ drɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ, e -fo Bali -panzan -a 'li 'trɪlii.

⁴Mɛlcɪsɛdɛk -le -dan nɛn, e cɪ -a 'li bɛ, -kaa ci "nrɔn "da! Abraam 'bɔ nɛn e ya -kaa tra tɛdɛ -a bɛ, fɛnun pɛɛnɔn nɛn yaa 'si mingɔnɛnnun lɔ bɛ, yaa -fuzan -nɔn -yrɛ. 'Wɪ zɪɛ yaa -kɔɔnman -cɛɛ 'nan, Mɛlcɪsɛdɛk -dan "mlɪan Abraam da. ⁵E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Levi kluda 'nɔn nɛn Bali -pannɔn 'a bɛ, 'o fɛ -fuzan 'si Izrael 'nɔn 'lɔ. Levi kluda 'nɔn 'lee Izrael 'nɔn bɛ, o pɛɛnɔn a Abraam kluda 'nɔn 'a. ⁶'Pian Mɛlcɪsɛdɛk 'ka Abraam kluda min -a dɪ, ɛn -yɛɛ fɛ -fuzan 'si Abraam -lɔ. ɛn "nyian bɛ, Abraam nɛn Bali -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan, e "ta fɛ -tv -noan -yrɛ "bɛ, Mɛlcɪsɛdɛk -fɛa 'vɪ "man. ⁷-Kaa -tɔa 'nan min ceje 'bɛ -fɛa vɛ 'nɛn "wɛnɛn man. -Sa 'ka 'wɪ zɪɛ -a da dɪ. ⁸Levi kluda 'nɔn 'bɔ nɛn o fɛ -fuzan "sia bɛ, blaminun nɛn waa, o kaa "lɛ -cee 'wɪ 'zɔ. 'Pian Mɛlcɪsɛdɛk nɛn e fɛ -fuzan 'si Abraam -lɔ bɛ, waa crɛn -tɛ 'nan, -a yɪɛ a "man 'li 'trɪlii. ⁹Levi kluda 'nɔn lɛ nɛn minnun fɛ -fuzan -nɔan. 'Pian Levi 'bɔ fɛ -fuzan -nɔn

min le. -Yee dre -a tra Abraam -le fe -fuzan -nõndu -a Melcisedek le. ¹⁰Tv nen Abraam fe -fuzan -noan Melcisedek le be, te wa'a tian Levi -yale di. 'Pian te Bali -a 'pla 'e 'cen 'nan, Levi a Abraam kluda min -a, -yee "wean o -kolaman waa ve 'nan Levi 'be -nõn.

¹¹Bali -pan nyranman nen waa -nõn Levi kluda 'nõn le be, -yee -maan min 'ta wola Moizi -le -pei -to wunun da, 'pian ya'a 'kolaman -e 'e min dre 'saun Bali 'le di. "Te e min dra 'saun Bali 'le be, "te Bali 'ka 'tale 'e 'panzan pee -a di. 'Pian -kaa 'y' 'nan, e -ta 'e 'panzan pee -a. 'Be a "le Melcisedek -le 'w' 'zv, en e 'ka "le Levi kluda min nen Arõn -a be -yee 'w' 'zv di. ¹²Bali -pan nyranman nen Levi kluda 'nõn -a "paa be, 'be nen 'gve Bali -a -pe man 'lila. -Yee "wean e -pei -to w' man lila 'nyian. ¹³Kõõ min 'bõ nen o -yee 'w' 'v' 'gve, e 'ka Levi kluda min -a di, en -a kluda min -to 'ka tian 'li Bali -pan nyranman 'pale di. ¹⁴-Kaa -tõa 'wein 'nan, -kaa san Zozi Crizi a Zuda kluda min -a. En tv nen Moizi Bali -pannõn 'le 'w' ve be, ya'a Zuda kluda 'nõn 'fole "va "di.

¹⁵'W' 'kpa nen, Bali -pei -to w' man 'lila. Kõõ Bali -ta 'e 'panzan pee -a, te 'be a "le Melcisedek -le 'w' 'zv. ¹⁶E 'ka Bali -pannõn kluda min -a 'vaa en Bali -a -to 'e 'panzan -a di. 'Belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya -yrõ, -yee "wean yaa -to. ¹⁷Zi e ci 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji zie, kõõ e ya 'e 'cren -tedi 'nan: «I ya 'an -panzan -a, 'le Melcisedek -le 'w' 'zv, en i -fo "a 'li 'trilii.»

¹⁸'Wunun zie -wee -kõõnman -cee 'nan, -pei -to wunun nen Bali -a -nõn Moizi le be, Bali -a klu -sran ji. Kõõ 'pleble 'ka -yrõ "di, e ya 'w' 'tun "a, ¹⁹en ya'a -kolale min dredu -a 'saun Bali 'le di. 'Be nen 'gve, fe nen e ci 'kpa e "mlian -a pëenõn da be, -kaa yie yra -yre, en -yee -kaa -pliman Bali man.

²⁰En 'nyian be, Bali -a -ci -pe wluan. -A -cin 'e 'kõn 'ka 'ji 'nan, Bali 'ka 'e 'pe wunlea 'vaa en e Levi kluda 'nõn dre 'e 'pannõn 'a di. ²¹'Pian Bali -a -ci -pe wluan 'vaa en e Zozi dre 'e 'panzan -a. Kõõ e ya 'e 'cren -tedi 'nan:

«'An 'bõ Minsan be, maan -ci -pe wluan, en 'an wei 'ka 'limlan 'li "fo "di. I ya 'an 'panzan -a,

en i -fo "a 'li 'trilii.»

²²Zi Bali Zozi -to 'e 'panzan -a be, yaa -ci -pe wluan, 'pian ya'a Arõn -le ve -ci -pe wunlea di. 'W' 'zie -yee -kõõnman -cee 'nan, fe nen

Bali -a 'si en e blamin pli 'a 'e man "nyian 'e 'pee be, e "mlian -a tede ve da. En Bali Zozi -to -ji 'nan -e -kaa -to 'nan 'w' 'kpa nen.

²³-A -cin 'e 'kõn -kaa 'ji "nyian 'nan, Bali -pannõn nen Arõn kluda 'nõn 'a be, o ya "kaga, "tõgo -te o va min -to -ka be, -e Bali -pand' 'e 'le 'to. ²⁴'Pian Zozi yie a "man 'li 'trilii, -yee "wean min -to 'ka -e 'e Bali -pan -a "pa 'ji di. ²⁵'Be nen 'gve, minnun nen o ciula Zozi 'va, en o pli Bali man be, Zozi o "sia 'w' 'ji 'li "fo "le ve -a. Kõõ Zozi yie a "man 'li 'trilii, 'nan te e Bali trv "baa -wle.

²⁶Bali -panzan -dan nen -a 'w' ci -kaa man be, -a 'bõ nen Zozi 'a. E 'sõ Bali le, ya'a 'w' 'wli di "tv drele di, en 'to 'ka 'e 'pad' 'man "di. Bali -a 'si 'w' 'wli di "drenõn yie, en e -ku -a laji lou. ²⁷Bali -pannõn -dandan nen -a tedenun -a be, o 'bõ 'fli -le 'w' 'wli di "man fe -noan Bali le. "Be -sru 'vaa -e 'o min nen e 'w' 'wli di dre en e -ta -a -nan fe -a be, -yee ve -nõn Bali le. 'Pian Zozi 'le ve 'ka drele zi di. Kõõ zi Zozi wu "man en e -ka yiba "plan da be, -cee 'w' 'wli di pëenõn 'nan fe nen yaa -nõn 'li "fo "le ve -a. ²⁸Moizi -le -pei be, blamin nen tv -mie bõa e 'w' 'wli di "dra be, -a 'bõ nen -pei -a -to Bali -panzan -dan a. 'Pian 'be nen 'gve, Moizi -le -pei klu -sran. Kõõ zi Zozi cëen 'w' pëenõn 'le sõõdi man Bali 'le be, Bali 'e 'pe wluan, en 'e 'p' -to 'e 'panzan -dan a "li "fo "le ve -a.

8

-Cee Bali -panzan -dan nen Zozi 'a

¹'W' pëenõn nen ku ci -a vnan 'gve, -a -wulo nen 'gv. -Cee Bali -panzan -dan a laji lou. E ya 'e -nyrandi Bali nen 'yee mingõnnen pein -da be -a -pe "yi "da. 'E ya Bali -pan nyranman 'panan fenan 'saun nen Bali -a man dre 'w' zie -a drenan -a be -a -nan. Blamin "cëe fenan zie -a man dre di, 'pian Bali 'be man dre 'e 'bõ 'a.

³Bali -panzan -dan pëenõn nen waa -tõa "be, waa -tõa 'nan -e 'e Bali -pan nyranman 'pa. -Yee "wean -cee Bali -panzan -dan "e "fe -to -nõn "nyian Bali le. ⁴"Te Crizi 'e 'kõn tian 'treda be, "te e 'ka Bali -panzan -a di. Kõõ Bali -pannõn a -nan 'va. En o ya Bali -pan nyranman 'panan "le zi Moizi -le -pei -a 'v' be -yee 'w' 'zv. ⁵Bali -pan nyranman nen minnun zie waa "paa be, e ya "le -a 'kpa nen waa dra laji be -a -kõõn "manve -le 'w' 'zv. Kõõ zi Bali -a 'v' Moizi le 'nan 'e -tandan -to 'yre be, yaa 'v' 'nan:

«I dre "yi!

-Tandan nen maan koon 'yie te i ya pon da be,

-a 'lein nen 'i -to 'men.»

⁶Bali -pan nyranman nen Bali -a -non Zozi le be, -a 'kpa "mlian Bali -pannon p̄enon 'le ve da. Koo Zozi nen Bali -a 'si en e Bali 'lee blamin yei "sen 'e cin va "nyian 'e 'pee. En blamin 'lee Bali yei "sendi 'e cin va pee zie -a 'kpa "mlian -a tede ve da. Koo fe nen Bali -a 'vi 'nan 'e -noan "blamin le 'wi zie -a -ji be -a 'kpa "mlian -a tede ve da.

⁷Bali -a 'yi "yi -e 'e blamin pli 'e man "nyian 'e 'pee, koo -a tede ve nen Bali -a dre Izrael 'non le be, ya'a -kolale -e 'e o dre 'saun Bali 'le di. ⁸Tu zie -a man nen Bali 'wi 'pla Izrael 'non 'bo le. Yaa 'vi -wle 'nan:

«Tu -tu -taa "bole be,

an Izrael 'non

'lee Zude 'non -pliman 'an man 'e 'pee.

⁹O -pli "nen

maan wo 'an man 'e 'pee be,

ya'a 'koon "le -a tede nen

maan dre o tranun le

te an o 'si Ezipti 'leglon 'ji be

-yee 'wi 'zv di.

-A tede ve nen

maan dre zie

wa'a 'ta wula "da "di,

-yee "wean 'an "trœn 'si o va.

¹⁰Pian tu -tu -taa "bole be,

an -toa 'an wei da 'nan

-e 'an Izrael 'non -pli

'an man "nyian 'e 'pee.

Tu zie -a man be,

'men -pei -to winun -cin -koonla o ji,

en zi ko min 'e 'ta wo 'treda be

-yee "paaman o ji.

An -koon -wee Bali -a,

en o -koon 'men minnun -a.

¹¹-E 'e "sia nannannun man

-e 'e 'bo min cejenun da be,

o p̄enon -taa -a -tole 'nan

m̄en ci Bali -a.

'Wi zie min -tu "cee "paaman "nyian

'e bœzan -tu ji di.

-Te 'be "cee di,

min -tu "cee ve 'e "bui -tu le 'nan,

'i 'ta -e 'i Minsan yi di!

¹²-Te o 'winun dre 'an 'va 'wliidi 'e 'cen oo,

maan "cea -wle.

En -te o 'men -pei -to wi -mie sre 'e 'cen oo, ma'an "nyian 'an 'ci nrœnman "da "di.»

¹³-Te Bali -to 'e wei da 'nan 'e blamin -pliman 'e man 'e 'pee be, yaa -koonman 'cee 'nan, -a tede ve nen Bali -a dre be, e dre "le

sœ ceje -le 'wi 'zv. Koo -te sœ dre ceje be, -a 'yi "sia "ji, te 'be 'foladi 'bo.

9

Minnun Bali -paan 'e tede 'ko?

¹Zi Bali -to 'e wei da -kaa tranun le 'e tede 'nan 'e o -pliman 'e man be, p̄e p̄enon nen ko 'o Bali 'bo 'pan -a be yaa koon -wle. Yaa 'vi -wle 'nan 'o fenan 'saun 'tu dre 'nan -e 'wee 'pan -nan. ²-A -nan nen o -tandan -to. O -kannen -trœa "dave dre -tandan zie -a -ji nun, en o 'tablo dre "nyian -ji. 'Tablo zie -a da nen 'o 'kpoun nen waa -non Bali le be -a "paala. ³-Tandan zie e ya 'e 'cendi -ji sœ -tu -a. Fenan nen -kannen 'lee 'tablo ci 'e -trœdi be, waa laabo fenan 'saun. En fenan nen sœla -sru zia be, waa -nan laabo fenan 'saunzaun 'kpa. ⁴O Bali -pan "dave -trœa fenan 'saun 'nan. -Siga 'yi nen 'e wudi "man, en -a da nen o fe -tu nen -a -koei "a 'nonnon be -a 'te 'ble Bali le. En o 'cezu -tu -trœa fenan 'saunzaun 'kpa 'nan. -Siga 'yi nen 'e wudi "man 'e p̄enon. Fe yaaga nen 'cezu zie -a -ji be -nyren 'gu, -pœ -tu a 'e dredi -siga -a, en o -blufe -tu nen waa laabo manen be waa -sen -ji, e ya -ji. En Arœn -le "tonyrin nen -a 'nen a 'e bœdi "da "be, e ya -ji. En -kœle 'funun nen Bali -le -pei -to winun a "da 'e 'cœn -tedi be, o ya -ji. ⁵Bali -le 'pasianœn nen laji be, waa -mie laabo Sheriben. O min yiba "fi "a 'e 'tœdi 'cezu zie -a ta "bluve da. -Yee -koonman 'nan Bali -le -dan a -nan, en o -p̄e "je "a 'e cin yidi "da. -A ta "blu ve 'bo da nen o nyen -seanla -e Bali 'e min -le 'wi 'wliidi "fui. 'Wi 'sezenn p̄enon zie kv 'ka "vale 'ku ve 'cœe tu 'gœe -a di.

⁶Kv 'sia -a vnan 'cœe 'nan -tandan zie e ya 'e 'cendi -ji. Fenan 'saun 'nan nen Bali -pannon -wlamlan yi -tudo p̄enon man 'nan -e 'o Bali -pan nyranman 'pa. ⁷'Pian fenan 'saunzaun 'kpa be, Bali -pannon 'tazan -dan 'be -wlamlan 'nan nun 'e -towli. Le -tu -ji be e -wlamlan 'nan nun 'e 'pa -a -towli "ce. E -wlamlan 'e 'lo le -wi nyen -a -e 'e -sran 'cezu ta "blu ve da lou. Yaa -seanla 'e 'bo 'le 'wi 'wliidi "nen ya'a drele 'e yie man die -a man. En yaa -seanla "nyian minnun p̄enon 'le 'wi 'wliidi "nen wa'a drele 'o yie man die -a man.

⁸'Wi zie -a nen Bali lei 'saun -a -koonman 'cœe 'nan, tu nen -tandan tede a -nan be, minnun 'ka 'kolaman -e 'o wla fenan 'saun da di. Koo te -si nen e blamin -pliman Bali man be, e 'ka tian 'e 'le 'sœdi di. ⁹Tu nen -kaa ci -ji 'gœe, 'winun nen waa dre -tandan

tède zîe -a -ji be, e ya -cee 'wî -koon "manve -a. Koo minnun fenun -non Bali le en o Bali -pan -winun -a, 'pian 'winun nen waa drê zîe, ya'a -kôlale o dredî -a 'saun Bali 'le dî.
¹⁰ Min nen e Bali -paan "be, -blufe -mienun a -a 'srœn 'a, en mlinve -mienun a -a 'srœn 'a, en e -sru -mie wo 'vaa -e 'e Bali -pan. 'Wî pœnon zîe -a dredî be, e ya min 'kôle da lou. E -fu zîe -trilii en tv nen Bali -a lila 'e 'trê be 'e 'bô.

Zozi Bali -pandî lila

¹¹ Zî Crizi -ta be, en tv zîe e 'bô. E ya Bali -panzan -dan a, en "yinun nen Bali "e 'nan, 'e dra minnun le be, -yee -si 'le 'sv. -Tandan 'kpa nen -a "yi "mlian -a tède ve da, en blamin "cœ -tô diê, e ya laji. -Tandan zîe -a -ji nen Crizi ciula ¹² 'nan -e 'e -wla fœnan 'saunzaun 'kpa -nan, te e ya -nan nun 'li "fo. Ya'a -wlale -nan nun 'e 'lô le bo nyen -a dî, en ya'a -wlale 'e 'lô le tri nyen -a dî, 'pian e wlala 'nan nun 'e 'bô 'fli nyen -a. 'Wî nen yaa drê zîe -yee -maan -kaa 'si 'wî 'ji 'li "fo "le ve -a. ¹³ -A -cin 'e 'kôn 'ka 'ji 'nan, -te min 'wî 'tô drê, en 'wî zîe e min 'bô "tri "tô Bali 'le be, 'wî nen -cee -pei "e 'nan 'o drê -yrê "be -nyren 'gv. Bo nyen nen waa wœnman "da, -te "be "cœ dî, tri nyen nen waa wœnman "da, -te "be "cœ dî, tri nen waa 'te bli Bali -pan "dave da be, -a 'te 'yie nen waa wœnman "da, -e min zîe 'e -kôla Bali 'sudî -a "nyian 'e 'pa 'ji. ¹⁴ -Te "be a zîe, maan ve 'cœ 'nan Crizi nyen min dra 'saun Bali 'le 'e -ciala "da, 'dv -e -a san 'e -kôla Bali nen -a yie ci "man "be -a 'sudî -a. Bali lei 'saun nen -yrô "be, -yee "wean nen e wî "man en e -ka. E ya "le Bali -panve nen 'tô 'ka 'e 'padî "man "diê -yee 'wî 'zv.

¹⁵ -Yee -kadî zîe, -yee -maan Bali 'lee blamin yei "sen 'e cin va "nyian 'e 'pee. 'Wî 'wldî pœnon nen blamin -a drê 'e tède be, -yee -kadî -le "wean nen Bali -a fui -kaa man. -Yee "wean "yi "nen Bali -a 'vî 'nan e dra -yee minnun le be, e ya minnun nen Bali o laabo be -wee ve -a. "Yi zîe 'belidî nen ya'a 'nyan dîe -nyren.

¹⁶ -Kaa -toa 'nan, -te min 'e -zia paala be, min zîe e -kaa 'vaa en waa -zia 'bô -noan "minnun nen e ci -wee ve -a be -wle. ¹⁷ 'Pian -te min zîe -a yie a tian "man "be, min 'ka -a zîe -ble dî. ¹⁸ -Yee "wean tv nen Bali -tô 'e wei da 'nan 'e o -pliman 'e man be, fe -tv -ka -a 'wî 'ji. ¹⁹ Koo -kaa ta ve Bali -le 'fluba 'ji 'nan, zî Moizi cœn Bali -le -pei -tô wunun ta

vîdî man Izraël 'nôn le be, trinun 'lee bonun nen yaa tœ 'wî zîe -a -ji. "Be -sru e o nyen baa 'yi 'a, en e yiba pœnen yrî 'e cin man sô 'tenden 'a, en yaa 'wv nyen zîe -a va. Yaa wœn Bali -le -pei 'bô da, "be -sru en e ci -a wœndî -a Izraël 'nôn pœnon nen o cin 'yî be o da. ²⁰ -A -nan nen Moizi -a 'vî -wle 'nan: «Bali -tô 'e wei da 'cœ 'nan e 'ka -pliman 'e man. Nyen 'gvê, -yee -kœnman 'cœ 'nan -e 'e 'sia cœgv man be 'ka drê Bali -le ve -a.»

²¹ En "nyian be Moizi nyen zîe -a wœn -tandan 'lee fenun pœnon nen o Bali -pan nyranman "paa -a be -a da. ²² -Kaa -toa 'nan Moizi -le -pei "e 'nan, nyen -kôlaman e fe pœnon dra 'saun Bali 'le. -Te min 'wî 'wldî drê be, e -taa -a -nan fe -a, waa nyen -seanla 'vaa -e Bali 'e -yee 'wî 'wldî 'bô fui.

Crizi a -cee 'wî 'wldî "nan fe -a

²³ Fenun nen o Bali -pan nyranman "paa -a 'trêda 'gvê, -wi nyen -a nen waa dra 'saun Bali 'le. En fenun zîe o ya "le fenun 'kpa nen laji be -a -kœn "manve -le 'wî 'zv. 'Pian fenun nen laji be, fe nen yaa dra 'saun be -a 'kpa "mlian -wi nyen da. ²⁴ -A -cin 'e 'kôn 'ka 'ji 'nan, -tandan nen blamin -a -tô -nyren laji be -a -kœn "manve -a be, -a -ji "cœ Crizi wla dî. 'Pian laji 'bô -nan nun nen Crizi -kv, 'nan -e 'e 'tô -cee 'wî 'ji Bali 'le. ²⁵ En "nyian be, -kaa -toa 'nan, le -tvdv pœnon man nen Bali -panzan -dan -wlamîan fœnan 'saunzaun 'kpa -nan 'e 'lô le -wi nyen -a. 'Pian Crizi 'ka "e "drele zî dî, "e wla 'wv 'e nyen -a 'e 'pa -a -twlî "ce. ²⁶ -Te Crizi "e drê "le Bali -pannôn 'le ve zv be, "te e -ka 'e 'pa -a "kaga 'trilii -e 'e bô cœgv yi -a. 'Pian tv -nyranman nen -kaa ci -ji 'gvê e -ta en e -ka, 'nan -e 'yee -kadî zîe 'e blamin -le 'wî 'wldî pœnon 'fui.

²⁷ -Kaa -toa 'nan, blamin -kaa 'e 'pa -a -twlî, "be -sru -e Bali 'e -yee tin 'ba. ²⁸ 'Wî 'twlî zîe Crizi -a drê, e -ka 'e 'pa -a -twlî "cœ 'nan, -e Bali 'e min "kaga 'le 'wî 'wldî 'fui. Crizi -ta pee wo "nyian, 'pian ya'a 'taa 'nan -e 'e 'ka -e Bali 'e minnun -le 'wî 'wldî 'fui dî. E -taa 'nan -e 'e minnun nen o ci -a -pennan be o 'si 'wî 'ji.

10

¹ 'Wî "yi "nen Bali -taa -a drele -cœ be, -a 'bô nen Moizi -le -pei -a lei kœn -cœ, 'pian -a tîglî 'bô "cœ dî. Koo le -tvdv pœnon man be te Bali -pan nyranman -twlî 'bô zîe waa

dra. Moizi -le -pei zɪe ya'a -kɔlələ -e 'e min drɛ 'saun Bali 'lɛ dɪ. ²"Te e -kɔlə min drɛdɪ -a 'saun Bali 'lɛ bɛ, "te Bali -pan nyranman 'padɪ 'lɛ 'tɔ. 'Pian e 'ka zɪ dɪ, kɔɔ -wee -wulo -ji "nrɔndɪ tin -tɛa "o da tɔ pɛɛnɔn man. ³-A tɔglɪ da bɛ, Bali -pan nyranman 'padɪ 'bɔ zɪe 'wɪ 'wɪldɪnɪn nɛn minnɪn -a dra bɛ -a 'bɔ nɛn yaa -cɪn -tɔa "o jɪ lɛ -tɔdɔ pɛɛnɔn man. ⁴Kɔɔ trɪnɪn nyɛn 'lee bonun nyɛn -srandɪ bɛ, ya'a 'kɔləman -e 'e minnɪn -le 'wɪ 'wɪldɪ "fui dɪ.

⁵'Winun zɪe -yee "wean bɛ, tɔ nɛn Crɪzɪ "ta -daa 'trɛda bɛ, yaa 'vɪ Bali lɛ 'nan:

«I 'ka 'sragɔ bɔdɪ 'va dɪ,
ɛn i 'ka 'i 'pandɪ 'va dɪ.
-Yee "wean yian drɛ blamin -a.

⁶-Winun nɛn waa 'tɛ 'ble
'i 'pan "dave da bɛ,
yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.

ɛn 'wɪ 'wɪldɪ "man 'sraganun bɛ,
yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.

⁷-Yee "wean 'an 'bɔ
maan 'vɪ 'yɪɛ 'nan:

«Maan nɛn 'gɔ,
an -ta 'nan -e 'mein 'ci 'sɔ winun drɛ.
'Wɪ nɛn e ya 'e 'cɪren -tedɪ

'mɛn 'wɪ 'a Bali -le 'fluba 'jɪ bɛ, -nyɛn zɪe.»

»

⁸Crɪzɪ -a 'vɪ 'e tedɛ 'nan:

«I 'ka 'sragɔ bɔdɪ 'va dɪ,
ɛn i 'ka 'i 'pandɪ 'va dɪ.
-Winun nɛn waa 'tɛ 'ble
'i 'pan "dave da bɛ,
yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.

ɛn 'wɪ 'wɪldɪ "man 'sraganun bɛ,
yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.»

Bali -pandɪ zɪe -kaa -tɔa 'nan Moizi -le -pei
-a 'vɪ 'nan 'o drɛ, 'pian Crɪzɪ -a 'vɪ "man 'nan
Bali 'ka 'bɛ 'va dɪ. ⁹ɛn yaa 'vɪ 'nyian 'nan:

«Maan nɛn 'gɔ,
an -ta 'nan -e 'mein 'ci 'sɔ winun drɛ.»

'Wɪ zɪe -yɛɛ -kɔɔnman 'nan, -pɛ nɛn o Bali
-paan "a 'e tedɛ bɛ Crɪzɪ -a 'lɛ 'tɔ, ɛn Crɪzɪ
'bɔ 'lɛ -kadɪ -a ta fɔɔ. ¹⁰'Wɪ nɛn Bali cɪ "va
"bɛ Crɪzɪ -a drɛ. 'E 'fli -nɔn ɛn e -ka -e Bali 'e
-cee 'wɪ 'wɪldɪ 'fui. 'Sragɔ nɛn yaa 'bɔ Bali
lɛ 'li "fɔ "lɛ vɛ -a.

¹¹-A -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'jɪ "nyian 'nan, Bali
-pannɔn pɛɛnɔn bɛ, o ya 'o 'tɔdɪ lou yɪ -
tɔdɔ pɛɛnɔn man tɛ o Bali -pan nyranman
'paa. O 'sragɔ bo Bali lɛ tɛ waa bo Bali lɛ,
'pian ya'a minnɪn -le 'wɪ 'wɪldɪ "fuilɛ dɪ.

¹²'Pian Crɪzɪ -le vɛ nɛn yaa drɛ 'e 'pa -a -
tɔwɪ "cɛ "bɛ, e 'sragɔ bɔdɪ pɛɛnɔn 'wulo

cɛɛn, ɛn e minnɪn -le 'wɪ 'wɪldɪ pɛɛnɔn fui.
"Bɛ -sru ɛn Crɪzɪ 'bɔ 'kɔ -nyɛn lɛa Bali -pɛ "yɪ
"da. ¹³E -fɔ -nan nun -trɪlɪɪ, -a man -pendɪ
-a 'nan Bali 'e 'cɛn 'e 'nanmannɔn pɛɛnɔn
'klɪdɪ man. ¹⁴Minnɪn nɛn Bali o drɛ 'yee vɛ
-a bɛ, 'sragɔ nɛn Crɪzɪ -a 'bɔ 'e 'pa -a -tɔwɪ
"cɛ zɪe, e o drɛ 'saun Bali 'lɛ 'li "fɔ "lɛ vɛ -a.

¹⁵'Wɪ 'tɔwɪ zɪe Bali lei 'saun 'e 'vɪ 'nyian,
kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

¹⁶«Tɔ -tɔ -taa "bɔlɛ bɛ,

'an 'bɔ Bali,
an -tɔa 'an wei da 'nan
-e 'an Izraɛl 'nɔn -pli
'an man "nyian 'e 'pɛe.

Tɔ zɪe -a man bɛ,
'mɛn -pɛɪ -tɔ winun -cɪn -kɔanla o jɪ,
ɛn zɪ kɔ min 'e 'ta wɔ 'trɛda bɛ
-yɛɛ "paaman o jɪ.»

¹⁷ɛn yaa 'lɛ 'sran 'nan:

«-Te o 'winun drɛ 'an 'va 'wɪldɪ 'e 'cɛn oo,
ɛn -tɛ o 'mɛn -pɛɪ -tɔ wɪ -mie srɛ 'e 'cɛn oo,
ma'an "nyian 'an 'ci nrɔnman 'wɪ pɛɛnɔn
zɪe 'bɛ da dɪ.»

¹⁸'Wɪ zɪe -yɛɛ -kɔɔnman 'nan, min nɛn Bali
-yee 'wɪ 'wɪldɪ fui bɛ, -a san 'ka "nyian
'sraganun bo Bali lɛ dɪ.

Te 'ka 'pɛ -sru 'e -tɔa -e 'ka 'si Bali -sru
"dɪ!

¹⁹'An beenun, Zozi 'lɛ -ka nɛn yaa 'wɔ bɛ, -
yɛɛ -maan -kaa -tɔa 'nan -si a 'e 'lɛ 'sɔdɪ -cɛɛ
-e -kaa wɪa fɛnan 'saunzaun 'kpa -nan. ²⁰Kɔɔ
sɔ nɛn 'e 'tɪndɪ -a 'lɛ "nɛn "bɛ yaa 'fɔ 'bɔ. -
Yee -ka nɛn yaa 'wɔ bɛ, -yɛɛ drɛ sɔ zɪe -a 'fɔ
bɔdɪ -a. -Si zɪe, e ya 'e -trɛ, ɛn e 'belɪdɪ -nɔan
"min lɛ. ²¹ɛn Zozi drɛ -cɛɛ Bali -panzan -dan
a. Bali 'yee minnɪn pɛɛnɔn 'pɛba 'wɔ -yrɔ.

²²'Wɪ nɛn Zozi -a drɛ zɪe, -yee "wean -
kaa -pli Bali man. -Kaa yɪ -tɛra Bali da -kaa
cɪ 'fɪdaa 'a, -e -kaa -pli "man. Kɔɔ -kaa cɪ
"nrɔndɪ pɛɛnɔn nɛn e tin -tɛa -kaa da bɛ,
yaa fui. ɛn e -kaa -sru 'yɪ 'saun 'a. ²³ɛn
"nyian bɛ, 'wɪ nɛn -kaa 'bli a -yrɛ ɛn -kaa vɛ
minnɪn lɛ bɛ, tɛ -kaa 'pɛ 'e plɔ "man "dɪ,
kɔɔ Bali nɛn yaa 'vɪ 'nan e -taa 'wɪ zɪe -a
drɛ lɛ bɛ, -tɛ e 'wɪ 'vɪ bɛ yaa dra. ²⁴ɛn "nyian
bɛ, -kaa 'pa -kaa bɔɛnɪn va, -e 'o min yɪ "yɪ
'e 'cɪla "da, ɛn -e 'o 'wɪ 'yɪnɪn drɛ. ²⁵Cɪn
nɛn kaa yɛ -e 'ka Bali trɔ 'ba bɛ, tɛ 'ka -nan
-kɔdɪ 'lɛ 'tɔ dɪ. Min -mɪɛnɪn 'wɪ zɪe -a drɛ
'e -trɔa waa 'va, tɛ 'ka drɛ "lɛ -wee 'wɪ 'zɔ
dɪ! 'Pian 'ka cɪn "kɔe "tɔ 'ka da -e 'ka man
'e 'tɔ 'pleblɛ -a -nan -kɔdɪ -a. Kɔɔ kaa -tɔa
'nan Mɪnsan -tadɪ a bonan -kɔgo.

²⁶ Fē nen maan ve zīe -yēe ci 'nan, -kaa nen -kaa 'wī tīgtl -tō 'gve, te -kaa kv "nyian 'wī 'wlīdī "drēdī pou 'sīlea -kaa yīe man bē, 'sraga nen e -kolaman 'wī 'wlīdī zīe -a fuidī -a -kaa man bē, e "ka "nyian "fo "dī. ²⁷ 'Pian 'wī nen e min -tēa "klan -a, ēn e ya minnun nen o yīe 'ka 'naan Bali man dīe o man -pennan bē, te -yēe ci -kaa man -pennan 'sien. 'Wī zīe -nyren 'gv: Bali tin -tēa "o da -e 'e o -nan -nyan 'tē -dan 'va.

²⁸ -Kaa -tōa 'nan -te min -tv Moizi -le -pei -tō winun srē, ēn min "fli yaa -a man wī 'pla bē, min zīe -a nyrinda 'ka 'sēan min da dī, waa -tēa. ²⁹ -A -tuwli "nen "nyian min nen e 'si Bali -pī -sru "bē, -yēe vē -a. 'Wī nen e -taa "bōle -a san man bē, e "mlianla "da. Kōō e Bali -pī 'sia min "sōzō -a, ēn Zozi nyen nen Bali -a 'si ēn e blamin drē 'a 'saun 'nan -e 'e -pli 'e man bē, min zīe yaa 'yī 'wī "tun "a. Ēn "nyian bē, Bali lei 'saun nen e Bali -le "yī -nōan "min lē bē, min zīe e wū "man -wlīdī.

³⁰ Fē nen maan ve zīe -yēe ci 'nan, -kaa -tōa 'nan Bali -a 'vī 'nan:

«Mēn vē nen 'wī 'lēji -tōdī -a.

Ēn -te min 'wī 'wlīdī drē bē,

'mēn vē nen 'wī "nen -kōōndī -a san lē -a.»

Ēn yaa 'vī "nyian 'nan:

«'An 'bō Minsan,

an 'mēn minnun -le tin "baa.»

³¹ Bali yīe a "man, ēn -yēe tin -tēdī min da a 'wlīdī "fo.

'Ka yī -tēra Zozi da 'ka 'ta le 'ka "koe "al

³² 'Winun nen o 'bō 'ka man te ka yī -tēra Zozi da 'e tēdē bē, 'ka 'ci "nrōn "da. 'Wī "kaga 'bō 'ka man, ēn ka yra 'yī "kaga, 'pian 'ka 'pē -sru 'ka tōale -e 'ka 'si Zozi -sru "dī.

³³ Tv -mie 'bō bē, minnun 'ka srōn, ēn o 'tē 'pa 'ka da minnun yīe man. Ēn tv -mie 'bō bē, minnun nen o ci 'tē 'panan o da bē, kaa wēe 'nan 'ka "paa o va. ³⁴ Minnun nen o ya -pv 'kuin bē 'o nyrinda -sēn 'ka da. Minnun 'ka yūfēnun kōō 'ka 'lō, 'pian 'wī zīe e drē 'ka 'ci "nran wī -a. Kōō kaa -tōa 'nan, fē nen Crizi -a -nōn 'cēē bē, e "mlianla 'ka yūfē 'bō zīe -a da, ēn ya'a 'li 'sreman dī.

³⁵ 'Cee yī -tēradī Zozi da -jī bē, kaa -ci kōōn 'nan 'ka -pōan 'sōa. 'Wī zīe te 'ka drēdī 'le 'tō dī, kōō -a man -kopa a -dan. ³⁶ 'Ka -pōan -sran -e cin da 'dv -e 'ka -kōla 'wī nen e ci Bali ci 'sō 'a bē -a drēdī -a. -Tē kaa drē zīe, fē nen e -tō "da 'nan -e -nōan 'cēē bē, e dra 'cēē vē -a. ³⁷ 'Wī nen e ya 'e 'cren -tēdī Bali

-le 'fluba 'jī bē, -a -cin 'e -trōa 'ka 'jī. Kōō e ya 'e 'cren -tēdī 'nan:

«Tv -fu "wennōn,

-e min nen e "ta -daa "bē,

'e 'ta. Ya'a "nyian mōan -tādī -a dī.

³⁸ Min nen Bali -a "siala min tīgtl 'a bē,

yī -tēradī Bali da man nen

e 'belidī ye.

'Pian min nen

e 'si 'an -sru "bē,

'an 'ci 'ka 'kōan 'e 'sōdī "va "dī.»

³⁹ -Cee vē bē, -kaa 'ka minnun nen o 'si Zozi -sru ēn o -nan -taa "nyanlē bē waa dī.

'Pian -kaa ya minnun nen o yī -tēra Zozi da ēn o -taa 'belidī yūle bē waa.

11

Minnun nen o yī -tēra Bali da 'li bē 'o drē -cēē 'wī -kōōn "mannōn 'a

¹ Min nen e yī -tēala Bali da bē, yaa -tōa 'nan, fē nen Bali -tō "da 'nan -e -nōan 'yrē bē, e ye. Ēn "nyian yī -tēradī Bali da bē, -a -ci -kōōndī nen 'nan fē nen min 'ka -a ye 'e yīe 'a dīe, e ya. ² -Kaa tranun nen 'li bē -wee yī -tēradī Bali da man nen Bali o 'tō 'yī 'vī.

³ -Kaa yī -tēala Bali da, -yēe "wean nen -kaa -tōa 'nan, Bali wei 'bē 'trē 'bōla. Ēn -yēe "wean nen -kaa -tōa "nyian 'nan, fē nen min -a ye bē, e 'si fē nen min 'ka -a ye 'e yīe 'a dīe -a va.

⁴ Abel yī -tēra Bali da, -yēe "wean nen 'sraga nen -a "yī "mlian 'e "bū Kaēn 'le vē da bē, yaa 'bū Bali lē. -Yēe yī -tēradī Bali da zīe -yēe "wean nen Bali -a 'sia min tīgtl 'a, ēn e -yēe 'sraga 'yī "yī. Ēn "nyian bē, -te Abel yīe 'ka "man "dī oo, -yēe yī -tēradī Bali da zīe e 'wī "paaman tian -kaa 'jī cēēgv yī -a.

⁵ Enōk yī -tēra Bali da, -yēe "wean nen Bali -a 'si ēn e -kv -a, ya'a 'kalē dī. Wa'a "nyian 'li -a yūle "fo "dī, Bali -a 'si 'le "wean. Tv nen te Enōk a 'trēda bē, Bali -a 'vī 'nan, e 'sō 'yrē.

⁶ Ēn -kaa -tōa 'nan, min nen ya'a yī tēala Bali da dīe, ya'a 'sōlē Bali lē "fo "dī. -Yēe "wean min nen e ya "vale 'e -pliman Bali man bē, min zīe 'e yī -tēra "da 'nan Bali a, ēn 'e yī -tēra "da 'nan, Bali "yī "dra minnun nen o ci -a -wēnan 'nan Bali 'e 'pa 'o 'va bē -wlē.

⁷ Noe "e "yī -tēra Bali da "nyian. 'Wī nen Bali -taa -a drēlē bē yaa -nan wī 'vī Noe lē. Fē -tv 'ka -a -kōōnman 'nan 'wī nen Bali -a 'vī bē e ya 'wī 'kpa -a dī, 'pian Noe 'ka -a -fōlea 'e "trōēn -sru "dī, e 'ta 'wōla "da. E -klō -dan drē 'nan -e 'e 'mangulinun 'o 'si

'wɪ 'ji. -Yee yi -teradɪ Bali da man nɛn e tin -tɛ minnun da, kɔɔ 'o "trɔɛn "yuyɪ 'tan. Ɛn -yee yi -teradɪ Bali da man nɛn Bali a 'sia min tɪglɪ 'a.

⁸ Abraam yi -tera Bali da, -yee "wean zɪ Bali tin 'ba -yrɛ "bɛ, e 'ta 'wɔla "da. Bali - a 'vɪ -yrɛ 'nan, 'e 'si 'e fla, 'e -taa 'lɛglɔn 'tu -nɔnɛ -yrɛ. -A -nan nɛn e -kɔdɪ 'sia, 'pian fɛnan nɛn e "ta -ko bɛ ya'a -nan tɔa dɪ. ⁹ Zɪ Abraam 'bɔla 'lɛglɔn nɛn Bali -a kɔɔn -yrɛ "bɛ -a -ji bɛ, e yi -tera Bali da, ɛn e -nyran nan nun -pɛn -a. -Tandannun -ji nɛn e -nyran. "Bɛ -sru Izak 'lee Zago "o drɛ "nyian zɪ. 'Wɪ nɛn Bali -tɔ "da Abraam lɛ bɛ, e -tɔ "da "nyian -wee "lɛ. ¹⁰ Abraam a 'fla -dan nɛn -a -pɔ a 'e 'fɔdɪ 'trɛ 'ji 'plɛblɛ bɛ -a man -pɛnnan, -yee "wean nɛn e 'wɪ zɪɛ -a drɛ. 'Fla zɪɛ Bali 'bɛ cɪ -a plazan "a, ɛn -yɛɛ cɪ -a -tɔzan -a.

¹¹ Abraam nan Sara a lumɔn nɛn ya'a 'nɛn 'yaa dɛ -a, ɛn Abraam 'bɔ drɛ "nyian ceje 'kpa, 'pian e yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn e kɔla 'e klu bɔladɪ -a 'trɛda. Kɔɔ Abraam -a -tɔa 'nan, Bali nɛn e -tɔ 'e wei da 'yrɛ bɛ, -te e 'wɪ 'vɪ bɛ, yaa dra. ¹² -Yee "wean nɛn Abraam 'bɔ nɛn tra tɛdɛ 'a bɛ, -a klu 'bɔla 'trɛda "kaga. -A kluda min a "kaga "le laji mɛn crɛnnun -le 'wɪ 'zɪ, ɛn o ya "nyian "kaga "le jemie man nyɛn -le 'wɪ 'zɪ, min 'ka 'kɔlaman -a "nrɔndɪ -a dɪ.

¹³ Abraam 'lee Izak 'lee Zago bɛ, o -fɔ yi -teranan Bali da, ɛn o kaa. Fɛ nɛn Bali -tɔ "da 'nan 'e -nɔan -wɛ "bɛ, wa'a yɛlɛ dɪ. 'Pian Bali -a -nan kɔɔn -wɛ -kɔɔbɪ, ɛn -a yɪdɪ o cɪ nran. Tu pɛnɔn man bɛ, te waa vɛ 'nan, o ya -pɛn -a 'trɛda, ɛn 'o 'ta tu "wɛnnɛn "cɛ "drɛlɛ. ¹⁴ -Te min 'wɪ zɪɛ -a vɛ bɛ, yaa -kɔɔnman 'nan, -a fla dra -a -tɛa. ¹⁵ "Tɛ o -ya trɛ dra 'bɛ o -tɛa "bɛ, "tɛ o -kɔla o 'li 'o da -nan nun. ¹⁶ 'Pian -a tɪglɪ da bɛ, o fla nɛn e cɪ 'kpa ɛn e ya laji bɛ, -a dra 'bɛ o -tɛa. 'Wɪ zɪɛ -yee "wean nɛn 'yra 'ka Bali tɛa -a vidɪ -a 'nan 'e ya -wee Bali -a dɪ. Ɛn -yee "wean nɛn e 'fla fɛnyian -tɔ man drɛ -wɛlɛ.

¹⁷ Tu nɛn Bali Abraam man 'tan 'nan 'e 'pɪ Izak -nɔn 'yrɛ 'sraga -a bɛ, Abraam yi -tera Bali da, ɛn e -kɔ -a drɛlɛ. 'Pian tu 'bɔ zɪɛ -a man bɛ te Bali -tɔ 'e wei da Abraam lɛ 'e 'cɛn 'nan:

¹⁸ «'I 'pɪ Izak 'bɛ 'i 'klu bɔala 'trɛda.»

¹⁹ Abraam 'wɪ zɪɛ -a drɛ, te -a -cɪn a "ji 'nan, 'plɛblɛ a Bali lɔ -e 'e -kɔla min nɛn e -ka bɛ, -a fuɔdɪ -a. -Yee "wean nɛn Bali Izak -nɔn

Abraam lɛ 'e "pa 'ji. 'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ -kɔɔn "man wɪ -tɔ -a.

²⁰ Izak yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn e -fɛa 'vɪ 'e 'pɪ Zago 'lee 'e 'pɪ Ezo man -wee "trɛ "wɪ da.

²¹ Zago yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn e -fɛa 'vɪ 'e 'pɪ Zozɛfɔ cɪ nɛnnun man te e "ta -kaa. "Tonyrin man nɛn e wɛlan lou, ɛn e Bali tru 'ba.

²² Zozɛfɔ yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn zɪ -a -kadɪ 'bɔ bɛ, ɛn e Izraɛl 'nɔn 'le 'sɪdɪ Ezipti 'lɛglɔn 'ji wɪ 'vɪ. Ɛn yaa 'vɪ "nyian 'nan, -te 'e 'ka bɛ, te 'e 'wɛlɛnun 'o 'fɔ Ezipti 'lɛglɔn 'ji dɪ.

²³ Moizi "tɪ 'lee -a "bɔ 'yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn zɪ o Moizi -ya bɛ, waa yɔɔ mɛn yaaga 'nan -e minnun 'o vɛlɛ 'o 'tɛ dɪ. Waa 'yɪ 'nan 'nɛn zɪɛ e ya fɛnyian, ɛn 'wɪ nɛn Ezipti mingɔnnɛn -a 'vɪ bɛ, wa'a 'ta wɛlɛa "da "dɪ.

²⁴ Moizi yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn zɪ e drɛ ceje bɛ, ya'a 'wɛlɛ "man -e 'wee laabɔ Ezipti mingɔnnɛn 'lu 'le 'nɛn dɪ. ²⁵ Moizi -a 'yɪ 'nan, -te 'o 'vale Bali -le minnun -a 'o yra 'yɪ 'e cɪn va bɛ, -a "yi mɛn. Kɔɔ -te Moizi -fɔ mingɔnnɛn -le "kɔnnɛn "bɛ, yaa -tɔa 'nan 'e ya cɪ "nran nɛn ya'a 'mɔan dɛ -a -ji, ɛn e 'wɪ 'wɪdɪ "dra. ²⁶ 'Wɪ 'kpa nɛn, Moizi -a -tɔ 'nan, -te minnun 'nan 'e man "le zɪ o 'nan Crɪzi man bɛ -yee 'wɪ 'zɪ bɛ, 'bɛ "yi "mɛlɛn fɛnun 'kpagba nɛn Ezipti mingɔnnɛn -le 'kuin bɛ -a drɛdɪ 'yee vɛ -a bɛ -a da. Kɔɔ "yi "nɛn Bali -taa -a drɛlɛ -yrɛ "bɛ, -a 'lɛ nɛn -a yɛ cɪ.

²⁷ Moizi yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn e 'si Ezipti 'lɛglɔn 'ji. Ya'a "klanɛ Ezipti mingɔnnɛn -le nyran -blɪdɪ -lɔ dɪ. Moizi "koe 'ka 'sɪlɛ 'e da "fɔ "dɪ. Yaa drɛ "le 'nan min nɛn e Bali ye bɛ -yee 'wɪ 'zɪ, 'pian te wa'a ye 'o yɛ 'a dɪ. ²⁸ Moizi yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn yaa 'vɪ Izraɛl 'nɔn lɛ 'nan 'o 'blanun -tɛɛ "le zɪ Bali -a 'vɪ 'yrɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɪ. Ɛn yaa 'vɪ "nyian 'nan 'o -a nyɛn 'si, -e 'o cɪv -kpɛin "fɔ yibanun man. 'O drɛ zɪɛ 'nan -te Bali -le 'pasiazan nɛn laji bɛ e -ta bɛ, -e 'e vɛlɛ 'e -wee 'nɛn flɪnnun -tɛɛ "dɪ. Izraɛl 'nɔn 'si nɔanba -ji "fɛdɪ bɛ, zɪ Moizi -a pou sia zɪɛ.

²⁹ Izraɛl 'nɔn yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn jemie 'tɛndɛn cɛn 'e cɪn man ɛn o 'ta 'wɔla -a yɛi. 'Pian zɪ Ezipti 'nɔn sɔɔnɔla o -sru "bɛ, 'yɪ o 'ta 'lɛ 'wɔ ɛn o -nan -nyan.

³⁰ Izraɛl 'nɔn yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn -klɔn -dan nɛn minnun -a 'bɔ Zeriko 'fla

man be, e -wi. Zi waa si -fə yi -tudə 'səravli
"be, en e drɛ.

³¹ En 'nyian be Zeriko 'fla 'bɔ da be -
kɔnnən -wɛɛzan -tʊ a -nan, waa laabo Rab.
E yi -tera Bali da, -yee "wean nən minnūn
nən Izraēl 'nɔn o 'pa 'sia 'nan o 'kʊ 'fla
'nanjən be, e 'pa o va. 'Wɪ nən yaa drɛ zɪɛ
-yee "wean nən -a -nan 'ka 'nyanlɛ dɪ. 'Pian
'fla zɪɛ -a da 'nɔn "le 'nan -nan "fo, kɔɔ wa'a
o "trɔɛn "tɔlɛ Bali wei lɛ dɪ.

³² -Mɛ "wɪ nən an -kɔlaman -a vɪdɪ -a
"nyian 'cɛɛ? Kɔɔ -te maan 'vɪ 'nan 'an
Zedeɔn -le 'wɪ ve, -e 'an Barak -le 'wɪ vɪ, -e
'an Samsɔn -le 'wɪ vɪ, -e 'an Zefete -le 'wɪ vɪ,
-e 'an David -le 'wɪ vɪ, -e 'an Sanmian -le 'wɪ
vɪ, -e 'an Bali 'lewei vɪnɔn 'le 'wɪ vɪ be, ya'a
'nyaan cɛɛgʊ dɪ. ³³ O pɛɛnɔn zɪɛ o yi -tera
Bali da, -yee "wean nən o 'wɪ -dandan drɛ. O
-mienun mingɔnnɛnnun klɪ, en o -mienun
-a wɛɛ 'nan 'wɪ "yi "nən minnūn o drɛ, en
fɛ nən Bali -tɔ "da 'nan e -nɔan -wlɛ "be, o
-mienun -a 'yɪ. En "nyian be, o -mienun -
jranun 'le 'lɛ 'wɔ, ³⁴ en o -mienun 'tɛ -dan
dri, en min 'ka -kɔlale o -mienun -tɛdɪ -a -
kuli -tan sɛn -a dɪ. En zɪ o -mienun "koe 'si
'o da be, "be -sru 'pleble 'ta -wɔ "nyian. O
-mienun 'tɔ wɪ 'kuli man, o minnūn klɪ en
-wee 'sounjanun flən bli. ³⁵ Lumɔn -mienun
yi -tera Bali da, -yee "wean nən zɪ -wee min
-ka be, Bali -a fuu en yaa -nɔn -wlɛ 'e "pa 'ji.

En "nyian be, min -mienun yi -tera Bali
da, minnūn o -sɔn -trilii, 'pian wa'a 'wɛlɛ
"man -e 'o 'si Bali -sru "dɪ. Waa -tɔa 'nan
-te o -ka 'wɪ zɪɛ -a -ji be, Bali 'belidɪ nən e
'mlianla "da "be -a -nɔan 'wlɛ. ³⁶ En minnūn
o -mienun sɛɛ 'wɔ, en minnūn o -mienun -
sɔn, en "nyian be, minnūn o -mienun yɪ, en
o -kʊ o -fɔlɛ -pʊ 'kuin. ³⁷ Minnūn o -mienun
tɛɛ 'kɔlɛ -a, en minnūn o -mienun "nən jɛɛn
'ji "fli, en minnūn 'wɔ wɪ 'pa o -mienun da
-a -nan nən minnūn o tɛɛ -kuli -tan sɛn -a.
En o -mienun -le vɛ be, minnūn o -sɔn tɛ
o 'tɛ "paa o da. 'Wɪ zɪɛ -yee "wean nən o -
nyranan "ka "dɪ, tɛ o -cia "wɔdɪ -a. O drɛ
'yale -tɛnɔn 'a, en -wi 'kɔlɛ nən waa wo 'o da
'le sɔ -le 'wɪ 'zʊ. ³⁸ O -cia yɔɔdɪ -a "buinun da
'lee pɔnnun yɛi. O nyian kunun ji, en -tɛ o -
yrɛ 'yɪ 'trɛ 'ji be o nyian "ji. Minnūn zɪɛ Bali
'ka -a yɛlɛ "yi "le o -fʊ 'trɛ nən e ya 'e fadɪ
'wɪ 'wɪdɪ "a 'gʊɛ -a da dɪ.

³⁹ Minnūn pɛɛnɔn zɪɛ -wee yi -teradɪ Bali
da -le "wean be, Bali o 'tɔ "yi 'vɪ. 'Pian fɛ nən
Bali -tɔ da 'nan -e -nɔan "minnūn lɛ be, ya'a
-nɔnlɛ -wlɛ "dɪ. ⁴⁰ Kɔɔ 'wɪ nən e "mlianla

"da "be, -a -cin nən Bali 'ji 'nan e dra -kaa
pɛɛnɔn lɛ. E 'ka "vale e dra o 'saza lɛ dɪ -le
"wean.

12

Bali 'wɪ -mie "paaman -kaa 'ji sɔnba "a

¹ -Cee vɛ be minnūn "kaga zɪɛ -wɛɛ drɛ -
cee 'wɪ -kɔnnmannɔn 'a, -yee "wean nən -
kaa -pɔan 'e 'sɔ -cee Bali -sru 'ta wɔdɪ -ji "le
-wee 'wɪ 'zʊ! -Kaa 'pɛ 'e 'si 'wɪ nən e -si -tɔa
-cee Bali -sru 'ta wɔdɪ lɔ be, -a -sru! 'Wɪ zɪɛ
'wɪ 'wɪldɪnūn nən tʊ pɛɛnɔn man o ya "vale
'o -kaa man ye be, -nyrɛn. ² -Cee Bali -sru 'ta
wɔdɪ -ji be, Zozi -tuwɪl "nən -kaa -nanjən.
Zozi zɪɛ e yi -tera Bali da, -yɛɛ -si 'lɛ 'sʊ -
cɛɛ en e 'bɔ -a 'le 'sranan. E wɪ "man en
minnūn -a -tɛ yiba "plan da. -Ka 'wɪdɪ zɪɛ
-a wɔdɪ be e min -tɛa 'yɪra -a, 'pian Zozi 'ka
'e "trɔɛn "tɔlɛ -yrɛ "dɪ. Kɔɔ ci "nrɔndɪ -dan
nən Bali -taa -a -nɔnlɛ -yrɛ -a 'le 'sranan
"be, -a 'lɛ nən -a yɛ ci. 'Bɛ nən 'gʊɛ, e -
nyran Bali -pɛ "yi "da, tɛ e mingɔnnən -ble
minnūn da. ³ Minnūn 'nan Zozi man -pɛ
"kaga "ji, 'pian -a -pɛ 'ka plɔlɛ yi -teradɪ Bali
da man dɪ. 'Wɪ zɪɛ -a da nən 'ka 'ci "nrɔn, -e
'ka 'pɛ 'e vɛlɛ 'e plʊ yi -teradɪ Bali da man dɪ.

⁴ Maan -cin -trɔa 'ka 'ji 'nan, 'cee -tɔdɪ
'pleble -e 'ka vɛlɛ 'ka 'wɪ 'wɪdɪ drɛ dɪɛ, -kadɪ
'wɪ 'ka tian bɔlɛ 'ka man dɪ. ⁵ 'Wɪ nən Bali
-a 'pla 'yee 'nennun lɛ be, -a da nən 'ka 'ci
"nrɔn! Yaa 'vɪ 'nan:

«'An 'bɔ Minsan,
-tɛ an ya 'wɪ 'tɔdɪ "paanan

'i 'ji sɔnba "a be,
tɛ 'i 'ci 'e -tɔ lou 'an man dɪ.
En -tɛ an 'wɪ "nən kɔɔn 'yɛ be,
tɛ 'i "koe 'e 'si 'i da 'an 'va dɪ.

⁶ Kɔɔ 'an 'bɔ Minsan,
min nən maan ye "yi "be,
-a ji nən an 'wɪ 'tɔdɪ "paaman sɔnba "a.

⁷ En min nən maan 'si "va 'men 'nən 'a be,
-a ji nən an sɔnba 'lɛ wo.»

⁷ -Tɛ yɪra yɪdɪnūn a bɔnan 'ka man be, 'ka 'sia
'le 'nan 'ka "tɪ Bali 'be ci 'wɪ planan 'cɛɛ.
'Wɪ 'kpa nən, 'nən 'tʊ "ka tɛ -a "tɪ 'ka -a sɔan
dɪ. ⁸ Bali 'yee 'nennun pɛɛnɔn 'lɛ bɔ zɪɛ. -
Yee "wean -tɛ e ya "cee "drɛnan be, yaa -
kɔnnman 'nan ka ya -yee 'nennun -a. ⁹ -Kaa
ci "nrɔn -kaa "tunūn nən 'trɛda be o da -tʊ!
Zɪ o -kaa 'lɛ 'bʊ zɪɛ, 'pian tɛ -kaa yɛɛ "naan o
man. -Yee "wean Bali nən e ya -kaa "tɪ -dan
a be, -kaa yɛɛ 'e 'nan "man 'e 'ciula "da -e -
kaa 'belidɪ yɪ. ¹⁰ -Kaa "tunūn nən 'trɛda be, o
-kaa 'lɛ 'bʊ o 'bɔ 'ci 'sɔ wɪ yɪra man, en waa

dre tu "wennen 'wlu. 'Pian Bali -le ve be, "e - kaa 'le bo 'nan -e -kaa "yi "yi -ji, koo e ya "va 'nan -kaa -kon 'saun "le 'yee 'w1 'zv. ¹¹Maan ve 'cee 'nan, 'w1 'todi nen waa 'paaman 'nen 'ji somba "a be, -a pou sianan "be 'w1 "naan 'nen 'bo man, 'pian -a 'le 'srannan 'be 'nen zie yaa "nen "ble. -Fvdi -troo -koon -yrv, en -yee 'ta wv -pe -koon tigl 'tre da.

Tv nen e 'ka "le 'o sroan -te die, -a -ji nen -kaa ci 'gv

¹²-Yee "wean 'ka "koe 'e 'to 'ka da, -e 'ka 'pe nen e ci ploran be, 'ka -to 'pleble! En "nyian be 'ka cein -sru "nen e ci toanan be, 'ka -to 'pleble! ¹³-Si nen e 'svdi "ji "be, -a da nen 'ka 'ta wola! 'Ka cein nen -a "koe "nyan be, te 'e 'sia 'e cin "nen "di, 'pian -a "koe 'e 'to 'e da!

¹⁴'Ka -wee 'nan 'ka yei 'e 'kon 'e 'sendi 'e cin va 'ka 'vale min pseenon 'a! En 'ka -wee 'nan 'cee 'ta wv -pe 'e 'so Bali le! Koo -te 'cee 'ta wv -pe 'ka 'sole Bali le die, ka'a Bali ye "fo "di. ¹⁵'Ka yei 'to 'ka cin va -e 'ka 'va min -tv 'e vile 'e 'si Bali -le "yi "be -a -sru "di! En "nyian be, 'ka yei 'to 'ka cin va -e 'ka 'va min -tv 'e vile 'e nyran 'sia 'e boezan -tv man di! "Togo min zie 'e 'w1 'fola 'ka yei -e 'w1 'bo 'e 'ka pseenon 'sa. ¹⁶En "nyian be, 'ka yei 'to 'ka cin va -e 'ka 'va min -tv 'e vile 'e nyinnan li 'lee -konnem -a te wa'a tian 'o cin 'pale di! Te 'ka 'w1 dre "le Ezo -le 'w1 'zv di! 'E 'ci nrøn 'treda winun da 'saza, en ya'a "klanle Bali lo di, -yee "wean 'e 'blunan -tan fe 'kpongbo 'nen 'tv -va. ¹⁷Kaa -toa 'nan "be -sru yaa wee 'nan 'e "ti 'e -fea v1 'e man -e -a -blunan zie 'e dre -yee ve -a 'e "pa 'ji. 'Pian -a "ti 'ka 'wile "man "di. E -wuo 'tandan, 'pian -a "ti 'ka -a drele di.

¹⁸-A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, 'w1 nen e dre Izrael 'non le be, -yee "cee dre 'cee ve -a di. Koo Izrael 'non pli pon man, te Bali -a "da. 'Te -dan bii pon zie -a da, waa 'yi. En laa 'e 'wlei -wlei -fo pon zie -a da, waa 'yi. En fulo 'pleble feen pon zie -a da, waa yi. ¹⁹En "nyian be, 'bei -dan wu, waa 'man. En "nyian be, wei -tv wu 'pleble 'kpa, waa 'man. "Klan o -tedi 'sia, -a -nan nen waa 'v1 'nan, e 'ka "le o wei zie -a maan di. ²⁰Fe -le "wean nen o 'w1 zie -a 'v1 be, koo 'w1 nen Bali -a 'v1 be 'o 'wulo 'ka 'soa "wlu "di. Yaa 'v1 'nan:

«-Te e ya blamin -a,
en -te e ya -wi -a,
fe oo fe nen
e kle pon zie -a man be,

minnun 'o 'te -kole -a.»

²¹'W1 nen e ci drenan zie e min -tea "klan -a "bvsv "le 'wean, Moizi -a 'v1 'nan: «"Klan 'an -tea "le "wean an nyoondi 'sia.»

²²'Pian 'cee ve be, 'w1 zie -yee "cee dre 'cee di. Koo ka pli pon nen waa laabo Zion be -a man, Bali nen -a yei ci "man "be 'yee 'fla nen ka wla. Zeruzalem nen laji be -nyren. Fe zie -a -nan nen Bali -le 'pasianon nen laji be o "kaga "ci 'o cin yudi te o 'fedi -ble. ²³En "nyian be, ka pli Zozinon nen o -te 'e cin da be o man. O ya "le Bali -le 'nen flinnun nen o 'to a 'e 'cren -tedi laji be -wee 'w1 'zv. En "nyian be, ka pli Bali nen e ya 'tredanon pseenon 'le tin 'bazan 'a be -a man. En "nyian be, minnun tigl nen Bali o dre 'saun 'e 'le, en o kaa be, o lei man nen ka pli.

²⁴En "nyian be, Zozinon -yee -maan en Bali 'ka pli 'e man "nyian 'e 'pee be, -a man nen ka pli. En "nyian be, Zozinon nen -e -sran 'cee "wean be -a man nen ka pli. Nyen zie -a 'pleble "mlian Abel -le ve da.

²⁵'Ka dre "yi! -Te Bali a 'w1 tin 'banan 'cee be, te 'ka -fola 'ka "trøen -sru "di! Bali 'w1 'pla Izrael 'non le Sinai pon 'srøn, 'pian 'w1 zie waa -fola 'o "trøen -sru, en Bali 'w1 "nen koon -wle. 'Be nen 'gve, Bali a laji en e ya 'w1 planan -cee. -Te -kaa 'w1 zie -a -fola -kaa "trøen -sru "be, Bali 'w1 "nen -koonman -cee -kpo. ²⁶Tv nen Bali a 'w1 planan Izrael 'non le 'li be, -a wei 'tre nyoon. En 'be nen 'gve, e -to 'e wei da. E 'nan:

«-A dre di -fv "nyian

'e 'pa -a -tv.

Tv zie -a man be,

'tre 'saza "cee maan nyoonman di,

an labli "paa "va "nyian.»

²⁷Bali -a 'v1 'nan, -a dre di -fv "nyian 'e 'pa -a -tv. 'W1 zie -a vidi -a -koonman 'nan, fe pseenon nen Bali -a dre be, -a -nan -nyaan tv nen Bali 'tre 'lee labli nyoonman be -a man. Bali 'w1 zie -a dra 'nan -e feunun tigl nen wa'a 'kolaman nyoonndi -a die, 'o 'fu -nan.

²⁸Bali -le mingonnen tre nen fe -tv 'ka 'kolaman -a nyoonndi -a die, e ya -cee ve -a. -Yee "wean -kaa Bali muo "fo, en -cee Bali 'sudi be -kaa dre "le zi e "soa Bali le be -yee 'w1 'zv! -Kaa 'yra -te Bali lo -e -kaa dre, en -kaa "klan Bali lo -e -kaa dre! ²⁹-A -cin 'e 'kon -kaa 'ji 'nan:

«-Cee Bali be e ya "le 'te -dan nen

e fe sreman be -yee 'w1 'zv!»

13

'Wl "cɛn "nɛn min -a dra te e "sɔa Bali lɛ?

¹Te 'ka cin yɪdɪ "yi 'le 'tɔ 'ka Zozinɔn yei "dɪ! ²Te 'wɪ 'gʊɛ -a -cin 'e 'san 'ka 'jɪ dɪ, minnɔn nɛn o bɔala 'ka 'va bɛ, 'ka o 'kun 'ka 'pɛ "fli "a! 'Wɪ zɪɛ -a dɾɛdɪ man bɛ, min -mienun nyinnannan "nɔn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ -wɛ, wa'a -tɔlɛ dɪ. ³Minnun nɛn -pʊ 'kuin bɛ, 'ka 'ci "nrɔn o da "le 'nan 'ka 'bɔ nɛn -pʊ 'kuin. ɛn minnun nɛn o ci 'tɛ 'panan o da bɛ, 'ka 'ci "nrɔn o da "le 'nan 'ka da nɛn o ci 'tɛ 'panan.

⁴Lumɔn 'lee -klɔnmɔn -le cin 'padɪ bɛ, 'ka 'sia 'wɪ -dan tʊ -a. Te -klɔnmɔn 'e nyin lɪ pee -sru "nyian dɪ, ɛn te lumɔn 'e nyin -kɔnnen pee -sru "nyian dɪ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'jɪ 'nan, Bali tin -tɛa "minnun pɛɛnɔn nɛn o nyianla lɪ 'lee -kɔnnen -a te wa'a o cin 'palɛ dɪ o da, ɛn e tin -tɛa "min nan -wɛɛnɔn 'lee min -sran -wɛɛnɔn da.

⁵Te 'ka "lala yɪ "yi "bʊʊ "dɪ! 'Pian fɛnɔn nɛn 'ka 'lɔ bɛ, 'e 'ka 'ci "nran, kɔɔ Bali -a 'vɪ 'e 'bɔ 'a 'nan:

«Mein 'tʊe 'e "tun "dɪ,
ɛn ma'an 'pɛ 'sia 'i -sru "dɪ.»

⁶'Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan nɛn e ya "le -kaa "koe 'e 'kɔn -kaa da -a vidɪ -a 'nan:

«Ninsan 'bɛ "paa 'an 'va,
nyen 'ka 'an 'jɪ dɪ.

Blamin 'ka 'kolaman 'wɪ 'tʊ dɾɛdɪ -a 'mɛn -e 'yaan 'tɛ "klan -a dɪ.»

⁷'Ka 'lɛnɔn nɛn o Bali -le 'wɪ 'paa 'ka 'jɪ 'e tɛdɛ bɛ, 'ka 'ci "nrɔn -wɛɛ 'wɪ dɾɛdɪ da, ɛn 'ka 'ci "nrɔn -wɛɛ -kadɪ da! 'Cɛɛ yi -tɛra Zozɪ da -jɪ bɛ, 'o dɾɛ 'cɛɛ 'wɪ -kɔn "mannɔn 'a. ⁸-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'jɪ 'nan, Zozɪ Crizɪ -tʊwli "nɛn 'lɪ bɛ, -nyrɛn tian cɛɛgʊ yi -a, ɛn -yɛɛ fo -nan 'lɪ 'trilii.

⁹-Yɛɛ "wɛan te 'ka 'fli 'tʊɪ -e 'ka sɔnla 'wɪ "paadɪ -trɛ -sru -e 'ka 'si -si tɪglɪ da dɪ! "Yɪ "nɛn Bali -a dɾɛ 'cɛɛ bɛ -a da nɛn 'ka 'ci "nrɔn -e 'ka 'kɔn 'ka 'tɔdɪ 'pleble Bali -sru 'ta wʊdɪ -jɪ. -Blɪfɛ -mienun dɾɛdɪ min 'srɔɛn 'a bɛ, e ya 'e "tun. -Yɛɛ "cɛɛ min -tɔa 'pleble Bali -sru 'ta wʊdɪ -jɪ dɪ.

¹⁰'Sraga nɛn Zozɪ 'a 'bʊ bɛ, -cɛɛ "nɛn "ble. 'Pian minnun nɛn o Bali -paan tian "le Bali -pannɔn 'a dra 'lɪ -tandan -jɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ bɛ, wa'a 'kolaman -e "o "nɛn "blɪ dɪ.

¹¹Fɛ nɛn maan 'vɪ zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'nan lɛ -tʊdʊ pɛɛnɔn man bɛ, Izraɛl 'nɔn -taa -wɛɛ 'wɪ 'wlɪdɪ "nan fɛ -a. Bali -pannɔn -a "sia -e 'o -tɛ. Bali -pannɔn 'tazan -a nyɛn 'sia, -e

'e wla fɛnan 'saunzaun 'kpa -nan. Fɛ zɪɛ -a -nan nɛn e nyɛn 'bɔ -scanla -e Bali 'e -wɛɛ 'wɪ 'wlɪdɪ fui. 'Pian -wɪ 'bɔ nɛn waa -tɛ bɛ, o -ko -a 'tɛ 'blɪlɛ 'fla -sru. ¹²'Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan nɛn zɪ Zozɪ nyɛn "ta -scanla -e 'e minnun dɾɛ 'saun Bali 'lɛ bɛ, e -kʊ 'e yra yɪlɛ 'fla -sru. ¹³-Kaa 'bɔ "nyian, -kaa -kʊ Zozɪ 'va 'fla -sru, ɛn -kaa 'wɪ "man -e -kaa yra yɪ -kaa 'vale waa 'e cin va. ¹⁴-Kaa flɛ nɛn 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, ya'a 'fo 'nan 'lɪ 'trilii dɪ, 'pian -kaa ya -a -wɛɛnɔn 'nan 'flɛ nɛn e -fo -nan 'lɪ 'trilii bɛ 'e dɾɛ -cɛɛ vɛ -a.

¹⁵'Wɪ nɛn Zozɪ -a dɾɛ zɪɛ, -yɛɛ "wɛan nɛn e ya "le -kaa Bali 'tɔ -dan vɪ tʊ pɛɛnɔn man! -Cɛɛ 'sraga nɛn -kaa bo Bali muo "fɔ vɛ -a bɛ, -nyrɛn zɪɛ. ¹⁶'Pian te 'ka 'ci 'e 'san "yi "dɾɛdɪ man dɪ! ɛn te 'ka 'ci 'e 'san 'padɪ -a 'ka cin va dɪ! 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a dɾɛdɪ 'sɔ Bali lɛ, 'cɛɛ 'sraga bʊdɪ Bali lɛ nɛn "nyian zɪɛ.

¹⁷'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ nɛn 'ka 'lɛnɔn -a vɛ 'cɛɛ bɛ -yɛɛ, ɛn 'ka 'ta wʊla "da! -Wɛɛ yɪɛ -tɔa 'ka 'va, ɛn 'wɪ pɛɛnɔn nɛn waa dra bɛ waa 'sɪnan "paa Bali lɛ. -Tɛ ka o wei 'man ɛn ka 'ta 'wʊla "da "bɛ, o -wɛɛ 'nyranman "paa ci "nrandi -a. Kɔɔ -tɛ o 'nyranman 'pa 'wɪ 'nanmandɪ -a bɛ, e 'ka 'cɛɛ 'wɪ "yi "a "fo "dɪ.

¹⁸'Ka Bali trʊ 'ba 'kʊɛ 'wɪ man! Kʊa -tɔa 'nan 'kʊɛ 'wʊlo -jɪ "nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'kʊ da dɪ. Kɔɔ 'wɪ pɛɛnɔn 'jɪ bɛ, kʊ -wɛɛman 'nan 'kʊɛ 'ta wʊ -pɛ 'e 'kɔn "yi. ¹⁹Maan laabo 'ka 'lɔ 'nan, 'ka Bali trʊ 'ba 'mɛn 'wɪ man, 'dʊ -e Bali 'e 'sɪ 'lɛ 'sʊ -e 'an 'lɪ 'an da 'ka 'va.

Yaa 'lɛ 'sran o 'tɔ bʊdɪ -a

²⁰Bali 'bɛ -fʊdɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ. -Kaa san Zozɪ a -yɛɛ 'bla -sru "pinzan -dan a, ɛn Bali 'bɔ 'bɛ wʊlan -kanɔn 'va. Bali -a nyɛn 'sɪ ɛn e minnun pli 'a 'e man 'lɪ "fo "lɛ vɛ -a. ²¹Bali zɪɛ 'e 'pa 'ka 'va, -e 'ka -kɔla 'wɪ "yi pɛɛnɔn nɛn e cɪ -a ci 'sɔ 'a bɛ, -a dɾɛdɪ -a. Zozɪ Crizɪ 'e 'pleble 'nɔn 'cɛɛ -e 'ka 'wʊnɔn zɪɛ -a dɾɛ. 'Tɔ -dan 'e 'kɔn Zozɪ 'lɛ vɛ -a 'lɪ 'trilii! Amen!

²²'An "bʊʊ Zozinɔn, 'wʊnɔn nɛn maan 'pla 'cɛɛ bɛ, te 'ka -fɔla 'ka "trɔɛn -sru "dɪ, kɔɔ e 'ka 'wɪ "kaga "a dɪ.

²³Maan -nan sɛɛ wo 'cɛɛ 'nan, o 'sɪ -kaa "bʊʊ Timote man. -Tɛ e 'bɔla 'an 'va 'gʊɛ, -e 'kʊ 'lʊ 'ka 'ta -nanjen.

²⁴An 'ka 'lɛnɔn pɛɛnɔn 'tɔ bo, ɛn an Zozinɔn 'tɔ bo. Zozinɔn nɛn Itali bɛ, o 'nan 'o 'ka 'tɔ bo.

²⁵Bali -le "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va!

**'Fluba nEn
Zaji
-a cREn -tE**

¹An 'bɔ Zaji nen an Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'sua bE, mEEn 'fluba 'gʋE -a cREn -tE. Maan cREn -tE Bali -le minnun pEEnon nen 'o fuiladi 'man 'trɛda bE, -wLE. An 'ka 'tɔ bo.

E 'ka 'le Zozizan 'e 'ci -fɔɔ 'du!

²An 'bʊi Zozinon, 'wɪ 'tɔndon pEEnon nen o bɔa 'ka man bE, 'ka yɪ 'cee ci 'nran wɪ -a. ³Kɔɔ te ka yɪ -tɛra Bali da bE, ka bɔala 'ji, -e 'e -pɔan 'sɔdi -nɔn 'cEɛ. ⁴'Ka yɪ 'trɔa 'da, -e -pɔan 'sɔdi zɪɛ 'e 'ku 'kaa -trilii 'le zɪ e ci Bali ci 'sɔ 'a bE, -yEE 'wɪ 'zʋ. -E 'ka 'kɔn tɔglɪ, te 'ka drE wɪ a 'e 'sɔdi 'ji Bali 'lE.

⁵Pian -te min -tʋ a 'ka yɪ 'nan 'wɪ nen kɔ 'e drE ya'a tɔa dɪɛ, 'e laabu Bali 'lɔ. Bali 'wɪ 'tɔdi -noan -yɛɛ 'le zɪ yaa laabu -yɛɛ 'bE -yEE 'wɪ 'zʋ. Kɔɔ ya'a min bo 'va 'du, en yaa -noan 'e 'tun. ⁶Pian min 'bɔ 'e yɪ -tɛra 'da -e 'e laabu -yɛɛ. Te 'e 'ci -fɔɔ 'du! Kɔɔ min nen 'e 'ci -fɔɔman bE, e ya 'le 'pɛzannen nen fulɔ 'ta -tɔa 'man 'bE, -yEE 'wɪ 'zʋ. ⁷Maan ve 'cEɛ 'nan, te -a -cin 'e 'kɔn min zɪɛ -a -ji 'nan, 'e fE -tʋ ye Minsan 'lɔ 'fo 'du. ⁸Kɔɔ min nen 'e 'ci -fɔɔman bE, -a -wulo -ji wɪ 'ka -tʋwli 'du. En -yEE 'wɪ pEEnon drɛdi -ji bE, ya'a 'e yɪɛ 'tɔala 'wɪ 'tʋ da tɔglɪ -e 'e drE dɪ.

Seezan 'lee fɛzan -le 'wɪ

⁹Min nen e ya seezan -a, en e sɔnla Zozi -sru 'bE, -a san ci 'e 'nran 'nan, Bali 'e dra min -dan a. ¹⁰Pian min nen e ya fɛzan -a, en e sɔnla Zozi -sru 'bE, -a -cin 'e 'kɔn -a san ji 'nan, e 'ka min -dan a Bali 'lE 'fo 'du. Kɔɔ e 'sia 'e yɪfE -sru 'le zɪ lu 'e -fui -tɛa, -e 'e 'sran bE -yEE 'wɪ 'zʋ. ¹¹-Te yɪdE bii 'plɛblɛ bE, -e lu -fui 'e 'sran, te -yEE fɛnyian -nyan. Zi fɛzan 'sia 'e yɪfE da zɪɛ.

'wɪ 'wliɔdi 'drɛdi -taala 'kɔ!

¹²Min nen 'wɪ 'wliɔdi 'cin -trɔa 'ji en ya'a drɛlɛ dɪɛ, Bali -le -fɛa -a san man. Kɔɔ -te -a san 'yEE 'plɛblɛ 'ci kɔn zɪɛ -trilii en e 'bɔla -a -wulo planan 'bE, 'belidi nen ya'a 'nyaan dɪɛ e ya -yEE vE -a. Minnun nen o Bali ye 'yi 'bE o -kɔpa nen zɪɛ.

¹³Min nen 'wɪ 'wliɔdi 'cin -trɔa 'ji 'bE, te 'e 'pa Bali da dɪ! Kɔɔ 'wɪ 'wliɔdi 'cin 'ka Bali ji dɪ, en Bali 'ka 'wɪ 'wliɔdi 'cin tɔala min ji dɪ. ¹⁴Pian blamin 'bɔ 'wulo -ji wɪ 'bE see 'paaman, -e 'e 'wɪ 'wliɔdi 'drɛdi -cin -tɔ 'ji.

¹⁵-Te min sɔnla 'e 'wulo -ji 'nrɔndɪ 'wliɔdi zɪɛ -a -sru 'bE, -e 'e 'wɪ 'wliɔdi 'drɛ. En -te min 'wɪ 'wliɔdi drɛ 'trilii bE, -a 'le 'srrannan 'nen -kadɪ -a.

¹⁶An 'bʊi Zozinon, an 'ka ye 'yi 'kpa. Te 'ka 'wɪ 'gʋE -a 'sia 'ka see 'paa wɪ -a dɪ. ¹⁷Maan ve 'cEɛ 'nan, 'wɪ 'yi 'lee 'wɪ tɔglɪ pEEnon 'sia Bali va lou. -YEE laji fɛnun pEEnon nen o 'bia bE o drɛ. Fɛnun pEEnon zɪɛ 'o 'man limlan, 'pian Bali 'ka 'limlan 'li 'fo 'du. ¹⁸Bali 'bɔ 'ci 'sɔ 'a nen, e -kaa drɛ 'yEE 'nennun -a. Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnon nen e ya 'wɪ tɔglɪ 'a bE, -a 'bɔ 'a nen e 'belidi 'nɔn -cEɛ 'nan, -e -kaa kɔn 'e 'pɛ drɛve flin -a.

'Ka 'trɔɛn 'tɔ Bali wei lE, -e 'ka 'ta wula 'da!

¹⁹An 'bʊi Zozinon, an 'ka ye 'yi 'kpa. 'wɪ 'gʋE -a -cin 'e 'fɔla 'ka 'ji. 'Ka 'trɔɛn 'e 'wɪ man! Te 'ka 'lɛbo 'e 'fɔ 'e 'flin -e 'e 'wɪ dɪ! En te 'bli 'e 'fɔ 'ka 'ji tada dɪ! ²⁰Kɔɔ -tɔ 'bli 'fɔ min ji bE, ya'a Bali ci 'sɔ winun dra 'fo 'dɪ! ²¹-YEE 'wean nen 'ka 'wɪ pEEnon nen e min 'tri -tɔa Bali 'lE bE -a 'tʋi, 'lee 'wɪ 'wliɔdi pEEnon, -e 'ka 'wɪ Bali wei nen waa 'vɪ 'cEɛ bE -a man, -e 'e -kɔla 'e 'ka 'si 'wɪ 'ji -le 'wean.

²²Te 'ka 'fli sEɛ wʋ 'nan ka ya Bali wei mannan dɪ! 'Pian -te kaa 'man bE, 'ka 'ta wula 'da! ²³-YEE ci 'nan, min nen 'e 'trɔɛn -tɔa Bali wei lE, te ya'a 'ta 'wo 'da 'dɪɛ, yaa dra 'le 'nan min -tʋ 'bE 'e 'fli -nanjɛɛn -niannun 'ji, en 'e 'fli -tɔ kɔ 'yɪ. ²⁴Zɪ e cEɛn 'man en e -ku bE, 'nun tɔɔn -a -tɔ kɔ 'san 'e 'fli ji. ²⁵Pian bii nen 'i yɪɛ -trɔa Bali wei tɔglɪ nen e min 'sia 'wɪ 'wliɔdi 'le nɔnba -ji bE -a da bE, Bali -fɛa ve 'i man. Kɔɔ 'i 'trɔɛn 'tɔ -yɛɛ, en i kɔala 'man, en -a -cin 'ka 'sanlɛ 'i 'ji dɪ, 'pian i 'ta 'wula 'da.

²⁶Min nen e 'nan e ya Bali -sru, te ya'a 'kolaman 'e wei 'kundi -a dɪɛ, te e ya 'e 'fli sEɛ wɔnan. Te -yEE 'ta wɔdi Bali -sru 'bE -a -ci 'ka 'dɪ. ²⁷Pian -kaa 'tɪ Bali bɔdi tɔglɪ nen 'nan, blamin 'e yɪɛ 'tɔ 'tɪ 'lee 'bʊ 'ka 'da 'nennun 'lee -calenun va 'wee yɛa yɪdɪ -ji. En 'nyian 'nan blamin 'e 'fli 'kun -e 'e vile 'e 'wɪ 'wliɔdi 'tʋwli 'drɛ dɪ.

2

Te 'ka min bʋ 'va dɪ!

¹An 'bʊi Zozinon, kaa nen ka yɪ -tɛra mingɔnnen -kaa san Zozi Crizi da bE, te 'ka min bʋ 'va 'du. ²'Ka 'ci 'nrɔn 'wɪ 'gʋE -a da. Fɛzan -tʋ wla 'cee cin yɪ 'kuin 'e 'pɛ 'wle man le -siga, en 'e 'ta le sɔ fɛnyian -a.

Seezan -tu wla "nyian 'cee cin yi 'kɔn 'lein zɛ -a -ji, te sɔ "cɛɛndi a "da. ³Min nen 'e 'ta le sɔ fenyian -a bɛ, kaa -nanjɛn, ɛn 'ka 'nyrannan fenyian -nɔn -yɛɛ. 'Pian kaa 'vɪ seezan 'le 'lɛ 'nan: «Bii 'gɔ, 'i "tɔ wɔ lou, ɛn -te i ya "va "bɛ, 'i 'nyran 'mɛn pein "srɔn "tra.» ⁴'Wɪ zɛ -a drɛdi bɛ, e ya min bɔdi "va "wɪdi "a.

⁵An "bɔi Zozinɔn, an 'ka ye "yi 'kpa. 'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yɛɛ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, minnun nen o ci seenɔn 'a 'trɛ 'gɔɛ -a da bɛ, Bali o 'si "va 'nan, -e 'e o drɛ fɛnɔn 'a 'wee yi -teradi 'e da man, -e 'o 'kɔ 'yɛɛ mingɔnnɛn trɛn nen yaa 'pla minnun nen waa ye "yi "bɛ, -wɛ "bɛ -a da. ⁶'Pian 'cee vɛ bɛ, ka'a seenɔn 'siala min -a di, fɛnɔn nen ka o ye "yi. -Mɛ "le "wean nen kaa dra zi? Fɛnɔn 'bɛ 'tɛ "paa 'ka da, ɛn -wɛɛ -ko 'kaa tin 'banɔn 'cɛin -da. ⁷ɛn -wɛɛ 'tɔ "srɔnman 'tɔ fenyian nen Zozɪ Crizɪ 'tɔ a bɛ -a man.

⁸Bali -le 'fluba 'ji bɛ, -yɛɛ -pei -tɔ wɪ -dan tu -a. E ya 'e 'crɛn -tɛdi 'nan:

«'I bɔɛzan -tu yi "yi
"le 'yie 'wɪ 'zɔ!»

-Te 'wɪ zɛ -a drɛnan nen ka ci bɛ, te ka 'wɪ "yi drɛ. ⁹'Pian -te ka min 'bɔ "va "bɛ, te ka 'wɪ 'wɪdi drɛ. ɛn te Bali -le -pei zɛ e tin -tɛa 'ka da Bali 'lɛ. ¹⁰Kɔɔ -te min Bali -le -pei -tɔwli "cɛ srɛ bɛ, te yaa pɛɛnɔn srɛ "fo.

¹¹Bali -a 'vɪ 'nan:

«Te blamin 'e min nan -wɛɛ "di,
ɛn te 'e min -srɔn -wɛɛ "di!»

ɛn yaa 'vɪ "nyian 'nan:

«Te blamin 'e drɛ min -tɛzan -a di!»

-Te min 'ka min nan -wɛɛ di, 'pian ɛn e drɛ min -tɛzan -a bɛ, te ya'a 'ta wɔlɛa Bali wei da "fo "di.

¹²-Yɛɛ "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'ka "ta "we, ɛn 'ka "ta "wɪ dra bɛ, -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali wei nen e min "sia 'wɪ 'wɪdi "le nɔnba -ji bɛ, e 'cee tin "baa. ¹³Kɔɔ yi nen Bali 'trɛdanɔn 'le tin "baa bɛ, min nen ya'a 'e bɔɛnun nyrinda 'silɛ diɛ, Bali 'ka -a san nyrinda sia di. 'Pian min nen 'e bɔɛnun nyrinda 'si bɛ, te "klan 'e 'kɔn -a san -ji di.

Yi -teradi Bali da 'lee min drɛ wɪ

¹⁴An "bɔi Zozinɔn, -te min -a 'vɪ 'nan, an yi -tɛala Bali da, te ya'a kɔɔnman 'e drɛ wɪ -a diɛ, -a -ci nen 'nɔn? -Yɛɛ yi -teradi Bali da zɛ, ya'a sia 'wɪ 'ji "fo "di. ¹⁵'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da. 'Ka "bɔi Zozizan 'tu a 'ka 'va, -te 'bɛ "cɛɛ di, 'ka "blu Zozizan 'tu a 'ka 'va, -a ta sɔ "ka "di, ɛn -a -blɛfɛ "ka "di. ¹⁶ɛn kaa 'vɪ -yɛɛ 'nan: «Ku ya yi pee nyan. I -fɔ -trɔɔ.

Bali 'e fɛ nen ya -wɛɛman bɛ -a -nɔn 'yie.»
'Pian fɛ nen 'e klɪ "man "bɛ, ka'a -nɔnɛ -yɛɛ "di. 'Wɪ zɛ -a drɛdi bɛ, -a -ci "ka "fo "di. ¹⁷-A -tɔwli "nen "nyian yi -teradi Bali da -a. Min nen e yi -tɛala Bali da, ɛn ya'a kɔɔnman 'e drɛ wunun -a diɛ, min zɛ -yɛɛ yi -teradi Bali da -ci "ka "fo "di.

¹⁸ɛn "nyian bɛ, -te min -a 'vɪ 'mɛn 'nan:
«Min -tu yi -tɛala Bali da, ɛn min pee "e "yi "dra minnun lɛ.»

Tɔɔn maan laabo min zɛ -yɛɛ 'nan, 'i 'yie yi -teradi Bali da nen wa'a kɔɔnman o drɛ wɪ -a diɛ, -a -ci -kɔɔn 'mɛn! -E 'an 'mɛn yi -teradi Bali da -ci -kɔɔn 'yie 'an drɛ wɪ -a. ¹⁹I yi -tɛala "da 'nan Bali a -tɔwli "cɛ. 'Wɪ 'kpa nen. 'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'i 'ji 'nan, -yɛ -wɪdiunun 'o yi -tɛala "nyian "da zi, ɛn o "klanman -yɛɛ.

²⁰-Blɔzan, i ya "vale 'an -ci -kɔɔn 'yie 'nan, yi -teradi Bali da nen wa'a kɔɔnman 'o drɛ wɪ -a diɛ, -a -ci "ka "dɔv? ²¹-Mɛ "le "wean nen Bali -kaa tra Abraam 'sia min tɔglɪ 'a? -A drɛ wɪ man nen. Kɔɔ Abraam wɪ "man, ɛn e 'e 'pɪ Izak 'si, yaa -nɔn Bali 'lɛ 'sraga bɔvɛ -a Bali -pan "dave da. ²²Yia 'yi? -A drɛ wɪ 'lee -yɛɛ yi -teradi Bali da drɛ 'tɔwli. ɛn -yɛɛ yi -teradi Bali da 'e 'lɛ sɔɔ -a drɛ wɪ man. ²³'Wɪ 'bɔ zɛ -yɛɛ "wean e ya 'e 'crɛn -tɛdi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Abraam yi -tera Bali wei da,

ɛn Bali -a 'sia min tɔglɪ 'a

'yɛɛ yi -teradi 'e da man.»

Bali -a laabu 'e bee. ²⁴-Yɛɛ "wean maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan, Bali min 'siala min tɔglɪ 'a 'e drɛ wɪ 'lee 'yɛɛ yi -teradi 'e da man, 'pian ya'a siala min tɔglɪ 'a 'yɛɛ yi -teradi Bali da 'saza "cɛ "man di.

²⁵'Wɪ 'tɔwli zɛ -yɛɛ drɛ "nyian -kɔnnɛn -wɛɛzan nen waa laabo Rab bɛ -yɛɛ vɛ -a. Bali -a "sia lumɔn tɔglɪ 'a 'e drɛ wɪ man. Kɔɔ minnun nen Zozue o 'pa 'sia bɛ, e 'pa 'o 'va, ɛn e -si -tu kɔɔn -wɛɛ 'nan 'o 'tɛ -ji "da.

²⁶Kaa -tɔa 'nan -te 'flindi -nyan min lɔ bɛ, te e -ka. -A -tɔwli "nen "nyian yi -teradi Bali da -le vɛ -a. Yi -teradi Bali da nen wa'a kɔɔnman 'o drɛ wɪ -a diɛ, te e ya 'e 'kadɪ.

3

Min nɛn 'le 'wɪ

¹An "bɔi Zozinɔn, te 'ka vɪnan 'ka pɛɛnɔn 'e drɛ Bali wei "paanon 'a di. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan, 'kɔ Bali wei "paanon bɛ, Bali 'kve 'wɪ tin "baa 'plɛblɛ 'e "mlian min peenun -le vɛ

da. ²-Kaa pɛɛnɔn -pɛ "saanman 'wɪ 'wɪdɪ 'va 'wɪ "kaga 'ji. -Te min 'lewei 'ka "saanle -tɔwli 'wɪ 'wɪdɪ 'va dɛ, te min nɛn -a drɛ wɪ a 'e 'lɛ sɔɔdɛ bɛ, -nyrɛn. Te e -kɔlaman 'e 'fli kundi -a "fo.

³'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da. -Kaa -bulalɛ wlɛ wo -sɔnɔn 'lɛ, 'nan -e 'o -kaa wei man, -e -kaa -kɔla "o pladɪ -a. ⁴En "nyian bɛ, 'ka 'ci "nrɔn -klɔ -dandannɔn da. -Te -klɔ a -dan 'kɔ oo, -a -trɔa "vɛ -sɪ yra a "wɛnnɔn. -Te fulɔ 'pleblɛ a 'ta 'tɔnan "man "bɛ, -a -trɔa "vɛ -sɪ yra "wɛnnɛn zɪɛ -yɛɛ -maan -e -a -fɔzan 'e -trɔa -sɪ yra. ⁵-A -tɔwli "nɛn "nyian min nɛn 'lɛ vɛ -a. E ya min man mɛnnun va "wɛnnɔn, 'pian -yɛɛ -maan -e 'wɪ -dan 'e 'fɔla.

En "nyian bɛ 'ka 'ci "nrɔn plɔ -dan nɛn 'tɛ "wɛnnɛn -fɔla 'ji bɛ -a da. ⁶Min nɛn a "lɛ 'tɛ 'lɛ 'wɪ 'zɔ. -A da nɛn 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn cɪ. E ya -kaa man mɛnnun va, ɛn -yɛɛ -kaa munmuan "tri -tɔa. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'sia yɪ nɛn o min -yaa "da "trilii, -e -a -ka yɪ 'e bɔ bɛ, -a nɛn 'bɛ 'tɛ wo -yɛɛ 'trɛda va. 'Tɛ zɪɛ Satan -va nɛn e "sia.

⁷Min -kɔlaman -e 'e luji wi pɛɛnɔn, 'lɛɛ "lomannun, 'lɛɛ pɔnɛnnun, 'lɛɛ fɛ pɛɛnɔn nɛn o 'ta wɔla 'o 'kɔlɛnɛn "bɛ, o 'lɛbɔ. ⁸'Pian min -tɔ 'ka 'kɔlaman 'e nɛn pladɪ -a "fo "dɪ. Fɛ -wɪdɪ "nɛn, ya'a 'tɔa 'e "pa 'ji flu dɛ, -nyrɛn. E ya 'e fadɪ min -tɛ 'yile -a.

⁹Nɛn zɪɛ -a 'bɔ 'a nɛn -kaa Minsan nɛn e cɪ -kaa "tɪ 'a bɛ, -a 'tɔ bɔa. ɛn -a 'bɔ 'a nɛn -kaa wei "paala blamin nɛn Bali -a drɛ 'lɛ 'yɛɛ 'wɪ 'zɔ bɛ, -a man. ¹⁰Min 'lɛ 'a nɛn min -fɛa vɛ min man. ɛn min 'lɛ 'tɔwli zɪɛ -a 'bɔ 'a nɛn min 'e wei "paala min man. 'An bɛnɛn, tɛ 'cɛɛ vɛ 'e 'kɔn zɪɛ dɪ! ¹¹Fɛnan nɛn 'yɪ bɔala bɛ, 'e drɛ 'cɛɛ 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -a! 'Yɪ 'nɔnnɔn 'lɛɛ 'yɪ nyrannyan 'ka 'bɔala fɛ -tɔwli zɪɛ -a -nan 'e cin -a dɪ. ¹²En "nyian bɛ, -lomin yiba 'ka 'baa -voga -a dɪ, ɛn -mango yiba 'ka 'baa -lomin -a dɪ. ɛn 'yɪ 'wɛwɛa 'lɛɛ 'yɪ 'nɔnnɔn 'ka bɔala 'yɪ bɔlanan 'tɔwli "nan dɪ.

Laji 'wɪ 'tɔdɪ

¹³-Te min -tɔ a 'ka yei, tɛ 'wɪ pɛɛnɔn 'cin a 'ji, ɛn e 'wɪ -tɔa "bɛ, 'e -kɔɔn 'yɛɛ -kɔndɪ "yɪ 'lɛɛ 'e drɛ wunɔn tɪglɪ 'a. ¹⁴'Pian -tɛ man budɪ -nɔnnɔan -cin a 'ka 'ji bɛ, tɛ 'ka 'fli -kɔɔn 'cɛɛ 'wɪ 'tɔdɪ -a "fo "dɪ. ɛn -tɛ bɔɛ "blɪdɪ -cin a 'ka 'ji bɛ, tɛ 'ka 'fli -kɔɔn 'cɛɛ 'wɪ 'tɔdɪ -a "fo "dɪ. Kɔɔ -tɛ 'ka 'fli -kɔɔn 'nan ka ya 'wɪ 'tɔnɔn 'a bɛ, tɛ ka 'wɪ -sɛan. ¹⁵'Wɪ 'tɔdɪ zɪɛ, Bali "cɛɛ 'bɛ -nɔan "dɪ. E "sia 'trɛda

'gɔ, ɛn min 'bɔ -wɪlɔ -ji nɛn e -tɔala. Satan -va nɛn e "sia. ¹⁶Fɛ nɛn maan vɛ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, -tɛ man budɪ a fɛnan, ɛn bɔɛ "blɪdɪ a fɛnan bɛ, fɛ zɪɛ -a -nan 'ka flu "fo "dɪ. 'Wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn a -nan.

¹⁷'Pian 'wɪ 'tɔdɪ nɛn e "sia Bali va bɛ, e ya 'wɪ 'tɔdɪ tɪglɪ 'a. E min dra min -trɔɔ -a, ɛn e min dra min cɪ 'yizan 'a. Min zɪɛ e min wei maan, min nyrinda -sɛan "da, ɛn e "yɪ "dra min lɛ. Ya'a min bɔ "va "dɪ, ɛn ya'a 'wɪ 'dra -dawli a dɪ. ¹⁸Minnun nɛn waa -wɛɛman -trɔɔ 'nan minnun yei 'e 'fɔ -trɔɔ bɛ, -a 'lɛ 'srannan "bɛ 'wɪ 'yɪ "drɛdɪ nun 'bɛ -taa "bɔlɛa.

4

'Ka Satan 'tɔvɛ -e 'ka -sɔɔnla Bali -sru!

¹-Kulinun a 'ka yei, ɛn 'wɪ 'blɪdnun a 'ka yei. Nyin zia nɛn 'wunɔn zɪɛ -a pou 'si? Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, 'ka 'bɔ 'wɪlɔ -ji "nrɔndɔ -wɪdnun nɛn ka 'ta wɔla "da "bɛ -yɛɛ -maan 'wunɔn a 'ka yei. ²Ka ya "vale fɛ -tɔ 'e drɛ 'cɛɛ vɛ -a, 'pian -tɛ ka'a ye dɛ, tɛ ka 'nandu 'sia min man "lɛ 'ka -tɛ. ɛn ka ya "vale 'nan 'ka bɔɛzan -tɔ -lɔ fɛ 'e drɛ 'cɛɛ vɛ -a, 'pian -tɛ ka'a 'kɔlaman -a yɪdɪ -a dɛ, tɛ -kulinun 'lɛɛ 'wɪ 'blɪdnun wɪlɔ 'ka yei. Fɛ nɛn ka cɪ "va "bɛ ka'a ye dɪ, ka'a laabo Bali lɔ dɪ -lɛ "wɛan. ³En -tɛ kaa laabɔ Bali lɔ bɛ, ya'a nɔan 'cɛɛ dɪ, kɔɔ -a laabɔ "manwɪ a -wɪdɪ. Kaa laabo 'nan, -e 'ka 'fli cɪ sɔ wunɔn drɛ -a.

⁴Ka "wɛ "flivli Bali man "lɛ lumɔn nɛn e 'si 'e 'sran wɪ, ɛn e -kɔ -kɔnnɛn pɛɛ -va bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. 'Trɛda fɛnɔn yɪdɪ "yɪ "bɛ, e ya Bali 'nan man wɪ -a. Ka'a -cɪ tɔa dɔv? Min o min nɛn e 'trɛda fɛnɔn pɛɛnɔn ye "yɪ "bɛ, 'e 'fli dra Bali 'nanmanzan 'a. ⁵E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji 'nan:

«Lei nɛn Bali -a -nɔn 'cɛɛ bɛ,
Bali -a ye "yɪ, ɛn e man bɔ "da!»

Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'wɪ zɪɛ e ya 'wɪ "tun "a dɪ! ⁶'Pian "yɪ "nɛn Bali -a dra -cɛɛ bɛ e "mlianla "da. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji 'nan:

«Minnun nɛn o 'fli dra -dandan bɛ
Bali 'ka o ye "yɪ "dɪ.

'Pian e "yɪ "dra minnun nɛn
wa'a 'o 'fli kɔnnan dɛ -wɛɛ.»

⁷-Yɛɛ "wɛan nɛn 'ka 'wɪ "man 'ka 'ci 'fɪdaa 'a, -e 'ka 'ta wɔla Bali -sru! Te 'ka tɔa Satan lɛ dɪ! 'Ka drɛ zɪɛ -e 'e 'si 'ka man -kɔɔbli! ⁸'Ka -pli Bali man, -e 'e -pli 'ka man! 'Wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn, 'ka 'pɛ 'e 'si 'wɪ 'wɪdɪ -sru! Kaa nɛn 'ka 'ci -fɔɔman Bali -sru 'ta

wodu -ji be, 'ka 'ci 'si 'fidaa -e 'ka 'ta wola Bali -sru. ⁹Wɔ 'wɔlɔdɔn nɛn kaa dra be, -a 'wɔ 'e 'nan 'ka man! 'O 'ka 'ta dre -trɔdɔ! 'Ka 'wɔ! 'Ka 'cee 'she 'blɔdɔ lɔla "da -wuɔdɔ -a! 'Ka 'cee 'ci "nrandɔ lɔla "da -trundɔ -a! ¹⁰'Ka 'fli dre "wɛnnɔn Bali 'ɛ, -e 'e 'ka dre -dan!

Te 'ka min 'tɔ 'tɛ dɔ!

¹¹'An "bɔi Zozinɔn, te 'ka 'wɔ 'ka cin man -wɔlɔdɔ 'dɔ! Min nɛn e 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'vɔ 'e "bɔi -tu man, -te 'be "cɛɛ dɔ yaa 'tɔ 'tɛ be, te e 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'vɔ Bali -le -pei man, en e tin -tɛ "da. -Yɛɛ cɔ 'nan, -te i 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'vɔ Bali -le -pei man be, te yɔ 'a 'ta wɔlɛa "da 'dɔ, 'pian te i dre -a man tin 'bazan 'a. ¹²Bali -tɔwɔli 'be -pei -tɔ minnɔn ɛ, en -yɛɛ cɔ -a ta tin 'bazan a. -A -tɔwɔli 'be -kɔlaman min 'sɔdɔ -a 'wɔ 'ji, 'lee min -tɛdɔ -a. 'I 'fli 'sɔlɔ 'kɔ, en i "we 'i bɔɛnɔn man zɛ.

Fɛnɔn, te 'ka 'fli 'sia -dan dɔ!

¹³Kaa nɛn kaa ve 'nan: «Cɛɛgɔ 'lee "tre "a ku -kɔ 'fla 'gɔɛ -a da, ku ɛ -tu -tɛa "nan nɔn, ku 'flɛ -taan -e 'ku "lala yɔ» be, 'ka dre "yɔ! ¹⁴Ka 'a "tre wɔ tɔa dɔ. Ka ya "le "lɔlu -kɔɛi "wɛnnɔn nɛn e -tɔala -voo, -e 'e 'si 'nan be -yɛɛ 'wɔ 'zɔ. ¹⁵'Wɔ nɛn kɔ 'ka vɔ be, -nyrɛn 'gɔ. 'Ka vɔ 'nan: «-Te Minsan wɔ "man 'nan 'belidɔ 'bɔ 'ku man be, ku fɛ 'gɔ 'lee fɛ 'gɔɛ -a dra.» ¹⁶'Pian ka 'a 'wɔ zɛ 'be 've dɔ. 'Ka 'fli 'sɔlɔ -dan, en 'ka 'fli -kɔɛnman. 'Wɔ zɛ -a dre dɔ be, e ya -wɔlɔdɔ.

¹⁷Maan ve 'cɛɛ 'nan, min oo min nɛn e 'wɔ "yɔ "nɛn kɔ 'e dre be -a -tɔa, en ya 'a dre ɛ dɛ, te e 'wɔ 'wɔlɔdɔ dre.

5

Fɛnɔn, 'ka dre "yɔ, "tɔgɔ 'wɔ 'e bɔ 'ka man!

¹Fɛnɔn, an 'wɔ "paala 'cɛɛ 'nan, 'ka wɔ 'sia 'plɛblɛ, 'wɔ 'nɔnnɔn nɛn e -taa "bɔlɛ 'ka man be -yɛɛ "wean. ²Tɔ zɛ -a man be, 'ka yɔfɛnɔn srɛman, en fadrɔnɛn 'cee sɔnɔn -ble. ³-Jeza -fɔa 'cee -sɔga 'lee 'cee "lalanun man. -Jeza zɛ -yɛɛ 'ka man wɔ -tɔa lou -e 'e 'ka kɔlɛbɔ "blɔ "le "tɛ 'zɔ. 'Treda -nyan tɔ 'bɔ 'kɔgɔ, 'pian te ka -kɔ 'ka yɔfɛnɔn tredɔ -a "kaga. ⁴Minnɔn nɛn o 'nyranman 'pa 'cee fei en ka 'a o -pan wɔlɛ dɛ, 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'san Bali -wee -paandɔ man. ⁵En "nyian be fe -tu 'ka 'klɔlɛ 'ka man dɔ, 'ka 'ci 'sɔ wɔnɔn pɛɛnɔn dre 'treda. 'Treda -nyan tɔ 'bɔ 'kɔgɔ, 'pian te ka -kɔ fɛnɔn -blɔdɔ -a, en ka -kɔ bɔadɔ -a "le -sru nɛn o cɔ -a 'lɛ bɔnan 'nan -e 'o -blɔ be -yɛɛ 'wɔ 'zɔ. 'En "nyian be

minnɔn nɛn wa 'a 'wɔ 'tu dre ɛ dɛ, ka 'wɔ 'pa o da, en ka o tɛɛ. Wa 'a 'wɔ 'tu vɔlɛ dɔ.

'Ka -pɔan 'e 'sɔ!

⁷'An "bɔi Zozinɔn, 'ka -pɔan 'e 'sɔ 'trilii, -e Minsan -ta tɔ 'e bɔ. 'Ka 'ci "nrɔn fei 'pazan nɛn e 'yɛɛ fɛ 'wɛ -fɔa 'trɛ 'ji be -a da. Yaa man -pɛan -pɔan 'sɔdɔ -a -trilii, -e laa 'e 'fɛn "man, -e -a -tɛ tɔ 'e bɔ. ⁸'Ka 'bɔ "nyian, "cee -pɔan 'e 'sɔ zɛ! 'Ka -pɔan 'kun, kɔɔ Minsan -tadɔ 'bɔ 'kɔgɔ.

⁹'An "bɔi Zozinɔn, te 'ka cin man wɔ 'pa dɔ, "tɔgɔ Bali 'e tin -tɛ 'ka da! Min nɛn 'e tin -tɛa "min da be, e 'bɔ 'kɔgɔ. ¹⁰Minnɔn nɛn o Bali 'lewei 'vɔ Minsan 'tɔ da be, o -pɔan 'sɔ 'wee yra yɔdɔ -ji. 'Ka 'ci "nrɔn o da, -e 'o dre 'cee 'wɔ -kɔɛn "mannɔn 'a. ¹¹Minnɔn nɛn o -pɔan 'sɔ yra yɔdɔ -ji be, kɔa ve o man 'nan 'wee 'wɔ a "yɔ. Ka Zob -le -pɔan 'sɔdɔ 'wɔ 'man. En fɛ nɛn Bali -a -nɔn -yɛɛ -a 'le 'srannan "be, kaa -tɔa. Maan ve 'cɛɛ 'nan, Minsan cɔ a "yɔ, en min nyirinda -sean "da.

¹²'An "bɔi Zozinɔn, te 'ka 'wɔ 'tu -ji -pɛ wɔlɔn dɔ! Te 'ka 'pɛ wɔlɔn labli man dɔ, en te 'ka 'pɛ wɔlɔn 'trɛ man dɔ, en te 'ka 'pɛ wɔlɔn "nyian fɛ pee man dɔ! 'Pian 'wɔ tɔglɔ nɛn 'ka vɔ! -Te 'wɔ a 'wɔ 'kpa -a be, 'ka vɔ -inyan! En -te 'wɔ a 'wɔ 'a be, 'ka vɔ -ceje! "Tɔgɔ yɔ nɛn Bali tin -tɛa 'tredanɔn da be, 'e vɔlɛ 'e 'ka 'tɔvɔ 'e "tun "dɔ.

'Ka Bali trɔ 'ba!

¹³-Te min -tɔ a 'ka yei 'nan e ya 'e yra yɔnɔn be, 'e Bali trɔ 'ba! -Te min -tɔ a 'ka yei 'nan -a cɔ "nrannan be, 'e Bali 'tɔ 'bɔ "dre "fɔ! ¹⁴-Te min -tɔ a 'ka yei 'nan -a man "yaaman be, 'e -leglizinɔn ceje laabu, -e 'o Bali trɔ 'ba -yɛɛ, te o 'nyrɔn -sean -a -win -ji Minsan 'tɔ da. ¹⁵-Wee Bali trɔ 'badɔ nɛn waa dra yɔ -teradɔ Bali da -a be, e man "yaazan zɛ -a "belia, en Minsan -a wuanla. -Te 'wɔ 'wɔlɔdɔ "nɛn yaa dre be, Bali -a fuiman.

¹⁶-Yɛɛ "wean nɛn 'ka 'cee 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'vɔ 'ka cin le 'vaa -e 'ka Bali trɔ 'ba 'ka cin le, 'dɔ -e 'ka 'beli. Kɔɔ -te min a tɔglɔ Bali 'ɛ be, -yɛɛ Bali trɔ 'badɔ 'e 'blɔ pɛɛnɔn 'a be, -a 'lɛ a "man.

¹⁷'Ka 'ci "nrɔn 'wɔ nɛn Bali 'lewei vɔzan -tɔ -a dre 'li be -a da. Bali 'lewei vɔzan zɛ waa laabo Eli, en e ya blamin -a "le -cee 'wɔ 'zɔ. E Bali trɔ 'ba 'e 'blɔ pɛɛnɔn 'a 'nan, te laa 'e 'fɛn dɔ. En 'wɔ 'kpa, laa 'ka 'fɛnle 'treda dɔ. Yaa dre ɛ yaaga mlɛn 'shɛɛdɔ. ¹⁸"Be -sru en e Bali trɔ 'ba "nyian, tɔɔn laa 'fɛn, en fɛ pɛɛnɔn bɔdɔ 'sia.

¹⁹'An "bɔɔ Zozinɔn, -te min -tu a 'ka yei, en e 'si 'wɪ tɪgɪ man -kɔɔbli be, 'ka dre -e 'e sɔɔnla "nyian 'wɪ tɪgɪ zɪe -a -sru. ²⁰'Ka -tɔ 'nan, min oo min nɛn yaa dre en e 'wɪ 'wlidɪ "drezan 'si 'si 'wlidɪ "da en yaa sɔɔnla 'wɪ tɪgɪ -sru "be, -yɛɛ -maan en Bali 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a -nɔn min zɪe -yrɛ, kɔɔ Bali -yee 'wɪ 'wlidɪ pɛɛnɔn fui.

**'Fluba tede nen
Pieri
-a cren -te**

¹An 'bō Pieri nen Zozi Crizi 'an 'pa 'sia be, mēen 'fluba 'gve -a cren -te. Zozinōn nen o -nyeanla Pōnt 'leglōn 'ji, 'lee Galatī 'leglōn 'ji, 'lee Kapadōs 'leglōn 'ji, 'lee Azi 'leglōn 'ji, 'lee Bitini 'leglōn 'ji be, maan cren -te -wle. Bali 'ka 'si 'va 'nan -e 'ka 'kōn 'yee ve -a. Ka ya -pēn -a 'trē 'gve -a da, en ka ya minnun nen wa 'a Bali tōa diē o yei. ²-Kaa 'tū Bali 'ka 'si 'va 'li 'e 'cēn. -Yee lei 'saun 'be 'ka drē -yee ve -a, 'nan -e 'ka 'ta wula Zozi Crizi wei da, -e -a nycn nen e -sran be 'e 'ka drē 'saun Bali 'le.

Maan laabo Bali 'lō 'nan 'e 'yee 'yi 'lee 'yee -fudī -trōō -nōn 'cēē tū pēēnōn man 'e 'ciuladī "da.

'Belidī nen ya 'a 'nyaan diē Bali -a -nōn -cēē

³-Kaa Bali 'tō 'bō! -Yēē ci -kaa san Zozi Crizi 'tū "a. E -kaa nyrinda 'si, en e -kaa drē min -trē -a. Zozi Crizi wluan -kanōn 'va, -yee "wean -kaa 'bli 'e 'kōn "da 'nan -kaa wuanla -kanōn 'va "nyian. ⁴En -zia nen Bali -a paala 'yee 'nēnnun -le ve -a be, yaa -nōan -cēē. -Zia zīē ya 'a 'srēman 'li 'fo "dī, ya 'a 'tri 'tōa dī, en -yee fenyian 'ka 'nyaan dī. Yaa 'pla 'cee ve -a laji. ⁵Ka yi -tera Bali da, -yee "wean Bali 'e yīē -tōa 'ka 'va, 'nan -e 'e 'ka 'si 'wī 'ji. 'Cee 'sidī 'wī 'ji zīē -a ta bōala yi -fōla "da "ji.

⁶'Wunūn zīē -yēē -maan 'lōō ci "nran a 'ka 'lō. -Te 'wī 'tōndōn 'tō -tūdō pēēnōn a bōnan 'ka man tū "wēnnēn 'a, te 'ka yra ye -yrōō, ci "nran a 'ka 'lō. ⁷'Wunūn 'bō nen o bōa 'ka man zīē be, -wēē 'cee yi -teradī Bali da -kōōnman. 'Ka 'ci "nrōn -siga da, e ya fē -tū nen ya 'a 'fo 'trilī diē -a, 'pian o -yēē 'kpa -nanjēan 'te 'a. En 'cee yi -teradī Bali da -ji be, 'wunūn 'plēlē bōa 'ka man, -a -tūwli "nēn 'nyian zīē, 'pian 'cee yi -teradī Bali da "le 'kpa "mlīan -siga da. -Te ka yi -tera Bali da 'nan 'ka 'pē -sru 'ka tōale diē, tū nen Zozi Crizi -taa "man "bē, Bali 'ka 'tō "yi "ve, e 'ka 'tō bōa, en e 'ka yra 'fuo -fōa. ⁸Ka 'a tian Zozi yīē -tū dī, 'pian kaa ye "yi. En ka 'a Zozi 'bō 'ye dī, 'pian ka yi -teala "da. -Yee "wean ci "nrandī -dan a 'ka 'lō. Ci "nrandī zīē e -ciala "da "bū "le "wean min 'ka 'kōlaman -e 'e vī

'e 'le dī. ⁹Ci "nrandī zīē e ya 'ka 'lō, kōō 'cee yi -teradī Bali da 'le 'srannan "bē kaa -tōa. -Nyren 'nan, ka ya 'ka 'sidī 'wī 'ji.

¹⁰Zī e dra 'lōō -e Bali 'e min 'si 'wī 'ji be, 'li be Bali 'lewei vūnōn -a man wēē 'nan "o -tōa, en o -yēē 'wī 'vī minnūn 'le 'e 'cēn 'a, 'nan "yi zīē e ya 'cee ve -a. ¹¹En zī Crizi -taa 'e yra yīlē be, 'lee 'tō -dan nen Bali -a -nōan -yēē "bē -sru "bē, Crizi lei nen o da be, -yēē 'vī -wle 'e 'cēn 'a. Tū nen 'wunūn zīē o dra "man "bē, en zī 'wunūn 'bō -taa "drēlē be, Bali 'lewei vūnōn -a -ci laabu. ¹²En Bali -a -ci 'si -wle 'nan, 'wunūn zīē ya 'a dra o tū va dī, 'pian 'ka 'bō nen an 'fluba 'gve -a cren -te 'cēē be, 'ka tū va nen e dra. 'Wī zīē Zozi Crizi -le 'wī 'nōnnōn nen minnūn -a 'vī 'cēē be, -nyren. Bali lei 'saun nen Bali -ta -a be, -yēē 'wī zīē -a 'pa o 'le. Bali -le 'pasianōn 'bō nen laji nūn be, o ya "va 'nan "o 'wī zīē -a -tōa.

'Ta wū -pē nen e "sōa Bali 'le be

¹³'Wī pēēnōn nen Bali -a drē 'cēē be, -yēē "wean 'ka 'man 'e 'kōn 'e wūdī, en 'ka 'fli 'kun! "Yī "nēn Bali -taa -a drēlē 'cēē tū nēn Zozi Crizi -taa "man "bē, -a da nēn 'cee ci "nrōndī pēēnōn 'e 'kōn! ¹⁴'Ka 'ta wula Bali wei da tū pēēnōn man! 'Ka 'bō ci 'sō wunūn nen o 'ka "paala 'li 'e tēde, te ka 'a tian Bali tōa diē, te 'ka 'fli 'tū "nyian -wlo "dī! ¹⁵Bali 'bō nen e 'ka laabu be e ya 'saun. -Yee "wean 'ka drē wī pēēnōn 'e 'kōn 'saun, en ka -kōōn 'nan, ka ya -yēē ve -a. ¹⁶Kōō e ya 'e 'cēn -tēdī Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali "e 'nan,
'an 'bō Bali an ya 'saun,
-yēē "wean 'ka 'kōn 'saun!»

¹⁷'Cee Bali trū 'badī -ji be, ka Bali laabo «'an "tū, en Bali -tūwli zīē ya 'a min bō "va "dī. E min -tū -le 'wī tin "baa "le zī e 'ta 'wū be -a yra man. -Yee "wean 'cee tū nēn e -fū -e 'ka drē 'trē 'gve -a da be, 'ka -kōōn 'ka drē wī pēēnōn 'a 'nan, 'ka "klanman Bali lō.

¹⁸Fē nen Bali -a 'si, en e 'ka 'ta pan 'wū 'a, 'nan -e 'ka 'si 'ka tranun drenan wī -sru "bē, kaa -tōa. Fē nen e srēman 'le -siga 'lee "lala -zū be, -njēē yaa 'si dī. ¹⁹'Pian Crizi nyen nēn e "mlīan -fē pēēnōn da be, -a 'bō a nēn e 'ka 'ta pan 'wū. Crizi -ka "le 'nan 'sraga bō 'bla fenyian nen 'tō 'ka 'e 'padī "man "diē -yēē 'wī 'zū. ²⁰Tū nen te Bali 'ka tian 'trē drēlē diē, e Crizi 'si "va 'wī zīē -a drēve -a, en yaa 'pla tū -nyranman nen ka ci 'ji 'gve -a -ji, 'nan -e 'e 'ka 'si 'wī 'ji. ²¹Crizi 'bō 'bē -maan, en ka yi -tera Bali da. Bali -a wluan -kanōn 'va, en

e 'to -dan -nōn -yɾe 'nan, -e 'ka yi -tɛra Bali da, -e 'ka 'bli 'e 'kōn Bali lɛ.

²² 'Bɛ nɛn 'gʊɛ, Zozi 'le 'wɪ 'nōnōn nɛn kaa 'man bɛ, -a da ta wɔdɪ -a drɛ ɛn 'ka 'pɛ 'si 'wɪ 'wɪdɪ -sru, 'nan -e 'ka 'ka 'bʊɪ 'lee 'ka 'blu Zozi nōn yɪ 'yi, te -a -sru 'ka "dɪ. -Yɛɛ 'wean 'ka cin yɪ 'yi tʊ pɛnōn man 'ka 'ci 'fɪdaa 'a! ²³ ɛn -a -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, Bali 'ka 'ya 'e -trɛ. Blamin nɛn yɪ -tʊ bɔa -e 'e 'ka bɛ, -yɛɛ 'cɛɛ 'ka 'ya 'e -trɛ dɪ. 'Pian Bali wei nɛn ya 'a 'li 'srɛman dɪ, ɛn e 'belɪdɪ -nōan 'min lɛ bɛ, -yɛɛ 'ka 'ya min -trɛ -a. ²⁴ E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«'Trɛda blamin a "le lu -le 'wɪ 'zʊ, e -kaa. -Yɛɛ -dan a "le lu -fui "le 'wɪ 'zʊ, e -sɛanla.

²⁵ 'Pian Minsan wei a -nan 'li 'trɪlii.»

-A wei zɪɛ 'wɪ 'nōnōn nɛn kaa 'man bɛ -nyɾɛn.

2

Bali 'ka 'si 'va 'nan -e 'ka 'kōn 'yɛɛ vɛ -a

¹ Bali 'ka 'ya 'e -trɛ, -yɛɛ 'wean 'ka 'pɛ 'e 'si 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tʊdʊ pɛnōn -sru! Te 'ka 'wɪ 'sɛn 'nyian dɪ! Te 'ka wei 'e 'kōn 'flivli 'nyian dɪ! Te 'ka 'bli 'e 'bʊ min -le fɛ man 'nyian dɪ! Te 'ka 'wɪ min man -wɪdɪ "nyian 'e koda dɪ! ² "Le zɪ 'nɛn 'lɪnɛn e 'bʊ 'nyōn -wɛɛman tʊ pɛnōn man bɛ, ka 'bɔ 'nyian zɪ 'ka Bali wei nɛn e 'ka 'e baadɪ fɛ -tʊ -a dɪɛ -a -wɛɛ! -Te kaa drɛla "da "bɛ, 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Bali da "paa "da -trɪlii, -e 'ka 'si 'wɪ 'ji tʊ 'e bɔ. ³ 'Wɪ 'kpa nɛn, ka Minsan -le "yi -kōn nɛn 'yɪ 'va.

⁴ 'Ka -pli Minsan man! -Yɛɛ 'belɪdɪ -nōan 'min lɛ, ɛn -yɛɛ cɪ 'kōn 'tɔ -kɔlɛ nɛn minnun -a tuw 'o 'pɛla koda bɛ -a. 'Pian Bali -a 'si 'va 'nan -yɛɛ cɪ -kɔlɛ 'kpa -a. ⁵ 'Ka 'bɔ 'nyian, ka ya "le -kɔlɛnɛn nɛn 'belɪdɪ a -wɔ "bɛ -wɛɛ 'wɪ 'zʊ. 'Ka 'bɔ -a nɛn Bali 'yɛɛ 'kōn -tɔa, -e Bali lei 'saun 'e -nyɾan ji. 'Kaa nɛn Bali 'ka 'si 'va 'e 'pannōn 'a. Bali -panvɛ nɛn kaa -nōan -e 'e 'sɔ Bali lɛ bɛ, 'cɛɛ 'nyɾanman nɛn kaa "paa Zozi Crizi 'le "wean bɛ -nyɾɛn. ⁶ E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«"Ka 'yɪɔ, an -kɔlɛ 'kpa 'si,

ɛn maan 'pla Zeruzalɛm.

-A da nɛn an 'mɛn 'kōn -tɔala.

Min oo min nɛn e yɪ -tɛra "da "bɛ,

-a -pɛ 'ka 'sɛanla 'e "tun "dɪ.»

⁷ Fɛ nɛn -a -pɛ -tɔala "da "bɛ, 'tɔ -dan nɛn Bali -a -nōan 'cɛɛ bɛ -nyɾɛn, kɔɔ ka yɪ -tɛra Zozi da. 'Pian minnun nɛn wa 'a yɪ -tɛlɛa "da "dɪɛ, e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ -wɛɛ vɛ -a 'nan:

«-Kɔlɛ nɛn 'kōn 'tɔnōn -a tuw

'o 'pɛla koda bɛ,

-yɛɛ drɛ 'kōn 'pʊ -fɔ -kɔlɛ -a.

⁸ ɛn -yɛɛ drɛ -kɔlɛ nɛn

minnun srɔɛn -wia "man "bɛ -a.

-Kɔlɛ zɪɛ e minnun -tɪala.»

Bali -a 'pla 'nan -e 'o -trɪa "da, kɔɔ wa 'a 'ta wɔlɛa Bali wei da dɪ.

⁹ 'Pian 'cɛɛ vɛ bɛ, ka ya 'lɛglɔn nɛn Bali -a

'si "va "bɛ -a. Ka ya Bali nɛn mingōn nɛn -a

bɛ -a -pannōn 'a, ka ya minnun 'pa 'tʊ nɛn o

ya 'saun bɛ waa, ɛn ka ya minnun nɛn o ya

Bali -le vɛ -a bɛ waa. Bali 'ka 'si 'va 'nan -e

'ka 'yɛɛ 'wɪ -dandan vɪ minnun lɛ. Bali 'bɔ

'bɛ 'ka 'bɔla klun va, ɛn e -ta 'ka 'a 'yɛɛ 'tɛ

'san fɛnyian da. ¹⁰ 'Li 'e tɛdɛ bɛ, te ka 'ka Bali

-le minnun -a dɪ, ɛn 'ka nyɾinda 'ka 'sɛan

Bali da dɪ. 'Pian 'bɛ nɛn 'gʊɛ, ka drɛ -yɛɛ

minnun -a, ɛn 'ka nyɾinda -sɛan "da.

Zɪ Bali -le min 'ta wo minnun va bɛ

¹¹ 'An beenun, -a -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan,

'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, ka ya -pɛn -a, ɛn ka ya

ciunōn 'a. -Yɛɛ 'wean an 'wɪ "paala 'cɛɛ

'nan, 'ka yɪɛ 'si blamin ci 'sɔ winun lɛ! -Wɛɛ

min -le 'belɪdɪ srɛman. ¹² 'Ka drɛ wɪ 'e 'kōn

'e 'sʊdɪ "ji minnun nɛn wa 'a Bali tɔa dɪɛ o

va. -Te minnun 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ -tʊdʊ pɛnōn

ve 'ka man oo, 'ka drɛ wɪ 'yinun bɛ 'wɛɛ yɪ,

-e tʊ nɛn Bali 'bɔ 'e 'fli -kɔɔnman -wɛɛ "bɛ,

'o -yɛɛ -dan sɪ -fɔ.

¹³ Minnun nɛn o cɪ min tanōn 'a bɛ, Min-

san -le "wean bɛ, 'ka 'ta wɔla o wei da! -Te

e ya mingōn nɛn tazan a oo, ¹⁴ -te e ya -

yɛɛ -kōnmandannun a oo, 'ka o wei man "yi.

Mingōn nɛn tazan 'bɔ 'bɛ o 'pla 'nan, -e

'o 'wɪ "nɛn -kɔɔn 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnōn lɛ, -e 'o

'wɪ "yi "drɛnōn 'tɔ "yi "vɪ. ¹⁵ Kɔɔ 'wɪ nɛn Bali

cɪ "va "bɛ -nyɾɛn 'nan, 'cɛɛ 'wɪ "yi "drɛdɪ

e minnun nɛn wa 'a tian Bali -tɔlɛ dɪ, ɛn o 'wɪ

"tun "vɛ bɛ, o 'lɛbo 'pla "da. ¹⁶ Ka ya minnun

nɛn o ya 'o 'fli -ji bɛ waa. 'Pian te 'ka vɪ 'nan,

ka ya 'ka 'fli -ji -e te ka 'wɪ 'wɪdɪ "dra dɪ. 'Ka

-kɔɔn 'pian 'nan ka ya Bali 'sunōn 'a. ¹⁷ 'Ka

min pɛnōn 'sia min -a! 'Ka "bʊɪ Zozi nɛn

"yi! 'Ka "kɔn Bali lɔ! 'Ka mingōn nɛn

tazan 'sia min -a!

'Nyɾanman 'pazan 'lee 'e 'tazan -le 'wɪ

¹⁸ Kaa nɛn ka 'nyɾanman "paa min lɔ bɛ,

'ka 'ta wɔla 'ka 'tazan wei da "kɔlɛ a Bali

lɔ -pɛ pɛnōn da. Te 'ka 'ta wɔla o nɛn o cɪ

a "yi "bɛ o wei da 'saza dɪ! 'Pian o nɛn o 'tɛ

"paa 'ka da bɛ, 'ka 'ta wɔla o wei da "nyian!

¹⁹ 'Wɪ nɛn e 'kla -si yɾa dɪɛ, -te waa dra 'cɛɛ -e

'ka yɾa yɪ bɛ, min nɛn e wɪ 'wɪ zɪɛ -a man 'ta

wuladı Bali wei da -le "wean be, te -a san 'wı 'yi dre. ²⁰-Te min 'wı 'wlıdı dre, en -a san 'e 'wulo -to 'yee -söndü wlu be, -tıe 'tö 'yi 've? 'Pian -te 'wı 'yi 'nen kaa dra te min 'te 'paa 'ka da, en 'ka 'wulo -to 'wlu "be, 'wı zıe -yee 'sö Bali le. ²¹Bali 'ka laabu 'nan, -e 'ka 'wı zıe -a dre, köö Crizi 'e yra 'yı 'nyian 'cee "wean. E -si köön 'cee 'nan -e 'ka 'ta wula 'e 'pa "da. ²²«Ya 'a 'wı 'wlıdı "towlı "ce "drele di, en 'wlu wı -towlı "ce 'ka bölea -a 'le di.» ²³Minnun -a srön, ya 'a 'leji -töle di. 'E yra 'yı minnun lö, ya 'a 'e wei 'paläa o man di. 'Pian e yi -tera Bali nen e min -le 'wı tin "baa 'e -nöan da be -a da. ²⁴Crizi 'bö 'be -cee 'wı 'wlıdı "sen 'e 'fli da, en e -ka yiba "plan da. Yaa dre zıe 'nan -e -kaa 'pe 'e 'si 'wı 'wlıdı -sru, -e 'wı nen e 'sö Bali le be -kaa dre. 'Wı 'kpa nen, tuonun nen yaa 'wü be -yee -maan ka 'beli. ²⁵-Yee cı 'nan 'li 'e tedä be, te ka ya 'le 'nan 'blanun nen 'o saan "bui "da be -wee 'wı 'zı. 'Pian 'be nen 'gve ka 'li 'ka da Zozi Crizi -va. -Yee 'e yie -töa 'ka 'va, en e ya "le 'bla -sru "pinzan -zı.

3

Min 'lee 'e nan -le 'wı dredü 'o cin va

¹'Ka lumönnun, -a -towlı "nen 'nyian 'cee ve -a, 'ka 'ta wula 'ka -srannun wei da! En -te 'ka -srannun 'ka yi -telea tian Bali wei da di, 'ka 'ta wula o wei da 'nyian! 'Dü -e 'ka dre wı 'e -si 'le 'sö -wle Bali va, te ka 'a 'wı tin 'bale 'ka 'le di. ²'Ka dre wı fenyian nen waa 'yı be, en 'cee "klandı Bali lö nen waa 'yı be, -yee -köle "sia o cein -da. ³Te 'ka -wee 'nan 'ka 'fli dra fenyian 'ka 'köle da lou "di! -Yee cı "le 'ka 'wulo "je "man dredü zı, "le -siga fenun -sendü 'ka man zı, "le sönnun fenyian fenyian 'padı 'ka man zı. ⁴'Pian 'cee fenyian e 'si 'wı nen 'ka 'ji be -a va. 'Ka 'ci 'e 'kön "yi, en 'ka 'kön -trö. 'Wı zıe -yee cı 'wı "yi "a Bali 'le. ⁵'Li be, lumönnun nen Bali o 'si "va, en o 'bli a Bali le be, zı o 'wee fenyian wee zıe, o 'ta 'wula 'o -srannun wei da. ⁶-A 'bö nen Sara "e dre. E 'ta 'wula 'e -sran Abraam wei da, en yaa laabu 'an 'san. Ka dre Sara -le 'nennun -a. -Yee "wean 'ka 'wı "yi "dre! Te 'wı 'tö 'e 'ka 'te "klan -a di!

⁷'Ka -klönmönnun, -a -towlı "nen 'nyian 'cee ve -a. 'Wı 'tödi -a nen 'ka 'ta wü 'ka 'nan va! -A -cin 'e 'kön 'ka 'ji 'nan, -wee 'pleble 'ka "le 'cee ve -zı di. 'Ka o 'sia min -a! Köö "yi "nen Bali -a dre minnun le 'belıdı -a be, e -wee ve -nö. 'Ka 'wı zıe -a dre, -e 'wı 'tö

'e vüle 'e 'si -tö 'ka "flinön 'le Bali tru 'badı lö di.

⁸Maan 'le -seanla 'ka pëenön le 'nan, 'ka 'wulo -ji "nrön 'wı -towlı "da! 'Ka cin nyrında 'si! 'Ka cin yı "yi "le "bui 'lee "blu -le 'wı 'zı! 'Ka "yi "dre 'ka cin le! 'Ka cin bö! ⁹-Te min -tö 'wı 'wlıdı dre -cee be, te 'ka man 'wı 'wlıdı "dre di! -Te min 'ka srön be, te 'ka 'leji -tö di, 'pian -fea nen 'ka vı -a san man! Köö Bali 'ka laabu 'nan, -e 'e -fea vı 'ka man, -yee "wean 'ka 'bö "nyian 'ka -fea vı min man! ¹⁰E ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen e ya "va 'nan,

'e 'ci 'e 'kön 'e 'södi 'trëda,

te 'e 'ci yra "tra "be,

-a san zıe 'e wei 'kun.

Te 'e 'wı 'wlıdı "vı min man di,

en te 'e 'wı 'sen di!

¹¹-A san 'e 'pe 'si 'wı 'wlıdı -sru,

'wı "yi "nen 'e dre!

'Wı nen yaa -weeman tı pëenön man be,

-nyren 'nan o 'vale 'e böennun -a be

o yei 'e 'fü -tröö!

¹²Köö Minsan yie a minnun nen

o cı min tıglı 'a be o va,

en -a "tröen "a 'e 'tödi

-wee Bali tru 'badı le.

'Pian minnun nen

o 'wı 'wlıdı "dra be,

Minsan -le nyan -blıdı a o -pennan.»

Minnun 'te "paa 'ka da Zozi Crizi -le "wean

¹³-Te ka ya 'wı "yi "dredü 'panan 'nyran -man -a be, -tıe -kölaman 'wı 'wlıdı "dredü -a 'cee? ¹⁴-A san "ka "di. 'Pian -te 'wı tıglı nen Bali cı "va "be -a dredü -le "wean, minnun 'te "paa 'ka da be, Bali 'bö -fea ve 'ka man. Te 'ka "klan minnun zıe -wı di, en te 'ka 'ci 'e baa -ji di! ¹⁵'Pian Crizi nen 'ka 'san -a be, -a -towlı "da nen 'ka 'ci "nröndı pëenön 'pla! -Te minnun -a laabu 'ka 'lö 'nan: «-Me "le "wean 'ka yie yra Zozi le» be, tı pëenön man 'ka 'man 'e 'kön 'e wüdü, -e 'ka 'ci vı -wle. ¹⁶'Pian 'ka 'ci vı -wle -tröö, en 'ka "klan Bali lö. 'Ka man -wee 'nan 'cee 'wı pëenön 'e 'kön 'e 'südü 'ji Bali 'le. 'Ka dre zıe, -te minnun 'wı 'tö 'ka man, te o 'wı 'wlıdı "ve 'cee 'ta wüdü Crizi -sru fenyian man be, -e 'wı 'bö nen waa ve be 'e tin -te o da.

¹⁷-Te 'wı "yi "dredü man nen minnun cı 'te 'panan 'ka da, en Bali wı "man "be, e ya 'kpa e "mlıan 'wı 'wlıdı "dredü -e min 'e 'te 'pa 'ka da be, 'be da.

¹⁸ Koo Crizi 'bo 'e yra 'yi min pænon 'le 'wɪ 'wɪdɪ 'le "wean. Ya'a 'wɪ 'wɪdɪ -tuwli 'drele dɪ, en e -ka 'wɪ 'wɪdɪ "drenon 'leji 'e 'pa -a -tuwli 'li "fo 'le vɛ -a. Yaa drɛ zɛ 'nan, -e 'e 'ta 'ka 'a Bali va. Waa -tɛ "le 'nan min nen e ya blamin -a bɛ -yee 'wɪ 'zv, en e wluan -kanon 'va 'le 'nan min nen e ya Bali lei -a bɛ -yee 'wɪ 'zv. ¹⁹ Tu zɛ -a man nen, e -ku fɛnan nen lei -wɪdunun cɪ bɛ -a -nan, en e 'yee 'wɪ tin 'ba -wɛ. ²⁰ 'Li 'e tɛdɛ bɛ, leinun zɛ o Bali wei tuv 'o 'pela koda. Bali 'e -poan -sran 'e cin da, en e 'o man -pɛn Noe -le -klv -dan drɛ tv -a. Min "wennon 'bɛ wla -klv -ji, o ya min 'sora "cɛ, -wɛ 'su 'yi 'lɔ. ²¹ 'Bɛ nen 'gʊɛ, 'yi zɛ -yɛɛ cɪ "le 'ka -batize drɛdɪ -koon "manvɛ -zv. Min -batize drɛdɪ 'ka min drɛ wɪ -wɪdɪ 'sia 'e 'lɔ dɪ, 'pian -a -cɪ nen 'nan, min wɪ "man 'nan 'e drɛ wɪ 'e 'kɔn 'e 'sɔdɪ 'ji Bali 'lɛ. 'Ka -batize drɛdɪ zɛ e 'ka 'sia 'wɪ 'ji, koo Zosi Crizi wluan -kanon 'va. ²² Zosi 'kv laji, en e -nyran Bali -pɛ "yi "da. Bali -le 'pasianon 'lee lei -wɪdunun pænon 'lee fɛnun pænon nen 'plɛblɛ a -wɔ "bɛ, -yɛɛ cɪ o da.

4

'Ka 'fli -non Bali lɛ "fo!

¹ Kaa -tɔa 'nan, Crizi wɪ "man en 'e yra 'yi. 'Wɪ 'tuwli zɛ -a da nen 'ka 'ci "nron. Koo min nen 'e yra 'yi bɛ, te -a san 'e 'pɛ 'si 'wɪ 'wɪdɪ -sru. ² -Yee "wean 'cɛɛ tv nen e -fu -e 'ka drɛ 'trɛda bɛ, Bali cɪ 'sɔ wunun da nen 'ka 'ta wɔla! Te 'ka 'ta wɔla 'wɪ 'wɪdɪ "nen blamin cɪ 'sɔ -a bɛ -a da dɪ! ³ -Yɛɛ cɪ 'nan ka tv "kaga drɛ, te 'cɛɛ 'ta wɔ -pɛ a "le minnun nen wa'a Bali tɔa dɛ -wee vɛ zv. 'E tɛdɛ bɛ, 'ka 'fli -non 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ lɛ, en tv pænon man bɛ 'ka 'bɔ 'ka 'ci 'sɔ wunun -wɪdunun nen kaa dra. Ka -wɛn mlindɪ -trɔa 'ka 'win -ji, en 'ka 'fli -non "fɛdinun lɛ fɛ -blɪdɪ 'lee -wɛn mlindɪ -a, te ka -yɔnun -paan, 'bɛ a -wɪdɪ "fo. ⁴ 'Bɛ nen 'gʊɛ, -te o ya 'wunun zɛ o drenan bɛ, ka'a 'kula "nyian 'o -sru "dɪ. 'Wɪ zɛ e ciula o da, -yee "wean o 'ka "srɔnman. ⁵ 'Pian Bali yi -tv 'pla, -e 'o 'wɪ zɛ -a -sru "vɪ. Yi zɛ e 'bɔ 'kogo. -A da nen e minnun nen 'o yiɛ cɪ "man, 'lee minnun nen o -ka bɛ, e -wee 'wɪ tin "baa. ⁶ Minnun nen o -ka bɛ, o Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ -wɛ, te 'o yiɛ a tian "man, 'nan -te o -ka oo, -e 'o 'kɔn min 'belidɪ -a Bali "le 'va zia.

⁷ Yi nen 'trɛ 'gʊɛ e -nyaan "man "bɛ, e 'bɔ 'kogo. -Yee "wean te 'ka 'wɪ drɛ "le minnun nen o -wulo 'ka 'o da dɛ -wee 'wɪ 'zv dɪ,

'pian 'ka 'fli 'kun, -e 'ka Bali trv 'ba! ⁸ 'Wɪ -dan nen e "mlian 'wɪ pænon da bɛ -nyren 'nan, 'ka cin yi "yi, te -a 'leda 'e 'kɔn dɪ! Koo fɛnan nen yɪdɪ "yi "cɪ bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ -nyaan "nan. ⁹ Minnun nen o 'bɔala 'ka 'va bɛ, 'ka 'o 'kun 'ka 'pɛ "fli "a, te 'ka drɛ 'ka 'ci "pou "a dɪ! ¹⁰ Bali "yi drɛ 'ka 'tɔdɔ pænon lɛ -pɛ "kaga "ji, -yee "wean te min -tv 'e 'yee vɛ 'tvɪ 'e 'saza 'le vɛ -a dɪ, 'pian 'ka "yi "drɛ -a 'ka cin lɛ! ¹¹ -Te Bali "yi drɛ 'yiɛ 'nan, -e 'i 'yee 'wɪ vɪ bɛ, 'wɪ nen e "sia Bali va bɛ -nyren 'i vɪ! -Te Bali "yi drɛ 'yiɛ 'nan, -e 'i 'pa minnun va bɛ, zɪ Bali 'plɛblɛ 'nɔn 'yiɛ bɛ -a da nen 'i drɛ! 'Ka drɛ zɪ, -e minnun 'o Bali 'tɔ drɛ -dan, 'wɪ nen Zosi Crizi -a drɛ bɛ -a man. 'Tɔ -dan 'lee 'plɛblɛ 'o 'fu -yee vɛ -a 'li 'trilii. Amen!

-Mɛ "le "wean 'wɪ 'tɔndɔn bɔa Zozizan man?

¹² 'Mɛn 'nennun, 'tɛ nen minnun cɪ -a 'panan 'ka da 'plɛblɛ bɛ, te -a 'wɪ 'e 'ka 'kan dɪ! E ya "le 'wunun zɛ 'o bɔ 'ka man, -e 'wunun 'bɔ zɛ 'o 'cɛɛ yi -teradɪ Bali da -koon. ¹³ Yra nen Crizi -a 'yi bɛ, 'cɛɛ vɛ nen ka cɪ "ka "yuan. -Yee "wean 'ka 'ci 'e "nran, -e tv nen Crizi -le -dan ta bɔala bɛ, te cɪ "nrandɪ a 'ka 'lɔ 'e 'ciuladɪ "da. ¹⁴ -Te minnun 'ka "srɔnman 'nan ka ya Zosi -srɔnɔn 'a -le "wean bɛ, Bali -fɛa vɛ 'ka man. 'Wunun zɛ -yɛɛ -koonman 'nan Bali lei nen -yee -dan "mlian fɛ pænon da bɛ, e ya 'ka 'lɔ.

¹⁵ Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, min -tɛdɪ a -tv, crin wɔdɪ a -tv, 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ a -tv, en 'tɔ wɔdɪ min pee -le 'wɪ 'ji a -tv. Te 'ka yra yi 'wunun zɛ -a -tuwli "cɛ "le "wean dɪ. ¹⁶ 'Pian -te 'ka 'va min -tv a, en e ya 'e yra yuan, 'nan e ya Zozizan -a -le "wean bɛ, te 'wɪ zɛ -a 'yra 'e -tɛ dɪ, 'pian 'e Bali 'tɔ drɛ -dan 'wɪ zɛ -yee "wean.

¹⁷ -Yɛɛ cɪ 'nan, tv nen Bali 'trɛdanon 'le tin "baa bɛ e 'bɔ. -Yɛɛ pou 'sia Bali -le minnun da zɛ. -Te Bali tin 'badɪ "siala 'ka da bɛ, minnun nen wa'a 'ta wɔlɛa Bali 'bɔ 'le 'wɪ 'nɔnɔn da dɛ, -wee vɛ -ciala "da "fo. ¹⁸ E ya "le 'wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ -yee 'wɪ 'zv. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Te min tɪglɪnun 'sɪdɪ 'wɪ 'ji drɛ 'plɛblɛ bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "drenon 'le vɛ -taa 'ciulɛa "da "fo.»

¹⁹ Minnun nen o cɪ 'o yra yuan 'nan Bali 'wɪ zɛ a 'pla 'wee vɛ -a bɛ, 'o 'fli -pɛba wɪ Bali 'lɔ! -Yɛɛ fɛ pænon drɛ, en -te e -tɔ 'wɪ tv da bɛ, yaa 'lɛ sɔoman. Minnun zɛ 'o kɔala 'wɪ "yi "drɛdɪ man!

5

Bali -leglizi -peba 'wo minnun lo

¹ Minnun nen o o 'tō min ceje -a -leglizi be, an 'wī "paala "men 'cēē. 'An 'bō, "an "ya wo "nyian -leglizi min ceje -a. Crizi -le yra nen yaa 'yi be, an ya -a -nan yīzan -tū -a, en tū nen Crizi -le -dan ta bōala be, 'an 'tō -kōan "va "nyian. An 'wī "paala 'cēē 'nan: ² Ka ya "le 'bla -sru "pinnōn 'zv. 'Ka yie 'tō minnun nen Bali 'o -nōn 'cēē be o va. Te 'ka yie 'tō o va, "le 'nan min 'be 'tō 'ka -sru en ka ya -a drenan dī, 'pian 'ka dre ci 'fidaa 'a, "le zi Bali cī "va "be -yee 'wī 'zv. Te 'ka dre "lala -le "wean dī, 'pian 'ka dre 'ka 'cī -a -tūwli. ³ Te 'ka -va -blī o da dī, 'pian 'ka 'kōn -wee 'wī -kōn "mannōn 'a! ⁴ -E tū nen Zozi 'bō nen 'bla -sru "pinnōn 'tazan -a be e -taa "man "be, 'ka 'cee -kopa yi. -Kopa zīē, 'tō -dan nen -yee fenyian 'ka 'nyaan dīē -nyren.

⁵ 'Ka -gobonun be, an 'wī "paala 'cēē 'nan, 'ka 'ta wūla min cejenun wei da!

En ka pēēnōn, te 'ka 'fli 'sia -dandan 'ka cin man dī! E ya 'e 'cren -tēdī Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali 'ka minnun nen

'o 'fli dra -dandan be

o ye "yi "dī,

'pian e "yi dra minnun nen

wa'a 'o 'fli kōnman dīē -wle.»

⁶ -Yee "wean 'ka 'fli dre "wennōn Bali nen e cī fē pēēnōn da be -a 'le. Tōn tū nen yaa kōn be, -te e 'bō -e 'e 'ka dre -dan. ⁷ 'Wī pēēnōn nen 'ka 'man wī -a be, 'ka 'pē 'ba wū -yrd, kōō -yēē yie -tōa 'ka 'va.

⁸ 'Ka 'fūw, en 'ka 'fli 'kun! 'Ka 'nanmanzan nen Satan -a be, e ya "le -jra nen e ya -paannan be -yee 'wī 'zv. E -cia fē pēēnōn 'nan min -wēēdī -a, -e 'e 'bli. ⁹ 'Ka 'tō -kli -a 'le! 'Cee yi -teradī Bali da -ji be, te 'ka 'pē 'e plv dī! Kōō kaa -tōa 'nan, yra -tūwli zīē 'ka "bū Zozinōn -a ye 'treda fē pēēnōn 'nan.

¹⁰ 'Ka yra ye tian tū "wennēn 'a, 'pian Bali nen -yēē cī "yi 'tō 'tūdv pēēnōn 'san -a be, e 'ka laabv Zozi Crizi 'ji 'nan, -e 'ka 'kōn -yee -dan nen -a 'leda "ka "dīē, -a "nen "blinōn 'a. -Yēē 'ka -tōa 'plēble 'e 'bō 'a, en -yēē 'ka "koe -tōa 'ka da 'e 'bō 'a, en -yēē dra -e 'ka 'pē 'e vīlē 'e plv dī. ¹¹ 'Plēble 'e 'fū -yee vē -a 'li 'trilii. Amen!

¹² -Kaa "bū Zozizan Sila nen, maan 'yi 'nan min -kolaman e yi -teala "da "be, -yēē 'pa 'an 'va 'fluba "tiennēn 'gūē -a cren -tēnan, en maan 'pa 'sia 'cēē. An ya "va 'nan, 'an 'ka "koe -tōa 'ka da, -e zi Bali -le "yi tigrū cī be, 'an 'cī vī 'cēē. Te 'ka 'si "yi zīē -a -sru "dī!

¹³ -Leglizi 'nōn nen Babilōn 'fla be, o 'ka 'tō bo. Bali 'o 'si "va 'yee vē -a "le 'cee 'wī 'zv. En 'men 'nen Mark 'ka 'tō bo "nyian.

¹⁴ 'Ka cin 'tō bū -atu 'lee -azōēyi -tēdī -a 'ka cin man!

'Ka pēēnōn nen ka cī Crizi -le vē -a be, Bali 'e 'fūdv -trōō -nōn 'cēē.

**'Fluba "flizan nen
Pieri
-a cren -te**

¹An 'bo Simōn Pieri be, an ya Zozi Crizi 'suzan 'a, en an ya -yee 'pasiazan -a. Mēen 'fluba 'gve -a cren -te, minnun pēenōn nen Bali -a dre en o yi -tera Zozi da "le 'kue 'wī 'zū be, -wle. Zozi Crizi nen -cee Bali -a, en e ya -kaa 'sizan 'wī 'ji -a be, ya'a min bo "va "di, -yee "wean 'wī zie e dre -kaa pēenōn 'le ve -a.

²Maan laabo Bali 'lō 'nan 'e 'yee 'yi 'lee 'yee -fudī -trōō -nōn 'cēē 'e 'ciula "da. Zi 'cee Bali -tōdī "paa "da 'lee -kaa san Zozi 'tōdī "paa "da "bē, -a da nen 'yi 'lee -fudī -trōō zie o dra 'cee ve -a.

'Ka 'cee 'plēble pēenōn 'sia -e 'cee 'ta wū -pe 'e 'sō Bali le

³Fe pēenōn nen yaa -maan 'lōō -e -cee 'ta wū -pe 'e 'sō Bali le be, Zozi -a -nōn -cēē, kōō Bali -le 'plēble a -yro. -Yee -dan nen yaa -ci kōōn -cēē 'wī -dandan dredī -a be, -a 'bō 'a nen e -kaa laabu. ⁴En -a 'bō 'a nen e "yi "nen e "mlian fe pēenōn da be, -a -nōn -cēē "le zi yaa 'vī 'e 'cēn be -yee 'wī 'zū. Yaa dre zie 'nan -e Bali -le 'belidī 'e dre 'cee ve -a, -e 'ka 'sō min ci 'sō wunūn nen o min -nan -nyan be -wlo. Min ci 'sō wunūn zie -wēē 'tre 'gve -a da 'si "fo.

⁵Wunūn zie -yee "wean be, 'ka 'cee 'plēble pēenōn 'sia, -e 'ka 'cee yi -teradī Zozi da -kōōn 'ka dre wunūn "yi "a. 'Ka dre wunūn "yi zie cēē kōōn be, "bē -sru -e 'ka 'wī 'tō wī dre. ⁶En ka 'wī 'tō wī dre be, "bē -sru -e 'ka 'fli 'pla. En 'ka 'fli 'pla be, "bē -sru -e 'ka -poan 'e 'sō. En 'ka -poan 'sō be, "bē -sru -e 'ka Bali ci 'sō wī dre. ⁷En ka Bali ci 'sō wī dre be, "bē -sru -e 'ka "bū Zozinōn yi 'yi. En 'ka "bū Zozinōn yi "yi "bē, "bē -sru -e 'ka min pēenōn yi "yi.

⁸-Te ka 'wunūn pēenōn zie -a dra, te e -ko 'padī -a "da "bē, yaa -kōōnman 'nan -kaa san Zozi Crizi -tōdī be, e 'ka 'wī "tun "a dī. 'Pian ka dra 'wī "yi "kaga "drenōn 'a. ⁹'Pian min nen 'wunūn pēenōn zie, ya'a -kōōnman dīe, -a san a "le 'nan min nen ya'a fēnan -nanjean -kōōbī dīe, -yee 'wī 'zū, e dre yie 'wizan -a. En -a ci a 'e 'sandī 'nan Bali 'yee 'wī 'wīdī fui.

¹⁰An beenun, te 'ka 'kōn "le min zie -yee 'wī 'zū dī! Bali 'ka laabu, en e 'ka 'si "va. 'Ka

'cee 'plēble pēenōn 'sia, -e 'ka 'tō "da 'plēble 'kpa! Kōō -te kaa drela "da "bē, 'ka 'pē 'ka 'saanman 'wī 'wīdī 'va 'lī "fo "dī. ¹¹Tōōn Bali -taa -si 'le 'sūle 'cēē -gbaun -e 'ka -wla mingōnnen tre nen -a 'leda "ka "dīe -a da. Mingōnnen tre zie, -kaa san Zozi Crizi nen -kaa 'sizan 'wī 'ji -a be, -yee ve nen.

'Wī pēenōn nen 'e 'cren -tedī Bali -le 'fluba 'ji be, 'ka 'sia 'wī tiglī 'a!

¹²Cee -wladī mingōnnen 'treda -le "wean be, an 'wī pēenōn zie -a -cin -tōā 'ka 'ji tū pēenōn man. Maan -tōā 'nan kaa -tōā 'va, en 'wī tiglī nen kaa 'man be, ka ya 'ka 'tōdī "da 'plēble. ¹³'Pian -a -cin a 'an 'ji 'nan 'bē nen an ya tian 'treda 'gve, 'an 'wī pēenōn zie -a -cin -tōā 'ka 'ji, te 'ka 'man a 'e wuudī.

¹⁴Maan -tōā 'nan 'an 'le 'bō 'e pu, -e 'an 'ka. -Kaa san Zozi Crizi 'wī zie -a -nan kōōn 'men. ¹⁵-Yee "wean zi kō 'an dre be, maan dra -te an -ka be, te 'wunūn zie -a -cin yra 'ka 'ji tū pēenōn man.

¹⁶Kua 'vī 'cēē 'nan -kaa san Zozi Crizi -ta pee wo -e 'e 'yee 'plēble pēenōn 'ci -kōōn. Fien "cē kua 'pa 'cēē dī, en ku'a "nrōnle 'ku 'ji en kua 'vī dī. 'Pian ku -yee -dan ci 'yi 'ku yie 'a, ¹⁷tū nen te 'tō -dan nen e "mlian fe pēenōn da be -kaa "tī Bali -a -nōn -yre "bē -a man. Bali 'bō nen -yee -dan "mlian fe pēenōn da be, e 'wī tin 'ba Zozi le. Yaa 'vī -yre 'nan: «I ya 'an 'pī nen e 'sō 'men tiglī be -a, 'i 'bō nen mein 'si "va.» ¹⁸Wei zie e 'si laji, en kua 'man 'ku 'bō 'a, te ku ya Zozi "srōn Bali -le pōn da.

¹⁹Zi ku wei zie -a 'man be, en ku yi -tera 'wī nen Bali 'lewei vūnōn -a 'vī 'e 'cēn be -a da 'kpa tiglī. 'Ka dre "yi 'wī nen waa 'vī be -a va. Kōō 'wī zie e ya "le 'te 'san nen e ci 'binan klun va be -yee 'wī 'zū. E "bia zie -trilīi, -e tū nen yidē 'san boala be e 'bō. Tū zie -a man nen tū 'cēn mlēn cren bōala. Zozi nen, -yēē 'wī pēenōn 'ci "sia -cēē 'wein.

²⁰'Wī 'gve te -a -cin 'e 'san 'ka 'ji "fo "dī. 'Wī nen Bali 'lewei vūnōn -a 'vī 'lī 'e 'cēn, en waa cren -te Bali -le 'fluba 'ji be, blamin -le 'wī 'tōdī -a "cēē waa -ci ve dī. ²¹Kōō 'wī 'bō nen Bali 'lewei vūnōn -a 'vī be, blamin -le 'wī 'tōdī "cēē 'pa o -wulo -ji dī. 'Pian Bali lei 'saun 'be 'ta 'tō o man, en 'wī nen e 'si Bali 'le be, waa 'vī.

2

'Ka dre "yi minnun nen o 'wī ve 'wlu 'a Bali wei da be o va!

¹ Li be, Izrael 'nɔn 'bɔ yei "be, min - mienun 'wlu -sean, te waa ve 'nan 'o ya Bali 'lewei vunɔn 'a. -A -twɔli "nen "nyian 'cee ve -a, minnun nen o 'wlu -sean, te waa ve 'nan o ya Bali -le 'wɔ 'paanon 'a be, o -taa "kɔnle 'ka yei. 'Wunun nen e ya 'wlu 'a, en e min -nan -nyaan "be, o -taa -a "paale 'ka 'ji. Minsan nen 'be o 'si 'wɔ 'ji be, wa'a 'be 'siala min -a dt. 'Wɔ nen waa dra zɛ -yee "wean be, Bali -taa 'wɔ 'nen -kɔnle -wle o kligli tu va. ² 'Wunun nen waa dra, te e ya -wɔli "be, -a -sru "nen min "kaga -taa -soonlea. 'Wɔ zɛ -yee "wean be, minnun -taa 'wɔle -wɔli Bali -le -si tɔgli be -a man. ³ "Lala yɔdi "yi "le "wean be, o 'ka see "paaman wei 'nɔnɔn 'a, -e 'o "lala "koo 'ka 'lɔ. 'Pian 'wɔ nen e -taa "bɔle o man be, Bali -a 'pla 'e 'cen -a -nan 'mɔn, en o -nan -nyandɔ 'bɔ 'kogo.

⁴ Maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan, zɔ Bali -le 'pasianɔn nen laji be o 'wɔ 'wɔli dre be, Bali 'ka o 'tɔle 'e "tun "dt, 'pian e o -fɔ klun 'pɔ tiidii 'va. Fe zɛ -a -nan nen, o -fo 'li 'trilii, -e tin 'ba yi 'e bɔ.

⁵ En "nyian be, Noe tu va 'li be, minnun nen o yie 'ka 'naan Bali man dɛ, Bali 'ka o 'tɔle 'e "tun "dt, 'pian e laa -dan fen -trilii, en o pɛenɔn -nan -nyan. Min 'sora "ce "nen Bali -a 'si 'wɔ 'ji, Noe 'lee min 'sɔravli. Noe zɛ -yee 'wɔ minnun le 'nan, 'o 'si 'wɔ 'wɔli "dredɔ man, -e 'o 'ta wɔla 'wɔ tɔgli -sru.

⁶ En "nyian be, 'fla nen waa laabo Sodɔm 'lee Gomɔr be, Bali 'wɔ 'nen -kɔnle -wle, e o -nan -nyan 'te 'a. 'Wɔ zɛ Bali -a dre 'nan, -e 'e dre minnun nen wa'a 'klanman Bali 'lɔ dɛ, -wee 'wɔ -kɔn "manve -a. ⁷ 'Fla 'bɔ zɛ -a da be, min -twɔli "ce "nen Bali -a 'si 'wɔ 'ji. Waa laabo Lot. E ya min tɔgli 'a, en 'wɔ 'wɔliɔnun nen minnun zɛ waa dra be -a 'wɔ "naan "man. ⁸ Tu -tɔdɔ pɛenɔn nen e "cean be, te e 'o dre wɔ -wɔliɔnun ye. En 'wɔ 'wɔliɔnun nen waa ve be, te yaa maan. 'Wɔ zɛ e "naan Lot man 'e -ciala "da, e ya min tɔgli 'a -le "wean. ⁹ 'Wɔ pɛenɔn zɛ yaa -kɔnman -ce 'nan, zɔ kɔ Minsan 'e minnun nen o cn -yee ve -a be o 'si 'wɔ 'ji be, yaa -tɔa. En yaa -kɔnman "nyian 'nan, -si nen kɔ Minsan 'e 'ciula "da, -e 'e 'wɔ 'nen -kɔn 'wɔ 'wɔli "drenɔn le be, yaa -tɔa.

¹⁰ Minnun nen Minsan 'wɔ 'nen -kɔnman -wle "bɔ "be, minnun nen o 'ta wɔla 'o 'bɔ 'ci 'sɔ wunun -wɔli -sru "be o nen. -A -cin 'ka o ji 'nan, Bali a 'pleble, en e 'wee tin "baa dt. Wa'a 'klanman 'wɔ 'tu -lɔ "fo "dt, en 'o 'fli 'siala 'kpa. 'Yra 'ka o yie man Bali -le

'pasianɔn nen laji be o "srɔnman dt. ¹¹ Bali -le 'pasianɔn 'bɔ nen o 'pleble "mlian minnun zɛ o da be, wa'a 'wɔ 'wɔli "ve minnun zɛ o man Minsan 'le dt.

¹² Lua winun 'ka 'o 'wulo ji nrɔnman dt, o 'bɔla 'trɛda 'nan, -e 'o -fɔ san ji, -e min 'e o -te. Minnun 'bɔ 'labe, o ya "le -wee 'wɔ 'zv. Fe nen wa'a tɔa dɛ, o "we "man -wɔli. -Wee -kadɔ dra "le -winun zɛ -wee ve zv.

¹³ 'Wɔ 'wɔli "nen waa dre be, o -taa -a "nen "yɔle yra yɔdi -a. -Te tu ceen be, 'wɔ nen e 'o ci "nranman be -nyren "fɛdi -blɔdi -a. Minnun zɛ -te o yra 'cee -blife -sru "be, 'wɔ nen e ya paan "le 'e o -te 'yra -a be, e o ci "nranman. Wee -maan minnun 'ka 'tɔ srɛman. ¹⁴ O yie 'ka 'ciala lɔnɔn da dt, en o "koe 'ka 'nyaan 'wɔ 'wɔli "dredɔ -a dt. Minnun nen o 'ka 'o 'tɔdt Bali wei da tɔgli dɛ, o o "sia -si tɔgli da. Fe yɔdi da nen -wee ci "nrɔndɔ pɛenɔn ci. Bali -le nyran -blɔdi -a -wee ve -a. ¹⁵ O 'si -si tɔgli be 'be da, en o 'san. -Si -twɔli "nen Beor -pɔ Balam -a 'sia 'li be, -a da nen o sɔɔnla. "Lala yɔdi "yi "le "wean Beor -pɔ zɛ, e ya "vale 'e 'wɔ 'wɔli "dra, ¹⁶ 'pian Bali a "trɔen nyuɔn 'wɔ zɛ -a man. -Aflumun nen ya'a 'we dɛ, e 'wɔ tin 'ba -yre blamin wei -ji. E -si -tɔ Bali 'lewei vɔzan zɛ -yrɔ, 'nan te 'e 'wɔ 'wɔli "dre dt.

¹⁷ Minnun 'bɔ zɛ, o ya "le 'nan, 'yi ku nen 'yi 'ka 'bɔala 'ji "dɛ, -yee 'wɔ 'zv. En o ya "nyian "le 'nan, laa 'be wla 'ji, en fulɔ ci ciulanen "a "da "be, -yee 'wɔ 'zv. Klun 'pɔ tiidii 'kpa nen Bali -a 'pla -wee yra ynan -a. ¹⁸ En minnun 'bɔ zɛ, 'wɔ -dandan nen waa ve minnun le te -a -ci "ka "dt. 'O 'bɔ 'ci 'sɔ wunun -wɔli "be, -a 'bɔ nen waa "paaman minnun ji, 'nan -e 'o o see "paa, -e 'o 'wɔ 'wɔli "dre. Zɔ waa dra zɛ -e 'o minnun nen o -si tɔgli 'sia 'e -trɛ be o man yi. ¹⁹ Waa ve minnun le 'nan, o 'ka "nyian fe -tu -le nɔan -a dt, te o 'bɔ o ya 'o dre wɔ -wɔli "nen waa dra be -yee nɔan -a. -Yee o -nan -nyaan. Kɔɔ 'wɔ nen min -a dra, en ya'a 'kolaman -e 'e 'pɛ 'si -a -sru "dɛ, te e ya 'wɔ zɛ -yee nɔan -a.

²⁰ Min nen e -kaa san Zozi Crizi nen -kaa 'sizan 'wɔ 'ji -a be, -a -tɔ be, te 'e 'pɛ 'si 'trɛda wunun -wɔli -sru. 'Pian -te -a san 'li 'e da "nyian 'wunun zɛ -a va, en ya'a 'kolaman -e 'e 'pɛ 'si -a -sru "dɛ, -a 'le 'srannan "be -yee -kɔndɔ -wɔli "mlian -a tede ve da. ²¹ Min zɛ -a "yi mlin paan -e 'e vile 'e -si tɔgli zɛ -a -tɔ dt. Kɔɔ Bali -le -pei -tɔ wunun nen waa paa "ji "be, yaa -tɔ 'vaa, en e 'si -a -sru. ²² 'Wɔ nen

e 'bɔ min zɛ -a man bɛ, -kɔnnɛn 'fli 'gʊɛ -a da wɪ nɛn. Waa -fɔ 'nan: «Fɛ nɛn -plɛn fɛɛ 'a bɛ, yaa 'sia 'nyian, yaa blɛ.» Ǝn «'Sru nɛn o 'si -a -srɛn bɛ, e 'li 'e da 'nyian -feli -va.»

3

Minsan Zozi Crizi -taa 'nyian

¹An beenun, 'fluba nɛn maan crɛn -tɛa -e 'an 'pa 'sia 'cɛɛ bɛ, -a 'flizɛn nɛn 'gʊ 'va. 'Fluba 'fli zɛ -a -ji bɛ, 'wɪ nɛn kaa -tɔa 'va bɛ, -a 'bɔ nɛn maan -cin -trɔa 'ka 'ji, 'nan -e 'ka 'wulo -ji 'nrɔn 'da tɪglɪ. ²'Wɪ nɛn Bali 'lewei vɛnɔn -a 'vɪ 'li 'e 'cɛn bɛ, 'ka 'ci 'nrɔn 'da. Ǝn 'wɪ nɛn Minsan nɛn min 'sizɛn 'wɪ 'ji -a bɛ, yaa 'vɪ 'nan 'ka drɛ bɛ, 'ka 'ci 'nrɔn 'da 'nyian. 'Wɪ zɛ -yɛɛ 'pasianɔn 'bɛ paa 'ka 'ji.

³'Wɪ nɛn e cɪ 'le 'ka 'pla 'ka 'ji 'e tɛdɛ bɛ, -nyrɛn 'gʊ, tʊ -fɔla 'da 'ji bɛ, minnɔn nɛn o 'ta wo 'o 'bɔ 'ci 'sɔ 'wunɔn da bɛ o -kɔan. Minnɔn zɛ o 'ka sɛɛ wo. 'Waa vɛ 'cɛɛ 'nan: «Zozi "e 'nan, 'e 'ta pee wo 'nyian, -njɛɛ duv? Ǝn e ya "men nyin zia? 'Ku tranun cɛɛn -kaadɪ man, ɛn zɪ Bali 'trɛ drɛ 'li bɛ, fɛ -tʊ 'ka tian lilɛa dɪ.» ³Minnun zɛ, -tɛ o ya 'wɪ zɛ -a vɛnɔn bɛ, -a -cin 'ka o 'ji 'nan, 'trɛ tɛdɛ a 'li dɪ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan Bali wei da nɛn 'trɛ 'lee la 'bɔla 'li 'kpa. 'Yi 'va nɛn Bali 'trɛ 'bɔla, ɛn 'yi 'a nɛn Bali 'trɛ -sru cɛɛn. 'Bali wei da nɛn 'nyian laa -dan fɛn, ɛn 'trɛ tɛdɛ zɛ 'e srɛ. 'Ǝn Bali wei -tɔwɪ zɛ, -yɛɛ 'vɪ 'nan, 'trɛ 'lee labli nɛn -nan cɛɛgʊ yi -a 'gʊɛ, 'tɛ 'bɛ -taa 'o srɛɛ. 'Pian Bali o ta -tɔ, -e tʊ nɛn e minnɔn -le tin "baa bɛ 'e bɔ. Minnun nɛn o yie 'ka 'naan Bali 'bɔ man dɛ, tʊ zɛ -a man nɛn e o -nan -nyaan.

⁸'An beenun, 'cee vɛ bɛ, -a -cin 'e 'kɔn 'cee 'ji 'nan, Minsan 'le 'va bɛ, yi -tʊwɪ "cɛ "bɛ, ɛ -kpi tʊ nɛn (1.000), ɛn ɛ -kpi tʊ bɛ yi -tʊwɪ "cɛ "nɛn. ⁹Min -mienun 'o 'ci "nrɔnman 'nan, 'wɪ nɛn Minsan -a 'vɪ bɛ, e 'ka -a drɛnan tada dɪ. -Wee tin 'ka 'nɔnnɔn dɪ, 'pian e -sɛanla minnɔn man -trɔɔ, kɔɔ e 'ka 'vale 'nan min -tʊ -nan 'e 'nyan dɪ. 'Wɪ nɛn e cɪ "va "bɛ, -nyrɛn 'nan, min -tʊdʊ pɛɛnɔn 'o 'si 'o drɛ wɪ -wɪldɪ "man, -e 'o -sɔɔnla 'e -sru.

¹⁰'Be a zɪ, 'pian Minsan -taa "kpɔ. -Yɛɛ -tadɪ dra kɪglɪ, "le 'nan zɪ crinzɛn -taa "min va bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. Tʊ zɛ -a man nɛn labli 'tɛ 'blɪdɪ "siala -wuuuu, tɛ wa 'a 'nyian -a ye dɪ. Lajɪ fɛnɔn pɛɛnɔn 'yi bɔ 'tɛ 'lɔ, ɛn 'trɛ 'lee 'e 'ta fɛnɔn pɛɛnɔn 'nan -nyaan.

¹¹-Yɛɛ "wɛan -pɛ nɛn e "sɔa Bali ɛ bɛ, -a man nɛn 'ka 'ta wʊ 'kpa tɪglɪ, kɔɔ zɪ fɛ pɛɛnɔn 'nan -taa "nyanɛ bɛ -a -cin a 'ka 'ji. ¹²'Ka yie yra Bali -le yi zɛ -yrɛ, zɪ 'kɔ 'ka drɛ 'lɔɔ, -e 'e bɔ tada bɛ, -nyrɛn 'ka drɛ. Yi zɛ -a da nɛn, 'tɛ labli -nan -nyaan "fo, ɛn yi zɛ -a da nɛn, laji fɛnɔn pɛɛnɔn 'yi bɔ 'tɛ 'lɔ. ¹³'Pian Bali "e 'nan, 'e labli -trɛ dra, ɛn 'e 'trɛ -trɛ dra. Bali 'ci 'sɔ wunɔn 'saza 'bɛ dra fɛ zɛ -a -nan. 'Wunun zɛ -a man -pɛnnan nɛn -kaa cɪ.

¹⁴'An beenun, 'wunun zɛ -a man -pɛnnan nɛn ka cɪ, -yɛɛ "wɛan 'ka 'cee 'pleble pɛɛnɔn 'sia, -e 'ka yei 'e 'kɔn 'e 'sendɪ 'e cin va 'ka 'vale Bali -a. Ǝn 'ka 'cee 'pleble pɛɛnɔn 'sia "nyian, -e 'ka 'kɔn 'saun Bali 'le, tɛ 'wɪ 'wɪldɪ -tʊwɪ 'e 'kɔn 'ka man dɪ. ¹⁵'Ka -tɔ 'ka 'fli -a 'nan, -tɛ -kaa san 'e man -srɛn bɛ, e ya "va 'nan 'ka 'si 'wɪ 'ji. 'Wɪ -tʊwɪ zɛ, -kaa "bʊ Pɔl nɛn -cee min 'kpa -a bɛ, yaa crɛn -tɛ 'cɛɛ. Bali 'wɪ 'tɔdɪ -nɔn -yrɛ, ɛn e 'wɪ zɛ -a crɛn -tɛ. ¹⁶-Yɛɛ 'fluba -tʊdʊ pɛɛnɔn 'ji bɛ, 'wɪ zɛ e ya -ji. Ǝn 'wunun nɛn -a -ci a 'pleble bɛ, o ya -ji "nyian. 'Pian minnun nɛn, wa 'a 'wɪ 'tɔa 'kpa dɪ, ɛn o 'ka 'o 'tɔdɪ Bali wei da tɪglɪ dɛ, waa -ci vɛ -wɪldɪ. Ǝn Bali wei pee nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ, waa dra "nyian zɪ. 'Wɪ zɛ -a drɛdɪ bɛ e ya o 'bɔ 'fli -nan -nyan wɪ -a.

¹⁷'An beenun, 'cee vɛ bɛ, 'wɪ zɛ -a -cin a "cee 'ji 'va. -Yɛɛ "wɛan 'ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va, "tɔgɔ minnun -wɪldɪ zɛ o 'ka see "paa. Kɔɔ o ya "vale 'nan 'o 'ka "sia -si nɛn, ka ya 'ka 'tɔdɪ "da -kli 'va bɛ, -a da, -e 'ka -sɔɔnla o -sru. ¹⁸'Wɪ nɛn e cɪ "le 'ka drɛ bɛ, -nyrɛn 'nan: -Kaa san Zozi Crizi nɛn -kaa 'sizɛn 'wɪ 'ji -a, ɛn ka sɔɔnla -a -sru "bɛ, 'ka 'kv -a 'e 'le, -e 'e 'yɛɛ "yi "nɔn 'cɛɛ. Ǝn -a -tɔ nɛn kaa 'wʊ bɛ, 'e 'pa "da. 'Tɔ -dan 'e 'kɔn -yɛɛ vɛ -a cɛɛgʊ, ɛn 'e 'kɔn -yɛɛ vɛ -a 'li 'trɪlii. Amen!

'Fluba tede nen
Zan
-a cren -te

Sozi a Bali wei -a

¹Wei nen e 'belidi -nən "min le be, ku -yee 'wi 'cren -tea 'ceɛ. E ya 'li 'e 'cen 'wi pou sianan "nun, kva 'man, kva 'yi 'ku yie 'a, kva buv tigl, en ku kle "man 'ku 'pe -a.

²'Belidi zie 'e 'fli koon, kva 'yi. Ku ya -a -nan yunon 'a, en ku -yee 'wi ve 'ceɛ. 'Belidi nen ya 'a 'nyaan die -nyren. E ya "nen -kaa "ti Bali va, en 'be nen 'gve, yaa koon 'kve.

³'Wi nen kva 'yi, en kva 'man be, ku "cee "ve "nyian, 'dv -e -kaa dre min -twoli "a, koo -kaa pɛnɔn dre min -twoli "a -kaa "ti Bali 'lee 'e 'pi Sozi Crizi nun -a. ⁴'Wi 'gve kva cren -te 'ceɛ 'nan, -e -cee ci "nran 'e 'ciula "da "fo.

'Ka 'kon 'te 'san da

⁵'Wi nen kva 'man Sozi da, en ku "ta "cee "ve be -nyren 'gv: E 'nan Bali a 'te 'san -a, en klun 'ka "man "di.

⁶-Te -kaa 'vi 'nan, -kaa 'vale Bali -a -kaa dre min -twoli "a, te -kaa 'ta wo klun va be, te -kaa 'wlu -sean, en -ka 'a 'ta 'wula 'wi tigl da di. ⁷'Pian -te -kaa 'ta wo 'te 'san da "le Bali nen 'te 'san -a be -yee 'wi 'zv be, te -kaa dre -kaa cin yei min -twoli "a. -A -nan nen -a -pt Sozi nen waa -te be, -a nyen e -cee 'wi 'wliidi pɛnɔn fuiman, -e -kaa dre 'saun.

⁸-Te -kaa 'vi 'nan, 'wi 'wliidi 'ka -kaa man die, te -kaa ya -kaa 'fli see "paanan, en -ka 'a 'ta 'wula 'wi tigl da di. ⁹'Pian -te -kaa -cee 'wi 'wliidi 'vi Bali le 'wein be, Bali nen e ya tigl be, e 'ta wula 'e wei da, -e 'e -cee 'wi 'wliidi 'fui, en "nyian e -kaa dra 'saun 'e 'le 'wi 'wliidi pɛnɔn 'sidi -a -kaa 'lo.

¹⁰-Te -kaa 'vi 'nan, -kaa 'wi 'wliidi "drele die, te -kaa Bali dre 'wluzan 'a, en -kaa 'ta 'wula Bali wei da di.

2

¹'Men 'nennun, 'wi 'gve maan cren -te 'ceɛ 'nan, -e 'ka vile 'ka 'wi 'wliidi "dre di. En -te min -to 'wi 'wliidi dre be, 'ka -to 'nan min nen e -nyeanla -cee 'wi -sru, -e 'e -cee 'wi 'si "va "be, e ya -kaa "ti Bali "srɔn. Sozi Crizi nen e ya tigl be, -nyren. ²-A 'bo 'be dre 'sraga buve -a -kaa man, 'nan -e Bali 'e -cee 'wi 'wliidi 'fui. Wa 'a vile 'nan -kaa 'saza

"ce "di, 'pian -e 'e 'tredanɔn pɛnɔn 'le 'wi 'wliidi "fui.

'Wi nen Bali -a vi be, 'ka dre

³'Wi nen yaa -koonman 'nan, -kaa Bali -toa "be, -nyren 'nan -kaa 'ta wo Bali -le -pei da. ⁴Min nen yaa 'vi 'nan: «'An Bali -toa», te ya 'a 'ta wula -yee -pei da die, te 'wluzan nen -a san -a, en te -a san 'lee 'wi tigl 'ka 'si -twoli "da di. ⁵'Pian bii nen i 'ta wo Bali wei da be, te 'yie Bali yidi 'yi "a 'e 'le soodi. 'Wi zie -yee -koonman -cee 'nan, -kaa 'vale Bali -a -kaa dre min -twoli "a. ⁶En min nen yaa 've 'nan: «'Ku 'vale -a ku ya min -twoli "a» be, -a san -le 'ta wo cɛin -koon "le Sozi 'le 'ta wo cɛin -zv.

Bali -le -pei 'e 'nan, 'ka cin yi "yi!

⁷'An beenun, wa 'a vile 'nan -pei -tre nen maan cren -tea 'ceɛ di, 'pian -pei ceje nen kaa 'yi -a pou sianan "be -nyren. -Pei ceje zie wei nen kaa 'man be, -nyren. ⁸En -pe -to da zia be, -pei -tre nen maan cren -tea 'ceɛ. 'Wi 'kpa nen, koo Crizi -le 'ta wo cɛin -pei -tre zie -a koon, en 'cee ve a -a -koonman "nyian. -Yee ci 'nan, 'te 'san tigl bii 'va, en klun a -nyannan.

⁹Min nen yaa 'vi 'nan, 'e ya 'te 'san da, -e te ya 'a 'e "bu -to ye "yi "die, te e ya tian klun va. ¹⁰Min nen 'e "bu -to ye "yi "be, e -fo 'te 'san da, en fe -to 'ka -yee ci "nrondi va -e 'e -tria di. ¹¹'Pian bii nen yi 'a 'i "bu -to ye "yi "die, te i ya klun va. I 'ta wo klun va. En fenan nen i ci -kunan be, yi 'a toa di, koo klun 'i yie 'wi.

Te 'ka yie 'e 'kon 'treda fenun le di!

¹²'Men 'nennun, an ya 'wi 'gve -a cren -tenan 'ceɛ 'nan Sozi 'to 'ji nen Bali 'cee 'wi 'wliidi fui. ¹³"Tunun, an ya 'wi 'gve -a cren -tenan 'ceɛ 'nan, min nen e ci 'wi pou sianan "a be, kaa -to. -Gobonun, an ya 'wi 'gve -a cren -tenan 'ceɛ 'nan, ka Satan nen e 'wi 'wliidi "paa 'nyranman -a be, -a kli.

¹⁴'Men 'nennun, 'wi 'gve maan cren -te 'ceɛ 'nan, ka -kaa "ti Bali -to. "Tunun, 'wi 'gve maan cren -te 'ceɛ 'nan, min nen e ci 'wi pou sianan "a be, kaa -to. -Gobonun, 'wi 'gve maan cren -te 'ceɛ 'nan, ka ya 'pleble, Bali wei a 'ka 'ji, en ka Satan nen e 'wi 'wliidi "paa 'nyranman -a be, -a kli.

¹⁵'Winun nen 'treda minnun -a dra be te 'ka yi "yi "di! -Te min 'winun zie -a dre di ye "yi "be, te -kaa "ti Bali yidi "yi 'ka -a san ji di. ¹⁶Koo o dre winun 'bo nen 'gv, min 'kole 'ci 'so winun 'wliidi "a -to, 'lee fe pɛnɔn nen

min yie -a ye be min a "vale 'e 'k'õn 'yee ve -a, e ya "nyian -tu. En fe p'eeñon nen min lo be min a "vale 'e 'fli -k'õnman -a, 'be a "nyian -tu. 'Wunun p'eeñon zie, wa'a 'sia -kaa "ti Bali va di, 'pian o "sia 'treða 'gv. ¹⁷En 'tre 'gv'e, e -nyaan 'o 'vale fe p'eeñon nen min ci "vale 'e 'k'õn "nyian 'yee ve -a be waa. 'Pian min nen e Bali ci 'sõ wunun dra be, 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya -a san -le ve -a.

'Ka dre "yi Crizi 'nanmanzan 'va

¹⁸'Men 'nennun, tu -nyranman -ji nen -kaa ci 'gv. Kaa 'man 'nan, Crizi 'nanmanzan -taa "tal'e. En 'be nen 'gv'e, Crizi 'nanmannon 'bõla 'kaga 'va. 'Wu zie -yee -k'õnman 'nan tu -nyranman -ji nen -kaa ci. ¹⁹Crizi 'nanmannon zie o ya "nen 'ku 'va, 'pian ku 'ka waa -tuwli "di, -yee "wean nen o 'bõla 'ku 'va. "Te 'e 'k'õn 'nan ku ya waa -tuwli "be, "te o -fu 'ku 'va. 'Pian o 'bõla 'ku 'va, 'du -e 'e -k'õn 'wein, 'nan ku 'ka waa -tuwli "di.

²⁰'Cee ve be, Bali lei 'saun nen Crizi -a -non 'cee, en 'ka p'eeñon 'wu tigl -tõa. ²¹Wa'a v'le 'nan ka'a 'wu tigl 'tõa di, -yee "wean an 'wu 'gv'e -a cren -te 'cee di, 'pian 'nan -kaa -tõa. En kaa -tõa 'nan 'wlu -tuwli 'ka 'sia 'wu tigl 'va di.

²²-Tie ci 'wluzan 'a? Min nen yaa ve 'nan Zozi 'ka min nen Bali -a 'si "va -e 'e minnun 'si 'wu 'ji be -a die -a san nen. Crizi 'nanmanzan zie, min nen ya'a -kaa "ti Bali 'lee 'e 'p'i siala fe -tu -a die -a san nen. ²³En min o min nen ya'a Bali -p'i siala fe -tu -a die, te 'o 'vale -a "ti "a o 'ka min -tuwli "a "di. 'Pian min nen yaa 'v' 'wein 'nan Zozi a Bali -p'i -a be, te 'o 'vale -a "ti "a, o ya min -tuwli "a.

²⁴'Cee ve be, 'wu nen kaa 'man -a pou sianan "be, -a -cin 'e 'fõla 'ka 'ji. Kõ -te 'wu nen kaa 'man -a pou sianan, 'nan -a -cin -fõla 'ka 'ji be, te 'ka 'vale -kaa "ti Bali 'lee 'e 'p'i -a ka ya min -tuwli "a, ²⁵te 'wu nen e 'nan 'e dra -cee be, e ya -cee ve -a, -nyren 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a.

²⁶'Wu 'gv'e maan cren -te 'cee minnun nen o ya "vale 'o 'ka 'sia -si tigl da be -wee "wean. ²⁷'Cee ve be, Bali lei 'saun nen Crizi -a -non 'cee be, e ya 'ka 'lõ. -Yee "wean e 'ka "le min 'e 'be "paa "nyian 'ka 'ji di. 'Pian -yee lei 'saun 'bõ 'be 'wu p'eeñon "paaman 'ka 'ji. En 'wu tigl nen, yaa "paaman 'ka 'ji, 'wlu "cee di. -Yee "wean 'ka 'vale Crizi -a 'ka 'fo

-tuwli, "le zi lei 'saun -a paa 'ka 'ji be, -yee 'wu 'zv.

Bali -le 'nennun 'ka 'wu 'wliði dra di

²⁸'Men 'nennun, -maan ve "nyian 'cee 'nan 'ka 'vale Crizi -a 'ka 'fu -tuwli, 'du -e tu nen e -taa "man "be, te 'ka 'ci a 'e 'sõdi 'nan 'ka 'man a 'e wuði. En 'yra 'ka 'kõan yie man yi zie -a da di.

²⁹Zi kaa -tõa 'nan Zozi Crizi a min tigl 'a be, -a -tuwli "nen 'ka -tõ "nyian 'nan min nen e 'wu tigl dra be, te Bali -le 'nen nen -a san -a.

3

¹"Ka 'yio "le zi -kaa "ti Bali -kaa 'yi "yi -dan, en e -kaa laabu 'yee 'nennun, en -kaa ya "nyian -yee 'nennun -a 'kpagba. 'Tredanon 'ka -a -ci tõa 'nan -kaa ya Bali -le 'nennun -a di, kõ wa'a Bali -tõle di. ²'An beenun 'be nen 'gv'e, -kaa dre Bali -le 'nennun -a, en zi -kaa -taa "konle be, ka'a tian -a tõa di. 'Pian tu nen Crizi -taa "man "be, -kaa -kõan "le -yee 'wu 'zv kõ -kaa ye "le zi e ci be, -yee 'wu 'zv. ³Min nen 'wu zie -a -cin ci "ji "be, 'e yie -tõa 'e 'fli -va, -e 'e v'le 'e 'wu 'wliði "dreði "le zi Crizi "e dre be -yee 'wu 'zv.

⁴Min nen e 'wu 'wliði "dra be, te -a pei a 'e 'padu Bali man, kõ 'wu 'wliði "dreði be, e ya pei 'padu -a Bali man. ⁵En kaa -tõa 'nan Crizi -ta -e 'e -cee 'wu 'wliði p'eeñon be -a "nen "wu yi, te ya'a 'wu 'wliði "dreði di. ⁶-Yee "wean min nen 'o 'vale Crizi -a o ya min -tuwli "a be, ya'a 'wu 'wliði 'dra di. 'Pian bii nen i 'wu 'wliði "dra be, te zi Crizi ci be, yi'a 'tõa di, en yi'a tian Crizi -tõle "fo "di.

⁷'Men 'nennun, te min 'e 'ka see "paa di! Min nen e 'wu tigl dra Bali 'le be, te e ya tigl, "le Zozi a tigl be -yee 'wu 'zv. ⁸'Pian bii nen i 'wu 'wliði "dra be, te Satan -le 'nen nen 'yia. -Yee ci 'nan, Satan 'wu 'wliði "dreði 'sia 'treða pou sianan. -Yee "wean nen Bali -p'i -ta, 'nan -e 'e Satan -le 'nyranman sre.

⁹Min nen e ci Bali -le 'nen a be, ya'a 'wu 'wliði 'dra di, kõ Bali -le 'belidi a -a san lõ. Ya'a 'kolaman te e 'wu 'wliði "dra di, e ya Bali -le 'nen 'a -le "wean. ¹⁰'Pian bii nen yi'a 'wu tigl 'dra die, te Bali -le 'nen "cee 'yia di. En -te yi'a 'i "bu -tu ye "yi "die, te Bali -le 'nen "cee 'yia di. 'Wunun zie -a man nen o Bali -le 'nen 'lee Satan -le 'nen -konnen "ye.

'Ka cin yi "yi!

¹¹'Wu nen -kaa man -a pou sianan "be, -nyren 'nan -kaa cin yi "yi!

¹²Te -kaa 'k'ōn 'le min -t'v n'ēn waa laabo Kaēn bē -yee 'w' 'z'v d'i! -Yēē c' 'n'an e ya Satan n'ēn e 'w' 'w'lid' 'paa 'nyranman a bē, -yee 'n'ēn 'a. En 'e -suannen "b'v "t'w'li, "t' "t'w'li "tē. -Mē "le "wean n'ēn yaa -tē "m'ēn? Kōō Kaēn 'p'a nyranman a -w'lid', 'p'ian -a -suannen "le 'p'a nyranman a "y'i.

¹³'An "b'v' Zozinōn, -tē 't'rēdanōn 'ka 'ka 'yē "y'i "d'ie, tē 'w' 'e 'ka 'kan d'i. ¹⁴Kōō -kaa -tōa 'n'an, -kaa 's'v 'ka -lō, ēn 'b'elid' n'ēn yā'a 'nyaan d'ie, e ya -cēē vē -a. -Kaa "b'vunun yē "y'i "le "wean n'ēn -kaa -tōa z'ie. -Tē min -t'v a 'n'an, yā'a 'e "b'v' -t'v yē "y'i "d'ie, tē -a san a t'ian 'ka -lō. ¹⁵Min oō min n'ēn e "naan 'e "b'v' -t'v man bē, tē min -tēzan n'ēn -a san -a. En kaa -tōa 'n'an 'b'elid' n'ēn yā'a 'nyaan d'ie, e 'ka min -tēzan -lē vē -a d'i.

¹⁶'W' 'g'vē -a n'ēn -kaa y'ud' "y'i "c'i -tōa: Zoz'i Criz'i -ka -cēē "wean. -Yēē "wean -kaa "ka w' "nyian -kaa "b'vunun 'tō 'j'i. ¹⁷-Tē 't'rēda fēnun a min -t'v -lō 'n'an 'e "b'v' -t'v 'y'i, tē -yēē "ka "d'i, ēn -a 'w' a "man "bē, -tē -a nyrinda 'ka 's'ēnlē "da "d'ie, -a -c'i a 'w'ein 'n'an Bali -lē y'ud' "y'i 'ka -a san lō d'i.

¹⁸'Mēn 'n'ēnnun, tē -kaa min y' "y'i -kaa 'le lou "d'u! 'P'ian -kaa drē w' 'e -kōōn 'n'an -kaa min yē "y'i. ¹⁹'W' z'ie -yēē -kōōnman -cēē 'n'an -kaa yā Bali -lē 'w' t'igl' -sru, tē -kaa c'i yra "tra Bali 'lē. ²⁰En -tē -cēē c'i "nrōnd' t'īn -tēa -kaa da bē, -kaa -tō 'n'an Bali -dan "m'lian -cēē c'i "nrōnd' da ēn e -kaa drē w' p'ēnōn -tōa.

²¹'An bēnun, -tē -cēē c'i "nrōnd' 'ka t'īn -tēa -kaa da d'ie, tē -kaa Bali tr'v 'ba -kaa 'j'i lē "k'lan -a d'i, ²²ēn fē p'ēnōn n'ēn -kaa laabo -y'rō "bē, yaa -nōan -cēē. Kōō -kaa 'ta wō -yēē -pēi da, ēn 'w' n'ēn e c' -a -c'i 'sō 'a bē, -kaa dra.

²³En 'w' n'ēn yā laabv -kaa 'lō bē -nyrēn 'n'an, -kaa y'i -tēra 'e 'p'ī Zoz'i Criz'i da, ēn -kaa c'īn y' "y'i "lē z' 'e 'v' -cēē bē, -yēē 'w' 'z'v. ²⁴Min n'ēn e 'ta wō 'w' n'ēn Bali -a 'v' bē -a da bē, -a san 'lēē Bali a min -t'w'li "a. En Bali 'lēē -a san a min -t'w'li "a. Bali -lē lēi 'saun n'ēn yāa -nōn -cēē bē, -yēē -c'i -kōōnman 'n'an -kaa 'v'ale Bali -a -kaa yā min -t'w'li "a.

4

O Bali lei 'saun -tōa 'kō?

¹'An bēnun, tē 'ka y'i -tēra minnūn -t'v d'v p'ēnōn n'ēn waa v' 'n'an Bali lēi a 'o 'lō bē, o da d'i. 'P'ian 'ka o b'v' 'k'p'a -e 'ka -tō 'n'an lēi n'ēn -w'lō "bē, e "sia Bali vā. -Yēē c' 'n'an, 'w'lnōn "kaga fuila "man 't'rēda, tē o 'n'an

'o yā Bali 'lēwēi v'ūnōn 'a. ²Fē n'ēn e Bali lēi 'saun 'nōan -kōōnman bē -nyrēn 'g'v: Min n'ēn yā v' min p'ēnōn y'ie man 'w'ein 'n'an Zoz'i Criz'i -tā 't'rēda blamin -a bē, tē -a san z'ie Bali lēi 'saun a -y'rō. ³'P'ian b'īi n'ēn y'ī'a 'w' z'ie -a v'ē Zoz'i man d'ie, tē Bali lēi 'saun 'ka 'i 'lō d'i. Lēi z'ie e "sia Criz'i 'n'anmanzan 'vā. Kaa 'man 'n'an lēi z'ie e -taa "t'ale, ēn 'e -tā 't'rēda 'vā.

⁴'Mēn 'n'ēnnun, ka yā Bali -lē 'n'ēnnun -a. En minnūn n'ēn o Bali 'lēwēi v' 'w'lu 'a bē, ka o k'li, kōō lēi n'ēn 'ka 'j'i bē, -a 'p'leblē "m'lian lēi n'ēn 't'rēda minnūn j'i bē, -a da. ⁵'W'lnōn z'ie, 't'rēdanōn n'ēn waa -yēē "wean o 'w' v'ē "le 't'rēdanōn 'le 'w' 'z'v, ēn 't'rēdanōn o w'eī maan "y'i. ⁶-Kaa 'g'vē, -cēē c' Bali -lē 'n'ēnnun -a. -Yēē "wean min n'ēn e Bali -tōa "bē, e -kaa w'eī maan "y'i, 'p'ian min n'ēn e 'ka Bali -lē 'n'ēn 'a d'ie, -a san 'ka -kaa w'eī maan "y'i "d'i. Z'ī -kaa lēi n'ēn e 'w' t'igl' v'ē bē, 'lēē lēi n'ēn e 'w'lu -sēan "bē, -a -tōa z'ie.

Bali vā n'ēn y'ud' "y'i "sia

⁷'An bēnun, -kaa c'īn y' "y'i, kōō Bali vā n'ēn y'ud' "y'i "sia. Min n'ēn e min yē "y'i "bē, tē Bali -lē 'n'ēn -a san -a, ēn e Bali -tōa. ⁸'P'ian b'īi n'ēn y'ī'a min yē "y'i "d'ie, tē y'ī'a Bali tōa d'i, kōō Bali min yē "y'i. ⁹Z'ī Bali -a -c'i kōōn -cēē 'n'an e min yē "y'i -g'v, e 'yēē 'n'ēn -t'w'li 'p'a 'sia 't'rēda, 'n'an -e 'e 'b'elid' -nōn -cēē. ¹⁰En -yēē y'ud' "y'i z'ie, e 'ka 'n'an -cēē Bali y' "y'i "d'i, 'p'ian -yēē -kaa 'y' "y'i. -Yēē "wean e -tā 'yēē 'n'ēn 'a, -e 'e drē 's'raga b'v v'ē -a -kaa man, 'n'an -e Bali 'bō 'e -cēē 'w' 'w'lid' 'f'ui.

¹¹'An bēnun, Bali -kaa 'y' "y'i z'ie, -yēē "wean -kaa "c'īn y' "y'i "nyian. ¹²Min -t'v 'ka t'ian Bali y'le d'i. -Tē -kaa c'īn yē "y'i "bē, tē -kaa 'v'ale Bali -a, -kaa yā min -t'w'li "a, ēn tē Bali y'ud' "y'i "a 'e 'lē sōōd' -kaa 'j'i.

¹³Bali 'yēē lēi 'saun 'nōn -cēē, -yēē -kōōnman 'n'an -kaa yā waa min -t'w'li "a, ēn -kaa fō waa min -t'w'li "a. ¹⁴-Kaa "t' Bali 'yēē 'n'ēn 'p'a 'sia 'n'an -e 'e 't'rēdanōn 's'i 'w' 'j'i. Ku 'bō 'g'vē kua -nan 'y'ī, ēn k'v yā -a v'ūnan minnūn lē. ¹⁵-Tē min -t'v -a 'v'ī minnūn p'ēnōn y'ie man 'w'ein 'n'an Zoz'i a Bali -p'ī -a bē, tē -a san 'lēē Bali a min -t'w'li "a, ēn Bali 'lēē -a san a min -t'w'li "a. ¹⁶-Kaa 'g'vē, -kaa -tōa 'n'an Bali -kaa yē "y'i, ēn -kaa y'ī -tēra 'w' z'ie -a da.

Bali min yē "y'i, -yēē "wean min n'ēn e minnūn yē "y'i ēn e Bali yē "y'i "bē, tē -a san 'lēē Bali a min -t'w'li "a, ēn Bali 'lēē -a san a min -t'w'li "a. ¹⁷'W' z'ie -yēē -kōōnman 'n'an

minnun yidi 'yi 'lee Bali yidi 'yi 'a 'e 'le soodi -kaa 'ji. -Te 'wi zie e ya 'e 'le soodi -kaa 'ji be, "klan 'ka 'koon -kaa 'ji tin 'ba nyan di, koo -kaa 'wunun dre 'tre da 'le Zozi Crizi -le 'wi 'zu. ¹⁸Min nen Bali -a ye 'yi "be "klan 'ka 'ji "di, -yee ci 'nan -a -nan nen Bali -le yidi 'yi 'ci 'e 'le soodi be, "klan "sia -nan "fo. Min nen yaa -toa 'nan o 'wi "nen -koonman 'yre be, "klan a "ji, min nen "klan a "ji zie, te -yee Bali yidi 'yi 'ka 'e 'le soodi di. ¹⁹Bali 'bo 'be -kaa 'yi 'yi 'e 'flin, -yee "wean -kaa minnun 'lee Bali ye 'yi.

²⁰-Te min -a ve 'nan, an Bali ye 'yi -e te ya'a 'e "bui -tu ye 'yi "die, te 'wluwan nen -a san -a. -Yee ci 'nan, min nen ya'a 'e "bui nen yee ye be, 'be ye 'yi "die, ya'a 'kolaman -e 'e Bali nen ya'a 'be ye die, 'be yi 'yi "di. ²¹-Pei nen yaa -to -cee be, -nyren 'gu. E 'nan: Min nen 'e Bali ye 'yi "be 'e "bui -tu yi 'yi "nyian.

5

¹Minnun nen o yi -teala "da 'nan Zozi 'be ci min 'sizan 'wi 'ji Crizi -a be, te Bali -le 'nennun nen waa. En -te min 'e "ti ye 'yi "be, yaa ci 'nennun ye 'yi "nyian. ²Wl nen yaa -koonman 'nan -kaa Bali -le 'nennun ye 'yi "be, -cee Bali yidi 'yi 'lee 'ta wuladi -a wei da nen. ³-Te -kaa 'ta wula 'wi nen Bali -a 'vi be -a da be, -yee ci Bali yidi 'yi "a. -Yee 'wunun 'bo 'ta 'ta wudi 'ka 'pleble di, ⁴koo min nen Bali -le 'nen 'a be, e 'treda fenun kl.

Min nen e yi -tera Bali da be 'wi "yi "nen yaa -si 'sia

Fē nen yaa -maan 'loo -kaa 'treda fenun kl be, -cee yi -teradi Bali da nen. ⁵-Tie -kolaman 'treda fenun 'klidi -a? Min nen e yi -teala "da 'nan Zozi a Bali -pi -a be -a san nen.

⁶Zozi Crizi zie e -ta. Zi e -ta be, 'yi nen waa -batize dre -a be, -yee -maan waa -to 'nan Bali -pi nen. En -a -te nen waa 'wu -a nyen nen e -sran be, -yee -maan waa -to 'nan Bali -pi nen. Wa'a vile 'yi 'saza 'be -maan waa -to di, 'pian o "flinon nen. En Bali lei "e 'vi 'nan 'wi zie, 'wi 'kpa nen, koo Bali lei 'ka 'wlu 'sean di. ⁷Fē nen yaa -koonman 'nan 'wi 'kpa nen be, e ya yaaga. ⁸Bali lei 'saun a, en 'yi a, en nyen a, o yaaga zie o wei dre 'twli.

⁹Wl nen min -a ve be, -kaa "siala 'wi 'kpa -a. 'Pian 'wi nen Bali -a ve be -a 'kpa "mlian 'wi nen min -a ve be -a da, en "men "be Bali

'be 'vi 'nan 'e 'pi nen. ¹⁰Min nen e yi -teala Bali -pi da be, 'wi nen Bali -a 'vi zie, yaa -toa 'nan 'wi 'kpa nen. En min nen ya'a yi teala Bali da die, e Bali "siala 'wluwan 'a, koo ya'a yi -teala 'wi nen Bali -a 'vi 'e 'pi man be -a da di. ¹¹Wl 'bo nen Bali -a 'vi be -nyren 'gu: 'Belidi nen ya'a 'nyaan die Bali 'bo -a -non -cee. 'Belidi zie yaa -non -cee 'e 'pi -a. ¹²Min nen 'o 'vale Bali -pi -a o ya min -twli "a be, te 'belidi zie e ya -yro. En min nen 'o 'vale Bali -pi -a o 'ka min -twli "a die, 'belidi zie e 'ka -a san lo di.

Te 'ka 'pe 'si 'cee yi -teradi Bali da -sru "di!

¹³Kaa nen ka yi -teala Bali -pi da be, 'wi pēnon zie maan cren -te 'cee -e 'ka -to 'nan 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya 'ka 'lo.

¹⁴Fē nen yaa -maan 'loo nyen 'ka -kaa 'ji Bali 'le die, -nyren 'gu, -te -kaa fe -tu laabu -yro "le zi e ci -a ci 'so 'a -yee 'wi 'zu be, e -kaa wei maan. ¹⁵-Te -kaa fe -tu laabu -yro "be, -kaa -toa 'nan e -kaa wei maan, -yee "wean -kaa -to "nyian 'nan, fe nen -kaa laabu -yro "be, yaa -non -cee.

¹⁶-Te min 'e "bui Zozizan -to 'yi, te e ya 'wi 'wliidi "drenan be, 'e Bali tru 'ba -yee 'wi man. 'Wl 'wliidi "nen min zie ya'a dre be -te ya'a 'belidi sia min lo die, Bali 'belidi -non -yre. 'Pian 'wi 'wliidi "tu a be, e 'belidi 'sia min lo. -Te min -a dre be, te 'ka Bali tru 'ba -a san le "fo "di! ¹⁷Wl pēnon nen min -a dra te e 'kla -si yra die, e ya 'wi 'wliidi "dredi -a Bali 'le. 'Pian -a -mie a be, 'be 'ka 'belidi sia min lo di.

¹⁸-Kaa -toa 'nan Bali -le 'nen 'ka 'wi 'wliidi dra te yaa dra di. Bali -pi 'bo 'be yie -toa "va -e Satan 'e vile 'e 'wi 'tu dre -yre "di.

¹⁹-Kaa -toa 'nan Bali -le 'nennun nen -kaa a, en 'tredanon pēnon a Satan -lo.

²⁰-Kaa -toa "nyian 'nan Bali -pi -ta, e 'pa -kaa 'va en -kaa Bali tighl 'to. En -kaa 'vale Bali tighl 'a -kaa dre min -twli "a, koo -kaa 'vale -a -pi Zozi Crizi -a -kaa dre min -twli "a. -A -pi zie, -yee ci Bali tighl 'a, en -yee ci 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a.

²¹Men 'nennun, te 'ka -soonla fe nen min -a -paan "be -a -sru "di.

**'Fluba "flizan nɛn
Zan
-a crɛn -tɛ**

¹An 'bo 'gʊɛ, an ya -leglizɪ min ceje -tu -a, mɛɛn 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ -leglizɪ nɛn, Bali -a 'si 'va "bɛ, -yrɛ. Maan crɛn -tɛ -a 'bo 'lee 'e 'jinɔn lɛ. An 'ka ye "yi 'kpa, 'pian 'an 'saza "cɛɛ dɪ, minnɔn pɛɛnɔn nɛn o -si tɪglɪ -tɔa "bɛ "o 'ka ye "yi "nyian. ²Kɔɔ Bali wei tɪglɪ a -kaa 'ji, ɛn -a -cin yra -kaa 'ji 'li 'trilii.

³-Kaa "tɪ Bali 'lee 'e 'pɪ Zozi Crizi bɛ, o "yi "dra -cɛɛ, o -kaa nyirinda "sia, ɛn o -fʊdɪ -trɔɔ -nɔan -cɛɛ. -Te -kaa ya -tʊwli 'wɪ tɪglɪ -sru, ɛn -kaa cin ye "yi "bɛ, -a pɛɛnɔn zɛ, waa -nɔan -cɛɛ -kpɔ.

'Ka cin yɪ "yi!

⁴An 'ci nran 'kpa, kɔɔ an 'ka -mienun 'yɪ, te o 'ta wɪla 'wɪ tɪglɪ -sru, "le zɪ -kaa "tɪ a 'vɪ bɛ, -yee 'wɪ zʊ. ⁵ɛn 'bɛ nɛn 'gʊɛ, 'an "bʊ Zozinɔn, an 'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan, -kaa cin yɪ "yi! -Pei -trɛ "cɛɛ an cɪ -a crɛn -tɛnan dɪ, 'pian -pei ceje nɛn -a pou sianan -kaa 'man bɛ, -nyrɛn. ⁶Yɪdɪ "yi "nɛn maan ve bɛ, -nyrɛn 'nan, -kaa 'ta wɪla Bali wei da. -Pei ceje nɛn -a pou sianan kaa 'man bɛ, -nyrɛn. 'Ka 'ta wɪla "da!

*'Ka drɛ "yi minnɔn nɛn o Bali 'lewei ve
'wɪlɪ 'a bɛ o va*

⁷Minnun nɛn o min see "paaman -e min 'e 'si 'wɪ tɪglɪ -sru "bɛ, o ya "kaga, ɛn o fuila "man 'trɛda. Minnun zɛ, o 'ka "vale 'o "we "man 'nan Zozi Crizi nɛn e -ta 'trɛda bɛ blamin nɛn dɪ. Min nɛn yaa dra zɛ, Zozi Crizi 'nanmanzan nɛn, ɛn min nɛn 'e min see "paaman bɛ -nyrɛn. ⁸'Ka yɪɛ 'tɔ 'ka 'fli -va, -e 'ka 'ka -kopa yɪ 'e 'ciɪla "da. -Te ka'a drɛlɛ dɪɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn -kaa drɛ bɛ, -a "nɛn "fo 'e "tun. ⁹'Wɪ nɛn Crizi 'a paa minnun ji bɛ, min nɛn ya'a 'bɛ "paalɛ minnun ji dɪɛ, 'pian "e pee 'pa "da "bɛ, te -a san 'lee Bali 'ka min -tʊwli "a dɪ. 'Wɪ nɛn Crizi 'a paa minnun ji bɛ, min nɛn yaa 'lein "paaman minnun ji bɛ, te -a san a min -tʊwli "a 'o 'vale -kaa "tɪ 'lee 'e 'pɪ -a. ¹⁰-Te min -ta 'ka 'va 'nan, ɛn -yee 'wɪ "paadɪ a 'e 'pee Crizi 'le vɛ man bɛ, te 'ka 'wɪ "man -e 'e 'fʊ 'cee "kɔnnɛn "dɪ, ɛn te 'ka 'bɔ 'tɔ bʊ "fo "dɪ. ¹¹Kɔɔ min nɛn yaa 'tɔ 'bʊ bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "nɛn min zɛ yaa drɛ bɛ, te e drɛ o "fli "le vɛ -a.

¹²'Wɪ "kaga "a 'an 'ji -e 'an vɪ 'cɛɛ, 'pian an 'ka "vale 'an crɛn -tɛa "dɪ. An ya "vale 'an "lo 'ka 'va -e 'an 'wɪ tin 'ba 'cɛɛ 'an 'bɔ 'a, 'dʊ -e -kaa cɪ 'e "nran 'kpa.

¹³'Ka "bʊ Zozinɔn nɛn Bali o 'si "va "nyian 'gʊɛ, o "we 'ka 'va.

**'Fluba yaagazan nen
Zan
-a cɾɛn -tɛ**

¹ 'An 'bɔ 'gʊɛ, an ya -leglizi min ceje -tu -a, mɛɛn 'fluba 'gʊɛ -a cɾɛn -tɛ. Maan cɾɛn -tɛ 'an bee Gai nen maan ye "yi 'kpa bɛ -yɾɛ.

² 'An bee, an Bali tru "baa 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn 'e dre 'yie 'yi, 'nan 'i 'kɔn 'i 'belidi 'i kɔlebo 'ji. Maan -tɔa 'nan, Bali 'lɛ bɛ 'i lei a 'e 'belidi. ³ Kɔɔ -kaa "bʊi Zozinɔn -mienun -ta 'gʊ, ɛn zɪ i cɪ 'wɪ tɪglɪ -sru "bɛ, 'lee zɪ i 'ta wɔla "da "bɛ, waa 'vɪ 'mɛn. 'Wɪ zɪɛ yaan 'ci nran 'kpa. ⁴ 'Wɪ 'pee 'ka "nyian 'an 'ci nranman -e 'bɛ 'mlin -a mandɪ 'nan 'mɛn 'nɛnnun 'ta wɔla 'wɪ tɪglɪ -sru "bɛ -a da dɪ.

Zan Gai 'tɔ "yi 'vɪ

⁵ 'An bee, i 'wɪ dra 'i 'ci -a -tʊwli 'i "bʊi Zozinɔn lɛ. -Tɛ yɪ'a o tɔa dɪ oo, yɪa dra -wɛ "nyian zɪ. ⁶ Minnun zɪɛ, o 'yie min yɪdɪ "yi 'vɪ -leglizi -ji 'nɔn lɛ 'gʊ. Mɛin tru "baa, -tɛ o "ta -kɔ fɛ pee -nan bɛ, 'i 'pa o va. -Yɛɛ cɪ Bali ci 'sɔ wunun -a. ⁷ O 'si 'wee vɛ -nan 'nan -e 'o Zozɪ Crɪzi -le 'nyranman 'pa. Wa'a 'wɛlɛ "man -e minnun nen wa'a tɪan -sɔɔnleɔ Zozɪ -sru "dɪɛ, 'o o lɔ fɛ 'si dɪ. ⁸ 'Wɪ zɪɛ -yee "wean bɛ, -kaa nen -kaa -sɔɔnleɔ Zozɪ -sru "bɛ, -kaa 'pa minnun zɪɛ o va. Zɪ -kaa "paa o va 'wɪ tɪglɪ fuiladɪ -a "man zɪɛ.

Zan min -tʊ nen waa laabo Diotrefu bɛ -yee 'wɪ 'vɪ

⁹ 'An 'wɪ -mie cɾɛn -tɛ 'e tɛdɛ, maan 'pa 'sia -leglizi nen Diotrefu cɪ -ji bɛ, -a -ji 'nɔn lɛ. 'Pian Diotrefu 'bɔ nen e cɪ "vale 'e dra o tazan -a bɛ, 'wɪ nen maan 'vɪ bɛ, ya'a 'silea "da "dɪ. ¹⁰ -Yee "wean -tɛ an 'bɔla 'nan nun bɛ, 'wɪ 'wɪldɪ pɛɛnɔn nen yaa dra bɛ, maan ta bɔala. E "we 'kʊ man -wɪldɪ, ɛn e 'wɪlʊ -sɛan 'kʊ man. 'Pian 'bɛ nen zɪɛ 'bɛ 'ka -a ci sɔa dɪ. -Kaa "bʊi Zozinɔn nen o bɔala "va "bɛ, ya'a 'we "man -e 'o 'fʊ -yee "kɔnnɛn "dɪ. ɛn -tɛ min nen e -kʊ min zɪɛ -a 'yee "kɔnnɛn "bɛ, yaa san -pian -leglizi -ji.

¹¹ 'An bee, tɛ 'i 'wɪ nen e cɪ -wɪldɪ "bɛ -a -nan yɪ min lɔ -e 'i dre dɪ. 'Pian 'wɪ "yi "nen 'i dre. Min nen e 'wɪ "yi "dra bɛ, tɛ Bali -le 'nɛn nen -a san -a. ɛn min nen e 'wɪ 'wɪldɪ "dra bɛ, tɛ ya'a Bali tɔa dɪ.

Zan min -tʊ nen waa laabo Demetri bɛ -yee 'wɪ 'vɪ

¹² Demetri -le vɛ bɛ, min pɛɛnɔn -yee 'wɪ "yi "ve. ɛn 'wɪ tɪglɪ nen e 'ta wɔla "da "bɛ -yɛɛ 'tɔ "yi bɔala "nyian. 'Kʊ 'bɔ 'gʊ, "kʊ 'tɔ "yi "ve "nyian, ɛn yɪa -tɔa 'nan 'wɪ nen kʊa vɛ bɛ, 'wɪ 'kpa nen.

¹³ 'Wɪ "kaga "a 'an 'ji -e 'an vɪ 'yɪɛ, 'pian an 'ka "vale 'an cɾɛn -tɛa "dɪ. ¹⁴ Maan "nrɔnman 'nan tʊ -fʊ "wɛnnɔn -e 'kʊ cin yɪ, -e 'kʊ -sɛɛ "wʊ 'kʊ cin yɛi.

¹⁵ 'I 'fʊ -trɔɔ! 'I beenun "we 'i 'va, ɛn an "we 'kʊ beenun pɛɛnɔn 'va 'tʊdɔ.

'Fluba n_{en}
Zud
-a c_{ren} -te

¹¹An 'bō Zud nen Zaji "bvī -a bē, an ya Zozi Crizi 'suzan 'a. Mēen 'fluba 'gve -a c_{ren} -te minnun p_{een}ōn nen Bali o laabu bē -wle. -Kaa "tī Bali 'ka ye 'yi, en -a yie a 'ka da -trilii -e Zozi Crizi 'e 'ta.

²Bali -le nyrinda, 'lee 'yee -fvdī -trōō, 'lee 'yee yidī 'yi 'e drē 'cee vē -a 'e 'ciula "da!

'Ka drē 'yi minnun nen o 'wī vē 'wlu 'a Bali wei da bē o va!

(2 Pi 2.1-17)

³An beenun, -a -cin a 'an 'ji 'e tēde 'kpa tūgtī 'nan, 'an 'fluba 'c_{ren} -tea 'cēē, -kaa 'si nen Bali -a 'wō 'wī 'ji bē -a da. 'Pian maan 'yi 'nan, e ya 'le 'an 'wī 'pla 'cēē. 'Wī zīe -nyren 'nan: Bali -le 'wī 'nōnōn nen -kaa yi -tera "da "bē, 'ka 'tō "da 'plēble! Bali -a -nōn minnun nen o cī -yee vē -a bē -wle, en ya 'a 'limlan 'li "fo "dī. ⁴'Wī zīe maan 'pla 'cēē, kōō min -mienun wla 'ka yei 'e yōōdī. Wa' a 'ta 'wula Bali wei da dī, en o 'wī 'wli dī "dra te waa "paa 'nan, Bali -le "yi 'bē -si -nōn 'wle. 'Wī zīe -a drē dī -ji bē, Minsan Zozi Crizi nen -kaa tazan -a 'e -twōli "bē, -a 'bō nen waa -tua 'o 'pela koda. Minnun zīe 'wī nen e "ta -taa "bōlē o man bē, waa c_{ren} -te Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cēn.

⁵Wunun nen 'gve kaa -tōā 'e 'cēn 'va, en an ya "vale 'an -cin -tōā 'nyian 'ka 'ji. 'Li 'kpa bē, Minsan 'yee minnun Izrael 'nōn 'si Ezipti nōanba -ji, 'pian "bē -sru minnun nen wa' a yi -telea "da "dīe, e o -nan -nyan. ⁶En 'nyian bē 'ka 'cī "nrōn 'wī nen e 'bō Bali -le 'pasianōn nen laji bē o -mienun man bē -a da. 'Wī zīe -nyren 'nan: Bali 'plēble 'nōn -wle, en wa' a 'wile 'bē man dī. Fēnan nen Bali o -nyran bē, -wēē 'twī. -Yee 'wean Bali o yri, en e o 'pla klun 'pū 'va. O -fo -nan zīe, -trilii -e tin 'ba yi -dan 'e 'bō. ⁷'Fla nen waa laabo Sōdōm 'lee Gomōr bē 'lee 'flanun nen o "srōn "bē, o -cin 'e -trōā 'ka 'ji 'nyian. 'Fla zīe -a da 'nōn bē, 'wī 'twōli "nen Bali -le 'pasianōn zīe waa drē bē, -a 'bō nen "o drē. Kōō 'o 'fli -nōn -kōōnen -wēēdī 'lee lī -wēēdī le, te 'wunun nen blamin 'ka -a dra dīe, waa "paa 'nyranman -a. -Yee 'wean Bali 'wī "nen -kōōn -wle 'te nen ya' a 'driman 'lī 'mlōnmlōn dīe -a. Bali 'wī zīe -a drē 'nan -e 'e drē -cēē 'wī -kōōn "manvē -a.

⁸Minnun nen o wla 'ka yei "bē, 'wī 'twōli zīe -a 'bō nen waa dra. Nyrin nen waa -tea "bē, -a da nen o 'wī "paa -e 'o 'wī 'wli dī "drē, -e 'o Bali wei -fōla "o "trōēn -sru, -e 'o 'tō srō Bali -le 'pasianōn nen laji en o cī -dan -a bē, o man. ⁹Bali -le 'pasianōn nen laji bē, o tazan -dan nen waa laabo Mishel bē, ya' a 'wī zīe -a drēle dī. Tū nen 'o 'vale Satan -a o Moizi pa ta wī 'vī bē, ya' a 'tō srōle Satan man dī. Yaa 'vī 'pian -yre 'nan: «Minsan 'e 'wī "nen -kōōn 'yie!»

¹⁰'Pian minnun 'labē o 'tō srōman fē nen wa' a 'tōā dīe -a man. O -blv "taan "le -winun -zv. 'Wī nen e -trōā 'o 'wulo -ji bē, -a da nen o 'ta 'wula, o 'bō 'nan -nyan wī nen.

¹¹'Wī -taa "bōlē o man. Kōō -si -twōli "nen Kaen 'ta 'wula "da 'lī bē, -a da nen o -sōōnla. En "lala yidī "yi "le "wean, 'wī 'wli dī "nen Balam a drē 'lī bē, -a -twōli "nen o cī -a drēnan. En o wluan Bali man "le zī Kore -a drē 'lī bē -yee 'wī 'zv. O -nan -nyan wī nen.

¹²-Te Zozinōn 'o cin 'yi 'nan, -e 'o fē -blv 'e cin va bē, vē -mienun zīe o ya 'o yei. 'Yra 'ka 'o yie man fē -blinan dī. O 'bō 'pōn -ji fē nen waa -wēēman. Wēē -maan minnun 'ka 'tō srēman. Vē -mienun zīe o ya "le 'nan laa 'bē wla "ji, 'pian 'yi 'ka "ji -e 'e 'fēn dī, fulō -ciala waa "da. En o ya "nyian "le yiba "nen -a ba tū 'bō, te -a 'blv "ka "man "dīe, -yee 'wī 'zv. O ya "le yiba "nen waa 'svra bē, -yee 'wī 'zv. O -ka "fo. ¹³Waa dra "le zī jemīe 'e 'blv -fōā, -e 'e 'va "tri wēēn bei "bē, -yee 'wī 'zv. Waa dra "le mlēn c_{ren} nen e 'si 'e 'tō -nan bē, -yee 'wī 'zv. Klun 'pū tīdīi 'va nen Bali o -nyran "nan 'pla. -A -nan nen, o -fo 'lī 'trilii.

¹⁴'Li bē Enōk nen Adan klu 'sōravlizan 'a bē, e minnun zīe 'wee 'wī 'vī. Yaa 'vī 'nan: «"Ka 'yio! Minsan -taa 'o 'vale 'yee 'pasianōn nen laji bē o "kaga 'kpa -a, ¹⁵-e 'e 'trēdanōn p_{een}ōn 'le tin 'ba. E 'wī "nen -kōōnman minnun nen o drē wī cī -wli dī "bē -wle, 'wunun nen waa drē "va 'zia -wli dī 'lee 'wunun nen waa 'vī "va 'zia -wli dī "bē -a man.»

¹⁶Minnun zīe o cī 'ka 'lī 'sōlē dī. 'Wī p_{een}ōn nen e bōā "o man bē, o wunwun "ve "da. O 'ta 'wula 'o 'cī 'sō wunun -wli dī "da. Wei -dandan a o 'le, en o minnun see "paaman wei 'nōnōn 'a, te o o -ble.

Te 'ka 'pē -sru 'e tōā dī!

¹⁷An beenun, 'wunun nen -kaa san Zozi Crizi -le 'pasianōn -a 'vī 'e 'cēn bē, -a -cin 'e 'tō 'ka 'ji. ¹⁸Waa 'vī 'cēē 'nan: «Tū -fōla "da

"ji be, Bali see wunon -kon. O 'ta wo 'o 'bo
'ci 'so wunun 'wliḏi -sru.»

¹⁹ Minnun zie -wee Zozinon "cean 'e cin
man. 'O 'bo 'wulo -ji 'wunun da nen o 'ta
wula, Bali lei 'ka -wlo "fo "ḏi.

²⁰ 'Pian 'an beenun, 'cee ve be, 'wi
'nōnōn nen e 'si Bali 'bo 'va, en ka yi -tera
"da "be, 'ka 'pa 'ka cin va -a -e 'ka 'to 'pleble!
'Ka Bali tru 'ba Bali lei 'saun 'le 'pleble 'a!

²¹ Bali 'ka ye "yi, 'ka 'fo 'ka leaḏi "man! -Kaa
san Zozī Crizī -kaa nyirinda 'si, 'ka yie 'trōa
"da "trilii, -e to nen e 'beliḏi nen ya'a 'nyaan
ḏie -a -nōan -cee be, 'e bo.

²² Minnun nen 'o 'ci -fōḏi 'sia be, 'ka o
nyirinda 'si! ²³ En "nyian min -mienun a be,
o dre wi o 'pla Bali -le tin 'baḏi wlu. 'Ka o
'si 'wi 'ji, "tōgō 'o 'ku 'te 'va! En "nyian min
-mienun a be, 'ka o nyirinda 'si! 'Pian 'ka
"klan Bali lo! -Wee "tri "nen -wlo "be, te 'ka
'pe wu "va "ḏi!

²⁴ 'Tō -dan 'e 'kōn Bali -le ve -a! E -
kolaman 'e yie 'tōḏi -a 'ka 'va, -e 'ka vule 'ka
'wi 'wliḏi "dre ḏi.

'Tō -dan 'e 'kōn Bali -le ve -a! E -kolaman
e -ko 'kaa, -e 'ka -yee -dan ci yi, te 'tō 'ka 'e
'paḏi 'ka man ḏi, te ci "nrandi a 'ka 'lo.

²⁵ 'Tō -dan 'e 'kōn Bali -le ve -a! E ya 'e
'tōwli, en -yee ci min 'sizan 'wi 'ji -a. -Kaa
san Zozī Crizī -le "wean be, 'tō -dan a -yee
ve -a, en mingōnōn -bliḏi a -yee ve -a, en
'pleble a -yee ve -a, en -koladi a -yee ve -a.
-A pou sianan 'li 'e 'cēn, -e 'e 'bo cēgu yi -a
be, zi Bali ci zie, en e -fo -a 'li 'trilii. Amen!

'Wunun nen Zozi -a -nan koon Zan le be
-nyren 'gu

Apokalís

¹'Wunun nen Bali -a ta 'bõla Zozi Crizi le be -nyren 'gu. 'Wunun zie Bali -a ta bõla -yre 'nan -e 'wı nen e -taa "drele be, Zozi 'e -koon 'e 'sunon le. -Yee "wean nen Zozi 'yee 'pasionon nen laji be -a -tu 'pa 'sia 'e 'suzan Zan -va, en yaa -a -nan koon -yre.

²'Wı pëenon nen Bali -a ta 'bõla Zozi le, en Zozi -a -nan koon Zan le be, -a 'bõ nen Zan -a 'sinan 'pa 'fluba 'gve -a -ji. ³Min nen e 'fluba 'gve -a ta ve be, Bali -le -fea a "man. En minnun nen 'o "tröen -tõa -a -ji wı le, waa "paala 'o 'ji te o 'ta wula "da "be, Bali -le -fea a o man. Minnun zie 'o 'ci 'e "nran, koo 'wunun nen Zozi -a -nan koon be -a dredu tu 'bõ 'kogo.

Zan Zozinon 'to 'bu

⁴'An 'bõ Zan, mëen 'fluba 'gve -a cren -te 'ka -leglizi 'sõravli "nen Azi 'leglon 'ji be, 'cëe. Bali a -nan tu pëenon man, e ya -nan 'li 'e 'cën, en e -taa.

'E 'yee "yi 'lee 'yee -fudı -trõõ -non 'cëe. En "nyian be, lei 'sõravli "nen Bali -le mingonnen pein 'le be, Bali lei 'saun nen. 'O 'wee "yi 'lee 'wee -fudı -trõõ -non 'cëe. ⁵En "nyian be, Zozi Crizi 'e 'yee "yi 'lee 'yee -fudı -trõõ -non 'cëe. -Yee ci 'wı zie -a -nan yızan -a, ya'a 'wı ve 'wlu 'a dt. En -yee ci min nen Bali -a wluan -kanon 'va 'e tedë be -a, en -yee mingonnennun pëenon nen 'trëda be o "paala.

Zozi Crizi -kaa ye "yi. E wu "man en minnun -a -te, 'nan -e -a nyen 'e -kaa 'sv 'wı wlıdı 'lo. ⁶'E -kaa dre Bali -le mingonnen trëda 'non 'a. E -kaa dre Bali -pannon 'a, 'nan -e -kaa 'e "tı Bali 'su. 'Tõ -dan 'e 'kon Zozi 'le ve -a, en 'pleble 'e 'kon 'yee ve -a 'li 'trilii. Amen!

⁷'Ka dre 'yi! Zozi Crizi -taa "nyian 'e 'pee. E -taala 'lolu -koei "da, en minnun pëenon -a ye. Minnun 'bõ nen o -tin 'wv -a 'sean da oo, "o "ye "nyian. Yi zie -a da be, 'leglon pëenon 'ji minnun -wuadı "siala "klan -dan 'lo. 'Wı tıglı nen, Amen!

⁸Mınsan Bali 'e 'nan, 'yee ci 'wı pëenon pou sianan "a, en 'yee ci 'wı pëenon 'le 'srannan "a. 'E ya -nan tu pëenon man, 'e

ya -nan 'li 'e 'cën, en 'e -taa. 'Yee ci 'pleble pëenon 'san Bali -a.

Zozi 'e 'fli koon Zan le

⁹'An 'bõ Zan nen 'ka "bvt Zozizan 'tu -a be, an ya 'an yra yınan "le 'cee 'wı 'zv. An ya Bali -le mingonnen trëdave -a "le 'cee 'wı 'zv. Zozi "paa 'an 'va, -yee "wean nen an -põan "sõa 'wunun -ji "le 'cee 'wı 'zv. An -tõ Bali -le 'wı -sru, en an -tõ 'wunun nen Zozi -a -ci 'si 'mën be -a da, -yee "wean nen minnun 'an 'kun, en o -kv 'maan 'yi yei 'tre nen waa laabo Patmo be -a da. ¹⁰-Kaa san -le yi da nen Bali lei -sen 'an da, en an wei -tu 'man 'an koda. E wu 'pleble "le 'bei 'le 'wı 'zv. ¹¹Wei zie e 'nan: «'Wunun nen yia -nan ye be, 'i cren -te 'fluba da, -e 'i 'pa 'sia -leglizi 'sõravli 'gve -wle. Efez -leglizi a -tu, en Simiri -leglizi a -tu, en Pergami -leglizi a -tu, en Tiatire -leglizi a -tu, en Sardo -leglizi a -tu, en Filadëfi -leglizi a -tu, en Laodize -leglizi a -tu, o le nen 'i 'fluba zie -a 'pa 'sia.»

¹²-A -nan nen 'an 'man lila 'nan -e 'an min nen e ci 'wı tin 'banan 'mën be -a yi. Zi 'an 'man lila be, an -kannen -tõra "dave 'yi 'sõravli. O ya 'o dredu -siga -a. ¹³-Kannen -tõra "dave zie o yei "be, an fe -tu 'yi. E ya "le Blamin -pı -le 'wı 'zv. Sõ -gblõ nen 'e wudı "da, en -tien 'kolë nen 'e dredu -siga -a be, -a 'bõ nen yaa -tõ 'e kugu da. ¹⁴-A -wulo "je "a 'fuvu 'le 'nanwle luu "le 'wı 'zv. E ya 'fuvu 'yırıyru. En -a yie "bia "le 'te 'le 'wı 'zv. ¹⁵En -a cëin "fli "nen 'e 'wlu be, o "bia "le -bulale nen waa 'wv 'te 'a en e 'man be -yee 'wı 'zv. En -a wei -klunman "le 'yi -dan 'be ci -sennan -klo -ji. ¹⁶En mlen cren 'sõravli "a -a -pe "yi 'lo. Sen nen -a 'le a "man en -a 'le a -pe "fli "da be, e ya -a 'le. En -a yra "bia "le yide 'be ci 'binan 'pleble 'kpa.

¹⁷Zı an min zie -a 'yi be, en an -tria "wlu. An 'sura "ji "le min -kadı -le 'wı 'zv. -A -nan nen 'e 'pe "yi 'pla 'an da, en e 'mën 'nan: «Te "klan 'e 'i 'te dt! Mëen ci 'wı pëenon pou sianan "a, en mën ci 'wı pëenon 'le 'srannan "a. ¹⁸Mëen 'belidı -non "min le. An -ka en an fuv, 'be nen 'gve 'an yie a "man 'li 'trilii. 'Pleble a 'an 'lo -e 'an minnun wluan -kanon 'va. En 'pleble a 'an 'lo -e 'an minnun 'si -yremo fla.

¹⁹-Yee "wean 'wunun nen yia 'yi be, 'i cren -te. -A -mienun a drenan 'va, en -a -mienun -taa "drele. ²⁰I mlen cren 'sõravli 'yi 'an

'pe "yi 'lɔ, en i -kannen -trɔa "dave nen -siga -a be -a 'yi 'sɔravli. 'Wunun zɛ -a -ci nen 'gu, mlen cren 'sɔravli "be, -wɛɛ ci Bali -le 'pasianɔn nen laji be, o 'sɔravli "nen 'o yie -tɔa -leglizi 'sɔravli 'bɔ 'va be waa. En -kannen -trɔa "dave 'sɔravli "be -leglizi 'sɔravli 'bɔ nen.»

2

'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ Efez 'nɔn 'le vɛ -a be -nyren 'gu

¹ «'Wɪ 'gʊɛ 'i cren -tɛ -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Efez -leglizi -ji be -yre. 'I cren -tɛ 'nan:

'An 'pe "yi 'lɔ nen mlen cren 'sɔravli "ci, en 'mɛn 'ta 'wɔla -kannen -trɔa "dave nen -siga -a be -a yei. 'An 'bɔ "e 'nan:

² 'Ka Zozinɔn nen Efez be, an 'ka dre wunun -tɔa, en 'ka 'fli nen kaa -nɔan 'men 'nyranman -ji 'pleble be, maan -tɔa. En 'ka yie nen ka -tɔala 'wɪ da be, maan -tɔa. Maan -tɔa 'nan 'ka 'vale min -wɪdunun -a ka 'a 'sɔala di. Minnun nen waa ve 'o 'fli man 'nan Zozi 'le 'pasianɔn nen 'waa, te o 'ka 'a die, ka o -nanjen en kaa -tɔ 'nan 'wɪnɔn nen waa. ³ Maan -tɔa 'nan 'ka yie -tɔala 'wɪ da, en 'men "wean 'ka yra 'yɪ, 'pian 'ka 'pɛ 'ka plɛ di.

⁴ 'Wɪ pɛɛnɔn nen kaa dre "yi "be, maan -tɔa, 'pian 'wɪ 'tʊ a 'an 'ji -e 'an 'pla 'cɛɛ. 'Wɪ zɛ -nyren 'nan, 'an yidi "yi "tɛde nen 'ka 'ji be, 'ka 'pɛ plɛ "man. ⁵ 'Cee 'an yidi "yi "tɛde te ka dre 'an -srɔnɔn 'a 'e 'trɛ be, 'ka 'ci "nrɔn "da! 'Ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "dredɪ man, -e 'wɪ "yi "nen kaa dre 'e tɛde be 'ka dredɪ 'sia "nyian! -Te ka 'a drae die, an "lo 'ka 'va -e 'an 'cee -kannen -trɔa "dave 'si 'an man -kɔɔbli. ⁶ 'Wɪ nen kaa dra "nyian "yi "be, -nyren 'gu, 'wunun nen Nikolai -srɔnɔn -a dra be, -a 'wɪ "naan 'ka man "le zɪ -a 'wɪ "naan 'an man be -yee 'wɪ 'zɔ.

⁷ Min nen 'wɪ man "trɔɛn "ci -a -wulo -man be, 'wɪ nen Bali lei ci -a vɪnan Zozinɔn le be -a san 'e man. Min nen e 'ta wɔla 'wunun zɛ -a da en -a -wulo 'bɔla "va "be, yiba "nen e 'belidi -nɔan "min le be, maan 'blɔ -nɔan -a san le -e 'e -bli. Yiba zɛ e ya 'e 'tɔdi Bali -le fei.»

'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ Simiri 'nɔn 'le vɛ -a be -nyren 'gu

⁸ «'Wɪ 'gʊɛ 'i cren -tɛ -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Simiri -leglizi -ji be -yre. 'I cren -tɛ 'nan:

Mɛɛn ci 'wɪ pɛɛnɔn pou sianan "a, en mɛɛn ci 'wɪ pɛɛnɔn 'le 'srannan "a. An -ka en an fuu. 'An 'bɔ "e 'nan:

⁹ 'Ka Zozinɔn nen Simiri be, 'ka yra nen ka ci -a vɪnan be, maan -tɔa. En 'yale nen e 'ka 'tɛ be, maan -tɔa. 'Pian maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan ka ya fɛnɔn 'a. Zuif 'nɔn nen waa ve 'o 'fli man 'nan 'o ya Bali -le minnun -a be, 'wunun nen waa ve 'ka man -wɪdɪ "be, maan -tɔa. 'Pian maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan, o 'ka Bali -le minnun -a di. O ya Bali 'nanmanzan nen waa laabo Satan be, -yee minnun -a. ¹⁰ Yra yidunun nen o -taa "bɔle "nyian 'ka man be, te 'ka "kɪan -wɔ "di! Bali 'nanmanzan nen waa laabo Satan be, yaa dra -e 'o 'ka 'va min -mienun -fɔ -pʊ 'kuin. Yaa dra zɛ 'nan -e 'e 'cee yi -teradɪ 'an da -nanjen. En "nyian be minnun 'tɛ "paa 'ka da yi -fu. -Te 'ka 'va min -mienun -ka 'wɪ zɛ -a -ji oo, te 'ka yi -teradɪ 'an da 'le 'tɔ "fo "di! -Te kaa dre zɛ, 'belidi nen ya 'a 'nyaan die, maan -nɔan 'cɛɛ 'ka -kɔpa 'a.

¹¹ Min nen 'wɪ man "trɔɛn "ci -a -wulo -man be, 'wɪ nen Bali lei ci -a vɪnan Zozinɔn le be -a san 'e man. Min nen e 'ta 'wɔla 'wunun zɛ -a da en -a -wulo 'bɔla "va "be, 'belidi nen ya 'a 'nyaan die, e dra -yee vɛ -a. -Yɛɛ ci 'nan -a san 'ka -ka "flizan "wo di.»

'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ Pergami 'nɔn 'le vɛ -a be -nyren 'gu

¹² «'Wɪ 'gʊɛ 'i cren -tɛ -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Pergami -leglizi -ji be -yre. 'I cren -tɛ 'nan:

Sen nen -a 'lɛ a "man en -a 'lɛ a -pɛ "fli "da be, 'an 'lɔ nen e ci. 'An 'bɔ "e 'nan:

¹³ 'Ka Zozinɔn nen Pergami be, ka -nyeanla 'fla nen Bali 'nanmanzan Satan mingonnen -ble "da "be -a da. 'Pian 'ka 'pɛ -sru 'ka tɔale -e 'ka 'si 'an -sru "di. Maan -tɔa zɛ. Antipa nen 'an -srɔzan 'pleble 'a be, minnun -a -tɛ 'ka 'va nun, 'pian ka 'a yi -teradɪ 'an da 'le 'tɔle di.

¹⁴ 'Wɪ pɛɛnɔn zɛ kaa dre "yi, 'pian 'wɪ 'tʊ a 'an 'ji -e 'an 'pla 'cɛɛ. 'Wɪ zɛ -nyren 'nan, 'wunun nen Balam -a paa minnun ji 'li be, min -mienun a -a dɛnan "nyian 'cee -leglizi -ji. -A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, -si nen kɔ Izrael 'nɔn 'o 'ciula "da -e 'o 'wɪ 'wɪdɪ "dre be, Balam -a kɔɔn Balak le, en Balak -a kɔɔn -wɛ. -A -nan nen Izrael 'nɔn -yʊ -pan wi -blidi 'sia, en o nyinnandi 'sia li 'lee 'kɔnɛn -a te wa 'a

'o cin 'pale di. ¹⁵'Wɪ 'tɔwli zɪe, -a 'bɔ nen Nikolai -srunon ci -a drenan, en min -mienun a 'ka 'va te o ya 'wɪ zɪe -a -sru. ¹⁶'Ka 'si 'wɪ 'wliɔ zɪe -a dredi man! -Te ka'a 'sile -a dredi man die, an 'lo 'ka 'va -e 'an 'wɪ "nen -koon "minnun nen o ci 'wɪ zɪe -a drenan be -wle. Sen nen 'an 'le 'gʊe, -a 'bɔ 'a nen maan dra.

¹⁷Min nen 'wɪ man "trɔen "ci -a -wulo -man be, 'wɪ nen Bali lei ci -a vnan Zozinon le be -a san 'e man. Min nen e 'ta 'wɔla 'wunun zɪe -a da en -a -wulo 'bɔla 'va "be, -blife nen e ya laji, waa laabo mannen be, maan -noan -yrɛ. En "nyian be, an -kole 'fuvu -noan -yrɛ. -Kole zɪe -a da nen min 'bɔ 'tɔ 'trɛ -koan 'e 'cɾen -tedi. 'Tɔ zɪe -a 'bɔ 'tɔwli 'be -tɔa, min pee 'ka -a tɔa "fo "di.»

'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ Tiatire 'non 'le ve -a be -nyren 'gʊ

¹⁸«'Wɪ 'gʊe 'i cɾen -te -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Tiatire -leglizi -ji be -yrɛ. 'i cɾen -te 'nan:

Mɛen ci Bali -pɪ -a, en 'an yie 'be "bia 'le 'te 'le 'wɪ 'zʊ, en 'an 'cein -man 'be "bia 'le -siga -le 'wɪ 'zʊ. 'An 'bɔ "e 'nan:

¹⁹'Ka Zozinon nen Tiatire be, an 'ka dre wunun -tɔa, en 'cee 'an yidi 'yi "be, maan -tɔa. En 'cee yi -teradi 'an da be, maan -tɔa. En 'cee 'nyranman nen kaa "paa 'men be, maan -tɔa. En 'ka yie nen kaa -tɔala 'wɪ da be, maan -tɔa. En maan -tɔa "nyian 'nan, 'wɪ "yinun nen ka ci -a drenan 'e 'fɔla 'da 'gʊe, -a "kaga "mlian -a tede ve da.

²⁰'Wɪ pɛenon nen kaa dre "yi "be, maan -tɔa, 'pian 'wɪ 'tv a 'an 'ji -e 'an 'pla 'cee. 'Wɪ zɪe -nyren 'nan, lumon nen waa laabo Zezabel be, ka'a -si tɔa -yrɔ "di. Yaa ve 'e 'fli man 'nan Bali 'lewei vɪzan nen 'yaa. 'Pian -yee 'wɪ "paadi -a -maan minnun nen 'cee -leglizi -ji be, o 'wɪ 'wliɔ "dredi 'sia. O -yv -panwi -blidi 'sia, en o nyinnandi 'sia lɪ 'lee 'konnen -a te wa'a 'o cin 'pale di. ²¹An tv -non -yrɛ 'nan -e 'e 'si 'wɪ 'wliɔ zɪe -a dredi man. 'Pian ya'a 'wile "man -e 'e 'si 'e dre wɪ -wliɔ zɪe -a man "fo "di. ²²-Yee "wean an "ta -a nyianla -saa nen min 'e yra ye "da "kaga "be -a da. En "nyian be, an 'wɪ "nen -koonman minnun nen o 'si 'an -sru en o soonla -a -sru "be -wle. 'Pian -te o 'si 'o dre wɪ -wliɔ zɪe man be, ma'an dra di.

²³An Zezabel -le 'nennun -teeman. Kɔɔ zi

min -tv 'wɪ dre be, -a "nen "fe nen maan -noan -a san le. Maan dra zɪe -e -leglizi 'non pɛenon 'o -tɔ 'nan, an min ci wɪ -tɔa 'e pɛenon.

²⁴Maan -tɔa 'nan, Zozinon -mienun a Tiatire be, wa'a -soonlea 'wɪ "paadi -wliɔ zɪe -a -sru "di. En wa'a -weele 'nan Satan -le 'wunun nen minnun -a "siala 'wɪ -dan a be, 'o -tɔa "di. 'Ka Zozinon zɪe, 'ka le nen an ci 'wɪ 'gʊe -a vnan. An 'ka 'an 'tɔdi 'ka man -sa -a 'nan 'an 'wɪ 'pee "paa "da 'cee -e 'ka dre di. ²⁵'Pian 'wunun nen kaa -tɔa 'va be, -a da nen 'ka yie -trɔa -trilii, -e 'men 'lɔdi 'e bɔ.

²⁶Min nen e 'ta 'wɔla 'an 'ci 'sɔ wunun da -trilii en e 'bɔ -a 'le 'srannan "be, -yee ci min nen -a 'wulo 'bɔla 'va "be, -a. Min zɪe an 'trɛda 'leglon pɛenon 'pɛba wo -yrɔ, -yee "paala.

²⁷«En -bulale "tonyrin -a nen

e -va -ble 'leglɔnnun zɪe o da.

E o -wiiman "le zɪ -pɔ -wia "be -yee 'wɪ 'zʊ.»

²⁸'An "ti 'be 'pleble zɪe -a -non 'men, en an min zɪe -yee -noan "nyian. En "nyian be, an bodrun mlen cren -noan -yrɛ.

²⁹Min nen 'wɪ man "trɔen "ci -a -wulo -man be, 'wɪ nen Bali lei ci -a vnan Zozinon le be, -a san 'e man.»

3

'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ Sardo 'non 'le ve -a be -nyren 'gʊ

¹«'Wɪ 'gʊe 'i cɾen -te -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Sardo -leglizi -ji be -yrɛ. 'i cɾen -te 'nan:

'An 'lɔ nen Bali lei 'sɔravli "ci, en 'an 'lɔ nen mlen cren 'sɔravli "ci. 'An 'bɔ "e 'nan:

'Ka Zozinon nen Sardo be, an 'ka dre wunun -tɔa. 'Ka 'tɔ "we 'nan 'belidi a 'ka 'lɔ, 'pian -a tiglɔ da be ka ya 'ka 'kadi.

²'Ka dre "yi, "tɔgɔ ka -kaala 'nan "fo! 'Ka 'wɪ "wenwennen -mienun dra be, e ya 'an 'ci 'sɔ wunun yra man, 'wunun zɪe -a -sru "nen 'ka 'kɔla, "tɔgɔ 'ka -kaala 'nan "fo! 'Fe nen maan ve zɪe -yee ci 'nan, zi an 'ka dre wunun -nanjeen be, maan 'yɪ 'nan ya'a 'sɔle 'an "ti "le di. ³Bali -le 'wunun nen kaa 'man be, 'ka 'ci "nrɔn "da, en 'wunun nen waa paa 'ka 'ji "da "be, 'ka 'ci "nrɔn "da! 'Wunun zɪe -a -cin 'e 'fɔla 'ka 'ji -e 'ka 'si 'wɪ 'wliɔ "dredi man. -Te ka'a 'wɪ zɪe -a manle "yi "di, en ka -fo yi -tenan

be, an bōa 'ka man kligli, 'le zi crinzan -
taa 'min va be -yee 'wɪ 'zv. 'Ka drɛ 'yi,
kōɔ tʊ nɛn an -taa 'man 'be ka'a tōa dɪ.

⁴Maan -tōa 'nan, Zozinon -mienun a
Sardo be, wa'a 'o 'fli 'tri 'tōle Bali 'lɛ dɪ.
-Yee "wean nɛn Bali -taa sɔ 'fuvu wɔle o
da, -e 'ku 'ta wɔla waa. -A -nōan da nɛn
-e Bali 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ -wɛ. ⁵Min nɛn
e 'ta 'wɔla 'wunun zɪɛ -a da ɛn -a -wulo
'bōla "va 'be, sɔ 'fuvu zɪɛ -a 'bō nɛn e -
taa -a wɔle. ɛn "nyian be, min zɪɛ -a 'tō
nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le min 'beli 'fluba
'ji be, ma'an fuiman "fo "dɪ. 'Pian maan
ve 'an "tɪ 'lee 'yee 'pasianon nɛn laji be
-wɛ 'nan, 'mɛn min nɛn.

⁶Min nɛn 'wɪ man "trɔɛn "cɪ -a -wulo
-man be, 'wɪ nɛn Bali lei cɪ -a vɪnan
Zozinon lɛ be -a san 'e man.»

'Wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ Filadefi 'nɔn 'le vɛ -a
be -nyrɛn 'gʊ

⁷«'Wɪ 'gʊɛ 'i crɛn -tɛ -e 'i 'pa 'sia Bali -le
'pasiazan nɛn Filadefi -leglizɪ -ji be -yrɛ. 'I
crɛn -tɛ 'nan:

'An 'bō 'gʊɛ, an ya 'saun, ɛn an ya tiglɪ.
'An 'lō nɛn David -le -lagle cɪ, -a -cɪ nɛn
'nan mɛɛn Bali -le mingonɛn trɛ "paala.
-Te maan 'lɛ 'sʊ be, min pee 'ka 'kōlaman
-a 'lɛ wɔdɪ -a dɪ. ɛn -te maan -fɔ -ji be,
min pee 'ka 'kōlaman -a 'lɛ 'sʊdɪ -a dɪ. 'An
'bō "e 'nan:

⁸'Ka Zozinon nɛn Filadefi be, an 'ka drɛ
wunun -tōa. Maan -tōa 'nan, minnɛn yɪɛ
'ka 'naan 'ka man dɪ, 'pian ka 'ta 'wɔla
'an wei da, ɛn ka'a 'sile 'an -sru "dɪ. -
Yee "wean an -kpeɪn 'lɛ 'sʊ 'cɛɛ. -Kpeɪn
zɪɛ min pee 'ka 'kōlaman -a 'lɛ wɔdɪ -a dɪ.

⁹'Wɪ nɛn an -taa -a drele be -nyrɛn 'gʊ.
Zuif 'nɔn nɛn waa ve 'o 'fli man 'nan, 'o ya
Bali -le minnɛn -a, te o 'ka 'a dɛɛ, 'wɔlunon
nɛn waa. Kōɔ Bali 'nanmanzan nɛn Satan
-a be, -a -srunon nɛn waa. Minnɛn zɪɛ an
-taa "tōle o man -sa -a 'nan 'o "po -sōɔn
'ka 'wɔlɪ, -e 'o -tō 'nan an 'ka ye "yi. ¹⁰'Ka
'pe 'ka plɔle dɪ, 'wunun nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ
be ka 'ta 'wɔla "da. -Yee "wean yra yɪdɪ
-dan nɛn e -taa "bōle 'trɛdanon man be,
'an yɪɛ -tōa 'ka 'va. Yra yɪdɪ zɪɛ an -taa "a
'trɛda 'nan -e 'an o drɛ wunun -nanjɛn.

¹¹-A -nan 'ka 'nyian mōan dɪ, te an "ta
'lō. 'Wunun nɛn kaa -tōa 'va be, 'ka yɪɛ -
trɔa "da. 'Ka drɛ zɪɛ -e 'ka -kopa 'e -fʊ 'ka
'lō, "tōgɔ 'e drɛ min pee -le vɛ -a. ¹²Min
nɛn e 'ta 'wɔla 'wunun zɪɛ -a da ɛn -a -
wulo 'bōla "va 'be, maan dra 'kōladrɛn 'a
'an "tɪ Bali -le 'kuin. 'Kōn zɪɛ -a -ji nɛn e

-fo 'li "fo. 'An "tɪ Bali 'tō nɛn maan crɛn
-tɛa min zɪɛ -a man. ɛn 'an "tɪ Bali -le 'fla
'tō nɛn maan crɛn -tɛa "nyian "man. 'Fla
zɪɛ Zeruzalem -trɛ nɛn e "sia 'an "tɪ Bali
'srɔn "laji be -nyrɛn. ɛn "nyian be, 'an
'tō -trɛ nɛn 'an man 'gʊɛ, -a 'bō nɛn maan
crɛn -tɛa min zɪɛ -a man.

¹³Min nɛn 'wɪ man "trɔɛn "cɪ -a -wulo
-man be, 'wɪ nɛn Bali lei cɪ -a vɪnan
Zozinon lɛ be -a san 'e man.»

'Wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ Laodize 'nɔn 'le vɛ -a
be -nyrɛn 'gʊ

¹⁴«'Wɪ 'gʊɛ 'i crɛn -tɛ -e 'i 'pa 'sia Bali -le
'pasiazan nɛn Laodize -leglizɪ -ji be -yrɛ. 'I
crɛn -tɛ 'nan:

Mɛɛn cɪ Amen -a. Mɛɛn cɪ 'wɪ nɛn Bali
-a drɛ be, -a -nan yɪzan tiglɪ 'a, ɛn ma'an
'wɪ 've 'wɔlɪ 'a dɪ. Bali ciɪla 'an 'va ɛn e fɛ
pɛɛnɔn drɛ. 'An 'bō "e 'nan:

¹⁵'Ka Zozinon nɛn Laodize be, an 'ka
drɛ wunun -tōa. Maan -tōa 'nan, ka 'ka
'mɛn 'wɪ 'ji 'plɛble dɪ, ɛn ka 'ka 'mɛn 'wɪ
'ji 'ka tɔadɪ dɪ. Ka -kōan paan 'pɛ -tʊ da.

¹⁶'Pian ka ya -a yei, -yee "wean an "ta 'ka
-pian 'an -sru. ¹⁷'Ka 'fli "siala fɛnɔn 'a.
Kaa ve 'ka 'fli man 'nan, fɛ a 'ku 'lō, ku 'ka
'nyian fɛ pee -va dɪ. Ka'a -cɪ tōa dɪ, -yee
"wean nɛn ka 'wɪ zɪɛ -a ve. -A tiglɪ da be,
-pɛ nɛn ka cɪ -ji be, e ya -wlɪdɪ "fo. 'Yale
'ka 'tɛ, 'ka yɪɛ a 'e 'widɪ, ɛn ka ya 'ka plʊdɪ.

¹⁸-Yee "wean an 'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan, -sɪga
nɛn o -yee 'kpa -nanjɛn 'tɛ 'va be, 'ka 'ta
-a 'lō 'an 'lō. -Te ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ be, ka -
taa "drele fɛnɔn tiglɪ 'a. ɛn "nyian be, an
'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ta sɔ 'fuvu 'lō 'an
'lō, -e 'ka wʊ 'ka da. -Te ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ
be, 'yra -taa 'sile 'ka yɪɛ man. ɛn "nyian
be, an 'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ta yɪɛ 'yɪle
'lō 'an 'lō, -e 'ka -sɛn 'ka yɪɛ -goei -e 'ka
-kōla "fɛnan yɪdɪ -a.

¹⁹-A -cɪn 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, minnɛn
nɛn an o ye "yi "be, an 'wɪ "paala -wɛ,
ɛn an 'wɪ 'tɔdɪ "paaman o ji sɔnba "a. -
Yee "wean 'ka 'si 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛdɪ man -e
'ka 'tō 'mɛn 'wɪ 'ji 'plɛble. ²⁰Maan nɛn,
'an -tɔdɪ 'cɛɛ 'kōn -yrɛ "nɛn 'gʊ. An ya -a
-tɛnan 'ka da. Min nɛn yaan wei 'man ɛn
e 'kōn 'le 'sʊ 'mɛn be, an -wɔmlan -a san
-le 'kuin -e 'ku fɛnɔn -blɪ -a 'e cɪn va.

²¹Zɪ an 'wɪ pɛɛnɔn drɛ, ɛn 'an 'wulo
'bōla "va "be, -a -nan nɛn an "tɪ Bali 'an
'nyran "lɛ 'srɔn 'yee mingonɛn pɛɪn -
da. Min nɛn e 'ta 'wɔla 'wunun zɪɛ -a
da ɛn -a -wulo 'bōla "va "be, 'wɪ 'tɔwɪ

zïe -a 'bò nèn 'an 'bò "nyian "an "dra -
a san lè. Maan -nyeanla 'an "sròn 'mèn
mingõnñen pein -da.

²² Min nèn 'wì man "trõen "ci -a -wulo
-man bẽ, 'wì nèn Bali lei ci -a vnan
Zozinõn lè bẽ -a san 'e man.»

4

Fenun pëenõn nèn laji bẽ o Bali bõa

¹ Zï e cëen 'winun zïe -a tin 'badì man
'mèn bẽ, en an fẽ pee yidi 'sia "nyian. An
-kpein "tu 'yì 'e 'lè 'sudi laji. Wei nèn maan
'man paan 'e tedẽ 'pleble 'lè 'bei 'lè 'wì 'zù
bẽ, e wu "nyian. E 'nan: «'I 'ta 'an 'va
lou 'gu! 'Winun nèn o -taa "drele "bẽ -sru
"bẽ -e 'an -nan -kõõn 'yie.» ² 'Nun tõõn Bali
lei -sën 'an da, en an mingõnñen pein -tu
'yì laji. Bali a 'e -nyrandi "da. ³ E "bia -
nyrannyran, en -a cren 'bõ a fenyian 'e -
ciala "da. -Yee mingõnñen pein zïe -põblen
a 'e 'sudi "ta lou te e "bia. -Põblen zïe -a
cren a fenyian 'e -ciala "da. ⁴ Mingõnñen
pein zïe e ya 'e 'si -fodi mingõnñen pein -yõ
-tu 'wle sinjen -a. Mingõnñen peinnun zïe
min cejenun yra 'o -nyrandi "da, te sò 'fuvu
a o pëenõn da. -Siga kle "a o pëenõn 'wulo
-man. ⁵ Mingõnñen pein zïe laa 'wlei -wlei
-fodi "sia "va 'zia te e -ko -pë pëenõn da, te
laa -paan "we. En -kannen -põ 'sõravli "nèn
o "bia 'pleble 'kpa bẽ, o ya 'o -trõadi -a 'lè.
Lei 'sõravli "nèn Bali lei 'saun 'a bẽ -nyren.
⁶ Mingõnñen pein zïe -a 'lè bẽ, jemie a -nan.
E ya 'e siadi "da.

En pein 'bõ zïe -a "srõn -e 'e si -fõ "da "bẽ,
fenun sinjen a 'o -tõõdi -nan. O yie a "kaga,
en e ya o fẽ pëenõn 'nan. ⁷ Fenun zïe -a -
tu a "lè -jra -lè 'wì 'zù, en -a -tu a "lè tri -
kõnnen -lè 'wì 'zù, en -a -tu yra a "lè blamin
-lè 'wì 'zù, en -a -tu a "lè kõõbo -lè 'wì 'zù.
"Loman zïe e ya 'sõnan. ⁸ Fenun zïe o -pë "jẽ
"a 'shëedv, 'shëedv 'o pëenõn. Yie "kaga "a
o -pë "jẽ "ta lou, en -a -mie a o -pë "jẽ 'wlu.
Wa'a 'flian "dre -fodi -a di. Bodrun funnin
te o "dre -fõa, waa -fõa 'nan:

«Minsan Bali a 'saun 'saun 'saun.

-Yëe ci 'pleble pëenõn 'san -a.

E ya -nan tu pëenõn man,

e ya -nan 'li 'e 'cën, en e -taa.»

⁹ Fenun sinjen 'bõ zïe, "dre "nèn waa -fõa
"bẽ, min nèn -a yie a "man 'li 'trilii en e ya 'e
-nyrandi mingõnñen pein -da bẽ, -a 'tõ nèn
waa dra -dan, te waa bõa, te waa muo -fõa.

¹⁰ -Te o ya "dre zïe -a -fõnan bẽ, min ceje -yõ

-tu 'wle sinjen bẽ, 'o "põ -sõõnman min nèn
-a yie a "man 'li 'trilii en e ya 'e -nyrandi
mingõnñen pein -da bẽ, -a wlu. O 'wee -siga
klenun -seanla -a 'lè te waa bõa "drenun -a.
Waa -fõa 'nan:

¹¹ «'Kõ 'san, yie ci 'kve Bali -a.

Yie fẽ pëenõn dre,

en fenun pëenõn nèn 'treda 'gve,

'i 'ci 'sõ winun da nèn i o dre.

-Yee "wean -a -nõan da nèn

-e min 'e 'tõ -dan 'nõn 'yie,

en -a -nõan da nèn

-e min 'e 'i bõ,

en -a -nõan da nèn

-e min 'e vì 'nan 'pleble pëenõn a 'yie vë -a.»

5

Fenun pëenõn nèn laji bẽ o Bali -lè 'bla
bõa

¹ "Bẽ -sru en min nèn 'e -nyrandi
mingõnñen pein -da bẽ, an 'fluba 'tu 'yì -
a -pë "yì 'lõ. 'Fluba zïe e ya 'e plindi, en
'winun a 'e 'cren -tedi "man bei, en e ya 'e
'cren -tedi -ji. En "nyian bẽ, -a -yrnan a
'sõravli. ² -A -nan nèn Bali -lè 'pasianõn nèn
laji bẽ, maan 'pleble 'tu 'yì, te e -paanman
wei 'pleble 'ji. Yaa laabv 'nan: «-Tie ci "lè 'e
'fluba 'gve -a baanun "flu -e 'e 'lè 'sõ?» ³ Min
'ka yile laji di, en min 'ka yile 'treda di, en
min 'ka yile 'trẽ 'wlu di. Min -tu 'ka yile -e
'e -kõla 'e 'fluba zïe -a "flu -e 'e yie 'tõ -ji di.
⁴ 'Wì zïe, zì maan -nan 'yì bẽ, -a 'wì 'nan 'an
man, en an -wuõdi 'sia. Kõõ min -tu 'ka yile
-e 'e 'fluba zïe -a 'lè 'sõ, -e 'e yie 'tõ -ji di.
⁵ -A -nan nèn min ceje -tu "e 'mèn 'nan: «Te
'i 'wuõ di! -Jra nèn 'e "sia Zuda -lè kunnin
-wulo da bẽ, David kluda min bẽ -a 'bõ nèn.
E fẽ pëenõn klì, en 'bẽ nèn 'gve 'e -kõlaman
'fluba 'labe -a -yrivë pëenõn "cëendi -a -e 'e
yie 'tõ -ji.»

⁶ En an fẽ -tu 'yì, e ya 'e 'tõdi mingõnñen
pein 'lè. Min cejenun 'lee fenun sinjen bẽ
waa si -fõ. Bali -lè 'bla nèn. E ya "lè fẽ nèn
waa -blõ cëen 'sraga -a bẽ -yee 'wì 'zù. -A
'bei a 'sõravli, en -a yie a 'sõravli. Yie 'sõravli
zïe Bali lei 'sõravli "nèn Bali o 'pa 'sia 'treda
fẽ pëenõn 'nan bẽ, o 'bõ nèn. ⁷ 'Bla zïe e pli
min nèn 'e -nyrandi mingõnñen pein -da bẽ
-a man, en e 'fluba 'si -a -pë "yì 'lõ. ⁸ Zï e
'fluba 'bõ 'si bẽ, 'nun tõõn en fenun sinjen
bẽ 'lee min ceje -yõ -tu 'wle sinjen bẽ, 'o
"põ sõõn "wlu. "Dre "fõ "dave nèn e ya "lè

-gædi -le 'wɪ 'zʊ bɛ, e ya o pɛɛnɔn 'lɔ. En -siga 'kʉlɛnɛn nɛn e ya 'e fadɪ -laziglɔ -a bɛ, e ya 'nyian o pɛɛnɔn 'lɔ. -Laziglɔ zɪɛ minnun nɛn o cɪ Bali -le vɛ -a bɛ, -wee Bali trʊ 'badɪ nɛn. ⁹-A -nan nɛn o "dre "trɛ -fɔdɪ 'sia. Waa -fɔa 'nan:

«-A -noan da nɛn i 'fluba 'sia, 'nan -e 'i -a -yɪvɛnʉn "cɛɛn "man.

Kɔɔ yɪɛ drɛ 'sraga bʉvɛ -a 'lɛglɔn -tʉdʉ pɛɛnɔn nɛn 'trɛda 'gʉvɛ -a -ji minnun man, 'lee minnun nɛn o wei -tʉdʉ pɛɛnɔn -fɔa 'trɛda 'gʉvɛ o man.

'I nyɛn nɛn e -sɾan bɛ, -a 'bɔ 'a nɛn i o ta pan 'wʉ Bali lɛ.

¹⁰Yia drɛ zɪɛ en o drɛ Bali -le mingɔnɛn trɛda 'nɔn 'a, en o drɛ Bali -pannɔn 'a, 'nan -e 'o -kaa "tɪ Bali 'su. -Wɛɛ -taa "mingɔnɛn -blɛlɛ 'trɛda fɛ pɛɛnɔn da.»

¹¹"Bɛ -sɾu en Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, an o "kaga 'yɪ. O ya "kaga, blamin 'ka 'kɔlaman -e 'e o "nrɔn dɪ. An o 'yɪ mingɔnɛn pɛin 'sɾɔn, o ya fɛnʉn sinjɛn 'lee min cejenun yei. An o wei 'man, ¹²te o "dre -fɔa wei 'plɛblɛ 'ji. Waa -fɔa 'nan:

«Bali -le 'bla nɛn waa -blɔ cɛɛn 'sraga bʉvɛ -a minnun man bɛ,

-a -noan da nɛn minnun -a ve 'nan, 'plɛblɛ a -yɾɔ.

En -a -noan da nɛn minnun -a ve 'nan, 'yɪ pɛɛnɔn 'san nɛn.

En -a -noan da nɛn minnun -a ve 'nan, 'wɪ 'tɔdɪ pɛɛnɔn "sia "va.

En -a -noan da nɛn minnun -a ve 'nan, -a lɔ nɛn "koe "cɪ.

En -a -noan da nɛn minnun -a ve 'nan, 'tɔ bɔdɪ a -yɛɛ vɛ -a.

En -a -noan da nɛn minnun -a ve 'nan, 'tɔ -dan a -yɛɛ vɛ -a.

En -a -noan da nɛn minnun -a ve 'nan, 'tɔ "yɪ "vɪdɪ a -yɛɛ vɛ -a.»

¹³En "nyian fɛnʉn pɛɛnɔn nɛn Bali o drɛ bɛ, an o wei 'man te o "dre -fɔa. -A -mienun a laji, en -a -mienun a 'trɛda, en -a -mienun a 'trɛ 'wlu, en -a -mienun a jemie -va. Waa -fɔa 'nan:

«Min nɛn 'e -nyrandɪ mingɔnɛn pɛin -da bɛ,

'lee Bali -le 'bla bɛ,

-kaa o 'tɔ "yɪ "vɪ,

en -kaa o 'tɔ bɔ,
en -kaa o 'tɔ -dan vɪ,
en -kaa vɪ o man 'nan
o ya 'plɛblɛ 'li 'trilii.»

¹⁴-A -nan nɛn fɛnʉn sinjɛn bɛ, o wula "man 'nan: «Amen!» En min cejenun 'o "pɔ sɔɔn, te waa bɔa.

6

Bali -le 'bla 'fluba -yɪvɛnʉn "cɛɛndɪ 'sia "man

¹"Bɛ -sɾu en an Bali -le 'bla 'yɪ, te e ya 'fluba -yɪvɛ 'sɾavli "bɛ -a tɛdɛ 'cɛnɛn. Zɪ yaa cɛɛn bɛ, -a -nan nɛn fɛnʉn sinjɛn bɛ, -a tɛdɛ paan 'kpa 'plɛblɛ "le laa -paan 'bɛ wu. Yaa 'vɪ fɛ -tʉ lɛ 'nan: «'I 'ta!» ²An yɪɛ 'tɔ, en an -sʉ 'fʉvʉ 'yɪ 'tanɛn. Min nɛn -sʉ zɪɛ -a da bɛ, "sa "a -yɾɔ. Fɛ pɛɛnɔn 'klɪzɛn nɛn en e "ta -ko "nyian o 'klɪlɛ. Bali -siga kle 'wʉ -a -wulo -man.

³Zɪ Bali -le 'bla 'fluba -yɪvɛ "flizɛn cɛɛn bɛ, en fɛnʉn sinjɛn bɛ -a "flizɛn paan. Yaa 'vɪ fɛ -tʉ lɛ 'nan: «'I 'ta!» ⁴En an -sʉ pee 'yɪ "nyian -tanɛn. E ya 'tɛndɛn "le 'tɛ nyɪn -le 'wɪ 'zʉ. Min nɛn -sʉ zɪɛ -a da bɛ, Bali sɛn -plɔʉn -nɔn -yɾɛ, 'nan -e 'e 'kuli -fɔla 'trɛdanɔn yei. Yaa dra zɪɛ 'nan -e 'o cin -tɛɛ.

⁵Zɪ Bali -le 'bla 'fluba -yɪvɛ yaagazan cɛɛn bɛ, en fɛnʉn sinjɛn bɛ -a yaagazan paan. Yaa 'vɪ fɛ -tʉ lɛ 'nan: «'I 'ta!» ⁶An yɪɛ 'tɔ, en an -sʉ tiidii 'yɪ 'tanɛn. -Yɛɛ tiidii "a "le 'tɛ -drɛn 'zʉ. Min nɛn -sʉ zɪɛ -a da bɛ, fɛ -kɛlɪ "vɛ a -yɾɔ. ⁷En an wei -tʉ 'man fɛnʉn sinjɛn bɛ o yei. Yaa 'vɪ 'nan: «'I drɛ -e -blɪfɛnʉn pɛɛnɔn 'flɛ 'e drɛ 'plɛblɛ, 'pɪan 'nyɾɔn 'lee -wɛn bɛ, te o 'flɛ 'e 'pa "da "dɪ!»

⁷Zɪ Bali -le 'bla 'fluba -yɪvɛ sinjɛnzan cɛɛn bɛ, en fɛnʉn sinjɛn bɛ -a -nyɾanman paan. Yaa 'vɪ fɛ -tʉ lɛ 'nan: «'I 'ta!» ⁸An yɪɛ 'tɔ, en an -sʉ 'yɪ 'tanɛn. -A cɾɛn min -tɛa "klan -a. Min nɛn -sʉ zɪɛ -a da bɛ, -a 'tɔ nɛn -ka. -Yɾɛmo fla a -a -sɾu, te e -taa. Bali 'plɛblɛ 'nɔn -wɛ 'nan 'o 'trɛ 'fʉ 'tʉ da minnun -tɛɛ, kɔɔ e 'trɛ 'bɔ cɛɛn 'e cin man sinjɛn. Waa -mie -tɛɛman sɛn -a, en waa -mie -tɛɛman dra -tɛdɪ -a, en waa -mie -tɛɛman -cɛ -tʉ nɛn e min "saa bɛ -a, en waa -mie -tɛɛman plɔ winun -a.

⁹Zɪ Bali -le 'bla 'fluba -yɪvɛ 'sooluzɛn cɛɛn bɛ, en an min leinun 'yɪ Bali -pan "dave wlu. Minnun nɛn o -tɔ Bali -le 'wɪ -sɾu 'kpa tɪglɪ minnun yɛi man, en minnun o tɛɛ bɛ, o leinun nɛn. ¹⁰Min leinun zɪɛ, o -paandɪ 'sia 'kpa 'plɛblɛ. O -paanman 'nan: «'Kʉ 'san, i

ya 'saun, en i ya tigl. Tu "cēn "nen i ci -a -penman, -e 'i 'wī "nen -kōn 'tredanōn lē, 'wī nen waa drē 'kūe bē -a man?»¹¹ Bali sō 'fuvu 'wu o pēēnōn da, en yaa 'vī -wlē 'nan, 'o man -pen tian 'nyian. Kōō o "blu 'lee o "būnun nen o 'nyranman -tōwli zīe -a "paa bē, minnun -taa "o -tēēlē "le -wee 'wī 'zv. En o pēēnōn 'ka tian 'o cin yīdī dī.

¹²Zī Bali -le 'bla 'fluba -yrīve 'shēēdōzan cēen bē, 'an yīe 'tō en an 'trē nyōōndī -dan 'yī. Yīde yra drē tiidīi "le -cē bō sō -le 'wī 'zv, en mlēn drē 'tēndēn "le nyēn -le 'wī 'zv.

¹³-A -nan nen mlēn crēnnun 'sīdī 'sia lajī tē o -tēēmlan "tra. O -sēanla "le 'nan -tē fulō 'plēblē yība nyōōn -a 'blv -sēanla bē -yēē 'wī 'zv. ¹⁴En lablī 'sandī 'sia 'sēzēnōn "le 'nan 'fluba nen o ci -a 'bunan bē -yēē 'wī 'zv. Pōnnun pēēnōn 'lee 'yī yēi trē pēēnōn 'san 'o 'tōnan.

¹⁵Zī 'trē nyōōndī 'sia bē, 'trēda blamin pēēnōn yōō. -Tē e ya mingōnnēn a oō, en -tē e ya minnun tazan a oō, en -tē e ya 'sounjanun tazan a oō, en -tē e ya fēzan a oō, en -tē e ya min 'plēblē 'a oō, en -tē e ya nōan -a oō, en -tē e 'ka nōan -a dī oō, o pēēnōn yōō 'trēdre. O -mie yōō kunun jī, en o -mie yōō -kōlē -dandannun yēi, en o -mie yōō pōnnun yēi. ¹⁶Waa vē pōnnun 'lee -kōlē -dandannun lē 'nan: «'Ka 'tē 'kū da -e 'kū 'ta 'e 'san, "tōgō min nen 'e -nyrandī mingōnnēn pēin -da bē 'e 'kū yī, en "tōgō Bali -le 'bla 'le nyran -blīdī 'e bō 'kū man. ¹⁷Kōō -weē nyran -blī yī -dan bē, -yēē 'bō. Min -tū 'ka 'kōlaman -e 'e 'tō o 'lē dī.»

7

Bali 'yēē minnun -kōnnēn 'pla

¹"Bē -sru en Bali -le 'pasianōn nen lajī bē, an o sinjēn 'yī. -A -tū a 'e 'tōdī yīdē wluan "nan 'zīa, en -a -tū a 'e 'tōdī yīdē 'fō -nan "va 'zīa, en -a -tū a 'e 'tōdī 'trēda "trē 'zīa, en -a -tū a 'e 'tōdī 'trēda lou 'zīa. Waa drē zīē 'nan -e fulō 'e vīlē 'e "fēēn 'trēda dī, en -e fulō 'e vīlē 'e "fēēn jēmiē da dī, en -e fulō 'e vīlē 'e "fēēn yība "tōwli "man dī. ²En Bali -le 'pasianōn nen lajī bē, maan pēē 'yī "nyian, tē e ya 'sinan yīdē wluan "nan 'zīa. Bali nen -a yīē a "man "bē, -yēē fē -kōnnēn 'plā "vē a -yrō. -A -nan nen e paan wēi 'plēblē 'jī Bali -le 'pasianōn sinjēn bē -wlē, kōō o lē nen Bali 'plēblē 'nōn 'nan 'o 'trē 'lee jēmiē sre. ³E paan -wlē 'nan: «Tē 'ka klē tian 'trē man dī! En tē 'ka klē tian jēmiē man dī! En tē 'ka klē

tian yībanun man dī! 'Ka ta -pēn, 'kū 'cēn -kaa "tī Bali 'sunōn -kōnnēn 'plādī man 'o yra 'vaa -e 'ka drē.»

⁴-A -nan nen minnun nen Bali -le 'pasianōn nen lajī bē, o o -kōnnēn 'plā Izraēl kunnin -wulo -tōdū pēēnōn da bē, an o "nen 'man. O ya min -kpi yaa tū 'e 'ta lē min -fuba sinjēn 'wlē sinjēn (144.000).

⁵Zuda -le kunnin -wulo da minnun "nen "nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Rubēn -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Gad -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

⁶En Aser -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Nēfūtālī -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Manasē -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

⁷En Sīmēōn -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Levī -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Izaka -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

⁸En Zabulōn -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Zozēfū -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),
en Benzamēn -le vē nen 'gū,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

'Lēglōn -tōdū pēēnōn 'jī minnun "kaga 'o cin 'yī Bali 'lē

⁹"Bē -sru en an min "kaga 'kpa 'yī. Blamin 'ka 'kōlaman o "nrōndī -a "fō "dī. 'Lēglōn 'tōdū pēēnōn nen 'trēda 'gūē -a -jī minnun nen waa. En o wēi -tōdū pēēnōn nen 'trēda 'gūē -a -fōa. O ya 'o 'sendū mingōnnēn pēin 'lee Bali -le 'bla 'lē. Sō 'fuvu nen o pēēnōn da en lō 'la a o pēēnōn 'lō. ¹⁰O -paanman wēi 'plēblē 'jī 'nan:

«'Kū "tī Bali nen

'e -nyrandī 'yēē mingōnnēn pēin -da bē,

'o 'vālē 'yēē 'blā 'a

-wēē -maan kū 'sī 'wī 'jī.»

¹¹-A -nan nen Bali -le 'pasianōn pēēnōn nen lajī bē, 'lee min cējenun, 'lee fēnun sinjēn bē, o mingōnnēn pēin zīē -a sī -fō. O pēēnōn 'ta "blulēa mingōnnēn pēin zīē -a 'lē en o Bali 'bō. ¹²Waa 'vī 'nan:

«'Wɪ tɣlɪ nɛn.
 'Kv "tɪ Bali bɛ,
 kvi 'tɔ "yi "ve,
 ɛn kvi 'tɔ -dan ve,
 ɛn kv 'yie 'wɪ 'tɔdɪ ve,
 ɛn kvi muo -fɔa,
 ɛn kvi 'tɔ bɔa,
 ɛn kva ve 'nan
 'plɛblɛ 'lee -kɔladɪ a 'yie vɛ -a 'li 'trilii.
 Amen!»

¹³-A -nan nɛn min ceje -tv 'wɪ laabv 'an
 'lɔ. Yaa laabv 'nan: «Minnun nɛn sɔ 'fuvu 'ji
 'labɛ, -tunun nɛn waa? ɛn o "sia nyin zia?»

¹⁴En maan 'vɪ -yrɛ 'nan: «'An 'san, ma'an
 'kɔlaman -e 'an -tɔ dɪ, 'pian 'i bɔ'ya -tɔa. 'I
 yra 'si, 'i vɪ 'mɛn!»

En e 'nan 'mɛn 'nan: «Minnun nɛn o "sia
 'o yra ynan -dan bɛ o nɛn. Bali -le 'bla nyɛn
 -wee sɔ ci 'bɔla. ¹⁵-Yee "wɛan nɛn o ya 'o
 'sɛndɪ Bali -le mingɔnnɛn pɛin 'lɛ, tɛ o Bali
 "sua bodrun, funnin -yee 'kuin. Bali nɛn
 'e -nyrandɪ pɛin zɪɛ -a da bɛ, 'e yie -tɔa "o
 va. ¹⁶Dra 'ka "nyian o tɛa dɪ, ɛn 'yi dra 'ka
 "nyian o tɛa dɪ, ɛn yidɛ 'ka "nyian o tɛa dɪ,
 ɛn 'tɛdɛ 'ka "nyian o tɛa dɪ. ¹⁷Kɔɔ Bali -le
 'bla nɛn Bali -le mingɔnnɛn pɛin "srɔn "bɛ,
 e -blɪfɛ -nɔan -wlɛ, ɛn e 'yi nɛn e 'belidɪ -
 nɔan "min lɛ bɛ, -a -nɔan -wlɛ, ɛn Bali o yie
 'yi pɛɛnɔn buuman.»

8

Bali -le 'bla 'fluba -yrɪvɛ 'sɔravlizan cɛɛn

¹Zɪ Bali -le 'bla 'fluba -yrɪvɛ 'sɔravlizan
 cɛɛn bɛ, ɛn laji -tɔ flu. E 'mɔn fɔɔnɔn. E bɔa
 'lɛri -bu -a.

²Bɛ -sru ɛn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ,
 an o 'sɔravli 'yɪ 'o 'tɔdɪ Bali 'lɛ. Bali 'bei
 'sɔravli "nɔn -wlɛ.

³En Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ -a pee
 -ta -tɔlɛ Bali -pan "dave "srɔn. Fɛ -tv a -
 yrɔ, e ya 'e dredɪ -sɪga -a. Fɛ zɪɛ -a -ji nɛn
 o -lazɪglɔ 'tɛ 'blɛ Bali lɛ. Bali -lazɪglɔ "kaga
 "nɔn -yrɛ, 'nan -e 'e baa Bali -le minnun -le
 Bali trv 'badɪ -a. -A pɛɛnɔn zɪɛ, yaa 'tɛ blɪ
 Bali -pan "dave nɛn 'e dredɪ -sɪga -a, ɛn e
 ya 'e -trɔadɪ Bali -le mingɔnnɛn pɛin 'lɛ bɛ
 -a da. ⁴-A -koei wluan -yrɔ, tɛ e -ko Bali va
 zia 'o 'vale Bali -le minnun -le Bali trv 'badɪ
 -a. ⁵"Bɛ -sru ɛn Bali -le 'pasiazan zɪɛ e fɛ
 nɛn o -lazɪglɔ 'tɛ 'blɛ -ji bɛ -a 'si, ɛn e 'tɛ
 nɛn Bali -pan "dave da bɛ -a -sɛn -ji. -A -
 nan nɛn yaa tuv 'trɛda. Zɪ yaa tuv bɛ, ɛn laa
 -paan 'wɪdɪ 'sia, tɛ laa 'e 'wlei -wlei -fɔa, tɛ
 'trɛ 'nyɔɔnman.

-Tɛ 'bei -tv wɪ bɛ 'wɪ a -a -sru

⁶Bali -le 'pasianɔn nɛn 'bei 'sɔravli "a -
 wlɔ "bɛ, 'o 'man wɔv 'nan -e 'o 'fɛn.

⁷-A tɛdɛ -a fɛɛn, ɛn lalo 'lee 'tɛ nyin -
 srandɪ 'sia 'trɛda. O ya 'e baadɪ nyɛn -a. -
 Tɛ o 'trɛ cɛɛn 'e cin man yaaga bɛ, -a 'fɔv 'tv
 nɛn yaa 'tɛ blɪ "fo 'o 'vale 'e 'ta yibanun 'lee
 'e 'ta lunun pɛɛnɔn 'a.

⁸-A "flizan -a fɛɛn, ɛn pɔn -dan tv nɛn e
 drɛ 'tɛ 'a "fo "bɛ, e -kv -tɛlɛ jemie -va. -Tɛ
 o jemie cɛɛn 'e cin man yaaga bɛ, -a 'fɔv 'tv
 nɛn yaa drɛ nyɛn -a "fo. ⁹-Winun pɛɛnɔn
 nɛn jemie -va bɛ, -tɛ o cɛɛn 'e cin man yaaga
 bɛ, -a 'pa 'tv nɛn yaa -nan -nyan "fo. 'Wɪ zɪɛ
 -yɛɛ drɛ -klv -dandannun pɛɛnɔn nɛn jemie
 da bɛ -wee vɛ -a "nyian.

¹⁰-A yaagan -a fɛɛn, ɛn mlɛn crɛn -dan
 tv 'si laji 'e -tria tɛ 'e -blɛ 'lɛ 'nan srɔan -le
 'wɪ 'zv. 'Yi ba pɛɛnɔn nɛn 'trɛda bɛ 'lee 'yi
 ku pɛɛnɔn nɛn 'trɛda bɛ, -tɛ waa cɛɛn 'e cin
 man yaaga bɛ, -a 'fɔv 'tv -va nɛn e -tɛ. ¹¹Mlɛn
 crɛn zɪɛ -a 'tɔ nɛn 'yie nyranryan. Kɔɔ 'yi
 pɛɛnɔn zɪɛ yaa lila nyranryan, ɛn minnun
 nɛn waa mlɛn bɛ o kaa.

¹²-A sinjɛzan -a fɛɛn, 'nun tɔɔn ɛn yidɛ
 'lɛ 'bidɪ -ta "tra. Kɔɔ yidɛ 'lɛ 'bidɪ -le 'plɛblɛ
 cɛɛn 'e cin man yaaga, ɛn -a 'fɔv 'tv 'si
 "va. 'Wɪ 'towli zɪɛ, -yɛɛ drɛ mlɛn 'lee mlɛn
 crɛnnun pɛɛnɔn lɛ. Zɪ 'wɪ zɪɛ e drɛ bɛ, klun
 -le tiidii 'pa "da ɛn yidɛa drɛ "lɛ klun "ta -
 tɔala.

¹³'An yie 'tɔ ɛn an kɔɛbɔ 'yɪ tɛ 'e -cia 'wɪdɪ
 -a laji 'plɛblɛ. Yaa vɛ 'nan: «'Trɛdanɔn, 'wɪ
 "ta bɔa 'ka man! 'Trɛdanɔn, 'wɪ "ta bɔa
 'ka man! 'Wɪ "ta bɔa 'ka man, kɔɔ Bali -
 le 'pasianɔn yaaga "ta -daa 'wee 'beinun
 'fɛnlɛ.»

9

'Bei 'sooluzan wɪ ɛn 'wɪ yɪdɪ 'e pou 'sia

¹Bali -le 'pasiazan 'sooluzan 'yee 'bei
 fɛɛn, ɛn an mlɛn crɛn -tv 'yɪ 'sinan laji, e -
 tria. -Klu nɛn -a 'leda "ka "dɛ, Bali -a -lagle
 'wlɛ 'nɔn mlɛn crɛn zɪɛ -yrɛ. ²Yaa 'lɛ 'sv,
 ɛn 'tɛ -goei wluandɪ 'sia -klu zɪɛ -a ji. E ya
 "lɛ 'nan -yɛɛ bɪlɪ -dan nɛn waa 'tɛ 'wɔ. 'Tɛ
 -goei zɪɛ e yidɛ drɛ tiidii, ɛn e fulɔ drɛ tiidii.
³'Flevlɛnun bɔɔladɪ 'sia "va, ɛn o fuila "man
 'trɛda. Bali 'plɛblɛ 'nɔn -wlɛ, -wee 'shɛ wɔdɪ
 "yaaman "lɛ zɪ 'trɛda -sanjɛ 'shɛ "yaaman
 bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zv. ⁴En yaa 'vɪ -wlɛ 'nan, tɛ
 'o klɛ 'trɛda lu -twɔli "man dɪ, ɛn tɛ 'o klɛ
 yiba "twɔli "man dɪ. 'Pian minnun nɛn o 'ka

'o -kønnen pladi fe -tv -a 'o yra die, o man nen 'o 'she wv. ⁵Ya'a -si -nõnle -wle 'nan 'o minnun zie o -tee "di. 'Pian yaa 'vi -wle 'nan 'o 'wi "nen -kõn -wle mlen 'soolu 'wlu. -Wee 'she wvdi "yaaman "le 'nan -te -sanjre 'she 'wv min man e "yaaman be -yee 'wi 'zv. ⁶Tv zie -a man be, minnun 'bõ -a -weeman 'nan 'o 'fli -tea, 'pian wa'a 'kaa di. O -kadu -weeman 'o 'bõ 'a, 'pian wa'a ye "fo "di.

⁷Flevlenun zie 'o "nen 'pa "le 'nan -sunun nen o -sen o "ta -ko -kuli man be -wee 'wi 'zv. Fe -tv a o -win -ji 'e pladi "le -siga kle "le 'wi 'zv, en o yra a "le blamin -le ve -zv. ⁸En o -wulo "je "a "le lumõn -wulo "je 'zv, en o 'she a "le -jra 'she 'zv. ⁹O 'kõle da yõvte -kuli -lõ be, e ya -bulale -a. En o -pe "jenun 'o 'cin "we 'pleble "le 'nan odronun nen -sv -a -klanman be, o "kaga 'be ci flan 'blinan -kudt -a -kuli man. ¹⁰O wei "a, en -a "nen "a 'e budt "le -sanjre -le ve -zv. O wei 'bõ zie, fe -tv nen e "yaaman be e ya "ji. -Yee -maan o -taa 'wi "nen -kõnle minnun le mlen 'soolu 'wlu. ¹¹Satan -le 'pasiazan nen 'e yie -tõa -klu nen -a 'leda "ka "die -a va be, -yee ci 'flevlenun zie o da mingõnnen -a. Satan -le 'pasiazan 'bõ zie waa laabo Ebre wei -ji «Abadõn», en waa ve Grøk wei -ji «Apoliyõn». 'Tõ "fli zie -a -ci nen fe klu 'sozan.

¹²'Wi yvdi tede "sia -nyannan, en 'wi yvdi "fli nen -a tede -sru "be -nyren 'gv.

'Bei 'sheeduzan wu en 'wi yvdi 'pa "da

¹³Bali -le 'pasiazan 'sheeduzan 'e 'yee 'bei feen, en an wei -tv 'man Bali -pan "dave nen o -siga 'yi 'wv "man "be, -a -gan sinjen ji. Bali -pan "dave zie, e ya 'e -trõadi Bali 'le. ¹⁴Wei zie yaa 'vi Bali -le 'pasiazan 'sheeduzan nen 'bei a -yrv "be -yre 'nan: «Bali -le 'pasianõn sinjen nen 'o -yrvdi 'yi nen waa laabo Efra be -a "srõn be, 'i o "flu.» ¹⁵-A -nan nen e o flu. E o flu 'nan -e 'o 'tredanõn peenõn nen Bali o ceen 'e cin man yaaga be, o 'fvt 'tv -tee. Kõõ 'wi zie -a man -pennan nen o ci 'e 'cen, en tv 'gve e 'bõ o man. Bali -a le 'pla 'e 'cen, en yaa mlen 'pla 'e 'cen, en yaa yi 'pla 'e 'cen. ¹⁶-Wee minnun a -sv da. An o "nen 'man. O ya min -kpi yaa -tvdu -trilii -mlinyõn -yaa 'fiili (200.000.000).

¹⁷-A -nan nen an -sunun 'lee 'o 'ta minnun 'bõ 'yi. Minnun zie o 'kõle da yõvte -kuli -lõ be, -a cren -mie a 'tenden "le 'te 'le 'wi 'zv, en -a cren -mie a tiidii "le 'te -goei "le

'wi 'zv, en -a cren -mie min -tea "klan "a. -Sunun zie o -wulo a "le -jra -wulo -zv, en 'te bõala o 'le, te 'te -goei bõala o 'le, te -kõle 'te bõala o 'le. ¹⁸Te a -tv, en 'te -goei "a -tv, en -kõle 'te a -tv, fe yaaga zie, -wee 'treda minnun peenõn nen Bali o ceen 'e cin man yaaga be, o 'fvt 'tv tee "fo. ¹⁹Kõõ -sunun zie, 'wee 'pleble a 'o 'le, en e ya o wei 'ji. O wei "a "le -mlen -le 'wi 'zv, -a -wulo a "da. -A 'bõ 'a nen o 'wi 'wlvdi "dra minnun le.

²⁰'Wi yvdi -dan zie, ya'a minnun peenõn -teele di. 'Pian minnun nen o yie 'fu "man "be, wa'a 'sile 'o dre wi -wlvdnun man di, en wa'a 'sile -yonun -pandi man di, en wa'a 'sile fenun -pandi man di. -Te e ya -siga a oo, en -te e ya -bulale a oo, en -te e ya -kõle a oo, en -te e ya yiba "a oo, wa'a 'sile -a -tv -pandi man "fo "di. Fenun zie wa'a fenan ye di, en wa'a 'wi maan di, en wa'a 'ta 'wo di. ²¹Wa'a 'sile min -tedt man di, en wa'a 'sile 'bui 'fõdi man di, en wa'a 'sile nyinnand lu 'lee 'kõnnen -a te wa'a 'o cin 'pale die -a man di, en wa'a 'sile crin wvdi man di.

10

Bali -le 'pasiazan -tv 'fluba 'nõn Zan le 'nan 'e -bli

¹"Be -sru en Bali -le 'pasianõn nen laji be, maan pee nen e ya 'pleble 'kpa be -a 'yi, te e ya 'sinan laji. "Lolu -koei -a man 'si, en -põblen a 'e 'svdi -a -wulo -man. -A yra "bia "le yide 'le 'wi 'zv, en -a ceinnun "bia "le 'te nren -le 'wi 'zv. ²'Fluba "wennen 'tv a -yrv 'e 'le 'svdi. 'E 'pe "yi "cein -trõa jemie da, en 'e 'pe bv cein -trõa 'trẽ da. ³-A -nan nen e paan wei 'pleble 'kpa -ji "le zi -jra -paanman be -yee 'wi 'zv. Zi e ceen -paandi man be, en laa -paan wu 'sõravli. ⁴'Wi nen maan 'man laa -paan zie -a wlu be, an "ta -a cren -tea, en an wei -tv man laji. E 'nan 'men 'nan: «'Wunun nen laa -paan 'sõravli -a 'vi 'labe te 'yie 'cnen -te "fo "di.»

⁵Bali -le 'pasiazan nen maan 'yi 'e 'tõdu lou 'trẽ 'lee jemie da zie, 'e 'pe "yi wluan laji. ⁶En e 'nan: «Bali yie a "man 'li 'trilii, en -yee labli 'lee 'e 'ci fenun peenõn dre, en -yee 'trẽ 'lee 'e 'ta fenun peenõn dre, en -yee jemie 'lee 'e 'va fenun peenõn dre. Bali zie -a man nen 'an 'pe wluan 'gv, ya'a "nyian mõan di, ⁷-e Bali -le 'pasiazan 'sõravlizan 'e 'yee 'bei 'fen. -Te yaa feen be, 'wi nen Bali -a yõõ minnun man be te -a dre tv 'bõ. 'Pian 'wi

zɪɛ Bali -a 'vɪ 'e 'lewei vɪnɔn nɛn 'e 'sunɔn 'a bɛ -wɛ 'e 'cɛn.»

⁸Be -sru ɛn wei nɛn maan 'man paan laji bɛ, ɛ 'nan 'nyian 'mɛn 'nan: «Bali -le 'pasiazan nɛn 'e 'tɔdɪ 'trɛ 'lee jemie da bɛ, 'i 'kʊ 'fluba "wɛnnɛn nɛn 'e 'lɛ 'sʊdɪ -yɾɔ "bɛ -a 'si.»

⁹An -kʊ Bali -le 'pasiazan zɪɛ -a va, ɛn maan 'vɪ -yɾɛ 'nan, 'e 'fluba 'bɔ 'nɔn 'mɛn. -A -nan nɛn ɛ 'nan 'mɛn 'nan: «'I 'fluba 'bɔ 'si, 'i 'sʊv -e 'i 'mɛn! E -kɔan 'i 'le 'nɔnnɔn "le -srɔ 'nyɾɔn 'zʊ, 'pian 'i -pɔan 'ka 'taa -a yɪlɛ "yi "dɪ.» ¹⁰Yaa -nɔn 'mɛn, ɛn maan 'sʊdɪ 'sia, ɛ ya 'an 'le 'nɔnnɔn "le -srɔ 'nyɾɔn 'zʊ. 'Pian zɪ maan mɛɛn bɛ, ɛn 'an 'ci plɛndɪ 'sia.

¹¹Be -sru ɛn Bali -le 'pasiazan 'bɔ "e 'nan 'mɛn 'nan: «'Wɪ nɛn ɛ -taa "dreɛ bɛ, 'i tin 'ba 'nyian Bali 'tɔ da minnɔn nɛn 'lɛglɔn 'tʊdʊ pɛɛnɔn 'ji bɛ -wɛ, ɛn 'i tin 'ba minnɔn nɛn o wei -tʊdʊ pɛɛnɔn -fɔa "bɛ -wɛ, ɛn 'i tin 'ba mingɔnnɛnnɔn lɛ.»

11

Bali 'yee 'wɪ vɪnɔn "fli 'pa 'sia

¹Be -sru ɛn ɛ -cɛan -kɔ -tʊ -nɔn 'mɛn. E ya fɛ -sunzun drɛ vɛ -a. ɛn ɛ 'nan 'mɛn 'nan: «'I 'kʊ Bali -pan 'kɔn 'sunzun drɛ, -e 'i Bali -pan "dave -sunzun drɛ! ɛn "nyian bɛ, minnɔn nɛn o Bali trʊ "baa 'kɔn 'bɔ 'ji bɛ, 'i o "nɾɔn! ²'Pian -klɔn nɛn ɛ -cia Bali -pan 'kɔn 'bɔ man bɛ, 'yie 'tʊ 'e 'tʊn, tɛ 'yie 'ci -sunzun drɛ dɪ! Kɔɔ minnɔn nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ o fɛ zɪɛ -a -nan 'sia -e 'o srɛ. Bali -le 'fla 'saun zɪɛ, waa ta srɛman mlɛn -fuba sinjɛn 'wɛ 'fiili 'wlu.»

³ɛn Bali "e 'nan: «An 'mɛn 'wɪ vɪnɔn "fli "paa -sia, -e 'o 'wɪ nɛn ɛ -taa "dreɛ bɛ -a tin 'ba minnɔn lɛ 'an 'tɔ da. -Cɛ bʊ sɔ "bɛ -kɔan 'e wʊdɪ o da, ɛn waa tin "baa -wɛ yi -kpi tʊ yi -yaa 'fiili 'e 'ta lɛ yi -fuba 'shɛɛdʊ (1.260) wlu.»

⁴Min "fli zɪɛ, o ya "le Olivie yiba "fli "le 'wɪ 'zʊ, ɛn o ya "nyian "le -kannɛn -trɔa "dave "fli "le 'wɪ 'zʊ. Bali nɛn ɛ 'trɛ "paala bɛ -a 'lɛ nɛn o cɪ 'o 'tɔdɪ. ⁵-Tɛ min "ta 'wɪ 'wɪdɪ "dra -wɛ "bɛ, 'tɛ bɔala o 'le -e 'e min zɪɛ -a -nan -nyan. E ya 'wɪ 'kpa -a, min nɛn ɛ ya "vale 'e 'wɪ 'wɪdɪ "dra -wɛ "bɛ, zɪ e -kaa zɪɛ. ⁶Tʊ nɛn o "ta 'wɪ nɛn ɛ -taa "dreɛ bɛ -a vɛ minnɔn lɛ Bali 'tɔ da bɛ, 'plɛblɛ a -wɔ -e 'o 'tɛ 'pa minnɔn da. O -kɔlaman laa 'cɛndɪ -a, ɛn "nyian bɛ o -kɔlaman -e 'o 'yi lila nyɛn -a. -Tɛ o ya "va "bɛ, o 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn bɔa 'trɛdanɔn man.

⁷-Tɛ o cɛɛn 'wɪ nɛn ɛ -taa "dreɛ bɛ -a vɪdɪ man minnɔn lɛ bɛ, -wɪ -tʊ bɔala -klu nɛn -a 'leda "ka "dɪɛ -a ji, -e 'e 'kuli -tɔ o man. E o "flinɔn "kle -e 'e o -tɛɛ. ⁸O -kadɪ -fɔla 'fla -dan zɪɛ -a -guada. 'Fla 'bɔ zɪɛ -a da nɛn minnɔn Mɪnsan pɛɪn yiba "plan da. 'Fla zɪɛ ɛ ya "le 'o laabu Sɔdɔm, ɛn ɛ ya "le 'o laabu "nyian Ezipti. ⁹Minnɔn 'ka 'wɪlɛ "man -e 'o min "fli zɪɛ o wʊ dɪ. 'Lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji 'nɔn 'ta o pa -nanjɛnlɛ yi -tʊdʊ yaaga 'e 'ta lɛ 'e -bu. ¹⁰-Wee -kadɪ bɛ, -a 'wɪ 'trɛda 'nɔn pɛɛnɔn 'ci nɾan. O cɪ "nɾan 'e 'ciɪla "da, ɛn waa -ci "yinun drɛ 'o cɪn lɛ. Kɔɔ min "fli zɪɛ o 'tɛ 'pa 'trɛdanɔn da "kaga.

¹¹Zɪ yi yaaga 'e 'ta lɛ 'e -bu zɪɛ ɛ cɪt bɛ, lɛi nɛn ɛ 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ, Bali -a 'pa -sia 'yee 'wɪ vɪnɔn "fli 'bɔ lɛ. E wɪla o ji ɛn o wluan lou 'o 'cɛɪn -da. -A -nan nɛn minnɔn nɛn o ya 'wɪ zɪɛ -a -nan yunan bɛ, nyɛn -dan o cɛɛn. ¹²ɛn o wei 'plɛblɛ 'tʊ 'nan laji. Wei zɪɛ yaa 'vɪ Bali -le 'wɪ vɪnɔn "fli zɪɛ -wɛ 'nan: «'Ka 'ta 'an 'va lou 'gʊ!» -A -nan nɛn o wluandɪ 'sia "lolu -koei 'va tɛ o 'nanmannɔn -a -nan yɛ.

¹³Tʊ 'bɔ 'leɪn zɪɛ -a wlu bɛ, 'trɛ 'nyɔɔndɪ 'sia 'kpa tɪglɪ. 'Fla zɪɛ -tɛ waa cɛɛn 'e cɪn man -fʊ bɛ, -a 'fʊ 'tʊ -nan -nyan "fo. Min -kpi 'sɔravli (7.000) 'bɛ kaa 'wɪ zɪɛ -a -ji. Min -miɛnɔn nɛn o -fʊ bɛ, nyɛn o cɛɛn 'wɪdɪ, -a -nan nɛn o wʊ "man "mɛn 'nan Bali nɛn laji lou "bɛ, -yɛɛ cɪ o da.

¹⁴'Wɪ yidɪ "flizan 'sia -nyannan, 'pian 'ka drɛ "yi -a yaagazan 'bɔla 'kogo.

'Bei 'sɔravlizan wʊ ɛn 'wɪ yidɪ yaagazan 'e pou 'sia

¹⁵Be -sru ɛn Bali -le 'pasiazan 'sɔravlizan 'yee 'bei fɛɛn. -A -nan nɛn weɪnɔn 'widɪ 'sia laji 'kpa 'plɛblɛ. Waa 'vɪ 'nan: «Mingɔnnɛn trɛ pɛɛnɔn nɛn 'trɛda bɛ o drɛ "mɛn 'kʊ 'san Bali -le vɛ -a, ɛn o drɛ -a -pɪ Zɔzi Crizi -le vɛ -a. E mingɔnnɛn -ble "da 'li 'trilii.»

¹⁶Min cɛjɛnɔn -yɔ -tʊ 'wɛ sinjɛn nɛn 'o -nyrandɪ 'wee mingɔnnɛn pɛɪnnɔn da Bali 'lɛ bɛ, o blula 'o 'kɔlɛ "nɛn ɛn o Bali 'bɔ. ¹⁷Waa 'vɪ 'nan:

«'Kʊ "tɪ Bali, kʊi muo -fɔa.

Yie cɪ 'kʊ 'san -a,

ɛn 'plɛblɛ pɛɛnɔn a 'yie vɛ -a.

I ya -nan 'li 'e 'cɛn,

ɛn i ya -nan cɛɛgʊ yi -a.

I 'yie 'plɛblɛ -dan cɪ kɔɔn,

ɛn 'bɛ nɛn 'gʊɛ

i ya mingonnen -a fe pænon da.

¹⁸Leglon pænon 'ji 'non 'ka 'i wei manle "yi
"di,

-yee "wean 'yie nyran -bli tu 'bò o va.

En "nyian be,

minnun pænon nen o kaa be,

-wee tin 'badl 'bò.

'I 'sunon nen 'i 'lewei vunon 'a be,

'lee 'yie minnun be,

'lee minnun nen o 'yra -tea 'i man be,

o -ko 'pa tu 'bò.

-Te e ya 'i -sruzan "wennon 'a oo,

en -te e ya 'i -sruzan -dan a oo,

o -ko 'pa tu 'bò.

En "nyian be,

minnun nen o 'treda sre 'trilii be,

o -nan -nyan tu 'bò.»

¹⁹-A -nan nen Bali -pan 'kon nen laji be,
Bali -a 'le 'sv. En an Bali -le 'cezu nen -yee
-pei -tò wunon ci -ji be -a 'yt. En laa 'e 'wlei -
wlei -fodl 'sia, te laa -paan -klunman, te 'tre
'nyonman, te lalo -scanla 'kpa 'pleble.

12

Lumon -tu 'lee -mlengan -dan

¹En 'lebo "fò wt -dan tu dre laji. 'Wt zie
-nyren 'gu: Lumon -tu nen, yide -a man 'si
'e pænon be, -a cein "fli "a 'e 'tòdì mlen da,
en -siga kle "nen mlen cren a "man 'soravli
"be, e ya 'e wudl -a -wulo -man. ²Lt zie -a
-pon a 'e man, en e -fò -srunan, -yee "wean
e -paandl 'sia.

³Zi e -paandl 'sia be, en 'lebo "fò wt pee
dre laji. 'Wt zie -nyren 'gu: -Mlengan nen,
e ya -dan, en e ya 'tenden. -A -wulo a "da
'soravli, en -a 'bei a "da "fu, en -siga kle "a 'e
wudl -a -wulo 'soravli 'bò man. ⁴Mlen cren
pænon nen Bali o cæn 'e cin man yaaga be,
-mlengan zie -a wei -a 'fvl 'tu ween 'treda.
-A -nan nen -mlengan pli l zie -a man, 'nan
-te e cæn 'nen 'yadl man be -e 'e 'nen 'bò
'bli. ⁵Kò 'nen zie -a 'bò nen Bali -a 'pla 'nan
-yee -taa "mingonnen -blile 'leglon pænon
'ji 'non da "fo. Lt zie e 'nen 'bò 'ya -klonmon
-a, en Bali -ku -a 'e "srøn. 'Wt 'kpa nen, e
ya Bali -le mingonnen pein "srøn, -mlengan
'ka -kolale -a -blidl -a dl. ⁶-A -nan nen l 'bò
flan 'sia, en e -ku "bui "da zia. E -ku fenan
nen Bali -a man dre -a yonnan -a be -a -nan.
Fe zie -a -nan nen waa 'le 'bò 'trilii yi -kpi tu
yi -yaa 'fiili 'e 'ta le yi -fuba 'shædu (1.260).

Bali -le 'pasianon 'kuli -tò Satan man en
waa kl

⁷-Kuli 'sv laji. Bali -le 'pasiazan nen waa
laabo Mishel be, o 'vale 'yee 'pasianon 'a, o
-kuli -tò -mlengan man. En -mlengan 'lee
'yee 'pasianon -a -tan 'o 'vale waa. ⁸'Pian
zi -mlengan -pe 'ka 'sòle -kuli -a die, en
'o 'vale 'yee 'pasianon 'a o -nyranan 'ka
ytle "nyian laji dl. ⁹-A -nan nen Bali -le
'pasianon o -pin laji, en o 'ta 'tò o pænon
man 'treda. -Mlen nen e blamin see paa 'li
be, -a 'bò nen. Waa laabo Bali 'nanmanzan,
en waa laabo "nyian Satan. -Yee 'wt 'wliid
'dredl "paa 'treda blamin l.

¹⁰'Be -sru en an wei 'pleble 'tu 'man laji.

Wei zie yaa 'vt 'nan:

«'Be nen 'gbe,

tu nen -kaa "ti Bali min "sia 'wt 'ji be, e 'bò.

E 'yee 'pleble 'ci kòon,

en yaa -ci kòon 'nan

'yee ci mingonnen -a.

En e 'pleble 'nrii

'e 'pì Zoi Crizi le

'nan 'e mingonnen -bli fe pænon da.

'Wt 'kpa nen 'wunon zie -a,

kòo o Satan -pin laji.

Ya'a 'kolaman "nyian -tòdì -a Bali 'le,

-e 'e 'wt 'tò -kaa "bui

'lee -kaa "blu Zozinon man dl.

'Wt zie -a 'bò nen

yaa dra 'e 'cæn bodrun funnin,

en waa 'le 'tò -yrc 'sien.

¹¹En "nyian be,

Bali -le 'wt nen

waa 'vt minnun le be,

'lee Bali -le 'bla nyen nen,

e -sran be,

-yee "wean -kaa "bui

'lee -kaa "blu Zozinon Satan kl.

Wa'a "klanle -kadl l

'wee yi -teradl Zoi da -ji dl.

¹²'Wt zie -yee "wean be,

laji fenun 'lee 'ka pænon nen

ka -nyeanla 'nan nun be,

'ka 'ci 'e "nran!

'Pian 'tre 'lee jemie -le ve be,

'wt -taa "bòle "wee 'man,

kòo Satan 'e yra 'pa o da.

'Bli a 'e 'fodl 'ji -dan,

kòo yaa -tò

'nan 'yee tu 'ka "nyian -fòle "kaga "dl.»

¹³Zi -mlengan -a 'yt 'nan laji si a 'e 'le wudl

'e 'lò be, -a -nan nen e sòonla lumon nen e

'nen 'ya -klonmon -a be -a -sru. ¹⁴'Pian l

zie, Bali kòebo -pe "je -dandan "fli "non -

yre, 'nan -e 'e 'ku "bui "da, fenan nen Bali

'bō -a 'pla -yrē "bē -a -nan. Fē zīē -a -nan nēn waa 'lē 'bō 'trilii lē yaaga 'e 'ta lē 'e -bu, ēn -mlengan 'ka -kolalē -a man yūdi -a dī. ¹⁵Tv zīē -a man bē -mlengan 'yi bōladi 'sia 'e 'lē tē e 'yro, 'nan -e 'yi 'bō 'e -ku lī zīē -a. ¹⁶'Pian 'trē 'pa lī zīē -a va. E 'lē 'sv, ēn 'yi nēn e 'bōla -mlengan 'lē bē, e -sēn 'ji 'e pēēnōn. ¹⁷-A -nan nēn 'bli 'fō -mlengan -ji lī zīē -a man -wlidi. -Yēe "wean e -kuli -tō 'sien lī zīē -a kluda 'nōn man. Minnūn nēn o 'ta wōla Bali wēi da, ēn o -tō 'wunūn nēn Zozi 'a -ci 'si -wle "bē -a da bē, -wēē cī lī zīē -a kluda 'nōn 'a.

Satan-wi-tv 'pa 'sia 'trēda

¹⁸"Bē -sru ēn -mlengan 'bō 'ku jemie man.

13

¹-A -nan nēn an -wi -tv 'yī, tē e ya bōlanan jemie -va. -Wi zīē -a 'bei a -fu, ēn -a -wulo a 'sōravli. En -siga kle "a 'e wōdi -a 'bei pēēnōn man. En "nyian bē 'tōnūn nēn e ya Bali sēē wōdi -a bē, e ya 'e 'cren -tēdi -a -wulonūn 'bō man. ²E ya "lē 'nan kōanēn 'lē 'wī 'zū. -A cēinnūn a -dandan, ēn -a sōēn a 'e trudi. En -a 'lē a 'lē -jra 'lē 'zū. -Mlengan 'yēē 'pleble 'nōn -wī zīē -yrē, ēn e 'yēē mingōnēn pēin 'bōla -yrē 'nan 'e mingōnēn -bli "da. ³-Wi 'bō zīē -a -wulo -tv tuo 'pleble, 'pian -a mlōn "a 'e 'nyandi, -a "pa 'ji "tun "nēn -nan. 'Wī zīē e 'trēdanōn pēēnōn 'lēbo "fō, -yēē "wean o sōōnla -a -sru. ⁴-A -nan nēn o pēēnōn 'o "pō sōōn -mlengan zīē -a wlu, ēn waa 'bō, kōō -yēē 'pleble 'nōn -wī lē. En o pēēnōn 'o "pō sōōn 'nyian -wī 'bō 'wlu, ēn waa 'bō -a vūdi -a 'nan: «Min -tv 'ka 'kolaman -e 'e 'fli -kōōn -wī 'gūē -a man dī. En min -tv 'ka 'kolaman -a 'klidi -a dī.»

⁵-Si a 'e 'lē 'sūdi -wī zīē -yrē -e 'e 'fli 'sia -dandan, ēn "nyian -e 'e 'wī Bali man -wlidi. -Si a 'e 'nōndi -yrē mlēn -fuba sinjēn 'wle "fli (42) 'wlu. ⁶-Yēē "wean nēn e Bali 'sōēndi 'sia. E wū Bali man -wlidi, ēn e wū fēnan nēn Bali -nyēanla bē -a man -wlidi, ēn e wū minnūn nēn o -nyēanla laji bē o man -wlidi. ⁷En -si a 'e 'lē 'sūdi 'nyian -wī zīē -yrē -e 'e Bali -lē minnūn 'kūlī -kūlī -a. En "nyian -si a 'e 'nōndi -yrē -e 'e mingōnēn -bli 'lēgōn pēēnōn 'jinōn da. ⁸-Yēē "wean nēn 'trēdanōn pēēnōn 'o "pō sōōn "wlu ēn waa 'bō. 'Pian Bali -lē minnūn 'ka "o "drēlē dī. Kōō Bali o 'tō 'cren -tē min 'beli 'fluba 'ji 'vaa ēn Bali 'trē drē. 'Fluba zīē Bali -lē 'bla nēn waa 'nōn 'sragā -a bē, e ya -yēē vē -a.

⁹Min nēn 'wī man "trōēn "cī -a -wulo -man bē, -a san 'e "trōēn "tō 'wī nēn an "ta -a vē 'gūē -yrē! ¹⁰Min nēn Bali -a 'pla 'nan 'e 'pū 'kōn 'bli bē, e -pū 'kōn 'ble. En min nēn Bali -a 'pla 'nan 'e 'ka 'kūlī 'tan sēn "nēn "bē, waa -tēa -kūlī 'tan sēn -a. -Yēē "wean nēn e ya "lē Bali -lē minnūn -pōan 'e 'sō. Tē -wēē yī -tēradī Bali da 'lē 'e 'tō dī!

Satan-wi-pee 'pa 'sia 'trēda

¹¹"Bē -sru ēn an -wī pee 'yī, tē e ya bōlanan 'trē 'jī. -Wī zīē -a 'bei a "fli, ēn o ya "wēnwēnōn "lē 'bla 'nēn 'bei 'lē 'wī 'zū. 'Pian -a wēi min -tēa "klan -a "lē -mlengan wēi -lē 'wī 'zū. ¹²-Wī tēdē nēn -a -wulo -tv tuo 'pleble, ēn -a mlōn 'bō 'nyan bē, e 'yēē 'pleble pēēnōn 'nōn -wī "flizān zīē -yrē. -A -nan nēn e -tō 'trēdanōn pēēnōn man -sa -a, 'nan 'o "pō -sōōn -wī tēdē wlu -e 'o bō. ¹³E 'lēbo "fō wunūn -dandan drē, e 'tē 'si laji minnūn pēēnōn yīē man, ēn yaa -sran 'trēda. ¹⁴Lēbo "fō wunūn nēn -wī tēdē -a -si -nōn -yrē 'nan 'e drē bē, -a 'bō 'a nēn e kōla 'trēdanōn 'cī sōrdī -a. Yaa 'vī -wle 'nan, -wī nēn waa tuo sēn -a ēn ya'a 'kalē dīē, 'o -a min yiba "nyān. ¹⁵En -wī tēdē -a -si -nōn -yrē "nyian 'nan, 'e 'belidi -nōn min yiba 'bō lē. Zī yaa drē bē, ēn min yiba 'bō 'wūdi 'sia. En minnūn nēn wa'a 'o "pō -sōōnlēa "wlu -e 'o bō dīē, min yiba 'bō o tēē. ¹⁶Yaa drē ēn min -tvdu pēēnōn plō 'pla 'o 'pē "yī 'man, -tē 'bē "cēē dīē waa 'pla 'o nyrenbōn da. -E 'e 'sia min -dan man, 'lēē min nēn e 'ka -dan dīē -a man, 'lēē fēzan man, 'lēē 'yālē -tēzan man, 'lēē min nēn e ya nōan -a bē -a man, 'lēē min nēn e 'ka nōan -a dīē -a man, o pēēnōn plō zīē -a 'pla 'o man 'trēdrē.

¹⁷Min oō min nēn plō zīē e ya "man "bē, -a san -kolaman fēnūn 'lōdi -a, ēn -a san -kolaman fēnūn -tandī -a. 'Pian min nēn plō 'ka "man "dīē, ya'a 'kolaman -e "e "drē dī. -Wī 'bō 'tō nēn waa 'pla 'o man. -Tē 'bē "cēē dīē, waa 'tō 'bō 'fluba 'wle -tvdu -tē 'e cīn da, ēn waa cren -tē 'o man. Kōō -a 'tō 'cren 'fluba 'wle 'tv "wē fē "nrōndī -a, ēn -a -tv "wē fē "nrōndī -a.

¹⁸'Wī 'tōdī -a nēn min -kolaman 'wī zīē -a -cī mandī -a. -Yēē "wean min nēn e 'wī -tōa "bē, 'e -wī zīē -a 'tō 'cren 'fluba 'wle -tvdu -tē 'e cīn da, -e 'e -tō. E -tialā min 'tō 'lē vē -a. En -a "nēn "nēn 'gū, e ya -yaa 'shēēdu -fuba 'shēēdu 'wle 'shēēdu (666).

14

Minnun nen Bali -le 'bla o 'si 'wɪ 'ji bɛ o
"dre 'fɔ

¹"Bɛ -sru ɛn an Bali -le 'bla 'yɪ 'e 'tɔdɪ pɔn
nen waa laabo Zion bɛ -a da. Pɔn zɪɛ e ya
Zeruzalem fla yei. Min -kpi yaa tʊ 'e 'ta le
min -fuba sinjen 'wɛ sinjen (144.000) a 'o
'tɔdɪ -a "srɔn. Bali -le 'bla 'tɔ 'lee -a "tɪ 'tɔ a
'e 'crɛn -tedɪ o pɛɛnɔn nyrenbɔn da. ²ɛn an
wei -tʊ -klundɪ 'man laji. E wu "le 'nan 'yi
-dan 'bɛ cɪ 'yɔvnan, ɛn e wu "nyian "le 'nan
laa -paan 'bɛ wu 'plɛblɛ. ɛn e wu "nyian
'nɔnnɔn "le 'nan "dre "nen min "kaga "cɪ -a
-fɔnan -gɔɛdɪ -ji. ³Bali -le 'pasianɔn nen laji
bɛ, o ya 'o 'tɔdɪ Bali -le mingɔnnɛn pɛin 'lee
min cejenun 'lee fɛnɔn sinjen bɛ o 'lɛ, ɛn o
"dre zɪɛ -a -fɔa. Min -tʊ 'ka 'kɔlamɔn -e 'e
"dre 'bɔ -tranladɪ. "Pian min -kpi yaa tʊ 'e
'ta le min -fuba sinjen 'wɛ sinjen (144.000)
bɛ, -wɛɛ -fɔa "sidɔ. Minnɔn nen Bali o 'si 'wɪ
'ji 'trɛda bɛ, o 'bɔ nen. ⁴"Wɪ 'kpa, minnɔn
zɪɛ Bali o 'si 'wɪ 'ji 'nan -e 'o 'kɔn Bali -le vɛ
-a, ɛn "nyian -e 'o 'kɔn Bali -le 'bla 'lɛ vɛ -
a. Tɛ o ya "le 'nan fei fɛ 'wɛ tɛdɛ nen waa
-nɔan Bali lɛ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. Fɛnan pɛɛnɔn
nen Bali -le 'bla 'kɔ bɛ, tɛ o -ciala -a -sru.
Minnɔn zɪɛ wa'a lumɔn -tɔlɛ dɪ. Wa'a 'o 'fli
"tri "tɔlɛ Bali 'lɛ nyinnandɪ -a lumɔn -sru
"dɪ. ⁵Wa'a 'wɪ -tɔwɪ "senlɛ "fo "dɪ. ɛn 'tɔ
'tʊ 'ka 'e 'padɪ o man dɪ.

Bali -le 'pasianɔn yaaga 'wɪ 'pla minnɔn
lɛ

⁶"Bɛ -sru ɛn an Bali -le 'pasiazan -tʊ 'yɪ,
tɛ e ya 'sɔnan laji. 'Wɪ 'nɔnnɔn nen ya'a 'li
srɛman "fo "dɪɛ, -a vidɪ -a nen e ya cɪnan
'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji minnɔn 'lee minnɔn nen o
wei -tudʊ pɛɛnɔn -fɔa "bɛ -wɛ. ⁷Yaa 'vɪ wei
'plɛblɛ 'ji 'nan: «'Ka yie 'e 'nan Bali man, ɛn
'ka Bali 'bɔ 'tɔ dre -dan! Tʊ nen e 'tredanɔn
'lɛ tin "baa bɛ e 'bɔ. Bali nen e 'trɛ 'lee la
'lee jemie 'lee 'yi pɛɛnɔn dre bɛ, 'ka "po sɔn
"wɪ -e 'ka bɔ.»

⁸Bali -le 'pasiazan "flizan sɔnɪla -a tɛdɛ
-sru "nyian, tɛ yaa ve 'nan: «Babilɔn -nan -
nyan. Babilɔn -dan nen e -tɔ 'lɛglɔn pɛɛnɔn
'jinɔn man -sa -a 'nan 'o 'si Bali -sru "bɛ, -a
-nan -nyan.»

⁹ɛn Bali -le 'pasiazan yaagazan sɔnɪla -a
"flizan -sru "nyian, tɛ yaa ve wei 'plɛblɛ 'ji
'nan: «Min o min nen 'e "po sɔnɪla -wi nen
waa min yiba dre bɛ -a wɪ ɛn yaa 'bɔ bɛ,
Bali 'wɪ "nen -kɔnnman -a san lɛ. Min nen
'e "po sɔnɪla -a min yiba 'bɔ wɪ ɛn yaa 'bɔ

bɛ, Bali 'wɪ "nen -kɔnnman "nyian -a san lɛ.
ɛn "nyian bɛ min nen e plɔ 'pla 'e nyrenbɔn
da, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ yaa 'pla 'e 'pɛ -man bɛ, Bali
'wɪ "nen -kɔnnman -a san lɛ. ¹⁰Bali nyran -
ble minnɔn zɪɛ o va 'plɛblɛ. O -taa 'o yra yɪlɛ
-wɪdɪ 'tɛ 'va. -Kɔlɛ nen e 'lɛ "sia bɛ e -kɔan
"va. Bali -le 'pasianɔn 'saun nen laji bɛ 'lee
Bali -le 'bla yie man nen 'wɪ zɪɛ e dra. ¹¹O
-taa 'o yra yɪlɛ bodrun funnin 'tɛ zɪɛ -a va,
tɛ -a -kɔei "ko laji 'li 'triliɪ. ɛn -wee yra yɪdɪ
'leda "ka "dɪ.»

¹²"Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan nen e ya "le Bali -le
minnɔn -pɔan 'e 'sɔ. Tɛ 'o 'ta wɪladɪ Bali -le
-pɛi da 'lɛ 'tɔ dɪ, ɛn tɛ -wee yɪ -tɛradɪ Zozi da
'lɛ 'e 'tɔ dɪ!

¹³"Bɛ -sru ɛn an wei -tʊ 'man laji. E 'nan
'mɛn 'nan: «'I 'wɪ 'gʊɛ -a crɛn -tɛ! Minnɔn
nen o -fʊ yɪ -tɛranan Minsan da ɛn minnɔn
o tɛɛ bɛ, 'bɛ nen 'gʊɛ tʊ nen Bali -le -fɛa dra
-wee vɛ -a bɛ 'e 'bɔ.»

ɛn Bali lei 'saun -a 'vɪ "nyian 'nan: «'Wɪ
'kpa, o "flian 'wee 'nyranman 'padɪ -a, kɔ
'wɪ "yinun nen waa dre bɛ, -a "nen "blɪdɪ
'bɔ.»

Bali 'tredanɔn 'lɛ tin 'badɪ pou "siala
'kɔ?

¹⁴"Bɛ -sru ɛn an "lolu -kɔei 'fuvu 'yɪ laji.
Fɛ -tʊ a 'e -nyrandɪ "lolu -kɔei zɪɛ -a da, e
ya "lɛ Blamin -pɪ -le 'wɪ 'zʊ. -Siga kle "a 'e
wɪdɪ -a -wulo -man, ɛn fɛ -tʊ nen o 'saa -tɛa
"a "bɛ e ya -yrɔ. Fɛ zɪɛ -a 'lɛ a "man 'kpa
tɪglɪ. ¹⁵-A -nan nen Bali -le 'pasianɔn nen
laji bɛ -a -tʊ 'bɔla Bali -pan 'kɔn 'bɔ 'ji, ɛn e
paan 'kpa 'plɛblɛ min nen 'e -nyrandɪ "lolu
-kɔei "da bɛ -yrɛ. Yaa 'vɪ 'nan: «'I 'yie 'saa
'tɛvɛ 'si -e 'i 'saa 'tɛdɪ 'sia! 'Saa 'tɛ tʊ 'bɔ, kɔ
'saa pɛɛnɔn tran 'trɛda.» ¹⁶-A -nan nen min
nen 'e -nyrandɪ "lolu -kɔei "da bɛ, e 'trɛda
'saa pɛɛnɔn 'tɛ.

¹⁷"Bɛ -sru ɛn -a pee 'bɔla "nyian Bali -pan
'kɔn 'bɔ nen laji bɛ, -a -ji. 'Saa 'tɛvɛ nen -a
'lɛ a "man 'kpa bɛ -a -tʊ a "nyian -yɛɛ 'lɔ.

¹⁸ɛn Bali -le 'pasianɔn 'bɔ nen laji bɛ, -a
-tʊ nen -tɛ e 'wɪ 'vɪ 'tɛ lɛ yaa dra bɛ, e 'si
Bali -pan "dave va zia. E paan 'kpa 'plɛblɛ
Bali -le 'pasiazan nen 'saa 'tɛvɛ 'lɛ 'lea a -yrɔ
"bɛ -yrɛ. Yaa 'vɪ 'nan: «'I 'yie 'saa 'tɛvɛ 'si
-e 'i rɛzɛn 'blɔ "cɛɛndɪ 'sia! Kɔ rɛzɛn yiba
pɛɛnɔn nen rɛzɛn fei bɛ o 'blɔ tran.» ¹⁹-A -
nan nen Bali -le 'pasiazan zɪɛ e rɛzɛn yiba
pɛɛnɔn 'bɔ 'nan. ɛn yaa -sɛn fɛnan nen o
rɛzɛn "blɔ "bɛ -a -nan. Zɪ Bali -le nyran -
blɪdɪ -taa "drele zɪɛ. ²⁰O -taa "minnɔn -tɛɛlɛ

-e 'o o pole "bu. O nyen "yro "le 'yi ba -le 'w' 'zv. E -ko -trilii e b̄a kilo -ya yaaga da, en -a klu trvdi boa -menlie -tu.

15

Bali 'w' "nen "nyranman -k̄oonman 'tredan̄on le 'k̄o?

¹ "B̄e -sru en an 'l̄ebo "f̄o w' -dan 'y' "nyian laji. An Bali -le 'pasian̄on 's̄oravli 'y'. Bali o 'pla 'nan -w̄e 'w' "nen "nyranman -k̄oonman 'tredan̄on le. -A -tu 'yee v̄e -k̄oonman, "b̄e -sru -e -a -tu 'e 'yee v̄e -k̄oon. Bali -le nyran -blidi -nyranman 'leda nen zie.

² En an f̄e -tu nen e ya "le jemie -le 'w' 'zv be -a 'y' "nyian. 'Pian e ya 'e siadi "da, en 't̄e a "va. En "nyian b̄e, an minnun 'y'. Minnun zie -w̄e 'ka 'o "po -s̄oonl̄ea -wi nen waa min yiba dr̄e b̄e -a wlu di, en -w̄e 'ka 'o "po -s̄oonl̄ea -a min yiba 'b̄o 'wlu di, en -w̄e 'ka -wi 'b̄o 't̄o 'c̄ren -t̄ele 'o man di, en -w̄e 'ka "nyian -wi 'b̄o 't̄o 'c̄ren 'fluba 'w̄le 't̄odv -t̄ele 'e cin da, -e 'o 'pla 'o man di. O ya 'o 't̄odi jemie 'b̄o da lou. Bali "dre "f̄o "dave nen e ya "le -ḡoedi -le 'w' 'zv be, -a -n̄on o p̄een̄on le. ³ En o "dre "nen Moizi nen Bali 'suzan 'a b̄e yaa 'pa b̄e, -a -f̄odi 'sia. "Dre zie e ya "nyian Bali -le 'bla 'le "dre "a. Waa -f̄oa 'nan:

«Bali, yie ci 'ku 'san -a,
en 'pleble p̄een̄on 'san nen 'yia,
'i dr̄e 'wunun a -dandan,
en o ya 'l̄ebo "f̄o wunun -a.
Yie ci 'ku 'san -a
en 'pleble p̄een̄on 'san nen 'yia.
-Si t̄igl̄i nen yia -k̄oonman minnun le,
en -ȳe ci -a 'kpa -a.
Yie ci minḡonnen -a
'legl̄on p̄een̄on 'ji 'n̄on da.
⁴ -T̄ie 'ka 'klanman 'i 'l̄o di?
En -t̄ie 'ka 'i 't̄o -dan 've di?
-A san "ka "fo "di.
K̄oo yie ci 'saun 'i -t̄owl̄i.
'Legl̄on p̄een̄on 'ji 'n̄on
'o "po -s̄oonmlan 'i 'wlu -e 'wei b̄o.
K̄oo o -taa -a -t̄ole 'nan
'wunun nen o ci t̄igl̄i b̄e,
-nyren yia dra.»

⁵ "B̄e -sru, en an Bali -pan 'k̄on 'y' 'e 'le 's̄odi laji, te -tandan yra 'e -tr̄oadi f̄enan 'saunzaun 'kpa -nan. «En Bali -le 'pasian̄on nen laji b̄e, an o 's̄oravli 'y' b̄olan̄an -tandan zie -a -ji. -W̄e "ta -daa 'w' "nen "t̄odv 's̄oravli -k̄oonle 'treda 'n̄on le 'gv. So 'fuvu 'yryryr̄i nen 'e w̄odi o da, en -tien 'k̄ole nen e

ya -siga -a b̄e, -a 'b̄o nen 'e 't̄odi o kugu da. ⁷ -A -nan nen f̄enun sinjen nen Bali 'le b̄e, -a -tu -siga 'kulen̄ennun -n̄on Bali -le 'pasian̄on 's̄oravli 'b̄o le. Yaa -n̄on o p̄een̄on le 's̄oravli. En 'kulen̄ennun zie, Bali nen -a yie a "man 'li 'trilii b̄e, -yee nyran -blidi nen -a p̄een̄on 'ji. ⁸ Nun t̄oon en Bali -le 'pleble 'lee -yee -dan -le "w̄ean b̄e, 't̄e -goei Bali -pan 'k̄on 'b̄o 'ci 'si. -Te Bali -le 'pasian̄on 's̄oravli zie wa 'a tian 'c̄enle 'w' "nen -k̄oon̄di man 'tredan̄on le dīe, min -tu 'ka 'k̄olaman -e 'e -wla Bali -pan 'k̄on 'b̄o 'ji di.

16

Bali -le 'pasian̄on 's̄oravli 'w' "nen k̄oon 'tredan̄on le

¹ -A -nan nen an wei 'pleble 'tu 'man. Wei zie e wu Bali -pan 'k̄on 'b̄o 'ji, en yaa 'v' Bali -le 'pasian̄on 's̄oravli 'le 'nan: «'Ka 'ku Bali -le nyran -blidi 's̄oravli "nen 'kulen̄ennun -ji 'labe -a -sran 'treda.»

² Bali -le 'pasiazan t̄ede -ku en e 'yee 'kulen̄en 'wun s̄oon 'treda. -A -nan nen ml̄onnun -sen minnun nen -wi 't̄o 'c̄ren pl̄o a o man en 'o "po -s̄oonmlan -wi zie -a min yiba 'wlu -e 'o b̄o b̄e o man. Ml̄onnun zie o ya "wldi 'kpa en o ya "nyian 'o 'le 'sidi.

³ "B̄e -sru en -a 'flizan 'ku, e 'yee v̄e -wun s̄oon jemie -va. Jemie zie e 'nyin "le 'nan min -kad̄i nyen -le 'w' 'zv. -A -nan nen f̄enun p̄een̄on nen "va te o yie a "man "b̄e, o kaa.

⁴ "B̄e -sru -a yaagazan 'ku, en e 'yee v̄e -wun s̄oon 'y' banun 'lee 'y' kunun va. -A -nan nen o p̄een̄on lila nyen -a. ⁵ En Bali -le 'pasiazan nen -te e 'w' 'v' 'y' le yaa dra b̄e, maan wei 'man. Yaa 'v' 'nan:

«Bali, yie ci Bali -a,
en i ya -nan 'li 'e 'c̄en,
en yie ci 'saun.
'Yie 'w' "nen -k̄oon̄di minnun le b̄e,
e ya 'e 'n̄oan da.
⁶ K̄oo o 'yie minnun t̄ēe
en wei 'le 'wei v̄un t̄ēe,
-yee "w̄ean o t̄ēe nen yia 'w̄o b̄e,
yia dr̄e 'e n̄oan da.»

⁷ En an wei -tu 'man, e 'si Bali -pan "dave va zia. Wei zie e 'nan:

«'Ku "t̄i Bali,
yie ci 'ku 'san -a,
en yie ci 'pleble p̄een̄on 'san -a,
en 'yie tin -t̄edi min da b̄e,
'w' 'kpa, e ya 'e 'n̄oan da.»

⁸"Be -sru Bali -le 'pasiazan sinjenzan -ku, en e 'yee 'kulenen -wun sōn yide da. 'Nun tōn Bali 'pleble 'nōn yide le 'nan -yee 'bidī 'e minnun 'te 'bli. ⁹-A -nan nen yide 'bidī 'sia 'kpa 'pleble, en e minnun 'te 'blidī 'sia. Bali 'bō nen -yee cī 'wī 'nen -kōnnan minnun le 'e 'bō 'a be, waa 'srōndī 'sia, 'pian wa'a 'sile 'wī 'wliđī 'dredī man -e 'o Bali 'tō -dan vī dī.

¹⁰"Be -sru Bali -le 'pasiazan 'sooluzan 'ku, en e 'yee 'kulenen 'wun sōn -wī nen waa min yiba dre be -yee mingōnnen pēin -da. 'Nun tōn klun -trōa -wī 'bō 'le mingōnnen treda "fo. En minnun 'o yra yidī 'sia 'wliđī te o 'shē wōoman 'o nrēn man. ¹¹Mlōnnun nen o -sēn o man be, 'lee yra nen o cī -a yunan -wliđī "be -yee "wean o Bali nen laji lou "be -a 'srōndī 'sia. 'Pian wa'a 'o 'pe 'sile 'o dre wī -wliđinun -sru "dī.

¹²"Be -sru en Bali -le 'pasiazan 'shēdōvan -ku, en e 'yee 'kulenen 'wun sōn 'yi -dan nen waa laabo Efra be -a da. 'Nun tōn 'yi zīe 'e bee 'ji, 'nan -e mingōnnennun nen o "sia yide wluan "nan 'zia be -wee -si 'e 'le 'sū. ¹³En an fē -wliđī yaaga 'yī. O ya "le 'nan yolunūn -le 'wī 'zū. -A -tū 'bōla -mlēngan -dan 'le, en -a -tū 'bōla -wī nen waa min yiba dre be -a 'le, en -a -tū 'bōla min nen e 'wlu -sēan te yaa ve 'nan 'e ya Bali 'lewei vīnan be -a 'le. ¹⁴-Yū -wliđinun nen o 'lēbo "fō wunūn dra be o 'bō nen. O yaaga zīe o -ku 'treda mingōnnennun cīn yile 'nan -e 'o 'man wū -kuli -tandī da. -Kuli zīe waa -taan Bali man, yī -dan nen 'pleble pēenōn 'san Bali -a 'pla be -a da.

¹⁵'Ka 'cī "nrōn 'wī nen Mīnsan -a 'vī be -a da. Yaa 'vī 'nan: «'Mēn -tadī dra kliglī. E dra "le crīnzān -le vē 'zū, ma'an yī paa dī. Mīn nen -a yīe 'fū "man en 'e 'man wū be, Bali -le -fēa -a -san man. 'Pian mīn nen ya'a 'e 'man wūle dīe, an bōa "man 'e plūdī, -e 'yā 'e san -tē mīn pēenōn yīe man.»

¹⁶-Yū -wliđī yaaga zīe o 'treda mingōnnennun cīn 'yī fēnan nen waa laabo Ebre wei -jī «'Armajēdōn» be -a -nan.

¹⁷"Be -sru en Bali -le 'pasiazan 'sōravlizan 'ku, en e 'yee 'kulenen 'wun sōn fēnan 'wein nen lablī 'lee 'trē yēi "be -a va. 'Nun tōn an wei 'pleble 'tū 'man Bali -pan 'kuin. Wei zīe e 'si Bali -le mingōnnen pēin -ya zīa, en yaa 'vī 'nan: «'Be nen 'gūe, e -nyan "mēn "fōl» ¹⁸En laa 'e 'wlei -wlei -fōdī 'sia, en laa -paan -klundī 'sia, en 'trē 'nyōōndī 'sia 'kpa

'pleble. Zī Bali blāmīn sōnla 'lī 'treda be, -a sūman 'trē 'ka tīan 'nyōōnle dī. ¹⁹Babilōn 'fla -dan be, e cēēn 'e cīn man yaaga. En 'fla pēenōn nen 'treda be, o -nan -nyan. Bali 'yee nyran -blīdī -cī kōōn Babilōn le 'pleble, kōō 'wī 'wliđinun nen yaa dre be, -a -cīn 'ka 'sanle "jī "dī. ²⁰'Yī yēi 'trēnūn pēenōn saan, en pōn -tū 'ka "nyīan yīle 'treda dī. ²¹En lalo 'wle -dandan -srandī 'sia 'treda. -A 'wlenūn cīben a -wliđī. -A -tū -kōlaman e bōa kilo -fuba 'soolu. Lalo nen e cī -sranan -wliđī zīe, -yee "wean minnun Bali 'srōndī 'sia.

17

-Kōnnen pēenōn -wēezan -le 'wī

¹"Be -sru en Bali -le 'pasiānōn 'sōravlī "nen 'kulēnennun a -wlo "be, -a -tū -ta 'wī tīn 'balē 'mēn. E 'nan: «'Wī nen e -taa "bōle Babilōn man be, 'i 'ta -e 'an -kōōn 'yīe! 'Fla zīe e ya 'e 'tōdī 'yī -dandannun 'srōn, en e dre -kōnnen pēenōn -wēezan 'a. ²Mīngōnnennun pēenōn nen 'treda be, o -fō -a -sru. -Yee -kōnnen -wēēdī 'bō zīe e 'treda minnun pēenōn 'sīanan, en 'o 'flī -nōn -yrē.»

³E dre 'mēn "le 'nan nyrin -tēnan nen an cī. En Bali -le 'pasiāzan zīe e -ku 'maan "būi "da. An lumōn -tū 'yī fē zīe -a -nan. E ya 'e -nyrandī -wī 'tēndēn 'tū da. -Wī zīe -a -wulo a 'sōravlī, en -a 'bei a -fū. 'Tōnūn nen e ya Bali sēē wūdī -a be, e ya 'e 'crēn -tēdī -wī 'bō man. ⁴En sō 'tēndēn nen -a 'flē a be -a 'bō nen lī zī -a da. Mīn -dandannun da sō nen. -Sīga 'lee fēnūn nen -a 'flē a be, e lī zīe -a man 'sī 'e pēenōn. En -sīga 'kulēnen a -yrō. 'Wī 'wliđinun nen yaa dre -kōnnen -wēēdī -a be e ya 'e fādī 'kulēnen zīe -a. ⁵'Wī 'tū nen -a -cī a 'e yōōdī be, e ya 'e 'crēn -tēdī lī zīe -a nyrēnbōn da. E ya 'e 'crēn -tēdī 'nan:

Mēēn cī Babilōn -dan a.

Mēēn cī -kōnnen -wēēnōn pēenōn "bū "a. En mēēn cī 'wī 'wliđī 'tō 'tūdū pēenōn "bū "a.

⁶An lī zīe -a 'yī Bali -le mīnnun nen e o tēē be o nyēn mlīnnan, 'lee Zozi -srūnōn nen e o tēē be o nyēn mlīnnan. En yaa -tēdī 'sia "le -wēn -le 'wī 'zū. 'Wī zīe yaan 'lēbo "fō 'e cīlā "da.

⁷-A -nan nen Bali -le 'pasiāzan zīe, e 'nan 'mēn 'nan: «-Mē "le "wean 'lī 'lēbo "fō? Lī nen yīa 'yī 'labe, e ya 'wī yōōdī -tū -a, 'pīan an -taa -a -cī vīle 'yīe. En -wī nen -a -wulo a 'sōravlī, en -a 'bei a -fū te lī 'bō a 'e -nyrandī "da 'labe, e ya 'wī yōōdī -tū -a, 'pīan an -taa

-a -ci vîle 'yîe. ⁸ -Wi nen i 'sia -a yunan 'gûe, 'li te e ya, 'pian 'bê nen 'gûe e "ka "nyian dt. Yi -tu bôa "bê, -wi zîe e bôala -klu nen -a 'leda "ka "dîe -a ji, -e Bali 'e -nan -nyan "fo. Tu zîe -a man bê, minnun nen Bali 'ka o 'tô 'crên -têlê 'yee min 'beli 'fluba 'ji 'vaa en e 'trê drê dîe, -wi zîe -a yîdi o 'lebo -fôa. Kôo -wi zîe, 'li te e ya, 'pian 'bê nen 'gûe e "ka "nyian dt.

⁹ 'Wî 'tôdi -a nen min -kolaman 'wî zîe -a -ci mandî -a.

-A -wulo 'sôravli "nen yîa 'yî 'labê, pôn 'sôravli "nen lî 'bô cî 'e -nyrandî "da "bê -nyrên. Pônun zîe o ya "le mingônnen 'sôravli "le 'wî 'zû. ¹⁰ Mingônennun zîe o 'soolu yîe 'ka "nyian "man "dt. 'Pian -a -tu a mingônnen -blînan cêegû yî -a, en -a -tu 'ka tian 'talê dt. -Te e -ta bê, ya'a mingônnen -ble tu "kaga 'wlu dt. ¹¹ -Wi 'bô nen, e ya 'lî, 'pian 'bê nen 'gûe e "ka "nyian dîe, -yêe -taa "mingônnen 'sôrazan 'a, -e Bali 'e -nan -nyan "fo. -Wi zîe e ya "nyian mingônnen 'sôravlinôn 'bô 'va.

¹² 'Bei 'fu nen yîa 'yî bê, mingônnen -fu nen waa. 'Pian wa'a tian mingônnen -blîdi 'sîlê dt. Bali -taa -a -sî -nônle -wîe 'nan 'o mingônnen -blî 'o 'vale -wî bê waa tu "wennen 'a. E bôa 'lêri -tu. ¹³ Mingônennun zîe 'wî -tûwli "cîn a o pênôn 'jî. O 'wee -koladî 'lee 'wee 'pleble 'pa -wî zîe -yee vê da. ¹⁴ En o -kû -kuli -tôlê Bali -le 'bla man. 'Pian Bali -le 'bla o klî, kôo -yêe cî minsannun da Mînsan -a, en -yêe cî mingônennun da mingônnen -a. Minnun nen Bali -le 'bla o laabu en e o 'sî "va 'yee vê -a bê, -wêe -taa mingônennun 'klîlê 'o 'vale Bali -le 'bla 'a.»

¹⁵ "Bê -sru en Bali -le 'pasiazan zîe, yaa 'vî 'mên "nyian 'nan: «I 'yî -dandannun 'yî, te -kônne pênôn -wêezan 'a 'e -nyrandî -a "srôn. 'Yînun zîe -wêe cî "le 'leglôn pênôn 'jî minnun -le 'wî 'zû, 'lee minnun nen o wei -tûdû pênôn -fôa "bê -wêe 'wî 'zû.

¹⁶ En 'bei 'fu nen yîa 'yî bê, 'o 'vale -wî -a, o -taa 'nanle -kônne pênôn -wêezan 'bô man. O -taa fê pênôn "koole "man -e 'o 'tû 'e plûdi. O -taa lî 'bô 'blîlê, -e 'o -nyranman 'tê 'blî. -A fê -tu 'ka 'fo "fo "dt. ¹⁷ 'Wî pênôn nen o -taa -a drêlê bê, Bali 'bô 'bê 'cîn -tôa "o jî, 'nan -e 'wî nen yaa 'plâ 'e 'cên bê 'e 'lê sôo.

¹⁸ En lumôn nen yîa 'yî bê, Babilôn 'fla -dan 'bô nen. -Yêe 'trêda mingônennun pênôn "paala.»

18

-Kônne pênôn -wêezan -nan -nyan wî
¹ "Bê -sru en an Bali -le 'pasiazan pee 'yî, te e ya 'sînan lajî. E ya 'plêblê 'kpa, en -yee 'tê 'san 'trêda 'sî "fo. ² E paan 'kpa 'plêblê -a vîdi -a 'nan:

«Babilôn -nan -nyan.

Babilôn 'fla -dan bê,
-a -nan -nyan.

E drê -yû -wîdînun flâ -a.

-Yû -wîdî 'tô 'tûdû pênôn -nyêanlâ 'nan nun.

"Loman 'tô 'tûdû pênôn nen o 'ka 'saun Bali 'lê dt,

en minnun 'ka o yê "yî "dîe,
o ya -nan nun.

[-Wi -tûdû pênôn nen

o 'ka 'saun Bali 'lê dt,

en minnun 'ka o yê "yî "dîe,
o ya -nan nun.]

³ 'Leglôn pênôn 'jî minnun

Babilôn 'flâ 'lê -wên mlin 'e 'ciulâ "da.

-Yêe cî 'nan

e o pênôn wêe 'kônne -a.

En "nyian bê

'trêda mingônennun -fô -a -sru,

en o 'wî 'wîdî "tûwli zîe -a drê.

En 'flê 'tannôn nen 'trêda bê,

o drê fênôn 'a,

Babilôn 'flâ yîfê a "kaga "lê "wêan.»

⁴ "Bê -sru en an wei pee 'man lajî. Wei zîe yaa 'vî 'nan:

«'Mên minnun,

'ka 'sî Babilôn 'flâ!

'Ka 'sî 'nan nun,

-e -yee 'wî 'wîdî 'e vîlê e baa 'ka man dt,

"tôgô 'wî nen e -taa "bôlê "man "bê,

e 'bô 'ka man.

⁵ 'Flâ zîe -yee 'wî 'wîdî a "kaga,

e bôa lablî man.

-Yee 'wî 'wîdînun 'bô zîe

-a -cîn -trôa Bali jî.

⁶ 'Wînun nen yaa drê minnun lê bê,

'mên 'pasiânôn "o 'dra "nyian -yee "lê.

Waa 'lêjî bôala 'e 'pa -a "flî.

'Kulenen nen e 'wî 'wîdî 'fa 'a

en yaa -nôn minnun lê bê,

waa faa 'e 'pa -a "flî

-e 'o -nôn -yee "lê.

⁷ 'Flâ zîe,

zɪ 'e 'tɔ 'wɪdɪ 'yɪ 'yɪ
 ɛn e fɛ yɪdɪ 'yɪ 'yɪ "bɛ,
 -a da nɛn o 'tɛ "paa "da,
 ɛn -a da nɛn waa ta dra -trɔdrɔ.
 Yaa 'vɪ 'e 'fli man 'nan,
 e ya mingɔnnɛn -blunan,
 ɛn -kɔnnɛn 'ka 'kale 'e da dɪ,
 ɛn 'e 'ta 'ka 'li 'dra -trɔdrɔ "fo "dɪ.
⁸Wɪ nɛn yaa 'vɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan bɛ,
 'wɪnɛn nɛn o -taa "bɔlɛ "man
 yɪ -tuwli "cɛ 'wlu bɛ -nyrɛn 'gɔ,
 -cɛ bɔdɪ a -tu,
 ɛn ta dɛdɪ -trɔdrɔ a -tu,
 ɛn dra -tɛdɪ a -tu.
 ɛn 'tɛ 'bɛ -taa -a -nan -nyanlɛ.
 Kɔɔ Mɪnsan Bali nɛn e tin -tɛ "da "bɛ,
 e ya 'plɛblɛ.»

⁹Treda mingɔnnɛn nɛn o -fo -a -sru,
 ɛn -yɛɛ 'wɪ 'wɪdɪ zɪɛ "o drɛ, ɛn "o fɛ yɪdɪ
 'yɪ 'yɪ "bɛ, 'wɪ -taa 'nanlɛ o man. Tu nɛn
 o 'fla zɪɛ -a -yɛɛ 'tɛ 'blunan bɛ, -a -nan nɛn
 'wɪ 'nandɪ "sɪala o man. ¹⁰Wɪ nɛn e -taa
 "bɔlɛ 'fla zɪɛ -a man bɛ, e o -tɛa "klan -a, -yɛɛ
 "wɛan wa'a -kɔlaman -e 'o -pli "man "kogo
 dɪ. 'Pian o -fo -kɔɔbli tɛ o -paanman. Waa
 ve 'nan:

«Babilɔn 'fla -dan,
 'wɪ 'bɔ 'i man,
 'wɪ 'bɔ 'i man.

Tu "wɛnnɛn "cɛ 'wlu nɛn
 Bali cɛɛn 'wɪ "nɛn -kɔɔndɪ man 'yɪɛ.»

¹¹Wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'fla zɪɛ -a man bɛ,
 -yɛɛ "wɛan 'flɛ 'tannɔn 'wuɔdɪ "sɪala, kɔɔ
 min 'ka "nyɪan -wee 'flɛ 'lɔa dɪ. ¹²-Wee
 'flɛnɛn 'bɔ nɛn 'gɔv: -sɪga fɛnɛn 'lee "lala
 fɛnɛn, 'lee -kɔlɛnɛn nɛn o 'flɛ "mlɪan -sɪga
 da bɛ, 'lee mingɔnnɛn da sɔnɛn, 'lee
 yɪba "nɛn -a 'flɛ cɪ bɛ, 'lee -fɪtɪ 'shɛ fɛnɛn,
 'lee -bulalɛ fɛnɛn, 'lee -kɔlɛ 'kpagba, ¹³'lee
 -lazɪglɔ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn, 'lee rɛzɛn -wɛn,
 'lee 'nyrɔn, 'lee -fari puu, 'lee fei fɛ 'wɛlɛnɛn,
 'lee trɪnɛn, 'lee 'blanun, 'lee -sɔnɛn, 'lee
 odrɔnɛn, 'lee nɔannɛn.

¹⁴Yɪba "bɛ 'wɛlɛ "trandɪ pɛɛnɔn nɛn yaa 'yɪ
 "yɪ "bɛ, -a -nan -nyan. ɛn -a yɪfɛnɛn pɛɛnɔn
 bɛ, o 'san -yrɔ, wa'a "nyɪan taa "fo "dɪ.

¹⁵Flɛ 'tannɔn nɛn o drɛ fɛnɔn 'a Babilɔn
 'fla 'le "wɛan bɛ, 'wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'fla zɪɛ -
 a man bɛ, e o -tɛa "klan -a, -yɛɛ "wɛan wa'a
 'kɔlaman -e 'o -pli "man "kogo dɪ. 'Pian o
 -fo -kɔɔbli tɛ o -wua. ¹⁶Waa 've 'nan:

«Babilɔn 'fla -dan,
 'wɪ 'bɔ 'i man,
 'wɪ 'bɔ 'i man.

'I man a 'e 'padɪ
 "nɛn mingɔnnɛn da sɔnɛn -a
 'lee -sɪga fɛnɛn 'lee -kɔlɛnɛn nɛn
 o 'flɛ "mlɪan -sɪga da bɛ -a.
¹⁷ɛn tu "wɛnnɛn 'wlu nɛn
 Bali -a pɛɛnɔn zɪɛ -a -nan -nyan.
 E bɔa 'lɛrɪ -tu.»

'Wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'fla zɪɛ -a man bɛ, -
 yɛɛ "wɛan -klɔ -dandan -fɔnɔn 'lee minnɛn
 nɛn o "ta 'ta wɛ ɛn o ya -klɔ 'bɔ 'jɪ bɛ, 'lee
 minnɛn nɛn o 'nyranman "paa -klɔ 'bɔ 'jɪ
 bɛ, 'lee minnɛn nɛn o 'wee -blɪfɛ yɛ 'yɪ yɪɛ
 da bɛ, o pɛɛnɔn 'fo -kɔɔbli. ¹⁸Zɪ 'fla zɪɛ e ya
 -blunan, ɛn waa 'tɛ -goeɪ 'yɪ bɛ, ɛn o pɛɛnɔn
 -a vɪdɪ 'sɪa 'wɪ 'nanmandɪ -a 'nan: «Babilɔn
 'fla -dan, 'i yra "nɛn 'fla 'ka yɪlɛ 'treda 'li
 "fo "dɪ.» ¹⁹O 'trɛ 'wɪ 'o da, tɛ o -wua 'wɪ
 'nanmandɪ -a. Waa ve 'nan:

«Babilɔn 'fla -dan,
 'wɪ 'bɔ 'i man,
 'wɪ 'bɔ 'i man.

Minnɛn pɛɛnɔn nɛn
 'wee -klɔ -dandannɛn a 'yɪ yɪɛ da bɛ
 o drɛ fɛnɔn 'a,
 'i yɪfɛ a "kaga "le "wɛan.
 Tu "wɛnnɛn "cɛ 'wlu nɛn
 Bali cɛɛn 'wɪ "nɛn -kɔɔndɪ man 'yɪɛ.

²⁰'Pian kaa nɛn ka cɪ lajɪ bɛ,
 'lee kaa nɛn
 ka cɪ Bali -le minnɛn -a bɛ,
 'lee kaa nɛn
 ka cɪ Zozi -le 'pasianɔn 'a bɛ,
 'lee kaa nɛn
 ka cɪ Bali 'lewei vɪnɔn 'a bɛ,
 'ka 'cɪ 'e "nran!

Kɔɔ Bali 'wɪ "nɛn kɔɔn Babilɔn 'fla -dan lɛ,
 'wɪ nɛn yaa drɛ 'cɛɛ bɛ -yɛɛ "wɛan.»

²¹-A -nan nɛn Bali -le 'pasiazan -tu nɛn e
 ya 'plɛblɛ 'kpa bɛ, e -kɔlɛbu -dan 'kpa 'sɪa ɛn
 yaa tuw jemɪe -va, ɛn yaa 'vɪ 'nan:

«Zɪ Babilɔn 'fla -dan bɛ
 o -taa -a tuvlɛ zɪɛ,
 tɛ wa'a "nyɪan -a yɛ 'li "fo "dɪ.

²²Wa'a "nyɪan "drɛ "fo "da "fɛnɛn -cɪn 'wɪdɪ
 maan

-nan 'li "fo "dɪ,
 ɛn wa'a "nyɪan "drɛ maan
 -nan 'li "fo "dɪ.

Wa'a bla bɔnɔn 'yɛ
 'nan 'li "fo "dɪ,
 ɛn wa'a "nyɪan fɛ -sɔndɪ -cɪn 'wɪdɪ maan
 -nan 'li "fo "dɪ.

²³Wa'a "nyɪan -kannɛn 'san yɛ
 -nan 'li "fo "dɪ,
 ɛn lɪ 'pa "fɛdɪnɛn 'ka "nyɪan -kɔan

-nan 'li 'fo "di.
 Fe -le "wean nen 'wi zie e 'bō 'i man be,
 -nyren 'nan:
 'Yie 'fle 'tannōn 'tō be wu 'tre 'gve -a da.
 'Yie -dravia wunun pēdri -a nen
 i 'trēda minnun pēnōn see paa.
²⁴Babilōn 'fla -dan,
 yie Bali 'lewei vūnōn tēe,
 en yie Bali -le minnun tēe.
 En "nyian be minnun pēnōn nen
 minnun o tēe be,
 yie -maan en e drē.
 'Wī zie -yee "wean nen
 Bali 'wī "nen kōōn 'yie.»

19

Ci "nrandi -dan drē laji

¹Be -sru en an wei -tō 'man laji 'pleble
 'kpa. E wu 'le 'nan min "kaga 'be ci -a vūnan
 'nan:

«-Kaa Bali 'tō "yi "vī!

-Kaa "tī Bali 'bō

'be ci min 'sizan 'wī 'ji -a,

'tō -dan a -yee ve -a,

en 'pleble pēnōn a -yee ve -a.

²-Yee tin -tēdi min da a 'e 'nōan da,

en e ya 'wī tiglī da.

E 'wī 'nen kōōn Babilōn 'fla -dan nen

e drē -kōōn pēnōn -wēzan 'a be -yē.

Lūmōn zie -yēe 'trēda srē 'yee 'wūnūn nen
 yaa dra be -a.

Bali -le 'nyranman 'panōn nen

e o tēe be,

-a 'tō 'ji nen Bali 'wī "nen kōōn -yē.»

³En waa 'vī "nyian 'nan:

«-Kaa Bali 'tō "yi "vī!

Babilōn 'fla -dan zie,

e ya 'te 'blūan.

-A 'te -koei wuanla 'li 'trilii.»

⁴-A -nan nen min cejenun -yō -tō 'wle
 sinjen 'lee fēnūn sinjen be, o "po sōōn Bali
 -le mingōōn pēin 'le, en o Bali 'bō. Waa
 'vī 'nan:

«Amen! -Kaa Bali 'tō "yi "vī!»

⁵En wei -tō 'si Bali -le mingōōn pēin zie
 -a va zia. Wei zie yaa 'vī 'nan:

«Ka pēnōn nen

ka ci Bali -le 'nyranman 'panōn 'a be,

'lee 'ka pēnōn nen

'ka yie 'naan Bali man be,

-e 'e 'sia 'nen "wennen man

-e 'e bō min ceje da be,

'ka -cee Bali 'tō "yi "vī!»

⁶Be -sru en an wei -tō 'man "nyian. E wu
 "le 'nan min "kaga 'be ci -a vūnan, en e wu
 "nyian "le 'nan 'yi -dan 'be ci 'yrunan, en e
 wu "nyian "le 'nan laa paan 'be wu 'pleble.
 Yaa 'vī 'nan:

«-Kaa Bali 'tō "yi "vī!

Kōō -kaa san Bali nen

e ci 'pleble pēnōn 'san -a be,

e mingōōn -blūdi 'sia.

⁷-Kaa ci 'e 'nran!

-Kaa -paan ci "nran "drē 'fōdi -a!

-Kaa Bali 'tō bō!

Kōō Bali -le 'bla 'le lū 'pa tō 'bō,

en -a nan 'bō 'e man wūv 'va.

⁸O sō 'fuvu 'yryryrī nen

"tri 'ka "ji "dīe -a -nōn -yē

'nan -e 'e 'wō 'e da.»

Sō 'fuvu zie, -yēe ci 'wī tiglūnūn nen Bali -le
 minnūn -a drē be, -a -kōōn "manve -a.

⁹Bali -le 'pasiazan be, e 'nan 'men 'nan:
 «'I crēn -te 'nan: Minnūn nen o laabo Bali
 -le 'bla 'le lū 'pa "fedi da be, Bali -le -fēa a o
 man.» En yaa -tō 'nen "nyian 'nan: «'Wī zie
 e ya 'wī tiglī 'a, en e 'si Bali 'bō 'le.»

¹⁰Nun tōōn en an blūla "wlu 'nan -e 'an
 bō. 'Pian e 'nan 'men 'nan: «Te 'i 'wī zie -
 a drē "fōdi! Bali nen 'i bō! Kōō an ya Bali
 'suzan 'a "le 'yie 'wī 'zv. En an ya Bali 'suzan
 'a "le 'i "būi Zozinōn 'le 'wī 'zv. -Wēe ci 'o
 'tōdi 'wūnūn nen Zozi 'a -ci 'si -wle "be -a
 da.» 'Wūnūn nen Zozi 'a -ci 'si minnūn le be,
 -yēe 'ta -tōa "o man en o Bali 'lewei ve.

Min -tō a 'e -nyrandi -sū 'fuvu da

¹¹Be -sru en an labli 'yū 'e 'le 'sūdi te
 an -sū 'fuvu ye. Min nen -sū zie -a da be
 waa laabo yie -trōazan 'wī da, en waa laabo
 "nyian 'wī tiglī drēzan. E tin -tēa "min da
 'e 'nōan da, en e -kuli -taan 'e 'nōan da. ¹²-
 A yie "bia "le 'te 'le 'wī 'zv. -Siga kle "kaga
 "a 'e wūdi -a -wulo -man. 'Tō 'tō a 'e 'crēn
 -tēdi "man. Min -tō 'ka 'tō zie -a tōa "fo
 "dī, -te ya 'a 'silēa -a 'bō 'tūwli "a dīe. ¹³Sō
 nen e ya 'e 'fōdi nyen -a be, -a 'bō nen 'e
 wūdi "da. O min 'bō laabo Bali wei. ¹⁴-Kuli
 man 'nōn nen laji be, o yra -a -sru. O ya -
 sū 'fuvunūn da o pēnōn, en sō 'fuvu 'yryryrī
 nen "tri 'ka "ji "dīe, -a 'bō nen o da. ¹⁵Sen
 nen -a 'le a "man "be, e ya -a 'le. -A 'bō a
 nen e 'wī "nen -kōōnman 'lēglōn pēnōn le.
 En -bulale "tonyrin -a nen e -va -ble o da.
 E o pōlē "bō "le zū minnūn rezen pōlē "bō
 be -yee 'wī 'zv. Zū 'pleble pēnōn 'san Bali
 -le nyran -blūdi bōa "o man zie. ¹⁶Tō 'tō a

'e 'cɾen -tɛdɪ -yee sɔ da -a "pin "man. Waa cɾen -tɛ 'nan:

Mingɔnnɛnnun da mingɔnnɛn,
en minsannun da Minsan.

¹⁷"Bɛ -sru en an Bali -le 'pasiazan -tu 'yɪ "nyian 'e 'tɔdɪ yidɛ yɾa. E paan 'kpa 'plɛblɛ "lomannun nɛn o -wi -blɛ bɛ -wɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Bali fɛ -dan tɔɛn, 'ka 'ta 'ka cin yɪ "man! ¹⁸'Ka 'ta mingɔnnɛnnun wi -blɪ! 'Ka 'ta 'sounjanun tanɔn wi -blɪ! 'Ka 'ta 'sounjanun wi -blɪ! 'Ka 'ta -sɔnnun 'lee minnun nɛn o -sɔnnun -fɔa "bɛ, o wi -blɪ! 'Ka 'ta minnun pɛɛnɔn wi -blɪ! -Te e ya nɔan -a oo, en -te e 'ka nɔan -a dɪ oo, -te e ya min -dan a oo, en -te e 'ka min -dan a dɪ oo, 'ka 'ta o wi -blɪ!»

¹⁹-A -nan nɛn an -wi bɛ -a 'yɪ, en an 'trɛda mingɔnnɛnnun 'yɪ o 'vale waa. O -ta 'wee 'sounjanun -a, 'nan -e 'o 'kuli -tan min nɛn 'e -nyrandɪ -sɔ 'fuvu da bɛ 'lee 'yee 'sounjanun man. ²⁰-Wi zɛ waa 'kun 'o 'vale min nɛn e 'wlu -sɛan te yaa ve 'nan 'e ya Bali 'lewei vnan bɛ waa. 'Wluzan zɛ e 'lebo "fɔ wunun drɛ "le zɪ -wi 'bɔ 'a 'vɪ -yrɛ "bɛ -yee 'wi 'zɔ. Minnun nɛn -wi 'bɔ 'tɔ 'cɾen plɔ a o man en 'o "po -sɔɔnmlan -wi zɛ -a min yiba 'wlu -e 'o bɔ bɛ, 'wi zɛ -a drɛdɪ -a nɛn e o man 'yɪ. O -wi 'lee 'wluzan zɛ o tuv 'tɛ -dan nɛn -a ta a "le 'yɪ 'le 'wɪ 'zɔ bɛ -a va te o yɛ a "man. 'Tɛ zɛ e ya -wɪdɪ en -kɔlɛ nɛn e 'le "sia bɛ e ya "va. ²¹Min nɛn -sɔ da bɛ e o -nyranman tɛɛ sɛn nɛn -a 'le bɛ -a. En "lomannun -ta 'kanlɛ minnun zɛ o wi -a.

20

Zozi Crizi -mlɛngan -fɔ -pu 'kuin lɛ -kpi tu (1.000)

¹"Bɛ -sru en an Bali -le 'pasiazan 'yɪ te e ya 'sɪnan laji. -Klu nɛn -a 'leda "ka "dɛ, -a -laglɛ 'wɛ a -yrɔ, en -bulalɛ baa a -yrɔ "nyian. ²E -mlɛngan bɛ -a 'kun, en yaa yɾɪ 'nan 'e 'fɔla baa da lɛ -kpi tu. -Mlɛn nɛn e blamin sɛe paa 'li bɛ, -a 'bɔ nɛn. Waa laabo Bali 'nanmanzan, en waa laabo "nyian Satan. ³Yaa tuv -klu nɛn -a 'leda "ka "dɛ -a ji. Yaa -fɔ -ji "da, en yaa -kɔnnɛn 'pla. Yaa drɛ zɛ 'nan -e -mlɛngan 'e vile 'e 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji minnun sɛe "paa "nyian dɪ. E -fo -nan zɛ -trilii -e lɛ -kpi tu (1.000) 'e 'ciɪ. -Te lɛ -kpi tu ci bɛ, -e 'o "flu tu "wɛnnɛn 'wlu.

⁴"Bɛ -sru en an mingɔnnɛn pɛinnun 'yɪ. Minnun nɛn 'o -nyrandɪ pɛinnun zɛ -a da bɛ, Bali 'plɛblɛ 'nɔn -wɛ 'nan 'o minnun -lɛ tin 'ba. Minnun nɛn o -tɔ 'wunun nɛn Zozi 'a

-ci 'si -wɛ "bɛ -a da, en o -tɔ Bali -le 'wɪ -sru "bɛ o 'bɔ nɛn. Minnun zɛ -wɛɛ 'ka 'o "po -sɔɔnleɛ -wi zɛ -a wlu -e 'o bɔ dɪ, en -wɛɛ 'ka 'o "po -sɔɔnleɛ -wi zɛ -a min yiba 'wlu -e 'o bɔ dɪ. En "nyian -wɛɛ 'ka -wi 'bɔ 'tɔ 'cɾen plɔ 'palea 'o nyrenbɔn da dɪ, en wa'a 'palea "nyian 'o 'pɛ -da dɪ. -Wɛɛ wluan -kanɔn 'va, en -wɛɛ mingɔnnɛn blɪ 'o 'vale Crizi a lɛ -kpi tu 'bɔ 'wlu. ⁵Pian min -kadɪ -mienun bɛ wa'a 'wunleɛ -kanɔn 'va dɪ. O -fɔ zɛ -trilii en lɛ -kpi tu bɛ e -nyan.

Zɪ wluandɪ -kanɔn 'va tɛdɛ drɛ zɛ. ⁶Minnun nɛn wluandɪ -kanɔn 'va tɛdɛ zɛ e drɛ 'wee vɛ -a bɛ, Bali -le -fɛa a o man. -Wɛɛ cɪ Bali -le minnun -a. Wa'a 'ka "flizan 'wo dɪ. -Wɛɛ -kɔan Bali 'lee Crizi -pannɔn 'a, en -wɛɛ mingɔnnɛn ble 'o 'vale Crizi -a lɛ -kpi -tuwɪlɪ 'bɔ 'wlu.

⁷Lɛ -kpi tu zɛ -te e -nyan bɛ, o "sia Satan man, ⁸-e 'e 'ku 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'nan. E -ko 'trɛda 'lɛglɔnnun sɛe "paalɛ 'nan 'o 'tɛ 'e cin da -e 'o 'ku -kuli man. 'Lɛglɔnnun zɛ o o laabo Go, en o o laabo "nyian Mago. -A -ji minnun a "kaga "le jemɛ man nyren -lɛ 'wɪ 'zɔ. ⁹O fuɪla "man 'trɛda 'nan -e 'o 'ku minnun nɛn o cɪ Bali -le vɛ -a bɛ o fla si -fɔ. 'Fla zɛ Bali -a ye "yɪ. -A -nan nɛn 'tɛ -dan 'si laji en e minnun nɛn Satan o cin 'yɪ bɛ o -nan -nyan "fo. ¹⁰"Bɛ -sru en Bali 'nanmanzan nɛn e minnun sɛe paa bɛ, waa tuv 'tɛ -dan nɛn -a ta a "le 'yɪ 'le 'wɪ 'zɔ bɛ -a va. 'Tɛ zɛ e ya -wɪdɪ en -kɔlɛ nɛn e 'le "sia bɛ e ya "va. 'Tɛ zɛ -a va nɛn -wi 'lee min nɛn e 'wlu -sɛan te yaa ve 'nan e ya Bali 'lewei vnan bɛ o o tuv. Fɛ zɛ -a -nan nɛn o -fo 'o yɾa yunan bodrun funnin 'le 'fu 'lɛ man.

Bali yɪ -tu 'pla 'nan -e 'e 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'le 'wɪ tin 'ba

¹¹"Bɛ -sru en an mingɔnnɛn pɛin 'fuvu -dan 'yɪ, te Bali a 'e -nyrandɪ "da. En Bali 'bɔ 'lɛ bɛ an 'trɛ 'lee lablɪ 'yɪ te o -ko 'sandɪ -a. Wa'a "nyian o yɪlɛ 'li "fo "dɪ. ¹²"Nun tɔɔn en minnun nɛn o -kaa bɛ an o yɪdɪ 'sia. -E 'e 'sia 'nɛn "wɛnnɛn man, -e 'e bɔ min ceje da bɛ, an o pɛɛnɔn 'yɪ 'o 'tɔdɪ lou Bali -le mingɔnnɛn pɛin 'bɔ 'lɛ. En 'flubanun nɛn o drɛ wunun a 'e 'cɾen -tɛdɪ -ji bɛ, Bali -a 'lɛ sɔv. "Bɛ -sru en Bali 'fluba pɛe 'lɛ 'sɔ, min 'beli 'fluba bɛ -nyren. Minnun zɛ o drɛ wunun nɛn 'e 'cɾen -tɛdɪ 'fluba 'ji bɛ, -a da nɛn Bali tin -tɛ o da. ¹³Minnun nɛn o kaa jemɛ -va bɛ, jemɛ o bɔɔla bei. Minnun nɛn o kaa, en o ya -ka 'lɔ bɛ, -ka o bɔɔla 'ji.

En minnun nen o kaa, o ya -yremo fla be, -yremo fla o bōla 'ji. 'Wunun nen o p̄eenōn 'tudu -a dr̄e be, -a da nen Bali tin -te o da. ¹⁴Be -sru en Bali fe 'bō nen waa laabo -ka be 'lee fe nen waa laabo -yremo fla be o tuw 'te -dan nen -a ta a "le 'yi 'le 'wɪ 'zv be -a va. 'Te zɪe -a va nen min -ka "flizan wo. ¹⁵Min oo min nen -a 'tō 'ka yule 'e 'cren -tedi Bali -le min 'beli 'fluba zɪe -a -ji dɪe, 'te zɪe -a va nen waa tuw.

21

Bali 'tre -tre 'lee labli -tre dre

¹"Be -sru en an 'tre -tre 'lee labli -tre 'yi. 'Tre tede 'lee labli tede be, "wee "nan -nyan, en jemie -nan -nyan "nyian. ²En an Bali -le 'fla 'saun 'yi 'sinan Bali "srōn "laji te e -taa. Zeruzalem -tre be -nyren. -A man 'e dredi fenyian "le zɪ lūmōn 'e 'man dra fenyian te e ya 'e bōe -pennan 'nan -e 'o cin 'pa be -yee 'wɪ 'zv. ³En an wei 'pleble 'tu 'man. Wei zɪe e 'si Bali -le mingōnnen p̄ein zɪe -a va zia. Yaa 'vɪ 'nan: «"Ka 'yio! Fenan nen Bali -nyeanla be, 'be nen 'gwe e ya minnun yei. E -fo o va, en o -kōan -yee minnun -a. Bali 'bō -nyeanla o va en e -kōan -wee Bali -a. ⁴Bali 'bō 'be -taa "o yie 'yi bōble. -Kadı 'ka "nyian kōan min man dɪ, en -ce 'ka "nyian bōa min da dɪ, en -wuōdɪ 'ka "nyian kōan min man dɪ, en 'wɪ 'nanmandɪ 'ka "nyian kōan min man dɪ. Kōō 'wunun nen e dra 'e tede be, 'be yi -ka.»

⁵-A -nan nen Bali nen 'e -nyrandɪ mingōnnen p̄ein -da be, yaa 'vɪ 'nan: «"Ka 'yio! An fe p̄eenōn dra 'e -tre.» En e 'nan 'men 'nan: «"I cren -te! Kōō 'wunun p̄eenōn zɪe e ya "le min 'e yi -tera "da, en e ya 'wɪ tɪglɪ 'a.»

⁶En e 'nan "nyian 'men 'nan: «An c̄een -a dredi man. M̄een cɪ 'wɪ p̄eenōn pou sianan "a, en m̄een cɪ 'wɪ p̄eenōn 'le 'srannan "a. Min nen 'yi dra -a -tea "be, an -taa 'yi 'nōnle -yre. Maan -nōan -yre 'yi nen e 'belidɪ -nōan -yre "be -a ba ji. Maan -nōan -yre 'e 'tun, ma'an fe -tu sia -yrō "fo "dɪ. ⁷Min nen e 'bōla -a 'le 'srannan "be, -a san le nen an "yi zɪe -a dra. M̄een -kōan -yee Bali -a, en e -kōan 'men 'nen 'a. ⁸'Pian minnun nen o klan 'an -sru 'ta wōdɪ lō be, 'lee minnun nen -wee yi -teradɪ 'an da 'le 'tō be, 'lee minnun nen o 'wɪ 'wlidɪ "dredi 'pa 'nyranman -a be, 'lee minnun nen o dre min -tenon 'a be, 'lee minnun nen o nyinnan lɪ 'lee 'kōnnen -a te wa'a 'o cin 'pale dɪe, 'lee minnun nen o 'bui

'fō be, 'lee minnun nen o -yōnun -pan be, 'lee minnun p̄eenōn nen o 'wlu 'sen be, 'te -dan nen -a ta a "le 'yi "le 'wɪ 'zv be -a va nen Bali 'wɪ "nen -kōnman -wle. 'Te zɪe e ya -wlidɪ en -kole nen e 'le "sia be e ya "va. -Yee cɪ -wee -kadɪ "flizan 'a.»

Zeruzalem -tre -kōan 'kō?

⁹"Be -sru en Bali -le 'pasiazan -tu -ta 'an 'va. Bali -le 'pasianōn 'sōravli "nen 'wɪ "nen -kōn "ve -nyranman a -wlo 'kulenēn 'sōravli "ji be, o vazan -tu nen. En e 'nan 'men 'nan: «"I -ta -e 'an lūmōn nen e -taa "drele Bali -le 'bla nan -a be, -a -kōn 'yie.»

¹⁰E dre 'men "le 'nan nyrin -tenan nen an cɪ. En Bali -le 'pasiazan -ku 'maan pōn loulou 'kpa -tu -win -ji. En e Bali -le 'fla 'saun be -a kōn 'men. Zeruzalem 'be cɪ 'sinan Bali "srōn "laji en e ya -tanān. ¹¹Bali -le 'te 'san a "da 'e 'sendɪ. 'Fla 'bō "bia "le 'nan -kōle fenyian -tu nen -a 'fle a 'kpa tɪglɪ be -yee 'wɪ 'zv. ¹²Fla zɪe e ya 'e 'si -fōdɪ -klōn loulou 'kpa -a. En -kp̄ein 'a -klōn 'bō man -fuda 'fiili. Bali -le 'pasianōn a o -tōōdɪ -tudu -kp̄ein "fuda "fli 'bō 'le "nen 'e p̄eenōn. Izrael kunnin -wulo -fuda "fli "be, 'o 'tō a 'e 'cren -tedɪ -kp̄einnun 'bō man -tudu 'e p̄eenōn. ¹³-Kp̄ein yaaga a yide wluan "nan 'zia, en -a yaaga a yide 'fō -nan 'va 'zia, en -a yaaga a 'treɔa lou 'zia, en -a yaaga a 'treɔa "tre 'zia. ¹⁴'Fla 'bō man -klōn be e ya 'e -trōadɪ -kōle -tudu -fuda 'fiili "da. -Kōlenun zɪe o man be Bali -le 'bla 'le 'pasianōn 'fuda 'fiili 'bō 'tō a 'e 'cren -tedɪ "man "tudu 'e p̄eenōn.

¹⁵Bali -le 'pasiazan 'bō nen e cɪ 'wɪ tin 'banan 'men be, fe -sunzun dre ve a -yrō. E ya -siga -a. -A 'bō 'a nen e "ta -daa 'fla 'bō 'sunzun drele, en -a 'bō 'a nen e "ta -daa -klōn 'bō 'lee -kp̄einnun -sunzun drele. ¹⁶'Fla 'bō 'p̄e sinjen be, e bōa 'e cin man 'seze. Zɪ yaa -sunzun dre be, -a loulou "da 'lee -a -p̄e sinjen 'bō be e ya stad -kpi fuda "fli. (Kilo 2,500) ¹⁷En e 'fla 'bō 'sunzun dre 'e loulou "da, 'be a kude -yaa tu -fuba sinjen 'wle sinjen. (-Menlie 35) ¹⁸'Fla 'bō man -klōn be e ya 'e dredi -kole fenyian -tu nen -a 'fle a 'kpa tɪglɪ be -a. En 'fla 'bō be e ya 'e 'tōdɪ -siga 'tenden tɪglɪ 'a. E "bia "le -niannun nen e ya "segasega 'kpa be -yee 'wɪ 'zv. ¹⁹-Kōle -fuda "fli "nen o -klōn 'bō 'p̄u -fō "da "be, o man a 'e 'padɪ -kōle fenyian fenyian nen -a 'fle a 'kpa tɪglɪ be -a. -A tede a 'e dredi -kōle nen waa laabo Yaspe be -a, en -a "flizan a 'e dredi -kōle nen waa laabo Safi

be -a, en -a yaagazan a 'e dredi -kole nen waa laabo Kalzedo be -a, en -a sinjenzan a 'e dredi -kole nen waa laabo Emero be -a, ²⁰en -a 'sooluzan a 'e dredi -kole nen waa laabo Sadoni be -a, en -a 'shædudzan a 'e dredi -kole nen waa laabo Sadoan be -a, en -a 'sɔravlizan a 'e dredi -kole nen waa laabo Crizoli be -a, en -a 'sɔrazan a 'e dredi -kole nen waa laabo Beri be -a, en -a 'sɔrasienzan a 'e dredi -kole nen waa laabo Topaze be -a, en -a -fuzan a 'e dredi -kole nen waa laabo Crizopla be -a, en -a -fuda -tuzan a 'e dredi -kole nen waa laabo Yasen be -a, en -a -fuda "flizan a 'e dredi -kole nen waa laabo Ameti be -a. ²¹Kpein "fuda 'fiili 'bɔ be o ya 'o dredi -kole fenyian -tu nen -a 'fle "mlian -siga da be -a. -Kole -tu "fo "a nen -kpein "tu a 'e dredi. En -si nen 'fla 'bɔ yei "be, e ya 'e dredi -siga 'tenden tigl 'a. E "bia "le -niannun nen e ya "segasega be -yee 'wɪ 'zv.

²²Ma'an Bali -pan 'kɔn yule 'fla 'bɔ da "fo "dɪ. Kɔɔ Minsan Bali nen 'pleble pɛɛnɔn 'san Bali -a be, -yee ci -nan "le Bali -pan 'kɔn 'le 'wɪ 'zv, 'o 'vale 'yee 'bla 'a. ²³'Fla 'bɔ zɪe e 'ka 'nan yide 'san 'lee mɪen -san nen 'o 'ta drɛ 'wein dɪ. Kɔɔ Bali -le 'tɛ 'san 'be ta dra 'wein, en Bali -le 'bla 'be ci -yee -kannen -a. ²⁴'Fla 'bɔ san 'be 'leglon pɛɛnɔn 'ji minnun man dra 'wein. En 'treda mingɔnnennun -ko 'o yɪfenun -a -nan nun. ²⁵'Fla 'bɔ man -kpeinnun be, o -fo 'o 'le "sɔvɔdɪ tu pɛɛnɔn man, kɔɔ -pei 'ka 'taan -nan nun dɪ. ²⁶Minnun -kɔ fɛnɪn fenyian 'lee 'o yɪfenun pɛɛnɔn 'a -nan nun. ²⁷'Pian fɛ nen e ya 'e "tri "tɔdɪ Bali 'lɛ be, ya'a 'ko 'nan nun "fo "dɪ. En min nen e 'wɪ 'wɪdɪ "dra be, ya'a 'ko 'nan nun "fo "dɪ. En min nen e 'wɪ -sɛan "be, ya'a 'ko 'nan nun "fo "dɪ. Minnun nen 'o 'tɔ a 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -le min 'beli 'fluba 'ji be -wee -ko -nan nun. Min 'beli 'fluba zɪe, Bali -le 'bla 'le vɛ nen.

22

¹"Be -sru en Bali -le 'pasianɔn nen laji be -a -tu 'yi nen e 'belidɪ -nɔan "min lɛ be -a kɔɔn mɛn. 'Yɪ zɪe e ya 'e ba -a, en e ya 'e siadɪ "da. E bɔala mingɔnnen pein nen e ya Bali -le vɛ -a en e ya 'nyian Bali -le 'bla 'le vɛ -a be -a wɪ. ²En e "yro -si nen 'fla 'bɔ da be -a yei. Yibanun nen o 'belidɪ -nɔan "min lɛ be, o ya 'o 'tɔdɪ -a 'plo "fli 'bɔ da. Yibanun zɪe o baa 'e 'pa -a -fuda "fli 'le man. En mɪen -tu -ji be o baa 'e 'pa -a -tu. En o 'la 'be 'belidɪ -nɔan 'leglon pɛɛnɔn 'ji minnun lɛ. ³Fɛ -tu

'ka 'kɔan 'fla zɪe -a da, te Bali wei a 'e pladɪ "man "fo "dɪ.

Mingɔnnen pein nen e ya Bali -le vɛ -a, en e ya Bali -le 'bla 'le vɛ -a be, e ya 'e -trɔadɪ 'fla 'bɔ da, te Bali 'sunɔn Bali bɔa. ⁴O Bali ye 'o yie 'a, en -a 'tɔ 'cɛn -kɔan 'e 'tɛdɪ o nyrenbɔn da. ⁵Wa'a weɛman 'nan -kannen 'san 'e 'o 'man drɛ 'wein dɪ. En wa'a weɛman "nyian 'nan yide 'san 'e 'o 'man drɛ 'wein dɪ. Kɔɔ klun 'ka 'nan dɪ, Minsan Bali 'be o man dra 'wein 'le "wean. En o mingɔnnen -ble 'li 'trilii lɛ -fu 'lɛ man.

'Wɪ tigl, Zozi -taa

⁶"Be -sru en Bali -le 'pasiazan -a 'vɪ 'mɛn 'nan: «'Wunun pɛɛnɔn zɪe e ya 'wɪ tigl 'a, en e ya 'le min 'e yi -tɛra "da. Minsan Bali nen e 'yee lei 'saun 'nɔn 'e 'lewei vɪnɔn lɛ be, -yee 'yee 'pasiazan 'pa 'sia 'nan -e 'e 'wɪ nen e -taa "drele be -a 'sinan 'pa 'e 'sunɔn lɛ.»

⁷En Zozi "e 'nan: «'Ka drɛ "yi! 'An 'lɔdɪ 'bɔ 'kogo. 'Wunun nen o -taa "drele en o ya 'o 'cɛn -tɛdɪ 'fluba 'gɛvɛ -a -ji be, min oo min nen e -tɔ "da "be, Bali -le -fɛa -a -san man.»

⁸'An 'bɔ Zan, 'wunun pɛɛnɔn zɪe maan 'man 'an "trɔɛn "a, en maan -nan 'yɪ 'an yie 'a. Zɪ Bali -le 'pasiazan cɛɛn 'wunun pɛɛnɔn zɪe -a -nan -kɔɔndɪ man 'mɛn be, en "an "po sɔɔn "wɪ 'nan -e 'an bɔ. ⁹'Pian e 'nan 'mɛn 'nan: «'Tɛ 'i 'wɪ zɪe -a drɛ "fo "dɪ! Bali nen 'i bɔ! Kɔɔ an ya Bali 'suzan 'a "le 'yie 'wɪ 'zv. En an ya Bali 'suzan 'a "le 'i "bɔvɪ Zozinɔn nen o Bali 'lewei vɛ be -wee 'wɪ 'zv. En an ya Bali 'suzan 'a "le minnun nen o ya 'o 'tɔdɪ 'wunun nen 'fluba 'gɛvɛ -a -ji be -a da be -wee 'wɪ 'zv.»

¹⁰En yaa -tɔ "nen "nyian 'nan: «'Wunun nen o -taa "drele en o ya 'o 'cɛn -tɛdɪ 'fluba 'gɛvɛ -a -ji be, te 'i 'tɔvɪ 'i 'tɔwɪ -le vɛ -a dɪ. Kɔɔ tu nen 'wunun zɪe o 'lɛ sɔɔman be, e 'bɔ 'kogo. ¹¹Min nen e 'ka 'vale 'e 'sia 'wɪ 'wɪdɪ "dredɪ man dɪe, -a san 'e 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ. En min nen e ya "vale 'e 'fli "tri -tɔa "be, -a san 'e drɛ. 'Pian min nen e 'wɪ tigl dra be, -a san 'e drɛ tian 'trilii. En min nen e ya Bali -le vɛ -a be, -a san 'e -kɔn Bali -le vɛ -a 'e ciula "da.»

¹²En Zozi "e 'nan: «'Ka drɛ "yi! 'An 'lɔdɪ 'bɔ 'kogo. 'Ka 'kopa a 'an 'lɔ. Zɪ min -tu drɛ wɪ ci be, -a da nen maan -ko "paa. ¹³Mɛɛn ci 'wɪ pɛɛnɔn pou sianan "a, en mɛɛn ci 'wɪ pɛɛnɔn 'le 'srannan "a.

¹⁴Minnun nen o 'wee sɔ -sruman be, Bali -le -fɛa a o man. En -si a 'e 'lɛ 'sɔdɪ -wɪe -e 'o -wɪa Bali -le 'fla, 'dɔ -e yiba "nen e 'belidɪ

-nɔan "min lɛ bɛ 'o 'blɔ 'bli. ¹⁵ 'Pian minnun nɛn 'o 'fli -nɔn 'wɪ 'wliɔ 'tɔ 'tɔɔɔ pɛɛnɔn lɛ bɛ, 'lee minnun nɛn o 'bui 'fɔ "bɛ, 'lee minnun nɛn o nyinnan li 'lee 'kɔnnɛn -a tɛ wɛ'a 'o cin 'pɛlɛ dɛ, 'lee minnun nɛn o drɛ min -tɛnɔn 'a bɛ, 'lee minnun nɛn o -yɔnnun -pan bɛ, 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o 'wlu -sendɪ 'yɪ "yi "bɛ o -fo bei.

¹⁶ 'An 'bɔ Zozi, an 'mɛn 'pasiazan nɛn laji bɛ -a 'pa 'sia, ɛn 'wunun zɪɛ yaa -ci 'si -leglizinin -le vɛ -a. David klu da min nɛn 'maan. Mlɛn crɛn nɛn e "bia bodrun bɛ -nyrɛn 'maan.»

¹⁷ Bali lei 'saun 'lee limɔn nɛn e -taa "drɛlɛ Bali -le 'bla nan -a bɛ, waa 'vɪ 'nan: «'I 'ta!»

ɛn min oo min nɛn e 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, "e 'vɪ "nyian 'nan: «'I 'ta!»

Min nɛn 'yi dra -a -tɛa "bɛ, 'e 'ta. ɛn min nɛn e ya "va "bɛ, 'e 'ta 'yi nɛn e 'belidɪ -nɔan

"min lɛ bɛ -a 'kolu 'e "tun.

¹⁸ 'Wunun nɛn o -taa "drɛlɛ bɛ e ya 'fluba 'gʋɛ -a -ji. -Yɛɛ "wɛan min oo min nɛn e "trɔɛn -tɔa -a ci 'wunun lɛ bɛ, 'an 'bɔ Zan, an 'wɪ "paala -a san lɛ 'nan: Tɛ min -tɔ 'e 'wɪ 'pɛɛ 'pa -a ci 'wunun va "fo "dɪ, "tɔgɔ Bali 'e 'wɪ "nɛn -kɔɔn -a san lɛ "lɛ zɪ e ci 'fluba 'bɔ 'gʋɛ -a -ji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʋ. ¹⁹ ɛn "nyian bɛ tɛ min -tɔ 'e -a ci 'wɪ -tɔwli "cɛ 'si "va "fo "dɪ, "tɔgɔ Bali 'e 'si -tɔ -yrɔ. -A san 'ka -wlamlan Bali -le 'fla 'saun da dɪ, ɛn -a san 'ka yiba "nɛn e 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ -a 'blɔ 'ble dɪ.

²⁰ Zozi 'bɔ nɛn yaa 'vɪ 'nan 'wɪ pɛɛnɔn nɛn 'fluba 'gʋɛ -a -ji bɛ, e ya 'wɪ 'kpa 'a bɛ, e 'nan: «'Wɪ tɪgɪ, 'an 'lɔdɪ 'bɔ 'kogo.»

Amɛn! Minsan Zozi, 'i 'ta!

²¹ Minsan Zozi 'lɛ "yi 'e drɛ 'ka pɛɛnɔn 'lɛ vɛ -a.